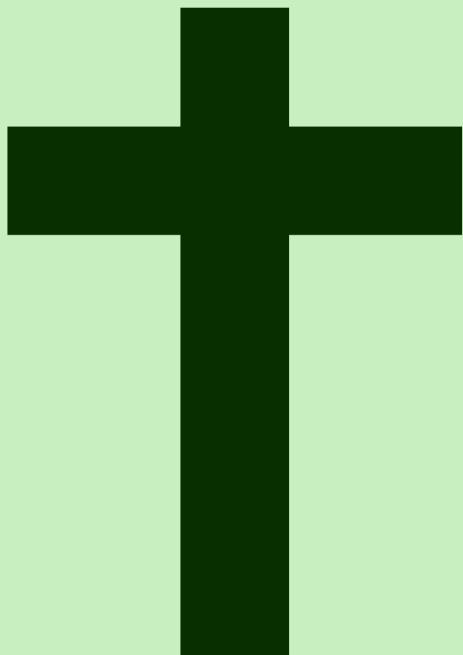

Tnúhu ní caháⁿ yă
ndiōxí xito cùu uú

New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

**Tnúhu ní caháⁿ yá ndioxí xito cùu uú
New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)**

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Peñoles

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Peñoles [mil], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

    You must give Attribution to the work.

    You do not sell this work for a profit.

    You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Peñoles

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

    You include the above copyright and source information.

    You do not sell this work for a profit.

    You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
872f7754-0986-5ecd-a059-925a708a6939

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	67
SAN LUCAS	107
SAN JUAN	170
LOS HECHOS	213
ROMANOS	270
1 CORINTIOS	296
2 CORINTIOS	322
GÁLATAS	339
EFESIOS	348
FILIPENSES	357
COLOSENSES	363
1 TESALONICENSES	369
2 TESALONICENSES	374
1 TIMOTEO	377
2 TIMOTEO	385
TITO	390
FILEMÓN	393
HEBREOS	395
SANTIAGO	416
1 PEDRO	422
2 PEDRO	429
1 JUAN	434
2 JUAN	440
3 JUAN	441
JUDAS	442
APOCALIPSIS	444

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ MÀTEÚ

*Nchaa cue téé ní xíndecu ndéé sanaha
cútñähá vátá quíxi-gă Xítohó Jesucristú
(Lc. 3:23-38)*

1 Te ñaní tnähá Xítohó Jesucristú ní cuu ndíi Dàvií ndíi ndíi Àbrahm, cue téé ní xíndecu ndéé sanaha vihi-gá ñuyíú-a. Te duha ndùu cuendá dava-gá cue téé ní cuu ñaní tnähá-gă ní xíndecu ndéé sanaha.

2 Ndíi Àbrahm ní xoo iiⁿ déhe ndíi, te ndíi-áⁿ ní xínani ndíi Isàác. Te déhe ndíi Isàác-áⁿ ní cuu ndíi Jàcób, te déhe ndíi Jàcób-áⁿ ní cuu ndíi Jùdá, te diu-ni ndíi Jàcób-áⁿ ní cuu tátá dava-gá cue ñaní ndíi Jùdá-áⁿ. **3** Te déhe ndíi Jùdá-áⁿ ndíi ñadíhí ndíi, ndíi Tàmár ní cuu ndíi Fàrés ndíi ndíi Zàrá. Te déhe ndíi Fàrés-áⁿ ní cuu ndíi Èsróm, te déhe ndíi Èsróm-áⁿ ní cuu ndíi Àram. **4** Te déhe ndíi Àram-áⁿ ní cuu ndíi Aminàdáb, te déhe ndíi Aminàdáb-áⁿ ní cuu ndíi Nàsón, te déhe ndíi Nàsón-áⁿ ní cuu ndíi Sàlmón. **5** Te ñadíhí ndíi Sàlmón-áⁿ ní xínani-aⁿ Ràháb, te ní xoo iiⁿ déhe-yu ní xínani-dé Bòöz. Te ñadíhí ndíi Bòöz-áⁿ ní xínani-aⁿ Rüt, te ní xoo iiⁿ déhe-yu ní xínani-dé Òbéd, te déhe ndíi Òbéd-áⁿ ní cuu ndíi Isàí. **6** Te déhe ndíi Isàí-áⁿ ní cuu ndíi Dàvií téé ní xíndaha ñaha xii cue ñayiu isràél. Te déhe ndíi Dàvií-áⁿ ndíi ñadíhí ndíi ní cuu ndíi Salòmón. Te díhna-gá ndíi Ùriás ní cándeca ndíi ñadíhí-áⁿ te dàtnùní ní naqueheⁿ ñaha ndíi Dàvií-áⁿ.

7 Te déhe ndíi Salòmón ní cuu ndíi Ròboám, te déhe ndíi Ròboám-áⁿ ní cuu ndíi Àbiás, te déhe ndíi Àbiás-áⁿ ní cuu ndíi Àsá. **8** Te déhe ndíi Àsá-áⁿ ní cuu ndíi Josàfát, te déhe ndíi Josàfát-áⁿ ní cuu ndíi Jòrám, te déhe ndíi Jòrám-áⁿ ní cuu ndíi Ùziás. **9** Te déhe ndíi Ùziás-áⁿ ní cuu ndíi Jòtám, te déhe ndíi Jòtám-áⁿ ní cuu ndíi Àcáz, te déhe ndíi Àcáz-áⁿ ní cuu ndíi Ezèquiás. **10** Te déhe ndíi Ezèquiás-áⁿ ní cuu ndíi Manàsés, te déhe ndíi Manàsés-áⁿ ní cuu ndíi Àmón, te déhe ndíi Àmón-áⁿ ní cuu ndíi Jòsiás. **11** Te déhe ndíi Jòsiás-áⁿ ní cuu ndíi Jecòniás. Te diu-ni

ndíi Jòsiás-áⁿ ní cuu tátá nchaa dava-gá cue ñaní ndíi Jecòniás-áⁿ. Te dàvá-áⁿ ní quide yica cuè téé ñuu Babiloniá ndécá-güedé ñayiu isràél cuaháⁿ ñuu-güedé cuendá yàcáⁿ cundecú-yu.

12 Te sàtá ní yáha ducaⁿ ní cuu, te ndíi Jecòniás ní xoo iiⁿ déhe ndíi ndíi ñadíhí ndíi, te téé-áⁿ ní xínani-dé Salàtiél. Te déhe ndíi Salàtiél-áⁿ ní cuu ndíi Zorobàbel, **13** Te déhe ndíi Zorobàbel-áⁿ ní cuu ndíi Àbiúd, te déhe ndíi Àbiúd-áⁿ ní cuu ndíi Eliàquím, te déhe ndíi Eliàquím-áⁿ ní cuu ndíi Àzór. **14** Te déhe ndíi Àzór-áⁿ ní cuu ndíi Sàdóc, te déhe ndíi Sàdóc-áⁿ ní cuu ndíi Àquím, te déhe ndíi Àquím-áⁿ ní cuu ndíi Èliúd. **15** Te déhe ndíi Èliúd-áⁿ ní cuu ndíi Eleàzár, te déhe ndíi Eleàzár-áⁿ ní cuu ndíi Màtán, te déhe ndíi Màtán-áⁿ ní cuu ndíi Jàcób. **16** Te déhe ndíi Jàcób-áⁿ ní cuu ndíi Chèé téé ní cuu yih tá Màriá xichí ní cuu nàná Jèsús Yaá ní tendaha Dütú Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a.

17 Te sa ní cuu úxúú tnähá cue téé cùu ñaní tnähá ndíi Àbrahm ndécú dàvá-áⁿ, te dàtnùní ní cacu ndíi Dàvií diu-ni ñaní tnähá ndíi. Te núu tnähá méé ndíi Àbrahm ndíi ndíi Dàvií ní cuu úxícumí tnähá-güedé. Te ducaⁿ te sa ní xínu úxícumí-gă tucu-güedé ní cacu, te dàtnùní ní tnih ñaha cuè téé ñuu Babiloniá xii ñayiu isràél ndécá ñaha-güedé xií-yu cuaháⁿ ñuu-güedé cuendá yàcáⁿ cundecú-yu. Te sàtá ní yáha sá dúcáⁿ ní cuu, te ní cacu úxúní tucu cue téé ní cuu ñaní tnähá ndíi Àbrahm ndíi ndíi Dàvií, te dàtnùní ní cacu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. Te núu tnähá méé-gă ní cuu úxícumí tnähá-güedé.

Ní cacu Jèsús

(Lc. 2:1-7)

18 Te duha ní cuu cútñähá ní cacu Xítohó Jesucristú, chi dàvá-áⁿ ní xíndecu iiⁿ xichí cuéchí ní xínani Màriá. Te xichí-áⁿ sa ní cundáá tnúhu sá tnàndaha-xi ndíi iiⁿ téé nàni Cheé. Te cùmání-gă tnàndaha-xi ndíi téé-áⁿ te Espíritu Yă Ndiòxí ní quide ní ngúhuⁿ déhe-xi. **19** Te té Chèé téé cuiní candeca ñaha xii xichí-áⁿ ní cutnùní iní-dé sá ñuhú déhe-xi. Te cùu-dé iiⁿ téé quide ndáá, núu xíañ duuⁿ duuⁿ ní sani iní-dé sá vă tnàndaha-gá-dé ndíi-xi, te díco-ni sá ñà túú ní cäháⁿ-dé chi ní cuiní-dé sá vă cäháⁿ cuéhé cäháⁿ duha ñayiu cuendá-xi. **20** Te sàtá dúcáⁿ ní sani iní-dé te ní ngáva-dé ní

xídí-dé, te núú sàní-dé ní sáháⁿ iiⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-xi xìi-dé:

—Yohó té Chéé téé cùu ñaní tnáhá ndíi Dàvií, yúhú càchí tnúhu-í xii-n sá ñà túú nă cani iní-n, tnándaha nahi-ni-n ndíhi tá Màriá cuéi ñùhu déhe-xi, chi mee Espíritú Yá Ndiòxí ní quide-xi ducaⁿ ní ngúhuⁿ déhe-xi. ²¹ Te na càcu déhe-xi-áⁿ te danàni-n-dé Jèsús. Te ducaⁿ cùnani-dé, chi téé-áⁿ cada-dé cuéndá sá vă cündècu-gá cue ñaní tnáhá-dé ñáyiu isràél ichi cuéhé ichi duha —duha ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii té Chéé-áⁿ núú sàní-dé.

²² Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáá ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii iiⁿ téé ní caháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te téé-áⁿ ní chídó tnùní-dé núú tutú-gá nàcuáá ní xáhaⁿ-gá xii-dé, te duha ní xáhaⁿ-gá:

²³ Cundecu iiⁿ xíchí cuéché ndéé cuéé-gá. Te òré ndécu iiⁿ xi vátá níhí-gá yih-xi te ngúhuⁿ déhe-xi.

Te òré ná cacr déhe-xi te danàni ñahá-yu Emànuél.

Duha ní xáhaⁿ-gá xii téé-áⁿ ní chídó tnùní-dé núú tutú-gá. Te tnúhu Emànuél-áⁿ quéé-xí: Yá Ndiòxí ndécu ndíhi-o. Núú xíáⁿ ducaⁿ ní cuu vitna.

²⁴ Te òré ní ndíquíú iní té Chéé-áⁿ te ní quide-dé nàcuáá ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii-dé chi ní tnándaha-dé ndíhi tá Màriá. ²⁵ Dico ndí diiⁿ ní xíndecu-yu ndéé ní sáá nduu ní cacu déhe-xi. Te òré ní cacu déhe-xi-áⁿ te ní dánání ñahá-dé Jèsús.

2

Cue téé cuángoto ñaha xii Jésús

¹ Te Jèsús ní cacu-gá iiⁿ núú nání Bèlén, te ní yíndèhu-xi distritú Jùdeá. Te dàvá-áⁿ cúnùu té Hèrodés yíndàha-dé ñáyiu. Te núú Jerusàlén ní quexío cue téé véxi ndàa xio nacuáá quène nchícanhii, cue téé túha dàcuaha cuéndá nchaa sá ndéé andíu. ² Te ndícu tnúhu-güedé núú ñáyiu ní yíndèhu-xi.

—¿Vá cündee iní-ndó càchí tnúhu-ndo ndéé ndécu téé quindaha ñahá xii ñáyiu isràél-áⁿ? Chi ní xiní-ndí ní quene chódíní-dé ndàa xio nacuáá quène nchícanhii, núú xíáⁿ véxi-ndí chi cuiní-ndí quiní-ndí-dé te chiñuhu-ndí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xíí-yu.

³ Te òré ní níhí téé cùnuu nani Herodés tnúhu sá ndúcu tnúhu cue téé-áⁿ ndéé ndécu téé quindaha ñahá xii ñáyiu isràél, te ñá túú tnáhá ni cùu váha iní-dé, te diu-ni ducaⁿ ñà túú ní cùu váha iní tnáhá nchaa ñáyiu ní yíndèhu-xi. ⁴ Te ní cana-dé cue téé cùu dútú cúnùu, ndíhi cue téé dàcuaha ñahá xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ní xícáⁿ tnúhu-dé núú-güedé núú xiní-güedé ndéé cacu Crístú téé tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a. ⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Iiⁿ ní yíndèhu distritú Jùdeá cacu-dé, te ní yíndèhu-xi Bèlén, chi quee ndáá-xi nàcuáá ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii iiⁿ téé ní xóo caháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te duha ndíu tnúhu ní chídó tnùní-dé núú tutú-gá:

⁶ Nuú Bèlén cùú-xí iiⁿ ní yíndèhu distritú Jùdeá, te io-gá cúnùu-xi dacúúxí dàva-gá ní yíndehu distritú-áⁿ, chi diu ní quee iiⁿ téé io cùnuu.

Te téé cunuu-áⁿ quindaha-dé ñáyiu cùu cuéndá-í ñáyiu isràél.

Duha ní xáhaⁿ-gá xii téé ní xóo caháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ ní chídó tnùní-dé núú tutú-gá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Hèrodés.

⁷ Te sáta dúcáⁿ te té Hèrodés dayuhu ní cana-dé cue téé ndícu tnúhu ní yíndehu-xi quindaha ñahá xii ñáyiu isràél, te ní xícáⁿ tnúhu-dé núú-güedé nándu cùu-xi nduu díhna nuu ní xiní-güedé chódíní. ⁸ Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Chí cuaháⁿ ní yíndehu-xi Bèlén te ndícu tnúhu váha-ndo ní yíndehu-xi quindaha ñahá xii ñáyiu isràél. Te òré ná nánihí-ndó-dé te quixi-ndo càchí tnúhu-ndo cuéndá quihíi-í tnáhá-í chiñuhu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁹ Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ té Hèrodés-áⁿ te ní xica-güedé cuaháⁿ-güedé. Te chódíní ní xiní-güedé ní quene ndàa xio nacuáá quène nchícanhii-áⁿ yodo nuu-di ní yíndehu-xi. Te ní ngüíñi-chódíní-áⁿ, te ní yíndehu-xi quindaha ñahá xii ñáyiu isràél. ¹⁰ Te òré ní xiní cue téé-áⁿ ní ngüíñi-chódíní-áⁿ ní yíndehu-xi quindaha ñahá xii ñáyiu isràél. ¹¹ Te ducaⁿ te ní quexío-güedé ndéé núú cásá vèhe ndecu Jèsús. Te òré

cuánguihu-güedé xítí vehe te ní xiní-güedé Jèsús ndécú-gă ndihí náná-gă Màriá. Te ní ngüíñí xítí-güedé, te ní ngüíta-güedé ní cachí-güedé sá io cahnu cuu Jesús. Te dätnùní ní nacaan-güedé càjá xínehe-güedé, te ní tava-güedé díhú cuàa, ndihí dusa sá io váha sàhá tnámí nàni insiensú, ndihí yúcú sá nání mìrrá ní taxi ndecu-güedé núú Jèsús cuèndá cuu-xi ii táhú sá cúú-xí-gă. ¹² Te Yá Ndiòxí ní cáhá-gá núú sàní-güedé, te xáha-gă xii-güedé sá vă náyáha-gá-güedé cáhá ndihí-güedé té Hèrodés. Núú xiă duca ní tée-á cuănuhú-güedé ingá ichi, te ñá túú-gă ní náyáha-güedé núú ndécú té Hèrodés.

Cuáhá-yu ndihí Jèsús nacióñ Ègyptú

¹³ Te sátá ní yáha cuánuhú cue tée ní sángoto ñaha xii Jesús, te ní quexio ii espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí núú sàní té Chèé, te xáha-xi xii-dé:

—Véxi-í càchí tnúhu-í xii-n sá ndacoo-n, te ndee-n ñúú-a ndihí Jèsús, ndihí náná-gă cunu-ndo quihi-ndó nacióñ Ègyptú, chi té Hèrodés tendaha-dé cue tée quixi nanducu ñáha xii Jesús cuèndá cahni ñaha-güedé. Te yàcá cundecu-ndo ndéé cachí tnúhu-í xii-n ndùu ndixi-ndo —cachí espíritu-á xáha-xi xii té Chèé núú sàní-dé.

¹⁴ Te té Chèé-á ní ndacoo-dé, te niú ní xica-dé ndihí tá Màriá ndéca-yu Jèsús cuáhá nacióñ Ègyptú. ¹⁵ Te nacióñ Ègyptú-á ndécu-yu ní xíhí té Hèrodés. Te duca ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí ii tée ní xóo cáhá tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ní quide-dé núú-gă ní cáhá-dé yuhu-gá, te duha ní xáha-gă ní cáhá-dé: “Nacióñ Ègyptú ndécu Dëhe-í ní cùu, te ní xáha-í xii-dé sá ndéé-dé ñúú-á vă cùndecu-gá-dé”, duha ní xáha-gă xii té ní cáhá tnúhu-gá ní quide-dé núú-gă.

Té Hèrodés ní táúchíú-dé cahni-güedé cue landú

¹⁶ Te cue tée ní sángoto ñaha xii Jesús ní dándähú-güedé té Hèrodés, chi ñá túú ní náyáha-güedé cùñaha-güedé sá ní naníhí-güedé Jèsús. Te sátá ní cutnùní iní té Hèrodés sá ní dándähú ñáhá-güedé xii-dé te ní cudéen víhí-dé, te ní tendaha-dé cue tée cuáhá ñúú Bélén, ndihí nchaa dava-gá ñúú cáá yàtni xiá cuèndá cahni-güedé mee-ni

cuè landú téé. Te ndéé cue landú íchí ní cacu, ndihí ndéé cue landú sa ní nútanhá úú cuíá-xi nchaa-güexi cahni-güedé ní xáha-dé. Te duca ní quide-dé chi ní quide cuèndá-dé nàcuáa ndùu tnúhu ní xáha cuè téé ní sángoto ñaha xii Jesús nduu ní xiní-güedé chódíní, núú xiă duca ní táúchíú-dé ní quide cue tée-á. ¹⁷ Te duca ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí ndí Jerèmiás téé ní xóo cáhá tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: ¹⁸ Ní tecú ndàhí víhí ñáyiu ñuú Ràmá sá ndihí iní-yu, te ñáyiu xíndáhyú-á cùú-yu ñaní tnáhá tă Ràqué, te ndàhyú-yu cuèndá sá ní xíhí déhe-yu.

Te ñáyiu-á ñà túú ní cuìní-yu dàñá-yu sá ndihí iní-yu cuèndá sá ní xíhí déhe-yu.

Duha ní cachí ndí Jerèmiás.

¹⁹ Te sátá ní xíhí té Hèrodés te ní sáhá tucu espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí núú sàní té Chèé òré ndécu-dé nacióñ Ègyptú, te ní xáha-xi xii-dé:

²⁰ —Véxi tucu-í càchí tnúhu-í xii-n sá ndacoo-n, te nuhú-n ndihí Jèsús ndihí náná-gă ñúú cue ñaní tnáhá-n ñáyiu isràél cundecu-ndo, chi sa ní xíhí cue tée cuìní cahni ñaha xii Jesús ní cùu —cachí espíritu-á xáha-xi xii té Chèé núú sàní-dé.

²¹ Te té Chèé-á ní ndacoo-dé, te ní ndee-dé ndihí Jèsús ndihí náná-gă cuánuhú-yu ñúú cue ñáyiu isràél ñáyiu cùu ñaní tnáhá-yu. ²² Te té Chèé ní níhí-dé tnúhu sá té Arquelaú ní nucúnutnii-dé núú tátá-dé té Hèrodés distritú Jùdeá yíndàha-dé ñáyiu. Te ní yuhú té Chèé-á, te ñá túú ní cuìní-dé quihi-dé cundecu-dé distritú-á. Te Yá Ndiòxí ní cáhá-gá núú sàní-dé, te ní xáha-gă xii-dé sá quihi-dé distritú Galileá, núú xiă yàcá cuáhá-yu. ²³ Te òré ní quexio-yu distritú Galileá, te ní sáhá-yu ii ñúú nání Nàzarét ní xíndecu-yu. Te duca ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí cue tée ní xóo cáhá tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha sá Jèsús cuu-gá téé ñúú Nazarét.

càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiōxí xítí yucu
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Te ní xica nduu sá dúcáⁿ ní cuu, te tée nàni Juaá téé dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní quexio-dé yucu distrítú Jùdeá càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiōxí núú ñáyiú xítí yucu-áⁿ. **2** Te xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túu quide váha-ndo ndècu-ndo, te daña-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiōxí xii-ndo —cáchí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

3 Te diú cuéndá té Juàá-áⁿ ní chídó tnùní ndíi Chàiá téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiōxí ndéé sanaha, te duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndíi cuéndá-dé:

Técú càháⁿ níhi iiⁿ téé yìhi xítí yucu, te cáchí-dé:
 “Chí dáñá nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tnii-ndo ìchi váha,
 Te ducaⁿ càda-ndo cuéndá cundecu túha-ndo chi véxi Yaá ío cùnuu”, duha quesaha tée-áⁿ.

Duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndíi Chàiá-áⁿ cuéndá té Juàá.

4 Te té Juàá-áⁿ ní xóo cuihnu-dé dóó idi càmeyu, te iiⁿ ñiiⁿ ní cuu pàñú xítí-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndíhi ndudí núñú cuéchí. **5** Te ñáyiú ñuu Jerusálén, ndíhi ñáyiú nchaa ñuu yíndéhu distrítú Jùdeá, ndíhi ñáyiú nchaa ñuu cáá yàtni yúte Jòrdán ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu nàcuáa ní caháⁿ té Juàá. **6** Te ní ngüíta-yu ní náhmá-yu nchaa cuéchi-yu núú Yá Ndiōxí. Te òré ducaⁿ ní náhmá-yu te ní dácuándute ñaha té Juàá xií-yu yúte Jòrdán.

7 Te vái cue téé cùu fariséú ndíhi cue téé cùu saducéú cuaháⁿ-güedé núú ndécú té Juàá cuiní-güedé dacuàndute ñaha-dé xii-güedé. Te òré ní quexio-güedé núú ndécú-dé, te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—¡Nchaa nchòhó cùu-ndó dàtná iiⁿ cóó déeⁿ chi ío cuihna iní-ndó! ¿Te násá ní cuu núú tnähá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cada-ndo căcú nihnu-ndo núú tnündòho cahnu vihi ta cuyatni ñaha xii-ndo véxi-i?

8 Te chí càdá váha vitna cundecu-ndo cuéndá ducaⁿ cùtnuní sá ní dáñá-ndó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. **9** Te vái cáchí-ndó sá ìo căhnu cùu-ndo cuéndá sá cùu-ndó ñàni tnähá ndíi Abrahám. Chi cuéi ndéé yúú te ndacu Yá Ndiōxí ndada-gá

ñáyiú te cuú-yu ñianí tnähá ndíi Abrahám. **10** Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá dúcáⁿ ñà túu càváha sávìdí-xi-áⁿ, chi nchaa yutnu-áⁿ tèhndé-xi te cuángee-xi núú ñuhú càyú-xi. Te duha sàtnähá-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túu quide váha-cùu-ndó chi nchaa ñáyiú ñá túu quide váha-cùu-ndó chi nchaa yutnu sá ñà túu càváha sávìdí-xi. **11** Te na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yuhú dácuàndute-í mee-ni ñáyiú ní dáñá nchaa ichi cuehé ichi duha. Dico nchicúⁿ tucu ingá téé véxi, te téé-áⁿ taxi-dé Espíritu Yá Ndiōxí cundecu ndíhi-ndo. Te cùu-xi datná iiⁿ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te téé-áⁿ yo-gá cùnùu-dé dàcúúxí yuhú, chi yuhú cùu-í iiⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñá túu tàu cuita nehe ni chàu-dé dico quide-í chiuⁿ-dé. **12** Te téé-áⁿ sa véxi túha-dé sá càdá dìiⁿ ñaha-dé xii-o dàtná quidé ñáyiú ndàda ndoo triú, chi ñáyiú-áⁿ sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré náñani cuéndá ndada ndoo-ýu. Te òré ndáda ndòo-ýu triú-áⁿ te dàquee dìiⁿ-yu mihi-xi, te taxúha-yu mee-ná triú-áⁿ te sàhmí-yu mihi-xi-áⁿ. Te dàtná quidé-ýu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sàtnahá-xi cada ñaha téé-áⁿ xii nchaa ñáyiú ñá túu quide váha, chi daquihíⁿ ñáhá-dé xií-yu núú ñuhú núú càyú, te ñuhú-áⁿ ñà túu tnähí ndàhvá —cáchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

Sàndute Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Te Jèsús ní quee-gá distrítú Galileá cuaháⁿ-gá yúte Jòrdán núú ndécú té Juàá cuéndá dacuàndute ñaha-dé xii-gá. **14** Te òré ní quexio Jesús núú ndécú té Juàá, te ñá cuiní-dé dacuàndute ñaha-dé xii-gá ní cùu, te ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yuhú tàu-í sá dácuàndute ñaha-n xii-í, te ñá díú dà yuhú dacuàndute ñaha-í xii-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

15 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Queheⁿ daña, chi dacuití xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-o nacuáa cundáá-ó núú Yá Ndiōxí —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Juàá-áⁿ ní sáháⁿ uuⁿ-dé tnúhu ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé. **16** Te ní dácuándute-dé Jèsús. Te òré ní nene-gá xítí ndute te ní xiní-gá nchií andiu, te ní quee Espíritu Yá Ndiōxí véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndíhi ñaha-xi

xì-gá, te dàtná cáá iiⁿ lómá cáá Espíritú-áⁿ věxi cuuⁿ-xi. ¹⁷ Te òré-áⁿ ní tecú ní caháⁿ Yá Ndióxí ndéé andiu, te xáhaⁿ-gá xii Jèsús:

—Yohó cíu-n Dëhe-í téé ío cùu iní-í te ío cùdii iní ñahá-í xii-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii Jèsús.

4

Sácuíhná quídé yíca-xi cada Jèsús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cùu

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Te Espíritú Yá Ndióxí ndécá-xí Jèsús cuáháⁿ iiⁿ xítí yucu cuèndá yácáⁿ cundecu tnaa-gá, te yácáⁿ quexio sácuíhná coto ndéé ñahá-í xì-gá te nūu ndisa sá vă cáda-gá iiⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá.

² Te Jèsús ñá ní xèxi-gá údico nduu údico niú, te ducaⁿ te dàtnùní ní xícáⁿ iní-gá caxi-gá. ³ Te sátá dúcáⁿ te ní quexio sácuíhná quídé yíca-xi cada Jèsús iiⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá, te xáhaⁿ-xi xì-gá:

—Te nūu ndisa sá cíu-n Dëhe Yá Ndióxí te cíñaha xì yúú-a na ndùu-xi paá —cáchí-xi xáhaⁿ-xi xì-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Núu tutú Yá Ndióxí cáchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiü ñuyíü, chi tnàhá nchaa tnúhu caháⁿ Yá Ndióxí can-deca-xi iní-yu”, duha cáchí-xi nūu tutú-gá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

⁵ Te dàtnùní sácuíhná-áⁿ ndécá ñahá-xi xii-gá cuáháⁿ ñuhu Jerusálén, te yácáⁿ ní xáhaⁿ-xi xì-gá cuásaá-gá díqui véníhu cahnu sá io cùnuu nūu ñáyiü isràél, ⁶ te dàtnùní ní xáhaⁿ tucu-xi xii-gá:

—Te nūu ndisa cùu-n Déhe Yá Ndióxí te cuandee ndava nūu ñúhú cuèndá quee ndáá-xi nàcuáa caháⁿ-xi nūu tutú-gá nūu cáchí-xi: “Yá Ndióxí tendaha-gá cue espíritú xínú cuèchi nūu-gá quixi-xi cuèndá coto ñahá-xi xii-n, te nūu ndahá-xi cùndodo-n cuendá sá vă dánícuéhé yúú sahá-n”, duha cáchí-xi nūu tutú-gá —cáchí sácuíhná-áⁿ xáhaⁿ-xi xii Jèsús.

⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Te cáchí tucu-xi nūu tutú Yá Ndióxí: “Vá cání iní-n coto ndéé-n Dütú Ndióxí Yaá cíu-n Ndióxí-n cuèndá-ni sá cuiní-n sá dácacu nihnu ñahá-gá xii-n iiⁿ sá sání iní-n cada-n”, duha cáchí-xi nūu tutú-gá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

⁸ Te sácuíhná ndécá tucu-xi Jèsús cuáháⁿ iiⁿ nūu tindúú ducúⁿ, te uuⁿni ní dánèhé nūu ñahá-xí xì-gá nchaaandí tühú nacióⁿ cáá ñuyíü, ndihí nchaa sá văha ló iiⁿ iiⁿ nacióⁿ-áⁿ. ⁹ Te ní xáhaⁿ-xi xì-gá:

—Te nūu yohó ngüiñí xítí-n nūu-í chiñuhu ñaha-n xli-í ñá, te taxi cuèndá-í nchaa sá ní dánèhé ñahá-í-a cuu cuèndá-n —cáchí-xi xáhaⁿ-xi xì-gá.

¹⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Xocuñí yohó sácuíhná nūu ndécù-í-a, chi vá cíu cäda-í nàcuáa cáchí-n, chi nūu tutú Yá Ndióxí cáchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndióxí Yaá cíu-n Ndióxí-ndó, te díu-ni-gá cada-ndo nchaa nacuáa caháⁿ-gá”, duha cáchí-xi nūu tutú-gá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

¹¹ Te dàtnùní sácuíhná ní dáñá-xí Jèsús ní xica-xi cuáháⁿ-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní quexio cue espíritú xínú cuèchi nūu Yá Ndióxí ní xinu cuèchi-xi nūu Jèsús.

Distrítu Galileá ní chisaha Jèsús chiuⁿ ní táhú Tátá-gá Dütú Ndióxí cada-gá

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Te òré ní níhí Jèsús tnúhu sá ní ngava té Juàá tee dàcuandute ñaha xii ñáyiü vecaá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá distrítu Galileá. ¹³ Te ní ñà túú ní xíndecu-gá ñuhu Nazarét, chi ní yáha-gá cuáháⁿ-gá ndéé ñuhu Capérnaúm yácáⁿ ní xíndecu-gá, te ñuhu-áⁿ cáá yátni yuhu lagúná, te yatni xíáⁿ cáá ñuhu nani Zabulón, ndihí ñuhu nàni Neftalí. ¹⁴ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chidó tnùní ndíi Chàiá tee ní xoo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha nūu tutú-gá nūu cáchí-xi:

¹⁵ Nuhu nàni Zabulón, ndihí ñuhu nàni Neftalí, ñuhu-áⁿ yíndèhu-xi distrítu Galileá, te xíáⁿ xíndecu cue ñáyiü ñá túú cùu ñáyiü isràél, te càa-xi yatni yuhu lagúná te ndàa ingá xio yúte Jordán cíu-xi.

¹⁶ Te cue ñáyiü-áⁿ ndécü-yu iiⁿ nūu néé chi ndécü-yu ichi cuéhé ichi duha, te sáá nduu te cada iní-ndó sá ñáyiü-áⁿ queé-yu nūu dító chi vá cùndècu-gá-yu ichi cuéhé ichi duha. Te díu-ni ñáyiü-áⁿ cíu-yu ñáyiü ta xíta nihnu duu cuáháⁿ, dico sáá nduu te vá cuíta nihnu-gá-yu.

Duha ní chídó tnùní ndíi núú tutú-gá.

¹⁷ Te dàvá-áⁿ ní ngüíta Jèsús ní dánèhé-gá ñáyi, te ní xáhaⁿ-gá xií-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túu quide váha-ndo ndècu-ndo te daña-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-ndo —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cùmí tnàhá cue téé tnⁱⁱ chácá

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Te Jèsús ñúhú-gá ichi cuaháⁿ-gá tá yáha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gá úú tnàhá cue téé xildáquée-güedé ñunu-güedé xití ndute tnii-güedé chácá, chi quítí tnàhí-áⁿ cúú chìuⁿ-güedé tnii-güedé-di. Te iiⁿ-dé nání-dé Xímú, àdi Pelú chi úú diú-dé, te ñaní-dé cúú ìngá téé ndihí-dé te téé-áⁿ nání-dé Ndríxí. ¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáná chìuⁿ quide-ndo-áⁿ te quixi-ndo chìtnahá ñahá-ndó xii-í, te taxi-í ìngá núú chìuⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó dàcaháⁿ-ndó ñáyi cuéndá tuha ñahá-yu xii-í—cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te òré-ni-áⁿ ní dáná cué téé-áⁿ ñunu-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

²¹ Te ní xica tucu Jèsús cuaháⁿ-gá luha-gá, te ní xiní tucu-gá úú-gá tnàhá cue téé tnii chácá. Te iiⁿ téé-áⁿ nání-dé Jàacobó, te ñaní-dé cúú ìngá téé ndihí-dé te téé-áⁿ nání-dé Juàá, te ndí ndùú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú. Te xixínucóo-güedé ndihí tátá-güedé xití bàrcú xínatícu-güedé ñunu-güedé, te Jèsús ní cana ñaha-gá xii-güedé.

²² Te òré-ni-áⁿ ní dàndoo-güedé bàrcú-güedé, ndihí tátá-güedé, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuéhé víhí ñáyi

(Lc. 6:17-19)

²³ Te Jèsús tá xíca ndodo-gá níhí distrítu Galileá cuaháⁿ tá dànehé-gá ñáyi tnúhu vaha tnúhu sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu. Te ndí tnahá iiⁿ iiⁿ ñuú sàá-gá te ducaⁿ cuånguihu-gá xití veñúhu dànehé-gá ñáyi tnúhu-áⁿ. Te ndí díiⁿ ndí díiⁿ nûú cuéhé tnàhá iiⁿ iiⁿ ñáyi dico nchaa-ní-yu ta quide

tátña-gá cuaháⁿ. ²⁴ Te ndéé nchaa ñáyi yìndehu distrítu Sìriá ní níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús. Te ní queé-yu ñuú-yu te ndécá-yu nchaa ñáyi tnàhá ndí díiⁿ nûú cuéhé cuaháⁿ nûú ndécú Jèsús. Te cuéi ñáyi xiíhí, ndihí ñáyi ñá túu-gá càndá nihnu, ndihí ñáyi yíhí ñaha espíritu cündihí yucu ñáváha ndécá-yu cuaháⁿ nûú-gá, te nchaa-yu ní quide tátña ñaha-gá xií-yu. ²⁵ Te io vâi ñáyi ní chinchicúⁿ ñahá xii Jesús, chi ní chinchicúⁿ ñahá ñáyi distrítu Galileá, ndihí ñáyi nchaa ñuú xíndáa Dècapolís, ndihí ñáyi ñuú Jerusàlén, ndihí cue ñáyi nchaa ñuú yíndehu distrítu Judeá, ndihí ñáyi xíndecu yatni yúte Jordán ndàa xio quene nchicanchii.

5

Jèsús núcõo-gá iiⁿ nûú tìndúú dánèhé-gá ñáyi

¹ Te sátá ní xiní Jèsús sá cuéhé víhí ñáyi nchicúⁿ ñahá xii-gá, te ní xica-gá cuásaá-gá iiⁿ nûú tìndúú te xíáⁿ ní ngoo-gá, te cue téé xíca cuu ndihí-gá ní nadúcúⁿ ndéé ñahá-güedé xii-gá. ² Te ní ngüíta-gá dánèhé ñahá-gá xii-güedé ndihí cue ñáyi-áⁿ, te xáhaⁿ-gá:

Cuéndá ñáyi ío vaha tähú-xi
(Lc. 6:20-23)

³ —Vaha tähú nchaa ñáyi cùtnuní iní-xi sá ío-gá cùmäni-yu cudíiⁿ-yu nûú Yá Ndiòxí, chi ñáyi-áⁿ nduu tähú-yu ndíhu ndaha ñahá-gá xií-yu.

⁴ Vaha tähú nchaa ñáyi ndàhyú sá ndihí iní-yu, chi Yá Ndiòxí cuáñaha-gá tnúhu ndee iní cundecu ndihí-yu.

⁵ Vaha tähú nchaa ñáyi ndàhú iní-xi, chi ñáyi-áⁿ nduu tähú-yu cundecu-yu iiⁿ xichi nûú cuáñaha Yá Ndiòxí xií-yu.

⁶ Vaha tähú nchaa ñáyi ío cuiní cada nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí, chi ñáyi-áⁿ ío nduu vétú iní-yu.

⁷ Vaha tähú nchaa ñáyi cùndahú iní tnàha ñáyi-xi, chi ñáyi-áⁿ díu-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndiòxí xií-yu cundahú iní ñahá-gá.

8 'Váha táchú nchaa ñáyiú ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi cue ñáyiú-áⁿ nduu táchú-yu cundecú-yu ndíhi Yá Ndióxí.

9 'Váha táchú nchaa ñáyiú càháⁿ dóho tnàha ñáyiú-xi nàcuáa cundecu ndíhi váha tnàhá-yu, chi cùtnuní sá ñáyiú-áⁿ cuú-yu déhe Yá Ndióxí.

10 'Váha táchú nchaa ñáyiú ío ndòho ndecu ñuyíú-a sá cuèndá sá quídé-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxí, chi ñáyiú-áⁿ nduu táchú-yu ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu.

11 'Te cùu-ndo ñáyiú ío váha táchú-xi te núu na cùcuèhé ñáhá ñáyiú, àdi cada úhú ñáhá-yu xii-ndo, àdi dacea díqui ñáhá-yu nándi cuéchi neñúú xii-ndo sá cuèndá-í.

12 Te óré ducaⁿ na càda ñahá-yu xii-ndo te cudíi víhi-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chi ío váha càa sá ndécu àndiu nduu táchú-ndó cùndecu ndíhi-ndo nduu na saá-ndó yàcáⁿ cùndecu-ndo, chi díu-ni ducaⁿ ní xóo cada ñaha cué ñaní tnáhá-yu xii cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ní xíndecu ndéé sanaha.

Cuèndá ñíi ndíhi cuèndá ñuhú (Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Te nchòhó cada iní-ndó sá cùú-ndó dàtná ñíi cuèndá ñuyíú-a. Te ñíi chi nàndíhi-xi dico núu na ndùu víxiⁿ-xi, te ñá túú-gá nàndíhi-xi chi dàngoyo-ná-ó, te yáha ñáyiú xénihnú-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó chi cùu-ndo datná ñíi vähä te núu na càda váha-ndo, te núu vá cáda váha-ndo te quee tíhú-ndo.

14 'Te nchòhó cada iní-ndó sá cùú-ndó dàtná iiⁿ sá dáyèhé ndécu ñuyíú-a, chi sànu ichi-ndo ñáyiú ichi váha. Te nchòhó xìní-ndó sá nüu iiⁿ ñuu cáká iiⁿ nüú tìndúú te vá cùu càchí-ó sá nguvähä-xi. **15** Te ñá túú xìní-ó iiⁿ ñáyiú teñuhú-yu iiⁿ lìntérná te chiváha-yu xítí iiⁿ càjá, chi taxi ndecu-yu nüú nínu cuèndá cutnùní nüú nchàa ñáyiú ndècu vehe. **16** Te ducaⁿ càda nchohó cada váha-ndo dàtná quídé iiⁿ ñuhú dayèhe-xi nüú ñáyiú, te ducaⁿ quiní ñáyiú nàcuáa quídé-ndo ndecu-ndo, te tnàhá-yu càchí-yu sá ñá càhnu cuu Dútú Ndióxí Yaá cùu Tátá-ndo ndècu andiu chi quiní-yu sá quídé váha-ndo ndècu-ndo.

Cuèndá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés

17 'Te vá cání iní-ndó sá yúhú véxi-í xocàni-í tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, te ni vă cání iní-ndó sá věxi-í xocàni-í tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha, chi yúhú véxi-í sá càdà-í nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. **18** Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés ío ndáá càháⁿ-xi, chi dacuitíi cùu nchaa nacuáa càháⁿ-xi. Te yáchí-gá naa andiu ndíhi ñuyíú dàcúúxi sá quéeé cáva iiⁿ tnúhu-áⁿ. **19** Núu xíáⁿ nchaa ñáyiú na càchí sá dává tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés ná túú xíni ñuhu-xi chi ñá túú cùnuu-xi, te ñáyiú-áⁿ díu-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáyiú-yu, te sá dúcáⁿ quídé-yu te vá cùnuu vihí-yu núú ndécu Yá Ndióxí táxi tnùní-gá, chi cuú-yu dàtná iiⁿ ñáyiú nchicúⁿ cuíi-ná. Dico nchaa ñáyiú nchicúⁿ nihnu quídé nchaa nacuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ, te díu-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáyiú-yu, te ñáyiú-áⁿ ío cùnuu-yu núú ndécu Yá Ndióxí táxi tnùní-gá. **20** Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñá xíni ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndióxí, te vá cáda-ndo dàtná xíquide cue téé dànehé ñáhá xíi ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, ndíhi dàtná xíquide cue téé cùu fariséú, chi núu na càda-ndo datná xíquide cue téé-áⁿ ñá, te vá ndúú táchú-ndó ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxí xii-ndo.

Jésus càháⁿ-gá cuèndá ñáyiú cùdééⁿ (Lc. 12:57-59)

21 'Te nchòhó sa xíní-ndó sá ncháá ñáyiú ní cuu ñaní tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha ní níhi-yu tnúhu sá vă cùu càhní-yu tnàha ñáyiú-yu, chi núu ducaⁿ na càdá-yu te nacháhu-yu cuéchi-yu. **22** Dico vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nüu ndédani càa-ndo na cùdeéⁿ-ndo nüu tnàha ñáyiú-ndo, te nacháhu-ndo sá dúcáⁿ quídé-ndo, àdi núu na cùcuèhé-ndö-yu te nüu chítú nüu tàcá cundáá cuéchi-ndo te nüu ducaⁿ na càda-ndo, àdi núu nà cùu-ndo tnàha ñáyiú-ndo iiⁿ tnúhu vée vihi, te cucuéchi vihi xii-ndo chi quíhíⁿ-ndó nüu ùhú nüu ndàhú.

23 'Te xíáⁿ nüu nchòhó óré ndécu ndíhi-ndo iiⁿ sá cuìni-ndó cuáha-ndo Yá Ndióxí nduu táchú-gä, te óré cuáháⁿ-ndo cuáñaha-ndo xíi-gá, te óré ní quexio-ndo nüu dúcáⁿ cuáñaha-ndo xíi-gá sá ndúú

tăhú-gă, te ní ndacu iní-ndo să ndécu ñáyiu ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo cuendá iiⁿ sá ní cumání nüú tnáhá-ndo. ²⁴ Te dàndoo-ndo să dúcáⁿ nèhe-ndo cuáháⁿ nduu táchú Yá Ndióxí, te díhna-gá quíhíⁿ-ndo nácaháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndo ndihí ñáyiu ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo-áⁿ, te dătnúní ducaⁿ te quíhíⁿ-ndo cuáha-ndo Yá Ndióxí sá ndúú táchú-gă.

²⁵ 'Te núu ió iiⁿ-ndo ní saháⁿ ñáyiu nüú tée cùchiuⁿ ní sacáⁿ cuéchi-yu cuéndá-ndo cuéndá iiⁿ sá ní quide-ndo, te òré ní naníhí tnáhá-ndo ndihí-yu cuáháⁿ-ndo nüú tée cùchiuⁿ-áⁿ, te nacáháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndo ndihí-yu cuéndá sá vă cuáha cuéndá ñáhá-gă-yu xii-ndo nüú tée cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na càdá-yu te tée cùchiuⁿ-áⁿ cuáha cuéndá ñáhá-dě xii-ndo nüú cué tée cùu poleciá, te cue tée-áⁿ chihi ñaha-güedé vecaá xii-ndo. ²⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vă căcu-ndo te núu na ngáva-ndo vecaá ndéé nacháhu-ndo nchàa sá tàu-ndo.

Cuéndá cue ñáyiu ñá túú quide váha

²⁷ 'Te nchòhó sa xiní-ndo nácuáa ndùu tnúhu ní caháⁿ cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: "Nchaa cue tée vá cùu caháⁿ ndihí-güedé ñadihí te núu ñá díú ñadihí-güedé cùu-yu, te diu-ni ducaⁿ tucu nchaa cue ñáyiu díhí vá cùu caháⁿ ndihí-yu tée te núu ñá díú yíⁿ-yu cùu-güedé", duha ní cachí-güedé. ²⁸ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo să ndëda-ni càa cue tée na cùndehe iiⁿ ñadihí te núu na càni iní-güedé cundecu díí iní-güedé ndihí-yu te cada iní-ndo să dàtná sá sá ní caháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-yu sá dúcáⁿ ní sani iní-güedé.

²⁹ 'Te núu iiⁿ xio tñùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuéhé sá dúhá te tava-ndo, chi váha-gá sá ná cuïta te ñá díú níhií ní ndúú yíqui cuñú-ndo quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³⁰ Te núu iiⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuéhé sá dúhá te quehndé-ndo, chi váha-gá sá ná cuïta iiⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sá níhií ní ndúú yíqui cuñú-ndo quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

*Jèsús càháⁿ-gá cuéndá cue ñáyiu dàña tnaha
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)*

³¹ 'Te nchòhó sa náha tucu-ndo nacuáa ní caháⁿ tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: "Te núu iiⁿ tée na dàña tnaha-dé ndihí ñadihí-dé, te xiní ñuhu-xi cadúha-dé iiⁿ tutú cuáñaha-dé núú caháⁿ-xi sá ní dáñá ñáha-dé", duha ní cachí-güedé. ³² Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo să cùu dàña iiⁿ tée ñadihí-dé, te núu cùtnúní ndáá iní-dé sá caháⁿ ndihí-aⁿ ingá tée. Dico núu ñá túú dûcaⁿ quide-aⁿ te ñá túú ndùu váha-xi dañá ñáha-dé. Te núu ñá túú dûcaⁿ quide ñadihí-dé, te cada iní-ó sá méé-dě ní sanu ichi ñaha-dé xii-aⁿ caháⁿ ndihí-aⁿ ingá tée te núu na dàña ñaha-dé. Te tée na náqueheⁿ ñaha xii ñaha ní dáñá ñáha yíⁿ-xi-áⁿ, te diu-ni ñá túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ní naqueheⁿ-dé ñaha-áⁿ.

Ñáyiu cùcunehe ñaha xii Yá Ndióxí cuéndá cutnúní iní tnáha ñáyiu-yu sá ndáá càdá-yu iiⁿ sá sání iní-yu càdá-yu

³³ 'Te sa náha tucu-ndo nacuáa ní caháⁿ tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue tée-áⁿ ní cachí-güedé: "Te núu cùcunehe-ndo Yá Ndióxí núú tnáha ñáyiu-ndo nácuáa cutnúní iní-yu sá ndáá cada-ndo iiⁿ sá sání iní-ndo càda-ndo, te cada-ndo", duha ní caháⁿ dôho tnáha-güedé. ³⁴ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo să ñá túú ná cùcunehe-ndo să ndáá cada-ndo iiⁿ sá sání iní-ndo càda-ndo. Te ni vă cùcú nèhe-ndo andiu chi yacáⁿ cùu-xí núú núcõo Yá Ndióxí tñáha tnùnì-gá. ³⁵ Te ni vă cùcú nèhe-ndo ñuyíú-a, chi tnáha ñuyíú-a ndècu-gá, te ni vă cùcú nèhe-ndo ñuú Jerusálén chi ñuú-áⁿ cùu cuéndá-gá, te diu-gá cùu-gă Yaá ió cùnuu. ³⁶ Te ni vă cùcú nèhe-ndo díquí-ndo chi náha-ndo sá ní iiⁿ idi díquí-ndo ñá ndácú-ndo ndàda cuixíⁿ-ndo àdi ndada tñuu-ndo. ³⁷ Te váha-gá sá núu iiⁿ sá sání iní-ndo càda-ndo, te cachí-ni-ndo: "Cuu cada-ndí, àdi vá cùu càda-ndí", cachí-ni-ndo. Chi nchaa dava-gá sá chidó-ndo càháⁿ-ndo òré ducaⁿ sàni iní-ndo càda-ndo iiⁿ sá càdá-ndo cùu-xi sá dácàhu iní ñáhá yùcu ñáváha.

*Cuéndá ñáyiu náchinaa sá quídé ñáha tnaha ñáyiu-xi
(Lc. 6:29-30)*

³⁸ 'Te sa náha tucu-ndo nacuáa ní caháⁿ tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, chi

cue tée-áⁿ ní cachí-güedé: “Ñáyiu na càda ñaha tnaha ñáyiu-xi iiⁿ sá ñà túú văha, te nanchòcáva-yu nachinaá-yu sá ní quide ñaha tnàha ñáyiú-yu”, duha ní cachí-güedé. ³⁹ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñà túú nă cada-ndo nchàa cue ñáyiu cuihna ìní-xi te núu quide ñahá-yu iiⁿ sá ñà túú văha xii-ndo. Te núu ní canihá-yu iiⁿ xito te cuìní tucú-yu canihá-yu ingle xito te daña-ndo na canihá-yu. ⁴⁰ Àdi ní sacáⁿ cuéchi-yu núu cuè tée cùchiiⁿ cuendá-ndo, te cuìní-yu quendeé-yu dúhnú-ndo te daña-ndo na canehé-yu quíhíⁿ, te tnàhá-ni dóó ndíxí ndòdo-ndo daña-ndo na canehé-yu quíhíⁿ. ⁴¹ Te núu quide yicá-yu caca-ndo dàtná úú kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu ña, te chido-ndo üú-gá tucu kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu. ⁴² Te núu ió iiⁿ sá xícáⁿ-yu núu-ndo te cuáñaha-ndo, àdi ió iiⁿ sá sánùú-yu núu-ndo te cuáñaha nùu-ndo.

*Cuu iní-ó nchàa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xìi-o
(Lc. 6:27-28, 32-36)*

⁴³ “Te sa nàha tucu-ndo nacuáa ní cachí tucu cue tée ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue tée-áⁿ ní cachí-güedé: “Cuu iní-ndo cuè ñáyiu ndècu ndíhi váha-ndo, te cuu úhú iní-ndo cuè ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xìi-ndo”, duha ní cachí-güedé. ⁴⁴ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá cùu ìní-ndo cuè ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xìi-ndo, te càháⁿ váha-ndo cuendá cue ñáyiu càháⁿ úhú ñáhá xìi-ndo, te cada-ndo sá văha sá cùu-xí cuè ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xìi-ndo, te càháⁿ ndíhi-ndo Yă Ndiòxí cuendá cue ñáyiu xícuéhé ñáhá xìi-ndo, ndíhi cuendá cue ñáyiu quide úhú ñáhá xìi-ndo. ⁴⁵ Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a, te ducaⁿ te cutnùní sá cùu-ndo dëhe Tătă-ndo Dútú Ndiòxí Yaá ndécu àndiu. Te diu-ni cùu-gá Yaá quidé quene nchícanhii, te diu-ni-gá cùu-gá Yaá dácùuⁿ dáu ñuyíú-a, te ducaⁿ quide-gá cuendá cuu-xi sá văha sá cùu-xí cuè ñáyiu quide váha, ndíhi sá cùu-xí cuè ñáyiu ñá túú quide váha. ⁴⁶ Te núu nchòhó ná cùu ìní-ndo mèe-ni ñáyiu na cùu iní ñáhá xìi-ndo, te vá càchí-ndo sá Yă Ndiòxí taxi-gá sá ndúú tăhú-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo, chi cuéi cue tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xìi cue ñáyiu cuendá

impuéstú ducaⁿ xíquide-güedé. ⁴⁷ Te núu mee-ni ñáyiu ndècu ndíhi váha-ndo io váha càháⁿ ndíhi-ndo-yu, te vá càchí-ndo sá io váha quide-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo, chi cuéi ndéé nchaa ñáyiu ñá túú xìní dana cuendá Yă Ndiòxí ducaⁿ xíquidé-yu. ⁴⁸ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuendá sá nchòhó cada ndáá-ndo cùndecu-ndo datná quidé ndăá méé Tătă-ndo Dútú Ndiòxí Yaá ndécu àndiu —duha ní dánèhé ñáhá Jésús xii cue tée xíca cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyiu.

6

Jèsús dánèhé-gá ñáyiu nàcuáa cadá-yu sá văha

¹ Te Jèsús ndécu-ní-gá dánèhé-gá cue tée xíca cuu ndíhi-gá ndíhi nchaa ñáyiu, te xăhaⁿ-gă:

—Te òré quidé-ndo sá văha te vá càdá-ndo núu ñáyiu cuendá-ni sá cuìní-ndo càháⁿ váha-yu cuendá-ndo, chi núu núu ñáyiu ducaⁿ na càda-ndo te Dútú Ndiòxí Yaá cùu Tătă-ndo vă tăxi-gă sá ndúú tăhú-ndo.

² Te xíáⁿ núu nchòhó òré chíndée-ndo ñáyiu ndàhú, te vá cùñaha-ndo xìi cue ñáyiu sá chíndée-ndo cue ñáyiu ndàhú-áⁿ dàtná xíquide cue ñáyiu dàndahú méé-xí sá quidé ndăá te ñá ndàá sá quidé ndăá-yu, chi ñáyiu-áⁿ ducaⁿ xíquidé-yu òré sàháⁿ-yu veñúhu, chi dàtecú tnúhu-yu nchaa ñáyiu òré ducaⁿ chíndée-yu ñáyiu ndàhú. Te diu-ni ducaⁿ quidé-yu xăháⁿ-yu xii cue ñáyiu sá chíndée-yu cue ñáyiu ndàhú-áⁿ nchaa núu xícá cùu-yu, te ducaⁿ xíquidé-yu cuendá cuìní-yu càháⁿ váha ñáyiu cuendá-yu. Te yúhú na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñà túú nă nduu tăhú ñáyiu-áⁿ núu Yă Ndiòxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núu tnàha ñáyiu-yu cùdiú-yu. ³ Te nchòhó òré chíndée-ndo ñáyiu ndàhú, te cuéi ñáyiu io-gá váha ndècu ndíhi-ndo dico vá cùñaha-ndo sá dúcáⁿ chíndee-ndo cue ñáyiu ndàhú-áⁿ, te ni cuè dava-gá ñáyiu vá cùñaha-ndo. ⁴ Chi váha-gá sá iní méé-ní-ndo ná cùhuⁿ sá dúcáⁿ chíndee-ndo cue ñáyiu ndàhú-áⁿ. Te núu ducaⁿ na càda-ndo ña, te Dútú Ndiòxí Yaá cùu Tătă-ndo tăxi-gá sá ndúú tăhú-ndo chi diu-ni mee-gá ndéhé-gă nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo.

*Jèsús dánèhé-gá ñáyiu nàcuáa cähárⁿ
ndihí-yu Yá Ndióxí
(Lc. 11:2-4)*

⁵ 'Te nchòhó òré cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí, te vá cádá-ndó dàtná xíquide cue ñáyiu dàndahú méé-xí càchí sá quídé ndáá te ñá ndáá sá quídé ndáá-yu, chi ñáyiu-áⁿ tnàhá iní-yu cunutníⁱ-yu cäháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxí òré yíhíⁱ-yu veñúhu. Te diu-ni ducaⁿ xíquidé-yu nchaa núú xícá cùú-yu, te ducaⁿ quídé-yu cuéndá sá cuiní-yu quiní ñáyiu nàcuáa xíquidé-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñà túú ná nduu tähú ñáyiu-áⁿ núú Yá Ndióxí sá dúcáⁿ quídé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáyiu-yu cùdiú-yu. ⁶ Te nchòhó òré cuiní-ndó cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí, te ndíhu ndedí nihnu-ndo xítí vehe-ndo, chi diu-gá cùú Tátá-ndó te ndècu ndihí ñaha-gá xii-ndo, te diu-ni mee-gá ndéhé ñaha-gá xii-ndo nàcuáa quide-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo te taxi-gá sá ndúú tähú-ndó.

⁷ 'Te òré cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí te vá súúní cuéndá-ni dacàá-ndó tnúhu cäháⁿ ndihí-ndo-gá dàtná xíquide cue ñáyiu ñá túú xíní tnúhu-gá, chi ñáyiu-áⁿ sání iní-yu sá tédoho ñaha vihi-gá Yá Ndióxí xií-yu sá dúcáⁿ súúní dàcaá-yu tnúhu cäháⁿ ndihí ñahá-yu xii-gá dico ñahá. ⁸ Dico nchòhó, vá cádá-ndó dàtná xíquide cue ñáyiu-áⁿ, chi mee Tátá-ndó Dútú Ndióxí sa ñaha-gá ná cùú nchaa sá xíní ñùhu-ndo cuéi òré vátá càcáⁿ-gá-ndó núú-gá. ⁹ Te duha cäháⁿ-ndó òré cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí:

Yòhó Tátá-ndí Dútú Ndióxí Yaá ndécú àndiu, nchaa ñáyiu na cäháⁿ-yu sá cùú-n Yáá ío yiñúhu.

¹⁰ Te xícáⁿ tähú-ndí núú-n sá ná sàá nduu ndíhu ndàhá-n-yu.

Te cada-n dàtná càchí iní-n ñuyíú-a dàtná quídé-n àndiu.

¹¹ Te xícáⁿ tähú-ndí núú-n sá táxi-n sá cóhó-ndí sá caxí-ndí iiⁿ nduu iiⁿ nduu.

¹² Te cada cähnu iní-n nchaa yícá cuéchi-ndí, chi tnàhá nchuhú quídé cähnu iní-ndí nchaa sá quídé ñaha tnaha ñáyiu-ndí.

¹³ Te vá dáñá-n dàcaháⁿ ñahá yùcu ñáváha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vähä, chi coto ñaha-n xíi-ndí cuéndá sá vă dúcáⁿ càda ñaha-xi.

Te diu-n cùu-n Yaá ío cùnuu nchaa nduu nchaa quiú, te ío càhnu cuu-n, te diu-ni-n quindaha ñaha-n xii-ndí ni caa ni quihíⁱ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Duha dànehé ñahà-í xii-ndo cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí.

¹⁴ 'Te núu nchòhó quídé càhnu iní-ndó nchaa sá quídé ñaha tnaha ñáyiu-ndo, te ducaⁿ te Tátá-ndó Dütú Ndióxí Yaá ndécú àndiu cada cähnu iní-gá nchaa sá ñà túú vähä quide-ndo tucu. ¹⁵ Dico núu nchòhó vá cádá càhnu iní-ndó nchaa sá quídé ñaha tnaha ñáyiu-ndo ña, te ni Dütú Ndióxí Yaá cùú Tátá-ndó vă cádá càhnu iní-gá nchaa sá quídé-ndo tucu.

Cuéndá ñáyiu ñá túú tnàhí ná xéxí áma cäháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxí

¹⁶ 'Te nchòhó, nduu ñà túú tnàhí ná xéxí-ndó cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí, te vá cündiyí-ndó dàtná xíquide nchaa ñáyiu dàndahú méé-xí càchí sá quídé ndáá te ñá ndáá sá quídé ndáá-yu, chi ñáyiu-áⁿ ducaⁿ xíquidé-yu cuéndá sá cuiní-yu cutnùnì iní ñáyiu sá ñà túú tnàhí ná xéxí-yu cäháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxí. Te yúhu càchí tnúhu-í xii-ndo sá sà dúcáⁿ quidé-yu te ñá túú ná chindee ñaha-xi xií-yu cuéndá níhíⁱ-yu iiⁿ sá ndúú tähú-yu núú Yá Ndióxí. ¹⁷ Dico nchòhó, nduu dùcaⁿ quide-ndo ñá túú tnàhí ná xéxí-ndó cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí, te váha váha naquete-ndo nüú-ndó, te váha váha chihi-ndo cúcá ¹⁸ cuéndá sá vă cùtnùnì iní ñáyiu sá ñà túú ná xéxí-ndó ndúú ducaⁿ cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí. Te Dütú Ndióxí Yaá cùú Tátá-ndó ndècu ndihí-ndo diu-ni mee-gá ndéhé-gá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te diu-gá taxi-gá sá ndúú tähú-ndó.

*Cuéndá nchaa sá vähä nduu tähú-ó
(Lc. 12:33-34)*

¹⁹ 'Te vá cání iní-ndó cùu-ndo ñáyiu cuica nändí sá cündècu ndihí-ndo ñuyíú-a chi vá cùdii-xi, chi dava quee tíquidi, te dava caxi cudi ñùhu, àdi quihu ñaduhú vehe-ndo te duhu-güedé. ²⁰ Te váha-gá chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cuéndá ducaⁿ ngündecu sá ndúú tähú-ndó àndiu, te xíáⁿ cudi-xi cundecu ndihí-ndo ni caa ni quihíⁱ, chi yacáⁿ vá quéé-gá tíquidi, te ni vă caxí-gá cudi ñùhu, te ni vă quiní-gá-ndó ñaduhú duhu-güedé

ndachìuⁿ-ndo. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáyiu cuica ndècu ñuyíú-a, te diu-ni nchaa sá ndécu ndìhi-ndo ñuyíú-a ñùhu iní-ndó. Àdi cuu-ndo ñáyiu quide nacuáa ngúndecu sá ndúu tähú-ndó àndiu, te diu-ni sá ndúu tähú-ndó ndècu andiu-áⁿ ñúhú iní-ndó.

Núu-ó cùu-xi datná #ⁿ ñuhú (Lc. 11:34-36)

²² 'Te cada iní-ndó sá núu-ndó cùu-xi datná #ⁿ ñuhú. Te núu núu-ndó càváha te cùtnuní iní-ndó ná cùu sá ndécu núu-ndó; ²³ Dico núu cùhú núu-ndó ñá túu cùtnuní cundehe-ndo ña, te ñá túu cùtnuní iní-ndó ná cùu sá ndécu núu-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núu-ndó te cada iní-ndó sá ndécu-ndo dàtná #ⁿ núu néé. Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í chi núu sàni váha iní-ndó cuèndá Yá Ndiòxí ñá, te cùu vii cuu váha iní-ndó ndècu-ndo. Áⁿ te núu ñá túu sàni váha iní-ndó cuèndá-gá ñá, te ñá túu tnàhí cùu váha iní-ndó ndècu-ndo. Te sá dúcáⁿ ñá túu sàni váha iní-ndó cuèndá-gá te cada iní-ndó sá ndécu-ndó dàtná #ⁿ núu néé.

Vá ndácú #ⁿ téé cunu cuechi-dě núu ūu pàtróoⁿ (Lc. 16:13)

²⁴ 'Te ni #ⁿ téé xìnu cuechi yá ndácú-dě cunu cuechi-dě núu ūu pàtróoⁿ, chi téé-áⁿ cuu váha iní-dé núu #ⁿ pàtróoⁿ-dě te tnii-dé nchaa tnúhu càháⁿ pàtróoⁿ téé cùu váha iní-dé núu-xi-áⁿ. Te núu ìngá tucu pàtróoⁿ-dě vá cùu vähä iní-dé, te ni vă tnii-dé tnúhu càháⁿ ìngá téé-áⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó chi vá ndácú-ndo cunu cuechi-ndo núu Yá Ndiòxí te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá io ñuyíú-a.

Yá Ndiòxí xító-gá nchaa ñáyiu cùu déhe-gá (Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá vă io cani iní-ndó núu násá níhí-ndó sá cóhó sá caxí-ndo, te ni vă io cani iní-ndó núu násá níhí-ndó dőo cuihnu-ndo, chi cùnuu-gá méé-ndó dàcúúxí sá nchító-ndo, te ducaⁿ cùnuu-gá yíqui cùñú-ndó dàcúúxí dőo sácihnu-ndo. ²⁶ Te chí cádá cuèndá sá ncháá quíti ndava ñá túu tnàhí ná xítú-güedi, te ni ñá túu ndéé cuaháⁿ-güedi nàtahu-güedi, te ni ñá túu ná nátàxúha-güedi, te ni ñá túu ndéé cää yàcá-güedi, chi mee Tátá-ó Dütú Ndiòxí Yáá ndécu àndiu xito ñaha-gá xii-güedi níhí-güedi sá xéxí-güedi. Te núu cue quíti-áⁿ

ducaⁿ xito ñaha-gá xii-güedi, jte uuⁿ-gá xító ñaha-gá xii nchòhó, chi nchòhó ío-gá cúnùu-ndo dacúúxí cuè quíti-áⁿ! ²⁷ Te cuéi nándi sá sání vihi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó càda-ndo nacuáa cuehnu-ndo cuédcó #ⁿ yíqui-gá.

²⁸ 'Te vá io cani iní-ndó núu násá níhí-ndó dőo cuihnu-ndo. Te chí cádá cuèndá nàcuáa sàhnu nchaa itá io yulu, chi nchaa itá-áⁿ ñá túu quide chiuⁿ-xi, te ni ñá túu quèheⁿ-xi idi. ²⁹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ndíi Salomón cuéi io vii ní xínduu dőo ní xoo cuihnu ndíi, dico ñá túu nütnahá-xi nàcuáa càa nchaa itá, chi ío-gá vii càa nchaa itá. ³⁰ Te nchaa itá io yulu tnaa-ni cùdíi-xi, te yichí-xi te sàhmi ñáyiu. Te cuéi ducaⁿ dico mee Yá Ndiòxí quídé-gá io vii sàcúnduu-xi. Te núu nchaa itá-áⁿ ducaⁿ quide-gá xító-gá sàcúnduu vii-xi, te xiāⁿ cùtnuní sá io-gá coto ñaha-gá xii-ndo, díco-ni sá ñá túu sàndáá váha iní-ndó-gá. ³¹ Te xiāⁿ núu ñá túu xini ñuhu vihi-xi cani iní-ndó núu násá níhí-ndó sá cóhó sá caxí-ndo, àdi násá níhí-ndó dőo cuihnu-ndo. ³² Chi nchaa ñáyiu ñá túu xini nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí mee-ni nchàa xiāⁿ ñuhu iní-yu. Dico nchòhó chi mee Tátá-ndó Dütú Ndiòxí sa nàha-gá ná cùu sá xini ñuhu-ndo. ³³ Te xiāⁿ núu io xini ñuhu-xi sá cùhúⁿ iní-ndó sá Yá Ndiòxí yíndàha ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa nacuáa cuiní-gá, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xini ñuhu-ndo. ³⁴ Núu xiāⁿ vá io cani iní-ndó násá cundecu-ndo ndùu tneé, chi cani iní-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo vitna, chi nduu tnée-áⁿ te óré-ná te cutnuní núu násá cada-ndo cùndecu-ndo. Chi nchòhó sa nàha-ndo sá io titní núu sá quídé-xi #ⁿ nduu #ⁿ nduu —duha ní dànèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiu.

7

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuèndá tnàha ñáyiu-o (Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Te Jèsús ndecuu-ni-gá dànèhé-gá cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiu, te xähaⁿ-gá:

—Vá càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá tnàha ñáyiu-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí ñá túu ná tnúhu cùñaha-gá xii-ndo. ² Chi núu na càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá tnàha ñáyiu-ndo, te Yá Ndiòxí io #ⁿ sá cádá ñaha-gá xii-ndo.

Te nūu nchòhó ná càháⁿ cuèhé víhí-ndó cuèndá tnàha ñáyiu-ndo te Yá Ndiòxí ío-gá dandòho ñaha-gá xii-ndo. ³ ¿Te ná cuèndá ndéhé-ndó ^{iiⁿ} sá ñà túú vāha quìde tnaha ñáyiu-ndo te mee-ndo vihi-gá quídé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quìde-ndo te cada iní-ndó sá ndéhé-ndó dàtná ^{iiⁿ} mihi līhlí ñùhu nūu tnàha ñáyiu-ndo te mee-ndo ñùhu ^{iiⁿ} mihi cahnu-gá nūu-ndó te ñá túú quìde cuendá-ndó. ⁴ Te nūu na nàcanu ichi-ndo tnaha ñáyiu-ndo cuèndá sá ñà túú quìde vāha-yu ndècú-yu, te mee-ndo vihi-gá quídé-ndó ñá, te cada iní-ndó sá xāhaⁿ-ndo xìi tnaha ñáyiu-ndo sá nátàva-ndo mihi līhlí ñùhu nūu-yu sá dúcáⁿ quìde-ndo, te mihi càhnu ñuhu nūu méé-ndó ñà túú quìde cuendá-ndó. ⁵ Te sá dúcáⁿ quìde-ndo te ío dàndahú-ndó mèe-ndo sá quídé ndàá-ndó te ñá ndàá sá quídé ndàá-ndó, te xìni ñuhu-xi díhna-gá daña-ndo nchàa sá ñà túú vāha quìde-ndo, te dàtnùnì ducaⁿ te cuu nacanu ichi-ndo tnàha ñáyiu-ndo cuèndá nchaa sá ñà túú vāha quídé-yu.

⁶ 'Te nchaa ñáyiu ío sàá iní-xi, te vá cädá yìca-ndó-yu cundedóho-yu tnúhu Yá Ndiòxí, chi nūu na càda yica-ndó-yu te ngóo-yu cuu úhú iní ñähä-yu xii-ndo. Te ñáyiu-áⁿ cùú-yu dàtná iná chi quiti-áⁿ nūu na cuăñaha-o ^{iiⁿ} sá cuăñaha-o, te nūu ñá túú cùtnuní iní-dì ná cùú xìaⁿ te tnìi ñaha-dì xìi-o. Te cuu tucú-yu dàtná cùchí chi quiti-áⁿ nūu na chücu-o nūu-dì yúu vāha sá ío vii càa nani pérlá, te dìcó-ni cùnu sáhá-dì chi ñá túú cùtnuní iní-dì sá cùú-xí yúu vāha.

Cácáⁿ-ó nūu Yá Ndiòxí nūu ná cuìní-ó (Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá căcáⁿ-ndó nūu Yá Ndiòxí te nūu ná cuìní-ndó te taxi-gá, te vá dáñá ndèé-ndó căcáⁿ-ndó nūu-gä nūu ná cuìní-ndó te ducaⁿ te nhí-ndó. Te cada iní-ndó sá ní quexio-ndo vehe ^{iiⁿ} tnaha ñáyiu-ndo te ní cäháⁿ-ndó, te ñáyiu-áⁿ ní tedóho ñähä-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yá Ndiòxí tedóho ñaha-gä xii-ndo, te taxi-gá sá ná càcáⁿ-ndó nūu-gä. ⁸ Chi nchaa ñáyiu ducaⁿ xìquide, te Yá Ndiòxí tédöho ñaha-gä xií-yu te nhí-nyu sá cuìní-yu. Te diu-ni ducaⁿ tucu nchaa ñáyiu na càcáⁿ nūu-gä ^{iiⁿ} sá cuìní-yu, chi sáñaha-gä sá xícáⁿ-yu nūu-gä. Te diu-ni ducaⁿ tucu nchaa

ñáyiu ñá túú dàña ndee xícáⁿ nūu Yá Ndiòxí sá cuìní-yu chi nhí-nyu.

⁹ 'Te nchòhó cue téé cùu tátá, ñá túú cùndee iní-ndó cuăñaha-ndo xìi cue déhe-ndo ^{iiⁿ} yúu caxi-güexi òré xícáⁿ-güexi ^{iiⁿ} pàá nūu-ndó càxi-güexi. ¹⁰ Te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuăñaha-ndo ^{iiⁿ} cóó caxi-güexi òré xícáⁿ-güexi ^{iiⁿ} chácá nūu-ndó càxi-güexi. ¹¹ Te nchòhó cuëi ndèé dau-na sàá iní-ndó dico sáha-ndo cuë déhe-ndo sá vāha xèxi-güexi oré ná cùú sá xícáⁿ-güexi nūu-ndó càxi-güexi. Te nūu nchòhó ducaⁿ quìde-ndo, jte uuⁿ-gá ducaⁿ quìde Tátá-ndó Dütú Ndiòxí Yaá ndécú àndiu, chi taxi-gá sá vāha sá cùú-xí-ndó te nūu na càcáⁿ-ndó nūu-gä!

¹² 'Te nchaa sá vāha cuìní-ndó càda tnaha ñáyiu-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndihí-yu, chi ducaⁿ sànu ichi ñaha tnúhu ní chidó tnùnì ndíi Moisés, te diu-ni ducaⁿ sànu ichi ñaha tucu nchaa tnúhu ní chidó tnùnì cue téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndee sanaha.

Yuyèhe cuiñi

(Lc. 13:24)

¹³⁻¹⁴ 'Te xìni ñuhu-xi nducu-ndo nacuáa cada-ndo tnìi-ndo ichi Yá Ndiòxí. Te ichi-gá-áⁿ cùú-xí dàtná ^{iiⁿ} ichi cuiñi, àdi datná ^{iiⁿ} yuyèhe cuiñi. Te duha càháⁿ-í chi ío úhú xínu iní-ndó tnìi-ndo ichi Yá Ndiòxí, te sacú-ni nchòhó cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a tnìi-ndo ichi-gá. Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta nihnu-yu cuäháⁿ. Te ichi ndècú-yu-áⁿ cada iní-ndó sá cùú-xí ^{iiⁿ} ichi cahnu ichi quehéⁿ, àdi ^{iiⁿ} yuyehé quehéⁿ. Te duha càháⁿ-í chi ío väi ñáyiu ndècú-yu ichi-áⁿ.

Ndi díiⁿ nūu yutnu xìní-ó ná yutnu cùu-xí cuendá sá sávidí-xi (Lc. 6:43-44)

¹⁵ 'Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vă dàndahú ñähä cuë téé càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. Chi cue téé-áⁿ sànuu sá quídé-güedé dàtná quídé mbéé quiti ío vāha iní-xi, dico ñá ndàá chi ñá túú ñùhu vāha iní-güedé, chi quìde-güedé dàtná quídé quiti dééⁿ quiti nàni yíhí. ¹⁶ Te òré quexio-güedé nūu ndécú-ndó te cada cuèndá-ndó nàcuáa quìde-güedé cuèndá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó

nă ñáyiu cùu-güedé. Te nchòhó xìní-ndó să ñà túú cùuⁿ ndéhé yoho yàha stilé tnu iñu, te ni ñà túú xìní-ndó cùuⁿ ngúxí iiⁿ tnu iñu. **17-18** Te xìní tucu-ndo să ncháá yùtnu váha cùuⁿ sávìdí váha, te nchaa yutnu váha-áⁿ ñà túú cùuⁿ sávìdí sá ñà túú vähä. Te nchaa yutnu sá ñà túú vähä ñá túú cùuⁿ sávìdí váha, chi mee-ni sávìdí sá ñà túú vähä cùuⁿ. **19** Te nchaa yutnu sá ñà túú cùuⁿ sávìdí váha xéhndé-güedé, te cuánguee-xi núú ñùhú càyú-xi. Te ducaⁿ sátnahá-xi yáha nchaa cue téé dàndahú ñáhá càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi te ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá, chi quíhíⁿ-güedé núú ñùhú núú càyú. **20** Te nchòhó cutnùní iní-ndó nă ñáyiu cùu cue téé-áⁿ cuéndá nchaa sá quídé-güedé.

*Ná ncháá ñáyiu ngúndecú-yu núú ndécú
Yá Ndióxi táxi tnùní-gá
(Lc. 13:25-27)*

21 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo să io vài ñáyiu cachí-yu sá yúhú cùu-í Xítohó-yu, dico ñá ncháá-yu nduu tähü-yu cundecú-yu núú ndécú Tátà-í Dútú Ndióxi táxi tnùní-gá, chi mee-ni nchàa ñáyiu na càda nchaa nacuáa càháⁿ-gá ñáyiu-áⁿ nduu tähü-yu cundecú-yu núú ndécú-gá táxi tnùní-gá. **22** Te na sàá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa ñáyiu, te vàí-yu cùñahá-yu xii-í: "Yòhó Xítohó Jesucristú nchúhú cùú-ndí ñáyiu ní càháⁿ tnúhu-n nacuáa ní cachí-n, te diu-ni-n ní cacunehe-ndí te ní sándáá iní ñáhá nchàa espíritú cùndíhi yucu ñávähä xii-ndí ní quee-xi yiqui cùñú ñáyiu, te diu-ni yòhó ní chindée ñáhà-n xii-ndí ní ndacu-ndí ní quide-ndí titní núú să vă yöo tnàhí ndàcu cada", duha cùñahá-yu xii-í dàvá-áⁿ. **23** Dico yúhú cùñaha-í xií-yu: "Ná túú tnàhí xìní ñáhà-í xii nchòhó nüú ndéé ñáyiu cùu-ndo, te chí xócuñí nchaa nchòhó ñáyiu quide nchaa sá cuéhé sá dúhá núú ndécù-í-a", duha cùñaha-í xií-yu.

*Hiⁿ vehe ndècu cimientú-xi ndihí iiⁿ vehe ñá
túú cimientú-xi
(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)*

24 'Te nchaa ñáyiu sàcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te núú na tníⁿ-yu, te ñáyiu-áⁿ cùu-yu dàtná iiⁿ téé ío váha cùtnuní iní-xi. Chi téé-áⁿ ní dácáá-dé iiⁿ vehe, dico díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú caxíⁿ

te dàtnùní ní tava-dé cimientú-xi. **25** Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dàndáá-xí ndéé núú càá vèhe-áⁿ, dico ñá túú ní ndàcu-xi cuido-xi. Te ní quene tucu táchí níhi dico ñá túú ní ndàcu-xi cuido-xi vehe-áⁿ, te ducaⁿ chi téé ní dácáá vèhe-áⁿ ní tava-dé cimientú-xi núú yúú caxíⁿ. Duha sátnahá-xi cùu nchaa ñáyiu tníⁿ tnúhu càháⁿ-í. **26** Dico nchaa ñáyiu sàcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú cuiní-yu tníⁿ-yu, ñáyiu-áⁿ cùu-yu dàtná iiⁿ téé ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi. Chi téé-áⁿ ní dácáá-dé iiⁿ vehe núú yúcú mèe-ni ñuhu cuchí. **27** Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dàndáá-xí ndéé núú càá vèhe-áⁿ, te ní quene táchí níhi te íi-ni ní xido-xi vehe-áⁿ cuéndá sá núú ñuhu cuchí ní sáá. Duha sátnahá-xi cùu nchaa ñáyiu sàcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú cuiní-yu tníⁿ-yu —duha ní dánèhé ñáhá Jésús xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiu.

28 Te òré ní ndihí Jésús sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá, te nchaa ñáyiu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní càháⁿ-gá ío ní cuñúhu-yu nacuáa ní dánèhé ñáhá-gá xií-yu. **29** Chi ní càháⁿ-gá dàtná càháⁿ cue téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá, te ñá túú ní càháⁿ-gá dàtná càháⁿ nchaa cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés.

8

*Jésús quídé tátña-gá iiⁿ téé tnàhá cuéhé sá
dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)*

1 Te Jésús ní xica-gá cuánuu-gá diñi tindúú núú dúcáⁿ ní xíndecu-gá ní dánèhé-gá ñáyiu-áⁿ, te cuéhé víhi ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xií-gá cuánuu. **2** Te ní quexio iiⁿ téé tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jésús, te ní ngüiñí xiti-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mestrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nüu vá cùndée iní-n càda tátña ñaha-n xií-í, chi cùtnuní iní-í sá ndacu-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá:

3 Te Jésús ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendifaha ñáhá-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Cuu cada tátña ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ní xócuñí cuéhé tnàhá-dé.
4 Te Jèsús ní xáhaⁿ tòcu-gá xii-dé:

—Te vitna cuanùhú te vá yöö iⁱⁿ cùñaha-n sá yúhú ní quide tátña ñaha-í xii-n, núú dütú-ni cuàháⁿ cuèndá sá ná quìní ñahá-dé xii-n sá ní ndúha-n, te cuáñaha-n sá ndúú tähú Yá Ndiòxí dàtná ní cachí ndíi Moísés. Te ducaⁿ càda-n cuendá cutnùní iní ñayiu sá ní ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii téé ní quide tátña-gá-áⁿ.

Jèsús quídé tátña-gá iⁱⁿ téé xìnu cuechi núú iⁱⁿ téé cùu capitáⁿ
(Lc. 7:1-10)

5 Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuu Capèrnaúm. Te òré cuánguihu-gá ñuu-áⁿ te ní quexio iⁱⁿ téé cùu capitáⁿ càháⁿ ndàhú-dé núú-gá, **6** te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nüu vá cùndée iní-n càda tátña-n iⁱⁿ téé xìnu cuechi núù-í, chi cùhú-dé te càhú vlíhí tnàhá-dé, te ío ndòho-dé te ni ñä cùndée-gá-dé candá nihnu-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

7 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Te na quíhí-ó càda tátña-í-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

8 Te téé cùu capitáⁿ-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú tàu-í sá quíhu-n ndèé xití vehe-í, chi cùu-í iⁱⁿ téé cùtexínu sá cùú-xí-n, te cáháⁿ-ni sá ndúha téé xìnu cuechi núù-í te ndúha-dé. **9** Chi yúhú ndècu cue téé taxi tnuní ñahá xii-í, te ducaⁿ yúhú tucu ndècu cue sandadú táxi tnùní-í. Te òré xáhaⁿ-í xii iⁱⁿ-dé quíhí-í-dé iⁱⁿ chìuⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xáhaⁿ-í xii iñgá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xáhaⁿ-í xii iⁱⁿ téé xìnu cuechi núù-í cada-dé iⁱⁿ chìuⁿ te quide-dé. Núu xiáⁿ yòhó cáháⁿ-ni sá ndúha téé xìnu cuechi núù-í te ndúha-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii Jèsús.

10 Te Jèsús ío ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ní cáháⁿ téé cùu capitáⁿ-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñayiu nchicúⁿ ñahá xii-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vätá quìní-gá-í ni iⁱⁿ ñayiu isràél, ñayiu súúní ío váha sàndáá iní ñahá xii Yá Ndiòxí dàtná sàndáá iní ñahá tée-a xii-gá. **11** Te na càchí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sá ío cuéhé ñayiu quixi ndàa xio nacuáa quène nchicanchii, te diú-ni ducaⁿ ío cuéhé tucu-yu quixi ndàa xio nacuáa quée tucu nchicanchii. Te nchaa

ñayiu-áⁿ naníhí tnáhá-yu ndihí té Abrahám, ndihí té Isàác, ndihí té Jàcób núú ndécú Yá Ndiòxí táxi tnùní-gá te yàcáⁿ cundecu ndihí ñahá-yu xii-güedé. **12** Te nchaa ñayiu tåú nduu tähú cundecu núú ndécú Yá Ndiòxí táxi tnùní-gá ní cùu, ñayiu-áⁿ quee tihú-yu, chi quíhíⁿ-yu iⁱⁿ xichi núú néé nüú ío ndohó-yu cundecu-yu, te yàcáⁿ ío ndáhí-yu, te díco rúhñú-nä cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuèndá sá ndohó-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

13 Te Jèsús ní xáhaⁿ tòcu-gá xii téé cùu capitáⁿ-áⁿ:

—Yòhó téé ndècu ndihí téé cùhú cuanùhú vehe-n vitna chi ndúha-dé chi ní sàndáá iní-n Yá Ndiòxí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te diu-ni òré ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii téé cùu capitáⁿ-áⁿ ní ndúha téé xìnu cuechi núú-dé.

Jèsús quídé tátña-gá näná ñadíhí té Pélú
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá vehe té Pélú, te òré ní quexio-gá vehe-dé te ní xiní-gá cáá näná ñadíhí-dé cùhú-aⁿ ñùhu vihi-aⁿ cahni. **15** Te Jèsús ní tnii-gá ndaha ñaha cùhú-aⁿ, te òré-ni-áⁿ ní nchico-aⁿ cahni te ní ndacoo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ nüú-güedé ndihí-gá.

Jèsús quídé tátña-gá vài ñayiu cùhú
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Te òré ní dáhu nchicanchii te ní quexio ñayiu núú ndécú Jèsús, te ndèca-yu vài ñayiu yíhí ñaha espíritu cùndíhí yucu ñáváha ní sáá núú-gá te ndèca tucu-yu vài ñayiu tnàhá dava-gá núú cuéhé. Te iⁱⁿ-ni tnúhu ní cáháⁿ Jèsús ní tenàá-gá nchaa espíritu cùndíhí yucu ñáváha yíhí ñaha xii nchaa ñayiu-áⁿ, te ní quee-xi yíqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi. Te tnàhá nchaa dava-gá ñayiu cùhú-aⁿ ní quide tátña-gá. **17** Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Chàiá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndíi: “Mee-gá càda tátña ñaha-gá xii-o, chi diú-gá xocàni-gá nchaa sá quídé ühú yíqui cùñú-ó”, duha ní cachí ndíi.

Ñayiu cuñí tuha ñaha xii Jèsús
(Lc. 9:57-62)

18 Te òré ní xiní Jèsús sá īo cuéhé ñáyiū xixúcu núú ndécú-gă, te ní xáhaⁿ-gă xii cue téé xíca cuu ndihí-gá sá quée-gá ndihí-güedé bárcú cuéndá téhndé-gá ndihí-güedé ndàa ìngá xio yuhu làgúná. **19** Te mei òré-áⁿ ní quexío iiⁿ téé dàcuaha ñaha xii cue ñáyiū nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, cuìní-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n nděni ní cuu na quíhiⁿ-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

20 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Nchaa ñúcuui chi ndècu yaú cùú vèhe-güedí saquíhi-güedí, te nchaa cue quíti ndàva caa tacá-güedí diquí yutnu. Dico yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ñá túú ndéé cáá vèhe-í ñuyíú-a ndetatú-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

21 Te iiⁿ téé ní chitnahá ñáhá xii Jèsús ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Jèsús, daña na nùhú-í cundetu-í cuú tátá-í te chindúxi-í-dé dàtnùní quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

22 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Daña ñáyiū ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í ná chìndúxi tnàha meé-yu, chi ñáyiú-áⁿ cùú-yu dàtná ñáyiū ní xíhí cuéi ndècu-ní-yu núú ñuyíú-a, te yòhó canchicúⁿ ñáhá-ní xii-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

*Jèsús ngání-gă táchí ndihí ndute làgúná
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)*

23 Te sátá dúcáⁿ te Jèsús cuánguee-gá bárcú ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní xíca bárcú-áⁿ cuáháⁿ-xi. **24** Te nini ñúhu barcú-áⁿ ichi cuáháⁿ-xi núú ndute ní xidí Jèsús, te ní ngüita-xi níhi vìhi quene táchí, te ta nàdachitú-xi ndute xítí bárcú cuáháⁿ.

25 Te cue téé xíca cuu ndihí-gá cuáháⁿ-güedé núú cáá-gă xidí-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ndíquíú iní chi dàcacu ñaha-n xii-o chi quée naa-o cuìní-xi! —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

26 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuéndá ndéé ducaⁿ īo yùhú-ndó? ¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-áⁿ? —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te Jèsús ní ndacoo-gá te ní tenàá-gá táchí-áⁿ ndihí ndute-áⁿ, te ní ngüíñí táchí-áⁿ te ní nucúndecu nahi-ná ndute làgúná-áⁿ.

27 Te nchaa cue téé ñùhu xítí bárcú-áⁿ ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní quide-gá ní xiní-güedé, te ní xítñàha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núu duha ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ná ndùte lagúná-a-i? —cáchí-güedé xítñàha-güedé.

*Cue téé ñuú Gàdará cue téé yíhi ñaha espíritú cúnđhi yucu ñáváha
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)*

28 Te òré ní quèxío Jèsús ndàa ìngá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñuú Gàdará, te úú tnàhá cue téé quide vehe núú yíndúxi ndíyí ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús, te ndi ndùú-güedé yíhi ñáhá espíritú cúnđhi yucu ñáváha xii-güedé, te ío màñá-güedé chi vá yoo tnàhí dàña-güedé yáha yatni núú ndécú-güedé. **29** Te cue espíritú yíhi ñáhá xii-güedé-áⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuéndá véxi-ó Jèsús Déhe Dútú Ndiòxí chidácá ñáhá-n xii-ndí? ¿Áⁿ sàma véxi-n dàndoho ñaha-n xii-ndí? Te vátá sàá-gá nduu dùcaⁿ cada-n —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

30 Te yatni xíáⁿ xíxica cuu vài cuchí xíxexi-güedí. **31** Te cue espíritú cúnđhi yucu ñáváha yíhi ñaha xii cue téé-áⁿ ní cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús, te xáhaⁿ-xi:

—Te núú vá dáñá-gă-n quíhi-ndí yíqui cùñú cue téé-a, te càháⁿ ndàhú-ndí núú-n sá dàña-n na quíhiⁿ-ndí quíhu-ndí yíqui cùñú nchaa cùchí-áⁿ —cáchí cue espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

32 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii cue espíritú cúnđhi yucu ñáváha-áⁿ:

—Chí táquèe yíqui cuñú cue téé-áⁿ te quíhiⁿ-ndó núú ndéé ichi quíhiⁿ-ndó —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii nchaa espíritu-áⁿ.

Te cue espíritú cúnđhi yucu ñáváha-áⁿ ní quee-xi yíqui cùñú cue téé-áⁿ, te cuáháⁿ-xi cuánguìhu-xi nchaa cùchí-áⁿ. Te cue quíti-áⁿ ní xinu-güedí duha ní quée-güedí ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngauni-hnu-güedí xítí ndute, te ní ndihí-güedí ní cáhá.

33 Te cue téé xito ñaha xii nchaa cùchí-áⁿ ní yùhú-güedé te ní xinu-güedé, te ní

sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuéndú núú cué ñáyiu ndècu xítí ñuu nchaa nàcuáa ní cuu cuéndá cue téé ní xíhi ñaha nchàa espíritu cùndihí yucu ñáváha-áⁿ. ³⁴ Te nchaa ñáyiu ñuu-áⁿ ní queé-yu cuaháⁿ-yu núú ndécu Jèsús. Te òré ní quexiò-yu núú ndécu-gá te ní caháⁿ ndàhú-yu núú-gá sá ná quèe-gá yucu ñuu-yu nühú-gá.

9

Jèsús quídé tătna-gá iin téé cùhú ñá cùú-gá candá nihnu
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te Jèsús cuández-gá bárcú cuaháⁿ-gá ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná. Te xíáⁿ ní ndexiò-gá ñuu núú quídé ñùú-gá. ² Te xíáⁿ ndécu-gá ní quexiò cue téé nchido-güedé iin téé cùhú ñá cùú-gá candá nihnu ñuhu-dé xito, te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá sàndáá ndisa iní ñahá-güedé xii-gá nüu ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú-áⁿ:

—Yohó téé cùhú vá ndihú-gá iní-n, chi sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá nüu xíáⁿ cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés ní sani iní-güedé: “Téé-a càháⁿ cuéhé-dé cuéndá Yá Ndiòxí”, duha ní sani iní-güedé. ⁴ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé nüu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuéndá ducaⁿ sàni cuehé sání dûha iní-ndó? ⁵ Te sá dûhá ní xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá ní quide càhnu iní-í nchaa yícá cuéchi-dé, te xíáⁿ nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó nüu ndáá càháⁿ-í adí ñá ndàá. Dico nüu cùu-í-dé sá ndacoo-dé te caca-dé, te cutnùní ndáá iní-ndó nüu ndáá càháⁿ-í adí ñá ndàá, chi cundehe nüu-ndó nàcuáa cada-í. ⁶ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchàa-ndo sá yûhú Téé cùu ñaní tnahá-ndó nchàa-ndo ndecu ndihí-í tnúhu ndee iní ñuyíú-a sá cádá càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú-áⁿ:

—Ndacoo, te ndocani-n xito ñuhu-n véxi-áⁿ te nühú-n vèhe-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁷ Te òré-ni-áⁿ ní ndúha téé cùhú-áⁿ te ní ndacoo-dé te ní ndocani-dé xito ñuhu-dé ní

quexiò-áⁿ te ní xica-dé cuánuhú-dé vehe-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ io ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní quide Jèsús ní xiní-yu, te ní cachí-yu sá io càhnu cuu Yá Ndiòxí cuéndá sá ní sáñaha-gá xii Jèsús tnúhu ndee iní cada-gá nchaa sá vă yoo tnahí ndàcu cada.

Jèsús càháⁿ-gá iin téé nàni Mateú chitnahá ñahá-dé xii-gá

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Te Jèsús ní nucúhuⁿ tucu-gá ichi cuaháⁿ-gá, te ichi ñuhu-gá ní xiní-gá núcõo iin téé nàni Mateú quídé còbrá-dé ñáyiu chi cobràdór impuèstú cùú-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Màteú, néhé chitnahá ñahá-n xìi-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Måteú-áⁿ ní ndacuñí-dé ní chitnahá ñahá-dé xii-gá.

¹⁰ Te iin xito ndècu Jesús iin vehe, te yíhi-gá mèsá ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá xéxi ndihí ñaha-gá xii-güedé. Te tnahá cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñahá xìi ñáyiu cuéndá impuèstú yíhi ndihí-gá mèsá, te tnahá tucu dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha yíhi ndihí-gá mèsá.

¹¹ Te sá ní xiní cue téé cùu fariséú xéxi Jèsús ndihí nchaa cue téé-áⁿ, te ní xicáⁿ tnühú-güedé nüu cué téé xíca cuu ndihí-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuéndá ducaⁿ quide téé cùu mestru-ndó xéxi-dé ndihí cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñahá xìi ñáyiu cuéndá impuèstú, ndihí nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹²⁻¹³ Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xíca cuu ndihí-gá, nüu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhu-yu ñatátná, dico nchaa ñáyiu cùhú chi xini ñuhu-yu ñatátná. Te yûhú véxi-í caháⁿ-í ñáyiu cùtnuní iní-xi sá ndécu cuéchi-xi cuéndá dàñá-yu nchaa sá cuéhé sá dûhá quidé-yu, te ñá túú véxi-í caháⁿ-í ñáyiu cachí sá ñá túú ndècu cuéchi-xi. Te chí cádá cuéndá váha nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí nüu tutú-gá nüu cachí-xi: “Yûhú cuiní-í sá cùndahú iní-ndó cué tnaha ñáyiu-ndo, te ñá díú mèe-ni sá cahni-ndó quiti nduu

táhù-í”, duha càchí-gá núú tutú-gá —càchí Jèsús xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Cue téé ndìcu tnúhu núú Jèsús cuéndá náyiu ná túú tnàhí ná xéxí áma càháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Te cue téé xíca cuu ndihí té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu ní sáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús, te xícáⁿ tnúhu-güedé núú-gă, te xăhaⁿ-güedé:

—Cuìní-ndí càchí tnúhu-n nă cuéndá nchúhú, ndihí cue téé cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxí-ndí áma càháⁿ ndihí-ndí Yá Ndióxi, te cue téé xíca cuu ndihí-n ñá túú dúcaⁿ quide-güedé —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó xiní-ndó să vă cùu cùñaha-o xìi ñáyiu ñuhu vico tnándaha sá vă cùu càxí-yu nini ndècu ndihí ñaha téé tnándaha xií-yu, dico sáá nduu vă cündècu ndihí ñaha-gá téé tnándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vá caxí-yu cuéndá sá ndihú iní-yu.

¹⁶ Te ni vă yōo dàndée luha dóó sáá ⁱⁱn dóó sa ní cuu tühú víhí, chi dóó sáá-ăⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóó să ní cuu tühú-áⁿ.

¹⁷ Te ni vă yōo chìhi ndidí sáá xítí ⁱⁱn lamba sa ní cuu tühú víhí, chi núú yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tühú-áⁿ chi ío níhi yóco ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ te núú ducaⁿ na càdá-yu, núú xíáⁿ xíní ñuhu-xi quée ndidí sáá-ăⁿ xítí ⁱⁱn lamba saa cuéndá ducaⁿ ñà túú nă cuu cováha-xi —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Cuéndá déhe yoco té Jairú ndihí cuéndá ⁱⁱnaha ní tnándeé dóó Jèsús

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexío ⁱⁱn téé cùnuu núú ndécú-gă, ⁱⁱn téé taxi tnuní veñúhu, te ní ngüiñí xítí-dě núú-gă càháⁿ ndàhú-dé, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nă vá cündée iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í dandòto-n déhe yoco-í chi ní xíhí-xi tnàvíí, te yúhú cùtnùní iní-í sá nă quíhíⁿ-n tendaha-n yiquí cuñú-xi te ndoto-xi —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí-dé ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá. ²⁰ Te ichi ñuhu-gá cuáháⁿ-gá ní sáháⁿ ⁱⁱn ñadihí ní

tnándeé-aⁿ yuhu dőó-gă ndàa sátá-gă, te ñaha-áⁿ sa ní cuu úxúú cuíá să cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níñí xii-aⁿ. ²¹ Te ducaⁿ ní quide-aⁿ chi ní sani iní-aⁿ sá nă ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuédcó luha yuhu dőó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. ²² Te Jèsús ní nchocotó-gă ndàa sátá-gă te ní xiní-gá ñadihí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă:

—Yòhó ñaha cùhú, vá ndihú-gá iní-n vètna chi sa ní ndúha-n, chi ní sándáá iní ñahá-n xii-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ ní ndúha ñaha cùhú-ăⁿ.

²³ Te òré ní quexío Jèsús vehe téé cùnuu taxi tnuní veñúhu-áⁿ, te ní xiní-gá xíndáhí víhí ñáyiu, te xíndecu műsicú. ²⁴ Te ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Chí táquée xítí vehe-a, chi xíchí-a ñá túú ní xíhí-xi chi díco xídí-xi —càchí-gá xăhaⁿ-gă xií-yu.

Te ní sácú ndeeé ñahá-yu xii-gá sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá, chi sá cùu-xí mèé-yu te ní xíhí ndisa xíchí-ăⁿ. ²⁵ Te ñáyiu-áⁿ ní queé-yu te cuánguihu Jèsús núú cándòdo xíchí ní xíhí-áⁿ, te ní tnii-gá ndaha-xi te òré-ni-áⁿ ní ndacoo-xi. ²⁶ Te nchaa ñuú cáá yàtni xíáⁿ níñí ñáyiu tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Jèsús quídé tătna-gá núú ūú tnàhá cue téé cuáá

²⁷ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní xica Jèsús cuánuhú-gá, te ichi ñuhu-gá ní chinchicúⁿ ñahá ūú tnàhá cue téé cuáá xii-gá, te níhi càháⁿ-güedé, te xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yòhó Jèsús, téé cùu ñaní tnáhá ndí Dàvií, cundàhú iní ñahá xii-ndí —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁸ Te òré ní nasáá Jèsús núú quídé vèhe-gá, te cue téé cuáá-áⁿ ní quexío-güedé ndéé núú-gă, te ní xícáⁿ tnúhu-gá núú-güedé, te xăhaⁿ-gă:

—Sàndáá iní-ndó să yúhú ndacu-í cada tátña-í núú-ndó-ăⁿ? —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sàndáá iní-ndí sá díú yòhó Jèsús ndacu-n càda tátña-n núú-ndí —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha-gá núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te vitna, ndúha núú-ndó chi ní sándáá iní-ndó sǎ díú yěhú ndacu-í cada tátna-í nūú-ndó —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁰ Te òré-ni-áⁿ ní ndúha nūú-güedé, te Jèsús ní caháⁿ víhi-gá dóho-güedé cuéndá sá vā caháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndúha nūú-güedé.

³¹ Te cue téé-áⁿ òré ní ndee-güedé nūú ndécú Jèsús, te ní ngüíta-ni-güedé ní cani-güedé cuéndú nūú ñayiu nàcuáa ní quide ñaha-gá xii-güedé. Te nchaa dava-gá ñuú cáá yàtni xíáⁿ ní saháⁿ-güedé ní cani-güedé cuéndú nūú ñayiu nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-güedé.

Jèsús quídé tåtna-gá iiⁿ téé ñìhí

³² Te íchí ní ndee cue téé ní ndúha nūú-xi-áⁿ nūú ndécú Jèsús, te ní queñiu iiⁿ úú ñayiu ndècá-yu iiⁿ téé ñìhí yíhí ñaha espíritu cündihí yucu ñáváha. ³³ Te Jèsús ní queñuhu-gá espíritu cündihí yucu ñáváha yíhí ñaha xii téé-áⁿ, te òré-ni-áⁿ ní cuu ní nacaháⁿ-dé. Te nchaa ñayiu xíndecu-áⁿ io ní cuñúhu-yu, te ní xítnähá-yu:

—Ná túú tnähí xíní-ó iiⁿ téé duha cada ñuú nchoo cué ñayiu isräél ní cuu —cáchí-yu xítnähá-yu.

³⁴ Te cue téé cuu fariséú ní ngüíta-güedé xítnähá-güedé:

—Tée-a chi sácuíhná chíndée ñaha-xi xii-dé quéñuhu-dé nchaa espíritu yíhí ñaha xii ñayiu te diú-ni sácuíhná-áⁿ táxi tnùní-xi nchaa espíritu-áⁿ —cáchí-güedé xítnähá-güedé.

Jèsús cündähú iní-gá ñayiu

³⁵ Te Jèsús cuaháⁿ-gá nchaa ñuú náhnú ndihí nchaa ñuú lìhli, te ndi tnähá iiⁿ iiⁿ ñuú sàá-gá te ducaⁿ cuängihu-gá iiⁿ iiⁿ veñúhu càa nchaa ñuú-áⁿ dánèhé-gá ñayiu tnúhu váha, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa ndihí ndaha ñaha Yá Ndiòxí xií-yu. Te ducaⁿ-ni ta quide tåtna-gá nchaa ñayiu cùhú cuaháⁿ cué ndi díiⁿ ndi díiⁿ nūú cuéhé tnähá-yu iiⁿ iiⁿ-yu. ³⁶ Te sá ní xiní Jèsús sá io vā ñayiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá, te ní cundähú iní ñáhá-gá xií-yu chi io ndihí iní-yu, te vā yōo nèhe cuéndá ñáhá xii-yu, te cuú-yu dàtná cue mbéé cue quiti ñá túú tòli-xi.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xíca cuu ndihí-gá:

—Nchòhó xíní-ndó sǎ òré ná sàá nduu cuu nchaa sá xítú ñayiu te io vāi cuu. Te na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ dàtná io vāi sá xítú ñayiu cuu, ducaⁿ io vāi ñayiu cùmání cundedóho tnúhu-í, te io sacú ñayiu dàcuaha ñaha xií-yu. ³⁸ Núú xíáⁿ xíní ñuhu-xi cícáⁿ-ndó nūú Yá Ndiòxí Yaá cuú Xítohó-ndó ndihí-yu cuéndá sá ná dàcaháⁿ-gá iní-yu caháⁿ-yu tnúhu-gá nūú nchaa dava-gá tnähá ñayiú-yu cùmání cundedóho tnúhu-gá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

10

*Jèsús sáñaha-gá tnúhu ndee iní xii ndi ùxúú cue téé xíca cuu ndihí-gá
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)*

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní sáñaha-gá xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuéndá queñuhu-güedé nchaa espíritu cündihí yucu ñáváha yíhí ñaha xii ñayiu, ndihí cuéndá sá cädá tåtna-güedé nchaa dava-gá ñayiu cùhú cuéi nändi nūú cuéhé tnähá-yu.

² Te duha xínnani ndi ùxúú cue téé-áⁿ: téé cùnuu-gá nání-dé Xímú, àdi Pelú chi úú diú-dé, te ñaní-dé cùu té Ndríxí, te tnähá téé-áⁿ cùu-dé téé xíca cuu ndihí Jèsús, ndihí té Jàacobó ndihí ñaní té Jàacobó-áⁿ téé nàni Juaá, te ndi ndùú cue téé-áⁿ cùu-güedé déhe té Zebèdeú. ³ Te tnähá té Lípè xíca cuu ndihí-gá, ndihí té Bartolòmè, ndihí té Mäxí, ndihí té Mâteú téé cuu cobradór impuéstú ní cuu, ndihí té Jàacobó déhe té Àlfeú, ndihí té Lèbeú téé dànani-güedé Tàdeú, ⁴ ndihí té Xímú téé ní cundihí cue téé canànistá, ndihí té Jùdás Iscàrioté téé ní sáá nduu ní sahá cuéndá ñáhá xii Jèsús nūú cué téé cuu úhú iní ñáhá xii-gá.

Jèsús téndähá-gá ndi ùxúú cue téé xíca cuu ndihí-gá quíhíⁿ-güedé caháⁿ-güedé tnúhu-gá nūú ñayiu

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵⁻⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii ndi ùxúú cue téé xíca cuu ndihí-gá sá quíhíⁿ-güedé caháⁿ-güedé tnúhu-gá nūú ñayiu, te

cùmání-gă caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo să méé-ní ñuuú nūú xíndecu cue ñáyiu isràél quíhíⁿ-ndó căháⁿ-ndó tnúhu-í, te vá quíhíⁿ-ndó ní iiⁿ ñuuú yíndèhu distritú Sàmariá, te ni vă quíhíⁿ-ndó dàva-gá ñuuú nūú xíndecu ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. Te cue ñáyiu isràél-áⁿ cùu-yyu dàtná cue mbéé cue quiti ní xíta chi ta xíta nihnu-yu cuáháⁿ. ⁷ Te cùñaha-ndo xíi-yyu sá sà ní cuyatni nduu ndíhi ndaha ñaha Yá Ndióxí xií-yyu. ⁸ Te cada tátna-ndo nchàa ñáyiu cùhú cuéi ñáyiu tnàhá cuéhé să dátèhyú nihnu-xi yíqui cùñú-yyu, te queñuhu-ndo nchàa espíritú cùndíhi yucu ñáváha yíhi ñaha xii ñáyiu, te dandòto-ndo cue ñáyiu sa ní xíhí, te vá càcáⁿ-ndo yáhu-ndo nūú ñáyiu òré cada-ndo nchàa chiuⁿ-áⁿ, chi sa nàha-ndo sá díco ducaⁿ ní taxi-í tnúhu ndee ìní ndécu ndíhi-ndo.

⁹ Te vá cánèhe-ndo díhúⁿ cuu ichi-ndo, ¹⁰ te ni vă cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiúⁿ-ndo, te ni vă cánèhe-ndo ingá ichi dóo-ndo nàdáma-ndo, te ni vă cánèhe-ndo úú-gá chàú-ndo chi diu-ni chàú yíhí-ndó-ăⁿ xíaⁿ-ni quíhí-ndo, te ni vă cánèhe-ndo tatnu, te ducaⁿ càda-ndo chi nchòhó sa nàha-ndo sá ncháa ñáyiu quide chiuⁿ te diu-ni cuéndá chiuⁿ quidé-yyu nìhí-yyu sá xéxi-yyu.

¹¹ Te ndí tnahá ñuuú ná quèxio-ndo te nducu-ndo ñáyiu cùtnuní iní-ndo să cùu-yyu ñáyiu váha, te vehe ñáyiu-áⁿ cundecu-ndo ndéé sáá nduu ndée-ndo ñuuú-áⁿ. ¹² Te òré quexio-ndo vehé-yyu te cùñaha-ndo xii-yyu: “Yá Ndióxí chíndèe chitúu ñaha-gă xii-ndo ndècu-ndo”, duha cùñaha-ndo xii-yyu. ¹³ Te núu ní căháⁿ váha ndíhi ñáhá-yyu xii-ndo, te cuu-xi sá văha sá cùu-xi-yyu cuéndá tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-ăⁿ, dico núu ñá túú ní căháⁿ váha ndíhi ñáhá-yyu xii-ndo, te cùñaha-ndo xii-yyu sá vă cùu-xi sá văha xii-yyu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-ăⁿ. ¹⁴ Te núu ní sáá-ndo iiⁿ ñuuú àdi iiⁿ vehe, te núu ñá túú ní căháⁿ ndíhi ñaha văha-yyu xii-ndo te ni ñá túú ní cuiní-yyu cundedóho-yyu tnúhu căháⁿ-ndo te ndee-ndo ñuuú-áⁿ àdi vehe-áⁿ, te naquidi-ndo tícá chúhmá ní tníi sáhá-ndo cuéndá ná cùtnuní iní-yyu sá ñá túú quide văha-yyu. ¹⁵ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo

să sàá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndióxí xii ñáyiu ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-áⁿ dàcúúxí ñáyiu ní xíndecu ñuuú Sòdomá ndíhi ñuuú Gòmorrá.

Ndoho tnahá-ó cùndecu-o ichi Xítohó Jesu-crístu

¹⁶ Te cada iní-ndo să cùu-ndo dàtná cue mbéé cue quiti cuáháⁿ nūú ió yíhí. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndo nūú xíndecu cue ñáyiu cuihna ìní-xi, te ío váha cuáha-ndo cuéndá nàcuáa cada-ndo dàtná quídé cőó, dico cunduu váha iní-ndo ñá túú ná cada-ndo dàtná quídé lómá. ¹⁷ Te quíhí iní-ndo chi cue ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá xíi-ndo, te cuáha cuéndá ñáhá-yyu xii-ndo nūú cué téé cùnuu yíndaha nacióⁿ, àdi núu dàva-gá cue téé cùnuu sá cuéndá-í. Te nchòhó níhí-ndo nàcuáa cada-ndo căháⁿ váha-ndo cuéndá-í nūú-güedé ndíhi núu cué ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. ¹⁸⁻²⁰ Dico òré cuáha cuéndá ñáhá-yyu xii-ndo nūú nchàa cue téé-áⁿ, te vá cání iní-ndo nūu násu cunduu tnúhu căháⁿ-ndo nūú-güedé, chi òré-ná te níhí-ndo tnúhu căháⁿ-ndo. Te ñá diú mèe-ndo cahu iní-ndo tnúhu căháⁿ-ndo, chi mee Espíritu Yá Ndióxí Yaá cùu Tátá-ndo dàcahú iní ñáhá-xi xii-ndo nacuáa cunduu tnúhu căháⁿ-ndo.

²¹ Te dava cue téé cuáha cuéndá-güedé ñaní-güedé nūú cué téé cùchiuⁿ cuéndá cahni ñaha-güedé, te dava cue téé cùu tátá diu-ni ducaⁿ càda-güedé déhe-güedé, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha dava cue ñáyiu cùu déhe xii tátá-yyu ndíhi náná-yyu, chi cuáha cuéndá ñáhá-yyu nūú cué téé cùchiuⁿ cuéndá cahni ñaha-güedé xii-yyu. ²² Te nchòhó chi nchaa ñáyiu ngüita-yyu cuu úhú iní ñáhá-yyu xii-ndo să cuéndá-í. Te núu na càda ndee-ni iní-ndo càñchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichí-i cuéi nándí sá ná càda ñáhá-yyu xii-ndo ndéé ná sáá nduu vă cùndecu-gá-ndo ñùyíú-a ña, te nduu táchú-ndo cùndecu-ndo ní caa ní quíhíⁿ ndíhi Yá Ndióxí. ²³ Te núu iiⁿ ñuuú cuiní-güedé tníi ñaha-güedé xii-ndo càda úhú ñáhá-güedé sá cuéndá-í, te cunu-ndo nūú-güedé quíhíⁿ-ndo ìngá ñuuú. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo

să cùmání-gă quíhíⁿ-ndó nchàa dava-gá
ñuu núu xíndecu ñáyiü isràél cáháⁿ-ndó
tnúhu-í, te sa quixi tucu yúhú, Tée cùu ñaní
tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuyíú-a.

²⁴⁻²⁵ 'Te nchòhó xìní-ndó să nì ⁱⁱn téé dàcuaha ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí mèstrú-dé, te núu mèstrú tée-áⁿ nändi yáha-dé ndécu-dé te tàú-dé nduu vétu iní-dé te núu tnáhá-dé yáha-dé dàtná yáha mèstrú-dé-áⁿ. Te diu-ni ducaⁿ sátnahá tucu-xi cùu ⁱⁱn téé xínu cuechi, chi ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí pàtróoⁿ-dé, te nchaa sá yáha pàtróoⁿ-dé-áⁿ te tàú-dé nduu vétu iní-dé te núu tnáhá-dé yáha-dé dàtná yáha pàtróoⁿ-dé-áⁿ. Te núu yúhú Yaá táxi tnùní ñáhá xii-ndo cachí-yu sá cùu-í sácuíhná, te uuⁿ-gá ducaⁿ cùñáhá-yu xii nchòhó cue téé cùndihí-í.

Vá yùhú-ó cuéndá nchaa sá cátá ñáha ñáyiü xii-o

(Lc. 12:2-7)

²⁶ 'Te nchòhó vá yùhú-ndó núu ñáyiü. Chi nchaa tnúhu sá cùu yùhu ni cuu vá cùu yùhu-gá, chi nchaa dacuitíí să quéé tűu-xi núu ñáyiü. ²⁷ Te nchaa tnúhu sá càchí tnúhu-í xii-ndo núu méé núu ⁱⁱn-ó, cùu-xi tnúhu sá ndúu yùhu ni cuu datúu-ndo núu cué ñáyiü cuéi núu chítú núu tàcá. ²⁸ Te xíni ñuhu-xi sá vá yùhú-ndó cué ñáyiü cuéi na càhni ñahá-yu xii-ndo, chi diu-ni yíqui cùñú-ndó ndacú-yu cahní-yu, dico ñá túú nágá ndacú-yu cada ñáhá-yu xii-ndo. Te tàú-ndo să Yá Ndiòxí yùhú-ndó chi Yaá-áⁿ ndacu-gá danàa-gá yíqui cùñú-ndó, te ndacu-gá daquíhíⁿ ñáhá-gá xii-ndo núu ûhú núu ndàhú.

²⁹ 'Te nchòhó xìní-ndó să ndéé úu tnáhá tíliaá cùyáhu-dí núu ⁱⁱn-ní díhúⁿ, te ni ⁱⁱn-dí ñá túú xíhí cùtexínu-dí chi ndéé núu mee Yá Ndiòxí Yaá cùu Tátá-ndo ná càchí-gá te xíhí-dí. ³⁰ Dico nchòhó chi ío-gá néhé cuéndá ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo chi ndéé idi díqui-ndó yìndehu. ³¹ Núu xíⁿ càchí-í sá vá yùhú-ndó chi cùnuu-gá-ndó dàcúúxí tíliaá cuéi väi vihi-güedí.

Nchaa ñáyiü dàtúu núu tnáha ñáyiü-xi sá
ndécu ndihí-yu Xítohó Jesucristú

(Lc. 12:8-9)

³² 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo să ncháá
ñáyiü na dàtúu núu tnáha ñáyiü-xi sá ndécu

ndihí ñahá-yu xii-í, te ducaⁿ te tnáhá yúhú dàtúu-í núu Tátá-í Dútú Ndiòxí Yaá ndécu àndiu sá ndécu ndihí-í-yu. ³³ Dico nchaa ñáyiü na cùñaha xìi tnaha ñáyiü-xi sá ñá túú ndècu ndihí ñahá-yu xii-í, te diu-ni ducaⁿ càda yúhú tucu chi cùñaha-í xii Tátá-í Dútú Ndiòxí Yaá ndécu àndiu sá ñá túú ndècu ndihí-í-yu.

Ñá túú cùu ⁱⁱnnyu ñáyiü (Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo să vá cání iní-ndó sá yúhú véxi-í ñuyíú-a te cuu ⁱⁱnnyu-gá ñáyiü cundecu-yu, chi da ngüïta-yu vá cùu ⁱⁱnnyu-gá-yu cundecu-yu, te ducaⁿ chi nchaa ñáyiü vá quindáá iní ñáhá xìi-í ñáyiü-áⁿ ngoo-yu cuu úhú iní-yu nchaa ñáyiü quindáá iní ñáhá xìi-í. ³⁵ Te dava cue téé xíndecu tátá-xi te ngoo-güedé cuu úhú iní-güedé tátá-güedé, te diu-ni ducaⁿ càda cue ñáyiü díhí xíndecu náná-xi, chi ngoo-yu cuu úhú iní-yu náná-yu, te diu-ni ducaⁿ càda tucu cue ñáyiü cùu sánu, chi ngoo-yu cuu úhú iní-yu náná yíi-yu. ³⁶ Te ndi mée-yu vehé-yu ngoo-yu vá cùu ⁱⁱnnyu-gá-yu cundecu-yu.

³⁷ 'Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo să ncháá ñáyiü ío-gá ná cùu iní tátá-xi àdi náná-xi dàcúúxí yúhú, te ñáyiü-áⁿ ñá túú tàu-yu cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í, te nchaa ñáyiü ío-gá ná cùu iní déhe ducuⁿ-xi, àdi déhe yoco-xi dàcúúxí yúhú, te diu-ni ducaⁿ ñá túú tàu-yu cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í. ³⁸ Te nchaa ñáyiü vá cánchicuⁿ ni-hnu ñaha xìi-í cuéndá sá yùhú-yu ndoho-yu dàtná ndoho-í ñáyiü-áⁿ ñá túú tàu-yu cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í. ³⁹ Te cue ñáyiü na yùhú cuu sá cuéndá-í te ñáyiü-áⁿ cuíta nihnu-yu, dico nchaa ñáyiü vá yùhú cuu sá cuéndá-í, te ñáyiü-áⁿ nduu tähü-yu cundecu-yu ni caa ni quíhíⁿ ndihí Yá Ndiòxí.

Cuéndá sá ndúu tähú-ó (Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Te nchaa ñáyiü na quèheⁿ cuéndá ñáhá xìi-ndo te cada iní-yu sá tnáhá yúhú ní queheⁿ cuéndá-yu. Te nchaa ñáyiü na quèheⁿ cuéndá ñáhá xìi-í, te cada iní-yu sá tnáhá Tátá-í Dútú Ndiòxí Yaá ní tendaha ñáha xìi-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuéndá-yu. ⁴¹ Te nchaa ñáyiü na

quèheⁿ cuendá iiⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí cuéndá sá quídé-dé chìuⁿ-gá, te dàtná-ni càa táchú cuăñaha-gă nduu táchú téé ducaⁿ càháⁿ tnúhu-gá-áⁿ, diu-ni ducaⁿ cùnduu táchú cuăñaha-gă nduu táchú ñáyiу ducaⁿ na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-dé. Te nchaa ñáyiу na quèheⁿ cuendá iiⁿ téé quide váha cuéndá sá dúcáⁿ quide váha-dé, te dàtná-ni càa táchú nduu táchú téé-áⁿ diu-ni ducaⁿ cùnduu táchú nduu táchú ñáyiу na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-dé. ⁴² Te nchaa ñáyiу na cuăñaha iiⁿ yaxiⁿ ndute coho iiⁿ ñáyiу cùu cuendá-í cuéndá sá ní tuha ñàhá-yu xii-í cuéi ñá tûú cùnuu vihí-yu, te ñáyiу ducaⁿ na cuăñaha ndùte-áⁿ ñihí-yu sá ndúú táchú-yu nûú Yá Ndióxí — càchí Jèsús xáhaⁿ-gă xii-güedé.

11

*Jèsús càháⁿ ndihí-gá cue téé xíca cuu ndihí té Juàá
(Lc. 7:18-35)*

¹ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii ndí ùxúú cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaa ñuú cáá yàtni xíáⁿ dánèhé-gá ñáyiу tnúhu-gá.

² Te té Juàá yíhi-dé vecaá te ní níhí-dé tnúhu nchaa nàcuáa quide Xítohó Jesucristú. Te sátá dúcáⁿ te ní tendaha-dé iiⁿ úú cue téé xíca cuu ndihí-dé cuáháⁿ-güedé nûú ndécú Jèsús. ³ Te òré ní quexió-güedé nûú ndécú-gá, te xícáⁿ tnúhú-güedé nûú-gá nàcuáa ní xáhaⁿ té Juàá xii-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xícáⁿ tnúhú-ndí nûú-n nûu sá díú-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi ñuyíú-a, àdi sá cùndetu nahi-ni-ndí mei Yáá-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cuánuhú te cani-ndo cuéndú nûú té Juàá nchaa sá ní xiní-ndó quide-í, ndihí nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ní caháⁿ-í ní xíndedóho-ndo. ⁵ Te cùñaha-ndo xii-dé sá quídé tátña-í nûú cué ñáyiу cuáa, te quide tátña-í cue ñáyiу yacua, ndihí cue ñáyiу tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yíqui cùñú-yu, ndihí cue ñáyiу doho, nchaa ñáyiу-áⁿ quídé tátña-í, te ndúha-yu, te ndéé tnàhá cue ñáyiу sa ní xíhí dándòto-í cùñaha-ndo. Te cùñaha tûcu-ndo xii-dé sá ndécuu-í dánèhé-í nchaa ñáyiу ndàhú, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa

naníhí táchú-yu. ⁶ Te cùñaha tûcu-ndo xii-dé sá io váha táchú nchaa ñáyiу ñá tûú quide sáá iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cùñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁷ Te sátá ní yáha-güedé cuánuhú-güedé te níngüíta Jèsús ní caháⁿ-gá nûú ñáyiу cuéndá té Juàá, te xáhaⁿ-gă xii-yu:

—Nchòhó ní sáháⁿ ndéhé-ndó iiⁿ téé ndècu xití yucu, te téé-áⁿ ñà tûú sàni iiⁿ sani úú iní-dé, chi ñá tûú quide-dé dàtná quídé nchàa ité náhnú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ òré quéné táchí. ⁸ Te ni ñà tûú ní sáháⁿ ndéhé-ndó iiⁿ téé níhnu dóó váha dóó vii càa. Te nchòhó xiní-ndó sá ncháá ñáyiу níhnu dóó váha dóó vii càa xíndecú-yu vehe cue téé cùnuu yíndaha ñáyiу. ⁹ Dico nchòhó chi ní sándéhé-ndó iiⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí, te ndáá sá díú iiⁿ téé càháⁿ tnúhu-gá cùú-dé, te cùnuu-gá-dé dàcúúxí dàva-gá cue téé càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁰ Te diu cuéndá té Juàá-áⁿ càháⁿ-xi nûú tutú Yá Ndióxí nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii Cristú, te duha ní xáhaⁿ-gă: Tendaha-í iiⁿ téé caháⁿ-dé tnúhu-í codonùu-dé nûú-n,

cuéndá dàtúha-dé ñáyiу cuéndá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă, te ducaⁿ ní ngódó tnùní nûú tutú-gá. ¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ní iiⁿ cue téé ñuyíú-a ñá tûú cùnuu-güedé dàtná cùnùu té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiу. Te nchaa ñáyiу sa ta ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxí vitna cuáháⁿ cùnùu-gá-ni tucú-yu dàcúúxí té Juàá cuéi cùú-yu ñáyiу ñá tûú cùnuu dacúúxí dàva-gá ñáyiу yíndaha-gá.

¹² Te ndéé cútñähá ní ngüíta té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiу càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxí ñuyíú-a, ndéé dàvá-áⁿ ní ngüíta ñáyiу cuìní-yu sá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxí xii-yu te ndúcu ndéé-yu quidé-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu. ¹³ Te nchaa cue téé ní xoo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha ní caháⁿ-güedé sá díú-gă ndíhu ndaha-gă cue ñáyiу, te diu-ni ducaⁿ ní caháⁿ tucu ndí Moisés ní ngódó tnùní nûú tutú ndí. Te diu-ni ducaⁿ cùnuu nchaa tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi nàcuáa ndíhu ndaha Yá Ndióxí ñáyiу ndéé ní sáá nduu ní ngüíta té Juàá càháⁿ-dé tnúhu-gá ñuyíú-a. ¹⁴ Te na

càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cádá cuèndá-ndó, chi núú tutú Yá Ndióxí càchí-xi sá ndíxí té Eliás, te diú núú tē Eliás-áⁿ nǐ quide té Juáá. ¹⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-í-a te ío váha chí cuäha cuèndá.

¹⁶ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa sàtnahá-xi cùu ñáyiu ndècu vitna. Chi ñáyiu-áⁿ cùü-yu dàtná cue landú sácōo núú yáhu dàdiqü-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xítnàha-güexi ndi mee landú-güexi: ¹⁷ “Ní tiú-ndí yaá ndihí vílu te ñá túú ní cuìní-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndähyú-ndó”, càchí-güexi xítnàha-güexi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiu ndècu vitna, ¹⁸ chi té Juáá ío ndähú ní xóo caxi-dé, te ni ñà túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yáha stilé sá sà ní nduu-xi ndidí, te sá dúcáⁿ ní xóo cada-dé te ní cachí-yu sá ní xíndecu ndihí-dé espíritu cúnđihí yucu ñáváha. ¹⁹ Te sátá ní quexío yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo, te xèxi-í xìhi-í quídè-í, te càchí-yu sá yúhú cùü-í iiⁿ téé xèxi vihi te xìhi vihi, te càchí tucu-yl sá cùü-í téé xíca cuu ndihí cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xií-yu cuèndá impuëstú ndihí nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-yu. Te ñáyiu ní tnahá tnúhu ndihí Yá Ndióxí, ñáyiu-áⁿ quídè-yu sá váha nàcuáa cutnùní sá méé-gá ío ndècu ndihí-gá sá xìní tnùní-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Cuèndá ñáyiu dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Te Jèsús ní ngüíta-gá càháⁿ-gá dóho nchaa ñáyiu ñuú núú io-gá väi núú sá vă yőo tnähí ndàcu cada ní quide-gá, chi nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ ñà túú cuìní-yu ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécu-yu, te xáhaⁿ-gá xií-yu:

²¹ —Ndähú nchòhó cue ñáyiu ñuú Corázín! ¡Te ndähú nchòhó cue ñáyiu ñuú Bètsaidá! Chi núu dícó ñuú Tírú ndihí ñuú Sìdón ní quide-í nchaa sá vă yőo tnähí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-á ní xiní-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóo ndähú te cunu cóo-yu núú yáá cuèndá sá ndíxí cuéchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ni cùu. ²² Dico sáá nduu te io-gá dandòho ñaha Yá Ndióxí xii-ndo dàcúúxí

ñáyiu ñuú Tírú ndihí ñáyiu ñuú Sìdón. ²³ Te nchòhó cue ñáyiu ñuú Capèrnaúm ío quide cahnu-ndo mee-ndo, te quide iní-ndó sá sà cuánda-ná-ndó àndiu, dico ñáhá chi núú ùhú núú ndähú nduu tähú-ndó cùndecu-ndo. Te núu dícó ñuú Sòdomá ní quide-í nchaa sá vă yőo tnähí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó ní xiní-ndó ñá, te ñáyiu-áⁿ vă náä-yu chi cundecu-ní-yu ndéé vitna ni cùu. ²⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá sàá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndióxí xii-ndo dàcúúxí ñáyiu ñuú Sòdomá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ.

*Jèsús cuìní-gá sá túhá ñàha ñáyiu xii-gá
(Lc. 10:21-22)*

²⁵ Te sátá xíäⁿ te Jèsús ní ngüíta-gá càháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndióxí, te xáhaⁿ-gá:

—Yohó Tátá-í Dútú Ndióxí, ío chìñuhu ñaha-í xii-n chi diú-n taxi tnuní-n àndiu ndihí ñuyíú-a, te dànehé-n cuè ñáyiu nchaa tnúhu váha, te diú-ni ñáyiu-áⁿ cùü-yu ñáyiu ñá túú cùtnuní iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ cue téé càchí sá io túha, te nchaa tnúhu váha-áⁿ ñà túú dàtúu-n núú ñáyiu càchí sá io túha te ío váha sàá díquí-xi. ²⁶ Chi ducaⁿ cuìní-n cùnduu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá.

²⁷ Te xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ:

—Mee Tátá-í Dútú Ndióxí ní càchí-gá sá cúnùu-í núú nchàandi tühú sá io. Te vă yőo iiⁿ-gá xíní nàcuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndióxí, chi iiⁿdí díí-ni mee-gá xíní-gá nàcuáa sàni iní-í, te mee-í xíní-í nàcuáa sàni iní méé-gá. Te nchaa ñáyiu càchí iní-í sá quiní-yu nàcuáa sàni iní Tátá-í Dútú Ndióxí te xítnühu-í-yu, te vă yőo iiⁿ-gá xíní chi diú-ni ñáyiu ducaⁿ xítnühu-í-áⁿ xíní-yu. ²⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiu ñá túú ndècu váha, ñáyiu ñá túú nihí nàcuáa cada cundecu váha iní-xi quixi-ndo tùha ñaha-ndo xii-í nàcuáa ducaⁿ cùndecu váha iní-ndó. ²⁹ Te cuu vii cuu váha iní-ndó tñii-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í, te io dacuàha-ndo, te ducaⁿ càda-ndo chi yúhú io càhnu iní-í, te io ndähú iní-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ³⁰ Te tñii-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í chi ñá túú cùu-xi iiⁿ sá vée, chi cada iní-ndó sá cùu-xí dàtná iiⁿ chìuⁿ ñamá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

12

*Cue téé xìca cuu ndihí Jesús sàhnú-güedé
yoco triú nduu ndètatú ñáyiú
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)*

¹ Te iiⁿ nduu cùu-xi nduu ndetatú ñáyiú ñùhu Jesús ichi ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá, te ta yáha-gá ndihí-güedé iiⁿ xichi nûú cáá triú te xixíhí-güedé docó nûú xí^an ní ngüíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ, te ndihí ndaha-güedé quíiⁿ-güedé quéé triú-áⁿ tá xèxi-güedé cuáháⁿ. ² Te cue téé cùu fariséú ní xiní-güedé nàcuáa quide cue téé xìca cuu ndihí Jesús, nûú ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuéndá ducaⁿ quide cue téé xìca cuu ndihí-n sahnú-güedé yoco triú, te vitna cùu-xi nduu ndetatú-i? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Náa ñá túú dàcuaha-ndo nûú tutú Yá Ndiòxí nûú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndíi Dàvíí cútñàhá ní xíhí ndíi docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndíi-áⁿ? ⁴ Chi ndíi-áⁿ ní quíhu ndíi vehe Yá Ndiòxí ní queheⁿ ndíi pâá ní cuu íí ndécu-áⁿ ní xexi ndíi ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndíi, te ñá túú tàú ndíi sá dúcáⁿ càda ndíi ndihí cue téé-áⁿ ní cùu, chi mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pâá-áⁿ ní cùu. ⁵ ¿Te náa ñá túú xíní-ndó nàcuáa càháⁿ-xi nûú tutú ndíi Moísés sá ncháá cuè dútú vâ ndétatú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetatú-áⁿ? Te ñá díú iiⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñá túú ndètatú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetatú. ⁶ Te na cáchí tnúhu-í xii-ndo sâ yûhú cùu-í téé io-gá cúnùu ndecu ndihí-ndo dacúúxí vêñúhu sá io cùnuu. ⁷ Dico nchòhó chi ñá tècú tnùní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí nûú tutú-gá nûú cáchí-xi: “Yûhú cuìní-í sá cùndàhú iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo te ñá díú mèe-ni sá cähni-ndó quíti nduu tâhù-í”, duha cáchí-gá nûú tutú-gá. Te nûú dîcò nchòhó tècú tnùní-ndó ñá, te vâ càháⁿ cuéhé-ndó cuéndá nchaa ñáyiú ñá túú ndècu cuéchi-xi. ⁸ Te yûhú Tée cùu ñaní tnâhá-ndó nchâa-ndo, tnâhá-í ndécu ndihí-í tnúhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndètatú-ó-á — cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*IIⁿ téé ní yíchí iiⁿ xio ndaha-xi
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)*

⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te cuángihu-gá xítí iiⁿ veñúhu. ¹⁰ Te xíáⁿ ndécu iiⁿ téé ní yíchí iiⁿ xio ndaha-dé. Te dava cue téé xíndecu-áⁿ ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuéndá-gá nûú cuè téé cùnuu, te ní xícáⁿ tnúhu-güedé nûú-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Cachí tnúhu xii-ndí nûu cuu cada tátña-o iiⁿ téé cùhú nduu cùu-xi nduu ndetatú-ó áⁿ ñähá —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó òré ná ngàunihnu iiⁿ mbéé-ndó iiⁿ déhvá cùnú te nàtava-ndo-di cuéi cùu-xi nduu ndetatú-ó. ¹² Te iiⁿ ñáyiú io-gá cúnùu-yu dàcúúxí iiⁿ mbéé, nûú xí^an tàú-ó sâ càdá-ó sâ vâha sâ cùu-xi-yu cuéi cùu-xi nduu ndetatú-ó —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹³ Te dâtnùní ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacani ndaha-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé-áⁿ ní ndacani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha ní nduu-xi dàtná càá ìngá xio ndaha-dé. ¹⁴ Te cue téé cùu fariséú ní ndee-güedé xítí veñúhu, te ní ngüíta-güedé ndátnúhu-güedé nûu násá cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Nàcuáa sa ndéé tnuní cuéndá Jèsús

¹⁵ Te sátá ní cutnùní iní Jèsús nàcuáa cuìní-güedé cada ñaha-güedé xii-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te ío vâi ñáyiú nchicúⁿ ñähá xìi-gá cuáháⁿ, te tnâhá cue ñáyiú cùhú nchicúⁿ ñähá xìi-gá cuáháⁿ, te ní quide tátña-gá cue ñáyiú-áⁿ. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-gá xií-yu sâ vâ càháⁿ-yu yoo cùu-gá. ¹⁷ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi Chàiá téé ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chidó tnùní ndíi nûú tutú-gá, te duha ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gá:

¹⁸ Tée-a cùu-dé téé ní sani iní-í sá cúnú cuéchi-dé nûú-í, te ío cùu iní-í-dé, te cùdii iní-í-dé. Te yûhú cuáñaha-í Espíritú-í cundecu ndihí-dé, te díu-dé cùñaha-dé xii nchaa ñáyiú ñuyíú sâ yûhú ío ndáá quídè-í.

¹⁹ Te vá dácàá-dé tnúhu cáháⁿ-dé ndihí ñáyi, te ni vă cáná sàa-dé öré cáháⁿ-dé, te ni vă yoo níhí tnúhu násá cáháⁿ-dé cuhuⁿ-dé ichi.

²⁰ Te ni ñà túú nă cada-dé cue ñáyi cùu datná iiⁿ tnu ndőó sá cuiní-xi tnáhnú, te diu-ni ñáyi-áⁿ cùu tucu-yu dàtná iiⁿ mèchá càndíl sá io quène ñúhmá te cuiní-xi ndahvá.

Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyi-áⁿ chi ñá túú níhí ndéé-yu cundecú-yu sá cùu-xi-í, te mee-ni să văha cada ñaha-dé xií-yu, te diu-ni ducaⁿ càda-dé ndéé sáá nduu cùtnuní iní nchaa ñáyi sá io ndáá quídé-dé.

²¹ Te nchaa ñáyi níhí ñuyíu io cundee cùu cahnu iní ñáhá-yu xii-dé.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Chàiá ní chídó tnúní ndíi nútutú-gá.

Càchí-güedé sá ndécú ndihí Jesúspíritú cúnndihí yucu ñáváha

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Te ní quexiò iiⁿ úú cue téé nútú ndécú Jèsús, te ndeca-güedé iiⁿ téé ñihí te cuàá-dé, te yihí ñaha espíritú cúnndihí yucu ñáváha xii-dé, te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cúnndihí yucu ñáváha yihí ñaha xii-dé, te örë-ni-áⁿ ní cuu ní nacáháⁿ-dé te ní ndúha nútú-dé. ²³ Te nchaa ñáyi xíndecu-áⁿ io ní cuñuhu-yu sá dúcáⁿ ní quide-gá, te ní xítnáhá-yu:

—Váa téé-a cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dàvií téé tendaha Yă Ndiökí quixi ñuyíu-a — càchí-yu xítnáhá-yu.

²⁴ Te cue téé cùu fariséú ní tecú dóho-güedé nàcuáa ndùu tnúhu xítnáhá-yu, nútú xíáⁿ ní xítnáhá-güedé:

—Téé-a ndéñuhu-dé nchaa espíritú cúnndihí sácuíhná yihí ñaha xii ñáyi, chi diu-ni sácuíhná-áⁿ chíndée ñaha-xi xii-dé te diu-ni-xi taxi tnuní-xi nchaa espíritú-áⁿ — duha ní xítnáhá-güedé.

²⁵ Te Jèsús ní cutnúní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xítnáhá-güedé, nútú ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te nchòhó xíní-ndó să nüu iiⁿ téé yindaha iiⁿ nacióⁿ vá cùu iiⁿ nuu-dé ndihí cue téé cúnndihí-dé, te vá cùdli-dé cunuu-dé. Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá tucu-xi

cùu tucu cue téé cùchiuⁿ iiⁿ ñuu, chi nútú vá cùu iiⁿ nuu-güedé cundecu-güedé, te vá cùdli-güedé cundecu-güedé taxi tnúní-güedé. Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá tucu-xi cùu cue ñáyi xíndecu iiⁿ-ni vëhe, chi nútú vá cùu iiⁿ nuu-yu cundecu-yu te vá cùdli-yu cundecu càhnú-yu. ²⁶ Te nútú sácuíhná ducaⁿ quide-xi queñuhu-xi cue espíritú cúnndihí-xi yihí ñaha xii ñáyi ña, te ñá túú cùu iiⁿ nuu-xi ndecu-xi te nútú ducaⁿ, te vá cùdli sácuíhná-áⁿ cundecu-xi taxi tnúní-xi te nútú ducaⁿ quide-xi. ²⁷ Te duha càháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó să chíndée ñaha sácuíhná xii-í quéñuhu-í nchaa espíritú cúnndihí-xi yihí ñaha xii ñáyi. Te nútú yúhú quídé cuéndá-ndó să sácuíhná chíndée ñaha-xi xii-í, te xini ñuhu-xi cada cuéndá-ndó yòo chindée ñaha xii cue téé xíca cuu ndihí-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritú cúnndihí yucu ñáváha yihí ñaha xii ñáyi. Te mee-güedé càchí-güedé sá nchòhó ñá túú càháⁿ ndáá-ndó să dúcáⁿ càháⁿ-ndó. ²⁸ Dico yúhú chi Espíritú Yă Ndiökí chíndée ñaha-xi xii-í quéñuhu-í nchaa espíritú cúnndihí sácuíhná yihí ñaha xii ñáyi, te sá dúcáⁿ chindée ñaha Espíritú-gá xii-í, xíáⁿ cùtnúní sá sá ní sáá nduu cuiní-gá ndíhu ndaha ñáhá-gá xii-ndo.

²⁹ Te nchòhó xini-ndó să cué ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuéndá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe iiⁿ téé ío ndee, chi díhna-gá xíní ñuhu-xi tnii-güedé téé-áⁿ dacütu ñaha-güedé xii-dé dàtnúní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndihí-dé.

³⁰ Te nchaa ñáyi ñá túú cúnndihí ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhá-yu. Te nchaa ñáyi ñá túú chindée ñaha xii-í, te dàquee tíhú-yu chíuⁿ quide-í.

³¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo să ncháá ñáyi quide nchaa sá cuéhé sá dúhá cuu cada càhnu iní ñáhá Yă Ndiökí xií-yu, te diu-ni ducaⁿ cùu cada cahnu iní-gá nchaa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ-yu. Dico cue ñáyi na càháⁿ úhú cuéndá Espíritú-gá, te ñáyi-áⁿ vá cádá càhnu iní ñáhá tnáhí-gá xií-yu. ³² Te nchaa ñáyi na càháⁿ úhú cuéndá yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-yu nchaá-yu, te cuu cada càhnu iní ñáhá Yă Ndiökí xií-yu. Dico cue ñáyi na

càháⁿ úhú cuèndá Espíritú-gá te vá cárda
càhnu iní ñahá tnàhí-gá xii-yu cuéi vitna
ndècu vívü-yu, te cuéi na cùu-yu.

*Ndi díiⁿ nüú yutnu xiní-ó nă yutnu cùu-xi
cuéndá sá sávìdí-xi
(Lc. 6:43-45)*

³³ 'Te nchòhó xiní-ndó sá ndí díiⁿ nüú yutnu xiní-ó nă yutnu cùu-xi cuéndá sá sávìdí-xi, te xiní-ó sá ncháá yùtnu váha cùuⁿ mee-ni sávìdí váha, dico nchaa yutnu sá ñà túu váha te cùuⁿ mee-ni sávìdí sá ñà túu váha. Te duha càháⁿ-í cuéndá cada cuéndá váha-ndo nàcuáa ndùu chiuⁿ quide-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo cuéndá ducaⁿ cùtnuní ná ñayiu cùu-ndo. ³⁴ Dico nchòhó cùu-ndó dàtná iiⁿ cóó déeⁿ chi ío cuihna iní-ndó, te vá cání iní-ndó sá ndácú-ndó càháⁿ-ndó iiⁿ tnúhu váha, chi ío cuihna iní-ndó. Te nchòhó xiní-ndó sá ncháá ñayiu càháⁿ-yu náni véxi iní-yu. ³⁵ Te nchaa ñayiu váha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu váha, chi díu-ni tnúhu váha-áⁿ ñuhú iní-yu. Te nchaa ñayiu cuihna iní-xi càháⁿ-yu tnúhu cuéhé tnúhu duha, chi díu-ni tnúhu cuéhé tnúhu duha-áⁿ ñuhú iní-yu. ³⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ná sáá nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi nchaa nchòhó ñayiu ndècu ñuyíú-a, te nchaa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ-ndó càháⁿ-gá sá ñà túu ní quide váha-ndo sá dúcáⁿ ní càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ. ³⁷ Te nàcuáa ndùu tnúhu ní càháⁿ-ndó iiⁿ iiⁿ-ndo, te ducaⁿ càháⁿ Yá Ndiòxí te nüu ndècu cuéchi-ndo àdi ñá túu ndècu cuéchi-ndo. Te nüu ñá túu cuéchi-ndo te cácu-ndo, dico nüu ndècu cuéchi-ndo te vá cácu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii cue téé cùu fariséú-áⁿ.

*Cue téé cuìní sá cárda Jésús iiⁿ sá vă yōo
tnàhí ndàcu cada
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

³⁸ Te cue téé cùu fariséú, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés xáhaⁿ-güedé xii Jésús:

—Mèstrú, cuìní-ndí cada-n iiⁿ sá vă yōo tnàhí ndàcu cada cuéndá ducaⁿ cùtnuní iní-ndí sá Yá Ndiòxí chíndée ñaha-gá xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túu cuìní-yu tníi-yu tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí, te ñayiu-áⁿ cuìní-yu cada-í iiⁿ sá vă yōo tnàhí ndàcu cada nacuáa cutnùní iní-yu

núu ndáá sá Yá Ndiòxí chíndée ñaha-gá xii-í. Dico yúhú chi ñá túu nágá cada-í quiní-yu, chi sa nìhi-yu tnúhu nàcuáa ní yáha ndí Jónás téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te díu-ni ducaⁿ yáha yúhú tucu. ⁴⁰ Chi ndí Jónás-áⁿ ní xúhuⁿ ndí úní nduu úní niú xití iiⁿ chácá cahnuⁿ vihi nani ballená. Te díu-ni ducaⁿ yáha yúhú Tee cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, chi úní nduu úní niú cuhuⁿ-í xití ñuhu. ⁴¹ Te na sáá nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi nchaa ñayiu ndècu ñuyíú-a, te dàvá-áⁿ cachí nchaa ñayiu ñuhu Nínivé sá ñà túu ní quide ndáá nchaa ñayiu ndècu vitna, te ducaⁿ càháⁿ-yu chi mèé-yu ní dáñá-yu ichi cuéhé ichi duha cùtnahá ní sáháⁿ ndí Jónás ñuhu ní càháⁿ ndí tnúhu Yá Ndiòxí nüú-yu. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú, te díu-í io-gá cúnùu-í dàcúúxí ndí Jónás. ⁴² Te nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi nchaa ñayiu, te dàvá-áⁿ quiní-ndó iiⁿ ñadihí ñaha ní xíndaha iiⁿ nacióⁿ cáá ndàa xio datni nüu quéné nchicanchii, te ñaha-áⁿ io xica ní xíndecu-aⁿ te ní sáháⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaa tnúhu ní càháⁿ ndí Salomón, chi ndí-áⁿ io ní sáá sá xiní tnùní ndí. Te tnàhá ñaha-áⁿ càháⁿ-aⁿ sá ñà túu ní quide ndáá nchaa ñayiu ndècu vitna. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú, te díu-í io-gá cúnùu-í dàcúúxí ndí Salomón.

*Espíritú cúnđihí yucu ñáváha sá
nánchòcáva xito cùu uú
(Lc. 11:24-26)*

⁴³ Te òré ná quéé ñàha iiⁿ espíritú cúnđihí yucu ñáváha xii iiⁿ ñayiu, te cuáháⁿ-xi ndùcu-xi iiⁿ xichi nüu cúnđecu-xi te ñá nìhi-xi te ní sani iní-xi: ⁴⁴ "Váha-gá nüuhu tucu-í nüu ní xíndecu-í", duha ní sani iní-xi. Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xiní-xi sá cáá iní ñayiu-áⁿ dàtná cáá-ná iiⁿ vehe ní natíhú ní nduu vií-ná te vá yōo-gá ndécu. ⁴⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní xica-xi cuáháⁿ-xi cuándúcú-xi üsá tnàhá espíritú cúnđihí-xi sá nèhé víhí-gá xíquide. Te òré ní nìhi-xi cue espíritú-áⁿ te ndèca ñaha-xi cuáháⁿ cuéndá ngúndecu ndihí-xi ñayiu-áⁿ. Te ñayiu-áⁿ uuⁿ-gá nándí yáha-yu dàcúúxí ndéé díhna. Te díu-ni ducaⁿ sátnahá-xi yáha nchaa ñayiu cuihna iní-xi ndècu ñuyíú-a vitna —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Cue ñaní Jèsús ndihí náná-gă
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)*

⁴⁶ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexío náná-gă ndihí cue ñaní-gá cuìní-yu cäháⁿ ndihí ñähá-yu xii-gá, te ní ngúnu tníⁿ-yu ndàa quehé vehe núú ndécú-gă. ⁴⁷ Te iiⁿ cue ñáyiu xíndecu-áⁿ ní xähäⁿ-yu xii-gá:

—Ní quexío náná-n ndihí cue ñaní-n xínutniiⁿ-yu quehé, te cuìní-yu cäháⁿ ndihí ñähá-yu xii-n —cächí ñáyiu-áⁿ xähäⁿ-yu xii-gá.

⁴⁸ Te ní xähäⁿ-gă xii ñáyiu ducaⁿ xähäⁿ xii-gá-áⁿ:

—Te cachí tnúhu yóndi-gá ñáyiu cùu datná náná-í ndihí dàtná cue ñaní-í —cächí-gá xähäⁿ-gă xii ñáyiu-áⁿ.

⁴⁹ Te ní dánéhé ñähá-gă nchaa cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní xähäⁿ-gă xii ñáyiu-áⁿ:

—Cue téé-a cùu-güedé dàtná náná-í, ndihí dàtná cue ñaní-í. ⁵⁰ Te nchaa ñáyiu na càda nchaa nacuáa càháⁿ Tátá-í Dútú Ndióxí Yaá ndécú àndiu, te ñáyiu-áⁿ cùu-yu dàtná náná-í, ndihí dàtná cue ñaní-í, ndihí dàtná cue cùha-í —cächí-gá xähäⁿ-gă xii ñáyiu ducaⁿ ní dáyaha tnúhu núú-gá-áⁿ.

13

*Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triú
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)*

¹ Te diu-ni nduu-áⁿ ní quee Jèsús vehe núú ndécú-gă, te ní xica-gá cuähäⁿ-gá ní ngoo-gá yuhu làgúná. ² Te ío cuéhé ñáyiu ní tacá núú ndécú-gă. Te sá dúcáⁿ io cuéhé ñáyiu núú ní quée-gá xití iiⁿ bàrcú nútñiiⁿ xití ndute làgúná-áⁿ, te núú xiaⁿ ní ngoo-gá, te nchaa ñáyiu-áⁿ xixúcu-yu yuhu làgúná-áⁿ. ³ Te Jèsús ní ngüíta-gá ní cani-gá titní cuéndú núú-yu nàcuáa tecú tnùní-yu nchaa nàcuáa ndùu tnúhu-gá, te xähäⁿ-gă xií-yu:

—Iiⁿ téé cuángacáⁿ-dé triú, ⁴ te òré ní ngüíta-dé dängoyo-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xiní cue tíliaá te ní nadatácá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vihi yúú, te ndihí-ni ní xínu-xi chi ñá túú càvihí ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé te ñá túú ní cùndee iní-xi chi ní yíchí-xi, chi ñá túú ní níhí quíhíⁿ cùnú yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcú

ndíquíⁿ tnu iñu, te iiⁿnuu-ni ní xínu-xi ndihí tnu iñu. Te tnu iñu-áⁿ ní sahnu-xi te ní dánáá-xí nchaa triú sá ní xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava-gá triú ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ te xiaⁿ ío váha ní cuu, chi núú iiⁿ-ní triú-áⁿ te dava yoco-xi ní nguíhi ócó úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi iiⁿ ciéndú triú-xi. ⁹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiu ní xíndedóho tnúhu ní cäháⁿ-í-a, te ío váha chí cuäha cuéndá —cächí-gá xähäⁿ-gă xií-yu.

*Cue téé xíca cuu ndihí Jesúus ndúcú tnúhu-güedé núú-gă ná cuéndá cání-gă cuéndú núú ñáyiu
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)*

¹⁰ Te cue téé xíca cuu ndihí Jesúus ní sáháⁿ-güedé ndéé núú-gă, te xähäⁿ-güedé xii-gá:

—Ndùcu tnúhu-ndí núú-n nüu ná cuéndá ducaⁿ mèe-ni cuéndú cání-n nüu ñáyiu —cächí-güedé xähäⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te ní xähäⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó chí sa càchí tnúhu Yá Ndióxí xii-ndo iiⁿ sá vätá quiní-gá-ndó, chí càchí tnúhu-gá nàcuáa quide-gá ndihí ndaha-gá ñáyiu, dico dava-gá ñáyiu chí ñá túú ná xähäⁿ-gă xií-yu. ¹² Te nchaa ñáyiu sa tècú tnùní te uuⁿ-gá cuita tecú tnùní-yu quíhíⁿ, te nchaa ñáyiu ñá túú tècú tnùní te uuⁿ-gá vá tècú tnùní-yu. ¹³ Te xiaⁿ nüu duha càni-í mee-ni cuéndú nüú-yu, chí cuéi na quiní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ni vă cùtnùní iní-yu ná cuéndá ducaⁿ cùu, te cuéi na cùndedóho-yu dico ni vă tècú tnùní-yu. ¹⁴ Te diu cuéndá ñáyiu-áⁿ ní xähäⁿ Yá Ndióxí xii ndí Chàiá téé ní xóo cäháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnùní ndíi núú tutú-gá núú càchí-xi:

Nchaa nchòhó cùndedóho-ndo tnúhu cäháⁿ-í, dico ni vă tècú tnùní-ndó, te cuéi na quiní-ndó nchaa nacuáa cada-xi, dico ni vă cùtnùní iní-ndó ná cuéndá ducaⁿ quide-xi.

¹⁵ Te ducaⁿ chí cùu-ndo ñáyiu ío sàá iní-xi, te cùu-ndo ñáyiu ñá túú tècú tnùní tnúhu cäháⁿ-í, te cùu tucu-ndo datná cue ñáyiu cuàá chí ñá túú cuiní-ndó càda cuéndá-ndo tnúhu-í, te ni ñá túú cuiní-ndó cùndedóho-ndo,

te ni ñà túú cuìní-ndó tècú tnùní-ndó,
te ni ñà túú cuìní-ndó nàtuha ñaha-ndo
xii-í cuèndá cada càhnu iní-í nchaa
yícá cuéchi-ndo nàcuáa ío váha cuu
iní-ndó cùndecu-ndo.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndí Chàiá ní
chídó tnùní ndíi núú tutú-gá.

¹⁶ 'Dico nchòhó chi ío váha táhú-ndó
chi cùtnuní iní-ndó nchaa nacuáa quide-í,
te cùtnuní tucu iní-ndó nchaa nacuáa
ndùu tnúhu càháⁿ-í. ¹⁷ Te na càchí tnúhu
ndáa-í xii-ndo sá io vái cue téé ní xoo
cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ndíhi
nchaa dava-gá ñáyiú váha iní-xi ní cuiní-yu
cundehé-yu nchaa sá ndéhé-ndo vitna
quide-í dico ñá túú ní xiní-yu, te ní
cuiní tucú-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu
ndèdóho-ndo vitna căháⁿ-í te ñá túú ní
xindedóho-yu.

*Jèsús căháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuendá téé
cuángacáⁿ triú*

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ 'Te vitna cundedóho váha-ndo na càchí
tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuendú téé
cuángacáⁿ triú ní cani-í núú-ndó. ¹⁹ Te
triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé
ichi, xiăⁿ cùú-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho
tnúhu sá căháⁿ nàcuáa ndíhi ndaha ñaha Yá Ndiòxí xií-yu,
dico ñá túú ní cuìní-yu tníi-yu, chi sácuíhná cuäháⁿ-xi nàdatuhú-xi
iní-yu cuèndá sá vă cánchicúⁿ nihnu-yu
nàcuáa căháⁿ tnúhu-áⁿ. ²⁰ Te triú sá ní
ngava ñuhu yadi núú yíhí vihi yúú-áⁿ, xiăⁿ
cùú-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí te díi iní ní tníi-yu tnúhu-gá, ²¹ dico
òré ná ngüüta ñáyiú cùcuéhé ñáhá-yu xií-yu
àdi nándí-gá sá yáha-yu sá cuèndá tnúhu-gá,
te ñá cùndée iní-yu chi dàñá-yu tnúhu-gá
cuèndá sá ñà túú nihí ndéé-yu. ²² Te triú
sá ní ngava núú yúcú ndíquíⁿ tnu iñu-áⁿ,
xiăⁿ cùú-xí dàtná ñáyiú ní tecú dóho-xi
tnúhu Yá Ndiòxí dico cuéé cuéé ní nacua-
naá-yu tnúhu-gá, chi cuèndá mee-ni sá io
ñuyíú-a ñuhu iní-yu, ndíhi cuèndá sá io
sàni iní-yu cuu cuicá-yu, te mee-ni nchaa
xiăⁿ ñuhu iní-yu te ñá túú ñuhu iní-yu
tnúhu sá ní xíndedóho-yu-áⁿ nàcuáa cada
váha-yu cundecu-yu. ²³ Dico triú sá ní
ngava núú ndécu ñuhu cocoⁿ-áⁿ, xiăⁿ cùú-xí
dàtná ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí
te quide-yu nàcuáa căháⁿ tnúhu-gá. Te cada

iní-ndó sá ñayiu-áⁿ cùú-yu dàtná triú sá ní
nguíhi yoco-xi ócó úxí triú-xi, ndíhi triú sá
ní nguíhi yoco-xi únídico triú-xi, ndíhi triú
sá ní nguíhi yoco-xi iiⁿ ciéndú triú-xi. Ducaⁿ
sätnahá-xi cùú-yu chi ío váha quidé-yu —
cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Cuèndá nchaa cùhú sá ñà túú váha xínu
xití triú*

²⁴ Te Jésús ní cani-gá iiⁿ cuèndú núú ñayiu
nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gá
xií-yu:

—Te vitna na càni-í iiⁿ cuèndú núú-ndó
nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré
ndíhi ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñáyiú. ²⁵ Te
tee ío váha triú ní sacáⁿ-dé núú ñuhú-dé.
Dico xití niú ní sáháⁿ iiⁿ tee cùu úhú iní
ñáhá xii-dé, te ní dängoyo-dé ndíquíⁿ yúcú
sá ñà túú váha núú ní sacáⁿ-dé triú-áⁿ.

²⁶ Te òré vitna váha váha ní ngüüta-xi quene
yoco nchaa triú-áⁿ, te ní xínu coyo nchaa
yúcú sá ñà túú váha-áⁿ. ²⁷ Te cue téé xínu
cuechi núú tee ní sacáⁿ triú-áⁿ ní xítñuhu
ñaha-güedé xii-dé sá dúcáⁿ ní xínu cùhú sá
ñà túú váha-áⁿ núú triú-dé, te xáhaⁿ-güedé:
“Pàtróoⁿ, ¿nása ní cuu núú ní xínu cùhú sá
ñà túú váha núú triú-n, te ío váha càa triú ní
sacáⁿ-n ní cùu?”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

²⁸ Te téé cùu patróoⁿ-güedé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé
xii-güedé: “²⁹ Te téé cùu úhú iní ñáhá náhi
xii-í ducaⁿ ní quide-dé ní sáháⁿ-dé ní
dängoyo-dé ndíquíⁿ cùhú sá ñà túú váha-áⁿ
núú triú-í núú ducaⁿ ní xínu coyo-xi”,
cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. Te cue téé
xínu cuechi núú-dé ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:
“Te núú cuìní-n te quíhíⁿ-ndí tnuhu-ndí
nchaa cùhú sá ñà túú váha ní xínu núú
triú-n”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁹ Te téé cùu xítöhó triú-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii
cue téé xínu cuechi núú-dé-áⁿ: “Náhá, vá
quíhíⁿ-ndó tnuhu-ndo, chi òré tnuhu-ndo
te tnähá-ni triú quene chi càa vihi cùhú-áⁿ.
³⁰ Váha-gá chí dáñá ná cuìhnu nahi ndéé
ná cùu triú, te dätnùní nducu-í cue téé
quíhíⁿ-güedé tnuhu-güedé nchaa cùhú sá
ñà túú váha-áⁿ, te dacùtu nuhní-güedé te
cahmí-güedé, te dätnùní nàquehndé-güedé
triú nacani-güedé te nataxúha-güedé xití
yacá-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé —duha
ní cani Jésús cuèndú núú-yu.

*Cuèndá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)*

³¹ Te Jèsús ní cani tucu-gá ingle cuèndú núú ñayiu nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi oré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñayiu. ^Hn téé ní quehen-dé ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núú ñuhú-dé.

³² Te ndíquíⁿ yutnu-áⁿ io chàhu, dico oré ná xínu-xi te sàhnu-gá-xi dàcúúxí nchaa cùhú, te cue quiti ndàva núú tàchí cádúha-güedé tacá-güedé núú díté-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

*Nàcuáa quide levadurá
(Lc. 13:20-21)*

³³ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii ñayiu:

—Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-xi oré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñayiu. ^Hn ñadíhi ní chihi-aⁿ levadùrá úní arròbá yuchi triú, te levadùrá-áⁿ ní quide-xi ní ndaa nihíi yusaⁿ-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

*Mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñayiu
(Mr. 4:33-34)*

³⁴ Te mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñayiu ndí tnahá oré ní dánèhé ñahá-gá xií-yu tnúhu-gá. ³⁵ Te ducaⁿ ní quide-gá chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ^Hn téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tutú-gá núú càchí-xi:

Mee-ni cuèndú cani-í núú ñayiu oré danèhé-í-yu tnúhu-í cuèndá tecú tnùní-yu,
te nchaa tnúhu sá vátá yöo-gá cundedóho
danèhé-í-yu, te nchaa tnúhu-áⁿ ndúú yùhu-xi ndéé cútñahá ní ngáva ñuyíú.
Duha ní chídó tnùní téé-áⁿ núú tutú-gá.

*Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuendá
cúhú sá ñà túú vähä càa xítí triú*

³⁶ Te Jèsús ní dándacá-gá ñayiu te cuánuhú-gá vehe, te cue téé xica cuu ndíhi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Càchí tnúhu xii-ndí násá quèe-xi cuendá cùhú sá ñà túú vähä càa xítí triú —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Tée càchí-í ní sacáⁿ triú cábäha-áⁿ cùu yühú Tée cùu ñaní tnahá-ndó nchaa-ndo.

³⁸ Te nchaa núú ní sacáⁿ téé-áⁿ triú cùu-xí ñuyíú. Te tatá vähä-áⁿ cùu-xí cuè ñayiu yìndaha ñaha Yá Ndiòxí. Te nchaa cùhú sá ñà túú vähä-áⁿ cùu-xí ñayiu yìndaha ñaha sàcuíhná. ³⁹ Te téé ní dängoyo ndíquíⁿ cùhú sá ñà túú vähä núú triú-áⁿ cùu-dé mee sàcuíhná. Te nduu nàtehndé-ná triú-áⁿ cùu-xí ndùu ndíhi nihnu-ná nchaa sá ió ñuyíú-a. Te nchaa ñayiu nàquehndé triú-áⁿ cùu-yu mee-ni cuè espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí. ⁴⁰ Te dàtná cada cue téé quíhíⁿ tnuhu nchaa cùhú sá ñà túú vähä-áⁿ dacùtu nuhní-güedé te cahmi-güedé, ducaⁿ sàtnahá-xi yáha nchaa ñayiu cùndihí yucu ñaväha na sàá nduu. ⁴¹ Te yúhú Tée cùu ñaní tnahá-ndó nchaa-ndo tendaha-í nchaa espíritu xínú cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatàcá-xi nchaa ñayiu sànu ichi cue tñaha ñayiu-xi ichi cuèhé ichi duha, ndíhi nchaa dava-gá ñayiu ñá túú quide vähä, te nchaa ñayiu-áⁿ xìndecú-yu nchaa núú ndécú cuè ñayiu yìndaha-í. ⁴² Te cue espíritu-áⁿ daquíhíⁿ-xi cue ñayiu-áⁿ núú ñuhú núú càyú, te yàcánⁿ io ndáhyú-yu te díco rúhñú-ná cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndóhö-yu. ⁴³ Te nchaa ñayiu quide nchaa nacuáa cuiní Tättä-yu Dútú Ndiòxí, ñayiu-áⁿ io cunùú-yu cundecú-yu núú ndécú-gá tñaxí tnùní-gá, chi cuú-yu dàtná nchicanchii dayèhé-yu cundecú-yu núú ndécú-gá. Te nchaa nchòhó ñayiu ndèdóho nchaa tnúhu cäháⁿ-í-a, te io vähä chí cuäha cuèndá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuèndá ^Hn sá io ndèyáhu

⁴⁴ Te Jèsús xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni tucu-í ingle cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi oré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñayiu. ^Hn téé ní naníhí-dé ^Hn sá io ndèyáhu yìndúxi ^Hn xichi, te ní nachindúxi tucu-dé diu-ni núú ní naníhí-dé-áⁿ, te io ní cudíⁿ iní-dé sá dúcáⁿ ní naníhí-dé xíáⁿ. Te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te ní nacuaaⁿ-dé ñuhu núú dúcáⁿ ní naníhí-dé xíáⁿ.

Cuèndá ^Hn sá io ndèyáhu nàni pérlá

⁴⁵ Te na càni tucu-í ingle cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi oré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñayiu. ^Hn téé quide ndáhú ndúcú-dé sá nání pérlá sá

ño ndèyáhu. ⁴⁶ Te ní naníhí-dé ñáyiu ndècu ndihí ⁱⁱn pérlá sá ño-gá ndèyáhu, te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sá ndécu ndihí-dé, te ní sáháⁿ-dé ní saaⁿ-dé pérlá sá ño-gá ndèyáhu-áⁿ.

Cuèndá ñunu tníi-güedé chácá

⁴⁷ Te na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñáha Yá Ndiòxí xii ñáyiu. Cue téé tníi chácá ní dàquée-güedé ñunu-güedé xítí ndute làmár tníi-güedé chácá, te dàcá nuu dàcá nihnu chácá cuånguee-güedi xítí ñunu-áⁿ. ⁴⁸ Te òré ní cutnúní iní-güedé sá ní chítú ñunu-güedé, te ní natava-güedé ní nene yuhu làmár, te ní ngüíta-güedé nácxi-güedé nchaa chácá-áⁿ. Te nchaa chácá váha dàquée-güedé-di xítí tídihi, te nchaa chácá nèhé dàngoyo-güedé-di. ⁴⁹ Te dàtná ní quide cue téé-áⁿ ducaⁿ càda cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ná sàá nduu vā cùndècu-gá nchaa sá ño ñuyíú-a, chi cue espíritu-áⁿ daquée diiⁿ-xi nchaa ñáyiu ní quide váha tnuú nchaa ñáyiu ñá túú ní quide váha. ⁵⁰ Te nchaa ñáyiu ñá túú ní quide váha-áⁿ daquíhíⁿ ñáhá-xí xíi-yu núú ñùhú núú càyú, te yàcáⁿ io ndáhyú-yu, te díco rúhñú-ná cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuèndá sá ndohó-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii cue téé xìca cuu ndihí-gá.

Cuèndá cue téé ndècu ndihí sá ní quee túu díhna ndihí sá ní quee túu saa

⁵¹ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ní tecú tnùní-ndó nàcuáa nduu nchaa tnúhú ní caháⁿ-í-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ní tecú tnùní-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵² Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Te núu ⁱⁱn téé dàcuaha ñíaha xii ñáyiu nchaa tnúhú ní chídó tnùní ndí Moísés ná cùtnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiòxí ndíhu ndaha-gá ñáyiu, te téé-áⁿ cùú-dé dàtná ⁱⁱn téé cùu xítohó vehe. Te téé cùu xítohó vehe-áⁿ ní queñuhu-dé nchaa sá ní quee túu díhna ndècu ndihí-dé, ndihí nchaa sá ní quee túu saa. Te ducaⁿ sàtnahá-xí cùu téé-áⁿ te núu na cùtnuní iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiòxí

ndíhu ndaha-gá ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús ndécu-gá ñuu núú ní sahnu-gá (Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní cani Jèsús cuèndú núú-güedé, te ní xica-gá cuánuhú-gá. ⁵⁴ Te ní ndexio-gá ñuu núú cùú ñùú-gá, te cuánguihu-gá xítí veñúhu càa ñuu-áⁿ te ní ngüíta-gá dánèhé-gá ñáyiu. Te nchaa ñáyiu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-gá xícuñúhu-yu, te xítñahá-yu:

—¿Násá ní cuu núu io váha cùtnuní iní téé-a nàcuáa cunduu tnúhu càháⁿ-dé, te quide-dé nchaa sá vā yoo tnàhí ndàcu cada-i? ⁵⁵ Te díco déhe téé cùu carpinterú ndihí tá Màriá cùú-dé, te ñaní-dé cùú té Jàacobó, ndihí té Chéé, ndihí té Ximú, ndihí té Jùdás. ⁵⁶ Te cue cùha-dé ndécu ndihí ñahá-yu xii-o ñùú-a. ¿Te násá ní quide-dé nüu ndéé dàcáⁿ io váha cùtnuní iní-dé nàcuáa cunduu tnúhu càháⁿ-dé-i? —càchí-yu xítñahá-yu.

⁵⁷ Te ñá túú ní cuiní-yu càháⁿ ndihí váha-yu Jèsús, dico mee-gá ní xáhaⁿ-gá xií-yu:

—Te núu ⁱⁱn téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ná nàsáá-dé ñuu-dé, te nchaa ñáyiu ñuu-dé-áⁿ ndihí nchaa ñáyiu cùu ndimee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñúhu núú-dé, dico cue ñáyiu nchaa dava-gá ñuu chi nèhé-yu sá yíñúhu núú-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

⁵⁸ Te ñá túú ní quide Jèsús titní núú sá vā yoo tnàhí ndàcu cada ñuu-áⁿ, chi ñá túú ní cuiní-yu quindáá iní ñahá-yu xii-gá.

14

Nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Te diu-ni dàvá-áⁿ ní níhí té Hèrodés tnúhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te té Hèrodés-áⁿ cùú-dé téé taxi tnuní distrítu Galileá. ² Te ní xáhaⁿ-dé xii nchaa cue téé ndècu ndihí-dé:

—Téé dii cuèndú-xi nìhí-ó-áⁿ cùu-dé té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu, téé ní xíhí ní cùu te ní ndoto-dé nüu dàcáⁿ ndacú-dé quidé-dé nchaa sá vā yoo tnàhí ndàcu cada —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

³ Te ducaⁿ ní caháⁿ té Hèrodés chi mee-dé ní táuchíuⁿ-dé ní tníi ñaha-güedé xii té

Juàá, te ní dácútú ñàha-güedé xii-dé, te ní chihi ñaha-güedé vecaá. Te ducaⁿ ní quide té Hèrodés-áⁿ sá cuéndá ñaha nàni Herodiás, ñaha ní cándeca ñaní-dé té Lìpé, te ní naqueheⁿ ñaha-dé xii-aⁿ ndèca ñaha-dé.

⁴ Te té Juàá ní xáhaⁿ-dé xii té Hèrodés:

—Ñá túú ní quide váha-n dùha ní naqueheⁿ-n ñaha ní cándeca ñaní-n —duha ní xáhaⁿ té Juàá xii té Hèrodés.

⁵ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ té Juàá-áⁿ xii té Hèrodés, te ní cuiní té Hèrodés-áⁿ cahni-dé té Juàá-áⁿ, dico ñá túú ní cùyih-dé chi ní yùhú-dé núú cuè ñayiu, chi nchaá-yu ní cutnùní iní-yu sá té Juàá cùú-dé iⁿ téee càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí. ⁶ Te iⁿ nduu ní quide té Hèrodés vico vehe-dé ní quide càhnu-dé nduu ní cacu-dé. Te ndècu iⁿ déhe yoco ñàha nani Herodiás-áⁿ, te xíchí-áⁿ ní quíhu-xi xítí vehe núú cùú vico-áⁿ ní xita saha-xi. Te nùcéo té Hèrodés ndihí cue téee ní cáháⁿ-dé ndéhé-güedé, te io ní cudií iní-dé nàcuáa ní xita xíchí-áⁿ. ⁷ Te té Hèrodés-áⁿ ní cacunehe-dé ndéé Yá Ndiòxí nàcuáa cutnùní iní xíchí-áⁿ sá ndàá cuáñaha-dé núú ná cùú sá ná càcáⁿ-xi núú-dé. ⁸ Te xíchí-áⁿ ní dácáhú iní ñahá náná-xi xii-xi ná cùú sá càcáⁿ-xi núú té Hèrodés, núú xíáⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuìní-í quehndé-n díquí té Juàá téee dàcuandute ñaha xii ñayiu te taxi-n, dico na cùhuⁿ iⁿ xítí cóhó taxi-n —cáchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-xi, te ní cundiýí té Hèrodés, dico ñá túú ní níhí-dé násá cada-dé, chi ndèdóho ñayiu òré ní cacunehe-dé Yá Ndiòxí sá ndàá cuáñaha-dé iⁿ sá ná càcáⁿ-xi núú-dé. Te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ-xi. ¹⁰ Chi ní táúchíúⁿ-dé ní sáháⁿ cue téee ní xehndé-güedé díquí té Juàá òré yíhí-dé vecaá. ¹¹ Te ní chihi-güedé díquí-dé iⁿ xítí cóhó te nèhe-güedé cuánuhú ní sáñaha-güedé xii xíchí-áⁿ, te xíchí-áⁿ ní nacuáñaha-xi xii náná-xi.

¹² Te cue téee xíca cuu ndihí té Juàá-áⁿ ní sáháⁿ-güedé ní naqueheⁿ-güedé yíqui cùñú-dé ní chindúxi-güedé, te dàtnùní ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa ní cuu.

*Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mǐl cue téee te díiⁿ
ñayiu díhí ndihí landú
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)*

¹³ Te Jèsús ní níhí-gă tnúhu nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá. Te sátá xíáⁿ te cuánguee-gá iⁿ bàrcú cuáháⁿ-gá iⁿ xichi núú ñà túú ñayiu ndècu, dico nchaa ñayiu xíndecu nchaa ñuú cáá yàtni xíáⁿ ní níhí-yu tnúhu sá cuáháⁿ-gá, te ní queé-yu ñuú-yu xíca sahá-yu cuáháⁿ núú quídë-yu cuéndá quexio Jesús. ¹⁴ Te òré ní quexio Jesús núú cuáháⁿ-gá, te ní quene-gá bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñayiu xíxúcu-yu xíáⁿ, te ní cundàhú iní ñahá-gá xií-yu, te ní quide tátña-gá nchaa ñayiu cùhú ndihí-yu. ¹⁵ Te sátá ní cuaa te ní sáháⁿ cue téee xíca cuu ndihí Jesús núú-gă, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñayiu-a chi sa ní cuaa, te na quíhíⁿ-yu nchaa ñuú cáá yàtni iha cuaáⁿ-yu sá cáxi-yu, chi núú ndécú-ó iha ñá túú tnàhí ná io —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ñahá, vá dándaca-í-yu, váha-gá mee-ndo chí cuáñaha sá ná càxi-yu —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túú nágá ndécú ndihí-ndí, chi úhúⁿ duha-ná pàá ndihí úú-ná chácá ndécú ndihí-ndí —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cánèhe paá-áⁿ ndihí chácá-áⁿ tákùxi iha —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñayiu sá ná ngöo-yu nchaá-yu núú ité cuíí càa xíáⁿ, te ní queheⁿ-gá ndi ùhúⁿ pàá-áⁿ ndihí ndi ndùú chácá-áⁿ te ní ndacoto-gá andiu, te ní ndacáⁿ táchú-gă núú Yá Ndiòxí, te dàtnùní ní táchú cuéchi-gá pàá-áⁿ te ní sáñaha-gă xii cue téee xíca cuu ndihí-gá ní dácáhñu-güedé cue ñayiu ní xexí-yu. ²⁰ Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xítí-yu. Te sátá ní táchú cóhó-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo. ²¹ Te nchaa ñayiu ní xexí-áⁿ ní xínu úhúⁿ mǐl mee-ni cuè téee chi mee-ni cuè téee-áⁿ ní quíúndeju, te díiⁿ cue ñayiu díhí ndihí cue landú.

*Jèsús xícá-gă núú ndute
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)*

²² Te òré-ni-áⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téee xíca cuu ndihí-gá sá quée-güedé bàrcú

téhndé-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te mee-gá quendóo-gá cada ndee ìní tnáhá-gá ndihí cue ñáyiu. ²³ Te sátá ní yáha ní quide ndee ìní tnáhá-gá ndihí cue ñáyiu, te medìi-gá ní xica-gá cuásaa-gá ⁱⁱn tindúú cáá yàtni xíáⁿ cuéndá caháⁿ ndihí-gá Yá Ndióxí, te diu-ni medìi-gá ndécu xíáⁿ ní cundiiquiⁿ. ²⁴ Te bárcú sá ñuhú cué téé xíca cuu ndihí-gá-áⁿ sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xítí làgúná-áⁿ, te níhi vìhi quene táchí ndàa ichi cuáháⁿ-xi, te dàcandau ndéé-xi ndute nchaa diñi-xi. ²⁵ Te tacuíhndá váhi-gá tá xíca Jésús núú ndute cuáháⁿ tá cùyatni-gá bárcú-áⁿ. ²⁶ Te cue téé xíca cuu ndihí-gá ní xiní ñahá-güedé xii-gá tá xíca-gá núú ndute cuáháⁿ, te ní yuhú-güedé te níhi ní caháⁿ-güedé te xítnáha-güedé:

—¡Hínl almá! —cachí-güedé xítnáha-güedé.

²⁷ Te Jésús ní caháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñíi cunduu-ndo vá yuhú-ndó, chi yuhú cùu-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú, te núú diu-n te tauchíuⁿ sá tnáhá-í ná càca-í núú ndute quixi tnahá ñahá-í xii-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁹ Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Taquixi —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Pélú ní nuu-dé núú bárcú, te ní ngüíta-dé tá xíca-dé núú ndute cuáháⁿ cuátnahá ñahá-dé xii-gá. ³⁰ Te ní cutnúní iní-dé sá io níhi xíco táchí, te ní ngüíta-dé yuhú-dé. Te oré-ni-áⁿ tá quée naa-dé xítí ndute cuáháⁿ ní cùu, te níhi ní caháⁿ-dé xáhaⁿ-dé xii Jésús:

—Mèstrú, vá dáñá-n quée naa-í xítí ndute! —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³¹ Te oré-ni-áⁿ ní tníi Jésús ndaha-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Ná cuéndá ná túú sàndáá ndisa iní ñahá-n xíi-í sàni ⁱⁱn sani úú iní-n-i? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³² Te oré cuánguee Jésús ndihí té Pélú xítí bárcú, te oré-ni-áⁿ ní ngüíñi táchí. ³³ Te cue téé ñuhu xítí bárcú-áⁿ ní ngüíñi xítí-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sá ndàá sá cuítí sá diú yòhó cúú-n Děhe Dútú Ndióxí —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jésús quídé tătna-gá ñáyiu cùhú ⁱⁱn xichi núú nání Gènesarét (Mr. 6:53-56)

³⁴ Te ní quexío Jésús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te núú ní quexío-gá ndihí-güedé-áⁿ nání-xí Gènesarét. ³⁵ Te nchaa ñáyiu xíndecu xíáⁿ ní cutnúní iní-yu sá diú-gá ní quexío, te ní dátécu tnúhu-yu nchaa dava-gá ñáyiu xíndecu yatni xíáⁿ sá ní quexío-gá. Te ndécá-yu nchaa ñáyiu cùhú ndécu ndihí-yu cuáháⁿ núú ndécu Jésús. ³⁶ Te nchaa ñáyiu cùhú-áⁿ ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jésús sá ná dàña-gá tnándeé-yu cuéndicó luha yuhu döó-gá cuéndá ndúha-yu, te cue ñáyiu cùhú, ñáyiu ní tnándeé yuhu döó-gá ní ndúha-yu.

15

Cuéndá nchaa sá quídé-xí ngündecu cuéchi ñáyiu

(Mr. 7:1-23)

¹ Te sátá dúcáⁿ te ⁱⁱn üú cue téé cùu fariséu ní quee-güedé ñuú Jerusàlén, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnúní ndí Moisés ní quexío-güedé núú ndécu Jésús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

² —¿Ná cuéndá cue téé xíca cuu ndihí-n ná túú nàquete-güedé ndaha-güedé oré caxi-güedé nàcuáa ní cachí cue ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó tucu, ¿ná cuéndá ná túú quide-ndo nacuáa ní cachí Yá Ndióxí cada-ndo, núú da nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a quide-ndo-i? ⁴ Te Yá Ndióxí cachí-gá núú tutú-gá: “Canehe-ndo sá yíñuhu núú tátá-ndó ndihí núú náná-ndó”, cachí-gá. Te càchí tucu-gá ingá xichi núú tutú-gá: “Nchaa ñáyiu na càháⁿ úhú tátá-xi àdi náná-xi te cahni ñaha-güedé xií-yu”, duha càchí-gá núú tutú-gá. ⁵ Dico nchòhó càchí-ndó sá cué ñáyiu chi cuu cùñahá-yu xii tátá-yu àdi náná-yu: “Vá cùú chìndee ñaha-ndí xii-n, chi sá táxi-ndí xii-n ni cùu, xíáⁿ ní nduu cuéndá Yá Ndióxí”, cuu duha cùñaha ñáyiu xii tátá-yu àdi náná-yu càchí-ndó.

⁶ Te càchí-ndó sá cué ñáyiu ducaⁿ na cùñaha xíi tátá-xi àdi náná-xi te ná túú-gá

tàú-yu chindèé-yu ni tătă-yu ni nănă-yu. Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquéé tăhú-ndó nàcuáa ní cachí Yă Ndiökí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a véxi nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. ⁷ iTe nchòhó cùú-ndó ñayiu ío dàndahú méé-xí, chi càchí-ndó sá quídé ndăá-ndó te ñá ndàá sá quídé ndăá-ndó! Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chidó tnùní ndíi Chàiá téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yă Ndiökí ndéé sanaha núú tutú-gá núú cäháⁿ-xi nàcuáa ní cäháⁿ-gá cuéndá-ndó, te duha ní cachí-gá:

⁸ Ñayiu-a càchí-yu sá io càhnu cuu-í dico díco-ni yuhu cäháⁿ-yu,

chi duuⁿ duuⁿ ñá túú ñuhu iní ñahá-yu xii-í.

⁹ Te àuⁿ nă cuu chìnihu ñahá-yu xii-í chi ñá túú vědana ndéé nandíhi-xi, chi cue ñayiu-a dàcuahá-yu cue tnàha ñayiu-a nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ní cahu iní cue ñayiu ñuyíú-a cäháⁿ-yu.

Duha ní chidó tnùní ndíi Chàiá núú tutú Yă Ndiökí nàcuáa ní cäháⁿ-gá cuéndá-ndó — càchí-gá xäháⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te ní xäháⁿ-gá xii cue ñayiu:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na cäháⁿ-í, te io váha cuáha-ndo cuéndá. ¹¹ Nchaa sá xéxi-ndó chi ñá túú nă quídé-xi iní-ndó, dico nchaa sá cuéhé sá dühá sàni iní-ndó cäháⁿ-ndó nchàa xián quídé-xi ndècu cuéchi-ndo — càchí-gá xäháⁿ-gá xií-yu.

¹² Te cue téé xìca cuu ndíhi-gá ní säháⁿ-güedé ndéé núú-gá, te xäháⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí càchí tnúhu-ndí xii-n sá cué téé cùu fariséú ñá túú cùu váha iní-güedé cuéndá tnúhu ní cäháⁿ-n — càchí-güedé xäháⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te ní xäháⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñayiu ñá túú cùu cuéndá Tătă-í Dútú Ndiökí cuíta nihnu-yu, chi ñayiu-áⁿ cùu-yu dàtná nchaa cùhú sá ñá túú nandíhi te tnúhu ñayiu. ¹⁴ Te vá cádá cuéndá-ndó nàcuáa cäháⁿ cue téé-áⁿ, chi cùu-güedé dàtná cue ñayiu cuáá sácuíta nehe tnàha. Te nchòhó xiní-ndó sá nüu ⁱⁱn ñayiu cuáá ná cuítá nèhe tucú-yu ingá ñayiu cuáá, te ndi ndùú-yu quée-yu déhvá — càchí-gá xäháⁿ-gá xii-güedé.

¹⁵ Te té Pélú ní xäháⁿ-dě xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí nàcuáa quèe-xi tnúhu ní cäháⁿ-n-ăⁿ — càchí-dé xäháⁿ-dě xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xäháⁿ-gá:

—¿Náa tnàhá nchòhó ñá túú ní tècú tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ní cäháⁿ-í núú ñayiu-ăⁿ ñá? ¹⁷ Nchaa sá xéxi-yu cuánguee-xi xití-yu, te dàtnùní náyáha ñaha-xi xii-í-yu. ¹⁸ Dico nchaa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ-yu xián véxi quene-xi iní-yu, te diu nchaa xián quídé-xi ndècu cuéchi-yu. ¹⁹ Te iní-yu-áⁿ cárí níhnu nchaa sá cuéhé sá dühá, chi sàni cuehé sání dühä iní-yu, te sähni-yu tnàha ñayiu-í-yu, te cue téé càháⁿ ndíhi-güedé ñayiu díhi te ñá díú ñadíhi-güedé cùu-yu. Te diu-ni ducaⁿ quide cue ñayiu díhi càháⁿ ndíhi-güedé cue téé te ñá díú yíi-yu cùu-güedé, te cuéi téé te cuéi ñadíhi mee-ni ichi díi iní cùdíi iní-yu cundecú-yu, te dühä ndachiun tnahá-yu, te dàcuandehndé-yu, te càháⁿ cuéhé-yu cuéndá tnàha ñayiu-í-yu. ²⁰ Te nchaa xián quídé-xi ndècu cuéchi-yu, dico ñá díú sá ñá túú ndähá-yu dàtná ní cachí cue téé ndéé sanaha, chi xián ñá túú quide-xi cuéndá ngündecu cuéchi-yu — càchí-gá xäháⁿ-gá xii-güedé.

Ítⁿ ñadíhi ñaha cùu ñaní tnahá ñayiu canàneá ní sándáá iní-aⁿ Jèsús

(Mr. 7:24-30)

²¹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní sáá-gá yucu cue téé ñuú Tírú, ndíhi yucu cue téé ñuú Sídón. ²² Te ⁱⁱn ñadíhi ñaha cùu ñaní tnahá ñayiu canàneá ndécu yàtni-aⁿ xián, te níhi ta càháⁿ-aⁿ ní quexio núú ndécu Jèsús, te xäháⁿ-aⁿ xii-gá:

—jMestrú, ñaní tnahá ndíi Dàvií, cundahú iní ñahá xii-í cada tátña-n děhe yoco-í! Chi yíhí ñaha espíritu cùndíhi yucu ñáváha xii-xi te io dàndoho ñaha-xi — càchí-aⁿ xäháⁿ xii-gá.

²³ Dico Jèsús ñá túú tnahá ni cäháⁿ-gá, te cue téé xìca cuu ndíhi-gá ní säháⁿ-güedé núú-gá, te xäháⁿ-güedé xii-gá:

—Cúñaha xii-í ñaha-áⁿ ná nùhú-aⁿ, chi io níhi càháⁿ-aⁿ nchicúⁿ ñahá-áⁿ xii-o — càchí-güedé xäháⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xäháⁿ-gá xii-güedé:

—Yá Ndiökí ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í mee-ni ñuú núú xindecu cue ñayiu

isràél, chi ñáyiu-áⁿ cùu-yu dàtná cue mbéé cue quíti ní xíta, chi ta xíta nihnu-ju cuáháⁿ —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

25 Te ñadíhí-áⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ndéé núú Jèsús ní ngüiñí xítí-áⁿ, te xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—¡Mestrú, chindee ñaha xii-í! —cáchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

26 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-aⁿ:

—Vá cùu chìndee-í cue ñáyiu ná túú cùu ñáyiu isràél, chi iiⁿ-ni cùu-xi núú na quèheⁿ-o paá cùu cuéndá cue landú te cuáha-o iná caxi-dí —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

27 Dico ñaha-áⁿ ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Ndáá càháⁿ-n, dico cue iná chi nàdatacá-güedi sá ngoyó yuhu cóhó xítohó-güedi —cáchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

28 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-aⁿ:

—¡Yòhó ñaha cùhú déhe-xi, io váha sàndáá iní ñáhá-ñ xii-í! Te na càda-í nàcuáa cuiní-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

Te oré-ni-áⁿ ní ndúha déhe-aⁿ.

Jèsús quídé tátña-gá vài ñáyiu cùhú

29 Te sátá dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yuhu làgúná distritú Galileá, te cuásaa-gá iiⁿ tindúú te xíáⁿ ní ngoo-gá. **30** Te xíáⁿ núcōo-gá ní quexío cuéhé víhí ñáyiu, te ndécá-yu ñáyiu yacua, ndihí ñáyiu ní yichí iiⁿ xio ndaha-xi, ndihí ñáyiu cuàá, ndihí ñáyiu ñihí, te vài dava-gá cue ñáyiu cùhú tnàhá dava-gá núú cuéhé ndécá-yu ní quexío núú ndécú-gă. Te ní taxi ndecu ñáhá-yu núú Jèsús te ní quide tátña ñaha-gă xií-yu te ní ndúha-yu. **31** Te nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ io ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní xiní-yu ní cuu ní nacáháⁿ nchaa ñáyiu ñihí, ndihí cuéndá sá ní ndúha nchaa cue ñáyiu yacua, ndihí cuéndá sá ní ndúha cue ñáyiu ní yichí iiⁿ xio ndaha-xi, ndihí cuéndá sá ní ndúha núú cué ñáyiu cuàá. Te nchaa-yu ní cachí-yu sá io càhnu cuu Yá Ndióxi Yaá cùu Ndióxi cue ñáyiu isràél.

Jèsús dácàxi-gá cùmí mǐl cue téé te diiⁿ ñáyiu diiⁿ ndihí landú

(Mr. 8:1-10)

32 Te Jèsús ní cana-gá cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yuhú cùndàhú iní-í nchaa ñáyiu-a, chi sa ní cuu úní nduu ndecu ndihí ñáhá-yu

xii-o ìha, te ná túú tnàhí-gá sá caxí-yu, te ná túú cuiní-í natendaha-í-yu nuhú tnámă-yu vehé-yu, chi ná ndéé cuáháⁿ cuneé-yu docó ichi —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

33 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé níhí-ó sá cuññaha-o càxi nchaa ñáyiu-a, te io cuéhé-yu te ná túú ná ìo ìha chi cùu-xi xítí yucu-i? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

34 Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gă núú-güedé, te xáhaⁿ-gă:

—¿Ná dahan-gá pàá ndécú ndihí-ndo-i? —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndihí-ndí úsá-gá tnàhá pàá ndihí iiⁿ üú-gá chácá —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

35 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiu sá ná ngoo-yu nchaa-yu, te ní ngoo-yu.

36 Te ní queheⁿ-gá ndí úsá pàá-áⁿ ndí iiⁿ üú-gá chácá-áⁿ, te ní ndacáⁿ tähú-gă núú Yá Ndióxi, te dàtnùní ní tähú cuéchi-gá pàá-áⁿ ndihí chácá-áⁿ te ní sáñaha-gă xii cue téé xíca cuu ndihí-gá ní dácáhñú-güedé nchaa ñáyiu-áⁿ. **37** Te nchaa-yu ní xexí-yu ní ndahá xítí-yu. Te sátá ní tühú cóhó-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo-áⁿ. **38** Te núú ncháá ñáyiu ní xexí te ní xínu cùmí mǐl mee-ni cué téé chi diu-ni cue téé-áⁿ ní quíñudehu, te diiⁿ cue ñáyiu diiⁿ ndihí cue landú. **39** Te sátá dúcáⁿ te Jèsús ní dándacá ñáhá-gá xií-yu, te cuánguee-gá bàrcú cuáháⁿ-gá yucu cue téé nūú Mågdalá.

16

Cue téé cùu fariséú ndihí cue téé cùu saducéú xáhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá iiⁿ sá vă yōo tnàhí ndàcu cada

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Te cue téé cùu fariséú ndihí cue téé cùu saducéú ní sáá-güedé núú ndécú Jèsús xító ndéé ñáhá-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé sá ná càdá-gă iiⁿ sá vă yōo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùní iní-güedé nǔu ndáá sá Yá Ndióxi ní tendaha ñáhá-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a. **2** Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó chi oré tá cuàá cuáháⁿ te ndàcoto-ndo andiu, te cáchí-ndo: “Io váha

cada-xi tneé chi càa vícó tícuèhé andiu”, duha càchí-ndó. ³ Te òré dátneé ndácoto tucu-ndo andiu, te càchí-ndó: “Vá cátá văha-xi nduu vitna chi tícuèhé andiu, te càa vícó”, duha càchí-ndó. ¡Dico nchòhó cùú-ndó ñäyiu ío dàndahú méé-xí sá quídé ndääá te ñá ndääá sá quídé ndääá-ndó! Te cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andiu, dico ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa quèe-xi nchaa sá quídé Yá Ndiòxí vitna. ⁴ Dico nchaa nchòhó ñäyiu ndècu ñuyíú vitna ío cuihna iní-ndó, te ñá túú cuiní-ndó càda ndääá-ndó nüú Yá Ndiòxí, te cuiní-ndó càda-í ⁱⁱn sá vă yoo tnähí ndàcu cada dico ñá túú nágá cada-í, chi diu-ni nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí ndíi Jònás diu-ni ducaⁿ càda tucu-gá vitna —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá.

*Cuèndá cue téé cùu fariséú ndihí cuèndá cue téé cùu saducéú
(Mr. 8:14-21)*

⁵ Te òré ní quexio ndihí ñaha-gá xii-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní ndacu iní-güedé sá ní cunaa-güedé canehe-güedé pàá quíhíⁿ caxi-güedé. ⁶ Te Jèsús ní caháⁿ-gá dóho-güedé, te xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá io quihí iní-ndó cùndecu-ndo, te vá cátá cuèndá tnähí-ndo lèvadurá cue téé cùu fariséú ndihí cue téé cùu saducéú —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷ Te ní ngüíta-güedé xîtnâha-güedé:

—Cuèndá sá ñà túú ní canehe-o pàá quixi xiáⁿ duha caháⁿ-gá —càchí-güedé xîtnâha-güedé.

⁸ Te Jèsús ní cutnuní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xîtnâha-güedé, nüú ní xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó chi ñá túú sàndáá iní ñahá văha-ndo xì-í nüú xiáⁿ da sá ñà túú ní canehe-ndo pàá quixi caháⁿ-ndó. ⁹ ¿Te náa ñá ndácú iní-ndó sá nüú ùhúⁿ-ni pàá, te ní taxi-í ní dácåhñu-ndo ní xexi úhúⁿ mîl cue téé, chi diu-ni cue téé-áⁿ ní quíúnde, te sátá ní tûhú cóhó-güedé te ní chítú tìtní tídihi mee-ni sá ní quendóo-áⁿ? Te ñá tècú tnùní-ndó nàcuáa quèe-xi nacuáa ní quide-í. ¹⁰ ¿Te náa ñá ndácú tûcu iní-ndó sá nüú ûsá-ni pàá te ní taxi-í ní dácåhñu tucu-ndo ní xexi cùmí mîl cue téé, chi diu-ni

cue téé-áⁿ ní quíúnde, te sátá ní tûhú cóhó-güedé te ní nadatàcá-ndó nchàa sá ní quendóo, te ní chítú tìtní tídihi mee-ni sá ní quendóo-áⁿ? ¹¹ Dico nchòhó chi ñá túú ní quide cuendá-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í òré ní cachí-í sá vă quéhéⁿ cuèndá-ndó lèvadurá cue téé cùu fariséú ndihí cue téé cùu saducéú, chi ñá díú cuèndá pàá ní caháⁿ-í —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

¹² Te sátá dúcáⁿ ní xâhaⁿ Jèsús xii cue téé xìca cuu ndihí-gá, te ní tecú tnùní-güedé sá xâhaⁿ-gá xii-güedé sá vă tníi-güedé tnúhu càháⁿ cue téé cùu fariséú ndihí cue téé cùu saducéú, te ñá díú cuèndá levadurá sá quíhu yuchi cuâha pàá ní caháⁿ-gá.

Té Pélú xâhaⁿ-dě xii Jèsús sá díú-gá cùú-gá Crístú

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Te Jèsús ní quexio-gá yucu cue téé ñuú Cèsareá Flíipú, te ní xicáⁿ tnúhú-gá nüú cué téé xìca cuu ndihí-gá, te xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú Téé cùu ñaní tnähá-ndó nchàa-ndo cachí cue ñäyiu-va? —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁴ Te ní xâhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cùú-n ndíi Juàá téé ní xoo dacuàndute ñaha xii ñäyiu, te davá-yu càchí-yu sá cùú-n tě Èliás, te davá-yu càchí-yu sá cùú-n ndíi Jerèmiás téé ní xoo caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, àdi cuu-n ingá téé ní xoo caháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, duha càchí-yu —càchí-güedé xâhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú tûcu-gá nüú-güedé, te xâhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní xâhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó cùú-n Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a, te diu Yá Ndiòxí cùú-gá Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú, te yòhó cùú-n Dëhe-gá —càchí-dé xâhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xâhaⁿ-gá xii-dé:

—Yòhó té Xímú déhe té Jònás, ío váha tâhú-n chi mee Tâtâ-í Dútú Ndiòxí ní dácåhú iní ñahá-gá xii-n nàcuáa cunduu tnúhu caháⁿ-n, te ñá díú ⁱⁱn ñäyiu ñuyíú-a ducaⁿ ni dàcahu iní ñahá-yu xii-n tnúhu-áⁿ.

18 Te yúhú xăhaⁿ-í Pèlú xii-n, te tnúhu-áⁿ quéé-xí yűú, chi quèe ndáá-xi nàcuáa nàni-n, chi cuu-n iⁱⁿ téé vá cání iⁱⁿ caní úú iní-xi canu ichi-n cuè ñáyiu nàcuáa cundecu ndihí ñähá-yu xii-í. Te nchaa ñáyiu cùu cuendá-í vá ndácú yùcu ñáváha dacuítia nihnu ñaha-xi xií-yu. 19 Te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní cundecu ndihí-n cuendá cunuu-n nűú cuè ñáyiu yìndaha ñaha Yá Ndióxí, te nchaa sá ná càháⁿ-n sá cùu-xí sá vāha, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ Yá Ndióxí, te nchaa sá ná càháⁿ-n sá ná túú cùu-xi sá vāha, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-gá, chi quide-n nacuáa cuìní-gá —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-dé.

20 Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xìca cuu ndihí-gá sá vă yőo cùñaha-güedé sá diú-gá cùu-gá Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi ñuyíú-a.

*Jèsús càháⁿ-gá sá cahní ñähá-güedé xii-gá
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)*

21 Te ndéé dàvá-áⁿ ní ngüíta Jèsús xăhaⁿ-gá xii cue téé xìca cuu ndihí-gá:

—Dacuitíí sá quíhíⁱ-í nüú Jerusàlén, te yàcáⁿ cue téé cùu sacuéhé nüú ñáyiu isràél, ndihí cue dútú cúnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés, nchaa cue téé-áⁿ io dandòho ñaha-güedé xii-í, te cahni ñaha-güedé, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-güedé.

22 Te té Pèlú ní cana-dé Jèsús iⁱⁿ xio, te ní ngüíta-dé ténàá ñähá-dé xii-gá, te xăhaⁿ-dé:

—¡Sá vă càchí Ndióxí sá dúcáⁿ ndòho-n chi ñá túú tàú-n sá dúcáⁿ ndòho-n! —cachí-dé xăhaⁿ-dé xii-gá.

23 Te ndàa sátá Jèsús nútñí té Pèlú òré ducaⁿ xăhaⁿ-dé xii-gá nüú ní nchóculhnu-gá, te xăhaⁿ-gá xii-dé:

—¡Xocuñí yòhó yucu ñáváha nüù-í-a chi dícó quíde tnèñu-n! Chi ñá túú sàni iní-ó dàtná sání iní Yá Ndióxí chi iⁱⁿ-ni sàni iní-ó ndihí dava-gá cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-dé.

24 Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii nchaa cue téé xìca cuu ndihí-gá:

—Nchaa ñáyiu cuìní chitnahá ñähá xii-í, te xìni ñuhu-xi dañá-yu vá cädá-gá-yu sá sání iní méé-yu, te io cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuéi na ndohó-yu dàtná ndoho-í. 25 Te

nchaa ñáyiu cuìní sá ná túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuítia nihnu-yu, dico nchaa ñáyiu ná túú tnàhí yùhú cuéi nàndí sá ná yáha-yu cundecu ñuyíú-a sá cuendá-í, te ñáyiu-áⁿ naníhí tähú-yu. 26 Te cuéi nchaaandí tähú sá ió ñuyíú-a na nìhí ñáyiu cundecu ndihí-yu, dico nüú diu nchaa xíáⁿ ná càda cuítia nihnu-yu te ná túú vědana nàndihí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xíáⁿ. Te ni iⁱⁿ sá ió ñuyíú-a vá chíndée ñaha-xi xií-yu cuendá naníhí tähú-yu. 27 Te ndáá quéé-xí tnúhu càháⁿ-í, chi na quíxi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnähä-yu nchaa-ýu, te dàvá-áⁿ quiní-yu sá io càhnu cuu-í dàtná càhnu cuu Tátà-í Dútú Ndióxí, te quíxi-í ndihí cue espíritu xínú cuèchi nüú-gá, te dàvá-áⁿ cuähä-í nchaa ñáyiu sá ndúú tähü-yu nàcuáa ndùu sá ní quidé-yu iⁱⁿ iⁱⁿ-yu. 28 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ió dava nchòhó ñáyiu ndècu iha vitna vá cùu-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndèé quiní-ndó quíxi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnähä-ndó nchää-ando taxi tnuní-í nchaa ñáyiu —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-güedé.

17

*Ní nadáma dóó Jèsús ndihí nüú-gá
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)*

1 Te nüú iñú nduu sá dúcáⁿ ní càháⁿ Jèsús, te ní xica-gá cuásaa-gá iⁱⁿ yucu dúcúⁿ, te ndeca-gá té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juàá ñaní té Jàacobó-áⁿ cuásaa. Te úní tnähí-ni cue téé-áⁿ ndécá-gá cuásaa. 2 Te yucu-áⁿ ndécá-gá ní nadáma nüú-gá ndihí dóó-gá, te nüú-gá súúní dàtasaⁿ-xi dàtná quíde-xí nüú nchicanchii, te dóó-gá súúní ní nduu cuixíⁱ dàtná càá ñuhú cuixíⁱ. 3 Te òré-ni-áⁿ ní xiní-güedé ndí Moísés ndihí té Èliás nútñí-güedé ndihí-gá ndátnuhu ndihí ñaha-güedé xii-gá. 4 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dé xii Jèsús:

—Mestrú, jváha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te nüú cuìní-n, te na dàcaa-ndí úní tnähá vehe tnuvixiⁱ, te iⁱⁿ cuu cuendá-n, te iⁱⁿ cuu cuendá té Moísés, te iⁱⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xăhaⁿ-dé xii-gá.

5 Te nini dùcaⁿ caháⁿ té Pèlú ní quexiò iⁱⁿ vícó nüú ndécú-güedé ní dàdåhu ñaha-xi xií-güedé te súúní chàhnchí. Te xití vícó-áⁿ

ní tecú ní caháⁿ Yă Ndiōxí, te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í tée ío cùu iní-í, te ío cùdíí iní-í-dé, te cundedóho-ndo nchàa tnúhu caháⁿ-dé —duha ní xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁶ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ Yă Ndiōxí ní tecú dóho cue téé xìca cuu ndihí Jesús te ío ní yuhú-güedé, te ní ngüíñí xítí-güedé te ní nuu núú-güedé ndàa núú ñuhú. ⁷ Te Jèsús cuaháⁿ-gá núú xíndecu cue téé xìca cuu ndihí-gá, te ní tendaha ñaha-gá, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí ndácuñí, vá yuhú-ndó —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁸ Te òré ní ndanehe núú-güedé, te ñá túú-gă ní xiní-güedé cue téé úú-áⁿ chi mee-nă Jèsús. ⁹ Te òré cuánuu ndihí ñaha Jèsús xii-güedé tindúú-ăⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Vá yoo cùñaha-ndo ní iiⁿ sá ní xiní-ndó nūú ní saá-ó-á, te cuu caháⁿ-ndó dico ndéé ná yáha ndoto yuhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndo nchàa-ndo sá cùú-í —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁰ Te cue téé xìca cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuiní-ndí cachí tnúhu-n ná cuéndá cue téé dàcuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés cachí-güedé sá díhna-gá té Èliás quixi, te dàtnùní quixi Yaá tendaha Yă Ndiōxí quixi ñuyíú-a —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ndáá sá códó nùu iiⁿ téé quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás te téé-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. ¹² Te na cachí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi téé ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñayiu ná túú ní cùtnuní iní-yu sá díú-dé, te ní quide ñahá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní méé-yu, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha tucú-yu xii yuhú Tée cùu ñaní tnáhá-yu nchaá-yu, chi dandóho ñahá-yu xii-í —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹³ Te cue téé xìca cuu ndihí-gá ní cutnùní iní-güedé sá cuéndá ndí Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñayiu ní caháⁿ-gá.

Jèsús quídé tătna-gá iiⁿ tée cuechi tnáhá cuéhé xiyihí

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jèsús ní nasáá-gá ndihí cue tée ní sáá ndihí-gá tindúú-ăⁿ núú xíndecu vái ñayiu, te ní quexío iiⁿ tée núú-gă ní ngüíñí xítí-dé, te xáhaⁿ-dē xii-gá:

¹⁵ —Mestrú, cundähú iní déhe-í chi tnáhá-dé cuéhé xiyihí, te ío dàndoho ñaha-xi xii-dé, te ní cuu vái xito daquée ñaha-xi nūú ñuhú xii-dé, te ní cuu vái tucu xito dangaunihnu ñaha-xi ndute xii-dé. ¹⁶ Te sa ndèca-í-dé ní quixi nūú cué téé xìca cuu ndihí-n dico ñá túú ní ndàcu-güedé cada tátna ñaha-güedé xii-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñayiu xíndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñayiu ndècu ñuyíú-a, ío sáá iní-ndó chi ñá túú cuiní-ndó quíndáá iní-ndó Yă Ndiōxí, te ní cuu vái nduu quide ndee iní-í nchaa sá quídé-ndó. ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gă cada-ndo-i? Te chí cándèca téé cùhú-áⁿ táquìxi iha —cachí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

¹⁸ Te Jèsús ní tenáá-gá espíritu cündihí yucu ñáváha yìhi ñaha xii téé-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te òré-ni-áⁿ ní ndúha-dé.

¹⁹ Te sátá dúcáⁿ te òré ndécu mèe Jesús ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá, te ní xicáⁿ tnúhu-güedé núú-gă, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuéndá ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritu cündihí yucu ñáváha yìhi ñaha xii téé-áⁿ —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te ñá túú ní ndàcu-ndo, chi ñá túú sàndáá ndisa iní-ndó Yă Ndiōxí. Te na cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nūú nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yă Ndiōxí cuéndicó luha lií dàtná lìhli ndíquín yutnu nàni mostázá, te ducaⁿ te cuu cùñaha-ndo xii iiⁿ tindúú xocuñí-xi nūú ndécu-xí te xocuñí-xi. Te nchaa nūú sá vâha ndacu-ndo càda-ndo te núu na quíndáá iní ndisa-ndo Yă Ndiōxí. ²¹ Te xìni ñuhu-xi sá io caháⁿ ndihí-ndo-gă te ñá túú tnáhí ná caxi-ndo caháⁿ ndihí-ndo-gă, te ducaⁿ te ndacu-ndo quèñuhu-ndo espíritu cündihí

yucu ñáváha yíhi ñaha xii ñáyiu, dàtná cùú espíritú sá yíhi ñáha xii téé-ăⁿ ní cùu — cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhní ñàha-güedé
xii-gá

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Te nini xīca cuu Jesús ndíhi cue tée xīca cuu ndíhi-gá distritú Galileá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yúhú Tee cuùu ñaní tnáhá-ndo nchàa-ndo sáá ⁱⁱn nduu te cuáha cuéndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cuùu úhú iní ñáhá,²³ te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cuú-í te ndoto-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Té sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gă xii-güedé, te ío ní ndíhú iní-güedé.

Díhúⁿ cuèndá veñúhu

24 Te òré ní quexío Jesús ndíhi cue téé
xíca cuu ndíhi-gá ūuú Capérnaúm, te cue
téé quíde cobrá díhúⁿ cuéndá veñúhu ní
sáháⁿ-güedé ní cáháⁿ ndíhi-güedé té Pélú, te
xăhaⁿ-güedé:

—¿Cháhu mèstrú-ndó ūú díhúⁿ sá nání drácmá cuéndá veñúhu āⁿ ñähá? — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

25 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě;

—Chāhu-dé—cáchí-dé xāhaⁿ-dě xii-güedé.
Te té Pèlú cuánguihu-dé xítí vehe núú
ndécú Jèsús, te díhna-gá ní caháⁿ-gá, te
xāhaⁿ-gá xii-dé:

—Xílmú, ¿nása sàni iní-n, ná cùú ñáyiù quíde cobrá ñáhá cuè téé yìndaha ñáyiù ndècu ñuyíú-a cuéndá nchaa sá ndúú yáhu ñuú-güedé ndíhi cuéndá nchaa díhuún sá ngàútnàha, cue ñáyiù ñuú-güedé ăⁿ cué ñáyiù véxi xica quíde cobrá-güedé? — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

26 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cue ñáyiú véxi xica quíde cobrá-güedé
—cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Te núu ducaⁿ te cue ñáyiú ñuuú-güedé
ñá túú nă chăhu-yu te núu ducaⁿ. ²⁷ Dico
cuéndá sá vă y  o das  t  -   in  -xi, te cu  h  n
l  g  n   te d  qu  e-n s   tn  -n ch  c   x  t  
ndute, te ch  c   d  h  nanuu na t  ava-n te
cundehe-n y  uhu-di, chi y  hi h  n d  h  u  n
cu  x  . Te d  h  u  -   canehe-n qu  h  i  n ch  ahu-n

cuèndá-í ndihí cuèndá-n, chi díhúⁿ-ăⁿ sa
tnahá quéyăhu cuèndá-ó ndì ndúú-ó —
càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

18

*Cue téé ndìcu tnúhu núú Jèsús yoo ío-gá
cúnùu*

(*Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48*)

¹ Te sátá dúcáⁿ te cue téé xíca cuu ndihí
Jesús ní sáháⁿ-güedé núú-gă, te xăhaⁿ-güedě
xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí, yoo ío-gá cúnùu
núú cuè ñáyiu yìndaha ñaha Yá Ndióxí —
càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

² Te Jèsús ní cana-gá iiⁿ té lihli te ní sanutnii ñaha-gă xii-dé cuádava tnuú-güedé.

³ Te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nüu vá
dáñá-ndó nchàa sá ñà túú vähä quide-ndo,
te nduu ndàhú iní-ndó dàtná ndàhú iní té
löhli-a, te vá ndúú tähú-ndó ndíhu ndaha
ñàha Yá Ndiöxi xii-ndo. ⁴ Te ñáyiu quide
datná quídé tě löhli-a ndàhú iní-yu, te
ñá túú quide cahnú-yu mèé-yu, ñáyiu-áⁿ
io cunùú-yu núú ndécu Yă Ndiöxi táxí
tnùní-gá. ⁵ Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ
cuendá ⁱⁱn landú dàtná té löhli-a cuèndá sá
cúú iní ñähä-yu xii-í ñá, te cada iní-yu
sá yühú ní queheⁿ cuèndá-yu —càchí-gá
xähän-ëgä xii-güedé

*Quihi iní-ó vă cündècu-o ichi cuehé ichi
duha*

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

—Te nūu *iiⁿ* téé na dàcaháⁿ-dé cue ñáyiu sàndáá iní ñáhá xìi-í cadá-yu nándí sá cuéhé sá dúhá, te váha-gá sá ná dàcutu ndeé-güedé *iiⁿ* yúú yódó dúcúⁿ-dě, te dàquée ñaha-güedé xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú sá cùndècu-dé ducaⁿ càda-dé. *7* ¡Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu xìndecu ñuyú-a, chi coo cue téé dacàháⁿ ñáhá xìi-yu cadá-yu nándí sá cuéhé sá dúhá te dacuitíí sá dúcáⁿ càda-xi! ¡Dico ndàhú ní cuu cue téé ducaⁿ na dàcaháⁿ ñáhá xìi-yu cadá-yu nándí sá cuéhé sá dúhá!

8 'Te nūu iiⁿ xio ndaha-ndo àdi iiⁿ xio
sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándí sá
cuéhé sá dúhá, te quehndé-ndó ná cuňta, chi
váha-gá sá nánlíhí tâhú-ndó cuěi na cuňta iiⁿ

xio ndaha-ndo àdi iiⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú sá quihiⁿ-ndó níhií ní ndúú-ndó núú ñùhú núú càyú. ⁹ Te núu iiⁿ xio tñìuu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuéhé sá dúhá, te tava-ndo na cuïta-xi, chi váha-gá sá nánihí tähú-ndó cuëi na cuïta iiⁿ xio tñìuu-ndo, te ñá díú sá ndì ndúú xio núú-ndó quihiⁿ-ndó núú ñùhú núú càyú.

*Cuèndá iiⁿ mbéé quiti ní xíta
(Lc. 15:3-7)*

¹⁰ 'Te vá dáquèe tihú-ndó cuè ñáyiu cùu cuendá-í cuëi cùú-yu ñáyiu ío ndàhú iní-xi. Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cuè espíritu xínú cuéchi núú Yaá Ndiòxí, cue espíritu néhé cuèndá ñáhá xíi-yu ñuyíú-a, nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ndécu-xí núú Tátá-í Dútú Ndiòxí Yaá ndécu àndiū. ¹¹ Te ducaⁿ chi yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo véxi-í ñuyíú-a dàcácu nihnu-í ñáyiu núú ùhú núú ndàhú, ñáyiu ta xíta nihnu cuáháⁿ.

¹² '¿Te násä sàni iní-ndó cuèndá iiⁿ téé ndècu iiⁿ ciendú mbéé-xi?, chi núu na cuïta iiⁿ-dí te dàndoo-dé cùmídícó sähúⁿ cùmí-dí cundecu-dí iiⁿ yucu te quihiⁿ-dé cúnúndúcú-dé quiti ní xíta-áⁿ. ¹³ Te núu na nánihí-dé-dí, te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sá ño-gá cudíi iní-dé cuèndá quiti ní xíta-áⁿ òré nanihí-dé-dí dàcúúxí cùmídícó sähúⁿ cùmí quiti ñá túú ní xíta-áⁿ. ¹⁴ Te ducaⁿ sàtnahá-xi quide Tátá-ó Dútú Ndiòxí Yaá ndécu àndiū, chi cuìní-gá sá vă cuïta ni iiⁿ cue ñáyiu cùu cuendá-gá.

*Cada càhnu iní-ó sá quídé ñàha tnaha
ñáyiu-o*

(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Te núu iiⁿ ñáyiu ndècu ndihí-ndo ní quidé-yu iiⁿ sá ñà túú tàú-yu cadá-yu sá cùú-xí-ndó, te cäháⁿ-ndó döho-yu núú méé núú iiⁿ-ndó ndihí-yu cuèndá sá ná ndixi cuéchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu. Te núu ní tníi-yu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo xíi-yu, te ní ndacu-ndo ní nacanu ichi-ndö-yu. ¹⁶ Te núu ñá túú ní cuìní-yu tníi-yu tnúhu xáhaⁿ-ndo xíi-yu, te nducu-ndo iiⁿ àdi úú tnàhá cue téé canehe núú-güedé cuèndá cundedóho-güedé nàcuáa ndùu tnúhu ndàtnúhu-ndo ndihí-yu. ¹⁷ Te tnàhá cue téé-áⁿ cäháⁿ-güedé döho-yu, dico núu ni tnúhu cäháⁿ cue téé-áⁿ ñá

túú ní cuìní-yu tníi-yu, te dàtúu-ndo núú dàva-gá ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa quide ñáyiu-áⁿ. Te núu ñáyiu ndècuéchi-áⁿ ñà túú ní cuìní-yu tníi-yu tnúhu sá ní xáhaⁿ dàva-gá cue ñáyiu ndècu ichi-gá, te cada-ná iní-ndó sá cùú-yu ñáyiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiòxí dàtná cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xíi ñáyiu cuèndá impuéstú.

¹⁸ 'Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu nchòhó ná càchí-ndó sá ndécu cuéchi ñáyiu, te diu-ni ducaⁿ cäháⁿ Yaá Ndiòxí, àdi càchí-ndó sá ñà túú cuéchi-yu te diu-ni ducaⁿ cäháⁿ tucu-gá, te ducaⁿ chi nchòhó quidé-ndó nàcuáa cäháⁿ-gá.

¹⁹ 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu úú tnàhá-ndó cùu iiⁿ ñuu-ndo caháⁿ ndihí-ndo Tátá-í Dútú Ndiòxí Yaá ndécu àndiū xicáⁿ-ndó núú-gá núu ná cùú sá cuìní-ndó, te taxi-gá núu ná cùú sá xicáⁿ-ndó núú-gá. ²⁰ Te núu úú tnàhá-ndó àdi úní tnàhá-ndó ní natacá-ndó iiⁿ xichi cuendá sá ñúhú iní ñáhá-ndó xíi-í, te xíáⁿ ndécu ndihí ñaha-í xii-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gá xíi-güedé.

²¹ Te té Pélú ní sáháⁿ ndehe yatni-dé núu Jésús, te xáhaⁿ-dé xii-gá:
—Mèstrú, càchí tnúhu xii-í ná daña xito cada càhnu iní-í tnàha ñáyiu-í te núu iiⁿ sá ná càda ñahá-yu xíi-í. ¿Cuëdícó úsá xito-áⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²² Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Yúhú càchí-í sá ñà díú-ní úsá xito cada càhnu iní-n-yu, chi únídico úxí xito ndihí úsá ndihí úsá xito cada càhnu iní-n-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

*Cuèndá téé ñá túú quide cahnu iní tnàha
ñáyiu-xi*

²³ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Na càni-í iiⁿ cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihí ndaha ñàha Yaá Ndiòxí xíi ñáyiu. IIⁿ téé yìndaha ñaha xíi ñáyiu ní sani iní-dé sá càdá ndäá-dé ndihí cue téé xínu cueéchi núú-dé cuèndá nchaa sá tàú-güedé núú-dé. ²⁴ Te òré sa ní ngündecu túha-dé te ní quexio iiⁿ téé xínu cueéchi núú-dé. Te téé-áⁿ tàú-dé cuéhé víhí díhúⁿ núú-dé, chi tàú-dé úxí mìl díhúⁿ sá nání tåalentú. ²⁵ Te téé xínu cueéchi-áⁿ ñà túú díhúⁿ ndécu ndihí-dé nacháhu-dé sá tàú-dé núú pàtróoⁿ-dé-áⁿ, núú xíáⁿ ní táúchíúⁿ téé cùu patróoⁿ-dé-áⁿ

dico ñàha-güedé xii-dé ndihí ñadíhí-dé ndihí cue déhe-dé ndihí nchaa sá ndécú ndihí-dé cuéndá nchaa-*yu* cuú-*yu* ñáyiu ñá túú tnahí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, te ducaⁿ te ndéyáhu sá tàú-dé núú pàtróoⁿ-dé. ²⁶ Te tée xínu cuechi-áⁿ ní ngüíñí xítí-dé núú pàtróoⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé: “Pàtróoⁿ, càháⁿ ndàhú-í núú-n sá ïo ndee ïo càhnu cada iní-n sá dúhá tàú-í núú-n, te ñá túú ná cani iní-n chi nacháhu-í nchaa sá tàú-í núú-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii pàtróoⁿ-dé. ²⁷ Te tée cùu patróoⁿ-dé-áⁿ ní cundàhú iní ñáhá-dé xii-dé, te ní quide càhnu iní ñáhá-dé, te ní dàñá ñàha-dé cuánuhú-dé. ²⁸ Te tée xínu cuechi-áⁿ ní naníhí-dé iiⁿ tée xínu cuechi ndihí-dé ichi cuánuhú-dé, te tée ní naníhí-dé-áⁿ tàú-dé sacú-ni díhúⁿ núú-dé chi iiⁿ ciéndú-ni díhúⁿ denàriú tàú-dé. Te ní tnii-dé tée tàú núú-dé-áⁿ dácuéhné ñáhá-dé xii-dé, te xáhaⁿ-dé: “Nacháhu sá tàú-n núù-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ²⁹ Te tée tàú-áⁿ ní ngüíñí xítí-dé núú tée dii núú-xi tàú-dé-áⁿ, te xáhaⁿ-dé: “Càháⁿ ndàhú-í núú-n sá cáda càhnu iní ñáhá-n xítí-sá tàú-í núú-n, te nacháhu cuéé-í nchaa sá tàú-í núú-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ³⁰ Dico tée dii núú-xi tàú-dé-áⁿ ñà túú ní cuiní-dé cada ndee iní-dé cundetu-dé nacháhu cuéé tée-áⁿ sá tàú-dé, chi ní chihi ñaha-dé vecaá cuéndá yácáⁿ quihi-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé. ³¹ Te dava-gá cue tée xínu cuechi ní xiní-güedé nàcuáa ní quide tée-áⁿ, te ní cudéén-güedé núú-dé, te ní sáháⁿ-güedé ní xítñhu-güedé tée cùu patróoⁿ-güedé sá dúcáⁿ ní quide-dé. ³² Te tée cùu patróoⁿ-güedé-áⁿ ní cana-dé tée ducaⁿ ní quide-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dé: “Yòhó cíú-n iiⁿ tée ïo cuihna iní-xi xínu cuechi núù-í, chi yúhú ní quide càhnu iní ñáhá-í xii-n cuéndá nchaa sá tàú-n núù-í òré ní càháⁿ ndàhú-n. ³³ Te tnahá yòhó tàú-n dùcaⁿ cada-n cada càhnu iní-n tée xínu cuechi ndihí-n núù-í cuéndá nchaa sá tàú-dé núú-n dàtná ní quide ñaha-í xii-n ní quide càhnu iní-í cuéndá nchaa sá tàú-n”, càchí tée cùu patróoⁿ-áⁿ xáhaⁿ-dé xii tée ducaⁿ ní quide-áⁿ. ³⁴ Te tée cùu patróoⁿ-áⁿ ní cudéén víhí-dé sá dúcáⁿ ní quide tée-áⁿ, te ní táuchíúⁿ-dé dandòho ñaha-güedé xii-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé —duha ní cani Jèsús cuéndú núú-güedé.

³⁵ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:
—Dàtná ní quide tée cùu patróoⁿ-áⁿ

ní dándohó-dé tée tàú núú-dé-áⁿ ducaⁿ càda ñaha Tátà-í Dútú Ndióxí Yaá ndécú àndiu xii-ndo, te núú vá ní yùhu ní iní-ndó càda càhnu iní-ndó sá quídé ñàha tnaha ñáyiu-ndo xii-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

19

Jèsús càháⁿ-gá cuéndá cue ñáyiu dàña tnaha
(*Mr. 10:1-12; Lc. 16:18*)

¹ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní càháⁿ Jèsús, te ní ndee-gá distrítú Galileá cuáháⁿ-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán yucu distrítú Jùdeá. ² Te ïo cuéhé ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xítí-gá cuáháⁿ, te yacáⁿ ní quide tátña-gá nchaa ñáyiu cùhú.

³ Te ní quexiò iiⁿ úú cue tée cùu fariséú núú ndécú Jèsús xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá nüu násu cunduu tnúhu càháⁿ-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xítí-cáⁿ tnúhu-ndí núú-n, ¿cuu daña iiⁿ tée ñadíhí-dé nüu ndédani càa iiⁿ sá ñá túú cundá-*yu-ä*? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tutú Yă Ndióxí, te diu núú tutú-gá càháⁿ-xi sá cùtnahá ní cadúha-gá ñáyiu, te tée ñadíhí ní cadúha-gá-äⁿ? ⁵ Te duha càchí tucu-xi núú tutú Yă Ndióxí nàcuáa ní càháⁿ-gá: “Cue tée na níhí ñadíhí-xi te diiⁿ-ná cada-güedé tátá-güedé ndihí náná-güedé, chi ñadíhí-ná-güedé cuu cuu ndihí-güedé, te cada iní-ndó sá iiⁿ-ná yíqui cùnú cuú-*yu* cundecú-*yu*”, duha càchí Yă Ndióxí núú tutú-gá. ⁶ Te xíáⁿ nüu cada iní-ndó sá cué ñáyiu úú-áⁿ iiⁿ-ná yíqui cùnú cuú-*yu*, te ñá túú-gá ndí diiⁿ ndí diiⁿ yíqui cuñú cuú-*yu*. Núu xíáⁿ ñá túú ndùu váha-xi daña cué tée ñadíhí-güedé, chi mee Yă Ndióxí ní cachí-gá sá cíú üú-*yu* cundecú-*yu* —cachí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Te núú ducaⁿ, ¿te ná cuéndá ndí Moisés ní cachí ndí sá nüu iiⁿ tée cuiní-dé daña-dé ñadíhí-dé, te cuu cadúha-dé iiⁿ tutú núú càháⁿ-xi sá ní dáñá-dé ñadíhí-dé, te ducaⁿ te cuu daña ñáhá-dé ní cachí ndí văⁿ? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

8 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te ducaⁿ ní cachí ndíi Moisés sá cùú dàña-ndo ñadihí-ndó, chi nchòhó ío sàá iní-ndó, dico ndéé díhna chi ní tecú tnúhu nchaa cue téé sá vă dáñá-güedé ñadihí-güedé. **9** Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo să nűu iiⁿ téé na dàñá-dé ñadihí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadihí te ío nèhé quídé-dé, te núu ñá díú cuéndá sá càháⁿ ndihí-aⁿ ingá téé ducaⁿ na dàña ñaha-dé. Te sá dúcáⁿ cuéndá-ni na dàña iiⁿ téé ñadihí-dé, te iiⁿ-ni cuéchi cùu-xi ndihí cuéchi quide téé ndèca ñadihí te càháⁿ ndihí-dé ingá ñadihí —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

10 Te cue téé xíca cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Te núu ducaⁿ cùu cuéndá cue téé ndihí ñadihí-güedé, te váha-gá sá vă cándëca cue téé ñadihí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

11 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ñá ncháá ñáyiu ducaⁿ ndùu tähü-yu cundecú-yu, chi mee-ni ñáyiu ní cachí Yă Ndiökí sá dúcáⁿ tnähí nduu tähü cundecu mee. **12** Te ío cue téé ducaⁿ tnähí ní nduu tähü-güedé ndéé òré ní cacu-güedé sá vă cándëca-güedé ñadihí. Te ío cue téé ñá ndácú-güedé candeca-güedé ñadihí cuéndá sá ní quide ñaha dàva-gá cue tnähä téé-güedé xii-güedé. Te dava-güedé ñá túu cándëca-güedé ñadihí chi cuiní-güedé sá vă dáñá ndéé-güedé cunu cuechi-güedé núu Yă Ndiökí. Te nchaa cue téé ducaⁿ ní nduu tähü núu Yă Ndiökí cundecu mee, te váha-ni te núu na cundecu mee-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús xícaⁿ tähü-gă núu Yă Ndiökí cuéndá landú

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Te iiⁿ ūu ñáyiu ndécá-yu landú lühli cuáháⁿ núu Jèsús, chi cuiní-yu sá téndähä ñaha-gá xii-güexi, te cácaⁿ tähü-gă núu Yă Ndiökí cuéndá-güexi. Te cue téé xíca cuu ndihí-gá ní ngüíta-güedé ténaá ñáhá-güedé xií-yu, te xáhaⁿ-güedé sá vă dúcáⁿ càdá-yu.

14 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí dáñá ná quíxi nahi cue landú lühli-áⁿ nüù-í-a, te vá càdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cùu váha iní cue landú lühli-áⁿ ducaⁿ

cùu váha iní cue ñáyiu yìndaha ñaha Yă Ndiökí —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

15 Te ní tendaha ñaha-gá xii-güexi, te ní xícáⁿ tähü-gă núu Yă Ndiökí cuéndá-güexi, te sátá dúcáⁿ ní quide-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá.

Íiⁿ téé cuica càháⁿ ndihí-dé Jèsús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Te iiⁿ téé cuechi ní quexio-dé núu ndécu Jèsús, te xícáⁿ tähü-dé núu-gă, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Yöhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuiní-í nűu vá cündee iní-n càchí tnúhu-n nă cùú sá váha cada-í cuéndá nduu tähü-í cundecu-í ndihí Yă Ndiökí ní caa ní quíhiⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

17 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sá yúhú váha iní-áⁿ?, chi iiⁿdìi díí-ni Yă Ndiökí ío váha iní-gá. Te núu cuiní-n nàníhí tähü-n te tnii-n nchàa tnúhu càháⁿ Yă Ndiökí, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cadá-yu cundecu-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

18 Te téé cuechi-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—¿Te ndéndida càa tnúhu càháⁿ Yă Ndiökí cada-í-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Te duha ní cachí Yă Ndiökí cada ñáyiu: “Vá căhní-ndó tnähä ñáyiu-ndo, vá càháⁿ ndihí-ndo ñadihí te núu ñá díú ñadihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiu díhí tucu vá càháⁿ ndihí-ndo téé te núu ñá díú yìi-ndo cuu-güedé, te vá dühü-ndó să ndécu ndihí tnaha ñáyiu-ndo, vá dácàcu-ndo cuéchi neñùu sá cùu-xí tnähä ñáyiu-ndo.

19 Te canehe-ndo să yìñühu núu tätá-ndó ndihí núu näná-ndó, te cundähü iní-ndó tnähä ñáyiu-ndo dàtná cündähü iní-ndó mée-ndo”, duha ní cachí Yă Ndiökí cada ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

20 Te téé cuechi-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Nchaa xíáⁿ ní ngüíta-í quídè-í ndéé cùtnähä cùu làndú-í, ¿te vitna nágá cùmäní cada-í-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

21 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Te núu cuiní-n cùu-n iiⁿ téé ío váha cada ndáá, te cuàháⁿ dico-n nchàa sá ndécu ndihí-n, te díhüⁿ-n cuàha tähü-n cué ñáyiu ndähü, te ducaⁿ te nduu tähü-n ngüñdecu

váha-n nūú ndécú Yă Ndiōxí táxí tnùní-gá. Te sátá ná yáha ducaⁿ càda-n te quixi-n chìtnahá ñahá-n xli-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundiýí-dé, chi ío cuica-dé, te ní xica-dé cuaháⁿ-dé.

²³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xíca cuu ndihí-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío úhú quíndáá iní ñaha cuè ñáyiу cuica xíi Yá Ndiōxí cuèndá ndíhu ndaha ñahá-gá xií-yu. ²⁴ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá yachí-gá yáha iiⁿ càmeyu yaú iiⁿ yiqui tícú dàcúúxí sá quíndáá iní iiⁿ ñáyiу cuica Yá Ndiōxí cuèndá ndíhu ndaha ñahá-gá xií-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁵ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús, xíáⁿ ío ní cuñúhu cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní ngüita-güedé xítnahá-güedé:

—¿Yoo naníhí tähú te nūú ducaⁿ väíⁿ? —càchí-güedé xítnahá-güedé.

²⁶ Te Jèsús ní ndacoto-gá nūú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiу ñuyíú-a chi vá ndácú-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñahá Yá Ndiōxí xií-yu, dico mee-gá chi ndacu-gá ndíhu ndaha ñahá-gá xií-yu chi nchaandi túhú sá váha ndacu-gá quídé-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Nchuhú ní dándoo-ndí nchaa sá ndécú ndihí-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n, ¿te ná cíu sá níhí-ndí nduu tähú-ndí sá dúcáⁿ ní quide-ndí-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ná sàá nduu, ndùu saa nchaa sá ío andiu ndihí ñuyíú-a, te dàvá-áⁿ cunucóo yúhú Tée cùu ñaní tnähá-ndó nchaa-ndo iiⁿ nūú xilé váha, te nchaa ñáyiу quiní-yu sá ío càhnu cuu-í, te nchòhó cue téé ní tuha ñaha xíi-í tnähá-ndó cùnucóo-ndo nūú iiⁿ caa xilé váha ndí ùxúú tnähá-ndó, te xíáⁿ cunucóo-ndo càda ndáá-ndó cuéchi ndí ùxúú xichi cue ñáyiу isràél. ²⁹ Te nchaa ñáyiу na dàndoo vehe-xi, àdi ñaní-xi, àdi cúha-xi, àdi tátá-xi, àdi náná-xi, àdi ñadihí-xi, àdi déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te nūú ducaⁿ na càdá-yu sá cuèndá-í te ío-gá

cuéhé sá cuăñaha Yă Ndiōxí cundecu ndihí-yu, te ná díú-ní xíiⁿ chi tnähá nduu tähú-yu cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ³⁰ Te dava ñáyiу cùnuu ndecu ichi Yá Ndiōxí vitna, ñáyiу-áⁿ sáá nduu te vá ìo-gá cunùú-yu dàtná cúnùú-yu vitna, te dava ñáyiу nchicúⁿ ná túú cùnuu vitna, ñáyiу-áⁿ sáá nduu te ío cunùú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

20

Cuèndá cue téé quide chiuⁿ

¹ Te xáhaⁿ tùcu Jèsús xii cue téé xíca cuu ndihí-gá:

—Na càni-í iiⁿ cuèndú nūú-ndó cuèndá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñahá Yá Ndiōxí xii ñáyiу. IIⁿ téé ní xitu-dé yoho yáha stilé, te iiⁿ nduu ní quee-dé nehé-ni cuandúcú-dé cue téé cada chiuⁿ nūú dúcáⁿ ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ. ² Te òré ní níhí-dé cue téé cada chiuⁿ-áⁿ, te ní quide ndáá-dé ndihí-güedé sá cháhu ñaha-dé xii-güedé iiⁿ díhúⁿ denariú iiⁿ nduu. Te sátá dúcáⁿ te ní tendaha ñahá-dé xii-güedé cuaháⁿ-güedé cada chiuⁿ-güedé nūú dúcáⁿ ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ.

³ Te dàtnùní ní xica tucu-dé cuaháⁿ-dé dàtná òré caá iiⁿ dàtnéé cuandúcú-gá-dé cue téé cada chiuⁿ nūú ní xitu-dé yoho yáha stilé-áⁿ, te ní xiní-dé xínutnii iiⁿ üú cue téé nūú yáhu te ná túú ná chiuⁿ xíquide-güedé.

⁴ Te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé: “Ná túú cùdana cuyáchí-ndó càda-ndo chiuⁿ-í te cháhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu-áⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. Te cue téé-áⁿ ní sáha-güedé tnúhu cada chiuⁿ-güedé te ní xica-güedé cuaháⁿ-güedé. ⁵ Te téé ní xitu yoho yáha stilé-áⁿ ní xica tucu-dé dàtná òré caúxúú nduu cuandúcú-gá-dé cue téé cada chiuⁿ-dé, te ní níhí tucu-dé cue téé cada chiuⁿ. Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úní sacuaa, te diu-ni ducaⁿ ní quide tucu-dé. ⁶ Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úhúⁿ sacuaa cuandúcú-gá-dé cue téé cada chiuⁿ-dé, te ní xiní-dé xínutnii iiⁿ üú cue téé diu-ni nūú yáhu-áⁿ te ná túú ná chiuⁿ quide-güedé, te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

“Sànuu sá nchòhó ní cuu nchàca vitna ná túú níhí-ndó chiuⁿ cada-ndo”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. ⁷ Te cue téé-áⁿ

nǐ xáhaⁿ-güedē xii-dé: “Ñá túú nìhí-ndí chìuⁿ cada-ndí chi vá yōo ndùcu ñaha xii-ndí”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedē xii-dé. Te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé: “Yúhú taxi-í chìuⁿ cada-ndo, te quíhíⁿ-ndó nüú ní xitu-í yoho yàha stilé yàcáⁿ cada chìuⁿ-ndo, te cháhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàu-xi cunduu”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. ⁸ Te sátá ní dáhu nchícanchii, te téé dii chìuⁿ-xi-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii téé tåxi tnuní ñáhá xìi cue téé quíde chìuⁿ-áⁿ: “Cúñaha xii nchaa cue téé quíde chìuⁿ-áⁿ ná quíxí-güedé te cháhu-n-güedé, te díhna-gá cue téé nchicúⁿ cuíi-ná cuánguihu nüú chíúⁿ ngüita-n cháhu-n, te ndéé nüú ní ndíhi-ná cháhu-n cuè téé cuánguihu díhna nuu-gä nüú chíúⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii téé tåxi tnuní ñáhá xii cue téé quíde chìuⁿ-áⁿ. ⁹ Te díhna-gá cue téé cuánguihu caá úhúⁿ sacuaa ní quexlo-güedé cuéndá cháhu ñaha-dé, te ní cháhu ñaha-dé iiⁿ caa díhúⁿ denariú xii iiⁿ-güedé. ¹⁰ Te sátá ní cháhu-dé dava-gá cue téé ní quide chìuⁿ. Te ndéé nüú ní ndíhi-ná ní cháhu-dé cue téé cuánguihu díhna nuu-gä nüú chíúⁿ. Te cue téé-áⁿ ní sani iní-güedé sá vái-gä cháhu ñaha-dé xii-güedé, dico ñáhá chi iiⁿ caa-ni díhúⁿ denariú ní cháhu ñaha-dé xii iiⁿ-güedé. ¹¹ Te cue téé-áⁿ ní queheⁿ cuéndá-güedé díhúⁿ-güedé dico ñá túú ní quíde váha-xi iní-güedé. ¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii téé dii chìuⁿ-xi ní quide-güedé: “¿Ná cuéndá cue téé nchicúⁿ cuíi-ná cuánguihu nüú chíúⁿ iiⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xìi-ndí ndíhi-güedé, te iiⁿdii oré duha ní quide chìuⁿ-güedé? Te nchúhú nchacá nchaa ní sahni iní-ndí ní quide chìuⁿ-ndí, te ní ndoho-ndí cahni, te iiⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xìi-ndí ndíhi-güedé”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii téé dii chìuⁿ-xi ní quide-güedé. ¹³ Te téé dii chìuⁿ-xi ní quide-güedé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii iiⁿ téé-áⁿ: “Yòhó, ñá túú quíde-í iiⁿ sá ñá túú tàu-í cada-í sá cúú-xí-n, chi ní quide ndáá-ó sá díu-ní iiⁿ díhúⁿ denariú cháhu ñaha-í xii-n iiⁿ nduu. ¹⁴ Te vitna queheⁿ díhúⁿ cuéndá nduu-n te núhú-n, chi yúhú cuiní-i sá iiⁿ-ni cháhu ñaha-í xii-n ndíhi cue téé nchicúⁿ cuíi-ná cuánguihu nüú chíúⁿ. ¹⁵ Chi yúhú cuu-ni cada-í náni cuiní-i ndíhi díhúⁿ-í, ¿àdi dico ñá túú quíde váha-xi iní-n

să dúhá cùndahú iní-i cue téé-áⁿ ducaⁿ cháhu-í-güedé?", càchí téé cùu patróoⁿ-áⁿ xáhaⁿ-dé xii téé-áⁿ. Duha ndùu cuendú cání-i nüú-ndó. ¹⁶ Te duha càháⁿ-í chi dava ñayiu cùnuu ndecu ichi Yá Ndióxí vitna sáá nduu te vá cúnùu vihi-gá-yu dàtná cúnùu-yu vitna, te dava ñayiu ñá túú cùnuu vitna sáá nduu io cúnùu-yu. Te io cuéhé ñayiu càháⁿ ñáhá Yá Ndióxí xií-yu dico sacú-ni-yu nduu tähü-yu cundecú-yu ndíhi-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gä xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhní ñáha-güedé xii-gá

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Te ñùhu Jesúz ichi cuásaá-gá ñuú Jerusàlén ndíhi cue téé xìca cuu ndíhi-gá, te ní cana ñaha-gä xii-güedé ní naníhí tnáhá-güedé ndíhi-gá, te ta ndàtnúhu ndíhi ñaha-gä xii-güedé cuáháⁿ, te xáhaⁿ-gä xii-güedé:

¹⁸ —Vitna ñùhu-o ichi cuásaá-ó ñuú Jerusàlén, te yàcáⁿ cuáha cuéndá ñáhá-güedé xii yúhú Tee cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo nüú cuè téé cùu dútú cúnùu, ndíhi nüú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés. Te diu cue téé-áⁿ cùñaha-güedé xii dava-gá cue téé sá cáhní ñáhá-güedé xii-í. ¹⁹ Te cuáha cuéndá ñáhá-güedé xii-í nüú cuè téé ñá túú cùu cue téé isràél, te cue téé-áⁿ cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndíhi ñii, te dàtnùní cata caa ñaha-güedé xii-í nüú cùrúxí te nüú cùrúxí-áⁿ cuú-i, dico nduu úní sá cùu-i te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gä xii-güedé.

Náná té Jàcobó ndíhi té Juàá cuiní-aⁿ sá cúnùu-güedé ndíhi Jèsús

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Te cue déhe té Zebèdeú té Jàacobó ndíhi té Juàá ndécá ñáha náná-güedé xii-güedé cuáháⁿ nüú ndécú Jèsús, te oré ní quexlo-aⁿ ndíhi-güedé nüú ndécú-gä te ní ngüíñi xítí-áⁿ nüú-gä cuéndá cuiní-aⁿ ndàtnúhu ndíhi ñaha-aⁿ xii-gá cuéndá sá cúú-xí cuè déhe-aⁿ. ²¹ Te cùmání-gä caháⁿ-aⁿ te ní xícáⁿ tnúhú Jèsús nüú-aⁿ, te xáhaⁿ-gä:

—¿Ná cuiní-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gä xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í nüú-n nüú vá cùndee iní-n cùnucóo iiⁿ déhe-í-a xio cùha-n,

te īngá-dé cunucóo-dé xio dàtni-n na saá nduu cùnucóo-n nūú táchí tnùní-n —cáchí-áñ xáhaⁿ-aⁿ xìi-gá.

22 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii úú cue téé-áⁿ:

—Nchòhó, ñá túú cùtnuní váha iní-ndó nàcuáa ndùu sá xícáⁿ-ndó nūú-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dàndoho ñaha ñáyiu xii-ndo dàtná dandòho ñahá-yu xii-í, te cundee tucu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo dàtná càhni ñahá-yu xii-í-áⁿ? —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-áⁿ —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

23 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndáá sá cùndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuáa ndoho-í, dico sá dúcáⁿ cuìní-ndó sá iiⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuha-í, te iiⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xíáⁿ chi ñá díú yúhú táchí-í cáchí-í nūú sá cuú cùnucóo-ndo àdi sá vă cuú cùnucóo-ndo, chi mee Tátà-í Dútú Ndiòxí cáchí-gá te nūú ná cuú ñáyiu nduu táchí cunucóo dìñi-í dàvá-áⁿ —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

24 Te òré ní níhí ūxi-gá cue téé xíca cuu ndihí-gá tnúhu nàcuáa ndùu sá cuìní cue téé úú-áⁿ, te ní cudeén-güedé nūú cuè téé úú-áⁿ.

25 Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó xìní-ndó sá cuè téé yìndaha nacióⁿ quídé-güedé sá io cùnuu-güedé, te nchaa dava-gá cue téé cùnuu ndihí-güedé quídé-güedé tnàhá-güedé sá io cùnuu-güedé.

26 Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo, chi nūú dava-ndo cuìní-ndó cùnuu-ndo, te xíni ñuhu-xi cunu cuechi nūú tnàhá-ndó te vá càdá-ndó sá cùnuu-ndo. **27** Te nūú dava-ndo cuìní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee nūú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi cunu cuechi nūú tnàhá-ndó.

28 Te cada-ndo dàtná quídé yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, chi yúhú véxi-í ñuyíú-a dico ñá díú sá cúnú cuèchi ñáyiu nūú-í chi véxi-í sá cúnú cuèchi-í nūú-yu. Te cuú-í ñuyíú-a cuèndá väi-yu cácu nihnu-yu nūú ùhú nūú ndàhú —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Jésús quídé tătna-gá nūú ūú tnàhá cue téé cuàá
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)*

29 Te òré ní quee Jèsús ñuú Jericó ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá, te cuéhé víhí ñayiu nchicúⁿ ñahá xìi-gá cuahá. **30** Te yuhu ìchi cuahá-gá xinucóo úú tnàhá cue téé cuàá, te cue téé-áⁿ ní cutnuní iní-güedé sá Jèsús ñuhú-gá ichi-áⁿ te ní ngüita-güedé níhí càhá-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Yohó Mestrú, ñaní tnàhá ndíi Dàvií, cundàhú iní ñahá xìi-ndí! —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

31 Te cue ñáyiu tènaá ñahá-yu xii-güedé, te xaháⁿ-yu sá ná càdá-güedé yuhu-güedé, dico uuⁿ-gá níhí ní caháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Yohó Mestrú, ñaní tnàhá ndíi Dàvií, cundàhú iní ñahá xìi-ndí! —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

32 Te ní ngüiñí Jèsús te ní cana ñaha-gá xii-güedé, te ní xícáⁿ tnúhu-gá nūú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná cuìní-ndó càda ñaha-í xii-ndo-i? —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

33 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mestrú, cuìní-ndí sá càdá tătna-n nūú-ndí cuèndá cundehe-ndí —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

34 Te Jèsús ní cundàhú iní ñahá-gá xii-güedé, te ní tendaha-gá nūú-güedé. Te òré-ni ní ndúha nūú-güedé, te nchicúⁿ ñahá-güedé xii-gá cuahá.

21

*Jésús cuángihu-gá ñuú Jerusàlén
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

1 Te òré sa ta cùyatni Jesús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá ñuú Jerusàlén, te ní quexío-gá ndihí-güedé yatni vií-ná ñuú Bètfagé, te xíáⁿ cáá yúcu nani Olívú. Te ní ndatnúhu-gá ndihí úú cue téé xíca cuu ndihí-gá, **2** te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cuaháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexío-ndo yacáⁿ te nanihí-ndó iiⁿ búrru díhí ndètníi-di ndihí déhe-di, te nandaxi-ndo-güedé te candeca-ndo-güedé quixi. **3** Te nūú io ñáyiu dàdahaⁿ ñaha xii-güedé, te cùñaha-ndo xíi-yu sá yúhú

Yaá xícá cùu ndíhi-ndo xini ñuhu-í-güedi, te ndíhi-ni natendaha-í-güedi núhú-güedi cùñaha-ndo —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní iiⁿ téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tutú-gá núú cáchí-xi:

⁵ Chí cùñaha cuè ñáiyu ñuu Sión ná cáda cuéndá-yu, chi véxi téé yíndaha ñaha xií-yu yòdo-dé iiⁿ bùrru lìhlí déhe iiⁿ bùrru quíti sa xido,

te cùu-dé iiⁿ téé ío ndàhú iní-xi.

Duha ní chídó tnùní iiⁿ téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tutú-gá.

⁶ Te cue téé xíca cuu ndíhi-gá ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii-güedé cada-güedé.

⁷ Te ní ndexio-güedé ndécá-güedé iiⁿ bùrru dìhi ndíhi déhe-di, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sátá-güedé, te dätnùní cuásaa Jèsús sátá iiⁿ-di ní ngódó ñaha-gá xii-di.

⁸ Te ío cuéhé ñáiyu ta sàcáⁿ-yu dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuéndá núú döö-yu-áⁿ yáha-gá ndíhi quíti yòdo-gá. Te davá-yu xéhndé-yu ndaha yùtnu ñúú tá sàcáⁿ-yu cuáháⁿ. ⁹ Te nchaa ñáiyu yòdonuu núú-gá ndíhi nchaa ñáiyu nchicúⁿ ndàa sátá-gá ní ngüíta-yu níhi caháⁿ-yu, te cáchí-yu:

—Ío cahnu cuu Yaá cùu ñàní tnáhá ndíi Dàvií! ¡Te Yá Ndiòxí ío na chìndee ñaha-gá chi cùu-gá Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi quide núú-gá! ¡Te ndéé nchaa sá ío andiu na cáchí-xi sá ío cahnu cuu-gá! —duha cáchí-yu.

¹⁰ Te òré cuánguihu Jèsús ñuu Jerusàlén, te nchaa ñáiyu ñúú-áⁿ ní ngüíta-yu xícuáá-yu, te davá-yu ní ngüíta-yu xítnähá-yu:

—¿Yoo cùu téé-áⁿ? —cáchí-yu xítnähá-yu.

¹¹ Te davá-yu xítnähá-yu:

—Téé-áⁿ cùu-dé Jèsús téé caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te cùu-dé téé ñuu Nazàrét ñuu yíndèhu distritú Galileá —cáchí-yu xítnähá-yu.

Jèsús ná túú tnähá iní-gá nàcuáa xíquide ñáiyu xítí veñúhu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Te Jèsús cuánguihu-gá xítí veñúhu cahnu sá ío cùnuu, te xítí veñúhu-áⁿ xíndecu ñáiyu quide ndáhú nádicó-yu, ndíhi ñáiyu

xísaan, te nchaá-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xií-yu quehé, te ní dándùá-gá mésá nchaa ñáiyu dàma díhúⁿ, ndíhi nchaa xilé sácōo nchihi ñáiyu dico lómá xíndecu xítí veñúhu-áⁿ. ¹³ Te ní xáhaⁿ-gá xií-yu:

—Núú tutú Yá Ndiòxí caháⁿ-xi nàcuáa ní caháⁿ-gá, te ní cachí-gá: “Vehe-í cùu-xí núú caháⁿ ndíhi ñaha ñáiyu xii-í”, duha ní caháⁿ-gá cáchí-xi núú tutú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gá vehe ñaduhú —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

¹⁴ Te xíáⁿ ndécu Jèsús ní quexío cue téé cuáá ndíhi cue téé yacua, te ní quide tátña ñaha-gá xii-güedé te ní ndúha-güedé.

¹⁵ Te cue dútú cúnùu ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní xiní-güedé ní quide Jèsús sá vă yoo tnähí ndàcu cada, te ndèdóho tucu-güedé níhi xícaháⁿ cue landú xítí veñúhu cahnu sá ío cùnuu-áⁿ, te cáchí-güexi: “Ío cahnu cuu Yaá cùu ñàní tnáhá ndíi Dàvií”, cáchí-güexi. Te ní cudéen-güedé, ¹⁶ te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ndèdóho-n nàcuáa caháⁿ cue landú-áⁿ ná? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndèdóho-í, te nchòhó náa ná túú dàcuaha-ndo núú tutú Yá Ndiòxí núú caháⁿ-xi cuéndá cue landú-áⁿ, te duha cáchí-xi:

Yòhó ní quide-n sá cué landú vitna sàdi, ndíhi cue dava-gá landú, chiñuhu ñaha-güexi xii-n nàcuáa tàú-xi cunduu.

Duha cáchí-xi núú tutú-gá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁷ Te xíáⁿ ní dándoo ñaha Jèsús xii-güedé, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuu Bètaniá, yàcáⁿ ní xíndecu-gá niú-áⁿ.

Jèsús xáhaⁿ-gá xii yutnu ngúxi sá vă cùuⁿ-gá sávidí-xi

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Te nduu tnéé-áⁿ nehé-ni cuáháⁿ tucu Jèsús ñuu Jerusàlén, te ichi ñuhu-gá ní xíhi-gá docó. ¹⁹ Te ní xiní-gá iiⁿ yutnu ngúxi nútnii iiⁿ xio yuhu ichi, te ní xica-gá cuáháⁿ ndéhé-gá núu ndéé sávidí-xi, dico ñá túú ná ndéé chi mee-ni ndàha-xi ndeé. Te ní xáhaⁿ-gá xii yutnu ngúxi-áⁿ:

—Vitna te vă iiⁿ ndùu-gá cuuⁿ sávidí-n! —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

Te òré-ní-áⁿ ní yíchí yutnu ngúxi-áⁿ. ²⁰ Te sá dúcáⁿ ní cuu ní xiní cue téé xíca cuu ndíhi Jesús, te ío ní cuñúhu-güedé, te ní xícáⁿ tnúhu-güedé núú-gă, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuéndá ndéé dàcáⁿ ío ndíhi ní yíchí yutnu ngúxi-áⁿ-i? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să nűu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yă Ndiòxí, te vá cání iiⁿ cani úú iní-ndó, te ná díú-ní să ní quide-í-a ní xiní-ndó ndàcu-ndo cada-ndo, chi ndéé tíndúú-a xocuñí-xi núú ndécú-xí te núu cùñaha-ndo să xócuñí-xi te quíhíⁿ-xi quée-xi xítí làmár. Te diu ducaⁿ càda-xi te núu na quíndáá iní-ndó. ²² Te nchaa sá ná càcáⁿ-ndó núú Yă Ndiòxí òré càháⁿ ndíhi-ndo-gă te taxi-gá te núu sàndáá ndisa iní-ndó să taxí-gă sá xícáⁿ-ndó núú-gă —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

*Jèsús ndécú ndíhi-gá tnúhu ndee iní
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)*

²³ Te Jèsús cuánguihu-gá xítí veñúhu càhnu sá ĩo cùnuu danehé-gá ñáyi, te xíáⁿ ndécú-gă ní quexio cue dútú cúnùu ndíhi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyi isràél, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuìní-ndí cáchí tnúhu-n xíi-ndí násá ndùu tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-n núú quide-n nándi sá quídé-n, ¿te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n-i? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuìní-í càcáⁿ tnúhu-í iiⁿ sá càcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te núu na cáchí tnúhu-ndo te cáchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í. ²⁵ Te chí cáchí tnúhu xii-í yoo ní táúchíúⁿ ní dácuándùte ndíhi Juàá ñáyi, ¿Yá Ndiòxí áⁿ cué téé ñuyíú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí?, te chí cáchí tnúhu —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní ngüíta-güedé xítnàha-güedé:

—¿Násá cùñaha-o? Chi núu na cùñaha-o sá Yă Ndiòxí ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíhi Juàá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuéndá ñá túú ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndíhi várⁿ?", quesaha-dé. ²⁶ Te núu na cùñaha-o sá cué ñáyi ñuyíú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíhi ña, te cudeéⁿ ñáyi núú-ó, chi

nchaá-yu cáchí-yu sá Yă Ndiòxí ní xáhaⁿ-gă xii ndíhi sá càháⁿ ndíhi tnúhu-gá núú ñáyi —cáchí-güedé xítnàha-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xiní-ndí yoo ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní dácuándùte ndíhi Juàá ñáyi —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yúhú vá cáchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Cuéndá iiⁿ téé ndíhi úú déhe-dé

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni-í iiⁿ cuéndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó tnúhu càháⁿ-í. IIⁿ téé ndècu úú déhe-dé, te ní xáhaⁿ-dé xii déhe-dé téé sacuéhé-gă: “Yohó déhe-í, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nüu vá cùndée iní-n cuánündaha ñaha-n xii-í cada chìuⁿ-o núú ní xitu-í yoho yàha stilé”, cáchí-dé xáhaⁿ-dé.

²⁹ Te ní xáhaⁿ dëhe-dé xii-dé: “Vá quíhíⁿ-í cada chìuⁿ-í núú chíúⁿ-n”, cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii tátá-dé. Dico cuéé ní nacani iní-dé te ní säháⁿ-dé ní quide chìuⁿ-dé núú chíúⁿ tátá-dé. ³⁰ Te téé-áⁿ ní säháⁿ tucu-dé ní xáhaⁿ-dé xii déhe-dé té lílli-gá nüu vá cùndée iní-dé cuánündaha ñaha-dé, te ní xáhaⁿ dëhe-dé-áⁿ xii-dé: “Cuu cuánündaha ñaha-í xii-n”, cáchí-dé xáhaⁿ-dé. Dico ñá túú ní säháⁿ-dé cada chìuⁿ-dé. ³¹ Te vitna chí càháⁿ nüu ndédacaa cue téé úú-áⁿ ní quide-güedé sá cuíní tátá-güedé —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Téé cùu sacuéhé-gă, téé ní càháⁿ ndíhi-dé díhna —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să ncháá cué téé cuihna iní-xi quide cobrá ñahá xíi ñáyi cuéndá impuéstú, ndíhi cue ñáyi dùhi xíndecu ichi díi iní yáchí-gá ndíhi ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii cue téé-áⁿ ndíhi cue ñáyi dùhi-áⁿ dàcúúxí nchòhó. ³² Chi ndíhi Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyi ní càháⁿ ndíhi nàcuáa cadá-yu cundecú-yu, dico nchòhó chi ñá túú cuìní-ndó quíndáá iní-ndó nàcuáa ní càháⁿ ndíhi, dico cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñahá xíi ñáyi cuéndá impuéstú, ndíhi cue ñáyi dùhi xíndecu ichi díi iní, chi sàndáá iní-güedé

ndihí-yu tnúhu ní cáháⁿ ndíi. Te nchòhó cuéi ndèhe-ndo sá sàndáá iní cue ñáyiu-áⁿ nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi, dico ná túu cuìní-ndó ndíxi cuéchi iní-ndó cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo cuéndá tníi-ndó tnúhu ní cáháⁿ ndíi —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Cuéndá cue téé cuihna iní-xi
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)*

³³ Te xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Cundedóho-ndo na cani tucu-í ingá cuéndá núu-ndó cuéndá tecú tnúní-ndó tnúhu càháⁿ-í. ³³ Téé ní nacúxi-dé mee-ni yoho yaha stilé núu ñuhú-dé, te ní chidoco-dé cuéndá sá vă cúu dàñú, te ní cadúha-dé núu quíhní-dé ndéhé yoho yáha stilé-áⁿ oré ná cùu, te ní cadúha-dé ³³ xito dúcúⁿ núu cáundodo cue téé coto nchaa yoho yáha stilé-áⁿ.

“Te ní sáá ³³ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé te ní dándoo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ xii ³³ üú cue téé xiní tnáhá ndihí-dé cuéndá cada chiuⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá oré ná cúu te cuu cuéndá dava-güedé, te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé. ³⁴ Te sátá ní sáá nduu ní cuu ndéhé nchaa yoho yáha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dé xii ³³ üú cue téé xinu cuechi núu-dé: “Chí cuáháⁿ cácaⁿ-ndó sá cúu cuéndá-í núu cué téé ní dándoo ndáha-í nchaa yoho yáha stilé sá ní xitu-í”, cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. ³⁵ Te cue téé ní dándoo ndaha-dé nchaa yoho yáha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ ní tníi-güedé cue téé xinu cuechi núu-dé-áⁿ, te ³³-dé ní cani-güedé, te ³³-dé ní sahni ñaha-güedé, te ingá-dé ní sáñaha-güedé yúú. ³⁶ Te téé ní xitu yoho yáha stilé-áⁿ ní tendaha-dé titní-gá tucu cue téé xinu cuechi núu-dé cuáháⁿ-güedé cuángacáⁿ-güedé sá cúu cuéndá-dé núu cué téé ní dándoo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ, dico diu-ni ducaⁿ ní quide ñaha cué téé-áⁿ xii cue téé xinu cuechi núu-dé-áⁿ.

³⁷ “Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yáha stilé-áⁿ ní sani iní-dé: “Váha-gá nüu tendaha-í déhe-í-a nuhú-dé, chi oré quiní ñahá-güedé xii-dé te canehe-güedé sá yíñihu núu-dé”, duha ní sani iní-dé. Te ní tendaha-dé déhe-dé cuánuhú-dé. ³⁸ Dico oré ní xiní cue téé quide chiuⁿ-áⁿ déhe téé cùu xítóhó nchaa yoho yáha stilé-áⁿ, te ní xítñaha-güedé: “Téé-áⁿ téé véxi nduu táchú

ñihu-a ndihí nchaa sá cáá nüú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndùu táchú-ó sá ndúu táchú-dé”, cáchí-güedé xítñaha-güedé. ³⁹ Te ní tníi-güedé téé-áⁿ te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ ³³ xio yuhu ñuhu-áⁿ, te ní sahni ñaha-güedé xii-dé —duha cuáháⁿ cuéndú ní cani Jésus núu-güedé.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó násá cada ñaha xítóhó ñuhu-áⁿ xii cue téé-áⁿ ñá? —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Te cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Téé cùu xítóhó ñuhu-áⁿ nuhú-dé, te vá cündahú iní-dé cue téé cuihna iní-xi-áⁿ chi cahni ñaha-dé xii-güedé, te dàndoo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá cuéndá ndí tnahá cúuⁿ ndéhé nchaa yoho yáha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ te cuáñaha-güedé xii-dé sá cúu cuéndá-dé —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴² Te Jésus ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, náa ñá túu dàcuaha-ndo núu tutú Yá Ndióxí núu cáchí-xi: Yúú sá ní dáquéé tihú cue téé dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cúnùu vitna.

Chi mee Dütú Ndióxí ducaⁿ ní cáchí-gá cunduu, te cùu-xi ³³ sá io cùñuhu-o vitna. Duha cáchí-xi núu tutú-gá. ⁴³ Te duha càháⁿ-í chi Yá Ndióxí cada-gá te vá níhi-ndó tnúhu ndee iní cundecu ndihí-ndo cuéndá ndihí ndaha ñahá-gá xii-ndo, chi tnúhu ndee iní-áⁿ cundecu ndihí cue ñáyiu cada ndáá cuéndá ndihí ndaha ñahá Yá Ndióxí xií-yu. ⁴⁴ Te yúú sá cúnùu-áⁿ cúu-xi yúhú, te nchaa ñáyiu ñá túu tníi tnúhu-í cùu-xi yúhú, te dàtná ³³ ñáyiu ndùá núu yúú-áⁿ te tnáhnú duúⁿ-yu, àdi núu na tàu ñahá-xi xií-yu, te dacachi duuⁿ ñaha-xi —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te sá dúcáⁿ ndùu cuéndá ní cani Jésus te cue téé cùu dütú cúnùu-áⁿ, ndihí cue téé cùu fariséu ní cutnuní iní-güedé sá cuéndá-güedé ní cáháⁿ-gá.

⁴⁶ Te ní cuiní-güedé tníi ñaha-güedé xii-gá oré-áⁿ dico ñá túu ní cùyii-güedé, chi ní yúhú-güedé cue ñáyiu, chi ní cutnuní iní-yu sá cúu-gá ³³ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí.

22

Cuéndá ³³ vico tnándaha

¹ Te Jésus ní ngüíta tucu-gá cání-gá ingá cuéndá núu-güedé, te xáhaⁿ-gá:

² —Na càni tucu-í ingá cuèndú nūú-ndó cuèndá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii ñayiu. ³ Ifⁿ tee yìndaha ñaha xii ñayiu ní quide-dé iiⁿ vico ní dátnàndaha-dé déhe ducuⁿ-dé. Te ní tendaha-dé cue téé xìnú cuechi nūú-dé cuáháⁿ-güedé cuángana-güedé cue ñayiu sa ní caháⁿ-dé cuhuⁿ vico, dico ñayiu-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu quíhíⁿ-yu. ⁴ Te ní xáhaⁿ tucu-dé xii dava-gá cue téé xìnú cuechi nūú-dé: “Quíhíⁿ-ndó cùñaha-ndo xii cue ñayiu sa ní caháⁿ-í cuhuⁿ vico sá sà ní quide túha-í sá cáxi-yu, te sa ní sahni-í ndicatu ndíhi nchaa dava-gá quíti ní dánúcuíhnu-í, te nchaa sa ní quide túha-í, te na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico càchí-í cùñaha-ndo”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii cue téé xìnú cuechi nūú-dé-áⁿ. ⁵ Dico ni iiⁿ ñayiu ní caháⁿ-dé-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu quíhíⁿ-yu cuhúⁿ-yu vico. Chi iiⁿ-yu ní sáháⁿ-yu ní quide chìuⁿ-yu nūú ñuhú-yu, te ingá-yu ní sáháⁿ-yu ní nadicó-yu nūú nándi cùu ndáhú quíd-e-yu. ⁶ Te dava-gá-yu ní tñíⁿ-yu dava cue téé xìnú cuechi nūú téé quide vico-áⁿ, te ní canihá-yu ndéé ní sahni ñahá-yu xii-güedé. ⁷ Te téé yìndaha ñaha xii ñayiu quide vico-áⁿ ní cudééⁿ víhí-dé sá dúcáⁿ ní quidé-yu, te ní tendaha-dé cue sandàdú-dé ní sáháⁿ-güedé ní sahni-güedé cue ñayiu ducaⁿ ní quide-áⁿ, te ní sahmi-güedé nchaa vehe càa ñuu-yu. ⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dé xii dava-gá cue téé xìnú cuechi nūú-dé: “Nchaa sa ndècu túha, te cue ñayiu ní caháⁿ-í cuhuⁿ vico-a ni cùu ñá túú-gá tàú-yu sá cuhúⁿ-yu. ⁹ Te chí cuáháⁿ ndéni ní cuu te caháⁿ-ndó nchaa ñayiu na nànihí-ndó ichi na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico-a”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. ¹⁰ Te cue téé xìnú cuechi-áⁿ ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní caháⁿ-güedé nchaa ñayiu ní nanihí-güedé ichi, te cuéi ñayiu váha iní-xi, te cuéi ñayiu cuihna iní-xi, te ní chítü-yu nūú cùu vico-áⁿ.

¹¹ ’Te sátá dúcáⁿ te téé yìndaha ñayiu quide vico-áⁿ ní quíhu-dé xiti vehe ní xíndéhé-dé cue ñayiu ñuhu vico-áⁿ, te ní xiní-dé iiⁿ téé ñutnahá tnuú-yu te ñá túú càa dóo-dé dàtná cáá döö níhnú cuè ñayiu ñuhu vico-áⁿ. ¹² Te ní xáhaⁿ-dé xii téé-áⁿ: “¿Täta, násá ní cuu cuánguíhü-ó iha, te

ñá túú càa dóo-n dàtná cáá döö níhnú cuè ñayiu ñuhu vico tnándaha-i?”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii téé-áⁿ. Dico téé-áⁿ ñà túú ní níhí-dé tnuhu caháⁿ-dé. ¹³ Te téé yìndaha ñayiu quide vico-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii cue ñayiu xìnú cuechi nūú mèsá: “Chí tñíⁿ téé-áⁿ te dacütu-ndo-dé, te queñuhu-ndo-dé ná quíhíⁿ-dé cundecu-dé iiⁿ xichi nūú néé nūú io ndoho-dé, te yacáⁿ io ndáhyú-dé te díco rúhñú-ná cuu nuhu-dé sá sàtú iní-dé sá ndohó-dé”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii cue ñayiu xìnú cuechi nūú mèsá-áⁿ. ¹⁴ Te duha ndùu cuendá caháⁿ-í chi io cuéhé ñayiu caháⁿ ñahá Yá Ndiòxí xií-yu, dico sacú-ni-yu nduu tähü-yu cundecu-yu ndíhi-gá — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuèndá impuéstú (Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Te cue téé cùu fariséú ní sáháⁿ-güedé iiⁿ xichi ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé daticánuu-güedé Jésús nūú tnuhu caháⁿ-gá cuèndá ducaⁿ níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá. ¹⁶ Te ní tendaha-güedé iiⁿ üú cue téé cùndíhi-güedé, ndíhi cue téé cùndíhi té Hèrodés cuáháⁿ-güedé nūú ndécu Jésús. Te òré ní quexio-güedé nūú ndécu-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, níhí-ndí tnuhu sá io ndáá caháⁿ-n, te caháⁿ ndáá-n nàcuáa caháⁿ Yá Ndiòxí cundecu-o ñuyíú-a, te cuéi ndéda-ni càa ñayiu iiⁿ-ni caháⁿ-n ndíhi-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuéi ná ñayiu cùu-yu. ¹⁷ Te cachí tnuhu xii-ndí, nūú váha-ni quide-ndí sá chahú-ndí té Cèsár téé io cùnuu cuendá impuéstú áⁿ ñahá —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Dico Jésús ní cutnúní iní-gá sá xító ndéé ñahá-güedé xii-gá, nūú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó cue téé dàndahú méé-xí sá quídé ndáá te ñá ndáá sá quídé ndáá-ndó, ¿ná cuèndá xító ndéé ñahá-ndó xii-í? ¹⁹ Chí dánèhé ñahá xii-í iiⁿ díhúⁿ sá chahú-ndo cuèndá impuéstú nūú násá càa —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní dánèhé ñahá-güedé xii-gá iiⁿ díhúⁿ sá nání dènariú. ²⁰ Te òré ní xiní-gá díhúⁿ-áⁿ te ní xícáⁿ tnuhú-gá nūú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Chí càchí tnúhu yoo núú-xi ndèé ndihí yoo diú-xi ndee —càchí-gá xāhaⁿ-gá xii-güedé.

21 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tě Cèsár ndèé ndihí diú-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nácuáha té Cèsár sá cúú cuéndá-dé, te sá cúú cuéndá méé Yă Ndiökí te xíáⁿ nacuáha-ndo-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

22 Te cue téé-áⁿ io ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá, te ní natnii-güedé ichi cuánuhú-güedé.

Cuéndá cue ñáyiu ndoto

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Te diu-ni nduu-ǎⁿ ní quexío iiⁿ úú cue téé cùu saducéú núú ndécu Jèsús. Te cue téé-áⁿ ná túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cué ñáyiu ní xíhí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

24 —Mèstrú, ndíi Moisés ní cachí ndíi sá nüu iiⁿ téé ndècu ñadíhí-xi cuú-dé te quendóo ñadíhí-dé, te nüu ná túú dëhe-dé ní xöö ndihí-aⁿ te téé cùu ñaní-dé naquehen-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ cuéndá coo dëhe-dé ndihí-aⁿ cuéndá ñaní-dé téé ní xíhí-áⁿ. **25** Te ñuú-ndí-a ní xíndecu úsá tnàhá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadíhí-dé te ná túú ní cùdíi-dé cundecu-dé chi ní xíhí-dé, te ni iiⁿ dëhe-dé ná túú ní xöö ndihí ñadíhí-dé-áⁿ. Te téé cùu uú ní nàqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ.

26 Dico ní xíhí tucu-dé, te ni iiⁿ tucu déhe-dé ná túú ní xöö ndihí ñaha-áⁿ, te diu-ni ducaⁿ ní yáha téé cùu uní, te ní xínu ndí ûsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ dico diu-ni ducaⁿ ní xíhí-güedé. **27** Te ndéé nüú ní ndihí-ná te ní xíhí tnàhá ñadíhí-áⁿ. **28** Te na sàá nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-áⁿ, ¿te ndédacàa-güedé ñadíhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndí ûsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

29 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ná túú xíni-ndó nácuáha càháⁿ Yă Ndiökí núú tutú-gá, te ni ná túú cùtnuní iní-ndó sá díú-gá ndácú-gá quídé-gá nchaandi tûhú sá vâha. **30** Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá oré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáyiu ní xíhí, te dàvá-áⁿ vâ y  o-gá dasaⁿ dëhe yoco-xi chi

v  á y  o-gá candeca tnàha, chi cuu-ná-yu dàtná cue espíritu xínú cuèchi nûú Yă Ndiökí. **31** ¿Te náa ná túú quide cuendá-ndó nácuáha càháⁿ Yă Ndiökí nûú tutú-gá nûú càháⁿ-gá cuéndá cue ñáyiu ní xíhí-áⁿ? Te duha càchí-gá: **32** “Yúhú cùu-í Ndiökí té Àbrahám, ndihí té Isa  c, ndihí té Jàc  b”, duha càchí-gá nûú tutú-gá. Te cue téé-áⁿ chi cuéi ní xíhí-güedé nûú ñuyíú-a, dico sá cúú-xí Yă Ndiökí chi ndècu vívú-ni-güedé. Chi diu-gá cùu-gá Ndiökí mee-ni cué ñáyiu xíndecu vívú, te ná túú cùu-gá Ndiökí cue ñáyiu ná túú ndècu vívú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

33 Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá ní xíi-gá cue téé-áⁿ, te io ní cuñúhu nchaa ñáyiu cuéndá sá io vâha ndùu tnúhu ní caháⁿ-gá.

Tnúhu sá   o-gá cúnùu

(Mr. 12:28-34)

34 Te cue téé cùu fariséú ní xiní-güedé ní sadí Jèsús yuhu cue téé cùu saducéú, chi ná túú ní níhí-gá-güedé tnúhu cùñaha-güedé xii-gá, te cue téé cùu fariséú-áⁿ ní natacá-güedé te cuaháⁿ-güedé nûú ndécu Jèsús.

35 Te iiⁿ téé cùu fariséú-áⁿ io vâha cùtnuní iní-dé nácuáha ndùu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés te xito ndee-dé Jèsús, te xáhaⁿ-d   xii-gá:

36 —Mèstrú, cachí tnúhu nd  dac  a tnúhu sá ní chidó tnùní ndíi Moisés   o-gá cúnùu cada-o —cachí-d   xáhaⁿ-d   xii-gá.

37 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-d  :

—Duha càháⁿ tnúhu sá   o-gá cúnùu: “Cuu iní-ndó D  tú Ndiökí Ya   cùu Ndiökí-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te cani iní-ndó càda-ndo datná cuiní méé-g  , te mee-ni tnúhu vâha cani iní-ndó nácuáha cuu vii cuu vâha-ndo nûú-g  ”, **38** duha càháⁿ tnúhu sá   o-gá cúnùu. **39** Te duha càháⁿ tucu   ngá tnúhu cùu uú sá io cùnuu, te sa yatni iiⁿ-ni cùu-xi ndihí tnúhu díhna nuu, te càchí-xi: “Cuu iní-ndó tnàhá ñáyiu-ndo dàtná cùu iní-ndó m  e-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ.

40 Te cuéndá úú tnúhu-a ní cáá nchaa tnúhu ní caháⁿ ndíi Moisés nácuáha cada ñáyiu, te diu-ni cuéndá úú tnúhu-a ní cáá tnúhu ní caháⁿ nchaa cue téé ní xöö caháⁿ tnúhu Yă Ndiökí ndee sanaha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Yoo cùu Xítohó Jesucristú
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)*

41 Te ndècu ducaⁿ-ni cue téé cùu fariséú nútú ndécú Jésús. **42** Te ní xícáⁿ tnúhú-gá nútú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Cuìní-í cachítnúhu-ndo yòo déhe-xi cùu Cristú Yaá tendaha Yá Ndióxí quixi ñuyíú-a —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Déhe ndíi Dàvií cùú Yaá-áⁿ —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

43 Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te násá cachí-tu-ndo sá déhe ndíi Dàvií cùú Crístú Yaá tendaha Yá Ndióxí quixi ñuyíú-a, te mee ndíi Dàvií-áⁿ ní dácáhú iní ñáhá Espíritú Yá Ndióxí xii ndíi, te ní cachí ndíi sá Crístú Yaá tendaha Yá Ndióxí quixi ñuyíú-a cùu-gá Xítohó ndíi? Te duha ní cachí ndíi:

44 Dútú Ndióxí ní xáhaⁿ-gá xii Yaá cùú Xítohó-í:

“Ngóo xio cùha-í, te yúhú cada-í te nchaa sá cùu ühú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñuhu nútú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndióxí xii Yaá cùú Xítohó-í, cachí ndíi. **45** ¿Te násá cùu Cristú déhe ndíi Dàvií, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cùu-gá Xítohó ndíi? —cachí Jésús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

46 Te ni iiⁿ-güedé ná túú-gá ní níhí-güedé tnúhu cùñaha-güedé xii-gá. Te ndéé nduu-áⁿ ná túú-gá ní cùyii-güedé ná tnúhu cícáⁿ tnúhú-güedé nútú-gá.

23

*Jésús càháⁿ-gá cuéndá cue téé cùu fariséú
ndíhi cuéndá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)*

1 Te Jésús ní càháⁿ ndodo-gá nútú nchaa ñáyiu, ndíhi nútú cué téé xíca cuu ndíhi-gá, te xáhaⁿ-gá:

2 —Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnúní ndíi Moísés, ndíhi cue téé cùu fariséú ndécú ndíhi-güedé tnúhu ndee iní càháⁿ-güedé nchaa tnúhu sá ní chídó tnúní ndíi Moísés-áⁿ. **3** Te cada-ndo nacuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo, dico vá cädá-ndo dàtná xíquide-güedé, chi tucu ndùu tnúhu càháⁿ-güedé, te tucu quide-güedé. **4** Te quide-güedé dàtná quídé ñáyiu dàcuido iiⁿ tnaha ñáyiu-xi iiⁿ sá io

vée, te mèé-yu ní lúha ná túú cuìní-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-güedé chi dànehé ñáhá-güedé xii-ndo nacuáa cada-ndo, dico mee-güedé chi ní lúha ná túú cuìní-güedé cada-güedé nacuáa dànehé ñáhá-güedé xii-ndo. **5** Te mee-ni ndùcu-güedé nacuáa quide-güedé cuéndá quiní ñáyiu sá io cùu cahnu-güedé. Te ndéé xìndá sá ndéé iiⁿ úu tnúhu Yá Ndióxí tneé-güedé ndíhi ndaha-güedé, te tnàhá iní-güedé sá io-gá cunduu quèhéⁿ xìndá-áⁿ dàcúúxí xìndá dava-gá ñáyiu. Te tnàhá tucu iní-güedé sá io-gá cunduu náni nútú dőo sácuíhnu-güedé dàcúúxí dőo sácuíhnu dava-gá-yu. **6** Te ndí tnahá òré sáco vico, òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé te io-gá cùdii iní-güedé cunucóo-güedé nútú xilé nútú sáco cue téé cùnuu-gá, te diu-ni ducaⁿ quide tucu-güedé cuéi xítí veñúhu. **7** Te nchaa nútú xícá cùu-güedé cuìní-güedé sá ndíhi tnúhu yíñuhu càháⁿ ndíhi ñaha ñáyiu xii-güedé, te cuìní tucu-güedé sá cùñähá-yu xii-güedé mestrú.

8 ’Dico nchòhó vá cùñaha-ndo xii ñáyiu sá cùñähá-yu mestrú xii-ndo, chi nchòhó iiⁿ-ni cùu-ndo ndecu-ndo, chi ducaⁿ iiⁿdíi-ni yúhú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi ñuyíú-a cùu-í Mestrú ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo.

9 Te iiⁿdíi-ni Dútú Ndióxí Yaá ndécú àndiu cuu-gá Tátá-ndo, nútú xíaⁿ vá càháⁿ-ndo sá dàva cue téé ñuyíú-a cùu-güedé tátá-ndo.

10 Te ni vă cání iní-ndo càda-ndo nacuáa càháⁿ ñáyiu sá cùnuu-ndo, chi iiⁿdíi-ni yúhú Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi ñuyíú-a cùnuu-í. **11** Te ñáyiu io-gá cùnuu ndecu ndíhi-ndo, ñáyiu-áⁿ cùu-yu ñáyiu xínu cuechi nútú-ndo.

12 Te nchaa ñáyiu quide cahnu mee-xi ñáyiu-áⁿ vă cùu-yu ñáyiu cùnuu, te nchaa ñáyiu ná túú quide cahnu mee-xi ñáyiu-áⁿ cùnuu-yu.

13 ’Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnúní ndíi Moísés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cùu-ndo cue téé io dàndahú mèé-xi sá quídé ndáá te ná ndáá sá quídé ndáá-ndo, te ndàhú ní cuu-ndo chi sàdí-ndo íchi ñáyiu ná dàñá-ndo ndíhi ndaha ñaha Yá Ndióxí xii-yu, te ni mèé-ndo ná túú quide-ndo nacuáa ndíhi ndaha ñaha-gá xii-ndo, te ni dàva-gá cue ñáyiu cuìní sá ndíhi ndaha

ñàha-gá xií-yu ñá dáñá-ndó.

14 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cúú-ndó cuè téé ío dàndahú méé-xí sá quídé ndääá te ñá ndääá sá quídé ndääá-ndó, te ndähú ní cuu-ndo chi quèndeé-ndó vèhe cue ñáiyu quèé, te ío naha càháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiòxí cuèndá cuìní-ndó sá vă yoo cutnùní iní-xi nàcuáa quide-ndo. Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío-gá ndoho-ndo nüú ùhú nüú ndähú dàcúúxí dàva-gá ñáiyu.

15 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cúú-ndó cuè téé ío dàndahú méé-xí sá quídé ndääá te ñá ndääá sá quídé ndääá-ndó, te ndähú ní cuu-ndo chi sähni iní-ndó cuäháⁿ-ndó ndení ní cuu dàcaháⁿ-ndó ñáiyu cuèndá cuìní-ndó tníⁿ-yu ichi ndècu-ndo. Te òré ná xínu iní-yu tníⁿ-yu ichi ndècu-ndo-áⁿ te uuⁿ-gá cuíta nihnuⁿ-yu dàcúúxí mée-ndo.

16 'Te nchòhó cùú-ndó dàtná cue ñáiyu cuàá, chi ñá cùtnùní iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáiyu, te ndähú ní cuu-ndo chi càchí-ndó: "Ínⁿ ñáiyu na càcunehe veñúhu càhnu sá io cùnuu oré cuìní-yu cutnùní iní tnàha ñáiyu-ju sá ndääá cadá-yu iiⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cùu cuéchi xií-yu cuéi vá cádä-yu. Dico nüu na càcu nehé-yu díhúⁿ cuàáⁿ yihí xítí veñúhu-áⁿ te cuu cuéchi xií-yu te nüu vá cádä-yu sá ní cachí-yu cadá-yu", duha càchí-ndó.

17 ¡Nchòhó cùú-ndó cuè téé ío níⁿ díquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáiyu cuàá chi ñá tècú tnùní-ndó! Te vá càchí-ndó sá io-gá cùnuu díhúⁿ cuàáⁿ dàcúúxí veñúhu, chi diu cuèndá veñúhu-áⁿ ní cuu íí díhúⁿ cuàáⁿ-áⁿ.

18 Te càchí tucu-ndo: "Ínⁿ ñáiyu na càcunehe xíto nüu sácödó sá ndúú tähú Yá Ndiòxí òré cuìní-yu cutnùní iní tnàha ñáiyu-ju sá ndääá cadá-yu iiⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cùu cuéchi xií-yu cuéi vá cádä-yu, dico nüu na càcu nehé-yu sá ndúú tähú Yá Ndiòxí yódó nüú xíto-áⁿ te cuu cuéchi xií-yu te nüu vá cádä-yu sá ní sani iní-yu cadá-yu", duha càchí-ndó. **19** ¡Te cùu-ndo cue téé ío níⁿ díquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñáiyu cuàá chi ñá tècú tnùní-ndó! Te vá cání iní-ndó sá io-gá nándíhi sá ndúú tähú Yá Ndiòxí sácödó nüú xíto nüu sácödó tnàhi

sá ndúú tähú-gă-áⁿ dàcúúxí mèe xíto-áⁿ.

20 Chi nchaa ñáiyu ducaⁿ càcunehe xíto-áⁿ, te tnàhá-ni sá yódó nüú-xi càcu nehé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu. **21** Te nchaa ñáiyu ducaⁿ càcunehe veñúhu càhnu sá io cùnuu te ñá díú mée-ni veñúhu càcu nehé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu, chi tnàhá-ni Yá Ndiòxí Yaá cùú cuèndá veñúhu-áⁿ cárí nèhé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu. **22** Te nchaa ñáiyu càcunehe andiu cuendá cutnùní iní tnàha ñáiyu-ju sá ndääá cadá-yu iiⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te ñá díú mée-ni andiu cacu nehé-yu chi tnàhá-ni nüú núcöo Yá Ndiòxí táxí tnùní-gá cárí nèhé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu, te tnàhá mée-gă cárí nèhé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu.

23 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cúú-ndó cuè téé ío dàndahú méé-xí sá quídé ndääá te ñá ndääá sá quídé ndääá-ndó. Te cuéi nüu ùxí xichi yúcú mèntá nìhí-ndó, te sähna-ndo iiⁿ xichi xii Yá Ndiòxí, te diu-ni ducaⁿ quide-ndo yúcú nání ànís, ndíhi yúcú nání còminú, dico ndähú ní cuu-ndo chi ñá túu quide cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu sá io-gá cùnuu sanu ichi ñaha xii-ndo, te tnúhu-áⁿ càchí-xi sá io xíni ñuhu-xi cada ndääá-ndó cùndecu-ndo, te cundähú iní-ndó cuè tnaha ñáiyu-ndo, te quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te cada-ndo nchaa nacuáa ndùu tnúhu càháⁿ-ndó, te nchaa tnúhu-áⁿ cùú-xí tnúhu sá io cùnuu xini ñuhu-xi cada-ndo nacuáa càháⁿ-xi, dico vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa dava-gá nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo. **24** ¡Te nchòhó cùú-ndó dàtná cue ñáiyu cuàá, chi ñá túu cùtnuní iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñáiyu, chi quide cuendá-ndó mée-ni nchaa tnúhu sá ñà túu io cùnuu, dico nchaa tnúhu sá io-gá cùnuu xini ñuhu-xi cada cuendá-ndó ñà túu quide cuendá-ndó!

25 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cùu-ndo cue téé ío dàndahú méé-xí sá quídé ndääá te ñá ndääá sá quídé ndääá-ndó. Te ndähú ní cuu-ndo chi cùu-ndo datná cue ñáiyu nàquete sátá-ni tàsáⁿ ndíhi sátá-ni cöhó te xítí-xi càndehe caduha-ni. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndo chi mee-ni sá ndécu ndíhi tnaha ñáiyu-ndo ñuhu iní-ndó, te

nándi dàndahú-ndó-yu te quèheⁿ-ndo sá ndécu ndíhi-yu. ²⁶ Te nchòhó cue téé cùu fariséú, cúú-ndó dàtná cue ñáyiu cuàá, chi ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu sá quídé-ndó. Te ío xìni ñuhu-xi sá cádá-ndó nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní-ndó cuèndá ndacu-ndo càda-ndo sá vähä, te xí^an nüu chí cádá dàtná xíquide ñáyiu nàquete ndaa xití tàsáⁿ ndíhi ndàa xití cóhó.

²⁷ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moïsés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cùu-ndó cue téé ío dàndahú méé-xí sá quídé ndääá te ñá ndääá sá quídé ndääá-ndó. Te ndähú ní cuu-ndo chi cùu-ndo datná nüú yíndüxi ndíyi nüú ní cuáha vii te ní nacáhyú sá cuìxíⁿ, dico xití yaú-áⁿ chi càndehe caduha chi mee-ni yíqui ndíyi ñuhu. ²⁸ Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndo chi sànuu sá cùu-ndó cuè téé váha dico iní-ndó chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá ñuhu, te ío dàndahú-ndó mèe-ndo sá quídé ndääá-ndó te ñá ndääá sá quídé ndääá-ndó.

²⁹ Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moïsés, ndíhi nchòhó cue téé cùu fariséú, cùu-ndó cuè téé ío dàndahú méé-xí sá quídé ndääá te ñá ndääá sá quídé ndääá-ndó. Te ndähú ní cuu-ndo chi càdúha-ndo nchàa nüú ní nguíndüxi cue téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te ío vii quide-ndo nchaa nüú sá ní cuáha nüú yíndüxi cue ñáyiu ní quide váha ní xíndecu ñuyíú-a. ³⁰ Te càchí-ndó: “Te nüu díco nchoo ní xíndecu-o cùtnahá ní xíndecu cue ñaní tnáhá-ó ndéé sanaha, te vá chítñahá-ó-güedé cahni-o cuè téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dàvá-áⁿ ní cùu”, duha càchí-ndó. ³¹ Te sá dúcáⁿ càháⁿ-ndo, te xí^an cùtnuní sá iiⁿ-ní cùu-ndo ndíhi cue ñaní tnáhá-ndó cuè téé ní xíndecu ndéé sanaha, cue téé ní sahni ñaha xíi cue téé ní cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dàvá-áⁿ. ³² Te nüu ducaⁿ te chí daxínu cava chìuⁿ ní tausaha-güedé.

³³ ’í Te nchòhó cùu-ndó cuè téé ío cuihna iní-xi, chi cùu-ndo datná cóó dëé! Te nchòhó vá nìhi-ndó nàcuáa cada-ndo căcu nihnu-ndo nüú ùhú nüú ndähú. ³⁴ Te cuèndá xí^an nüu tendaha-í cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí quixi nüú-ndó, ndíhi cue téé cùu mestrú danèhé ñáhá xíi-ndo tnúhu-gá, ndíhi cue téé ío váha cùtnuní iní-xi cuèndá cäháⁿ-güedé tnúhu-gá nüú-ndó.

Dico nchòhó chi da cùu úhú iní-ndó-güedé, chi dava-güedé cahni-ndo-güedé, te dava-güedé cata caa-ndo-güedé nüú cùrúxí, te dava-güedé cani-ndo-güedé xití veñúhu, te ndítnahá ñuú ndítnahá ñuú quíhíⁿ-ndó nànducu-ndo-güedé cuèndá cada úhú iní-ndó-güedé. ³⁵ Te sá dúcáⁿ ná càda-ndo, te ndadíqui-ndó cuè téé ní quide ndääá ní xíndecu ní xíhí ní sahni ñaha cuè ñaní tnáhá-ndó. Te ndéé ndíi Àbel téé ío váha ní quide ndääá ní xíndecu ní sahni-güedé ndadíqui-ndó, ndíhi nchaa dava-gá cue téé ní sahni-güedé, ndíhi ndéé ndíi Zacàriá déhe ndíi Berèquiás téé ní sahni-güedé ndéé nüú ní ndíhi-ná ndadíqui-ndó, te ndíi-áⁿ ní sahni-güedé mei tnùú veñúhu càhnu sá ío cùnuu ndíhi xito nüú sácódó sá ndúú tähú Yá Ndiòxí, te nchaa cue téé-áⁿ ndadíqui-ndó chi dàtná tnúhu mee-ndo ní sahni-ndo cuè téé-áⁿ, chi diu-ni ñaní tnáhá mèe-ndo ducaⁿ ní sahni ñaha xíi-güedé. ³⁶ Te na càchí tnúhu ndääá-í xii-ndo sá nchàa cue téé ní quide ndääá ní xíndecu ní sahni-güedé, nchaa cue téé-áⁿ ndadíqui-ndó nchaa ñáyiu ndècu vitna — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá ñáyiu ñuú Jerusàlén (Lc. 13:34-35)

³⁷ Te xáhaⁿ Jèsús xii ñáyiu ñuú Jerusàlén:

—Nchòhó ñáyiu ñuú Jerusàlén sàhni-ndo cue téé ní tendaha Yá Ndiòxí véxi càháⁿ tnúhu-gá nüú-ndó, te mee-ni ndíhi yúú sáhní-ndó dàva-güedé. ¡Te yúhú titní xito ní cuiní-í coto ñaha-í xii-ndo dàtná quídé nchùxi xito-güedé déhe-güedé sàquíhi-güedé xití ndíxíⁿ-güedé, dico nchòhó ñá túú ní cuiní-ndó, te diu-ni ducaⁿ sàni iní-í ndéé vitna! ³⁸ Te na càchí tnúhu ndääá-í xii-ndo sá sàá nduu te ío ndähú yáha ñuú-ndó, te vá cùndècu-gá-ndó. ³⁹ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vă quiní ñáhá-gá-ndó xíi-í, dico sáá nduu quiní ñáhá tucu-ndo, te dàvá-áⁿ càchí-ndó: “Ío càhnu cuu Yaá ní tendaha Dütú Ndiòxí véxi”, duha càchí-ndó — càchí-gá xáhaⁿ-gá xíi-yu.

24

Jèsús càchí-gá sá ngoyó veñúhu (Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Te Jèsús ní quee-gá veñúhu càhnu sá īo cùnuu, te mei örē ní queheⁿ-gá ichi quíhíⁿ-gá iiⁿ xichi, te ní sánدهe yatni cue téé xíca cuu ndihí-gá dìñi-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cundehe vèñúhu-a nă ío váha ní sáá — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá sá ndéhé-ndó-á vitna saá nduu te vá cùnduu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chi ni iiⁿ-gá yúú vă códó nchìhi tnaha-xi chi ndihí ngoyo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyíú-a

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jèsús ní sáá-gá ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá yucu Òlívú, te xíáⁿ ní ngóo-gá te núú núcōo-gá-áⁿ ní sáháⁿ cue téé xíca cuu ndihí-gá, te dayuhu ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuìní-ndí càchí tnúhu-n nă nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá īo cùnuu, ndihí nándí cùu sá cädá-xí örē sa ta cùyatni nduu quixi tucu-n ñuyíú-a, ndihí örē sa ta cùyatni naa-xi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vă yőo dandàhú ñáhá xíi-ndo. ⁵ Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyíú, te danàni-güedé méé-güedé dàtná nánì-í, te càchí-güedé: “Yúhú cùu-í Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a”, duha càchí-güedé. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-güedé te ío väi ñayiu dandàhú-güedé. ⁶ Te níhí-ndó tnúhu náá-güedé ndení ní cuu, dico vá yùhú-ndó chi dacuitíí sá dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sáá-gá nduu náa ñuyíú örē ducaⁿ càda-xi. ⁷ Chi cue téé iiⁿ nacióⁿ náá-güedé ndihí cue téé ingá nacióⁿ, te titní ñuu ngüíta-güedé náá-güedé, te titní xichi ñuyíú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyíú quixi cuéhé, te titní tucu xichi ñuyíú ío níhi tnáa. ⁸ Te nchaa xiáⁿ cuu-xi tnúndòho sá vítná váha váha quésaha sá cùu-xí cué ñayiu xíndecu ñuyíú.

⁹ Te cue ñayiu na cùu úhú iní ñáhá xíi-ndo cuáha cuéndá ñáhá-yu núú cué téé cùchíⁿ cuendá caniha-güedé xii-ndo, te dava-ndo càhni ñaha-güedé, te nchaa ñayiu

cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuéndá-í.

¹⁰ Te dàvá-áⁿ io väi ñayiu dàñá-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí, te ngóo-yu cuu úhú iní tnáhá-yu, te cuáha cuéndá tnáhá-yu núú cué téé cùchíⁿ. ¹¹ Te ío väi cue téé càchí-güedé sá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá, te ducaⁿ io väi ñayiu dandàhú-güedé. ¹² Te dàvá-áⁿ cunuu mèe-ni nchaa sá cuéhé sá dúhá cädá-yu, te väí-yu vá cùu iní-gá-yu tnáha ñáyiu-áⁿ-yu. ¹³ Dico nchaa ñayiu na càda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ní xli-í, ñayiu-áⁿ naníhí tähú-yu. ¹⁴ Te nihíí ñuyíú quíhíⁿ ñayiu cäháⁿ-yu tnúhu váha, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñáhá Yá Ndiòxí xii ñayiu, te sátá ná níhí nchaa ñayiu tnúhu-áⁿ te naa ñuyíú.

¹⁵ ’Te ndíi Dàniél téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ní chídó tnùní ndíi cuéndá iiⁿ sá dákuee tihú Yá Ndiòxí cundecu iiⁿ xichi núú ní cuu íí, te xíáⁿ cada-xi sá vă cùndecu-gá ni iiⁿ ñayiu xíáⁿ. Te cada cuéndá váha-ndo nàcuáa ní cäháⁿ ndíi, chi nduu na quiní-ndó xíáⁿ cundecu-xi núú dúcáⁿ ní cuu íí, ¹⁶ te dàvá-áⁿ nchaa ñayiu xíndecu distrítu Jùdeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xítí yucu. ¹⁷ Te nchaa ñayiu ndáa ndódó díquí véhé-xí vă ndíhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu iiⁿ ndachíúⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ. ¹⁸ Te nchaa ñayiu cuáháⁿ yucu vá nùhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóö-yu. ¹⁹ ¡Te ndàhú ní cuu nchaa ñayiu díhí ñúhú dëhe-xi, ndihí cue ñayiu díhí xíndeca déhe vitna sàdi na saá nduu dùcaⁿ cada-xi! ²⁰ Te nchöhó, chí càcáⁿ tähú núú Yá Ndiòxí cuéndá sá vă dúcáⁿ ndòho-ndo yóó quídé víxiⁿ-xi, te ni vă dúcáⁿ ndòho-ndo nduu cuu-xi nduu ndetatú-ndó. ²¹ Chi dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi ñuyíú, te vátá iiⁿ ndùu-gá coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ndéé cùtnähá ní ngáva ñuyíú, chi díu-ni dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te ni núú cuáháⁿ núú véxi vá cóo-gá tnúndòho-áⁿ. ²² Te Yá Ndiòxí càchí-gá sá vă io väi nduu coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ sá cuéndá nchaa ñayiu ní cäháⁿ-gá cundecu ndihí-gá. Chi núú väi nduu na coo tnúndòho-áⁿ te vá yőo càcu nihnu.

²³ ’Te núú io ñayiu càchí-yu xii-ndo: “Chí cùndéhe iha, chi iha ní quexio Cristú Yaá

ní tendaha Yă Ndiōxí véxi ñuyíú-a”, àdi cachí-yu: “Chí cúnđèhe yacáⁿ chi yàcáⁿ ndécú-gă”, càchí-yu ña. Te vá quìndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-yu. ²⁴ Chi coo cue téé cachí-güedé sá cùú-güedé Yaá ní tendaha Yă Ndiōxí véxi ñuyíú-a, te dava-güedé cachí-güedé sá cùú-güedé cue téé càháⁿ tnúhu Yă Ndiōxí dico ñá ndàá sá cùú-güedé cue téé càháⁿ tnúhu-gá, te cada-güedé titní núú sá vă y  o tn  h   nd  cu cada cuendá dand  h  -güedé ñ  yiu. Te cani iní-güedé dand  h  -güedé nd  é cue ñ  yiu ní càh   Yă Ndiōxí cundecu nd  hi-g  . ²⁵ Te duha nd  u tnúhu càh  -í d  t  ha ñ  ha-   xii-ndo. ²⁶ Te n  u càchí-yu xii-ndo: “X  t   yucu-   ní quex  o Ya   ní tendaha Yă Ndiōxí véxi ñuyíú-a”, càchí-yu. Te vá quìndáá iní-ndó qu  h  -nd  , àdi cachí-yu: “Vehe-   nd  c   Y  á ní tendaha Yă Ndiōxí véxi ñuyíú-a”, càchí-yu. Te vá quìndáá iní-ndó tnúhu càh  -yu. ²⁷ Chi d  tn   x  n   nchaa ñ  yiu qu  de-xi or   s  á nd  t   d  yeh  -xi n   c  a xico ñuyíú ducaⁿ càda-xi or   quixi tucu y  h   T  e c  u ñ  an   tn  h  -nd   nch  a-ndo chi nch  a-yu quin   ñ  h  -yu xii-  . ²⁸ Te nch  h   x  n  -nd   s   nch  aá n  u y  c   y  qui cu  u n   x  h   te y  c  -t  c   nchaa nd  xií x  x  -g  e  d  .

*N  cu  a cada-xi or   quixi tucu T  e c  u ñ  an   tn  h   cu   x  yiu
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)*

²⁹ ’Te na y  ha-ni coo tn  nd  ho cahnu vihi-  , te vá d  y  h  -g   nch  canchii, te ni v   d  y  h  -g   y  o  , te ngoyo nchaa ch  d  n   nd  é and  u, te quidi-xi and  u ³⁰ n  cu  a cutn  n   in   ñ  yiu s   s   véxi y  h   T  e c  u ñ  an   tn  h  -yu nch  a-yu. Te cue ñ  yiu nih   ñuyíú nd  hy  -yu s   nd  h   in  -yu or   ducaⁿ càda-xi, te nch  a-yu quin   ñ  h  -yu xii-   quee-   and  u quixi-   ichi x  t   v  co  , te quin  -yu s   i  o càhnu cuu-  , te qu  de-   nchaa s   v  ha. ³¹ Te tauch  u-   cue esp  rit   x  n   cu  chi n  u-   n  hi t  u-  xi c  t   nadat  c  -xi nchaa ñ  yiu ní càh  -í chitnah   ñ  h   xli-   x  ndecu n   c  a xico ñuyíú.

³² ’Te nch  h   sa x  n  -nd   n  cu  a quide yutnu ng  x  , chi yutnu-   nd  u y  t   n  u d  t  -xi te n  t  h   ndaha-xi. Te or   ducaⁿ qu  de-xi te càch  -nd   s   s   n   cuyatni nuu

cahni. ³³ Te di  -ni ducaⁿ s  tnah  -xi cada-xi ñuyíú-a or   n   qu  n  -nd   càda-xi nchaa nacu  a n   c  h  -í, te cutn  n   in  -nd   s   s   n   cuyatni vii-   n  duu n  a ñuyíú. ³⁴ Te na càch   tn  hu nd  -í xii-ndo s   or   v  t   c  u-  g   nchaa ñ  yiu x  ndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa n  cu  a n   c  h  -í. ³⁵ Te and  u nd  hi ñuyíú-a chi nd  hi nihnu-xi, dico tn  hu-   chi v   nd  hi nihnu-xi chi c  u-xi tn  hu nd  á cu  ti.

³⁶ ’Dico ñ   t  u c  tnun   n   nd  u qu  xi tucu-  , te ni ñ   t  u c  tnun   n   or   chi v   y  o x  n  , te ni cu   esp  rit   x  n   cu  chi n  u Yă Ndiōxí ñ   t  u x  n  -xi n   nd  u qu  xi-  , te ni m  e   y  h   T  e c  u D  he D  t  u Ndiōxí ñ   t  u x  n  -xi n   nd  u qu  xi tucu-  , chi ii  nd   di  -ni mee-g   x  n  -g   n  u n   nd  u qu  xi-  .

³⁷ ’Te nd  u na qu  xi tucu y  h   T  e c  u ñ  an   tn  h  -nd   nch  a-ndo ñuyíú-a te cada-xi d  tn   n   quide-xi c  tn  h   n   x  ndecu nd  i N    . ³⁸ Chi nchaa ñ  yiu n   x  ndecu d  v  -   or   v  t   nd  á-g   ndute ñuyíú, te x  x  -yu x  h  -yu quid  -yu, te dav  -yu i  -yu vico tn  ndaha, te dav  -yu d  s  -yu d  he y  c  -yu candeca ñ  ha t  e, te ducaⁿ-ni x  quid  -yu nd  é n   s  á nd  u cu  nguee té N     x  t   b  rc  . ³⁹ Te ñ   t  u n   c  tnun   in  -yu n  cu  a cada-xi ñuyíú nd  é n   s  á nd  u n   ng  ita-xi n   cuuⁿ d  áu n   ndaa ndute ñuyíú n   d  n  á ñ  ha-xi x  i-  . Te di  -ni ducaⁿ s  tnah   tucu-xi cada-xi nd  u na qu  xi tucu y  h   T  e c  u ñ  an   tn  h  -yu nch  a-yu ñuyíú-a, chi nd  u ñ   t  u n   y  h   in  -yu te quixi tucu-  . ⁴⁰ Te d  v  -   n  u ú   tn  h   cue téé y  h  -g  uedé x  t   yucu, te ii  nd   ndanchita te ii  nd   quend  o. ⁴¹ Àdi ú   ñ  yiu d  hi nch  c  -yu ii  ni v  he, te ii  -yu ndanchita te ii  -yu quend  o.

⁴² ’Te duha nd  u tn  hu càh  -í cu  nd   nch  h   cundecu t  ha-ndo, chi ñ   t  u x  n  -nd   n   or   quixi tucu y  h   Ya   c  u X  toh  -nd  . ⁴³ Te nch  h   x  n  -nd   s   n  u ii   t  e c  u x  toh   vehe x  n  -d   n   or   c  u-  x   ni   qu  hu ñ  ad  h   vehe-d   duhu-g  ued  , te quih   in  -d   cundecu-d   cu  nd   s   v   d  n  -d   quih   ñ  ad  h  -   vehe-d   duhu-g  ued  , dico ñ   t  u x  n  -d  . ⁴⁴ Te duha càh  -í chi nch  h   x  n   ñ  hu-xi cundecu t  ha-ndo, chi na cu  h   or   ñ   t  u n   y  h   in  -nd   qu  x  o y  h   T  e c  u ñ  an   tn  h  -nd   nch  a-ndo.

*Cuèndá iiⁿ téé xìnu cuechi
(Lc. 12:41-48)*

45 Te na càni-í iiⁿ cuèndú núú-ndó. IIⁿ téé xìnu cuechi núú iiⁿ pàtróoⁿ cùú-dé iiⁿ téé ío váha tècú tnùní, te quide ndáá-dé ndécu-dé. Te iiⁿ xito ní dándöö ndaha ñàha patróoⁿ-dé xii-dé nchaa cue ñáiyu ndècu vehe-dé cuèndá coto ñaha-dé xií-yu cuáñaha-dé sá caxí-yu òré tàú-xi caxí-yu, te téé cùu patróoⁿ-áⁿ ní quee-dé cuáháⁿ-dé. 46 Te váha tähú tée xìnu cuechi-áⁿ te núú ndécuu-dé quídé-dé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ pàtróoⁿ-dé cada-dé mei òré ní nasáá pàtróoⁿ-dé-áⁿ. 47 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tée cùu patróoⁿ-dé-áⁿ cùñaha-dé xii-dé sá quíndàha-dé nchaa sá ndécu ndíhi-dé. 48 Dico núú téé xìnu cuechi-áⁿ ní cùu-dé iiⁿ téé cuihna iní-xi, te ngóo-dé cani iní-dé sá cuyàa patróoⁿ-dé vá násàá ndíhi-dé. 49 Te ngüíta-dé cani-dé nchaa dava-gá cue ñáiyu xìnu cuechi ndíhi-dé, te ngóo-dé caxi-dé coho-dé cada-dé ndíhi nchaa cue téé quihu. 50 Te iiⁿ nduu òré ñá túú yìhi iní-dé nasáá pàtróoⁿ-dé, 51 te ío dandòho ñaha patróoⁿ-dé xii-dé, chi daquihíⁿ ñahá-dé xii-dé núú xìndecu cue ñáiyu ní cachí sá ní quide ndáá te ñá ndàá sá ní quide ndáá-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi dandòho ñaha Yá Ndiòxí xii ñáiyu, chi daquihíⁿ ñahá-gă xií-yu iiⁿ xichi núú ío ndohó-yu te yàcáⁿ ío ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-nă cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndohó-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

25

Cuèndá úxí ñáiyu dìhí

1 Te xáhaⁿ tìcu Jesúus xii-güedé:

—Na càni-í iiⁿ cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáiyu. Te úxí tnàhá ñáiyu dìhí ñáiyu cuechi ní quehén-yu lìntérná-yu, te cuáháⁿ-yu iiⁿ xichi núú cóó víco tnàndaha cuèndá cundetú-yu quexío téé tnàndaha. 2 Te úhúⁿ ñáiyu cuechi-áⁿ ío váha cùtnuní iní-yu, te úhúⁿ-yu ñahá.

3 Te ndí ùhúⁿ ñáiyu cuechi dùcaⁿ ñá túú cùtnuní iní-xi-áⁿ ñà túú ní cànephé-yu sá ndée lìntérná-yu. 4 Dico ndí ùhúⁿ ñáiyu cuechi cùtnuní iní-xi-áⁿ néhë-yu sá ndée lìntérná-yu. 5 Te téé tnàndaha-áⁿ cuyàa-dé quexío-dé núú ndétú ñahá-yu-áⁿ, te nini

dùcaⁿ cuyaa-dé ní tníi ñaha sàní xií-yu ní xidí-yu. 6 Te cùu-xi datná dava niú níhi ní caháⁿ dava-gá ñáiyu, te càchí-yu: “Sa véxi téé tnàndaha, chí táquèe quehé queheⁿ cuèndá-ndó-dé”, càchí-yu. 7 Te ndí ùxí ñáiyu cuechi-áⁿ ní ndacoo-yu quide túha-yu lìntérná-yu. 8 Te ndí ùhúⁿ ñáiyu cuechi ñà túú cùtnuní iní-xi-áⁿ ní xáháⁿ-yu xii cue ndí ùhúⁿ ñáiyu cùtnuní iní-xi-áⁿ: “Chí tñaxí nùu luha sá ndée lìntérná-ndó ná ndée lìntérná-ndí chi ñá cuiní-xi cayú mee-ni ndàhvá”, càchí-yu xáháⁿ-yu. 9 Te cue ñáiyu cuechi cùtnuní iní-xi-áⁿ ní xáháⁿ-yu: “Vá tñaxí nùu-ndí chi vá tnàhá canehe chìuⁿ mee-ndí, te váha-gá chí cuaháⁿ cuaaⁿ-ndo núú cuè ñáiyu xidíco cuèndá sá vñ cùmäní xii-ndo, te vñ cùmäní xii nchúhú tucu”, càchí-yu xáháⁿ-yu. 10 Te nini cuaháⁿ ndí ùhúⁿ ñáiyu ducaⁿ ñà túú cùtnuní iní-xi-áⁿ cuänguaⁿ-yu sá ndée lìntérná-yu ní quexío téé tnàndaha. Te ndí ùhúⁿ ñáiyu cuechi cùtnuní iní-xi-áⁿ ní queheⁿ cuèndá ñahá-yu xii-dé, te cuänguihu ndíhi ñahá-yu xii-dé núú cóó víco tnàndaha, te sàtá dùcán te ní nandedí yuyéhe. 11 Te òré ní nasáá cue ñáiyu cuechi ñáiyu ní sanguaaⁿ sá ndée lìntérná-xi-áⁿ, te ní ngüíta-yu càháⁿ-yu xinutníi-yu ndàá sàtá yuyéhe ndaa quehé, te xáháⁿ-yu xii téé tnàndaha-áⁿ: “¡Täta, nacaáⁿ yuyéhe na quíhu-ndí!”, càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé. 12 Te téé tnàndaha-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchòhó ñá túú tñà-ndó quíhu-ndo víco-a, chi ñá túú tnàhá tnúhu ndíhi ñaha-ndo xii-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu —cächí Jésús xáhaⁿ-gă xii-güedé.

13 Te xáhaⁿ tìcu Jesúus xii-güedé:

—Ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo, chi ñá túú xiní-ndó nă nduu, te ní ñà túú xiní-ndó nă òré quixi tucu yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

*Cuèndá cue téé ní ndóo ndaha dìhúⁿ
(Lc. 19:11-27)*

14 Te xáhaⁿ tìcu Jesúus xii-güedé:

—Na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáiyu. IIⁿ téé sa ñuhu ichi-ná-dé sá cacrá-dé quíngaca cuu xica-dé, te ní cana-dé cue téé xìnu

cuechi nūú-dé cuèndá dàndoo ndaha ñàha-dé díhúⁿ-dé xii-güedé.

15 Te nàcuáa ndùu chiuⁿ quide iiⁿ iiⁿ-güedé te ducaⁿ díhúⁿ ní sáñaha-dé xii-güedé, te iiⁿ-dé ní sáñaha-dé úhúⁿ tnàhá díhúⁿ sá ïo yahu nàni talentú, te ìngá-dé ní sáñaha-dé úú tnàhá díhúⁿ-äⁿ, te ìngá-dé ní sáñaha-dé iiⁿ díhúⁿ-äⁿ, te dätnùní ní quee-dé cuaháⁿ-dé. **16** Te téé ní queheⁿ cuèndá úhúⁿ tnàhá díhúⁿ sá nání talentú ní quide-dé ndáhú ndihí-xi te ní níhí tucu-dé úhúⁿ-gá tucu tnàhá díhúⁿ-äⁿ. **17** Te diu-ni ducaⁿ ní quide tucu téé ní níhí ūú díhúⁿ sá nání tâalentú-äⁿ, chi ní quide-dé ndáhú te ní níhí tucu-dé úú-gá tucu tnàhá. **18** Dico téé ní níhí iiⁿ-ni díhúⁿ-äⁿ chi da ní chiváha-dé díhúⁿ pâtróoⁿ-dé, chi ní xete-dé iiⁿ yaú te ní chindúxi-dé.

19 Te ní cuu cuéhé nduu sá ní quee pâtróoⁿ-güedé-äⁿ ní sângaca cuu-dé, te ní nasáá-dé te ní ngûita-dé quidé ndää-dé ndihí-güedé cuèndá díhúⁿ sá ní dândoo ndaha ñàha-dé xii-güedé. **20** Te téé ní quendoo ndaha ūhúⁿ tnàhá díhúⁿ-äⁿ ní xâhaⁿ-dé xii pâtróoⁿ-dé: "Pâtróoⁿ, náu úhúⁿ tnàhá díhúⁿ sá ní dândoo ndaha ñàha-n xii-í-a, te ní sâhâaⁿ-í ní quide-í ndihí-xi ndáhú te ní chidó-xí ūhúⁿ-gá tucu tnàhá, te náu-a naquehenⁿ cuèndá-n", càchí-dé xâhaⁿ-dé xii pâtróoⁿ-dé. **21** Te téé cùu patróoⁿ-dë-äⁿ ní xâhaⁿ-dë xii-dë: "Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n iiⁿ téé váha téé quide ndáá, te sá sâcú díhúⁿ ní dândoo ndaha ñaha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te sá dûcâⁿ ní quide-n te väi-gá taxi cuèndá ñâhâ-í xii-n. Te vitna cuu cundecu-n nûú ndécù-í, te ío cudíí ñí-ó cundecu ndihí tnaha-o", càchí téé cùu patróoⁿ-dë-äⁿ xâhaⁿ-dë xii-dë. **22** Te sâtâ dûcâⁿ te téé ní quendoo ndaha ūú tnàhá díhúⁿ sá nání tâalentú-äⁿ ní xâhaⁿ-dë xii pâtróoⁿ-güedé: "Pâtróoⁿ, náu úú tnàhá díhúⁿ sá ní dândoo ndaha ñâhâ-n-a, te ní sâhâaⁿ-í ní quide-í ndihí-xi ndáhú, te ní chidó-xí ūú-gá tucu tnàhá, te náu-a naquehenⁿ cuèndá-n", càchí-dé xâhaⁿ-dë xii pâtróoⁿ-güedé. **23** Te ní xâhaⁿ téé cùu patróoⁿ-äⁿ xii-dë: "Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n iiⁿ téé váha téé quide ndáá, te sá sâcú díhúⁿ ní dândoo ndaha ñaha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te sá dûcâⁿ

ní quide-n te väi-gá taxi cuèndá-í. Te vitna cuu cundecu-n nûú ndécù-í, te ío cudíí ñí-ó cundecu ndihí tnaha-o", càchí téé cùu patróoⁿ-äⁿ xâhaⁿ-dë xii-dë. **24** Te téé ní ndóo ndaha iiⁿ-ni díhúⁿ-äⁿ ní xâhaⁿ-dë xii téé cùu patróoⁿ-dë-äⁿ: "Pâtróoⁿ, yûhú sa ñâha-í sá yòhó cuú-n iiⁿ téé ndùcu mee-ni sá cuú-xí mèe-xi te tàhu-n chiuⁿ cuaháⁿ nchuhú cue téé xìnu cuechi nûú-n sâcâⁿ-ndí triú, te òré ná nàtaxi tnaha-ndí, te yòhó dîcô-nâ náquèheⁿ cuendá-n tàxúha-n. **25** Te nûú xiâⁿ ní yûhú-í cada-í ndáhú ndihí díhúⁿ-n, te ní sâhâaⁿ-í ní xete-í iiⁿ yaú te ní chindúxi-í, te náu díhúⁿ-n-äⁿ naquehenⁿ cuèndá-n", càchí-dé xâhaⁿ-dë xii téé cùu patróoⁿ-äⁿ. **26** Te téé cùu patróoⁿ-äⁿ ní xâhaⁿ-dë: "Yòhó cuú-n iiⁿ téé cuihna ñí-í xiâⁿ cuuechi nûú-í te cuhndu-n, te nûú yòhó sâni ñí-í sá cuú-í iiⁿ téé tàuchiuⁿ cuaháⁿ-ndó sâcâⁿ-ndó triú te òré nàtaxi tnaha-ndo, te yûhú dîcô-nâ náquèheⁿ cuendá-í nàtaxúha-í. **27** Te nûú sâni iní-n sá dûcâⁿ quide-í, te dasaⁿ nûú-n díhùⁿ-í te cuñaha-n châhu-yu díqui-í xi ni cùu, te òré ndexio-í te sa ngódó lûha-gá díqui-í xi naquehenⁿ-í ní cùu", càchí-dé xâhaⁿ-dë xii téé xìnu cuuechi-áⁿ. **28** Te téé cùu patróoⁿ-äⁿ ní xâhaⁿ-dë xii dava-gá cue téé ndècu ndihí-dë: "Chí quéndëe iiⁿ díhúⁿ sá nání tâalentú néhé téé-äⁿ, te cuâha-ndo téé nèhe úxí tnàhá diu-ni díhúⁿ-äⁿ. **29** Chi cue téé sa ndècu ndihí te níhí-gá-güedé cundecu ndihí-güedé, te ni vâ níhí-gá-güedé ndèé cundecu nchaa sá cûndècu ndihí-güedé. Te cue téé ñâ túú nâ ndécú ndihí vai, te nchaa sá ndécú ndihí-güedé vá cûndècu ndihí-gá-güedé. **30** Te téé xìnu cuuechi ñâ túú védana ñândihí-áⁿ, chí tníí-dë te daquihíⁿ-ndó-dë iiⁿ xichi nûú néé nûú ïo ndoho-dë, te yâcâⁿ ndâhyú-dë, te dîcô rûhñú-nâ cuu nûhu-dé sá sâtâ iní-dé sá ndohó-dë", càchí téé cùu patróoⁿ-äⁿ xâhaⁿ-dë xii-güedé. Duha sâtnahâ-xi ndoho nchaa ñayiu ñâ túú quide váha —càchí-gá xâhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuèndá cue ñayiu ní quide váha ndihí cuèndá cue ñayiu ñâ túú ní quide váha

31 Te xâhaⁿ tùcu Jesùs xii-güedé:

—Te nduu na quixi tucu yûhú Tée cùu ñaní tnâhá-ndó nchaa-ndo, te quixi-í ndihí

nchaa cue espíritú xínú cuèchi núù-í, te nchaa ñáyiu quiní-yu sá io càhnu cuu-í, te dàvá-áⁿ cunucóo-í núú tákí tnùní-í, te io cuñúhu ñáyiu sá io càhnu cuu-í. ³² Te dàvá-áⁿ natacá nchaa ñáyiu xíndecu ní càa xico ñuyíú cundecú-yu núù-í, te cada-í-yu dàtná quídé ⁱⁱn toli oré táu dìiⁿ-dé nchaa mbéé ndihí nchaa chivá chi dìiⁿ taxi ndecu-dé nchaa mbéé, te dìiⁿ taxi ndecu-dé nchaa chivá. ³³ Te ducaⁿ sátnahá-xi cada-í chi nchaa ñáyiu ní quide ndáá núù-í ñáyiu-áⁿ taxi ndecu-í-yu xio cuha-í, te nchaa ñáyiu cuihna ìní-xi ñá túú ní cuiní cada ndáá núù-í ñáyiu-áⁿ taxi ndecu-í-yu xio dàtni-í. ³⁴ Te ducaⁿ te yúhú téé io cùnuu cùñaha-í xii ñáyiu na cùndecu xio cuha-í: “Nchaa nchòhó ñáyiu ní quide váha ñaha Tátá-í Dútú Ndiòxí, chí nèhé chi vitna ní sáá nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gă tákí tnùní-gá, chi ndéé cùtnahá ní ngáva ñuyíú sa ndécu tóha tnahí núú ndécú-gă-áⁿ sá nchòhó nduu táchú-ndo cùndecu-ndo. ³⁵ Te ducaⁿ chi oré xihí-í docó te ní taxi-ndo sá ní xexi-í, te oré yichí-í ndute te ní taxi-ndo ndute ní xihí-í, te oré ñuhù-í ichi te ní taxi-ndo vehe ní ndetatú-í. ³⁶ Te oré xíní ñuhu-í dóó cuihnu-í te ní taxi-ndo, te oré ní cuhú-í te ní quixi coto ñaha-ndo xii-í, te oré ní xihí-í vecaá te ní quixi tucu-ndo ní quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cùñaha-í xii nchaa ñáyiu-áⁿ. ³⁷ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ ní quide ndáá-áⁿ cùñahá-yu xii-í: “Yohó Yaá cùú Xítöhó-ndí, ni ⁱⁱn xito ñá túú ní taxi-ndí sá cáxi-n oré xihí-í dòcó, te ni ⁱⁱn xito ñá túú ní taxi-ndí ndute coho-n oré yichí-n. ³⁸ Te ni ñá túú ní taxi-ndí vehe ndetatú-í oré ñuhu-í ichi, te ni ñá túú ní taxi-ndí dóó cuihnu-í oré xíní ñuhu-í. ³⁹ Te ni ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-í oré ní cuhú-í, te ni ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-í oré ní xihí-í vecaá”, duha quesahá-yu cùñahá-yu xii-í. ⁴⁰ Te yúhú téé cùnuu cùñaha-í xii-í: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá sá vóha ní quide-ndo sá cùú-xí nchaa ñáyiu xíndecu ichi-í cuéi io ndahú xíndáa-yu, te sá dúcáⁿ ní quide-ndo sá vóha sá cùú-xí-yu, te cada iní-ndó sá mée-í ducaⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá vóha sá cùú-xí-í”, duha cùñaha-í xii-í. ⁴¹ Te nchaa ñáyiu-áⁿ quihí-í-yu núú ùhú núú ndahú ni caa ní quihí-í. Te nchaa ñáyiu ní quide ndáá núù-í ní xíndecu ñuyíú-a, ñáyiu-áⁿ nduu táchú-yu io vóha cundecú-yu ni caa ní quihí-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

26

*Cue téé cùu úhú iní ñahá xii Jesús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé tnii ñaha-güedé xii-gá
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

⁴¹ Te dàtnùní cùñaha-í xii ñáyiu na cùndecu xio datni-í: “Nchaa nchòhó ñáyiu

ní xíta nihnu chí xócuñí núú ndécù-í-a, chi nchòhó ní nduu táchú-ndo cùndecu-ndo níú ñuhu-í ní táchú-ndo sá caxí-í, te ni oré yichí-í ndute te ñá túú ní taxi-ndo ndute coho-í. ⁴³ Te ni oré ní xuhu-í ichi ñá túú ní taxi-ndo vehe ndetatú-í, te ni oré xíní ñuhu-í dóó cuihnu-í te ñá túú ní taxi-ndo, te ni oré ní cuhú-í te ñá túú ní quixi coto ñaha-ndo xii-í, te ni oré ní xihí-í vecaá te díu-ni ducaⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cùñaha-í xii-í. ⁴⁴ Te ñáyiu-áⁿ cùñahá-yu xii-í: “Yohó Yaá cùú Xítöhó-ndí ni ⁱⁱn xito ñá túú ní xiní-ndí oré xihí-í dòcó cuéndá taxi-ndí sá cáxi-n, te ni ⁱⁱn xito ñá túú ní xiní-ndí oré xihí-í ní taxi-ndo ndute cuéndá taxi-ndí ndute coho-n, te ni ⁱⁱn xito ñá túú ní xiní-ndí cuhun-í ichi cuéndá taxi-ndí vehe ndetatú-í, te ni ⁱⁱn xito ñá túú ní xiní-ndí oré xíní ñuhu-í dóó cuéndá taxi-ndí dóó cuihnu-í, te ni ⁱⁱn xito ñá túú ní xiní-ndí oré cuhú-í cuéndá quixi coto ñaha-ndí xii-í, te ni ⁱⁱn xito ñá túú ní xiní-ndí quihí-í vecaá cuéndá quixi coto ñaha-ndí xii-í”, duha quesahá-yu cùñahá-yu xii-í. ⁴⁵ Te yúhú cùñaha-í xii-í: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sá cuéndá sá ñá túú ní quide-ndo ⁱⁱn sá vóha sá cùú-xí cué ñáyiu ndéco ichi-í cuéi io ndahú xíndáa-yu, te sá dúcáⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá vóha sá cùú-xí-yu, te cada iní-ndó sá mée-í ducaⁿ ní quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá vóha sá cùú-xí-í”, duha cùñaha-í xii-í. ⁴⁶ Te nchaa ñáyiu-áⁿ quihí-í-yu núú ùhú núú ndahú ni caa ní quihí-í. Te nchaa ñáyiu ní quide ndáá núù-í ní xíndecu ñuyíú-a, ñáyiu-áⁿ nduu táchú-yu io vóha cundecú-yu ni caa ní quihí-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

1 Te sátá nǐ yáha ducaⁿ nǐ cáháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-gă xii cue téé xìca cuu ndihí-gá:

2 —Nchòhó sa xìní-ndó să cùmání ũú-gá nduu te coo vico pàscuá, te càchí tnúhu-í xii-ndo să yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo tnii ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuèndá ñahá-güedé núú cuè téé cùu úhú iní ñahá xii-í, te cata caa ñaha-güedé núú cùrúxí te núú cùrúxí-áⁿ cuú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

3 Te diu-ni öré càháⁿ ndihí Jèsús cue téé xìca cuu ndihí-gá ní natacá cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñayiu isràél. Te mei quèhé vehe núú cùu vèchiun té Caifás téé cùu dútú io-gá cúnùu ní natacá-güedé. **4** Te xíáⁿ ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuèndá tnii ñaha-güedé xii-gá, te cahni ñaha-güedé. **5** Te ní xítñáha-güedé:

—Váha-gá sá vă tnii-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núú ducaⁿ na càda-o te io dusaⁿ càda ñayiu —càchí-güedé xítñáha-güedé.

*Hⁿ ñadihí chihí-áⁿ àcití díquí Jèsús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

6 Te ndècu Jèsús ñuú Bètaniá vehe iiⁿ téé nàni Xímú, téé ní tnahá cuéhé să dátèhyú nihnu-xi yíqui cùñú-ó. **7** Te xíáⁿ ndécú-gá ní quexio iiⁿ ñadihí néhé-áⁿ iiⁿ sá ní cuáha yúú váha nàni alabastrú, te xítí xíáⁿ ñuhú àcití sàháⁿ tnámí să io ndèyáhu. Te yíhi Jèsús mèsá xéxi-gă, te ñaha-áⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ní sódó-aⁿ àcití ñuhú xítí xíáⁿ díquí-gă. **8** Te öré ní xiní cue téé xìca cuu ndihí Jèsús sá dúcáⁿ ní quide ñaha-áⁿ te ní cudééⁿ-güedé, te ní ngüíta-güedé xítñáha-güedé:

—Ñá túú quide váha ñaha-áⁿ dàcáⁿ quídé-áⁿ dacuita-aⁿ acítí-áⁿ. **9** Chi váha-gá núú cuyáhu acítí-áⁿ ní cùu chi io ndèyáhu, te díhúⁿ cuyáhu acítí-áⁿ cuu cuèndá cue ñayiu ndàhú ní cùu —càchí-güedé xítñáha-güedé.

10 Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xítñáha-güedé, núú ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Vá dásatú-ndó iní ñadihí-a, chi sá ní quide ñaha-áⁿ xii-í cùu-xí iiⁿ sá váha. **11** Chi cue ñayiu ndàhú ducaⁿ-ni cùtnahá ñayiu-áⁿ tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá ndùu

cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ñuyíú-a. **12** Te sá dúhá ní quide ñaha ñadihí-a xii-í ní sódó-aⁿ àcití díquí-í, te xíáⁿ cada iní-ndó să sà quide túha-aⁿ yíqui cùñú-í cuèndá nguíndúxi-xi. **13** Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să nděni ní cuu nihíi ñuyíú ná càháⁿ ñayiu tnúhu-í, te càháⁿ-yu tnáhá cuèndá ñadihí-a cuèndá quiní nchaa ñayiu nàcuáa ní quide-aⁿ te ducaⁿ vă nácuánaá-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Té Jùdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñahá xii-gá

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Te sátá dúcáⁿ te té Jùdás Iscarioté ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue téé cùu dútú cúnùu. Te núú tnahá té Jùdás-áⁿ cùu ùxúú cue téé xìca cuu ndihí Jèsús. **15** Te ní xáhaⁿ-dé xii cue téé cùu dútú cúnùu-áⁿ:

—¿Ndédau cháhu ñaha-ndo xii-í te taxi cuèndá-í Jèsús xii-ndo-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

Te cue dútú-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuáñaha-güedé ócó úxí díhúⁿ cuixíⁿ, te diu-ni ducaⁿ ní sáñaha-güedé xii-dé. **16** Te ndéé öré ní queheⁿ cuèndá té Jùdás-áⁿ díhúⁿ, te ní ngüíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú-güedé.

*Cùdini Jèsús ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30;
1 Co. 11:23-26)*

17 Te ní sáá nduu ní quesaha vico xexi ñayiu pàá sá ñà túú yíhi levadurá diu-ni vico pàscuá, te cue téé xìca cuu ndihí Jèsús ní sándezhe yatni-güedé díñi-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mestrú, véxi-ndí xícáⁿ tnúhú-ndí núú-n nüú ndéé cuìní-n càda túha-ndí cuèndá cudlni-o sacuaa nduu vico pascuá — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

18 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cuàháⁿ xítí ñuú-áⁿ, te yàcáⁿ naníhí-ndó iiⁿ téé cùtnuní iní-ndó să sà xiní ñahá-dé xii-o, te cùñaha-ndo xii-dé: “Yaá cùu Mestrú càchí-gá sá sà ní cuyatni nduu vă cùndècu-gá ñuyíú-a, te vehe-n cuìní-gá cada-gá vico pàscuá ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá”, duha cùñaha-ndo xii téé-áⁿ — càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

19 Te cue téé xìca cuu ndihí-gá-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii-güedé, te ní quide túha-güedé sá cùdlni-güedé ndihí-gá sacuaa nduu vìco pascuá-áⁿ. **20** Te òré sa ní cundiquiⁿ te cuánguïhu Jèsús ndihí ndi ùxúú cue téé xìca cuu ndihí-gá mèsá cuèndá cudìni-gá ndihí-güedé. **21** Te nini xèxi-gá ndihí-güedé ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá díú iiⁿ nchohó cue téé xìca cuu ndihí-í cuáha cuèndá ñahá-ndó xìi-í núú cuè téé cùu úhú iní ñahá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

22 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé te nchaa-güedé ní ngüíta-güedé cùndiyí-güedé, te da iiⁿ da iiⁿ-güedé ní ngüíta-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿ñá díú yúhú ducaⁿ sàni iní-n càda-í-u? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

23 Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Tée nacaxi ndihí-í iiⁿ-ni cóhó caxi-ndí, téé-áⁿ cuáha cuèndá ñahá-dé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñahá. **24** Te yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuhu ichí-í cuáháⁿ-í yáha-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndiòxí, dico ndàhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuèndá ñahá xìi-í núú cuè téé cùu úhú iní ñahá, chi váha-gá sá vă cácu tée-áⁿ cundecu-dé ní cùu, te ñá díú sá ní cacu-dé te ducaⁿ càda-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

25 Te sátá dúcáⁿ te ní càháⁿ té Jùdás téé cuáha cuèndá ñahá xìi-gá, te xáhaⁿ-dé:

—Mèstrú, ¿te náa sàni iní-n sá yúhú cuáha cuèndá ñahá-í xii-n núú cuè téé cùu úhú iní ñahá xìi-n-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Díu-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

26 Te nini cùdini cue téé xìca cuu ndihí Jèsús ní queheⁿ-gá pàá, te ní ndacáⁿ táchú-gá núú Yá Ndiòxí, te dàtnùní ní táchú cuèchi-gá te ní ngüíta-gá dácáhñu-gá cue téé xìca cuu ndihí-gá-áⁿ, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ pàá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sá yìqui cuñú-í cùu-xí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

27 Te ní queheⁿ-gá vásu ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táchú-gá núú Yá Ndiòxí, te dàtnùní ní ngüíta-gá sàñaha-gá xii-güedé cuèndá coho-güedé

luha luha sá ñúhú xìtí-xi, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cóhó nchàa nchohó ndudí ndéhé yoho yàha stilé ñúhú xìtí vásu-a. **28** Te cada iní-ndó sá cùu-xí dàtná níñi-í sá càti òré cahni ñaha-güedé xii-í, te sá dúcáⁿ càti níñi-í xíáⁿ cutnùní ndáá sá Yá Ndiòxí cada-gá ingá núú sá văha sá cùu-xí văi ñayiu dàtná ní cachí-gá cada-gá, te ío văi ñayiu cada càhnu iní-gá cuéchi-yu. **29** Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá vítná-nă duha xìhi ndihí ñaha-í xii-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te vă cóhó ndihí ñaha-gá-í xii-ndo, dico na sàá nduu nànhí tnáhá-ó núú ndécú Tátá-í Dútú Ndiòxí tâxí tnùní-gá te dàvá-áⁿ cada iní-ndó sá dàtná sá cóhó ndihí ñaha tucu-í xii-ndo chi ío cudíi iní-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Té Pélú cùñaha-dé xii ñayiu sá ñà túú xìní-dé Jèsús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Te Jèsús ní xita-gá iiⁿ ndudú ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá, te dàtnùní ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí-güedé yulu Òlívú. **31** Te yàcán ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá-ndó dàndoo ñaha-ndo xìi-í niú vitna, chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé téé cùu toli, te nchaa mbéé-dé ndihí-güedé cuténuu”, duha càchí-xi núú tutú-gá. **32** Dico na ndòto-í te codonùu-í núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

33 Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Te cuéi nchaa-güedé ná dàndoo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chi vă dàndoo ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

34 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá níú vitna cùmání-gá cana iiⁿ lìhi, te úní xito càháⁿ-n núú ñayiu sá ñà túú xìní ñahá-í xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

35 Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Cuéi na cùu ndihí ñaha-í xii-n dico vă càháⁿ-í núú ñayiu sá ñà túú xìní ñahá-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue téé xìca cuu ndihí-gá díu-ni ducaⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-gá.

*Jèsús càháⁿ ndihí-gá Yă Ndiōxí ⁱⁱn xichi núú
nání Gètsemaní
(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)*

³⁶ Te Jèsúsní quexío-gá ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá ⁱⁱn xichi núú nání Gètsemaní, te xíaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cúnúcōo iha cundetu-ndo na quíhíⁿ-í yàcán caháⁿ ndihí-í Yă Ndiōxí —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁷ Te ndèca-gá té Pélú, ndihí ndí ndùú déhe té Zebèdeú cuaháⁿ, te ní ngüíta-xi súúní ndihú iní-gá. ³⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé úní-áⁿ:

—Súúní ndihú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quéndoo nchòhó iha te vá cùdú-ndó chi yúhú vá cùdú-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te sa ñùnchií luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngüíñí xítí-gá te ní nuu núú-gá ndàa núú ñuhú, te ní ngüíta-gá caháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndiōxí, te xáhaⁿ-gá:

—Yohó Tátá méè-í, caháⁿ ndàhú-í núú-n nüu vá cùndée iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuéndá sá vă ndóhò-í ná sàá òré, dico vá cáda-n nàcuáa cáchí iní méè-í, chi cada-n nàcuáa cáchí iní méé-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndiōxí.

⁴⁰ Te sátá ní yáha ní caháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndiōxí, te cuánuhú-gá núú ní dandoo-gá cue téé úní-áⁿ te xixidí-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii té Pélú:

—Náa ná cùndée iní-ndó vă cùdú-ni-ndo cuédicó ⁱⁱn òré nini caháⁿ ndihí-í Yă Ndiōxí-áⁿ? ⁴¹ Te chí quéndoo tucu te cuhuⁿ iní-ndó vă cùdú-ndó, te caháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiōxí cuéndá sá vă dácaháⁿ ñahá yùcu ñávaha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo. Te xiní ndáá-í sá nchòhó cuiní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa caháⁿ-í dicó-ni sá ñà túú nihí ndéé-ndó —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴² Te xito cùu uú cuaháⁿ tucu Jèsús caháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndiōxí, te xáhaⁿ-gá:

—Yohó Tátá méè-í, te núu vá cùndée iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuéndá sá vă ndóhò-í, te cada nàcuáa cáchí iní méé-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndiōxí.

⁴³ Te òré ní yáha ní caháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndiōxí, te cuánuhú tucu-gá núú xíndecu cue téé úní xícá cùu ndihí-gá-áⁿ, te xidí-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te

ducaⁿ ní quide-güedé chi súúní ñuhu saní núú-güedé. ⁴⁴ Te ní dandoo ñaha tucu Jésús xii-güedé xíaⁿ, te cuaháⁿ tucu-gá xito cùu uní caháⁿ ndihí tucu-gá Tátá-gá Dútú Ndiōxí, te diu-ni tnúhu sá sà ní xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndiōxí, diu-ni tnúhu-áⁿ ní xáhaⁿ tucu-gá. ⁴⁵ Te sátá ní yáha ní caháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndiōxí, te cuánuhú tucu-gá núú ndécú cué téé xíca cuu ndihí-gá-áⁿ, te òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te náa xidí-ni tucu-ndo? Te sa ní sáá òré cuahá cuéndá ñahá-güedé xii-í núú cué téé ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁴⁶ Dico vitna chí ndácōo na quíhíⁿ-ó, chi sa véxi téé cuahá cuéndá ñahá xii-í núú cué téé cùu úhú iní ñahá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Ní tnii-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuaháⁿ
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)*

⁴⁷ Te caháⁿ dúcáⁿ-ni Jèsús ní quexío té Jùdás. Te núú tnahá téé-áⁿ cùu ùxúú tnahá cue téé xíca cuu ndihí-gá ní cùu te ducaⁿ ní quide-dé. Te ndihí-dé väi cue téé ní quexío te dava-güedé xinehe-güedé machití, te dava-güedé xinehe-güedé carrutí. Te cue téé-áⁿ ní tendaha ñaha cue dütú cùnùu, ndihí cue téé cùu sacuéhé nüu ñayiu isràél. ⁴⁸ Te té Jùdás téé cuahá cuéndá ñahá xii-gá-áⁿ sa ní xítnuhu-dé cue téé-áⁿ nàcuáa cada-dé cuahá cuéndá-dé Jèsús núú-güedé, te duha ní xáhaⁿ-dē xii-güedé:

—Cundehe-ndo téé na teyuhu-í te téé-áⁿ tnii-ndo-dé chi téé-áⁿ cùu-dé téé ndèé iní-ndó —duha ní xáhaⁿ-dē xii-güedé.

⁴⁹ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dē xii-güedé, te ní sándehe yatni-dé núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—jRacióⁿ Mestrú! —cáchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te ní teyuhu ñaha-dé xii-gá. ⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Yohó téé ní chitnahá ñahá xii-í, ¿ná cuiní-n nüu véxi-n nüù-í? —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ní tnii ñaha cué téé ndihí té Jùdás-áⁿ xii Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuaháⁿ.

⁵¹ Te ⁱⁱn cue téé ndihí Jèsús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ⁱⁱn xio lóho ⁱⁱn

tée xìnu cuechi nūú dūtú cúnùu te ní quendeé duuⁿ lóho-dé. ⁵² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii téé ducaⁿ ní xehndé lóho téé-áⁿ:

—Nachihi machítí-n ñìxi, chi nchaa cue téé na nàá ndihí machítí cahni-güedé tnàha ñáyiü-güedé te diu-ni ndihí machítí cuú méé-güedé tucu. ⁵³ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nüu yúhú cuìní-í cácu-í te caháⁿ ndihí-í Tátá-í Dútú Ndióxí, te tendaha-gă cuéhé víhí espíritu xínú cuèchi núú-gă quixi-xi dàcácu ñaha-xi xìi-í. ⁵⁴ Dico núú ducaⁿ na càda-í te vá quéé ndáá-xi nàcuáa caháⁿ-xi núú tutú Tátá-í Dútú Ndióxí núú ndéé tnuní sá dàcuítí xìni ñuhu-xi nándi ndoho-í—càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁵⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii cue téé ducaⁿ ní tnii ñaha xìi-gá-áⁿ:

—Nchaa-ni nduu ní xiní-ndó ní xóo cunucóo-í xítí veñúhu càhnu sá io cùnuu ní xóo danèhé-í ñáyiü, te ñá túu ní tnii ñaha-ndo xii-í, ¿te ná cuéndá vitna quide ñaha-ná-ndó xìi-í dàtná quídé-ndó ⁵⁶ ñadúhú, nèhe-ná-ndó màchití nèhe-ná-ndó càrrutí ní quexlo ní tnii ñaha-ndo xii-í-i? ⁵⁶ Dico dacuití sá dühá càda-xi nacuáa quee ndáá-xi nàcuáa ní caháⁿ cue téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha ní ngódó tnuní núú tutú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te nchaa cue téé xìca cuu ndihí-gá ní xinu-güedé ní dandöo ñaha-güedé xii-gá.

Jèsús ndécu-gă jündá
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Te cue téé ní tnii ñaha xìi Jèsús ndécá ñàha-güedé xii-gá cuaháⁿ núú té Caifás téé cùu dütú cúnùu-gá. Te núú ndécu dütú cúnùu-gá-áⁿ sa ní tacá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiü nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndí Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé nüú ñáyiü isràél cuéndá cada-güedé jündá. ⁵⁸ Te té Pélú xica xìca-ni nchicúⁿ ñahá-dé xii-gá cuaháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécu téé cùu dütú cúnùu-gá-áⁿ, te xíáⁿ ní ngóo-dé ndihí cue téé cùu poleciá cuéndá cuìní-dé quiní-dé nasa cada ñaha-güedé xii Jèsús.

⁵⁹ Te cue téé cùu dütú cúnùu, ndihí cue téé cùu sacuéhé nüú ñáyiü isràél, ndihí nchaa dava-gá cue téé xìndecu jündá ndúcú-güedé

nàcuáa cada-güedé dacàa-güedé ⁶⁰ cuéchi díquí Jèsús cuéi cùu-xi ⁶¹ sá ñá ndàá cuéndá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá. ⁶⁰ Te vái cue téé ní ngúíta-güedé dàcàa-güedé cuéchi díquí-gă, dico ñá túu ní cùndee tnúhu-güedé chi mee-ni tnúhu ndehnde cùu-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní quexlo tucu úú tnàhá cue téé dàcuandehnde-güedé, ⁶¹ te xáhaⁿ-güedé xii nchaa cue téé xìndecu jündá:

—Véxi-ndí càchí tnúhu-ndí xii-ndo sá tée-a càchí-dé sá dängoyo-dé veñúhu càhnu sá io cùnuu núú chíñúhu-o Yá Ndióxí, te dandàa-dé ingá veñúhu saa, diu-ni núú cáá tnàhí veñúhu-áⁿ, te xítí úní-ni nduu sa nadaxínu-dé, duha càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁶² Te téé cùu dütú cúnùu-gá-áⁿ ní ndacuíñi-dé, te xáhaⁿ-dé xii Jèsús:

—¿Ná cuéndá duha ndùu tnúhu caháⁿ cue téé-a cuéndá-n? Te caháⁿ nüu nasa cunduu tnúhu caháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁶³ Dico Jèsús ñá túu tnàhí ni caháⁿ-gá. Te téé cùu dütú cúnùu-gá-áⁿ ní xáhaⁿ tucu-dé xii-gá:

—Yúhú, cícú nèhe-í Yá Ndióxí chi cuìní-i sá càchí tnúhu ndáá-n xii-ndí nüu sá díú Crístú Déhe Yá Ndióxí Yaá ní tendaha-gă véxi ñuyíú-a cùu-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁶⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Diu Yaá-áⁿ cùu-í dàtná càchí-n-áⁿ, te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá sàá nduu te quiní-ndó yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndióxí Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá vaha. Te dàvá-áⁿ quiní ñahá-ndó xii-í quee-í andiu quìxi-í ichi xítí vícó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁶⁵ Te dütú cúnùu-gá-áⁿ ní ndátá-dé dóó níhnú-dé cuéndá sá ñà túu ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní caháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dé xii nchaa cue téé xìndecu jündá:

—Téé-a caháⁿ úhú-dé cuéndá Yá Ndióxí, te vitna ñá túu-gá xíní ñuhu-xi cue téé caháⁿ ndáá nüu ndáá sá ndécuéchi-dé àdi ñá túu ndécuéchi-dé, chi sa ní tecú dóho-o nàcuáa ndùu tnúhu ní caháⁿ-dé ní caháⁿ úhú-dé cuéndá Yá Ndióxí. ⁶⁶ Te nchaa-ndo chí caháⁿ vitna nüu nasa sàni iní-ndó cùnduu cuéndá téé-a —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii nchaa cue téé-áⁿ.

Te cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchúhú càchí-ndí sá tàú-xi cuú-dé chi ndècuéchi-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁶⁷ Te ní ngüíta-güedé ní tiú díi ñahá-güedé xii-gá te ní caniha-güedé, te tnàhá núú-gá ní cani-güedé. ⁶⁸ Te ní cudíquí ndeeé ñahá-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Yohó Tée càchí sá cùú Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyú-a, cáháⁿ ná còto yoo ní caniha xìi-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Té Pélú xáhaⁿ-dē xii ñayiu sá ñà túú xìní-dé Jésús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Te nini nùcóo té Pélú quehé, te ní sáháⁿ iiⁿ xíchí xínú cuéchi vehe-áⁿ núú-dé, te xáhaⁿ-xi xìi-dé:

—Yohó tnàhá-n cùu-n téé xìca cuu ndihí Jesús téé distrítú Galileá —càchí-xi xáhaⁿ-xi xìi-dé.

⁷⁰ Te té Pélú ñá túú ní nünuu-dé, te ndèdóho nchaa ñayiu xíndecu-áⁿ ní xáhaⁿ-dē xii xíchí-áⁿ:

—Yúhú, ñá túú cùtnuní iní-í násá ndùu tnúhu càháⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-xi.

⁷¹ Te ní xica té Pélú cuáháⁿ-dē ndàa nacuáa nchií yuyéhe vehe-áⁿ, te ní xiní ñahá tòcu ingleá xíchí xínú cuéchi vehe-áⁿ, te xáhaⁿ-xi xìi nchaa ñayiu xíndecu-áⁿ:

—Tée-a tnàhá-dé xícá cùu-dé ndihí Jésús téé ñuu Nazarét —càchí-xi xáhaⁿ-xi xìi-yu.

⁷² Te té Pélú ní xáhaⁿ-dē:

—Nchàcuiti Yá Ndiòxí sá ñà túú xìní-í téé càcunehe-ndo-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

⁷³ Te tna tnaa-ni ní cuu, te dava ñayiu xíndecu xíáⁿ ní xáhaⁿ tòcú-yu xii té Pélú:

—Ndáá sá tnàhá-n xìca cuu-n ndihí téé ndèca-güedé cuángihu-ăⁿ, chi ñayuhú càháⁿ-n —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-dé.

⁷⁴ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dē xii-yu:

—Nchàcuiti Yá Ndiòxí sá yühú càháⁿ ndáá-í sá ñà túú xìní-í téé càcunehe-ndo-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-yu.

Te òré-ni-áⁿ ní cana iiⁿ lïhi. ⁷⁵ Te ní ndacu iní té Pélú nacuáa ní xáhaⁿ Jésús xii-dé sá cùmání-gá cana iiⁿ lïhi te úní xito càháⁿ-dē sá ñà túú xìní ñahá-dé xii-gá. Te ní quee-dé tnuú ñayiu-áⁿ cuáháⁿ-dē iiⁿ xio ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

27

Ndèca-güedé Jésús cuáháⁿ núú té Pìlatú (Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Te sátá ní túndaá te nchaa cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñayiu isràél ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jésús. ² Te ní dácútú ñaha-güedé xii-gá, te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ núú té Pìlatú téé cùu gobiernú.

Ní xíhí té Jùdás

³ Te té Jùdás téé ní sáha cuéndá ñahá xìi Jesús ní cutnùní iní-dé sá cahni ñaha-güedé xii-gá, te ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ní quide-dé ní sáha cuéndá ñahá-dé xii-gá núú cué téé cùu úhú iní ñahá, te ní xica-dé cuáháⁿ-dē danchòcáva-dé ócó úxí díhúⁿ cuixíⁿ núú cué dútú cúnùu-áⁿ, ndihí núú cué téé cùu sacuéhé núú ñayiu isràél, chi diu cue téé-áⁿ ní sáñaha-güedé díhúⁿ xii-dé. ⁴ Te òré ní quexìo té Jùdás-áⁿ núú ndécu-güedé, te xáhaⁿ-dē xii-güedé:

—Yúhú, ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ ní quide-í ní taxi cuéndá-í iiⁿ téé ñá túú tnàhí cuéchi-xi cahni-ndo-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Te cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Nchúhú, ñá túú nágá cuéndú cuìní-ndí càháⁿ ndihí ñaha-ndí xii-n, te mee-n nàha núú násá sàni iní-n càda-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵ Te té Jùdás ní dängoyo-dé díhúⁿ-ăⁿ xítí veñúhu càhnu sá yo cùnuu, te ní xica-dé cuáháⁿ-dē ní dàcuéhné-dé méé-dé.

⁶ Te cue dútú cúnùu ní naquehen-güedé díhúⁿ-ăⁿ, te ní xítnàha-güedé:

—Díhúⁿ-a ní quéyáhu cuéndá sá cùu iiⁿ ñayiu, núú xíăⁿ vá cùu nàchihi-o xítí càjá núú ñuhú sà cùu cuéndá Yá Ndiòxí —càchí-güedé xítnàha-güedé.

⁷ Te ní ndatnúhu-güedé te ní cuu iiⁿ nuu-güedé cuéndá nacuaaⁿ-güedé iiⁿ xichi núú cáá ñuhu danani-güedé Núú Cuáha Nchaa Sá Cuáha Ñuhu, te xíáⁿ ní saaⁿ-güedé cuéndá xíáⁿ nguindúxi nchaa ñayiu véxi xica. ⁸ Te ní nadáma diu ñuhu-áⁿ, te vitna dànaní-güedé Ñuhu Yáhu Ñíñí, duha dànaní-güedé. ⁹ Te ducaⁿ ní

cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní caháⁿ ndíi Jerèmiás tée ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndíi: “Cue tée isràél ní cachí-güedé sá òcó úxí díhúⁿ cuixíⁿ cháhu-güedé cuéndá iiⁿ tée queheⁿ cuéndá-güedé. Te díhúⁿ-ăⁿ nàqueheⁿ-güedé, ¹⁰ te cuaan-güedé iiⁿ xichi núú nání Núú Cuáha Nchaa Sá Cuáha Nuhu, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxí cunduu”, duha ní cachí ndíi Jerèmiás-áⁿ.

*Jèsús ndécu-gă núú tē Pìlatú
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)*

¹¹ Te Jèsús ndécu-gă núú tē Pìlatú tée cùu gobiernú, te tée-áⁿ ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-gă, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Ndáá sá díu-n cùu-n tée yíndaha ñaha xii ñáyiu isràél-ăⁿ? —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Díu-í yíndàha-í-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹² Te cue dútú cúnùu ndíhi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél sàcáⁿ cuéchi-güedé núú tē Pìlatú cuéndá Jèsús, dico mee-gă ni iiⁿ tnúhu ñá túú ní caháⁿ-gá. ¹³ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Caháⁿ, ná cuéndá ñá túú caháⁿ-n, te cundehe ná ndéé duha titní cuéchi dàcaa cue tée-a díqui-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁴ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ni caháⁿ-gá, te té Pìlatú tée cùu gobiernú-áⁿ io ní cuñúhu-dě sá dúcáⁿ ñá túú tnàhí ni caháⁿ-gá.

*Ní quide ndáá-güedé sá cahni-güedé Jèsús
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

¹⁵ Te ndí tnahá nduu vico pascuá dàcàcu té Pìlatú tée cùu gobiernú-áⁿ iiⁿ tée yíhi vecaá chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te mee ñáyiu caháⁿ-yu te núú ndédacàa tée yíhi vecaá-áⁿ cäcu-dé te tée-áⁿ dàcàcu-dé. ¹⁶ Te dàvá-áⁿ yíhi iiⁿ tée nàni Barrabás vecaá, te tée-áⁿ io cuéndú-dé sá io nèhé ní quide-dé. ¹⁷ Te ní natacá nchaa ñáyiu, te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xáhaⁿ-dě:

—¿Ndédacàa núú ùú cue tée-a cuiní-ndó dàcàcu-í-güedé-i? ¿Té Barrabás áⁿ Jèsús tée nàni Cristú? —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

¹⁸ Te ducaⁿ ní caháⁿ té Pìlatú, chi ní cutnùní iní-dé sá dìcó sá cuèdú iní-güedé ducaⁿ ní quide-güedé ní saha cuéndá ñahá-güedé xii Jèsús núú-dé.

¹⁹ Te nini nùcóo té Pìlatú núú xèhndé-dé cuéchi ní tendaha ñàdihí-dé tnúhu cuaháⁿ núú-dé, te duha ndùu tnúhu ní tendaha-aⁿ: “Vá cání iní-n ná cada-n tée ní taxi cuéndá ñahá-güedé xii-n, tée ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chi icuini ío nèhé ní dácotó ñàha saní-i cuéndá-dé”, duha ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-aⁿ xii té Pìlatú.

²⁰ Dico cue tée cùu dútú cúnùu, ndíhi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiu sá ná cùñàhá-yu xii té Pìlatú dàcàcu-dé té Barrabás te cahni-dé Jèsús, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedé. ²¹ Te té Pìlatú-áⁿ ní xáhaⁿ tùcu-dé xii-yu:

—¿Ndédacàa núú ùú cue tée-a cuiní-ndó dàcàcu-í? —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

Te ní xáhaⁿ-yu xii-dé:

—Té Barrabás dàcàcu-n —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xáhaⁿ-dě:

—¿Te ná cuiní-ndó càda-í Jèsús tée nàni Cristú tée càchí sá Yá Ndióxí ní tendaha ñaha xii-dé véxi-dé ñuyíú-a-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

Te nchaa-yu ní caháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu:

—Cata caa-dé núú cùrúxi —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

²³ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ tùcu-dé xii-yu:

—¿Te ná cùu cuéchi ní quide-dé núú ducaⁿ cuiní-ndó càda-í-dé-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

Dico nchaa-yu uuⁿ-gá níhi ní caháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núú cùrúxi! —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

²⁴ Te té Pìlatú ní cutnùní iní-dé sá vă níhi-dé nàcuáa cada-dé, chi uuⁿ-gá níngüita ñáyiu xicuáá-yu, te xiăⁿ ní xícáⁿ-dé ndute ní ndahá-dě núú nchaa ñáyiu, te ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—Té-a cùu-dé iiⁿ tée ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te nchohó cuiní-ndó sá cùu-dé, dico díu-ni mee-ndo cuido yáhu-ndo-dé chi yúhú vá cuídó yáhu-í-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

²⁵ Te nchaa-yu ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—¡Díu nchúhú ndihí cue déhe-ndí cuido yáhu-ndí-dé! —cáchí-yu xáháⁿ-yu.

²⁶ Te sátá dúcáⁿ te té Pílatú ní dácácu-dé té Barràbás, te ní táúchíúⁿ-dé ní cani-güedé Jésus. Te sátá dúcáⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táúchíúⁿ-dé candeca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

²⁷ Te cue téé cùu sandadú té Pílatú ndécá-güedé Jésus cuánguihu xítí vehe cähnu cuu cuéndá-dé, te cue téé cùu sandadú-áⁿ ní cana-güedé dava-gá cue sandadú núú dúcáⁿ ndécá-güedé Jésus cuánguihu-áⁿ. ²⁸ Te xíáⁿ ní taunuú-güedé dóó-gá, te ní dácuihnú ñaha-güedé xii-gá iiⁿ dóó tícuèhé víhi. ²⁹ Te ní cadúha-güedé iiⁿ coròná iñu ní chihí-güedé díquí-gá, te ní chitnii-güedé iiⁿ carrutí ndaha cùha-gá, te ní ngüiñí xítí-güedé núú-gá cùdiquí ndeeé ñahá-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Ío cähnu cuu yohó téé yíndaha ñaha xii ñáyiu isràél! —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁰ Te ní tiú dií ñahá-güedé xii-gá, te ní quehen-güedé carrutí sá ní sáñaha-güedé xii-gá te ní ducuⁿ-güedé díquí-gá. ³¹ Te sátá ní yáha ní cudiquí ndeeé ñahá-güedé xii-gá, te ní nataunuú ñaha-güedé xii-gá dóó tícuèhé víhi sá ní dácuihnú ñaha-güedé xii-gá, te ní dándiúnuú ñaha-güedé xii-gá dóó méé-gá, te dätnùní ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú cátá caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

Sata caa-güedé Jésus núú cùrúxí (Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Te ñùhu-güedé ndihí-gá ichi, te ní naníhi-güedé iiⁿ téé ñuu Cirené nání-dé Xímú, te téé-áⁿ ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jésus.

³³ Te ní sáá-güedé ndihí-gá iiⁿ xichi núú nání Gølgotá, te tnúhu-áⁿ quéé-xí: Núú nání yíqui díquí ndiyí, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. ³⁴ Te xíáⁿ sáñaha-güedé ndudí úá coho-gá ní cùu, te ñá túú ní xìhi-gá chi dico-ni ní xito ndéé-gá.

³⁵ Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, te sátá dúcáⁿ te cue téé cùu sandadú-áⁿ ní xito ndéé-güedé núú

ndédacàa-güedé cuu cuéndá-güedé dóó-gá. Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cäháⁿ iiⁿ téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha yodo tnuní núú tutú-gá, te duha cáchí-xi: “Ní xito ndéé-güedé núú ndédacàa-güedé cuu cuéndá-güedé dóó-gá”, duha ní cachí téé-áⁿ te ducaⁿ ní ngódó tnúní núú tutú-gá. ³⁶ Te sátá dúcáⁿ ní quide-güedé, te ní ngóo-güedé ndéé ñahá-güedé xii-gá. ³⁷ Te ní taxi ndecu-güedé iiⁿ sá ndéé lètrá ndàa díquí-gá. Te lètrá-áⁿ cäháⁿ-xi ná cuéndá ducaⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te duha cäháⁿ lètrá-áⁿ: “Téé-a cùu-dé téé yíndaha ñaha xii ñáyiu isràél”, duha cáchí-xi. ³⁸ Te tnàhá úú cue téé cùu ñadúhú ní sata caa-güedé diu-ni núú cùrúxí tucu, te iiⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá. ³⁹ Te nchaa ñáyiu yáha yatni núú tákàa-gá-áⁿ, te dàcuicó-yu díquí-yu ndéhe ñahá-yu xii-gá, te xícuèhé ñahá-yu. ⁴⁰ Te xáháⁿ-yu xii-gá:

—Yohó cáchí-n sá dàngoyo-n veñúhu cähnu sá io cùnuu, te dandàa-n ingá veñúhu saa, te xítí úní-ni nduu sa nadaxínu-n, te vitna tanùu núú cùrúxí-áⁿ dàcácu-n mée-n té núú ndisa sá Déhe Yá Ndiòxí cùú-n — cáchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

⁴¹ Te diu-ni ducaⁿ cùdiquí ndeeé ñahá cué téé cùu dútú cúnùu xii-gá, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnúní ndí Moísés, ndihí cue téé cùu fariséu, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél, te xítnàha-güedé:

⁴² —Téé-a ní ndacu-dé ní dácácu-dé dava ñáyiu, te mee-dé ñá ndácú-dé dàcácu nihnu-dé méé-dé. Te núú ndisa sá cùú-dé téé yíndaha ñaha xii ñáyiu isràél, te na cùndehe-o nuu-dé núú cùrúxí-a cuéndá quíndáá iní-ó-dé. ⁴³ Te cáchí-dé sá sàndáá iní-dé Yá Ndiòxí, te mee-gá ná dàcácu ñaha-gá xii-dé te núú cùndahú iní ñahá-gá, chi mee-dé cáchí-dé sá Déhe-gá cùú-dé — cáchí-güedé xítnàha-güedé.

⁴⁴ Te ndéé tnàhá cue téé cùu ñadúhú tákàa xio xio diñi-gá xícuèhé ñahá-güedé xii-gá.

Ní xíhí Jésus

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Te òré ní cuu cuádava nduu te ní cunee níhií ñuyíú, te ducaⁿ-ni caa ní cuu caá úní

sacuaa. ⁴⁶ Te òré sa ta cùyatni cuu caá úní sacuua-áⁿ, te níhi ní caháⁿ Jésús, te càchí-gá:

—Èlí, Èlí, ¿láma sabàctaní? —càchí-gá.

Te tnúhu-áⁿ quéé-xí: Ndióxí méè-í, Ndióxí méè-í, ¿ná cuèndá ní dáñá ñaha-n xii-í?, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

⁴⁷ Te dava cue téé xíndecu yatni núú tacàa-gá-áⁿ ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní caháⁿ-gá, te ní xítñaha-güedé:

—Téé-a càna-dé té Èliás —càchí-güedé xítñaha-güedé.

⁴⁸ Te òré-ni-áⁿ ní quene cunu iiⁿ cue téé xíndecu-áⁿ ní queheⁿ-dé luha càchí, te ní chindóyo-dé xítí ndudí íá, te ní chinenu-dé díqui iiⁿ yutnu càni te ní ndocani-dé ní chihi-dé yuhu-gá. ⁴⁹ Te dava-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii téé-áⁿ:

—Cundetu tnaa na cùndehe-o nacoto núu quixi té Èliás dàcacu ñaha-dé xii-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii téé-áⁿ.

⁵⁰ Te Jésús níhi ní cana saa-gá, te ní xihí-ni-gá. ⁵¹ Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dőo cùú còrtiná xítí veñúhu càhnu sá io cùnuu ní quée dava ndáá, te ndàa núú nínu ní ngüíta-xi ní ndátá, te ní tnáa, te dava cava nàhnu ní táchú. ⁵² Te dava yaú núú yíndúxi ñáyiu ní xihí ní sándáá iní ñáhá xì Yá Ndióxí ní nacaáⁿ te ní ndotó-yu. ⁵³ Te sátá ní yáha ní ndoto Jésús, te cue ñáyiu ní ndoto-áⁿ cuånguihú-yu xítí ñuu Jerusálén, te cue ñáyiu ñuu-áⁿ io vái-yu ní xiní-yu cue ñáyiu ducaⁿ ní ndoto-áⁿ.

⁵⁴ Te sá dúcáⁿ nändi ní quide-xi, ndihí sá dúcáⁿ ní tnáa xíáⁿ io ní yuhú téé cùu capitáⁿ ndihí nchaa dava-gá cue téé ndècu ndihí-dé ndéé-güedé yíqui cùñú Jésús, te ní xítñaha-güedé:

—Sá ndàá ndisa sá díú téé-a cùu-dé Déhe Yá Ndióxí ní cùu —càchí-güedé xítñaha-güedé.

⁵⁵ Te xica xínutnii vái ñáyiu díhí ndéhë-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii Jésús, te ñáyiu-áⁿ cùú-yu ñáyiu ní chindéé-yu Jésús, te ndéé distrítu Galileá ní chinchicún ñáhë-yu xii-gá. ⁵⁶ Te tnuú ñáyiu-áⁿ tnáhá tá Mèriá Magdaléná, ndihí tá Mèriá náná té Jacobó ndihí té Chéé, ndihí náná cue déhe té Zebèdeú.

*Chìndúxi-güedé Jésús
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)*

⁵⁷ Te ndècu iiⁿ téé cuica nàni-dé Chéé te cùu-dé téé ñuu Arimàteá, te tnáhá-dé ní tnahá tnúhu-dé ndihí Jésús. Te òré sa ní cuaa, ⁵⁸ te ní saháⁿ-dé núú té Pìlatú, te xáhaⁿ-dé ní cuu cùndee iní-dé daña-dé chindúxi-dé yíqui cùñú Jésús. Te té Pìlatú-áⁿ ní sahá-dé tnúhu, te ní táúchíúⁿ-dé sá cuáha cuèndá-güedé té Chéé-áⁿ yíqui cùñú-gá.

⁵⁹ Te té Chéé-áⁿ ní queheⁿ cuèndá-dé yíqui cùñú-gá, te ní chidúcúⁿnuu-dé iiⁿ dóo cuìxíⁿ dóo cándòo. ⁶⁰ Te sa nchíi iiⁿ yaú sáá ní caáⁿ té Chéé-áⁿ yíqui naha càva te xíáⁿ cùú cuèndá-dé, te yaú-áⁿ ní chihi-dé yíqui cùñú Jésús, te dätnùní ní sadí-dé iiⁿ yúú cahnu yúú quèhéⁿ yuhu yaú-áⁿ, te ní xica-dé cuánuhú-dé. ⁶¹ Te tnáhá tá Mèriá Magdaléná, ndihí ingá xichí nání Mèriá ní quexiò-yu ní ngóo-yu yatni núú nchíi yaú-áⁿ.

Cue téé ndéé yaú núú yíhí yíqui cùñú Jésús

⁶² Te sátá ní yáha ní quide túha ñáyiu nchaa sá nándihí-yu nduu tnéé nduu ndètatú-yu-áⁿ, te diu-ni nduu ndètatú-yu-áⁿ ní saháⁿ cue dütú cùnùu, ndihí cue téé cùu fariséu ní caháⁿ ndihí-güedé té Pìlatú. ⁶³ Te xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Yòhó téé cùnuu, véxi-ndí càchí tnúhu-ndí sá ní ndacu iní-ndí sá téé ndehnde ní xihí-áⁿ càchí-dé òré ndécú-gä-dé sá ndùu úní sá cùu-dé, te ndoto-dé. ⁶⁴ Te tendaha-n cué téé na quíhíⁿ-güedé cundee-güedé yuhu yàú núú ní chihi-güedé yíqui cùñú-dé, chi na cuáháⁿ quíhíⁿ cue téé ní xica cuu ndihí-dé duhu-güedé yíqui cùñú-dé, te cùñaha-güedé xii ñáyiu sá ní ndoto-dé. Chi núu ducaⁿ na càda-güedé te io-gá dandàhú-güedé cue ñáyiu dàcúúxí dàtná ní quide mee téé ní xihí-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁶⁵ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Náu cue sandàdú-a candeca-ndo-güedé quíhíⁿ, te cadí váha-ndo ndihí-güedé yuhu yàú-áⁿ nàcuáa tàú-xi cunduu, te na cùndeé-güedé nàcuáa sàni iní-ndó cùnduu —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁶⁶ Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tee-güedé iiⁿ sèñá yúú ndèdí yèhe yaú-áⁿ, te ní dándoo-güedé cue sandàdú-áⁿ

ndèé-güedé yaú-áⁿ, te ducaⁿ ní quide-güedé cuèndá sá vă y  o qu  h  n naca  n ya  -  n.

28

N   ndoto J  s  s

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te s  t  r n   y  ha nduu nd  t  t  u   y  iu, te ndum  ng   neh   v  h  -n   n   xica t   M  ri   Magdal  n   ndih   ing   x  ch   n  n   M  ri   cu  ngot  -yu ya   n  u n  i ch  hi-g  ued   y  qui c  n   J  s  s. ² Te uu  ni n  hi v  hi n  i tn  a, te   r   ducaⁿ n  i quide-xi chi i  n esp  rit   x  n   cu  echi n  u Y   N  di  x   n  i que  x  -xi n  u d  c  aⁿ n  ch  l  i ya   n  u n  i ch  hi-g  ued   y  qui c  n   J  s  s, te n  i x  c  an   esp  rit  -  n   y  u nd  d  i y  he ya  -  n te n  i ng  o-xi n  u y  u-  n  . ³ Te d  at  n   d  at  saⁿ-xi   r   s  a nd  t  t  e d  ucaⁿ dat  saⁿ-xi n  u esp  rit  -  n  , te d  o   n  i hn  u-x   cu  x  n   qui  i. ⁴ Te   r   ducaⁿ n  i quide-xi te cue sand  d  u nd  e   ya  -  n n  i quidi   ha-xi x  i-g  ued   s  a n  i y  uh  -g  ued  , te n  i ndu  -g  ued  , te n  i x  ta s  a x  n   tn  un  -g  ued  . ⁵ Te esp  rit  -  n   n  i x  haⁿ-xi x  i cue   y  iu d  h  i cu  ngoto ya  -  n  :

—Nch  h     y  iu d  h  i v  xi coto ya  -a, v   y  uh  -nd   chi y  uh   c  tn  n   in  -i s  a nch  h   v  xi-nd   n  anducu-nd   y  qui c  n   J  s  s Ya   n  i x  h   n  u c  r  uxi. ⁶ Dico Ya  -  n   chi   n  a t  u  -g  a nd  c  u y  qui c  n  -g  a iha, chi sa n  i ndoto-g  a, te diu ducaⁿ n  i cach  -g  a s  a nd  t  o-g  a c  tn  h   v  t  a c  u  -g  a, te ch  i t  a  qu  xi cundehe-nd   n  u n  i sac  n  -g  ued   y  qui c  n  -g  a n  i c  u te quin  -nd   n  a   n  a t  u  -g  a. ⁷ Te vitna io ndih   ch  i cu  h  aⁿ n  u x  ndecu cue t  e n  i xica cuu ndih  -g  a, te duha cu  h  a-nd   x  i-g  ued  : “N  i ndoto J  s  s Ya   n  i x  h   n  i c  u, te codon  u-g  a n  u-nd   qu  h  n   distr  it   Galileá te y  ac  n   quin  -nd  -g  a”, duha cu  h  a-nd   x  i-g  ued  . Duha nd  u tn  hu n  i cach   tn  hu-  i x  i-nd   —c  ch  i espíritú-  n   x  haⁿ-xi x  i cue   y  iu d  h  i-  n  .

⁸ Te cue   y  iu d  h  i-  n   n  i natn  -yu ichi, te s  u  n   ndih   cu  nh  -yu n  u x  ndecu cue t  e n  i xica cuu ndih   J  s  s cu  nd  a nacani tn  hu-yu n  u-g  ued   n  acu  a n  i x  haⁿ espíritú-  n   x  i-  n  , te cu  i n  i y  uh  -yu dico s  u  n   c  d  i   in  -yu. ⁹ Te ichi   uh  -yu cu  nh  -yu, te na in  -yu n  i que  x   Jes  s n  u-yu n  i d  nd  c  o v  ha   ha-g  a x  i-  n  . Te

  y  iu-  n   n  i ng  i-  n   x  t  -yu n  u-g  a, te n  i numi   h  -yu x  i-  g  a, te n  i chi  nuhu   h  -yu. ¹⁰ Te n  i x  haⁿ-g  a x  i-  n  :

—V   y  uh  -nd  , ch  i cu  h  a-nd   cu  nh  -yu x  i-  g  a, te n  i chi  nuhu   h  -yu. qu  h  n  -g  ued   distr  it   Galileá, te y  ac  n   quin     h  -g  ued   x  i-  g  a —c  ch  i-g  a x  haⁿ-g  a x  i-  n  .

N  cu  a nd  u tn  hu n  i nacani cue sand  d  u

¹¹ Te n  i   u-  n   cue   y  iu d  h  i-  n   ichi cu  nh  -yu, te dava cue sand  d  u cue t  e nd  e   ya  -  n   n  i c  u-  n   n  i xica-g  ued   cu  nh  -g  ued     u-  n   cu  nd  a nacani tn  hu-g  ued   n  u-  n   cu  e t  e c  u-  n   d  ut   c  n  u-  n   nacuáa n  i cuu. ¹² Te cue t  e c  u-  n   d  ut   c  n  u-  n   n  i quide-g  ued   j  und  a ndih   cue t  e c  u-  n   sacu  h  -e   u-  n     y  iu isr   l, te n  i ndatnúhu-g  ued   n  acu  a cada-g  ued  , te n  i quide nd  a  -g  ued   ndih   cue sand  d  u-  n   s  a cu  nh  a-g  ued   v  ai d  h  u-  n   cu  nd  a dacu  ndehn  de-g  ued  . ¹³ Te n  i x  haⁿ-g  ued   x  i cue sand  d  u-  n  :

—Cu  n  -nd   s  a v   c  h  aⁿ nd  a  -nd     u-  n     y  iu n  acu  a n  i cuu, chi cu  nh  a-nd   x  i-  n   s  a   r   s  i-  n  -nd   n  i quixi cue t  e n  i xica cuu ndihí-d  e n  i d  uh  -g  ued   y  qui c  n  -d  e n  i   h  -g  ued   cu  h  aⁿ, duha cu  nh  a-nd   x  i-  n  . ¹⁴ Te n  u na n  i h  i t  e P  lat   t  e c  u-  n   gobiernú tn  hu n  acu  a cu  nh  a-nd   x  i-  n     y  iu, te nch  h  u cada nd  a  -nd   ndih  -d  e cu  nd  a s  a   n  a t  u-  n     a-  n   cada   ha-  d   x  i-  n   —c  ch  i-g  ued   x  haⁿ-g  ued   x  i cue sand  d  u-  n  .

¹⁵ Te cue sand  d  u-  n   n  i queheⁿ cu  nd  a-g  ued   d  h  u-  n  , te n  i xica-g  ued   cu  h  aⁿ-g  ued   te n  i c  h  aⁿ-g  ued   n  acu  a n  i x  haⁿ cu  e t  e-  n   c  h  aⁿ-g  ued  . Te nch  a   y  iu isr   l n  i n  i-  -yu tn  hu n  i c  h  aⁿ-g  ued  -  n  , te diu-ni tn  hu-  n   c  h  aⁿ-yu nd  e   vitna.

J  s  s x  haⁿ-g  a x  i cue t  e n  i xica cuu ndih  -g  a n  acu  a nd  u chiuⁿ cada-g  ued   (Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Te ndi   u-  n   cue t  e n  i xica cuu ndih   J  s  s n  i xica-g  ued   cu  h  aⁿ-g  ued     u-  n   y  u-  n   c  a-  n   distr  it   Galileá n  u-  n   n  i x  haⁿ-g  a naníhí tn  h  -g  ued   ndih  -g  a. ¹⁷ Te   r   n  i x  n  -g  ued   J  s  s te n  i chi  nuhu   ha-  g  ued   x  i-  g  a, dico dava-g  ued   s  a-  n     u-  n   s  a-  n   u  -  n   in  -g  ued     u-  n   diu-  g  a   diu-  g  a   adi   n  a diu-  g  a. ¹⁸ Te

Jèsús ní sánđehe yatni-gá ndéé núú-güedě,
te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yúhú ndécú ndihí-í tnúhu ndee ìní
táxi tnùní-í cuéi andiu te cuéi ñuyíú-a.

¹⁹ Te vitna tàuchiuⁿ-í sá quíhíⁿ-ndó níhií
ñuyíú cäháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñäyiu cuéndá
tuha ñähá-yu xii-í, te dacuàndute-ndó-yu.
Te òré ducaⁿ càda-ndo, te cacunehe-ndo
tátá-ó Dütú Ndiökí ndihí yúhú Yaá cúú
Děhe-gá ndihí Espíritú-gá. ²⁰ Te cúñaha-ndo
xíi-yu sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa sa ní
dánèhé ñähà-í xii-ndo càda-ndo. Te na
cachí tnúhu-í sá cündècu ndihí ñaha-ni-í
xii-ndo ñuyíú-a ndéé ná sàá nduu nàa-xí
—cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé. Te ducaⁿ na
cünduu.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ MÁCÚ

*Té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu
cäháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxí xítí yucu
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Duha ní quesaha tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó tnúhu Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndióxí.

² Te ndíi Chàiá téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha ní chídó tnùní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Tendaha-í iiⁿ téé codonùu-dé núú-n,
te dàtúha-dé ñáyiu cuéndá tniiⁿ-yu tnúhu-n.

³ Te téé-áⁿ quíhi-dé xítí yucu te níhi cäháⁿ-dé
cúñaha-dé xii ñáyiu:

“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha
ndècu-ndo, te tniiⁿ-ndo iichi váha, te
ducaⁿ càda-ndo cuéndá cundecu
túha-ndo, chi véxi Yaá ío cùnuu”,
duha cúñaha-dé xií-yu.

Duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndíi Chàiá
nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii Déhe-gá.

⁴ Te téé dii cuéndá-xi ní ngódó tnùní-áⁿ
nání-dé Juàá, te téé-áⁿ ní xíhi-dé xítí yucu
ní cäháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxí, te ní xóo
dacuàndute-dé ñáyiu, te duha ní xáhaⁿ-dé
xií-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túu quide
váha-ndo ndècu-ndo, te daña-ndo nchàa
ichi cuehé ichi duha te cuandute-ndo, te
ducaⁿ te Yá Ndióxí cada càhnu iní-gá nchaa
yícá cuéchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dé xií-yu.

⁵ Te nchaa ñáyiu distrítu Jùdeá, ndíhi
ñáyiu ñuu Jerusàlén ní säháⁿ-yu ndéé yúte
Jòrdán núú ndécu té Juàá ní xíndedóho-yu
nchaa tnúhu ní cäháⁿ-dé. Te cue ñáyiu
ní náhmá nchaa yícá cuéchi-xi te ní
dacuàndute ñaha-dé xií-yu.

⁶ Te té Juàá-áⁿ ní xíhnu-dé dóó idi càmeyu,
te iiⁿ ñii ní cuu pàñú xítí-dé, te ní xóo caxi-dé
tíca làngóstá ndíhi ndudí ñúñú cuéché. ⁷ Te
ní xáhaⁿ tucu-dé xii ñáyiu:

—Nchicúⁿ iiⁿ téé véxi, te téé-áⁿ yo-gá
cúnùu-dé dàcúúxí yúhú, chi yúhú cùu-í iiⁿ
téé duuⁿ duuⁿ ñá túu tàú-í ngúnundey-i
nandaxi cuédcó ñii nihnu chàú-dé dico

quide-í chìuⁿ-dé. ⁸ Te yúhú dàcuàndute
ñaha-í xii-ndo, dico mee-dé taxi-dé Espíritu
Yá Ndióxí cundecu ndíhi-ndo —càchí-dé
xáhaⁿ-dé xií-yu.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Te dàvá-áⁿ ní quee Jèsús ñuu Nazàréti iiⁿ
ñuu yíndèhu distrítu Galileá cuáháⁿ-gá yúte
Jòrdán. Te yàcáⁿ ní dàcuàndute ñaha té Juàá
xii-gá. ¹⁰ Te òré ní nene-gá xítí ndute, te ní
xiní-gá nchii andiu, te ní quee Espíritu Yá
Ndióxí véxi cuuⁿ-xi ngúnudecù ndíhi ñaha-xi
xítí-gá, te dàtná cáá iiⁿ lómá cáá Espíritu-áⁿ
véxi cuuⁿ-xi. ¹¹ Te òré-áⁿ ní tecú ní cäháⁿ Yá
Ndióxí ndéé andiu, te xáhaⁿ-gă xii Jèsús:

—Yòhó cùú-n Déhe-í téé ío cùu iní-í te ío
cùdii iní ñahà-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă.

*Sácuíhná quídé yíca-xi cada Jèsús sá ñà túu
tàú-gá cada-gá dico ñá túu ní quide-gá*

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Te Espíritu Yá Ndióxí ndécá-xí Jèsús
cuáháⁿ iiⁿ xítí yucu. ¹³ Te xítí yucu-áⁿ ío
víhí quíti dééⁿ, te xíáⁿ ndécu Jèsús ní ngüíta
sácuíhná quídé yíca-xi cada-gá iiⁿ sá ñà túu
tàú-gá cada-gá dico ñá túu ní sàndáá iní-gá.
Te cue espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndióxí
ní xinu cuechi-xi núú-gă. Te ní xíndecu-gá
údico nduu xítí yucu-áⁿ.

*Distrítu Galileá ní chisaha Jèsús chìuⁿ ní
tähú Tátá-gă Dútú Ndióxí cada-gá*

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Te sátá ní ngava té Juàá vecaá, te Jèsús
cuáháⁿ-gá distrítu Galileá dànehé-gá ñáyiu
tnúhu váha, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ndíhi
ndaha ñahà Yá Ndióxí xií-yu. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gă
xií-yu:

—Vitna sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha
ñahà Yá Ndióxí xii-ndo, te chí dáñá nchàa
ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te quindáá
iní-ndó tnúhu váha, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa
naníhí tähú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

*Jèsús càháⁿ-gá cùmí tnàhá cue téé tniiⁿ
chácá*

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Te Jèsús ñuhú-gă ichi cuáháⁿ-gá
tá yáha-gá yuhu làgúná Galileá, te ní
xiní-gá té Xímú ndíhi ñaní-dé té Ndrrixí
xidáquée-güedé ñunu-güedé xítí ndute

tníi-güedé chácá, chi quiti tnàhí-áⁿ cúú chìuⁿ-güedé tníi-güedé-dí. ¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáñá chìuⁿ quide-ndo-áⁿ, te quixi-ndo chìtnahá ñáhá-ndó xìi-í te taxi-í ìngá núú chìuⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó cäháⁿ-ndó ñáyiu cuéndá dacuàhá-yu tnúhu-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁸ Te òré-ni-áⁿ ní dáñá cuè téé-áⁿ ñunu-güedé te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

¹⁹ Te cuáháⁿ-gá luha-gá, te ní xiní-gá té Jàacobó ndihí ñaní-dé té Juàá ñúhú-güedé xítí bárcú-güedé náticu-güedé ñunu-güedé, te ndi ndùú-güedé cíú-güedé déhe té Zebèdeú.

²⁰ Te ní cana ñaha-gá xii-güedé, te ní dándöo-güedé tátá-güedé ndihí cue téé xínu cuechi núú-güedé xítí bárcú, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

*Ítⁿ téé yìhi ñaha espíritú cündihí yucu ñáváha
(Lc. 4:31-37)*

²¹ Te ní quexío Jesús ndihí cue téé-áⁿ iiⁿ ñuú nání Càpernaúm, te yàcáⁿ ndécu-gá ní tnahá nduu ndètatú ñáyiu, te cuánguïhu-gá veñúhu ñáyiu isràél dànehé ñáhá-gá xií-yu. ²² Te xícuñúhu vìhi-yu nchaa tnúhu cäháⁿ-gá, chi quide-gá sá cíú-gá iiⁿ Yaá táchí tnùní víhi, te ñá túú dàcuaha ñaha-gá xií-yu dàtná dàcuaha ñaha cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés. ²³ Te xítí veñúhu-áⁿ ndécu tnàhá iiⁿ téé yìhi ñaha iiⁿ espíritú cündihí yucu ñáváha, te espíritú-áⁿ ní quide-xi níhi ní cäháⁿ téé-áⁿ, te xáhaⁿ-dé xii Jèsús:

²⁴ —Te ná cuíní yòhó Jèsús téé ñuú Nazàrét cada ñaha-n xii-ndí nüú véxi-n nüú ndécu-ndí-i? ¿Áⁿ véxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xíní ñáhá-í xii-n sá cíú-n iiⁿ téé ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chi núú Yá Ndiòxí ní quee-n véxi-n ñùyíú-a —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁵ Dico Jèsús ní tenàá-gá espíritú cündihí yucu ñáváha-áⁿ, te xáhaⁿ-gá:

—¡Cadí yuhu-n, te taquèe yíqui cuñú téé-áⁿ! —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii espíritú-áⁿ.

²⁶ Te espíritú cündihí yucu ñáváha-áⁿ ní dácuyìhi ñáhá-xí xii téé-áⁿ, te ní dácáná sàa ñaha-xi, te ní quee-xi yíqui cùñú-dé

cuáháⁿ-xi. ²⁷ Te nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ io ní cuñúhu-yu, te ní xítñahá-yu:

—¿Te násá ndùu-tu sá quídé tée-a? ¿Ndudú sáá cäháⁿ-tu-dé sánùu? Te quide-dé dàtná quídé iiⁿ téé cùnuu vihi, chi cäháⁿ-ni-dé te sàndáá iní ñáhá nchaa espíritú cündihí yucu ñáváha —cächí-yu xítñahá-yu.

²⁸ Te io ndihí ní níhi nchaa ñáyiu dava-gá ñuú yíndèhu distritú Galileá tnúhu nchaa nàcuáa cäháⁿ Jèsús ndihí nchaa sá quídé-gá.

*Jèsús quídé tátña-gá náná ñadihí té Xímú
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

²⁹ Te òré ní ndee Jèsús veñúhu cue ñáyiu isràél, te cuáháⁿ-gá ndihí té Jàacobó ndihí té Juàá vehe té Xímú ndihí té Ndríxí.

³⁰ Te náná ñadihí té Xímú cùhú-aⁿ ñùhu vihi-aⁿ cahni, te ndihí-ni ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús sá cùhú-aⁿ. ³¹ Te ní sáháⁿ-gá núú cáá ñàha cuhú-áⁿ te ní tnii-gá ndaha-aⁿ ní ndocani ñaha-gá xii-aⁿ. Te òré-ni-áⁿ ní nchíco-aⁿ cahni, te ní ngüíta-aⁿ xínu cuechi-aⁿ núú-güedé ndihí-gá.

*Jèsús quídé tátña-gá vái ñáyiu cùhú
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)*

³² Te òré sa cuíní-xi cundi quiⁿ te ní quexío ñáyiu núú ndécu Jèsús, te nchaa ñáyiu cùhú ní dátacá-yu ndécá-yu ní sáá núú-gá, te tnàhá cue ñáyiu yìhi ñaha espíritú cündihí yucu ñáváha ndécá-yu ní sáá núú-gá. ³³ Te nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ ní chítú níhnú-yu yuyéhe vehe núú ní quexío Jèsús. ³⁴ Te Jèsús ní quide tátña-gá nchaa ñáyiu cùhú cuéi ndi díiⁿ ndi díiⁿ nüú cuéhé tnàhá-yu iiⁿ iiⁿ-yu, te ní queñuhu-gá nchaa espíritú cündihí yucu ñáváha yìhi ñaha xii ñáyiu, te ñá túú ní dàña-gá cäháⁿ cue espíritú cündihí yucu ñáváha-áⁿ ní iiⁿ tnúhu, te ducaⁿ ní quide-gá chi cue espíritú-áⁿ sa xíní-xi yoo cùu-gá.

*Jèsús cäháⁿ-gá tnúhu Yá Ndiòxí distritú Galileá
(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Te òré vátá tündaa váha-gá ní ndacóo Jèsús cuáháⁿ-gá iiⁿ xio yuhu ñuú núú ñá túú ñáyiu ndècu cuéndá yàcáⁿ cäháⁿ ndihí-gá Yá Ndiòxí. ³⁶ Te té Xímú ndihí cue téé cündihí-dé nándùcu ñaha-güedé xii-gá.

37 Te òré ní naníhí ñáhá-güedé xii-gá, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchaa ñáyiu nànducu ñahá-yu xii-n — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

38 Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí ná quihíⁿ-ó nchaa ñuu xíndáa yatni-a, chi danèhé-í ñáyiu tnúhu Yá Ndiòxí chi díu chìuⁿ-áⁿ vëxi-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

39 Te Jèsús tá xica ndodo-gá cuáháⁿ nchaa ñuu yíndèhu distritú Galileá dánèhé-gá ñáyiu, te ndí tnahá iiⁿ ñuu sàá-gá te ducaⁿ cuånguïhu-gá veñúhu-yu dànehé ñáhá-gá xií-yu tnúhu Yá Ndiòxí, te cue ñáyiu yíhi ñaha espíritu cùndíhi yucu ñáváha ta quèñuhu-gá nchaa espíritu-áⁿ yíqui cùñú-yu cuáháⁿ.

Jèsús quídé tätma-gá iiⁿ téé tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yíqui cùñú-ó

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Te ní quexío iiⁿ téé tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yíqui cùñú-ó nüú Jèsús, te ní ngüíñí xítí-dé nüú-gá càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í nüú-n nüu vá cùndee iní-n càda tätna ñaha-n xii-í chi cùtnuní iní-sá ndácú-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

41 Te Jèsús ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-dé te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Cuu cada tätna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

42 Te òré-ni-áⁿ ní xócuñí cuéhé tnàhá-dé.

43-44 Te Jèsús ní càháⁿ víhí-gá dóho-dé, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Vitna cuanùhú-na, dico vá yoo iiⁿ cùñaha-n sà ní quide tätna ñaha-í xii-n, te nüú dütú-ni cuàháⁿ cuèndá sá ná quiní ñáhá-dé xii-n sà ní ndúha-n te cuáha-n-dé sá ndúu tähú Yá Ndiòxí dàtná ní cachí ndí Moïsés cuèndá ná quiní ñáyiu sá ndàá ní ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

45 Te téé ní cuhú-áⁿ ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní ngüíta-dé xáhaⁿ-dé xii nchaa ñáyiu ta nàníhí-dé nàcuáa ní quide Jèsús ní quide tätna ñaha-gá xii-dé. Te sá dúcáⁿ ní xíté nuu téé-áⁿ cuèndú nàcuáa ní quide ñaha Jèsús xii-dé ní quide tätna ñaha-gá ní ndúha-dé, te xíáⁿ nüu dayuhu ní xoo quihu-gá dava

ñuu nüú ūo vài ñáyiu ndèhe ñaha xii-gá, te ní xoo cundecu-gá xítí yucu nüú ñà túu ñáyiu ndècu. Te nchaa ñuu ní quee ñáyiu ní sáháⁿ-yu nüú ndécu-gá ní càháⁿ ndihí ñáhá-yu xii-gá.

2

Jèsús quídé tätma-gá iiⁿ téé cùhú ñá cùú-gá candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Te sátá ní cuu iiⁿ üú nduu sá ní quee Jèsús ñuu Capèrnatúm te ní nasáá tucu-gá, te cue ñáyiu ní níhí-yu tnúhu sá ní ndexio-gá nüú quídé vèhe-gá. **2** Te ndíhi-ni ní tacá cuéhé víhí-yu, te ní chítú víhí-yu ndéé yuyèhe te ñá ní tnàhá-gá-yu. Te ní ngüíta-gá ní dánèhé ñáhá-gá xií-yu tnúhu Yá Ndiòxí.

3 Te òré-áⁿ ní quexío cùmí tnàhá cue téé nüú ndécu-gá nchidó-güedé iiⁿ téé cùhú ñá cùú-gá candá nihnu-dé. **4** Dico ñá túu ní ndàcu-güedé sáá-güedé ndéé nüú-gá chi ío cuéhé ñáyiu ndècu. Te xíáⁿ nüu ní sáá-güedé díqui véhé nüú yíhí-gá-áⁿ ní caáⁿ-güedé, te ichi ndàa díqui véhé-áⁿ ní dáquée-güedé téé cùhú-áⁿ, te ñùhu-dé iiⁿ xító ní dáquée ñaha-güedé ndéé nüú-gá. **5** Te Jèsús sa ní cutnuní iní-gá sá sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá nüu ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú-áⁿ:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-n chaa cuéchi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

6 Te xíáⁿ xíncóo iiⁿ üú cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùnì ndí Moïsés, te sá dúcáⁿ ní càháⁿ Jèsús nüú cue téé-áⁿ ní sani iní-güedé: **7** “Téé-a càháⁿ cuéhé-dé cuèndá Yá Ndiòxí duha càháⁿ-dé, chi vá yoo iiⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaa yícá cuéchi ñáyiu chi iiⁿdíi díí-ni Yá Ndiòxí quídé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé.

8 Dico òré-ni-áⁿ ní cutnuní iní Jèsús nàcuáa sàni iní-güedé, nüu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te ná cuèndá ducaⁿ sàni iní-ndó-í? **9** Te sá dûhá ní xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá ní quide càhnu iní-n chaa yícá cuéchi-dé, te xíáⁿ nchòhó ná túu cutnuní iní-ndó nüu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndàá. Dico nüu cùu-í-dé sá ndácóo-dé, te ndocani-dé xító ñùhu-dé véxi, te caca-dé, te cutnuní ndáá iní-ndó nüu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndàá chi cundehé nüú-ndó nàcuáa cada-í. **10** Te vitna na càda-í nàcuáa cutnuní iní-ndó nchaa-ndo sá yûhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo

ndecu ndihí-í tnúhu ndee iní sá cátá càhnu iní-í nchaa cuéchi ñayiu ñuyíú-a —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú-áⁿ:

¹¹ —Ndacóo te ndocani-n xíto ñuhu-n véxi-áⁿ, te nuhú-n vèhe-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹² Te óré-ni-áⁿ ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xíto ñuhu-dé ní quexio-áⁿ, te ndèhe nchaa ñayiu xíndecu-áⁿ ní ndee-dé truu-yu cuáháⁿ-dé. Te sá dúcáⁿ ní quide Jésus ní quide tátna-gá téé-áⁿ, xíanⁿ io ní cuñúhu nchaa ñayiu, te ní xítñahá-yu.

—Cáhnu vihi cuu Yá Ndiòxí, chi ná iiⁿ ndùu quiní-ó dùha cuu datná ní cuu vitna —cáchí-yu xítñahá-yu.

*Jésus cäháⁿ-gá iiⁿ téé nàni Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)*

¹³ Te Jésus cuáháⁿ tucu-gá yuhu làgúná, te io cuéhé ñayiu ní sátnahá ñahá xíi-gá, te ní dánèhé ñahá-gá xíi-yu tnúhu Yá Ndiòxí.

¹⁴ Te óré ní yáha ní dánèhé ñahá-gá xíi-yu, te ní naqueheⁿ-gá ichi, te ní yáha yatni-gá iiⁿ xichi núu núcóo iiⁿ téé nàni Leví déhe iiⁿ téé nàni Alfeú quídé còbrá-dé ñayiu cuéndá impuéstú chi cobràdór cùú-dé. Te óré ní xiní ñahá-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Néhé chitnahá ñahá-n xíi-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Lèví-áⁿ ní ndacuíñí-dé, te ní tuha ñaha-dé xii-gá.

¹⁵ Te té Lèví-áⁿ cuáháⁿ-dé ndihí Jésus vehe-dé. Te yìhi Jésus mèsá xéxi-gá ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá, te tnahá väi cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñahá xíi ñayiu cuéndá impuéstú, ndihí dava-gá cue téé ndècu ichi cuéhé ichi duha núcóo ndihí ñaha-güedé xii-gá xéxi ndihí ñaha-güedé, te ducaⁿ chi io väi ñayiu nchicúⁿ ñahá xíi-gá. ¹⁶ Te sá ní xiní cue téé dàcuáha ñaha xíi-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihí cue téé cùu fariséú xéxi Jésus ndihí nchaa cue téé-áⁿ nüu ní xícáⁿ tnúhú-güedé núu cué téé xíca cuu ndihí-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuéndá ducaⁿ quide téé cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndihí cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñahá xíi ñayiu cuéndá impuéstú, ndihí nchaa dava-gá cue téé ndècu

ichi cuehé ichi duha-i? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁷ Te Jésus ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xíca cuu ndihí-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñayiu ná túú cùhú chi ná túú xíni ñuhú-yu ñatátná, dico nchaa ñayiu cùhú chi xíni ñuhú-yu ñatátná. Te yúhú véxi-í cäháⁿ-í ñayiu cùtnuní iní-xi sá ndécu cuéchi-xi te ná túú vèxi-í cäháⁿ-í ñayiu cáchí sá ná túú ndecu cuéchi-xi —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Cuéndá cue ñayiu ná túú tnahí ná xéxi áma cäháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)*

¹⁸ Te cue téé xíca cuu ndihí té Juàá, ndihí cue téé xíca cuu ndihí cue téé cùu fariséú ná túú tnahí ná xéxi-güedé áma cäháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiòxí. Te iiⁿ nduu ducaⁿ xíquide-güedé, te ní saháⁿ ñayiu ní xícáⁿ tnúhú-yu núu Jésus, te xáháⁿ-yu xii-gá:

—Cuíní-ndí cáchí tnúhú-n ná cuéndá cue téé xíca cuu ndihí té Juàá, ndihí cue téé xíca cuu ndihí cue téé cùu fariséú ná túú tnahí ná xéxi-güedé áma cäháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiòxí, te cue téé xíca cuu ndihí-n ná túú dùcaⁿ quide-güedé —cáchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

¹⁹ Te Jésus ní xáhaⁿ-gá xíi-yu:

—Nchòhó xíní-ndó sá vá cùú cùñaha-o xíi ñayiu ñuhu vico tnándaha sá vá cùú caxí-yu níni ndecu ndihí ñaha téé tnándaha xíi-yu. ²⁰ Dico sáá nduu te vá cùndècu ndihí ñaha-gá téé tnándaha-áⁿ xíi-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vá caxí-yu cuéndá sá ndihí iní-yu.

²¹ 'Te vá yoo iiⁿ dàndée luha dóo sáá iiⁿ dóo sa ní cuu tühú víhí, chi dóo sáá-áⁿ nàndiyí-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóo sá ní cuu tühú-áⁿ. ²² Te ni vá yoo iiⁿ chíhi ndidí sáá xítí iiⁿ lamba sa ní cuu tühú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tühú-áⁿ, chi io níhi yóco ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ te núu ducaⁿ na càdá-yu. Núu xíáⁿ xíní ñuhu-xi quée ndidí sáá-áⁿ xítí iiⁿ lamba saa —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xíi-yu.

*Cue téé xíca cuu ndihí Jésus sàhnú-güedé yoco triú nduu ndètatú ñayiu
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)*

²³ Te *iiⁿ* nduu cùu-xi nduu ndetatú ñáyiu ñuhu Jesús ichi ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá, te ta yáha-gá ndihí-güedé *iiⁿ* xichi núú cáá triú, te ní ngüíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ. ²⁴ Te cue téé cùu fariséú ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuéndá ducaⁿ quide cue téé xìca cuu ndihí-n sahnú-güedé yoco triú vitna cùu-xi nduu ndetatú-i? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa vátá dácuàha tnahi-gá-ndó núú tutú Yá Ndiòxí núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndíi Dàvií cútñahá ní xíhí ndíi docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndíi-áⁿ? ²⁶ Te dàvá-áⁿ ní xíndecu *iiⁿ* téé ní xínani Abiàtár ní cuu-dé dútú cúnùu, te ndíi Dàvií ní quíhu ndíi xítí vehe Yá Ndiòxí ní queheⁿ ndíi pàá ní cuu íí ndécu-áⁿ ní dácähñu ndíi cue téé ní xica cuu ndihí ndíi ní xexi ndíi ndihí-güedé, te mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús xii-güedé:

—Mee Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá nduu ndètatú ñáyiu, te ñá túú ní cächí-gá sá méé-yu nándi cani iní-yu cadá-yu canehe íí-yu nduu ndètatú-yu-áⁿ. ²⁸ Te yúhú Tée cùu ñaní tnahá-ndó nchàa-ndo, tnahá-í ndécu ndihí-í tnúhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiu nàcuáa cadá-yu nduu ndètatú-ó-áⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

3

*IIⁿ téé ní yíchí *iiⁿ* xio ndaha-xi
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)*

¹ Te Jèsús cuánguihu tucu-gá xítí veñúhu, te xítí veñúhu-áⁿ ndécu *iiⁿ* téé ní yíchí *iiⁿ* xio ndaha-dé. ² Te xíáⁿ ndécu cuè téé xìto dayuhu ñaha xii-gá, te núú cada tátña-gá téé cùhú-áⁿ nduu cùu-xi nduu ndetatú-güedé ndihí ñáyiu, cuéndá ducaⁿ te níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuéndá-gá. ³ Te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacuíñí te ngúnutniiⁿ cuădava iha —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴ Te ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Chí cächí tnúhu ná cúú sá cúú càda-o nduu ndetatú-ó. ¿Sá váha ñá sá cuéhé? ¿Sá

cádá tátña-o ñáyiu cùhú ñá sá cáhni-ó-yu? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Dico ni *iiⁿ*-güedé ñá túú tnahí ni căháⁿ-güedé. ⁵ Te Jèsús ní xíndéhé váha-gá núú nchàa-güedé te ní cudéé-n-gá, te ní ndihú iní-gá chi io sàá iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni-áⁿ ní ndúha. ⁶ Te cue téé cùu fariséú ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé *iiⁿ* xichi núú ní naníhí tnahá-güedé ndihí cue téé cùndihí té Hèrodés cuéndá ndatnúhu-güedé násá cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Cuéhé víhí ñáyiu ní quexío yuhu lagúná

⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá yuhu làgúná distrítu Galileá, te io cuéhé ñáyiu distrítu-áⁿ nchicúⁿ ñahá-yu xii-gá cuáháⁿ. ⁸ Te núú ní quexío-gá-áⁿ ní sáháⁿ ñáyiu distrítu Júdeá, ñáyiu ñuú Jerusàlén, ñáyiu distrítu Idùmeá, ñáyiu xíndecu ndàa ingá xio yúte Jòrdán, ndihí ñáyiu xíndecu yatni ñuú Tírú ndihí ñuú Sídón, te ducaⁿ io vái-yu ní sáháⁿ núú ndécu-gá chi ní níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá. ⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xìca cuu ndihí-gá sá cádá tûha-güedé *iiⁿ* bàrcú cuéndá caa-gá núú-xi cuéndá sá vă dàdèhnde ñahá-yu xii-gá chi io cuéhé-yu. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní níhí-yu tnúhu sá quídé tátña-gá ñáyiu cùhú, núú xíáⁿ nchaa dava-gá ñáyiu cùhú súúní díco ngõnchihi tnahá-yu cuáháⁿ-yu núú ndécu-gá cuìní-yu tnández ñahá-yu xii-gá cuéndá sá cuìní-yu ndúha-yu. ¹¹ Te cue ñáyiu yíhí ñaha espíritu cùndihí yucu ñáváha ní sanu xítí ñahá-xi xií-yu núú Jèsús òré ní xiní ñahá-xí xíi-gá, te xíáⁿ ní quide níhí ní caháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii Jèsús:

—¡Yòhó cúú-n Dëhe Yá Ndiòxí! —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

¹² Te Jèsús ní tenàá-gá nchaa espíritu cùndihí yucu ñáváha-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiu ní xíhí-xi-áⁿ sá vă càháⁿ-yu núú ñáyiu yoo cùu-gá.

*Jèsús cäxi-gá úxúú tnahá cue téé dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhú-gá
(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)*

13 Te sátá dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní sáá-gá iiⁿ yucu, te xíáⁿ ndécú-gă ní cana-gá nchaa cue téé cächí iní-gá. Te òré ní quexío nchaa cue téé-áⁿ nűú-gă, **14** te ní cáxi-gá úxúú tnàhá cue téé caca cuu ndihí-gá, te diú-ni cue téé-áⁿ tendaha-gă quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiu. **15** Te ní sáñaha-gă xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuéndá cada tátña-güedé ñáyiu cùhú, ndihí cuéndá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündíhi yucu ñáváha yíhi ñaha xii ñáyiu. **16** Te duha xínani ndi úxúú cue téé-áⁿ: Hiⁿ-dé nání-dé Xímú, te mee-gă ní taudìu ñaha-gá xii-dé sá cúnàni-dé Pélú. **17** Te ìngá-dé nání-dé Jàacobó, te ìngá-dé nání-dé Juaá, te ñaní té Jàacobó-áⁿ cíú tě Juaá te ndi ndùú-güedé cíú-güedé déhe té Zebèdeú, te ndi ndùú cue téé-áⁿ ní dánání ñáha Jèsús xii-güedé Boànergés, te tnúhu-áⁿ quéé-xí: Cue téé ío yáchí cídéeⁿ, duha quèe-xí tnúhu-áⁿ. **18** Te duha xínani dàava-gá-güedé: Té Ndríxí, té Lípé, té Bartolomé, té Mâteú, té Mákí, té Jàacobó déhe té Àlféu, té Tàdeú, té Xímú téé ní cundíhi cue téé canànistá ní cùu, **19** ndihí té Jùdás Iscàrioté téé ní sáá nduu ní saha cuéndá ñáhá xíi Jesús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xíi-gá, duha xínani cuè téé ní cáxi Jèsús ní xica cuu ndihí-gá.

*Cächí-güedé sá ndécú ndihí Jèsús yucu ñáváha dico ñá ndàá
(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)*

Te sátá dúcáⁿ te cuáháⁿ-gá ndihí-güedé núú quídé vèhe-gá. **20** Te ío vái ñáyiu ní tacá-ni tucú-yu xíáⁿ, te ni ñá ní níhí-gá nása cada-gá caxi-gá ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá cuéndá sá io vái-yu. **21** Te cue ñáyiu cùu ndi mee Jèsús ní níhí-yu tnúhu nchaa nácuáa cùu, te nchaa ñáyiu ñá cùtnuní váha iní-xi ní cachí-yu sá ní nduu lùcú-gá núú xíáⁿ cuáháⁿ ñáyiu cùu ndi mee Jèsús núú ndécú-gă cuéndá candeca ñáhá-yu xii-gá núhú ní cùu.

22 Te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moìsés véxi ndéé núú Jerusalén ní caháⁿ cuéhé-güedé cuéndá Jèsús, chi ní xítñaha-güedé:

—Téé-a ndècu ndihí-dé sácuíhná, te diú xíáⁿ chíndée ñaha-xí xii-dé quéñùhu-dé nchaa espíritú cündíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiu,

te diú-ni-xi tàxi tnuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xítñaha-güedé.

23 Te Jèsús ní cana ñaha-gă xii-güedé, te ní cani-gá iiⁿ cuéndú núú-güedé nácuáa tecú tnùní-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te nása cada sácuíhná queñuhu-xi cue espíritú cündíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiu-i?

24 Te nchòhó xiní-ndó sá núú iiⁿ téé yíndaha iiⁿ nacióⁿ vá cíú iiⁿnuu-dé ndihí cue téé cündíhi-dé, te vá cídli-dé cunuu-dé. **25** Te diú-ni ducaⁿ sátnahá-xi cùu tucu ñáyiu xíndecu iiⁿ-ni vèhe, chi núú vá cíú iiⁿnuu-yu, te vá cídli-yu cundecu càhnú-yu. **26** Te núú sácuíhná ñá túú cùu iiⁿnuu-xi ndihí cue espíritú cündíhi-xi, te vá cídli-xi cundecu-xi taxi tnùní-xi te núú ducaⁿ quíde-xi.

27 "Te nchòhó xiní-ndó sá cué ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuéndá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe iiⁿ téé ío ndee, chi díhna-gá xíní ñùhu-xi tníⁿ-güedé téé-áⁿ dacùtu ñaha-güedé xii-dé dàtnùní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécu ndihí-dé.

28 "Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá sá cuéhé sá dúhá quíde ñáyiu, ndihí nchaa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ-yu cuéndá Yá Ndiòxí cuu cada càhnu iní-gá.

29 Dico cue ñáyiu na càháⁿ cuéhé cuéndá Espíritú Yá Ndiòxí, ñáyiu-áⁿ vă cädá càhnu iní ñáhá tnàhí-gá xií-yu, chi cundecu-ni cuéchi-yu núú-gă ní caa ní quíhíⁿ—cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

30 Te ducaⁿ ní càháⁿ-gá chi cächí-güedé sá ndécú ndihí-gá espíritú cündíhi yucu ñáváha.

*Náná Jèsús ndihí cue ñaní-gá
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)*

31 Te ní quexío náná Jèsús ndihí cue ñaní-gá núú ndécú-gă xínutníⁿ-yu quehé, te ní xáháⁿ-yu xii iiⁿ ñáyiu xíndecu-áⁿ sá dáyáha-yu tnúhu núú-gă cuéndá quee-gá ndatnúhu ndihí ñaha-gă xií-yu. **32** Te cue ñáyiu xínucóo ní cändéé diñi-gá ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Náná-n ndihí cue ñaní-n ndécú-yu quehé nándùcu ñahá-yu xii-n —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

33 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Te cachí tnúhu-ndo yōndi-gá ñáyiu cùu datná nǎnà-í ndihí dàtná cue ñaní-í —cachí-gá xǎhaⁿ-gă xií-yu.

³⁴ Te dàtnùní ní xíndéhé vāha-gá núú nchàa ñáyiu xīnucóo ni càndéé dìñi-gá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Nchaa ñáyiu-a cùú-yu dàtná nǎnà-í ndihí dàtná cue ñaní-í. ³⁵ Chi nchaa ñáyiu quide nacuáa càháⁿ Yá Ndiōxí, ñáyiu-áⁿ cùú-yu dàtná cue ñaní-í, ndihí dàtná cue cūha-í, ndihí dàtná nǎnà-í —cachí-gá xǎhaⁿ-gă xií-yu.

4

Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triú (Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te Jésús ní ngüíta-gá dácuàha tucu-gá ñáyiu yuhu làgúná. Te cuéhé víhi-yu ní tacá xíáⁿ nüu cuásaa-gá núú ⁱⁱn bárcú nútñí xítí ndute làgúná-áⁿ, te núú xíáⁿ ní ngóo-gá te ní ngüíta-gá dánèhé ñáhá-gă xií-yu, te nchaá-yu xíxúcu-yu yuhu làgúná-áⁿ. ² Te ní ngüíta-gá ní cani-gá titní cuéndú núú-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă xií-yu:

³ —Chí cúndèdóho váha ⁱⁱn cuéndú ná cani-í-a. ⁱⁱn téé cuángacáⁿ-dé triú. ⁴ Te òré ní ngüíta-dé dängoyo-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xiní cue tílaá te ní nadatácá-güedi. ⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vìhi yúú, te ndihí-ni ní xínu-xi cuéndá sá ñà túú càvihí ñuhu. ⁶ Dico òré ní nayehé ñá túú ní cùndee iní-xi chi ní yíchí-xi, chi ñá túú ní níhí quíhíⁿ cùnú yóho-xi. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcú ndíquíⁿ tnu ìñu, te ⁱⁱn nuu-ni ní xínu-xi ndihí tnu ìñu, te tnu ìñu-áⁿ ní sahnu-xi te ní dánáá-xí nchaa triú sá ní xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava triú-áⁿ ní ngava-xi núú ndécú ñuhu cocoⁿ, te xíáⁿ ní xínu-xi te ní sahnu-xi te ío váha ní cuu, chi núú ⁱⁱn-ní triú-áⁿ te dava yoco-xi ní nguíhí ócó úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhí únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhí ⁱⁱn ciéndú triú-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

⁹ Te xáhaⁿ tucu-gá xií-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní càháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuéndá —cachí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

Jésús càháⁿ-gá ná cuéndá ducaⁿ cani-gá cuéndú
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te sátá ní ndaca ñáyiu-áⁿ te ní quendóo mee-ná Jésús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá, ndihí ⁱⁱn ū-ná ñáyiu. Te ñáyiu-áⁿ ndihí cue téé-áⁿ ní xícáⁿ tnúhú-yu ndihí-güedé núú-gă, núú nása quèe-xi cuéndú ní cani-gá núú-yu ndihí-güedé. ¹¹ Te ní xáhaⁿ-gă:

—Nchòhó chi sa càchí tnúhu Yá Ndiōxí xii-ndo ⁱⁱn sá vătá quíní-gá-ndó, chi càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gă ñáyiu, dico dava-gá ñáyiu cani-í mee-ni cuéndú núú-yu. ¹² Chi cuéi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ni vă cùtnùní iní-yu ná cuéndá ducaⁿ cùu, àdi cuéi na cùndedóho-yu dico ni vă tècú tnùní-yu. Te ducaⁿ ndòhó-yu cuéndá sá vă quíndáá iní-yu Yá Ndiōxí, ndihí cuéndá sá vă cádá càhnu iní-gá nchaa yícá cuéchi-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu ndihí-güedé.

Jésús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuéndá téé cuángacáⁿ triú
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Te ní xáhaⁿ tucu Jésús xii cue téé xíca cuu ndihí-gá, ndihí cue ñáyiu-áⁿ:

—Nchòhó, ñá túú ní tècú tnùní-ndó cuéndú ní cani-í núú-ndó, te núú ducaⁿ, ¿te nása tecú tnùní-ndó dàva-gá cuéndú cani-í núú-ndó-í? Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuéndú ní cani-í núú-ndó.

¹⁴ Te téé cuángacáⁿ triú-áⁿ cùú-dé dàtná ⁱⁱn téé cuáháⁿ càháⁿ tnúhu Yá Ndiōxí núú ñáyiu. ¹⁵ Te triú-áⁿ cùú-xí dàtná tnúhu Yá Ndiōxí, te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, xíáⁿ cùú-xí dàtná ñáyiu ní tnahá iní-xi tnúhu Yá Ndiōxí, dico sácuíhná cuáháⁿ-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuéndá sá vă cánchicúⁿ nihnu-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ¹⁶ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vìhi yúú, xíáⁿ cùú-xí dàtná ñáyiu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiōxí te díí iní ní tñíⁿ-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Dico òré ná ngüíta ñáyiu cùcuéhé ñáhá-yu xií-yu àdi nándí-gá sá yáha-yu sá cuéndá tnúhu-gá, te ñá cùndee iní-yu chi dàñá-yu tnúhu-gá cuéndá sá ñà túú níhí ndéé-yu. ¹⁸ Te triú sá ní ngava núú yúcú ndíquíⁿ tnu ìñu xíáⁿ cùú-xí dàtná ñáyiu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiōxí, ¹⁹ dico cuéé cuéé ní nacuanaá-yu

tnúhu-gá, chi cuèndá mee-ni sǎ cíú-xí mèé-yu ñìhu iní-yu, ndihí cuèndá sá io sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndihí cuèndá sá io cùdii iní-yu nchaa sá io ñuyíú-a, te ñá túu ñìhu iní-yu tnúhu sá ní xíndedóho-yu-áñ nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ²⁰ Dico triú sá ní ngava núú ndécu ñìhu cocoñ, xíañ cíú-xí dàtná ñayiu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càháñ tnúhu-áñ. Te cada iní-ndó sá ñayiu-áñ cíú-yu dàtná triú sá ní nguíhi yoco-xi ócó úxí triú-xi, ndihí triú sá ní nguíhi yoco-xi únídico triú-xi, ndihí triú sá ní nguíhi yoco-xi iiñ ciéndu triú-xi. Te ducañ sàtnahá-xi cùu-yu chi ío váha quidé-yu —cachí-gá xáhañ-gá xii cue téé xíca cuu ndihí-gá ndihí cue ñayiu-áñ.

*Cuèndá iti
(Lc. 8:16-18)*

²¹ Te xáhañ-gá xii nchaa ñayiu:

—Ñá túu ní iiñ ñayiu tèñuhú ití te chiváha-yu iiñ xítí quidé, àdi chiváha-yu iiñ caha càmá, chi taxi ndecú-yu iiñ núú ducúñ cuèndá cutnùní núú nchaa ñayiu. ²² Te ni iiñ tnúhu sá ñá tècú tnùní ñayiu vitna cachí-ó sá vă tècú tnùní-yu chi dacuitíí sá tècú tnùní-yu, te ni iiñ tnúhu sá cachí-ó cùu yuhu vitna vá cíú yùhu chi dacuitíí sá quéé tūu-xi núú ñayiu. ²³ Te nchòhó cue ñayiu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní càháñ-í-a, te ío váha chí ná cuáha cuèndá —cachí-gá xáhañ-gá xií-yu.

²⁴ Te ní xáhañ tucu-gá:

—Ío váha chí cíndedóho tnúhu na càháñ-í-a. Te nàcuáa-ni quide-ndo danehé-ndó ñayiu tnúhu Yá Ndiòxí, te diu-ni ducañ càda ñaha-gá xii-ndo, te uuñ-gá ducañ càda-gá sá cíú-xí-ndó. ²⁵ Te nchaa nchòhó ñayiu tècú tnùní tnúhu Yá Ndiòxí, uuñ-gá cuita tecú tnùní-ndó tnúhu-gá quíhíñ. Te nchaa nchòhó ñayiu ñá túu tècú tnùní tnúhu-gá, te uuñ-gá vá tècú tnùní-ndó —cachí-gá xáhañ-gá xií-yu.

Nàcuáa sàhnu triú

²⁶ Te Jèsús xáhañ tucu-gá:

—Na càni-í iiñ cuèndá núú-ndó cuèndá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihí ndaha ñáha Yá Ndiòxí xii ñayiu. ²⁷⁻²⁸ Te sátá ní yáha

ní sacáñ-dé triú-áñ, te cuánuhú-dé vehe-dé ndétatú-dé. Te ducañ-ni ta xíca nduu cuáháñ te ní xínu triú-áñ, te nàcuáa ta sàhnu-xi cuáháñ te ta quèe ndaha-xi, te ducañ-ni cùu ní saá nduu ní quene yoco-xi te ní nguíhi triú-xi, dico téé ní sacáñ triú-áñ ñá túu xíní-dé násá ní sahnu-xi, chi mee ñìhu ní quide-xi ní sahnu triú-áñ. ²⁹ Te òré sa ní ndihí ní cuuañ te ní ngüíta téé ní sacáñ-áñ náquèhdé-dé nátaxi tnaha-dé —cachí-gá xáhañ-gá xií-yu.

*Cuèndá ndíquíñ yutnu nàni mostázá
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)*

³⁰ Te xáhañ tucu Jèsús xií-yu:

—Na càni tucu-í ingá cuèndá núú-ndó cuèndá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihí ndaha ñáha Yá Ndiòxí xii ñayiu. ³¹ IIñ yutnu nàni mostázá cíú-xí iiñ yutnu sá lìhlí vìhi-gá ndíquíñ-xi dàcúúxí ndíquíñ nchaa cíhú, ³² dico òré ná càcáñ-güedé núú ñúhú-güedé, te na xínu-xi te sàhnu-gá-xi dàcúúxí nchàa cíhú, te nchaa díté-xi ío cùu cahnu-xi, te ndéé cue quiti ndàva núú táchí sácóo-güedé nchaa núú díté-xi xínu ndeti-güedé —cachí-gá xáhañ-gá xií-yu.

*Ío titní cuèndá ní cani Jèsús núú ñayiu
(Mt. 13:34-35)*

³³ Te ío-gá vái cuendá ní cani Jèsús núú ñayiu cuèndá tecú tnùní-yu tnúhu Yá Ndiòxí, dico dava cuèndá ñá túu ní càni-gá núú-yu, chi ní cutnùní iní-gá sá vă tècú tnùní-yu nchaa. ³⁴ Te mee-ni cuèndá ní cani Jèsús núú ñayiu ndi tnahá òré ní dánèhé ñáhá-gá xií-yu tnúhu-gá. Te òré ndécu mèe Jèsús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní xáhañ-gá xii-güedé nàcuáa quèe-xi iiñ iiñ cuendá ní cani-gá núú ñayiu.

*Jèsús ngání-gá táchí ndihí ndute làgúná
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)*

³⁵ Te diu-ni nduu-áñ òré sa ta cùndiquíñ cuáháñ ní xáhañ Jèsús xii cue téé xíca cuu ndihí-gá:

—Chí ná quíhíñ-ó ndàa ingá xio yuhu làgúná —cachí-gá xáhañ-gá xii-güedé.

³⁶ Te ní quide ndee iní-gá nchaa ñayiu xíxúcu-áñ, te diu-ni bàrcú sá ñúhú-gá òré ní dánèhé-gá ñayiu tnúhu-gá diu-ni xíáñ ní dácacá cué téé xíca cuu ndihí-gá ndécá ñáha-güedé xii-gá cuáháñ, te tnahá iiñ

űú-gá bàrcú ní xica-xi nchicú-xi bàrcú ñúhú-gă-áⁿ cuäháⁿ. ³⁷ Te ñùhu barcú ñúhú-gă-áⁿ ichi cuäháⁿ-xi núú ndute, te ní quexio iiⁿ táchí níhi, te ta nàdachitú-xi ndute xítí bàrcú-áⁿ cuäháⁿ, te sa cuìní-nă-xi quée naa bàrcú-áⁿ xítí ndute ni cùu. ³⁸ Te Jèsús cáá-gă xidí-gá iiⁿ xichi ndàa sátá bàrcú-áⁿ, te yìnchihi iiⁿ dóó díquí-gă. Te sá dúcáⁿ cuìní-xi quée naa bàrcú-áⁿ núú ní sáháⁿ-güedé ní ndocani ñaha-güedé xii-gá, te xähaⁿ-güedé:

—¡Mestrú, ndiquíú ìní! ¿Náa ñá túú ndihú iní-n sá tá quée naa-o cuäháⁿ-áⁿ? —cächí-güedé xähaⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní ndiquíú ìní-gá te ní ndacoo-gá, te ní tenàá-gá táchí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii ndute làgúná:

—¡Tnavíí-nă cuhuⁿ, chi ío dusan! —cächí-gá xähaⁿ-gă xii ndute-áⁿ.

Te òré-ni ní ngüíñí táchí-áⁿ te ní nucúndecu nahi-nă ndute làgúná-áⁿ. ⁴⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuèndá ndéé dúcáⁿ yùhú-ndó-í? ¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-áⁿ? —cächí-gá xähaⁿ-gă xii-güedé.

⁴¹ Dico mee-güedé chi ío ní yùhú-güedé sá ducaⁿ ní quide-gá ní xiní-güedé, te ní xítnáha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a níu ní caháⁿ-ni-dé, te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi ndute lagúná-a-i? —cächí-güedé xítnáha-güedé.

5

*Hiⁿ téé yìhi ñaha espíritu cündihí yucu ñáváha
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)*

¹ Te ní sáá Jèsús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñuu Gàdará. ² Te òré ní quene-gá xítí bàrcú te iiⁿ téé yìhi ñaha espíritu cündihí yucu ñáváha ní quee-dé núú yínduxi ndiyí cuäháⁿ-dé núú-gă. ³ Te mee-ni níu yínduxi ndiyí-áⁿ quídé vèhe-dé, te cuéi dàcutu ñaha-güedé cadéná xii-dé dico ñá túú tnàhí ndàcu-güedé núú-dé. ⁴ Te ío titní xito ní dácútú-güedé cadéná sáhá-dé ndihí ndaha-dé dico ní dándavá-ni-dé, te ní xóo dacachi-gá-dé nchaa cadéná-áⁿ, te

ñá túú tnàhí ni ndàcu-güedé núú-dé. ⁵ Te cuéi nduu cuéi niú ní xóo cana saa-dé, te váha-ni núu xítí yucu ndècu-dé àdi núú yínduxi ndiyí dico càna saa nahi-ni-dé, te ío ní xóo dànícuhé-dé méé-dé ndihí yúu. ⁶ Te òré ní xiní-dé Jèsús te xínu-dé ní sáháⁿ núú-gă, te ní ngüíñí xítí-dé, ⁷ te espíritu yíhi ñáha xii-dé-áⁿ ní quide-xi níhi ní caháⁿ-dé, te xähaⁿ-dé xii-gá:

—¿Ná cuèndá véxi yòhó Jèsús Déhe Dútú Ndiòxí sàdí-n iichi-í? Te càháⁿ ndahú-í núú Ndiòxí yuhu núú-n sá vă dàndòho ñaha-n xii-í—cächí-dé xähaⁿ-dé xii-gá.

⁸ Te ducaⁿ ní caháⁿ-dé cuèndá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii espíritu cündihí yucu ñáváha yìhi ñaha xii-dé-áⁿ sá quée ñáha-xi xii-dé.

⁹ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-dé, te xähaⁿ-gă:

—¿Nása nàni-n-i? —cächí-gá xähaⁿ-gă xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dé:

—Vài Sandadú, duha nàni-í chi ío cuhé-ndí—cächí-dé xähaⁿ-dé xii-gá.

¹⁰ Te cue espíritu cündihí yucu ñáváha-áⁿ ní caháⁿ ndahú-xi núú Jèsús sá vă têndàha ñaha-gá xii-xi quíhiⁿ-xi ingá xichi. ¹¹ Te diu-ni yatni yucu núú ndécu Jèsús-áⁿ yíhi vâi cuchí xíxexi-güedé. ¹² Te nchaa cue espíritu-áⁿ ní caháⁿ ndahú-xi núú-gă, te xähaⁿ-xi xii-gá:

—Cäháⁿ ndahú-ndí núú-n sá dáñá-n quíhu-ndí yíqui cùñú nchaa cùchí-áⁿ —cächí-xi xähaⁿ-xi xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă sá cùú quíhu-xi yíqui cùñú-güedé, te xínu dàtná úú mǐl-güedé yìhi yucu-áⁿ. Te nchaa espíritu cündihí yucu ñáváha yìhi ñaha xii téé-áⁿ ní quee ñaha-xi xii-dé, te cuánguihu-xi yíqui cùñú nchaa cùchí-áⁿ, te nchaa-güedé ní xinu-güedé duha ní quee-güedé ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedé xítí ndute te ní ndihí-güedé ní cahá.

¹⁴ Te òré ní xiní cue téé xito cuchí-áⁿ nàcuáa ní cuu te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núú cué ñáyiu ndècu xítí ñuu, ndihí núú cué ñáyiu ndècu xítí yucu. Te nchaa ñáyiu ní níhi tnúhu ní xicá-yu cuäháⁿ ndéhë-yu nàcuáa ní

cuu. ¹⁵ Te òré ní quexìo-yu núú ndécú Jèsús te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritu cùndìhi yucu ñávaha-áⁿ núcōo-dé núú sàhá Jèsús, te nìlhnu-ná-dé dóó-dé te nùcōo-ná-dé dàtná ⁱⁱn ñáyiu váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhá-yu xii-dé. ¹⁶ Te nchaa ñáyiu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yíhi ñaha cue espíritu cùndìhi yucu ñávaha-áⁿ ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchàa ñáyiu ní quexìo-áⁿ nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ ndìhi nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-áⁿ. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ni níhí ñáyiu-áⁿ tnúhu nàcuáa ní cuu núu nchaá-yu ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná quèe-gá yucu ñuú-yu núhú-gá.

¹⁸ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú, te òré ndée-gá bàrcú-áⁿ nûhú-gá ní ngüíta téé ní xíhi ñaha cuè espíritu cùndìhi yucu ñávaha-áⁿ càháⁿ ndàhú-dé núú-gá núu vá cùndèe iní-gá quíhíⁿ ndìhi ñaha-gá xii-dé. ¹⁹ Dico ñá túú ní sáha-gá tnúhu quíhíⁿ ndìhi ñaha-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Cuanuhú vehe-n, te cani-n cuèndú núú cuè ñáyiu sá Yă Ndiòxí ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-n, te ío càhnu cuu nchaa sá vähä ní quide-gá sá cíú-xí-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁰ Te téé-áⁿ ní xica-dé cuánuhú-dé, te ní sáháⁿ-dé ndi ùxí núú nání Dècápolis, te ní cani-dé cuèndú núú nchàa ñáyiu sá ío càhnu cuu nchaa sá vähä ní quide ñaha Jèsús xii-dé, te nchaá-yu ío ní cuñúhu-yu.

Cuèndá déhe yoco té Jàirú ndìhi cuèndá ⁱⁱn ñadìhi ní tnándeé dóó Jèsús

(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Te Jèsús cuándee-gá bàrcú, te ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ío vâi ñáyiu ní tacá núú ní quexìo-gá-áⁿ, te xíáⁿ ndécú-gá ²² ní quexìo ⁱⁱn téé taxi tnuní veñúhu núú-gá, te téé-áⁿ nání-dé Jàirú, te ní ngüíñi xítí-dé núú-gá. ²³ Te ní ngüíta-dé càháⁿ ndàhú-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Ío càhú tnáhá déhe yoco-í cùhú-xi, te ndècu-ná-xi sá cíú-xi, te véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í tendaha-n-xi cuèndá ndúha-xi, te cundecu-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndìhi téé-áⁿ, te ío vâi ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá

cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu. ²⁵ Te tnuú nchaa ñáyiu-áⁿ ñútnàhá ⁱⁱn ñaha cùhú, te ñaha-áⁿ sa ní cuu úxúú cuíá sá cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níñí xii-aⁿ. ²⁶ Te ío ta ndòho-aⁿ véxi, te ío cuéhé ñatátná ní cuu ta quide tátna ñaha xii-aⁿ, te sa ní ndìhi nchaa sá ndécú ndìhi-aⁿ ní nadico-aⁿ cuèndá ní níhí-aⁿ díhúⁿ ní queheⁿ nchaa ñáyiu ní quide tátna ñaha xii-aⁿ dico ní ⁱⁱn-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ, chi da uuⁿ-gá tá cùu cahú-aⁿ cuáháⁿ. ²⁷ Te òré ní níhí-aⁿ tnúhu cuèndá Jèsús, te ní xica-aⁿ cuáháⁿ-aⁿ núú ndécú-gá. Te òré ní quexìo-aⁿ núú ndécú-gá te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá-gá ní tnándeé-aⁿ dóó-gá. ²⁸ Te ducaⁿ ní quide-aⁿ chi ní sani iní-aⁿ sá núu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuédcó luha yuhu dòó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ. ²⁹ Te òré ducaⁿ ní quide-aⁿ te ñá túú-gá ní ngòyo ñaha-gá níñí xii-aⁿ, te òré-áⁿ ní cutnùní iní-aⁿ sá ní ndúha-aⁿ cuéhé tnáhá-aⁿ. ³⁰ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá ⁱⁱn ñáyiu ní ndúha sá cuèndá-gá, núu ní nchocótó-gá ndàa sátá-gá te ní xícáⁿ tnúhú-gá núú nchàa ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá, te xáhaⁿ-gá xií-yu:

—¿Ndédacàa-ndo ní tnándeé ñáhá xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

³¹ Te cue téé xíca cuu ndìhi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mestrú, ndèhe-n sá vái ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-n, te texio texio dàdehnde ñáhá-yu xii-n te xícáⁿ tnúhú-gá-n yòo ní tnándeé ñáhá xii-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te Jèsús ní xíndéhé vähä-gá xio xio díñi-gá núu ndédacàa ñáyiu ní tnándeé ñáhá xii-gá. ³³ Te sá dúcáⁿ ní cutnùní iní ñadìhi-áⁿ nàcuáa ní cuu, núu yùhú yùhú-aⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ní ngüíñi xítí-áⁿ núú Jèsús, te ní xáhaⁿ ndáa-aⁿ xii-gá nàcuáa ndùu cuendá-aⁿ. ³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú ní cùu, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í, núu ní ndúha-n, te vitna cuanuhú te vá ndìhú-gá iní-n, chi vá dúcáⁿ-gá ndoho-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

³⁵ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá cue téé xínu cuechi vehe té Jàirú téé taxi tnuní veñúhu-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Sa ní xihí déhe-n, vá chíchìuⁿ-gá-n
Mestrú —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁶ Dico Jèsús ñá túú ní quide cuendá-gá
nácuáa ndùu tnúhu ní caháⁿ cue téé-áⁿ, te ní
xáhaⁿ-gă xii téé taxi tnuní veñúhu-áⁿ:

—Ñá túú nă cani iní-n, quindáá iní
ñáhá-ní-n xii-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³⁷ Te Jèsús vá yoo-gá ní cuiní-gá can-
chicúⁿ ñáhá xii-gá quíhíⁿ, chi té Pélú-ni,
ndihí té Jàacobó-ni, ndihí ñaní-ni-dé té Juàá
cuaháⁿ ndihí ñaha-gă xii-güedé. ³⁸ Te
òré ní quexio-gá ndihí-güedé vehe téé taxi
tnuní veñúhu-áⁿ, te ní xiní-gá sá io văi
ñáyiu xíndecu, te súúní dùsaⁿ quidé-yu
te níhi xícáháⁿ-yu te xíndáhí-yu. ³⁹ Te
òré cuánguihu-gá xítí vehe, te ní xáhaⁿ-gă
xií-yu:

—¿Ná cuéndá ndéé dúcáⁿ io dusan
quide-ndo, te ndàhyú-ndó? Te xichí-a ñá
túú ní xihí-xi chi díco xidí-xi —cáchí-gá
xáhaⁿ-gă xií-yu.

⁴⁰ Te ní sácú ndee ñahá-yu xii-gá sá dúcáⁿ
ní caháⁿ-gá, chi sá cùu-xí mèé-yu chi ní
xihí ndisa xichí-áⁿ. Te òré-áⁿ ní queñuhu-gá
nchaa-ju quehé, te cuánguihu-gá núú
candòdo yiqui cuñú xichí ní xihí-áⁿ. Te
ndeca-gá tátá xichí ní xihí-áⁿ ndihí náná-xi
cuánguihu, te tnáhá cue téé úní ndihí-gá-áⁿ
cuánguihu ndihí-gá. ⁴¹ Te ní tnii-gá ndaha
xichí ní xihí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă:

—Tálita, címí —cáchí-gá xáhaⁿ-gă.

Te tnúhu-áⁿ quéé-xí: Yohó xichí cuéchí
yúhú cáchí-í sá ndacoo-n, duha quée-xi
tnúhu-áⁿ.

⁴² Te òré-ni-áⁿ ní ndoto xichí cuéchí-áⁿ
ní ndacoo-xi ní nacaca cuu-xi, te ndecu-xi
úxúu cuíá-xi. Te io ní cuñúhu nchaa
ñáyiu sá dúcáⁿ ní dandótó ñáha Jèsús xii-xi.
⁴³ Te Jèsús ní caháⁿ víhí-gă dóho tátá-xi
ndihí náná-xi sá vă yoo iiⁿ cùñahá-yu sá ní
dandótó ñáha-gá xii-xi. Te sátá dúcáⁿ te
ní xáhaⁿ-gă xií-yu sá cuañahá-yu xii-xi sá
caxí-xi.

6

Jèsús ndécu-gă ñuú Nazarét
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Te Jèsús ní ndee-gá ñuú núú ní
dandótó-gă xichí ní xihí-áⁿ, te cuánuhú-gá
núú cùu ñuú-gá, te tnáhá cue téé xica cuu

ndihí-gá cuánuhú ndihí-gá. ² Te ndecu Jèsús
ñuú-gá ní tnahá nduu ndetátu ñáyiu. Te
nduu-áⁿ cuánguihu-gá xítí veñúhu dàcuaha
ñaha-gá xií-yu. Te văi ñáyiu ndedóho nchaa
tnúhu caháⁿ-gá, te xícuñúhu vîhí-yu, te
xítnahá-yu:

—¿Ndéé ní sáháⁿ dácuahá tée-a núú ndéé
duha váha caháⁿ-dé, nasa ní quide-dé
núú ndéé duha io váha cùtnuní iní-dé, te
ndacu-dé quidé-dé nchaa sá vă yoo tnáhí
ndacu cada-i? ³ Te díco carpintérú cùu-dé,
díco déhe tá Mariá cùu-dé, te ñaní-dé cùu té
Jàacobó, ndihí té Chéé, ndihí té Jùdás, ndihí té
Ximú, te diu-ni cue cùha-dé cùu ñáyiu ndecu
ndihí-o ñuú-a —cáchí-yu xítnahá-yu.

Te ñá túú ní cuiní-gá-yu caháⁿ ndihí váha
ñáhá-yu xii-gá. ⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Te núú iiⁿ téé caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí
ná násáá-dé ñuú-dé dacuáha-dé ñáyiu
tnúhu-gá, te nchaa ñáyiu ñuú-dé-áⁿ, ndihí
nchaa ñáyiu ndecu ndihí-dé vehe-dé, ndihí
nchaa ñáyiu cùu ndi mee-dé ñá túú nèhé-yu
sá yíñúhu núú-dé, dico cue ñáyiu nchaa
dava-gá ñuú chi nèhé-yu sá yíñúhu núú-dé
—cáchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

⁵ Te ñá túú ní quide tátua Jèsús văi ñáyiu
cuéndá sá ñá túú ní sàndáá iní ñahá-yu
xii-gá, dico ní quide tátua-gá iiⁿ úú ñáyiu
cùhú ní sàndáá iní ñahá xii-gá. Te ní ten-
daha ñáha-ni-gá xií-yu te ní ndúha-yu. ⁶ Te
io ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ñá túú ní cuiní-yu
quindáá iní ñahá-yu xii-gá. Te sátá dúcáⁿ
te ní xica-gá cuaháⁿ-gá nchaa dava-gá ñuú
lîlli càa yatni xiaⁿ cuéndá dacuáha-gá ñáyiu
tnúhu-gá.

*Jèsús táúchìuⁿ-gá quíhíⁿ cue téé xica cuu
ndihí-gá caháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxí núú
ñáyiu*

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúu cue téé
xica cuu ndihí-gá, te ní sáñaha-gă xii-güedé
tnúhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuéndá
queñuhu-güedé nchaa espíritu cùndihí yucu
ñávaha yíhi ñaha xii ñáyiu. Te ní xáhaⁿ-gă
xii-güedé sá ndi ndúu ndi ndúu-güedé
quíhíⁿ-güedé caháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxí
núú ñáyiu. ⁸⁻⁹ Te cùmání-gă caca-güedé
quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Vá cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ni vă cánèhe-ndo sá caxí-ndó, te ni vă cánèhe-ndo díhúⁿ, chi iiⁿ caa-ni tåtnu canehe-ndo, te chàú yihí-ní-ndó-äⁿ xíäⁿ-ni quihí-ndó, te vá cánèhe-gá-ndó ìngá ichi dóo-ndó chi diu-ni dóo níhnú-ndó-äⁿ xíäⁿ tnåhí-ni cuihnu-ndo te ñá túu tnåhí-gá ná canehe-ndo —cächí-gá xähaⁿ-gä xii-güedé.

10 Te xähaⁿ tùcu-gá:

—Te òré ná sàá-ndó iiⁿ ñuu, te io ñáyiу cäháⁿ ñahä-yu xii-ndo vëhé-yu, te xiäⁿ-ni cundecu-ndo ndée ná sàá nduu ndée-ndo ñuu-äⁿ. **11** Te nûu io dava ñuu ñá túu cuiní-yu cäháⁿ ndihí ñaha vähä-yu xii-ndo, te ni ñà túu cuiní-yu cundedóho-yu tnúhu cäháⁿ-ndó, te ndee-ni-ndo ñuu-äⁿ te naquidi-ndo tícáchuhmá ní tnii sähá-ndó cuéndá ná cùtnuní iní-yu sá ñà túu quide väha-yu. Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ná sàá nduu càda ndáá Yä Ndiökí cuéchi nchaa ñáyiу, te cue ñáyiу ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-äⁿ io-gä ndohó-yu dàvá-äⁿ dàcúúxí dàtná ndoho cue ñáyiу ñuu Sòdomá ndihí cue ñáyiу ñuu Gòmorrá —cächí-gá xähaⁿ-gä xii-güedé.

12 Te cue téé-äⁿ ní xica-güedé cuäháⁿ-güedé te ní ngüita-güedé dàcuàha-güedé cue ñáyiу tnúhu Yä Ndiökí, te xähaⁿ-güedé xii-yu:

—Chí dandíxi túu iní sá ñà túu quide väha-ndo ndècu-ndo, te daña-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. —cächí-güedé xähaⁿ-güedé xii-yu.

13 Te væi espíritu cündihí yucu ñaväha yihí ñaha xii ñáyiу ta quèñuhu-güedé yiqui cùñu-yu cuäháⁿ, te væi tucu ñáyiу cùhú tá quide tåtna-güedé cuäháⁿ chíhí ñaha-güedé acítí xii-yu te ndüha-yu.

Nàcuáa ní cuu níxíhí té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiу

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Te nchaa xichi ní níhí ñáyiу tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te tnåhá té Hèrodés téé yindaha ñaha xii ñáyiу ní níhí-dé tnúhu nchaa nàcuáa quide-gä, te ní cachí-dé:

—Té Juàá téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyiу ní ndoto nûu dàcäⁿ ndàcú-dé quidé-dé nchaa sá vă yoo tnåhí ndàcu cada —duha ní cachí-dé.

15 Te dava ñáyiу cächí-yu sá té Èliás téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yä Ndiökí ndée sanaha ní nasáá-dé.

Te davá-yu cächí-yu sá cùú-gä dàtná iiⁿ téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yä Ndiökí ndée sanaha. **16** Te té Hèrodés ní níhí-dé tnúhu nchaa nàcuáa cäháⁿ-yu, te ní cachí-dé:

—Diu té Juàá téé ní táuchiùn-í ní xehndé-güedé díqui-xi ní ndoto —cächí-dé.

17-18 Te duha ní cuu cùtnähá ní sahni té Hèrodés té Juàá, chi dàvá-äⁿ ní naquehen té Hèrodés-äⁿ iiⁿ ñaha nàni Herodiás ndécá-dé, te ñaha-äⁿ sà ní cändeca ñaha ñaní-dé té Lipé. Te té Juàá ní xähaⁿ-dé xii té Hèrodés sá ñà túu ní quide väha-dé sá dúcäⁿ ní naquehen-dé ñaha ní cändeca ñaní-dé, nûu sá cuéndá ñaha-äⁿ ní táuchiùn té Hèrodés ní tnii-güedé té Juàá ní chíhí ñaha-güedé vecaá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ducaⁿ ní quide-dé cuéndá sá ndécá ñaha-dé xii-aⁿ.

19 Te ñaha nàni Herodiás ndécá té Hèrodés-äⁿ io ní cuu úhú iní-an té Juàá, te ní cuiní-aⁿ cahni-aⁿ-dé, dico ñá túu ní níhí-aⁿ nàcuáa cada-aⁿ. **20** Te mee té Hèrodés chi ní cutnùní ndáá iní-dé sá té Juàá cùú-dé iiⁿ téé quide mee-ni sá väha, te quide ndáá-dé nûu Yä Ndiökí, te ní xóo yùhú ñahá-dé nûu xíäⁿ ñá túu ní dàña-dé ná cada ñaha ñaha ndeca-dé-äⁿ xii té Juàá. Te té Hèrodés-äⁿ io ní cudíi iní-dé ní xíndedóho-dé nchaa tnúhu ní xähaⁿ té Juàá xii-dé, dico ñá túu ní sàni iní-dé duuⁿ duuⁿ tnii-dé tnúhu-äⁿ. **21** Te iiⁿ nduu ní xóo vico vehe té Hèrodés ní quide cähnu-dé nduu ní cacu-dé. Te nduu-äⁿ ní níhí ñaha nàni Herodiás-äⁿ nàcuáa cada-aⁿ cuéndá cuu té Juàá. Te nduu-äⁿ ní cäháⁿ té Hèrodés nchaa cue téé cùchiuⁿ, ndihí nchaa cue téé taxi tnuní ñahá xii cue sandadú, ndihí nchaa cue téé cuica ndècu distritú Galileá cuéndá cudini ndihí ñaha-dé xii-güedé nduu-äⁿ. **22** Te ndècu iiⁿ déhe yoco ñaha nani Herodiás-äⁿ, te xichí-äⁿ ní quíhu-xi vehe nûu cùú vico-äⁿ ní xita saha-xi mèi oré yihí té Hèrodés mèsá ndihí nchaa cue téé ní cäháⁿ-dé, te io ní cudíi iní-dé ndihí nchaa cue téé-äⁿ nàcuáa ní xita xichí-äⁿ. Te té Hèrodés ní xähaⁿ-dé xii-xi: —Cacáⁿ nûu-í nûu ná cuiní-n te taxi-í —cächí-dé xähaⁿ-dé xii-xi.

23 Te ní cacunehe-dé ndéé Yä Ndiökí nàcuáa cutnùní iní xichí-äⁿ sà ndàá cuáñaha-dé nûu ná cùú sà ná cacaⁿ-xi nûu-dé cuéi ndéé cuádava nchaa sá ndécu ndihí-dé, te nûu na cacaⁿ-xi. **24** Te sá dúcäⁿ

ní xáhaⁿ-dě xii-xi núu ní quee-xi quehé ní xáhaⁿ-xi xii náná-xi:

—Nää, ¿ná cíú sá càcáⁿ-í núú tě Hèrodés?

—càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-aⁿ.

Te náná-xi-áⁿ ní xáhaⁿ-aⁿ xii-xi:

—Cuàháⁿ cícáⁿ-n díquí tě Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñayiu —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

²⁵ Te ndíhi-ni cuándihu xichí-áⁿ xítí vehe núú yíhí tě Hèrodés-áⁿ, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuìní-í sá mèi nduu vitna quehndé-n díquí tě Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñayiu te taxi-n, dico na cùhuⁿ iiⁿ xítí cóhó taxi-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

²⁶ Te té Hèrodés ní ngüíta-dé ndíhú víhí lní-dé sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-dé, dico ñá túú ní cùyíi-dé cùñaha-dě xii-xi sá vă cíú cuañaha-dě sá xícáⁿ-xi, chi cuéndá sá núú nchaa ñayiu ní xáhaⁿ-dě sá cíú cuañaha-dě nüu ná cíú sá ná càcáⁿ-xi, te ní cacuñehe-dé ndéé Yá Ndiòxí nácuáa cutnúní iní-xi sá ndáá cuañaha-dě sá ná càcáⁿ-xi núú-dé. ²⁷ Te té Hèrodés-áⁿ ndíhi-ni ní xáhaⁿ-dě xii iiⁿ sandàdú sá quíhíⁿ-dé quehndé-dé díquí tě Juàá. ²⁸ Te sandàdú-áⁿ ní xica-dé cuáháⁿ-dé vecaá núú yíhí tě Juàá-áⁿ, te ní quexío-dé te ní xehndé-ni-dé díquí tě Juàá, te ní chihi-dé iiⁿ xítí cóhó te nèhe-dé cuánuhú ní saha-dé xichí xícáⁿ-áⁿ, te xichí-áⁿ ní nacuáha-xi náná-xi. ²⁹ Te óré ní níhí nchaa cue téé ní xica cuu ndíhi ndíi Juàá-áⁿ tnúhu sá dúcáⁿ ní sahni ñaha-güedé xii ndíi, te ní saháⁿ-güedé ní ndocani-güedé yíqui cùñú ndíi te ní chindúxi-güedé.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mīl cue téé te diiⁿ ñayiu dihí ndihí landú

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Te nchaa cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí núú ñayiu ní ndexío-güedé núú-gá te ní ngüíta-güedé nácáni tnúhu-güedé nchaa nácuáa ní quide-güedé ndíhi nchaa nácuáa ní dánèhé ñahá-güedé xií-yu. ³¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí nèhé ná quíhíⁿ-ó iiⁿ xichi núú ñá túú ñayiu ndetatú-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé, chi ío cuéhé ñayiu cuáháⁿ véxi-yu cùú-yu núú ndécú-gá. Te ni ñä níhí-gá nása cada-gá

caxi-gá ndíhi cue téé xíca cuu ndíhi-gá.

³² Te Jèsús cuánguee-gá bárcú ndíhi mee-ni cué téé ní táúchíúⁿ-gá cáháⁿ tnúhu-gá, te cuáháⁿ-gá ndíhi-güedé iiⁿ xichi núú ñá túú ñayiu ndècu. ³³ Dico vái ñayiu ní cutnúní iní-yu sá díú-gá ñuhú bárcú-áⁿ cuáháⁿ ndíhi cue téé xíca cuu ndíhi-gá, te nchaa ñuú cáá yàtni xíáⁿ ní quee ñayiu xixinú-yu cuáháⁿ núú ní quidé-yu cuéndá quexío Jèsús, te sa ndécú-yu xíáⁿ ní quexío-gá. ³⁴ Te óré ní quene Jèsús xítí bárcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñayiu xixúcu núú ní quexío-gá-áⁿ, te ní cundahú iní ñahá-gá xii-yu chi ndécú-yu dàtná xíndecu cue mbéé cue quíti ñá túú tòli-xi, te ío vái núú sá ní ngüíta-gá ní dácuáhá ñahá-gá xií-yu. ³⁵ Te sátá tá cuáa cuáháⁿ te ní saháⁿ cue téé xíca cuu ndíhi Jèsús núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuáa te ñá túú ñayiu ndècu yatni iha. ³⁶ Váha-gá dandáca nchaa ñayiu-a chi na quíhíⁿ-yu nchaa vehe cåa xítí yucu-a, ndíhi nchaa ñuú cáá nchàa yatni iha cuaáⁿ-yu sá caxí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Mee-ndo chí cuañaha sá ná caxí-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Te nása cada-ndí, chi xíni ñuhu-xi datná úú ciéndú díhúⁿ denariú cuéndá cuaaⁿ-ndí sá caxí-yu? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cuàháⁿ cundehe-ndo nüu ná dahan pàá ndécú ndíhi-ndo te cachí tnúhu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní saháⁿ ndéhé-güedé nüu ná dahan pàá ndécú, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úhúⁿ duha-ná pàá ndíhi úú-ná chácá ndécú —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñayiu sá ná níhí tnáhá-yu cuu titní xichí-yu, te ngóo-yu nchaa núú cùhú cuíí cåa xíáⁿ.

⁴⁰ Te nchaá-yu ní ngóo-yu, te dava xichí-yu ní ngóo iiⁿ ciéndú-yu, te dava xichí-yu ní ngóo údico úxí-yu. ⁴¹ Te sátá ní ndíhi-yu ní ngóo, te ní queheⁿ Jèsús ndí Úhúⁿ pàá ndí úú chácá-áⁿ, te ní ndacoto-gá andiu te ní ndacáⁿ táchú-gá núú

Yă Ndiōxí, te dătnùní ní tâhú cuèchi-gá pàá-áⁿ te ní sáñaha-gă xii cue téé xíca cuu ndihí-gá ní dácahñu-güedé nchaa ñáyiú-áⁿ ní xexí-yu. Te diu-ni ducaⁿ ní quide tucu-gá úú chácá-áⁿ. ⁴² Te nchaa-yu ní xexí-yu ní ndahá xítí-yu. ⁴³ Te sátá ní tûhú cohö-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítú ùxúú tnâhá tidihi mee-ni sá ní quendóo nûú ùhúⁿ-ni pàá, ndihí nûú úú-ni chácá. ⁴⁴ Te nchaa ñáyiú ní xexi-áⁿ chi xínu úhúⁿ mîl mee-ni cuè téé chi diu-ni cue téé-áⁿ ní quiúndehu, te diiⁿ ñáyiú dihí ndihí cue landú.

*Jèsús xícá-gă nûú ndute
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)*

⁴⁵ Te òré-ni-áⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xíca cuu ndihí-gá sá quée-güedé bârcú codonùu-güedé quíhíⁿ-güedé iiⁿ ñuú nání Bètsaidá cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná nûú ndécú-güedé-áⁿ, te mee-gă quendóo-gá cada ndee iní tnâhá-gă ndihí cue ñáyiú. ⁴⁶ Te sátá ní yáha ní quide ndee iní tnâhá-gă ndihí-yu, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá iiⁿ tindúú cáá yâtñi xíáⁿ cuéndá caháⁿ ndihí-gá Yă Ndiōxí. ⁴⁷ Te òré sa ní cundiquiⁿ te bârcú sá ñúhú cuè téé xíca cuu ndihí-gá sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xítí làgúná-áⁿ, te mee-gă ndécú-gă iiⁿ nûú tindúú. ⁴⁸ Te túu ndèhe-gá sá súúní ndòho-güedé tá dàcaca-güedé bârcú-áⁿ cuaháⁿ, chi cuéndá ndàa nacuáa cuáháⁿ-xi-áⁿ duha véxi táchí te nàtúndaha-xi. Te ingá nduu-áⁿ tacuñhdá-gá sa ní cuyatni vií-nă Jèsús bârcú ñúhú-güedé-áⁿ, dico nûú ndute tá xíca-gá cuáháⁿ te luhá-ná te yáha ñaha-gă xii-güedé ní cùu. ⁴⁹⁻⁵⁰ Te òré ní xiní ñahá cué téé ñúhú bârcú-áⁿ xii-gá te ní yùhú-güedé ní cana saa-güedé, chi ní sani iní-güedé sá iiⁿ almá cùu-gă. Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¡Ñí cunduu-ndo, vá yùhú-ndó, chi yùhú cùu-í! —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁵¹ Te Jèsús cuánguee-gá xítí bârcú ñúhú-güedé-áⁿ, te sátá cuánguee-gá te òré-ni ní ngüíñí táchí, te ní cuñúhu vîhi-güedé. ⁵² Te ducaⁿ chi cue téé-áⁿ ñà túu ní cùtnuní iní-güedé násá quide-gá, chi ñá túu ní cùtnuní váha iní-güedé nàcuáa ndùu sá ní quide-gá òré ní nadacayá-gá pàá, chi ío ní díqui-güedé.

*Jèsús quídé tătna-gá ñáyiú cùhú ñuú Genesàrét
(Mt. 14:34-36)*

⁵³ Te ní yáha-güedé ndihí-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní sáá-güedé ndihí-gá yucu cue téé ñuú Genesàrét. Te yàcáⁿ ní dácútú ndèé-güedé bârcú-güedé yuhu làgúná. ⁵⁴ Te òré ní quene Jèsús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá xítí bârcú, te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ní cutnùní iní-yu sá diú-gă. ⁵⁵ Te ñáyiú-áⁿ ndihí-ni ní sáháⁿ-yu nchaa nûú xíndecu cue ñáyiú cùhú, te cue ñáyiú cùhú-áⁿ ní quée-yu xito nchido ñahá-yu cuáháⁿ ndi tnâhá iiⁿ xichi nûú nìhí-yu tnâhu quèxio Jèsús. ⁵⁶ Te nchaa ñuú náhnú ndihí nchaa ñuú lîhli nûú cuaháⁿ Jèsús, ducaⁿ xíndecu-áⁿ nchaa ñáyiú cùhú cuaháⁿ xítí ñuú sàcáⁿ ñahá-yu nûú-gă cuéndá cada tâhá ñaha-gă xíi-yu. Te diu-ni ducaⁿ xíquidé-yu nchaa dava-gá xichi nûú cuaháⁿ-gá nûú xíndecu cue ñáyiú, te caháⁿ ndâhá-yu nûú-gă sá ná dáñá-gă tnândeé cue ñáyiú cùhú-áⁿ cuéndicó luha yuhu dôo-gă cuéndá ndúha-yu. Te nchaa ñáyiú cùhú ní tnândeé yuhu dôo-gă ní ndúha-yu.

7

*Cuéndá nchaa sá quídé-xí ngüíndecu cuéchi ñáyiú
(Mt. 15:1-20)*

¹ Te ñuú Jerusàlén ní quee cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnâhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, te ní quexio-güedé nûú ndécu Jèsús, te tnâhá cue téé cùu fariséu ní quexio ndihí-güedé. ² Te cue téé-áⁿ ní xiní-güedé sá dàva cue téé xíca cuu ndihí Jèsús ñá túu ndâha-güedé dàtná ndâhá mèe cue téé cùu fariséu-áⁿ òré caxi-güedé. Te xíáⁿ nûú cue téé ní quexio-áⁿ ní caháⁿ cuéhé-güedé cuéndá cue téé xíca cuu ndihí-gá. ³ Te ducaⁿ chi nchaa cue téé cùu fariséu-áⁿ ndihí nchaa ñáyiú isràél nchicúⁿ nihnu-yu quidé-yu dàtná ní xóo cada nchaa cue ñaní tnâhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha, chi nchaa ñáyiú-áⁿ và caxi-yu te nûú vá ndâhá-yu dàtná ní xóo ndâha nchâa cue ñaní tnâhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha-áⁿ. ⁴ Te ñáyiú-áⁿ ndi tnâhá òré cuaháⁿ-yu nûú yâhu te nàsáá-yu, te ndâhá-yu nàcuáa sâni iní-yu ndùvétu iní Yă Ndiōxí, te nûú vá

dúcáⁿ càdá-yu te vá cáxí-yu. Te tnàhá náquèté-yu vású sá sácūhuⁿ sá xíhí-yu, ndihí lítu, ndihí cóhó càá, ndihí càmá. Te nchaa xéhé náquèté-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yá Ndiòxí. Te ío-gá titní sá ní xóo cada nchaa ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha-ǎn nchicúⁿ nihnu-yu quídé-yu. ⁵ Te cue téé cùu fariséú-áⁿ, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ná cuéndá cue téé xíca cuu ndihí-n ná túú nàquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé dàtná ní cachí nchaa cue téé ní xíndecu ndéé sanaha-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó cíú-ndo cuéndá sá io quide ndáá-ndo te ñá ndàá sá quidé ndáá-ndo. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàiá téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tutú-gá núú caháⁿ-xi nàcuáa ní caháⁿ-gá cuéndá-ndo, te duha ní cachí-gá:

Ñáyiu-a cachí-yu sá io cahnu cuu-í, dico díco-ni yuhu caháⁿ-yu,
chi ñá túú ñùhu iní ñahá-yu xii-í.

⁷ Te àúⁿ ná cuu chìñuhu ñahá-yu xii-í, chi ñá túú védana ndéé nándihí-xi,
chi cue ñáyiu-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáyiu-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ní cahu iní cue ñáyiu ñuyíú-a caháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàiá núú tutú Yá Ndiòxí nàcuáa ní caháⁿ-gá cuéndá-ndo.

⁸ Te nchòhó ní dáñá-ndo nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada-ndo, te nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nacuáa ní cahu iní cue ñáyiu ñuyíú-a, chi nàquete-ni-ndo lítu, te nàquete-ni-ndo vasú sácūhuⁿ sá xíhí-ndo nàtava-ndo nacuáa ní xóo cada ñáyiu-áⁿ ní xóo naqueté-yu nchaa xíáⁿ, te nándi-gá nchaa núú sá quidé-ndo —cachí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ñá túú cuiní-ndo càda-ndo nacuáa cuiní Yá Ndiòxí, chi mee-ni nàcuáa ní cachí cue téé ní xíndecu ndéé sanaha nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo. ¹⁰ Te ndíi Moísés ní cachí ndíi sá nchaa ñáyiu canehé-yu sá yíñuhu núú tătă-yu ndihí núú nánă-yu. Te nchaa ñáyiu na caháⁿ

úhú cuéndá tătă-yu àdi cuéndá nánă-yu te cahni ñaha-güedé xií-yu ní cachí ndíi.

¹¹ Te nchòhó cachí-ndo sá nüu iiⁿ téé na cùñaha-dé xii tătă-dé ndihí nánă-dé sá sá ní sani iní-dé cuáñaha-dé xií-yu cùu-xi Corbán, te ñá túú-gá xíñi ñùhu-xi sá cuáñaha-dé xií-yu, te tnúhu Còrbán-áⁿ quéé-xí: Sá cùu cuéndá Yá Ndiòxí. ¹² Te sá dúcáⁿ ná caháⁿ iiⁿ téé-áⁿ te nchòhó chíndée tnúhu-ndo-dé cuéndá sá vă chíndée-gá-dé tătă-dé ndihí nánă-dé. ¹³ Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquéé tihú-ndo nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a véxi nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo, te diu-ni ducaⁿ ta sànu ichi tnaha-ndo véxi, te nándi-gá nchaa sá cahú iní-ndo quide-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii cue ñáyiu xíndecu-áⁿ:

—Chí táquìxi ndehe iha, te cundedóho vaha-ndo tnúhu na caháⁿ-í-a te io vaha cuáha-ndo cuéndá. ¹⁵ Nchaa sá xéxí-ndo chi ñá túú ná quidé-xí iní-ndo, dico nchaa sá cuéhé sá dühá sàni iní-ndo quide-ndo, nchaa xíáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-ndo. ¹⁶ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndèdóho nchaa tnúhu caháⁿ-í-a io vaha chí cuáha cuéndá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

¹⁷ Te Jèsús ní dándöo-gá nchaa ñáyiu núú xixúcu-yu-áⁿ te cuándihu-gá xítí vehe. Te cue téé xíca cuu ndihí-gá ní xícáⁿ tnúhu-güedé núú-gá nüu nasa quèe-xi cuendú ní cani-gá núú ñáyiu-áⁿ. ¹⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa tnàhá nchòhó ñá túú ní tècú tnùní-ndo cuéndú ní cani-í núú ñáyiu-áⁿ? Nchaa sá xéxí-yu cuánguee xítí-yu ñá túú quide-xi iní-yu nàcuáa ngúndecu cuéchi-yu. ¹⁹ Chi ñá díú iní-yu cuánguee-xi chi cuánguee ndáá-xi xítí-yu, te nàyáha ñaha-xi xií-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá te ní dátuu-gá sá cùu càxi-o nchaa núú sá cùu càxi-o. ²⁰ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa sá cuéhé sá dühá quide ñáyiu xíáⁿ cákú nihnu-xi iní-yu, te nchaa xíáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu. ²¹ Te iní-yu-áⁿ cákú nihnu nchaa sá cuéhé sá dühá, chi sàni cuehé sání dùha iní-yu. Te cue téé caháⁿ ndihí-güedé ñadihí te ñá díú ñadihí-güedé

cúú-yu, te diú-ni ducaⁿ quide cue ñáyiu díhí càháⁿ ndihí-yu téé te ná diú yíi-yu cùu-güedé. Te sähni-yu cue tnáha ñáyiú-yu, te mee-ni ìchi díi iní cùdíi iní-yu cundecú-yu. ²² Te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te xihó-yu cundecu ndihí-yu sá ndécu ndihí tnaha ñáyiú-yu, te ío quide úhú iní-yu sá cùú-xí tnaha ñáyiú-yu, te ío dàndahú tnahá-yu, te mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá cùdíi iní-yu quidé-yu, te ío cuédu iní-yu, te ío yíti yùhú-yu, te ío quide cahnú-yu mèé-yu, te quidé-yu nándi-gá sá ñá túú tàú-yu cadá-yu. ²³ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá-äⁿ cárí nìhnu-xi iní-yu, te nchaa xiáⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-yu, te ñá túú cùu-xi sá vaha sá cùú-xí iní-yu.

Iíⁿ ñadíhí véxi ñuuú xícá ní sándáá iní-aⁿ
Jésus
(Mt. 15:21-28)

²⁴ Te ní xica Jésus cuáháⁿ-gá ndéé yucu cue téé ñuuú Tíru, ndihí yucu cue téé ñuuú Sídón. Te òré ní quexlo-gá xiáⁿ te cuángihu-gá iiⁿ vehe te xiáⁿ cundecu-gá, te cuiní-gá sá vă quiní ñáyiu sá xiáⁿ ndécu-gá ní cùu, dico dai ní níhí-yu tnúhu. ²⁵ Te iiⁿ ñadíhí ndécu iiⁿ déhe yoco-aⁿ, te yíhí ñaha espíritu cùndihí yucu ñáváha xii-xi, te ñaha-áⁿ io ndihí ní níhí-aⁿ tnúhu sá ní quexlo Jesú xíáⁿ nüu ní sáháⁿ-aⁿ nüu ndécu-gá, te ní ngüiñí xítí-áⁿ nüu-gá. ²⁶ Te ní ngüita-aⁿ càháⁿ ndàhú-aⁿ nüu-gá, te xáhaⁿ-aⁿ sá nüu vá cùndee iní-gá queñuhu-gá espíritu cùndihí yucu ñáváha yíhí ñaha xii déhe-aⁿ. Dico ñá diú ñaha israél cùú-áⁿ chi ñaha ñuu Sirofèniciá cùú-áⁿ te tnúhu griégú cùú tnúhu-aⁿ. ²⁷ Te xiáⁿ nüu ní xáhaⁿ Jésus xii-aⁿ:

—Daña na càxi tnaa nchaa landú chítu xítí-güexi, te dàtnùní caxi cue iná, chi ná túú ndùu váha-xi queheⁿ-o sá xéxí ländú te cuáha-o iná —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xíi-gá:

—Mèstrú, ndáá-ni càháⁿ-n, dico iná chi nàdatacá-güedi sá ngoyó yùhu cóhó ländú —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xíi-gá.

²⁹ Te Jésus ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—Ío váha ní càháⁿ-n, te cuanùhú te ñá túú-gá ná cani iní-n, chi sa ní quee espíritu

cùndihí yucu ñáváha yíhí ñaha xii déhe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

³⁰ Te ñaha-áⁿ ní nasáá-aⁿ vehe-aⁿ te càa déhe-aⁿ nüu càmá, dico ñá túú-gá espíritu cùndihí yucu ñáváha yíhí ñaha xii-xi chi sa ní quee ñaha-xi.

Jèsús quidé tátña-gá iiⁿ téé ñá cùú càháⁿ váha te doho-dé

³¹ Te Jésus ní ndee-gá yucu cue téé ñuuú Tíru te ní yáha-gá yucu cue téé ñuuú Sídón, ndihí yucu ndi ùxí ñuuú nání Dècapolís, te ní sáá-gá ndéé yuhu làgúná distritú Galileá. ³² Te xiáⁿ ndécu-gá ní quexlo ñáyiu ndéé nüu-gá ndécá-yu iiⁿ téé ñá cùú càháⁿ váha-dé te doho-dé. Te càháⁿ ndàhú-yu nüu-gá sá ná tèndaha ñaha-gá xii-dé cuéndá ndúha-dé. ³³ Te Jésus ní queñuhu ñaha-gá xii-dé tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuáháⁿ iiⁿ xio, te ní dáquíhu-gá díquií ndáhá-gá yaú lóho-dé, te ní dácánùu-gá dií-gá díquií ndáhá-gá, te ní tendaha-gá yàa-dé. ³⁴ Te ní ndacoto-gá andiu te ní sánuu iní-gá, te ní càháⁿ-gá tnúhu mee-gá, te xáhaⁿ-gá:

—¡Éfatá! —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te tnúhu-áⁿ quéé-xí: Nacaáⁿ yòhó lóho.

³⁵ Te òré-ni-áⁿ ní nacaáⁿ lóho-dé, te ní nduu váha yàa-dé, te ní cuu càháⁿ váha-dé. ³⁶ Te Jésus ní càháⁿ víhí-gá dóho ñáyiu ndihí ñaha xii téé ní quide tátña-gá-áⁿ sá vă yőo iiⁿ cùñahá-yu sá ní quide tátña ñaha-gá xii-dé, dico uuⁿ-gá ní quidé-yu ní càháⁿ-yú nüu ñáyiu sá ní quide tátña-gá téé-áⁿ. ³⁷ Te nchaa-yu ío ní cuñuhu-yu, te ní xítñahá-yu:

—Váha víhi quide-dé, chi nchaa-ni ndàcu-dé quidé-dé, chi quide tátña-ni-dé ñáyiu doho, te quide tátña-ni-dé ñáyiu níhí —càchí-yu xítñahá-yu.

8

Jèsús dácàxi-gá cùmí mił ñáyiu
(Mt. 15:32-39)

¹ Te iiⁿ nduu tucu ío cuéhé ñáyiu ní tacá nüu ndécu Jésus, te ñá túú tnáhí sá càxi-yu. Te ní cana-gá cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

² —Yúhú, cùndahú iní-i nchaa ñáyiu-a chi sa ní cuu úní nduu ndècu ndihí ñahá-yu xii-o lha, te ñá túú tnáhí ná sá càxi-yu. ³ Te nüu na nàtendaha-í-yu núhú

tnámǎ-yu vehé-yu, te cuneé-yu docó ichi, chi davá-yu ío xica ndécú-yu —cáchí-gá xāhaⁿ-gă xii-güedé.

4 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndèe níhí-ó să cuăñaha-o càxi nchaa ñáyiу-a, te iha ñá túu nă ìo chi cùu-xi xití yucu-i? —cáchí-güedé xāhaⁿ-güedé xii-gá.

5 Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-güedé, te xāhaⁿ-gă:

—¿Ná daha-gá pàá ndécú ndihí-ndo-i? —cáchí-gá xāhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndihí-ndí úsá-gá tnähá —cáchí-güedé xāhaⁿ-güedé xii-gá.

6 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiу sá ngőo-yu nchaa-yu, te ní ngóo-yu, te ní queheⁿ-gá ndi ùsá pàá-áⁿ, te ní ndacáⁿ tähú-gă núú Yă Ndiòxí. Te dătnùní ní tähú cuèchi-gá te ní sáñaha-gă xii cue téé xica cuu ndihí-gá ní dácähñu-güedé nchaa ñáyiу-áⁿ.

7 Te ndècu ndihí-güedé iiⁿ ūú chácá lihli, te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá ní ndacáⁿ tähú-gă núú Yă Ndiòxí. Te dătnùní ní táúchíúⁿ-gă ní dácähñu ñaha-güedé xii-yu. **8** Te nchaa-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ní tähú cóhō-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ní quendoo, te ní chítú ūsá tnähá tídihi mee-ni să ní quendoo-áⁿ. **9** Te núú nchaa ñáyiу ní xexí-áⁿ xínu dătná cùmí mǐl-yu. Te sátá ní yáha ní dácaxí ñaha Jesús xii-yu te ní dándacá ñaha-gá. **10** Te dătnùní cuánguee-gá bârcú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ-gá ndihí-güedé yucu cue téé ñuu Dalmànutá.

Cue téé cùu fariséú xāhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá #n sá vă yōo tnähí ndàcu cada (Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Te núú ní quexío Jesús xíáⁿ ní sáá cue téé cùu fariséú, te ní ngüíta-güedé nändi tnúhu xáhaⁿ-güedé xii-gá xító ndèe ñáhá-güedé. Te xáhaⁿ-güedé sá ná cädá-gá iiⁿ sá vă yōo tnähí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùní iní-güedé nüu ndáá sá Yă Ndiòxí ní tendaha ñaha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a. **12** Te ní sánuu iní-gá te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa nchòhó ñáyiу ndècu ñuyíú-a cuiní-ndó càda-í iiⁿ sá vă yōo tnähí ndàcu cada nacuáa cutnùní iní-ndó nüu ndáá sá

Yă Ndiòxí chíndée ñaha-gá xii-í. Dico na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să vă cädà-í sá cuiní-ndó —cáchí-gá xāhaⁿ-gă xii-güedé.

13 Te ní dândoo-gá ñayiu xîndecu-áⁿ, te cuández-gá bârcú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá te cuáháⁿ-gá ndihí-güedé ndàa ìngá xio yuhu làgúná.

Nàcuáa quide cue téé cùu fariséú (Mt. 16:5-12)

14 Te ní cunaa-güedé canehe-güedé sá cáxi-güedé quihíⁿ, te iiⁿdìi-ni paá ndécú xití bârcú-áⁿ ní naníhí-güedé. **15** Te Jèsús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na cáchí tnúhu-í xii-ndo să io quihí iní-ndó cùndecu-ndo te vá cädá cuéndá tnähí-ndo lèvadurá cue téé cùu fariséú, ndihí levadùrá cue téé cùndihí té Hèrodés —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

16 Te ní ngüíta-güedé xîtnàha-güedé:

—Cuéndá sá ñà túu ní cänehe-o pàá quixi núu xíáⁿ duha càháⁿ-gá —cáchí-güedé xîtnàha-güedé.

17 Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xîtnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuéndá da sá ñà túu ní cänehe-ndo pàá quixi càháⁿ-ndó? Te ñá díú cuéndá pàá-áⁿ ní càháⁿ-í, te díco-ni sá méé-ndó ñà túu quide cuendá váha-ndo nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í, te ni ñá tècú tnùní-ndó chi io ní díquí-ndó. **18** Te cuéi ndèhe-ndo dico ñá túu cùtnùní iní-ndó nă cúú nchàa sá quídè-í, te cuéi ndèdóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í dico ñá cùtnùní iní-ndó năsa ndùu-xi, te ni ñá ndacú iní-ndó nchàa sá tá quide-í véxi. **19** Te chí dándacu iní cùtnàhá ní tähú cuèchi-í úhúⁿ-ni pàá te ní xexí úhúⁿ mǐl mee-ni cué téé chi diu-ni cue téé-áⁿ ní quíúndehu. Te chí cáchí tnúhu ná daha tídihi ní chítú mee-ni să ní quendoo òré ní nadatàcá-ndó —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úxúú tnähá tídihi ní chítú mee-ni să ní quendoo —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te xáhaⁿ tûcu-gá:

20 —Te cùtnàhá ní tähú cuèchi tucu-í úsá tnähá pàá ní xexí cùmí mǐl ñáyiу, te chí cáchí tnúhu ná daha tucu tídihi ní chítú mee-ni să ní quendoo —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úsá tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sá ní quendóo —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Vitna, ¿te sa ní tecú tnùní-ndó tnúhu ní caháⁿ-í aⁿ ñähá? —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús quídé tătna-gá #ⁿ téé cuàá ñuu Bètsaidá

²² Te Jèsús ní sáá-gá ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá ñuu Bètsaidá. Te ñuu-áⁿ ndécú-gá ní quexio ñáyiu núú-gá tánèhé-yu #ⁿ téé cuàá, te càháⁿ ndàhú-yu núú-gá nüu vá cündée iní-gá tendaha ñàha-gá xii-dé cuéndá ndúha núú-dé. ²³ Te Jèsús ní tnii-gá ndaha téé cuàá-áⁿ, te ní queñuhu ñaha-gá tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuaháⁿ #ⁿ xio yuhu ñuu. Te yacáⁿ ní dácánùu-gá dií-gá núú-dé te ní tendaha ñàha-gá xii-dé, te dätnùní ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-dé, te xăhaⁿ-gá:

—¿Cùtnuní núú-n-áⁿ? —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴ Te téé cuàá-áⁿ ní ndonehe núú-dé, te xăhaⁿ-dé xii-gá:

—Cùtnuní núú-í ndéhè-í nchaa cue téé-áⁿ, dico dà ndáa yutnu cuíi ndáa-güedé te xìca-güedé —càchí-dé xăhaⁿ-dé xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní tendaha tùcu-gá núú-dé te ní cuu ní ndacoto váha-gá-dé, te òré-áⁿ ní ndúha núú-dé. Te nchaandi tühú sá ndéhè-dé ní cùtnuní váha núú-dé nándi cuu nchaa xiăⁿ. ²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Vitna te nühú-n, dico ndáa ichi vehe-n nühú-n te ñá díú dà xití ñuu quíhíⁿ-n, te vá yoo #ⁿ cùñaha-n sá yühú ní quide táttna-í núú-n ní ndúha —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-dé.

Té Pélú xăhaⁿ-dé xii Jèsús sá díú-gá cíú-gá Crìstú (Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuaháⁿ-gá ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá nchaa ñuu lîhli càa ñuu Cèsareá Filipú, te òré ñühú-gá ndihí-güedé ichi te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xăhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu násá càháⁿ ñáyiu cuéndá-í. ¿Yoo cùu-í càchí-yu-va? —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cíú-n ndii Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiu, te davá-yu

càchí-yu sá cíú-n tě Eliás, te dava tucú-yu càchí-yu sá cíú-n #ⁿ téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, duha càchí-yu —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te ní xícáⁿ tnúhú tùcu-gá núú-güedé, te xăhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-güedé.

Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Yòhó cíú-n Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a —càchí-dé xăhaⁿ-dé xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní caháⁿ-gá dóho-güedé, te xăhaⁿ-gá:

—Vá yoo #ⁿ cùñaha-ndo yòo cuu-í —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá caháⁿ ñàha-güedé xii-gá (Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Te Jèsús ní ngüíta-gá xítnühu-gá cue téé xìca cuu ndihí-gá nàcuáa yáha-gá, te xăhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yuhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ío ndoho-í, chi daquèe tihú ñáhá nchàa cue téé cùu sacuéhé ñuu ñáyiu isràél, ndihí cue dütú cúnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ní chidó tnùní ndíi Moisés, nchaa cue téé-áⁿ dàquee tihú ñáhá-güedé xii-í. Te sáá nduu te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-güedé.

³² Te ducaⁿ ní caháⁿ Jèsús núú cué téé xìca cuu ndihí-gá nàcuáa tecú tnùní váha-güedé tnúhu càháⁿ-gá. Te té Pélú ní cana ñaha-dé xii-gá #ⁿ xio, te ní ngüíta-dé ténàá ñáhá-dé xii-gá ní cùu.

³³ Dico Jèsús ndihí-ni ní nchócuñhnu-gá ní ndacoto-gá núú nchàa-güedé chi ndàa sátá-gá xíndecu-güedé, te ní ngüíta-gá ténàá-gá té Pélú, te xăhaⁿ-gá xii-dé:

—¡Xocuññí yòhó núú-í-a, chi dàtná càháⁿ yucu ñaváha càháⁿ-n! Chi ñá túú sàni iní-ó dàtná sání iní Yá Ndiòxí, chi #ⁿ-ni sàni iní-ó ndihí dava-gá cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-dé.

³⁴ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xìca cuu ndihí-gá, ndihí nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa ñáyiu cuiní chitnahá ñáhá xii-í, te xìni ñuhu-xi vá cädá-gă-yu sá sání iní

méé-yu, te ío cada ndee ìní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuèndá-í, te cuéi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. ³⁵ Te nchaa ñáiyu cuìní sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnu-yu, dico nchaa ñáiyu ñá túú tnàhí yùhú cuéi nándi sá ná yáha-yu cundecu-yu ñuyíú-a sá cuèndá-í, ndihí sá cuèndá tnúhu-í, te ñáiyu-áⁿ naníhí tähú-yu. ³⁶ Te cuéi nchaandí tühú sá ío ñuyíú-a na nìhí ñáiyu cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xiăⁿ ná càda cuíta nihnu-yu te ñá túú védana nàndihí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xiăⁿ. ³⁷ Te ni iiⁿ sá ío ñuyíú-a vá chíndèe-xi ñáiyu cuèndá naníhí tähú-yu. ³⁸ Te nchaa ñáiyu na cùcahaⁿ núu-xi caháⁿ váha cuèndá-í, ndihí cuèndá tnúhu-í núu nchaa ñáiyu dàquee tihú ñáha xiⁿ Yá Ndiòxí, ñáiyu xíndecu ichi cuéhé ichi duha, te tnàhí yúhú Tée cùu ñaní tnähä-yu nchaa-á-yu cùcahaⁿ núu-í núu-yu òré ná quìxi tucu-í ndihí cue espíritu xínú cuéchi núu Tätä-í Dútú Ndiòxí. Te mee-gä cada cutnùnì iní nchaa ñáiyu sá yúhú ío cahnu cuu-í.

9

¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ío dava nchöhó ñáiyu xíndecu iha vitna vá cùu-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quiní-ndó sàá nduu ndíhu ndaha ñáha Yá Ndiòxí xii ñáiyu, te dàvá-áⁿ quiní-ndó sá ndácú-gä quídé-gä nchaandí tühú sá váha —càchí-gä xáhaⁿ-gä xii cue téé xíca cuu ndihí-gä ndihí cue ñáiyu-áⁿ.

Jèsús ní nadama dóó-gä ndihí núu-gä (Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Te núu ìñú nduu sá dúcáⁿ ní caháⁿ Jèsús te ní xica-gä cuásaa-gä iiⁿ yucu dúcúⁿ, te ndèca-gä té Pélú, ndihí té Jacobó, ndihí té Juàá cuásaa, te úní tnähí-ni cue téé-áⁿ ndécá-gä cuásaa. Te yucu-áⁿ ndécú-gä ní nadama núu-gä, ³ te ní nadama dóó-gä. Te dóó-gä-áⁿ súúní ní nduu cuixíⁿ quiyí te tåsaⁿ, te ni iiⁿ ñáiyu ñuyíú-a ñá túú ndacú-yu na-queté-yu iiⁿ dóó nduu cuixíⁿ dàtná ní nduu dóó-gä. ⁴ Te ní xiní-güedé té Moïsés ndihí té Eliás nútñi-güedé ndihí-gä ndátnuhu ndihí ñáha-güedé xii-gä. ⁵ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dë xii Jèsús:

—Mèstrú, jváha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnu-vixiⁿ, te iiⁿ cuu cuèndá-n te iiⁿ cuu cuèndá té Moïsés te iiⁿ cuu cuèndá té Eliás —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gä.

⁶ Te ducaⁿ ní caháⁿ-dé chi ío ní yùhú-güedé, te cuèndá-ni ní cuu yáchí-dé ní caháⁿ-dé, te ni mèe-dé ñá túú ní cùtnuní iní-dé nása ndùu tnúhu ní caháⁿ-dé. ⁷ Te òré-áⁿ ní quexio iiⁿ vícó núu ndécú-güedé ndihí Jèsús ní dádáhu ñáha-xi xiⁿ-güedé ndihí-gä, te xiⁿ vícó-áⁿ ní caháⁿ Yá Ndiòxí ní tecu dóho-güedé, te xáhaⁿ-gä xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í tée ío cùu iní-í, te cundedóho-ndo nchaa tnúhu caháⁿ-dé —càchí-gä xáhaⁿ-gä xii-güedé.

⁸ Te òré ní quide cuèndá-güedé, te ñá túú-gä ní xiní-güedé cue téé úu-áⁿ chi mee-ná Jèsús ndécú.

⁹ Te òré cuánuu ndihí ñáha-gä xii-güedé yucu-áⁿ, te ní caháⁿ-gä dóho-güedé, te xáhaⁿ-gä:

—Vá yoo iiⁿ cùñaha-ndo nchaa sá ní xiní-ndó núu ní sáá-ó-á, te cuu caháⁿ-ndó dico ndéé ná yáha ndoto yúhú Tée cùu ñaní tnähä-ndó nchaa-ndo sá cùu-í —càchí-gä xáhaⁿ-gä xii-güedé.

¹⁰ Núu xiăⁿ cue téé-áⁿ ní xúhuⁿ nahi-ní iní-güedé nchaa sá ní xiní-güedé núu ní sáháⁿ-güedé ndihí Jèsús te ñá túú tnàhí ní caháⁿ-güedé, dico ní ndúcú tnúhu núu tnähä-güedé ná cuèndá ducaⁿ ní caháⁿ-gä sá ndéé ná yáha ndoto-gä sá cùu-gä te dàtnùnì caháⁿ-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ní xiní-güedé. ¹¹ Te ní xícaⁿ tnúhu-güedé núu Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gä:

—¿Cuìní-ndí cachí tnúhu-n ná cuèndá càchí cue téé dàcuaha ñáha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moïsés sá díhna-gä té Eliás ndixi-dé te dàtnùnì quixi Yaá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gä.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gä:

—Ndáá sá códó nùu iiⁿ téé quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Eliás, te téé-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. Dico núu tutú Yá Ndiòxí caháⁿ-xi cuèndá yúhú Tée cùu ñaní tnähä-ndó nchaa-ndo sá ío ndoho-í, te daquèe tihú ñáha ñáiyu xii-í. ¹³ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi iiⁿ téé ní quide dàtná ní xóo cada té

Èliás, te cue ñáyiu ñá túú ní cānehé-yu sá yíñuhu núú-dé, te ní quide ñahá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní méé-yu. Te núú tutú Yă Ndióxí sa ndéé tnuní nchaa nàcuáa yáha-dé, te nchaa xíáⁿ sa ní quide ñaha ñáyiu xii-dé —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Jèsús quídé tătna-gá iiⁿ tée cuechi yíhi ñaha espíritú cúnđihí yucu ñáváha
(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)*

14 Te Jèsús ní ndexio-gá ndihí cue téé úní-áⁿ núú xíndecu dava-gá cue téé xíca cuu ndihí-gá, te vái vihi ñáyiu ndècu núú ndécu-güedé-áⁿ, te tnahá cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés xíndecu, te cue téé-áⁿ nändi tnúhu xáhaⁿ-güedé xii cue téé xíca cuu ndihí Jesús. **15** Te òré ní xiní-yu ní ndexio-gá, te nchaá-yu ío ní cuñúhu-yu, te xínú-yu ní saháⁿ ní caháⁿ ndihí ñahá-yu xii-gá. **16** Te ní xícáⁿ tnúhú-gá núú cué téé xíca cuu ndihí-gá núú ná tnúhu ndàtnúhu-güedé ndihí cue téé-áⁿ. **17** Te iiⁿ ñáyiu xíndecu xíáⁿ ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Mestrú, ndèca-í déhe-í véxi nànducu ñaha-í xii-n, chi yíhi ñaha espíritú cúnđihí yucu ñáváha xii-dé, te diu xíáⁿ ní quide ní cuu ñíhí-dé. **18** Te ío ndòho-dé chi súúní ndení ní cuu ngötní ñaha-xi xii-dé, te òré ducaⁿ quide ñaha-xi xii-dé te dàndua ñahá-xí, te quène tíñú yuhu-dé, te cùrúhñú núhu-dé, te ndàda ruúⁿ ñahá-xí xii-dé. Te sa ní xáhaⁿ-í xii cue téé xíca cuu ndihí-n sá quéñuhu-güedé espíritú cúnđihí yucu ñáváha yíhi ñaha xii-dé dico ñá túú ní ndàcu-güedé queñuhu-güedé-xi —cachí ñáyiu-áⁿ xáháⁿ-yu xii-gá.

19 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyíú-a ío sáá iní-ndó, chi ñá túú cuíní-ndó quíndáá iní-ndó Yă Ndióxí, te ní cuu vái nduu quide ndee iní-í nchaa sá quídé-ndó! ¿Te ná ndéé ama vái dúcáⁿ-gá cada-ndo-i? Te chí cándèca téé cùhú-áⁿ táquìxi iha —cachí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

20 Te ñáyiu ndihí ñaha xíi téé yíhi ñaha espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ ndéca ñahá-yu xii-dé cuaháⁿ ndéé núú Jèsús, te òré ní xiní ñahá espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ xii-gá, te ní ngüíta-ni-xi sàhni yíhi

ñahá tucu-xi xii-dé, te ní dánduá ñahá-xí xii-dé, te ní ngüíta-dé xíchí ñuhu-dé, te quène tíñú yuhu-dé. **21** Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gá núú tátá-dé, te xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Ná ndéé ama ní ngüíta-xi duha ndòho déhe-n? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Ndéé cútñahá cúú lïhli-dé ní ngüíta espíritú cúnđihí yucu ñáváha duha quide ñaha-xi xii-dé. **22** Te ní cùtitní xito dàngauñihnu ñaha-xi xii-dé núú ñuhú, te ní cutitní tucu xito dàngauñihnu ñaha-xi xii-dé ndute cuíní-xi cahni ñaha-xi xii-dé. Te ndeca-í-dé véxi núú-n te núu ndacu-n càda tátña-n-dé, te cundàhú iní ñahá-n xii-ndí chindée ñaha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

23 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Te ná cuéndá cachí-n núu ndacu-í cada tátña-í déhe-n, chi nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñahá xii-í te níhí-yu sá ná cacaⁿ-yu núú-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

24 Te tátá téé cuechi-áⁿ níhi ní caháⁿ-dé xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Sàndáá iní ñahá-í xii-n, dico chindée ñaha xii-í cuéndá ná quíndáá iní ñahá-gá-í xii-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

25 Te Jèsús ndéhé-gá sá ío vái ñáyiu ta tàcá núú ndécu-gá-áⁿ. Te ní tenàá-gá espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ, te xáhaⁿ-gá xii-xi:

—Yohó espíritú cúnđihí yucu ñáváha, ní quide ñíhí-n ní quide doho-n téé-a, dico vitna yúhú cachí-í sá quéé-n yíqui cuñú-dé te vái ndíhu-gá-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ.

26 Te espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ ní dácáná sàa ñaha-xi xii téé-áⁿ, te ní sahni yíhi ñahá tucu-xi xii-dé, te dàtnùní ní quee ñaha-xi xii-dé cuaháⁿ-xi, dico téé-áⁿ chi dacàa-ni ndíyi càa-dé cátùu-dé. Te nchaa ñáyiu xíndecu xíáⁿ cachí-yu sá ní xíhí-dé ní cùu. **27** Te Jèsús ní tníi-gá ndaha-dé ní ndocani ñaha-gá xii-dé, te ní ndacoo-dé ní nucúnutníi-dé.

28 Te Jèsús cuándihu-gá xítí vehe ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá, te òré ndéhé-güedé ñá túú-gá ñáyiu, te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuéndá ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritú

cúndìhi yulu ñáváha yìhi ñaha xii téé-äⁿ — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

29 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nüu òré cuìní-ndó quèñuhu-ndo espíritu cúndìhi yulu ñáváha yìhi ñaha xii ñáyiu dàtná cíu espíritu cúndìhi-xi yìhi ñaha xii téé-äⁿ ní cùu ña, te xìni ñuhu-xi sá io caháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí te ñá túú tnàhí ná caxi-ndo caháⁿ ndihí-ndo-gá, te ducaⁿ te ndacu-ndo quèñuhu-ndo espíritu cúndìhi yulu ñáváha yìhi ñaha xii ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cahni ñáha-güedé xii-gá

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Te Jèsús ní quee-gá nüu ndécú-gá-áⁿ ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá cuaháⁿ-gá ndihí-güedé distritú Galileá, te cuìní-gá sá vă quiní ñáyiu ndée ichi cuaháⁿ-gá. **31** Te ducaⁿ ní sani iní-gá, chi mee-gá sa náha-gá sá ndàá cada-xi nácuáa xáhaⁿ-gá xii cue téé xìca cuu ndihí-gá, te duha xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndo nchàa-ndo sáá ⁱⁱn nduu te cuáha cuéndá ñáhá-güedé xii-í nüu cué téé cùu úhú iní ñáhá, te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

32 Dico ñá túú tnàhí ni tècú tnùní-güedé nása ndùu tnúhu ní caháⁿ-gá, te ni ñá túú ní cùyⁱⁱ-güedé cícáⁿ tnúhú-güedé nüu-gá.

Cue téé ndùcu tnúhu nüu tnáhá nüu ndédacàa-güedé ío-gá cúnùu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Te Jèsús ní quexio-gá ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá ñuú Capérnaúm, te òré sa ndècu-gá ⁱⁱn vehe te ní xícáⁿ tnúhú-gá nüu-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Nandí cùu tnúhu ta xítñáha-ndo véxi? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

34 Dico ñá túú tnàhí ni caháⁿ-güedé cùñaha-güedé xii-gá nüu ná tnúhu xítñáha-güedé òré ñuhú-güedé ichi. Te ducaⁿ ní quide-güedé chi cuéndá tá ndàtnúhu-güedé nüu ndédacàa-güedé ío-gá cúnùu. **35** Te Jèsús ní ngoo-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii ndí ùxúu cue téé xìca cuu ndihí-gá:

—Chí táquìxi iha te cundedóho-ndo tnúhu na caháⁿ-í-a. Te nüu io dava-ndo cuìní-ndó cùnuu-ndo, te cada-ndo sá cíu-ndó ñáyiu nchicúⁿ cuíi-ná, te cunu cuechi-ndo nüu tnàha ñáyiu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

36 Te Jèsús ní sanutnii-gá ⁱⁱn té líhli cuádava tnuú-güedé, te dàtnùní ní nguídèhé ñáhá-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

37 —Nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ⁱⁱn té líhli dàtná té líhli-a cuéndá sá ñuhú iní ñáhá-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yuhú ní queheⁿ cuéndá-yu. Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-í te ñá díú-ní mée-í ní quèheⁿ cuéndá-yu, chi tnàhá Tátá-í Dútú Ndiòxí Yaá ní tendaha ñáha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuéndá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Nchaa ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cündìhi ñáhá-yu

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

38 Te té Juàá díu-ni ⁱⁱn téé xìca cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mestrú, ní xiní-ndí ⁱⁱn téé cùcunehé ñáhá-dé xii-n, te quèñuhu-dé espíritu cündìhi yulu ñáváha yìhi ñaha xii ñáyiu, te nchuhú ñá túú ní dàña-gá-ndí ducaⁿ cada-dé, chi ñá túú xìca cuu ndihí ñaha-dé xii-o —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

39 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñá túú ní ⁱⁱn ñáyiu ndihí ndihí-ni ndacu caháⁿ cuéhé cuéndá-í te nüu cùcunehé ñáhá-yu xii-í, te quide-yu sá vă yoo tnàhí ndàcu cada. **40** Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cündìhi ñáhá-yu. **41** Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cué ñáyiu na tàxi ⁱⁱn yaxiⁿ ndute coho-ndo cuéndá sá cíu-ndó cué téé xìca cuu ndihí-í, te ñáyiu-áⁿ sá nduu te dacuéi sá nìhi-yu sá ndúu tähü-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cada cuéndá-ó vă cùndècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 Te xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Te nüu ⁱⁱn téé na dàcaháⁿ-dé cue ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-í cadá-yu nandí sá cuéhé sá dühá, te váha-gá sá nüu na dàcutu ndee-güedé ⁱⁱn yúu yódó dúcúⁿ-dé, te dàquée ñáha-güedé xii-dé xití ndute làmár, te ñá

díú sǎ cùndècu-dé ducaⁿ càda-dé. ⁴³ Te nūu iⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndo cuïta-xi, chi váha-gá sá nánihí tähú-ndo cuëi na cuïta iⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sá quihiⁿ-ndo nìhií ní ndúú-ndo nūu ùhú nūu ndàhú nūu díco sàá ndahá itá ñuhú ní caa ní quihiⁿ. ⁴⁴ Chi yàcánⁿ cùu-xí nūu ñà túu tnähí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíáⁿ ní caa ní quihiⁿ. ⁴⁵ Te nūu iⁿ xio sáhá-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndo cuïta-xi, chi váha-gá sá nánihí tähú-ndo cuëi na cuïta iⁿ xio sáhá-ndo, te ñá díú sá quihiⁿ-ndo nìhií ní ndúú-ndo nūu ùhú nūu ndàhú nūu díco sàá ndahá itá ñuhú ní caa ní quihiⁿ. ⁴⁶ Chi yàcánⁿ ñá túu tnähí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíáⁿ ní caa ní quihiⁿ. ⁴⁷ Te nūu iⁿ xio tñuu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo cuïta-xi, chi váha-gá sá cùndecu-ndo nūu ndécu Yă Ndiökí tñaxí tnùni-gá cuëi na cuïta iⁿ xio tñuu-ndo, te ñá díú sá ndì nduu xio nūu-ndo quihiⁿ-ndo nūu ùhú nūu ndàhú. ⁴⁸ Chi yàcánⁿ ñá túu tnähí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíáⁿ ní caa ní quihiⁿ.

⁴⁹ 'Te dàtná quídé-güedé quiti sàhni-güedé chìhi-güedé cuñú-dí ñíi te dàquée-güedé nūu ñuhú, ducaⁿ sàtnahá-xi ndoho cue ñayiu chi ío ndohó-yu. ⁵⁰ Te ñíi chi ío váha nàndihí-xi, dico nūu na ndùu víxiⁿ-xi te ñá túu-gä nàndihí-xi te ni ñà túu-gä násá cada-o ndùu úhá tucu-xi. Te ío váha cada cuèndá-ndo nàcuáa cundecu-ndo cuèndá cuu-ndo ñayiu váha, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná ñíi sá ñà túu ndùu víxiⁿ, te ío váha cundecu ndihí tnähí-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gä xii-güedé.

10

*Jèsús cäháⁿ-gá cuèndá cue ñayiu dàña tnaha
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)*

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuäháⁿ-gá ní yáha-gá yucu distrítu Jùdeá ní téhndé-gá ndàa ingá xio yûte Jòrdán. Te yàcánⁿ ndécu-gä ní tacá tucu cuéhé víhi ñayiu, te ní ngüita-ni tucu-gá dánèhé ñähá-gä xií-yu tnúhu-gá chi ducaⁿ tnähí quide-gá. ² Te ní quèxio iⁿ úu cue téé cuu fariséu nūu ndécu Jèsús xito

ndèé ñähá-güedé xii-gá nūu násá cunduu tnúhu cäháⁿ-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xícáⁿ tnúhú-ndí nūu-n nūu cuu daña iⁿ téé ñadihí-dé äⁿ ñähá —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gä xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿násá ní cachí ndí Moisés cada-ndo-i? —cachí-gá xáhaⁿ-gä xii-güedé.

⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndí Moisés ní cachí ndí sá cùu dàña iⁿ téé ñadihí-dé díco-ni sá cädüha-dé iⁿ tutú cuáñaha-dé, te nūu tutú-áⁿ codo tnùni sá ní dáñá ñaha-dé, te ducaⁿ te cuu daña-dé ñadihí-dé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gä xii-güedé:

—Te ducaⁿ ní chídó tnùni ndí Moisés cada-ndo cuèndá sá io sàá iní-ndo. ⁶ Dico Yă Ndiökí cùtnähá ní cadúha-gá ñuyíú ndihí nchaa sá io, chi téé ñadihí ní cadúha-gá. ⁷ Te xíáⁿ nūu nchaa cue téé na nìhi ñadihí-xi, te díiⁿ-ná cada-güedé tátá-güedé ndihí näná-güedé, chi mee-nä ñadihí-güedé cuu cuu ndihí-güedé. ⁸ Te cue ñayiu úu-áⁿ ñà túu-gä ndí díiⁿ ndí díiⁿ yìqui cuñú cùu-yu, chi cada iní-ndo sá iⁿ-nä yìqui cùñú cùu-yu. ⁹ Te xíáⁿ nūu ñá túu ndùu váha-xi daña cuè téé ñadihí-güedé, chi mee Yă Ndiökí ní cachí-gá sá cùu üu-yu cundecu-yu ndéé naa ndéé cuu-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gä xii-güedé.

¹⁰ Te òré yíhí Jèsús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá vehe, te ní xícáⁿ tnúhú-güedé nūu-gä násá ndùu tnúhu ní cäháⁿ-gá cuèndá cue ñayiu dàña tnaha. ¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gä xii-güedé:

—Te nūu iⁿ téé na dàñá-dé ñadihí-dé te naquehen-dé ingá ñadihí, te ío nèhé quídé-dé, te iⁿ-ni cuéchi cùu-xi ndihí cuéchi quide téé ndeca ñadihí te cäháⁿ ndihí-dé ingá ñadihí. ¹² Te díu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu ñayiu díhí te nūu na dàñá-yu yií-yu te naquehéⁿ-yu ingá téé, chi iⁿ-ni cuéchi cùu-xi sá quídé-yu ndihí sá quídé cuè ñayiu díhí ndécu yií-xi, te cäháⁿ ndihí-yu ingá téé —cachí-gá xáhaⁿ-gä xií-yu.

*Jèsús xícáⁿ tähú-gä nūu Yă Ndiökí cuèndá landú
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)*

13 Te *ʉ̄n* ũú ñáyiу ndècá-*yu* landú līhlí cuáháⁿ núú Jèsús, chi cuiní-*yu* sá téndàha ñaha-gá xii-güexi. Te cue téé xíca cuu ndíhi-gá ní ngüíta-güedé ténàá ñahá-güedé xii-*yu*, te xáhaⁿ-güedé sá vă dúcáⁿ càdá-*yu*.
14 Te òré ní xini-gá sá dúcáⁿ quide-güedé, te ní cudééⁿ-gă núú-güedé, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí dáñá ná quìxi nahi cue landú
lǐhli-áⁿ nǚù-í-a te vá càdí-ndó ìchi-güexi, chí
dàtná cùú vāha iní cue landú lǐhli-áⁿ ducaⁿ
cùu vāha iní cue ñáyiу yìndaha Yá Ndiòxí.
15 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nǚu
vá quìndáá iní ñáhá-ndó dàtná quídé cuè
landú lǐhli sàndáá iní ñáhá xì-í, te vá ndíhu
ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-ndo —càchí-gá
xǎhaⁿ-gă xii-güedé.

16 Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gă te ní
nguídèhé-gá cue landú-áⁿ te ní tendaha
ñáha-gá xii-güexi, te ní xícáⁿ táchú-gă núú
Yá Ndióxí cuéndá-güexi.

*Iín téé cuica càháñ ndíhi-dé Jésús
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)*

17 Te òré sa ñùhu ichi Jesús caca-gá
quíhíⁿ-gá ìngá xichi ni cùu ní quexìo cunu
iiⁿ téé ní ngüíñí xítí-dě núú-gă, te xähaⁿ-dě
xii-gá:

—Yohó Mestrú, cùu-n téé ío váha iní-xi, te cuinní-í nüu vá cündée iní-n càchí tnúhu-n nă cúu să cádà-í cuèndá nduu táhù-í cundecu-í ndihí Yá Ndióxí ni caa ni quíhíⁿ —càchí-dé xähaⁿ-dë xii-gá.

18 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Te cùtnumí iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sǎ yúhú váha iní-ǎn? Chi ii^{ndìi} díí-ni Yá Ndiòxí ío váha iní-gá. ¹⁹ Te yòhó xìní-n nàcuáa ní cachí Yă Ndiòxí cada ñáyiu, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue téé vá càháⁿ ndíhi-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndo cuú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiu díhi tu cu vá càháⁿ ndíhi-ndo tée te núu ñá díú yíi-ndo cuu-güedé, te vá cahní-ndo tnàha ñáyiu-ndo, te ni vă dûhú-ndo sǎ ndécu ndíhi-yu, te ni vă dácàcu-ndo cuéchi neñùú sá cuú-xí tnàha ñáyiu-ndo, te ni vă dácuàndehnde-ndo, te canehe-ndo sǎ yíñùhu núu tátá-ndo ndíhi núu näná-ndo”, duha ní cachí Yă Ndiòxí cada ñáyiu — cachí-gá xähaⁿ-gä xii-dé.

20 Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, nchaa xiáⁿ ní ngüíta-í quídè-í
ndéé cútnähá cúú làndú-í —cáchí-dé
xähaⁿ-dě xii-gá.

21 Te Jèsúsní xíndéhé ñàha váha-gá xii-dé,
te ní cuu váha iní ñahá-gă, te ní xáhaⁿ-gă
xii-dé:

—Dico cùmání ìngá núú sǎ cádá-n. Vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchàa sá ndécu ndìhi-n, te díhúⁿ-n cuáha táchú-n cuè ñayiu ndàhú. Te ducaⁿ, te nduu táchú-n nùcúndecu váha-n nüú ndécu Yă Ndiòxí táxí tnùní-gá, te sátá ná yáha ducaⁿ càda-n, te quixi-n chìtnahá ñáhá-n xìi-í cuéi na ndòho-n datná ndoho-í —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

22 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé te ío
ní cundiýí-dé chi ío cuica-dé, te ní xica-dé
cuánuhú-dé.

23 Te ní ndacoto-gá ní cандéé díñi-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii cue tée xìca cuu ndihí-gá:

—Cue ñáyiu cuica chi ío úhú quíndáá
iní-yu Yá Ndióxí cuéndá ndíhu ndaha
ñàha-gá xií-yu —cáchí-gá xáhaⁿ-gá
xii-güedé.

24 Te cue téé xìca cuu ndíhi-gá-áⁿ ío ní cuñúhu-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Nchòhó cue téé xìca cuu ndíhi-í càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ io úhú quíndáá iní cue ñáyiu cuica Yă Ndiõxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu, chi sàni iní-yu sá ncháá sǎ ndécú ndíhi-yu dàcácu nihnu ñaha-xi xí-yu núú ùhú núú ndàhú. ²⁵ Te yáchí-gá yáha iiⁿ càmeyu yaú iiⁿ yiqui tìcú dàcúúxí sǎ quíndáá iní iiⁿ ñáyiu cuica Yă Ndiõxí cuèndá ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

26 Te cue téé xíca cuu ndihí-gá ní cuñúhu
víhi-gá-güedé sá dúcán ní cáháⁿ-gá, te ní
ngüíta-güedé xítnàha-güedé:

—¿Te yoo sa ndacu naníhí tähú te núu ducaⁿ vàíⁿ? —cächí-güedé xítnàha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní xíndéhé văha ñaha-gă xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Nchaa ñáyiu ñuyíú-a chi vá ndácü-yu
ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá
Ndióxi xií-yu, dico mee-gă chi ndacu-gá
ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu, chi nchaandi

túhú sá văha ndàcu-gá quídé-gă —cáchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

28 Te té Pélú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Nchúhú ní dándoo-ndí nchaandi túhú sá ndécú ndihí-ndí te ní tuha ñaha-ndí xii-n —cáchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

29 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñayiu na dàndoo vehe-xi, àdi ñaní-xi, cúa-xi, tătă-xi, nănă-xi, déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te nûu ducaⁿ na càdá-yu sá cuéndá-í ndihí sá cuéndá tnúhu-í, **30** te ío-gá cuéhé să cuăñaha Yă Ndióxi cundecu ndihí-yu, chi níhí-yu vehé-yu, ñuhú-yu, ñaní-yu, cúa-yu, nănă-yu, déhe-yu, te ñá díú-ní să nchàa xíáⁿ níhí-yu cundecu ndihí-yu, chi tnähá nduu tähü-yu cundecu ndihí ñähá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ ná sâa nduu. Dico díhna-gá ndoho tnähá-yu nûu ñuyíú-a sá cuéndá-í. **31** Te dava ñayiu cùnuu ndecu ichi Yă Ndióxi vitna, ñayiu-áⁿ sâa nduu te vá ío-gá cunùú-yu dàtná cúnùú-yu vitna, te dava ñayiu nchicúⁿ ñá túu cùnuu vitna ñayiu-áⁿ sâa nduu te ío cunùú-yu —cáchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cahní ñähá-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Te ñuhu Jesús ichi ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá cuásaa ndihí ñaha-gă xii-güedé ñuú Jerusálén, te yodo nuu-gá nûu-güedé cuásaa. Te cue téé-áⁿ xícuñúhu-güedé sá dúcáⁿ cuäháⁿ-gá ñuú Jerusálén, te dava cue ñayiu xíncícuⁿ xiyuhú-yu. Te ní taudíiⁿ-gá ndí ùxúú cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní ngüíta-gá cání-gă cuéndú nûu-güedé nchaa nacuáa yáha-gá. **33** Te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Vitna ñuhu-o ichi cuásaa-ó ñuú Jerusálén, te yácáⁿ cuáha cuéndá ñähá-güedé xii yühú Tée cùu ñaní tnähá-ndó nchàa-ndo nûu cuè téé cùu dútú cúnùu, ndihí nûu cuè téé dàcuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés. Te diu cue téé-áⁿ cùñaha-güedé xii dava-gá cue téé sá cahní ñähá-güedé xii-í, te cuáha cuéndá ñähá-güedé xii-í nûu cuè téé ñá túu cùu cue téé isràél. **34** Te cue téé-áⁿ cudíqui ndee ñähá-güedé xii-í, te caniha-güedé ndihí ñii, te tiú dii ñähá-güedé, te cahni ñaha-güedé

xii-í dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —cáchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Té Jàcóbó ndihí té Juàá càháⁿ ndàhú-güedé nûú Jèsús sá càdá-gă iⁿ sá cuiní-güedé (Mt. 20:20-28)

35 Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcóbó ndihí té Juàá ní quexio-güedé nûú Jèsús, te xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí càháⁿ ndàhú-ndí nûú-n nûu vá cùndée iní-n càda-n iⁿ sá cuiní-ndí —cáchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

36 Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă nûú-güedé, te xăhaⁿ-gă:

—¿Ná cùú să cuiní-ndó càda-í-i? —cáchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

37 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuiní-ndí sá òré ná sâa nduu cùndecu-n nûú táxí tnùní-n, te iⁿ-ndí cunucóo-ndí xio cùha-n te iⁿ-ndí cunucóo-ndí xio dàtni-n —cachí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

38 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó, ñá túu cùtnuní iní-ndó nacuáa ndùu sá xícaⁿ-ndó nûu-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dàndoho ñaha ñayiu xii-ndo dàtná dandòho ñähá-yu xii-í, te cundee tûcu iní-ndó càhni ñähá-yu xii-ndo dàtná cahni ñähá-yu xii-í-áⁿ? —cáchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

39 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nacuáa càháⁿ-n-áⁿ —cáchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ndáá sá cùndée iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuáa ndoho-í, te cundee tûcu iní-ndó càhni ñähá-yu xii-ndo, chi yühú cahni ñähá-yu xii-í. **40** Dico sá dúcáⁿ cuiní-ndó sá iⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuha-í te iⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xíáⁿ chi ñá díú yühú tàú-í cachí-í te nûu sá cùú cùnucóo-ndo àdi sá vă cùú cùnucóo-ndo, chi mee Tătă-í Dútú Ndióxi cachí-gá te nûu ná cùú ñayiu nduu tähú cunucóo dìñi-í dàvá-áⁿ —cáchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

41 Te òré ní níhí uxí-gá cue téé xíca cuu ndihí-gá tnúhu nacuáa ndùu sá cuiní té Jàcóbó ndihí ñaní-dé té Juàá, te ní cudéén-güedé nûu cuè téé úú-áⁿ. **42** Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xíca cuu ndihí-gá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó xìní-ndó sǎ cuè téé yìndaha iiⁿ nacióⁿ quide-güedé sá io cùnuu-güedé, te nchaa dava-gá cue téé cùndihí-güedé tnàhá-güedé quídé-güedé sá io cùnuu-güedé.

43 Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo. Chi núu dava-ndo cuìní-ndó cùnuu-ndo te xini ñuhu-xi cunu cuechi núu tnáhá-ndó te vá cádá-ndó sǎ cúnùu-ndo. **44** Te núu dava-ndo cuìní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiú ñá túú tnáhá dàna quee núu chíúⁿ pàtróón-xi cunu cuechi núu tnáhá-ndó. **45** Te yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, chi ñá túú vëxi-í sá cúnú cuèchi ñáyiú núu-í, chi véxi-í sá cúnú cuèchi-í núu-yu. Te cuú-í ñuyíú-a cuèndá väí-yu cácu nihnu núu ùhú núu ndàhú — càchí-gá xähaⁿ-gä xii-güedé.

*Jèsús quídé tåtna-gá iiⁿ téé cuàá nání-dé Bartimeú
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)*

46 Te Jèsús ní quexio-gá ñuu Jericó ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá, te ní yáha-gá ndihí-güedé ichi xítí ñuú-áⁿ, te io cuéhé ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xìi-gá cuäháⁿ te iiⁿ xio yuhu ìchi sá ní quee xítí ñuú-áⁿ núcöo iiⁿ téé cuàá nání-dé Bartimeú, te tåtä-dé nání-dé Tìmeú, te téé-áⁿ núcöo-dé yuhu ìchi-áⁿ xícáⁿ ndàhú-dé. **47** Te téé-áⁿ ní cutnùní iní-dé sá Jèsús téé ñuu Nazàré ñuhú-dé ichi, te ní ngüíta-dé níhi càháⁿ-dé, te xähaⁿ-dé xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnáhá ndii Dàvií, cundàhú iní ñáhá xìi-í! —càchí-dé xähaⁿ-dé xii-gá.

48 Te vai ñáyiú tènaá ñáhá-yu xii-dé, te xähaⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gá níhi ní càháⁿ-dé xähaⁿ-dé xii-gá:

—Jèsús, ñaní tnáhá ndii Dàvií cundàhú iní ñáhá xìi-í! —càchí-dé xähaⁿ-dé xii-gá.

49 Te Jèsús ní ngüíñi-gá te ní xähaⁿ-gä xii cue téé ndihí-gá:

—Chí cuånguaca téé cuàá-áⁿ can-deca-ndo-dé quixi iha —càchí-gá xähaⁿ-gä.

Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuånguaca-güedé téé cuàá-áⁿ, te òré ní quexio-güedé núu-dé te ní xähaⁿ-güedé xii-dé:

—Ndacuïñi te vá ndihú-gá iní-n, na quihíñ-ó chi càna ñaha Jèsús xii-n — càchí-güedé xähaⁿ-güedé xii-dé.

50 Te téé-áⁿ ní xocáni-dé dóo ndixí-dé, te ndihí-ni ní ndacuïñi-dé te ní xica-dé cuäháⁿ-dé núu Jèsús. **51** Te òré ní quexio-dé

te ní xícáⁿ tnúhú-gä núu-dé, te xähaⁿ-gä xii-dé:

—¿Ná cuìní-n càda ñaha-í xii-n-i? — càchí-gá xähaⁿ-gä xii-dé.

Te téé cuàá-áⁿ ní xähaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuìní-í cada tátna-n nüù-í cuèndá cundehe-í —càchí-dé xähaⁿ-dé xii-gá.

52 Te Jèsús ní xähaⁿ-gä xii-dé:

—Cuanuhú vitna, chi sa ní ndúha núu-n chi ní sàndáá iní-n Yä Ndiõxí —càchí-gá xähaⁿ-gä xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ní ndúha núu-dé te nchicúⁿ-dé Jèsús cuäháⁿ.

11

Jèsús cuånguahu-gá ñuu Jerusàlén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Te Jèsús ní cuyatni-gá ndihí cue téé xìca cuu ndihí-gá ñuu Bètaniá, ndihí ñuu Bètfagé, te xíaⁿ cáá yùcu nani Olívú, te yatni vií-nä xíáⁿ cáá ñuu Jerusàlén. Te Jèsús ní cana-gá úu-ni tnáhá cue téé xìca cuu ndihí-gá. **2** Te ní xähaⁿ-gä xii-güedé:

—Chí cuäháⁿ ñuu cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexio-ndo yacáⁿ te naníhi-ndó iiⁿ búrru ndètníi-di, te vátá yoo iiⁿ-gá codo ñàha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi.

3 Te núu yoo na càcáⁿ tnúhú nüú-ndó nă cuèndá nändàxi-ndo-di, te cúñaha-ndo sá yuhu Yaá xícá cùu ndihí-ndo xini ñuhu-í-di, te na yáha canehe chìuⁿ-í-di te ndihí-ni nätendaha-í-di, duha cúñaha-ndo —càchí-gá xähaⁿ-gä xii-güedé.

4 Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuäháⁿ-güedé, te òré ní quexio-güedé ñuú-áⁿ te ní naníhi-güedé iiⁿ búrru ndètníi-di iiⁿ yutnu níhnu yatni iiⁿ yuyehe vehe caa yatni yuhu ichi, te ní ngüíta-güedé nändàxi-güedé-di.

5 Te mei òré nändàxi-güedé-di ní quexio ñáyiú xäháⁿ-yu xii-güedé:

—¿Ná cuèndá nändàxi-ndo búrru-áⁿ-i? — càchí-yu xäháⁿ-yu xii-güedé.

6 Te cue téé-áⁿ ní xähaⁿ-güedé xií-yu nàcuáa ní xähaⁿ Jèsús cúñaha-güedé. Te sáta dúcáⁿ te ní dáñä-yu ndèca-güedé búrru-áⁿ cuäháⁿ núu ndécu Jèsús. **7** Te òré ní quexio-güedé ndihí-di núu ndécu-gä, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sátá-di, ní ngódó ñaha Jèsús xii-di. **8** Te ío cuéhé

ñáyiу ta sàcán-yu dóo-yu ichi cuáhán-gá cuéndá núú döö-yu-áñ yáha-gá ndihí quide yodo-gá, te davá-yu xéhndé-yu ndaha yùtnu ta sacán-yu cuáhán.

⁹ Te nchaa ñáyiу yodo nuu núú-gá ndihí nchaa ñáyiу nchicúñ ndàa sátá-gá ní ngüita-yu níhi càhán-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá-a! ¡Te Yá Ndióxi ná chìndee ñaha-gá, chi diú-gá cíú-gá Yaá ní tendaha-gá véxi quide núú-gá! ¹⁰ ¡Te diú-ni Yaá-á cíú-gá Yaá véxi quindaha ñaha xii-o datná ní xóo cada ndíi Dàvií! ¡Te ndéé nchaa sá ió andiu na càchí-xi sá io càhnu cuu-gá! —duha càchí-yu.

¹¹ Te Jèsús ní quexio-gá ñuuú Jerusálén, te cuángihu-gá xití veñúhu càhnu sá io cùnuu, te ní xíndéhé vähä-gá nchaa sá ndécu xití veñúhu-áñ. Te sátá dúcáñ te ní ndee-gá cuáhán-gá ñuuú Bètaniá ndihí ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá chi sa ní cuaa.

Jèsús xáhañ-gá xii yutnu ngúxi sá vă cíúñ-gá sávìdí-xi

(Mt. 21:18-19)

¹² Te nduu tnéé-áñ ní quee Jèsús ñuuú Bètaniá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ichi ñuhu-gá ní xihí-gá docó. ¹³ Te xica ní xiní-gá nútñi iiñ yutnu ngúxi, te ní xica-gá cuándéhé-gá nüu ndéé sávìdí-xi te ñá túú ná ndéé, chi mee-ni ndáha-xi ndéé chi ñá díú yoo sácundeé sávìdí-xi. ¹⁴ Te Jèsús ní xáhañ-gá xii yutnu ngúxi-áñ:

—Vitna te vă yoo iiñ-gá caxi sávìdí-n, chi vă cíúñ-gá —càchí-gá xáhañ-gá xii yutnu ngúxi-áñ.

Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní tecu doho-güedé nàcuáa ní xáhañ-gá xii yutnu ngúxi-áñ.

Jèsús ñá túú tnáhá iní-gá nàcuáa quide ñáyiу xití veñúhu

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Te Jèsús ní quexio tucu-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá ñuuú Jerusálén, te cuángihu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá io cùnuu, te xití veñúhu-áñ xìndecu cue ñáyiу quide ndáhú nádícó-yu, ndihí cue ñáyiу xísaan. Te nchaa-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dánduá-gá mésa cue ñáyiу dàma díhúñ, ndihí nchaa xilé sácõo

nchihi cue ñáyiу dico lómá xìndecu xití veñúhu-áñ. ¹⁶ Te ñá túú tnáhí-gá ní dàña-gá yáha cue ñáyiу ndihí nchaa sá nchidó-yu ichi xití veñúhu-áñ. ¹⁷ Te ní xáhañ-gá xii-yu:

—Núú tutú Yá Ndióxi càhán-xi nàcuáa ní càhán-gá, te ní càchí-gá: “Vehe-í cíú-xi vèhe núú táká ñáyiу níhíñ yuyíú càhán ndihí ñáhá-yu xii-í”, duha ní càhán-gá càchí-xi núú tutú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gá vehe ñaduhú —càchí-gá xáhañ-gá xii-yu.

¹⁸ Te nchaa dútú cúnùu, ndihí nchaa cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés ní tecu doho-güedé nàcuáa ní càhán-gá te ní ngüita-güedé ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá, chi yuhú-güedé sá io cunuu-gá, te ducañ chi nchaa ñáyiу io cùñúhu-yu nchaa tnúhu càhán-gá. ¹⁹ Te òré sa ní cuaa cuíi-ná, te ní quee tucu Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá ñuuú Jerusálén cuáhán-gá ndihí-güedé ingá xichi.

Níyíchí yutnu ngúxi

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Te nduu tnéé nehé-ni ní yáha tucu Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá núú níhnú yùtnu ngúxi, te ní xiní-güedé sa ní yíchí níhíñ ndéé yóho-xi. ²¹ Te té Pélú ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhañ Jèsús xii yutnu ngúxi-áñ, te ní xáhañ-dé xii-gá:

—Mestrú, cundehe ná ní yíchí yutnu ngúxi sá ní xáhañ-n sá vă cíúñ-gá sávìdí-xi —càchí-dé xáhañ-dé xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhañ-gá xii-güedé:

—Quindáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi. ²³ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nüu nchòhó cùñaha-ndo xii tindúú-a xocuñí-xi nüu ndécu-xi, te quihíñ-xi quée-xi xití làmár. Te diú ducañ càda-xi te nüu nchòhó vă cání iiñ cani úú iní-ndó, te quindáá iní-ndó sá dúcáñ càda-xi. ²⁴ Te xíañ nüu càchí tnúhu-í xii-ndo sá nchàa sá ná càcán-ndó nüu Yá Ndióxi òré càhán ndihí-ndo-gá, te taxi-gá te nüu nchòhó sàndáá ndisa iní-ndó sá táxi-gá sá xicán-ndó nüu-gá. ²⁵ Te òré càhán ndihí-ndo Yá Ndióxi te dandàcu iní-ndó te nüu ndéci ñáyiу ñá túú cùu vähä iní ñáhá xii-ndo, te cada càhnu iní-ndó-yu cuéndá ducañ càda cahnu iní ñáhá Tätá-ndó Dütú Ndióxi Yaá ndécu andiu xii-ndo cuéndá nchaa sá ñá túú vähä quide-ndo. ²⁶ Dico

núu nchòhó vá cátá càhnu iní-ndó sá quídé ñàha tnaha ñáyi-ndo xii-ndo, te ni Tătă-ndó Dătú Ndiökí vá cátá càhnu iní ñahá-gă xii-ndo cuéndá nchaa sá ñà túu văha quide-ndo —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

*Jèsús ndécú ndihí-gá tnúhu ndee iní
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)*

²⁷ Te Jèsús ní ndexio tucu-gá ñuu Jerusálén ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te cuángihu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá io cùnuu ndihí-güedé. Te xití veñúhu-áⁿ yíhí-gă ní quexio cue dútú cùnuu ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé nûu ñáyi isràél. ²⁸ Te xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuìní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí násá ndùu tnúhu ndee iní ndécú ndihí-n nûu quide-n nándi sá quídé-n, ¿te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n-i? —cachí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuìní-í cacráⁿ tnúhu-í iⁿ sá cacráⁿ tnúhu-í nûu-ndó te nûu na cachí tnúhu-ndo, te cachí tnúhu-í xii-ndo yoo ní taxi tnúhu ndee iní xii-í duha quide-í. ³⁰ Te chí cachí tnúhu xii-í yoo ní táúchíúⁿ ní dàcuándute ndí Juàá ñáyi, ¿Yá Ndiökí aⁿ cué téé ñuyíú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí? Te chí cachí tnúhu —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

³¹ Te ní ngüita-güedé xítñàha-güedé:

—¿Násá cúnaha-o? Chi nûu na cúnaha-o sá Yá Ndiökí ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuéndá ñá túu ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní caháⁿ ndí váiⁿ?”, quesaha-dé. ³² Te ni vă cùu cúnaha-o sá cué ñáyi ñuyíú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá —cachí-güedé xítñàha-güedé.

Te ducaⁿ ní xítñàha-güedé chi ñá túu ní cùtnuní iní-güedé násá cúnaha-güedé xii-gá, chi xiyuhú-güedé cue ñáyi chi nchaa ñáyi-áⁿ ní cùtnuní ndáá iní-yu sá Yá Ndiökí ní táúchíúⁿ-gă ducaⁿ ní quide ndí Juàá. ³³ Te ní xăhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ná túu xiní-ndí yoo ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní dàcuándute ndí Juàá ñáyi —cachí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te nûu ducaⁿ te ni yúhú vá càchí tnúhu-í xii-ndo yoo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

12

*Cuéndá cue téé cuihna iní-xi
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

¹ Te Jèsús ní ngüita-gá cání-gă iⁿ cuéndú nûu ñáyi nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xăhaⁿ-gă xií-yu:

—Iⁿ téé ní nacúxi-dé mee-ni yoho yaha stilé nûu ñuhú-dé, te ní chidoco-dé cuéndá sá vă cùu dàñú, te ní cadúha-dé nûu quíhní-dé ndéhé yoho yáha stilé-áⁿ òré ná cùu, te ní cadúha-dé iⁿ xito dùcúⁿ nûu cáundodo cue téé coto yoho yáha stilé-áⁿ.

“Te ní sáa iⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dé vái nduu, te ní dândoo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ xii iⁿ úú cue téé càháⁿ ndihí-dé cuéndá cada chiuⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cùu te cuu cuéndá dava-güedé te ducaⁿ te ní quee-dé cuaháⁿ-dé. ² Te sátá ní sáa nduu ní cùu ndéhé yoho yáha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ, te ní xăhaⁿ-dé xii iⁿ téé xinu cuechi nûu-dé: “Cuaháⁿ cacráⁿ-n sá cùu cuéndá-í nûu cué téé ní dândoo ndaha-í nchaa yoho yáha stilé sá ní xitu-í-áⁿ”, cachí-dé xăhaⁿ-dé. Te téé xinu cuechi-áⁿ ní xica-dé cuaháⁿ-dé. ³ Te cue téé-áⁿ ní tnii-güedé téé xinu cuechi-áⁿ, te ní caniha-güedé xii-dé, te dàtnùní ní nacuícúⁿ ñahá-güedé, te ñá túu tnàhí ná ní sàñaha-güedé. ⁴ Te téé cùu xítöhó yoho yáha stilé-áⁿ ní tendaha tucu-dé ingá téé xinu cuechi nûu-dé cuaháⁿ-dé nûu cué téé-áⁿ, dico téé-áⁿ òré ní quexio-dé te ní sahni ñaha-güedé xii-dé. Te téé cùu xítöhó nchaa yoho yáha stilé-áⁿ ní tendaha-dé vái-gá cue téé xinu cuechi nûu-dé cuaháⁿ ngacáⁿ-güedé sá cùu cuéndá-dé ní cùu dico diu-ni ducaⁿ ní quide ñaha tucu cue téé ndéé nchaa yoho yáha stilé-áⁿ xii-güedé, chi dava-güedé ní caniha-güedé te dava-güedé ní sahni ñaha-güedé.

6 "Te téé cùu xítohó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ndécú iiⁿdii-ná téé tendaha-dé quíhíⁿ núú cuè téé ní dándoo ndaha-dé sá ní xitu-dé-áⁿ, te téé tendaha-dé-áⁿ cùú-dé déhe ducuⁿ-dé, te ío cùu iní ñahá-dé. Te ní sani iní-dé: "Váha-gá nüú tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chi òré quiní ñahá-güedé xii-dé te cànehe-güedé sá yíñìhu núú-dé", duha ní sani iní-dé. Te ducaⁿ te ní xáhaⁿ-dé xii déhe-dé-áⁿ sá núhú-dé, te téé-áⁿ cuănuhú-dé cuáháⁿ ngácáⁿ-dé sá cùú cuéndá tátá-dé núú cuè téé-áⁿ. **7** Dico òré ní xiní cue téé quide chiuⁿ-áⁿ déhe téé cùu xítohó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xítñáha-güedé: "Téé-áⁿ téé véxi nduu táchú ñuhu-a ndihí sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndùu táchú-ó sá ndúu táchú-dé", duha ní xítñáha-güedé. **8** Te ní tnii-güedé téé-áⁿ, te ní sahni ñaha-güedé, te ní dáquéné-güedé yíqui cùñú-dé iiⁿ xio yuhu ñuhu ní yoho yaha stilé-áⁿ—duha cuáháⁿ cuéndú ní cani Jésús núú-yu.

9 Te Jésús ní xáhaⁿ túcu-gá xií-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada xítohó ñuhu-áⁿ áⁿ? Chi núhú-dé te cahni-dé cue téé-áⁿ te dàndoo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

10 Te xáhaⁿ túcu-gá xií-yu:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tutú Yá Ndiòxí núú cachí-xi:
Yúú sá ní dáquéé tihú cue téé dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cúnùu vitna.

11 Chi mee Yá Ndiòxí ducaⁿ ní cachí-gá cunduu, te cùu-xi iiⁿ sá ío cùñúhu-o vitna. Duha cachí-xi núú tutú-gá —cachí Jésús xáhaⁿ-gá xií-yu.

12 Te cue téé ní xíndedóho nàcuáa ndùu tnúhu ní caháⁿ-gá ní cuiní-güedé tnii ñaha-güedé xii-gá ní cùu, chi ní cutnuní iní-güedé sá cuéndá-güedé ní caháⁿ-gá, dico ní yuhú-güedé tnii ñaha-güedé xii-gá cuéndá sá ío vâi ñayiu, te ná ío ná cada ñahá-yu xii-güedé ní sani iní-güedé, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

Cuéndá impuéstú (Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Te sátá ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tendaha-güedé iiⁿ üú cue téé cùu fariséu, ndihí iiⁿ üú cue téé cùndihí té Hèrodés cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jésús ndúcú-güedé

nàcuáa cada-güedé daticánuu ñaha-güedé xii-gá núú tnúhu càháⁿ-gá. **14** Te cue téé-áⁿ ní quexlo-güedé núú Jésús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cùtnuní iní-ndí sá yo ndáá càháⁿ-n, te ñá túú quide cuendá-n nàcuáa càháⁿ ñayiu, te cuéi ndédani càá-yu iiⁿ-ni càháⁿ-n ndihí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuéi ná ñayiu cùú-yu, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí cundecu-o ñuyíú-a. Te cachí tnúhu xii-ndí nüú váha-ni quide-ndí sá cháhu-ndí té Cèsár téé ío cùnuu cuéndá impuéstú áⁿ ñahá —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

15 Dico Jésús ní cutnuní iní-gá sá xító ndéé ñahá-güedé xii-gá, nüú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuéndá ducaⁿ xito ndeeé ñahá-ndó xii-í? Chí dánèhé ñahá xii-í iiⁿ díhúⁿ sá cháhu-ndo cuéndá impuéstú te nüú nása càa —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

16 Te cue téé-áⁿ ní dánèhé ñahá-güedé xii-gá iiⁿ díhúⁿ sá cháhu-güedé cuéndá impuéstú. Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu xii-í nüú yoo núú-xi ndéé ndihí yoo díu-xi ndeeé —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú té Cèsár ndéé ndihí díu-dé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

17 Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nüú ducaⁿ te chí nácuáha té Cèsár sá cùú cuéndá-dé, te sá cùú cuéndá méé Yá Ndiòxí te xiaⁿ nacuáha-ndo-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te cue téé-áⁿ ío ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá.

Cuéndá cue ñayiu ndoto (Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Te sátá dúcáⁿ te ní quexlo iiⁿ úú cue téé cùu saducéu núú ndécú Jésús, te cue téé-áⁿ ná túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cué ñayiu ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

19 —Mèstrú, ndí Moísés càchí ndí nüú tutú ndihí ndécu vitna sá nüú iiⁿ téé na cùú-dé te quendoo ñadihí-dé, te nüú ñá túú ní xoo déhe-dé ndihí ñadihí-dé-áⁿ, te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendoo quèé-áⁿ cuéndá coo déhe-dé ndihí-aⁿ cuéndá téé ní xihí-áⁿ. **20** Te ní

xíndecu úsá tnàhá cue téé mee-ni ndíñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadíhí-dé, te ñá túú ní cùdíi-dé cundecu-dé chi níxíhí-dé, te ni iiⁿ déhe-dé ñá túú ní xöö ndihí ñadíhí-dé. ²¹ Te téé cùu uú ní naquehen-dé ñaha ní quendoo quèé-áⁿ, dico ní xíhí tucu-dé, te ni iiⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xöö ndihí ñaha-áⁿ. Te diu-ni ducaⁿ ní xíhí téé cùu uní. ²² Te ní xínu ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ, dico ni iiⁿ-güedé ñá túú ní xöö déhe-güedé ndihí-aⁿ, te ní ndihí-güedé ní xíhí te ndéé núú ní ndihí-ná ní xíhí tnàhá ñadíhí-áⁿ. ²³ Te na sàá nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-áⁿ, ¿te ndédacàa-güedé ñadíhí-güedé cuu-an-i? Chi ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xiní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núú tutú-gá, te ni ñá túú xiní-ndó sá diú-gá ndácú-gá quídé-gá nchaandi tühú sá väh. ²⁵ Te na càchí tnúhu-i xii-ndo sá òré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáiyu ní xíhí, te dàvá-áⁿ vă yöö-gá dasaⁿ dëhe yoco-xi chi vá yöö-gá candeca tnàha, chi na ndòtó-yu te cuu-ná-yu dàtná cue espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndiòxí. ²⁶ Te núú nchòhó cuiní-ndó càháⁿ-ndó cuéndá nchaa ñáiyu ndoto, te díhna-gá dacuàha-ndo nacuáa ní chídó tnùni ndí Moìsés núú tutú ndíi ni cùu. Chi diu núú tutú ndíi càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi cùtnàhá ní càháⁿ ndihí ñaha-gá iiⁿ xichi núú níhnú tnùtaú nchicúⁿ ñuhú. Te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi: “Yúhú cùu-í Ndiòxí tě Àbrahám, ndihí té Isàác, ndihí té Jàcób”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi càchí-xi núú tutú ndíi. ²⁷ Te Yá Ndiòxí ñá túú cuu-gá Ndiòxí cue ñáiyu ní xíhí, chi cùu-gá Ndiòxí cue ñáiyu xíndecu vívú, núú xíáⁿ nchòhó ío xíta-ndo tnúhu càháⁿ-ndó. Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá cuéndá cue téé-áⁿ, te xíáⁿ cùtnùni sá cuéi ní xíhí-güedé sá cùu-xí tnàha ñáiyu-güedé, dico ndècu vívú-güedé sá cùu-xí-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Tnúhu sá io-gá cúnùu (Mt. 22:34-40)

²⁸ Te tnàhá iiⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùni ndíi Moìsés ndédóho-dé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús ndihí cue téé cùu saducéu-áⁿ, te ndèdóho-dé sá

súúní vähä níhí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. Te ní sándezhe yatni-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-í ndédacàa tnúhu sá ní càháⁿ Yá Ndiòxí io-gá cúnùu cuu díhna —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sá io-gá cúnùu: “Nchòhó ñáiyu isràél io vähä chí cùndèdóho tnúhu-a. IIⁿdii dií-ni Yá Ndiòxí ndécu, te diu-ni-gá cùu-gá Ndiòxí-ó. ³⁰ Te cuu iní-ndó Dùtú Ndiòxí Yaá cùu Ndiòxí-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te cani iní-ndó càda-ndo datná cuiní méé-gá, te mee-ni tnúhu vähä cani iní-ndó cuéndá cuu vii cuu vähä-ndo núú-gá, te coo iní-ndó càda-ndo nacuáa cuu vähä iní-gá”, duha càháⁿ tnúhu sá io-gá cúnùu. ³¹ Te duha càháⁿ tucu ìngá tnúhu cùu uú sá io cùnuu: “Cuu iní-ndó tnàha ñáiyu-ndo dàtná cùu iní-ndó mèe-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ. Te úú duha-ni tnúhu-a cùu-xi tnúhu sá io-gá cúnùu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³² Te téé dàcuaha ñaha xii ñáiyu nchaa tnúhu ní chídó tnùni ndíi Moìsés ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mestrú, vähä-ni càháⁿ-n chi ndáá sá iiⁿdii-ni Yá Ndiòxí ndécu, te ñá túú-gá ndèé ndécu ìngá ndiòxí. ³³ Te dàtná ní cachí-n sá ní yuhu ní iní-ó cùu iní-ó Yá Ndiòxí, te cani iní-ó càda-o nacuáa cuu vii cuu vähä iní-gá te io vii io vähä cuu iní-ó dàtná cuiní méé-gá, te coo iní-ó càda-o nacuáa cuu vähä iní-gá, te cuu iní-ó cuétnàha ñáiyu-ndo dàtná cùu iní-ó mèe-o. Te nchaa xíáⁿ io-gá xíní ñuhu-xi cada-o dacúúxí sá cuétnàha-o quíti cahni-güedé te cayú-dí nduu tähú ñáhá Yá Ndiòxí, ndihí dàcúúxí nchaa dava-gá sá sähñaha-o nduu tähú-gá —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁴ Te sá dúcáⁿ io vähä nduu tnúhu ní càháⁿ téé-áⁿ, núú ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Luha-ná cùmání xii-n te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii téé-áⁿ, núú vă yöö iiⁿ-gá ní cùyíi nágá tnúhu nducu tnúhu-yu núú-gá.

Yoo cùu Xítöhó Jesucristú (Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

35 Te Jèsús yíhí-gă xítí veñúhu càhnu sá īo cùnuu danehé-gá ñáyiu, te xăhaⁿ-gă xií-yu:

—Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés càchí-güedé sá Cristú Yaá tendaha Yă Ndióxí quixi ñuyíú-a cùu-gá déhe ndíi Dàvií, te ndíi-ān ní cunaha vîhi ní xihí ndíi. ¿Te ná cuèndá ducaⁿ càháⁿ-güedé? **36** Te mee ndíi Dàvií-ān ní dácáhú iní ñáhá Espíritu Yă Ndióxí xii ndíi nàcuáa caháⁿ ndíi, te duha ní cachí ndíi:

Dútú Ndióxí ní xáhaⁿ-gă xii Yaá cùú Xítohó-í: “Ngóo xio cùha-í, te yúhú cada-í te nchaa sá cùú ühú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñuhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndióxí xii Yaá cùú Xítohó-í.

Duha ní cachí ndíi. **37** ¿Te násá cùu Cristú déhe ndíi Dàvií, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cùú-gă Xítohó ndíi? —cachí Jèsús xáhaⁿ-gă xií-yu.

Te ío cuéhé ñáyiu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní caháⁿ-gá, te ío ní cudíi iní-yu ní xíndedóho ñàhá-yu xii-gá.

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Te òré dánéhé ñáhá Jèsús xii cue ñáyiu, te xăhaⁿ-gă xií-yu:

—Cada cuèndá-ndó vă cädá-ndó dàtná quídé cué téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, chi cue téé-ān tnàhá iní-güedé cuihnu-güedé dóó nání sá sácuíhnu cue téé cùnuu-gá te cuìní-güedé sá méé-ní ndíi tnúhu yíñuhu caháⁿ ndíi ñaha ñáyiu xii-güedé nchaa núú xícá cùu-güedé. **39** Te nàcáxi-güedé xilé sácōo nchihi cue téé cùnuu-gá xítí veñúhu sácōo nchihi-güedé. Te ducaⁿ-ni quide-güedé cuéi òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé iiⁿ vico, chi mee-ni núú sácōo cue téé cùnuu cuiní-güedé coo-güedé. **40** Te quèndeé-güedé vehe nchaa ñáyiu quèé, te ío naha càháⁿ ndíi-güedé Yă Ndióxí dàndahú-güedé méé-güedé sá īo quide ndáá-güedé cuèndá sá cuìní-güedé caháⁿ váha ñáyiu cuèndá-güedé. Te sá dúcáⁿ quide-güedé te ío-gá ndoho-güedé

núú ùhú núú ndàhú dàcúúxí dàva-gá ñáyiu —cachí-gá xăhaⁿ-gă xií-yu.

*Díhúⁿ nduu tâhú Yă Ndióxí ní dâquée iiⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé
(Lc. 21:1-4)*

41 Te nùcói Jèsús xítí veñúhu yatni núú ndécú àlcanciá te ndèhe-gá xidáquée ñáyiu díhúⁿ xítí alcanciá-ān, te tnàhá cue ñáyiu cuica xidáquée-ju vâi díhúⁿ. **42** Te ní quexío iiⁿ ñaha ndahú ñaha quèé, te ndèhe-gá ní dâquée-aⁿ úú tnàhá díhúⁿ còbrí xítí alcanciá, te díhúⁿ-ān īo sacú yáhu-xi. **43** Te Jèsús ní cana-gá cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñaha ndahú ñaha quèé-a ío-gá nandíhi díhúⁿ ní dâquée-aⁿ xítí alcanciá dàcúúxí díhúⁿ ní dâquée dava-gá-ju. **44** Chi nchaa ñáyiu-ān ní dâquée-ju mee-ná díhúⁿ sá ní quendoo-ná, dico ñaha quèé-a cuéi ndàhú-aⁿ dico ní dâquée-aⁿ nihíi díhúⁿ sá cuáa sá caxí-ān ní cùu —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

13

*Jèsús càchí-gá sá ngoyó veñúhu
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)*

1 Te òré ní ndee Jèsús xítí veñúhu càhnu sá īo cùnuu, te iiⁿ téé xica cuu ndíhi-gá ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—jMestrú, cundehé nă ío vii ní sáá veñúhu-aⁿ ndíhi nchaa vehe nèhe tnaha ndíhi-xi, te ío vii ndää nchaa yúú yíhí! —cachí-dé xăhaⁿ-dé xii-gá.

2 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Nchaa nàcuáa càa nchaa vehe sá cùñuhu-n-a vitna sáá nduu te vá cùndùu-gá-xi dàtná caxí-vitna, chi ni iiⁿ-gá yúú vă códó nchìhi tnaha-xi, chi ndíhi nogoy —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

*Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyíú
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

3 Te Jèsús ní xica-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá cuáháⁿ ndíhi ñaha-gă xii-güedé yucu nàni Olívú, te yucu Olívú-áñ tűu ndáá núú caxí veñúhu càhnu sá īo cùnuu. Te Jèsús ní quexío-gá ndíhi-güedé yucu Olívú-áñ, te xiaⁿ ní ngóo-gá te núú núcōo-gá-ān ní sáháⁿ té Pélú ndíhi té Jàacobó ndíhi té Juàá ndíhi té Ndríxí, te dayuhu ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

⁴ —Cuìní-ndí cachí tnúhu-n nă nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu cahnu sá io cùnuu, àdi nándi cùu sá cádá-xí cuèndá cutnùní iní-ndí sá sà ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi —cachí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vă yoo dandàhú ñáhá xii-ndo. ⁶ Chi ío cuéhé cue tée coo ñuyíú te danàni-güedé méé-güedé dàtná nánl-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiòxí véxi ñuyíú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcáⁿ cäháⁿ-güedé te ío väi ñayiu dandàhú-güedé.

⁷ Te òré ná nìhí-ndó tnúhu sá nàá-güedé ndení ní cuu, te vá yùhú-ndó chi dacuitíí să dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sàá-gá nduu nàa ñuyíú òré ducaⁿ càda-xi. ⁸ Chi cue tée iiⁿ nacióⁿ nàá-güedé ndihí cue tée ingá nacióⁿ, te titní ñuú ngüíta-güedé nàá-güedé, te titní xichi ñuyíú níhi vihi tnáa, te titní tucu xichi ñuyíú coo tnamá, te ío-gá cuéhé să yáha ñayiu. Te nchaa sá dúcáⁿ càda-xi-áⁿ cùu-xí tnündòho sá vítná văha váha quèsaha-xi sácú-xí cuè ñayiu ndècu ñuyíú-a.

⁹ Dico nchòhó ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa ñayiu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuèndá ñáhá-yu xii dava-ndo nùú cuè tée cùchiuⁿ, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quihiⁿ xiti veñúhu-güedé, te yacáⁿ caniha-güedé xii-ndo. Te quihiⁿ-ndó nùú cuè tée yìndaha nacióⁿ àdi núú dàva-gá cue tée cùnuu sá cuèndá-í, te nchòhó níhí-ndó nàcuáa cada-ndo cäháⁿ váha-ndo cuèndá-í nùú-güedé. ¹⁰ Te cùmání-gă sáa nduu nàa ñuyíú-a te sa cuténuu tnúhu-í ní cää xico ñuyíú-a, te tnúhu-áⁿ cäháⁿ-xi nàcuáa naníhí tähú ñayiu. ¹¹ Te òré ná cändeca ñaha ñayiu xii-ndo quihiⁿ nùú cuè tée cùchiuⁿ cuáha cuèndá ñáhá-yu, te òré vátá sàá-gá-ndo nùú-güedé te vá cání iní-ndó nùú násá cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé. Chi òré-nă te Yă Ndiòxí dacàhu iní ñáhá-gă xii-ndo násá cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te diu-ni tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă-áⁿ cùñaha-ndo xii-güedé. Te ñá diú mée-ndo cäháⁿ-ndó chi Espíritu Yă Ndiòxí cäháⁿ-xi yuhu-ndo. ¹² Te dava cue tée

cuáha cuèndá-güedé ñaní-güedé nùú cuè tée cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé. Te dava cue tée cùu tátá diu-ni ducaⁿ càda-güedé cuáha cuèndá-güedé déhe-güedé nùú cuè tée cùchiuⁿ. Te dava cue tée cùu déhe cuu úhú iní-güedé tátá-güedé ndihí náná-güedé, te cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-yu nùú cuè tée cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-yu. ¹³ Te ío cuéhé ñayiu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuèndá-í, dico nchaa nchòhó ñayiu na càda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í te naníhí tähú-ndo.

¹⁴ Te ndíi Dàniél tée ní xóo cäháⁿ tnúhu Yă Ndiòxí ndéé sanaha nă chídó tnùní ndíi nùú tutú ndíi cuèndá iiⁿ sá dáquèe tíhú Yă Ndiòxí cundecu iiⁿ xichi nùú ñà túú tàu-xi cundecu-xi, te xiáⁿ cada-xi sá vă cùndècu-gá ni iiⁿ ñayiu xiáⁿ. Te cada cuèndá váha-ndo nàcuáa ní cäháⁿ ndíi, chi nduu na quiní-ndó xiăⁿ cundecu-xi iiⁿ xichi nùú ñà túú tàu-xi cundecu-xi, te dàvá-áⁿ nchaa ñayiu xindecu distrítu Judeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quihiⁿ-yu xiti yucu. ¹⁵ Te nchaa ñayiu ndáa ndódó diquí véhé-xí vă ndihu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu iiⁿ ndachiuⁿ-yu canehé-yu quihiⁿ. ¹⁶ Te nchaa ñayiu cuáháⁿ yucu ni vă nùhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóo-yu. ¹⁷ Te ndàhú ní cuu nchaa ñayiu díhí ñúhú dëhe-xi, ndihí cue ñayiu díhí xindecu déhe vitna sàdi na saá nduu dùcaⁿ cada-xi! ¹⁸ Te nchòhó ío chí càcáⁿ tähú nùú Yă Ndiòxí cuèndá sá vă dúcáⁿ ndòho-ndo yóó quidé vixiⁿ-xi. ¹⁹ Chi dàvá-áⁿ coo tnündòho cahnu vihi ñuyíú, te vátá iiⁿ ndùu-gá coo tnündòho cahnu vihi-áⁿ ndéé cùtnähá ní cadúha Yă Ndiòxí ñuyíú, chi diu-ni dàvá-áⁿ coo tnündòho cahnu vihi-áⁿ, te ni nùú cuäháⁿ nùú véxi vá cóo-gă tnündòho-áⁿ. ²⁰ Te Yă Ndiòxí càchí-gă sá vă io väi nduu coo tnündòho cahnu vihi-áⁿ ñuyíú sá cuèndá nchaa ñayiu ní cäháⁿ-gá cundecu ndihí-gá. Te nùú väi nduu na coo tnündòho-áⁿ, te vá yoo cäcu nihnu.

²¹ Te dàvá-áⁿ cùñaha ñayiu xii-ndo: “Chí cùndèhe iha, chi iha ní quexio Cristú Yaá ní tendaha Yă Ndiòxí véxi ñuyíú-a”, duha cùñähá-yu xii-ndo. Àdi quesahá-yu: “Chí cùndèhe yacáⁿ chi yacáⁿ ndécu-gă”, quesahá-yu. Te vá quiñdáá iní-ndó tnúhu

càháⁿ-yu. ²² Te coo cue tée danàni-güedé méé-güedé dàtná nánì-í te cachí-güedé sá cùú-güedé Yaá ní tendaha Yă Ndiòxí véxi ñuyíú-a. Te dava-güedé cachí-güedé sá cùú-güedé cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dico ñá ndàá sá cùú-güedé cue tée càháⁿ tnúhu-gá, te cada-güedé titní núú sá vă yőo tnàhí ndàcu cada cuendá dandàhú-güedé ñáyi, te cani iní-güedé dandàhú-güedé ndéé cue ñáyi ní caháⁿ Yă Ndiòxí cundecu ndihí-gá. ²³ Te vitna ío váha cuáha-ndo cuèndá, te quihi iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa sa ní dátúha ñaha-í xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Tée cùu ñaní tnáhá nchàa ñáyi

(Mt. 24:29-35,42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ "Te nà yáha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vá dáyèhé-gá nchicanchii te ni vă dáyèhé-gá yóó. ²⁵ Te ngoyo nchaa chódiní ndéé andiu, te quidi-xi andiu. ²⁶ Te dàvá-áⁿ quiní ñahá nchàa ñáyi xii yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-yu nchaa-yu quee-í andiu quìxi-í ichi xítí vícó, te quiní-yu sá ïo càhnu cuu-í, te quide-í nchaa sá văha. ²⁷ Te tendaha-í cue espíritu xínú cuèchi núù-í quíhíⁿ-xi nadatàcá-xi nchaa ñáyi ní caháⁿ-í chitnahá ñahá xíl-í xíndecu ni càa xico ñuyíú.

²⁸ "Te cundehe-ndo nàcuáa quide yutnu ngúxí, chi yutnu-áⁿ ndúú yûte núú díté-xi te nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndó sá sà ní cuyatni nuu cahni. ²⁹ Te ducaⁿ sàtnahá-xi cada-xi òré ná quiní-ndó càda-xi nchaa nacuáa ní caháⁿ-í, te cutnúní iní-ndó sá sà ní cuyatni vií-ná nduu nàa ñuyíú. ³⁰ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá òré vátá cùú-gá cue ñáyi xíndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní caháⁿ-í. ³¹ Te andiu ndihí ñuyíú-a chi ndihí nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndihí nihnu-xi chi cùu-xi tnúhu ndáá.

³² 'Dico ñá túú cùtnuní ná nduu quìxi tucu-í, te ni ñá túú cùtnuní ná òré chi vá yőo xíní, te ni cuè espíritu xínú cuèchi núú Yă Ndiòxí ñá túú xìní-xi ná nduu quìxi-í, te ni mèe yúhú tée cùu Déhe Dútú Ndiòxí ñá túú xìní-í ná nduu quìxi tucu-í, chi iiⁿdìi díi-ni mee Tâtä-í Dútú Ndiòxí xìní-gá nüú ná nduu quìxi-í.

³³ 'Te nchòhó xíní ñùhu-xi sá ïo quihi iní-ndó cùndecu-ndo, te càháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiòxí, chi ñá túú xìní-ndó ná nduu quìxi tucu-í. ³⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá iiⁿ tée cuìni quíngaca cuu xica. Te tée-áⁿ cùmání-gă quee-dé vehe-dé te ní xáhaⁿ-dě xii cue tée xìnu cuechi núú-dě sá ná càdá cuèndá-güedé vehe-dé. Te ní sáñaha-dě xii-güedé ndí díiⁿ nüú-güedé chìuⁿ cada-güedé. Te ní xáhaⁿ-dě xii tée ndéé yuyèhe sá ná cùndecu túha-ni-dé yuyèhe ndéé nàsáá-dé. ³⁵ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuèndá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñá túú xìní-ndó ná nduu te ní ñá túú xìní-ndó ná òré quixi tucu yúhú Yaá cùú Xítöhó-ndo, núú òré sa ní cundiⁿquíⁿ, àdi dava niú, àdi oré sa ní cana uuⁿ lìhi, àdi oré sa ta cùditó cuáháⁿ, núú xiáⁿ ío chí cùndècu túha. ³⁶ Te duha càháⁿ-í chi na cuáháⁿ òré ñá túú ná yíhí iní-ndó quèxio-í, te ñá túú ndècu túha-ndo. ³⁷ Te dàtná-ni xâháⁿ-í xii nchòhó sá cùndècu túha-ndo, te diu-ni ducaⁿ xâháⁿ-í xii nchaa dava-gá ñáyi sá cùndècu túha-yu —càchí-gá xâháⁿ-gă xii-güedé.

14

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te cùmání ūú-gá nduu te quesaha vico pascuá, vico xèxi ñáyi pàá sá ñá túú yìhi levadurá. Te cue dútú cùnùu, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moïsés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuèndá tní ñaha-güedé xii-gá te cahni ñaha-güedé.

² Te ní xítnàha-güedé:

—Váha-gá sá vă tníⁿ-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dusaⁿ càda ñáyi —càchí-güedé xítnàha-güedé.

Íiⁿ ñadihí chihí-áⁿ acítí díquí Jèsús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Te Jèsús ndécu-gá ñuú Bètaniá vehe iiⁿ téé nàni Xímú, téé ní tnahá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yìqui cùñú-ó. Te yìhi Jesúus mèsá xéxí-gă ní quexio iiⁿ ñadihí néhé-áⁿ iiⁿ sá ní cuáha yúú văha yúú nání àlabastrú, te xítí xiáⁿ ñuhú acítí sàháⁿ tnámí sá nání nărdú sá ïo ndèyáhu, te ní tähú-áⁿ xiáⁿ te acítí ñuhú

xítí-xi-áⁿ ní sódó-aⁿ díquí Jèsús. ⁴ Te iiⁿ ūú cue téé xíndecu-áⁿ ní cudééⁿ-güedé sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ, te ní xítñáha-güedé:

—Ñá túú quíde váha ñaha-áⁿ dàcáⁿ quídé-áⁿ, chi ú ní dácuňta-aⁿ acítí váha-áⁿ. ⁵ Chi váha-gá nüu cuyáhu acítí-áⁿ sá ùní ciéndú díhúⁿ denariú, te díhúⁿ sá cuyáhu acítí-áⁿ cuu cuéndá ñáyiu ndàhú ní cùu — cachí-güedé xítñáha-güedé.

Te ní tenàá-güedé ñaha-áⁿ sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáñá, vá dásatú-ndo líní ñadíhi-a, chi sá ní quide ñaha-aⁿ xíi-í cíú-xí iiⁿ sá vaha. ⁷ Chi cue ñáyiu ndàhú ducaⁿ-ni cùtnahá ñáyiu-áⁿ tnuú-ndo, te náni òré cachí iní-ndo te chindee-ndö-yu. Dico yúhú chi vá ncháá ndùu cundecu ndíhi ñaha-í xii-ndo ñuyíú-a. ⁸ Te ñadíhi-a ní quide-aⁿ iiⁿ sá vaha ndèé není ní ndacu-aⁿ, chi sá dúhá ní quide ñaha-aⁿ xíi-í ní chihi ñaha-aⁿ acítí, te xiáⁿ cada iní-ndo sá sà quide túha-aⁿ yiquí cùñú-í cuéndá quíndúxi-xi. ⁹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ndení ní cuu níhií ñuyíú ná càháⁿ ñáyiu tnúhu-í, te càháⁿ-yu tnàhá cuéndá ñadíhi-a cuéndá quiní nchaa ñáyiu nàcuáa ní quide-aⁿ, te ducaⁿ vă nácuànaá-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Té Jùdás ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuéndá-dé Jèsús núú cué téé cùu úhú iní ñáhá xíi-gá

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Te té Jùdás Iscàrioté ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndíhi cue téé cùu dútú cúnùu sá cuáha cuéndá-dé Jèsús núú-güedé, te núú tnàhá té Jùdás-áⁿ cíú ùxúú tnàhá cue téé xíca cuu ndíhi-gá ní cùu. ¹¹ Te òré ducaⁿ ní ndatnúhu-dé ndíhi-güedé, te ío ní cudií iní-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuáñaha-güedé díhúⁿ xii-dé. Te té Jùdás-áⁿ ní ngüíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuéndá-dé Jèsús núú-güedé.

Cùdini Jèsús ndíhi cue téé xíca cuu ndíhi-gá

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30;

1 Co. 11:23-26)

¹² Te ní sáá nduu ní quesaha vico pascuá, vico ñá túú xèxi ñáyiu pàá sá ñà túú yíhi levadurá, te diu-ni nduu-áⁿ sáhní-güedé iiⁿ

mbéé llhli xèxi-ju nduu vico pascuá-áⁿ. Te cue téé xíca cuu ndíhi Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mestrú, véxi-ndí xícáⁿ tnúhú-ndí núú-n nüu ndèé cáá vèhe cuiní-n càda túha-ndí sá cùdini-o sacuaa nduu vico pascuá — cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii úú-ni tnàhá cue téé xíca cuu ndíhi-gá:

—Chí cuàháⁿ xítí ñuú-áⁿ, te yàcáⁿ naníhi-ndó iiⁿ téé tanehe yóó ndute, te téé-áⁿ cándéndaha-ndo-dé quíhíⁿ. ¹⁴ Te nüu ndédacàa vehe na ndíhu-dé te xíáⁿ quíhu-ndo. Te cùñaha-ndo xíi xítóhó vehe-áⁿ: “Yaá cíú Mestrú cachí-gá sá nüu ndédacàa xichi xítí vehe-n cuáñaha nüu-n xii-gá cudíni-gá ndíhi cue téé xíca cuu ndíhi-gá sacuaa nduu pàscuá”, duha cùñaha-ndo. ¹⁵ Te dàtnùní danèhé ñáhá-dé xii-ndo iiⁿ cuartú cähnú càa nüu nínu, chi vehe yòdo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá nándíhi, te nchòhó díccó-ná comídá cada túha-ndo cùdini-o —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te cue téé-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé xítí ñuú-áⁿ, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús ní cuu. Te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndíhi-gá sacuaa nduu vico pascuá-áⁿ.

¹⁷ Te sátá ní cundiquiⁿ te ní quexio Jèsús ndíhi ndíhi úxúú cue téé xíca cuu ndíhi-gá.

¹⁸ Te cuánguihu-gá mèsá ndíhi-güedé cuéndá cùdini ndíhi ñaha-gá xii-güedé, te òré yíhi-gá mèsá ndíhi-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá iiⁿ nchòhó cue téé xèxi ndíhi ñaha xii-í cuáha cuéndá ñáhá-ndó nüu cué téé cùu úhú iní ñáhá xíi-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé, te nchaa-güedé ní ngüíta-güedé cùndiyí-güedé. Te da iiⁿ da iiⁿ-güedé ní ngüíta-güedé xícaⁿ tnúhú-güedé nüu-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ñá díú yúhú ducaⁿ sàni iní-n càda-í-u? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Díu-ni iiⁿ nchòhó cue téé úxúú xícáⁿ cùu ndíhi-í, téé na dàquéndaha cöhó òré daquéndaha-í, téé-áⁿ cuáha cuéndá ñáhá-dé xii-í nüu cué téé cùu úhú iní ñáhá. ²¹ Te

yúhú Tée cùu ñianí tnáhá-ndó nchàa-ndo
ñuhu ichi-í cuáhá-í ndoho-í nàcuáa càhá-xi
núú tutú Yă Ndióxí. Dico ndàhú ní cuu
tée ducaⁿ na cuáha cuéndá ñahá xì-í núú
cuè tée cùu úhú iní ñahá, chi váha-gá sá
vá cárku tée-áⁿ cundecu-dé ní cùu, te ñá díú
sá ní cacu-dé te ducaⁿ càda-dé —cáchí-gá
xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te níni cùdini cue tée xíca cuu ndihí
Jesús ní queheⁿ-gá pàá, te níndacáⁿ táchú-gá
núú Yă Ndióxí, te dàtnùní ní táchú cuéchi-gá,
te níngüita-gá dácáhñu ñaha-gá xii-güedé, te
xáhaⁿ-gá:

—Chí quéhéⁿ pàá-a caxi-ndo, te cada
iní-ndó sá cùu-xí dàtná yíqui cùñú-í —
cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te ní queheⁿ-gá vású ñúhú ndùdí
ndéhé yoho yáha stilé, te níndacáⁿ táchú-gá
núú Yă Ndióxí, te dàtnùní ní ngüita-gá
sáñaha-gá xii-güedé cuéndá coho-güedé
luha luha sá ñúhú xítí-xi, te nchaa-güedé
ní xihi. ²⁴ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndudí ndéhé yoho yáha stilé-a cada
iní-ndó sá cùu-xí dàtná níñí-í sá cátí òré
cahní ñaha-güedé xii-í. Te sá dúcáⁿ cátí
níñí-í xíáⁿ cutnùní ndáá sá Yă Ndióxí
cada-gá ingá núú sá váha sá cùu-xí väi
ñayiu dàtná ní cachí-gá cada-gá. ²⁵ Te na
cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vítná-ná duha
xíhi-í ndudí ndéhé yoho yáha stilé-a te vá
cóhó-gá-í, dico na sàá nduu cundecu-í núú
ndécu Yă Ndióxí táxí tnùní-gá, te dàvá-áⁿ
cada iní-í sá dàtná sá cóhó tucu-í chi ío cudíí
iní-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Jèsús càháⁿ-gá sá té Pélú cùñaha-dé xii
ñayiu sá ñà túú xíní ñahá-dé xii-gá*

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Te Jèsús ní xita-gá iiⁿ ndudí ndihí cue
tée xíca cuu ndihí-gá, te dàtnùní ní xica-gá
cuáháⁿ-gá ndihí-güedé yucu Òlívú. ²⁷ Te
yácaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Na cáchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá-ndo
dàña nihnu ñaha-ndo xii-í niú vitna, chi
quee ndáá-xi nàcuáa càhá-xi núú tutú Yă
Ndióxí núú cáchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu
cahní-güedé tée cùu toli, te nchaa mbéé-dé
ndihí-güedé cuténuu”, duha cáchí-xi núú
tutú-gá. ²⁸ Dico na cùu-xí te ndoto-í te
codonùu-í núú-ndó quíhíⁿ distrítu Galileá
—cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁹ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Te cuéi nchaa-güedé ná dàndóo
ñaha-güedé xii-í, dico yúhú chi vá dàndóo
ñaha-í xii-í —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Na cáchí tnúhu ndáá-í xii-í sá níú vitna
cùmání-gá cana líhi úú xito, te úní xito
cáchíⁿ-n núú ñayiu sá ñà túú xíní ñahá-n xii-í
—cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³¹ Dico té Pélú ní caháⁿ ñíí-dé, te xáhaⁿ-dé
xii-gá:

—Cuéi na cùu ndihí ñaha-í xii-í dico vá
cáchíⁿ-n núú ñayiu sá ñà túú xíní ñahá-í xii-í
—cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue tée xíca cuu
ndihí-gá diu-ni ducaⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-gá.

*Jèsús càháⁿ ndihí-gá Yă Ndióxí iiⁿ xichi núú
nání Gétsemaní*

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Te Jèsús cuáháⁿ-gá ndihí cue tée xíca
cuu ndihí-gá iiⁿ xichi núú nání Gétsemaní.
Te òré ní quexío-gá ndihí-güedé xíáⁿ, te ní
xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí cúnúcōo iha cundetu-ndo na
quíhíⁿ-í yácaⁿ caháⁿ ndihí-í Yă Ndióxí —
cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³³ Te ndeca-gá té Pélú, ndihí té Jàacobó,
ndihí té Juáá cuáháⁿ, te ñá túú tnàhí-gá
cúu váha iní-gá te ní ngüita-xi súúní ndihí
iní-gá. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue tée úní-áⁿ:

—Súúní ndihí iní-í dàtná sá cùu-í, te
chí quéndoo iha te vá cùdú-ndo —cáchí-gá
xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁵ Te sa ñùnchií luha ní xica ndehe Jèsús
núú ndécu-güedé, te ní ngáundeyi-gá ndéé
ñuhu càháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndióxí
sá nüú vá cùndee iní-gá taunihnu ñaha-gá
xii-gá cuéndá nchaa nàcuáa yáha-gá. ³⁶ Te
òré càháⁿ ndihí Jèsús Tátá-gá Dútú Ndióxí,
te xáhaⁿ-gá:

—Yóhó tátá méè-í, nchaandi túhú sá váha
ndàcu-n quide-n, te càháⁿ ndàhú-í núú-n
nüú vá cùndee iní-n tátunihnu ñaha-n xii-í
cuéndá sá vá ndóhò-í ná sàá òré, dico vá
cádá-n nàcuáa cáchí iní méè-í chi cada-n
nàcuáa cáchí mee-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii
Tátá-gá Dútú Ndióxí.

³⁷ Te sátá ní yáha ní caháⁿ ndihí-gá
Tátá-gá Dútú Ndióxí, te cuánuhú-gá núú ní
dàndóo-gá cue tée úní-áⁿ, te xixidí-güedé òré
ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii té Pélú:

—X̄mú, ¿náa sama x̄dí-n? ¿Náa ná cündée tnahi nūú-n v̄a cùdú-ni-n cuédićó iiⁿ oré-áⁿ? —cächí-gá x̄haⁿ-gá xii-dé.

Te ní x̄haⁿ t̄cu-gá xii-güedé:

³⁸ —Te chí quéndōo tucu, te cuhuⁿ iní-ndó v̄a cùdú-ndó, te cáháⁿ ndihí-ndo Yā Ndiōxí cuéndá sá v̄a dácáháⁿ náhá yūcu náváha xii-ndo càda-ndo sá ná túú t̄au-ndó càda-ndo. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchòhó cuiní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-i díco-ni sá ná túú níhí ndéé-ndó —cächí-gá x̄haⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te Jèsús ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gá cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndiōxí, te diu-ni nacuáa ní x̄haⁿ-gá díhna x̄haⁿ t̄cu-gá.

⁴⁰ Te oré ní yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndiōxí, te cuánuhú tucu-gá núú x̄ndecu cue téé úní xícá cùu ndihí-gá-áⁿ, te x̄dí-ni tucu-güedé oré ní nasáá-gá, te ducaⁿ ní quide-güedé chi súúní nílu saní núú-güedé, te ná ní níhí-güedé tnúhu cùñaha-güedé xii-gá oré ní nasáá-gá. ⁴¹ Te ní sáháⁿ tucu-gá xito cùu uní ní cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gá Dútú Ndiōxí, te oré ní nasáá tucu-gá núú x̄ndecu-güedé, te x̄haⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa x̄dí-ni tucu-ndo?, te vitna v̄a cùdú-gá-ndó chi sa ní sáá oré cuáha cuéndá náhá-güedé xii yúhú Téé cùu nání tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cué téé ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁴² Te vitna chí ndácoo na quíhíⁿ-o chi sa véxi téé cuáha cuéndá náhá x̄í-í núú cué téé cùu úhú iní náhá —cächí-gá x̄haⁿ-gá xii-güedé.

Ní tnii-güedé Jèsús ndécá náhá-güedé xii-gá cuáháⁿ
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Te càháⁿ dúcá-ní Jèsús ní quexío té Jùdás. Te núú tnáhá téé-áⁿ cùu úxúú tnáhá cue téé xica cuu ndihí-gá. Te ndihí-dé v̄ai cue téé ní quexío, te dava-güedé xinehe-güedé machítí te dava-güedé xinehe-güedé carrutí. Te cue téé-áⁿ ní tendaha náhá cue dútú cùnùu ndihí cue téé dàcuaha náhá xii náyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú náyiu isràél. ⁴⁴ Te té Jùdás téé cuáha cuéndá náhá x̄í Jesús sa ní xítnúhu-dé cue téé-áⁿ nacuáa cada-dé cuáha cuéndá náhá-dé xii Jèsús núú-güedé. Te duha ní x̄haⁿ-dé xii-güedé:

—Cundehe-ndo t̄ee na t̄eyuhu-í, te téé-áⁿ tnii-ndo-dé chi téé-áⁿ cùú-dé téé ndéé iní-ndó, te ío quihi iní-ndó càndeca-ndo-dé quíhíⁿ —duha ní x̄haⁿ-dé xii-güedé.

⁴⁵ Te oré ní quexío té Jùdás ndihí cue téé-áⁿ núú ndécú Jèsús, te ní x̄haⁿ-dé xii-gá:
—Mestrú —cächí-dé x̄haⁿ-dé xii-gá.

Te ní teyuhu náhá-dé. ⁴⁶ Te nchaa cue téé ndihí-dé-áⁿ ní tnii-güedé Jèsús cuéndá candeca náhá-güedé xii-gá quíhíⁿ. ⁴⁷ Te iiⁿ cue téé cùndihí Jèsús ní tava-dé machítí-dé, te ní xehndé-ni-dé iiⁿ xio lóho iiⁿ téé xìnu cuechi núú dütú cùnùu, te ní quendee duuⁿ lóho téé-áⁿ. ⁴⁸ Te Jèsús ní x̄haⁿ-gá xii cue téé ní tnii náhá x̄í-gá-áⁿ:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi ní tnii náhá-ndo x̄í-í, dàtná quíde-ndó iiⁿ nádúhú quíde náhá-ndo xii-í. ⁴⁹ Te nchaa-ni nduu ní xiní-ndó ní xíndecu-í xíti veñúhu càhnu sá io cùnùu ní xóo danèhé-í náyiu, te ná túú ní tnii náhá-ndo xii-í. Dico dàcuítíí sá dúhá yáha-í cuéndá quee ndáá-xi nacuáa càháⁿ-xi núú tutú Yā Ndiōxí —cächí-gá x̄haⁿ-gá xii-güedé.

⁵⁰ Te nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá ní xinu-güedé ní dándoo náhá-güedé xii-gá.

Ifⁿ téé cuechi ní xinu-dé

⁵¹ Te iiⁿ téé cuechi ndéndaha-dé Jèsús cuáháⁿ, te lavichi-dé, iiⁿ-ni dóó yádí yídúcúⁿ nuu-dé níhíⁿ-dé, te ní tnii náhá-güedé xii-dé,
⁵² dico ní ndacu-dé ní quenuñii-dé te ní dándoo-dé dóó yídúcúⁿ nuu-dé-áⁿ ní xinu-dé.

Jèsús ndécú-gá jùndá

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Te cue téé ní tnii náhá x̄í Jèsús ndécá náhá-güedé xii-gá cuáháⁿ núú téé cùu dütú cùnùu-gá. Te xíáⁿ ní tacá nchaa dava-gá cue téé cùu dütú cùnùu, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú náyiu isràél, ndihí cue téé dàcuaha náhá x̄í-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés cuéndá cada-güedé jùndá.

⁵⁴ Te té Pèlú xica xíca-ni nchicúⁿ náhá-dé xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú téé cùu dütú cùnùu-gá-áⁿ, te xíáⁿ ní ngóo teté-dé yuhu nùhú ndihí cue téé cùu poleciá.

⁵⁵ Te cue téé cùu dütú cùnùu ndihí nchaa dava-gá cue téé x̄ndecu jùndá

ndúcú-güedé ñáyiу dacàа iiⁿ cuéchi díquí Jèsús cuèndá ducaⁿ níhí-güedé nàcuáа cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá, dico ñá túú ní ndàcu-güedé. ⁵⁶ Te cuéi vái ñáyiу dàcaá-yu cuéchi díquí-gă dico mee-ni sá ní cahu iní mée-yu ní caháⁿ-yu, chi tucu caháⁿ iiⁿ tucu caháⁿ iiⁿ-yu. ⁵⁷ Te davá-yu ní ndacuiñí-yu te ní ngüíta-yu dàcaá-yu iiⁿ cuéchi neñùú díquí-gă, te xähäⁿ-yu xii nchaa cue téé cùnuu:

⁵⁸ —Nchúhú ní tecú dóho-ndí cächí-dé sá dángòyo-dé veñúhu cahnu sá io cùnuu sá ní dácáá cué téé ñuyíú-a, te dandàa tucu-dé ingá veñúhu saa, diu-ni nûú cáá tnähí veñúhu-áⁿ te xítí úní-ni nduu sa nadaxínu-dé, te vá cùú-gă-xi veñúhu sá ní dácáá cué téé ñuyíú-a, duha cächí-dé ní tecú dóho-ndí —cächí-yu xähäⁿ-yu xii-güedé.

⁵⁹ Dico ni dùcaⁿ ñá túú ní cùu iiⁿnuú-yu nchaa tnúhu ní caháⁿ-yu.

⁶⁰ Te téé cùu dútú cúnùu-gá ní ndacuiñí-dé tnuú nchaa ñáyiу, te xähäⁿ-dé xii Jèsús:

—¿Ná cuèndá duha ndùu tnúhu caháⁿ ñáyiу-a cuèndá-n? Te caháⁿ nûú nasa ndùu tnúhu caháⁿ-n —cächí-dé xähäⁿ-dé xii-gá.

⁶¹ Dico Jèsús ñá túú tnähí ni caháⁿ-gá. Te téé cùu dútú cúnùu-gá-áⁿ ní xähäⁿ tücku-dé xii-gá:

—Cuiní-í cachí tnúhu-n xii-ndí nûú sá diú Crístú Déhe Yá Ndióxi Yaá ní tendaha-gă véxi ñuyíú-a cùu-n. Te diu Yá Ndióxi cùú-gă Yaá quídé cahnu-ndí —cächí-dé xähäⁿ-dé xii-gá.

⁶² Te Jèsús ní xähäⁿ-gă xii-dé:

—Diu Yaá-áⁿ cùu-í, te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá sàá nduu te quiní-ndó yúhú Tée cùu ñaní tnähá-ndó nchaa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndióxi Yaá ndácú quide nchaandi tühú sá vähä. Te dàvá-áⁿ quiní ñähá-ndó xii-í quee-í andiu quìxi-í ichi xítí víco —cächí-gá xähäⁿ-gă xii-dé.

⁶³ Te dútú cúnùu-gá-áⁿ ní ndátá-dé dóo cání níhnu-dé cuèndá sá ñá túú ní tnähá iní-dé nàcuáа ní caháⁿ Jèsús, te ní xähäⁿ-dé xii nchaa cue téé xindetu jündá:

—Ná túú-gă xíní ñuhu-xi cue téé caháⁿ nûú ndáá sá ndecuéchi-dé àdi ñá túú ndecuéchi-dé. ⁶⁴ Chi sa ní xindedu-ndo-o nàcuáа ndùu tnúhu ní caháⁿ-dé ní caháⁿ

úhú-dé cuèndá Yá Ndióxi, te nchaa-ndo chí caháⁿ vitna nûú nasa sàni iní-ndó cùnduu cuendá téé-a —cächí-dé xähäⁿ-dé xii-í-güedé.

Te nchaa-güedé ní cachí-güedé sá ná cùu-dé.

⁶⁵ Te dava-güedé ní ngüíta-güedé ní tiú díi ñähá-güedé xii-gá, te ní dädähu-güedé nûú-gă, te ní ngüíta-güedé cánìha-güedé xii-gá, te xähäⁿ-güedé:

—Caháⁿ ná cótó ná cùu téé ní caniha xii-n! —cächí-güedé xähäⁿ-güedé xii-gá.

Te cue téé cùu poleciá ní cani-güedé nûú-gă.

Té Pélú caháⁿ-dé nûú ñáyiу sá ñá túú xiní-dé Jèsús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Te ndéé xítí vehe cùa nûú nînu quide-güedé jündá, chi vehe yodo tnaha cuu-xi, te té Pélú nûcõo-dé quehé vehe-áⁿ. Te iiⁿ xichí xínú cuéchi nûú dütú cúnùu-áⁿ ní quexlio-xi nûú nûcõo té Pélú. ⁶⁷ Te oré ní xiní ñähá-xí xii-dé nûcõo teté-dé yuhu nûhú, te ní xindéhé ñâha váha-xi xii-dé, te xähäⁿ-xi:

—Yohó tnähá-n cùu-n téé xîca cuu ndihí Jesús téé ñuú Nazarét —cächí-xi xähäⁿ-xi xii-dé.

⁶⁸ Te té Pélú ní xähäⁿ-dé xii-xi:

—Yuhú ñá túú xiní-í téé-ăⁿ, te ní ñá túú cùtnuní iní-í nasa ndùu tnúhu caháⁿ-n —cächí-dé xähäⁿ-dé xii-xi.

Te té Pélú ní xica-dé cuaháⁿ-dé ndàa nacuáа nchii yuyéhe vehe-áⁿ, te ní cana iiⁿ lîhi. ⁶⁹ Te xichí xínú cuéchi-áⁿ ní xiní ñähá tücku-xi xii-dé, te xähäⁿ-xi xii nchaa ñáyiу xindetu-áⁿ:

—Diu téé-ăⁿ tnähá-dé xicá cùu-dé ndihí téé ndeca-güedé cuánguihu-a —cächí-xi xähäⁿ-xi xii-yu.

⁷⁰ Dico té Pélú ñá túú ní nûnuu tucu-dé sá xicá cùu-dé ndihí Jèsús. Te tna tnaa-ni ní cuu sá dúcáⁿ ní xähäⁿ xichí-ăⁿ xii-dé, te ní xähäⁿ tücku dava cue ñáyiу xindetu-áⁿ xii-dé:

—Ndáá sá tnähá-n cùu-n téé xîca cuu ndihí téé ndeca-güedé cuánguihu-ăⁿ chi cùu-n téé distritú Galileá, te caháⁿ-n dàtná caháⁿ-güedé —cächí-yu xähäⁿ-yu xii-dé.

⁷¹ Te té Pélú ní xähäⁿ-dé xií-yu:

—Nchacuiti Yá Ndióxi sá yúhú caháⁿ ndáá-í sá ñá túú xiní-í téé cùcunehe-ndo-áⁿ —cächí-dé xähäⁿ-dé xií-yu.

⁷² Te òré-ni-áⁿ ní cana tucu l̄hi xito cùu uú, te òré-áⁿ ní ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gă cana iiⁿ l̄hi úú xito te úní xito cáháⁿ-dé núú ñáyiu sá ñà túú xìní ñahá-dé xii-gá. Te òré ducaⁿ ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ní ndáhyú-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

15

*Jèsús ndécu-gă núú té Pìlatú
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)*

¹ Te sátá ní túndaá te cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moïsés, ndihí nchaa dava-gá cue téé cùnuu ní xíndecu jùndá ní natacá-güedé, te ní dácútú-güedé Jèsús te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú té Pìlatú. ² Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—¿Ndáá sá diú-n cùu-n téé yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél-ăⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Diú-í yìndàha-í-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³ Te cue téé cùu dútú cúnùu dacaa-güedé vài cuéchi díquí-gă. ⁴ Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú tucu-dé núú-gă, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuéndá ñá càháⁿ-n te cundehe nă ndéé duha titní cuéchi dàcaa díquí ñahá cué téé-a xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁵ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ni càháⁿ-gá te té Pìlatú io ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñá túú tnàhí ni càháⁿ-gá.

Cue ñáyiu xáháⁿ-yu xii té Pìlatú sá cähní-dé Jèsús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Te ndí tnahá nduu vico pascuá dácácu té Pìlatú iiⁿ téé yìhi vecaá chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te mee ñáyiu càháⁿ-yu te núu ndédacàa téé yìhi vecaá-áⁿ căcu-dé, te téé-áⁿ dácácu-dé. ⁷ Te yìhi iiⁿ téé nàni Barrabás vecaá ndihí dava-gá cue téé cùndihí-dé. Te té Barràbás-áⁿ ní sanu ichi-dé ñáyiu núú ìngá ichi, te ní ngüíta-yu ndihí-dé ní cuu úhú iní-yu cue téé cùchiuⁿ, te ní sahni-dé

ndíyí núu xíáⁿ ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-dé. ⁸ Te nchaa ñáyiu ní sáháⁿ-yu núú té Pìlatú, te càháⁿ ndàhú-yu núú-dé sá ná cádá nàhi-ni-dé dàtná quídé-dé. ⁹ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dé xii-yu:

—¿Cuìní-ndó sá dácácu-í téé yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél-ăⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹⁰ Te ducaⁿ ní cáháⁿ té Pìlatú, chi ní cutnùní ipí-dé sá dílcó sá cuèdú íní cué dútú cúnùu núu xíáⁿ ducaⁿ ní quide-güedé ní saha cuéndá ñahá-güedé xii Jèsús núú-dé.

¹¹ Te cue dútú cúnùu ní xáhaⁿ-güedé xii nchaa ñáyiu sá ná cùñahá-yu xii té Pìlatú dàcácu-dé té Barràbás, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedé. ¹² Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-yu, te xáhaⁿ-dé xii-yu:

—¿Ná cuìní-ndó càda-í téé cächí-ndó yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél-i? —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹³ Te nchaá-yu níhi ní cáháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

¹⁴ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dé xii-yu:

—¿Te ná cùu cuéchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuìní-ndó càda-í-dé-i? —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

Dico nchaá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

¹⁵ Te té Pìlatú ní quide-dé nàcuáa ní xáháⁿ-yu xii-dé cuéndá sá cùdiú-dé núú-yu, te ní dácácu-dé té Barràbás, te ní táúchíúⁿ-dé ní cani-güedé Jèsús ndihí ñii. Te sátá dúcáⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táúchíúⁿ-dé candeca ñaha-güedé quíhíⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

¹⁶ Te cue téé cùu sandadú ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechíuⁿ, te diú-ni xíáⁿ cùu vèhe téé cùu gobierñu. Te xíáⁿ ní tacá nchaa dava-gá cue téé cùu sandadú.

¹⁷ Te xíáⁿ ní dácúlhñú ñaha-güedé xii-gá iiⁿ dóó tícuéhé víhí, te ní cadúha-güedé iiⁿ coròná iñu ní chihi-güedé díquí-gă. ¹⁸ Te ní ngüíta-güedé níhi càháⁿ-güedé cùdiúquí ndee ñahá-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Ío càhnu cuu yohó tée yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél! —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

19 Te càni-güedé díqui-gă ndihí iiⁿ carrutí, te tiú díiñi ñahá-güedé xii-gá, te ngüiñi xítí-güedé núú-gă quídé-güedé sá néhé-güedé sá yíñùhu núú-gă dico ñá ndàá chi dícó cùdiquí ndeeé ñahá-güedé xii-gá.

20 Te sátá dúcáⁿ ní cudiquí ndeeé ñahá-güedé xii-gá, te ní nataunu ñaha-güedé xii-gá dóó tícuèhé víhí să ní dácuíhnú ñahá-güedé, te ní dándíúnu ñaha-güedé xii-gá dóó méé-gă. Te dätnùní ndécá ñahá-güedé cuáháⁿ núú cátá càa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxi.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxi

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Te ichi cuáháⁿ-güedé ndihí Jèsús ní naníhí-güedé iiⁿ téé ñuú Círené nání-dé Xímú, te déhe-dé cíú iiⁿ téé nàni Lijandrú, ndihí ingá téé nàni Rúfú. Te té Xímú-áⁿ ñuhú-dé ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxi sá nchídó Jèsús.

22 Te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ iiⁿ xichi núú nání Gõlgotá, te tnúhu-áⁿ quéé-xí: IIⁿ xichi núú nání yíquí díqui ndiyí, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. **23** Te ní sáñaha-güedé xii-gá ndudí sá ní quée yúcú nání mìrrá coho-gá ní cùu dico ñá túú ní xìhi-gá. **24** Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxi. Te sátá dúcáⁿ te cue téé cùu sandadú-áⁿ ní xito ndeeé-güedé núú ndédacàa-güedé cuu cuèndá-güedé dóó-gă.

25 Te cùu-xi caá iiⁿ dátneé òré ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxi. **26** Te ní taxi ndecu-güedé iiⁿ sá ndeeé lètrá núú tacàa-gá. Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi ná cuèndá ducaⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá. Te duha càháⁿ lètrá-áⁿ: “Tée yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél”, duha càchí-xi. **27** Te tnàhá úú cue téé cùu ñadúhú ní sata caa-güedé diu-ni núú cùrúxi tucu. Te iiⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá. **28** Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yă Ndiòxí núú càchí-xi: “IIⁿ-ni ní quide ñaha-güedé xii-gá ndihí cue téé ndecu cuéchi-xi”, duha càchí-xi núú tutú-gá.

29 Te nchaa ñáyiu yáha yatni núú tacàa-gá dácùicó-yu díqui-yu te xícuèhé ñahá-yu xii-gá, te xähäⁿ-yu:

—Te ná cuèndá ducaⁿ càa-n tacaa-n xíáⁿ, te càchí-n să dàngoyo-n veñúhu càhnu sá io cùnuu te dandàa-n ingá veñúhu saa, te xítí úní-ni nduu sa nadaxínu-n càchí-n. **30** Te vitna tanùu núú cùrúxi-áⁿ dàcácu-n mèe-n —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-gá.

31 Te diu-ni ducaⁿ ní quide cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, chi ní cudiquí ndeeé ñahá-güedé xii-gá, te ní xítñàha-güedé:

—Tée-a ní ndacu-dé ní dàcácu nihnu-dé ñáyiu, ¿te ná cuèndá ñá ndácú-dé dàcácu nihnu-dé méé-dé-i? **32** Te núu ndáá sá diú-dé cíú-dé Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiòxí véxi ñuyíú-a quíndaha ñahá xii ñáyiu isràél, te na cùndehe-o nuu-dé núú cùrúxi, cuèndá quíndáá iní-ó-dé —càchí-güedé xítñàha-güedé.

Te ndeeé tnàhá cue téé tàcaa xio xio diñi-gá xícuèhé ñahá-güedé xii-gá.

Ní xíhí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Te òré ní cuu cuádava nduu, te ní cunee nihíi ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndeeé caá úní sacuaa. **34** Te diu-ni òré caá úní sacuaa-áⁿ níhi ní càháⁿ Jèsús, te xăhaⁿ-gă xii Tátá-gă Dútú Ndiòxí:

—Elòí, Elòí, láma sabàctaní —càchí-gá xăhaⁿ-gă.

Te tnúhu-áⁿ quéé-xí: Ndiòxí méè-í, Ndiòxí méè-í, ná cuèndá ní dáñá ñahá-n xii-í, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

35 Te dava cue téé xíndecu yatni núú tacàa-gá-áⁿ ní tecu dóho-güedé nàcuáa ní càháⁿ-gá, te ní xítñàha-güedé:

—Chí cùndèdóho chi càna-dé té Èliás —càchí-güedé xítñàha-güedé.

36 Te iiⁿ cue téé xíndecu-áⁿ xínú-dé ní sáháⁿ ní chindóyo-dé luha càchí xítí ndudí íá, te ní chinenu-dé díqui iiⁿ yutnu càni te ní ndocani-dé chihí-dé yuhu-gá cuèndá coho-gá. Te ní xáhaⁿ cuè téé xíndecu-áⁿ xii téé-áⁿ:

—Cundetu tnaa na cùndehe-o nacoto núú quixi té Èliás nunehe ñahá-dé xii-dé núú cùrúxi —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁷ Te Jèsús níhi ní canasaa-gá te ní xíhi-ni-gá. ³⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dőo cùú còrtiná xítí veñúhu càhnu sá io cùnuu ní quée dava ndáá, te ndàa núú nínu ní ngüita-xi ní ndátá. ³⁹ Te téé cùu capitáⁿ nútñii-dé ndàa núú Jèsús, te ndèhe-dé nàcuáa ní quide-gá òré ní xíhi-gá, te ní cachí-dé:

—Sá ndàá ndisa sá díú tée-a cùu-dé Déhe Yá Ndióxi ní cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁰ Te xica xínutñii iiⁿ üú náyiu díhi ndéhë-yu nchaa nàcuáa ní quide naha-güedë xii Jèsús, te tnàhá tá Màriá Magdaléná, ndihí tá Salòmë, ndihí tá Màriá náná té Chéé ndihí té Jàcobó tée càchí-güedé cùú lìhlí-gá. ⁴¹ Te cue náyiu díhi-áⁿ ní xica cuú-yu ndihí Jèsús distrítú Galileá ní xinu cuèchí-yu núú-gá. Te cue náyiu díhi-áⁿ nchicúⁿ náhë-yu xii-gá ní quexio ndéé núú Jerusálén ndihí dava-gá náyiu díhi nchicúⁿ náhë xii-gá cuáhán.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Te cùu-xi nduu vispré nduu ndétatú náyiu. Te nduu-áⁿ xíquide túha-yu sá cùú ìngá nduu nduu ndétatú-yu-áⁿ, te diu-ni nduu-á sa ní cuaa vihi, ⁴³ te iiⁿ téé nàni Cheé téé núú Arimàteá ní cuyii-dé ní sáháⁿ-dé núú té Pìlatú, te ní xáhaⁿ-dé sá núú vá cùndée iní-dé daña-dé chindúxi-dé yíqui cùñú Jèsús. Te tnàhá té Chéé-áⁿ cùú-dé iiⁿ téé cùnuu cundihí-dé cue téé quide jundá, te tnàhá-dé ndétú-dé sáá nduu ndíhu ndaha náha Yá Ndióxi xii-dé ndihí cue náyiu. ⁴⁴ Te té Pìlatú io ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ io ndihí ní xíhi Jèsús, te ní cana-dé téé cùu capitáⁿ ní xícáⁿ tnúhu-dé núú-dé núu ndisa sá sà ní xíhi-gá. ⁴⁵ Te téé cùu capitáⁿ-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii té Pìlatú sá ndàá ní xíhi Jèsús, núu xíáⁿ té Pìlatú-áⁿ ní sáha-dé tnúhu chindúxi té Chéé-áⁿ yíqui cùñú-gá. ⁴⁶ Te té Chéé-áⁿ ní saan-dé iiⁿ dóo váha, te ní sáháⁿ-dé ní nunehe-dé yíqui cùñú Jèsús núú cùrúxí, te ní chidúcúⁿnuu-dé yíqui cùñú-gá dóo váha sá ní saan-dé-áⁿ, te dätnùní néhé-dé yíqui cùñú-gá cuáháⁿ ní chihi-dé iiⁿ yaú nchíi yíqui naha càva, te ní sadí-dé yuhu yáu-áⁿ ndihí iiⁿ yúú quèhéⁿ. ⁴⁷ Te tá Màriá Magdaléná, ndihí tá Màriá náná té Chéé ní xiní-yu núú ní chihi-dé yíqui cùñú Jèsús.

16

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá ní cundiquiⁿ nduu ndétatú náyiu, te tá Màriá Magdaléná, ndihí tá Salòmë, ndihí tá Màriá náná té Jàacobó ní saán-yu acítí sàháⁿ tnámí cuéndá canehé-yu quíhiⁿ chihí-yu yíqui cùñú Jèsús. ² Te ndumìngú nehé-ni òré vitna váha váha ní xínu coto núú nchicanchii ní quexio-yu núú nchíi yau yíhi yíqui cuñú Jèsús. ³ Te ní xítnàhá-yu:

—Yoo cùñaha-o xòcani yúú ndèdí yuhu yáu-á, chi vá yóo tnàhí ndècu iha — cachí-yu xítnàhá-yu.

⁴ Te òré ní xíndéhé váha-yu te ní xiní-yu sá yúú cahnu ndèdí yuhu yáu-áⁿ iiⁿ xio-ná ndécu. ⁵ Te cuánguihú-yu xítí yaú-áⁿ, te ní xiní-yu nùcío iiⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi ndàa xio cuhá-yu, te càa-xi datná cáá iiⁿ téé cuechi, te nìhnu-xi iiⁿ dőo cuixíⁿ dóo cání, te ní yùhú-yu òré ní xiní-yu espíritu-áⁿ. ⁶ Te espíritu-áⁿ ní xáhaⁿ-xi xíi-yu:

—Vá yùhú-ndó, chi yùhú sa cùtnuní iní-i sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yíqui cùñú Jèsús téé núú Nazàré téé ní sahni-güedé núú cùrúxí, dico ná túú-gá yíqui cùñú-dé ndécu iha chi sa ní ndoto-dé, te chí cùndèhe núú ní sacán-güedé yíqui cùñú-dé te quiní-ndó ná ná túú-gá-dé. ⁷ Te chí cuàháⁿ núú ndécu té Pèlú ndihí dava-gá cue téé ní xica cuu ndihí-dé, te duha cùñaha-ndo xíi-güedé: “Jèsús codonùu-gá núú-ndó quíhiⁿ distrítú Galileá, te yàcáⁿ quiní-ndó-gá dàtná ní cachí-gá xii-ndo”, duha cùñaha-ndo xíi-güedé —cachí espíritu-áⁿ xáhaⁿ-xi xíi-yu.

⁸ Te cue náyiu díhi-áⁿ io ní yùhú-yu, te ní quene cunú-yu cuánuhú-yu, te quidi náha-ná-xi xií-yu sá io ní yùhú-yu, te ná túú tnàhí ná tnúhu ni xáháⁿ-yu xii cue náyiu ní naníhi-yu ichi cuéndá sá io ní yùhú-yu.

Tá Màriá Magdaléná ní xiní-xi Jèsús

(Jn. 20:11-18)

⁹ Te sátá dúcáⁿ ní ndoto Jèsús ndumìngú nehé-ni-áⁿ, te díhna nuu-gá tá Màriá Magdaléná ní quee túu-gá núú-xi, te diu tá Màriá-áⁿ cùú-xí xíchí ní xíhi náha ūsá

espíritú cún̄d̄hi yucu ñáv̄ha ni cùu, te Jèsús ní queñuhu-gá nchaa espíritu-áⁿ yíqui cùñú-xi. ¹⁰ Te xíchí-áⁿ ní sáháⁿ-xi ní xítñuhu-xi cue tée ní xica cuu ndih̄i Jèsús nàcuáa ní cuu, te xíndáhí-güedé sá ndih̄u iní-güedé òré ní quexlo-xi núu ndécu-güedé. ¹¹ Te òré ní xáhaⁿ tā Màriá xii-güedé sá ní ndoto Jèsús ndih̄i sá ní xiní ñahá-xí xìi-gá, te ñá túu ní sàndáá iní-güedé.

Jèsús ní quee túu-gá núu úu cue tée ní xica cuu ndih̄i-gá

(Lc. 24:13-35)

¹² Te úu tnàhá cue tée ní xica cuu ndih̄i Jèsús ñuhú-güedé ichi cuáháⁿ-güedé yucu, te uuⁿni ní quee túu-gá núu-güedé, te ní dácotó ñaha-xi xii-güedé sá ñà túu-gá cáá-gá dàtná cáá-gá. ¹³ Te cue tée úu-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní xítñuhu-güedé nchaa dava-gá cue tée ní xica cuu ndih̄i-gá sá ní xiní ñahá-güedé xii-gá, dico diu-ni ducaⁿ ñá túu ní sàndáá iní cue tée-áⁿ tnúhu ní caháⁿ-güedé.

Jèsús xáhaⁿ-gá xii cue tée ní xica cuu ndih̄i-gá nàcuáa ndùu chiuⁿ cada-güedé

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Te ndi ùxí iiⁿ cue tée ní xica cuu ndih̄i Jèsús yíhí-güedé mèsá xéxí-güedé, te ní quee túu-gá núu-güedé te ní tenàá ñahá-gá xii-güedé cuéndá sá io sàá iní-güedé ñá túu sàndáá iní ñahá vähä-güedé xii-gá, chi ñá túu ní cuñí-güedé quíndáá iní-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ ñayiu ní xiní ñahá xìi-gá sátá ní yáha ní ndoto-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Quíhíⁿ-ndó nìhií ñuyíú caháⁿ-ndó nüu nchaa ñayiu tnúhu vähä tnúhu sá caháⁿ nàcuáa naníhí tähú-yu. ¹⁶ Te nchaa ñayiu na quíndáá iní tnúhu-áⁿ te cuanduté-yu, te naníhí tähú-yu, dico nchaa ñayiu vähä quíndáá iní tnúhu-áⁿ te cuíta nihnu-yu.

¹⁷ Te nchaa ñayiu na quíndáá iní ñahá xìi-í te cadá-yu sá vähä tnähí ndàcu cada, te cahuehe ñahá-yu xii-í, te queñuhu-yu nchaa espíritu cún̄d̄hi yucu ñáv̄ha yíhí ñaha xii ñayiu. Te uuⁿni ndacú-yu caháⁿ-yu ingá nüu tnúhu sá vätá dácuàha-gá-yu. ¹⁸ Te cuéi na tníi-yu cóo déeⁿ dico ñá túu nă cada ñaha-dí xìi-yu, te cuéi venènú ná caxí-yu dico ñá túu nă tnahá-yu, te tendähá-yu cue

ñayiu cùhú te ndúha-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús cuánda-gá andiu
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée ní xica cuu ndih̄i-gá, te ní ndanchita-gá cuánda-gá andiu te ní ngoo-gá xio cùha Dútú Ndiòxí. ²⁰ Te cue tée-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní ngüíta-güedé caháⁿ-güedé tnúhu Xítohó Jesucristú nchaa xichi. Te mee-gá ní chindee ñaha-gá xii-güedé ní quide-güedé nchaa sá vähä tnähí ndàcu cada cuendá cutnùní iní ñayiu sá ndàá caháⁿ-güedé tnúhu-gá. Duha ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ LÙCÁ

Nàcuáa ní ngódó tnùní tnúhu Yá Ndióxí

¹ Te vài ñáiyu chido tnuní-yu nchaa nàcuáa ndùu tnúhu nìhí-yu nàcuáa ní cuu, te nchoo tnàhá-ó sà naha-o nacuáa ní cuu. ² Te diu-ni nchaa tnúhu chido tnuní-yu-áⁿ cùu-xí tnúhu ní caháⁿ nchaa cue tée ní xiní ndáá nàcuáa ní cuu ndéé díhna, cue tée ní caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí. ³ Te yúhú sa ní cuu nduu quide cuendá-í nchaa nàcuáa ní cuu, núu xiáⁿ ní sani iní-í tee váha-í nchaa tnúhu-a núu tutú sá cùu-xí yòhó té Tëofilú chi ío váha cùu iní-í sá cùu-xí-n, ⁴ te tèe-í cuendá cutnùní iní-n sá sá ndàá cùu-xí nchàá sá ní dánèhé ñáhá-güedé xii-n.

*Hⁿ espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndióxí
cáchí-xi sá cárí ⁱⁱn téé cunani Juàá*

⁵ Te cùtnàhá ní xíndaha té Hërodés ñáiyu distrítu Jùdeá dàvá-áⁿ ní xíndecu ⁱⁱn dútú ní xínani-dé Zacàriá, te ní cundihí-dé cue dútú Àbiás. Te ñadìhí-dé ní xínani-aⁿ Èlisabét, te ñaha-áⁿ ní cuu-aⁿ ñaní tnáhá ndíi Àróñ. ⁶ Te ndí ndùu-yu ío ní quide ndáá-yu núu Dütú Ndióxí, chi ní tníi-yu nchaa tnúhu ní caháⁿ-gá. ⁷ Te ñá túú ní ⁱⁱn déhe-yu, chi ducaⁿ tähú tă Elisabét sá vă cóó dëhe-aⁿ, te ducaⁿ ndí nduu-yu ío ní sahnú-yu.

⁸ Te ⁱⁱn nduu xínu cuechi tucu té Zacàriá ndihí nchaa cue tée cùndihí-dé núu Yá Ndióxí xítí veñúhu. ⁹ Te dàvá-áⁿ ní xito ndee-güedé cuendá cutnùní iní-güedé nüu ndëdacàa-güedé quíhu núu nàá xítí veñúhu-áⁿ cahmi-güedé sá sàháⁿ tnámí, te ní cutnùní sá té Zacàriá quíhu-dé. Te ducaⁿ ní quide-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní xoo cada nchaa cue dútú dàvá-áⁿ. ¹⁰ Te ñini sàhmi té Zacàriá sá sàháⁿ tnámí nüu nàá, te vài vihi ñáiyu xíndecu quehé veñúhu-áⁿ caháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxí. ¹¹ Te ní xiní té Zacàriá ⁱⁱn espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndióxí nútñí-xi xio cùha núu nàá núu càyú sá sàháⁿ tnámí-áⁿ. ¹² Te òré ní xiní té Zacàriá espíritu-áⁿ te ñá ní cùtnuní iní-dé nasa cada-dé chi ío ní yùhú-dé. ¹³ Te espíritu-áⁿ ní xáhaⁿ-xi:

—Zacàriá, vă yùhú-n chi Yá Ndióxí ní tedóho-gá tnúhu ní caháⁿ-n, te vitna coo ⁱⁱn déhe ñadìhí-n tă Elisabét te danàni-n-dé Juàá. ¹⁴ Te ío cudíi iní-n, te ducaⁿ io vài ñáiyu cudíi iní-yu na càcu-dé. ¹⁵ Te ío cudíu-dé núu Yá Ndióxí, te ni vă cóhó-dé ndidí te ni vă cóhó-dé ndudí sá ní natiu, te sa cundecu ndihí-dé Espíritu Yá Ndióxí òré cacu-dé. ¹⁶ Te diu-dé cada te ío vài ñáiyu isràél natuhá-yu ichi Dütú Ndióxí Yaá cùu Ndióxí-ó. ¹⁷ Te té Juàá-áⁿ codonùu-dé núu-gá, te cundecu ndihí-dé Espíritu-gá, te taxi tnùní-dé dàtná ní quide té Èliás. Te nacanu ichi-dé cue tée cùu sacuéhé cuéndá cada-güedé sá văha sá cùu-xí cué tée cuechi, te cuéi cue tée ío sàá iní-xi, te diu-dé cada te tníi-güedé tnúhu váha, tnúhu caháⁿ ñáiyu quide ndáá. Te ducaⁿ càda-dé cada túha-dé ñáiyu cuéndá cunu cuéchí-yu núu Dütú Ndióxí —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁸ Te té Zacàriá ní ndúcú tnúhu-dé núu espíritu-áⁿ, te xáhaⁿ-dé:

—¿Te nása cutnùní ndáá iní-í tnúhu caháⁿ-n-í? Chi yúhú ío ní sahnu-í ndihí ñadìhí-í —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-xi.

¹⁹ Te espíritu-áⁿ ní xáhaⁿ-xi:

—Yúhú cùu-í espíritu nání Gàbriél, te xínu cuechi-í núu Yá Ndióxí, te mee-gá ní táúchíúⁿ-gá náhà-í tnúhu-gá véxi cuéndá cutnùní iní-n nàcuáa cada ñaha-gá xii-ndo. ²⁰ Te vitna cuu ñíhí-n te vă caháⁿ-gá-n ndéé ná sàá nduu càcu déhe ñadìhí-n, chi ñá túú ní sàndáá-ni iní-n tnúhu ní caháⁿ-í. Te daçuitíí sàá nduu càda-xi nacuáa ní caháⁿ-í-a —cachí espíritu-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáiyu xíndecu quehé ndétü-yu té Zacàriá, te xícuñúhu-yu sá io cùyaa-dé xítí veñúhu. ²² Te òré ní ndee té Zacàriá, te ñá ní cùu-gá caháⁿ ndihí ñaha-dé xii-yu, te òré-áⁿ ní cutnùní iní-yu sá ní xiní-dé ⁱⁱn espíritu xínú cuéchi núu Yá Ndióxí xítí veñúhu. Te mee-ná ndaha-dé ní quide-dé nüu-yu chi ñá ní cùu-gá caháⁿ-dé.

²³ Te ní xínu nduu ní xínu cuechi té Zacàriá núu Yá Ndióxí xítí veñúhu, te cuánuhú-dé vehe-dé. ²⁴ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ñadìhí-dé tă Elisabét ní ngúhuⁿ déhe-aⁿ, te úhúⁿ yóó ñà túú tnàhí-gá ní quèe-aⁿ caca cuu-aⁿ, te ní cachí-aⁿ: ²⁵ “Mee Dütú Ndióxí duha ní cundàhú iní ñáhá-gá sá cóó ⁱⁱn

déhe-í cuèndá sá vă cíúú yéchí iní ñáhá ñáyiu xii-í”, duha ní cachí-aⁿ.

*Iⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yă Ndióxí
cachí-xi sá cícú Jésus*

²⁶⁻²⁷ Te núú iñú yóó sá ní ngúhuⁿ déhe tá Màriá, te ní tendaha tucu Yá Ndióxí espíritu nání Gàbriél cuáháⁿ-xi iñú nání Nàzarét cuáháⁿ ngoto-xi iñú xichí cuéchí nàni Mariá. Te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi dis-tritú Galileá. Te xichí-áⁿ sa ní cundáá tnúhu sá tnándaha-xi ndihí iñú téé nàni Cheé ñaní tnáhá ndíi Dàvíi. ²⁸ Te espíritu-áⁿ ní quíhu-xi ndéé xítí vehe núú ndécu tă Màriá, te ní xáhaⁿ-xi:

—jCóvaha-n-aⁿ! Dútú Ndióxí ío cùu iní ñáhá-gá xii-n te ndècu ndihí ñaha-gá, te ío-gá xító ñáhá-gá xii-n dàcúúxí dàva-gá ñáyiu díhí —cachí espíritu-áⁿ xáhaⁿ-xi.

²⁹ Dico òré ní xiní tá Màriá espíritu-áⁿ, te ní quiyuhú iní-xi sá ducáⁿ ní caháⁿ espíritu-áⁿ. Te ní sani iní-xi: “¿Ná cuèndá duha caháⁿ-tu espíritu-a-i?”, duha ní sani iní-xi. ³⁰ Te espíritu-áⁿ ní xáhaⁿ-xi:

—Màriá, vă yùhú-n chi ducaⁿ ní nduu tähú-n nüu Yá Ndióxí. ³¹ Te vitna ngúhuⁿ déhe-n, te na càcu-dé te danàni-n-dé Jésus. ³² Te ío cunuu-dé, chi Dútú Ndióxí Yaá ío cunuu cachí-gá sá Déhe-gá cíú-dé, te diu-gá cada te cuu-dé iñú téé cunuu núú ñáyiu isràél dàtná ní quide-gá ndíi Dàvíi. ³³ Te taxi tnùní-dé ñáyiu isràél, te ducaⁿ-ni cunuu-dé ní caa ní quíhíⁿ —cachí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁴ Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi xii espíritu-áⁿ:

—¿Te násu cuu tnúhu caháⁿ-n te ñá túú yíi-í-i? —cachí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁵ Te ní xáhaⁿ espíritu-áⁿ:

—Espíritu Yá Ndióxí quixi cundecu ndihí-n, te ducaⁿ Yá Ndióxí cada-gá iñú sá văha sá cíú-xí-n ná càcu déhe-n. Te Yá Ndióxí cachí-gá sá io cundecu yíñuhu-dé núú-gá, chi Déhe-gá cíú-dé. ³⁶ Te tnähá didí-n tă Elisàbét ñuhú dëhe-aⁿ cuéi ío ní sahnu-aⁿ, te diu-aⁿ cachí-yu sá vă cóo dëhe-aⁿ ni cùu, te vitna sa ní cuu iñú yóó ñuhú dëhe-aⁿ. ³⁷ Chi Yá Ndióxí ndacú-gá quídé-gá nchaa sá vă yóo tnähí ndàcu cada —cachí-xi xáhaⁿ-xi.

³⁸ Te tá Màriá ní xáhaⁿ-xi:

—Yúhú ná cùnú cuèchi-í núú Dütú Ndióxí, te mee-gá ná caháⁿ xii-í

nàcuáa ní cachí-n —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii espíritu-áⁿ.

Te sátá dúcáⁿ te espíritu-áⁿ ní xica-xi cuáháⁿ-xi.

Tá Màriá cuáháⁿ ngoto-xi tá Elisàbét

³⁹ Te tá Màriá ío ndihí cuáháⁿ-xi iñú ñuú cáá xítí yucu distrítu Jùdeá. ⁴⁰ Te ní sáá-xi vehe té Zacàriá, te cuánguihu-xi ní dándacóo váha-xi tá Elisàbét. ⁴¹ Te òré ní tecu dóho tá Elisàbét ní caháⁿ tá Màriá, te ní candá déhe-aⁿ xítí-aⁿ, te òré-áⁿ ní ngúndecu ndihí-aⁿ Espíritu Yá Ndióxí. ⁴² Te níhi ní caháⁿ-aⁿ, te xáhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá:

—Yá Ndióxí ío xito ñaha-gá xii-n dàcúúxí dàva-gá tnähá dihí-ó, te ducaⁿ-ni xito-gá cuéi déhe-n. ⁴³ ¿Te ná cíú yúhú nüu véxi coto ñaha yòhó náná Yaá cíú Xítohó-í-i? ⁴⁴ Chi òré-ni ní tecu dóho-í ní caháⁿ-n te ní candá-ni déhe-í xítí-í sá cùdíi iní-dé. ⁴⁵ Te vähä tähú yòhó sá ni sàndáá iní-n, chi dacuitíi sá caháⁿ Dütú Ndióxí nàcuáa ní caháⁿ espíritu ní tendaha-gá ní quixi ní cachí tnúhu xii-n nàcuáa cada-gá —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ tă Màriá:

Ío cahnu cuu Dütú Ndióxí,

⁴⁷ ío cùdíi iní-í chi diu-gá taunihnu ñaha-gá xii-í nüú ùhú nüú ndàhú.

⁴⁸ Chi ní ndacu iní ñáhá-gá xii yúhú, te díco iñú xichí xínú cuèchi nüú-gá cíú-í, te vitna te nchaandi tühú ñáyiu cachí-yu sá io vähä tähù-í.

⁴⁹ Te Yá Ndióxí cándòo caa nine iní-gá, te ío cahnu iñú sá vähä ní quide-gá sá cíú-xi-í.

⁵⁰ Te cündahú iní-gá nchaa ñáyiu nèhe sá yíñuhu nüú-gá.

Te ducaⁿ-ni cuéi ñáyiu sa ndècu ñuyíú-a ndihí ñáyiu vitna véxi.

⁵¹ Chi ta quide-gá nchaa sá vă yóo tnähí ndàcu cada véxi, te ta dàndóo canúú-gá cue ñáyiu quide cahnu mee-xi.

⁵² Te cue ñáyiu taxi tnuní ñá túú-gá dáñá-gá taxi tnùní-yu, te cue ñáyiu ndàhú ní quide nínu ñaha-gá xií-yu.

⁵³ Te cue ñáyiu ndècu ndihí tnúndòho tnúhu ndàhú ní quide vähä ñaha-gá xií-yu, te cue ñáyiu cuica ñà túú nă ní nihí-gá-yu cundecu ndihí-yu.

54 Te chìndee-gá ñáyiу isràél, ñáyiу xìnu cuechi núú-gă, te ñá túú dàña ní hnu ñaha-gá xií-yu, chi cùndahú iní ñahá-gă.

55 Chi ducaⁿ ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám, ndihí cue ñaní tnáhá ndíi. Duha ní xáhaⁿ tă Màriá xii tá Elisàbét.

56 Te ní xíndecu tá Màriá dàtná úní yóó ndihí tá Elisàbét te dàtnùní cuánuhú-xi vehe-xi.

Ní cacu té Juàá téé dacuàndute ñaha xii ñáyiу

57 Te ní sáá nduu ní cacu iiⁿ déhe téé tá Elisàbét. 58 Te nchaa ñáyiу ndècu yatni ndihí-aⁿ, ndihí nchaa ñaní tnáhá-áⁿ ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní chindee ñàha Yá Ndiòxí xii-aⁿ. Te ío ní cudíi iní-yu cuéndá-aⁿ.

59 Te núú ùná nduu sá ní cacu déhe-aⁿ, te ní sáháⁿ ñáyiу núú ndécu-áⁿ cuéndá cuáhă-yu sèná ñii déhe-aⁿ. Te cuiní-yu cunani dëhe-áⁿ Zacàriá dàtná nání tátá ní cùu. 60 Te ní xáhaⁿ náná dëhe-áⁿ:

—Ñahá, chi Juàá cunani-dë —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xií-yu.

61 Te ní xáhăⁿ-yu:

—¿Te ná cuéndá te ñá túú ní iiⁿ ñaní tnáhá-ndó dùcaⁿ nani-i? —cachí-yu xáhăⁿ-yu.

62 Te ní quidé-yu ndàhá-yu núú tátá dëhe-áⁿ cuéndá cuiní-yu núú násá cuéní méé-dë cunani dëhe-dé. 63 Te ní xícáⁿ-dë iiⁿ tutú ní chídó tnùní-dé nàcuáa cunani dëhe-dé, te duha ní chídó tnùní-dé: “Juàá cunani-dë”, cachí-xi núú tutú ní tee-dé-áⁿ.

Te nchaa ñáyiу xíndecu-áⁿ ní cuñúhu-yu nàcuáa ní cuu. 64 Te òré-áⁿ ní nacáháⁿ té Zacàriá sá ní cuu ñihí-dé ní cùu, te ní ngüíta-dé ní cachí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiòxí. 65 Te nchaa ñáyiу xíndecu yatni ndihí-dé ní cuñúhu-yu, te nchaa ñáyiу xíndecu nihíi xítí yucu distrítu Jùdeá ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu. 66 Te nchaa ñáyiу-áⁿ ío vài ní sani iní-yu, te ní xítnàhá-yu:

—¿Ná cùú sá cádá tée-ăⁿ ndéé idá-gá ná cuéhnu-dé? —cachí-yu xítnàhá-yu.

Te ducaⁿ ní xítnàhá-yu chi Dútú Ndiòxí ndécu ndihí ñaha-gá xii-dé.

Té Zacàriá cachí-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiòxí

67 Te té Zacàriá tátá tě lìhli-áⁿ ní ngúndecu ndihí-dé Espíritu Yá Ndiòxí te ní cäháⁿ-dé nchaa tnúhu sá ní dánèhé ñahá-gă, te ní cachí-dé:

68 Ío càhnu cuu Dútú Ndiòxí nchoo ñáyiу isràél, chi ní quixi coto ñaha-gă xii-o, te cùu-o ñáyiу cùu cuéndá-gă, chi dàcácu ní hnu ñaha-gă xii-o vitna.

69 Chi ní tendaha-gă iiⁿ téé véxi-dé dàcácu nihnu ñaha-dë xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Te cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dàvií téé ní xinu cuechi núú-gă ndéé sanaha.

70 Te diu-ni tnúhu ní cäháⁿ Yá Ndiòxí ní cäháⁿ cue téé ní quide ndáá ní xíndecu núú-gă ñuyíú-a ndéé sanaha.

71 Te ní cachí-güedé sá táúnìhnu ñaha-gă xii-o núú nchàa ñáyiу cùu úhú iní ñahá, ndihí núú nchàa ñáyiу ñá túú cùu quiní ndee ñahá.

72 Te ní xáhaⁿ-gă sá cùndàhú iní ñahá-gă xii-o, te ducaⁿ càda-gă chi vá nácuànaa-gă tnúhu ní cäháⁿ-gă ndihí-güedé.

73 Te diu ducaⁿ ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá

74 táúnìhnu ñaha-gă xii-o núú nchàa ñáyiу cùu úhú iní ñahá,

cuéndá sá vá yùhú-ó cùnu cuechi-o núú-gă.

75 Te cada ndáá-ó, te cundecu yiñuhu-o núú-gă ndíi nchàa nduu cundecu-o ñuyíú-a.

Duha ní cachí té Zacàriá.

76 Te xáhaⁿ-dë xii té lìhli-áⁿ:

Te yòhó té lìhli, cäháⁿ ñáyiу cuéndá-n sá cùú-n iiⁿ téé càháⁿ tnúhu Dútú Ndiòxí Yaá ío cùnuu,

chi quíhíi-n còdonuu-n núú Yáá cùú Xítohó-ó dàtúha-n ñáyiу cuéndá cundecu túha-yu òré quexío-gá.

77 Te cùñaha-n xìi ñáyiу isràél sá cuiní-gá cada càhnu iní-gá nchaa cuéchi-yu, te naníhí tähú-yu.

78 Te ducaⁿ càda-gă chi ío cùu iní ñahá-gă xii-o, chi ndéé andiu ní tendaha-gă iiⁿ téé véxi

cuu-dé dandíxi túu-dé iní-ó cuéndá cutnùní iní-ó nàcuáa ndùu cuéndá Yá Ndiòxí.

79 Te ducaⁿ dàndixi túu-dé iní nchaa ñáyiу ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta

nihnu cuáháⁿ cuèndá nucúnu ichí-yu
iiⁿ ichi váha.
Duha ní xáhaⁿ tě Zaciàriá xii déhe-dé.
⁸⁰ Te té lìhlí-áⁿ tá sähnu-dé, te ta chìndee
chitúu ñaha Yá Ndiòxí xii-dé cuáháⁿ, te ní
xíndecu-dé xítí yucu ndéé ní saá nduu ní
ngüíta-dé ní caháⁿ-dé núu cué ñayiu isràél
tnúhu Yá Ndiòxí.

2

Ní cacu Jèsús (Mt. 1:18-25)

¹ Te dàvá-áⁿ ní táúchíúⁿ tě Aùgustú
Cèsár nucódó tnùní nchaa ñayiu nacióⁿ
yíndàha-dé. ² Te xéhé sá díhnanuu ní nucódó
tnùní ñayiu, te diu-ni dàvá-áⁿ ní cunuu
té Círeniú distritú Síriá. ³ Te nchaa ñayiu
ní natacá-yu ñuu núu ní cacú-yu cuèndá
nucódó tnùní-yu. ⁴ Núu xíáⁿ ní quee té Chèe
ñuu Nazàréti iiⁿ ñuu yíndèhu distritú Galileá,
te cuáháⁿ-dé ñuu Bèlén iiⁿ ñuu yíndèhu
distritú Jùdeá, chi xíáⁿ ní cuu ñuu ndíi
Dàvií, te diu-ni ñaní tnáhá tě Chèé-áⁿ ní
cuu ndíi. ⁵ Núu xíáⁿ cuáháⁿ-dé ndéé ñuu
Bèlén nucódó tnùní-dé, te tnáhá tá Màriá
xíchí ní cundáá tnúhu sá tnåndaha ndíhi-dé
cuáháⁿ ndíhi ñaha-dé, te sa ñuhu déhe-xi.
⁶ Te nini cuyaá-yu ñuu Bèlén-áⁿ ní saá oré
cacu déhe-xi. ⁷ Te ní cacu déhe díhna-xi, te
ní chidúcúⁿ nuu-xi dóo, te ní sacáⁿ ñahá-xí
iiⁿ vehe núu cíu vèhe quiti, chi ñá túu ní
níhí-yu vehe coó-yu.

Cue espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndiòxí ndíhi cue toli.

⁸ Te yatni ñuu-áⁿ xíndecu iiⁿ úu toli
ndéé-güedé mbéé-güedé ndécú-güèdí ma-
jadá niú-áⁿ. ⁹ Te uuⁿ ní quexío iiⁿ espíritu
xínú cuèchi núu Yá Ndiòxí, te Yá Ndiòxí
ní quide-gá ní dáyèhè-xi ní càndéé núu
xíndecu-güedé, te ní yùhú víhí-güedé. ¹⁰ Te
ní xáhaⁿ espíritu-áⁿ:

—Vá yùhú-ndó, chi nàha-í iiⁿ tnúhu váha
véxi sá cíu-xí-ndó, te io cudíi iní-ndó ndíhi
nchaa ñayiu. ¹¹ Chi vitna ní cacu iiⁿ téé
dàcácú nihnu ñaha xíi-ndo núu ùhú núu
ndàhú ñuu ndíi Dàvií, te téé-áⁿ cíu-dé
Xítohó Jesucristú. ¹² Te dàtná iiⁿ sèná te
naníhí-ndó tě lìhlí-áⁿ yídúcúⁿ nuu-dé dóo
cáá-dé iiⁿ vehe quiti —cachí-xi xáhaⁿ-xi
xíi-güedé.

¹³ Te òré-áⁿ ní quexío cuéhé víhí espíritu
véxi cuuⁿ andiu ní naníhí tnáhá-xí ndíhi
espíritu-áⁿ, te ní ngüíta-xi ní chiñuhu-xi Yá
Ndiòxí, te càchí-xi:

¹⁴ ¡Io càhnu cuu Yá Ndiòxí Yaá ndécú àndiu,
te na cùndecu váha-ni nchaa ñayiu cùu iní
mée-gă!

Duha càchí cue espíritu-áⁿ.

¹⁵ Te òré cuánda cue espíritu-áⁿ andiu, te
ní ngüíta cue toli-áⁿ xítnàha-güedé:

—Na quíhíⁿ-ó ñùu Bèlén quiní-ó nàcuáa
ní cuu, chi Dútú Ndiòxí sa ní cachí tnúhu-gá
—cachí-güedé xítnàha-güedé.

¹⁶ Te ní tníi-güedé ichi súúní ndíhi
cuáháⁿ-güedé, te ní naníhí-güedé tá Màriá
ndíhi té Chèé, ndíhi té lìhlí-áⁿ cáá-dé xítí
iiⁿ vehe quiti. ¹⁷ Te òré ní xiní ñahá-güedé
te ní xáhaⁿ-güedé xíi-yu nàcuáa ní xáhaⁿ
espíritu-áⁿ xii-güedé cuèndá té lìhlí-áⁿ. ¹⁸ Te
nchaa ñayiu ní tecú dóho-xi ní cuñúhu-yu
nàcuáa ní caháⁿ-güedé. ¹⁹ Dico tá Màriá chi
ñuhu nahi-ni iní-xi, te díicó-ni sàni iní-xi
cuèndá nchaa tnúhu-áⁿ. ²⁰ Te cue toli-áⁿ
ní natnii-güedé ichi, te ta xítnàha-güedé
cuánuhú sá io càhnu cuu Yá Ndiòxí cuèndá
nchaa tnúhu ní xíndedóho-güedé, ndíhi
cuèndá nchaa sá ní xiní-güedé, chi cuèndá
sá ndàá ní cuu nchaa nàcuáa ní tecú
tnúhu-güedé.

Ndécá-yu Jèsús cuáháⁿ veñúhu

²¹ Te núu ùná nduu sá ní cacu té lìhlí-áⁿ,
te ní sáha-güedé sèná ñíi-dé, te ní dánáni
ñàha-güedé Jèsús xii-dé, diu-ni nàcuáa ní
xáhaⁿ espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndiòxí xii
tá Màriá ndéé cùtnàhá vátá ngúhuⁿ-gá-dé
xití-xi.

²² Te sátá ní tnahá nduu, ndùu iiⁿ-yu
nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùní
ndíi Moisés, te ndécá-yu té lìhlí-áⁿ cuáháⁿ
ñuu Jerusàlén cuèndá quee túu-dé núu
Dútú Ndiòxí. ²³ Te ducaⁿ ní quidé-yu, chi
ducaⁿ càháⁿ-xi núu tutú Yá Ndiòxí sá ncháá
ländú téé na càcu díhna quetúu-güexi núu-gá
cuèndá cundecu-ná-güexi cuèndá-gá. ²⁴ Te
ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núu
tutú-gá núu càchí-xi: “Canehe-ndo üú lómá
àdi úu cícu quíhíⁿ nduu táchá ñahá Yá
Ndiòxí”, duha càháⁿ-gá núu tutú-gá.

²⁵ Te dàvá-áⁿ ndécú iiⁿ téé nàni Mió ñuu
Jerusàlén. Te io váha iní-dé, te chinúhu-dé

Yá Ndióxí, te ndètu-dé sáá nduu chìndee ñaha Yá Ndióxí xii ñáyiu isràél. Te ndècu ndihí té Mìo-áⁿ Espíritú Yá Ndióxí. ²⁶ Te sa ní xáhaⁿ-xi xì-dé sá vă cuú-ni-dé, chi dacuití quiní-dé Crístu Yaá tendaha Yá Ndióxí quixi ñuyíú-a. ²⁷ Te téé-áⁿ ndécá ñàha Espíritú Yá Ndióxí xii-dé cuáháⁿ veñúhu càhnu sá io cùnuu. Te cuáháⁿ-yu ndihí Jèsús veñúhu-áⁿ cuéndá cadá-yu ndihí-gá nàcuáa càháⁿ tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés. ²⁸ Te òré ní sáá-yu, te té Mìo-áⁿ ní nguídèhé-dé Jèsús, te ní caháⁿ-dé sá io càhnu cuu Yá Ndióxí, te ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

²⁹ Yohó Dútú Ndióxí sa ní cuu daña-n cùú-i vitna,
chi sa ní quide-n nàcuáa ní cachí-n xì yúhú tée xìnu cuechi núú-ñ.

³⁰ Chi sa ní xiní núú-í Yaá dàcácu nihnu ñaha xìl ñáyiu núú ùhú núú ndàhú vitna.

³¹ Te Yaá ní tendaha-n věxi núú ndécú nchàa ñáyiu ñuyíú-a.

³² Te cùu-gá dàtná iiⁿ ñuhú, chi dandíxi túu-gá iní ñáyiu cuéndá cutnùní iní-yu cuéndá Yá Ndióxí cuéi ñá díú ñáyiu isràél cùu-yu.

Te diu-gá cada, te canehe ñáyiu dava-gá ñuú sá yíñuhu núú ñáyiu isràél chi diu ñáyiu isràél cùu-yu ñáyiu cùu cuéndá-n.

Duha ní xáhaⁿ té Mìo xii Yá Ndióxí.

³³ Te té Chèé ndihí náná Jèsús ní cuñúhu-yu tnúhu ní caháⁿ té Mìo cuéndá-gá.

³⁴ Te dàtnùní té Mìo ní xícáⁿ táchú-dé núú Yá Ndióxí cuéndá-yu, te xáhaⁿ-dé xii tá Màriá náná Jèsús:

—Cundedóho tnúhu na càháⁿ-í-a, té lìhli-a ní nduu táchú-dé nacanu ichi-dé dava ñáyiu isràél ichi Yá Ndióxí, te davá-yu vá tníⁿ-yu tnúhu caháⁿ-dé, te ñáyiu-áⁿ cuïta nihnu-yu, te cada-dé nàcuáa cutnùní iní ñáyiu sá Yá Ndióxí ní tendaha ñàha-gá xii-dé, dico vá quindáá iní-yu, chi daquèe tihú ñahá-yu xii-dé. ³⁵ Te ducaⁿ te cutnùní nàcuáa sàni iní iiⁿ iiⁿ ñáyiu. Dico sá cùu-xí yohó chi ío cada ndàhú-xi iní-n, chi súúní dàtná sá ní nícuèhé iní-n càda-xi—cachí-dé xáhaⁿ-dé xii tá Màriá.

³⁶ Te xíáⁿ ndécú tnàhá iiⁿ ñaha càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí nání-áⁿ Àná, te tátá-aⁿ ní xínani-dé Fànuél ñaní tnahá ndí Moísés, te ndèdóho ñaha-áⁿ sa ní sahnu vihi-aⁿ, te cuechi-ni-aⁿ ní tnándaha-aⁿ

te úsá-ni cuíá ní xíndecu-aⁿ ndihí yih-an, ³⁷ te ní quendóo quèé-aⁿ, te sa ñuhu-aⁿ cùmídícó cùmí cuiá-aⁿ. Te ñá túú ní xöo quee-aⁿ veñúhu càhnu sá io cùnuu, chi nduu ní xóo chiñuhu-aⁿ Dútú Ndióxí, te áma ñá túú tnàhí ná ní xöo caxi-aⁿ ní xóo caháⁿ ndihí-aⁿ Yá Ndióxí. ³⁸ Te diu-ni òré ndécü-yu ndihí Jèsús ní quexio-aⁿ núú-ju, te ní ndacáⁿ táchú-áⁿ núú Yá Ndióxí cuéndá sá ní xiní-aⁿ Jèsús, te dàtnùní ní ngüíta-aⁿ càháⁿ váha-aⁿ cuéndá-gá núú nchàa ñáyiu, ñáyiu ndètu quiní sáá nduu dàcácu Yá Ndióxí ñáyiu Jerusàlén núú tnündòho tnúhu ndàhú.

Cuánuhú-yu ñuú Nazàré

³⁹ Te sátá ní quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí, te cuánuhú-yu ñuú Nazàré núú ndécú tnàhí-yu, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá. ⁴⁰ Te té lìhli nàni Jesú-áⁿ tá sàhnu-dé, te ta níhí ndéé-dé cuáháⁿ, te ducaⁿ io váha ta sàá sá xiní tnùní-dé cuáháⁿ, chi Yá Ndióxí ndécú ndihí ñaha-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gá veñúhu

⁴¹ Te ndi tnahá cuíá ní xöo quíhíⁿ té Chèé ndihí náná Jèsús vico pàscuá ñuú Jerusàlén. ⁴² Te cùtnàhá ní chítu Jèsús úxúu cuíá-gá, te cuáháⁿ-yu ndihí-gá ñuú Jerusàlén vico pàscuá, chi ducaⁿ tnàhí quidé-yu. ⁴³ Te òré ní yáha vico, te ní natnì-ju ichi cuánuhú-yu, te ní quendóo-gá ñuú Jerusàlén, te ni náná-gá, te ni té Chèé ñá túú ní xiní ní quendóo-gá.

⁴⁴ Chi ní sani iní-yu sá ñútnàhá-gá tnuú nchaa ñáyiu ní sáháⁿ vico cuánuhú. Te ní xúhuⁿ-yu iiⁿ nduu ichi ta ndùcu tnúhu-yu-gá núú nchàa ñaní tnahá-yu, ndihí núú nchàa ñáyiu xiní tnahá ndihí-yu, ⁴⁵ te ñá túú ní nánihí ñahá-yu xii-gá. Núú ní nacuicó-yu cuánuhú tucú-yu ñuú Jerusàlén cuéndá yàcáⁿ nanducu ñahá-yu xii-gá.

⁴⁶ Te núú ùní nduu sá ní dana núú ñahá-yu xii-gá, te ní nanihí ñahá-yu nucóo-gá xití veñúhu càhnu sá io cùnuu tnuú cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés, te ndèdóho ñaha-gá xii-güedé, te nàndi sá ndúcú tnúhu-gá núú-güedé. ⁴⁷ Te nchaa cue téé xíndedóho ñaha xìl-gá xícuñuhu-güedé sá io váha sàá sá xiní tnùní-gá, te io váha nihí-gá tnúhu

nàdanchocáva-gá. ⁴⁸ Te òré ní xiní ñahá tě Chèé ndihí näná-gá xii-gá, te ío ní cuñúhu-yu, te ní xáhaⁿ näná-gá xii-gá:

—Yohó déhe-í, ¿ná cuéndá ducaⁿ ní quide ñaha-n xii-ndí? Te tätá-n ndihí yúhú ndihú iní-ndí xícá nànducu ñaha-ndí xii-n —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jésús xii-yu:

—¿Ná cuéndá nänducu ñaha-ndo? ¿Ná ná túu xiní-ndó sá ñüú chíúⁿ Tätá-í tàú-í caca cuu-í-áⁿ? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁵⁰ Dico mèé-yu ná túu ní tècú tnùní-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-gá.

⁵¹ Te sátá dúcáⁿ te cuánuhú ndihí ñahá-yu xii-gá ñuú Nazàrét, te ío ní sándáá iní ñahá-gá xii-yu. Te nchaa sá ní quide-gá-áⁿ ní xúhuⁿ nahi-ni iní näná-gá. ⁵² Te Jésús ducaⁿ-ni ta sàhnu-gá cuáháⁿ, te ta sàá-gá sá xiní tnùní-gá cuáháⁿ, te ducaⁿ cùdiu-gá núú Yá Ndiòxí, ndihí núú nchaa ñáyiu.

3

Té Juàá téé dacuandute ñaha xii ñáyiu càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí xítí yucu

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní cuu sáhúⁿ cuiá sá yíndàha té Tíberiú cuéhé nacióⁿ, te dàvá-áⁿ ní cunuú té Pílatú distrítú Jùdeá, te té Hèrodés ní cunuú-dé distrítú Galileá, te ñaní-dé té Lípé ní cunuú-dé distrítú Itùreá ndihí ingá distrítú nání Tràconité, te té Lisàniás ní cunuú-dé distrítú Abíliniá. ² Te té Ànás ndihí té Caifás ní cuu-güedé dútú cúnùu. Te dàvá-áⁿ ní cáháⁿ ndihí ñaha Yá Ndiòxí xii té Juàá déhe té Zacàriá xítí yucu sá quíhíⁿ-dé cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiu. ³ Te té Juàá ní yáha-dé nchaa ñuú cáá yàtni yúte Jòrdán, te xáhaⁿ-dé xii nchaa ñáyiu:

—Chí dàndíxi túu iní sá ñà túu quide váha-ndo, te daña-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te cuandute-ndo, te ducaⁿ te cada càhnu iní Yá Ndiòxí nchaa yícá cuéchi-ndo —duha ní xáhaⁿ-dé xii-yu.

⁴ Te ducaⁿ ní quide-dé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàiá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tutú ndíi núú cachí-xi:

Tècú càháⁿ níhi iiⁿ téé yíhi xítí yucu, te xáhaⁿ-dé xii ñáyiu:

“Chí dàñá nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tnii-ndo ichi váha,

te ducaⁿ càda-ndo cuéndá cundecu túha-ndo, chi véxi Yaá ío cùnuu.

⁵ Te nchaa núú cùnu nachítú, te nchaa tindúú ndihí nchaa yucu ngoyo nihnu cuéndá nduu ndáá, te nchaa ichi ñá túu cuäháⁿ ndáá nduu ndáá, te nchaa ichi ñá túu càváha nduu váha.

⁶ Te nchaa ñáyiu ñuyíú-a níhí-yu tnúhu sá Yá Ndiòxí véxi-gá dàcácu nihnu ñaha-gá xii-yu núú ùhú núú ndàhú.”

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàiá núú tutú ndíi.

⁷ Te òré ní xica ñáyiu cuáháⁿ-yu cuéndá dacuàndute ñaha té Juàá xii-yu, te ní xáhaⁿ-dé:

—¡Nchaa nchòhó cùú-ndó dàtná iiⁿ cóo dëéⁿ chi ío cuihna iní-ndó! ¿Te nása ní cuu núú tnàhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cácu nihnu-ndo nüú tnündòho cahnu vihi sá tá cùyatni ñaha xii-ndo véxi-i? ⁸ Te chí cädá vähä vitna cuéndá ducaⁿ cùtnuní sá ní dáñá-ndó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. Te vá cachí-ndó sá io càhnu cuu-ndo cuéndá sá cùú-ndó ñanítnahá ndíi Ábrahám, chi cuéi ndéé yúú te ndacu Yá Ndiòxí ndada-gá ñáyiu te cuú-yu ñanítnahá ndíi Ábrahám. ⁹ Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá ñà túu càváha sávìdí-xi, chi nchaa yutnu-áⁿ tèhndé-xi te cuánguee-xi núú ñuhú càyú-xi. Te duha sàtnahá-xi ndoho nchaa ñáyiu ñà túu quide váha, chi nchaa ñáyiu ducaⁿ ñà túu quide váha cùú-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túu càváha sávìdí-xi. —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹⁰ Te ní xícáⁿ tnúhu-yu núú-dé, te xáháⁿ-yu:

—¿Te nása cada-ndí váíⁿ? —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te xáhaⁿ-dé:

—Te núu ndédacàa-ndo ndecu ndihí-ndo úu dóó te cuáñaha-ndo iiⁿ xii ñáyiu ñá túu ndècu ndihí, àdi núu ndècu ndihí-ndo sá nchító-ó te cuáha-ndó-yu na càxí-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹² Te ní quexío iiⁿ úu cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñahá xii ñáyiu cuéndá impuéstú cuéndá cuàndute-güedé, te ní xícáⁿ tnúhu-güedé núú tě Juàá, te xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, ¿te nása cada-ndí cuéndá cuu váha iní Yá Ndiòxí-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Te té Juàá ní xáhaⁿ-dé:

—Vá cuìdó-ndó càda cobrá-ndó ñáyi — càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

14 Te tnàhá ⁱⁱn ūu cue téé çuu sandadú xíndecu-áⁿ ní xícáⁿ tnúhú-güedé núu té Juàá, te xáhaⁿ-güedé:

—Te nchúhú [¿]násá cada-ndí cuèndá cuu váha iní Yá Ndiòxí-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Juàá:

—Vá quéndéé-ndó sá néhé tnàha ñáyi-ndo, te ni vă dácàa díqui-ndö-yu ⁱⁱn sá ñà túu ná quídë-yu, te nduu vétu iní-ndó nàcuáa ñùhu yáhu-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

15 Te nchaa ñáyi xíndetu sá quíxí Crìstú sàni ⁱⁱn sani úu iní-yu núu sá díú Crìstú Yaá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a cùu te Juàá àdi ñáhá. **16** Dico té Juàá ní caháⁿ ndodo-dé núu-yu nchaa-yu, te xáhaⁿ-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yúhú véxi-í sá cuèndá-ni dacuàndute ñaha-í xii-ndo dàtná ní cachí Yá Ndiòxí, dico nchicúⁿ ingá téé véxi, te téé-áⁿ taxi-dé Espíritu Yá Ndiòxí cundecu ndihí-ndo, te cùu-xi datná ⁱⁱn ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te téé-áⁿ io-gá cúnùu-dé dàcúúxí yúhú, chi yúhú cùu-í ⁱⁱn téé duuⁿ duuⁿ ñá túu tàu-í nandaxi-í cuédcó ñii chàu-dé dico quide-í chiuⁿ-dé.

17 Te téé-áⁿ sa véxi túha-dé sá cädá ^{di}iñ ñaha-dé xii-o dàtná quidé ñáyi ndoo triú, chi ñáyi-áⁿ sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré náñäni cuèndá ndada ndoo-yu, te òré ndadá ndoo-yu triú-áⁿ te dàquee diⁱn-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nä triú-áⁿ, te mihi-xi-áⁿ sáhmi-yu. Te dàtná quidé-yu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sátnahá-xi cada ñaha téé-áⁿ xii nchaa ñáyi ñá túu quide váha, chi daquihíⁿ ñáhá-dé xií-yu núu ñuhú núu cayú, te ñuhú-áⁿ ñá túu tnàhí ndàhvá — càchí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

18 Te titní víhí-gá tnúhu váha ní xáhaⁿ té Juàá xií-yu òré ní dásähú ñáhá-dé. **19** Te ní caháⁿ-dé doho té Hèrodés cuèndá sá ndécá-dé ⁱⁱn ñaha nàni Herodiás ñaha ní cándeca ñaní-dé té Lípë, te ní xáhaⁿ-dé cuèndá nchaa dava-gá sá cuéhé sá dühá quide-dé. **20** Dico té Hèrodés ñá túu ní quide cuendá-dé tnúhu ní caháⁿ té Juàá, chi

nèhé-gá tucu ní quide-dé, chi da vecaá ní chihí-dé té Juàá.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Te òré dàcuàndute té Juàá nchaa ñáyi, te tnàhá Jèsus ní dàcuàndute ñaha-dé xii-gá. Te nini càháⁿ ndihí-gá Dútú Ndiòxí ní nacaáⁿ andiu, **22** te ní quee Espíritu Yá Ndiòxí véxi cuuⁿ túu-xi, te càa-xi dàtná cáá ⁱⁱn lómá, te òré-áⁿ ní tecu ní caháⁿ Yá Ndiòxí ndéé andiu, te xáhaⁿ-gá xii Jèsus:

—Yòhó cùu-n Dëhe-í téé io cùu iní-í, te ío cùdúⁱ iní ñahá-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii Jèsus.

Cue téé ní xíndecu díhna-gá ñuyíú-a dàcúúxí Xítohó Jesucristú

(Mt. 1:1-17)

23 Te ndècu Jèsus dàtná ócó úxí cuíá-gá cùtnàhá ní chisaha-gá chiuⁿ ní táhú Tátá-gá Dútú Ndiòxí cada-gá. Te ní cuu-gá déhe té Chèé chi ducaⁿ sàni iní ñáyi ñuyíú-a. Te té Chèé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Èlí, **24** te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Mátát. Te té Mátát-áⁿ ní cuu-dé déhe té Lèví, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Mèlqui. Te té Mèlqui-áⁿ ní cuu-dé déhe té Jàná, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Chèé. **25** Te té Chèé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Matàtiás, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Amós. Te té Amós-áⁿ ní cuu-dé déhe té Nàhúm, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Èslí. Te té Èslí-áⁿ ní cuu-dé déhe té Nagái, **26** te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Mátát. Te té Mátát-áⁿ ní cuu-dé déhe té Matàtiás, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Seméi. Te té Seméi-áⁿ ní cuu-dé déhe té Chèé, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Jùdá.

27 Te té Jùdá-áⁿ ní cuu-dé déhe té Jòaná, té téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Rèsá. Te té Rèsá-áⁿ ní cuu-dé déhe té Zorobàbel, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Salatiél. Te té Salatiél-áⁿ ní cuu-dé déhe té Nèri, **28** te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Mèlqui. Te té Mèlqui-áⁿ ní cuu-dé déhe té Àdí, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Còsám. Te té Còsám-áⁿ ní cuu-dé déhe té Elmòdám, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Èr. **29** Te té Èr-áⁿ ní cuu-dé déhe té Jòsué, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Elièzér. Te té Elièzér-áⁿ ní cuu-dé déhe té Jòrim, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Mátát. **30** Te té Mátát-áⁿ ní cuu-dé déhe té Lèví, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Mìo. Te té Mìo-áⁿ ní cuu-dé déhe té Jùdá, te téé-áⁿ ní cuu-dé déhe té Chèé. Te té Chèé-áⁿ ní

cuu-dé déhe té Jònán, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Eliàquím. ³¹ Te té Eliàquím-áⁿ ní cuu-dé déhe té Mèléá, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Maìnán. Te té Maìnán-áⁿ ní cuu-dé déhe té Mátatá, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Nàtán. ³² Te té Nàtán-áⁿ ní cuu-dé déhe té Dàví, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Isàí. Te té Isàí-áⁿ ní cuu-dé déhe té Òbéd, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Bòóz. Te té Bòóz-áⁿ ní cuu-dé déhe té Sàlmón, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Naàsón. ³³ Te té Naàsón-áⁿ ní cuu-dé déhe té Aminàdáb, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Àrám. Te té Àrám-áⁿ ní cuu-dé déhe té Èsróm, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Fàrés, Te té Fàrés-áⁿ ní cuu-dé déhe té Jùdá, ³⁴ te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Jàcób. Te té Jàcób-áⁿ ní cuu-dé déhe té Isàác, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Àbrahám. Te té Àbrahám-áⁿ ní cuu-dé déhe té Tàré, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Nàcór. ³⁵ Te té Nàcór-áⁿ ní cuu-dé déhe té Sèrûg, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Ragàú. Te té Ragàú-áⁿ ní cuu-dé déhe té Pèlég, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Hèbér. Te té Hèbér-áⁿ ní cuu-dé déhe té Sàlá, ³⁶ te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Cainán. Te té Cainán-áⁿ ní cuu-dé déhe té Arfàxád, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Sém. Te té Sém-áⁿ ní cuu-dé déhe té Nöé, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Làméc. ³⁷ Te té Làméc-áⁿ ní cuu-dé déhe té Matusàlén, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Ènóc. Te té Ènóc-áⁿ ní cuu-dé déhe té Jàré, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Mahalàlél. Te té Mahalàlél-áⁿ ní cuu-dé déhe té Cainán, ³⁸ te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Ènós. Te té Ènós-áⁿ ní cuu-dé déhe té Sét, te tée-áⁿ ní cuu-dé déhe té Ádán. Te té Ádán-áⁿ chi mee Yă Ndiòxi ní cadúha ndaha ñàha-gá xii-dé.

4

*Sácuíhná quídéyìca-xi cada Jesús sá ñà túú
tàú-gá cada-gá ní cùu
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)*

¹ Te Jēsús ní naqueheⁿ-gá ichi yuhu yúte Jòrdán cuánuhú-gá. Te sa ndècu ndíhi-gá Espíritu Yă Ndiòxí, te Espíritu-áⁿ ndécá ñàha-xi xii-gá cuáháⁿ iiⁿ xiti yucu. ² Te yàcáⁿ ní xíndecu-gá údico nduu, te sácuíhná ní cuiní-xi coto ndeé ñahá-xí xìi-gá te núu ndisa sá vă cádá-gá iiⁿ sá ñà túu tàú-gá cada-gá. Te ñá túu tnàhí ná ní xèxi-gá ndí údico nduu-áⁿ, te sátá dúcáⁿ te ní xícáⁿ iní-gá caxi-gá. ³ Te sácuíhná-áⁿ ní xáha-xi xìi-gá:

—Te nūu ndisa sá cūú-n Děhe Yá Ndiōxí,
te cūñaha xìi yúú-a na ndùu-xi paá —
càchí-xi xăhaⁿ-xi xìi-gá.

4 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-xi:

—Núú tutú Yă Ndiōxí càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyi, chi tnàhá nchaa tnúhu càháⁿ Yă Ndiōxí can-deca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tutú-gá —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-xi.

⁵ Te dătnùní sácuíhná ndécá ñàha-xi xii-gá cuáháⁿ iiⁿ núú tìndúú dùcúⁿ, te uuṛni ní dánèhé núú ñahá-xí xìi-gá nchaandi túhú nacióⁿ cáá ñuyíú. ⁶ Te ní xáhaⁿ-xi xìi-gá:

—Yúhú cada-í, te taxi tnùní-n nchàa-ndi túhú nacióⁿ-a ndihí nchaa sá văha ió diú-ni nchaa nacióⁿ-a, te cachí ñáyiú sá ió cùnuu-n, chi yúhú cúú cuéndá-í nchaa sá ió nchaa nacióⁿ-a, te ndédani càa ñáyiú cùu iní-te cùñaha-í xií-yu taxi tnùní-yu. ⁷ Te núu ni yùhu ni iní-n chìñuhu ñaha-n xii-í ñá, te nchaa taxi-í cuu cuéndá-n —cachí-xi xâhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-xi:

—Xocuïñí yòhó sácuíhná nüú ndécù-í-a,
chi vá cíú càda-í nàcuáa càchí-n chi nüú
tùtú Yá Ndiòxí càchí-xi: “Chiñuhu-ndo
Dütú Ndiòxí Yaá cíú Ndiòxí-ndó, te ii^{ndì}
díí-ni-gă cada-ndo nchàa nacuáa càhán-gá”,
duha càchí-xi nüú tùtú-gá —càchí-gá
xăhán-gă xii-xi.

⁹ Te sácuíhná ndécá ñàha tucu-xi xii-gá cuáháⁿ ñuu Jerusàlén, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá cuásaa-gá díquí veñúhu càhnu sá ĩo cùnuu, te ní xáhaⁿ tucu-xi:

—Te núu ndisa cùu-n Déhe Yá Ndióxí te cuandèe ndava ndéé núu nñuhú ¹⁰ cuéndá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tutú Yá Ndióxí núu càchí-xi:

liõxí tendaha-gă cue espíritú xínú
cuèchi núú-gă quixi-xi coto ñaha-xi
xi-n.

11 Te núú ndáhá-xí càundodo-n cuendá sá vă
dánícuéhé yúú sähá-n,
duha càchí-xi núú tutú-gá —càchí sácuíhná
xähaⁿ-xi xìi-gá.

12 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-xi:

—Te càchí tucu-xi núú tùtú Yă Ndióxi: “Vá cání ìní-n còto ndeeé-n Dütú Ndióxi Yaá cúú Ndióxi-n núu ndisa sá dácäcu nihnu ñaha-gă xii-n cuéndá iiⁿ sá sání ìní-n càda-n sá cúú-xí mèe-n”, duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-xi.

13 Te sátá dúcáⁿ te sácuíhná ñà túú-gă ní cùtnuní iní-xi násá cada-xi Jèsús, núu xiăⁿ ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní sanaa tnaa-xi.

*Distrítu Galileá ní chisaha Jèsús chiuⁿ ní táchú Tátá-gă Dútú Ndióxí cada-gá
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)*

14 Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gá distrítu Galileá, dico sa ndècu ndihí-gá Espíritu Yá Ndióxí, te ní càa xico xíáⁿ ní níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá. **15** Te ndi tnahá ñuu cuáháⁿ-gá ducaⁿ cuånguihu-gá veñúhu-yu dànehé ñahá-gă xií-yu, te nchaá-yu càchí-yu sá io càhnu cuu-gá.

*Jèsús ndécu-gă ñuu Nazarét
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)*

16 Te Jèsús ní sáháⁿ-gá ñuu Nazarét ñuu núu ní sahnu-gá. Te nduu ndètatú ñayiu ní quíhu-gá veñúhu, chi ducaⁿ tnähí quide-gá, te ní ngúnutnii-gá dácuàha-gá tutú ndée tnúhu Yá Ndióxí. **17** Te ní sáñaha-güedé xii-gá tutú ndée tnúhu ní caháⁿ ndí Chàiá téé ní xoo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndée sanaha, te oré ní nandicá-gá núu tutú-áⁿ te ní naníhí-gă núu càchí-xi:

18 Espíritu Yá Ndióxí ndécu ndihí ñaha-xi xii-,

chi ní cachí-gá sá caháⁿ-í tnúhu-gá sá cùú-xí ñayiu ndàhú, ñayiu vátá cündedóho tnähí-gá.

Te véxi-í cuéndá vá ndihú-gá iní ñayiu ñá túú ndècu váha iní-xi, te cue ñayiu sa nèhe váha ñaha-nă yucu ñaváha dàcácu nihnu-í-yu.

Te cue ñayiu cuáá nacaáⁿ-í nûu-yu, te ñayiu ndòho dandoho ñaha tnahá ñayiu-xi taunihnu-í-yu.

19 Te cùñaha-í xii ñayiu sá sàá nduu càda Yá Ndióxí iinⁿ sá vâha sá cùú-xí-yu.

Duha càchí-xi núu tutú dácuàha-gá.

20 Te Jèsús ní nacadi-gá núu tutú-áⁿ, te ní nacuáha-gá iinⁿ téé xìnu cuechi veñúhu-áⁿ, te ní ngóo-gá. Te nchaa ñayiu yîhi veñúhu ñá núu nûu-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá. **21** Te xâhaⁿ-gă xií-yu:

—Mei vitna ní quee ndáá-xi nàcuáa caháⁿ-xi núu tutú Yá Ndióxí —cachí-gá xâhaⁿ-gă xií-yu.

22 Te nchaá-yu ní caháⁿ váha-yu cuéndá-gá, te ní cuñúhu-yu tnúhu váha caháⁿ-gá, te xîtnähá-yu:

—¿Te náa ñá díu tée-a cùu-dé déhe té Chéé-ăⁿ? —cachí-yu xîtnähá-yu.

23 Te Jèsús ní xâhaⁿ-gă:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñuhú iní-ndó cùñaha-ndo xii-í iinⁿ tnúhu cùtexínu sá caháⁿméé-ndó, te quesaha-ndo: “Nátatná cada tátna mee-n”, duha quesaha-ndo. Te cùñaha tucu-ndo xii-í: “Sa ní níhí-ndí tnúhu nàcuáa ní quide-n ñuu Capérnaúm, te cada-n tnahá ñuu núu ní sahnu-n”, duha quesaha-ndo —cachí-gá xâhaⁿ-gă xií-yu.

24 Te ní xâhaⁿ tucu-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ní iinⁿ téé caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ñá túú tnahá iní ñahá ñayiu ñuu-dé. **25** Te na càchí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sá io vâi ñayiu dîhí ñayiu quéé ní xíndecu nacióⁿ Isràél cùtnähá ní xíndecu té Èliás cùtnähá ñá túú ní cùuⁿ dâu üní cuíá dava, te dâvá-áⁿ io ní ndoho ñayiu docó nituhú nacióⁿ. **26** Dico Yá Ndióxí ñá túú ní tèndaha-gá té Èliás quíhíⁿ-dé vehe ndédani càa ñayiu dîhí-áⁿ, chi vehe iinⁿ ñaha ñuu Sàreptá ní xâhaⁿ-gă ní sáháⁿ-dé, te ñuu-áⁿ cáá yàtni-xi ñuu Sìdón. **27** Te ní xíndecu tucu iingá téé ní xoo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndée sanaha, te téé-áⁿ ní xínani-dé Eliseú, te diu-ni dâvá-áⁿ ní xíndecu tucu vâi ñayiu cùhú nacióⁿ Isràél, ñayiu ní tnahá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yíqui cùñú-yu dico ñá túú ní ndûha-yu, chi iindíi-ni té Nàamán téé distrítu Sìriá ní ndúha-dé —cachí-gá xâhaⁿ-gă xií-yu.

28 Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá te xiăⁿ ní cudéen víhí nchàa ñayiu yîhi veñúhu-áⁿ nûu-gă. **29** Te ní queñuhú-yu Jèsús yuhu dêhvá tindúú nûu cáá ñûu-yu-áⁿ cuéndá yàcáⁿ dàquée-yu-gá déhvá ní cùu. **30** Dico Jèsús vii-ni ní quee-gá tnuú-yu cuáháⁿ-gá.

*Hîⁿ téé yîhi ñaha espíritu cündihí yucu ñaváha
(Mr. 1:21-28)*

31 Te Jèsús cuáháⁿ-gá ñuu Capérnaúm, te ñuu-áⁿ yíndèhu-xi distrítu Galileá. Te yàcáⁿ ndécu-gă ní tnahá nduu ndètatú ñayiu, te ní ngüíta-gá dácuàha-gá ñayiu. **32** Te xicuñúhu-yu nchaa nàcuáa dànehé ñahá-gă

xií-yu, chi càháⁿ-gá dàtná càháⁿ iiⁿ téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá.

³³ Te xítí veñúhu yíhi iiⁿ téé yíhi ñaha iiⁿ espíritú cúnđihí yucu ñáváha, te espíritú-áⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ téé-áⁿ, te xáhaⁿ-dé xii Jèsús:

³⁴ —¿Te ná cuìní yòhó Jèsús téé ñuu Nazàré tadaa cada ñaha-n xii-ndí nüu véxi-n nüu ndécú-ndí-i? ¿Áⁿ véxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xìní ñáhá-í xii-n sá cùú-n iiⁿ téé ñá túú tnàhí cuéchi-xi chi núú Yá Ndióxí ní quee-n véxi-n ñuyíú-a —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁵ Te Jèsús ní tenàá-gá espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ, te xáhaⁿ-gá:

—¡Cadí yuhu-n, te taquèe yíqui cuñú téé-áⁿ! —cáchí-gá xáhaⁿ-gá.

Te espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ ní dándùá-xi téé-áⁿ ndèé ñuhu tnuú ñáyiu xìndecu-áⁿ, te ñá túú-gá ná ní quide ñaha-xi, te ní quee ñaha-xi xì-dé. ³⁶ Te nchaa ñáyiu xìndecu-áⁿ ní cuñúhu-yu, te ní xítñahá-yu:

—¿Te násá ndùu-tu tnúhu càháⁿ téé-áⁿ ñá? ¡Te càháⁿ-dé dàtná càháⁿ iiⁿ téé taxi tnuní víhi, chi càháⁿ-ni-dé te nchaa espíritú cúnđihí yucu ñáváha quèe-ni-xi yíqui cuñú-yu! —cáchí-yu xítñahá-yu.

³⁷ Te nchaa xichi ní níhi-yu tnúhu nàcuáa quide Jèsús.

Jèsús quídé tătna-gá näná ñadîhí té Xímú (Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Te Jèsús ní ndee-gá xítí veñúhu, te cuáháⁿ-gá vehe té Xímú. Te näná ñadîhí té Xímú-áⁿ cùhú-áⁿ ñùhu vihi-aⁿ cahni, te ní cáháⁿ ndàhú-yu nüu Jèsús cuèndá-aⁿ.

³⁹ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá nüu ndécú-áⁿ, te ní ngúnundeyi-gá te ní xáhaⁿ-gá xii cahni-áⁿ sá ná xòcuñí-xi, te ní xócuñí-ni-xi, te òré-ni-áⁿ ní ndúha ñaha cùhú-áⁿ te ní ndacoo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ nüu-güedé ndihí-gá.

Jèsús quídé tătna-gá vái ñáyiu cùhú (Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Te òré ní ngódó tnùu nchicanchii, te nchaa ñáyiu xìndecu ndihí ñáyiu cùhú vehe-xi ndèca ñaha-yu cuáháⁿ nüu Jèsús. Te Jèsús ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha-gá díquí iiⁿ iiⁿ ñáyiu cùhú-áⁿ, te ducaⁿ ní quide-gá te ní ndúha-yu. Te ndí díiⁿ nüu cuéhé tnàhá-yu

iiⁿ iiⁿ-yu ni cùu. ⁴¹ Te tnàhá dava ñáyiu cùhú-áⁿ yíhi ñàha espíritú cúnđihí yucu ñáváha xií-yu ni cùu, te òré ní quee ñaha-xi xií-yu, te xíáⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-yu, te xáháⁿ-yu xii Jèsús:

—Yòhó cùú-n Děhe Dútú Ndióxí —cáchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

Dico Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá ní tenàá-gá nchaa espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ, te xáháⁿ-gá sá vă dúcáⁿ-gá cada-xi, chi sa xìní-xi sá díú-gá cùú-gá Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi ñuyíú-a.

Jèsús dánèhé-gá ñáyiu distrítú Galileá (Mr. 1:35-39)

⁴² Te iiⁿ nduu ní túndaá-ni ní quee Jèsús ñuu nüu ndécú-gá-áⁿ cuáháⁿ-gá iiⁿ xichi nüu ñä túú ñáyiu ndècu. Te cue ñáyiu ní ngüíta-yu nànducu ñahá-yu xii-gá te ní naníhí ñahá-yu, te cuìní-yu ngani ñahá-yu xii-gá cuèndá sá ñà túú-gá ndèé quíhíⁿ-gá ní cùu. ⁴³ Dico ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Dacuitíí quíhíⁿ-í cùñaha-í xii nchaa ñáyiu dava-gá ñuu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxí xií-yu, chi chìuⁿ tnahí-áⁿ véxi-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁴⁴ Te ní xica cuu Jèsús ní dánèhé-gá ñáyiu tnúhu-gá nchaa xítí veñúhu ndää distrítú Galileá.

5

Jèsús ní quide-gá ní níhi-güedé chácá (Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Te iiⁿ xito ndècu Jesús yuhu làgúná Genesàré, te ío cuéhé ñáyiu ní sáá, te ta dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá cuáháⁿ sá cuìní-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá. ² Te Jèsús ní xiní-gá úú bàrcú cue téé tníi chácá xínutníi-xi yatni yuhu làgúná-áⁿ, te sa ní quene cue téé ñuhu xítí-xi-áⁿ xínaquete-güedé ñunu-güedé. ³ Te Jèsús cuásaa-gá nüu iiⁿ bàrcú-áⁿ, te bàrcú-áⁿ cùú-xí bàrcú té Xímú, te ní xáhaⁿ-gá xii té Xímú-áⁿ sá dánëndehe-dé-xi luha-gá xítí ndute. Te dàtnùní ní ngóo-gá nüu bàrcú-áⁿ, te xíáⁿ núcõo-gá ní ngüíta-gá dánèhé-gá ñáyiu. ⁴ Te òré ní tühú ní dánèhé ñahá-gá xii-yu, te ní xáhaⁿ-gá xii té Xímú:

—Daquihíⁿ bárcú-a xítí làgúná mei nūú cùnú-gá, te dàquée-ndo ñunu-ndo tnii-ndo chácá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

5 Te té Xímú ní xáhaⁿ-dé:

—Mestrú, ni niú ní quide chiuⁿ-ndí te ni iiⁿ chácá ñà túú ní níhí-ndí, dico vitna cuéndá-ni sá yòhó táuchiuⁿ-n te na dàquée-ndí ñunu-ndí váⁿ —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

6 Te òré ní dáquée-güedé ñunu-güedé te súúní vái chácá ní níhí-güedé, te ta ndátá-nä ñunu-güedé cuáháⁿ ní cùu. **7** Núu ní quide-güedé ndaha-güedé nūú dàva-gá cue téé cùndihí-güedé xixúhuⁿ ingle bárcú cuéndá quíhíⁿ-güedé chindee ñaha-güedé. Te cue téé-áⁿ ní sáháⁿ-güedé ní chindee tnàha-güedé ní dáchitú-güedé ndí ndúú bárcú mee-ni chácá, te súúní ní cuu vée nūu cuiní-na-xi quée naa-güedé ndihí bárcú ní cùu. **8** Te sá dúcáⁿ cuiní-xi quée naa bárcú ní cùu, nūu té Xímú, àdi Pelú chi úú diú-dé, ní ngüíñí xítí-dé nūú Jèsús, te xáhaⁿ-dé:

—Xocuñí yòhó Jèsús nūú ndécù-í-a, chi yúhú cùu-í iiⁿ téé io ndècu cuéchi-xi —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

9 Te ducaⁿ ní cáháⁿ-dé chi ní yùhú-dé, te ní cuñúhuⁿ-dé ndihí nchaa cue téé ndihí-dé-áⁿ cuéndá sá io vái chácá ní níhí-güedé.

10 Te tnàhá té Jacobó ndihí té Juáá cue déhe té Zebèdeú io ní cuñúhu-güedé, te diú-ni cue téé cùndihí té Xímú-áⁿ cùú-güedé tnàhá-güedé. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii té Xímú:

—Vá yùhú-n, chi není vitna quíhíⁿ-n dàcaháⁿ-n ñayiu cuéndá tuha ñaha-yu xii-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

11 Te ní quene-güedé ndihí bárcú ndéé ñuhu yíchí yuhu làgúná-áⁿ. Te òré-áⁿ ní dándoo-güedé nchaandi tühú sá ndécú ndihí-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

*Jèsús quídé tätña-gá iiⁿ téé tnàhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yíqui cùñú-ó
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)*

12 Te òré ní quexio Jèsús iiⁿ ñuu, te ní quexio iiⁿ téé cùhú tnàhá-dé cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yíqui cùñú-ó, te òré ní xiní-dé Jèsús te ní sáháⁿ-dé nūú ndécú-gá, te ní ngüíñí xítí-dé nūú-gá te ní nuu nūú-dé

ndàa nūú ñúhú te càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mestrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í nūú-n nūu vá cùndee iní-n càda tátña ñaha-n xii-í, chi cùtnuní iní-í sá ndácú-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

13 Te Jèsús ní dácàá-gá ndaha-gá ní ten-daha ñaha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Cuu cada tátña ñaha-í xii-n, te vitna te ndúha-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te òré-ni ní xócuñí cuéhé tnàhá-dé. **14** Te dätnuní ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-dé:

—Vá yöo iiⁿ cùñaha-n sá ní quide tátña ñaha-í xii-n, nūú dütú-ni cuàháⁿ cuéndá sá ná quiní ñahá-dé xii-n sá ní ndúha-n te cuáha-n-dé sá ndúú tähú Yá Ndioxí dàtná ní cachí ndí Moisés cuéndá ná quiní ñayiu sá ndàa ní ndúha-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

15 Te ducaⁿ ta xíté nuu-gá tnúhu nchaa nacuáa quide Jesús, te io cuéhé ñayiu ní xóo tacá nchaa nūú ní xíndecu-gá cuéndá sá cuiní-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-gá, ndihí cuéndá sá cuiní-yu cada tátña ñaha-gá xií-yu. **16** Dico Jèsús ní xóo quee nihni-gá tnuú-yu ní xóo quíhíⁿ-gá nūú ñà túú ñayiu ndècu ní xóo cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndioxí.

Jèsús quídé tätña-gá iiⁿ téé cùhú ñá cùú-gá candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Te iiⁿ nduu dànehé-gá ñayiu, te xíncóo iiⁿ üú cue téé cùu fariséu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés. Te cue téé-áⁿ ní quee-güedé nchaa ñuu yíndéhu distritú Galileá, ndihí distritú Judeá, ndihí ñuu Jerusálén, te nchaa ñuu-áⁿ ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé nūú ndécú-gá. Te Yá Ndioxí chindée ñaha-gá quídé tätña-gá ñayiu cùhú.

18 Te iiⁿ üú cue téé nchido-güedé iiⁿ téé cùhú ñá cùú-gá candá nihnu ñuhu-dé xito ní quexio ndihí ñaha-güedé, te cuiní-güedé quíhu ndihí ñaha-güedé ndéé xítí vehe, sáa-güedé ndéé nūú Jèsús ndihí téé cùhú-áⁿ.

19 Dico ñá túú ní níhí-güedé ndéé ichi quíhu-güedé, chi cuéndá io cuéhé ñayiu ndècu, nūú xíăⁿ ní sáa-güedé díquí vélhé-áⁿ ní caáⁿ-güedé te ndàa díquí vélhé-áⁿ ní dàquée-güedé téé cùhú-áⁿ, te ñuhu-ni-dé xito ní dàquée ñaha-güedé tnuú ñayiu ní sáa ndéé nūú Jèsús. **20** Te Jèsús ní cutnuní

iní-gá sá nì yuhu nì iní-güedé sàndáá iní ñahá-güedé xii-gá, núu nì xáhaⁿ-gă xii téé cùhú-á:

—Yohó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

21 Te cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíhi Moísés ndíhi cue téé cùu fariséú ní sani iní-güedé: “¿Ná cùu tée-a núu càháⁿ cuéché-dé cuéndá Yá Ndióxi-i? Te vá yőo iiⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaa yícá cuéchi ñayiu, chi iiⁿdìi díi-ni Yá Ndióxi quídé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé.

22 Dico Jèsús sa ní cutnùní iní-gá nàcuáá sàni iní-güedé nüu ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te ná cuéndá ducaⁿ sàni iní-ndó-i?

23 Te sá dúhá ní xáhaⁿ-i xii téé cùhú-a sá cádá càhnu iní-í nchaa yícá cuéchi-dé, te xiǎn nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó nüu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndàá. Dico núu cùu-í-dé sá ndacóo-dé, te caca-dé te cutnùní ndáá iní-ndó nüu ndáá càháⁿ-í àdi ñá ndàá, chi cundehe nüu-ndó nàcuáá cada-í. **24** Te vitna na càda-í nàcuáá cutnùní iní-ndó nchàa-ndo sá yúhú Tee cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndíhi-i tnúhu ndee iní sá cádá càhnu iní-í nchaa cuéchi ñayiu ñuyíu-a —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gă xii téé cùhú-á:

—Ndacóo, te ndocani-n xíto ñùhu-n véxi-áⁿ, te núhú-n vèhe-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

25 Te òré-ni-áⁿ ní ndúha téé cùhú-áⁿ te ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xíto ñùhu-dé ní quexio-áⁿ, te ní natnii-dé ichi ta càháⁿ-dé cuánuhú sá io càhnu cuu Yá Ndióxi. **26** Te nchaa ñayiu xíndecu-áⁿ ní cuñúhu-yu, te tnáhá-yu ní cachí-yu sá io càhnu cuu Yá Ndióxi, te ducaⁿ io ní yùhú-yu, te ní xítnàhá-yu:

—Vitna ní xiní-ó iiⁿ sá ñà túú tnáhí xìní-ó ní cùu —cáchí-yu xítnàhá-yu.

Jèsús cáná-gă té Lèví (Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní quee Jèsús xíáⁿ, te ní xiní-gá iiⁿ téé nàni Leví núcóo-dé iiⁿ xichi quide cobrá-dé ñayiu cuéndá impuéstú, chi cobràór cùu-dé, te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Néhé chìtnahá ñahá-n xíi-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

28 Te té Lèví-áⁿ ní ndàcuíñi-dé te ní dàndóo-dé nchaa sá ndécu ndíhi-dé núu núcóo-dé-áⁿ, te ní tuha-dé Jèsús.

29 Te sátá dúcáⁿ te té Lèví-áⁿ ní quide-dé iiⁿ vico càhnu vehe-dé sá cùu-xí Jèsús, te ní tacá vài cue téé quide chiuⁿ quide-dé, te nchaa-güedé cuánguihu-güedé mèsá ní ngóo-güedé ndíhi dava-gá ñayiu ní quexio cuéndá caxi-güedé ndíhi-yu. **30** Dico cue téé cùu fariséú ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíhi Moísés ní ngüita-güedé xícuéhé-güedé cue téé xíca cuu ndíhi-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuéndá xéxi-ndó xíhi-ndo ndíhi cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñahá xíi ñayiu cuéndá impuéstú, ndíhi nchaa dava-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha-i? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

31 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa ñayiu ñá túú cùhú chi ñá túú xíni ñuhú-yu ñátatná, dico nchaa ñayiu cùhú chi xíni ñuhu ñahá-yu. **32** Te yúhú véxi-í càháⁿ-í ñayiu cùtnuní iní-xi sá ndécu cuéchi-xi cuéndá dàñá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quídé-yu, te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñayiu cáchí sá ñà túú ndècu cuéchi-xi —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Cue téé ndùcu tnúhu núu Jèsús cuéndá ñayiu ñá túú tnáhí ná xéxi áma càháⁿ ndíhi-yu Yá Ndióxi
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Te áma ñá túú tnáhí ná xéxi cué téé xíca cuu ndíhi té Juaá càháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndióxi, te díu-ni ducaⁿ quide cue téé xíca cuu ndíhi nchúhú cue téé cùu fariséú. ¿Te ná cuéndá cue téé xíca cuu ndíhi-n ñá túú dûcaⁿ quide-güedé nüu nchaa-ni nduu xéxi-güedé xíhi-güedé quídé-güedé-i? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

34 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó xíní-ndó sá vâ cùu cùñahá-o xíi cue ñayiu ñùhu vico tnándaha sá vâ cùu càxí-yu nini ndècu ndíhi ñaha téé tnándaha-áⁿ xií-yu. **35** Dico sáá nduu te vâ cùndècu ndíhi ñaha-gá téé tnándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vâ càxí-yu sá ndíhú iní-yu —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

36 Te ní cani-gá iiⁿ cuéndú núu ñayiu nàcuáá tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă:

—Vá yōo iiⁿ dàndée luha dóó sáá iiⁿ dóó sa ní cuu tùhú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda, te dóó sáá-ǎn nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dőó sá ní cuu tùhú-áⁿ, te luha dóó sáá-ǎn ñà túú nàtaú-xi ndée dőó sá ní cuu tùhú-áⁿ. ³⁷ Te ní vá yōo iiⁿ chihi ndidí sáá xítí iiⁿ lamba sa ní cuu tùhú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda, te ndava lamba sa ní cuu tùhú-áⁿ chi ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ. ³⁸ Núu xiǎⁿ xíní ñùhu-xi quée ndidí sáá-ǎn xítí iiⁿ lamba saa cuèndá ducaⁿ ñà túú ná cuu cováha-xi. ³⁹ Te ni iiⁿ ñáyiu ñá túú tnàhá iní-yu cohó-yu ndidí sáá, te núu díhna-gá ná còhó-yu ndidí sá ní quene díhna-gá, chi càchí-yu sá xíhí vähä-gá ndidí sá ní quene díhna-gá-áⁿ dàcúúxí ndidí sáá —càchí-gá xähaⁿ-gä xiiⁿ-yu.

6

*Cue téé xíca cuu ndihí Jésús sähnú-güedé yoco triú nduu ndètatú ñáyiu
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)*

¹ Te iiⁿ nduu cuu-xi nduu ndètatú ñáyiu ñùhu Jésús ichi ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ta yähä-gá ndihí-güedé iiⁿ xichi núu cáá triú, te ní ngüíta-güedé sähnú-güedé yoco triú-áⁿ te ndihí ndaha-güedé quiⁿ-güedé quéé triú tá xèxi-güedé cuahán. ² Te iiⁿ üú cue téé cuu fariséú ní xähaⁿ-güedé xii cue téé xíca cuu ndihí-gá:

—¿Te ná cuèndá ducaⁿ quide nchohó iiⁿ sá ñà túú tàú-ó càda-o vitna cuu-xi nduu ndetatú-ó-í? —càchí-güedé xähaⁿ-güedé.

³ Te Jésús ní xähaⁿ-gä xii-güedé:

—¿Te náa ñá túú dàcuaha-ndo núu tutú Yá Ndiòxí núu càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndíi Dàvíi cùtnàhá ní xíhí ndíi docó ndihí cue téé ní xica cuu ndihí ndíi-ǎn? ⁴ Chi ní quíhu ndíi vehe Yá Ndiòxí, te ní quehen ndíi pää ní cuu íi ndécu-ǎn ní dácähñu ndíi cue téé xíca cuu ndihí ndíi ní xexi ndíi ndihí-güedé, te ñá túú tàú ndíi sá dúcáⁿ càda ndíi ni cùu, chi mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pää-ǎn ní cùu —cachí-gá xähaⁿ-gä xii-güedé.

⁵ Te ní xähaⁿ tucu-gá:

—Te yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndo nchàa-ndo, tnàhá-í ndécu ndihí-í tnúhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiu nàcuáa

cadá-yu nduu ndètatú-ó-á —càchí-gá xähaⁿ-gä xii-güedé.

*Hiⁿ téé ní yíchí iiⁿ xio ndaha-xi
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)*

⁶ Te ingá nduu diú-ni nduu ndètatú ñáyiu cuánguïhu Jèsús xítí veñúhu dànehé-gá ñáyiu. Te xíáⁿ ndécu iiⁿ téé cùhú ní yíchí nihnu iiⁿ xio ndaha cùha-dé. ⁷ Te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, ndihí cue téé cùu fariséú ndéhé-güedé nüu cada tátña ñaha Jésús xii téé cùhú-áⁿ nduu ndètatú-güedé-áⁿ cuèndá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá. ⁸ Dico Jésús sa ní cutnùní iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gä xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndàcuiñí te ngúnutnii-n cuădava tnuú-ndí-a —càchí-gá xähaⁿ-gä xii-dé.

Te téé-áⁿ ní ndacuïñí-dé te ní ngúnutnii-dé cuădava tnuú-güedé ndihí-gá. ⁹ Te dătnùní Jésús ní xícáⁿ tnúhu-gä núu cuè ñáyiu xíndecu-áⁿ, te xähaⁿ-gä xii-yu:

—Cuìní-í càchí tnúhu-ndo ná cùú sá vähä cada-o ndùu ndetatú-ó. ¿iiⁿ chiuⁿ vähä àdi iiⁿ chiuⁿ cuehé, sá càdá tátña-o ñáyiu cùhú àdi sá cähñi-ó-yu? —càchí-gá xähaⁿ-gä xii-yu.

¹⁰ Te dătnùní ní ndacoto-gá núú-yu nchaa-yu, te ní xähaⁿ-gä xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xähaⁿ-gä xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha. ¹¹ Te cue téé xíndecu-áⁿ súúní ní cudééⁿ-güedé sá dúcáⁿ ní quide tátña Jésús téé cùhú-áⁿ, te ní ngüíta-güedé ndátnúhu-güedé nüu násá cada ñaha-güedé xii-gá.

*Jésús cäxi-gá úxúú tnàhá cue téé dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)*

¹² Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní xica Jésús cuäháⁿ-gá xítí yucu cuèndá yàcáⁿ càháⁿ ndihí-gá Tátá-gä Dútú Ndiòxí, te ní niú ní càháⁿ ndihí ñaha-gä. ¹³ Te sátá ní túndaá, te ní cana-gá nchaa cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní càxi-gá úxúú tnàhá-güedé, te cue téé-áⁿ ní xähaⁿ-gä sá díú-güedé cuu-güedé cue téé quíhíⁿ càháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu. ¹⁴ Te duha xinani ndí ùxúú cue téé-áⁿ. Té Xímú, àdi

Pelú chi úú dìu-dé, ndihí ñaní-dé té Ndríxí, ndihí té Jàacobó, ndihí té Juàá, ndihí té Lìpé, ndihí té Bartolomé, ¹⁵ ndihí té Màteú, ndihí té Măxí, ndihí té Jàacobó déhe té Àlfeú, ndihí ingá té Xímú tée ní cundihí cue tée canànistá, ¹⁶ ndihí té Jùdás ñaní té Jàacobó, ndihí té Jùdás Iscàrióté tée ní sáá nduu ní saha cuèndá ñahá xìi Jesús núú cuè tée cùu úhú iní ñahá xìi-gá, duha xinani cuè tée ní caxí Jèsús ní xica cuu ndihí-gá.

*Jèsús dánèhé-gá cuéhé víhí ñáyiu
(Mt. 4:23-25)*

¹⁷ Te Jèsús cuánuu-gá yucu núú ní sáá-gá-áⁿ, te ní ngava-gá iiⁿ núú ndàá ndihí cue tée xìca cuu ndihí-gá, te xíá ní ngúnutnii-gá. Te xíáⁿ ndécú dàva-gá cue tée xìca cuu ndihí-gá ndihí vái ñáyiu ndètu ñahá-yu xii-gá, te ñáyiu-áⁿ vëxi-yu nchaa ñuú cáá dìstritú Jùdeá, ndihí ñuú Jerusàlén, te ndècu ñáyiu véxi ndàá yuhu lamár yatni ñuú Tìrú, ndihí ñuú Sìdón. Te nchaa ñáyiu-áⁿ ní quexiò-yu cuìní-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús, ndihí cuèndá sá cuìní-yu ndúha-yu nchaa cuéhé tnàhá-yu. ¹⁸ Te tnàhá ñáyiu yìhi ñaha espíritu cündihí yucu ñáváha. ¹⁹ Te nchaá-yu cuìní-yu dacàá-yu ndahá-yu tendàhá-yu Jèsús ní cùu cuendá sá ní níhí-yu tnúhu sá ndècu ndihí-gá tnúhu ndee iní quídé tåtna-gá nchaa ñáyiu cùuh.

*Cuèndá ñáyiu ío váha táchú-xi
(Mt. 5:1-12)*

²⁰ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú cuè tée xìca cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Váha táchú nchaa nchòhó cue ñáyiu ndàhú, chi nduu táchú-ndó cùndecu-ndo núú táxí tnùní Yá Ndiòxí.

²¹ 'Váha táchú nchaa nchòhó ñáyiu ío cuìní cundedóho tnúhu Yá Ndiòxí chi ío vii ío váha cuu iní-ndó.

'Váha táchú nchaa nchòhó ñáyiu ndàhýú sá ndihí iní-ndó, chi sáá nduu te cudíi iní-ndó ní caa ni quíhíⁿ.

²² 'Váha táchú nchaa nchòhó ñáyiu na cùu úhú iní ñahá tnàha ñáyiu-xi, chi sáá nduu te vá dáñá-gá-yu quíhu-ndo vëñúhu, te cùcuéhé ñahá-yu xii-ndo, te cachí-yu sá ñà díú ñáyiu váha cùu-ndo, te ducaⁿ càda ñahá-yu xii-ndo sá cuèndá yúhú Tée cùu

ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo. ²³ Te òré ducaⁿ na càda ñahá-yu xii-ndo te cudíi víhí-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chi sáá nduu ndùu táchú-ndó sá io váha càa ndecu andiu cùndecu ndihí-ndo nduu na nasaá-ndó yàcáⁿ cùndecu-ndo, chi diu-ni ducaⁿ ní xóo cada ñaha cuè ñaní tnáhá-yu xii cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ní xíndecu ndéé sanaha.

²⁴ 'Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu cuica ñà túu sàndáá iní ñahá xìi Yá Ndiòxí, chi vitna ío váha ndècú-yu, dico sáá nduu te nduu ndàhú-yu.

²⁵ 'Te ndàhú ní cuu tucu nchaa ñáyiu ñá túu tnàhí ná cùmäní xii-xi vitna, chi sáá nduu quìní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú.

'Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu cùdíi iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha vitna, chi sáá nduu te ndáhyú-yu sá ndihí iní-yu.

²⁶ 'Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu na càháⁿ váha dava-gá ñáyiu cuèndá-xi, chi ducaⁿ ní xóo càháⁿ váha-yu cuèndá nchaa cue tée ní xóo dandàhú ñahá xìi ñáyiu ndéé sanaha, chi ní cachí-güedé sá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Cuu iní-ó nchàa ñáyiu cùu úhú iní ñahá xìi-o
(Mt. 5:38-48; 7:12)*

²⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyiu xíndedóho ñaha càchí tnúhu-í xii-ndo sá cùu iní-ndó ñáyiu cùu úhú iní ñahá xìi-ndo, te cada-ndo sá váha sá cùu-xi-yu cuéi nándi sá ná càdá ñahá-yu xii-ndo. ²⁸ Te cacríⁿ táchú-ndó núú Yá Ndiòxí cuèndá ñáyiu càháⁿ úhú ñahá xìi-ndo, ndihí cuèndá ñáyiu tée ñaha cuéchi neñùú xii-ndo. ²⁹ Te núú ní canihá-yu xii-ndo iiⁿ xito te cuìní tucú-yu canihá-yu, te daña-ndo na cànihá-yu, àdi núú na quèndeé-yu dóó ndixí ndòdo-ndo, ndihí dûhnú-ndó, te daña-ndo na cànehé-yu quíhíⁿ. ³⁰ Te núú xicáⁿ-y u iiⁿ sá nándihí-yu núú-ndó te cuáñaha-ndo, àdi quendeé-yu iiⁿ ndachíuⁿ-ndo, te vá nàndacáⁿ-ndo nûú-yu.

³¹ Te nchaa sá váha cuìní-ndó càda tnaha ñáyiu-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndihí-yu.

³² 'Chi núú nchòhó ná cùu iní-ndó mèe-ni ñáyiu cùu iní ñahá xìi-ndo, te vá càchí-ndó sá io váha quide-ndo, chi tnàhá nchaa

ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xíquidé-yu. ³³ Àdi mee-ni ñáyiu quide ñaha sá vāha xii-ndo quide váha-ndō-yu, te vá cachí-ndó sá io vāha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xíquidé-yu. ³⁴ Àdi mee-ni ñáyiu sàni iní-ndó nàcoto ñaha xii-ndo cuáñaha-ndo ^{ii^n} sá xícáⁿ-yu nùú-ndó, te vá cání iní-ndó sá io quide váha-ndo, chi tnàhá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha dàsaⁿ nuú-yu ^{ii^n} sá néhé vāha-yu, te ndètu cahnu-ná-yu nacoto ñaha ñáyiu ní sáha nùú-yu-áⁿ. ³⁵ Dico nchòhó xíní ñùhu-xi cuu iní-ndó ñáyiu cùu úhu iní ñáhá xìi-ndo, te cada-ndo sá vāha sá cùu-xi-yu, te cuáñaha nùu-ndo ^{ii^n} sá ná ndihí-yu te nùu xícáⁿ-yu nùú-ndó, te vá cùndetu-ndo nacoto ñahá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te ío-gá cuéhé níhí-ndó cùndecu ndihí-ndo, te cuu ndisa-ndo děhe Dútú Ndiòxí, chi ío càhnu iní-gá sá cùu-xí nchàa ñáyiu ñá túu ndacáⁿ táhú nùú-gă cuèndá nchaa sá vāha quide-gá, ndihí sá cùu-xí nchàa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. ³⁶ Te cunduu càhnu iní nchòhó tucu dàtná càhnu iní Tátá-ó Dútú Ndiòxí.

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuèndá tnàha ñáyiu-o (Mt. 7:1-5)

³⁷ 'Te vá càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá sá quídé tnàha ñáyiu-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí ñá túu nà tnúhu cùñaha-gă xii-ndo. Te vá cùñaha-ndo xìi ñáyiu sá quíhíⁿ-yu ^{ii^n} xichi nùú ùhu nùú ndàhú ndohó-yu cuèndá nchaa sá ñà túu vāha quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí vá cùñaha-gă xii-ndo sá tnàhá-ndó quíhíⁿ-ndó ^{ii^n} xichi nùú ùhu nùú ndàhú ndoho-ndo. Te chí cátá càhnu iní nchaa sá quídé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiòxí cada càhnu iní ñahá-gă xii-ndo tucu. ³⁸ Te chí cuáñaha xìi ñáyiu nùu ná cùu sá xíní ñùhu-yu, te dàtná chitu ^{ii^n} yicá súúní xidó coyo-ná, ducaⁿ taxi Yá Ndiòxí xii-ndo. Te nánicuáa na càda-ndo cada vāha-ndo sá cùu-xí tnàha ñáyiu-ndo, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo —cáchí Jésús xáhaⁿ-gă xíi-yu.

³⁹ Te dàtnùní ní cani-gá ^{ii^n} cuèndú nùú-yu nácuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă: —^{ii^n} téé cuàá chi ñá ndacú-dě cuita nehe-dé ingá téé cuàá, chi nùu ducaⁿ

na càda-güedé te ndi ndùú-güedé ngau-nihnu-güedé déhvá. ⁴⁰ Te ni ^{ii^n} landú yíhí scuélá ñá túu cùnuu-gá-güexi dàcúúxí mestrú-güexi, te ndéé nùu na cùtúha vāha-güexi, te dàtnùní nútanhá-güexi téé dànehé ñáhá xìi-güexi.

⁴¹ 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nchàa cuéchi quide ñáyiu cùu-xi datná ^{ii^n} mihi lìhlí. ¿Te ná cuèndá ndéhé-ndó ^{ii^n} sá ñà túu vāha quide tnaha ñáyiu-ndo, te mee-ndo vìhi-gá quídé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sá ndéhé-ndó dàtná ^{ii^n} mihi lìhlí ñùhu nùu tnàha ñáyiu-ndo, te mee-ndo ñùhu ^{ii^n} mihi cahnu-gá nùú-ndó. ⁴² Te nùu na nàcanu ichi-ndo tnaha ñáyiu-ndo cuèndá sá ñà túu quide vāha-yu ndècú-yu te mee-ndo vìhi-gá quídé-ndó ñá, te cada iní-ndó sá xáhaⁿ-ndo xìi-yu sá nátava-ndo mihi lìhlí ñùhu nùu-yu, te mihi càhnu ñuhu nùu méé-ndó ñà túu quide cuendá-ndó. ¡Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dàndahú-ndó mèe-ndo sá quídé ndäá-ndó te ñá ndàá sá quídé ndäá-ndó! Te xìni ñuhu-xi díhna-gá daña-ndo nchàa sá ñà túu vāha quide-ndo, te dàtnùní ducaⁿ te cutnùní vāha iní-ndó nácuáa nacanu ichi-ndo tnàha ñáyiu-ndo.

Ndi díiⁿ nùú yutnu xiní-ó ná yutnu cùu-xi cuendá sá sávìdí-xi

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Te ñá túu ní ^{ii^n} yutnu vāha te quiní-ó cùuⁿ sávìdí sá ñà túu vāha, te ni ^{ii^n} yutnu sá ñà túu vāha, te quiní-ó cùuⁿ sávìdí vāha, chi mee-ni sávìdí sá ñà túu vāha cùuⁿ. ⁴⁴ Te ndi díiⁿ nùú yutnu xiní-ó ná yutnu cùu-xi cuendá sá sávìdí-xi, chi ñá túu xiní-ó cùuⁿ ngúxí ^{ii^n} tru iñu, te ni ñà túu xiní-ó cùuⁿ ndéhé yoho yáha stilé díqui ^{ii^n} yoho yáha cutexínu. ⁴⁵ Te nchaa ñáyiu vāha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu vāha, chi diu-ni tnúhu vāha tnàhí-áⁿ ñuhu iní-yu, te nchaa ñáyiu ñá túu vāha iní-xi càháⁿ cuèhé-yu, chi diu-ni tnúhu cuèhé tnàhí-áⁿ ñuhu iní-yu, chi nchaa sá ñuhu iní-yu te xíiⁿ càháⁿ-yu.

Hiⁿ vehe ndècu cimientú-xi ndihí ^{ii^n} vehe ñá túu cimientú-xi
(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Te ná cuèndá càchí-ndó sá yuhú cùu-í Yaá cùu Xítöhó-ndó te ñá túu quide-ndo nchaa nácuáa càháⁿ-í-i? ⁴⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá ñáyiu tùha ñaha xii-í,

chi ñáyiu-áⁿ sácündedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í te tníⁱ-yu. ⁴⁸ Te ñáyiu-áⁿ cùu-vehe, chi téé-áⁿ díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú caxíⁿ te dàtnùní ní tava-dé cimièntú-xi, te òré ní cuuⁿ dáu, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, dico ñá túú ní ndàcu-xi cuido-xi, te ducaⁿ chi téé ní dácáá yèhe-áⁿ ní tava-dé cimièntú-xi núú yúú caxíⁿ. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu sàcündedóho tnúhu càháⁿ-í te tníⁱ-yu. ⁴⁹ Te ñáyiu sàcündedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú tníⁱ-yu, ñáyiu-áⁿ cùu-vehe, te ñá túú ní tava-dé cimièntú-xi, te òré ní cuuⁿ dáu, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, te íí-ni ní xido-xi vehe-áⁿ cuéndá sá ñá túú ní quène cimientú-xi. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu sàcündedóho tnúhu-í te ñá túú cuiní-yu tníⁱ-yu —càchí-gá xähaⁿ-gă xií-yu.

7

Jèsús quídé tåtna-gá iñ tée xìnu cuechi núú iñ tée cùu capitáⁿ
(Mt. 8:5-13)

¹ Te sátá ní yáha ní càháⁿ Jèsús ndíhi ñáyiu, te cuaháⁿ-gá ñuu Capérnáum. ² Te yàcáⁿ ndécu iñ tée cùu capitáⁿ, te cùhú iñ tée xìnu cuechi núú-dé tée ío-gá cùu iní-dé, te sa ndècu-ná-dé sá cùu-dé. ³ Te òré ní níhí tée cùu capitáⁿ-áⁿ tnúhu cuéndá Jèsús, te ní tendaha-dé iñ ū cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél cuaháⁿ-güedé càháⁿ ndàhú-güedé núú-gă nüu vá cùndée iní-gá quihíⁿ-gá cada tátna-gá tée xìnu cuechi núú-dé-áⁿ. ⁴ Te ní quexio-güedé núú ndécu Jèsús, te ní ngüíta-güedé càháⁿ ndàhú víhí-güedé núú-gă, te xähaⁿ-güedé:

—Tée cùu capitáⁿ ní cachí-dé véxi-ndí nüu vá cùndée iní-n quihíⁿ-n càda tátna-n iñ tée xìnu cuechi núú-dé chi cùhú-dé, te tàuⁿ ndisa-n càda-n nacuáa càháⁿ capitáⁿ-áⁿ, ⁵ chi téé-áⁿ ío cùu iní ñahá-dé xii nchaa nchuhú ñáyiu isràél te diu-dé ní táuchíú-dé ní sáá veñúhu-ndí —cachí-güedé xähaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te sátá dúcáⁿ te Jèsús ní xica-gá cuaháⁿ-gá ndíhi-güedé, te òré tá cùyatni-gá vehe núú ndécu tée cùhú-áⁿ cuaháⁿ, te téé

cùu capitáⁿ-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii iñ ū cue tée càháⁿ ndíhi-dé:

—Quihíⁿ-ndó cùñaha-ndo xii Yaá cùu Mestrú sá càchí-í sá ñà túú ná cani iní-gá, chi ñá túú tàu-í sá quihu-gá ndéé xití vehe-í, ⁷ chi ní sá cùnú ndúcú mèe-í-gá ñá túú ní cùyii-í. Núu xíañ cùñaha-ndo xii-gá sá ná càháⁿ-ni-gá sá ndúha téé xìnu cuechi núù-í-a te ndúha-dé. ⁸ Chi yúhú ndécu cué tée taxi tnuní ñahá xii-í, te ducaⁿ yúhú tucu ndècu cue sandadú táxí tnùní-í. Te òré xähaⁿ-í xii iñ-dé quihíⁿ-dé iñ chìuⁿ te cuaháⁿ-dé, te òré xähaⁿ-í xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xähaⁿ-í xii téé xìnu cuechi núù-í cada-dé iñ chìuⁿ te quide-dé. Duha càchí-í cùñaha-ndo xii-gá —càchí-dé xähaⁿ-dé xii cue tée càháⁿ ndíhi-dé-áⁿ.

⁹ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús, te ní cuñuhu-gá nchaa tnúhu ní càháⁿ téé cùu capitáⁿ-áⁿ, te ní nchocótó-gă núú nchàa ñáyiu nchicúⁿ ñahá xii-gá cuaháⁿ, te ní xáhaⁿ-gă:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vătá quiní-gá-í ni iñ ñáyiu isràél, ñáyiu ío váha sàndáá iní-xi Yá Ndiõxí dàtná sàndáá iní ñahá tée-áⁿ xii-gá —càchí-gá xähaⁿ-gă xii-í.

¹⁰ Te òré ní ndexio cue tée nèhe tnúhu-áⁿ ní sáháⁿ núú Jèsús, te sa ní ndúha téé cùhú-áⁿ.

Jèsús dándoto-gá déhe iñ ñaha quèé

¹¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní xica Jèsús cuaháⁿ-gá iñ ñuu nání Nàín, ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá, ndíhi vài ñáyiu. ¹² Te òré ní sáá-gá yuhu ñùú-áⁿ, te ní xiní-gá nchidó-güedé iñ ndíyi cuaháⁿ chindúxi ñaha-güedé, te ndíyi-áⁿ cùu dëhe iñ ñaha quèé, te iñdili ducaⁿ-ni déhe-aⁿ ndècu ni cuu te ní xihí-dé. Te ío cuéhé ñáyiu cuaháⁿ chindúxi ñaha. ¹³ Te òré ní xiní ñahá Jèsús xii-aⁿ ndàhyú-aⁿ te ní cundàhú iní ñahá-gă, te ní xáhaⁿ-gă:

—Vá ndàhyú-n —càchí-gá xähaⁿ-gă xii-aⁿ.

¹⁴ Te ní dýayatná-gă càjá ñuhú ndíyi-áⁿ te ní dácàá-gá ndaha-gá te ní tendaha-gă càjá-áⁿ, te ní ngüíñí cue tée nchidó ñaha-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-gă xii ndíyi-áⁿ:

—Tée cuechi, yuhu càchí-í sá ndacoo-n —càchí-gá xähaⁿ-gă xii ndíyi-áⁿ.

15 Te téé ní xíhí-áⁿ ní nucúncuóo-dé te ní ngüíta-dé càhán-dé, te Jèsús ní nacuáha cuéndá ñahá-gă xii-dé ndaha náná-dé. **16** Te sá dúcáⁿ ní quide Jèsús ní xiní-yu te ío ní yùhú-yu, te ní xítñähá-yu:

—Ío càhnú cuu Yá Ndiökí chi ⁱⁱn téé càhán tnúhu-gá ní quexio núú ndécú-ó —cächí-yu xítñähá-yu.

Te ní xítñähá tucú-yu:

—Yá Ndiökí véxi-gá chindee ñaha-gá xii nchaa nchoo ñayiu cùu cuendá-gá —cächí-yu xítñähá-yu.

17 Te nchaa núú distrítú Judeá, ndihí dava-gá ñuú ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní quide Jèsús.

Cue téé ní tendaha té Juàá cuaháⁿ núú ndécú Jèsús

(Mt. 11:2-19)

18 Te cue téé xíca cuu ndihí té Juàá ní xáhaⁿ-güedé xii-dé nchaa sá ní quide-gá, núú ní cana-dé úú tnähá-güedé **19** cuéndá cùñaha-dé quíhíⁿ-güedé nducu tnúhu-güedé núú Jèsús, te núú sá díú-gă cùú-gă Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiökí véxi ñuyíú-a àdi sá cündetu nahi-ni-güedé mei Yàá-áⁿ. **20** Te òré ní quexio cue téé ní tendaha té Juàá núú ndécú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñayiu ní tendaha ñaha-dé xii-ndí véxi-ndí cácaⁿ tnúhu-ndí núú-n, núú sá díú-n cùu Cristú Yaá quixi ñuyíú-a, àdi sá cündetu-ndí mei Crístú càchí-dé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

21 Te mei òré ní quexio-güedé-áⁿ ní quide tátña Jèsús väi ñayiu cùhú, te davá-yu càhú víhí tnähá-yu, te ndí díiⁿ ndí díiⁿ núú cuéhé tnähá-yu ⁱⁱn ⁱⁱn-yu, te cue ñayiu yíhí ñaha espíritu cündihí yucu ñáváha ní queñuhu-gá espíritu-áⁿ yiquí cùñu-yu, te ío väi ñayiu cuàá ní nacaáⁿ-gá núú-yu. **22** Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cuánhú te cani-ndo cuéndú núú té Juàá nchaa sá ní xiní-ndó quide-í, ndihí nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ní caháⁿ-í ní xíndedóho-ndo. Te cùñaha-ndo xii-dé sá quide tátña-í núú cué ñayiu cuàá, te quide tátña-í cue ñayiu yacua, ndihí cue ñayiu tnähá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiquí cùñu-yu, ndihí cue ñayiu doho, nchaa

ñayiu-áⁿ quide tátña-í te ndúha-yu, te ndéé cue ñayiu sa ní xíhí dándoto-í cùñaha-ndo xii-dé, te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ndecuu-í dánèhé-í nchaa ñayiu ndahú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa naníhí tähú-yu. **23** Te cùñaha tucu-ndo xii-dé sá ío váha tähú nchaa ñayiu ñá túú quide sáá iní nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cùñaha-ndo xii-dé —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

24 Te sátá ní yáha-güedé cuánuhú-güedé, te ní ngüíta Jèsús ní caháⁿ-gá núú ñayiu cuéndá té Juàá, te xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Nchòhó ní sàndéhé-ndó ⁱⁱn téé ndècu xíti yucu, te téé-áⁿ ñá túú sàni ⁱⁱn sani úú iní-dé, chi ñá túú quide-dé dàtná quídé nchaa ité náhnú cuaháⁿ-xi duha cuaháⁿ-xi dàcáⁿ òré quéné tachí. **25** Te ni ñá túú ní sàndéhé-ndó ⁱⁱn téé nìhnu dóó váha dóó vii càa. Te nchòhó xini-ndó sá ñayiu sàcuíhnu dóó váha dóó vii càa ñá túú ná cùmäní xií-yu, te nchaa ñayiu-áⁿ ndécú-yu vehe cue téé cùnuu yìndaha ñaha xii ñayiu. **26** Dico nchòhó chi ní sàndéhé-ndó ⁱⁱn téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiökí. Te ndáá sá díú téé càháⁿ tnúhu-gá cùú-dé dico cùnuu-gá-dé dàcúúxí dàva-gá cue téé càháⁿ tnúhu-gá. **27** Te diu cuéndá té Juàá-áⁿ càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndiökí nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii Crístú, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Tendaha-í ⁱⁱn téé caháⁿ tnúhu-í codonùu-dé núú-n cuéndá dàtúha-dé ñayiu cuéndá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă, te ducaⁿ ní ngódó tnùní núú tutú-gá. **28** Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ní ⁱⁱn cue téé ñuyíú-a ñá túú cùnuu-güedé dàtná cùnuu té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñayiu. Te nchaa ñayiu sa ta ndihí ndaha ñaha Yá Ndiökí vitna cuaháⁿ cùnuu-gá-ni tucu-yu dàcúúxí té Juàá cuéi cùú-yu ñayiu ñá túú cùnuu dacúúxí dàva-gá ñayiu yìndaha-gá —cächí Jèsús xáhaⁿ-gă xií-yu.

29 Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ Jèsús, núú nchaa ñayiu ní dàcuandute té Juàá ní cachí-yu sá ío váha quide Yá Ndiökí, te díu-ni ducaⁿ ní caháⁿ cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñahá xii ñayiu cuéndá impuéstú, cue téé ní dàcuandute-dé. **30** Dico cue téé cùu fariséu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés, cue téé ñá túú ní dàcuandute té Juàá ñá túú ní tnähá iní-güedé cada-güedé nchaa sá váha

cuìní Yă Ndiõxí. ³¹ Te Xítôhó Jesucristú ní xáhaⁿ-gă xii-yu:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sâtnahá-xi cùu ñáyiу ndècu vitna. ³² Chi ñáyiу-áⁿ cùu-yaá dàtná cue landú sácōo núú yăhu dàdiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xîtnâha-güexi: “Ní tiú-ndí yaá ndihí vălu te ñá túú ní cuìní-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndâhyú-ndó”, càchí-güexi xîtnâha-güexi. Te ducaⁿ sâtnahá-xi cùu ñáyiу ndècu vitna. ³³ Te té Juàá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiу ío ndâhú ní xóo caxi-dé, te ni ñá túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yâha stilé sá sà ní nduu-xi ndidí, te ní cachí-ndó sá ní xíndecu ndihí-dé espíritu cûndihí yucu ñâvâha. ³⁴ Te sátá ní quexío yúhú Tée cùu ñaní tnâhá-ndó nchâa-ndo, te xèxi-í xìhi-í ndécù-í te càchí-ndó sá cùu-í tée xèxi vihi te xìhi vihi-í. Te càchí tucu-ndo sá cùu-í tée xîca cuu ndihí cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñâhá xii ñáyiу cuèndá impuèstú, ndihí nchaa dava-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, duha càchí-ndó. ³⁵ Te ñáyiу ní tnâhá tnúhu ndihí Yă Ndiõxí, ñáyiу-áⁿ quídë-yu nàcuáa cutnùní sá méeé-gă ío ndècu ndihí-gá sá xìní tnùní-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Jèsús ndécú-gă vehe #ⁿ tée cùu fariséú téé nàni Xímú

³⁶ Te #ⁿ tée cùu fariséú ní càháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te òré ní quexío-gá te cuângihu-gá mèsá. ³⁷ Te xíáⁿ núcôo-gá ní sáá #ⁿ ñadîhí te diu-ni ñaha ñuú-áⁿ cùu-áⁿ, te ndècu-aⁿ ichi díí iní, te sá ní níhí-aⁿ tnúhu sá cuângaxi Jèsús vehe tée cùu fariséú-áⁿ, núú nèhe-aⁿ #ⁿ yoó chitu àcití sâhâⁿ tnámí. ³⁸ Te ní ngóo-aⁿ #ⁿ xio díñi Jèsús, te ní ngüíta-aⁿ ndâhyú-aⁿ te ndihí ndute núú-aⁿ ní naquete-aⁿ sâhâ-gă. Te dâtnùní ní nadayìchí-aⁿ ndihí idi díquí-aⁿ, te ní teyuhu-aⁿ sâhâ-gă, te ní chihi ñaha-aⁿ àcití sâhâⁿ tnámí-áⁿ. ³⁹ Te sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ ní xiní téé cùu fariséú tée ní càháⁿ ñâhá xii-gá-áⁿ núú ní sani iní-dé: “Te núú díçó ndisa téé càháⁿ tnúhu Yă Ndiõxí cùu tée-a ña, te sa cutnùní iní-dé yoo cùu ñaha tnândé ñâhá xii-dé, àdi ná ñáyiу cùu-aⁿ, te díçó #ⁿ ñaha ndècu ichi díí iní cùu-áⁿ”, duha ní sani iní-dé. ⁴⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Xímú, ndècu #ⁿ tnúhu càchí tnúhu-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te tée cùu fariséú-áⁿ xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Cachí tnúhu, Mestrú —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Ní xíndecu #ⁿ tée ní xóo dasaⁿ nùu díhúⁿ, te ní xítaú úú tnâhá-güedé núú-dé. Te #ⁿ-dé ní sâha-dé úhúⁿ ciêndú díhúⁿ denàriú, te ingle-dé ní sâha-dé údico úxí. ⁴² Te ñá ní níhí-güedé nachâhu-güedé núú-dé, te tée ní sánùu ñaha-áⁿ ní quide càhnu iní-dé ndi ndùú-güedé. Te vitna cachí-ó tucu te núú ndëda càa-güedé cùu iní ñâhá-gă-güedé xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴³ Te ní xáhaⁿ tée Xímú-áⁿ:

—Sànuu sá tée tàú väi-gá díhúⁿ io-gá cùu iní-dé tée ní sánùu ñaha díhúⁿ-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá ndàá càháⁿ-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁴⁻⁴⁶ Te Jèsús ní ndacoto-gá núú ñadîhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii té Xímú-áⁿ:

—¿Ndèhe-n nacuáa quide ñadîhí-a ñă? Chi cuângihu-í vehe-n, dico ñá túú ní tâxi-n ndute ndoo sâhâ-í, te ni ñá túú ní tèyuhu ñaha-n, te ni ñá túú ní chìhi-n acití díquí-í, dico ñadîhí-a ní naquete-aⁿ ndihí ndute núú-aⁿ sâhâ-í, te ní nadayìchí-aⁿ ndihí idi díquí-aⁿ, te nuu núu teyuhu-aⁿ sâhâ-í, te ní chìhi-aⁿ acití sâhâⁿ tnámí sâhâ-í. ⁴⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-n sá io cùu iní ñâhá-áⁿ xii-í, te núú xíáⁿ cutnùní iní-ó sá cuéi ío väi sá cuèhé sá dûhá ní quide-aⁿ, dico Yă Ndiõxí sa ní quide càhnu iní ñâhá-gă xii-aⁿ. Chi Yă Ndiõxí quídë càhnu iní-gá ñáyiу cuéi väi àdi sacú cuéchi-yu, te núú sacú cuéchi-yu te sacú cùu iní ñâhâ-ju xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xii ñadîhí-áⁿ:

—Sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

⁴⁹ Te cue téé xînucóo ndihí-gá xîtnâha-güedé:

—¿Ná téé cùu téé-a núú nândi sá quídë-dé, te ndéé nchaa yíca cuéchi ñáyiу quide càhnu iní-dé-i? —càchí-güedé xîtnâha-güedé.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ tûcu-gá xii ñadîhí-áⁿ:

—Sa ní cárku nihnu-n nûú ùhú nûú ndâhú vitna chi ní sândáá iní ñâhâ-ju xii-í, te vitna

cuanùhú te ñá túú-gă ná cani iní-n — càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

8

Nàcuáa dìhí ní chindee ñàha xii Jesús

¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá titní víhí ñùú náhnú, ndihí ñuú lìhli dànehé-gá ñáyiu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu. Te cuáháⁿ ndihí-gá ndí ùxúú tnàhá cue téé xíca cuu ndihí-gá, ² ndihí iiⁿ üú ñáyiu dìhí ní quide tátña-gá ní xíhi ñaha espíritú cúnndihí yucu ñáváha, ndihí ñáyiu tnàhá dava-gá cuéhé ühú ní cùu. Te xíáⁿ tnàhá tucu iiⁿ ñaha nàni Mariá Magdalèná, te ñaha-áⁿ ní xíhi ñaha ūsá espíritú cúnndihí yucu ñáváha xii-aⁿ ni cùu, te ní quee ñaha-xi. ³ Te tnàhá iiⁿ ñaha nàni Juáná ñadihí iiⁿ téé nàni Chúza téé ní cunuu ní xinu cuechi vèhe té Hèrodés, ndihí ingá ñaha nàni Susaná nchaa ñáyiu-áⁿ ní chindee ñàhá-yu xii-gá ndihí nchaa sá ndécú ndihí-yu, te diu-ni ducaⁿ ní quide vài-gá tucu ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ.

Nàcuáa quide téé cuángacáⁿ triú

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Te ío vài ñáyiu ndaa ñuú ní tacá-yu núú ndécú Jèsús, te ní ngüíta-gá ní cani-gá iiⁿ cuéndú ñuú-yu cuéndá tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă xii-yu:

⁵ —Híⁿ téé cuángacáⁿ-dé triú. Te óré ní ngüíta-dé dàngoyo-dé triú-áⁿ te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xénihnu ñáyiu, te ní xiní tíliaá te ní nadatácá-güedi. ⁶ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vihi yúú, te ní xínu-xi dico núú sàcú-ni nduu te ní yíchí-xi, chi ñá túú cöhyo yíhí. ⁷ Te dava ní ngava núú yúcú ndíquíⁿ tnu iñu, te iiⁿnuu-ni ní xínu-xi ndihí tnu iñu-áⁿ, te tnu iñu-áⁿ ní dánáá-xí nchàa triú sá ní xínu-áⁿ. ⁸ Dico dava triú-áⁿ ní ngava-xi núú ndécú ñuhu cocoⁿ, te xíáⁿ ní xínu-xi te ní sahnu-xi, te ío váha ní cuu, chi núú iiⁿ-ní triú te ní nguíhi yoco-xi iiⁿ ciéndú triú-xi — càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Te níhi ní caháⁿ-gá ní xáhaⁿ tucu-gá xii-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ní xíndedóho tnúhu ní caháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuéndá — càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Nàcuáa quèe-xi tnúhu ní caháⁿ Jèsús (Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Te cue téé xíca cuu ndihí Jesús ní xícáⁿ tnúhu-güedé ñuú-gă nüu nása quèe-xi cuéndú ní cani-gá nüu ñayiu. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó chi sa càchí tnúhu Yá Ndiòxí xii-ndo iiⁿ sá vătá quìní-gá-ndó, chi càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gă ñáyiu, dico dava-gá ñáyiu càni-í mee-ni cuéndú ñuú-yu, chi cuéi na quìní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vá cùtnùní iní-yu ná cuéndá ducaⁿ cùu, àdi cuéi na cùndedóho-yu dico ní vá tècú tnùní-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi tnúhu cuéndá téé cuángacáⁿ triú

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Duha quèe-xi cuéndú ní cani-í ñuú-ndó, chi triú ní sacáⁿ téé-áⁿ cùú-xí dàtná tnúhu Yá Ndiòxí. ¹² Te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi-áⁿ, xíáⁿ cùú-xí dàtná ñáyiu ní quée iní-xi tnúhu Yá Ndiòxí, dico sácuíhná cuáháⁿ-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuéndá sá vá quíndáá iní-yu, te vá nánlhí tähú-yu. ¹³ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí vihi yúú, xíáⁿ cùú-xí dàtná ñáyiu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí te díi iní ní tníⁿ-yu tnúhu-gá, dico óré ná dàcaháⁿ ñáhá yùcu ñáváha xií-yu nándi cadá-yu, te dàñna nihnu-yu tnúhu-gá chi ñá níhí ndéé-yu canchicúⁿ nihnu-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁴ Te triú sá ní ngava núú yúcú ndíquíⁿ tnu iñu-áⁿ, xíáⁿ cùú-xí dàtná ñáyiu ní tecú döhoxi tnúhu Yá Ndiòxí, dico cuéé cuéé ní nacuanaá-yu tnúhu-gá, chi cuéndá mee-ni sá cùú-xí mèé-yu ñuhu iní-yu, ndihí cuéndá sá io sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndihí cuéndá sá io cùdíi iní-yu nchaa sá io ñuyíú-a núú xíáⁿ àúⁿ nă cuu ní xíndedóho-yu tnúhu-gá. ¹⁵ Dico triú sá ní ngava núú ndécú ñuhu cocoⁿ, xíáⁿ cùú-xí dàtná ñáyiu váha iní-xi ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí chi ñá túú dàñna nihnu-yu, te ní yùhu ní iní-yu quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá.

Nàcuáa quidé-yu iti (Mr. 4:21-25)

16 Te ñá túú ní iiⁿ ñáyiu tèñuhú-yu iiⁿ ití te dàdáhu-yu, àdi chiváha-yu iiⁿ caha càmá, chi taxi ndecú-yu núú nínu cuéndá cutnúní núú nchàa ñáyiu ndècu vehe. **17** Te ni iiⁿ tnúhu sá ñá tècú tnùní ñáyiu vitna vá càchí-ó sá vă tècú tnùní-yu chi dacuéi sá tècú tnùní-yu, te ni iiⁿ tnúhu sá càchí-ó cùu yuhu vitna vá cùu yùhu chi dacuitíi sá quéé tűu-xi núú ñáyiu.

18 Te chí cündèdóho váha tnúhu na càháⁿ-í-a. Nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí io-gá cuita quindáá-gá iní ñáhá-yu xii-gá quíhíⁿ, te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá uuⁿ-gá cuita cuu sàá-gá iní-yu núú-gá quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cue ñaní Jèsús ndihí náná-gă (Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Te ní quexío náná Jèsús ndihí cue ñaní-gá vehe núú ndécú-gă, te ñá ndácü-yu caháⁿ ndihí ñáhá-yu xii-gá chi ío cuéhé ñáyiu ndècu núú ndécú-gă. **20** Te iiⁿ ñáyiu xindecu-áⁿ ní dáyáha-yu tnúhu núú-gă, te xähäⁿ-yu:

—Ní quexío náná-n ndihí cue ñaní-n xinutniiⁿ-yu quehé, te cuiní-yu caháⁿ ndihí ñáhá-yu xii-n —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-gá.

21 Te ní xáhaⁿ-gă:

—Nchaa ñáyiu sàcündedóho tnúhu Yá Ndiòxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, ñáyiu-áⁿ cùu-yu dàtná náná-í ndihí dàtná cue ñaní-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii ñáyiu ní dáyáha tnúhu núú-gă-áⁿ.

Jèsús ngání-gă táchí ndihí ndute làgúná (Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Te iiⁿ nduu ní quée Jèsús bárcú ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gă:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndàa ingá xio yuhu làgúná —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te cuaháⁿ-güedé ndihí-gá. **23** Te níni ñùhu barcú ichi cuaháⁿ-xi núú ndute ní xídí Jèsús. Te ní ngüíta-xi níhi vihi quene táchí te ta nàdachitú-xi ndute xítí bárcú-áⁿ cuaháⁿ, te sa cuiní-ná-xi quée naa bárcú-áⁿ xítí ndute ni cùu. **24** Te ní sáháⁿ-güedé núú caháⁿ Jèsús xídí-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ndiquíú iní chi tà quée naa-o cuaháⁿ! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní ndiquíú iní-gá te ní ndacoo-gá te ní tenàá-gá táchí-áⁿ ndihí ndute làgúná-áⁿ, te ní ngüíñí-ni táchí-áⁿ te ní nucúndecu nahi-nă ndute làgúná-áⁿ. **25** Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ní quide-gá ní xiní-güedé, te ní yuhú-güedé, te ní xítnáha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núu ní caháⁿ-ni-dé te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndute lagúná-a-i? —càchí-güedé xítnáha-güedé.

Téé yìhi ñaha cue espíritu cündihí yucu ñáváha

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Te ní sáá-gá ndihí-güedé yucu cue téé ñuú Gàdará, te yìhi ndáá-ni ndàa ingá xio làgúná-áⁿ cáá dìstritú Galileá. **27** Te òré ní quene Jèsús xítí bárcú te ní dáyátní ñáha iiⁿ téé ñuú-áⁿ xii-gá, te yìhi ñaha titní espíritu cündihí yucu ñáváha xii-dé. Te ní cunaha ñá túú-gá sácuílmu-dé dóo-dé, te ní ñá túú-gá sácündecu-dé vehe-dé, chi da nchaa núú yínduxi ndiyí quide vehe-dé. **28** Te òré ní xiní-dé Jèsús te ní ngüíñí xítí-dé núú-gă, te cue espíritu yíhí ñáha xii-dé-áⁿ ní quide-xi níhi ní caháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—¿Ná cuéndá véxi-ó Jèsús Déhe Dútú Ndiòxí sàdí-n ìchi-í-i? Te càháⁿ ndahú-í núú-n sá vă dándòho ñaha-n xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

29 Te ducaⁿ ní caháⁿ-dé cuéndá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa espíritu cündihí yucu ñáváha yìhi ñaha sá ná quée ñaha-xi xii-dé. Te nchaa xíáⁿ ní xóo dacaháⁿ-xi iní-dé nándí sá ní xóo cada-dé nüú ní xóo dacütu ñaha-güedé cadéná xii-dé cuéndá sá ñá túú-gă ná cada-dé, te ní xóo cundeé ñáhá-güedé, dico cuéi ducaⁿ dico ní xóo dandàva-ni-dé cadéná, te cue espíritu cündihí yucu ñáváha-áⁿ ní xóo dacùnu ñaha-xi xii-dé ní xóo quíhíⁿ-dé xítí yucu. **30** Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-dé, te xáhaⁿ-gă:

—¿Násá nàni-n-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gă.

Te ní xáhaⁿ-dé:

—Vài Sandadú nánì-í —càchí-dé xāhaⁿ-dě xii-gá.

Te ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-dě xii-gá cuèndá sá io cuéhé espíritú cúnđihí yucu ñáváha yíhi ñaha xii-dé. ³¹ Te nchaa espíritú-áⁿ nǐ cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá vă téndàha ñaha-gá xii-xi quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú. ³² Te diu-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yíhi vài cuchí xíxexi-güedí, te nchaa espíritú-áⁿ nǐ cáháⁿ ndàhú-xi núú-gá sá ná dàña-gá quíhu-xi yíqui cùnnú nchaa cùchí-áⁿ, te Jèsús ní xáhaⁿ-gá sá cùú quíhu-xi yíqui cùñú-güedí. ³³ Te ní quee ñaha nchaa espíritú-áⁿ xii téé-áⁿ, te ní quíhu-xi nchaa cùchí-áⁿ, te cùchí-áⁿ nǐ xinu-güedí duha ní quée-güedí ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedí xítí ndute te ní ndihí-güedí ní cáhá.

³⁴ Te òré ní xiní cue téé xito cuchí-áⁿ nàcuáa ní cuu te ní yuhu-güedé ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núú cuè ñáyiu ndècu xítí nūú, ndihí núú cuè ñáyiu ndècu xítí yucu. ³⁵ Te nchaa ñáyiu ní níhí tnúhu ní queé-yu cuáháⁿ ndéhē-yu nàcuáa ní cuu. Te òré ní quexío-yu núú ndécú Jèsús, te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ núcōo-dé núú sàhá Jèsús, te níhnu-ná-dé dòó-dé, te núcōo-dé dàtná ⁱⁱn ñáyiu váha, te ní yuhu-yu òré ní xiní ñáhă-yu xii-dé. ³⁶ Te nchaa ñáyiu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yíhi ñaha cue espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchaa ñáyiu ní quexío-áⁿ nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ ndihí nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-áⁿ; ³⁷ Te sá dúcáⁿ ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núú nchaa ñáyiu nūú Gàdará io ní yuhu-yu te ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná nùhú-gá núú ndèé ichi véxi-gá. Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-yu núú cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú. Te òré ndée-gá bàrcú-áⁿ nùhú-gá ³⁸ ní ngüíta téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cúnđihí yucu ñáváha càháⁿ ndàhú-dé núú-gá núú vá cúnđee iní-gá quíhíⁿ ndihí ñaha-gá xii-dé, dico Jèsús ní quide ndee iní ñáhá-ni-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá:

³⁹ —Cuanùhú vehe-n, te cani-n cuèndú núú nchaa ñáyiu sá io càhnu cuu nchaa sá văha ní quide ñaha Yă Ndiõxí xii-n — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé-áⁿ ní xica-dé cuánuhú-dé te ní ngüíta-dé ní cani-dé cuèndú núú nchaa ñáyiu xíndecu níhíi nūú sá io càhnu cuu nchaa sá văha ní quide ñaha Jèsús xii-dé.

*Cuèndá déhe yoco tě Jàirú, ndihí cuèndá ⁱⁱn ñadìhí ní tnándeé dòó Jèsús
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)*

⁴⁰ Te òré ní ndexio Jèsús ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ñáyiu xíndecu xíáⁿ sa ndètu càhnu ñaha-ná-yu, te io váha ní cáháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-gá òré ní nasáá-gá. ⁴¹ Te ⁱⁱn téé tàxi tnuní veñúhu ní quexío-dé núú ndécú Jèsús, te téé-áⁿ nání-dé Jàirú, te ní ngüíñí xítí-dé núú-gá càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nūú vá cúnđee iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í cada táttna-n děhe yoco-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴² Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-dě chi ndècu ⁱⁱn dii-ni déhe yoco-dé, te ndècu-xi datná úxúú cuíá-xi, te càhú víhí tnàhá-xi cùhú-xi te cuíñí-xi cuú-xi. Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí téé-áⁿ, te io vài ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xíi-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu.

⁴³ Te tnuú nchaa ñáyiu-áⁿ ñútnàhá ⁱⁱn ñaha cùhú, te ñaha-áⁿ sà ní cuu úxúú cuíá sà cùhú-aⁿ ngöyo ñaha níñí xii-aⁿ, te io cuéhé díhúⁿ ní cuu dàndoñuhu-aⁿ chi ní nadico-aⁿ nchaa sá ndécú ndihí-aⁿ cuendá ní níhí-aⁿ díhúⁿ ní queheⁿ nchaa ñáyiu ní quide táttna ñaha xíi-aⁿ, dico ni ⁱⁱn-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ. ⁴⁴ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá Jèsús, te ní tnándeé-aⁿ luha yuhu dòó-gá te òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ.

⁴⁵ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-yu, te xáhaⁿ-gá:

—Ndédacàa-ndo ní tnándeé ñáhá xíi-í? — càchí-gá xáhaⁿ-gá xíi-yu.

Te nchaá-yu ní xáháⁿ-yu sá ní ⁱⁱn-yu ñá túú ní tnándeé ñáhá xíi-gá. Te té Pélú ndihí cue téé cùndihí-dé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mestrú, ndèhe-n sá väi ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xíi-n, te xio xio dàdehnde ñahá-yu, te xícáⁿ tnúhú-gá-n yòo ní tnándeé ñáhá xíi-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

46 Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Dico diu iiⁿ-ndo ní tnándeé ñahá xìi-í, chi ní cutnùní iní-í sá iiⁿ ñáyiu cùhú ní tnándeé ñahá xìi-í te ní ndúha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

47 Te sátá ní xiní ñaha-áⁿ sá ní cutnùní iní Jèsús sá ní tnándeé ñahá-áⁿ xìi-gá, te yùhú yùhú-aⁿ ní sáhá-aⁿ ní ngüíñí xítí-áⁿ nüú-gă, te ní náhmá-aⁿ nüú-gă, ndihí nüú nchàa ñáyiu ná cuèndá ducaⁿ ní quide-aⁿ ní tnándeé-aⁿ-gá, ndihí cuèndá sá òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ. **48** Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú, ní sándáá iní ñahá-n xìi-í nüú ní ndúha-n, te cuanùhú vitna te ñá túú-gă ná cani iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

49 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá iiⁿ téé xìnu cuechi vehe té Jàirú téé taxi tnuní veñúhu, te xáhaⁿ téé xìnu cuechi-áⁿ xii-dé:

—Sa ní xíhí déhe-n, vá chichìuⁿ-gá-n Mestrú —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

50 Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ téé xìnu cuechi-áⁿ xii té Jàirú ní tecú dóho Jèsús, nüú ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Vá ndihú iní-n, quindáá iní ñahá-ní-n xìi-í te ndúha déhe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

51 Te òré ní sáá-gá vehe té Jàirú te ñá ní dàña-gá quíhu ñáyiu cùtexínu, nüú té Pèlú-ni ndihí té Jàcobó-ni, ndihí té Juàá-ni, ndihí tátá ndihí náná-ni xíhí ní xíhí-áⁿ cuängihu ndihí-gá xítí vehe. **52** Te nchaa ñáyiu sa xíndecu vehe-dé-áⁿ xíndáhyú-yu sá ndihú iní-yu cuèndá sá ní xíhí-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Vá ndàhyú-ndo, chi díccó-ni xìdí-xi ñá túú ní xíhí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

53 Te ní sácú ndeeé ñahá-yu xii-gá, chi sá cùu-xí mèé-yu chi ní xíhí ndisa xíhí-áⁿ.

54 Te Jèsús ní tnii-gá ndaha xíhí ní xíhí-áⁿ, te níhi ní caháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gă:

—Xíhí cuéchí, ndacoo —càchí-gá xáhaⁿ-gă.

55 Te xíhí-áⁿ ní ndoto-xi, te òré-ni ní ndacoo-xi, te Jèsús ní xáhaⁿ-gă sá ná cuñàhá-yu sá caxí-xí. **56** Te tátá-xi ndihí náná-xi súúní ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní dándótó ñaha Jèsús xii-xi, te ní xáhaⁿ-gă xií-yu sá vă yoo iiⁿ cùñàhá-yu sá dúcáⁿ ní quide-gá.

9

Jèsús téndàha-gá ndi ùxúú cue téé xíca cuu ndihí-gá quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní sáñaha-gă xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuèndá queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndihí yucu ñáváha yíhí ñaha xii ñáyiu, ndihí cuèndá sá cádá táttna-güedé nchaa ñáyiu cùhú.

2 Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé sá quíhíⁿ-güedé danèhé-güedé ñáyiu nàcuáa cada Yá Ndiòxí ndihí ndaha ñahá-gá xií-yu, te ducaⁿ càda táttna-güedé cue ñáyiu cùhú. **3** Te cùmání-gă caca-güedé quíhíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ñá túú tnàhí ná canehe-ndo cùu ichi-ndo, ni táttnu, ni ñùnu, ni sá caxí-ndo, ni díhúⁿ. Te ní vă cánèhe-ndo ingá ichí dóo-ndo, chi diu-ni dóo níhnú-ndo-áⁿ xíáⁿ tnàhí-ni. **4** Te ndédani càa vehe na saá-ndo, te xíáⁿ cundecu-ndo ndée ná sàá nduu ndée-ndo. **5** Te nüu ñá túú cuìní-yu queheⁿ cuèndá ñahá-yu xii-ndo, te ndee-ndo ñùú-áⁿ, te naquidi-ndo tícá chúhmá ní tnii sáhá-ndo cuèndá sá ná cùtnuní iní-yu sá ñá túú quide váha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

6 Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé, te ní quee-güedé cuaháⁿ-güedé nchaa ñuú dácuàha-güedé ñáyiu tnúhu Yá Ndiòxí, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-yu, te ducaⁿ ta quide táttna-güedé nchaa ñáyiu cùhú cuaháⁿ.

Nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Te té Hèrodés téé cùu gobiernú ní níhí-dé tnúhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te quiyuhú iní-dé te sàni iní-dé yoo cùu-gá. Te ducaⁿ ní sani iní-dé chi dava ñáyiu càchí-yu sá té Juàá téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyiu ní ndoto cùu-gá. **8** Te davá-yu càchí-yu sá té Èliás cùu-gá, te davá-yu càchí-yu sá iiⁿ téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndée sanaha vihi ní ndoto cùu-gá, càchí-yu. **9** Dico té Hèrodés ní cachí-dé:

—Yúhú ní táúchíuⁿ-í ní xehndé-güedé díquí té Juàá. ¿Te yoo cùu téé dii cuèndú-xi

níhí-a sá súúní cuéhé nüú sá quídé-dé váíⁿ? —duha ní cachí-dé.

Te té Hèrodés ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuéndá quiní-dé Jèsús.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mǐl cue téé te dìiⁿ ñáyiу dìhi ndihí landú

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Te nchaa cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí nüú ñáyiу ní ndexio-güedé nüú-gă te ní ngüíta-güedé nácàni tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé. Te dätnùní ní xica-gá medìi-ni-gá ndécá ñaha-gá xii-güedé cuáháⁿ iiⁿ xichi nüú ñà túú ñáyiу ndècu, yatni nüú cáá ñùú Bètsaidá. ¹¹ Dico òré ní níhí ñáyiу tnúhu sá cuáháⁿ Jèsús, te nchicúⁿ-yu-gá cuáháⁿ, te òré ní quexió-yu nüú-gă, te ní queheⁿ cuéndá ñahá-gă xii-yu, te ní dánèhé ñahá-gă xii-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu, te ní quide tátña-gá nchaa ñáyiу cùhú.

¹² Te òré sa ní cuaa te ní natacá ndí ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá nüú-gă, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáyiу-a, chi sa ní cuaa, te na quíhíⁿ-yu nchaa vehe càa yatni iha, ndihí nchaa xiti ñuú cáá yàtni iha cuaáⁿ-yu sá cáxí-yu, te diu-ni yàcáⁿ ndetatú-yu, chi nüú ndécú-ó iha ñá túú tnàhí ná ío —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Mee-ndo chí cuáñaha sá ná càxí-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túú nágá ndécú ndihí-ndí, chi úhúⁿ duha-ná pàá, ndihí úú-nă chácá ndécú ndihí-ndí, te diu-ni nüú quíhíⁿ-ndí cuaaⁿ-ndí sá cáxí-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te xínu dàtná úhúⁿ mǐl mee-ni cué téé, te diiⁿ ñáyiу dìhi ndihí landú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Chí cùñaha na ngöo ndí údico úxí ndí údico úxí-yu iiⁿ iiⁿ xichi —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁵ Te ducaⁿ ní quide-güedé, te ní ngóo-yu nchaaá-yu. ¹⁶ Te dätnùní ní queheⁿ-gá ndí ùhúⁿ pàá-áⁿ, ndihí ndí ndùú chácá-áⁿ. Te ní ndacoto-gá andiu, te ní ndacáⁿ

táhú-gă nüú Yá Ndiòxí, te dätnùní ní táhú cuéchi-gá pàá-áⁿ ndihí chácá-áⁿ, te ní saha-gá nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá ní dácähñu ñaha-güedé xií-yu. ¹⁷ Te nchaaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xiti-yu. Te sátá ní túhú cóhō-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítu ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sá ní quendóo.

Té Pélú xáhaⁿ-dě xii Jèsús sá diú-gă cíú-gă Crístu
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Te iiⁿ nduu ndècu mee Jesús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te càháⁿ ndihí-gá Yá Ndiòxí, te sátá ní yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndiòxí, te ní xícáⁿ tnúhú-gă nüú-güedé, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú càchí ñáyiу-va? —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu càchí-yu sá cíú-n ndí Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiу, te davá-yu càchí-yu sá cíú-n tě Èliás, te davá-yu càchí-yu sá iiⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ní ndoto cùu-n, duha càchí-yu —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁰ Te ní xícáⁿ tnúhú tucu-gá nüú-güedé, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-i? —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te té Pélú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó cíú-n Crístu Déhe Dútú Ndiòxí —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Jèsús càháⁿ-gă sá cáhní ñaha-güedé xii-gá
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé sá vă yoo iiⁿ cùñaha-güedé yoo cùu-gá. ²² Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ío cuéhé sá ndohò-í, chi daquèe tihú ñahá cué téé cùu sacuéhé nüú ñáyiу isràél, ndihí cue dütú cùnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiу nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés, te sáá nduu te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²³ Te dätnùní ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiу:

—Nchaa ñáyiу cuñí chitnahá ñahá xii-í, te xini ñuhu-xi vă cädá-gă-yu sá sání iní méé-yu, te iiⁿ nduu iiⁿ nduu cada ndee

ìní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuèndá-í, te cuéi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í. ²⁴ Te nchaa ñáyiu cuìní sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnu-yu. Dico nchaa ñáyiu ñà túú yùhú cuéi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyíú-a sá cuèndá-í, te ñáyiu-áⁿ naníhí tähú-yu. ²⁵ Te cuéi nchaandi tühú sá ió ñuyíú-a na nìhí ñáyiu cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xiäⁿ ná càda cuíta nihnu-yu te ñá túú védana nàndíhi-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xiäⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiu na cùcahan núú-xi caháⁿ yáha cuèndá-í ndihí cuèndá nchaa tnúhu-í, te tnàhá yùhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo cucahaⁿ núú-í núú-yu òré quixi tucu-í ndihí cue espíritu xínú cuèchi núú Tätä-í Dútú Ndiökí, te mee-gă cada cutnúní iní nchaa ñáyiu sá ió cahnu cuu-í, ²⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ió dava nchòhó ñáyiu ndècu iha vitna vá cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quiní-ndó sáa nduu ndíhu ndaha ñáha Yá Ndiökí xii ñáyiu —càchí-gă xáhaⁿ-gă xií-yu.

*Ní nadáma dóó Jèsús ndihí núú-gă
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)*

²⁸ Te ní cuu dàtná úná nduu sá dúcáⁿ ní caháⁿ Jèsús, te cuásaá-gá iñⁿ yucu caháⁿ ndihí-gă Yá Ndiökí, te ndeca-gă té Pélú, ndihí té Jàacobó, ndihí té Juàá cuásaá. ²⁹ Te nini càháⁿ ndihí-gă Yá Ndiökí ní nadáma núú-gă ndihí dóó-gă, te dóó-gá-áⁿ súúni ní nduu cuixíⁿ víhí, te súúni dàtasaⁿ-xi. ³⁰ Te òré-ni-áⁿ ní xiní-güedé úú tnàhá cue téee càháⁿ ndihí-gă, te iñⁿ-dé cùú-dé té Moisés, te ingá-dé cùú-dé té Èliás, ³¹ te súúni dàtasaⁿ-xi ní càndéé núú ndécu cué téee úú-áⁿ ndihí-gă, te xíndatnúhu-güedé nàcuáa ndoho Jèsús cuú-gă ñuu Jerusálén dàtná ní cachí méé-gă. ³² Te té Pélú ndihí úú-gá-güedé cuìní víhí-güedé cùdú-güedé, dico ní sahni iní-güedé ñá túú ní xidí-güedé, te ní dánèhé núú ñahá-xí xii-güedé sá súúni vähä cäa núú ndécu Jèsús, ndihí úú cue téee càháⁿ ndihí-gá-áⁿ. ³³ Te òré sa ndùcu ndee cue téee úú-áⁿ caca-güedé nuhú-güedé, te ní xáhaⁿ té Pélú xii-gă:

—Mèstrú, jváha ní cuu sá ndécu-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnu-vixíⁿ, iñⁿ cuu cuèndá-n, te iñⁿ cuu cuèndá té

Moisés, te iñⁿ cuu cuèndá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Dico té Pélú chi ni mèe-dé ñá túú ní cùtnuní iní-dé násá ndùu tnúhu ní caháⁿ-dě. ³⁴ Te nini càhán-dé ní quexio iñⁿ víco nüú ndécu-güedé-áⁿ ní dàdáhu ñaha-xi xii-güedé, te ní yùhú-güedé sá dúcáⁿ ní quexio víco-áⁿ ní dàdáhu ñaha-xi. ³⁵ Te xítí víco-áⁿ ní tecú ní caháⁿ Yá Ndiökí, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í, tée ío cùu iní-í, te tnii-ndo nchaa tnúhu caháⁿ-dě —duha ní xáhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁶ Te sátá dúcáⁿ ní caháⁿ Yá Ndiökí, te ní quide cuèndá-güedé sá mèdii-ná Jèsús ndécu-gă xiáⁿ. Te vá yöö iñⁿ ní xáhaⁿ-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ní xiní-güedé-áⁿ.

Jèsús quídé tätña-gá iñⁿ téee cuechi yihí ñaha espíritu cündíhi yucu ñáváha

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Te ingá nduu-áⁿ cuänuu-gă yucu-áⁿ ndihí-güedé, te ío cuéhé ñáyiu cuaháⁿ tnahá ñáhá xii-gá. ³⁸ Te iñⁿ téee ñuhu tnahá tnuú-yu-áⁿ ní caháⁿ níhi-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, ío càháⁿ ndàhú-í núú-n nüu vá cùndèe iní-n càda tätña-n dëhe-í, chi iñⁿdí duha-dé ndécu, ³⁹ te yihí ñaha espíritu cündíhi yucu ñáváha xii-dé, te òré ná nàtnii ñaha-xi xii-dé, te dàcana saa ñaha-xi, te ndàda ruúⁿ ñahá-xí xii-dé, te tåva-xi tñíú yuhu-dé. Te ío dàndo ho ñaha-xi xii-dé, chi ndéé núú ñá cùú-gă, te dàña ñaha tnaa-xi xii-dé. ⁴⁰ Te sa ní caháⁿ ndàhú-í núú cué téee xíca cuu ndihí-n queñuhu-güedé-xi, dico ná túú ní ndàcu-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiu:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyíú-a ío sáa iní-ndó, chi ñá túú cuìní-ndó quindáá iní-ndó Yá Ndiökí! Te ní cuu vài nduu quide ndee iní-í nchaa sá quídé-ndó, ¿te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gă cada-ndo-i? —càchí-gă xáhaⁿ-gă xií-yu.

Te ní xáhaⁿ-gă xii téee cùhú déhe-xi-áⁿ:

—Taxi déhe-n iha —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴² Te òré cuaháⁿ téee cuechi-áⁿ núú-gă, te espíritu cündíhi yucu ñáváha-áⁿ ní dàndùá ñahá-xí xii-dé, te sahni yihí ñahá tucu-xi xii-dé ní cùu, dico Jèsús níhi ní caháⁿ-gă

ní tenàá-gá espíritu-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xìi-dé, te ní nacuáha cuéndá ñahá-gá xii-dé tátá-dé. ⁴³ Te nchaá-yu ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ní cuu, te ní cachí-yu sá lo càhnu cuu Yá Ndióxi.

*Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cùu-gá
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)*

Te nini xícuñúhu-yu nàcuáa ní quide Jèsús, te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xìca cuu ndihí-gá:

⁴⁴ —Nchòhó cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-i-a, te vá ná cuànaa-ndo, chi yúhú Tée cùu ñaní tnahá-ndó nchàa-ndo sáa ^{iiⁿ} nduu te cuáha cuéndá ñahá-güedé xii-í núú cué téé cùu úhú iní ñahá—cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Dico cue téé-áⁿ ñá túú ní tècú tnùní-güedé nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé, te ducaⁿ ní yáha-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá sá vă tècú tnùní-güedé, te ní yùhú-güedé cacráⁿ tnúhú-güedé núú-gá násá ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Cue téé ndùcu tnúhu núú tnahá núu ndédacàa-güedé io-gá cúnùu
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)*

⁴⁶ Te cue téé xìca cuu ndihí-gá ní ngüíta-güedé ndátnúhu-güedé núu ndédacàa-güedé io-gá cúnùu, ⁴⁷ dico Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé núu ní cana-gá ^{iiⁿ} té lìhli, te ní sanu tríi ñaha-gá ^{iiⁿ} xio diñi-gá. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñayiu na quèheⁿ cuéndá ^{iiⁿ} té lìhli dàtná té lìhli-a cuéndá sá ñuhú iní ñahá-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuéndá-yu, te nchaa ñayiu na quèheⁿ cuéndá ñahá xii yúhú, te cada iní-yu sá tnahá Tátá-í Dútú Ndióxi Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuéndá-yu. Te nchaa ñayiu ío ndàhú iní-xi mee-ni xìnu cuechí-yu, ñayiu-áⁿ lo-gá cúnùu-yu—cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Ñayiu ñá túú cùu úhú iní ñahá cündihí ñahá-yu xii-o
(Mr. 9:38-40)*

⁴⁹ Te té Juàá diu-ni ^{iiⁿ} téé xìca cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ^{iiⁿ} téé càcunehe ñaha-dé xii-n, te ndèñuhu-dé espíritu cündihí yucu ñaváha yìhi ñaha xii ñayiu, te nchuhú ñá túú ní dàña-gá-ndí ducaⁿ

càda-dé, chi ñá túú xìca cuu ndihí ñaha-dé xii-o—cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñayiu ñá túú cùu úhú iní ñahá xii-o te cündihí ñahá-yu—cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús càháⁿ-gá dóho té Jàcobó ndihí té Juàá

⁵¹ Te òré sa ta cùyatni ndaa Jesús andiu, te ní xica-gá cuáhán-gá ñuu Jerusàlén, chi duuⁿ duuⁿ ní sani iní-gá sá quíhíⁿ-gá. ⁵² Te ní tendaha-gá cue téé yòdo nuu cuáhán, te ní quexío-güedé ^{iiⁿ} ñuu, te ñuu-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmariá, te ndùcu-güedé ^{iiⁿ} vehe cada túha-güedé òré quexio-gá. ⁵³ Dico ñayiu Sàmariá ñá túú ní cuìní-yu cuáñaha nùú-yu vehe, chi cuéndá sá ní cutnùní iní-yu sá lichi yáha-ni-gá quíhíⁿ-gá ñuu Jerusàlén. ⁵⁴ Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu ñá túú ní cuìní-yu cuáñaha nùú-yu vehe ndetatú-gá, núu ní xáhaⁿ té Jàcobó ndihí té Juàá cue téé xìca cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿cuìní-n càcán táchú-ó nùú Yá Ndióxi cuéndá dangàva-gá ñuhú danàa-gá ñayiu ñuu-a dàtná ní quide té Èliás téé ní xóo càhán tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha-áⁿ? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵⁵ Te Jèsús ní nchocotó-gá núú-güedé, te níhi ní càhán-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Nchòhó, chi ñá túú văha iní-ndó te núu ducaⁿ càháⁿ-ndó. ⁵⁶ Chi yúhú Tée cùu ñaní tnahá-ndó nchàa-ndo véxi-í sá dácacu nihnu-í ñayiu, te ñá diú véxi-í sá dácacu nihnu-í-yu—cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá, te ní xica-gá cuáhán-gá ndihí-güedé ingá ñuu.

*Ñayiu cuìní chitnahá ñahá xii Jésús ní cùu
(Mt. 8:19-22)*

⁵⁷ Te ñuhú Jesús ichi ndihí-güedé, te ^{iiⁿ} téé ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuìní-i canchicúⁿ ñahá-í xii-n ndení ní cuu na quíhíⁿ-n—cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁵⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Nchaa ñúcuii chi ndècu yaú cùu vèhe-güedí saquíhi-güedí, te nchaa quíti ndàva caa tacá-güedí diquí yutnu, dico yúhú Tée cùu ñaní tnahá-ndó nchàa-ndo chi ñá túú ndéé cacrá vèhe-í ñuyíú-a ndetatú-í—cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

59 Te dătnùní ní xáhaⁿ tucus-gá xii ingá-dé:

—Yòhó taquìxi chitnahá ñahá-n xìi-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Dico téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú, daña na nùhú-í cundetu-í cuú tătă-í te chindúxi-í-dé, te dătnùní quixi-í chitnahá ñahá dúcaⁿ-ná-í xii-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

60 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Daña ñayiu ñá túú sàndáá iní ñahá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñayiu-áⁿ cùú-yu dătná ñayiu ní xihí cuéi ndècu-ní-yu núú ñuyíú-a. Te yòhó taquìxi, chi quihíⁿ-n dànehé-n ñayiu nàcuáa cada Yá Ndiòxí ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

61 Te ní xáhaⁿ tucus ingá-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuiní-í chitnahá ñahá-í xii-n, dico díhna-gá daña na nùhú-í cada ndee iní-í nchaa ñayiu ndècu vehe-í, te dătnùní quixi-í —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

62 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa ñayiu ní sàndáá iní ñahá xii-í, te núú vá cánchezcúⁿ nihnu ñaha-yu ní yùhu ní iní-yu, te cùú-yu dătná iiⁿ téé ní tnii ndaha látú cutu-dé, chi téé-áⁿ núú na ndàcoto-dé ndàa sátá-dé òré xítú-dé, te vá quihíⁿ ndáá látú-dé ducaⁿ sàtnahá-xi cùú-yu. Te cue ñayiu chi vá cùú ndáá-yu nàcuáa ndíhu ndaha-gá dava-gá ñayiu—cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

10

Jèsús téndàha-gá únídico úxí cue téé quihíⁿ caháⁿ tnúhu-gá núú ñayiu

1 Te sátá dúcáⁿ ní cuu, te ní cáxi tucu Xítohó Jesucristú únídico úxí cue téé codonùu-güedé quihíⁿ-güedé caháⁿ-güedé tnúhu-gá nchaa ñuú, ndíhi nchaa dava-gá xichi núú quihíⁿ-gá, te ndí ndúú ndí ndúú-güedé tendaha ñaha-gá xii-güedé quihíⁿ-güedé. **2** Te cùmání-gá caca-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó xiní-ndó sá òré ná sáá yóó cuu nchaa sá xítú ñayiu, te ío vái cuu. Te na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàtná vái sá xítú ñayiu cùu, ducaⁿ ío vái ñayiu cùmání cundedóho tnúhu Yá Ndiòxí te ío sacú ñayiu dàcuaha ñaha xií-yu tnúhu-gá, núú xián xíní ñuhu-xi cágáⁿ-ndó núú Yá Ndiòxí

cuéndá sá ná dàcaháⁿ-gá iní ñayiu caháⁿ-yu tnúhu-gá núú ñayiu cùmání cundedóho tnúhu-gá. **3** Te nchòhó cùu-ndó dàtná

cue mbéé cue quiti cuaháⁿ núú yihí cué quiti dééⁿ. Chi tendaha ñaha-í xii-ndo quihíⁿ-ndó núú xíndecu nchaa ñayiu cuihna iní-xi. **4** Te vá cànèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, ni núú cùhúⁿ díhúⁿ-ndo, te ni vă cädá tûha-gá-ndo chàu-ndó chi diu-ni chàu yihí-ndó-áⁿ xiaⁿ-ni quihí-ndo, te vá ío cuyaa-ndo caháⁿ ndihí-ndo ñayiu ñuhu ichi.

5 Te òré ná quèxio-ndo iiⁿ vehe, te duha cùñaha-ndo xii ñayiu dii vèhe-xi-áⁿ: “Yá Ndiòxí chindée ñaha-gá xii-ndo ío vâha cuu iní-ndó cùndecu-ndo”, duha cùñaha-ndo xii-yu. **6** Te núú ñayiu-áⁿ ní nduu táhú-yu sá cùndecu vâha iní-yu núú Yá Ndiòxí, te cuu-xi sá vâha sá cùú-xi-yu tnúhu cùñaha-ndo-áⁿ, dico núú ñá túú ní caháⁿ vâha ndihí ñahá-yu xii-ndo, te cùñaha-ndo sá vă cùú-xi sá vâha sá cùú-xi-yu. Dico núú ní caháⁿ vâha ndihí ñahá-yu xii-ndo, **7** te diu-ni vehe-áⁿ cada vehe tnaa-ndo, te ñá túú-gá ndéé nducu-ndo vèhe cundecu-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxi-yu, chi nchaa cue téé quide chiuⁿ dacuitíí tàú-güedé sá nihí-güedé sá caxí-güedé cuéndá nchaa chiuⁿ quide-güedé. **8** Te núú ní sáá-ndó iiⁿ ñuú núú ní queheⁿ cuéndá ñahá-yu xii-ndo, te caxi-ndo nchàa sá ná tàxi-yu. **9** Te cada tâtna-ndo cué ñayiu cùhú xíndecu ñuú-áⁿ, te cùñaha-ndo xii-yu sá sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu.

10 Dico núú ní sáá-ndó iiⁿ ñuú núú ñà túú ní quèheⁿ cuéndá ñahá-yu xii-ndo, te tnii-ndo íchi cuita caháⁿ-ndó cuaháⁿ, te cùñaha-ndo xii-yu: **11** “Ndéé tícá chuhmá ní tnii sáhá-ndí ñuú-ndó nàquidi-ndí, te duha quide-ndí cuéndá cutnùní iní-ndó sá ñà túú quide vâha-ndo ndècu-ndo. Dico cunaha-ndo sá sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo ni cùu”, duha cùñaha-ndo xii-yu. **12** Te na cáchí tnúhu-í xii-ndo sá ná sáá nduu càda ndáá Yá Ndiòxí cuéchi nchaa ñayiu, te ñayiu ñuú-áⁿ ío-gá ndohó-yu dàvá-áⁿ dàcúúxí ñayiu ñuú Sòdomá — cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuéndá ñayiu dava ñuú ñá túú sàndáá iní

tnúhu Xítohó Jesucristú*(Mt. 11:20-24)*

13 Te Jèsús xáhaⁿ-gă xii ñáyiu dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá:

—¡Ndàhú nchòhó cue ñáyiu ñuú Corázín! ¡Te ndàhú nchòhó cue ñáyiu ñuú Bètsaidá! Chi núu díco ñuú Tírú, ndihí ñuú Sìdón ní quide-í nchaa sá vă yőo tnàhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-áⁿ ní xiní-ndó ñá, te sá nděé ama-gá cuihnú-yu dóó ndàhú, te cunucóo-yu núu yáá cuèndá sá ndíxí cuëchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ni cùu. **14** Dico sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo dàcúúxí ñáyiu ñuú Tírú, ndihí ñáyiu ñuú Sìdón. **15** Te nchòhó ñáyiu ñuú Capèrnaúm quide iní-ndó sá sà cuánda-ndo àndiu, dico ñáhá chi núu ûhú núu ndàhú cundecu-ndo —duha ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ.

16 Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue téé tendaha-gá quíhíñ cáháⁿ tnúhu-gá-áⁿ:

—Nchaa ñáyiu na cündedóho nchaa tnúhu cáháⁿ-ndó, te cada iní-yu sá yúhú cáháⁿ-í ndèdóho-yu, te nchaa ñáyiu na dàquee tihú ñáhá xii-ndo, te tnàhá yúhú daquèe tihú-yu, te nchaa ñáyiu ducaⁿ na dàquee tihú ñáhá xii-í, te tnàhá Tátà-í Dútú Ndiòxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a dàquee tihú-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

Ní nasáá cue téé únídico úxí ní tendaha Jèsús ní sáháⁿ ní cáháⁿ tnúhu-gá núu ñáyiu

17 Te cue téé únídico úxí-áⁿ ní nasáá-güedé te súúní cùdíí iní-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ndéé espíritu cündihí yucu ñáváha sàndáá iní ñáhá-xí xii-ndí òré cárí nèhe ñaha-ndí xii-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá:

18 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Ndáá càháⁿ-ndó chi yúhú ní xiní-í cùtnàhá ní xíta nihnu yucu ñáváha, chi dàtná ní ngava iiⁿ tasaⁿ ní ngava-xi ñuyíú-a.

19 Te dàtná quídé-ndó òré xénihnu-ndo iiⁿ cóó, àdi iiⁿ nchacua ducaⁿ cada-ndo daquee tihú-ndó yùcu ñáváha, te ñá túú nă cada ñaha-xi xii-ndo, chi ní taxi-í tnúhu ndee iní ndécu ndihí-ndo. **20** Dico vă cùdíí

iní-ndó cuèndá sá sàndáá iní ñáhá cuè espíritu cündihí yucu ñáváha xii-ndo, chi cudíí iní-ndó cuèndá sá sà yodo tnuní-ndó núu tutú Yá Ndiòxí Yaá ndécu àndiu — cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús cùdíí iní-gá*(Mt. 11:25-27; 13:16-17)*

21 Te òré-áⁿ súúní ní quide díí iní ñáhá Espíritu Yá Ndiòxí xii Jèsús, te ní xáhaⁿ-gă xii Yá Ndiòxí:

—Yòhó Tátà-í Dútú Ndiòxí, io chìñuhu ñaha-í xii-n chi diu-n taxi tnuní-n àndiu ndihí ñuyíú-a, te dànehé-n cuè ñáyiu nchaa tnúhu váha, te diu-ni ñáyiu-áⁿ cùú-yu ñáyiu ñá túú cùtnuní iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ cue téé túha, te nchaa tnúhu càháⁿ-n-áⁿ ñà túú ní dàtúu-n núu ñáyiu càchí sá io túha, te io váha sàá díqui-xi. Te ducaⁿ quide-n, chi ducaⁿ cuiní-n cünduu —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii Yá Ndiòxí.

22 Te xáhaⁿ tùcu-gá xii cue téé ní nasáá-áⁿ:

—Mee Tátà-í Dútú Ndiòxí ní cachí-gá sá cúnùu-í núu nchàa-ndí tûhú sá io. Te vă yőo iiⁿ xìní nàcuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndiòxí, chi iiⁿdíí díí-ni mee-gá xìní-gá nàcuáa sàni iní-í. Te ducaⁿ iiⁿdíí-ni yúhú xìní-í nàcuáa sàni iní méé-gă, te nchaa ñáyiu càchí iní-í sá quiní-yu nàcuáa sàni iní Tátà-í Dútú Ndiòxí te xítnúhu-í-yu, te vă yőo iiⁿ-gá xìní nàcuáa sàni iní-gá chi diu-ni ñáyiu ducaⁿ xítnúhu-í-áⁿ xìní-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

23 Te ní nchocotó-gă núu xíndecu mee-ni cuè téé xíca cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Váha tâhú nchòhó ndihí nchaa ñáyiu ndèhe nchaa nacuáa quide-í vitna. **24** Chi io cuéhé cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, ndihí cue téé ní xíndaha ñàha xii ñáyiu ní cuiní-güedé cundehe-güedé nchaa sá ndéhé-ndó quide-í vitna, te ñá túú ní xiní-güedé, te ní cuiní-güedé cündedóho-güedé nchaa tnúhu càháⁿ-í ndèdóho-ndo vitna, te ñá túú ní xíndedóho-güedé —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Nàcuáa ní quide iiⁿ téé distritú Sàmariá

25 Te iiⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés ní

ndacuíñi-dé xító ndèé-dé Jèsús nüu násá cunduu tnúhu cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cúu sá cädà-í cuéndá nduu táchù-í cundecu-í ndihí Yá Ndióxi ni caa ni quíhíⁿ-i? —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Cuiní-í cachí tnúhu-n násá càháⁿ-xi núu tutú ndíi Moísés —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²⁷ Te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Ndíi Moísés càchí ndíi núu tutú ndíi: “Cuu iní-ndó Duktú Ndióxi Yaá cúu Ndióxi-ndó ní yuhu ní iní-ndó, te cani iní-ndó càda-ndo datná cuiní mée-gă, te mee-ni tnúhu váha cani iní-ndó nàcuáa cuu vii cuu váha-ndo nüú-gă, te coo iní-ndó cuu iní-ndó-gă. Te cuu iní-ndó tnáha ñáyiu-ndo dàtná cúu iní-ndó mèe-ndo”, duha càchí ndíi núu tutú ndíi —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Váha-ni càháⁿ-n, te nüu cada-n nàcuáa càháⁿ-n āⁿ, te nduu táchù-n cundecu-n ndihí Yá Ndióxi ni caa ni quíhíⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé nüu ndùcu-dé nàcuáa cada-dé cácu nihnu-dé núu tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ní xícáⁿ tnúhú-dé nüú-gă, te xáhaⁿ-dé:

—¿Yoo cuu tnaha ñáyiu-í-i? —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní cani-gá iiⁿ cuéndú nüú-dé nàcuáa tecú tnùni-dé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă:

—Iiⁿ téé ní ndee-dé ñuú Jerusàlén ñúhú-dé ichi cuánuu-dé cuáháⁿ-dé ñuú Jericó, te ní quee ñadúhú ichi-dé ní dúhú-güedé dóó níhnú-dé, ndihí nchaa sá néhé-dé, te ní caniha vihi-güedé, te nchito diu-ná-dé ní dáñá ñàha-güedé te cuáháⁿ-güedé. ³¹ Te mei òré cátùu-dé-áⁿ

ñúhú iiⁿ dútú ichi-áⁿ, te òré ní xiní ñáhá dütú-áⁿ xii-dé, te iiⁿ xio-ni ní xóćoo ndee-dé ní yáha-dé. ³² Te ñúhu tucu iiⁿ téé cuu levítá ichi-áⁿ, te òré ní xiní-dé téé-áⁿ cátùu-dé, te diu-ni ducaⁿ ní quide-dé iiⁿ xio-ni ní xóćoo ndee-dé ní yáha-dé. ³³ Dico iiⁿ téé distrítú Sàmariá ñúhú tucu-dé ichi-áⁿ te òré ní xiní-dé téé-áⁿ cátùu-dé, te ní cundahú iní ñáhá-dé. ³⁴ Te ní sáháⁿ-dé núu cátùu téé-áⁿ, te ní quide tátua-dé nchaa núu ní nícuéhе xii téé-áⁿ ní chihi-dé yúcú, te ní dácútú-dé. Te dätnùní ní dácáá ñàha-dé sátá quíti-dé, te ndèca ñaha-dé cuáháⁿ iiⁿ vehe núu sácōo

cue ñáyiu sàcúhuⁿ ichi, te yàcáⁿ ní xito ñaha-dé. ³⁵ Te ingá nduu òré ní nucúhuⁿ téé Samaritànú-áⁿ ichi, te ní tava-dé úú díhúⁿ denàriú, te ní sáha-dé téé cuu xítóhó vehe-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dé: “Coto saú-n tée-a, te nüu ná ní tnáhá díhúⁿ sá ní taxi-í, te cuéi na dàndoñuhu-gá-n díhúⁿ-n cuéndá-dé, te òré ná quixi tucu-í te nacháhu-í”, duha ní xáhaⁿ téé Samaritànú-áⁿ xii téé dii vèhe xiáⁿ. ³⁶ Te vitna cáháⁿ, te nüu ndédacàa cue téé úní-áⁿ cúu-güedé téé váha cuu iní-güedé tnáha ñáyiu-güedé —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii téé dàcuaha ñaha xii-í ñáyiu-áⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés.

³⁷ Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Tée ní cundahú iní ñáhá xìi téé ní dánícuéhē ñáhá cué ñadúhú-áⁿ, téé-áⁿ cúu-dé téé cuu iní tnáha ñáyiu-xi —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Cuàháⁿ te diu-ni ducaⁿ càda-n tnahá-n —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Jèsús ndécú-gă vehe tá Márta ndihí tá Mariá

³⁸ Te Jèsús ñúhú-ni-gă ichi cuáháⁿ-gă ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá, te ní sáá-gá iiⁿ ñuú lìhli, te xiáⁿ ní quee iiⁿ xíchí nání Márta ní cáháⁿ ñáhá-xí xìi-gá vehe-xi. ³⁹ Te tá Márta ndècu iiⁿ cùhú-xi nàni-xi Mariá, te xíchí-áⁿ ní ngóo-xi núu Jèsús ndèdóho-xi nchaa tnúhu càháⁿ-gá. ⁴⁰ Te tá Márta-áⁿ ndihí vihi-ni iní-xi quide-xi chiuⁿ-xi, te ní sáháⁿ-xi núu Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, ¿náa ñá túú tnáhí sàni iní-n sá ní dándöö ndaha ñàha cùhù-í nchaa chiuⁿ-áⁿ? Cúñaha sàú ná quíxi-xi chindée ñaha-xi —cächí-xi xáhaⁿ-xi xìi-gá.

⁴¹ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Yòhó Márta, ñùhu tneñu vihi-n, te ndihí iní-n sá io vài chiuⁿ-n ñuhu, ⁴² dico xíni ñuhu vihi-gá-xi cundedóho-n tnúhu càháⁿ-í, chi tá Márta-a sa ndèdóho-xi tnúhu-í, te vá yoo iiⁿ ndacu xocàni tnúhu-sá ní ngúndecu ndihí-xi —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-xi.

11

*Jèsús dánèhé-gá cue téé xíca cuu ndihí-gá nàcuáa cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndióxi
(Mt. 6:9-15, 7:7-11)*

¹ Te iiⁿ nduu càháⁿ ndihí Jèsús Yă Ndiòxí iiⁿ xichi, te sátá ní yáha ní caháⁿ ndihí-gá Yă Ndiòxí, te ní xáhaⁿ iiⁿ téé xíca cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mestrú, danèhé ñahá xii-ndí násá caháⁿ ndihí-ndí Yă Ndiòxí dàtná ní quide ndíi Juàá ní dánèhé ndíi cue téé ní xica cuu ndihí ndíi —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Oré caháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiòxí, te cachí-ndó:
Yòhó tátá-ndí Dútú Ndiòxí Yaá ndécú àndíu, nchaa ñayiu na càháⁿ-yu sá cùú-n Yaá ío yiñúhu.

Te xícaⁿ táchú-ndí núú-n sá ná sàá nduu ndíhu ndahá-n-yu.

Te cada-n dàtná càchí iní-n ñuyíú-a dàtná quídé-n àndíu.

³ Te xícaⁿ táchú-ndí núú-n sá táxi-n sá cándèca iní-ndí iiⁿ nduu iiⁿ nduu.

⁴ Te cada càhnu iní-n nchaa yícá cuéchi-ndí, chi tnàhá nchuhú quídé càhnu iní-ndí nchaa sá quídé ñàha tnaha ñayiu-ndí.

Te vá dáñá-n dàcaháⁿ ñahá yùcu ñáváha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vähä, chi coto ñaha-n xii-ndí cuéndá sá vă dúcáⁿ càda ñaha-xi,

duha caháⁿ-ndó —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te núu ndédacàa nchohó ndécú iiⁿ téé tnàha tnúhu ndihí-ndo, te dava niú cuaháⁿ-ndó vèhe-dé, te oré ní quexio-ndo, te xáhaⁿ-ndo xii-dé: “Véxi-í núu vá cündee iní-n taxí nuu-n úní tnàhá pàá, ⁶ chi iiⁿ téé xiní tnàhá ndihí-í ñuhú-dé ichi ní quexio-dé vehe-í, te ñá túú tnàhí ná cuáñaha-í caxi-dé”, quesaha-ndo cùñaha-ndo. ⁷ Te téé-áⁿ caháⁿ-dé ndéé xití vehe-dé, te cùñaha-dé xii-ndo: “Vá dásatú nihá-n chi ndédi yuyèhe-í, te càa-í ndihí cue landú-í, te vá cùú ndacoo-í taxi-í sá cuiní-n”, quesaha-dé cùñaha-dé xii-ndo. ⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cuéi cùu-dé téé tnàha tnúhu ndihí-ndo, dico ducaⁿ cùñaha-dé xii-ndo, dico dacuití sá ndacoo-dé taxi-dé sá cuiní-ndó cuéndá sá vă dásatú-gá-ndó iní-dé. ⁹ Te yúhú càchí-í xii-ndo sá càcáⁿ-ndó núu ná cuiní-ndó núu Yă Ndiòxí te taxi-gá.

Te vá dáñá ndèé-ndó càcáⁿ-ndó núú-gá núu ná cuiní-ndó, te ducaⁿ te níhi-ndó. Te cada iní-ndó sá ní quexio-ndo vehe iiⁿ tnaha ñayiu-ndo te ní caháⁿ-ndó, te ñayiu-áⁿ ní tedóho ñahá-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yă Ndiòxí tedóho ñaha-gá xii-ndo, te taxi-gá sá ná càcáⁿ-ndó núú-gá. ¹⁰ Chi nchaa ñayiu ducaⁿ xíquide te Yă Ndiòxí tédóho ñaha-gá xii-yu níhi-yu sá cuiní-yu. Te diu-ni ducaⁿ tùcu nchaa ñayiu na càcáⁿ núú-gá iiⁿ sá cuiní-yu, chi sáñaha-gá sá xicáⁿ-yu núú-gá. Te diu-ni ducaⁿ tùcu níhi nchaa ñayiu ñá túú dàña ndéé xicáⁿ núú Yă Ndiòxí sá cuiní-yu, chi níhi-yu.

¹¹ ’Te nchòhó cue téé cùu tátá ñá túú cùndee iní-ndó cuáha-ndo cué déhe-ndo iiⁿ yúú caxi-güexi oré xícaⁿ-güexi iiⁿ pàá núú-ndó caxi-güexi, te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuáñaha-ndo iiⁿ cóó caxi-güexi oré xícaⁿ-güexi iiⁿ chácá núú-ndó caxi-güexi. ¹² Te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuáñaha-ndo iiⁿ nchacua caxi-güexi oré xícaⁿ-güexi iiⁿ ndíú núú-ndó caxi-güexi. ¹³ Te nchòhó cuéi ndèé dau sàá iní-ndó, dico sáha-ndo cué déhe-ndo sá vähä xèxi-güexi oré xícaⁿ-güexi núú-ndó. Te núu nchòhó ducaⁿ quide-ndo, jte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dútú Ndiòxí Yaá ndécú àndíu, chi taxi-gá Espíritu-gá cundecu ndihí-ndo te núu na càcáⁿ-ndó núú-gá! —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Cachí-güedé sá ndécú ndihí Jésús yucu ñáváha
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)*

¹⁴ Te Jèsús ndéñuhu-gá espíritu cündìhi yucu ñáváha yihí ñaha xii iiⁿ téé ní quide níhi-xi, te oré ní ndee ñaha espíritu-áⁿ xii téé-áⁿ, te ní nacaháⁿ-dé. Te ío ní cuñuhu ñayiu sá dúcáⁿ ní quide-gá. ¹⁵ Te davá-yu ní xítñahá-yu:

—Tée-a ndéñuhu-dé nchaa espíritu cündìhi sácuíhná yihí ñaha xii ñayiu, chi diu-ni sácuíhná-áⁿ chíndée ñaha-xi xii-dé, te diu-ni-xi taxi tnuní-xi nchaa espíritu-áⁿ —cachí-yu xítñahá-yu.

¹⁶ Te davá-yu xito ndee ñahá-yu xii-gá, te xaháⁿ-yu sá ná cádá-gá iiⁿ sá vă yōo tnàhí ndàcu cada ñuyíú-a cundehé-yu nàcuáa

cutnùní iní-yu núu ndáá sá Yă Ndiōxí
ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a.

17 Dico mee-gă sa ní cutnùní iní-gá nchaa
nàcuáá sàni iní-yu, núu ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Te nchòhó xìní-ndó să nüu iiⁿ téé
yìndaha iiⁿ nacióⁿ vá cíú iiⁿnuu-dé ndihí
cue téé cùndihí-dé, te vá cùdii-dé cunuu-dé.
Te diu-ni ducaⁿ sátnahá tucu-xi cùu cue
ñáiyu xíndecu iiⁿ-ni vèhe, chi núu vá cíú
iiⁿnuú-yu cundecu-yu, te vá cùdii-yu
cundecu càhnú-yu. **18** Te ducaⁿ sátnahá-xi
cùu sácuíhná, chi núu vá cíú iiⁿnuu-xi
ndihí nchaa espíritu cùndihí-xi te vá
cùdii-xi cundecu-xi taxi tnùní-xi. Te duha
cäháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó să sácuíhná
chíndée ñaha-xi xii-í quéñuhu-í nchaa
espíritu cùndihí-xi yíhi ñaha xii ñáiyu. **19** Te
núu yúhú quídé cuéndá-ndó să sácuíhná
chíndée ñaha-xi xii-í, te xíni ñuhu-xi cada
cuéndá-ndó yòo chindee ñaha xii cue téé
xíca cuu ndihí-ndo queñuhu-güedé nchaa
espíritu cùndihí-xi yíhi ñaha xii ñáiyu. Te
mee-güedé càchí-güedé sá nchòhó ñá túu
cäháⁿ ndáá-ndó să dúcáⁿ càháⁿ-ndó. **20** Te
ndáá sá Yă Ndiōxí chíndée ñaha-gá xii-í
quéñuhu-í nchaa espíritu cùndihí sácuíhná
yíhi ñaha xii ñáiyu, te xíⁿ cutnùní iní-ndó să
sá ní sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yă Ndiōxí
xii-ndo.

21 Te núu iiⁿ téé ío ndee, te súúní ñí
cää-dé, te ndéé-dé vehe-dé cuéndá sá vă
cuïta, te ní quide túha-dé titní sá dëéⁿ, te
íó váha nèhe váha-dé nchaa ndachluⁿ-dé.

22 Dico núu quexio ingá téé ío-gá ñí
cää te ndee-gă-dé, te ngüíta-dé nàá-dé ndihí
téé ndéé vehe-xi-áⁿ, te cada cànári ñáhá
tée-áⁿ xii téé ndéé vehe-xi-áⁿ, te quen-
deé-dé nchaa sá dëéⁿ cùndée iní-dé, te
taxi tnùní-na-dé nchaa xíⁿ, ndihí nchaa sá
ndécu ndihí-dé, te dàcähñu-dé nchaa cue
téé cùndihí-dé nchaa sá ná níhí-dé.

23 Te nchaa ñáiyu ñá túu cùndihí ñaha
xii-í, te cùu úhú iní ñáhă-yu, te nchaa ñáiyu
ñá túu chindee ñaha xii-í, te dàquee tihⁿ-yu
chiuⁿ quide-í.

*Espíritu cùndihí yucu ñáváha sá
nánchòcáva xito cùu uú
(Mt. 12:43-45)*

24 Te òré ná quèe ñaha iiⁿ espíritu cùndihí
yucu ñáváha xii iiⁿ ñáiyu, te cuáháⁿ-xi

ndùcu-xi iiⁿ xichi núu cùndècu-xi te ñá
níhí-xi, te ní sani iní-xi: “Váha-gá núhú
tucu-í núu ní xíndecu-í”, duha ní sani iní-xi.
25 Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te
ní xiní-xi sá cáá iní ñáiyu-áⁿ dàtná cáá-nă
iiⁿ vehe ní natíhú, chi ní nduu vii-ná, vá
yöo-gá ndécu. **26** Te sátá dúcáⁿ te ní xica-xi
cuáháⁿ-xi cuándúcú-xi üsá tnáhá espíritu
cùndihí-xi sá nèhé víhí-gă xíquide, te òré
ní níhí-xi cue espíritu-áⁿ te ndèca ñaha-xi
cuáháⁿ cuéndá ngúndecu ndihí-xi ñáiyu-áⁿ,
te ñáiyu-áⁿ uuⁿ-gá nándi yáha-yu dàcúúxí
ndèé díhna —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

Cuéndá ñáiyu cùu váha ndisa iní-xi

27 Te níni càháⁿ Jèsús tnúhu-áⁿ núu ñáiyu
ní càháⁿ níhi iiⁿ ñadíhí tnuú-yu, te xáhaⁿ-aⁿ
xíi Jesús:

—Sá váha táchú ñadíhí ní dácacú ñàha
xii-n, te ní dácuéhnú ñàha-aⁿ! —càchí-aⁿ
xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

28 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Váha-gá táchú nchaa ñáiyu sàcúndedóho
nchaa tnúhu càháⁿ Yă Ndiōxí te sàndáá
iní-yu! —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

*Ñáiyu ñá túu sàndáá iní ñáhá xíi Jesús
cuíní-yu cada-gá iiⁿ sá vă yòo tnáhí ndàcu
cada*

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Te ta tàcá vái ñáiyu te dàdehnde
tnáhá-ná-yu, te ní ngüíta Jèsús xáhaⁿ-gă
xii-yu:

—Nchòhó ñáiyu ndècu ñuyíú vitna, chi ío
sáá iní-ndó, te cuíní-ndó càda-í iiⁿ sá vă yòo
tnáhí ndàcu cada cuéndá cuíní-ndó cùtnuní
iní-ndó nüu ndisa sá Yă Ndiōxí ní tendaha
ñàha-gá xii-í véxi-í. Dico ñá túu nágá cada-í
quiní-ndó, chi sa níhí-ndó tnúhu nàcuáá
ní yáha ndíi Jònás téé ní xóo càháⁿ tnúhu
Yă Ndiōxí ndéé sanaha, te diu-ni ducaⁿ
yáha yúhú tucu. **30** Chi nchaa ñáiyu nüu
Nñivé ní cutnùní iní-yu sá Yă Ndiōxí ní
tendaha ñàha-gá xii-í ndíi Jònás ní sáháⁿ
ndíi nüu-yu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yúhú
Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo, chi sáá
nduu te cutnùní iní-ndó sá Yă Ndiōxí ní
tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í ñuyíú-a. **31** Te
na sáá nduu càda ndáá Yă Ndiōxí cuéchi
nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ñuyíú-a, te
dàvá-áⁿ quiní-ndó iiⁿ ñadíhí ñaha ní xíndaha
iiⁿ nacióⁿ cáá ndàa xio cuha núu quéné

nch'canchii. Te ñaha-áⁿ lo xica ní xíndecu-aⁿ, te ní sáháⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaa tnúhu ní caháⁿ ndíi Salòmón, chi ndíi-áⁿ io ní saá sá xíní tnùní ndíi. Te ñaha-áⁿ caháⁿ-aⁿ dàvá-áⁿ sá nchòhó ñayiu ndècu vitna ñá túú ní quide ndáá-ndó. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú, te diu-í ío-gá cúnùu-í dàcúúxí ndíi Salòmón. ³² Te diu-ni nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi nchaa nchòhó ñayiu ndècu ñuyúu-a vitna, dàvá-áⁿ tnàhá cue ñayiu ní xíndecu ñuu Nñivé cundecú-yu núu Yá Ndióxi, te tnàhá-yu cachí-yu sá ñá túú ní quide ndáá-ndó. Chi ñayiu ñuu Nñivé-áⁿ ní ndixi túu iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ndècú-yu te ní natuhá-yu ichi Yá Ndióxi cútñahá ní caháⁿ ndihí ñaha ndíi Jònás tnúhu-gá xii-yu. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú téé càháⁿ tucu tnúhu Yá Ndióxi, te diu-í ío-gá cúnùu-í dàcúúxí ndíi Jònás.

Núú-ó cùu-xi datná iiⁿ ñuhú (Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ 'Te ñá túú ní iiⁿ ñayiu tèñuhú iiⁿ lìntérná, te taxi ndecú-yu iiⁿ núu yídáhu, àdi chiváha-yu xití iiⁿ tídihi, chi taxi ndecú-yu iiⁿ núu nínu cuéndá nchaa ñayiu quíhu vehe cutnùní núu-yu. ³⁴ Te núu-ndó cùu-xi datná iiⁿ ñuhú, chi iiⁿ sá ná quiní-ndó te ndixi túu iní-ndó ná cùu xiaⁿ, te núu càváha núu-ndó, te ducaⁿ cùtnuní iní-ndó ná cùu sá ndécu núu-ndó, áⁿ te núu cùhú, te vā cùtnùní iní-ndó ná cùu sá ndécu núu-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núu-ndó te cada iní-ndó sá ndécu-ndó dàtná iiⁿ núu néé. ³⁵ Te io cada cuéndá-ndó vā cání cuéhé iní-ndó cuéndá tnúhu Yá Ndióxi cuéndá cutnùní iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo, chi núu na càni cuehé iní-ndó cuéndá tnúhu-gá, te cùu-ndo datná iiⁿ ñayiu ñá túú cùtnuní núu-xí. ³⁶ Te núu càndoo canine iní-ndó, te mee-ni sá vāha ñuhú iní-ndó, te cùtnuní vāha iní-ndó tnúhu ndáá dàtná cùtnùní vāha núu-ndó oré càyú ñuhú, ducaⁿ cùtnuní iní-ndó —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cuéndá cue téé cùu fariséú ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii-í ñayiu

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Te oré ní ndihí tnúhu ní caháⁿ Jèsús, te iiⁿ téé cùu fariséú ní caháⁿ ñahá-dé xii-gá vehe-dé caxi-gá, te cuánguihu-gá vehe-dé, te ní ngóo-gá mésá. ³⁸ Te téé cùu fariséú-áⁿ lo ní cuñúhu-dé, chi Jèsús

ñá túú ní ndàha-gá nàcuáa sàni iní-güedé nduu vétú iní Yá Ndióxi oré ní ngóo-gá caxi-gá dàtná quídé mèe-güedé. ³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Nchòhó cue téé cùu fariséú xìní-ndó sá ìo ñayiu nàquete sátá-ni tásáⁿ ndihí sátá-ni cöhó, te xití-xi càndehe caduha-ni. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó, chi ndaha-ni-ndo nàquete-ndo, te iní-ndó ñá túú ndùu ndoo, te nándi dàndahú-ndó tnàhá ñayiu-ndo, te quèheⁿ-ndo sá ndécu ndihí-yu, te nándi-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ñuhú iní-ndó quide-ndo. ⁴⁰ ;Te nchòhó cùu-ndó cué téé io ñí iní-xi! ¿Te náa ñá túú cùtnuní iní-ndó sá Yá Ndióxi Yaá ní cadúha yíqui cùñú-ó diu-ni-gá ní chihi-gá iní-ó-áⁿ? ⁴¹ Te nchaa sá vāha ndècu ndihí-ndo cuáha-ndo nchàa ñayiu xini ñuhu na cundecu ndihí-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cuu-ndo ñayiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi.

⁴² ;Te ndàhú ní cuu nchaa nchòhó cue téé cùu fariséú! Chi sáha-ndo Yá Ndióxi núu ùxí xichi yúcú nání mèntá, ndihí yúcú rùdá, ndihí nchaa dava-gá núu yúcú quée comidá, dico ñá túú quide ndáá-ndó, te ni ñá túú ñuhú iní-ndó Yá Ndióxi. Dico tnúhu càháⁿ-í-a tàú-ndó càda-ndo, te ni vā dárñá ndéé-ndó càda-ndo nchaa dava-gá sá vāha.

⁴³ ;Te ndàhú ní cuu nchòhó cue téé cùu fariséú! Chi cuiní-ndó cùnucóo-ndo núu sácōo cue téé io cùnuu xití veñúhu, te cuiní-ndó mèe-ni ndihí tnúhu yíñuhu caháⁿ ndihí ñaha ñayiu xii-ndo nchàa núu xicá cùu-ndo.

⁴⁴ ;Te ndàhú ní cuu nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, ndihí nchòhó cue téé cùu fariséú chi io dàndahú-ndó mèe-ndo sá quídé ndáá-ndó! Chi cùu-ndo datná iiⁿ ñayiu ní xihí te ní nguindúxi, te ñá túú cùtnuní-gá ndéé yíndúxi-yu, te cuéi nà yáha ñayiu dico ñá túú cùtnuní sá yíndúxi ndiyi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó, chi nchaa ñayiu ndèhe ñaha xii-ndo ñá túú cùtnuní iní-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá sàni iní-ndó —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te ní xáhaⁿ iiⁿ téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés xii-gá:

—Mèstrú, te sá dúcáⁿ càháⁿ-n te tnàhá nchúhú xícuèhé-n āⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

46 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Ndàhú ní cuu tnàhá nchaa nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiу nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés! Chi quide-ndo datná quídé ñáyiу dàcuido iiⁿ tnaha ñáyiу-xi iiⁿ sá īo vée, te mèé-yu ni lùha ñá túú cuìní-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi quide nchohó chi dànehé-ndó ñáyiу nàcuáa cadá-yu, dico mee-ndo chi ni lùha ñá túú cuìní-ndó càda-ndo nacuáa dànehé-ndó-yu.

47 ’Te ndàhú ní cuu tucu-ndo! Chi càdúha-ndo nüú ní nguíndúxi cue téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha cuèndá sá cúnàha-ndo nüú yíndúxi cue ndíi, te diu-ni cue ñaní tnáhá-ndó ní sahni-güedé cue ndíi. **48** Te nchòhó sa nàha-ndo nacuáa ní quide cue ñaní tnáhá-ndó, te càchí-ndó sá ní quide váha-güedé sá dúcáⁿ ní sahni-güedé cue ndíi-áⁿ, te vitna càdúha-ndo nüú ní nguíndúxi cue ndíi.

49 ’Te Yá Ndiòxí ío sàá nchaa sá xiní tnùní-gá, te ní cachí-gá sá dácäháⁿ-gá iní cue téé cuèndá cäháⁿ-güedé tnúhu-gá nüú ñáyiу, te cada-güedé nchaa nàcuáa cuìní-gá, te dava-güedé cahni ñähá-yu xii-güedé, te dava-güedé ío dandòho ñähá-yu xii-güedé duha ní cachí-gá. **50** Te nchaa ñáyiу ñuyíú vitna tnàhá-yu nacháhu-yu nüú Yá Ndiòxí cuèndá sá ní sahni-güedé cue téé ní cäháⁿ tnúhu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú. **51** Te ndéé ndíi Abél téé ní sahni-güedé ndéé díhna nuu, ndihí ndéé ndíi Zacàriá téé ní sahni-güedé ndéé nüú ní ndihí-ná ndácáⁿ cuèndá ñähá Yá Ndiòxí nüú ñáyiу ndècu ñuyíú vitna, te diu ndíi-áⁿ ní sahni-güedé mei tnùú veñúhu càhnu sá īo cùnuu, ndihí xito nüú sácódó sá ndúú tähú Yá Ndiòxí.

52 ’Te ndàhú ní cuu tucu nchaa nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiу nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés! Chi quide-ndo datná quídé iiⁿ téé taxi tnuní iiⁿ vehe, chi nacadí-dé te ñá dáná-dé quíhu ñáyiу te ni mèe-dé ñá túú quíhu-dé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi quide-ndo, chi dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiòxí te ñá túú cuìní-ndó quíndáá iní-ndó te ni ñá túú dànehé-ndó ñáyiу cuìní tnii tnúhu-gá nàcuáa tàú-xi

cunduu cuèndá naníhí tähú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

53 Te òré ní ndee Jèsús vehe téé cùu fariséú-áⁿ, te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiу nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, ndihí cue téé cùu fariséú ní cudééⁿ-güedé nüú-gă, te ní ngüíta-güedé nándi sá xicáⁿ tnúhú-güedé nüú-gă cuèndá cuìní-güedé nüú vá cuïta-gá iiⁿ tnúhu càháⁿ-gă **54** cuèndá ducaⁿ níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá.

12

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá cue téé dàndahú mèé-xí

1 Te òré-áⁿ ní tacá titní mǐl ñáyiу nüú ndécú Jèsús, te súúní díco ngönchihi tnàhá-ná-yu. Te ndèdóho-yu ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Cada cuèndá-ndó vă cánchezúⁿ níhnu-ndo nàcuáa quide cue téé cùu fariséú, chi cue téé-áⁿ īo dàndahú-güedé mèé-güedé sá quídé ndäá-güedé dico ñá ndàá sá quídé ndäá-güedé. **2** Te nchaa tnúhu sá cùú yùhu ni cuu vá cùú yùhu-gá, chi nchaa dacuitíí sá quéé tūu-xi nüú ñáyiу. **3** Chi nchaa tnúhu cäháⁿ dayuhu-ndo quèé tūu-xi nüú chítú nüú tacá, te nchaa tnúhu cäháⁿ mèé-ndó vèhe-ndo dacuitíí sá níhí ñáyiу tnúhu.

Yá Ndiòxí xíní ñùhu-xi yuhú-ó-gă

(Mt. 10:26-31)

4 ’Te nchòhó cue téé īo váha tnàhá tnúhu ndihí-i ná càchí tnúhu-i xii-ndo sá vă yuhú-ndó cuè ñáyiу cuë na càhni ñähá-yu xii-ndo, chi diu-ni yíqui cùñú-ndó ndacú-yu cahní-yu, te ñá túú nágá ndacú-yu cada ñähá-yu xii-ndo. **5** Te na càchí tnúhu-i xii-ndo sá Yá Ndiòxí tàú-ndó yuhú-ndó-gă, chi mee-gă īo cùnuu-gá, te diu-gá quídé-gă sá vă cündècu-gá ñáyiу ñuyíú, te daquihíⁿ ñähá-gă xii-yu nüú ùhú nüú ndàhú, nüú xiāⁿ càchí tnúhu-i xii-ndo sá Yaá-áⁿ tàú-ndó yuhú-ndó-gă.

6 ’Te nchòhó xiní-ndó sá ndéé úhúⁿ tnàhá tiláá cùyáhu-dí nüú ùú díhúⁿ, dico Yá Ndiòxí ñá túú cùnaa-gá ni iiⁿ-güedi, chi nèhe cuendá ñähá-gă xii-güedi. **7** Te nchòhó ndéé iiⁿ iiⁿ idi díqui-ndó yìndehu, nüú xiāⁿ càchí-i sá vă yuhú-ndó, chi cùnuu-gá-ndó dàcúúxi tiláá cuë vihi-güedi.

*Ñáyiú na dàtúu núú dàva-gá ñáyiú sá
ndécú ndìhí-yu Xítohó Jesucristú
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nüú na dàtúu-ndo nüú dàva-gá ñayiu sá ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo. Te ducaⁿ te tnàhá yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo datúu-í nüú nchàa cue espíritú xínú cuèchi nüú Yă Ndiòxí sá nchòhó ndécú ndìhi ñaha-ndo xii-í. ⁹ Dico nüú na cǚñaha-ndo xìi ñayiu sá ñà túú ndècu ndìhi ñaha-ndo xii-í, te diu-ni ducaⁿ càda yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, chi cùñaha-í xii cue espíritú xínú cuèchi nüú Yă Ndiòxí sá ñà túú ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo.

10 "Te ndēdani cāa ñáyiú na càháⁿ cuèhé cuéndá yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndo nchàa-ndo, te cada càhnu iní ñáhá Yă Ndiõxí xii-yu. Dico ñáyiú na càháⁿ cuèhé cuéndá Espíritú Yă Ndiõxí, te ñáyiú-áⁿ vă cádá càhnu iní ñáhá-gă xii-yu.

11 'Te òré ná càndeca ñaha-güedé xii-ndo
quíñihíⁿ veñúhu, àdi núú cuè téé cùchiuⁿ, te
ni vă cání iní-ndo nüú násá cunduu tnúhu
cúñaha-ndo xii-güedé, te ni vă cání iní-ndo
nüú ná tnúhu nadàñchocáva-ndo nüú ná
tnúhu na cùñaha-güedé xii-ndo, **12** chi
òré-nă te mee Espíritú Yă Ndióxí dacàhu iní
ñahá-xí xii-ndo tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé
—càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Cuèndá iiⁿ téé cuica

13 Te iiⁿ tée ñùhu tnahá tnuú ñáyi-áⁿ ní xáhaⁿ-dě xii Jèsús:

—Mèstrú, cùñaha xì ñaní-í sá ná
chìdava-dé sá ní dándöo tätá-ndí cuu
cuéndá-ndí —càchí-dé xähaⁿ-dë xii-gá.

14 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Te ná cuéndá ducaⁿ càháⁿ-n? Te ñá díú chìuⁿ-áⁿ věxi-í cada-í, chi ñá díú tée cùchiiuⁿ cuu-í—càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

15 Te xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiu x̃indecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa tnúhu càhá^{n-í} ío váha cada cuéndá-ndó, te vá cání iní-ndó nändi nducu-ndo cùndecu ndíhi-ndo, chi cuëi vài vihi na nihí-ndó cùndecu ndíhi-ndo, dico vá chíndée ñaha-xi cudíi-ndo cùndecu-ndo ñuyíú-a —cáchí-gá xáha^{n-gă} xií-yu.

16 Te dătnùní ní ngüíta-gá cání-gă iiⁿ
cuèndú núü-yu cuèndá tecú tnùní-yu
tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă:

—**H**ⁿ téé cuica súúní ní cuu nchaa tata
ní xitu-dé núú ñúhú-dé. **17** Te ní ngüíta-dé
sání iní-dé: “¿Te nasa cada-í? Te ñá túú ndèé
nataxúha-í nchaa sá ní xitu-í”, duha ní sani
iní-dé. **18** Te dätnùní ní saha váha tucu-dé
cuéndá nàcuáa cada-dé, te ní cachí-dé:
“Duha na cünduu, dangòyo-í yacá-í, te
ndada càhnu-gá-í, te xiti-xi nataxúha-í
nchaandi tûhú sá ní xitu-í, ndihí nchaa
dava-gá sá ndécu ndihí-í. **19** Te sátá dúcáⁿ,
te cachí-í: Ío vâi sá ndécu ndihí-í, te cudíi-xi
cuéhé cuiá, te vitna ndetatú-í, te coho-í te
caxi-í cada-í, te nándi-gá cada-í cuéndá cudíi
iní-í cundecu-í, duha quesaha-í”, càchí-dé.
20 Dico Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-gă xii-dé: “Yohó,
ñá túú nàndihí sá sání iní-n, chi yúhú càchí-í
sá niú vitna cuú-n, te nchaa sá ndécu
ndihí-n ¿yoo cuu sá vâha xii-aⁿ-i?”, càchí-gá
xáhaⁿ-gă xii-dé. **21** Duha yáha nchaa ñáyi
nándi sâni iní-xi cundecu ndihí-xi ñuyíu-a,
dico ñáyi-áⁿ io ndàhú-yu chi ñá túú nă
nduu tâhú-yu núú Yá Ndióxí cundecu
ndihí-yu —càchí Jésús xáhaⁿ-gă xií-yu.

*Yá Ndiõxí xító-gă nchaa ñáyiu sàndáá iní
ñáhá xìi-gá*

(Mt. 6:25-34)
22 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xìca cuu
ndihí-gá:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vă
ío cani iní-ndó nüu násá cundecu-ndo,
àdi násá níhi-ndó sǎ cáxi-ndó, àdi násá
níhi-ndó dőo cuihnu-ndo. ²³ Chi cùnuu-gá
méé-ndó dàcúúxí sǎ nchító-ndó, te ducaⁿ
yíqui cuñú-ndó cùnuu-gá-xi dàcúúxí dőo
sácuíhnu-ndo. ²⁴ Te chí cuáha cuéndá
nàcuáa quide cue tícácá, chi ni ñà túu
chìhi-güedi tatá cuu itú natahu-güèdi te ni
ñà túu ndèé nútñii yacá-güedi, te níhi-güedi
xèxi-güedi, chi Yá Ndiõxí xító ñàha-gá
xii-güedi. ¡Te nchòhó cúnùu-gá-ndó dàcúúxí
nchàa cue quití ndava! ²⁵ Te cuéi nándí
sá sání vihi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñá
ndácú-ndó càda-ndo nacuáa cuehnu-ndo
cuédicó ^{iiⁿ} yíqui-gă. ²⁶ Te núu ni sǎ lúhá
xiăⁿ ñá ndácú-ndó càda-ndo, ¿te ná cuéndá
ío sàni iní-ndó cuéndá nchaa sá cuìní-ndó
níhi-ndó cundecu ndihí-ndo?

27 'Te chí cádá cuèndá nàcuáá sàhnu iiⁿ tnu itá, chi ni ñà túú quíde chiuⁿ-xi, te ni ñà túú quèheⁿ-xi idi. Te na càchí tnúhu-í

xii-ndo sǎ ndiň Salòmón ío vii ní cása nchaa sá ní xíndecu ndihí ndí, dico viú-gá tucu càa nchaa itá dàcúúxí nchàa sá ní xíndecu ndihí ndí. ²⁸ Te cùhú sá ío vitna tnaa-ni cùdú-xi te sähmí-yu, te cuéi ducaⁿ dico ío vii cùdúha Yá Ndiõxí nchaa cùhú-áⁿ. ^jTe nchòhó ío cùnuu-ndo dacúúxí nchàa cùhú-áⁿ, núu xíáⁿ ío xito ñaha-gá xii-ndo, te dícó yica cùu iní-ndó sàndáá iní-ndó-gá! ²⁹ Te vá ío can-chicúⁿ nihnu-ndo sá cóhó sá caxí-ndó, te ni vă dándihú-ndo iní-ndó núu násá cada-ndo níhí-ndó. ³⁰ Chi nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xì Yá Ndiõxí ducaⁿ mée-ni sá cóhó sá caxí-yu xìca nchicúⁿ nihnu-yu. Dico mee Tátá-Ó Dútú Ndiõxí sa ñaha-gá nándí cùu sá xíní ñùhu-ndo, te taxi-gá. ³¹ Te cada-ndo nchàa nacuáa cäháⁿ Yá Ndiõxí Yaá yíndàha ñaha xii-ndo, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xíní ñùhu-ndo.

Cuèndá sá vähä nduu táhú-ó núu Yá Ndiõxí (Mt. 6:19-21)

³² 'Te vá yùhú nchòhó cue téé ndècu ndihí-í cuéi ío sacú-ndó, chi Tátá-Ó Dútú Ndiõxí ní cachí-gá sá ndúú tähú-ndo cùndecu-ndo núu ndécú-gá taxi tnùní-ndó tnähá-ndo. ³³ Te chí dícó nchàa sá ndécu ndihí-ndo, te chí cuähä nchaa ñáiyu ndähü díhúⁿ-ndo ñáiyu xìni ñuhu, te cada váha-ndo cùndecu-ndo, te ducaⁿ te nduu táhú-ndo sá io-gá váha núu Yá Ndiõxí cùndecu ndihí-ndo, te xíáⁿ vá cùu tùhú tnähí-gá-xi, te ni vă ndihí nihnu-gá-xi, te ni ñaduhú vă ndácú-güedé duhu-güedé, te ni tiquidi vá quéé-dí. ³⁴ Te núu xíáⁿ cùu cuèndá-ndó ñá, te diu-ni xíáⁿ ñuhú iní-ndó, áⁿ te núu mee-ni sá ndécu ñuyíu-a ndècu ndihí-ndo, te diu-ni nchaa xíáⁿ ñuhú iní-ndó.

Xini ñuhu-xi quihi iní-ó cùndecu-o

³⁵⁻³⁶ 'Te ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo, te cada-ndo dàtná quídé dàva cue téé xìnu cuechi sacúndecu túha-güedé cuéi náni òré-áⁿ ndétú-güedé pàtróoⁿ-güedé ná òré nasáá-dé sá cuäháⁿ-dé vico tnähaha. Te núu niú te sa cùu cayú-ni ñuhú-güedé sá cùndetu ñaha-güedé, chi òré ná násáá-dé dacasaⁿ-dé yuyéhe, te ndihí-ni nacaáⁿ-güedé ndíhu-dé. ³⁷ Te váha tähú nchaa cue téé xìnu cuechi-áⁿ, chi ndècu túha-ni-güedé ndétú-güedé ndéé òré ná násáá pàtróoⁿ-güedé, te na

càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá òré ná násáá pàtróoⁿ-güedé-áⁿ te chihi ñaha-dé mèsá xii-güedé, te ndacáⁿ ndee-dé dóó níhnú-dé núu yíquí-dé, te ngüita-dé cani-dé cöhó-güedé cuèndá caxi-güedé. ³⁸ Te diu-ni ducaⁿ càda-dé cuéi dava niú, àdi tacuñhdá-gá, te núu ñá túú xidí-güedé òré nasáá-dé, te cue téé xìnu cuechi-áⁿ ío váha tnahá-güedé. ³⁹ Te núu dícó iiⁿ téé cùu xítohó iiⁿ vehe xiní-dé ná òré quihi ñaduhú vehe-dé ñá, te quihi iní-dé te vá cùdú-dé, te vá dáñá-dé nacaáⁿ-güedé yuyéhe-dé quihi-güedé duhu-güedé. ⁴⁰ Te nchòhó tucu nchaa-ni nduu quihi iní-ndó cùndecu túha-ndo, chi na cuäháⁿ nduu ñá túú yíhi iní-ndó, te quixi tucu yúhú Tee cùu ñaní tnähá-ndó nchaa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cue téé quide ndáá ndihí cue téé ñá túú quide ndáá

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Te té Pélú ní xícáⁿ tnúhú-dé núu Jésús, te xáhaⁿ-dé:
—Mestrú, ¿te tnúhu ní cäháⁿ-n-áⁿ cùu-xi mee-ni cuendá nchuhú áⁿ cuèndá nchaa ñáiyu? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁴² Te Jésús ní xáhaⁿ-gá:
—Cäháⁿ-í cuèndá ñáiyu quide váha dàtná quídé iiⁿ téé taxi tnuní ñáhá xì cue ñáiyu xìnu cuechi ndecu vehe patróoⁿ-xi, chi téé-áⁿ ío váha tècú tnùní-dé, te quide-dé nchaa nàcuáa cäháⁿ pàtróoⁿ-dé, te dàcaxi-dé cue ñáiyu xìnu cuechi oré tàu-xi caxí-yu. ⁴³ Te núu ducaⁿ quide váha téé taxi tnuní ñáhá xì cue ñáiyu xìnu cuechi-áⁿ ñá, te ío váha tnähá-dé oré násáá pàtróoⁿ-dé núu ndéé cuäháⁿ-dé. ⁴⁴ Te na cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá téé quide ndáá táxí tnùní ñáhá xì cue ñáiyu xìnu cuechi-áⁿ cùñaha-ná pàtróoⁿ-dé xii-dé sá ncháándí túhú-ná sá ndécu ndihí-dé quindaha-dé. ⁴⁵ Dico núu téé taxi tnuní ñáhá xì cue ñáiyu xìnu cuechi-áⁿ ná cànì iní-dé sá cuyàa patróoⁿ-dé vá násáá ndihí-ni-dé ñá, te ngüita-dé cani-dé nchaa ñáiyu xìnu cuechi, cuéi téé cuéi ñadihí, te ngüita-dé caxi-dé coho-dé, te dàxíni-dé méé-dé, ⁴⁶ te nduu ñá túú yíhi iní-dé te násáá pàtróoⁿ-dé, te dandòho ñaha patróoⁿ-dé-áⁿ xii-dé, te daquihíⁿ ñáhá-dé

xii-dé nūú ndécú ñáyiu ñá túú ní quide ndáá.

47 Te dava cue téé xìnu cuechi xiní-güedé nàcuáa cuìní pàtróo-n-güedé cada-güedé te ñá túú quide-güedé, te ni ñà túú cuìní-güedé cundecu túha-güedé cundetu-güedé pàtróo-n-güedé, te nchaa cue téé ducaⁿ xíquide dandòho ñaha patróo-n-güedé, chi ñáni vìhi-güedé. **48** Te dava cue téé xìnu cuechi ñá túú xìní-güedé nàcuáa cuìní pàtróo-n-güedé cada-güedé, te ní quide-güedé sá néñùú-güedé iiⁿ sá ñà túú tàú-güedé cada-güedé ñá, te cue téé-áⁿ sacú-gá dandòho ñaha patróo-n-güedé, chi sacú-gá ñáni-güedé. Te ñáyiu cùtnuní iní-xi nàcuáa cuìní Yá Ndiòxí cadá-yu, te diu-ni ducaⁿ tàú-yu cadá-yu nàcuáa cuìní-gá. Te ñáyiu vái-gá tècú tnùní nàcuáa càháⁿ-gá, te diu-ni ducaⁿ vái nchaa sá càháⁿ-gá tàú-yu cadá-yu.

Ñá túú cùu iiⁿnuu ñáyiu (Mt. 10:34-36)

49 Te yúhú véxi-í ñuyíú-a cuèndá cutnùní iní ñáyiu nàcuáa cada ñaha Yá Ndiòxí xií-yu, jte cuìní-í sá ndíhi-ni cada-gá nàcuáa sàni iní-gá! **50** Te yúhú ío vái tnúhu sàni iní-í, jchi sáá nduu te ío ndoho-í, te diu-ni xíáⁿ cuhuⁿ iní-í ndéé ná sáá nduu dùcaⁿ yáha-í! **51** Te nchòhó vá cání iní-ndó sá yúhú véxi-í ñuyíú-a te cundecu ndíhi tnàha váha-ni ñáyiu, te ñáhá chi da ngüíta-yu vá cíuú iiⁿnuú-yu cundecú-yu. **52** Te ndéé není vitna ngüíta ñáyiu vá cíuú iiⁿnuú-yu cundecú-yu, te na càda-o cuendá te níu úhúⁿ ñáyiu xíndecu iiⁿ-ni vèhe, te vá cíuú iiⁿnuu-gá-yu, chi úní-yu ndatnúhu-yu te nàá-yu ndíhi úú-gá-yu, àdi ñáyiu úú-áⁿ ndatnúhu-yu te nàá-yu ndíhi ñáyiu úní-áⁿ. **53** Te dava cue téé cùu tátá vá cíuú iiⁿnuu-gá-güedé ndíhi déhe ducuⁿ-güedé, te ni dàva cue ñáyiu cùu náná vá cíuú iiⁿnuu-gá-yu ndíhi déhe yòcó-yu, te ni sánu-yu vá cíuú iiⁿnuu ndíhi-gá-yu. Te ducaⁿ càdá-yu chi davá-yu quindáá iní ñáhá-yu xii-í, te davá-yu vá quindáá iní ñáhá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Náyiu cùtnuní iní-xi nàcuáa quide-xi ñuyíú ndíhi andíu

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ:

—Te nchòhó òré ndéhé-ndó ndàanchita vícó ndàa xio quée nchicanchii, te càchí-ndó sá cíuúⁿ dák, te diu ducaⁿ ndìsa quide-xi.

55 Te òré ná quène táchí ndàa xio datni nacuáa quène nchicanchii, te càchí-ndó sá io cada ihni-xi, te diu ducaⁿ ndìsa quide-xi. **56** Te nchòhó ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andíu ndíhi ñuyíú, ¿te ná cuèndá quídé-ní-ndó sá ñá tècú tnùní-ndó nàcuáa quide Yá Ndiòxí vitna? Te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ io dàndahú-ndó mèe-ndo sá io váha cùtnuní iní-ndó, chi ñá ndàa sá cùtnùní iní-ndó.

Nducu-o nàcuáa nucúndecu ndíhi váha-o ñáyiu cùu úhú iní ñáhá

(Mt. 5:25-26)

57 Te nchòhó, ¿ná cuèndá ñá túú dàndixi túu-ndo iní-ndó càda-ndo mee-ni sá váha sá tàú-ndó càda-ndo-i? **58** Te níu io iiⁿ-ndo ní sacáⁿ cuéchi ñáyiu cuèndá-ndó cuèndá iiⁿ sá ní quide-ndo, te cuáháⁿ-ndó ndíhi-yu núú tée cùchiuⁿ, te níni ñíluhú-ndo ndíhi-yu ichi, te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo nàcäháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndó ndíhi-yu cuèndá sá vă cándëca ñaha-gá-yu quíhíⁿ núú tée cùchiuⁿ, chi níu ducaⁿ na càdá-yu te téé cùchiuⁿ-áⁿ nachihi ñaha-dé ndaha cue téé cùu poleciá, te cue téé-áⁿ chihi ñaha-güedé vecaá xii-ndo. **59** Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá níu na ngàva-ndo vecaá, te vá căcu-ndo te níu vá náchähu-ndo nchàa sá tàú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xíi-yu.

13

Xini ñuhu-xi natuha-o ichi Yá Ndiòxí

1 Te diu-ni òré-áⁿ ní ngúnutnii iiⁿ úú ñáyiu níu Jèsús cání-yu cuèndú núú-gá sá nàcuáa ní quide ñaha té Pìlatú xii cue téé distrítú Galileá cue téé ní sahni quíti nduu táhú Yá Ndiòxí, te mei òré ní sahni-güedé cue quíti-áⁿ ní táúchíiⁿ té Pìlatú cue sandàdú-dé ní sahni-güedé cue téé Galileá-áⁿ, te ní xica níñí-güedé núú ñúhú ndíhi níñí cue quíti-áⁿ, te ní nadácánuu-xi. **2** Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xíi-yu:

—Te núu nchòhó sání ìní-ndó sǎ sà dúcáⁿ ní yáha cue tée distrítú Galileá-áⁿ te cùu-güedé cue tée ndècu vihi-gá cuéchi-xi dàcúúxí cuè tée ñuu-güedé ñá. ³ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ñähá. Te núu nchòhó vá ndíxí cuéchi iní-ndó cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ñá, te tnàhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátní-ndo ichi Yá Ndióxí. ⁴ Te núu nchòhó sání ìní-ndó sǎ ñayiu sáhúⁿ úní ní xíhí ní táu ñähá vèhe ducúⁿ Silòé io-gá ndécu cuéchi-yu dàcúúxí nchàa ñayiu xíndecu ñuu Jerusálén ñá, ⁵ te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ ñähá. Te núu nchòhó vá ndíxí cuéchi iní-ndó cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ñá, te tnàhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátní-ndo ichi Yá Ndióxí —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

Yutnu ngúxí ñá túu cùuⁿ sávìdí-xi

⁶ Te Jèsús ní cani tucu-gá iiⁿ cuéndú núu-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă:

—Íiⁿ tée nùtníi iiⁿ yutnu ngúxí núu ñúhú-dé, te cuáháⁿ ndéhé-dé nüu ní cuuⁿ sávìdí-xi ni cùu, te ni iiⁿ ñá túu ní cùuⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ tée-áⁿ xii tée ndéé ñuhu-dé: “Nàha-n sá vitna ní cuu úní cuiá quíxí còto-í yutnu ngúxí-a te ñá túu xini-í ni iiⁿ sávìdí-xi. Te quehndé-n vitna, chi àúⁿ nă cuu nùtníi-xi quide tneñu-xi núu ñuhu-áⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii tée ndéé ñuhu-dé-áⁿ. ⁸ Te tée ndéé ñuhu-áⁿ ní xáhaⁿ-dé: “Pàtróoⁿ, daña na cuìhnu-xi cuiá vitna-ná, te na nàdatayá-í ñuhu núu sàhá-xi, te chihi-í saháⁿ. ⁹ Te ducaⁿ te cudana cuuⁿ sávìdí-xi, àdi núu ñá túu ní cùuⁿ sávìdí-xi ñá te téhndé-ná-xi”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii pàtróoⁿ-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

Jèsús quídé tátña-gá iiⁿ ñadìhí ní nduu cueyi sätá-xi nduu ndétatú ñayiu

¹⁰ Te iiⁿ xito cùu-xi nduu ndetatú ñayiu, te yìhi Jesús iiⁿ veñúhu dànehé-gá ñayiu.

¹¹ Te xíáⁿ ndécu iiⁿ ñadìhí ní cuu sáhúⁿ úní cuiá sǎ cùhú-aⁿ yìhi ñaha espíritu cúnđihí yucu ñaváha xii-aⁿ, te xíáⁿ ní ndada cueyi-xi sätá-aⁿ, te ñá dáná-gă-xi nucúnutníi ndáá-aⁿ. ¹² Te òré ní xiní ñähá Jèsús xii-aⁿ te ní cana ñaha-gă, te xáhaⁿ-gă:

—Yòhó ñaha cùhú, ndúha-n cuéhé tnàhá-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

¹³ Te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-aⁿ, te òré-ni-áⁿ ní ndúha-aⁿ te ní nucúnutníi ndáá-aⁿ, te ní ngüíta-aⁿ ní cachí-aⁿ sá io càhnu cuu Yá Ndióxí. ¹⁴ Dico tée taxi tnuní veñúhu ní cudéé-dé sá dúcáⁿ ní quide Jèsús ní quide tátña-gá ñaha cùhú-áⁿ nduu ndétatú-yu, te ní xáhaⁿ-dé xií-yu:

—Ío íñu nduu tàu-ó càda chiuⁿ-o, te ndédani càa nduu-áⁿ quixi-ndo cùtátña-ndo, dico ñá díú ndùu cuu-xi nduu ndetatú-ó —càchí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nchòhó chi ío dàndahú-ndó mèe-ndo sá quídé ndáá-ndó dico ñá ndàá sá quídé ndáá-ndó, ¿náa ñá túu nàndaxi-ndo ndicutu-ndo àdi búrru-ndo dàcoho-ndo-güedi ndute nduu ndetatú-ó áⁿ? ¹⁶ Te ñadìhí-a cùu-aⁿ ñaní tnáhá ndíi Abrahám, te dicó-ni sá yùcu ñaváha quide duha cuhú-aⁿ ní cuu sáhúⁿ úní cuiá, ¿te náa ñá túu xini ñuhu-xi cutátña-aⁿ cuéi cùu-xi nduu ndetatú-ó áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ Jèsús, núu nchaa cue tée cùu úhú iní ñähá xii-gá ní cucahaⁿ núu-güedé, dico nchaa dava-gá ñayiu chi xicudíi ìní-yu xíndéhë-ju nchaa sá vă yöo tnàhí ndàcu cada quide-gá.

Cuéndá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—Na càni-í iiⁿ cuéndú núu-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxí xii-ndo. ¹⁹ Íiⁿ tée ní queheⁿ-dé ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núu ñúhú-dé te ní xínu-xi, te ní sahnu-xi ní cuu dítcúⁿ-xi, te cue quiti ndàva núu táchí cädúha-güedi tacá-güedi núu díté-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

Nàcuáa quide levadurá (Mt. 13:33)

²⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xií-yu:

—Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada tucu Yá Ndióxí òré ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo. ²¹ Íiⁿ ñadìhí ní queheⁿ-aⁿ levadurá ní chihi-aⁿ úní arròbá yuchi triú,

te levadùrá-áⁿ ní quide-xi ní ndaa nihíí yusaⁿ-áⁿ —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

*Yuyèhe cuiñi
(Mt. 7:13-14, 21-23)*

²² Te ichi ñìhu Jesúus cuáháⁿ-gá ñuuú Jerusàlén, te nchaa ñuuú náhnú, ndìhi nchaa ñuuú lìhlí ta yáha-gá ducaⁿ ta dànehé-gá ñáiyu tnúhu-gá cuáháⁿ. ²³ Te iiⁿ ñuuú-áⁿ ní xáhaⁿ iiⁿ téé xii-gá:

—Mestrú, cuìní-í cícáⁿ tnúhu-í iiⁿ tnúhu níú-n, ¿ndáá sá io sacú ñáiyu nánihí tähú-áⁿ? —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé ndìhi nchaa ñáiyu:

²⁴ —Cada-ndo sá nánihí tähú-ndó, te tnii-ndo ichi Yá Ndiòxí, te ichi-gá-áⁿ cíú-xí dàtná iiⁿ yuyèhe cuiñi, te cáchí tnúhu-í xii-ndo sá io cuéhé ñáiyu cáchí iní-yu quíhu-yu yuyèhe cuiñi-áⁿ dico vá ndácú-yu.

²⁵ Te na càni tucu-í ingá cuéndú níú-ndó nácuáa tecú tnùní-ndó tnúhu càháⁿ-í. Te òré ná ndàcuíñí téé cíu xítöhó vehe, te nacadí-dé yuyèhe, te nchaa nchòhó ñáiyu na quèndóo quehé dacàsaⁿ-ndo yuyèhe, te quesaha-ndo cùñaha-ndo xii-dé: “Täta, nacaáⁿ yuyèhe na quíhu-ndí”, quesaha-ndo cùñaha-ndo xii-dé. Dico téé cíu xítöhó vehe-áⁿ cùñaha-dé xii-ndo: “Ná tûú xiní-í nchòhó ndèé ñáiyu cùu-ndo”, duha cùñaha-dé xii-ndo. ²⁶ Te dàtnùní ngüíta nchòhó cùñaha-ndo xii-dé: “Nchúhú ní xexi ndìhi ñaha-ndí, te ní xihi ndìhi ñaha-ndí xii-n, te nchaa ichi ní xoo dacuàha ñaha-n xii-ndí”, quesaha-ndo cùñaha-ndo xii-dé.

²⁷ Dico cáchí tucu téé cíu xítöhó vehe-áⁿ cùñaha-dé xii-ndo: “Sa ní cáchí-í sá ñà tûú xiní-í ndèé ñáiyu cùu-ndo. Te chí xóciñí nchòhó ñáiyu ndècu-í”, quesaha-dé cùñaha-dé xii-ndo. ²⁸ Te na sáá nduu dùcaⁿ cada-xi te quiní-ndó té Ábrahám, ndìhi té Isàác, ndìhi té Jàcób, ndìhi nchaa cue téé ní xoo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te nchaa cue téé-áⁿ ndécú-güedé nûú ndécú-gá táxi tnùní-gá,

te nchòhó quee tíhú-ndó nûú-gá sá tnúhu ñá tûú ní cuìní cada ndáá, te dàvá-áⁿ ndàhyú-ndó te cuu rúhñú-ná nûhu-ndo sá sàtú iní-ndó cuéndá sá ndohó-ndó. ²⁹ Te dàvá-áⁿ quíhu nchaa ñáiyu ndí cùmí xio ñuyíú nûú ndécú Yá Ndiòxí táxi tnùní-gá

caxí-yu ndìhi-gá, te cundecú-yu ndìhi-gá.

³⁰ Te dava ñáiyu nchicúⁿ ñá tûú cùnuu ndecu ichi Yá Ndiòxí vitna, ñáiyu-áⁿ sáá nduu te io cunùú-yu. Te dava ñáiyu cùnuu ndecu ichi-gá vitna, ñáiyu-áⁿ sáá nduu te vá io-gá cunùú-yu —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

*Jèsús ndàhyú-gá cuéndá ñáiyu ñuuú Jerusàlén
(Mt. 23:37-39)*

³¹ Te diu-ni nduu-áⁿ ní quexlo iiⁿ úú cue téé cíu fariséú nûú ndécú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Quee-n ìha quíhíⁿ-n nûú ndèé quíhíⁿ-n, chi téé cíu Herodés cuìní-dé cahni ñaha-dé xii-n —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Chí cuàháⁿ te cùñaha-ndo xii téé nèhe mañá-áⁿ sá cáchí-í sá ná cùndedóho váha-dé iiⁿ tnúhu càháⁿ-í, chi cùmání iiⁿ üú-gá nduu cundecu-í xocàni-í nchaa espíritú cùndìhi yucu ñáváha yìhi ñaha xii ñáiyu, te cada tátña-í nchaa dava-gá ñáiyu cùhú, te ducaⁿ te ndìhi chìuⁿ-í, duha cùñaha-ndo xii-dé. ³³ Dico dacuitíí sá cùhùⁿ-í ichi iiⁿ üú-gá nduu, te ducaⁿ te sáá-í nûú quíhíⁿ-í, chi vâ cùú tnàhí cuú iiⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ingá nûú, chi mei nûú Jerusàlén cuú-güedé —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-gá xii ñáiyu nûú Jerusàlén:

—Nchòhó chi sàhni-ndo nchaa cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, cue téé ní tendaha-gá véxi, te mee-ni ndìhi yúú sáhní-ndó-güedé. ¡Te titní xito ní cuiní-í nadatàcá ñáhà-í xii-ndo dàtná nádàtacá iiⁿ nchuxi cué déhe-dí sàquíhi-güedí xiti ndíxíⁿ-di, dico ñá ní cuìní-ndó, te ducaⁿ-ni sàni iní-í ndéé vitna! ³⁵ Te chí cùndedóho tucu ingá tnúhu na càháⁿ-í-a: Yá Ndiòxí daña ñáha-gá xii-ndo. Te na cáchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vâ quiní ñáhá-gá-ndó xii-í, dico sáá nduu te quiní ñáhá tûcu-ndo, te nduu-áⁿ cáchí-ndó sá io càhnu cuu yúuh Yaá ní tendaha Dütú Ndiòxí véxi ñuyíú-a —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

14

Jèsús quídé tåtna-gá iiⁿ téé ñìhu cuiñu

¹ Te duha ní cuu iiⁿ nduu, nduu ndètatú ñáiyu chi iiⁿ téé cíu fariséú cùnùu ní càháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te cue

tee ndècu vehe-dé ndéhé-güedé nüu nasa cada-gá. ² Te xíáⁿ ndécú tnähá ^{iiⁿ} téé cùuhú ñuhú-dé cuiñu. ³ Te Jèsús ní xícáⁿ tnuhú-gá nüu cué téé dàcuaha ñaha xii ñayiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés, ndihí nüu cué téé cùu fariséú, te xáhaⁿ-gá:

—¿Cuu cada tátña-o ^{iiⁿ} ñayiu cùuhú nduu ndetatu-ó ^{aⁿ} ñahá? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴ Dico cue téé-áⁿ ñà túú tnähí ní cäháⁿ-güedé. Te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gá téé cùuhú-áⁿ ní quide tátña ñaha-gá xii-dé, te ní xáhaⁿ-gá sá ná nùuhú-dé vehe-dé. ⁵ Te ní xícáⁿ tnuhú-gá nüu nchaa cue téé-áⁿ, te xáhaⁿ-gá:

—¿Te nüu nchòhó ná ngáúnìhnu ^{iiⁿ} búrru-ndo àdi ^{iiⁿ} ndicutu-ndo déhvá, te vá ná tava ndihí-ni-ndo-dí cuéi cùu-xi nduu ndetatu-ndó-áⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶ Te ñá túú ní nihí-güedé tnúhu na danchocáva-güedé.

Ñayiu cäháⁿ-yu quíhíⁿ vico tnändaha

⁷ Te ndèhe Jèsús nàcuáa xíquide nchaa ñayiu ndècu vico sá súuní ní nacáxi-yu xilé sácoo nchihi cue téé cùnuu-gá conchihí-yu öré cuánguihú-yu mèsá caxí-yu, nüu ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

⁸ —Oré ná cäháⁿ ñahá ^{iiⁿ} ñayiu xii-ndo ^{iiⁿ} vico tnändaha, te vá cóo-ndo nüu xilé sácoo cue téé cùnuu-gá, chi nüu ducaⁿ na càda-ndo, te cudana quexio dava-gá ñayiu cùnuu-gá dàcúuxí nchòhó. ⁹ Te ñayiu ní cäháⁿ ñahá xii-ndo-áⁿ quixí-yu te cùñähá-yu xii-ndo: “Chí cuñaha xilé núcóo nchihi-ndo-áⁿ ná cónchihi ñayiu ní quexio-a”, quesähá-yu cùñähá-yu xii-ndo. Te cùní-ndo ñahá cuéi cùcahaⁿ nüu-ndo ndàcuñí-ndo quíhíⁿ-ndo ngoo-ndo nüu xilé xinutnii ndéé nüu ní ndihí-ná ndàa sátá-xi. ¹⁰ Te yuhú càchí-í sá öré ná cäháⁿ ñahá-yu xii-ndo, te ngoo-ndo nüu xilé xinutnii ndéé nüu ní ndihí-ná ndàa sátá-xi chi cuéndá öré ná quexio ñayiu ní cäháⁿ ñahá xii-ndo, te cùñähá-yu xii-ndo: “Nchòhó cue ñayiu cäháⁿ ndihí-í, chí yaha nüu xilé sácoo cue téé cùnuu-gá coo-ndo”, duha cùñähá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te cada nínu ñaha nchaa ñayiu yihí ndihí-ndo mesá. ¹¹ Te nchaa ñayiu na càda nínu mee-xi, te ñayiu-áⁿ ñà

túú cùu nínu-yu, te nchaa ñayiu ñá túú quide nínu mee-xi, ñayiu-áⁿ cùu nínu-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te dätnùní ní xáhaⁿ-gá xii téé ní cäháⁿ ñahá xii-gá:

—Te yohó öré cuiní-n càda-n ^{iiⁿ} vico, te vá cäháⁿ-n mèe-ni cue téé cäháⁿ ndihí-n, ni cué ñaní-n, ni cué ñayiu cùu ñaní tnähá-n, ni cué ñayiu cuica ndècu yatni ndihí-n, chi ñayiu-áⁿ ducaⁿ càdá-yu ^{iiⁿ} nduu cäháⁿ ñahá-yu xii-n te ndeyáhu-ni sá ní quidé-n-yu. ¹³ Te ñahá chi öré ná càda-n ^{iiⁿ} vico, te cäháⁿ-n ñayiu ndahú, ndihí ñayiu ñá cùu càca, ndihí ñayiu yacua, ndihí ñayiu cuáa. ¹⁴ Te nüu ducaⁿ na càda-n, te cuu-xi ^{iiⁿ} sá vähä xii-n, chi ñayiu-áⁿ vähä-yu nacoto ñahá-yu xii-n, dico na cùu-n te sáá nduu ndoto-n ndihí nchaa ñayiu ní quide ndáá ní xíndecu ichi Yá Ndiökí, te dàvá-áⁿ taxi-gá sá ndúú tähú-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa xíquide ñayiu öré cäháⁿ ñahá ^{iiⁿ} téé cada vico

(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Te sá dúcáⁿ ní cäháⁿ Jèsús ní tecú dóho cue téé yihí mesá-áⁿ, nüu ní xáhaⁿ ^{iiⁿ}-dé xii-gá:

—Io váha tähú nchaa ñayiu na càxi nchaa sá cuäha ñaha Yá Ndiökí nduu na sàá-yu cundecu-yu nüu ndécu-gá táxí tnùní-gá —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—^{iiⁿ} téé quide-dé vico, te ní dátécu tnúhu-dé cuéhé víhí ñayiu quíhíⁿ-yu caxí-yu.

¹⁷ Te öré sa ní cuu-ná sá caxí-yu, te ní xáhaⁿ-dé xii téé xinu cuechi nüu-dé sá quíhíⁿ-dé cùñaha-dé quíhíⁿ-yu caxí-yu, chi sa ndècu túha nchaa sá caxí-yu. ¹⁸ Dico nchaa-ju ní xähä-ju xii-dé sá ná càdá càhnu iní téé cäháⁿ ñahá-áⁿ, chi ñá túú cùyáchi-ju quíhíⁿ-yu vico-áⁿ. Te téé ní cäháⁿ ndihí téé xinu cuechi-áⁿ díhna ní xáhaⁿ-dé:

“Íchí ní saan-í ^{iiⁿ} pedasú ñuhu, te quíhíⁿ ndéhè-í tnavíí, nüu xiäⁿ cäháⁿ ndahú-í nüu-n sá cùñaha-n xii téé cäháⁿ ñahá-áⁿ xii-í sá ná càdá càhnu iní-dé chi ñá túú cùyáchi-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ¹⁹ Te ingá-dé ní xáhaⁿ-dé: “Ní saan-í úhúⁿ yündá ndicutu sa xitu, te cue quiti-áⁿ quíhíⁿ-í coto ndee-í-güedí vitna, nüu xiäⁿ cäháⁿ ndahú-í nüu-n sá cùñaha-n xii téé cäháⁿ ñahá-áⁿ

xii-í sá ná cädá càhnu iní-dé chi ñá túú cùyáchí-í”, càchí-dé xähaⁿ-dë. ²⁰ Te īngá tucu-dé ní xáhaⁿ-dë: “Íchí ní tnándaha-í nüu xíăⁿ vá cùyáchí-í quíhíⁿ-í”, càchí-dé xähaⁿ-dë. ²¹ Te òré ní nasáá téé xínu cuechi-áⁿ, te ní nacani tnúhu-dé nüú pàtróoⁿ-dë nchaa nàcuáa ní xáhăⁿ-yu. Te ní cudéen tée cùu patróoⁿ-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dë xii téé xínu cuechi nüú-dë-áⁿ: “Yáchí cuàháⁿ nanducu-n nchaa ñáyiu ndàhú, ndihí nchaa ñáyiu ñá cùú càca, ndihí nchaa ñáyiu yacua, ndihí nchaa ñáyiu cuàá, te ndëni ní cuu na nàníhí-nyu te candècá-n-yu quixi”, càchí-dé xähaⁿ-dë. ²² Te sátá ní nasáá téé xínu cuechi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dë xii pàtróoⁿ-dë: “Pàtróoⁿ, sa ní quide-í chìuⁿ ní tähú-n, dico ndècu-gá nüú cóo-yu”, càchí-dé xähaⁿ-dë. ²³ Te téé cùu patróoⁿ-dë-áⁿ ní xáhaⁿ-dë: “Cuàháⁿ tucu ndëni ní cuu te cada yica-n na quixí-yu quíhu-yu cuèndá ná chítú vehe-í. ²⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-n sá ní iiⁿ ñáyiu ní cähán-í díhna vá cùú-gă caxí-yu sá sà ní quide túha-í caxí-yu ni cùu”, cachí téé-áⁿ xähaⁿ-dë xii téé xínu cuechi nüú-dë — càchí-gá xáhaⁿ-gă xii téé-áⁿ.

Ndoho-o cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú (Mt. 10:37-38)

²⁵ Te ío cuéhé ñáyiu nchicúⁿ-yu Jèsús, te ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

²⁶ —Te núu dava nchòhó cuìní-ndó chítnahá ñáhá-ndó xíi-í, te cuu iní ñáhá ndisa-ndo. Te cuéi na dàndoo-ndo tätá-ndó, ndihí náná-ndó, ndihí ñadihí-ndó, ndihí déhe-ndo, ndihí ñaní-ndó, ndihí cùha-ndo, te cani iní-ndó sá cuéi na cùú-ndó sá cuèndá-í, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo cué ñáyiu tnáhá tnúhu ndihí-í. ²⁷ Te nchaa ñáyiu vá cánchezicúⁿ nihnu ñaha xíi-í cuèndá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í, ñáyiu-áⁿ vá cùú-yu ñáyiu tnahá tnúhu ndihí-í. ²⁸ Te núu iiⁿ nchòhó ná càni iní-ndó dàcaa-ndo iiⁿ vehe ducúⁿ, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuèndá-ndó nüu ndëdau díhúⁿ cuu, ducaⁿ te cutnúní iní-ndó nüu tnahá díhúⁿ-ndó càa vehe-áⁿ àdi ñáhá? ²⁹ Chi núu vá dúcáⁿ càda-ndo, te na ngüíta-ndo tàusaha-ndo te vá xínu cada-ndo, te nchaa ñáyiu na cùndehe ñaha xii-ndo, te cäháⁿ cuèhé-yu cuèndá-ndó. ³⁰ Te cachí-yu: “Tée-áⁿ ní ngüíta-dé dácàa-dé iiⁿ vehe te ñá ní ndàcu-dé xínu”, cachí-yu. ³¹ Àdi te núu iiⁿ

tée yìndaha ñaha xii ñáyiu cuìní-dé nàá-dé ndihí īngá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyiu, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuèndá-dé te nüu ndacu-dé ndihí úxí mǐl cue sandàdú-dé nàá-güedé, ndihí ócó mǐl cue sandàdú īngá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyiu cùu úhú iní tnáhá ndihí-dé-áⁿ? ³² Àdi te núu xito-dé sá vă ndácú-dë ñá, te òré vátá cùyàtni ñaha-gá téé cùu úhú iní tnáhá ndihí-dé-áⁿ, te tendaha-dë iiⁿ téé quíhíⁿ-dé quíhu-dé tnúhu ndàhú nüú tée-áⁿ cuèndá sá vă nàá-güedé. ³³ Te duha càháⁿ-í chi núu nchòhó vá cädá ndëe iní-ndó dàña-ndo nchaa sá ndécu ndihí-ndo cuendá chitnahá ñáhá-ndó xíi-í, te vá cùú-ndó cué ñáyiu tnáhá tnúhu ndihí-í.

Ní ní nduu víxiⁿ (Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ 'Te ñíⁿ chi ío váha, dico núu na ndùu víxiⁿ-xi, ¿te násá-gá cada-o nàndihí-o te núu ducaⁿ-i? ³⁵ Chi ñá túú-gă nàndihí-xi ní sá dàcá ñuhu, te ní sá dàcá saháⁿ, chi cuèndá-nă dăngoyo-o. Te nchaa nchòhó ñáyiu ní xíndedóho tnúhu ní cähán-í-a xíni ñuhu-xi ío váha cuáha-ndo cuèndá — càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

15

Cuèndá iiⁿ mbéé quitiⁿ ní xíta (Mt. 18:10-14)

¹ Te cue téé cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xíi ñáyiu cuèndá impuéstú ndihí cue dava-gá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ní quexió-yu núu ndécu Jèsús cuèndá cund-edóho-yu tnúhu càháⁿ-gá. ² Te ní ngüíta cue téé cùu fariséú, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xícáháⁿ cuèhé-güedé cuèndá-gá, te càchí-güedé:

—Tée-a quèheⁿ cuèndá-dé ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te xèxi ndihí ñaha-dé xií-yu —cächí-güedé xítnàha-güedé.

³ Te Jèsús ní cani-gá iiⁿ cuèndú nàcuáa tecú tnùní-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

⁴ —Iíⁿ téé ndècu iiⁿ ciendú mbéé-dë, te ní xíta iiⁿ-dí, te nchòhó sa cùtnúní iní-ndó nàcuáa cada téé-áⁿ, chi dàndoo-dé cùmídícó sähúⁿ cùmí-dí iiⁿ yucu, te cúnúndúcú-dë quitiⁿ ní xíta xíăⁿ ndëe naníhí-dë-dí.

⁵ Te òré ní naníhí-dë-dí te ní dácáá-dë-dí chíó-dë ní docó-dé-dí sá cùdíⁿ ìní-dé. ⁶ Te òré

ní nasáá-dé vehe-dé, te ní dátacá-dé nchaa cue tée càháⁿ ndihí-dé, ndihí nchaa ñáyiu ndècu yatni ndihí-dé, te ní xáhaⁿ-dé: “Chí ná cùdíi iní-ó vitna, chi ní naníhí-í mbéè-í quiti ní xíta ni cùu”, cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

⁷ Te yúhú càchí-í sá lo-gá cùdíi iní Yă Ndioxí ndihí cue espíritu xínú cuéchi núú-gá nüu ⁱⁱn ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha na ndíxi cuéchi iní-yu cuéndá nchaa sá ñà túu vāha quidé-yu ndécu-yu te tníi-yu ichi-gá, dàcúúxí cùmídícó sähúⁿ cùmí ñáyiu sa ní tuha ichi-gá, chi ñá túu-gá xíní ñuhu-xi ndixi cuéchi iní-yu chi sa ndécu-yu ichi-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuéndá díhúⁿ ní xíta

⁸ Te ní cani Jésús ingá cuéndú núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—ⁱⁱn ñadihí ndécu ndihí-aⁿ úxí díhúⁿ cuixíⁿ, te ní dácuïta-aⁿ ⁱⁱn te ní teñuhú-aⁿ ití, te ní ngüíta-aⁿ nàtihu-aⁿ vehe, te súúní vāha vāha ní nanducu-aⁿ ndéé ní naníhí-aⁿ.

⁹ Te oré ní naníhí-aⁿ, te ní dátacá-aⁿ nchaa ñáyiu díhí càháⁿ ndihí nchaa ñáyiu ndècu yatni ndihí-aⁿ, te ní xáhaⁿ-ar: “Chí ná cùdíi iní-ó vitna chi ní naníhí-í díhúⁿ-í sá ní xíta ni cùu”, cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-yu.

¹⁰ Te yúhú càchí-í sá dúcáⁿ lo cùdíi iní nchaa espíritu xínú cuéchi núú Yă Ndioxí, nüu ⁱⁱn ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha na ndíxi cuéchi iní-yu cuéndá nchaa sá ñà túu vāha quidé-yu, te tníi-yu ichi-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuéndá ⁱⁱn téé ñá túu ní quide vāha

¹¹ Te ní cani tucu Jésús ingá cuéndú núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—ⁱⁱn téé ndècu úú déhe ducuⁿ-dé, ¹² te téé lìhli-gá ní xáhaⁿ-dé xii tátá-dé: “Táu, taxi-n tähú sá cùú cuéndá-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. Te tátá-dé-áⁿ ní sáñaha-dé ndí díiⁿ núú-güedé sá cùú cuéndá-güedé. ¹³ Te núú sàcú-ni nduu, te déhe-dé téé lìhli-gá-aⁿ ní nadico-dé nchaa sá ní sáñaha tátá-dé, te ní xica-dé cuaháⁿ-dé ⁱⁱn ñuú xícá, te yácáⁿ ní tníi-dé ⁱⁱn ichi cuehé ichi duha, te ní ndihí díhúⁿ-dé ní dándóñuhu-dé ndihí cue téé càháⁿ ndihí-dé, ndihí nchaa ñáyiu díhí xíndecu ichi díi iní. ¹⁴ Te ní ndihí ndoo díhúⁿ-dé ní dándóñuhu-dé, te núú sàcú-ni nduu ní sáá tnamá ñuú núú ndécu-dé-áⁿ, te ñá nihí-gá-dé sá caxí-dé, te xíhí-dé docó.

¹⁵ Núu ní xica-dé cuaháⁿ ndúcú chìuⁿ-dé núú ⁱⁱn téé diu-ni ñuú xíáⁿ, te téé-áⁿ ní sáha chìuⁿ ñaha-dé ⁱⁱn xichi núú ñuhú-dé coto-dé cùchí. ¹⁶ Te súúní xíhi-dé docó te cuiní-dé caxi-dé nchaa sá sáha-yu cùchí-áⁿ ní cùu, dico ñá túu ní sáñahá-yu xii-dé. ¹⁷ Te uuⁿni ní sani váha iní-dé, te ní cachí-dé: “¡Io cuéhé cue téé xínu cuéchi vehe tátá-í te ío cuéhé sá xéxi-güedé ndécu, te yúhú duha ndòho-dé docó iha! ¹⁸ Te ndacuïñí-í te nuhú-í vehe tátá-í, te cùñaha-í xii-dé: Táu, ñá túu ní quide vāha-í núú Yă Ndioxí te ni ñà túu ní quide vāha-í núú-n, ¹⁹ te ñá túu-gá tátu-í sá cùu-í déhe-n vitna, te cada ñaha-ná-n xii-í dàtná ⁱⁱn téé xínu cuéchi núú-n”, duha ní sani iní-dé cùñaha-dé xii tátá-dé. ²⁰ Te sátá dúcáⁿ ní sani iní-dé, te ní natnii-dé ichi cuánuhú-dé vehe tátá-dé, te xica-gá cuánuhú-dé ní xiní ñahá tátá-dé xii-dé te ní cundahú iní ñahá-dé. Te xínu tátá-dé-áⁿ ní sáháⁿ nútahá ñahá-dé, te ní numi ñaha-dé, te ío vāha ní càháⁿ ndihí ñaha-dé. ²¹ Te ní xáhaⁿ dèhe-dé-áⁿ xii-dé: “Táu, ñá túu ní quide vāha-í núú Yă Ndioxí te ni ñà túu ní quide vāha-í núú-n, te ñá túu-gá tátu-í sá cùu-í déhe-n vitna”, cachí-dé xáhaⁿ-dé.

²² ’Dico tátá-dé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii cue téé xínu cuéchi núú-dé: “Chí quéñuhu ndihí-ni dóo vāha-gá cuáha-ndo dèhe-í-a na cuìhnu-dé, ndihí ⁱⁱn dehé ná quíhi díqui ndahá-dé, ndihí chàu vāha na quíhi-dé.

²³ Te quíhiⁿ nguehenⁿ-ndo ⁱⁱn ndicatu numa quíti caváha-gá, te cahni-ndo-di, te na càda-o vico, te na càxi-o-di. ²⁴ Chi déhe-í-a ní sani iní-i sá ní xíhí-dé ní cùu, te ñahá chi ndècu vívú-dé, te ní sani tucu iní-i sá ní xíta-dé ní cùu te ní nasáá mée-dé”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii cue téé xínu cuéchi núú-dé-áⁿ. Te ní ngüíta-güedé ní quide-güedé vico.

²⁵ ’Te déhe-dé téé sàcuéhé-gá cuaháⁿ-dé yucu, te oré cuándixi-dé tá ndùu yatni-dé vehe, te ní tecú dóho-dé io yaá cùú vico.

²⁶ Te ní cana-dé ⁱⁱn téé xínu cuéchi, te ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-dé ná cuéndá ducaⁿ io yaá.

²⁷ Te téé xínu cuéchi-áⁿ ní xáhaⁿ-dé: “Ñaní-n téé cuaháⁿ ní cùu ní nasáá-dé, te tátá-n ní táchíuⁿ-dé ní xíhí ⁱⁱn ndicatu nùma quíti caváha-gá cuéndá sá ní nasáá vāha-dé”, càchí-dé xáhaⁿ-dé.

²⁸ ’Dico ñaní-dé téé sàcuéhé-áⁿ ní cudéen-dé, te ní cachí-dé sá vă ndíhu-dé vehe cundecu-dé vico-áⁿ ní cùu, dico ní quee tátá-güedé ní càháⁿ ndahú-dé núú-dé

cuèndá ndíhu-dé. ²⁹ Te ní xáhaⁿ-dé xii tátá-dé: “Táu, cundedóho váha saú-n tnúhu na càháⁿ-í-a, yúhú ío cuéhé cuiá ní cuu xínu cuechi-í núú-n, te ni ^{íi}n xito ñá túú quide sáá iní-í núú-n, te ni ^{íi}n chivá líhlí ñá túú taxi-n-di caxi ^{íi}i iní-í-di ndíhi cue tée càháⁿ ndíhi-í. ³⁰ Te vitna ní nasáá déhe-n tée ní sáháⁿ ní dándóñuhu díhúⁿ-n ndíhi nchaa ñáyiu xíndecu ichi ^{íi}i iní. Te ní sahni-n ^{íi}n ndícutu numa quíti caváha-gá sá cuèndá-dé”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii tátá-dé. ³¹ Te ní xáhaⁿ tátá-dé xii-dé: “Yòhó déhe-í ducaⁿ-ni ndècu ndíhi ñaha-n xii-í, te nchaa sá ndécu ndíhi-í cùú-xí cuèndá-n. ³² Te vitna dacuitíi tàu-xi sá cádá-ó vico, te cudíi iní-ó, chi ñaní-n-áⁿ ní quide-í cuèndá sá ní xíhí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dé, te sa ní xíta-dé ní cùu, te ní nasáá méé-dé”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii déhe-dé tée sàcuéhé-gă-áⁿ —duha cuáháⁿ cuèndú ní cani Jèsús núú-güedé.

16

Nàcuáa ní quide ^{íi}n téé taxi tnuní ñáhá xìi cue téé xínu cuechi

¹ Te Jèsús xáhaⁿ-gă xii cue téé xíca cuu ndíhi-gá:

—Ní xíndecu ^{íi}n téé cuica, te ducaⁿ ní xíndecu ^{íi}n téé ní taxi tnúní ñáhá xìi cue téé ní xínu cuechi núú-dé. Te téé-áⁿ ní xiní ñáhá ñáyiu díhu-dé díhúⁿ téé cùu patróoⁿ-dé, te cuáháⁿ-dé dándóñuhu-dé, te ní xáháⁿ-yu xii téé cùu patróoⁿ-dé sá dúcáⁿ quide-dé. ² Te téé cùu patróoⁿ-dé-áⁿ ní cana ñaha-dé xii-dé, te ní xáhaⁿ-dé: “¿Ná cuèndá duha càháⁿ ñáyiu cuèndá-n? Yáchí chi na taxi cuendá-n nchàa chiuⁿ ní quide-n, chi vitna te vá táxi tnúní-gă-n cué téé xínu cuechi núú-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ³ Te téé taxi tnuní ñáhá xìi cue téé xínu cuechi-áⁿ ní sani iní-dé: “¿Te nása cada-í vitna na quèhndé pàtróoⁿ-í chiuⁿ-í? Chi ñá cùndèe-gá-í cada-í chiuⁿ véé, te cùcahaⁿ núú-í cacráⁿ ndàhú-í. ⁴ Dico duha cada-í cuèndá queheⁿ cuèndá ñáhá ñáyiu vehé-yu òré ná quèhndé duuⁿ-ná pàtróoⁿ-í chiuⁿ-í”, duha ní sani iní-dé. ⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní cana-dé ^{íi}n ^{íi}cue téé tàu núú pàtróoⁿ-güedé. Te téé díhna ní xícáⁿ tnúhu-dé núú-dé, te xáhaⁿ-dé: “¿Ndèe dau tàu-n núú pàtróoⁿ-i?”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ⁶ Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé: “Táu-í ^{íi}n cièndú bárríl acítí”, càchí-dé

xáhaⁿ-dé. Te téé taxi tnuní ñáhá xìi cue téé xínu cuechi-áⁿ ní xáhaⁿ-dé; “Iha náu reciú-n-á, te ndadúha ingá sá údico úxí taxi-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ⁷ Te dătnùní ní xícáⁿ tnúhu tucu-dé núú ìngá-dé, te xáhaⁿ-dé: “Te yòhó, ¿ndéé dau tàu-n-í?”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. Te téé tàu-áⁿ ní xáhaⁿ-dé: “⁸ ^{íi}n cièndú ngohnchi triú tàu-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. Te téé taxi tnuní ñáhá xìi cue téé xínu cuechi-áⁿ ní xáhaⁿ-dé: “Iha náu reciú-n-á, te cadúha ingá sá cùmídícó-ná taxi-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. ⁸ Te téé cùu patróoⁿ-áⁿ ní cachí-dé sá io váha ñùhu díqui tée díhu-áⁿ nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé. Te nchaa ñáyiu xíndecu ichi cuéhé ichi duha, io-gá váha ñùhu díqui-ju nàcuáa cadá-yu cundecu váha-yu ndíhi nchaa ñáyiu cùndihí-ju dàcúúxí ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxí.

⁹ ’Te yúhú càchí-í sá cádá-ndó sá vähä ndíhi nchaa sá ndécu ndíhi-ndo ní cuáha ñuyíú yicá cuéchi-a, te ducaⁿ te coo cue téé io váha tnahá tnúhu ndíhi-ndo, te òré ná ndíhi nchaa sá io ñuyíú-a, te Yá Ndióxí queheⁿ cuèndá ñáhá-gă xii-ndo, te cundecu-ndo ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁰ ’Te núu ^{íi}n téé quide ndáá cuéi ^{íi}n chiuⁿ líhlí na càda-dé, te díu-ni ducaⁿ quide ndáá-dé cuéi ^{íi}n chiuⁿ cahnu na cada-dé. Dico téé ñá túú quide ndáá, chi cuéi chiuⁿ líhlí àdi chiuⁿ cahnu na cada-dé dico ^{íi}n-ni quide-dé. ¹¹ Te núu nchòhó vá cádá-ndó sá vähä ndíhi nchaa sá ní cuáha ñuyíú yicá cuéchi-a ña, te Yá Ndióxí vá táxi-gă sá vähä ndècu ndíhi-gá xii-ndo. ¹² Te núu vá cádá ndáá-ndó còto-ndo nchaa sá táxi nùu tnaha ñáyiu-ndo, te vá yoo taxi sá ndúú tähú-ndo.

¹³ ’Te ni ^{íi}n téé xínu cuechi vá ndácú-dé cunu cuechi-dé núú üú pàtróoⁿ, chi téé-áⁿ cuu váha iní-dé núú ^{íi}n pàtróoⁿ-dé te tníi-dé nchaa tnúhu càháⁿ pàtróoⁿ téé cùu váha iní-dé núú-xi-áⁿ. Te núu ìngá tucu pàtróoⁿ-dé vá cùú vähä iní-dé, te ni vähä tníi-dé tnúhu càháⁿ pàtróoⁿ-dé-áⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchòhó chi vá ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yá Ndióxí te cuhuⁿ iní-ndó nchàa sá io ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁴ Te nchaa cue téé cùu fariséú io ñùhu iní-güedé nchaa sá io ñuyíú-a, te xíndedóho-güedé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús,

te ní caháⁿ yíchí-güedé cuéndá-gá. ¹⁵ Te Jésus ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó cùú-ndó cuè téé ío váha càháⁿ nútú ñayiu cuéndá-ni sá cuiní-ndó càháⁿ váha-yu cuéndá-ndó, dico Yá Ndiökí xiní ndáá-gá nàcuáa càa iní-ndó ^{iiⁿ} ^{iiⁿ}-ndo, te nchaa sá càchí cue ñayiu ñuyíú-a sá ío nàndíhi, Yá Ndiökí dáquée tihú-gă.

Cuéndá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés

¹⁶ 'Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés cùnúu-xi ni cuu, ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiökí ndéé sanaha. Dico cùtnähá ní ngüíta té Juàá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñayiu ní caháⁿ-dé tnúhu-í, ndéé dàvá-áⁿ ñà túú-gă ní cùnuu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiökí ndéé sanaha. Te diú-ni ndéé dàvá-áⁿ ní quesaha ta tècú tnùní ñayiu nàcuáa ndíhi ndaha ñaha Yá Ndiökí xií-yu, te vái ñayiu ío sàni iní-yu vitna nàcuáa cadá-yu ndíhi ndaha ñaha Yá Ndiökí xií-yu. ¹⁷ Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ío ndáá càháⁿ-xi, te ndíhi-gá naa andíu ndíhi ñuyíú dàcúúxí sá ndíhi ^{iiⁿ} ^{iiⁿ} tnúhu-áⁿ cada-xi nàcuáa càháⁿ-xi.

Jésus càháⁿ-gá cuéndá ñayiu dàña tnaha (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Te nútú ^{iiⁿ} téé na dàña tnaha-dé, ndíhi ñadíhi-dé, te tnándaha tucu-dé ndíhi ìngá-yu, te nèhé víhí quide-dé te nútú ducaⁿ na càda-dé, te téé na tnándaha ndíhi ñaha ní dáná yìi-xi, te diú-ni ducaⁿ ñà túú cùu-xi sá váha te nútú ducaⁿ na càda-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuéndá ^{iiⁿ} téé nàni Lázarú ndíhi cuéndá ^{iiⁿ} téé cuica

¹⁹ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Ní xíndecu ^{iiⁿ} téé cuica, te ní xóo cui-hnu-dé mee-ni dőó váha dőó vii càa, te nchaa nduu súúní váha ní xóo cada-dé vico vehe-dé. ²⁰ Te ní xíndecu tucu ^{iiⁿ} téé ndàhú ní xínani-dé Lázarú, te téé-áⁿ ní cuhú-dé ní xíndeé-dé nituhú-dé ndíhyi, te ^{iiⁿ} nduu ^{iiⁿ} nduu ní xóo taxinucóo ñaha-güedé xii-dé yuyéhe téé cuica-áⁿ. ²¹ Te téé ndàhú-áⁿ ní xóo cuú-dé docó, te ní xóo cuiní-dé caxi-dé nchaa sá ñà túú-gă ní xóo yáha caxi téé cuica-áⁿ, te ñá túú ní xóo níhí-dé. Te cuéi

iná ní xóo quíhíⁿ-di ní xóo nayuu-di nchaa nútú ndíhyi ndéé-dé-áⁿ. ²² Te ní sáá ^{iiⁿ} nduu te ní xíhí téé ndàhú-áⁿ, te cue espíritu xínú cuéchi nútú Yá Ndiökí ndécá ñaha-xi xii-dé cuándaq nútú ndécu té Abrahám cundecu-dé. Te ní sáá nduu ní xíhí téé cuica-áⁿ tnähá-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé. ²³ Te ní sáá-dé nútú xíndecu nchaa ñayiu ní xíhí ñá túú ní quide ndáá nútú Yá Ndiökí te xíáⁿ ío ndòho-dé ndécu-dé, te ní ndonehe nútú-dé te xica ní xiní-dé té Abrahám ndíhi té Lázarú-áⁿ xíndecu-güedé. ²⁴ Te níhi ní caháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé: "Yohó tátá Abrahám, cundàhú iní ñahá xìi-í, te cùñaha xìi té Lázarú ná dàndaxiⁿ-dé díqui ndáhá-dé, te na quixi-dé dandaxiⁿ-dé yàa-í, chi ío ndòho-í ñúhù-í nútú ñuhú nútú cayú-a", càchí-dé xáhaⁿ-dé xii té Abrahám. ²⁵ Dico té Abrahám ní xáhaⁿ-dé: "Ndàhú yohó ñaní tnähá-í, dandàcu iní sá ío váha ní xíndecu-n ñuyíú, te té Lázarú ío ndàhú ní ndoho-dé ní xíndecu-dé. Te vitna ní nucúndecu váha-dé iha, te yohó ndohó-n vitna. ²⁶ Te ñá díú-ní sá xìaⁿ tucu, chi cuádava ndècu ^{iiⁿ} déhvá cùnu ñuhú nèhu-xi nútú ndécu-ó, te cuéi nchaa ñayiu xíndecu iha na càchí iní-yu quixi-yu nútú ndécu-ndó dico vá ndácü-yu, te ni nchòhó vá ndácü-ndó quixi-ndo nútú ndécu-ndí", càchí-dé xáhaⁿ-dé. ²⁷ Te ní xáhaⁿ téé cuica-áⁿ: "Te nútú ducaⁿ te càháⁿ ndàhú-í nútú yohó tátá Abrahám vitna sá téndàha-n té Lázarú ná quíhíⁿ-dé vehe tátá-í, ²⁸ chi ndècu úhún-gá ñaní-í, te na cùñaha-dé xii-güedé sá vă càdá-güedé dàtná ní quide-i cuéndá sá vă quixi-güedé tnähá-güedé nútú ndécu-í ndohó-í-a", càchí-dé xáhaⁿ-dé. ²⁹ Te té Abrahám ní xáhaⁿ-dé: "Mee-güedé ndécu ndíhi-güedé nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiökí ndéé sanaha, te nchaa tnúhu-áⁿ ná tní-güedé nàcuáa càháⁿ-xi", càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-dé. ³⁰ Te ní xáhaⁿ tucu téé cuica-áⁿ: "Tátá Abrahám, dico vá càdá cuéndá-güedé nchaa tnúhu-áⁿ, dico nútú ^{iiⁿ} ñayiu ñá túú-gă ndécu ñuyíú ^{iiⁿ} ñayiu ndècu ndíhi-n quíhíⁿ-yu caháⁿ ndíhi ñahá-yu xii-güedé nàcuáa ndùu tnúhu váha, te ndixi cuéchi iní-güedé nchaa sá ñà túú quide váha-güedé ndécu-güedé, te cada váha-güedé", càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-dé.

31 Dico té Àbrahám ní xáhaⁿ-dě: “Te núu ñá túú cuìní-güedé tniiⁿ-güedé tnúhu ní caháⁿ ndí Moísés, ndíhi tnúhu ní caháⁿ cue téé ní xoo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ña, te diu-ni ducaⁿ càda-güedé cuéi iiⁿ ñáyiu ní xihí ná ndótó-yu cùñahá-yu nàcuáa ndùu tnúhu váha, chi vá quindáá iní-güedé”, càchí té Àbrahám xáhaⁿ-dě xii téé cuica-ăⁿ —càchí Jèsús xáhaⁿ-gă xii cue téé cùu fariséú.

17

Quihi iní-ó vă cùndècu-o ichi cuehé ichi duha
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii cue téé xìca cuu ndíhi-gá:

—Dacuitíi sá cóo cué téé dacaháⁿ-güedé ñáyiu cadá-yu nándi sá cuéhé sá dúhá, jidico ndàhú ní cuu cue téé ducaⁿ na dàcaháⁿ ñáhá xiiⁿ-yu cadá-yu nándi sá cuéhé sá dúhá! **2** Chi váha-gá sá nüu na dàcutu ndeé ñáyiu iiⁿ yúú yödó dükúⁿ-güedé te dàquée ñáhá-yu xii-güedé xití ndute làmár, te ñá díú sá cùndècu-güedé dacaháⁿ-güedé ñáyiu cadá-yu nándi sá cuéhé sá dúhá, cuéi ñáyiu ndàhú iní-xi dandàhú-güedé. **3** Te io quihi iní-ndó cùndecu-ndo.

“Te núu iiⁿ ñaní tnáhá-ndo quide-dé iiⁿ sá ñá túú taur-dé cada-dé sá cùú-xí-ndo te caháⁿ-ndo döho-dé, te núu ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñá túú ní quide váha-dé, te cada cahnu iní-ndó sá ní quide-dé. **4** Te cuéi úsá xito na càda-dé nándi sá ñá túú taur-dé cada-dé sá cùú-xí-ndo iiⁿ nduu, te núu na quixi-dé úsá xito nüu-ndo, te cachí-dé sá vă dúcáⁿ-gă cada-dé, te xini ñuhu-xi cada cahnu iní-ndó-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Náyiu sàndáá ndisa iní-xi

5 Te ní xáhaⁿ cué téé xìca cuu ndíhi Jèsús xii-gá:

—Chindee ñáha xii-ndí cuéndá ducaⁿ te quindáá-gá iní-ndí sá Yá Ndióxi ndacú-gă quídé-gă nchaa sá văha —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

6 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu nchòhó quindáá ndisa iní-ndó súúni cuédcó luha lií dàtná cuìní-ndo càa iiⁿ ndíquiⁿ yutnu náni mostázá, te ducaⁿ te cuu cùñaha-ndo xii iiⁿ yutnu: “Quene-n

ïha te quihíⁿ-n cuìnhu-n xití làmár”, duha cùñaha-ndo. Te ducaⁿ càda-xi te núu na quindáá ndisa iní ñahá-ndo xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Nàcuáa tàu iiⁿ téé xìnu cuechi cada-dé

7 Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Te núu iiⁿ nchòhó ndécu iiⁿ téé xìnu cuechi nüu-ndo, te cuaháⁿ-dé yucu cuángada chiuⁿ-dé, ádi cuaháⁿ-dé yucu coto-dé quiti, te oré ní nasáá-dé vehe sá ní saháⁿ-dé yucu, te vá cùñaha nchòhó cue téé cùu patróoⁿ-dě xii-dé: “Yáchí nehé caxi-n dítá”, vá dúhá cùñaha-ndo. **8** Chi nchòhó cue téé cùu patróoⁿ-dě cùñaha-ndo xii-dé: “Cundihí iní cada túha sá cùdini-í, te díhna-gá-í caxi-í dítá te dàtnùní caxi-n”, duha cùñaha nchòhó cue téé cùu patróoⁿ xii-dé. **9** Te oré ná ndíhi chiuⁿ ní tahu nchòhó cue téé cùu patróoⁿ cada téé xìnu cuechi nüu-ndo, te ñá túú taur-ndo ndacáá tahu-ndo nüu tée xìnu cuechi nüu-ndo. **10** Te duha caháⁿ-í chi nüu oré ná ndíhi nchaa chiuⁿ ní tahu Yá Ndióxi cada-ndo, te cachí-ndo: “Nchuhú cùú-ndí cue téé xìnu cuechi nüu Yá Ndióxi, dico ñá túú taur-gá ndacáá tahu-gá nüu-ndí, chi mee-ni chiuⁿ ní tahu-gá ní quide-ndí”, duha cachí-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús quídé taur-gá úxí cue téé tnáhá cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú ñáyiu

11 Te ñuhu Jèsús ichi cuaháⁿ-gá nüu Jerusálén, te ní yáha-gá nüu raya distrítu Sàmariá ndíhi distrítu Galileá. **12** Te ta cuyatni-gá iiⁿ ñuú lihli cuaháⁿ, te ní sátnahá ñáhá úxí tnáhá cue téé cùhú xii-gá, te tnáhá-güedé cuéhé sá dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó dico xica luhu ní ngúnu tniiⁿ-güedé, **13** te níhi ní caháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mestrú, cundahú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

14 Te oré ní xiní ñáhá Jèsús xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Chí cuaháⁿ nüu dütú ná cùndehé ñaha-dé xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xica-güedé cuaháⁿ-güedé, te ichi-ni ñuhu-güedé cuaháⁿ-güedé ní ndúha-güedé cuéhé tnáhá-güedé. **15** Te nchaa-güedé ní cutnùní iní-güedé sá ní ndúha-güedé, dico

iiⁿ-ni-dé ní nacuico-dé, te ní ngüíta-dé níhi ní caháⁿ-dé, te ní cachí-dé sá io càhnu cuu Yá Ndióxi. ¹⁶ Te ní ngüíñi xítí-dé núu Jèsús, te ní nuu núu-dé ndàa núu ñúhú ndàcán táchú-dé núu-gá. Te téé-áⁿ cùú-dé téé distritú Sàmariá. ¹⁷ Te Jèsús ní cachí-gá:

—Úxí tnàhá-güedé ní ndúha cuéhé tnàhá-güedé. ¿Te ndéé ndécu dàva-gá-güedé-i? ¹⁸ ¿Te náa iiⁿdíi-ni téé ingá ñuu-a ní nacuico-dé ndàcán táchú-dé núu Yá Ndióxi, te cachí-dé sá io càhnu cuu-gá ñá? —cachí-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-gá xii téé-áⁿ:

—Ndacuíñi te núhú-n, chi sa ní ndúha-n cuéhé tnàhá-n, chi nísandáá iní-n Yá Ndióxi —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa yìndaha ñaha Yá Ndióxi

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Te cue téé cùu fariséú ní xícáⁿ tnúhú-güedé núu Jèsús nuu ná ama ngüíta Yá Ndióxi ndíhu ndaha-gá ñáyiu. Te ní xáhaⁿ-gá:

—Ná túu ná cada-xi ñuyíú quiní-ndó cuéndá cutnùní iní-ndó sá ndíhu ndaha ñáha Yá Ndióxi xii-ndo. ²¹ Te ni vă y  o cachí: “Iha ndècu-gá táxí tnùní-gá, àdi yacáⁿ ndécu-gá táxí tnùní-gá”, chi tnuú-ndó sá ndecu-gá ndíhi nchaa ñáyiu yìndaha-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xìca cuu ndíhi-gá:

—Te nchòhó chi sáá nduu, te cachí iní-ndó sá s  uní cuédcó iiⁿ nduu quiní ñahá-ndó xì yúhú T  e cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, dico vá quiní ñahá-gá-ndó xì-í. ²³ Te coo ñáyiu cùñahá-yu xii-ndo: “Iha ndècu-gá, áⁿ y  cáⁿ ndécu-gá”, quesàhá-yu cùñahá-yu xii-ndo. Dico vá quindáá iní-ndó qu  h  -ndó ndíhi-yu núu cachí-yu, te ni vă cání iní-ndó qu  h   méé-ndó. ²⁴ Chi dàtná cuiní-ndó quide-xi oré sáá ndút   andíu, chi uuⁿni d  yehé-xi n  hií ñuyíú, ducaⁿ càda-xi nduu na quixi tucu yúhú T  e cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te dàvá-áⁿ quiní ñahá nchàa-ndí t  hú ñáyiu xii-í.

²⁵ Dico d  hna-gá ndoho v  hi-í, te daqu  e t  hú ñahá ñáyiu ñuyíú-a xii-í. ²⁶ Te cadá-yu dàtná ní quide ñáyiu ní x  ndecu cùtnàhá ní x  ndecu té N  é, te diu-ni ducaⁿ s  tnahá-xi cada

nchaa ñáyiu ndècu vitna ndéé sáá nduu qu  xi tucu yúhú T  e cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo. ²⁷ Chi caxi-ní-yu, coho-ní-yu, te caca cuu-ni cue téé xìca ndáhú, te tn  ndaha-ní-yu, chi ducaⁿ ní quidé-yu dàvá-áⁿ ndéé ní sáá nduu cu  nguee té N  é xítí b  arcú, te ní ngüíta-xi ní cuuⁿ dáu ní i?ndaa ndute ñuyíú, te nchaa-yu ní x  hí ní cahá-yu dàvá-áⁿ. ²⁸ Te diu-ni ducaⁿ ní quide tucu ñáyiu cùtnàhá ní x  ndecu té L  t, chi x  xi-yu x  hí-yu, te s  áa-yu te n  dicó-yu, te x  xitú-yu n  ndi s   x  xitú-yu, te nchaa cue téé x  dácáá-güedé vehe. ²⁹ Te oré ní quee té L  t ñuú S  domá, te ní ngoyo ñuhú andíu, te dàcá y  u s  uní d  có ní nduu ñuhú-n  -xi, te ní x  hí nchaaandi t  hú ñáyiu ñuú-áⁿ. ³⁰ Te diu-ni ducaⁿ s  tnahá-xi cada ñáyiu na s  á nduu qu  xi tucu yúhú T  e cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuyíú-a.

³¹ ’Te n  u iiⁿ ñáyiu c  ndodó-yu d  qu   véh  -yu nduu-  n, te n   vá nd  hu-gá-yu queh  -yu iiⁿ ndach  u-yu canehé-yu qu  h  , te ñáyiu cu  h   yucu, te n   vá n  h  -gá-yu veh  -yu. ³² Te chí d  ndàc  u iní n  cuáa ní y  ha ñad  h   té L  t. ³³ Te nchaa ñáyiu cuiní d  c  acu nihnu mee-xi ñuyíú-a ñ  , te cu  ta nihnu-yu, te nchaa ñáyiu na cùu s   cu  ndá-í, te naníhí t  h  -yu.

³⁴ ’Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo s   nd  u-  n, te n  u úu-yu càa iiⁿ n  u x  to, te iiⁿ-yu ndanchit  -yu ndaá-yu andíu, te iiⁿ-yu quendóo. ³⁵ Te n  u úu ñáyiu d  h   nch  c  -yu iiⁿ-ni v  he, te iiⁿ-yu ndanchit  -yu ndaá-yu andíu, te iiⁿ-yu quendóo. ³⁶ Te n  u úu cue téé y  hi-güedé yucu, te iiⁿ-dé nd  nchita-d   ndaa-d   andíu, te iiⁿ-dé quendóo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁷ Te s   d  c  aⁿ ní caháⁿ-gá n  u ní x  c  aⁿ tnúhú-güedé núu-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—M  estr  , ¿te nd  é ducaⁿ càda-xi-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-g  :

—Te nchòhó x  ní-ndó s   nch  á n  u y  c  u y  qui cu  nú ní x  h  , te y  c  aⁿ t  c  a cue nd  x  i x  xi-güed   —cachí-gá xáhaⁿ-g   xii-güed  .

¹ Te Jèsús ní cani-gá iiⁿ cuèndú núú-güedé cuèndá sá vă ná tūhú iní-güedé cäháⁿ ndihí-güedé Yă Ndiõxí nchaa-ni òré. ² Te xáhaⁿ-gă:

—Hⁱn ňuú ndécú iiⁿ juéxí, te ni ñà túú sàndáá iní-dé Yă Ndiõxí, te ni iiⁿ tnúhu xáhaⁿ ňayiu ñá túú cuìni-dé cada cuèndá-dé. ³ Te diu-ni ñuú-áⁿ ndécú tucu iiⁿ ndihí ňaha quèé, te ní säháⁿ-aⁿ cäháⁿ ndähú-aⁿ núú juéxí-áⁿ cuèndá cada ndá-dé iiⁿ cuéchi. ⁴ Te titní xito ní cuu säháⁿ-aⁿ cäháⁿ ndähú-aⁿ núú-dé te ñá túú cuìni-dé cada cuèndá-dé tnúhu cäháⁿ-aⁿ ni cùu, te ndéé núú ñá cùú-gă te ní sani iní-dé: “Te cuëi ñá túú sàndáá iní-i Yă Ndiõxí, te ni ñà túú quide cuendá-í nchaa tnúhu cäháⁿ ňayiu cada-í, ⁵ dico na càda ndáá-í cuèndá ňaha quèé-a ndihí ňayiu cùu úhú iní tnähá ndihí-aⁿ, chi vá cündee-gá iní-i nuu núu quixi-aⁿ dasatú iní ňähá xii-í”, duha ní sani iní téé cùu juéxí-áⁿ—cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁶ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Cada cuèndá-ndó nàcuáa ní sani iní juéxí téé cuihna iní-xi-áⁿ. ⁷ Te Yă Ndiõxí ío chìndee-gá nchaa ňayiu ní cäháⁿ-gá cundecu ndihí-gá, chi cuëi nduu cuëi niú cäháⁿ ndihí ňähá-yu xii-gá, te vá cùyàa-gá nachinää-gá nchaa sá quide ňähä nchaa ňayiu cùu úhú iní ňähá xii-yu. ⁸ Te ío ndihí ducaⁿ càda-gá. Te òré ná quíxi yúhú Tée cùu ñaní tnähá-ndó nchaa-ndo, ¿te náa naníhi-gă-í ňayiu sàndáá ndisa iní Yă Ndiõxí-áⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Nàcuáa quide iiⁿ téé cùu fariséú ndihí iiⁿ téé cùu cobradór

⁹ Te Jèsús ní cäháⁿ-gá núú ňayiu nàcuáa quide ňayiu sàni iní sá io quide ndáá te dàquee tíhü-yu tnähä ňayiu-yu, te xáhaⁿ-gă xii-yu:

¹⁰ —Úu cue téé cuaháⁿ-güedé veñúhu cähnu sá io cùnuu cäháⁿ ndihí-güedé Yă Ndiõxí, te iiⁿ-dé cùu-dé téé cùu fariséú, te ingá-dé cùu-dé téé cuihna iní-xi quide cobrá ňähä xii ňayiu cuèndá impuéstú.

¹¹ Te téé cùu fariséú-áⁿ nútñi-dé cäháⁿ ndihí-dé Yă Ndiõxí, te xáhaⁿ-dé xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiõxí ndacáⁿ tähü-í núú-n, chi ñá túú quide-í dàtná quídé dàva-gá-güedé, chi dùhu-güedé, cäháⁿ ndihí-güedé ňadihí te ñá

díú ňàdihí-güedé cùu-jué, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dühá quide-güedé, te ni ñà túú quide-í dàtná quídé téé cuihna iní-xi quide cobrá ňähä xii ňayiu cuèndá impuéstú ndécú iha. ¹² Chi yúhú ñá túú tnähí ná xéxi-í úu nduu xití samàná cuèndá sá cäháⁿ ndihí ňaha-í xii-n, te nchaa sá nìhi-í te cähü-í úxí xichi, te iiⁿ xichi taxi-í xii-n”, cächí-dé xáhaⁿ-dé xii Yă Ndiõxí. ¹³ Dico téé cuihna iní-xi quide cobrá ňähä xii ňayiu cuèndá impuéstú-áⁿ chi xica lüha nutnñi-dé, te ni lüha ñá túú cùyii-dé ndonehe núú-dé andiu cuèndá sá ndixí cuéchi iní-dé nchaa sá ñà túú vähä quide-dé, te ndèdí ndaha-dé pèchú-dé sá ndihí iní-dé, te xáhaⁿ-dé xii Yă Ndiõxí: “¡Yòhó Dútú Ndiõxí cundähü iní ňähä xii-í, chi ío cuéhé sá ñà túú vähä quide-í núú-n!”, cächí-dé xáhaⁿ-dé xii Yă Ndiõxí. ¹⁴ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá téé cuihna iní-xi quide cobrá ňähä xii ňayiu-áⁿ ní tedóho Yă Ndiõxí nchaa tnúhu ní cäháⁿ-dé, te ní quide cähnu iní-gá nchaa sá ñà túú vähä ní quide-dé, te cuánuhú-dé vehe-dé. Te téé cùu fariséú-áⁿ ñà túú ní tedóho ňaha Yă Ndiõxí xii-dé. Chi nchaa ňayiu na càda cahnu mee-xi ňuyíu-a te vá cùu-jué ňayiu cùnuu, te nchaa ňayiu ñá túú quide cahnu mee-xi, ňayiu-áⁿ cunùu-jué —cächí Jèsús xáhaⁿ-gă xii-jué.

Jèsús quidé iiⁿ-gă landú (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Te iiⁿ ūu ňayiu ndécá-ju landú lihli cuaháⁿ nûú Jèsús chi cuìni-ju sá téndàha ňaha-gá xii-güexi, te òré ní xiní cue téé xica cuu ndihí-gá sá ndécá-ju landú-áⁿ cuaháⁿ nûú-gă, te ní ngüüita-güedé ténàá ňähä-güedé xii-jué, te xáhaⁿ-güedé sá vă dúcáⁿ càdá-ju. ¹⁶ Dico Jèsús ní cana ňaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Chí dáñá ná quíxi nahi landú lihli-áⁿ nûú-í-a, te vá càdá-ndó ichi-güexi, chi dàtná cùu vähä iní cue landú lihli-áⁿ ducaⁿ cùu vähä iní cue ňayiu yindaha ňaha Yă Ndiõxí. ¹⁷ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nûú vähä quindáá iní ňähä-ndó dàtná quídé dàva landú lihli sàndáá iní ňähä xii-í, te vá ndihí ndaha ňaha Yă Ndiõxí xii-ndo, te vá ndúú tähü-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá ní caa ní quíhiⁿ—cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

*Iⁱⁿ tée cuica càháⁿ ndíhi-dé Jèsús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

18 Te iⁱⁿ tée cùnuu ní xícáⁿ tnúhú-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n tée ío váha iní-xi, te cuìni-í nüu vá cùndée iní-n càchí tnúhu-n ná cùu sá vaha cada-í cuèndá nduu tähù-í cundecu-í ndíhi Yá Ndiòxí ní caa ní quíhíⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

19 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sá yúhú váha iní-á? Chi iⁱⁿdí díí-ni Yá Ndiòxí váha iní-gá. 20 Te yòhó xìní-n nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada ñáyi, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue tée vá càháⁿ ndíhi-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyi díí tucu vá càháⁿ ndíhi-ndo tée te núu ñá díú yíi-ndo cuu-güedé, te vá cahní-ndó tnàha ñáyi-ndo, te ni vă dûhú-ndó sá ndécu ndíhi-yu, te ni vă dácàcu-ndo cuéchi neñùu sá cùu-xí tnàha ñáyi-ndo, te canehe-ndo sá yíñuhu núú tátá-ndó ndíhi núú náná-ndó”, duha ní cachí Yá Ndiòxí cada ñáyi —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-dé.

21 Te tée-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Nchaa xiăⁿ ní ngüíta-í quídè-í ndéé cùtnàhá cùu làndú-í —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

22 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Dico cùmání i^{ng}á núú sá cädá-n, vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchàa sá ndécu ndíhi-n, te díhúⁿ-n cuäha tähú-n cuè ñáyi ndàhú, te ducaⁿ te nduu tähú-n cùndecu váha-n nüu ndécu Yá Ndiòxí táxi tnùní-gá, te na yáha ducaⁿ cädá-n te quixi-n chìtnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

23 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ío ní cundiyyí-dé, chi ío cuica-dé. 24 Te sá ní xiní ñáhá Jèsús xii-dé cundiyyí-dé, núú ní cachí-gá:

—Ío úhú quíndáá iní ñáyi cuica Yá Ndiòxí cuèndá ndíhi ndaha ñáhá-gá xií-yu!

25 Te yáchí-gá yáha iⁱⁿ càmeyu yaú iⁱⁿ yiqui tícú dàcúúxí sá quíndáá iní iⁱⁿ ñáyi cuica Yá Ndiòxí cuèndá ndíhi ndaha ñáhá-gá xií-yu —duha ní cachí-gá.

26 Te nchaa ñáyi ní tecú dóho-xi tnúhu ní càháⁿ-gá ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—¿Te yoo naníhí tähú te núu ducaⁿ vâiⁿ? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

27 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xií-yu:

—Cue ñáyi ñuyíu-a chi vá ndácu-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhi ndaha ñáha Yá Ndiòxí xií-yu, dico mee-gá chi ndacu-gá ndíhi ndaha ñáha-gá xií-yu chi nchaa sá vaha ndàcu-gá quídé-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

28 Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Nchúhú ní dándoo-ndí nchaa sá ndécu ndíhi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

29 Te ní xáhaⁿ-gá xii ñáyi:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñáyi na dàndoo vehe-xi, àdi tátá-xi, náná-xi, ñaní-xi, cùha-xi, ñadihí-xi, déhe-xi cuèndá sá cuìni-yu ndíhi ndaha ñáha Yá Ndiòxí xií-yu, 30 te ío-gá cuéhé sá cuäñaha-gá xií-yu cundecu ndíhi-yu, te ñá díú-ní xiăⁿ, chi tnàhá nduu tähú-ju cundecu ndíhi ñáhá-ju xii-í ní caa ní quíhíⁿ ná sáa nduu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cahní ñáhá-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Te Jèsús ní taudíiⁿ-gá ndí ùxúú cue tée xíca cuu ndíhi-gá tnuú ñáyi, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Vitna te quíhíⁿ-ó ñùu Jerusàlén, chi yàcáⁿ cada-xi nchaa nàcuáa sa ní chídó tnùní cue tée ní xóo cahní tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha nàcuáa yáha yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo. 32 Chi cuáha cuèndá ñáhá-güedé xii-í núú cuè tée ñá túú cùu cue tée isràél, te cudíqui ndeé ñáhá-güedé xii-í, te cùcuèhé ñáhá-güedé, te tiú díí ñáhá-güedé xii-í. 33 Te caniha-güedé ndíhi ñii, te dàtnùní cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

34 Dico ni iⁱⁿ tnúhu ní cahñá-gá ñá túú ní tècú tnùní-güedé, chi ío yidáhu tnúhu ní cahñá-gá nüu xiăⁿ ni iⁱⁿ ñá túú ní tècú tnùní-güedé.

Jèsús quídé tätña-gá núú iⁱⁿ tée cuàá ñuú Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Te òré tá cùyatni Jèsús ñuuú Jerìcó cuáháⁿ, te yuhu ìchi cuáháⁿ-gá-áⁿ núcōo iiⁿ téé cuàá xícáⁿ ndàhú-dé. **36** Te òré ní tecú dóho-dé xícáháⁿ vái ñáyiу xiyáha-yu, te ní xícáⁿ tnúhú-dé núú ñáyiу ndècu ndihí-dé ná cuèndá ducaⁿ vái-yu yáha. **37** Te ní xáháⁿ-yu sá Jèsús téé ñuuú Nazàrétn ñúhú-dé ichi. **38** Te níhi ní caháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Jèsús ñaní tnáhá ndii Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

39 Te ñáyiу xixódó núú núú Jèsús ní tenàá ñáhá-yu xii-dé, te xáháⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gá níhi ní caháⁿ-dé xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Yòhó téé cùu ñaní tnáhá ndii Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-í! —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

40 Te Jèsús ní ngüíñí-gá, te ní táúchíúⁿ-gá ní sanguheⁿ ñaha cué téé ndihí-gá. Te òré ní quexío-dé núú-gá, te ní xícáⁿ tnúhú-gá núú-dé, te xáhaⁿ-gá:

41 —¿Ná cuìní-n càda ñaha-í xii-n-i? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé cuàá-áⁿ ní xáhaⁿ-dé:

—Mestrú, cuìní-í cada tátña-n nüù-í cuèndá cundehe-í —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

42 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá:

—Sa ní ndúha núú-n chi ní sàndáá iní-n Yá Ndiòxí —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

43 Te òré-ni-áⁿ ní ndúha núú-dé, te ní chinchicúⁿ-dé Jèsús, te ní cachí-dé sá io càhnu cuu Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiу ní xiní nàcuáá ní cuu ní ndúha núú-dé tnáhá-yu ní cachí-yu sá io càhnu cuu Yá Ndiòxí.

19

Jèsús ndihí iiⁿ téé nàni Zaqueú

1 Te Jèsús ní sáá-gá ñuuú Jerìcó, te ta yáha-gá xití ñuuú-áⁿ cuáháⁿ. **2** Te ñuuú-áⁿ ndécú iiⁿ téé cuica nàni-dé Zàqueú, te cùnuu-dé taxí tnùní-dé cue téé cùndihí-dé, cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiу cuèndá impuestú. **3** Te téé-áⁿ cuìní-dé quiní-dé Jèsús òré-áⁿ ní cùu te ñá ní ndàcu-dé, chi io cuéhé ñáyiу, te ñá túú ducúⁿ-dé. **4** Te xinu-dé ní ngódó núú-dé te ní sáá-dé díquí iiⁿ yutnu siccómorú nùtníi yatni yuhu ìchi núú yáha Jèsús cuèndá cuìní-dé quiní ñáhá-dé xii-gá. **5** Te òré tá yáha Jèsús

xíáⁿ, te ní ndonehe núú-gá díquí yutnu núú cándòdo-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Zàqueú, tanùu ndihí díquí yutnu-áⁿ, chi tnaví quexió-í vehe-n ndètatú-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

6 Te té Zàqueú-áⁿ ní nuu ndihí-dé díquí yutnu-áⁿ, te ío ní cudíi iní-dé ní queheⁿ cuèndá-dé Jèsús vehe-dé. **7** Te sá ní xiní ñáyiу ní quexío Jèsús vehe-dé, te nchaá-yu ní ngüíta-yu càháⁿ cuéhé-yu cuèndá-gá, te xitnàhá-yu:

—Tée-a cuánguihu-dé vehe iiⁿ téé ndècu ichi cuehé ichi duha —cachí-yu xitnàhá-yu.

8 Te té Zàqueú-áⁿ ní ndacuíñí-dé tnuú-yu, te xáhaⁿ-dé xii Jèsús:

—Yòhó Mestrú, na cuáha-í ñáyiу ndàhú cuádava nchaa sá ndécú ndihí-í. Te núu yoo ní dándahú-í ní dúhù-í, te codo üní-gá tnáhá sá ní dúhù-í-yu nacuáñaha-í xií-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

9 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii té Zàqueú:

—Vitna ní naníhí tähú-n ndihí nchaa ñáyiу xíndecu vehe-n, chi tnáhá-n cùu-í ñaní tnáhá ndii Àbrahm. **10** Te yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo véxi-í ñandùcu-í ñáyiу ní xíta nihnu cuèndá dàcácu nihnu-í-yu núú ùhú núú ndàhú —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáá ní quide-güedé ndihí díhúⁿ cuàáⁿ (Mt. 25:14-30)

11 Te nchaa ñáyiу-áⁿ ní sani iní-yu sá ndihí-ni ndihí ndaha ñáha Yá Ndiòxí xií-yu cuèndá sá ní cuyatni Jèsús ñuuú Jerusàlén, te xíáⁿ nüu ní ngüíta Jèsús ní cani-gá iiⁿ cuèndú núú-yu cuèndá tecú tnùní váha-yu tnúhu-gá. **12** Te xáhaⁿ-gá xií-yu:

—Ní xíndecu iiⁿ téé cùu ñaní tnáhá ñáyiу cùnuu, te cuáháⁿ-dé ingá ñuuú xícá cuèndá yàcáⁿ cuáha ñaha-güedé chìuⁿ coo-dé, te dàtnùní ndixi-dé quindaha-dé titní ñuu.

13 Te cùmání-gá quee-dé quíhíⁿ-dé, te ní cana-dé úxí cue téé xinu cuechi núú-dé, te ní sáñaha-dé ndí díiⁿ nüú-güedé iiⁿ caa iiⁿ caa díhúⁿ cuááⁿ, te ní xáhaⁿ-dé: “Chí càdá ndähú ndihí díhúⁿ-áⁿ ndèé ná sàá nduu nàsáá-í”, cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

14 Dico nchaa ñáyiу ñuuú quindaha-dé-áⁿ ná túú tnáhá iní-yu sá quindàha ñaha-dé, núú ní tendähá-yu cue téé nèhe tnúhu cuáháⁿ

núú cuè téé cuáñaha chìuⁿ coo-dé-áⁿ, te ní xáháⁿ-yu sá cùñaha-güedé sá ñà túú tnàhá iní-yu sá tée-áⁿ quindaha ñàha-dé xií-yu.

15 Dico dacuitíí sá ní saha-güedé tée-áⁿ chìuⁿ coo-dé sá díú-dé quindaha-dé ñáyiu nchaa ñuu-áⁿ, te ní nacuico-dé cuánuhú-dé ñuu-dé. Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní tendaha-dé iiⁿ tée ní sánúcana ñaha xii cue tée xinu cuechi ñuu-dé, cue tée ní dándoo ndaha-dé díhúⁿ cuéndá cícáⁿ tnúhú-dé núú-güedé iiⁿ iiⁿ-güedé núu ndéé dau ní chídó-xí díquí díhúⁿ sá ní dándoo ndaha ñàha-dé-áⁿ. **16** Te tée ní ndexio díhna xáhaⁿ-dé: “Pàtróoⁿ, ní quide-í ndáhú ndihí díhúⁿ-n sá ní dándoo ndaha ñàha-n xii-í, te sá iiⁿ ní taxi-n te ní chídó-xí ūxí-gá tnàhá te náu-a naqueheⁿ cuéndá-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. **17** Te tée cùu patróoⁿ-dé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé: “Ío váha tée xinu cuechi cuu-n chi ío váha ní quide-n, te sá ní quide váha-n ndihí sacú díhúⁿ sá ní dándoo ndaha ñaha-í xii-n, te xiáⁿ núu yúhú càchí-í sá táxi tnùní-n ūxí ñuu vitna”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. **18** Te ní ndexio ingle-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dé: “Pàtróoⁿ, ní quide-í ndáhú ndihí díhúⁿ-n sá ní dándoo ndaha ñàha-n xii-í, te sá iiⁿ ní taxi-n te ní chídó-xí ūhúⁿ-gá tnàhá te náu-a naqueheⁿ cuéndá-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dé. **19** Te ní xáhaⁿ tée cùu patróoⁿ-dé-áⁿ xii-dé: “Te yòhó taxi tnùní-n ūhúⁿ ñuu”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii tée xinu cuechi-áⁿ. **20** Te dàtnùní ní ndexio tucu ingle-áⁿ, te xáhaⁿ-dé: “Pàtróoⁿ, náu díhúⁿ-n-á, te naqueheⁿ cuéndá-n chi ní taxúha-í ní chidúcúⁿnuu-í iiⁿ pàñú te ñá túú ní quide-í ndáhú ndihí díhúⁿ-n, **21** chi ní yúhú ñáhá-í xii-n, chi cùu-n iiⁿ tée díi, te naqueheⁿ-n iiⁿ sá ñà túú ní taxi ndecu-n, te nàtahu-n iiⁿ xichi núú ñà túú ní chihí-n tatá”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii pàtróoⁿ-dé. **22** Te ní xáhaⁿ pàtróoⁿ-dé xii-dé: “Yòhó cùú-n iiⁿ tée cuihna iní-xi xinu cuechi núú-í, te diu-ni nchaa tnúhu càháⁿ-n-áⁿ càchí tnùní-xi nàcuáa cuu ndáá cuéchi-n. Te núu sàni iní-n sá cùú-í iiⁿ tée díi, te naqueheⁿ-í iiⁿ sá ñà túú ní taxi ndecu-í, te nàtahu-í iiⁿ xichi núú ñà túú ní chihí-í tatá, **23** te núu ducaⁿ ña, ¿te ná cuéndá ñá túú ní càhu iní-n dàsaⁿ nuu-n díhúⁿ ní taxi-í, te cùñaha-n cháhu-yu díquí-xi, te òré ná nàsáá-í vehe-í, te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naqueheⁿ cuéndá-í ní cùu-i?”, càchí-dé

xáhaⁿ-dé xii tée xinu cuechi-áⁿ. **24** Te ní xáhaⁿ tée cùu patróoⁿ-áⁿ xii cue tée xindecu xiaⁿ: “Chí quéndéé díhúⁿ cuàáⁿ néhé tée-a, te cuáha-ndo tée nèhe úxí tucu díhúⁿ cuááⁿ-áⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé. **25** Te ní xáhaⁿ-güedé: “Pàtróoⁿ, dico sa nèhe-dé úxí díhúⁿ cuàáⁿ”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé. **26** Te ní xáhaⁿ tée cùu patróoⁿ-áⁿ: “Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cué ñáyiu ió xii-xi te níhí-gá-ju cundecu ndihí-ju, te cue ñáyiu sacú ndécu ndihí cuita ndihí nihnu nchaa sá ndécu ndihí-ju”, càchí tée cùu patróoⁿ-áⁿ xáhaⁿ-dé xii-güedé. **27** Te xáhaⁿ tucu-dé xii-güedé: “Nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-í ñá tnàhá iní-yu quindaha-í-ju, te chí cándècá-ju taquíxi iha, te cahni-ndö-yu núú-í-a”, càchí tée cùu patróoⁿ-áⁿ xáhaⁿ-dé xii-güedé —duha cuáháⁿ cuéndú ní cani Jésús núú ñayiu.

*Jèsús cuánguihu-gá ñuu Jerusálén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)*

28 Te sátá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá, te ní nucúhuⁿ ichi-gá cuáháⁿ-gá ñuu Jerusálén. **29** Te òré sa ní cuyatni-gá ñuu Bètfagé, ndihí ñuu Bètaniá te xiaⁿ cáá yùcu nani Olívú, te ní xáhaⁿ-gá xii úu cue tée xica cuu ndihí-gá:

30 —Chí cuàháⁿ ñuu cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexio-ndo yacáⁿ, te naníhí-ndó iiⁿ búrru ndètní-dí, te vátá yóo iiⁿ-gá codo ñàha xii-dí, te nandaxi-ndo-dí te candeca-ndo-dí quíxi. **31** Te núu yoo na càcáⁿ tnúhu núú-ndó ná cuéndá nándàxi-ndo-dí, te cùñaha-ndo xií-yu sá yúhú Yaá xícá cùu ndihí-ndo xini ñuhu-í-dí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

32 Te cue tée-áⁿ ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jésús ducaⁿ ní cuu, **33** chi mei òré nándàxi-güedé búrru-áⁿ ní quexio cue ñáyiu cùu xítohó-dí xícáⁿ tnúhu-yu núú-güedé, te xáháⁿ-yu:

—¿Ná cuéndá nándàxi-ndo búrru-ndí-i?
—càchí-ju xáháⁿ-yu.

34 Te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu:

—Ná ndaxi-ndí-dí chi Yaá xícá cùu ndihí-ndí xíní ñùhu ñaha-gá xii-dí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu.

35 Te ndèca-güedé-dí cuáháⁿ núú ndécu Jésús, te òré ní quexio-güedé ndihí-dí núú ndécu-gá te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóo-güedé sátá-dí, te ní ngódó ñáhá-gá

xii-di. ³⁶ Te ío cuéhé ñáyiu ta sàcáⁿ-yu döö-yu ichi cuáháⁿ-gá cuèndá núú döö-yu-áⁿ yáha-gá ndihí quíti yodo-gá. ³⁷ Te ní nucuítu nuu-gá ichi tindúú yucu Ölívú tá cùyatni-gá ñuuú Jerusálén cuáháⁿ, te nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá nchicúⁿ ñáhá-yu te ní ngüíta-yu níhi càháⁿ-yu sá cùdii iní-yu, te càchí-yu sá io càhnu cuu Yá Ndióxí cuèndá sá ní xiní-yu nchaa sá vă yoo tnähí ndàcu cada ní quide-gá. ³⁸ Te càchí-yu:

—¡Io càhnu cuu Yaá véxi quindaha ñáha xii-o, te diu-gá cùú-gá Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi quide núú-gá! ¡Te ío càhnu cuu mee-gá! ¡Te andiu ñà túú tnähí ná cùú! —duha càchí-yu.

³⁹ Te iiⁿ úú cue téé cùu fariséú ñúhú tnähá tnuú ñáyiu-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii Jésús:

—Mèstrú, cùñaha nchaa ñáyiu ndihí-n na càdí-yu yuhú-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴⁰ Dico Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu ñáyiu-a na càdí-yu yuhú-yu ña, te nchaa yúú càháⁿ níhi-xi dàtná iiⁿ ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴¹ Te oré ní cuyatni-gá ñuuú Jerusálén te ní xiní-gá, te ní ndáhyú-gá cuèndá nchaa ñáyiu dii ñúú-xi-áⁿ sá ndihí iní-gá. ⁴² Te ní xáhaⁿ-gá xii cue ñáyiu-áⁿ:

—Ío cuu váha iní-í te núú dìcó nchòhó tecú tnùní-ndó vîtna iiⁿ tnúhu sá cádá vâha ñáha xii-ndo, chi ñá túú-gá ná cuu cundecu-ndo, te núú na tècú tnùní-ndó. Dico ñá tècú tnùní-ndó, chi ío yidáhu tnúhu-a. ⁴³ Te sáá nduu tnündòho tnúhu ndàhú sá cùú-xi-ndó, te nchaa cue téé dava-gá ñúú cùú ühú iní tnähá ndihí-ndo quixi-güedé chidoco ñáha-güedé xii-ndo, te ní càndéé núú ndécú-ndó-áⁿ dacàa-güedé ndóho cuèndá xíáⁿ quihi váha-güedé náá ndihí ñáha-güedé xii-ndo, te vâ dâñá-güedé cunu-ndo. ⁴⁴ Te cahni ñáha-güedé xii-ndo, te ndihí nchaa vehe-ndo dângoyo-güedé ndéé cimièntú-xi, chi ñá túú ní cuìní-ndó nàcuáha-ndo cuèndá oré ní quixi coto ñáha Yá Ndióxí xii-ndo —duha ní xáhaⁿ-gá xii ñáyiu ñúú-áⁿ.

Jésús ñá túú tnähá iní-gá nàcuáa quidé-yu veñúhu
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Te Jésús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá io cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ xíndecu cue ñáyiu quide ndáhú ndihí cue ñáyiu xisaan. Te ní queñuhu ñaha Jésús xii-yu quehé. ⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Núú tutú Yá Ndióxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Vehe-í cùú-xi núú càháⁿ ndihí ñaha ñáyiu xii-í”, duha ní càháⁿ-gá càchí-xi núú tutú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gá vehe ñaduhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

⁴⁷ Te Jésús nchaa nduu dànehé-gá ñáyiu xití veñúhu, dico cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndihí cue téé cùnuu ñúú-áⁿ ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñáha-güedé xii-gá.

⁴⁸ Dico ñá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé, chi cuèndá nchaa ñáyiu ío cùdii iní-yu ndèdóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

20

*Jésús ndécú ndihí-gá tnúhu ndee iní
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Te iiⁿ nduu yihi Jesús xití veñúhu càhnu sá io cùnuu danehé-gá ñáyiu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tâhú-yu. Te ní quexio cue téé cùu dútú cúnùu ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndíi Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél, ² te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuìní-ndí càchí tnúhu-n xii-ndí násá ndùu tnúhu ndee iní ndécú ndihí-n núú quide-n nándí sá quidé-n. ¿Te yoo ducaⁿ ní taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jésús ní xáhaⁿ-gá:

—Yúhú tnähá-í cuìní-í cícáa tnúhu-í iiⁿ sá cícáa tnúhu-í núú-ndó, te càchí tnúhu-ndo.

⁴ Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táúchíúⁿ ní dàcuandute ndíi Juàá ñáyiu. ¿Yá Ndióxí áⁿ cué téé ñuyíú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te ní ngüíta-güedé xítnâha-güedé:

—¿Násá cùñaha-o? Chi núú ná cùñaha-o sá Yá Ndióxí ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juàá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuèndá ñá túú ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndíi vâí?” , quesaha-dé. ⁶ Àdi te núú ná cùñaha-o sá cué ñáyiu ñuyíú-a ní táúchíúⁿ dùcaⁿ ní

quide ndí ñia, te nchaa ñáyiu cuáha ñähá-yu yúú xii-o, te cahni ñähá-yu, chi càchí-yu sá ndáá sá Yă Ndiökí ní táuchíú^n-gă ní cähá^n ndí Juàá tnúhu-gá núú ñäyiu —cächí-güedé xítñáha-güedé.

⁷ Te ní xáha^n-güedé xii-gá sá ñà túú xiní-güedé yoo ní táuchíú^n dùca^n ní dácuándute ndí Juàá ñäyiu. ⁸ Te ní xáha^n Jésús xii-güedé:

—Te nuu duca^n te ni yúhú vá càchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —cächí-gá xáha^n-gă xii-güedé.

Cuèndá cue téé cuihna iní-xi (Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Te sátá dúcá^n te níngüíta Jésús ní cani-gá ii^n cuèndú núú ñäyiu nácuáa tecú tnùný-tyu tnúhu-gá, te xáha^n-gă xií-yu:

—Ii^n téé ní xitu-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dé. Te ní sáá ii^n nduu quíngaca cuu xica-dé vái nduu te ní dándoo ndaha-dé sá ní xitu-dé-á^n xii ii^n úú cue téé càhá^n ndíhi-dé cuèndá cada chiu^n-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá oré ná cùu te cuu cuèndá dava-güedé te duca^n te ní quee-dé cuáhá^n-dé. ¹⁰ Te sátá ní sáá nduu ní cuu nchaa ndéhé yoho yáha stilé sá ní xitu-dé-á^n, te ní xáha^n-dé xii ii^n téé xínu cuechi núú-dé: “Cuähá^n cícá^n-sá cùú cuèndá-i núú cué téé ní dándoo ndáha-i nchaa yoho yáha stilé sá ní xitu-í”, càchí-dé xáha^n-dé. Te téé xínu cuechi-á^n ní xica-dé cuáhá^n-dé, dico cue téé ndée nchaa yoho yáha stilé-á^n ní tnii-güedé téé xínu cuechi-á^n te ní caniha-güedé, te ní nacuícú^n ñähá-güedé xii-dé, te ñá túú tnähí ná ní sñañaha-güedé. ¹¹ Te dätnùní téé cùu xítöhó nchaa yoho yáha stilé-á^n ní tendaha tücku-dé iingá téé xínu cuechi núú-dé cuáhá^n-dé, dico diu-ni duca^n ní quide ñaha-güedé xii-dé, chi ní xícuéhé ñähá-güedé, te ní caniha-güedé te ní nacuícú^n ñähá-güedé, te ñá túú tnähí ná ní sñañaha-güedé. ¹² Te téé cùu xítöhó nchaa yoho yáha stilé-á^n ní tendaha tücku-dé iingá-dé cuáhá^n-dé, te diu-ni duca^n ní quide ñaha tücku-güedé, chi ní dánlcuéhé ñähá-güedé, te ní nacuícú^n ñähá-güedé.

¹³ Te téé cùu xítöhó nchaa yoho yáha stilé-á^n ní sani iní-dé: “¿Nása cada-i vitna? Váha-gá tendaha-i déhe-i téé ío cùu iní-a núhú-dé, chi cudana te oré

quiní ñähá-güedé xii-dé, te canehe-güedé sá yíñuhu núú-dé”, duha ní sani iní-dé.

¹⁴ Dico oré ní xiní cue téé quide chiu^n-á^n dhé xítöhó nchaa yoho yáha stilé-á^n, te ní xítñáha-güedé: “Téé-á^n téé véxi nduu tähú ñuhu-a ndíhi nchaa sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o ndùu tahú-ó sá ndúú tähú-dé”, càchí-güedé xítñáha-güedé. ¹⁵ Te ní queñuhu ñaha-güedé ii^n xio yuhu ñùhu-á^n, te ní sahni ñaha-güedé xii-dé —duha cuáhá^n cuèndú ní cani Jésús núú-tyu.

Te dätnùní ní xáha^n tücku-gá xií-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nácuáa cada ñaha xítöhó ñuhu-á^n xii cue téé-á^n ñä? ¹⁶ Chi núhú-dé te cahni-dé cue téé-á^n, te dàndoo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá —cächí-gá xáha^n-gă xií-yu.

Te sá dúcá^n ní cähá^n-gá, núú ní cachí-yu:

—¡Sá vă càchí Ndiökí sá dúcá^n yáha-o! —cächí-yu.

¹⁷ Te Jésús ní ndacoto-gá núú-tyu, te ní xáha^n-gă:

—Chí càchí tnúhu nása quèe-xi nacuáa càhá^n-xi núú tutú Yă Ndiökí, núú càchí-xi: Yúú sá ní dáquéé tihú cue téé dàcaa vehe ní saa-xi cùu-xi yúú cúnùu vitna.

Duha càchí-xi núú tutú-gá. ¹⁸ Te nchaa ñäyiu ñá túú cuiní tnii tnúhu-í, te ndohó-yu dàtná ii^n ñäyiu tnähnú duu^n oré ndùá-yu núú yúú, àdi núú na tàu ñähá-xí te dàcachi duu^n ñaha-xi —cächí-gá xáha^n-gă xií-yu.

Cuèndá impuéstú

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Te cue téé cùu dútú cúnùu, ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñäyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùný ndí Moisés ní cuiní-güedé tnii-güedé Jésús oré-ni-á ní cùu, chi ní cutnùní iní-güedé sá cuèndá-güedé ní cähá^n-gá, dico ní yùhú-güedé cuèndá sá ío vái ñäyiu.

²⁰ Te ní ndúcú-güedé nácuáa cada-güedé tnii ñaha-güedé xii-gá, te ní tendaha-güedé cue téé cuáhá^n ngoto dayuhu ñäha xii-gá, te cuáhá^n-güedé dàtná cue téé váha iní-xi, te ndùcu-güedé nácuáa cada-güedé núú cähá^n-gá ii^n tnúhu sá ñà túú tàu-gá cähá^n-gá cuèndá duca^n te candeca ñaha-güedé xii-gá quíhí^i^n cuáha cuèndá ñähá-güedé núú téé cùnuu. ²¹ Te ní xáha^n-güedé xii Jésús:

—Mèstrú, nìhí-ndí tnúhu sá dánèhé-n ñáyi mee-ni tnúhu váha, te cuéi ndédani càa ñáyi iiⁿ-ni càháⁿ-n ndihí-yu, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yă Ndiòxí cundecu-o ñuyíú-a. ²² Te cachí tnúhu xii-ndí nùu váha-ni cháhu-ndí té Cèsár téé ío cùnuu cuendá impuéstú ãⁿ ñähá —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²³ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndéé ñähá-güedé xii-gá, nùu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

²⁴ —Chí dánèhé ñähá xii-í iiⁿ díhúⁿ cuìxíⁿ te cachí tnúhu-ndo nùu yoo nùu-xi ndéé, ndihí yoo diu-xi ndeeé —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núu té Cèsár ndéé ndihí diu-dé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁵ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Te nùu ducaⁿ te chí nácuáha té Cèsár sá cùu cuéndá-dé, te sá cùu cuéndá mée Yă Ndiòxí, te xiáⁿ nacuáha-ndo-gá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁶ Te ñá ní ndàcu tnahí-güedé daticánuu ñaha-güedé xii-gá nùu tnúhu càháⁿ-gá, chi òré ní càháⁿ-gá, te da ní cuñúhu-güedé nchaa tnúhu ní càháⁿ-gá, te váha-gá ní sadí-güedé yuhu-güedé.

Cuéndá nchaa ñáyi ndoto

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá iiⁿ úu cue téé cùu saducéu nùu ndécu Jèsús. Te cue téé-áⁿ ñá túu sàndáá iní-güedé sá ndótó cué ñáyi ní xíhí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

²⁸ —Mèstrú, ndí Moisés càchí ndíi nùu tutú ndécu vitna sá nùu iiⁿ téé na cùu, te quendóo ñadihí-dé te ñá túu déhe-dé ní xoo ndihí-aⁿ, te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ cuéndá coo déhe-dé ndihí-aⁿ cuéndá ñaní-dé téé ní xíhí-áⁿ. ²⁹ Te ní xíndecu úsá tnahá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadihí-dé, dico ñá túu ní cùdíi-dé cundecu-dé chi ní xíhí-dé, te ni iiⁿ déhe-dé ñá túu ní xoo ndihí ñadihí-dé-áⁿ. ³⁰ Te téé cùu uú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ dico ní xíhí tucu-dé, te ni iiⁿ tucu déhe-dé ñá túu ní xoo ndihí ñaha-áⁿ. ³¹ Te téé cùu uní ní naqueheⁿ tucu-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ, te diu-ni ducaⁿ ní

xíhí-dé, te ní xínu ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ, dico ni iiⁿ-güedé ñá túu ní xoo déhe-güedé ndihí-aⁿ, te ní ndihí-güedé ní xíhí. ³² Te ndéé nùu ní ndihí-ná ní xíhí tnahá ñadihí-áⁿ. ³³ Te na sáá nduu ndoto-güedé ndihí ñaha-áⁿ ¿Te ndédacàa-güedé ñadihí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyi ñuyíú-a tnahá-áⁿ. ³⁵ Dico nchaa ñáyi ní nduu táhú ndoto díhna nuu ñáyi-áⁿ cundecu-áⁿ ndihí Yă Ndiòxí ní caa ní quíhíⁿ, te yàcáⁿ ñá túu-gá sá cándeca tnahá-áⁿ. ³⁶ Te ni ñá túu-gá tnúhu xíhí, chi cuu-ná-áⁿ dàtná cue espíritu xínú cuéchi nùu Yă Ndiòxí cuéndá sá ní ndotó-áⁿ, chi cùu-áⁿ déhe-gá. ³⁷ Te ndéé ndí Moisés ní chídó tnùní ndíi nùu tutú ndíi sá ncháá ñáyi ní xíhí ndotó-áⁿ, te diu-ni xiáⁿ càháⁿ-xi cuéndá tnutàú nchicúⁿ ñuhú, te diu-ni xiáⁿ càchí tucu-xi sá Yă Ndiòxí cùu-gá Ndiòxí ndíi Abrahám, ndíi Isàác, ndihí ndíi Jàcób. ³⁸ Te cue téé-áⁿ chi cuéi ní xíhí-güedé sá cùu-xi nchòhó, dico sá cùu-xi Yă Ndiòxí chi ndécu vívú-ni-güedé. Chi cùtnuní iní-ó sá Yă Ndiòxí cùu-gá Ndiòxí mee-ni cué ñáyi xíndecu vívú, te ñá túu cùu-gá Ndiòxí cue ñáyi ñá túu ndécu vívú. Te sá cùu-xi mèe-gá chi nchaa ñáyi ndécu ndihí-gá ndécu vívú-áⁿ cuéi sa ní xíhí-áⁿ nùu ñuyíú-a —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te iiⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní xáhaⁿ-dé xii Jèsús:

—Mèstrú, váha-ni càháⁿ-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá. ⁴⁰ Te ñá túu-gá ní cùyii-güedé cícáⁿ tnúhu-güedé ni iiⁿ tnúhu nùu-gá.

Yoo déhe-xi cùu Cristú

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-yu sá Crìstú Yaá ten-daha Yă Ndiòxí quixi ñuyíú-a cùu-gá déhe ndíi Dàvií? ⁴² Te mee ndíi Dàvií-áⁿ ní cachí ndíi nùu lìbrú Sàlmú: Dútú Ndiòxí ní xáhaⁿ-gá xii Yaá cùu Xítohó-í: “Ngóo xio cùha-í,

⁴³ te yúhú cada-í te nchaa sá cíuú ūhú
iní ñahá xii-n canehe-xi sá yíñuhu
núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dütú Ndióxí xii Yaá cíuú Xítóhó-í cachí ndíi núú librú Sálmu. ⁴⁴ ¿Te násá cùu Cristú déhe ndíi Dàvií, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cíuú-gá Xítóhó ndíi-i? — cachí Jésús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús càhár-gá cuèndá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiу nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Te òré ndátnuhu Jésús ndíhi cue téé xíca cuu ndíhi-gá xíndedóho ñaha ñáyiу, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

⁴⁶ —Cada cuèndá-ndo vá cádá-ndo nàcuáa quide cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiу nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, chi tnàhá iní-güedé cuihnu-güedé dóo nání sá sácuíhnu cue téé cùnuu. Te nchaa núú tàcá ñáyiу cuìní-güedé sá ndíhi tnúhu yíñuhu caháⁿ ndíhi ñahá-yu xii-güedé, te nàcaxi-güedé xilé sácōo nchihi cue téé cùnuu-gá xítí veñúhu conchihi-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé cuéi òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé iiⁿ vico, chi mee-ní núú sácōo cue téé cùnuu-gá cuìní-güedé coo-güedé. ⁴⁷ Te quèndeé-güedé vehe nchaa ñáyiу díhi ñáyiу quèé, te ío naha càháⁿ ndíhi-güedé Yă Ndióxí cuèndá cuìní-güedé caháⁿ váha-yu cuèndá-güedé. Te sá dúcáⁿ quide-güedé te sáá nduu te ío-gá ndoho-güedé núú úhú núú ndàhú dàcúúxí dàva-gá ñáyiу —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

21

*Díhúⁿ nduu táchú Yă Ndióxí ní dáquée iiⁿ
ñaha ndàhú ñaha quèé*
(Mr. 12:41-44)

¹ Te Jésús ní xiní-gá xítí veñúhu xidáquée cue téé cuica díhúⁿ nduu táchú Yă Ndióxí xítí alcanciá. ² Te ní xiní-gá tnàhá iiⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé ní dáquée-aⁿ úú díhúⁿ còbrí, ³ te ní xáhaⁿ Jésús xii cue ñáyiу xíndecu-áⁿ:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñahá ndahú ñaha quèé-a ío-gá nándíhi díhúⁿ ní dáquée-aⁿ xítí alcanciá nduu táchú Yă Ndióxí dàcúúxí díhúⁿ ní dáquée dava-gá-yu. ⁴ Chi nchaa ñáyiу-áⁿ ní dáquée-yu mee-ná sá ní

ndóo-ná, dico ñaha quèé-a cuéi ndàhú-aⁿ dico ní dáquée-aⁿ nihí díhúⁿ sá cuáá-áⁿ sá caxí-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-ju.

Jèsús càchí-gá sá ngoyó veñúhu
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Te iiⁿ úú ñáyiу xicaháⁿ-yu cuèndá veñúhu càhnu sá ío cùnuu sá ío vii càa nchaa yúú yíhi, ndíhi cuèndá nchaa sá ní sáñaha tähú ñáyiу yíhi xiti-xi. Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-ju:

⁶ —Sáá nduu te nchaa sá cíñuhu-ndo-a vá cünduu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chi ni iiⁿ-gá yúú vá códó nchihi tnaha-gá-xi chi ndíhi ngoyo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-ju.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cuyatni naa ñuyíú
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Te cue téé xíndecu-áⁿ ní xicáⁿ tnúhu-güedé núú Jésús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu, àdi nándí cùu sá cádá-xí cuèndá cutnúní iní-ndí sá sá ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁸ Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío quihí iní-ndó cùndecu-ndo, te vá dáñá-ndo mèe-ndo dandahú ñahá ñáyiу xii-ndo. Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyíú-a, te danàni-güedé méé-güedé dàtná nání-i te cachí-güedé: “Yúhú cíuú-í Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndióxí véxi ñuyíú-a”, duha cachí-güedé. Te cachí tucu-güedé: “Vitna sa ní sáá nduu càda-xi nchaa nacuáa ní caháⁿ-í”, duha cachí-güedé. Dico vá quindáá iní-ndó, te ní vá túhá-ndo-güedé.

⁹ Te òré ná nihí-ndó tnúhu sá titní nacióⁿ xínàá-güedé te dava ñúú xínàá-güedé ndi mèe-güedé, te vá yùhú-ndo chi dacuitíí sá dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sáá-gá nduu náa ñuyíú òré ducaⁿ càda-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa cue téé iiⁿ nacióⁿ náá-güedé ndíhi cue téé ingá nacióⁿ, te titní ñúú ngüíta-güedé náá-güedé. ¹¹ Te titní xichi ñuyíú níhi víhi tnáa, te titní tucu xichi ñuyíú coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyíú quixi

cuéhé, te titní núú sá cädá-xí àndiu, te yùhú ñáyiu.

12 Te òré cùmäní-gä cada-xi nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cue téé cùu úhú iní ñáhá xii-ndo tnii ñaha-güedé, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhíⁿ xítí veñúhu-güedé cada ndáá-güedé cuéchi-ndo, te chihi ñaha-güedé vecaá xii-ndo, te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ núú cuè téé cùnuu yìndaha nacióⁿ àdi núú dàva-gá cue téé cùnuu sá cuéndá-í. **13** Te òré ducaⁿ na càda ñaha-güedé xii-ndo, te òré-áⁿ tàú-xi cäháⁿ váha-ndo cuéndá-í núú-güedé. **14** Te vá cání iní-ndo nüu násá cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé cuéndá cácu nihnu-ndo. **15** Chi yúhú dacàhu iní ñáhá-í xii-ndo tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te taxi-í sá vátá quiní tnùní-gá-ndo, te ni iiⁿ ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo vá nìhí-gá-yu tnúhu cùñahá-yu xii-ndo. **16** Te ndéé tåtá-ndo, ndihí ñaní-ndo, ndihí cue ñáyiu cùu ñaní tnáhá-ndo, ndihí cue ñáyiu càháⁿ ndihí váha-ndo cuáha cuéndá ñáhá-yu xii-ndo nüu cuè téé cùchiuⁿ, te dava-ndo càhni ñaha-güedé xii-ndo. **17** Te ío cuéhé ñáyiu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sá cuéndá-í. **18** Dico Yá Ndiökí ío coto ñaha-gä xii-ndo chi ndéé idi díqui-ndo coto-gá. **19** Te núu na càda ndee iní-ndo càñhicúⁿ nihnu ñaha-ndo xii-í, te nduu táhú-ndo cùñdecu-ndo ndihí Yá Ndiökí ni caa ní quíhíⁿ.

20 Te nduu na quiní-ndo ñùhu doco sandadú ni càndéé yuhu ñùú Jerusàlén, te sa cutnùní iní-ndo sá sà ní cuyatni nduu dànaa-güedé ñùú-áⁿ. **21** Te dàvá-áⁿ nchaa ñáyiu xìndecu distrítú Jüdeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xítí yucu, te nchaa ñáyiu xìndecu ñuú Jerusàlén queé-yu xítí ñuú-áⁿ, te ñáyiu ñá túú xìndecu ñuú-áⁿ vă ndihí-ndo. **22** Chi dàvá-áⁿ cuu-xi nduu tnündòho tnúhu ndàhú, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ndéé tnuní núú tutú Yá Ndiökí nàcuáa dandòho ñaha-gá xií-yu. **23** Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu díhí ñuhú dëhe-xi, ndihí nchaa ñáyiu ndëca déhe vitna sàdi na sáá nduu dùcaⁿ cada-xi! Chi ío cuéhé tnündòho tnúhu ndàhú coo núú ndécü-yu dàvá-áⁿ, te xiáⁿ cuu-xi iiⁿ tnündòho tendaha Yá Ndiökí quixi sá cùú-xi-yu. **24** Te dava cue téé cuú-güedé cahni ñaha-güedé,

te dava-güedé trii ñaha-güedé candeca ñaha-güedé quíhíⁿ nchaa ñuú xícá, te cue téé dava-gá ñuú cunuu-güedé ñuú Jerusàlén, te mee Yá Ndiökí cachí-gá te núu ná daha nduu cunuu-güedé ñuú-áⁿ.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñaní tnáhá cuè ñáyiu

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 Te cada-xi iiⁿ sá vátá quiní-gá ñáyiu núú nchicanchii, ndihí núú yoo, ndihí núú nchàa chódíni, te ñuyíú-a coo tnúhu ndihú iní-xi te vá cùtnùní iní-yu násá cadá-yu cuéndá sá io dusá càda ndute lamár òré candaundéé tnáhá-xí. **26** Te nchaa ñáyiu cuneé-yu sá yùhú-yu, ndihí sá ndihú iní-yu cuéndá nchaa sá càdá-xí ñuyíú-a, te quidi-xi andiu. **27** Te sátá dúcáⁿ te quiní-ndo yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndo nchàa-ndo quee-í andiu quíxi-í ichi xítí víco, te dàvá-áⁿ quiní ñáhá nchàa ñáyiu sá io cùnuu-í te ndàcu-í quide-í nchaa sá vaha. **28** Te òré ná ngüita-xi ducaⁿ càda-xi, te cuita cundee-gä iní-ndo quíhíⁿ, te quíhí iní-ndo chi sa ní cuyatni vií-ná nduu căcu nihnu-ndo vă cùndècu-gá-ndo nüu ñuyíú yíca cuéchi-a — càchí-gá xáhaⁿ-gä xii-güedé.

29 Te ní cani-gá iiⁿ cuéndú núú-güedé nàcuáa tecú tnùní váha-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gä xii-güedé:

—Chí cùndèhe yutnu ngúxí ndihí nchaa dava-gá yutnu. **30** Chi nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndo sá sà ní cuyatni nuu cahni. **31** Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu oré ná quiní-ndo càda-xi nchaa nacuáa càháⁿ-í, te sá dúcáⁿ te cutnùní iní-ndo sá sà ní cuyatni nduu ndihú ndaha ñàha Yá Ndiökí xii-ndo.

32 Te ná càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá òré vátá cuú-gá cue ñáyiu xìndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní càháⁿ-í. **33** Te andiu ndihí ñuyíú-a chi ndihí nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vá ndihí nihnu-xi, chi cùu-xi tnúhu ndáá.

34 Te quíhí iní-ndo vă cùndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, te vá cùú-ndo ñáyiu quíhí, te vá cùhúⁿ iní-ndo mèe-ni nchaa sá io ñuyíú-a, chi nüu ducaⁿ na càda-ndo te nacuanaa-ndo sá sàá nduu càda-xi nacuáa ní càháⁿ-í. Te uuⁿni sáá nduu-áⁿ, **35** te cada-xi dàtná cuíni-ndo quide iiⁿ

trampá chi uuⁿni ngàva-xi, te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyi xíndecu ñuyíú-a, chi uuⁿni sáá nduu-ǎⁿ. ³⁶ Te nchòhó cundecu túha-ndo te ío cáháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiòxí cuéndá ndacu-ndo yáha-ndo nchàa tnúndòho quixi ñuyíú-a, te ducaⁿ te nasáá-ndó cùndecu-ndo núú ndécu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndo nchàa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁷ Te nduu ndùu ní xóo danèhé Jésús ñáyi tnúhu-gá xítí veñúhu càhnu sá īo cùnuu, te niú niú ní xóo quíhíⁿ ngúdú-gá xítí yucu Òlívú. ³⁸ Te nehé nehé ní xóo quíhíⁿ nchaa ñáyi veñúhu-áⁿ ní xóo cund-edóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

22

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jésus

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Te sa ní cuyatni nduu tnáhá vico pàscuá, te vico-áⁿ xéxí ñáyi páá sá ñà túú yìhi levadurá. ² Te cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jésús, te dicó-ni sá xiyuhú-güedé ñáyi.

³ Te yucu ñáváha ní dácáhú ìní ñáhá-xí xíi té Jùdás déhe té Iscàrioté, te núú tnáhá téé-áⁿ cùu ùxúú tnáhá cue téé xíca cuu ndihí-gá ní cùu. ⁴ Te té Jùdás-áⁿ ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé taxi tnuní ñáhá xíi cue téé quide cuendá veñúhu nàcuáa cada-dé cuáha cuéndá-dé Jésús núú-güedé. ⁵ Te ío ní cudíi ìní-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá cuáñaha-güedé díhúⁿ, ⁶ te ní xáhaⁿ-dé sá cùu quèheⁿ-dé díhúⁿ-ǎⁿ, te ní ngúita-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuéndá-dé Jésús núú-güedé oré ñá túú ñáyi.

Cùdini Jésus ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Te ní sáá nduu ní quesaha vico xexí-yu páá sá ñà túú yìhi levadurá, te díu-ni nduu-ǎⁿ sáhní-güedé iiⁿ mbéé lìhlí xèxí-yu. ⁸ Te Jésús ní xáhaⁿ-gă xii té Pélú ndihí té Juàá:

—Chí cuàháⁿ chi cada túha-ndo nűú cùdini-o sacuua nduu vico pascuá —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁹ Te ní xícáⁿ tnúhu-güedé núú-gă, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé cáá vèhe cuiní-n càda túha-ndí-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jésús xii-güedé:

—Chí cùndèdóho na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. Oré quíhu-ndo xítí ñuú núú quíhíⁿ-ndó, te naníhí-ndó iiⁿ téé tanehe iiⁿ yoó ndute, te téé-áⁿ candéndaha-ndo-dé quíhíⁿ, te núú ndédacàa vehe na ndíhu-dé te xíáⁿ quíhu-ndo. ¹¹ Te cùñaha-ndo xíi xítohó vehe-áⁿ: “Yaá cùu Mèstrú càchí-gá nüú ndédacàa xichi xítí vehe-n cuáñaha hùu-n xii-gá cùdini-gá ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá sacuua nduu vico pascuá”, duha cùñaha-ndo. ¹² Te dàtnùní danèhé ñáhá-dé xii-ndo iiⁿ cuartú cähnú càa núú nínu, chi vehe yodo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá ná ndihí, te nchòhó dicó-ná sá cùdini-o cada túha-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹³ Te ní xíca-güedé cuáháⁿ-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jésús xii-güedé ní cuu, chi nchaa sa ndècu túha, te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndihí-gá sacuua nduu vico pascuá-áⁿ.

¹⁴ Te sátá ní tnahá oré cùdini Jésús ndihí cue téé ní táúchíúⁿ-gă cäháⁿ tnúhu-gá núú ñáyi, te cuánguìhu ndihí ñaha-gă xii-güedé mésá. ¹⁵ Te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ducan-ni īo sàni iní-í sá cùdini ndihí ñaha-í xii-ndo sàcuua nduu vico pascuá oré cùmání-gă sáá nduu ndòho-í te cuú-í! ¹⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá vă dúhá-gă caxi ndihí ñaha-í xii-ndo ndùu vico pascuá, chi ndéé oré ná sàá nduu násáá-ndó nűú táchí tnùní Yă Ndiòxí cundecu-o, te dàvá-áⁿ cada iní-ndó sá dàtná sá caxí tucusu-o chi ío váchí cuu iní-ó cùndecu-o —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁷ Te ní queheⁿ-gá iiⁿ vásu ñúhú ndùdí ndéhé yoho yáha stilé, te ní ndacáⁿ táchí-gă núú Yă Ndiòxí, te dàtnùní ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí quéhéⁿ vásu ñúhú ndùdí ndéhé yoho yáha stilé-a, te coho-ndo lúha luha

nchaa-ndo. ¹⁸ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá vítná-ná duha xihí ndihí ñaha-í xii-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a te vá cóhó ndihí ñaha-gá-í, dico na saá nduu nàníhí tnáhá-ó nüú ndécú Tătă-í Dútú Ndiökí táxi tnùní-gá, te dàvá-áⁿ cada iní-ó sá dàtná sá cóhó ndihí ñaha tucu-í xii-ndo, chi ío cudíⁿ iní-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te sátá ní túhú cóhó-güedé ní cudìni-güedé, te ní quehen-gá pàá te ní ndacáⁿ táchú tucu-gá nüú Yá Ndiökí, te dàtnùní ní táchú cuèchi-gá, te ní dácähñu ñaha-gá xii-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Pàá-a cùu-xi datná yíqui cùñú-í, chi cahni ñaha-güedé xii-í sá cuèndá-ndó, te ducaⁿ-ni càxi-ndo paá-a cuèndá ndacu iní ñahá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá ndihí vású nühú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, chi ní quehen-gá te òré sñaaha-gá xii-güedé coho-güedé, te ní xáhaⁿ-gá:

—Ndudí ñuhú vású-a cada iní-ndó sá cùu-xi dàtná níñí-í sá cátí òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sá dúcáⁿ cátí níñí-í xíáⁿ cutnùní ndáá sá Yá Ndiökí cada-gá ingle nüú sá vaha sá cùu-xi-ndó.

²¹ 'Dico vitna chi iha tnähá téé cuáha cuèndá ñahá xii-í nüú cué téé cùu úhú iní ñahá yihí-dé mèsá. ²² Te yuhú Tée cùu ñaní tnähá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuähán-í cuú-í dàtná ní cachí Yá Ndiökí. Dico ndähú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuèndá ñahá xii-í nüú cué téé cùu úhú iní ñahá! —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²³ Te ní ngüíta-güedé ndúcú tnúhu nüú tnähá-güedé nüú ndeda càa-güedé ducaⁿ càda cuáha cuèndá ñahá xii-gá nüú cué téé cùu úhú iní ñahá.

Xindatnúhu-güedé ndedadàa-güedé cunuu-gá

²⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní ngüíta-güedé xindatnúhu-güedé nüú ndedadàa-güedé tàu-güedé cunuu-güedé. ²⁵ Dico Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa cue téé yindaha ñaha xii ñayiu ío taxi tnuní-güedé, te mee-güedé cuiní-güedé sá càháⁿ váha ñayiu cuèndá-güedé. ²⁶ Dico nchòhó vá dúcáⁿ càda-ndo, chi nüú iiⁿ-ndo cùnuu te cada-ni-ndo sá ñà túu cùnuu-ndo, àdi cuu-ndo iiⁿ téé taxi tnuní ñahá xii cue téé xinu cuechi, te cada-ni-ndo sá cùu-ndo

iiⁿ téé xinu cuechi-áⁿ. ²⁷ Te vá càchí-ó sá tée xinu cuechi cunuu-gá-dé, chi téé quíhu mèsá cúnùu-gá-dé. Dico yuhú ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo dàtná iiⁿ téé xinu cuechi.

²⁸ 'Te nchòhó ducaⁿ-ni ndècu ndihí ñaha-ndo xii-í, te tàyáha ndihí ñaha-ndo xii-í nchaa sá tàyáha-í véxi. ²⁹ Te Tătă-í Dútú Ndiökí ní cachí-gá sá táxi tnùní-í, te yuhú càchí-í xii-ndo sá saá nduu te tnähá-ndó táxi tnuní-ndó. ³⁰ Te dàvá-áⁿ caxi-o coho-o càda-o nüú táxi tnùní-í, te yacáⁿ ngüíta-ndo càda ndáá-ndó cuéchi ndi ùxúú xichi ñayiu isràél —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Jésús càháⁿ-gá sá té Pélú cùñaha-dé xii ñayiu sá ñà túu xiní ñahá-dé xii-gá
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)*

³¹ Te Xítohó Jesucristú ní xáhaⁿ-gá xii té Ximú:

—Yohó Ximú, cundedóho váha iiⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a, chi dàtná cuiní-n quide táchí triú sàcáⁿ-xi duha sàcáⁿ-xi dàcáⁿ, ducaⁿ quèsa yucu ñaváha cada ñaha-xi xii-ndo. Chi coto ndee ñahá-xi xii-ndo te nüú ndisa sàndáá iní ñahá-ndó xii-í. ³² Dico yuhú xicáⁿ táchú-í nüú Yá Ndiökí cuèndá-n, cuèndá sá vă dáñá ndèé-n quindáá iní ñahá-n xii-í. Te òré ndixi túu iní-n sá ñà túu ní quide váha-n, te quíhíⁿ-n cuáha-n cué téé cùndihí-n tnúhu ndee iní cuèndá canchicúⁿ nihnu-ni-güedé ichi Yá Ndiökí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³³ Te ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mestrú, sa ndècu túha-í sá quíhíⁿ ndihí ñaha-í xii-n vècaá, àdi cuéi na cuu ndihí ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁴ Te Jésús ní xáhaⁿ-gá:

—Pélú, na càchí tnúhu-í xii-n sá cùmání-gá cana iiⁿ lìhi te úní xito càháⁿ-n nüú ñayiu sá ñà túu xiní ñahá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Sa ní cuyatni ndoho Jésús

³⁵ Te Jésús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te cùtnähá ní tendaha ñaha-í xii-ndo ní säháⁿ-ndó chìuⁿ-í, chi ñá túu ní canehe-ndo ní iiⁿ sá cùhúⁿ dìhúⁿ-ndó, te ni iiⁿ sá cùhúⁿ ndàchiuⁿ-ndo ñá túu ní canehe-ndo. Te chí càchí tnúhu nüú ío iiⁿ sá ní cùmání xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ñahá, chi ni iiⁿ sá ñà túu ní cùmání xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

36 Te ní xáhaⁿ-gă:

—Te vitna núu ndècu ndih-i-ndo sá sácuhuⁿ díhúⁿ-ndó, àdi sá sácuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo te canehe-ndo. Te núu ñá túu ndècu ndih-i-ndo machití, te nadico-ndo dőo tícachi níhnu-ndo te cuaaⁿ-ndo. **37** Te na càchí tnúhu-í xii-ndo să dàcuití să yáha-í nàcuáa càháⁿ-xi núu tutú Yă Ndióxí núu càchí-xi: “Hⁿ-ni ní quide ñaha-güedé xii-gá, ndih-i cue tée ndècu cuéchi-xi”, duha càchí-xi núu tutú-gá. Te ñá díu-ní xíⁿ yáha-í chi nchaandi tûhú nàcuáa càháⁿ-xi núu tutú-gá yáha-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

38 Te xáhaⁿ-güedé:

—Mestrú, iha ndècu úu machití —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gă:

—Chí náviⁿ-nă yuhu-ndo, vá càháⁿ-gá-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ ndih-i-gá Yă Ndióxí yucu Ölívú (Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Te Jèsús ní quee-gá cuáháⁿ-gá yucu Ölívú, chi ducaⁿ tnahí quide-gá. Te cue tée xíca cuu ndih-i-gá nchicuⁿ ñahá-güedé xii-gá cuáháⁿ. **40** Te òré ní quexio-gá xíⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí càháⁿ ndih-i Yă Ndióxí cuéndá sá vă dácàháⁿ ñahá yùcu ñáváha xii-ndo càda-ndo sá ñá túu tâu-ndo càda-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

41 Te sátá dúcáⁿ te ní quee díiⁿ-gá tnuú-güedé cuáháⁿ-gá iiⁿ xio, te sa ñùnchií luha ní xica ndehe-gá núu ndécu-güedé, te xíⁿ ní ngüíñí xítí-gă càháⁿ ndih-i-gá Tâtá-gă Dútú Ndióxí. **42** Te xáhaⁿ-gă:

—Táu, te núu díco càchí-n te taunihnu ñaha-n xítí-í cuéndá sá vă ndohò-í ná sàá òré, dico vá càdá-n nàcuáa càchí iní méé-í, chi cada-n nàcuáa càchí iní méé-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii Tâtá-gă Dútú Ndióxí.

43 Te sátá dúcáⁿ te ní quexio iiⁿ espíritu xínú cuéchi núu Yă Ndióxí ní sáñaha-gă-xi tnúhu ndee iní xii-gá. **44** Te òré súúní ndih-i iní-gá, te uuⁿ-gá súúní ní yuhu ní iní-gá càháⁿ ndih-i-gá Dútú Ndióxí, te tnéé-gă cáá dàtná cáá níñí te ngoyó nüu ñuhú.

45 Te sátá ní yáha ní càháⁿ ndih-i-gá Tâtá-gă Dútú Ndióxí, te ní ndacuíñí-gá

cuánuhú-gá núu ní dándoo-gá cue tée-áⁿ, te òré ní nasáá-gá te xixidí-güedé cuéndá sá io cuéhé tnúhu sàni iní-güedé cuéndá-gá. **46** Te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuéndá xidí-ndo? Chí ndácōo, te cáháⁿ ndih-i-ndo Yă Ndióxí cuéndá sá vă dácàháⁿ ñahá yùcu ñáváha xii-ndo càda-ndo sá ñá túu tâu-ndo càda-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Ní tnii-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

47 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexio vai cue tée, te iiⁿ tée xíca cuu ndih-i-gá nání Jùdás cúnùu-dé yódó nùu-dé núu-güedé ní quexio ndéé núu-gă, te ní teyuhu ñaha-dé xii-gá, te núu tnahá tée-áⁿ cíú ûxúú cue tée xíca cuu ndih-i-gá. **48** Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Jùdás, ¿te yòhó cuáha cuéndá ñahá-n xítí yúhú Tée cùu ñaní tnahá-ndo nchàa-ndo núu cué tée cùu úhú iní ñahá xítí-í càháⁿ-n núu duha teyuhu ñaha-n-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

49 Te sátá ní xiní nchaa cue tée cùndih-i Jèsús nàcuáa cùu cue tée ní quexio-áⁿ, núu ní xícáⁿ tnúhú-güedé núu-gă, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mestrú, ¿cuu nàá-ndí ndih-i-güedé ndih-i machití-a ñă? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

50 Te iiⁿ-dé ní xehndé-ni-dé lóho xio cùha iiⁿ cue tée ní quexio-áⁿ, te tée-áⁿ xínú cuéchi-dé núu dütú cúnùu-gá, te ní quendeé duuⁿ lóho-dé. **51** Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí dáñá-güedé, vá dúcáⁿ càda-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha-gă núu ní xíndeé lóho tée-áⁿ, te ní nduu váha dàtná-ni càa. **52** Te nchaa cue tée cùu dütú cúnùu, ndih-i cue tée tâxi tnuní nchaa cue tée quide cuéndá veñúhu sá io cùnuu, ndih-i cue tée cùu sacuéhé núu ñayiu isràél, nchaa cue tée-áⁿ vëxi tnii ñaha-güedé xii-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndo màchití, nèhe-ná-ndo càrrutí véxi-ndo núu ndécu-í, dàtná quídé-ndo iiⁿ ñaduhú quídé ñaha-ndo xii-í.

53 Te ducaⁿ-ni ní xiní-ndó ní xíndecu-í xítí veñúhu càhnu sá io cùnuu ní xóo danéhé-í ñayiu, te ni lùha ñá túu ní cùu tnández

ñáhá-ndó xìi-í òré-áⁿ, te vitna ní sáá òré ducaⁿ càda-ndo, te cada sácuíhná nàcuáa cùu iní-xi —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

*Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñäyiu sá ñà túú xìní-dé Jèsús
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)*

⁵⁴ Te ní tnii-güedé Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vehe téé cùu dútú cúnùu-gá, te té Pèlú xica xìca-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ. ⁵⁵ Te òré ní quexío-güedé xíáⁿ te ní dátnähá-güedé ñuhú quehé vehe-áⁿ, te ní càndéé yuhu nùhú-áⁿ ní ngóo teté-güedé, chi quide víxiⁿ-xi, te tnähá té Pèlú ní ngóo teté ndihí ñaha-dé xii-güedé. ⁵⁶ Te xíáⁿ ndécú iin xíchí xínú cuéchi vehe-áⁿ, te òré ní xiní-xi nùcóo teté tnähá té Pèlú, te ní ndacoto-xi núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Tnähá téé-a xìca cuu ndihí-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-ăⁿ —cáchí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

⁵⁷ Dico té Pèlú ñá túú ní nünuu-dé, te xáhaⁿ-dé xii-xi:

—Yúhú ñá túú xìní-í téé-ăⁿ —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-xi.

⁵⁸ Te tna tnaa-ni ní cuu, te ní xiní ñáhá tucu iiⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé:

—Yòhó tnähá-n xìca cuu ndihí-n téé ndèca-güedé cuánguihu-ăⁿ —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-dé.

Dico té Pèlú ní xáhaⁿ-dé:

—Ñáhá, ñá díú yúhú xícá cùu ndihí-í-dé —cáchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁵⁹ Te sa ní cuu dàtná iiⁿ òré te cáchí tucu ingá-dé:

—Ndáá sá téé-a xìca cuu ndihí-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-ăⁿ, chi tnähá-dé cùú-dé téé distrítú Galileá —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁶⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dé xii téé-áⁿ:

—Yúhú ñá túú cùtnuní iní-í násá ndùu tnúhu càháⁿ-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ni vätá xínu ducaⁿ-gă tnúhu càháⁿ-dé ní cana-ni iiⁿ líhi. ⁶¹ Te Xítöhó Jesucristú ní nchocótó-gă núú-dé, te òré-ni-áⁿ ní ndacu iní-dé tnúhu ní xáhaⁿ-gă xii-dé sá cùmání-gă cana iiⁿ líhi, te úní xito càháⁿ-dé sá ñà túú xìní ñáhá-dé xii-gá. ⁶² Te té Pèlú ní quee-dé tnuú-güedé cuáháⁿ-dé iiⁿ xio, te ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

*Cùdiquí ndeeé-güedé Jèsús
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)*

⁶³⁻⁶⁴ Te cue téé ndèé ñáhá xìi Jesús ní cudíquí ndeeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dädähu-güedé núú-gă, te ní caniha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cáháⁿ ná cótó yòo ní caniha xìi-n! —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶⁵ Te cuéhé víhí-gă tnúhu cuéhé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús ndécú-gă jündá

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Te sátá ní túndaá, te ní tacá cue téé cùu sacuéhé nüú ñäyiu isràél, ndihí cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú cádá-güedé jündá, te òré ní quexío-güedé ndihí-gá núú cádá-güedé jündá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

⁶⁷ —Cuíni-ndí cáchí tnúhu-n xìi-ndí nüú diu-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi ñuyíú-a —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te nüú na cáchí-í sá díu-í cùu Crìstú ñá, te ní vá quindáá iní-ndó, ⁶⁸ àdi te nüú iiⁿ sá ná càcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te ní vá cáchí tnúhu-ndo, te ni vă dáñá ñáha-ndo. ⁶⁹ Dico vitna ní cuyatni nduu ngóo yúhú Tée cùu ñaní tnähá-ndó nchàa-ndo xio cuha Dútú Ndióxí Yaá ío cùnuu —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁷⁰ Te dàtnùní nchaa-güedé ní xícáⁿ tnúhu-güedé núú-gă, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te yòhó cùu-n Dëhe Yá Ndióxí te nüú ducaⁿ vâní? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndáá sá díu Dëhe-gá cùu-í dàtná cáchí méé-ndó-ăⁿ —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁷¹ Te ní xítñähä-güedé:

—Ñá túú-gă xíní ñùhu-xi cue téé càháⁿ nüú ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé chi yuhu mee-dé ní càháⁿ-dé vitna ní xíndedóho-o —cáchí-güedé xítñähä-güedé.

23

*Jèsús ndécú-gă núú té Pìlatú
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)*

¹ Te nchaa-güedé ní ndacuñí-güedé, te ndèca-güedé Jèsús cuaháⁿ núú té Pìlatú, ² te núú tée-áⁿ ní ngüíta-güedé sàcán cuéchi-güedé cuéndá-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní naníhí-ndé tée-a dàndahú-dé ñáyiū ñuú-ó, chi xáhaⁿ-dē xií-yu sá vă chåhu-gá-yu impuestú xii té Cèsár tée ío cùnuu, te càchí-dé sá díú-dé cùu-dé Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiòxí véxi ñuyíú-a te yìndaha-dé ñáyiū càchí-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³ Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhu-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dē xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yìndaha ñaha xii ñáyiū isràél-ăⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Diu-í yìndàha-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dē xii nchaa ñáyiū, ndihí cue tée cùu dútú cùnuu:

—Yúhú cùtnùní iní-í sá ñà túú ní iiⁿ cuéchi tée-a —càchí-dé xáhaⁿ-dē xií-yu.

⁵ Dico níhi-gá ní cäháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Càchí-ndí sá io dusanⁿ xíquide ñáyiū cuéndá nchaa sá dánèhé ñáhá-dé xií-yu, te ní quesaha-dé ndéé distritú Galileá, te ní yáha-dé níhií distritú Jùdeá dánèhé-dé ñáyiū, te vitna ní sáá-ni-tu-dé ndéé ndíha dànèhé-dé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pìlatú.

Jèsús ndécú-gă núú té Hèrodés

⁶ Te sá dúcánⁿ ní tecú dóho té Pìlatú ní cacu nehé-yu distritú Galileá, núú xíáⁿ ní xícáⁿ tnúhu-dé núú-yu núú tée Galileá cùu-gá. ⁷ Te ní xáháⁿ-yu sá díú tée yàcánⁿ cùu-gá, núú xíáⁿ ní na dàyáha ñaha-dé xii-gá ndaha té Hèrodés tée cùu gobiernú distritú Galileá chi nduu-ăⁿ ndécú-dé tnàhá-dé ñuú Jerusàlén-áⁿ. ⁸ Te òré ní xiní té Hèrodés-áⁿ Jèsús te ío ní cudíⁿ iní-dé, chi ní cunaha dùcaⁿ-ni cuiní-dé quiní ñáhá-dé xii-gá te ñá túú tnàhí xiní ñáhá-dé xii-gá ní cùu, chi cuéndá-ni tnúhu níhi-dé cuéndá-gá, te ndètu-dé sáá iiⁿ nduu quiní ñáhá-dé xii-gá,

te cada-gá iiⁿ sá vă yőo tnàhí ndàcu cada cundehe-dé ní sani iní-dé. ⁹ Te vâi sá ní xícáⁿ tnúhu-dé núú Jèsús, dico ni iiⁿ tnúhu ñá túú ní cäháⁿ-gá. ¹⁰ Te xíáⁿ xïndecu tnàhá cue tée cùu dútú cùnuu, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiū nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moïsés, te cue tée-áⁿ sùúní ío iní-güedé sàcán cuéchi-güedé cuéndá-gá.

¹¹ Te té Hèrodés ndihí cue tée cùu sandadú-dé ñá túú ní cùu váha iní-güedé núú Jèsús, te ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dàcuhnú ñáha-güedé dôó vâha xii-gá dàtná cáá dôó sàcuñhnu cue tée sàquindaha ñáha xii ñáyiū. Te dàtnùní té Hèrodés ní dánùhú ñáhá tucu-dé xii-gá ndaha té Pìlatú. ¹² Te nduu-ăⁿ ní tnahá tnúhu té Pìlatú ndihí té Hèrodés, chi cùu úhú iní tnahá-güedé ní cùu.

Càchí-güedé sá cähní-güedé Jèsús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Te té Pìlatú ní nadatàcá-dé nchaa cue tée cùu dútú cùnuu ndihí dava-gá cue tée cùnuu, ndihí nchaa ñáyiū ñuú-áⁿ, ¹⁴ te ní xáhaⁿ-dé:

—Nchòhó ndécá-ndó tée-a véxi ní taxi cuéndá-ndó-dé iha, te càchí-ndó sá io dusanⁿ quide ñáyiū cuéndá nchaa sá dánèhé ñáhá-dé xií-yu, te núú-ndó ndùcu tnúhu-í núú-dé nüu ná ní quide-dé. Dico yúhú cùtnùní iní-í sá ñà túú ní iiⁿ cuéchi-dé dàtná càháⁿ-ndó-ăⁿ. ¹⁵ Te cuéi té Hèrodés diu-ni ducaⁿ càháⁿ-dé sá ñà túú cuéchi-dé nüu ní techiuⁿ ñaha tucu-dé cuándixi-dé iha. Te vitna sa ní cutnùní iní-ó sá ñà túú tàú-xi cahni-o-dé chi ñá túú cuéchi ni quide-dé.

¹⁶ Te na dàndoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dē xií-yu.

¹⁷ Te ndí tnahá nduu vîco pascuá te dacuittí sá dàcácu té Pìlatú-áⁿ iiⁿ cue tée yìhi vecaá, chi ducaⁿ tnàhí quide-dé. ¹⁸ Dico nchaá-yu ní cuáá-yu, te xáháⁿ-yu xii-dé:

—¡Queñuhu tée nàni Jèsús-áⁿ, te cahni-n-dé! ¡Te dàcácu-n té Barràbás! —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

¹⁹ Te té Barràbás-áⁿ ní sanu ichi-dé ñáyiū ñuú ingá ichi, te ní ngüíta-yu ndihí-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cùchiuⁿ, te ní sahni-dé ndíyi núú xíáⁿ ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-dé. ²⁰ Te té Pìlatú cùnì-dé dàcácu-dé Jèsús nüu xíáⁿ càháⁿ ndihí ñaha

tùcu-dé xií-yu ni cùu, ²¹ dico uuⁿ-gá níhi ní cuáá-yu, te ní xáhăⁿ-yu xii-dé úú xito:

—¡Cata caá-dé núú cùrúxí! ¡Cata caá-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xáhăⁿ-yu xii-dé.

²² Te xito cuu úní ní xáhaⁿ tē Pilatú:

—¿Te ná cúú cuéchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuíñi-ndó càda-í-dé-i? Te yúhú cútñuní iní-í sá ñá túú cuéchi ni quide-dé nüu xíáⁿ ñá túú tàú-xi cahni-o-dé, te na dàndoho-ni-í-dé te dàcacu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

²³ Dico níhi-ni càháⁿ-yu xáhăⁿ-yu sá ná càta caa ñaha-dé xii-gá núú cùrúxí, te ñáyiu-áⁿ ndihí nchaa cue téé cùu dútú cúnùu xícáháⁿ níhi-güedé ndihí-yu ndéé ní xínu iní té Pilatú cada-dé nàcuáa càchí iní-yu. ²⁴ Te ní xáhaⁿ-dé xií-yu sá cúú càda-dé nàcuáa xáhăⁿ-yu. ²⁵ Te ducaⁿ te ní dàcacu-dé té Barràbás téé ní sanu ichi ñáyiu ñuu ingá ichi, te diu-ni-dé ní sahni-dé ndiyí núu xíáⁿ ní xíhi-dé vecaá, te dàtnùní ní táúchíúⁿ-dé cada-güedé Jèsús nàcuáa xáhăⁿ-yu.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú cátá càa ñaha-güedé xii-gá, te ichi cuáháⁿ-güedé ndihí-gá ní tnii-güedé ⁱⁱn téé ñuu Cirené nání-dé Ximú ñúhú-dé ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní dàcuídó ñáhá-güedé xii-dé cùrúxí nchidó Jèsús, te ní ngüíta nchicúⁿ-dé sátá-gá.

²⁷ Te ío cuéhé ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te vái ñáyiu díhí ío níhi ndahí-yu sá ndihú iní-yu cuéndá Jèsús. ²⁸ Te Jèsús ní nchocótó-gá núü-yu, te ní xáhaⁿ-gá:

—Nchòhó ñáyiu díhí ñuu Jerusàlén, vá ndàhyú-ndó cuéndá-í chí ndàhyú cuéndá méé-ndó ndihí cuendá déhe-ndo. ²⁹ Chi sáá nduu quèsaha ñáyiu: “Sá vaha táhú nchaa ñáyiu ñá túú càcu déhe-xi, ndihí nchaa ñáyiu vátá quiní-gá cuhuⁿ déhe-xi, chi ni ñá túú xiní-yu dacadí-yu”, duha quesähá-yu. ³⁰ Te dàvá-áⁿ cùñaha ñáyiu xii nchaa tindúú ndihí nchaa núú xíquí: “Chí tacùuⁿ ngónchihi ñaha-ndo xii-ndí”, duha cùñähá-yu. ³¹ Te núu yúhú téé quide ndáá duha quide ñaha-güedé xii-í vitna, te

ndèé-gá cada-güedé nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

³² Te ndèca tucu-güedé úú tnàhá cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi cuáháⁿ cuéndá cahni ñaha-güedé xii-güedé ndihí Jèsús. ³³ Te òré ní quexío-güedé ndihí-gá ⁱⁱn xichi núú nání Yíqui Díqui Ndiyí, te xíáⁿ ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, ndihí úú cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi-áⁿ, te ⁱⁱn-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá diu-ni núú cùrúxí tucu. ³⁴ Te ní xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxi:

—Táu, cada càhnu iní sá quídé-güedé, chi ñá túú cùtnuní iní-güedé ná cúú sá quídé-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

Te cue téé cùu sandadú ní xito ndéé-güedé nüu ndédacàa-güedé cuu cuéndá-güedé dóó-gá. ³⁵ Te nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ ndéhë-ju nàcuáa quide-güedé Jèsús, te nchaa cue téé cùnuu ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xítnàha-güedé:

—Te dava ñáyiu ní ndacu-dé ní dàcacu nihnu-dé, te vitna na dàcacu nihnu-dé méé-dé, te núu ndisa sá Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a cùu-dé —càchí-güedé xítnàha-güedé.

³⁶ Te tnàhá cue téé cùu sandadú ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, chi ní sándezhe yatni-güedé núu tacàa-gá sáñaha-güedé ndudí ía còho-gá ní cùu, ³⁷ te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Te núu yòhó cùu-n téé yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél, te dàcacu nihnu mee-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te ní taxi ndecu-güedé ⁱⁱn sá ndèé lètrá ndàa díquí-gá te ndéé úní núú tnúhu, tnúhu gríégú, ndihí tnúhu làtín, ndihí tnúhu hèbreú, te duha quèe-xi ndí nuní núú tnúhu-áⁿ “Tée-a cùu-dé téé yìndaha ñaha xii ñáyiu isràél”, duha quèe-xi.

³⁹ Te ⁱⁱn téé ndèca ndisa cuéchi-xi, téé ní sata caa-güedé díñi-gá xícuéhé ñáhá-dé xii-gá, te xáhaⁿ-dé:

—Te núu yòhó cùu-n Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a, te dàcacu nihnu mee-n, te dàcacu nihnu ñaha xii nchuhú tnàhá-ndí tucu —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

40 Dico ingá téé cùndihí-dé téé tàcaa ingá xio diñi-gá ní tenàá ñahá-dé xii-dé, te xáhaⁿ-dé:

—¿Te náa ñá túú ndàcu iní-n Yá Ndióxi vitna duha càa-o ndoho-o ndihí téé nàni Jésús-a ñá? **41** Chi nchoo tàú ndisa-o sá dúhá ndòho-o nacháhu-o cuéchi-o, dico Jésús-a chi ñá túú cuéchi-dé —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii téé tàcaa ndihí-dé-áⁿ.

42 Te dàtnùní ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Jésús, ndacu iní ñahá-n xìi-í òré ná quìxi-n taxi tnuní-n ñuyíú-a —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

43 Te Jésús ní xáhaⁿ-gă:

—Na cáchí tnúhu ndáá-í xii-n sá méí ndùu vitna cundecu ndihí ñaha-í xii-n nüú ní nduu tähù-í cundecu-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Ní xíhí Jésús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-

30)

44 Te òré ní cuu cuádava nduu. Te ní cunee níhiú ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndéé caá úní sacuua. **45** Chi ñá túú-gá ní dàyehé nchicanchii te ní ndátá dőo cùú còrtiná veñúhu càhnu sá io cùnuu ní quée dava ndáá. **46** Te níhi ní caháⁿ Jésús, te xáhaⁿ-gă xii Tätá-gă Dútú Ndióxi:

—Táu, naqueheⁿ cuéndá-n espíritu-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii Tätá-gă.

Te tnúhu-ná-áⁿ ní caháⁿ-gá te ní xíhí-ni-gá.

47 Te òré ní xiní téé cùu capitáⁿ sá dúcáⁿ ní cuu, te ní ndacu iní-dé Yá Ndióxi, te ní cachí-dé:

—Sá ndàá ndisa sá tée-a cùu-dé iⁿ téé ío quide ndáá ndécu ñuyíú-a ni cùu —duha ní cachí-dé.

48 Te chitu ñáyiu ní tacá xíáⁿ chi cuìní-yu cundèhé-yu násá cada-güedé Jésús. Te sátá ní yáha ní xiní-yu nàcuúa ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní ndihí-yu ní ndaca ta càni-yu pèchú-yu cuánuhú sá ndihí iní-yu. **49** Dico ndècu tnahá cue ñáyiu xiní tnahá ndihí Jésús, ndihí ñáyiu dihí ní chinchícúⁿ ñahá xii-gá ndéé distrítu Galileá, te ñáyiu-áⁿ xica-ni xixínutnii-yu xindéhë-yu nchaa nàcuúa ní quide ñaha-güedé xii-gá.

Chindúxi-güedé Jésús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Te ndècu iⁿ téé ñuuú Arimàteá nání-dé Chèé, te ñuu-áⁿ yíndèhu-xi distrítu Jùdeá, te ío váha iní-dé te quide ndáá-dé núú Yá Ndióxi, te tnahá-dé cùú-dé chìuⁿ te ní xíndecu-dé jùndá cue téé isràél. **51** Te ñá ní tnahá tnahí iní-dé nàcuúa ní caháⁿ-güedé núú jùndá nàcuúa cada-güedé Jésús. Te téé-áⁿ ndétu-dé sáá nduu ndihu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-dé ndihí ñáyiu. **52** Te téé-áⁿ ní sáháⁿ-dé núú tě Pìlatú te ní xáhaⁿ-dé sá nüú vá cùndèe iní-dé daña-dé chindúxi-dé yíqui cùnnú Jésús. Te téé Pìlatú-áⁿ ní sáhá-dé tnúhu. **53** Te ní nunehe-dé yíqui cùnnú-gá núú cùrúxí, te ní chidúcúⁿnuu-dé iⁿ dôo cuixíⁿ, te ní chihi-dé iⁿ yaú nchíi yíqui naha càva, te vátá yōo iⁿ-gá nguíndúxi yaú-áⁿ. **54** Te cùu-xi nduu vispré nduu ndetatu-ñáyiu, núú xíquide túha-ná-yu sá cùu ìngá nduu.

55 Te nchaa ñáyiu dihí ní chinchícúⁿ ñahá xii Jésús ndéé distrítu Galileá ndéndàhá-yu té Chèé ní sáháⁿ núú nchíi yaú-áⁿ, núú ní xiní-yu nàcuúa ní sacáⁿ-dé yíqui cùnnú-gá xití yaú-áⁿ. **56** Te ducaⁿ te cuánuhú-yu vehé-yu, te ní quide túha-yu acítí sàháⁿ tnámí, ndihí pomàdá, te ní ndetatu-ñáyiu sá cùu nduu-áⁿ ní quidé-yu nàcuúa càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi.

24

Ní ndoto Jésús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Te ndumìngú nehé víhí-ní cuáháⁿ tucu ñáyiu dihí núú nchíi yaú ní chihi-güedé yíqui cùnnú Jésús, te néhé-yu nchaa sá sàháⁿ tnámí ní quide túha-yu-áⁿ cuáháⁿ, te tnahá tucu iⁿ üú-gá tnahá dihí-yu nchicúⁿ ñahá xii-yu cuáháⁿ. **2** Te òré ní quexió-yu yuhu yáu-áⁿ te ní xiní-yu sá yüú ndèdí iⁿ xio-ná ndécu, **3** te ní quíhu-yu xití yaú-áⁿ, dico ñá túú-gá yíqui cùnnú Jésús yíhí. **4** Te ñá ní cùtnuní tnahí iní-yu ndéé ichi cuáháⁿ yíqui cùnnú-gá, te ní xiní-yu úú espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndióxi xixínutnii-xi diñí-yu te xixíhnu-xi dôo chàhnchí. **5** Te ní yuhú-yu te ñá túú ní cùyíi-yu cundèhé-yu cue espíritu-áⁿ, te cue espíritu-áⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-yu:

—¿Ná cuèndá nándùcu-ndo Jesú斯 Yaá ndécú vívú núú yíndúxi ñáyiu ní xíhí-i? **6** Te ñá túú-gá yíqui cùñú-gá ndécú ìha chi sa ní ndoto-gá, te chí dándàcu iní nàcuáa ní cáháⁿ-gá cútñahá ní xíndecu-ndo ndihí-gá distrítu Galileá, **7** chi ní cachí-gá sá méé-gá cùú-gá ñaní tnáhá-ndo nchàa-ndo, te dacuití cuäha cuèndá ñáhá-güedé xii-gá núú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha, te cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí, te núú cùrúxí-áⁿ cuú-gá dico nduu úní sá cùú-gá te ndoto-gá, duha ní cachí-gá xii-ndo.

8 Te òré-áⁿ ní ndacu iní-yu tnúhu ní cáháⁿ Jèsús. **9** Te sátá dúcáⁿ te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu, te ní caní-yu cuèndú núú ndí úxí **ii**ⁿ cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá, ndihí núú dàva-gá ñáyiu. **10** Te ñáyiu ducaⁿ nàha tnúhu cuánuhú núú-güedé-áⁿ cùú tă Màriá Magdalèná, ndihí tá Juǎná, ndihí tá Màriá näná tě Jàacobó, ndihí dava-gá ñáyiu dìhí. **11** Dico cue téé-áⁿ ní sani iní-güedé sá díccó cáhú iní-yu tnúhu xähäⁿ-yu xii-güedé nüú ñá túú ní sändáá iní-güedé nàcuáa ní xähäⁿ-yu.

12 Dico té Pélú ní quee-dé xínú-dé cuáháⁿ cuándhéhé-dé yaú núú ní chihi-güedé yíqui cùñú Jèsús, te ní sáá-dé te ní ngáundeyí-dé xító nìhni-dé xítí yaú-áⁿ te ní xiní-dé sá méé-nă dóó ní xíducúⁿ nuu-gá yúcú **ii**ⁿ xio, te ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ní cuu, te ní natnii-dé ichi cuánuhú-dé vehe núú xíndecu-güedé.

Ichi ñúú Emàús (Mr. 16:12-13)

13 Te diu-ni nduu-ăⁿ ñúhú ūú cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ichi cuáháⁿ-güedé **ii**ⁿ ñúú nání Emàús, te sàcúhuⁿ-güedé dàtná úú òré ichi ndéé ñúú Jerusàlén, te ndéé ñúú Emàús. **14** Te ta ndàtnúhu-güedé cuáháⁿ nchaa nàcuáa ní cuu, **15** te nini dùcaⁿ xícáháⁿ-güedé, te Jèsús ní natnahá ñáhá-gá xii-güedé te ndéca tnaha-gá ndihí-güedé cuáháⁿ. **16** Te cuéi ndèhe ñaha-güedé xii-gá dico dàtná **ii**ⁿ sá ndèdí núú-güedé, chi ñá ná quiní ñáhá-güedé xii-gá ní cùu. **17** Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhu-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—¿Ná tnúhu xícáháⁿ-ndo ñùhu-ndo ichi núú ducaⁿ ío cùu ndiyí-ndo-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

18 Te **ii**ⁿ téé nàni Cleofás ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Te ná cuèndá nchaa ñáyiu íchí ní sáá ñúú Jerusàlén xìní-yu nchaa nàcuáa ní cuu, te **ii**ⁿ dìi-ná yòhó ñá túú xìní-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

19 Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te ná ní cuu-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuèndá Jèsús téé ñúú Nazàréti càháⁿ-ndí, chi téé-áⁿ cùú-dě **ii**ⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te ío váha ndùu tnúhu càháⁿ-dě ní cùu, te quide-dé sá vă yǒo tnàhí ndàcu cada nacuáa cudiíⁿ iní Yá Ndiòxí ndihí ñáyiu ní cùu. **20** Te cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé cùnuu taxi tnuní ñáhá xíi-ndí ní sáha cuèndá ñáhá-güedé xii-dé núú tě Pilatú te ní sata caa ñaha-güedé te núú cùrúxí-áⁿ ní xíhí-dé. **21** Dico vitna sa ní cuu úní nduu sá ní xíhí-dé, te nchúhú ní sani iní-ndí sá téé-áⁿ dàcácu nihnu ñaha-dě xii nchúhú ñáyiu isràél núú nchàa tnúndòho tnúhu ndàhú ndécú-ndí. **22** Dico ío cùñúhu-ndí cùú, chi **ii**ⁿ ūú ñáyiu dìhí ní tuha ñaha xíi-dé ndécú ndihí-ndí ní sáháⁿ ngotó-yu ndéxuehe tàcuíhndá-gá yaú núú ní chihi-güedé yíqui cùñú-dé, **23** te ní nasáá-yu càchí-yu xii-ndí sá ñà túú-gá yíqui cùñú-dé yíhí xítí yaú-áⁿ. Te ní xiní-yu espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ní xáhaⁿ-xi xíi-yu sá ndécú vívú-dé. **24** Te sátá dúcáⁿ te **ii**ⁿ ūú cue téé cùndihí-ndí ní sáháⁿ ndéhé-güedé yaú-áⁿ, te ní xiní-güedé sá ndàá cùú-xí nchàa tnúhu ní cáháⁿ ñáyiu dìhí-áⁿ, dico ñá túú ní xiní-güedé téé-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

25 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ío cùmání sá xiní tnùní-ndó, chi ío cuéé sändáá iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha! **26** ¿Te náa ñá túú tàú-xi sá ndóhó Crístu òré cùmání-gá sáá nduu ndàa-gá andiú núú ndécú Dùtú Ndiòxí cundecu-gá-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

27 Te ní ngüíta-gá xáhaⁿ-gá nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndiòxí cuèndá-gá, te díhna-gá ní cáháⁿ-gá nàcuáa

ndùu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tutú ndí Moísés, te dătnúní ní caháⁿ-gá nàcuáa ndùu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tutú nchaa cue téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha.

²⁸ Te òré ní quexío-güedé yuhu ñùú núú cuaháⁿ-güedé-áⁿ, te Jèsús ní quide-ni-gá sá yáha-gá quíhíⁿ-gá ingle xichi ni cùu. ²⁹ Dico ní caháⁿ ndahú-güedé núú-gá sá quéndoo-gá xíáⁿ ndetatú-gá ndihí-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Quendóo ndihí ñaha xii-ndí iha ndetatú-n chi sa ní cuaa, te tnaví cundiquiⁿ —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te xíáⁿ cáá ⁱⁱⁿ vehe cuángihu-güedé ndetatú-güedé ndihí-gá. ³⁰ Te òré sa yíhi-güedé mésá ndihí-gá cùdini ndihí ñaha-güedé, te ní quehen-gá pàá te ní ndacáⁿ táchú-gá núú Yá Ndióxí, te ní táchú cuéchi-gá te dătnúní ní dácáhñu ñaha-gá xii-güedé. ³¹ Te òré-áⁿ ní naquiní ñáhá-güedé xii-gá ní cùu, dico uuⁿni ní ndóñuhú-gá. ³² Te ní xítnáha-güedé:

—Te ndáá sá súúní cùdíi iní-ó òré tá ndàtnúhu-o ndihí Jesús véxi ichi, te ta dànehé ñáhá-gá xii-o nchaa nacuáa quèe-xi tnúhu caháⁿ-xi núú tutú Yá Ndióxí —cachí-güedé xítnáha-güedé.

³³ Te ñá túú-gá ní xíndetu-güedé chi ndihí-ni ní natnii-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuu Jerusálén, te ní nasáá-güedé núú xíndecu ndí ùxí ⁱⁱⁿ cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús caháⁿ tnúhu-gá, ndihí dava-gá ñáyiu. ³⁴ Te cue téé xíndecu-áⁿ xáhaⁿ-güedé:

—Ndáá sá ní ndoto Yaá cùu Mestrú, chi ní xiní ñáhá tē Xímú —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³⁵ Te cue téé ní nasáá-áⁿ ní cani-güedé cuéndú nàcuáa ní cuu ichi, ndihí nàcuáa ní cuu ní naquiní-güedé Jèsús òré ní táchú-gá pàá ní dácáhñu ñaha-gá xii-güedé.

Jèsús ní quexío-gá núú xíndecu cue téé ní xica cuu ndihí-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Te caháⁿ dúcáⁿ-ní-güedé nàcuáa ní cuu ní quexío Jèsús ní ngúnutnii-gá ndéé tnuú-güedé, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Yá Ndióxí chíndée ñaha-gá xii-ndo īo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁷ Te da ní yuhú-güedé, te ní sani iní-güedé sá díco ⁱⁱⁿ espíritu cùu sá ndéhé-güedé ní cùu. ³⁸ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuéndá yuhú-ndó, te sani ⁱⁱⁿ sani úú iní-ndó-í? ³⁹ Chí cùndèhe ndaha-í ndihí sáhá-í te quiní-ndó ná diu-ni-í. Te chí téndàha ñaha xii-í te cundehe-ndo, te núú ⁱⁱⁿ espíritu ndécu yíqui cuñú-xi dàtná ndécu ndihí yuhú —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁰ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá te ní dánèhé ñáhá-gá xii-güedé ndaha-gá ndihí sáhá-gá.

⁴¹ Te ío ní cuñúhu-güedé, te ní cudíi iní-güedé sá ndécu-gá tnuú-güedé dico sani ⁱⁱⁿ sani úú iní-güedé, te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—¿Ndècu ndihí-ndo luha sá caxí-ó iha ñá? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴² Te ní sáñaha-güedé xii-gá luha chácá ní chíhó, ndihí dítá ñúñu ñuhú ndùdí, ⁴³ te ní quehen-gá te ndéhe-güedé ní xexi-gá. ⁴⁴ Te dătnúní ní xáhaⁿ-gá:

—Nchaa sá ní yáha-í-a cùu-xi sá ní cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnáhá ndécu ndihí ñaha-gá-í xii-ndo, chi ní cachí-í sá dàcuitíi caháⁿ-xi nchaa nacuáa caháⁿ-xi núú tutú ndí Moísés, ndihí núú tutú ndéé tnúhu ní caháⁿ cue téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha, ndihí núú librú Salmú —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁴⁵ Te òré-áⁿ ní sáñaha-gá sá xini tnùní-güedé, te ní tecú tnùní-güedé nchaa tnúhu caháⁿ-xi núú tutú Yá Ndióxí. ⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ducaⁿ ndéé tnuní núú tutú Yá Ndióxí sá dàcuitíi sá yuhú Crístu cuú-í, te nduu úní ndoto-í. ⁴⁷ Te nihíi ñuyíú cùtenuu tnúhu ní caháⁿ-í, dico díhna nuu-gá ñuu Jerusálén ngüíta-yu cacunehe ñáhá-yu xii-í, te caháⁿ-yu nàcuáa ní dánèhé-í-yu, te cùñáhá-yu xii cue ñáyiu sá ná dàndixi túu-yu iní-yu sá ñà túu quide váha-yu, te dàñá-yu nchaa ichi cuéché ichi duha ndécu-yu, te natnii-yu ichi Yá Ndióxí, te ducaⁿ te cada cahnu iní-gá nchaa yícá cuéchi-yu. ⁴⁸ Te vitna nchòhó cuu-ndo cué téé caháⁿ ndáá nchaa nàcuáa ní cuu chi ní xiní núú-ndó. ⁴⁹ Te yuhú tendaha-í Espíritu

Yă Ndiōxí quixi cundecu ndihí-ndo, chi ducaⁿ ní cachí-gá. Dico chí cúndecu-ni ñuuú Jerusàlén-áⁿ ndèé ná quèxio Espíritu Yă Ndiōxí ngúndecu ndihí-ndo cuéndá chindee ñàha-xi xii-ndo cada-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í—cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Jèsús cuándaa-gá andiu
(Mr. 16:19-20)*

⁵⁰ Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gá xii-güedé ñuuú Jerusàlén ndécá ñàha-gá cuáháⁿ ñuuú Bètaniá, te xiáⁿ ní ndonehe-gá ndaha-gá núú nínu, te ní xícáⁿ táchú ñàha-gá xii-güedé núú Yă Ndiōxí. ⁵¹ Te sátá ní xícáⁿ táchú ñàha-gá xii-güedé núú Yă Ndiōxí, te ní quee-gá tnuú-güedé cuándaa-gá andiu. ⁵² Te ní ngüíta-güedé ní cachí-güedé sá io càhnu cuu Jesús, te ní natnii+güedé ichi cuánuhú-güedé ñuuú Jerusàlén, te súúní cùdii^ñ ìní-güedé ñúhú-güedé ichi. ⁵³ Te nchaa nduu ní xíndecu-güedé veñúhu càhnu sá io cùnuu ní ndacáⁿ táchú-güedé núú Yă Ndiōxí, te ní cachí-güedé sá io càhnu cuu-gá. Duha ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÙNÍ TÉ JUÀÁ

Déhe Yá Ndióxí ní cuu-gá iiⁿ ñáyiu

¹ Cùmání-gá ngáva ñuyíú, te sa ndècu ndihí Yá Ndióxí Déhe-gá. Te iiⁿ-ni xíciu-gá. Te Déhe-gá-áⁿ ní cuu-gá dàtná iiⁿ tnúhu, chi ní cachí tnúhu-gá nàcuáa càa Tátá-gá Dútú Ndióxí. ² Te sa ndècu-gá ndihí Dútú Ndióxí te ní ngáva ñuyíú. ³ Te diu-ni tnúhu mee Dútú Ndióxí ní cuu ní cadúha Déhe-gá nchaa sá ió ñuyíú. Te núu ñá túu Déhe-gá ñá, te ñá túu ná coo ñuyíú-a ni cùu. ⁴ Te diu-ni Déhe-gá quídé-gá ndécú-ó, te ní dáyéhé-gá iní-ó nàcuáa cundecu-o. ⁵ Te tnúhu-gá ní xíté nuu-xi núu ndécú nchàa ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha. Te ñáyiu-áⁿ cíú-yu dàtná cue ñáyiu ndècu iiⁿ núu néé, te diu-ní-yu cachí iní-yu xocàní-yu tnúhu-gá dico vá ndáçú-yu.

⁶⁻⁷ Te ní xíndecu iiⁿ téé ní xínani-dé Juàá, te téé-áⁿ ní táúchíúⁿ Yá Ndióxí sá càháⁿ-dé tnúhu-gá núu ñáyiu. Te ní xáhaⁿ-dé xií-yu sá vëxi Déhe-gá ñuyíú-a, te dandìxi túu-gá iní-yu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndióxí cuèndá quíndáá iní-yu tnúhu-gá. ⁸ Te ñá díú mèe té Juàá ní dàndixi túu-dé iní-yu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndióxí, chi cuèndá-ni ní xica cuu-dé ní càháⁿ-dé sá Déhe Yá Ndióxí véxi-gá dandìxi túu-gá iní-yu. ⁹ Te ndáá ndisa sá méé-gá dandìxi túu-gá iní ñáyiu ñuyíú-a cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndióxí.

¹⁰ Te ní xíndecu-gá ñuyíú-a, te ñáyiu ñuyíú-a ñá ní cùtnuní iní-yu yoo cùu-gá, te diu-ni mee-gá ní cadúha-gá ñuyíú-a ní quide-gá chìuⁿ ní tähú Dútú Ndióxí. ¹¹ Te ní quixi-gá ñuyíú ní càdúha mee-gá, dico cue ñáyiu ñuyíú-a ñá ní cùu váha iní-yu núu-gá. ¹² Dico davá-yu ní sàndáá iní ñahá-yu xii-gá, te ní nduu tähü-yu ní nduu déhe ñaha Yá Ndióxí xií-yu. ¹³ Te ñá túu ní ndùu déhe ñaha-gá xií-yu sá cíú-yu déhe ñáyiu ñuyíú-a, àdi sá ndécú tåtä-yu, nänä-yu chi mee Yá Ndióxí ducaⁿ ní cuiní-gá cunduu sá ndúu déhe ñaha-gá xií-yu.

¹⁴ Te Déhe-gá ní quixi túu-gá ñuyíú-a, te ní cuu-gá iiⁿ yíqui cùñú ní xíndecu ndihí ñaha-gá xii nchoo cuè ñáyiu ní xica cuu túu ndihí-gá. Te ní xiní-ó sá io càhnu cuu-gá cuèndá sá iiⁿ dìi díí-ni-gá cíú-gá Déhe Yá Ndióxí, te io cùndahú iní ñahá-gá chíndèe ñaha-gá xii nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a, te io ndáá càháⁿ-gá. ¹⁵ Te duha ní càháⁿ té Juàá cuèndá Déhe Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-dé xii ñáyiu:

—Cuèndá téé iha ní càháⁿ-í ndéé càni-gá ní cachí-í sá quíxí iiⁿ téé quixi. Te téé-áⁿ cúnùu-gá-dé, chi díhna-gá-dé sa ndècu-dé dàcúúxi yúhú —duha ní xáhaⁿ-dé xií-yu.

¹⁶ Te io váha iní Yaá-áⁿ chi xìto ñaha-gá xii-o nchàa-o iiⁿ nduu iiⁿ nduu. ¹⁷ Te ndíi Moísés ní cachí tnúhu ndíi tnúhu Yá Ndióxí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o, dico Déhe-gá Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá io cùu iní ñahá Yá Ndióxí xii-o. Te ní càháⁿ-gá nchaa dava-gá tnúhu ndáá. ¹⁸ Te ñá iiⁿ ñáyiu xìní túu-yu Yá Ndióxí. Dico iiⁿdìi díí-ni Déhe-gá Yaá ndécú ndihí-gá càchí tnúhu-gá nàcuáa càa-gá.

*Té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu càháⁿ váha-dé cuèndá Xítohó Jesucristú
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)*

¹⁹ Te cue téé isràél ndécú ñùu Jerusàlén ní tendaha-güedé cue dútú ndihí cue téé cùu levítá cuáháⁿ-güedé núu ndécú té Juàá ndúcú tnúhu-güedé núu-dé nüu ná téé cùu-dé. ²⁰ Te ní càháⁿ ndáá-dé ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Yúhú, ñá díú Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi ñuyíú-a cùu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

²¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te yoo cùu yohó váíⁿ? ¿Á yohó cíú-n té Èliás? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Juàá:

—Yúhú, ñá díú té Èliás cùu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te yohó cíú-n téé ní cachí cue téé ndéé sanaha quíxi càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí-áⁿ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dé:

—Ni ñá díú téé-áⁿ cùu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²² Te ní xáhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te ná téé cùu yohó váíñ?, cuèndá ducaⁿ nàcani tnúhu-ndí núú cuè téé ní tendaha ñàha xii-ndí véxi-ndí, te cáháⁿ duuⁿ-n nüu ná téé cùu-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²³ Te ní xáhaⁿ té Juàá:

—Yúhú cùu-í téé xíca cáháⁿ xítí yucu nàcuáa ní cáháⁿ ndí Chàiá, chi ndí-áⁿ ní cachí ndí: “Chí dáñá ìchi cuehé ichi duha ndècu-ndo te tnii-ndo ìchi váha, chi véxi Yaá ío cùnuu”, duha ní cachí ndí —cachí té Juàá xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²⁴ Te cue téé ndùcu tnúhu núú té Juàá nüu ná téé cùu-dé, cue téé-áⁿ ní tendaha ñàha cue téé cùu fariséú xii-güedé. ²⁵ Te ní xáhaⁿ tòcu-güedé xii té Juàá:

—¿Ná cuèndá dácuàndute-n ñáyiu te núu ñá díú Crìstú cùu-n, te ni ñà díú té Èliás, te ni ñà díú téé véxi cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí cùu-n väíñ? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁶⁻²⁷ Te ní xáhaⁿ té Juàá:

—Yúhú ní ngódó nùù-í dácuàndute-í ñáyiu. Dico nchicúⁿ iiⁿ téé véxi, te téé-áⁿ cúnùu-gá-dé dàcúúxí yúhú, chi yúhú cùu-í iiⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñá tûú tàú nandaxi cuédcó ñiiⁿ chàú-dé dico quide-í chìuⁿ-dé. Te téé-áⁿ sa ñùhu tnahá-dé tnuú-ndó díco-ni sá ñá tûú xiní-ndó-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

²⁸ Duha ní cuu ñuu Bètábará ñuu cáá ndàa ìngá xio yúte Jòrdán, yacáⁿ ní xíndecu té Juàá ní dácuándute-dé ñáyiu.

Jèsús quídé càhnu iní-gá nchaa yícá cuéchi ñáyiu

²⁹ Te nduu tnéé ní xiní té Juàá Jèsús véxi yatni-gá núú ndécu-dé ndíhi ñáyiu. Te ní xáhaⁿ-dé xií-yu:

—Chí cùndèhe téé-áⁿ, chi téé-áⁿ cùu-dé Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a, te véxi-dé cada càhnu iní-dé nchaa yícá cuéchi ñáyiu ñuyíú. Te cùu-dé dátná iiⁿ mbéé quiti ío váha iní-xi. ³⁰ Te diu téé-áⁿ ní cachí-í sá cánchicúⁿ-dé quixi. Te cùnuu-gá-dé dàcúúxí yúhú, chi díhna-gá-dé sa ndècu ní cachí-í xii-ndo. ³¹ Te ni yúhú ñá tûú xiní-í-dé ní cùu, dico xíca cuu-í dácuàndute-í ñáyiu cuèndá nchaa ñáyiu isràél quiní ñahá-yu xii-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

³² Te ní xáhaⁿ tòcu-dé:

—Ní xiní-í Espíritú Yá Ndiòxí ní quee-xi andiu věxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndíhi ñaha-xi

xii-dé, te dátná cáá lómá cáá Espíritú-áⁿ věxi cuuⁿ-xi. ³³ Te yúhú ñá tûú xiní-í-dé ní cùu, dico Yá Ndiòxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í xíca cùu-í dácuàndute-í ñáyiu, Yaá-áⁿ ní cachí tnúhu-gá sá téé na quiní-í ngúndecu ndíhi Espíritú-gá sá věxi cuuⁿ andiu, te téé-áⁿ taxi-dé Espíritú-gá cundecu ndíhi-o. ³⁴ Te yúhú ní xiní-í-dé te xiní ndáá-í sá Děhe Dútú Ndiòxí cùu-í díhna —cachí té Juàá xáhaⁿ-dé xii-í-yu.

Cue téé díhna nuu xíca cuu ndíhi Jésús

³⁵ Te nduu tnéé-áⁿ diu-ni xíáⁿ ndécu té Juàá ndíhi úú cue téé xíca cuu ndíhi-dé. ³⁶ Te ní xiní-dé Jèsús ñúhú-gá ichi, te ní xáhaⁿ-dé xii cue téé xíca cuu ndíhi-dé-áⁿ:

—Chí cùndèhe téé-áⁿ, chi téé-áⁿ cùu-dé Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a. Te cùu-dé dátná iiⁿ mbéé quiti ío váha iní-xi —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

³⁷ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ té Juàá núú cuè téé úú ndíhi-dé-áⁿ nüu ní chinchicúⁿ-güedé Jèsús. ³⁸ Te ní nchocótó-gá ndàa sátá-gá, te ní xiní-gá sá nchicúⁿ ñahá-güedé xii-gá. Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná nándùcu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ndèé ndécu-n, Ràbií? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Ràbií-áⁿ quéé-xí Mestrú tnúhu mee-güedé. ³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí nèhé te quiní-ndó —cachí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quexío-güedé núú quidé vèhe-gá. Te ndècu-ni-güedé ndíhi-gá ní cuaa, chi dátná òré caa cùmí sacuaa ní sáá-güedé.

⁴⁰ Te úú cue téé-áⁿ ní tnii-güedé tnúhu ní cáháⁿ té Juàá, te ní chinchicúⁿ-güedé Jèsús. Te núú úú cue téé-áⁿ, iiⁿ-dé nání-dé Ndríxí, te ñaní-dé cùu té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé. ⁴¹ Te té Ndríxí-áⁿ ní nanducu-ni-dé ñaní-dé te ní xáhaⁿ-dé:

—Ní naníhí-ndí téé cùu Mesiás —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Te Mesiás-áⁿ quéé-xí Crìstú tnúhu mee-güedé, Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a. ⁴² Te ndèca té Ndríxí ñaní-dé cuáháⁿ núú ndécu Jèsús. Te òré ní xiní ñahá Jèsús xii té Xímú, te ní xáhaⁿ-gá:

—Yòhó cíú-n tě Xímú déhe té Jònás, te vitna danàni ñaha-í Cèfás xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă.

Te Cèfás-ăⁿ quéé-xí Pèlú tnúhu mee-güedé.

Jèsús ní cáháⁿ-gá té Lìpé ndihí té Natanàél

⁴³ Te nduu tnéé ní sani iní-gá quíhíⁿ-gá distrítu Galileá. Te ní naníhí-gă iiⁿ téé nàni Lipé, te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Néhé ná quíhíⁿ-ó nūú quíhíⁿ-í-a —càchí-gá xáhaⁿ-gă.

⁴⁴ Te té Lìpé-áⁿ cíú-dé téé nūú Bètsaidá. Te diu-ni nūú yàcáⁿ cíú ñùú té Ndríxí ndihí té Pèlú. ⁴⁵ Te té Lìpé ní naníhí tnáhá-dé ndihí té Natanàél, te ní xáhaⁿ-dé:

—Ní naníhí-ndí téé dii cuéndú-xi ní chídó tnùní ndíi Moísés ndihí dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Te téé-áⁿ nání-dé Jèsús déhe té Chèé, téé nūú Nazarét —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ té Natanàél xii té Lìpé:

—¿Te náa ío váha càa nūú Nazarét nūú da yàcáⁿ quee téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí? —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní xáhaⁿ té Lìpé:

—Néhé ná quíhíⁿ-ó te quiní-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁴⁷ Te òré ní xiní Jèsús té Natanàél tá cùyatni-dé cuáháⁿ, te ní cáháⁿ-gá cuéndá-dé te ní cachí-gá:

—Tée véxi-ăⁿ cíú-dé mei téé isràél, te ñá iiⁿ ndùu dandahú-dé ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gă.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ té Natanàél xii Jèsús:

—¿Te nása náquiní ñáhá-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú sa ní xiní ñáhá-í xii-n òré ndécú-gă-n càha yutnu ngúxí-ăⁿ te ni té Lìpé vátá cáná ñáhá-gá-dé xii-n òré-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, nūú ní xáhaⁿ té Natanàél xii-gá:

—Mèstrú, yòhó cíú-n Déhe Dútú Ndiòxí yíndàha-n ñáyiu isràél —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Cuéndá sá ní xiní ñáhá-í xii-n càha yutnu ngúxí xíăⁿ iní ñáhá-n, dico cuéhé-gă nūú sá quiní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁵¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í sá sàá nduu, te quiní-ndó nàcaáⁿ andiu. Te quiní-ndó cuè espíritu xínú cuèchi nūú Yá Ndiòxí sá ndàa nuu-xi quide-xi nūú cùndècu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

2

Vico tnàndaha ió nūú Cànaá

¹ Te nduu úní sá dúcáⁿ ní cuu te ní xóo iiⁿ vico tnàndaha nūú Cànaá, iiⁿ nūú yíndèhu distrítu Galileá. Te yàcáⁿ ní xíndecu náná Jèsús. ² Te tnáhá Jèsús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá ní cáháⁿ-yu cuáháⁿ-gá ndihí-güedé vico-áⁿ. ³ Te òré ní ndihí vìnú, te ní xáhaⁿ náná Jèsús xii-gá:

—Ñá túú-gă vìnú ndécú ndihí-yu —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Náá, ñá túú xíni ñuhu-xi da yúhú cùñaha-n cuéndá vìnú-áⁿ, chi vátá tnáhá-gá òré quiní-yu yoo cùu yúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

⁵ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xíi ñáyiu xínu cuechi:

—Cada-ndo nchàa nacuáa na càháⁿ Jèsús —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁶ Te yàcáⁿ nútñí iñú quídi yúú te quéé dàtná iiⁿ ciéndú lítrú ndute iiⁿ iiⁿ quídi-áⁿ. Te ndute-áⁿ nándíhi ñáyiu isràél ndáhá-yu te nàqueté-yu cóhö-yu chi ducaⁿ tnáhí quíde-yu nàcuáa sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii nchaa cue téé xínu cuechi:

—Nadachítú-ndó ndute ndí nchaa quídi-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní nadachítú-güedé. ⁸ Te ní xáhaⁿ-gă:

—Vitna te tava-ndo lùha, te canehe-ndo quíhíⁿ cuáha-ndo téé quide vico —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ducaⁿ ní quide-güedé ní tava-güedé luha nèhe-güedé cuáháⁿ ní sáha-güedé téé quide vico. ⁹ Te ní xito ndéé téé quide vico-áⁿ, te sa ní nduu-xi vìnú, te ñá túú ní xíní-dé ndéé véxi-xi, dico mee cuè téé xínu cuechi sa naha-güedé nūú ní tava-güedé. Ducaⁿ te téé quide vico-áⁿ ní cana-dé téé tnàndaha. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dé:

—Nchaa ñáyiu quide vico queñuhú-yu díhna-gá vìnú váha. Te sa vài vinú váha xíhí-yu, te dàtnùní quéñuhú-yu vìnú ndàhú. Te yòhó díhna-gá vìnú ndàhú ní queñuhu-n,

te ndéé núú ní ndihí-ná ní queñuhu-n vinú váha —cáchí téé quide vico-áⁿ xáhaⁿ-dě xii téé tnāndaha-áⁿ.

11 Te sá ní nadatiú Jesús ndute-áⁿ ní nduu-xi vinú cúú-xí ⁱⁱn chiuⁿ díhna nuu sá vă yőo tnāhí ndàcu cada ní quide-gá ñuu Cànaá, ⁱⁱn ñuu yíndèhu distritú Galileá, te chiuⁿ ní quide-gá-áⁿ cúú-xí ⁱⁱn chiuⁿ cahnu vihi, núú xí^an ní cutnùní iní-yu sá ĩo càhnu cuu-gá, te ní sándáá iní ñahá nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá.

12 Te sátá ní yáha vico, te ní xica Jèsús ndihí náná-gá, ndihí cue ñaní-gá, ndihí nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ-yu ñuu Capèrnaúm. Te yàcáⁿ ní xíndecú-yu ⁱⁱn ūú nduu ndihí-gá.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide ñáyiu xítí veñúhu

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Te ta cùyatni cada ñáyiu isràél vico pàscuá, te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ñuu Jerusàlén. **14** Te sátá ní sáá-gá yàcáⁿ, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá veñúhu càhnu sá ĩo cùnuu, te xítí veñúhu-áⁿ ní xiní-gá ndécu ñáyiu díco-yu ndicatu, mbéé ndihí lómá, te tnàhá ñáyiu dàma díhúⁿ núcõo-yu ní xiní-gá. **15** Te ní queheⁿ-gá ⁱⁱn ūú yoho, te ní cáunuu tnàha-gá, te ní dáyùhu-gá ñáyiu ní queé-yu quehé veñúhu, ndihí ndicutú-yu ndihí mbéé-yu. Te cue ñáyiu dàma díhúⁿ-áⁿ ní dángoyo-gá díhúⁿ-yu, te ní dánduá-gá mèsá-yu. **16** Te ní xáhaⁿ-gá xii cue ñáyiu díco lómá:

—¡Queñuhu-ndo nchaa quiti-a xítí veñúhu-a! ¡Vá cádá-ndó vèhe núú yáhu núú cùú vèhe Tátà-í Dútú Ndiòxí! —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

17 Te xí^an ní ndacu iní cue téé xica cuu ndihí-gá sá dúcáⁿ yodo tnuní núú tutú-gá, te cáchí-xi: “Ío cùyica iní-i chi ñá cuìní-yu canehe ⁱⁱ-yu vehe Tátà-í”, duha cáchí-xi núú tutú-gá.

18 Te ní xáhaⁿ cuè téé isràél xii-gá:

—¿Ná cùú sá vă yőo tnàhí ndàcu cada, cada-n cuèndá cutnùní iní-ndí sá cùú dùha taxi tnuní ñahá-n xìi-ndí-i? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

19 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dángoyo veñúhu-a, te není xítí úní nduu te sa nadàxínu-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

20 Te ní xáhaⁿ tucu cue téé isràél:

—Údico íñu cuíá ní xíndecuu-güedé ní sáá veñúhu-a, te yòhó cuìní-n nàdaxínu-n xítí úní-ni nduu —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

21 Dico sá ní caháⁿ-gá chi ñá díú cuèndá veñúhu ni caháⁿ-gá chi cuèndá yíqui cùñú-gá ní caháⁿ-gá. **22** Núú sátá ní xíhí-gá, te ní ndoto-gá, te óré-áⁿ ní ndacu iní cue téé ní xica cuu ndihí-gá nàcuáa ní caháⁿ-gá, núú xí^an ní sándáá iní-güedé tnúhu yòdo tnuní núú tutú-gá. Te ducaⁿ te ní sándáá iní-güedé tnúhu ní caháⁿ-gá.

Jèsús xìní-gá nàcuáa càa iní nchaa ñáyiu

23 Te óré ndécu Jèsús vico pàscuá, te ío vài ñáyiu ní sándáá iní ñahá xìi-gá cuèndá ío titní sá vă yőo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ní xiní-yu. **24** Dico Jèsús ñá ní caháⁿ-gá nchaa tnúhu ñuhu iní-gá, chi sa ní cutnùní iní-gá sá ñà túú cùu váha iní-yu. **25** Te ñá túú xìni ñuhu-gá ⁱⁱn ñáyiu cùñaha nàcuáa càa iní nchaa tnàha ñáyiu-yu, chi mee-gá sa nàha ndáá-gá nàcuáa càa iní-yu nchaá-yu.

3

Jèsús ndihí té Nicòdemú

1 Ní xíndecu ⁱⁱn téé cùu fariséú ní xínani-dě Nicòdemú, te ní cuu-dé ⁱⁱn téé cùnuu núú ñáyiu isràél. **2** Te téé-áⁿ ní sáháⁿ-dě niú ní caháⁿ ndihí-dě Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě:

—Mestrú, yúhú ndihí dava-gá-güedé sa nàha-ndí sá Yá Ndiòxí ní tendaha ñàha-gá xii-n vèxi-n dànehé ñahá-n xìi-ndí, chi núu ñá túú Yá Ndiòxí ndécu ndihí-n, te vá ndácú-n càda-n nchaa sá vă yőo tnàhí ndàcu cada quide-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dě.

3 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na cáchí tnúhu ndáá-í xii-n sá ncháá ñáyiu vá ná càcu saa tucu, te vá ndihí ndaha ñàha Yá Ndiòxí xií-yu —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

4 Te ní xáhaⁿ té Nicòdemú:

—¿Te násá cada ⁱⁱn ñáyiu sa ní yíi te cacu-ni tucú-yu? ¿Náa ndihí tucú-yu xítí náná-yu te cacu tucú-yu xito cùu uú-áⁿ? —cáchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

5 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá nchàa ñáyiu na ndùu ndoo nduu nine iní-xi cuú-yu ñáyiu ní na càcu saa ndihí ndute ndihí Espíritú Yă Ndiõxí, ñáyiu-áⁿ ndíhu ndaha ñàha-gá xií-yu. **6** Te nchaa ñáyiu càcu ñuyíú-a, chi déhe ñáyiu ñuyíú-a cùu-yu. Te ñáyiu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, ñáyiu-áⁿ ní nduu tähü-yu Espíritú Yă Ndiõxí te taxi tnuní ñáhá-nă Espíritú-gá xií-yu. **7** Te vá cùñhu-n tnúhu ní caháⁿ-í-a, chi nchaa ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xìi-í ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu, te ñáyiu-áⁿ cùu-yu dàtná ñáyiu ní nacacu saa. **8** Táchí ndéni xíáⁿ tècú dóho-o xíco-xi, dico ñá túu xìní-ó ndéé ichi véxi-xi, te ni ñá túu xìní-ó ndéé ichi cuaháⁿ-xi. Ducaⁿ sàtnahá-xi cùu Espíritú-gá ndécú ndihí ñáyiu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

9 Te dätnùní ní xícáⁿ tnúhú tìcu té Nicòdemú núu-gá, te xáhaⁿ-dë xii-gá:

—¿Te násá ndùu tnúhu càháⁿ-n dùcaⁿ caháⁿ-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

10 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yohó cùu-n iinⁿ téé cùtnuní iní-xi, chi dàcuaha-n ñáyiu isràél, ¿te ñá tècú tnùní-n tnúhu càháⁿ-i-u? **11** Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá nchuhú càháⁿ-ndí iinⁿ sá ní tecú tnùní-ndí, te càháⁿ ndáá-ndí cuèndá iinⁿ sá ní xiní-ndí. Dico nchòhó ñá tècú tnùní-ndó tnúhu càháⁿ-ndí. **12** Te ñá sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í cuèndá nchaa nàcuáa cùu ñuyíú-a, te uuⁿ-gá cada-ndo nüu càháⁿ-í cuèndá nchaa nàcuáa cùu andíu.

13 'Vá yoo iinⁿ sáá andíu, te cani-xi cuèndú nàcuáa càa. Chi iindí díí-ni yúhú véxi cuuⁿ-í andíu, te cùu-í ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo. Te díu-ni yàcáⁿ ndaa-í cundecu-í. **14** Te dàtná ní ndahehe ndí Moisés cóo ní sata caa ndí-dí xíti yucu, ducaⁿ càda ñaha-güedé cata caa ñaha-güedé nüu cùrúxí xii yúhú Tee cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo iinⁿ nduu, **15** te ducaⁿ yáha-í cuèndá nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xìi-í te nduu tähü-yu cundecu-yu ndihí Yă Ndiõxí ní caa ní quihíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Yá Ndiõxí ío cùu iní-gá ñáyiu ñuyíú-a

16 Te Yă Ndiõxí ío cùu iní-gá ñáyiu ñuyíú-a. Te iindí-ni Déhe-gá ndécú, te ní tendaha ñàha-gá ní quixi-gá ñuyíú-a, te

núu na quindáá iní ñáhá ñayiu, te vá cuïta nihnu-yu, chi nduu tähü-yu cundecu-yu ndihí-gá ní caa ní quihíⁿ. **17** Te Yă Ndiõxí ñá túu ní tèndaha-gá Déhe-gá quixi-gá ñuyíú-a dacuïta nihnu-gá ñáyiu, chi ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá sá dácacu nihnu-gá ñáyiu ñuyíú-a núu ùhú núu ndàhú.

18 Nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xìi Déhe-gá, te vá cuïta nihnu-yu. Te nchaa ñáyiu ñá túu sàndáá iní ñáhá xìi Déhe-gá ñuhú-yu ichi cuaháⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú, chi ñá túu sàndáá iní-yu Déhe Dútú Ndiõxí. **19** Chi ní quixi Déhe-gá ñuyíú-a ní dandíxí tuu-gá iní-yu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiõxí te tnii-yu iinⁿ ichi váha ni cùu, te ñá ní tnáhá iní-yu, chi ní cudíi-gá iní-yu nchaa sá cuèhé sá dühá dàcúúxí sá vähä, núu xíáⁿ tá xïta nihnu-yu cuaháⁿ. **20** Te nchaa ñáyiu quide nchaa sá cuèhé sá dühá ñá tnáhá iní-yu cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiõxí, te cùtnuní sá chindée ñaha-gá xií-yu, chi quide váha-yu.

Té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu càháⁿ váha tucu-dé cuèndá Jèsús

22 Te sátá dúcáⁿ ní cuu, te ní quee Jèsús cuaháⁿ-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá distrítu Judeá. Te yàcáⁿ ní xíndecu tnaa-gá ndihí-güedé ní xóo dacuandute-güedé ñáyiu.

23 Te ndécu té Juàá iinⁿ xichi nüu nání Ènón yatni nüu Sàlém dácuandute-dé ñáyiu, chi yàcáⁿ io váha ñuhu ndute, nüu xíáⁿ ní xóo quihíⁿ ñáyiu yàcáⁿ ní xóo cuanduté-yu. **24** Duha ní cuu cùtnahá vátá ngavá-gá té Juàá vecaaá.

25 Te ní cacu iinⁿ cuèndú ní càháⁿ cue téé xica cuu ndihí té Juàá ndihí iinⁿ üú cue téé isràél, nüu ndédacàa sá vähä-gá cada ñáyiu cuèndá nduu üi-yu. **26** Te ní säháⁿ-güedé nüu ndécu té Juàá ní xáhaⁿ-güedé:

—Mestrú, téé ní quixi nüu ní xíndecu-n ndàa ingá xio yúte Jordán, téé dii cuèndú-xi ní càháⁿ-n, téé-áⁿ dácuandute-dé tnáhá-dé ñáyiu. Te io väi ñáyiu ní chinchicúⁿ ñáhá xii-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

27 Te ní xáhaⁿ té Juàá:

—Te vá yőo iiⁿ ndàcu cada iiⁿ chiuⁿ nacuáa cuu váha iní Yá Ndiōxí, te núu ñá túú mèe-gá chíndée ñaha-gá xií-yu. ²⁸ Te nchòhó sa nàha-ndo sá yúhú ní caháⁿ ndáá-í sá ñà díú Crìstú cùu-í, dico mee Yá Ndiōxí ní tendaha ñaha-gá yódó nùu-í véxi núu Yàá-áⁿ. ²⁹ Te nchòhó xìní-ndó sá iiⁿ tée tnàndaha te xíchí tnàndaha ndihí-ná-dé cùndihí-dé. Te tée ní xica ndáhú io cùdii iní-dé ndédóho-dé nchaa tnúhu caháⁿ tée tnàndaha-áⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yúhú, chi ío cùdii iní-í sá vái ñayiu ta chinchicúⁿ ñahá xìi Jesús cuaháⁿ. ³⁰ Te uuⁿ-gá cuita cuu väi ñayiu cutnùní iní-xi sá io cùnuu-gá, te yúhú cuita ndóo ndee-í quíhíⁿ—cachí-dé xahaⁿ-dë xii-güedé.

Crìstú véxi cuuⁿ-gá andiu

³¹ Te iiⁿdìi díí-ni Crìstú Yaá véxi cuuⁿ andiu cùnuu-gá núu ñuyíú-a. Te nchaa ñayiu ndècu ñuyíú-a cùu-uu ñayiu ñuyíú iha, te caháⁿ-yu sá cùu-xi ñuyíú-a. Dico Crìstú Yaá véxi cuuⁿ andiu ³² caháⁿ-gá iiⁿ sá ní xiní-gá, te caháⁿ-gá iiⁿ sá ní tecú dôho-gá. Te ñá túú cuiní-yu quindáá iní-yu tnúhu caháⁿ-gá. ³³ Te nchaa ñayiu tníi tnúhu caháⁿ Yaá véxi cuuⁿ andiu-áⁿ caháⁿ-yu sá tnúhu Yá Ndiōxí cùu-xi iiⁿ sá ndàá. ³⁴ Te Déhe-gá Yaá véxi cuuⁿ andiu caháⁿ-gá mee-ni tnúhu-gá. Te ñá ùhú iní-gá ní sáñaha-gä Espíritu-gá ndécu ndihí Déhe-gá. ³⁵ Te Dútú Ndiōxí ío cùu iní-gá Déhe-gá, núu ní xahaⁿ-gä sá méé-gä taxi tnùní-gá nchaaandi tühú sá io. ³⁶ Te nchaa ñayiu na quindáá iní ñahá xìi Déhe-gá, ñayiu-áⁿ cundecu-uu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te nchaa ñayiu vá quindáá iní ñahá xìi Déhe Yá Ndiōxí ío dandòho ñaha-gá xií-yu.

4

Jèsús ndihí iiⁿ ñaha Sàmariá

¹ Te ní níhí cue tée cùu fariséú tnúhu sá väi-gá ñayiu ta chinchicúⁿ ñahá xìi Jesús. Te ducaⁿ väi-gá-yu ta dàcuandute-gá cuaháⁿ dàcúúxi té Juàá. ² Te cuéi ñá díú mèe-gá dàcuandute ñaha-gá xií-yu, dico cue tée xica cuu ndihí-gá dàcuandute ñaha-güedé xií-yu. ³ Te ní níhí Jèsús tnúhu nàcuáa caháⁿ cue tée cùu fariséú, núu ní ndee-gá distritú Jùdeá cuánuhú tucu-gá distritú Galileá.

⁴ Te ichi ñùhu-gá ní nayáha-gá distritú Sàmariá. ⁵ Te ní sáá-gá iiⁿ ñuú nání Sàcár te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmariá. Te xíáⁿ cáá yàtni ñuhu núu ní sáha tähú ndíi Jàcób déhe ndíi ndíi Chèé. ⁶ Te yàcáⁿ cáá dòco ní cuu cuéndá ndíi Jàcób. Te cùu-xi datná cuádava nduu ñuhu Jesús ichi, te ío ní xàú-gá núu ní sáá-gá yuhu dòco-áⁿ ní ngóo-gá ndétatú-gá. ⁷⁻⁸ Te ní xica cue tée xica cuu ndihí-gá cuaháⁿ-güedé xítí ñuú Sàcár cuánguaaⁿ-güedé sá caxí-güedé. Te yuhu dòco-áⁿ núcöo-gá ní sáá iiⁿ ñadihí ñaha distritú Sàmariá véxi quéhnu-aⁿ ndute, te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Taxi tähú luha ndute na còho-í —cachí-gá xáhaⁿ-gä.

⁹ Te ní xáhaⁿ ñadihí-áⁿ:

—¿Ná cuéndá da núu-í xícáⁿ-n ndute coho-n? Te yòhó cùu-n tée isràél, te yúhú cùu-í ñaha Sàmariá —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xìi-gá.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-aⁿ, chi ñá túú ndècu váha ñayiu isràél ndihí ñayiu distritú Sàmariá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ñá cùtnùní iní-n ná taxi Yá Ndiōxí xii-n, te ní ñá cùtnùní iní-n yòo xicáⁿ ndute núu-n. Te núu díco xiní-n yòo cuu yúhú á, te da mee-n cäcäⁿ-n ndute núu-í coho-n, te yúhú taxi-í ndute cundecu ndihí-n núu cuaháⁿ núu véxi —cachí-gá xáhaⁿ-gä.

¹¹ Te ní xáhaⁿ tucu ñadihí-áⁿ:

—Tátá, ní sá quéhnu-n ndute ñá túú nèhe-n, te doco-a cùnu víhí, te ñá túú ndéé quíngueheⁿ-n ndute taxi-n coho-í.

¹² Ndíi Jàcób ñaní tnahá-ndíi ní xíndecu ndéé sanaha ní cadúha ndíi doco-a ní tóo ndute ní xihi ndíi, ndihí nchaa déhe ndíi, ndihí nchaa quíti ndíi, te ní ndóo cùu cuéndá-ndíi. ¿Te násai, te yòhó cúnùu-gá-n dàcúúxi ndíi-áⁿ? —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

¹³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nchaa ñayiu xìhi ndute doco-a, te vá cùu vëtú dúcáⁿ iní-yu chi dayìchí ñahá-ní tucu-xi ndute-a. ¹⁴ Dico nchaa ñayiu na còho ndute na cuáñaha-í, te vá iiⁿ ndùu-gá dayìchí ñahá-xí ndute-áⁿ xií-yu, chi ndute cuáñaha-í cùu-xi ndute váha-gá. Te dàtná quéé níhni ndute xítí doco-a, nchaa-ni nduu ñuhu ñá túú yichí, ducaⁿ sàtnahá-xi cada-xi chi candeca-xi iní-yu ní caa ní

quíhíⁿ, te núu na còhó-yu ndute cuáñaha yúhú —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

15 Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Tátá, taxi ndute-áⁿ ná còho-í cuéndá sá vă dáyichí ñáhá tnáhí-gá-xi ndute. Te vá quíxí-gá-í quixi quéhnu-í ndute doco-a —cáchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

16 Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Cuàháⁿ cuángàna yíi-n, te quixi-ndo ìha —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

17 Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ñá túu yíi-í —cáchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús:

—Ndáá càháⁿ-n sá ñà túu yíi-n. **18** Dico ní cuu úhúⁿ téé cändeca-n, te téé ndèca-n vitna chi ñá díú yíi-n cuu-dé, te ndáá càháⁿ-n sá ñà túu yíi-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

19 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá nüu ní xáhaⁿ tùcu-aⁿ:

—Tátá, yúhú sání ìní-í sá yòhó cíúu-n iíⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi. **20** Te cue ñaní tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha ní xoo cada càhnú-yu Yá Ndióxi tindúú-a, dico nchòhó ñáyiu isràél cáchí-ndó sá ndéé ñuú Jerusàlén cada càhnu-o-gá —cáchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

21 Te ní xáhaⁿ Jésús xii-aⁿ:

—Iíⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a, te quindáá iní-n. Sa ta cùyatni sáa nduu sá ñà díú-gá mee-ni tindúú-a, te ni ñà díú-gá mee-ni ñuú Jerusàlén cada càhnu-ndo Tátá-ó Dütú Ndióxi, chi ndéni ní cuu cada càhnu-ndo-gá.

22 Te nchòhó cue ñáyiu Sàmariá chi ñá cùtnùní iní-ndó ná cíúu sá quídé càhnu-ndo, dico nchúhú ñáyiu isràél, chi cùtnuní iní-ndí ná cíúu sá quídé càhnu-ndí. Chi iíⁿ téé isràél véxi-dé dàcácu nihnu-dé ñáyiu cuéndá vá quíhíⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú. **23** Te není vitna ngüíta-yu cada càhnu ndisá-yu Tátá-ó Dütú Ndióxi, te cadá-yu ní yúhú ní iní-yu sá cíúu-xí-gá, chi mee-gá ducaⁿ cuíñi-gá cadá-yu cada càhnú-yu-gá. **24** Te Yá Ndióxi chi iíⁿ espíritu cíúu-gá. Te nchaa ñáyiu na càda cahnu ñaha, te cadá-yu ní yúhú ní iní-yu sá cíúu-xí-gá te cadá-yu dàtná càháⁿ tnúhu-gá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

25 Te ní xáhaⁿ ñadíhí-áⁿ:

—Xíni-í sá quíxí téé cíu Mesiás, téé cáchí-güedé nání Crìstú. Te téé-áⁿ ná sàá-dé,

te cachí tnúhu ndáá-dé nàcuáa cuu —cáchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

26 Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Díu téé-áⁿ cíúu yúhú téé ndàtnúhu ndíhi-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

27 Te òré-áⁿ ní ndexio cue téé xíca cuu ndíhi-gá, te ní cuñúhu-güedé sá ndátnúhu-gá ndíhi ñadíhí-áⁿ. Dico ni iíⁿ-güedé ñá ní xícaⁿ tnúhu-güedé núu-gá nüu ná cuéndá ndátnúhu-gá ndíhi ñadíhí-áⁿ.

28 Ducaⁿ te ní dándöö ñadíhí-áⁿ yoó ndute-aⁿ xiáⁿ, te ní xíca-aⁿ cuáñuhú-aⁿ ñuú cùtnúhu-aⁿ ñáyiu cuéndá Jésús. **29** Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Chí nèhé ná quíhíⁿ-ó, chi quiní-ndó ná cíúu iíⁿ téé nùcío yuhu dòco-áⁿ nüu ñá díú Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a cùu-dé nüu ní caháⁿ ndáá-dé nàcuáa cùu ndecu-í —cáchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xií-yu.

30 Te sá ní níhí ñáyiu ñuú-áⁿ tnúhu, xiáⁿ ní xíca-yu cuáháⁿ-yu. **31** Te òré vátá sàá-gá-yu xiáⁿ ní xáhaⁿ cué téé xíca cuu ndíhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, cudehñu na cudehñu-o —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

32 Te ní xáhaⁿ-gá:

—Ndècu iíⁿ sá caxí-i, iíⁿ sá ñà túu xíni nchòhó —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

33 Te cue téé xíca cuu ndíhi-gá xii-güedé:

—Váa ió ñáyiu ní quixi nehe sá ní xexi-gá nüu duha càháⁿ-gá —cáchí-güedé xítnàha-güedé.

34 Te ní xáhaⁿ-gá:

—Dàtná cuíñi-ndó cíu vétú iní-ó òré xéxi-ó, ducaⁿ cíu vétú iní-í quídè-í nchaa nàcuáa ní caháⁿ Yá Ndióxi Yaá ní tendaha ñáha xii-í véxi-í ñuyíú-a, te chìuⁿ-gá ió cùdíi iní-í dandíhí-í. **35** Te nchòhó cáchí-ndó sá cùmání cùmí-gá yóó te cuu itú. Dico yúhú cáchí-í sá cùndehe-ndo ñáyiu-áⁿ, chi sa ndècu túha-yu, dàtná cíúu-ná itú sá sá ní cuu-ná natahu-o cíúu-yu, chi sa ndècu túha-ná-yu cundedóho-yu tnúhu-í.

36 Te dàtná cíúu ñáyiu natahu itú chi sa cíhuⁿ yáhu-yu, ducaⁿ sàtnahá-xi cíu ñáyiu na càháⁿ tnúhu-í, chi cuáñaha-í sá ndúú tähü-yu na sàá nduu. Te nchaa ñáyiu na tníi tnúhu-í te nduu tähü-yu cundecu-í ndíhi-yu ní caa ní quíhíⁿ. Te dàtná cíúu ñáyiu ní chihi tatá-xi, ndíhi ñáyiu ní natahu

ñítú-xi cùdíi-ná iní-yu. Ducaⁿ sátnahá-xi cùu náyiu na càháⁿ tnúhu-í. ³⁷ Chi ndáá quéé-xí nácuáa cuáháⁿ iiⁿ cuéndú sá càchí-xi: “Tucu téé ní chihi tatá, te tucu téé ní natahu”, duha cuáháⁿ cuéndú-áⁿ. ³⁸ Te yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quihiⁿ-ndó cäháⁿ-ndó tnúhu-í núú sà ní yáha-güedé ní cäháⁿ-güedé tnúhu-í. Te nchòhó quihiⁿ-ndó díco-ná nduu cuéndá-ndó chìuⁿ-áⁿ — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te ío cuéhé ñáyiu ñuú-áⁿ ní xíndédóho-yu cuéndú ní cani ñadíhí-áⁿ nüü-yu sá Jésús ní xáhaⁿ-gá nchaa nácuáa quide-aⁿ, te xiⁿ ío vái-yu ní sándáá iní-yu Jésús. ⁴⁰ Te ní quexió-yu núú ndécu-gá, te ní cäháⁿ ndähú-yu núú-gá sá quéndöo-gá ñuú-yu, núú xiⁿ ní xíndecu-gá ndihí-yu úú nduu. ⁴¹ Te ío cuéhé-gá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu ní cäháⁿ méé-gá. ⁴² Te ní xáháⁿ-yu xii-ñadíhí-áⁿ:

—Vitna te ñá díú mèe-ni tnúhu ní cäháⁿ-n ní sàndáá iní-ndí-gá, chi ní cäháⁿ méé-gá ní xíndedóho-ndí vitna núu ní sándáá ndisa iní-ndí sá díú-gá cíú-gá Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi ñuyíú-a dàcácu nihnu-gá ñáyiu núú ùhú núú ndähú — càchí-yu xáháⁿ-yu xii-aⁿ.

Jésús quídé tătna-gá déhe iiⁿ téé ndée chíúⁿ núú gobiernú

⁴³ Te nduu úní ní nucúhuⁿ Jésús ichi cuáháⁿ-gá distrítú Galileá. ⁴⁴ Te cuáháⁿ-gá yàcáⁿ, chi mee-gá ní cachí-gá sá nüu iiⁿ téé na càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxí ñuú núú ní cacu-dé, te ñá túú nèhé-yu sá yíñuhu núú-dé. ⁴⁵ Te òré ní sáá-gá distrítú Galileá, te ío váha ní cuu iní ñáhá-yu xii-gá, chi cuéndá tnähá-yu ní xíndecu ndihí-gá vico pàscuá ñuú Jerusálén. Te yàcáⁿ ní xiní-yu nchaa sá ní quide-gá.

⁴⁶ Te ní sáháⁿ tucu-gá ñuú Cànaá iiⁿ ñuú yíndèhu distrítú Galileá, núú ní nadatiú-gá ndute ní nduu-xi vìnú. Te ñuú Capérnaúm ndécu iiⁿ téé ndée chíúⁿ núú téé cùu go-biernú, te téé-áⁿ cùhú iiⁿ déhe-dé. ⁴⁷ Te ní níhí-dé tnúhu sá ní ndee Jésús distrítú Jùdeá ní ndexiò-gá distrítú Galileá, núú ní sáháⁿ-dé núú ndécu-gá, te ní cäháⁿ ndähú-dé núú-gá sá quihiⁿ-gá cada tátna-gá

déhe-dé, chi sa ndècu-na-dé sá cùu-dé. ⁴⁸ Te ní xáhaⁿ Jésús xii-dé:

—Nchòhó, chi vá quindáá iní ñáhá-ndó xìi-í te núu vá cädà-í iiⁿ sá vă yōo tnähí ndàcu cada quiní-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ tucu téé cùhú déhe-xi-áⁿ xii-gá:

—Tátá, cundee iní-n ná quihiⁿ-ni-o càda tátña-n déhe-í ná cuu-dé, chi càhú víhí tnähá-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁵⁰ Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Cuanuhú te quiní-n ná ní ndúha déhe-n —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní sándáá iní-dé tnúhu ní cäháⁿ Jésús, te cuánuhú-dé. ⁵¹ Te ñuhu-dé ichi cuánuhú-dé ní sánú tnähá ñáhá cué téé xínu cuechi núú-dé. Te ní xáhaⁿ-güedé sá sà ta ndúha déhe-dé cuáháⁿ.

⁵² Te ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-güedé ná òré cíú-xí ní ngüíta-xi ta quétaú cuéhé-dé. Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Icu dàtná òré caá iiⁿ sacuaa ní nchíco-dé cahni —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵³ Te tátá téé cùhú-áⁿ ní ndacu iní-dé sá díú òré ní quétaú cuéhé-dé ní cäháⁿ ndihí-dé Jésús ní xáhaⁿ-gá sá ndúha déhe-dé. Te xiⁿ nüu ndí nchàa téé-áⁿ vehe-dé ní sándáá iní-yu Jésús.

⁵⁴ Te sá ní quide-gá-áⁿ cíú úú xito quide-gá sá vă yōo tnähí ndàcu cada. Te sá ní quide-gá xito cùu uú-áⁿ cíú-xí sá ní quide-gá cítnähá ní ndee-gá distrítú Jùdeá cuánuhú-gá distrítú Galileá.

5

Jésús quídé tătna-gá iiⁿ téé cùhú iiⁿ xichi núú nání Bètesdá

¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu, te ní tnahá nduu ní quide ñáyiu isràél iiⁿ vico. Te ní sáháⁿ Jésús ñuú Jerusálén. ² Te ní càa xico yuhu ñuú-áⁿ ñuhú dòco, te titní yèhe-xi ndecu. Te iiⁿ yèhe-xi-áⁿ nání Yùyehe Mbéé, te yatni xiáⁿ cáá iiⁿ tanquí ndute dàna-ní-yu Bètesdá tnúhu mèé-yu tnúhu hèbreú, te yuhu tànquí-áⁿ cáá ühúⁿ corrèdór. ³ Te xitií corrèdór-áⁿ xíndecu cuéhé ñáyiu cùhú, ñáyiu cuáá, ñáyiu yacua, ñáyiu ñá cíú-gá candá nihnu, ndètú-yu candá ndute-áⁿ. ⁴ Chi níhí-yu tnúhu sá áma nihnu cùuⁿ iiⁿ espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndióxí, te dàcandá-xi

ndute ñìhu tanquí-áⁿ. Te ñáyiу díhna nuu nà quée xítí ndute-áⁿ, te òré-ni ndúha-yu.

⁵ Te yàcáⁿ ñútnahá iiⁿ tée ní cuu ócó sáhúⁿ úní cuíá sá cùhú-dé. ⁶ Te ní xiní Jèsús cáá-dé, te ní cutnùní iní-gá sá ní cuu cuéhé cuá cùhú-dé, te ní xáhaⁿ-gă:

—¿Cuíní-n ndúha-n-áⁿ? —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁷ Te ní xáhaⁿ tée cùhú-áⁿ:

—Täta, vá yōo nìhí-í dàquée ñaha xìi-í xítí tànquí-a òré càndá ndute, chi òré cuíní-i quée-í, te ingá-ni tucú-yu quènduú-yu núù-í cuángueé-yu —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndacuíñí, te ndaca-ni-n yùu-n, te caca-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁹ Te òré-ni-áⁿ ní ndúha tée cùhú-áⁿ, te ní ndaca-ni-dé yuu-dé, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé. Te nduu-áⁿ cùú-xí ndùu ndetatuñáyiу, ¹⁰ núu ní xáhaⁿ cué tée isràél xii tée ní cuhu-áⁿ:

—Vitna cùu-xi nduu ndetatuñ-ó núu vá cùú cuido-n yuu-n —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dé:

—Mee tée ní quide tátña ñaha xìi-í ní cachí-dé sá ndácàni-í yuu-í, te caca-í —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Te ná cùú tée ducaⁿ ní cachí sá ndácàni-n yuu-n te caca-n-i? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Dico téé ní cuhú-áⁿ ná túú ní cùtnuní iní-dé ná cùú tée ní quide tátña ñaha xìi-dé, chi Jèsús òré-ni ní xica-gá cuáháⁿ-gá tnuú nchaa ñáyiу chitu xìndecu xíán. ¹⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní naníhí tnáhá Jèsús ndihí téé ní quide tátña-gá-áⁿ xítí veñúhu càhnu sá yo cùnuu, te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Ní xiní-n ná ní ndúha-n-va. Te vitna vá càdá-gă-n nändi sá cuéhé sá dúhá, chi núu na càda-ni-n ña, te quixi ingá cuéhé, te vihi-gá ndoho-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹⁵ Ducaⁿ te ní xica téé ní cuhú-áⁿ cuångúñaha-dé xii cue téé isràél sá Jèsús ní quide tátña ñaha-gă xii-dé. ¹⁶ Núu sátá ní níhí cue téé isràél tnúhu, te ní cuu úhu iní-güedé Jèsús. Te ní cuiní-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá cuéndá sá dúcáⁿ ní quide tátña-gá nduu ndetatuñ-güedé. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Täta-í Dútú Ndiòxí quídé chìuⁿ-ni-gá núu xíáⁿ quídé chìuⁿ-í tnáhá-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁸ Te ní cudééⁿ-güedé sá ñá ní cånehe íi-gă nduu ndetatuñ-güedé, te ní cuiní-güedé cahni ñaha-güedé, te uuⁿ-gá ní cuiní-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá sá ní cachí-gá sá Tätá-gă cùú Dütú Ndiòxí, chi ní sani iní-güedé sá cuiní-gá nútnahá-gá Yă Ndiòxí núu xíáⁿ io ní cudééⁿ-güedé.

Jèsús Déhe Yá Ndiòxí táxí tnùní-gá

¹⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús xii-güedé:

—Na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yúhú chi ni iiⁿ sá ñá ndácù-í cada mee-í núu ñá túú mèe Tätá-í dánèhé ñáhá-gă xii-í nàcuáa cada-í, chi nchaa sá quídé Tätá-í quídé-í tnáhá-í. ²⁰ Te Tätá-í io cùu iní ñáhá-gă xii-í núu dànèhé ñáhá-gă nchaa nàcuáa quide-gá. Te vitna ndècu vai-gá chìuⁿ tahu-gá cada-í, chìuⁿ sá vâtá quiní-gá-ndó càda-í nàcuáa cuñúhu vihi-ndo. ²¹ Chi Tätá-í dandòto-gá ñáyiу ní xíhí. Te yúhú cada-í te nduu tâhú nchaa ñáyiу cáchí iní-í cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ. ²² Te na sáá nduu te ñá díú Tätá-í cada ndáá-gá cuéchi ñáyiу, chi ní cachí-gá sá yúhú cada ndáá-í ²³ cuéndá nchaa ñáyiу canehé-yu sá yíñùhu núù-í dàtná néhé-yu sá yíñùhu núú Tätá-í Yaá ní tendaha ñáha xii-í véxi-í ñuyíú-a. Te nchaa ñáyiу ñá túú nèhe sá yíñùhu núú yúhú, te ni núú Tätá-í ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu.

²⁴ ’Te na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiу na cündedóho tnúhu na càháⁿ-í, te núu na quindáá iní-yu Dütú Ndiòxí Yaá ní tendaha ñáha xii-í véxi-í ñuyíú-a ña, te vá cuïta nihnu-yu chi nduu tâhú-yu cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ²⁵ Te vitna na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiу ndècu ichi cuehé ichi duha cùu-yu dàtná iiⁿ ñáyiу ní xíhí, te vitna ní sáá nduu cündedóho-yu tnúhu càháⁿ yúhú Déhe Dütú Ndiòxí, te nchaa ñáyiу na quindáá iní-xi, te naníhí tâhú-yu. ²⁶ Te dàtná quídé mèe Tätá-í dácácu nihnu-gá ñáyiу, ducaⁿ ní cachí-gá cada-í dàcácu nihnu-í-yu. ²⁷ Te ní cachí tucu-gá sá sàá iiⁿ nduu, te cada ndáá-í cuéchi nchaa ñáyiу ñá túú quide ndáá, chi yúhú táxí tnùní-í, te cùu-í ñaní tnáhá-ndo

nchàa-ndo. ²⁸ Te ni vă cùñihu-ndo tnúhu càháⁿ-í, chi sáá nduu te nchaa ñáyiu ní xíhí tecú dóho-yu tnúhu càháⁿ-í. ²⁹ Te ndoto nchaa ñáyiu ní quide váha cundecu ndihí-í-yu ni caa ni quíhíⁿ, te ndoto tnàhá nchaa ñáyiu ní quide cuéhé ní quide duha, te ñáyiu-áⁿ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú.

Yá Ndióxi chíndèe tnúhu-gá Jésus

³⁰ 'Te yúhú, chi ni iiⁿ sá ñá ndácù-í cada mee-í nüu ñá díú mèe Yá Ndióxi táúchìuⁿ-gá nàcuáa cada-í. Te quide ndá-í cuéchi ñáyiu nàcuáa taxi tnuní-gá cada-í, te yúhú ñá túú quide-í sá cùú iní méé-í chi Tátà-í ní táúchíuⁿ-gá nàcuáa cada-í. ³¹ Te núu na càháⁿ-í sá méé-í táchí tnúní-í, te vá quíndáá iní-ndo. ³² Chi Yá Ndióxi chíndèe tnúhu ñaha-gá xii-í, te yúhú xiní-í sá tnúhu càháⁿ-gá cuéndá-í cùú-xí iiⁿ sá ndàá. ³³ Te nchòhó ní téchíuⁿ-ndo cué téé ní sáháⁿ ní ndúcú tnúhu-güedé núú té Juàá núu ná tnúhu càháⁿ-dé cuéndá-í, te téé-áⁿ ní càháⁿ ndá-í nàcuáa ndùu cuéndá-í. ³⁴ Dico yúhú, chi ñá túú xini ñuhu-í iiⁿ ñáyiu ñuyíú-a chindée tnúhu ñàhá-yu xii-í, dico té Juàá ní càháⁿ váha-dé cuéndá-í, te xíáⁿ càchí tnúhu tucu-í cuéndá quíndáá iní-ndo, te naníhí táchí-ndo. ³⁵ Te dàtná cuìní-ndo cùu iiⁿ ití ndéñuhú te dàyehé-xi, ducaⁿ sátnahá-xi ní cuu té Juàá, chi sacú-ni nduu io ní cudíi iní-ndo tnúhu ní càháⁿ-dé. ³⁶ Te váha-ni ní càháⁿ té Juàá, dico yúhú chi ndècu nchaa sá tá quide-í véxi nàcuáa ní táúchíuⁿ Yá Ndióxi cada-í, te nchaa xíáⁿ cùú-xí iiⁿ sá cùtnùní iní-ndo sá méé Yá Ndióxi ní tendaha ñàhá-gá xii-í véxi-í ñuyíú-a. ³⁷ Te diú-ni-gá chíndèe tnúhu ñaha-gá xii-í, díco-ni sá méé-ndo ñá túú cuìní-ndo càda cuéndá-ndo tnúhu càháⁿ-gá, te ni ñá túú xini-ndo nàcuáa càa-gá. ³⁸ Te ñá túú quée iní nchòhó tnúhu càháⁿ-gá, chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-ndo xíi yúhú Déhe-gá. ³⁹ Te dàcuaha vihi-ndo tutú ndéé tnúhu-gá, chi sàni iní-ndo sá xíáⁿ-ni dacuàha-ndo te naníhí táchí-ndo. Te váha-ni quide-ndo, chi diú tutú-áⁿ càháⁿ-xi cuéndá-í. ⁴⁰ Te nchòhó ñá túú cuìní-ndo quíndáá iní ñáhá-ndo xíi-í cuéndá naníhí táchí-ndo.

⁴¹ 'Te yúhú, ñá túú xini ñuhu-í sá cáda càhnu ñaha-ndo xii-í. ⁴² Dico sa xiní-í nàcuáa sàni iní-ndo chi ñá túú cùu iní-ndo

Yá Ndióxi. ⁴³ Te yúhú véxi-í ñuyíú-a chi Tátà-í ní tendaha ñàha-gá, te nchòhó ñá túú cuìní-ndo tníi-ndo tnúhu càháⁿ-í, dico núu quixi iiⁿ téé caháⁿ cuéndá méé-xí, chi quíndáá iní-ndo. ⁴⁴ Te ná váha nchòhó ná tníi-ndo tnúhu càháⁿ-í, te xio xio-ni quide cahnu tnaha-ndo, te ñá túú quide cuéndá-ndo sá tnúhu váha càháⁿ Yá Ndióxi cuu xii-ndo. ⁴⁵ Te vá cání iní-ndo sá yúhú ndácáⁿ cuéchi-í núú Tátà-í nàcuáa quide-ndo, chi ndíi Moísés ní chídó tnúní ndíi núú tutú Yá Ndióxi nàcuáa quide-ndo sá ñá túú quide váha-ndo, te mee-ndo sàni iní-ndo sá nánlhí táchí-ndo cuéndá tnúhu ní càháⁿ ndíi. ⁴⁶ Chi núu nchòhó sàndáá ndisa iní-ndo tnúhu ní càháⁿ ndíi Moísés ñá, te ducaⁿ te quíndáá iní-ndo yúhú ní cùu, chi ndíi-áⁿ ní chídó tnúní ndíi nàcuáa cada-í ñuyíú-a vitna. ⁴⁷ Te núu ñá túú sàndáá iní-ndo tnúhu ní chídó tnúní ndíi, te diú-ni ducaⁿ càda ñaha-ndo xii-í vá quíndáá iní-ndo tnúhu càháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

6

Jésus dácàxi-gá úhúⁿ mil ñáyiu

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu, te ní quee Jésus cuáháⁿ-gá ñingá xio yuhu làgúná Galileá, àdi Tiberiás chi úú diú-xi. ² Te ío cuéhé ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xíi-gá cuáháⁿ cuéndá sá ní xiní-yu nchaa sá vă yoo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá, chi ní quide tátña-gá nchaa ñáyiu cùhú. ³ Te ní sáá Jésus ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá iiⁿ núú tìndúú, te xíáⁿ ní ngóo-gá ndihí-güedé. ⁴ Te ta cùyatni coo vico pascuá, vico quide ñáyiu isràél. ⁵ Te ní xiní-gá sá io vài ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xíi-gá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii té Lípé:

—¿Ndéé quíhíⁿ-ó quínguaan-o sá càxí nchàa ñáyiu-a? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁶ Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-dé cuéndá sá cuìní-gá quiní-gá násu cunduu tnúhu càháⁿ-dé, dico mee-gá sa xiní-gá nàcuáa cada-gá. ⁷ Te ní xáhaⁿ té Lípé xii-gá:

—Te cuéi úú ciéndú díhúⁿ denariú ná dàndoñuhu-o cuaan-o paá, te ni vă tnàhá caxí-yu luha luha —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁸ Te té Ndríxí ingá téé xìca cuu ndíhi-gá, ñaní té Xímú, àdi Pelú chi úú dìu-dé, ní xáhaⁿ-dě:

⁹ —Iha ndècu iiⁿ té lìhlí nèhe-dé úhúⁿ pàá cebàdá te úú chácá, dico ndéé tnahá xéhé, te cuéhé víhí ñayiu —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cùñaha nà ngóo-yu nchaá-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá.

Te ñayiu-áⁿ ní ngóo-yu, te càa vihi ité núú ní ngóo-yu-áⁿ, te xínu dàtná úhúⁿ mǐl mee-ni cuè téé, te dìiⁿ ñayiu dìhí ndíhi landú.

¹¹ Te ní queheⁿ Jèsús pàá, te ní ndacáⁿ táchú-gá núú Yá Ndiòxí, te ní sáñaha-gá pàá-áⁿ xii cue téé xìca cuu ndíhi-gá, te cue téé-áⁿ ní dácähñu-güedé ní xexi nchaa ñayiu xixúcu-áⁿ. Te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá chácá, te ní dácähñu tucu-güedé-dí ní xexi ñayiu ní ndahá xitiⁿ-yu. ¹² Te òré ní túhú cóhö-yu, te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xìca cuu ndíhi-gá sá ná nàqueheⁿ-güedé nchaa sá ní quendóo cuéndá sá vă quíhíⁿ-xi núú míhí.

¹³ Te cue téé-áⁿ ní naqueheⁿ-güedé nchaa sá ní quendóo, te ní chítu ùxúú tídihi núú úhúⁿ-ni pàá cebàdá. ¹⁴ Te sá ní xiní-yu ní nadacàyá-gá sá ní xexí-yu, xiáⁿ ní ngüíta-yu ní xítñahá-yu:

—Ndáá sá téé-a sa ió cuéndú sá quíxí-dé ñuyíú-a cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí —cachí-yu xítñahá-yu.

¹⁵ Te ní cutnúní iní Jèsús sá cädá yìcá-yu candeca ñähá-yu xii-gá quíhíⁿ cuéndá cuñdecu-gá quindaha ñähá-gá xií-yu ni cùu, núú xiáⁿ ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gá xitiⁿ yucu mee dii chícuú-gá.

Jèsús xícá-gá núú ndute

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Te òré ní cuu ndiquiⁿ, te cuáháⁿ cue téé xìca cuu ndíhi-gá yuhu làgúná. ¹⁷ Te ní quée-güedé bárcú cuáháⁿ-güedé ñuu Capèrnuám cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te sa ní cuu ndiquiⁿ, te ñá túú Jèsús quexío quée-gá bárcú ñuhú-güedé-áⁿ. ¹⁸ Te ní ngüíta-xi quène táchí níhi, te níhi dàcandau ndéé tnahá ndùte lagúná-áⁿ. ¹⁹ Te sa ní cuu dàtná úhúⁿ kilómetrú cuáháⁿ-güedé, te ní xiní-güedé Jèsús tá cùyatni-gá bárcú

ñuhú-güedé véxi-gá núú ndúté, te ní yuhú-güedé. ²⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Yuhú véxi-í, vá yuhú-ndó —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²¹ Te ío ní cudíi iní-güedé sá ní quexío-gá cuánguee-gá bárcú, te òré-ni ní quexío-güedé ndíhi-gá ndéé ingá xio yuhu làgúná núú cuáháⁿ-güedé.

Ñayiu nànducu ñaha xii Jèsús

²² Te ingá nduu-áⁿ xìndecu-ni nchaa ñayiu ní quendóo yuhu làgúná. Te ní quide cuéndá-yu sá iiⁿ dìi-ná bárcú nútñí-áⁿ ní cùu ñá túú-gá, chi cue téé xìca cuu ndíhi Jèsús ní quée-güedé bárcú-áⁿ cuáháⁿ-güedé. Te ní níhí-yu tnúhu sá ñá túú ní quée tnahá Jèsús. ²³ Te diu-ni nduu-áⁿ ní quee iiⁿ üú bárcú ñuu Tíberiás ní sáá-xi yatni núú ní xexí-yu pàá sá ní ndacáⁿ táchú Jèsús núú Yá Ndiòxí. ²⁴ Te ní xiní-yu sá ñá túú Jèsús ndíhi cue téé xìca cuu ndíhi-gá, núú ní quée-yu bárcú-áⁿ cuáháⁿ-yu ñuu Capèrnuám cuánundúcú ñähá-yu xii-gá.

Jèsús cíú-gá dàtná iiⁿ sá nchító-ó

²⁵ Te ní sáá-yu ingá xio yuhu làgúná, xiáⁿ ní naníhí-yu Jèsús, te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Mestrú, ¿ná òré ní sáá-n ìha? —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na cachí tnúhu ndáá-í sá nchòhó nánducu ñaha-ndo xii-í cuéndá-ni sá ní xexi-ndo ní ndahá xiti-ndó, dico ñá díú cuéndá sá ní quide-í sá vă yoo tnahí ndàcu cada nanducu ñaha-ndo. ²⁷ Te vá cädá cuéndá-ndó sá méé-ní sá caxí-ndó càda chiuⁿ-ndo chi xiáⁿ vá cùdli-xi. Chi ío-gá xíní ñuhú-xi cada cuéndá-ndó tnúhu Yá Ndiòxí te tníi-ndo, te naníhí táchú-ndó. Te tnúhu-áⁿ cachí tnúhu yúhú Téé cùu ñaní tnahá-ndó nchàa-ndo, te xiáⁿ candeca-xi iní-ndó ní caa ní quíhíⁿ, chi mee Dütú Ndiòxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ càda-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

²⁸ Te ní xáháⁿ-yu:

—¿Nása cada-ndí cuéndá ngúnu ichi-ndí nácuáa cuìní Yá Ndiòxí cunduu-i? —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Yá Ndiòxí cuìní-gá sá quindáá iní ñahá-ndó xìi yúhú, téé ní tendaha-gá véxi ñuyíú-a —cachí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

30 Te ní xáhaⁿ tucú-yu xii-gá:

—¿Ná cùú sá vă yoo tnahí ndàcu cada, cada-n cùndehe-ndí cuéndá quíndáá iní ñahá-ndí xii-n-i? ¿Ádi nágá cùú sá cädá-n cuéndá cutnùní iní-ndí sá ndàá càháⁿ-n-i? **31** Chi cue ñaní tnahá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní xexí-yu pàá nání mánáá xití yucu dàtná yódó tnùní núú tutú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Yá Ndiòxí ní sáñaha-gá sá ní xexí-yu, te ní cuuⁿ túu-xi andiu”, duha càchí-xi núú tutú-gá —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-gá.

32 Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ñá diú ndí Moísés ní sáñaha ndí pàá ní cuuⁿ andiu ní xexí-yu, chi mee Tátá-í ní sáñaha-gá sá ní xexí-yu. Te sá táxi-gá vitna cùu-xi **33** datná pàá véxi cuuⁿ andiu càndeca-xi iní-ndó ní caa ní quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

34 Te ní xähäⁿ-yu xii-gá:

—Tátá, mee-ni pàá-áⁿ taxi-n càxi-ndí —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-gá.

35 Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Yúhú cùu-í dàtná iinⁿ sá xéxi-ndó càndeca-xi iní-ndó. Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í, chi nchaa ñáyi na quíndáá iní ñahá xii-í, te vá ndohó-gá-yu docó te vá ndohó-gá-yu ndute. **36** Dicó-ni sá nchohó ñá túu sàndáá iní ñahá-ndó cuéi xiní ñahá-ndó xii-í. **37** Te nchaa ñáyi na càchí Tátá-í nduu cuéndá-í nasaá-yu nùu-í, te ñáyi-áⁿ vă dáquèe tihù-í-yu. **38** Te ñá diú yúhú sá véxi cuuⁿ-í andiu te quide-í nchaa sá cùú iní méè-í, chi véxi cuuⁿ-í sá cädá-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ mée Tátá-í Dútú Ndiòxí Yaá ní tendaha ñáha xii-í véxi-í ñuyíú-a. **39** Te cuiní-gá sá ncháá ñáyi ni cachí-gá nduu cuéndá-í vá dáñá-í-yu cuíta nihnu-gá-yu, te na sáá nduu te diu-ni-í dandòto-í-yu. **40** Chi ducaⁿ ní cachí Dútú Ndiòxí cunduu sá ncháá ñáyi na tnii tnúhu càháⁿ-í, te quíndáá ndisa iní ñahá-yu xii yúhú Déhe-gá, te nduu tähü-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndiòxí ní caa ní quíhíⁿ, te yúhú dandòto-í-yu na sáá nduu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

41 Te ñá ní tnahá iní ñáyi isràél tnúhu ní caháⁿ Jésús nüu ní ngüíta-yu ní caháⁿ cuéhé-yu cuéndá-gá cuéndá sá ní xáhaⁿ-gá

sá méé-gá cùú-gá dàtná sá xéxi-ó véxi cuuⁿ andiu. **42** Te ní xítnàhá-yu:

—¿Náa ñá diú tée-a cùu-dé Jésús déhe té Chéé? Nchoo xiní-ó tátá-dé, te xiní-ó náná-dé, ñá cachí-tu tée-a sá andiu véxi cuuⁿ-dé! —càchí-yu xítnàhá-yu.

43 Te ní xáhaⁿ Jésús xií-yu:

—Vá càháⁿ cuéhé-gá-ndó cuéndá-í, chí dáná. **44** Vá yoo quíndáá iní ñahá xii yúhú nüu ñá túu mée Tátá-í táxi cuéndá ñahá-gá xií-yu. Te diu-gá ní tendaha ñáha-gá xii-í véxi-í, te yúhú dandòto-í-yu na sáá nduu. **45** Te núú tutú cue téé ní xoo caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha càchí-xi: “Yá Ndiòxí danéhé ñahá-gá xií-yu tnúhu-gá”, duha càchí-xi. Te nchaa ñáyi na cündedóho nchaa tnúhu càháⁿ Dútú Ndiòxí, te cutúha-yu nàcuáa càháⁿ-gá, te ñáyi-áⁿ quíndáá iní ñahá-yu xii yúhú.

46 ’Te vá yoo xiní ñahá xii Dútú Ndiòxí chi iiⁿdìi-ni yúhú xiní-í-gá, chi núú ndécú-gá ní quee-í véxi cuuⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

47 Te xáhaⁿ tucu-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyi na quíndáá iní ñahá xii-í, te naníhí tähú-yu. **48** Te yúhú cùu-í dàtná iinⁿ sá xéxi-ndó càndeca-xi iní-ndó, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-í chi yúhú cada-í te nduu tähú-ndó cùndecu-ndo ndihí Yá Ndiòxí ní caa ní quíhíⁿ. **49** Te cue ñaní tnahá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní xexí-yu pàá nání mánáá xití yucu, dico ní sáá nduu te dacuítí ní xíhí-yu. **50-51** Te yúhú càháⁿ-í cuéndá méè-í, chi véxi cuuⁿ-í andiu. Te cùu-í dàtná iinⁿ sá nchító-ndó, te nchaa ñáyi na càxi te candeca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ te vá cuíta nihnu-gá-yu. Te sá táxi-í xii-ndo xiäⁿ cùu-xi yiquí cuñú-í, te cùu-xi cuéndá nchaa ñáyi níhíⁿ ñuyíú cuéndá nduu tähü-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndiòxí ní caa ní quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

52 Te ní ngüíta ñáyi isràél xítnàhá-yu:

—¿Nása cada-tu tée-a nüu càchí-tu-dé sá yiquí cuñú-dé taxi-dé caxi-o-i? —càchí-yu xítnàhá-yu.

53 Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nüu na càda iní-ndó sá dàtná sá caxí-ndó yiquí cuñú yúhú Tée cùu ñaní tnahá-ndó

nchàa-ndo, te cada tucu iní-ndó sá dàtná sá cóhó-ndó níñi-í ñá, te xiān quéé-xí sá quìndáá iní ñahá-ndó ní yuhu ní iní-ndó te naníhí tàhú-ndó, te núu ñahá te cuíta nihnu-ndo. ⁵⁴ Nchaa ñáyiu na càda iní-xi sá dàtná sá cáxi-yu yíqui cùñú-í te cohó-yu níñi-í, ñáyiu-áⁿ naníhí tàhú-yu te yúhú dandòto-í-yu na sàá nduu. ⁵⁵ Chi yíqui cùñú-í ndihí níñi-í cùú-xí mèe-í. ⁵⁶ Te nchaa ñáyiu na càda iní-xi sá dàtná sá cáxi-yu yíqui cùñú-í te cohó-yu níñi-í, te ñáyiu-áⁿ iiⁿ-ná cuu-í ndihí-yu chi cundecu ndihí-í-yu. ⁵⁷ Te yúhú nchito-í chi ducaⁿ nchito Tátà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a. Te diu-ni ducaⁿ nchàa ñáyiu na quìndáá iní ñahá xii-í te cundecu ndihí-í-yu ní caa ní quíhíⁿ. ⁵⁸ Te yúhú cùú-í dàtná iiⁿ sá nchító-ndó vèxi cuuⁿ andiu, dico ñá diú pàá sá nání mònáá ní xèxi cue ñaní tnahá-ó ní xíndecu ndéé sanaha, chi ní xexí-yu pàá te dacuéi ní xíhí-yu. Te nchaa ñáyiu na quìndáá iní ñahá xii yúhú Yaá véxi cuuⁿ andiu, te cundecu ndihí-í-yu ní caa ní quíhíⁿ —cachí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

⁵⁹ Nchaa tnúhu-a ní caháⁿ-gá xití veñúhu ñáyiu ñuú Capèrnaúm.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa naníhí tàhú-ó

⁶⁰ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá nüu vài ñáyiu nchicúⁿ ñahá xii-gá ní xítnahá-yu:

—Vá tní cuíti-o tnúhu caháⁿ-dé chi ñá diú tnúhu sá cùú vaha iní-ó caháⁿ-dé —cachí-yu xítnahá-yu.

⁶¹ Te ní cutnùní iní Jèsús sá ñà túú caháⁿ vaha-yu cuéndá tnúhu ní caháⁿ-gá, nüu ní xáhaⁿ-gá xií-yu:

—¿Náa ñá tnahá iní-ndó nàcuáa caháⁿ-í-a? ⁶² Te uuⁿ-gá cada nchòhó nüu quiní-ndó yúhú Tee cùu ñaní tnahá-ndó nchàa-ndo ndaa-í nüu ní xíndecu-í díhna. ⁶³ Te espíritu ndécu ndihí yíqui cùñú-ó, xiān ndécá ñàha-xi xii-o, te núu ñá túú xiān, te yíqui cùñú-ó ñá túú nàndihí-xi. Dico nüu nchaa tnúhu caháⁿ-í-a quée-xi iní-ndó ñá, te quiní-ndó ná xéhé candeca ñaha-xi xii-ndo nüu cuaháⁿ nüu vèxi. ⁶⁴ Te dava nchòhó chi ñá túú sàndáá iní-ndó —cachí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá chi sa nàha-gá nàndi cùu ñáyiu vá quìndáá iní ñahá xii-gá. Te ducaⁿ sá naha-gá ndédacàa téee cuáha cuéndá ñahá xii-gá nüu cué téee cùu úhú iní ñahá. ⁶⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xií-yu:

—Te duha càháⁿ-í chi sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo sá vă yőo iiⁿ cuíni tní tnúhu-í te núu ñá túú Tátà-í Dútú Ndiòxí sánú ìchi ñaha-gá xii-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

⁶⁶ Te òré-áⁿ io vài ñáyiu nchicúⁿ ñahá xii-gá ní xócoo-yu ñá ní xica cuu-gá-yu ndihí-gá. ⁶⁷ Te xiān ní xáhaⁿ Jèsús xii ndi ùxúú cue téee xica cuu ndihí-gá:

—¿Cùni-ndó dàndó ñaha-ndo tnahá-ndó-áⁿ? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁶⁸ Te ní xáhaⁿ té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé:

—Mèstrú, ñá túú-gá ndéé quíhíⁿ-ndí, chi nchúhú náhá-ndí sá tnúhu mee-n cùu-xi sá vaha candeca-xi iní-ndí ní caa ní quíhíⁿ.

⁶⁹ Chi nchúhú sa ní sàndáá iní ñahá-ndí xii-n chi nàha-ndí sá yòhó cùú-n Crìstú Déhe Dútú Ndiòxí yaá ndécu andiu —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁷⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nàha-ndo sá yúhú ní caháⁿ ñahá-í xii ndi ùxúú-ndó xica cuu ndihí ñaha-í xii-ndo, dico iiⁿ-ndo quíhíⁿ ñaha yùcu ñáváha xii-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷¹ Duha ní caháⁿ Jèsús cuéndá té Jùdás déhe té Xímú Isçarioté iiⁿ téee ñùtnahá nüu ùxí iiⁿ cue téee xica cuu ndihí-gá, chi sa nàha-gá sá tée-áⁿ cuahá cuéndá ñahá-dé xii-gá iiⁿ nduu nüu cué téee cùu úhú iní ñahá.

7

Cue ñaní Jèsús ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa ndiùu tnúhu caháⁿ-gá

¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu, te ní xica cuu Jèsús distritú Galileá, te ñá ní säháⁿ-gá distritú Judeá, chi yàcán cuíni cue téee isràél cahni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. ² Te ní cuyatni nduu càdá-yu vico, vico sá dánàní-yu Vico Vehe Tnuvixiⁿ. ³ Te ní xáhaⁿ cué ñaní Jèsús xii-gá:

—Váha-gá quíhíⁿ-n dìlìtritú Judeá te vá cùndècu-n iha, chi yàcán cada-n nchàa sá quídé-n iha cuéndá quiní nchaa ñáyiu cùndihí ñaha xii-n ndecu yacáⁿ. ⁴ Chi nüu cuíni-ó quiní nchaa ñáyiu ná chìuⁿ cada-o

te vá cádá dàyuhu-o. Te yòhó cuéhé nüú sá quídé-n, te cada-n na quìní nchaa ñayiu — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Ducaⁿ ní caháⁿ cue ñaní-gá, chi ni mèe-güedé ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-gá. ⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vátá tnàhá-gá òré quíhíⁿ-í dico nchòhó ndédani càa oré cuu quíhíⁿ-ndo. ⁷ Chi nchaa ñayiu ñùhu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú cùu úhú iní ñähä-yu xii nchòhó. Dico yúhú chi cùu úhú iní ñähä-yu xii-í cuéndá sá càháⁿ-í sá quídé-yu nchaa sá cuéhé sá dühá. ⁸ Te chí cuàháⁿ nchòhó vico chi yúhú vá quíhíⁿ-ni-í chi vátá tnàhá-gá òré quíhíⁿ-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá te ní ndoo-gá Galileá, te cue téé-áⁿ cuäháⁿ-güedé.

Jèsús ndécú-gá #ⁿ vico chìñuhú-yu Yá Ndiòxí

¹⁰ Dico sátá cuäháⁿ cue ñaní-gá, te ní xica-gá cuäháⁿ-gá tnàhá-gá dílcó-ni sá dàyuhu cuäháⁿ-gá. ¹¹ Te ñayiu isràél ñayiu xìndecu vico nànducú-yu Jèsús, te xítñàhá-yu:

—¿Ndéé ndécú Jèsús? —cächí-yu xítñàhá-yu.

¹² Te nchaa ñayiu xìndecu vico xìndatnúhu-yu cuéndá-gá. Te davá-yu xítñàhá-yu sá io váha iní-gá, te davá-yu xítñàhá-yu sá ñà díú tée váha cùu-gá, chi dàndahú-gá ñayiu.

¹³ Dico mee-ni xícáháⁿ náhí-yu, chi xiyuhú-yu cue téé cùnuu núú-yu.

¹⁴ Te ta ngúhuⁿ dava vico, te cuánguihu Jèsús veñúhu càhnu sá io cùnuu, te ní ngüíta-gá dácuàha-gá ñayiu. ¹⁵ Te ñayiu isràél ní cuñúhu vihí-yu sá io váha càháⁿ-gá, te ní xítñàhá-yu:

—¿Ná cuéndá io váha ñùhu-tu díqui tée-a tnúhu cáháⁿ-dé te ñá túú ní dàcuaha-dé-i? —cächí-yu xítñàhá-yu.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú cuéndá mèe-í cùu-xí sá dánèhé náhà-í xii-ndo, chi cuéndá Dútú Ndiòxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í cùu-xí. ¹⁷ Te nüú io dava-ndo ní yuhu ní iní-ndó cuìní-ndó càda-ndo nacuáa cuìní Yaá Ndiòxí cunduu, te cutnùní ndáá iní-ndó sá tnúhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo cùu-xi cuéndá mèe Dútú

Ndiòxí, te ñá díú cuéndá mèe-í cùu-xí. ¹⁸ Te tée cuìní sá cádá càhnu ñaha ñayiu xii-dé, téé-áⁿ càháⁿ-dé nàcuáa véxi iní mèe-dé. Dico yúhú cuìní-í sá cádá càhnú-yu Dútú Ndiòxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a, te càháⁿ ndáá-í te ñá túú dàcuandehnde-í.

¹⁹ Te ndí Moisés ní taxi ndíi tnúhu sá sánú iichi ñaha xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te ní dùcaⁿ ñá túú sàndáá iní-ndó nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ¿Te ná cuéndá cuìní-ndó càhni ñaha-ndo xii-í? —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

²⁰ Te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Yucu ñaváha dàcoto ñaha xii-ó, chi vá yoo iiⁿ cuìní cahni ñaha xii-n —cächí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Sá ní quide-í iiⁿ sá vă yoo tnàhí ndàcu cada nduu cuu-xi nduu ndetatu-ó, xiāⁿ io ní cuñúhu ñaha-ndo xii-í. ²² Te ndí Moisés ní cachí ndíi sá cuáha-yu sèñá ñii cue landú tée, dico ñá díú mèe ndíi ni càhu iní ndíi chi ducaⁿ tnàhí ní xóo cada cue ñaní tnáhá-ó dàvá-áⁿ, núu xiāⁿ nchòhó sáha-ndo sèñá ñii landú tée cuéndá cùu-xi nduu ndetatu-ó. ²³ Te ducaⁿ quide-ndo cuéndá sá ñà túú ná cumání-ndó nüú tnúhu sá sánú iichi ñaha xii-ndo ní dàndoo ndíi Moisés. ¿Te ná cuéndá cùdée-ndó nüù-í sá ní quide tátña-í tée cùhú nduu ndetatu-ó-í? ²⁴ Te váha váha cada cuéndá-ndo, te vá cuéndá-ni cáháⁿ-ndo sá yúhú ndècuéchi-í chi ñá túú xíní-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Jèsús xáhaⁿ-gá xií-yu núú véxi-gá

²⁵ Te dava ñayiu ñuú Jerusálén ní ngüíta-yu xítñàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-áⁿ nándùcu-güedé cahni-güedé?, ²⁶ núu nái-dé nútñii núú chítú nüú tàcá-áⁿ càháⁿ-dé, te vá yoo cùyíi cùñaha xii-dé iiⁿ tnúhu. Cudana te cue téé cùchuiⁿ sandáá iní-güedé sá díú-dé cùu-dé Crístú Yaá ní tendaha Yaá Ndiòxí véxi ñuyíú-a. ²⁷ Dico nchoo xíní-ó ndéé ichi véxi téé-áⁿ, dico Crístú ná quixi-gá chi vá yoo iiⁿ quiní ndéé ichi quixi Yaá-áⁿ —cächí-yu xítñàhá-yu.

²⁸ Te yìhi Jesús xití veñúhu càhnu sá io cùnuu danehe-gá ñayiu, te ní tecú dóho-gá tnúhu càháⁿ-yu. Te níhi ní cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gá xií-yu:

—¡Ná quiní-tu nchòhó ndèé ichi véxi yúhú! Yúhú véxi-í dico ná díú sá cùu iní mée-í, chi Yá Ndiòxí Yaá quídé nchàa-ndi tûhú sá vâha ní tendaha ñâha-gá xii-í véxi-í, te nchòhó ñá túú xìní-ndó-gă. ²⁹ Te yúhú xìní-í-gá chi nûú ndécu-gă ní quee-í véxi-í, te díu mee-gă ní tendaha ñâha-gá véxi-í —cachí-gá xâhaⁿ-gă xii-í-yu.

³⁰ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá, nûú cuìní-güedé tnii ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico vá y  o iiⁿ ni cùyii tnii ñaha xii-gá chi vátá sâa-gá òré tnii ñaha-güedé. ³¹ Dico v  i-ju ní sândáá iní ñâh  -yu xii-gá, te ní xítñâh  -yu:

—¿Nágá cùu sá c  d   Cr  st   ná quìxi-g  -i?, te t  e-a ío cu  hé n  u s   tá qu  de-d   véxi. V  a d  i t  e-a c  u-d   Cr  st   Ya   ní tendaha Y   Ndiòxí véxi ñuyíú-a —cachí-ju xítñâh  -yu.

Cue téé cùu fariséú cuìní-güedé quíhíⁿ J  s  s veca  

³² Te ní n  h   cue téé cùu fariséú tnúhu n  cu  a cah  n ñ  yiu cu  nd   J  s  s, n  u n   ndatnúhu-güedé ndih   cue d  t  u c  n  u, te n   tech  uⁿ-güedé cue téé qu  de cuendá veñúhu cuahán-güedé cu  tnii ñaha-güedé xii-g   n   cùu. ³³ Te n   xâhaⁿ-g   xii-güed  :

—Sac   duha nduu cundecu ndih   ñaha-í xii-ndo, te n  h   tucu-í n  u nd  c  u t  t  -í Ya   n   tendaha ñâha xii-í véxi-í ñuyíú-a. ³⁴ Te cu  i na n  nd  cu ñaha-ndo dico vá n   n  h   ñâh  -ndo chi vá sâa-ndo n  u c  nd  cu-í —cachí-g   xâhaⁿ-g   xii-güed  .

³⁵ Te n   ng  l  ta ñ  yiu isr   l xítñâh  -yu:

—¿Nd  e   quíhíⁿ-tu t  e-a te vá n   n  h  -  -d  -i? ¿Ad   quíhíⁿ-d   na ch  tnah  -d   ñ  yiu isr   l ñ  yiu nch  t  nuu nchaa ñ  u x  c  a cu  nd   dan  h  -d   ñ  yiu gr  ieg  ? ³⁶ ¿N  sa cah  n-tu-d   duha cah  n-d  : “Nanducu ñâha-ndo te vá n  nh   ñâh  -ndo chi vá sâa-ndo n  u c  nd  cu-í”, cachí-tu-d  ? —cachí-ju xítñâh  -yu.

N  cu  a cada Esp  rit   Y   Ndiòxí iní-  

³⁷ Te nduu n   yâha-n   vico cùu-xi nduu cahnu vihi, te nduu-  n n   ng  nu tnii J  s  s tnu   ñ  yiu, te n  hi n   cah  n-g  , te xâhaⁿ-g   xi-  -yu:

—N  u ío dava-ndo y  ch  -ndo nd  te, te quixi-ndo n  u-í, te coho-ndo. ³⁸ Duha cah  n-í chi nchaa ñ  yiu na qu  nd  á iní ñâh   xii-í, te cada-xi iní-ju d  tn   n  u

x  c   nd  te, nchaa-ni nduu x  ca ñ   túú y  ch  , ducaⁿ c  da-xi iní-ju n  u cuah  n n  u v  xi d  tn   cah  n-xi n  u t  t   Y   Ndiòxí —cachí-g   xâhaⁿ-g   xii-í-yu.

³⁹ Te ducaⁿ n   cah  n-g   cu  nd   s   qu  x   Esp  rit   Y   Ndiòxí ng  ndecu ndih   nchaa ñ  yiu na qu  nd  á iní ñâh   xii-í-g  , chi s  á nduu nd  a-g   and  u c  da cahnu ñâha T  t  -g   xii-g  , te d  v  -áⁿ te quixi Esp  rit   Y   Ndiòxí cundecu ndih  -yu.

Ñ  á n   cùu iiⁿnu  -yu cu  nd   tnúhu n   cah  n J  s  s

⁴⁰ Te dava ñ  yiu n   x  nded  ho tnúhu n   cah  n J  s  s n   xítñâh  -yu:

—Nd  á s   t  e-a cùu-d   téé cachí-ju quixi cah  n tnúhu Y   Ndiòxí —cachí-ju xítñâh  -yu.

⁴¹ Te dava tuc  -yu xítñâh  -yu:

—T  e-a cùu-d   Cr  st   Ya   n   tendaha Y   Ndiòxí véxi ñuyíú-a —cachí-ju xítñâh  -yu.

Te dava-g   tuc  -yu xítñâh  -yu:

—¿N  a nd  a distrit   Galile   quixi Cr  st   Ya   tendaha Y   Ndiòxí quixi ñuyíú-a? ⁴² Chi n  u t  t   Y   Ndiòxí cach  -xi s   Cr  st   Ya   tendaha Y   Ndiòxí quixi ñuyíú-a cuu-g   iiⁿ ñ  n  i tn  h   nd  i D  avi  , te quee-g   ñ  u B  l  en ñ  u m  e   nd  i D  avi  , duha cah  n-xi n  u t  t   Y   Ndiòxí —cachí-ju xítñâh  -yu.

⁴³ Te x  iⁿ n  u ñ   n   cùu iiⁿnu  -yu cu  nd   J  s  s. ⁴⁴ Te dav  -yu cuìní-ju tniiⁿ-yu J  s  s quíhíⁿ-g   veca   n   cùu, dico ni iiⁿ-yu ñ   túú n   cùyiiⁿ-yu tnii ñâh  -yu xii-g  .

Cue téé cùchiuⁿ ñ   túú s  nd  á iní-güed   J  s  s

⁴⁵ Te cue téé cuahán tnii ñâha xii Jes  s n   cùu n   ndex  o-güed   n  u cu   téé cùu fariséú ndih   n  u cu   d  t  u c  n  u. Te xâhaⁿ cu   téé cùnuu-  -a:

—¿N  a cu  nd   ñ   n   c  ndeca-ndo t  e-  -a quixi? —cachí-güed   xâhaⁿ-güed  .

⁴⁶ Te cue téé n   sâh  n ch  uⁿ n   xâhaⁿ-güed  :

—Ni iiⁿ téé ñ   túú x  n  -nd   cah  n d  tn   cah  n t  e-  -a —cachí-güed   xâhaⁿ-güed  .

⁴⁷ Te n   xâhaⁿ cu   téé cùu fariséú:

—¿N  a tn  h   nchòhó n   sândáá iní-ndo tn  hu ndehnde cah  n t  e-  -a? ⁴⁸ ¿N  a ñ   túú x  n  -ndo s   n   iiⁿ cue téé taxi tnun   nch  h  , te ni iiⁿ nch  h   cue téé cùu fariséú ñ   túú s  nd  á iní-ndo t  e-  -a ñ  ? ⁴⁹ Nchaa ñ  yiu t  ha ñâha xii t  e-  -a ñ   túú s  nd  á iní-yu

nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o, dico cuíta nihnú-yu sá dúcáⁿ quìde-yu — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue téé-áⁿ.

⁵⁰ Te té Nicòdemú tée ní sáháⁿ niú ní ndatnúhu-dé ndíhi Jésús cíú-dé tnàhá-dé iiⁿ téé faríséú, te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

⁵¹ —Tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o càchí-xi sá ndéé cundedóho-o násá càháⁿ téé tàú cuéchi cuéndá cutnùní iní-ó ná ní quide-dé, te dätnùní càháⁿ-ó nüu ndisa ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé — càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁵² Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cùu ní cachí sá tnàhá-ó cíú-n téé dis-trítú Galileá nüu ducaⁿ càháⁿ-n. Dacuàha tutú yódó tnùní tnúhu Yá Ndiòxí te quiní-n nàcuáa càháⁿ-xi sá ní iiⁿ téé véxi dis-trítú Galileá ñá túú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁵³ Ducaⁿ te ndí díiⁿ cuénuhú-güedé vehe-güedé.

8

H^r ñadíhí ndécú vìhi cuéchi-xi

¹ Te Jésús cuáháⁿ-gá yucu Òlívú. ² Te sátá ní túnadaá nduu tnéé, te cuáháⁿ tucu-gá veñúhu càhnu sá io cùnuu. Te ío cuéhé ñayiu ní chítú níhnú-yu núú-gá, te ní ngóo-gá ní dánèhé ñahá-gá xii-ju. ³ Te ní quexío cue téé dàcuaha ñaha xii-ju nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés, ndíhi cue téé cùu fariséú, te ndèca-güedé iiⁿ ñadíhí ní sáá, te ñaha-áⁿ ní xiní ñahá-yu càháⁿ ndíhi-aⁿ iiⁿ téé dico ñá díú yìiⁿ-aⁿ cuu-dé, te ní sanutnii ñaha-güedé xii-aⁿ tnuú nchaa ñayiu xíndecu núú Jésús. ⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jésús:

—Mèstrú, ñadíhí-a ní xiní ñahá ñayiu xii-aⁿ càháⁿ ndíhi-aⁿ iiⁿ téé dico ñá díú yìiⁿ-aⁿ cuu-dé. ⁵ Te tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés càchí-xi sá yúú cahni-o nchàa ñayiu díhí duha quide. Te yòhó, ¿násá càchí-n cünduu-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Duha ní caháⁿ-güedé chi cuéndá sá cuéní-güedé coto ndee ñahá-güedé xii-gá nüu násá caháⁿ-gá cuéndá nùcói nchihí ñaha-güedé xii-gá ní caháⁿ-güedé. Te ní ngúnu ndeyi-gá te ní ngüita-gá téé-gá ndíhi díquí ndahá-gá lètrá nüu ñuhú. ⁷ Te xicáⁿ tnúhu-ní tucu-güedé núú-gá nüu ní ndonehe núú-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Ndéndani càa nchohó te nüu ñá túú ná cuéchi quide-ndo te díhna nuu-gá-ndó chí cuáha-aⁿ yúú —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁸ Te ní ngúnu ndeyi tucu-gá téé tucu-gá lètrá nüu ñuhú. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gá xii-güedé te ní ndixi túu iní-güedé sá ñá túú quide váha mee-güedé tnàhá-güedé, nüu da iiⁿ da iiⁿ-güedé ní ndee, te díhna-gá cue téé cùu sacuéhé ní ndee te ní ngüita nchicúⁿ dava-gá-güedé. Te sátá ní ndíhi-güedé ní ndee, te ní quendoo mee-ná Jésús ndíhi ñadíhí-áⁿ. ¹⁰ Te ní ndonehe nüu Jésús te ní xiní-gá sá ní ndíhi-güedé cuáháⁿ te mee-ná ñadíhí-áⁿ ní ndoo-aⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-aⁿ:

—¿Ndéndi cuáháⁿ cue téé càchí sá ní quide-n cuéchi? ¿Ni iiⁿ-güedé ñá ní cùndee tnúhu-güedé quíhíⁿ-n càstiú-va? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xìi Jésús:

—Ñahá, chi ní iiⁿ-güedé ñá ní ndàcu-güedé —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.
Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Te ní yúhú vá dáquíhíⁿ ñahá-í castiú xii-n. Te vitna te nuhú-n te vá cädá-gá-n nándi sá cuéhé sá dühá —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

Jésús dándixi túu-gá iní-ó

¹² Te ní caháⁿ tucu Jésús nüu ñayiu, te xáhaⁿ-gá xii-ju:

—Yúhú cùu-í dàtná iiⁿ ñuhú dáyèhe-í ñuyíú-a, te nchaa ñayiu na chìtnahá ñahá xii-í, te vá cùndecu-gá-yu ichi cuéhé ichi duha, chi yúhú dandixi túu-í iní-yu cuéndá cutnùní iní-yu nàcuáa nduu cuendá Yá Ndiòxí, te cundecu-í ndíhi-yu ní caa ní quíhíⁿ —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-ju.

¹³ Te ní xáhaⁿ cué téé cùu fariséú xii-gá:

—Mediì-n caháⁿ-n sá cíú-n téé váha, te vá yòo iiⁿ-gá chíndée tnúhu ñaha xii-n nüu ná téé cùu-n, dico xiaⁿ ñá túú nàndíhi-xi —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Cuéi càháⁿ-í cuéndá méé-í dico nàndíhi tnúhu càháⁿ-í. Chi yúhú nàha-í ndéé ichi véxi-í, te xiní-í ndéé ichi nuhú-í, dico nchòhó chi ñá túú xiní-ndó ndéé ichi véxi-í, te ní ñá túú xiní-ndó ndéé ichi quíhíⁿ-í. ¹⁵ Te nchòhó chi cuéndá-ni càháⁿ-ndó cuéndá ñayiu nüu quide váha-yu àdi ñá túú quide

váha-yu. Te yúhú ñá túú càháⁿ-í cuéndá ñáyiu núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu. ¹⁶ Àdi núu càháⁿ-í dico iiⁿ tnúhu ndáá càháⁿ-í chi ñá díú-ní mèe-í càháⁿ, chi tnàhá Tătă-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a càháⁿ-gá chíndée tnúhu ñaha-gá xii-í. ¹⁷ Te tnúhu sá sánú lichi ñaha xii-ndo cachí-xi sá núu na cùndecu úu cue tée càháⁿ ndáá-güedé nàcuáa cùu iiⁿ sá cùndáá, te núu iiⁿ-ni tnúhu na càháⁿ-güedé ndí ndùú-güedé te xiáⁿ nándíhi-xi, duha càchí tnúhu-áⁿ. ¹⁸ Te diú-ni ducaⁿ cùu-xi yúhú chi càháⁿ-í iiⁿ tnúhu ndáá sá cùú-xí mèe-í, te diú-ni dàtná càháⁿ-í càháⁿ Tătă-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé ndécu Tătă-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Te núu díicó xiní-ndó yòo cuu yúhú-á te ducaⁿ te quiní-ndó Tătă-í. Te ni yúhú ñá túú xiní-ndó yòo cuu-í núu xiáⁿ ñá túú xiní-ndó Tătă-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Duha ní càháⁿ Jésús níni dàcuaha-gá ñáyiu xítí veñúhu núu ndécu àlcanciá díhúⁿ. Te vá yóo iiⁿ ni cùyíi tníi ñaha xii-gá chi vátá sáá-gá òré tníi ñaha-güedé.

Ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Jésús vá ndácí-yu quíhíⁿ-yu núu nùhú-gá cundecu-gá

²¹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jésús xii-güedé:

—Yúhú núhú-í te nanducu ñàha-ndo te vá nánihí ñáhá-ndó, te cuú-ndó núu yícá cuéchi-ndo, chi vá ndácú-ndó sáá-ndó núu nùhú-í cundecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te ní xítñáha cue tée isràél:

—¿Te náa cahni-dé mée-dé núu càchí-dé sá vá ndácú-ó sáá-ó núu quíhíⁿ-dé-áⁿ? —càchí-güedé xítñáha-güedé.

²³ Te ní xáhaⁿ Jésús xii-güedé:

—Nchòhó chi cue tée ñuyíú-a cùu-ndo, núu ío ñùhu iní-ndó sá ío ñuyíú-a. Te yúhú chi téé núu nínu cùu-í núu xiáⁿ ñá túú sá ío ñuyíú-a ñùhu iní-í. ²⁴ Te xiáⁿ núu càchí-í sá cùú-ndó núu yícá cuéchi-ndo, chi ñá cuíní-ndó quíndáá iní-ndó sá yúhú véxi cuuⁿ-í andiu, te núu xiáⁿ diú-ni núu yícá cuéchi-ndo cùú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁵ Te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú-gă, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Te ná cùú yòhó núu ducaⁿ càháⁿ-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gă:

—Sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ndéé díhna —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁶ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Ndècu cuéhé tnúhu càháⁿ-í cada ndáá-í cuéndá nchòhó. Te Tătă-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a càháⁿ-gá tnúhu ndáá, te tnúhu càháⁿ yúhú ñuyíú-a cùu-xi tnúhu ní càháⁿ-gá ní xíndedóho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁷ Te mee-güedé ñá túú ní tècú tnùní-güedé sá cuéndá Dútú Ndióxí ní càháⁿ Jésús. ²⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Òré ná cátá càa ñaha-ndo xii yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo núu cùrúxí cahni ñaha-ndo, te òré-áⁿ cutnùní iní-ndó yòo cuu-í, te ñá túú quide-í sá cùú iní mée-í, chi yúhú càháⁿ-í nàcuáa ní dánèhé ñáhá Tătă-í ²⁹ Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í. Te diu-gá ndécu ndíhi ñaha-gá xii-í, te ñá túú dàña nihnu ñaha-gá chi quide-í nchaa nàcuáa cùu iní-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

³⁰ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá núu ío väi ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá.

Ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxí ndíhi ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha

³¹ Te ní xáhaⁿ Jésús xii ñáyiu isràél ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá:

—Te núu vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í, te cuu ndisa-ndo cué tée tnàhá tnúhu ndíhi-í, ³² te tecú tnùní-gá-ndó tnúhu ndáá, te ducaⁿ te căcu nihnu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

³³ Te ní xáháⁿ-yu:

—Nchúhú cùú-ndí cue ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, te ni iiⁿ nduu ñá túú ndéé sácündedí nihnu-ndí ndoho tnahá-ndí núu càchí-ó sá dàcácu nihnu ñaha-n xii-ndí —càchí-yu xáháⁿ-yu xií-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jésús xií-yu:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchàa ñáyiu quide nchaa sá cuéhé sá dúhá taxi tnuní ñáhá-n-á-xi xií-yu. ³⁵ Te cue ñáyiu xínu cuechi te vá cùu iiⁿ-ná cuú-yu ndíhi ñáyiu dii vèhe-xi xínu cuechí-yu, dico cue déhe ñáyiu dii vèhe-xi-áⁿ chi iiⁿ-ni cùu ndíhi

ñaha-güexi xií-yu. ³⁶ Te núu yúhú Yaá cùú Děhe Yá Ndiōxí dàcácu nihnu ñaha-í xii-ndo nūu nchàa yícá cuéchi-ndo, te ndáá sá nchòhó cácu nihnu ndisa-ndo. ³⁷ Te yúhú sa xiní-í sá nchòhó cùú-ndo ñaní tnahá ndíi Àbrahám, te díco-ni sá ña tnahá iní-ndo tnúhu càhá-í nūu xíáⁿ cuìní-ndo càhni ñaha-ndo. ³⁸ Te yúhú càhá-í nàcuáa ní dánèhé ñahá Tátá-í, te nchòhó quídé-ndo nàcuáa càhá-í tátá-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

³⁹ Te ní xáháⁿ-yu:

—Ndíi Àbrahám cùú tátá-ndo —càchí-gá xáháⁿ-yu xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Núu ndisa ñaní tnahá ndíi Àbrahám cùú-ndo, te cada-ndo nàcuáa ní xóo cada ndíi ni cùu. ⁴⁰ Te yúhú cuéi càhá-í iiⁿ tnúhu ndáá nàcuáa càhá-í Yá Ndiōxí càhni tnúhu-gá xii-í, te cuìní-ndo càhni ñaha-ndo. ¡Dico ndíi Àbrahám chi ñá túú dùcaⁿ ni quide ndíi! ⁴¹ Te nchòhó quídé-ndo nàcuáa quide tátá-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Te ní xáháⁿ-yu:

—Nchuhú, ñá túú yàyacáⁿ ndécu tátá-ndo, chi iiⁿdíi Yá Ndiōxí cùú tátá-ndo —càchí-gá xáháⁿ-yu xii-gá.

⁴² Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Núu díco Yá Ndiōxí ndisa cùu Tátá-ndo te cuu iní ñahá-ndo xii-í ní cùu chi yúhú ní quee-í núu ndécu-gá véxi-í ñuyíú-a. Te ñá túú véxi-í sá cùu iní mèé-í, chi mee-gá ní tendaha ñaha-gá véxi-í. ⁴³ Te ñá túú tècu tnùní-ndo tnúhu càhá-í chi ñá túú tnahá iní-ndo. ⁴⁴ Te nchòhó chi tátá-ndo cùu yucu ñaváha núu cùdii iní-ndo quide-ndo nchaa nacuáa cùu iní-xi, chi ndéé oré ní ngáva ñuyíú ducaⁿ-ni ndècu-xi dacahá-í iní-ndo sàhni tnaha-ndo. Te ñá iiⁿ ndùu cahá-í xií tnúhu ndáá chi ñá túú xica-xi ichi ndáá, chi mee-ni ichi tnúhu ndehnde xica-xi chi ducaⁿ iní-xi. Te diu-xi dàcahu-xi iní-ndo dàcuandehnde-ndo. ⁴⁵ Te yúhú càhá-í tnúhu ndáá te ñá túú cuìní-ndo quindáá iní ñahá-ndo. ⁴⁶ ¿Te ndédacàa nchohó xiní-ndo sá quidé-í iiⁿ sá cuéhé sá dühá-í?, te yúhú ñá túú ná quidé-í chi càhá-í ndáá-í, ¿te ná cuéndá ñá túú cuìní-ndo quindáá iní-ndo tnúhu càhá-í? ⁴⁷ Te nchaa ñayiu ndècu ichi Yá Ndiōxí, ñayiu-áⁿ sácündedóho-yu nchaa tnúhu càhá-í. Te nchòhó chi ñá

diú ìchi Yá Ndiōxí ndécu-ndo nüu ñá túú sàcündedóho-ndo tnúhu càhá-í-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Dílna-gá Crístú sa ndècu dacúúxí ndíi Àbrahám

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ ñayiu isràél:

—Váha-ni càhá-índí sá tée samaritànú cùú-n, te yucu ñaváha ndècu ndíhi-n —càchí-gá xáhá-í-gá xii-gá.

⁴⁹ Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Yúhú, ñá túú yùcu ñaváha ndècu ndíhi-í, chi Tátá-í quídé càhnu-í, te nchòhó da cùu úhú iní ñahá-ndo xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

⁵⁰ Te xáhaⁿ tìcu-gá:

—Yúhú, ñá túú càchí-í sá cädá càhnu ñaha-ndo, dico Dútú Ndiōxí cuìní-gá sá cädá càhnu ñaha-ndo xii-í. Te mee-gá càhá-í-gá nüu ndédacàa-ndo quide váha, te ndédacàa-ndo ñá túú quide váha. ⁵¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchàa ñayiu na tnii tnúhu càhá-í te vá cuïta nihnu-ju —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

⁵² Te ní xáhaⁿ tìcu ñayiu isràél:

—Vitna te ní xiní ndáá-ndo sá yùcu ñaváha ndècu ndíhi-n, chi ndíi Àbrahám ndíhi nchaa cue tée ní xóo càhá-í tnúhu Yá Ndiōxí ndéé sanaha ní xihí-güedé, te yòhó càchí-tu-n sá ncháá ñayiu na tnii tnúhu càhá-í te vá cùu-gá-yu. ⁵³ ¿Náa ío-gá càhnu cuu-ó dàcúúxí ñaní tnahá-ndo ndíi Àbrahám-áⁿ? Tée-áⁿ dai ní xihí-dé ndíhi cue tée ní xóo càhá-í tnúhu Yá Ndiōxí ndéé sanaha. ¿Te yòhó nágá-tu cùu-n te vá cùu-n càhá-í-gá? —càchí-gá xáhá-í-gá xií-yu.

⁵⁴ Te ní xáhaⁿ Jésús:

—Te núu díco mèé-í quidé càhnu-í mèé-í ñá, te ñá túú nàndíhi sá quidé-í nüu ducaⁿ. Dico Tátá-í quidé càhnu ñaha-gá xii-í, te diu-ni Yaá-áⁿ càchí-ndo cùu Ndiōxí-ndo. ⁵⁵ Te nchòhó chi ñá túú xiní-ndo-gá. Te yúhú chi xiní-í-gá. Te núu na càchí-í sá ñá túú xiní-í-gá te dàcuandehnde-í dàtná ndehnde mèé-ndo. Te yúhú chi xiní ndisa-í-gá te tnii-í nchaa tnúhu càhá-í-gá.

⁵⁶ Te ndíi Àbrahám ñaní tnahá-ndo ní xíndecu ndéé sanaha ío ní cudii iní ndíi sá quiní ñahá ndíi xii-í, te ní sáa nduu ní xiní ñahá ndíi xii-í nüu ío ní cudii iní ndíi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

⁵⁷ Te ní xáhaⁿ ñáyiu isràél xii Jèsús:

—Ni vátá cúhúⁿ-gă-n ūdico úxí cuíá-n te càchí-n să ní xiní-n ndii Àbrahám, te ní cu-naha vìhi ní xihí ndii-áⁿ—càchí-yu xähäⁿ-yu xii-gá.

⁵⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să cùmání-gă cundecu ndii-áⁿ ñuyíú-a te yúhú sa ndècu-gá-í—càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

⁵⁹ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá nüu xíⁿ ní quehéⁿ-yu yúu cuáha ñähá-yu xii-gá ní cùu, te ní nguíváha-gá nüü-yu te ní quee-gá xítí veñúhu cuáháⁿ-gá.

9

Jèsús quídé tătna-gá ⁱⁱn téé cuàá

¹ Te núu xícá cùu Jesús ní naníhí-gă ⁱⁱn téé cuàá, te sa ducaⁿ tnähí càa núu-dé ní cacu-dé. ² Te ní xáhaⁿ cuè téé xíca cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cuèndá dàcáⁿ cuàá téé-ăⁿ ní cacu-dé? ¿Sá cuèndá nchaa yícá cuëchi tătá-dé, ăⁿ să cuèndá nchaa yícá cuëchi näná-dé, ăⁿ sá cuèndá nchaa yícá cuëchi mee-dé dàcáⁿ cáá-dé ní cacu-dé? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ni ñà díú să cuèndá nchaa yícá cuëchi mee-dé, te ni ñà díú să cuèndá nchaa yícá cuëchi tătá-dé, te ni ñà díú să cuèndá nchaa yícá cuëchi näná-dé, chi mee Yă Ndiökí ní cuiní-gá sá dúcáⁿ cùnduu-dé sáá-dé ñuyíú-a cuèndá sá ñuyíú-a quiní ñáyiu nasa cada ñaha Yă Ndiökí xii-dé ndúha núu-dé. ⁴ Te vitna ió-gá nduu cùyica sá cädà-í nchaa chìuⁿ ní tähú Yàá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, chi sáá nduu te vá ndácú-gá-í cada-í chìuⁿ-gá. ⁵ Te nini ndècu-gá-í ñuyíú-a te dàndixi túu-í iní nchaa ñáyiu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiökí—càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁶ Te sátá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá, te ní sati-gá dii-gá núu ñuhú te ní dácá-gă luha ñuhu ní cuáha ndéhyú, te ndéhyú-ăⁿ ní dácánùu-gá ndúu xio núu téé cuàá-áⁿ. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Quíhíⁿ-n nàquete-n núu-n ndùte tanquí Silòé—càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé. Te Silòé-áⁿ quéé-xí tnúhu mée-yu: Téé xíca chiuⁿ.

Te ní sáháⁿ téé cuàá-áⁿ ní naquete-dé núu-dé, te òré ní ndexío-dé te sa ndèhe-dé.

⁸ Te nchaa ñáyiu ndècu yatni núu ndécu-dé ndihí nchaa ñáyiu xíní ñähá xii-dé núu xícáⁿ ndàhú-dé ní xítñähá-yu:

—¿Náa ñá díú téé-ăⁿ ní xóo cícáⁿ ndàhú-dé? —càchí-yu xítñähá-yu.

⁹ Te davá-yu càchí-yu sá díú-dé, te davá-yu càchí-yu sá ñà díú-dé, dico ducaⁿ càa-dé, càchí-yu xítñähá-yu.

Dico mee-dé ní xáhaⁿ-dé xií-yu sá díú-dé.

¹⁰ Te ní xícáⁿ tnúhü-yu núu-dé, te xähäⁿ-yu:

—¿Náa ní cuu núu ní ndúha núu-n ndèhe-n vitna? —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dé:

—Téé nàni Jesús-ăⁿ ní cadúha-dé luha ndéhyú te ní dácánùu-dé núu-í, te ní táuchíuⁿ-dé ní sáháⁿ-í tànquí Silòé ní naquete-í núu-í, te òré-ăⁿ ní cuu cundehe-í—càchí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

¹² Te ní xícáⁿ tnúhü túcú-yu núu-dé, te xähäⁿ-yu:

—¿Te ndèé ndécu téé-ăⁿ? —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dé:

—Ñá túu xíní-í—càchí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

Cue téé cùu fariséú ndátnühu-güedé ndihí téé ní ndúha núu-xi

¹³ Te ndèca-güedé téé ní ndúha núu-xi-áⁿ cuäháⁿ núu cuè téé cùu fariséú. ¹⁴ Te cuèndá sá ndùu ndetatú-yu ní cadúha Jèsús ndéhyú ní dácánùu-gá núu téé-ăⁿ te ní ndúha, ¹⁵ xíⁿ nüu ní xícáⁿ tnúhü cuè téé cùu fariséú núu-dé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Náa ní cuu ní ndúha núu-n? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—ⁱⁱn téé ní dácánùu-dé ndéhyú núu-í te ní sáháⁿ-í ní naquete-í, te ní cuu ndèhe-í vitna—càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

¹⁶ Te dava cue téé cùu fariséú ní xítñähä-güedé:

—Ñá díú Yă Ndiökí ní tèndaha ñaha-gá xii téé-ăⁿ véxi-dé nüu duha quide-dé nchaa sá vă yoo tnähí ndàcu cada, te ñá túu sàndáá iní-dé canehe íi-dé nduu ndètatú-ó—càchí-güedé xítñähä-güedé.

Te dava-güedé ní xítñähä-güedé:

—¿Násá ndacu-dé cada-dé sá vă yōo tnàhí ndàcu cada te núu cùu-dé tée yícá cuéchi? —cáchí-güedé xítnàha-güedé.

Te ñá túú ní cùu iiⁿnuu-güedé tnúhu ní cáháⁿ-güedé. ¹⁷ Te ní xícáⁿ tnúhú tucu-güedé núu tée ní ndúha núu-xi-áⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—Te yòhó, ¿násá cáchí-n cuèndá tée ní quide tátna núu-n te ní ndúha? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dé:

—Yúhú cáchí-í sá iiⁿ tée cäháⁿ tnúhu Yá Ndióxí cùu-dé —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

¹⁸ Dico cue tée isràél ñá ní sàndáá iní-güedé sá cuàá-dé ní cùu, chi cuèndá sa ní ndúha núu-dé ní xiní ñahá-güedé, te xiáⁿ nüu ní cana-güedé tätá-dé ndíhi náná-dé, ¹⁹ te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núu-yu, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Diú tée-a déhe-ndo tée cáchí-ndó cuàá-dé ní cacu-dé-áⁿ? ¿Te násá ní cùu ní ndúha núu-dé? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tätá-dé ndíhi náná-dé:

—Diú déhe-ndí cùu-dé te sa cuàá ndisa-dé ní cacu-dé, ²¹ dico ñá túú xiní-ndí násá ní cùu ní ndúha núu-dé, te ni ñà túú xiní-ndí yoo ní quide tátna. Chi càcáⁿ tnúhu núu méé-dé xiáⁿ nüu sa sacuéhé-dé, te na cäháⁿ-dé nüu násá ní cùu ní ndúha núu-dé —cáchí-yu xähäⁿ-yu xii-güedé.

²² Duha ní cähán tätá-dé ndíhi náná-dé ní xähäⁿ-yu xii-güedé cuèndá sá yùhú-yu cue téé cùnuu núu ñáyiu isràél, chi cue tée-áⁿ sa ní ndatnúhu-güedé ní cùu iiⁿnuu-güedé sá nüu ndédacàa ñáyiu na cäháⁿ sá Jèsús cùú-gä Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí véxi ñuyíú-a, te vá dáñá-gä-güedé quíhu-yu veñúhu. ²³ Núu xiáⁿ ní xáhaⁿ tätá-dé ndíhi náná-dé sá ná càcáⁿ tnúhú-güedé núu méé-dé chi sa sacuéhé-dé.

²⁴ Te xiáⁿ nüu ní cana tucu-güedé téé ní ndúha núu-xi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cäháⁿ-n iiⁿ tnúhu ndáá chi Yá Ndióxí ndéhé ndíi-gä nàcuáa ní cùu ní ndúha núu-n, chi nchuhú xiní-ndí sá dicó iiⁿ téé ndècu yícá cuéchi-xi cùu téé cáchí-n ní quide tátna núu-n —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁵ Te ní xáhaⁿ-dé:

—Yúhú, ñá túú xiní-í te núu téé ndècu yícá cuéchi-xi cùu-dé àdi ñahá. Dicó-ni sá xiní-í

sá cuàá-í ní cùu te vitna ní cùu cundehé-í —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²⁶ Te ní xícáⁿ tnúhú tucu-güedé núu-dé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Násá ní quide ñaha-dé xii-n te ní ndúha núu-n-í? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-dé:

—Yúhú sa ní cáháⁿ-í te ñá túú quide cuendá-ndó. ¿Te ná cuèndá cuìní-ndó cáchí tnúhu-ni tucu-í? ¿Á tnàhá-ndó cuìní-ndó quindáá iní-ndó tnúhu cäháⁿ-dé? —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²⁸ Te ní cudééⁿ-güedé núu-dé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Te núu yòhó cuìní-n chìnhicúⁿ-n tée-áⁿ te cuàháⁿ, dico nchuhú chi canchicúⁿ nihnu nahi-ni-ndí nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés.

²⁹ Te nchuhú chi nàha-ndí sá Yá Ndióxí ní cáháⁿ ndíhi-gá ndí Moisés, dico téé cáchí-n-áⁿ chi ni ñà túú xiní-ndí ndéé téé cùu-dé —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁰ Te ní xáhaⁿ téé ní ndúha núu-xi-áⁿ:

—¿Te náa ñá díú nchòhó cáchí-ndó sá io túha-ndo? Te núu ducaⁿ cäháⁿ-ndó sá ñà túú xiní-ndó ndéé téé cùu-dé, te diú-dé ní quide tátna-dé núu-í ní ndúha —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

Te xáhaⁿ tucu-dé:

³¹ —Xiní-ó sá Yá Ndióxí ñá túú tèdóho-gá tnúhu cäháⁿ ñáyiu quide nchaa sá cuéhé sá dühá, chi nchaa ñáyiu quide cahnu ñaha xii-gá te quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-gá, te ñáyiu-áⁿ tèdóho-gá tnúhu cäháⁿ-yu. ³² Te ñá iiⁿ ndùu cäháⁿ ñáyiu cuèndá iiⁿ téé cada tátna núu iiⁿ ñáyiu cuàá ndéé ní cacu-xi te ndúha. ³³ Te núu ñá díú mèe Yá Ndióxí ní tendaha ñaha-gá xii téé-áⁿ véxi-dé ñá, te vá ndácú-dé cada tátna-dé núu-í ní cùu —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dico yòhó ndéé yatni vài cuéchi sa ta quide-n véxi, ¿te vitna nacanu ichi ñaha-n xii-ndí cäháⁿ-n-áⁿ? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní queñuhu ñaha-güedé xii-dé tnuú-güedé ñá túú ní dàña-gá-güedé níhí tnáhá ndíhi ñaha-dé xii-güedé.

Ñáyiu ñá túú ndíxi túu iní cuèndá nchaa sá cuéhé sá dühá quidé-yu

³⁵ Te ní níhí Jèsús tnúhu sá ní queñuhu-güedé téé ní cuhú núú-xi-áⁿ tnuú-güedé cuèndá sá vă tnàhá tnúhu ndihí ñaha-gă-dé xii-güedé, te ní naníhí ñahá-gă xii-dé te ní xáhaⁿ-gă:

—¿Sàndáá iní-n Dëhe Yá Ndiõxí-ăⁿ? —cächí-gá xáhaⁿ-gă.

³⁶ Te ní xáhaⁿ téé ní cuhú núú-xi-áⁿ:

—Mèstrú, cachí tnúhu núu ndèé ndécu tée-áⁿ cuèndá quíndáá iní-í-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sa xìní-n-dé chi diú-dé cùu yúhú téé ndàtnúhu ndihí-n —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³⁸ Te ní ngüíñí xítí-dé núú-gă, te ní xáhaⁿ-dé:

—Xítohó Jesucristú, sàndáá iní ñahá-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús:

—Yúhú véxi-í ñuyíú-a cada ndáá-í cuéchi ñáyi. Te nchaa ñáyi ñá túú quide váha cùu-yu dàtná iiⁿ ñáyi cuàá, dico nchaa ñáyi cùtnuní iní-xi sá ñà túú quide váha, te núu na quíndáá iní-yu tnúhu càhá-í, te cada iní-ndó sá dàtná sá ní nacaáⁿ núú-yu chi tníⁿ-yu tnúhu càhá-í. Te ñáyi cachí sá quídé váha vá núu núu-yu cuéchi-yu chi quesähá-yu sá io ndáá quídé-yu, ñáyi-áⁿ cùu-yu dàtná iiⁿ ñáyi cuàá, chi vá ndíxí tűu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu, te vá tníⁿ-yu tnúhu càhá-í —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁰ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá, núu ní càháⁿ iiⁿ üú cue téé cùu fariséú, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Te náa tnàhá nchuhú cuàá-ndí càháⁿ-n-ăⁿ? —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dícó nchòhó cuàá-ndó ñá, te vá cùndècu cuéchi-ndo ni cùu, dico càchí-ndo sá ndéhé-ndó iiⁿ sá quídé-ndó te ñá ndàá, núu xiăⁿ io ndècu cuéchi-ndo.

10

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá currálí mbéé

¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá iiⁿ téé ñá túú quíhu ndàa yuyehe iiⁿ currálí mbéé, te cùtexínu-ni na cuídó-dé, téé-áⁿ cùu-dé ñaduhú. ² Dico téé quíhu ichi yèhe

currálí-güedi, téé-áⁿ cùu-dé xítohó-güedi.

³ Te téé ndèé yèhe currálí-güedi nàcaáⁿ-dé te cuánguihu xítohó-güedi te ní càháⁿ-dé, te ní nucúhuⁿ ndudú ñahá-güedi xii-dé. Te ní càháⁿ diú-dé-güedi te ní queñuhu-dé-güedi currálí. ⁴ Te sátá ní quee-güedi currálí, te ní ngódó núú-dé núú-güedi, te ní ngüíta nchicúⁿ ñahá-güedi xii-dé chi ní nucúhuⁿ ndudú ñahá-güedi. ⁵ Te ñá túú chinchicúⁿ-güedi iiⁿ téé tátú, chi nucúhuⁿ ndudú-güedi sá ñà diú xítohó-güedi cùu-dé, núu xiăⁿ xínú-güedi núú-dé —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁶ Duha ní càháⁿ Jèsús cuèndá sá cuiní-gá dacuàhá-yu tnúhu-gá ní cùu, dico ñá ní tècú tnùní-yu násá ndùu tnúhu ní càháⁿ-gá.

Jèsús cùu-gă dàtná iiⁿ toli

⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá yúhú cùu-í dàtná iiⁿ yèhe currálí núú ndíhu cue mbéé. ⁸ Te nchaa cue téé sa yòdo nuu-gá ní quixi ní dándahú-güedé ñáyi cùu-güedé dàtná ñaduhú dùhu-güedé cue mbéé ní cùu, dico ñá ní quide cuendá ñahá-güedé xii-güedé, chi ní cutnùní iní-güedi sá ñà diú xítohó-güedé cùu-güedé. ⁹ Te yúhú cùu-í dàtná yuyéhe currálí cue mbéé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-í chi nchaa ñáyi na tûha ñaha xii-í te naníhí tâhú-yu. Te cùu-yu dàtná cue mbéé quíti xiquee currálí-xi cuaháⁿ-güedé núú cáá ité caxi-güedé, te dàtnùní cuandihu-ná-güedé currálí, ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu.

¹⁰ ’Ñaduhú oré véxi-dé chi dùhu-dé, sàhni-dé te dànaa-dé mbéé, dico yúhú chi véxi-í cuèndá sá nánihí tâhú-ndó te io cudíí iní-ndó cùnu cuéchi-ndo núú Dütú Ndiõxí ní caa ní quíhiⁿ. ¹¹ Te yúhú cùu-í dàtná iiⁿ toli téé io nèhe cuendá mbéé-xi, chi téé-áⁿ cuéi na cùu-dé sá cùu-xi mbéé-dé cuèndá-ná sá ná càcu-güedi. ¹² Te núu iiⁿ téé na coto ñaha xii-güedé, te téé-áⁿ cuèndá-ni sá ñuhú yâhu-dé xító-dé-güedé. Te núu na quiní-dé sáá iiⁿ quíti dééⁿ te dàñia-dé-güedi xìnu-dé, te ndihí-güedi xité nuu ñaha quíti dééⁿ-ăⁿ, chi ñá diú mèi xítohó-güedé cùu-dé. ¹³ Chi cuèndá-ni sá ñuhú yâhu-dé xító-dé-güedé núu ñá túú ná ndihú iní-dé cuéi na dàndihu ñaha quíti

cuihna. ¹⁴ Te yúhú cùu-í dàtná ⁱⁱn téé ío váha xìto mbéé-xi, chi tée-áⁿ da ⁱⁱn da ⁱⁱn-dí xìní-í-dé nàcuáa ndää-dí, te ducaⁿ xìní ñähá-güèdi xii-dé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yúhú ndihí nchaa ñáyiu sàndáá iní ñähá xì-í, chi yúhú xìní-í-yu te ducaⁿ mèé-yu xìní ñähá-yu xii-í.

¹⁵ 'Te diú-ni ducaⁿ cùu-í ndihí Tătă-í, chi xìní ñähá-gă xii-í te xìní-í-gá. Te sáá nduu cùu-í cuèndá nchaa ñáyiu sàndáá iní ñähá xì-í. ¹⁶ Te ndècu-gá ñáyiu vátá quindáá iní ñähá-gă xii-í. Te xini ñuhu-xi cund-edóho-yu tnúhu-í te quindáá iní ñähá-yu cuèndá ⁱⁱn-ná ichi cuú-yu, te ducaⁿ cùndecu ⁱⁱn-ná téé coto ñaha xii-í-yu cuu-dé dàtná ⁱⁱn tolí-yu, te téé coto ñaha xii-í-yu-áⁿ cùu yúhú.

¹⁷ 'Te Tătă-í ío cùdíi iní ñähá-gă xii-í cuèndá sá sàá ⁱⁱn nduu te cuú-í, te cuú-í chi ducaⁿ càchí iní-í, te ñá díú sá cùu iní ñáyiu ñuyíú-a cuú-í, te cuú-í dico ndoto-í. ¹⁸ Te vá yoo ⁱⁱn te ndacu cahni ñaha xii-í, te núu ñá díú sá cùu iní mèé-í cuú-í. Te dàtná-ni cùu iní-í sá cùu-í te diú-ni ducaⁿ ndoto-í chi ducaⁿ ní càchí Tătă-í Dútú Ndiòxí cunduu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá te ñá ní cùu ⁱⁱnuu tucu ñáyiu isràél. ²⁰ Te davá-yu ní xítñähá-yu:

—¿Ná cuèndá sàndáá-tu iní-ndó tnúhu càháⁿ tée-áⁿ, te yucu ñaváha ndècu ndihí-dé, lùcú tée-áⁿ? —càchí-yu xítñähá-yu.

²¹ Te davá-yu ní xítñähá-yu:

—¿Náa xìní-ndó ⁱⁱn téé ndècu ndihí yucu ñaváha duha váha càháⁿ-dé? ¿Náa xìní-ndó núu ndàcu yucu ñaváha cada tátna-xi núu ⁱⁱn téé cuàá te ndúha? —càchí-yu xítñähá-yu.

Ñáyiu isràél dáquèe tíhü-yu Jèsús

²² Te ndi tnahá cuíá ndádá càhnú-yu vico veñúhu càhnu sá ìo cùnuu ñuú Jerusálén, te mei yoo quídé vixiⁿ-xi quídé-yu vico-áⁿ. ²³ Te corrèdór veñúhu-áⁿ nání-xi Sàlomón, te xíáⁿ xícá cùu Jesús. ²⁴ Te ní chítú níhnú ñáyiu isràél núu-gă, te ní xáháⁿ-yu:

—¿Ná ndéé òré càchí tnúhu ndáá-n, te núu sá Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiòxí véxi ñuyíú-a cùu-n, àdi ná téé cùu-n?, càháⁿ-ni-n —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²⁵ Te ní xáháⁿ Jèsús:

—Sa ní càchí tnúhu-í te ñá sàndáá iní-ndó, te ndèhe-ndo sá vái núu sá quídé-i

sá ní táúchíúⁿ Tătă-í cada-í, te cùu-xi ⁱⁱn sá cùtnùní iní-ndó ná téé cùu-í. ²⁶ Dico nchòhó ñá sàndáá iní-ndó, chi ñá túú cùu-ndo ñáyiu ní chitnahá ñähá xii-í. ²⁷ Chi nchaa ñáyiu ní chitnahá ñähá xii-í cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xìndecu ndihí xítöhó-xi chi nùcúhuⁿ ndudú-güedi xítöhó-güedi, te ducaⁿ nàquiní ñähá-ní xítöhó-güedi xii-güedi. Ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu ní chitnahá ñähá xii-í. ²⁸ Te yúhú cada-í te nduu tähü-yu cundecu ndihí ñähá-yu xii-í ni caa ní quíhíⁿ te vá ⁱⁱn ndùu-gá cuíta nihnú-yu, te ni vá yoo ⁱⁱn ndacu naquendeé ñähá xii-í-yu ndaha-í. ²⁹ Chi Tătă-í ní taxi cuèndá ñähá-gă xií-yu. Te ío cùnuu-gá núu xíáⁿ vá yoo ⁱⁱn ndacu naquendeé ñähá xii-í-yu ndaha-gá. ³⁰ Yúhú ndihí Tătă-í Dútú Ndiòxí ⁱⁱn-ni cùu-ndí —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

³¹ Te ní queheⁿ tucu ñáyiu isràél yúu cuáha ñähá-yu xii-gá ní cùu.

³² Te ní xáháⁿ-gă xií-yu:

—Ío cuéhé sá váha ní quide-í núú-ndó ní chindée ñáha Tătă-í Dútú Ndiòxí. ¿Te ndédacàa sá ñá tnahá iní-ndó núu cuiní-ndó cuáha ñaha-ndo yúu xii-í-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

³³ Te ní xáháⁿ ñáyiu isràél:

—Ñá díú cuèndá nchaa sá váha ní quide-n cuiní-ndí cuáha ñaha-ndí yúu xii-n, chi ⁱⁱn díi-ni sá ìo càháⁿ úhú-n cuèndá Yă Ndiòxí. Te díicó ⁱⁱn téé ñuyíú-a cùu-n te càchí-n sá cùu-n Ndiòxí —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³⁴ Te ní xáháⁿ Jèsús:

—Núú tutú Yă Ndiòxí sá ndécú ndihí-ndo càháⁿ-xi nàcuáa ní caháⁿ-gá, te duha ní càchí-gá: “Nchòhó quídé-ndó nùù-í”, duha ní càchí-gá. ³⁵ Te náha-o sá vá cùu quèhndé nihnu-o tnúhu yodo tnuní núú tutú Yă Ndiòxí, chi mee-gă ní càchí-gá sá cädä-yu núú-gă, te vá càchí-ó sá ñá ndàá. ³⁶ Te núu ducaⁿ ní caháⁿ-gá sá núú-gă quídé nchaa ñáyiu ní sàndáá iní ñähá xii-gá ñá, ¿te ná cuèndá cùdée-ndó núu yúhú sá càchí-í sá cùu-í Déhe-gá? Te mee Yă Ndiòxí ní tendaha ñáha-gá xii-í véxi-í ñuyíú-a sá cädä-í chìuⁿ-gá. ³⁷ Te núu ñá túú quide-í nàcuáa ní táúchíúⁿ Tătă-í cada-í ñá, te vá quindáá iní ñähá-ndo. ³⁸ Te núu quide-í ñá, te cuéi vá quindáá iní ñähá-ndo xii mee-í dico

quindáá iní-ndó nchàa chiuⁿ quide-í. Ducaⁿ te cutnùní ndáá iní-ndó sá Yá Ndiòxí ndécu ndìhi-í te iiⁿ-ni cùu-ndí —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

³⁹ Te ní cuiní-güedé tnii ñaha tucu-güedé xii-gá quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ní xinu níu ñáhá-gá xii-güedé.

⁴⁰ Te ní xica-gá cuaháⁿ-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán níu ní xóo dacuàndute ndí Juàá ñáyiu ndéé díhna, yacáⁿ ní xíndecu-gá. ⁴¹ Te yacáⁿ io vái ñáyiu ní saháⁿ ní caháⁿ ndihí ñaha xii-gá, te ní xítnähá-yu:

—Ndíi Juàá, cuéi ñá túu ní quide ndíi sá vă yoo tnähí ndàcu cada dico ndáá ní caháⁿ ndíi, chi dàtná-ni ní caháⁿ ndíi quide té-a —cáchí-yu xítnähá-yu.

⁴² Te yacáⁿ io vái-yu ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá:

11

Ní xíhí té Lázarú

¹ Nuú Bètaniá ní xíndecu iiⁿ téé ní xínani-dé Lázarú. Te càhú víhí ní tnahá-dé ní cuhú-dé, te ní xíndecu ndihí-dé cue cùha-dé tá Màriá ndihí tá Márta chi xíáⁿ ñùu-yu. ² Te tá Màriá-áⁿ cùu-xí xichí ní sódó àcití saháⁿ tnámí sahá Jèsús, te ní nadayichí-xi sahá-gá ndihí idi díqui-xi. Te cuéndá sá cùhú cùha-yu té Lázarú, ³ níu ní tendahá-yu ñáyiu náha tnúhu cuaháⁿ níu Jèsús, te xaháⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, téé io cùu iní-n io càhú tnähá-dé cuhú-dé —cáchí-yu xaháⁿ-yu xii-gá.

⁴ Te sá dúcáⁿ càa tnúhu ní sáá, níu ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Dico cuéhé-áⁿ chi vá cùu-dé sá cùu dúcáⁿ-dé, chi Yá Ndiòxí cuiní-gá sá quiní-yu nchaa sá cädá-gá cuéndá chiñuhu ñähá-yu xii-gá, te diu-ni ducaⁿ chiñuhu ñähá-yu xii yúhú Déhe-gá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

⁵ Te cuéi io cùu iní ñähá Jèsús xii té Lázarú ndihí cue cùha-dé ⁶ dico oré ní níhí-gá tnúhu, te ní cuyaa-gá úu-gá nduu níu ndécu-gá. ⁷ Te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Na quíhíⁿ tucu-o dístritú Jùdeá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁸ Te ní xáhaⁿ cué téé xica cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, vitna-ni cuiní cue téé isràél xíndecu yacáⁿ cuahá ñaha-güedé xii-n yúu

ní cùu, ¿te cuiní-ni tucu-n quíhíⁿ-n-ú? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Úxúú oré cùu iiⁿ nduu, te níu nduu na càca cuu-o, te ñá túu ná candaundee-ó chi cùtnuní níu-ó chi dító. ¹⁰ Dico níu niú ná càca cuu-o, te ìo ná candaundee-ó chi vá cùtnuní níu-ó —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Té Lázarú téé io váha tnähá tnúhu ndihí-o ní xidí-dé dico quíhíⁿ-ó chi ndocaní-o-dé —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, te níu xidí-dé te váa sa ta ndúha-dé cuaháⁿ —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Duha ní caháⁿ Jèsús, chi té Lázarú sa ní xíhí-dé te cue téé xica cuu ndihí-gá ní sani iní-güedé sá ní xidí ndisa-dé. ¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ ndáá-gá xii-güedé:

—Sa ní xíhí té Lázarú. ¹⁵ Váha-gá sá ñá ní saháⁿ-í quíngoto-í-dé, chi ndècu ingá chiuⁿ cada-í quiní-ndó, te quindáá iní ñáhá-gá-ndó xii-í, te vitna na quíhíⁿ-ó níu ndécu yíqui cuñú ndíi —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te té Mäxi téé xáhaⁿ-güedé cuachí ní xáhaⁿ-dé xii dava-gá-güedé:

—Na quíhíⁿ-ó nchàa-o chi yacáⁿ cuú-ó ndihí-dé —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cuéi na cùu ñáyiu dico ndotó-yu cundecú-yu ndihí-gá

¹⁷ Te oré ní sáá Jèsús ñúu Bètaniá, te ní xaháⁿ-yu sá sà ní cuu cùmí nduu ní xíhí té Lázarú. ¹⁸ Te ñúu-áⁿ cáá yàtni-ni-gá ñúu Jerusàlén, dàtná cuadava-ná oré cuhuⁿ-o ichi te saá-ó. ¹⁹ Núu xíáⁿ vái ñáyiu isràél ní saháⁿ-yu ní caháⁿ ndihí-yu tá Márta ndihí cùhú-xi tá Màriá, te ní sáñähá-yu tnúhu ndee iní sá dúcáⁿ ní xíhí cùha-yu. ²⁰ Te ní níhí tă Márta tnúhu sá ñúhú Jèsús ichi cuaháⁿ-gá níu ndécu-yu níu ní saháⁿ-xi ní sátnähá-xi-gá, te cùhú-xi tá Màriá ní ndóo-xi vehe. ²¹ Te oré ní naníhí tă Márta Jèsús, te ní xaháⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te níu díco ní xíndecu-n iha te vá cùu cùha-ndí ní cùu. ²² Te cuéi vitna

te núu ná sá ná càcáⁿ-n nűú Yá Ndiōxí te taxi-gá xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

23 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vá ndihú iní-n chi ndoto cúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

24 Te ní xáhaⁿ tă Mărtă:

—Ndáá chi sa xiní-i sá ndótó-dé ná quïtnahá nduu ndótó nchaa ñáyiú ní xihí —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

25 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú dandótó-í-yu cuéndá cundecú-yu ní caa ní quíhíⁿ ná sáa nduu. Te nchaa ñáyiú na quïndáá iní ñáhá xii-i, te cuéi na cùú-yu dico ndotó-yu cundecu-í ndihí-yu ní caa ní quíhíⁿ. **26** Te nchaa ñáyiú ndècu vívú ñuyíú-a te núu na quïndáá iní ñáhá-yu xii-i, te cundecu ndihí-í-yu ní caa ní quíhíⁿ. ¿Sàndáá iní-n tnúhu-a ñä? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii tá Mărtă.

27 Te xáhaⁿ-xi:

—Mestrú, sàndáá iní-i, te sàndáá tucu iní-i sá díú-n cùu-n Cristú Déhe Yá Ndiōxí, Yaá ní tendaha-gá véxi ñuyíú-a —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

Jèsús ndàhí-gá núu ní nguïndúxi té Lăzarú

28 Sátá dúcáⁿ ní cäháⁿ-xi te ní säháⁿ ngana-xi cöhú-xi tá Măriá, te dayuhu ní xáhaⁿ-xi:

—Yácáⁿ ní quexío Mestrú, te càna ñaha-dé xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

29 Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ cöhú tă Măriá sá cáná ñáha Jesú xii-xi, núu ndihí-ni ní xica-xi cuäháⁿ-xi núu ndécú-gá. **30** Te Jèsús vátá quïhu-gá xítí ñuú, chi ndècu-ni-gá núu ní säháⁿ tnahá ñáhá tă Mărtă. **31** Te ñáyiú isràél ndécú sähaha tnúhu ndee iní xii tá Măriá ndihí cöhú-xi ní sani iní-yu sá cuäháⁿ-xi núu yíndúxi cöhá-xi ndahyú-xi ní cäháⁿ-yu, núu nchicún-yu-xi cuäháⁿ.

32 Te ní sáá tá Măriá núu ndécú Jèsús te ní ngüíñí xítí-xi núu-gá, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mestrú, te núu dícó ní xïndecu-n iha te vá cùú cöhá-ni ní cùu —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

33 Te sá ní xiní Jèsús ndahyú tă Măriá ndihí ñáyiú isràél nchicún ñáhá cuäháⁿ, xíañ ío ní cuyica iní-gá. **34** Te ní xáhaⁿ-gá xií-yu:

—¿Ndéé ní taxi ndecu-ndo yïqui cuñú-dé-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te ní xáháⁿ-yu:

—Mestrú, néhé ná quíhíⁿ-ó te quiní-n —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

35 Te ní ndahyú-gá tnahá-gá. **36** Te ní xitnàha ñáyiú isràél:

—Súúní cùu iní-dé ndíi ni cùu —càchí-yu xitnàhá-yu.

37 Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Tée-a ní quide tátña-dé núu tée cuàá te ní ndúha. ¿Te násá ní cuu núu ñá túú ní quide tátña-dé té Lăzarú cuéndá sá vă cùú-dé ní cùu-i? —càchí-yu xitnàhá-yu.

Jèsús dándòto-gá té Lăzarú

38 Te io ní cuyica tucu iní Jèsús òré ní quexío-gá yuhu yáu núu ní chihí-güedé yïqui cùñú té Lăzarú. Te yuhu yáu-áⁿ ndèdí iiⁿ yúu. **39** Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Chí xocàni yúu-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Te ní xáhaⁿ tă Mărtă cöhá téé ní xihí-áⁿ:

—Mestrú, sa tucu säháⁿ-dé chi sa ní cuu cùmí nduu sá ní xihí-dé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

40 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Náa ñá díú ní càchí-i sá nüu na quïndáá iní-n, te quiní-n sá io càhnu cuu Yá Ndiōxí? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-xi.

41 Te ní xocáni-yu yúu ndèdí yuhu yáu-áⁿ. Te ní ndacoto-gá andiu, te ní xáhaⁿ-gá xii Tătă-gă Dútú Ndiōxí:

—Táu, ndacáⁿ tähù-í núu-n sá ní tèdoho-n tnúhu ní cäháⁿ-i. **42** Te yúhú sa náha-i sá ncháá-ni òré ndèdóho ñáha-n xii-i, dico duha cäháⁿ-i cuéndá sá ná tècú dóho nchaa ñáyiú ndècu iha cuéndá quïndáá iní-yu sá díú-n ní tendaha ñáha-n xii-i véxi-í ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii Dútú Ndiōxí.

43 Te sátá dúcáⁿ ní cäháⁿ-gá ndihí Yá Ndiōxí, te níhi ní cäháⁿ-gá xáhaⁿ-gá xii téé ní xihí-áⁿ:

—Lăzarú, tandée xiá! —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

44 Te ní ndee téé ní xihí-áⁿ yaú-áⁿ, te ndùtu dóo cuñíñí ndàha-dé ndihí sähá-dé, te dăhu tucu iiⁿ dóó núu-dé. Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Chí nándàxi-dé te daña-ndo-dé ná càcá-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Te nchaa ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xì tá Màriá cuáháⁿ ío várí-yu ní sándáá iní-yu Jèsús sá ní xiní-yu nàcuáá ní quide-gá.

46 Dico davá-yu ní sáháⁿ-yu núú cué téé cùu fariséú, te ní caní-yu cuéndú núú-güedé nàcuáá ní quide Jèsús. **47** Te cue téé cùu fariséú ndihí cue dútú cúnùu ní natacá-güedé ní xóo-güedé jùndá, te ní xítñáha-güedé:

—¿Násá cada-o?, chi téé-äⁿ ío várí sá várí yoo tnähí ndàcu cada quide-dé. **48** Te núú na dàña ío te nchaa ñáyiu quindáá iní ñáhá-yu xii-dé, te quixi cue téé ñuu Ròmá dangöyo-güedé veñúhu-o te danàa-güedé nchaa ñuu-ó —cachí-güedé xítñáha-güedé.

49 Te iiⁿ cue téé-áⁿ nání-dé Caifás, te cùnuu-gá-dé núú dàva-gá cue dútú cuiá-äⁿ, te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Nchòhó ni lùha ñá túú cùtnuní iní-ndó. **50** Te ni ñá sáha-ndo cuéndá sá várha-gá tnähá-ó, te núú na cùu iiⁿ-ni téé cuéndá nchaa ñáyiu isràél, te ñá díú sá dánàa ñaha-güedé xií-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

51 Dico téé Caifás chi ñá díú sá cùu iní méé-dé ní caháⁿ-dé, chi cuéndá sá cuiá-äⁿ ní cunuu-dé núú cué dútú, núú xíáⁿ Yá Ndióxi ní dácáhú iní ñáhá-gá nàcuáá caháⁿ-dé sá Jèsús cuú-gá sá cùu-xí nchaa ñáyiu isràél.

52 Te ñá díú cuéndá mee-ni ñáyiu-áⁿ cuú-gá, chi cuú-gá tnähá cuéndá nchaa ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xìí-gá, ñáyiu nchitenuu nihíi ñuyíú, te iiⁿ-ná cuú-yu ndihí-gá. **53** Núú ndéé nduuu-äⁿ ní ndatnúhu cue téé cùnuu núú ñáyiu isràél nàcuáá cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

54 Te xíáⁿ nuu ñá ní xíca cuu-gá Jèsús quiní ñáhá ñáyiu isràél, te ní queé-gá cuáháⁿ-gá ñuu Efráín, iiⁿ ñuu cáá yàtni yucu, yàcáⁿ ní ngüíñí-gá ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá.

55 Te ta cùyatni nduu cadá-yu vico pàscuá. Te cuéhé ñáyiu ní queé-yu ñuu-yu cuáháⁿ-yu ñuu Jerusálén cuéndá sá sá ndihí-yu nchaá-yu nduu íí, te tnähá nduu vico pascuá. **56** Te yàcáⁿ nándùcú-yu Jèsús ní cùu te ñá túú-gá òré-áⁿ, te ní naníhí tnähá-yu xítí veñúhu, te xítñáhá-yu:

—¿Násá sàni iní-ndó-í? ¿Quixi Jèsús vico áⁿ ñáhá? —cachí-yu xítñáhá-yu.

57 Te cue téé cùu fariséú ndihí cue dútú cúnùu sa ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiu sá núú nděda-ni càá-yu xiní-yu núú ndécú Jèsús te na càháⁿ-ni-yu cuéndá tñií ñaha-güedé xii-gá.

12

*Iiⁿ ñadihí chihí-áⁿ Jèsús acítí
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)*

1 Íñu-gá nduu cùmání tnähá vico pàscuá, te ní sáháⁿ Jèsús ñuu Bètaniá, ñuu té Lázarú téé ní dándótó-gá. **2** Te xíáⁿ ní cadúha-yu sá ní cudini Jesús. Te tá Márta ní sani-xi cöhó, te té Lázarú yíhí-dé mèsá ndihí Jèsús, ndihí dava-gá-güedé xéxí-güedé. **3** Te tá Márta níhíi xítí cuáha mee-ni yucu nardú, te ní sódó-xi sáhá Jèsús, te ní nadayichí-xi ndihí idi díquí-xi sáhá-gá. Te nihíi xítí vehe ní xíté nuu dicó acítí-áⁿ. **4** Te té Jùdás déhe té Xímú Iscarioté díu-ni iiⁿ téé xíca cuu ndihí-gá, téé cuáha cuéndá ñáhá xìí-gá núú cué téé cùu úhú iní ñáhá ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

5 —¿Ná cuéndá ñá ní cùyáhu acítí-a sá ùní ciéndú díhúⁿ denàriú cuu cuéndá ñáyiu ndàhú? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

6 Dico sá dúcáⁿ ní caháⁿ té Jùdás chi ñá díú sá ndisá ñùhu iní-dé ñáyiu ndàhú chi díco-ni iiⁿ ñádúhú cùu-dé, chi díu-dé néhé cuéndá-dé díhúⁿ-güedé nchaa-güedé te ní xóo duhu ñáhá-dé xii-güedé. **7** Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña, vá dásatú-n iní xíchí-a na tàxúha nahi-xi acítí-a, chi nàndihí ndéé oré ná nguindúxi-í. **8** Chi nchòhó chi cuuhu tnähá-ni ñáyiu ndàhú tnuú-ndó, dico yúhú chi vá nchaaá nduu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Tnähá té Lázarú cuíni-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé

9 Te várí ñáyiu isràél ní níhí-yu tnúhu sá ndécú Jèsús ñuu Bètaniá. Te ní sáháⁿ-yu cuéndá quiní-yu-gá, te quiní-yu tnähá té Lázarú téé ní dándótó-gá. **10** Te cue dútú cúnùu ní ndatnúhu-güedé ní cuu iiⁿnuu-güedé cuéndá sá cahni-güedé tnähá té Lázarú ní cùu, **11** chi díu cuéndá téé-áⁿ

nǐ cuu cuéhé ñáyiu isràél tá dàña ni-hnú-yu-güedé cuáháⁿ cuèndá sá nǐ sándáá iní-yu Jèsús.

*Jèsús cuánguihu-gá ñuuú Jerusàlén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)*

¹² Te nduu tnéé-áⁿ vái ñáyiu ní quexío ñuuú Jerusàlén cuèndá cundecú-yu vico, te ní níhí-yu tnúhu sá Jèsús saá-gá tnàhá-gá cundecu-gá vico-áⁿ, ¹³ núu ní xehndé-yu ndaha yùtnu ñúú, te nèhé-yu ní sáháⁿ ní sátnahá ñáhá-yu xii-gá. Te níhi ní caháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndiòxí! Te ducaⁿ-ni io càhnu cuu Yaá ní tendaha-gă véxi quindaha ñàha xii-o —duha ní cachí-yu.

¹⁴ Te Jèsús ní níhí-gă iiⁿ bùrru, te yòdo-gá-di cuáháⁿ. Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tutú Yá Ndiòxí núu càchí-xi:

¹⁵ Vá yùhú nchòhó cue ñáyiu ndècu ñuuú Sión,
chi iha véxi téé yìndaha ñaha xii-ndo yodo-dé iiⁿ bùrru.

Duha càchí-xi núu tutú-gá. ¹⁶ Dico cue téé xíca cuu ndihí Jesús ñá ní ndàcu iní-güedé nàcuáa càháⁿ-xi núu tutú Yá Ndiòxí nàcuáa cada Jèsús. Dico sátá cuàndaa-gá andiu càda cahnu ñaha Tátá-gă xii-gá, te ní ndacu iní-güedé sá dúcáⁿ yòdo tnuní nàcuáa cada-gá, te ducaⁿ ní cuu.

¹⁷ Nchaa ñáyiu ní xíndecu ndihí Jèsús oré ní dándótó-gă té Lázarú, ya yàcáⁿ ní caní-yu cuèndú núu ñáyiu nàcuáa ní quide ñaha-gă xii-dé. ¹⁸ Te vái-yu ní sáháⁿ-yu núu ndécu Jèsús cuèndá sá ní níhí-yu tnúhu ní quide-gá sá vă yōo tnàhí ndàcu cada. ¹⁹ Te cue téé cùu fariséú ní xítnàha-güedé:

—Ní xito-ndo nă ñá túú nàndihí sá quídé-ó-vá, chi nchaa ñáyiu ní chinchícún ñáhá-yu xii-dé —cachí-güedé xítnàha-güedé.

Ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél nàndùcú-yu Jèsús

²⁰ Te tnàhá ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ní sáháⁿ-yu vico ñuuú Jerusàlén ní quide càhnú-yu Yá Ndiòxí. ²¹ Te ñáyiu-áⁿ ní sáháⁿ-yu núu té Lípé téé ñuuú Bètsaidá, te ñuuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá. Te ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—Tátá, vá cündée iní-n càchí tnúhu-n nüu ndèé ndécu Jèsús, chi cuìní-ndí caháⁿ ndihí-ndí-gá —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

²² Te té Lípé ní naníhí-dé té Ndríxí te ní xáhaⁿ-dě nàcuáa càháⁿ-yu, te ndí ndùú-güedé ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa càháⁿ-yu. ²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vitna ní cuyatni oré cada càhnu ñaha Tátá-í xii-í, te quiní-yu sá io càhnu cuu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-yu nchaá-yu. ²⁴ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nüu iiⁿ tatá vá ngává-xí nüu ñúhú tèhyú-xi ña, te diu-ni ducaⁿ cùnduu-xi cundecu-xi. Dico iiⁿ tatá ná ngává nüu ñúhú xínu déhe-xi, te xíⁿ nádàcayá tnáhá-xí, te mee-xi tèhyú-xi. ²⁵ Te nchaa ñáyiu io ñúhú iní-xi cundecu ñuyíú-a ñá túú ñúhú iní-yu Yá Ndiòxí, te ñáyiu-áⁿ cuïta nihnu-yu. Te nchaa ñáyiu io ñúhú iní ñáhá xíi Yá Ndiòxí, ñáyiu-áⁿ cundecu-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiu cuìní cunu cuechi núu-í xíni ñuhu-xi natuha ñahá-yu xii-í, te nduu táchu-yu cundecu-yu núu nùhú-í cundecu-í. Te nchaa ñáyiu na cunu cuechi núu-í, te cada càhnu ñaha Tátá-í xíi-yu —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cahní ñàha-güedé xii-gá

²⁷ Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Ío ndihíhú iní-í. Te cùñaha-í xii Tátá-í taunihnu ñaha-gă nüu dicó sá cùú, dico vá cùú chi cuèndá tnàhí-a véxi-í —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xii Tátá-gă Dútú Ndiòxí:

—Táu, cada nàcuáa ní sani iní-n cùnduu cuendá sá ná cädá càhnu ñaha ñáyiu xii-n —cachí-gá xáhaⁿ-gă.

Te ducaⁿ te ní tecú ní caháⁿ Yá Ndiòxí ndéé andiu, te càchí-gá:

—Sa ní quide-í nàcuáa cachí ñáyiu sá io càhnu cuu-í. Te cada tucu-í cuèndá cada càhnu ñaha-gá-yu xii-í —cachí Yá Ndiòxí xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá.

²⁹ Te nchaa ñáyiu xíndecu ní tecú dóho-yu ní caháⁿ-gá, dico ñá túú ní sàni iní-yu sá méé-gă ní caháⁿ, chi davá-yu ní xítnàhá-yu sá ñúhú ní caháⁿ, te davá-yu ní xítnàhá-yu sá iiⁿ espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndiòxí ní caháⁿ. ³⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xíi-yu:

—Ñá díú cuèndá yúhú ní cäháⁿ Yă Ndiõxí, chi ní cäháⁿ-gá cuèndá sá nchòhó cundedóho-ndo. ³¹ Te vitna ní saá nduu càda ndáá Yă Ndiõxí cuéchi nchaa ñayiu ñuyíú-a, te ducaⁿ te vá cúnùu-gá yucu ñaväha. ³² Te na càta caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxí, te xíáⁿ cuú-í te níhí-yu tnúhu ní càa xico ñuyíú, te quïndáá iní-yu tnúhu-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

³³ Duha ní cäháⁿ-gá cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndoho-gá òré cuú-gá. ³⁴ Te ní xáhăⁿ-yu xii-gá:

—Nihí-ndí tnúhu sá núú tutú yódó tnùní tnúhu Yă Ndiõxí cäháⁿ-xi sá Crístú Yaá tendaha-gá quixi ñayiu-a cundecu-gá ní caa ni quíhíⁿ. ¿Te yòhó násá cäháⁿ-tu-n sá iiⁿ téé cùu ñaní tnáhá nchàa ñayiu ñuyíú-a cahni ñaha-güedé núú cùrúxí? Te cachí tnúhu-n ná cúttee-áⁿ —cächí-yu xáhăⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cùu-í dàtná iiⁿ ñuhú dáyèhé ñuyíú-a, dico sacú-ni nduu ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo. Te caça-ndo ìchi ndáá vitna dàyehé-gá-í núú-ndo chi na cùnee te vá cùtnùní-gá núú-ndo ndèé ichi quíhíⁿ-ndo.

³⁶ Quïndáá iní ñahá-ndó xii-í vitna ndècu ndíhi ñaha-gá-í xii-ndo dàndixi túu-í iní-ndo, cuèndá cutnùní iní-ndo nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiõxí, te cuu-ndo dëhe-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Te sátá dúcáⁿ ní cäháⁿ Jèsús, te ní quee-gá cuáháⁿ-gá iiⁿ núú vă ná níhí ñahá-yu xii-gá.

Ñáyiu isràél ñá cuìní-yu quïndáá iní-yu Jèsús

³⁷ Te cuëi ío väi sá vă yoo tnàhí ndàcu cada ní quide Jèsús ní xiní-yu, dico ní dûcaⁿ ñá túu ní sàndáá iní-yu-gá. ³⁸ Te ducaⁿ ní quidé-yu chi dacuitíí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíhi Chàiá ndíhi ní cäháⁿ tnúhu Yă Ndiõxí ndéé sanaha núú tutú-gá núú cächí-xi:

Yòhó Yaá cút Xítöhó-í, vá yoo iiⁿ sàndáá iní tnúhu cäháⁿ-ndí.

Te vá yoo iiⁿ cùtnuní iní-xi sá ìo càhnu cuu-n. Duha ní chídó tnùní ndíhi Chàiá núú tutú-gá.

³⁹ Te ñá ní sàndáá iní-yu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní tucu ndíhi Chàiá núú tutú Yă Ndiõxí nàcuáa cäháⁿ Jèsús:

⁴⁰ Mee Yă Ndiõxí ní quide-gá sá vă tècú tnùní-yu,

chi ní dädähu ndodo iní ñahá-gá xií-yu, chi ìo sàá iní-yu núú ñá ní cuìní-gá-yu quïndáá iní ñahá-yu xii-gá.

Te ni vă tûhá ñahá-yu xii yúhú cuèndá dacäcu nihnu-í-yu.

⁴¹ Duha ní chídó tnùní ndíhi Chàiá nàcuáa cäháⁿ Jèsús chi ní xiní ndíhi sá ìo càhnu cuu-gá.

⁴² Te cuëi ducaⁿ ní cuu dico titní cue téé cùnuu núú ñayiu isràél ní sàndáá iní ñahá-güedé xii-gá. Dico ñá túu ní xoo cäháⁿ ndáá-güedé chi ní xoo yùhú-güedé sá vă dâñá-gá cue téé cùu fariséú quíhu-güedé veñúhu. ⁴³ Chi ní xoo cudíiⁿ-gá iní-güedé sá cäháⁿ ñayiu dàcúúxí tnúhu cäháⁿ Yă Ndiõxí.

Ñáyiu ñá túu sàndáá iní tnúhu Jèsús cuíta nihnu-í-yu

⁴⁴ Jèsús níhi ní cäháⁿ-gá, te cächí-gá:

—Nchaa ñayiu na quïndáá iní ñahá xii-í, te ñá díú-ní mèe-í quïndáá iní-yu, chi tnàhá Tâtà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a quïndáá iní-yu. ⁴⁵ Te ñayiu xiní ñahá xii yúhú xiní-yu tnàhá Tâtà-í. ⁴⁶ Te yúhú véxi-í dandixi túu-í iní ñayiu ñuyíú-a cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiõxí, te nchaa ñayiu na quïndáá iní ñahá xii-í te vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha. ⁴⁷ Te núu ìo davá-yu ndèdóho-yu nàcuáa cäháⁿ-í te ñá túu tníi-yu tnúhu-í, te ñá díú yúhú dàcuíta nihnu-í-yu, chi ñá túu vëxi-í ñuyíú-a sá dàcuíta nihnu-í-yu, chi véxi-í sá dácäcu nihnu-í-yu. ⁴⁸ Te nchaa ñayiu na cùyíchí iní ñahá xii-í te ñá túu quide cuendá-yu nàcuáa cäháⁿ-í, te ñayiu-áⁿ ná sàá nduu te cuíta nihnu-í-yu chi ñá ní tníi-yu tnúhu ní cäháⁿ-í. ⁴⁹ Te yúhú ñá túu cäháⁿ-í tnúhu véxi iní mèe-í, chi mee Tâtà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cunduu tnúhu cäháⁿ-í danèhé-í ñayiu. ⁵⁰ Te yúhú xiní-í sá tnúhu ní táúchíúⁿ Tâtà-í cäháⁿ-í cút-xi iiⁿ sá văha sá cút xii-ndo chi nduu táhú-ndo cùndecu-ndo ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ, núu xiáⁿ cäháⁿ-í nchaa nàcuáa ní táúchíúⁿ-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

13

Jèsús náquète-gá sáhá cuè téé xìca cuu ndíhi-gá

¹ Te cùmání-gă tnahá vico pàscuá, te Jèsús sa nàha-gá sá sà ní cuyatni òré dàndóo-gá ñuyíú-a, te ndaa-gá núú ndécu Tátá-gă. Te ío ní cuu iní-gá nchaa ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xìi-gá, te ní quide ndisa-gá sá ní cuu iní ñáhá-gă xií-yu.

²⁻⁴ Te ní quíhu yucu ñáváha díqui té Jùdás déhe té Xímú Iscàrioté, te ní sani iní-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xìi-gá. Te Jèsús sa nàha-gá sá méé Yă Ndiòxí Yaá cùu Tátá-gă ní sáñaha-gă tnúhu ndee iní xii-gá sá cädá-gă núú-gă, te nàha-gá sá díú núú Tátá-gă ní quee-gá véxi-gá ñuyíú-a. Te saá nduu nàsáá tucu-gá núú Tátá-gă. Te cùdini Jesús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá ní cùu, te ní ndacuiñí-gá yuhu mèsá, te ní taunuú-gá iiⁿ dóó níhnú-gă, te ní queheⁿ-gá iiⁿ dóó ní dácútú-gă núú yíqui-gă. ⁵ Te ní chihi-gá ndute iiⁿ tñá, te xíáⁿ ní naquete-gá sáhá cuè téé xíca cuu ndihí-gá, te ndihí dóó ndútú núú yíqui-gă-áⁿ ní nadayìchí-gá sáhá-güedé.

⁶ Te òré naquete-gá sáhá té Xímú, àdi Pelú, ní cùu ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mestrú, ¿te yòhó naquete-n sähà-í-u?
—cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna ñá cùtnùní iní-n sá quídè-í-a dico sáá nduu te cutnùní iní-n —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ té Pélú:

—Yúhú chi vá iiⁿ ndùu te naquete-n sähà-í —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núú vá náquête-í sáhá-n áⁿ, te vá cädá-gă-n cuèndá sá ndécu ndihí ñaha-í xii-n —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁹ Te ní xáhaⁿ té Pélú:

—Te núú ducaⁿ te vá méé-ní sähà-í naquete-n, chi naquete-n tnàhá ndaha-í ndihí díqui-í —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Tée íchí ní xichi chi xíni ñuhu-xi sá sähá-na-dé ndoo, te ducaⁿ te nduu ndoo-dé níhíú-dé. Te nchòhó sa càndoo-ndo cuéí ñá ncháá-ndó càndoo —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹¹ Te ducaⁿ ní cäháⁿ Jèsús chi sa nàha-gá sá iiⁿ cuè téé-áⁿ cuáha cuèndá ñáhá-güedé

xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, xíáⁿ nüú ní xáhaⁿ-gă sá ñà túú càndoo-güedé nchaa-güedé.

¹² Te sátá ní naquete-gá sáhá-güedé, te ní ndéciñhu-gá dóó-gă, te ní nucóo-gá yuhu mèsá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te ní cutnùní iní-ndó sá ní quide ñaha-í xii-ndo-ăⁿ? ¹³ Te nchòhó váha-ni càháⁿ-ndó sá cúnùu-í, te dànani ñaha tucu-ndo Mestrú xii-í, te ndáá càháⁿ-ndó.

¹⁴ Te núú yúhú cùu-í Mestrú, te cùu tucu-í téé cùnuu te nàquete-í sáhá-ndó, te diu-ni ducaⁿ càda nchohó tucu naquete sáhá tnáhá-ndó. ¹⁵ Yúhú sànu ichi ñaha-í xii-ndo nàcuáa càda-ndo. ¹⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ní iiⁿ téé xínu cuechi ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí pàtróoⁿ-dé, te ni iiⁿ téé xíca chiuⁿ ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí téé tendaha ñaha xii-dé cuáháⁿ-dé chiuⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yúhú ndihí nchòhó. ¹⁷ Te núú ní cutnùní iní-ndó nàcuáa ní quide ñaha-í xii-ndo ña, te ducaⁿ càda tnaha-ndo te cuu váha iní ñáhá Yă Ndiòxí xii-ndo.

¹⁸ 'Yúhú, ñá túú càháⁿ-í cuèndá-ndó nchàa-ndo, chi yúhú sa nàha-í nàcuáa sàni iní iiⁿ iiⁿ nchòhó cue téé ní nanducu níhnu-í tnuú nchaa ñáyiu ñuhu ichi cuehé ichi duha ní cachí-í chitnahá ñáhá-ndó xii-í. Chi dacuitíí sá quéé ndäá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yă Ndiòxí núú càchí-xi: "Tée xéxi ndihí ñaha xii-í ngóo-dé cuu úhú iní ñáhá-dé", duha càchí-xi núú tutú-gá.

¹⁹ Te cùmání-gă sáá nduu càda ñaha-dé sá sání iní-dé, núú xíáⁿ càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-dé, chi na sáá nduu-ăⁿ te cutnùní iní-ndó sá yúhú cùu-í Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiòxí véxi ñuyíú-a. ²⁰ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchàa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sá tnàhá yúhú ní queheⁿ cuèndá-yu. Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sá tnàhá Tátá-í Dútú Ndiòxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuèndá-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càchí-gá sá té Jùdás cuáha cuèndá ñáhá-dé xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Te sátá dúcáⁿ ní cäháⁿ Jèsús te ío ní ndíhú iní-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ díú-ní
ìíⁿ nchòhó cuáha cuéndá ñahá-ndó xii-í núú
cuè téé cùu úhú iní ñahá —càchí-gá xáhaⁿ-gă
xii-güedé.

²² Te ní ngüíta cue téé xìca cuu ndíhi-gá
ndéhé ìíⁿ ndehe ìíⁿ núú tnáhá-güedé, chi
ñá ní cùtnuní iní-güedé ndédacàa-güedé
cuéndá-güedé ní cáháⁿ-gá. ²³ Te ìíⁿ téé-áⁿ
ío cùdíí iní ñahá Jèsús, te ndècu yatni-dé
diñi-gá cùdlni-dé ndíhi-gá. ²⁴ Te té Xímú, àdi
Pelú chi úú dìu-dé, ní quide-dé sèná núú
tée ndècu yatni diñi-gá-áⁿ sá càcán tnúhú-dé
núú-gă nüú ndédacàa-güedé cuéndá-güedé
ní cáháⁿ-gá. ²⁵ Te téé-áⁿ ní sáháⁿ ndehe
yatni-gá-dé diñi Jesús, te ní xáhaⁿ-dé xii-gá:

—Mèstrú, ¿ndédacàa-ndí cuéndá-ndí ní
cáháⁿ-n-i? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na chindóyo-í luha pàá, te téé na
cuáha-í te téé-áⁿ cùu-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gă
xii-dé.

Te ní chindóyo-gá luha pàá, te ní sáha-gá
té Jùdás déhe té Xímú Iscàrioté. ²⁷ Te oré ní
queheⁿ-dé pàá, te ní ngúndecu ndíhi ñaha
dùuⁿ-ná yucu ñáváha xii-dé. Te ní xáhaⁿ
Jèsús:

—Sá ní sani iní-n càda-n te cada
ndíhi-ni-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²⁸ Te ni ìíⁿ cue téé cùdini ndíhi-gá ñá
ní tècú tnùní-güedé násu ndùu tnúhu ní
xáhaⁿ-gă xii té Jùdás. ²⁹ Te dava-güedé
ní sani iní-güedé sá sá cuéndá sá ndécu
ndíhi-dé sá ñúhú díhúⁿ, te váa io ìíⁿ
sá cuáa-dé nàndíhi-güedé vico, àdi
dihúⁿ cuáha-dé ñáyiu ndàhú xáhaⁿ-gă ní
cáháⁿ-güedé. ³⁰ Te sa ní cundiⁿ queheⁿ
cuéndá té Jùdás pàá caxi-dé, te oré ní
níhí-dé pàá-áⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-o

³¹ Te sátá ní quee té Jùdás cuáháⁿ-dé, te ní
xáhaⁿ Jèsús xii dava-gá-güedé:

—Vitna te quiní-ndó ndíhi nchaa ñáyiu sá
io càhnu cuu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó
nchaa-ndo, te oré-áⁿ cutnùní iní-ndó sá io
càhnu cuu tucu mee Yá Ndiòxí. ³² Te nüú
yúhú quídé càhnu-í Yá Ndiòxí, te dìu-ni
ducaⁿ càda cahnu ñaha-gá xii yúhú, te ñá
túú-gă titní nduu te ducaⁿ càda-gá. ³³ Te
nchòhó cue déhe-í na càchí tnúhu-í sá sàcú

duha-ná nduu ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo.
Te nchòhó nanducu ñaha-ndo xii-í dico vá
ná níhí ñahá-ndó dàtná ní xáhaⁿ-í xii ñáyiu
isràél, te dìu-ni ducaⁿ càháⁿ-í nûú-ndó sá
vă ndácú-ndó quíhíⁿ-ndó nüú quíhíⁿ-í. ³⁴ Te
duha sànu ichi ñaha tucu-í xii-ndo nàcuáa
cada-ndo sá cùu iní tnáhá-ndó ìíⁿ ìíⁿ-ndo
datná yúhú cùu iní ñahá-í xii-ndo. ³⁵ Te
núú na cùu iní tnáhá-ndó ìíⁿ ìíⁿ-ndo ña, te
ducaⁿ te cutnùní iní nchaa ñáyiu sá cùu-ndó
cuè téé ní chitnahá ñahá xii-í —càchí-gá
xáhaⁿ-gă xii-güedé.

*Jèsús càháⁿ-gá sá té Pèlú vá nünuu-dé sá
xícá cùu ndíhi ñaha-dé xii-gá
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-
34)*

³⁶ Te ní xáhaⁿ té Xímú, àdi Pelú chi úú
dìu-dé, xii Jèsús:

—Mèstrú, ¿ndèé quíhíⁿ-n-í? —càchí-dé
xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna te vá ndácú-n càchicúⁿ ñahá-n
quíhíⁿ nüú quíhíⁿ-í, dico na sàá nduu te
dai sáá-n nüú cùndècu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă
xii-dé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná cuéndá nüú vá ndácú-í
canchicúⁿ ñahá-í xii-n quíhíⁿ vitna-i? Chi
yúhú ñá túú tnáhí yúhú-í cuéi na cùu-í sá
cuéndá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te ndáá sá xéhndé iní-n sá cuéi na
cùu-n cuéndá-í-u? Te na càchí tnúhu ndáá-í
xii-n sá cùmání-gă cana líhi, te úní xito
cáháⁿ-n sá ñá túú xìní ñahá-n xii-í —
càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

14

*Jèsús dánèhé ñahá-gă nàcuáa cada-o
nàsáá-ó nüú ndécu Yá Ndiòxí*

¹ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te ñá túú ná cani iní-ndó. Quíndáá
iní-ndó Yá Ndiòxí, te quíndáá iní-ndó
yúhú. ² Chi nüú ndécu Tàtä-í io nùne nüú
cùndècu-o, chi nüú ñahá ñá te sa càchí
tnúhu-í xii-ndo ni cùu. Te vitna na nùhú-í te
cada túha-í nüú cùndècu-ndo. ³ Te dàtnùní
quixi tucu-í te candeca ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ
cuéndá ìíⁿ-ni xìchi cundecu-o. ⁴ Te sa
ñaha-ndo ndéé quíhíⁿ-í te sa xìní-ndó ìchi
—càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ tě Măxí xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú xìní-ndí ndèé quíhíⁿ-n te da ichi-ná quiní-ndí —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cùu-í dàtná ⁱⁱn ichi te càhán-í tnúhu ndáá, te yúhú cada-í te naníhí tähú-ndó. Te ⁱⁱn dìi díí-ni yúhú cada-í te sáá-ndó nūú Yá Ndiõxí cundecu-ndo te nūú na quìndáá iní ñahá-ndó xii-í. ⁷ Te nūú dìcó cùtnùní ndisa iní-ndó yòo cuu-í-áⁿ, ducaⁿ te cutnùní iní-ndó yòo cuu Tátà-í ní cùu. Dico vitna dàtná sá ní xiní nūú-ndó Dütú Ndiõxí Yaá cùu Tátà-í cada iní-ndó, chi ní xiní-ndó yúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tě Lìpé xii-gá:

—Mèstrú, danèhé ñahá xii-ndí Dütú Ndiõxí chi na cùu váha iní-ndí —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Lìpé, ¿te náa ñá túú xìní ñahá-n xii-í? Te sa ní cuu vâi nduu ndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, chi ñáyiu xìní ñahá xii-í te xìní-yu tnähá Tátà-í. ¿Te ná cuéndá yòhó càchí-n sá dánèhé ñahá-í xii-ndo Tátà-í? ¹⁰ ¿Náa ñá túú sàndáá iní-ndó sá yúhú ndécù-í ndihí Tátà-í? Te mee-gă ndécú ndihí ñaha-gá xii-í. Te nchaa tnúhu càhán-í nūú-ndó ñá túú càhán-í sá vêxi iní mée-í, chi Tátà-í Yaá ndécú ndihí ñaha xii-í chíndée ñaha-gá quídè-í chìuⁿ-gá. ¹¹ Te quìndáá iní-ndó sá yúhú ndécù-í ndihí Tátà-í, te ducaⁿ mée-gá ndécú ndihí ñaha-gá xii-í. Te nūú ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càhán-í-a, te dandàcu iní-ndó nchaa chiuⁿ ta quide-í véxi, te quìndáá iní ñahá-ndó. ¹² Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiu na quìndáá iní ñahá xii-í, te cadá-yu chìuⁿ quide-í te càhnu-gá chìuⁿ cadá-yu chi yúhú núhú-í nūú ndécú Tátà-í cundecu-í nàcuáa níhí ndéé-gă-yu cundecu-yu. ¹³ Te nchaa sá ná càcáⁿ-ndó te taxi-í te nūú na quìndáá iní ñahá-ndó xii-í, te nchaa cada-í cuéndá cutnùní iní ñáyiu sá ĩo càhnu cuu Tátà-í Dütú Ndiõxí. ¹⁴ Te yúhú cada-í nchaa sá cuiní-ndó càcáⁿ tähú-ndó nüù-í, te nūú na quìndáá iní ñahá ndisa-ndo xii-í.

Jèsús càchí-gá sá téndàha-gá Espíritu Yá Ndiõxí quixi cundecu ndihí-o

¹⁵ "Te nūú nchòhó cùu iní ñahá-ndó xii-í te tnii-ndo nchaa tnúhu càhán-í. ¹⁶ Te yúhú cacáⁿ tähù-í nūú Tátà-í sá téndàha-gá Espíritu-gá quixi cundecu ndihí-ndo càu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te chindee ñaha-xi xii-ndo ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁷ Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xìní-yu Espíritu Yá Ndiõxí te ni vă cùu cùndecu ndihí-yu. Dico nchòhó sa xìní-ndó Espíritu-gá te ndècu ndihí ñaha-xi xii-ndo. Te sáá ⁱⁱn nduu te cunuu Espíritu-gá iní-ndó. ¹⁸ Te yúhú vá dáñá níhnu ñaha-í xii-ndo, chi quixi tucu-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te sácú duha-ná nduu ndècu-í te vá quiní ñahá-gă ñáyiu xii-í, dico nchòhó chi quiní ñahá-ní-ndó xii-í. Te ducaⁿ-ni cùndecu-ndo ichi váha chi cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ni caa ni quíhíⁿ. ²⁰ Te dàvá-áⁿ cutnùní iní-ndó sá ndécù-í ndihí Tátà-í, te ducaⁿ nchòhó cundecu ndihí ñaha-ní-ndo xii-í. ²¹ Te nchaa ñáyiu dàcuaha tnúhu-í te tnii-yu, ñáyiu-áⁿ quídé ndisá-yu sá cùu iní ñahá-yu xii-í. Te ducaⁿ Tátà-í cùu iní ñahá-gă xií-yu, te ducaⁿ-ni yúhú cùu iní-í-yu tucu, te ducaⁿ te cùtnuní iní-yu sá ndécú ndihí-í-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²² Te ní caháⁿ ⁱⁱn téé nàni Judás dico ñá díú tě Jùdás déhe té Xímú Iscàrioté ní caháⁿ, chi ingá té Jùdás ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, ¿nása cada-n cuéndá cutnùní iní-ndí sá cùndecu ndihí ñaha-n xii-ndí, te ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha vá cùndecu ndihí-í-yu-i? —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu cùu iní ñahá xii-í te tnii-yu tnúhu càhán-í, te ñáyiu-áⁿ cùu iní ñahá Tátà-í xií-yu, te yúhú ndihí Tátà-í ndécú-ndí ndihí-í-yu. ²⁴ Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu iní ñahá xii-í te ñá túú tnii-yu tnúhu càhán-í. Te nchaa tnúhu ní caháⁿ-í ní xíndèdóho-ndo chi Tátà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní dácáhú iní ñahá-gă xii-í, te ñá díú mée-í ní càhu iní-í tnúhu caháⁿ-í.

²⁵ 'Duha nduu tnúhu càhán-í núú-ndó vîtna ndecu ndihí ñaha-gá-í xii-ndo. ²⁶ Dico Yá Ndiõxí tendaha-gă Espíritu-gá quixi-xi cada-xi núù-í taxi-xi tnúhu ndee iní xii-ndo, te díu-xi chindee ñaha-xi xii-ndo te danèhé ñahá-xi xii-ndo nchaa sá cùmǎní quiní-ndó,

te diu-ni-xi dandàcu iní ñáhá-xí xii-ndo nchaa nacuáa ní caháⁿ-í.

²⁷ 'Te yúhú chindee chìtuu ñaha-í xii-ndo io váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo datná yúhú io váha cuu iní-í ndécu-í, chi sa ta cùyatni nduu núhú-í. Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í sá chíndée ñaha-í xii-ndo, te vá cádà-í dàtná quídé ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha. Te ni vă ndihú iní-ndó, te ni vă yùhú-ndo. ²⁸ Te sa ní xíndèdóho-ndo ní caháⁿ-í sá nùhú-í, te quixi tucu-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. Te núu ndisa cùu iní ñáhá-ndó xii-í ñá, te oré ní níhí-ndó tnúhu sá nùhú-í núu ndécu Tátà-í, te cudíi iní-ndó ní cùu, chi io càhnu cuu-gá dàcúúxí yúhú. ²⁹ Te sa ní cachí tnúhu-í sá nùhú-í, te na sàá oré nùhú-í núu ndécu Tátà-í, te quindáá iní ñáhá-ndó xii-í.

³⁰ 'Te ñá túú-gă vái tnúhu ndatnúhu ndihí ñaha-í xii-ndo chi sa véxi yulu ñáváha sá táxí tnùní ñuyíú-a, dico vá táxí tnùní ñáhá-xí xii-í yúhú. ³¹ Te cada-í nchaa nacuáa ní táúchíúⁿ Tátà-í cuéndá cutnùní iní nchaa ñáyiu ñuyíú-a sá yúhú io cùu iní-í-gá. Te vitna chí ndácuñí ná quíhíⁿ-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

15

Cuéndáyoho yáha stilé ndihí nchaa dité-xi

¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Yúhú cùu-í dàtná yoho yáha stilé, te Tátà-í cùu-gă dàtná iinⁿ téé xito yoho yáha stilé-áⁿ. ² Te nchaa ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xii-í cùu-í dàtná dité nchaa yoho yáha stilé-áⁿ. Te téé xito yoho yáha stilé-áⁿ xéhndé-dé nchaa dité-xi sá ñá cùní-gá-xi cuuⁿ ndéhé-xi, te ndàda ndoo-dé nchaa dité-xi sá cùuⁿ cuéndá cuuⁿ-gá. ³ Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó, chi sa ní xócuñí nchaa sá cuéhé sá dúhá ndècu ndihí-ndo, chi ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní caháⁿ-í. ⁴ Te cuu iinⁿ nuu-ndo cùndecu ndihí ñaha-ndo xii-í, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. Chi núu iinⁿ yutnu vidi ná quéndée dité-xi, te dité-xi sá ní quendeé-áⁿ vă cùuⁿ-gă sávìdí-xi chi duuⁿ duuⁿ ní xíta-xi. Ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó chi vá ndácú-ndo càda-ndo chiuⁿ-í, te núu vá cùndecu ndihí ñaha-í xii-ndo.

⁵ 'Chi yúhú cùu-í dàtná yutnu vidi-áⁿ, te nchohó cùu-ndo dàtná nchaa dité-xi. Te nchaa ñáyiu cùu iinⁿ nuu ndihí ñaha xii-í,

te ndècu ndihí-í-yu, te ndàcú-yu quidé-yu chìuⁿ-í. Te núu vá cùu iinⁿ nuu ndihí ñaha-yu xii-í, te vá ndácú-yu cadá-yu chìuⁿ-í. ⁶ Te nchaa ñáyiu vá cùu iinⁿ nuu ndihí ñaha xii-í, te yáha-yu dàtná yáha iinⁿ dité yutnu vidi sá ñá túú cùuⁿ sávìdí-xi, chi xéhndé-güedé yíchí-xi, te sàhmi-güedé.

⁷ 'Cuu iinⁿ nuu ndihí ñaha-ndo xii-í, te vá nácuànaa-ndo nacuáa ní caháⁿ-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te náni cuiní-ndó cắcáⁿ-ndo nùu-í te taxi-í. ⁸ Te núu nchohó ná càdá váha-ndo cùndecu-ndo, te io cada càhnu-ndo Tátà-í, te ducaⁿ cùtnuní sá ndisá cùu-ndo cue téé ní chitnahá ñáhá xii-í. ⁹ Te yúhú io cùu iní ñáhá-í xii-ndo dàtná cùu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-í. Te cada-ni-ndo mèe-ni sá váha cuéndá cudíi iní ñáhá-gá-í xii-ndo.

¹⁰ Te núu na quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní caháⁿ-í, te io cuu iní ñáhá-í xii-ndo, chi yúhú ducaⁿ io sàndáá iní-í Tátà-í quídè-í nchaa nacuáa ní caháⁿ-gá, te xiáⁿ nüu io cùu iní ñáhá-gá xii-í.

¹¹ 'Duha càháⁿ-í núu-ndo cuéndá cudíi ndisa iní-ndó dàtná cùdíi iní mèe-í. ¹² Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuéndá sá cùu iní tnáhá-ndó iinⁿ iinⁿ-ndo datná cùu iní ñáhá-í xii-ndo. ¹³ Te núu ní xíhó sá cùu-xí iinⁿ téé io váha tnáhá tnúhu ndihí-o, te xiáⁿ cutnùní iní ñáyiu sá io cùu iní-ó-dé. ¹⁴ Te nchohó cuu-ndo cué téé io váha tnáhá tnúhu ndihí-i te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í. ¹⁵ Te vá cùñaha-gá-í xii-ndo sá cùu-ndo cué téé xínu cuechi nùu-í, chi ni iinⁿ téé xínu cuechi ñá túú xíní-dé ná quídé pàtróoⁿ-dé. Te yúhú càchí-í xii-ndo sá cùu-ndo cué téé io váha tnáhá tnúhu ndihí-i, chi ní cachí tnúhu-í nchaa nacuáa ní caháⁿ Tátà-í. ¹⁶ Te ñá diú nchohó ní càháⁿ ñáhá-ndó xii-í yúhú, chi yúhú ní caháⁿ ñáhá-í xii-ndo. Te yúhú tauchìuⁿ-í quíhíⁿ-ndo càda-ndo nchaa nacuáa ní caháⁿ-í, chi tnúhu-áⁿ vă ndihí níhnu-xi. Te ducaⁿ nchaa sá ná càcáⁿ-ndo nüu Tátà-í Yá Ndiòxí te taxi-gá, te núu na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í. ¹⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sá cùu iní tnáhá-ndó iinⁿ-ndo.

Ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní-yu Jésús ndihí nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá

¹⁸ 'Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cùu quiní ñáhá-yu xii-ndo, te sa

nàha-ndo sá díhna-gá yúhú ní ngüíta-yu ducaⁿ ñà cíú quìní ñáhá-yu xii-í. ¹⁹ Te núu dícó tnàhá nchòhó ndécu-ndó ichi cuehé ichi duha ña, te cuu iní ñáhá-yu xii-ndo dàtná cíú ìní tnáhá-yu ndí mèé-yu ni cùu. Te yúhú ní nanducu nìhnu ñaha-í xii-ndo tnùú ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, núu xíáⁿ ío cùu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo cuéndá sá ñà túú-gá chítnàhá-ndö-yu. ²⁰ Te dandàcu iní-ndó nàcuáa ní caháⁿ-í sá ní iíⁿ téé xínu cuechi ñá túú cùnnu-dé dàcúúxí pàtróoⁿ-dé. Te yúhú cíú ushman iní ñáhá-yu, te diú-ni ducaⁿ càda ñáhá-yu xii-ndo nchòhó. Te núu dícó ní tníⁿ-yu tnúhu ní caháⁿ-í ñá, te diú-ni ducaⁿ tníⁿ-yu tnúhu caháⁿ-ndó nüü-yu ni cùu. ²¹ Te ducaⁿ càda ñáhá-yu xii-ndo sá cuéndá-í, chi ñá xiní-yu Tátà-í Yaá ní tendaha ñáha xii-í véri-í ñuyíú-a.

²² 'Te váa vá cíndècu cuéchi-yu ni cùu, te núu ñá túú yúhú ní caháⁿ-í nüü-yu, te vitna vá cíú tnàhí cachí-yu sá ñà túú cuéchi-yu. ²³ Chi nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xíi-í, te cùu úhú iní-yu tnàhá Tátà-í. ²⁴ Te váa ni iíⁿ cuéchi-yu vá cíndècu ni cuu, te núu dícó ñá túú ní xiní-yu nchaa sá ní quide-í sá vă yoo tnàhí ndàcu cada. Te cuéi ní xiní-yu dico dai cùu úhú iní ñáhá-yu xii-í ndihí Tátà-í. ²⁵ Te duha quídé-yu chi dacuítíí quèe ndáá-xi nàcuáa yodo tnuní núu tutú Yá Ndiòxí sá dácuahá-yu, chi càchí-xi sá ñá túú ná cuéchi-í te cuu úhú iní ñáhá-yu xii-í.

²⁶ 'Te Espíritu Tátà-í Dútú Ndiòxí sá ndécu nüü-gă tendaha-í quixi chindée ñáha-xi xii-ndo, te canu ichi ñáha-xi nàcuáa cundecu-ndo, te Espíritu-áⁿ caháⁿ ndáá-xi cuéndá cutnùní iní nchaa ñáyiu yoo cùu-í. ²⁷ Te nchòhó tnàhá-ndó caháⁿ váha-ndo cuéndá-í cuéndá cutnùní iní-yu yoo cùu-í, chi náha-ndo sá ndéé òré ní ngüíta-í quídé-í chìuⁿ Tátà-í ní chítnahá ñáhá-ndó xii-í — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

16

¹ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Duha càháⁿ-í cuéndá ná nanchòcava iní-ndó núhú-ndó ichi cuehé ichi duha. ² Chi vá dáñá-gă-güedé quíhu-ndo vëñúhu, te ni vă cíú-gă quiní ndee ñáhá-güedé xii-ndo. Te sáa iíⁿ nduu te cahni ñáha-güedé xii-ndo, te xíáⁿ cuu cahaⁿ-güedé sá quídé-güedé chìuⁿ Yá Ndiòxí. ³ Te ducaⁿ

càda-güedé chi ñá túú xiní-güedé Tátà-í, te ni ñá túú xiní ñáhá-güedé xii yúhú. ⁴ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núu-ndó, chi na sáa òré te ndacu iní-ndó nchàa tnúhu sá sá ní cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada ñáha-güedé xii-í.

Nchaa chìuⁿ quide Espíritu Yá Ndiòxí

'Te ñá túú ní càchí tnúhu-í xii-ndo ndéé díhna chi ndècu ndihí ñáha-í xii-ndo. ⁵ Dico vitna sa ta cùyatni nduu núhú-í núu ndécu Tátà-í Yaá ní tendaha ñáha xii-í véri-í ñuyíú-a. Te ni iíⁿ nchohó ñá túú xícaⁿ tnúhú-ndó nüü-í nüu ndéé quíhíⁿ-í. ⁶ Chi mee-ni sá ndihí iní-ndó sá dúcáⁿ ní caháⁿ-í. ⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá văha-gá sá cíú-xí-ndó nüu núhú-í, chi tendaha-í Espíritu Yá Ndiòxí quixi cundecu ndihí-ndo chindée ñáha-xi, chi núu vá núhú-í te vá quíxi Espíritu-gá cundecu ndihí-ndo chindée ñáha-xi xii-ndo. ⁸ Te na quíxi Espíritu-gá te dandíxi túu-xi iní nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sá ñá túú quide váha-yu. Te dacàhu iní ñáhá-xí sá ndécu iíⁿ ichi váha ichi ndáá, Te Espíritu-gá-áⁿ cada-xi nàcuáa cutnùní iní-yu sá Yá Ndiòxí cada ndáá-gá cuéchi-yu. ⁹ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá ndécu cuéchi-yu, chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-í. ¹⁰ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuéndá ichi váha ichi ndáá, chi yúhú núhú-í núu ndéé Tátà-í, te nchòhó vá quiní ñáhá-gă-ndó. ¹¹ Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá Yá Ndiòxí cada ndáá-gá cuéchi-yu, chi sa ní caháⁿ-gá sá yúcú ñáváha sá taxí tnùní ñuyíú-a quíhíⁿ-xi núu ùhú núu ndàhú.

¹² 'Te văi-gá tnúhu ndècu cachí tnúhu-í xii-ndo, dico nchòhó chi vá cíndèe iní-ndó cíndedóho-ndo nchàa vitna. ¹³ Te na quíxi Espíritu Yá Ndiòxí, Espíritu càháⁿ ndáá cuíti, te Espíritu-áⁿ danéhé ñáhá-xí nchàa tnúhu váha tnúhu ndáá. Te vá dácàhu iní ñáhá-xí xíi-ndo sá vëxi iní méé-xí chi dacàhu iní ñáhá-xí nchàa sá càháⁿ Yá Ndiòxí, te cachí tnúhu-xi nchaa nàcuáa cada-xi ndéé núu cuahán núu vëxi-gá. ¹⁴ Te Espíritu-gá-áⁿ cada càhnu ñáha-xi xii yúhú chi ndècu ndihí-xi tnúhu-í, te danéhé ñáhá-xí xíi-ndo. ¹⁵ Te nchaa sá ndécu ndihí Tátà-í ndécu ndihí-í tnàhá-í, núu xíáⁿ càchí-í sá Espíritu-gá danéhé ñáhá-xí nchàa tnúhu-í xii-ndo.

Nchaa ñáyiu ndíhú iní-xi nduu díi iní-yu na quixi tucu Jesús

16 'Te iiⁿ úú-ná nduu ndècu-í te vá quiní ñáhá-gá-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quiní ñáhá tucu-ndo xii-í, te ducaⁿ chi núhú-í núú ndécu Tátá-í —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

17 Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-gá nüu ní ngüíta iiⁿ úú cue téé xíca cuu ndihí-gá xítnàha-güedé:

—¿Násá ndùu-tu tnúhu caháⁿ-gá sá cáchí-gá sá iiⁿ úú-ná nduu ndècu-gá te vá quiní-gá-ó-gá, dico núú sàcú-ni nduu te quiní tucu-o-gá-i?, chi núhú-gá núú ndécu Tátá-gá —cáchí-güedé xítnàha-güedé.

18 Te xítnàha tucu-güedé:

—¿Násá cuaháⁿ-tu tnúhu-ăⁿ sá sàcú-ni nduu? Te ñá tècú tnùní-ó násá ndùu tnúhu caháⁿ-gá —cáchí-güedé xítnàha-güedé.

19 Te Jésus ní cutnùní iní-gá sá cuiní-güedé cacaⁿ tnúhu-güedé núú-gá násá ndùu tnúhu ní caháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ-gá:

—Cuéndá sá ní cachí-í sá iiⁿ úú-ná nduu ndècu-í te vá quiní ñáhá-gá-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quiní ñáhá tucu-ndo xii-í ní cachí-í, ¿xiāⁿ ndúcú tnúhu núú tnáhá-ndó-ăⁿ? —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

20 Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Te na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchòhó ndíhú víhí iní-ndó te ndáhyú-ndó, dico nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha chi da cudíi iní-yu. Dico nchòhó ñáyiu ndáhyú chi sáá nduu te nduu díi iní-ndó. **21** Chi dàtná cuiní-ndó cùu iiⁿ ñadihí ñaha ní tnahá nduu cacu déhe-xi vài sani iní-aⁿ sá quidé ühú ñáhá-xí. Dico na yáha cacu déhe-aⁿ, te ñá túú-gá ndácú iní-aⁿ sá ní quide úhú ñáhá-xí xii-aⁿ chi mee-ná sá cùdíi iní-aⁿ déhe-aⁿ. **22** Ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchohó vitna chi ndihú iní-ndó sá nùhú-í, dico quixi tucu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te òré-áⁿ te cudíi ndisa iní-ndó, te vá yōo iiⁿ-gá dandíhú iní ñáhá xii-ndo davá-áⁿ.

23 'Te dàvá-áⁿ ñà túú-gá ná nducu tnúhu-ndo nüù-í. Te na cáchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá Tátá-í taxi-gá nchaa sá ná cacaⁿ-ndó nüú-gá nüu na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í. **24** Te ndéé vitna vátá dúcáⁿ-gá cada-ndo cacaⁿ-ndó. Dico cacaⁿ-ndó nüú-gá nüu ná cuiní-ndó te

taxi-gá cuéndá cudíi ndisa iní-ndó —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Xítohó Jesucristú ní cunuu tnúhu-gá núú yucu ñaváha

25 Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Mee-ni ní chidáhu ndodo-í tnúhu ní caháⁿ-í nüú-ndó, dico sáá nduu te vá chidáhu-gá-í tnúhu caháⁿ-í, chi caháⁿ ndáá-na-í cuéndá Tátá-í. **26** Te dàvá-áⁿ cacaⁿ-ndó nüú Tátá-í nüu ná cuiní-ndó te taxi-gá, te nüu na quindáá iní ñáhá-ndó xii yúhú Déhe-gá. Te ñá túú-gá xíni ñuhu-xi sá yúhú cacaⁿ-í nüú-gá cuéndá-ndó chi cacaⁿ méé-ná-ndó. **27** Chi mee Tátá-í io cùu iní ñáhá-gá xii-ndo cuéndá cùu iní ñáhá-ndó xii-í, te sàndáá iní-ndó sá nüú-gá ní quee-í véxi-í. **28** Te yúhú ní quee-í nüu Tátá-í véxi-í ñuyíú-a, te vitna dàndoo-í ñuyíú-a te núhú-í nüu ndécu-gá —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

29 Te ní xáhaⁿ cué téé xíca cuu ndihí-gá:

—Vitna chi caháⁿ ndáá-ná-n, ñá túú-gá chidáhu-n tnúhu caháⁿ-n. **30** Te vitna ní xiní-ndí sá io váha cùtnuní iní-n nchàa nacuáa cùu, te cùtnuní iní-n nchàa nacuáa sàni iní nchaa ñáyiu. Te ñá túú xíni ñuhu-xi nágá nducu tnúhu-yu núú-n chi nchaa sa ní dátuu-n nüü-yu. Te xiāⁿ nüu sàndáá iní-ndí sá nüú Yá Ndióxí ní quee-n vëxi-n —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

31 Te ní xáhaⁿ Jésus:

—¿Te vitna sàndáá iní-ndó-ăⁿ? **32** Vitna ní sáá nduu ní sáá òré sá ncháá nchòhó cuténuu-ndo càa iiⁿ caa úú cuu-ndo, te dàndoo mee ñàha-ndo xii-í. Dico ñá díú mée díi-í quendoo chi ndècu ndihí-í Tátá-í. **33** Duha caháⁿ-í cuéndá cuu váha iní-ndó cùndecu-ndo, chi ñuyíú-a cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo, dico ni vă yúhú-ndó chi yúhú sa ní dáquéé tħħu-í nchaa sá cuéhé sá dühá io ñuyíú-a —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

17

Jésus xícaⁿ tħħu-gá núú Tátá-gá Dútú Ndióxí cuéndá cue téé xíca cuu ndihí-gá

1 Te sátá dúcáⁿ ní caháⁿ Jésus te ní nda-coto-gá andiū, te ní xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndióxí:

—Táu, vitna ní sáá nduu càda cahnu ñaha-n xii-í cuéndá ducaⁿ càda cahnu ñaha-í

xii-n. ² Chi mee-n nǐ cachí-n sǎ táchí tnùní-í nchaa ñáyiu ñuyíú-a, te dàcacu nihnu-í nchaa ñáyiu ní cachí-n nánhí tähú. ³ Te cundecu ndihí-ó-yu ni caa ni quíhíⁿ, chi sàndáá iní ñáhă-yu sá iiⁿ dìi díi-ni yòhó cúú-n Ndiõxí ndisa, te ducaⁿ xiní ñáhă-yu xii yúhú Jesucristú téé ní tendaha-n věxi ñuyíú-a.

⁴ 'Te yúhú ní chiñuhu ñaha-í xii-n ñuyíú-a, te ní xínu chìuⁿ ní cachí-n càda-í. ⁵ Táu, vitna na násáá-í núú-n te cada càhnu ñaha-n xii-í dàtná ní xóo cada càhnu ñaha-n xii-í ndéé cútñahá vátá ngäva-gá ñuyíú.

⁶ 'Te nchaa ñáyiu ní nanducu nihnu-n tnuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, ní taxi cuèndá-n-yu, te ní xáhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n. Te cuèndá-n cùu-yu, te ní taxi cuèndá-n-yu, te ní sàndáá iní-yu tnúhu-n. ⁷ Te vitna ní cutnùní iní-yu sá ncháá tnúhu ndècu ndihí-í díu-ni mee-n ní taxi-n. ⁸ Te ní dánèhé-í-yu nchaa tnúhu sá ní dánèhé ñáhá-n xii-í, te ní sàndáá iní-yu. Te ní cutnùní iní-yu sá núú-n ní quee-í véxi-í, te ní sàndáá iní-yu sá yòhó ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a.

⁹ 'Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n cuèndá nchaa ñáyiu ní taxi cuèndá-n. Te ñá túú càháⁿ ndàhú-í núú-n cuèndá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cuèndá nchaa ñáyiu ní taxi cuèndá-n càháⁿ-í, chi cuèndá-n cùu-yu. ¹⁰ Te nchaa sá cùu cuèndá-í cùu-xí cuèndá-n, te nchaa sá cùu cuèndá-n cùu-xi cuendá-í tnàhá-í. Te xíquide càhnu ñahá-yu xii-í.

¹¹ 'Te yúhú vá cündècu-gá-í ñuyíú-a, dico mèé-yu chi cundecu-ní-yu, te yúhú ndixi-í núú ndécu-n. Táu, yòhó io yiñuhu ndecu-n, te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n sá ní yùhu ní iní-n coto-n nchaa ñáyiu ní taxi cuèndá-n, ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-í cuèndá sá iiⁿ-ni ìchi cuú-yu cundecu-yu dàtná iiⁿ-ni cùu nchoo. ¹² Chi òré ndécu-í ndihí-í-yu ñuyíú-a ní xito-í-yu nàcuáa cùu iní-n, te ni iiⁿ-yu ñá túú ní xíta nihnu, chi iiⁿdìi-ni té Jùdás ní xíta nihnu tnàhí-dé, te ducaⁿ ní cuu cuèndá sá ní quee ndáá-xi nàcuáa yòdo tnuní núú tutú-n.

¹³ 'Te vitna sa ndixi-í núú ndécu-n, dico nini ndècu-gá-í ñuyíú-a duha càháⁿ-í cuèndá sá cùdii iní-yu dàtná cùdii iní mèé-í. ¹⁴ Te yúhú ní dánèhé-í-yu tnúhu-n, dico nchaa

ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní ñáhă-yu xií-yu cuèndá sá ñá túú-gă ndécu-yu ichi cuèhé ichi duha-áⁿ dàtná yúhú ñá túú ndècu-í ichi-áⁿ. ¹⁵ Te ñá túú càhí-í sá xóçaní-n-yu ñuyíú-a, dico càháⁿ ndàhú-í núú-n sá dácäcu nihnu-n-yu núú yucu ñaväha. ¹⁶ Te yúhú ñá túú ndècu-í ichi cuèhé ichi duha, te ducaⁿ mèé-yu ñá túú-gă ndécu-yu ichi cuèhé ichi duha. ¹⁷ Te ío na cùndecu yihi ñuhu-gá-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n, chi cùu-xi iiⁿ tnúhu ndáá. ¹⁸ Te dàtná ní tendaha ñaha-n xii yúhú véxi-í tnuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, ducaⁿ càda-í tendaha-í-yu quíhíⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu-í tnuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. ¹⁹ Te yúhú ndécu yiñuhu-í núú-n, te cada ñaha-n xii-í nàcuáa cùu iní-n sá cuèndá-yu, te ducaⁿ te cundecu yiñuhu-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n.

²⁰ 'Te ñá díu cuèndá mee-ni ñáyiu sa ní sàndáá iní-xi càháⁿ ndàhú-í núú-n, chi tnàhá cuèndá nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xii-í ndéé idá-gá nüu na cùndedóho-yu tnúhu càháⁿ ñáyiu na tendaha-í. ²¹ Te xicáⁿ tähù-í núú-n sá ncháá-yu iiⁿ-nä ichi na cùu-yu, te iiⁿ-nä cani iní ndihí ñáhá-yu xii-o dàtná cùu nchòo iiⁿ-ni cuu-o. Te ducaⁿ iiⁿ-nä cuu-o ndihí-í-yu cuèndá sá ná quindáá iní nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sá díu-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a. ²² Te nchaa sá vähä ní taxi-n ndècu ndihí-í ní dánèhé-í-yu cuèndá sá iiⁿ-nä cuu-yu cundecu-yu dàtná ndécu nchòo. ²³ Te yúhú cundecu ndihí-í-yu, te yòhó cundecu ndihí ñaha-n xii yúhú cuèndá iiⁿ-nä cuu ndisá-yu cundecu-yu. Te ducaⁿ te cutnùní iní nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sá díu mèé-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a, te cùu iní-n-yu dàtná cùu iní ñáhá-n xii yúhú.

²⁴ 'Táu, mee-n ní taxi cuèndá-n-yu, te cuiní-í sá cündecu-yu núú cündecu-í cuèndá quiní-yu sá quidé càhnu ñaha-n xii-í chi ducaⁿ-ni cùu iní ñáhá-n xii yúhú ndéé cútñahá vátá ngäva-gá ñuyíú. ²⁵ Táu, yòhó io yiñuhu ndecu-n. Te ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xiní ñáhá-yu xii-n, dico yúhú chi xiní ñáhá-í xii-n, dico ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xii-í sa xiní-yu sá díu-n ní

tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyúu-a. ²⁶ Te sa xăhaⁿ-í xií-yu yoo cùu-n, te diú-ni ducaⁿ càda-í cuèndá cuu iní tnáhă-yu dàtná cùu ìní ñahá-n xì-í, te ducaⁿ cùndecu-í ndihí-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii Tátá-gă Dútú Ndióxi.

18

Ní tnii-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Te sátá dúcáⁿ ní caháⁿ Jèsús, te ní quee-gá ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá cuáháⁿ-güedé ndàa ingá xio yuhu yúu Cédrón. Te yacáⁿ cáá ⁱⁱn lahuertá, te xít lahuertá-áⁿ cuånguïhu Jèsús ndihí cue téé xíca cuu ndihí-gá. ² Te té Jùdás déhe té Xímú Isçarioté téé ní saha cuèndá ñahá xì-gá núu cué téé cùu úhú iní ñahá sa xini-dé lahuertá-áⁿ chi titní xito ní saháⁿ Jèsús ndihí-güedé xíáⁿ. ³ Núu ndáá ichi xíáⁿ ní saá té Jùdás ndihí vâi sandadú, ndihí cue téé quide cuendá veñúhu ní tnii-güedé Jèsús, te ní dácútú ñahá-güedé. ¹³ Te ndeca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núu ndécú té Ànás, te té Ànás-áⁿ cùu-dé tâtá ñadihi té Caifás. Te té Caifás-áⁿ ní cuu-dé dütú cùnùu-gá cuiá-áⁿ. ¹⁴ Te diú-ni téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii ñayiu isràél sa vâha-gá sá ⁱⁱn-ní téé na cùu-dé sá cuèndá-yu nchaá-yu.

—¿Yoo nànducu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Jèsús téé ñuu Nazarét nándùcu-ndí —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú ducaⁿ nàni-í, te náu-í ndécú-á te núu yúhú nándùcu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te tnahá té Jùdás téé ní saha cuèndá ñahá xì-gá ndihí-güedé. ⁶ Te òré ní xáhaⁿ Jèsús sá diú-gá cùu téé nànducu-güedé, te ní nacaca dùma-güedé te ní nduá-güedé ndéé ñuhu. ⁷ Te ní xícaⁿ tnúhú tûcu Jesús núu-güedé yoo nànducu-güedé. Te ní xáhaⁿ tûcu-güedé sá Jèsús téé ñuu Nazarét nándùcu-güedé, ⁸ núu ní xáhaⁿ-nă Jèsús:

—Sa ní caháⁿ-í sá diú yúhú ducaⁿ nàni-í, te núu yúhú nándùcu-ndo, te daña-ndo nchàa cue téé iha na nùhú-güedé —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁹ Duha ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní caháⁿ méé Jèsús chi ní cachí-gá sá ncháá ñayiu ní saha cuèndá ñahá Yă Ndióxi cundecu ndihí-gá vá cuïta nihnu-yu. ¹⁰ Te té Xímú, àdi Pelú chi úu diú-dé, néhé-dé ⁱⁱn machítí, te ní tava-dé machítí-áⁿ ⁱⁱn-xi te ní xehndé-dé lóho xio cùha ⁱⁱn téé nàni Malcú ní quéndeé duuⁿ. Te téé-áⁿ xínú cuèchi-dé núu dütú cùnùu-gá. ¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii té Pélú:

—Nataxúha machítí-áⁿ núu ñuhú-xí, chi dacuití sá ndohò-í nàcuáa ní cachí Tátá-cunduu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gă núu dütú cùnùu-gá
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Te cue sandadú ndihí cue téé cùnuu-gá núu-güedé, ndihí cue téé quide cuendá veñúhu ní tnii-güedé Jèsús, te ní dácútú ñahá-güedé. ¹³ Te ndeca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núu ndécú té Ànás, te té Ànás-áⁿ cùu-dé tâtá ñadihi té Caifás. Te té Caifás-áⁿ ní cuu-dé dütú cùnùu-gá cuiá-áⁿ. ¹⁴ Te diú-ni téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii ñayiu isràél sa vâha-gá sá ⁱⁱn-ní téé na cùu-dé sá cuèndá-yu nchaá-yu.

Té Pélú caháⁿ-dé núu ñayiu sá ñà túu xiní-dé Jèsús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Te té Pélú, àdi Xímú chi úu diú-dé, ndihí ingá tucu-dé nàcuáa xíca cuu ndihí-güedé Jèsús nchicúⁿ ñahá-güedé xii-gá cuáháⁿ. Te ⁱⁱn téé-áⁿ xiní tnahá-dé ndihí dütú cùnùu-áⁿ núu nchicúⁿ-dé tnahá-dé Jèsús cuånguïhu ndéé núu cáá vèhe téé cùnuu-áⁿ. ¹⁶ Dico té Pélú ní ndoo-dé yuyèhe ndaa quehé, núu ní ndee téé ndihí té Pélú-áⁿ ní caháⁿ ndihí-dé ñaha ndéé yuyèhe, te ndeca-dé té Pélú cuånguïhu. ¹⁷ Te ní xáhaⁿ ñaha ndéé yuyèhe-áⁿ xii té Pélú:

—¿Náa ñá diú yòhó tnahá-n xíca cuu ndihí-n téé ndeca-güedé cuånguïhu-a? —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xì-áⁿ.

¹⁸ Te io víxiⁿ quide-xi núu cue téé xínu cuechi, ndihí cue téé quide cuendá veñúhu ní dáttnahá-güedé ñuhú, te xínutnii teté-güedé ndihí té Pélú.

*Dútú cúnùu nducu tnúhu-dé núú Jèsús
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)*

¹⁹ Te dútú cúnùu ní xícáⁿ tnúhú-dé núú Jèsús nüu nándi cùu cue téé xícá cuu ndihí-gá, te nándi sá dánèhé ñahá-gá xii-güedé. ²⁰ Te ní xáhaⁿ-gá:

—Yúhú càháⁿ ndodo-í núú nchàa ñayiu cuéi xítí veñúhu càhnu sá io cùnuu, te cuéi xítí nchaa dava-gá veñúhu núú tàcá nchaa ñayiu isràél ducaⁿ-ni dànehé-í-yu, te ñá túú dàyuhu cáháⁿ-í. ²¹ Núu vá càcáⁿ tnúhú-n nüù-í. Cácaⁿ tnúhú núú nchàa ñayiu sàcúndedóho tnúhu càháⁿ-í, te na càháⁿ-yu núu násá ndùu tnúhu càháⁿ-í chi xíní-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús nüu iiⁿ téé quide cuendá veñúhu nùtníi-dé tnàhá-dé te ní cani-dé iiⁿ déhndé nüú-gá. Te ní xáhaⁿ-dé:

—¿Ná cuéndá ducaⁿ càháⁿ-n núú dütú cúnùu-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²³ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Te núu nèhé ní cáháⁿ-í te cáháⁿ-n násá ndùu tnúhu ní cáháⁿ-í, te yúhú càháⁿ váha-í te ducaⁿ càniha-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²⁴ Te ndùtu yoho-ni Jesús ní dánùhú ñahá té Ànás xii-gá ndaha té Caifás dütú cúnùu-gá.

Té Pèlú càháⁿ tucu-dé núú ñayiu sá ñà túú xíní-dé Jèsús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Te té Pèlú nútñí teté-ni-dé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—¿Náa ñá díú tnàhá yòhó xícá cùu ndihí téé ndèca-ndí véxi-áⁿ? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Ñahá, ñá túú téé-áⁿ xícá cùu ndihí-ú —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²⁶ Te iiⁿ ñaní tnàhá téé ní xehndé té Pèlú lóho-xi-áⁿ xínú cuéchi-dé tnàhá-dé núú dütú cúnùu. Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú tnàhá-n ndihí-n-dé ní xiní ñahá-í òré ní tnii-ndí-dé xítí lahuertá? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-dé.

²⁷ Te té Pèlú ní xáhaⁿ tucu-dé sá ñà díú-dé, te òré-áⁿ ní cana iiⁿ lìhi.

Jèsús ndécú-gá núú té Pìlatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Te ní ndeñuhu-güedé Jèsús vehe té Caifás, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechiuⁿ téé cùu gobiernú. Te sa ta cùditó-ni-gá cuáháⁿ nüu ñá ní cuìní cue téé isràél quíhu-güedé xítí vechiuⁿ téé cùu gobiernú-áⁿ. Te núu ní quíhu-güedé vechiuⁿ-áⁿ ñá, te vá cùú-gá quíhu-güedé cudini-güedé vico pàscuá ní cùu chi ducaⁿ tnàhí quide-güedé. ²⁹ Núu té Pìlatú téé cùu gobiernú ní quee-dé vechiuⁿ-dé ní cáháⁿ ndihí ñaha-dé xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dé:

—¿Ná cuéchi ní quide téé-a núu ndèca-ndo-dé véxi? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

³⁰ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Te núu díco ñá túú cuéchi-dé-áⁿ te vá cándèca-ndí-dé quixi núú-n ní cùu —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ tucu té Pìlatú xii-güedé:

—Chí cándèca-dé cuánùhú, te cada ndáá-ndó cuéchi-dé nàcuáa càa leí méé-ndó —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dico nchúhú ñayiu isràél chi ñá túú dûcaⁿ taxi tnuní lèí sá cáhní-ndí —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³² Te ducaⁿ ní cuu chi dacuitíi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ méé Jèsús cada-xi cuú-gá. ³³ Te cuándihu té Pìlatú vechiuⁿ-dé, te ní cana-dé Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-gá, te xáhaⁿ-dé:

—¿Yòhó yíndàha-n ñayiu isràél-áⁿ? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te xiáⁿ càháⁿ-n sá véri iní méé-n, àdi ió iiⁿ ñayiu ní cachí tnúhu xii-n cuéndá-í? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

³⁵ Te ní xáhaⁿ té Pìlatú xii-gá:

—Ñá díú téé isràél cùu-í nüu ducaⁿ càháⁿ-n, chi cue ñaní tnàhá-n cué téé isràél ndihí cue dütú cúnùu ní taxi cuéndá ñahá-güedé xii-n lìhi. ¿Te ná ní quide-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú téé ñuyíú-a cùu-í te ni ñà túú véri-í taxi tnùní-í ñuyíú-a, chi núu díco iha taxi tnuní-í áⁿ te cue téé xícá cuu ndihí-í nàá-güedé ndihí cue téé isràél cuéndá sá

vă tníiñ ñàha-güedé xii-í ní cùu, dico ñá túú vëxi-í sá tâxí tnùní-í ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ tě Pìlatú:

—¿Te téé yìndaha ñayiu cùu-ó vání? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te dàtná càchí-n-ăⁿ yìndaha ndisa-í ñayiu, chi yúhú véxi-í ñuyíú-a te iha ní cacu-í te càháⁿ-í mee-ni tnúhu ndáá. Te nchaa ñayiu na cùdiíñ iní-xi tnúhu ndáá, te tedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

³⁸ Te ní xáhaⁿ tě Pìlatú:

—¿Te ná cùu-tu tnúhu ndáá-áiⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Càchí-güedé sá cahní-güedé Jèsús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Te sátá ní yáha ní xícáⁿ tnúhú tě Pìlatú núú Jèsús, te ní quee tucu-dé quehé, te xáhaⁿ-dé xii cue téé isràél:

—Ñá túú nă cuéchi téé-a. ³⁹ Te váha-ni chi ducaⁿ tnähí quide nchohó sá ndí tnahá nduu vico pascuá cuiní-ndó să dácácu-í híⁿ téé yìhi vecaá. Te núú cuiní-ndó te na dácácu-í téé yìndaha ñaha xii-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁴⁰ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-dé, núú nchaa-güedé níhi ní caháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Vá dácácu-n téé-áⁿ, té Barràbás dácácu-n! —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te té Barràbás-áⁿ ní cuu-dé híⁿ ñadúhú.

19

¹ Te té Pìlatú ní táúchíúⁿ-dé ní tníiñ ñaha cué sandadú xii Jèsús, te ní caniha-güedé xii-gá ndihí ní. ² Te diu-ni cue téé-áⁿ ní cadúha-güedé híⁿ coròná iñu ní chihi-güedé díquí-gă, te ní dáquiu nuu ñaha-güedé xii-gá híⁿ dóó tícuèhé víhí. ³ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-güedé núú-gă, te ní xáhaⁿ-güedé:

—¡Ó càhnu cuu yohó téé yìndaha ñaha xii ñayiu isràél! —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé cùdiquí ndeé ñahá-güedé xii-gá.

Te ní cani-güedé déhndé núú-gă.

⁴ Te ní quee tucu té Pìlatú quehé te ní xáhaⁿ-dé xii nchaa ñayiu xíndecu quehé:

—Te cundehe-ndo-dé ná ndéé ñùhu-í-dé iha, chi yúhú sáha-í cuéndá sá ñá túú cuéchi-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

⁵ Te ní ndeñuhu ñaha té Pìlatú xii Jèsús xiti vechíuⁿ-dé te ñùhu híⁿ coroná iñu díquí-gă, te níhnu-gá dóó tícuèhé víhí-áⁿ. Te ní xáhaⁿ té Pìlatú xií-yu:

—¡Nái-dé-a! —cachí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

⁶ Te ní xiní ñahá cué dútú cúnùu ndihí cue téé quide cuéndá veñúhu. Te ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cata caa-dé! ¡Cata caa-dé núú cùrúxí! —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tě Pìlatú:

—Váha-gá núú candeca mee-ndo-dé quíhíⁿ cata caa-ndo-dé núú cùrúxí, chi yúhú cùtnùn í iní-í sá ñá túú na cuéchi-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ cué téé isràél:

—Léí ndécú ndihí nchúhú càchí-xi sá dái cuú-dé, chi càchí-dé sá Děhe Yá Ndiòxí cùú-dé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁸ Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii té Pìlatú, te vâa-gá ní yùhú-dé. ⁹ Núú cuándihu tucu-dé vechíuⁿ-dé, te ní xáhaⁿ tucu-dé xii Jèsús:

—¿Te yòhó ndéé téé cùu-n-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Dico Jèsús ñá túú ní caháⁿ-gá.

¹⁰ Núú ní xáhaⁿ té Pìlatú xii-gá:

—¿Te vâa càchí tnúhú-n núú ndéé téé cùu-n-u? ¿Náa ñá túú xìní-n să yúhú tâxí tnùní-í, te cuu-ni tauchíuⁿ-í cata caa ñaha-güedé xii-n núú cùrúxí cuú-n, te cuu-ni dácácu ñaha-í xii-n-áⁿ? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yòhó ñá túú să tâxí tnùní ñahá-n xì yúhú ní cùu núú ñá túú Yá Ndiòxí ní cuiní-gá sá dúcáⁿ cùnduu, te téé ní taxi cuéndá ñahá xii-í núú-n téé-áⁿ io-gá ndècuéchi-dé dácúúxí yòhó —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹² Te òré-áⁿ ní ngüíta té Pìlatú ndúcú-dé nàcuáa cada-dé dácácu-dé Jèsús ní cùu, dico cue téé isràél ní ngüíta-güedé ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Te núú na dácácu-n téé-áⁿ, te ñá díú téé tnähí tnúhú ndihí té Cèsár cùú-n. Chi ndéda-ni càa téé na càchí sá cùú-dé téé yìndaha ñaha xii ñayiu cùu úhú iní-dé té

Cèsár. Te té Jèsús-áⁿ càchí-dé sá táxí tnùní-dé —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Te sá dúcáⁿ ní xăhaⁿ-güedé xii té Pìlatú nűu ní quee-dé ndihí Jèsús cuáháⁿ ndihí ñaha-dé corrèdór nūú ní quée mee-ni yűú văha nūú ñúhú, te xíáⁿ nání-xí Găbatá tnúhu hèbreú. Te xíáⁿ ndécu xílē sácōo nchihi té Pìlatú xehndé-dé cuéchi ñáyi, nūú ní nucóo-dé nūú xílē-dé òré ní quexío-dé ndihí Jèsús. ¹⁴ Te cùu-xi datná cuádava nduu, nduu víspré vico pásca. Te ní xăhaⁿ té Pìlatú xii ñáyi isràél:

—¡Nái téee yíndaha ñaha xii-ndo-a! —càchí-dé xăhaⁿ-dé xií-yu.

¹⁵ Te ní cuáá-yu, te xăhăⁿ-yu:

—¡Cahni-dé! ¡Cahni-dé! ¡Cata caa-dé nūú cùrúxi! —càchí-yu xăhăⁿ-yu.

Te ní xăhaⁿ té Pìlatú:

—¿Te yúhú cata caa-í téee yíndaha ñaha xii-ndo-u? —càchí-dé xăhaⁿ-dé xií-yu.

Te cue dútú cúnùu ní xăhaⁿ-güedé:

—Nchúhú ñá túú-gá téee yíndaha ñaha xii-ndí, chi iiⁿdì-ni té Cèsár yíndaha ñaha-dé xii-ndí —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-dé.

¹⁶ Te té Pìlatú ní xăhaⁿ-dé ní queheⁿ cuèndá-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ cata caa ñaha-güedé nūú cùrúxi.

*Sàta caa-güedé Jèsús nūú cùrúxi
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)*

¹⁷ Te ní quee Jèsús nchídó-gá cùrúxi cuáháⁿ iiⁿ xichi nūú nání Yíqui Díqui Ndíyi. Te tnúhu hèbreú quéé-xí Gõlgotá. ¹⁸ Te yàcáⁿ ní sata caa ñaha-güedé xii-gá nūú cùrúxi-áⁿ. Te xio xio diñi-gá ní sata caa-güedé úú cue téee ndècu ndisa cuéchi-xi diu-ni nūú cùrúxi tucu. ¹⁹ Te ní táúchíúⁿ té Pìlatú ní taxi ndecu-güedé iiⁿ sá ndée lètrá nūú cùrúxi tá càa-gá, te duha càchí lètrá-áⁿ: “Jèsús téee ñuú Nazàrét, téee yíndaha ñaha xii ñáyi isràél”, duha càchí-xi. ²⁰ Te vài ñáyi isràél ní xiní-yu nàcuáa càháⁿ lètrá-áⁿ, chi yatni-ni yuhu ñuú ní sata caa ñaha-güedé xii-gá nūú cùrúxi. Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi tnúhu hèbreú, te càháⁿ-xi tnúhu griégú, te càháⁿ-xi tnúhu làtín. ²¹ Te ní xăhaⁿ cué dútú cúnùu xii té Pìlatú:

—Vá táúchíúⁿ-n tee-güedé lètrá càháⁿ-xi “Téee yíndaha ñaha xii ñáyi isràél” ní cùu, váha-gá tauchíúⁿ-n tee-güedé lètrá càháⁿ-xi

“Téee càchí yíndàha ñaha xii ñáyi isràél ní cùu” —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-dé.

²² Te ní xăhaⁿ té Pìlatú:

—Nàcuáa ní táúchíúⁿ-í ní tee-güedé te ducaⁿ quèndoo-xi —càchí-dé xăhaⁿ-dé xii-güedé.

²³ Te sátá ní sata caa ñaha cué sandadú xii Jèsús nūú cùrúxi, te cùmí xichi ní quide-güedé dóo-gă, te iiⁿ xichi dóo-gă ní cahñu cue sandadú-áⁿ. Te ndècu iiⁿ dóo-gă dóo cání ñá túú ní tici. ²⁴ Te cuèndá dóo-áⁿ ní xítñáha cue sandadú-áⁿ:

—Vá ndátá-ó döo-a, váha-gá nūú na còto ndéé-ó cuèndá quiní-ó ndédacàa-o cuu cuendá-ó —càchí-güedé xítñáha-güedé.

Te ducaⁿ ní quide-güedé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi nūú tutú Yă Ndiõxí nūú càchí-xi: “Titní xichi ní cahñu-güedé dóo-í. Te ní xito ndéé-güedé cuèndá cutnùní iní-güedé ndédacàa-güedé níhí-güedé dóo-í”, duha càchí-xi nūú tutú-gá. Te sá dúcáⁿ càháⁿ-xi nūú tutú Yă Ndiõxí nūú xíáⁿ ducaⁿ ní quide cue sandadú-áⁿ.

²⁵ Te yatni diñi curúxi nūú tacàa Jèsús nútñíi náná-gá, ndihí cùhú-xi, ndihí tá Màriá ñadíhí té Clèofás, ndihí tá Màriá Magdalèná. ²⁶ Te ní xiní Jèsús náná-gá nútñíi-áⁿ diñi iiⁿ téee ní xica cuu ndihí-gá, téee ío cùu iní-gá, te ní xăhaⁿ-gá xii náná-gá:

—Náá, téee nútñíi-áⁿ nduu-dé dàtná déhe mee-n —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-aⁿ.

²⁷ Te ní xăhaⁿ-gá xii téee ní xica cuu ndihí-gá-áⁿ:

—Ñaha-áⁿ nduu-aⁿ dàtná náná méé-n —càchí-gá xăhaⁿ-gá xii-dé.

Núu ndéé dàvá-áⁿ ní nduu náná ñáhá téee-áⁿ xii náná-gá.

Ní xíhí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Te ní cutnùní iní Jèsús sá ní ndihí chìuⁿ ní táchíúⁿ Tátá-gá Dútú Ndiõxí ní quide-gá nūú ní cachí-gá:

—Yíchí-í ndute —càchí-gá.

Te duha ní càháⁿ-gá chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi nūú tutú Yă Ndiõxí.

²⁹ Te ndècu iiⁿ lítu ñúhu ndudí íá. Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá sá yíchí-í ndute, nūú xíáⁿ ní queheⁿ-güedé càchí te ní chindóyo-güedé xíti ndudí íá-áⁿ, te ní chinenu-güedé díqui iiⁿ

dité yutnu nàni hisópó, te ní ndocani-güedé ní chihi-güedé yuhu-gá. ³⁰ Te sátá ní xihi-gá ndudí íá-ǎn, te càchí-gá:

—Vitna ní dákñu cava-í nchaa chìuⁿ ní cachí Tátà-í cada-í—duha ní cachí-gá.

Te ní xócuña dúcúⁿ-gá ndàa núú-gá, te ní xihí-ni-gá.

*Iⁿ sandàdú ní caáⁿ-dé yíqui naha Jèsús
ndihí iiⁿ pùyá yíhí càá núú-xi*

³¹ Te cuèndá sá ndùu vispré vico pàscua cùú-xí nüu ñá ní cuìní cue téé isràél cundecu-ni yíqui cùñú-gá núú cùrúxí ndihí yíqui cùñú cue téé ní sata caa-güedé diñi-gá, chi cuèndá nduu tnéé-áⁿ cùú-xí ndùu ndetatuñ ñayiu, te ío quide cahnú-yu nduu-ǎn, núú ní xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú sá táúchìuⁿ-dé quíhíⁿ cue téé cáhnú-güedé díhíⁿ Jèsús ndihí díhíⁿ cue téé tàcaa ndihí-gá, te xocàni-güedé yíqui cùñú-gá ndihí yíqui cùñú-güedé yàcáⁿ. ³² Te sátá dúcáⁿ te ní sáháⁿ cue sandàdú ní sáhnú-güedé díhíⁿ cue téé tàcaa xio xio diñi Jèsús. ³³ Te òré ní cuyatni-güedé núú-gá, te ní xiní-güedé sá sà ní xihí-gá nüu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ-gá.

³⁴ Dico iiⁿ sandàdú-áⁿ ní cúxi-dé pùyá néhé-dé iiⁿ xio yíqui naha-gá, te yíhí caá núú-xi nüu ní caáⁿ-xi yíqui naha-gá ní quee níñí ndihí ndute cuí. ³⁵ Te yúhú té Juàá téé ní cadúha tutú-a ní xiní-í nàcuáa ní cuu ní xihí Jèsús, te xíáⁿ nüu càháⁿ ndáá-i cuèndá quíndáá iní-ndó. ³⁶ Te ducaⁿ ní cuu ñá ní sáhnú-güedé díhíⁿ Jèsús, chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Vá càhnú-güedé ni iiⁿ yíqui-gá”, duha càchí-xi. ³⁷ Te ducaⁿ ní quide-güedé Jèsús ní caáⁿ-güedé yíqui naha-gá, chi ingá xichi núú tutú Yá Ndiòxí càchí-xi: “Sáá nduu te quiní-güedé iiⁿ téé ní dán̄icuèhé-güedé”, duha càchí-xi.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Te sátá dúcáⁿ ní cuu, te té Chèé téé ñuu Arimàteá tnàhá-dé ní sàndáá iní-dé tnúhu Jèsús dico dayuhu, chi ní xóo yùhú-dé cue téé cùnuu núú ñayiu isràél. Te téé-áⁿ ní xáhaⁿ-dé xii té Pilatú nüu vá dáñá-dé canehe-dé yíqui cùñú Jèsús quíhíⁿ chindúxi-dé, te té Pilatú ní xáhaⁿ-dé xii-dé

sá cùú cànehe-dé yíqui cùñú Jèsús quíhíⁿ, núú ní sáháⁿ-dé ní nuu nehe-dé yíqui cùñú-gá núú cùrúxí nchídó-dé cuáháⁿ. ³⁹ Te té Nicòdemú téé ní sáháⁿ niú ní caháⁿ ndihí-dé Jèsús ndéé díhna, téé-áⁿ néhé-dé ócó úxí kílú yuchi ní cuáha mee-ni yúcú sá nání mìrrá ndihí yúcú sá nání àloés. Te ío váha tnàmi saháⁿ. ⁴⁰ Te ní naníhí tnáhá-dé ndihí té Chèé, te ní chidúcúⁿnuu-güedé yíqui cùñú Jèsús mee-ni dóó văha, te nàcuáa ta dàcuⁿnuu-güedé yíqui cùñú-gá dóó-ǎn, te ducaⁿ ta chido-güedé yuchi sàháⁿ tnámí-ǎn núú dóó-ǎn chi ducaⁿ tnàhí quide ñayiu isràél òré chíndúxi tnàhá-yu. ⁴¹ Te yatni núú ní sata caa-güedé Jèsús cáá iiⁿ lahuertá. Te xítí lahuertá-áⁿ nchíi iiⁿ yaú cava duha cuáháⁿ ndáá-xi, te vátá yoo iiⁿ-gá nguíndúxi xíáⁿ. ⁴² Te cuèndá sá ní cuyatni tnahá nduu ndètatuñ ñayiu isràél nüu xíáⁿ yaú cava nchíi yatni-ni xíáⁿ ní chihi-güedé yíqui cùñú Jèsús.

20

Jèsús ní ndoto-gá

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Te ndumìngú tacuïhndá-gá cuáháⁿ tá Màriá Magdalèná cuáháⁿ ngoto-xi yaú núú ní chihi-güedé yíqui cùñú Jèsús, te ní sáá-xi ní xiní-xi sá ñà túú-gá ndèdí yúú yèhe yaú-áⁿ. ² Núú xínu-xi cuánuhú núú ndécú té Xímú, àdi Pelú chi úú díu-dé, ndihí ingá téé ní xica cuu ndihí-gá téé ío cùu iní-gá, te ní xáhaⁿ-xi xíi-güedé:

—Nèhe-güedé yíqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te ñá xíní-ó ndéé ní taxi ndecu-güedé — càchí-xi xáhaⁿ-xi xíi-güedé.

³ Te ní quee té Pèlú ndihí ingá téé-áⁿ cuáháⁿ ndéhé-güedé yaú núú ní chihi-güedé yíqui cùñú-gá. ⁴ Te ndùú-güedé xínú-güedé cuáháⁿ ní cùu, dico ingá téé-áⁿ ní cuu níhi-gá sáhá-dé cuáháⁿ-dé nüu díhna-gá-dé ní sáá-dé yuhu yaú núú ní chihi-güedé yíqui cùñú Jèsús ní cùu. ⁵ Te ní ngáundeyi-dé xító níhni-dé xítí yaú-áⁿ, te ní xiní-dé mee-ná dóó văha sá ní xíducúⁿ nuu-gá yúcú, dico ñá ní quíhu-dé. ⁶ Te sátá ní sáá té Pèlú te cuánguihu-dé xítí yaú-áⁿ, núú tnàhá-dé ní xiní-dé nchaa dóó ní xíducúⁿ nuu-gá yúcú-ǎn. ⁷ Te ní xiní-dé

sá dőó ní xíndútú díquí-gă ñá túú càtuu jundú-xi ndihí dóó ní xíducúⁿ nuu-gá chi ní nadúcúⁿnuu-ná cátuu iiⁿ xio. ⁸ Te nchicúⁿ tucu tée ní sáá díhna-gá-áⁿ cuānguihu xítí yaú-áⁿ, te ní xiní-dé sá dőó-ná yúcú, te ñá túú-gă yíqui cùñú Jèsús nüu ní sándáá iní-dé sá ní ndoto-gá. ⁹ Chi vátá tècú tnùní-gá-güedé nàcuáá càháⁿ-xi núu tutú Yă Ndiòxí núu càchí-xi sá Jèsús ndoto-gá. ¹⁰ Te ní xícó ndì ndúú cue tée ní ságoto yaú núu ní chihi-güedé yíqui cùñú Jèsús ní cùu cuánuhú-güedé vehe-güedé.

*Jèsús ní nanhí tnáhá-gă ndihí tá Màriá Magdaléná
(Mr. 16:9-11)*

¹¹ Te ní sáá tucu tá Màriá yuhu yaú núu ní chihi-güedé yíqui cùñú Jèsús te ní ngüíta-xi ndàhyú-xi, te ní ngáundeyi-xi xito nihni-xi xítí yaú-áⁿ. ¹² Te xítí yaú-áⁿ ní xiní-xi úu espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiòxí xixíhnu-xi mee-ni dőó cuixín xíndecu-xi núu ní cása yíqui cùñú-gá. Te iiⁿ-xi nùcóo núu ní cása díquí-gă, te iiⁿ-xi nùcóo núu ní cása sáhá-gă. ¹³ Te espíritu-áⁿ ní xáhaⁿ-xi xítí tá Màriá:

—¿Ná cuéndá ndàhyú-n? —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

Te ní xáhaⁿ tă Màriá:

—Ndàhyú-í chi nèhe-güedé yíqui cùñú Yaá cùú Xítohó-í cuáháⁿ, te ñá túú xìní-í ndéé ní taxi ndecu-güedé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xítí cue espíritu-áⁿ.

¹⁴ Te tnúhu-ni-áⁿ ní caháⁿ-xi te ní nchocótó-xi iiⁿ xio, te ní xiní-xi Jèsús nútñí-gá dico ñá túú ní cùtnuní iní-xi sá díú mèe-gá. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-xi:

—¿Ná cuéndá ndàhyú-n? ¿Yoo nànducu-n?
—càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-xi.

Te mee-xi ní sani iní-xi sá tée xito lahuertá-áⁿ cùú tée-áⁿ, núu ní xáhaⁿ-xi:

—Täta, te núu yòhó néhé-n yíqui cuñú Jèsús cuáháⁿ, te caháⁿ-n ndéé ní taxi ndecu-n chi cuéndá naquehení canehe-í núhú —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

¹⁶ Te ní caháⁿ díú ñaha-gá xii-xi, te xáhaⁿ-gă:

—¡Màriá! —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-xi.

Te ní ndacoto-xi núu-gă, te ní caháⁿ-xi tnúhu hèbreú, te xáhaⁿ-xi:

—¡Rabóní! —càchí-xi xáhaⁿ-xi. Te tnúhu-áⁿ quéé-xí Mestrú.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña vá ngání ñaha-n chi vátá ndáá-gă-í núu ndécu Tätä-í. Te núhú-n cùñaha-n xítí cue tée ío váha ní tnahá tnúhu ndihí-í sá ndáà-í núu ndécu Tätä-í Dútú Ndiòxí, te diu-gá cùú Tätä-ndó nchàa-ndo, te diu-ni-gá cùú Ndiòxí-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-xi.

¹⁸ Te ní natnii tá Màriá Magdaléná ichi cuánuhú-xi cùñaha-xi xítí cue tée ní xica cuu ndihí-gá sá ní xiní-xi Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xítí-güedé nchaa nàcuáá ní xáhaⁿ-gă xii-xi.

Ní quexío Jèsús núu xíndecu cue tée ní xica cuu ndihí-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Te diu-ni ndumìngú sandiquiⁿ ní nat-acá cue tée ní xica cuu ndihí-gá, te xíndedí nihnu-güedé vehe sá xiyuhú-güedé cue tée cùnuu núu ñayiu isràél. Te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé ní ngúnutñí-gá, te ní xáhaⁿ-gă:

—Yă Ndiòxí chíndée ñaha-gá xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁰ Te ní dánèhé ñahá-gá ndaha-gá ndihí yíqui naha-gă xii-güedé. Te ío ní cudíí iní-güedé sá díú ndisa-gá ní xiní ñahá-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Yă Ndiòxí chíndée ñaha-gá xii-ndo ío váha cùu iní-ndó ndècu-ndo. Te dàtná ní tendaha ñaha Tätä-í Dútú Ndiòxí xii-í véxi-í ñuyíú-a, te ducaⁿ tèndaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó caháⁿ-ndó tnúhu-í núu ñayiu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²² Te ní chiyócó-gă núu-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Chí ndúú tähú Espíritu Yă Ndiòxí cundecu ndihí-ndo. ²³ Te nchaa ñayiu na quíndáá iní-xi tnúhu-í te cùñaha-ndo xíí-yu sá ní quide càhnu iní Yă Ndiòxí nchaa cuéchi-yu. Te nchaa ñayiu vá quíndáá iní tnúhu-í te cùñaha-ndo xíí-yu sá vă cáda càhnu iní-gá cuéchi-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Té Mäxí càháⁿ ndihí-dé Jèsús

²⁴ Te nūú ùxúú cue téé ní xica cuu ndihí-gá, te iiⁿ-dé nání-dé Măxí téé ní xóo danàni-güedé Cuăchí, te téé-áⁿ ñà túú-dé ndécú ndihí-güedé òré ní sáháⁿ Jèsús. ²⁵ Te dava-gá cue téé ní xica cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ní xiní-ndí Jèsús —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ tě Măxí:

—Te vá quìndáá iní-í, chi ndéé quìní-í ndaha-gá nūú ní quée nduyú, te dàquíhu-í díqui ndáhà-í nūú ní caáⁿ nduyú-áⁿ, te dàquíhu ndàha-í yíqui naha-gă nūú ní caáⁿ, ducaⁿ te quindáá iní-í —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

²⁶ Te nūú ùná tucu nduu ní natacá tucu cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús iiⁿ vehe, te nduu-áⁿ tnàhá té Măxí ndécú ndihí-güedé. Te cuéi ndéé nihnu-güedé vehe-áⁿ, te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Yá Ndiõxí chíndée ñaha-gá xii-ndo io váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gă xii té Măxí:

—Cundehe ndàha-í te dàquíhu-n díqui ndáhá-n nūú ní quée nduyú, te dàquíhu-n ndàha-n yíqui naha-í-a cuéndá quindáá iní-n te vá cání iiⁿ cani úú iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ tě Măxí xii-gá:

—¡Yòhó cíú-n Xítohó-í! ¡Yòhó cíú-n Ndiõxí-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Măxí, ndéé vitna ní sándáá iní-n chi ndéé ní xiní ñahá-n xii-í te ní sándáá iní-n, dico cùdii-gă iní nchaa ñáyiu ñá túú ní xiní nūú ñahá xii-í, te ní sándáá iní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Quindáá iní-ó tnúhu yòdo tnuní nūú tutú-a

³⁰ Te väi-gá sá vă yőo tnàhí ndàcu cada ñá túú yòdo tnuní nūú tutú-a ní quide Jèsús nūú cué téé ní xica cuu ndihí-gá. ³¹ Dico dava-gá ní ngódó tnúní nūú tutú-a cuéndá sá quindáá iní-ndó să Jèsús cíú-gă Crístú Déhe Dútú Ndiõxí, te naníhí tàhú-ndó te nūú na quindáá iní-ndó-gă.

21

Usá cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ní xiní ñahá-güedé xii-gá

¹ Te íngá nduu tucu xíndecu cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús yuhu làgúná ñuú Tíberiás, te ní sáháⁿ-gá nūú xíndecu-güedé-áⁿ. Te duha ní cuu ní xiní ñahá-güedé xii-gá. ² Te ndècu té Xímú, àdi Pelú chi úú díu-dé, ndihí té Măxí téé ní xóo cùñaha-güedé Cuăchí, ndihí té Natanàél téé ñuú Cànaá, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá, te tnàhá ndi ndùú déhe té Zebèdeú, ndihí úú-gá tucu cue téé ní xica cuu ndihí-gá. ³ Te ní xáhaⁿ tě Pélú xii-güedé:

—Quíhíⁿ-í quítníi-í chácá —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Tnàhá nchúhú canchicúⁿ ñahá-ndí xii-n quíhíⁿ tucu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní sáá-güedé nūú ndécú bàrcú, te ní quée-güedé xítí bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-güedé. Te niú-áⁿ ñă ní níhí tnàhí-güedé chácá. ⁴ Te sa ta cùditó-nă cuáháⁿ ní xiní-güedé Jèsús yuhu làgúná, dico ñá ní cùtnuní iní-güedé sá díú-gă. ⁵ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Cue téé cuechi, ¿ní níhí-ndó chácá caxi-o ñă? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Védana chácá ñà túú ní níhí-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dáquée ñunu-ndo ndàa xio cuha barcú chi níhí-ndó-dí —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ducaⁿ ní quide-güedé, te òré nátava-güedé ñunu xítí ndute, te ñá cùndée-gá-güedé natava-güedé cuéndá sá ní chítú chácá xítí-xi. ⁷ Te téé ní xica cuu ndihí-gá téé io cùu iní-gá ní xáhaⁿ-dē xii té Pélú:

—Díu Xítohó Jesucristú! —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-dé.

Te sá ní tecú dóho té Pélú sá dúcáⁿ càháⁿ-dē nūú ní ndíñuu-dé dóo-dé, chi dóo să yímàa-ni-dé níhnú-dé ní cùu. Ducaⁿ te ní nuu ndava-dé bàrcú ní ngaunihnu-dé ndute, te cuáháⁿ-dé nūú ndute-áⁿ ní

quene-dé ndéé ūnuhu yìchí. ⁸ Te dava-gá cue téé ndihí té Pèlú diú-ni cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ní quendóo-güedé dàtná ⁱⁱn ciéndú-gá mestrú te quene-güedé yuhu ndùte. Te tàñuhu-ni-güedé ūnuhu-güedé chitu chácá ní quene-güedé ndéé yuhu ndùte. ⁹ Te òré ní quene-güedé ūnuhu yìchí, te ní xiní-güedé càyú ūnuhu, te núú ūnuhu-áⁿ ūnuhu ⁱⁱn chácá ndihí ⁱⁱn pàá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Quíhíⁿ nguehen-ndo ⁱⁱn úú chácá quiti íchí ní tnii-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹¹ Núu té Pèlú ní sáháⁿ-dé núú ndécú bàrcú, te ní quée-dé xití-xi ní cández-dé ūnuhu ūnuhu chácá táñuhu-dé ní quene ndéé ūnuhu yìchí, te chitu chácá náhnú, te ūnuhu ⁱⁱn ciéndú údico úxí ún-dí xití ūnuhu-áⁿ, te cuéi ducaⁿ yài-dí ūnuhu dico ná ní ndátá ūnuhu-áⁿ. ¹² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí nèhé cadí iní-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Dico ní ⁱⁱn cue téé ní xica cuu ndihí-gá-áⁿ ná ní xicáⁿ tnúhu-güedé núú-gá núu yoo cuu-gá, chi sa ní cutnúní iní-güedé sá diú Jèsús cuú-gá. ¹³ Te Jèsús ní sáháⁿ-gá ní queheⁿ-gá pàá ní sáñaha-gá xii-güedé caxi-güedé, te dàtnúní ní queheⁿ tucu-gá chácá ní sáñaha-gá xii-güedé.

¹⁴ Vitna cùu úní xito sá xiní ūnhá cue téé ní xica cuu ndihí-gá sátá ní ndoto-gá.

Jèsús càháⁿ ndihí-gá té Pèlú

¹⁵ Te sátá ní tûhu cóhó-güedé ní sadí iní-güedé te ní xicáⁿ tnúhu Jèsús núú té Xímú, àdi Pelú chi úú diú-dé, te xáhaⁿ-gá:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní-gá-n yûhú dàcúúxí dàva-gá cue téé-a ná? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Mestrú, cùu iní ūnhá-í, yòhó sa náha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núú ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéé-lílli-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te cue mbéé-áⁿ cuú-güedé ūnayiu cùu cuéndá-gá.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní ūnhá-n xii-í-u? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tucu té Pèlú:

—Mestrú, cùu iní ūnhá-í, yòhó sa náha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gá:

—Te núú ducaⁿ, te coto-n cué mbéé-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁷ Te xito cùu uní ní xáhaⁿ tucu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní ūnhá-n-áⁿ? —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te té Pèlú io ní cundiýí-dé sá dúcáⁿ ní cuu úní xito xicáⁿ tnúhu-gá núú-dé núu ndisa sá cùu iní ūnhá-dé xii-gá, te ní xáhaⁿ-dé:

—Mestrú, yòhó nchaa sa xiní-n, te sa cùtnuní iní-n sá cùu iní ūnhá-í xii-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núú ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéé-í.

¹⁸ Te na cachí tnúhu ndáá-í xii-n sá cùtnahá cuechi-gá-n ní xoo ndécuñhu mee-n dôo-n, te ní xoo quíhíⁿ-n ndéni ní xoo cachí iní-n, dico na yíi-n te dacàá-n ndàha-n, te ingá téé dacuñhu ūnaha xii-n dôo-n te cada yica-dé candeca ūnaha-dé xii-n quíhíⁿ ⁱⁱn núú ūnaha iní-n —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ Jèsús cuú-xí sá ní dátècú tnúhu ūnaha-gá xii té Pèlú nácuáa cada-xi cuú-dé, te ducaⁿ càda cahnu-dé Yá Ndiòxí, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Canchicúⁿ ūnhá-n xii-í! —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Téé io cùu iní-gá

²⁰ Te ní nchocotó té Pèlú ndàa sátá-dé, te ní xiní-dé sá nchicúⁿ ūnhá iníngá téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ, téé io cùu iní-gá téé ní xinucóo diñi-gá òré ní cudini ndihí ūnaha-gá xii-güedé, te diú-ni téé-áⁿ ní xicáⁿ tnúhu-dé núú-gá dàvá-áⁿ núu ndéda càa téé cuáha cuéndá ūnhá xii-gá núú cué téé cùu úhú iní ūnhá. ²¹ Te òré ní xiní té Pèlú sá nchicúⁿ ūnhá téé-áⁿ, te ní xicáⁿ tnúhu-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dé:

—Mestrú, te téé-áⁿ, ¿ná cùu sá yáha-dé-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

²² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núú yûhú cuiní-í sá cundècu-ni-dé ndéé ná quíxi tucu-í ūnayiu-a, ¿te yòhó ná cuéndá-n núu xicáⁿ tnúhu-n? Yòhó canchicúⁿ ūnhá-ní xii-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

²³ Te ní xinu tnúhu núú nchàa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá sá tée-ăⁿ vă cùú-dé. Dico Jèsús ñá túú dùcaⁿ ní xáhaⁿ-gă sá vă cùú-dé, chi ní xáhaⁿ-gă: “Núu yúhú cuìní-í sá tée-ăⁿ cundecu-ni-dé ndéé ná quìxi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuèndá-n?”, duha ní xáhaⁿ-gă xii té Pélú.

²⁴ Te diú-ni yúhú té Juàá téé ní sani iní-yu sá vă cùú càháⁿ ndáá-í nchaa nàcuáa ní cuu, te ducaⁿ ní tee-í núú tutú-a, te cùtnuní iní-ndó să tnúhu ndáá cùú-xí.

²⁵ Te ndècu vai-gá núú să ní quide Jèsús. Te núu díco ní ngündee nchaandí túhú ñá, te váa ni te nihíí ñuyíú te vá tnàhá núú-xi cundecu librú, te núu díco ní ngündee nchaa. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

NCHAA NÀCUÁA NÍ QUIDE CUE TÉE NÍ TÁÚCHÍÚⁿ JÈSÚS DACUÀHA ÑAHA XII ÑÁYIU TNÚHU-GÁ

*Jésus ní cachí tnúhu ndáá-gá sá quíxí
Espíritu Yă Ndióxi cundecu ndihí ñáyiu*

¹ Te duha ní caháⁿ té Lùcá ní xíi-dé té Téofilú: Yúhú sa ní chídó tnùní-í núú librú ndéé díhna nchaa sá ní quide Jésús, ndihí nchaa sá ní dácuáhá-gá ñáyiu. Te ní chídó tnùní-í nchaa sá ní quide-gá ndéé nduu ní quesaha-gá quídé chìuⁿ-gá, ² ndihí nchaa sá ní quide-gá ndéé òré cuándaa-gá andíu. Te sa ta cùyathni nduu ndaa-gá andíu, te ní ndatnúhu-gá ndihí cue téé ní caháⁿ-gá dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, te mee Espíritu Yá Ndiòxí ní chindee ñàha-xi xii-gá ní xáhaⁿ-gá nàcuáa cada-güedé. ³ Te sátá ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te ní xíndecu-gá údico nduu. Te titní xito ní sáháⁿ-gá núú ní xíndecu-güedé, te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá quiní-güedé sá ndàá ní ndoto-gá, te ní xáhaⁿ-gá nàcuáa quide Yá Ndiòxí ndíhu ndaha-gá ñáyiu.

⁴ Te ⁱⁱn̄ nduu ndècu ndihí ñaha-gá
xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Vá quéé-ní-ndó ñuu Jerusàlén, chi cundetu-ndo quìxi Espíritú Yă Ndiõxí cundecu ndíhi-ndo, chi sa ní cachí tnúhu-í sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Tătá-ó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu nacuáa cunduu. ⁵ Te ndáá sá ndíi Juàá ní dácuàndute ñaha ndíi xii-ndo, dico vitna ñá túú-gă cuéhé nduu, te quexio Espíritú Yă Ndiõxí cundecu ndíhi-ndo — càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús cuándaa-gá andiu

⁶ Te òré ní xíndecu-güedé ndihí Jèsús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mestrú, cuìní-ndí cachí tnúhu-n nüú sa
ta cùyatni nduu chindee-n ñáyiü ñuú Is-
ràél cuèndá taxi tnùní tucú-yu ñuú-yu —
cachí-güedé xähaⁿ-güedé xii-gá.

7 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Ñá túú xíni ñuhu-xi cunaha nchohó
xiāⁿ, chi Tătă-ó Dătú Ndiõxí náhá-gă ná

nduu càda-gá nchaa sá ní caháⁿ-gá. 8 Te
òré quexìo Espíritú Yă Ndiòxí cundecu
ndihí-ndo, te cuyíi-ndo ní yuhu ní iní-ndó
quihíⁿ-ndó caháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñayiu
ñuú Jerusàlén ndihí núú ñayiu distritú
Judeá ndihí núú ñayiu distritú Sàmariá. Te
ducaⁿ-ni caháⁿ-ndó quihíⁿ-ndó ní caxico
ñuyíú —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁹ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-gá, te ndèhe-güedé ní ndanchita-gá cuándaa-gá andiu cuàndihu-gá xítí vícó, te ñá túú-gă ní xìní ñähá-güedé xii-gá. ¹⁰ Te ndèhe vihi-güedé andiu núu ndéé quiní ñähá-güedé xii-gá yòtnúhu, te ní quexío cunu úú cue tée nihnu dóó cuixíⁿ núu ndécú-güedé. ¹¹ Te xáhaⁿ-güedé:

—Nchòhó cue tée Galileá, ¿ná cuèndá ndéhé-ndó àndiu? Te dàtná-ni cà Jesúس cuándaa-gá andiu vîtna, te ducaⁿ-ni cùnduu-gá quixi tucu-gá —càchí cue tée nìhnu dóó cuíxín-áñ xâhaⁿ-güedé.

*Cuèndá sá ñà túú-gă ndii Jùdás nüu ní
nanducu-güedé té Màtiá ní nucúnutnii-dé nüu
ndii*

12 Te ní ndee-güedé yucu Òlívú cuánuhú-güedé ñuu Jerusálén, te ní

xúhuⁿ-güedé cuéñdicó cuádava òré ichi.
13 Te òré ní ndexio-güedé ñuu-áⁿ, te cuándaa-güedé cuàrtú ndéé núú nínu, chi vehe yòdo tnaha ndecu-güedé. Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé té Pèlú, té Jàacobó, té Juàá, té Ndríxí, té Lìpé, té Măxí, té Bartolòmé, té Màteú, té Jàacobó déhe té Àlféu, ndihí té Xímú tée ní cundihi cue tée canànistá, ndihí té Jùdás ñaní té Jàacobó. 14 Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé yàcáⁿ ndihí tá Màriá náná Jèsús, ndihí cue ñaní-gá ndihí dava-gá cue ñáyiú dìhí. Te iiⁿ-ni ní cuú-yu ní caháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxi.

15 Te iiⁿ nduu ní xíndecu dàtná iiⁿ ciéndú
óco mee-ni ñäyiù sàndáá iní tnúhu Jèsús, te
ní ngúnutnii té Pèlú núü-yu, te ní xáhaⁿ-dě
xií-vii:

16-17 —Nchòhó cue ñáyu ndècu ndíhi-í ichi Xítöhó Jesucristú, na càní-í cuéndú núú-ndó nàcuáa ní chídó tnùní ndíí Dàvíí téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Espíritú Yã Ndiökí cuéndá té Júdás. Te dacuitíí dùcaⁿ ní cuu, chi tnàhá té Júdás ní

xíndecu ndíhi-o, te ní xinu cuechi-o ndíhi-dé núú-gá sá díhna, te ducaⁿ ní quide-dé ní saha cuéndá-dé Jésus núú cué téé cùu úhu iní ñahá xii-gá. ¹⁸ Te ní cháhu ñaha-güedé xii-dé cuéndá sá ní saha cuéndá ñahá-dé xii-gá. Te ní saháⁿ-dé iiⁿ xichi ní sata caa-dé méé-dé, te ní ngava-dé, te ní cahndí duuⁿ xítí-dé te xíáⁿ ní xíhí-dé. Te ní naqueheⁿ-güedé díhúⁿ sá ní cháhu-güedé ndíi, te ní nacuaaⁿ-güedé ñuhu núú ní ngava ndíi-áⁿ. ¹⁹ Te nchaa ñáyiu Jerusálén ní níhí-yu tnúhu, te ní dánaní-yu ñuhu-áⁿ Acèldamá. Te tnúhu mèé-yu quèe-xi: Ñuhu núú ní satí níñí. ²⁰ Te duha ní caháⁿ ndíi Dàvií ní chídó tnúní ndíi núú llibrú Salmú ní dándoo ndíi: “Nà ndóo nahi vèhe-dé, vá yoo iiⁿ quíhíⁿ cundecu”, duha ní caháⁿ ndíi. Te ingá tucu tnúhu ní cachí ndíi: “Na nànducu-güedé ingá téé nucúnutniiⁿ núú ndíi”, duha ní caháⁿ ndíi Dàvií —cachí té Pélú xáhaⁿ-dé xií-yu.

21-22 Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Te ducaⁿ ní caháⁿ ndíi Dàvií, te vitna xini ñuhu-xi nanducu-o iiⁿ téé nucúnutniiⁿ-dé núú ndíi Júdás, te xini ñuhu-xi díu-ni iiⁿ téé ní xica cuu ndíhi Xítohó Jesucristú cútñähá ní xica cuu-o ndíhi-gá, iiⁿ téé ní xiní ndéé òré ní dácuándute ñaha ndíi Juàá xii-gá, te ndéé òré cuánda-gá andíu. Te téé nanducu-o cundecu-dé caháⁿ-dé nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá —cachí té Pélú xáhaⁿ-dé xií-yu.

²³ Te ní cacunehe-güedé úú tnähá-güedé nüu ndédacàa-güedé nduu tähú-güedé nucúnutniiⁿ-güedé núú ndíi. Te iiⁿ-dé nání-dé Chéé Barsàbás, àdi Justú chi úú díu-dé, te ingá-dé nání-dé Matiá. ²⁴ Te ní caháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndiòxí, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yohó Dútú Ndiòxí xini-n iní nchaa ñáyiu, te mee-n nàha-n núú ndéda càa núú úú cue téé-a tnähá iní-n ²⁵ caháⁿ-güedé tnúhu-n núú ñáyiu, te téé-áⁿ nucúnutniiⁿ-dé núú ndíi Júdás, chi cuaháⁿ ndíi núú ùhu núú ndàhu núú tàu-xi quíhíⁿ ndíi —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁶ Te ní xito ndéé-güedé, te ní cutnúní sá téé nàni Matiá quendoo-dé ndíhi úxí iiⁿ cue téé ní táuchíúⁿ-gá dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá.

2

Ní quexio Espíritu Yá Ndiòxí cundecu ndíhi ñáyiu

¹ Te ní sáá nduu còo vico Pentecostés te xíndecu nchaa ñáyiu iiⁿ-ni xichi. ² Te ní tecú dóho-yu uuⁿni ní níhí andíu, dàtná quídé iiⁿ táchí níhí vèhi ní quide-xi, te ducaⁿ ní cuu ndéé xítí vehe núú ndécu-yu nchaá-yu. ³ Te ní xiní-yu dàtná cáá itá ñuhú cáá sá ndécu xítí vehe, te ní xíté nuu-xi ní ngoyo ndodo-xi díquiⁿ-yu nchaá-yu. ⁴ Te ducaⁿ ní quide-xi òré ní quexio Espíritu Yá Ndiòxí ní ngúndecu ndíhi-yu nchaá-yu. Te ní ngüita-yu ní caháⁿ-yu tnúhu cue ñáyiu ñá túú cuu ñáyiu isràél, te nchaa xíáⁿ ní quide Espíritu Yá Ndiòxí.

⁵ Te vái ñáyiu isràél xíndecu nchaa dava-gá ñuú ní tacá-yu ñuú Jerusálén, te ñáyiu-áⁿ io ndùcu ndéé-yu dàcuahá-yu nchaa ndudú sá dácuàha tnähí-yu. ⁶ Te òré ní tecú dóho-yu níhí, te ní saháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu caháⁿ mèé-yu iiⁿ iiⁿ ñuú-yu, chi ndí díiⁿ ndí díiⁿ tnúhu caháⁿ ñáyiu ndècu-áⁿ. ⁷ Te xíáⁿ io ní cuñúhu ñáyiu véxi dava-gá ñuú, te ní xítñähá-yu:

—Ñáyiu ducaⁿ xicaháⁿ cùu-yu ñáyiu distrítu Galileá. ⁸ ¿Te nása ní quidé-yu ní cutúha-yu nàcuáa caháⁿ-ó iiⁿ iiⁿ-o ndéé lìhli-o? ⁹ Te iha véxi ñáyiu dava nacióⁿ, chi véxi ñáyiu Pàrtiá, véxi ñáyiu Mèdiá, véxi ñáyiu Èlám, véxi ñáyiu Mesopòtamiá, véxi ñáyiu Judeá, véxi ñáyiu Capàdociá, véxi ñáyiu Pòntó, véxi ñáyiu Àsiá, ¹⁰ véxi ñáyiu Frigiá, véxi ñáyiu Pànfiliá, véxi ñáyiu Egíptu, véxi ñáyiu Áfricá ñáyiu ndècu ndéé núú-gá-xi ñuú Círené. Te tnähá ñáyiu ñuú Ròmá véxi, te ñáyiu-áⁿ chi ñá díu mèe-ni ñáyiu isràél cùu-yu nchaá-yu, dico iiⁿ-ni cuu sá dácuàha-yu. ¹¹ Te véxi ñáyiu Crétá, véxi ñáyiu Àrabiá. Te nchaa-o sa ndèdóho-o caháⁿ-yu nàcuáa cuaháⁿ tnúhu mee-o iiⁿ iiⁿ-o. Te nchaa ñáyiu xicaháⁿ tnúhu-o caháⁿ-yu cuéndá nchaa sá vă yoo tnähí ndàcu cada ní quide Yá Ndiòxí —cachí-yu xítñähá-yu.

¹² Te ní cuñúhu vèhi-yu, te ñá ná sàá iní-yu nása ní cuu, te xítñähá-yu:

—¿Násá ní cuu duha càháⁿ-yu tnúhu-o? — càchí-yu xítñähá-yu.

¹³ Te davá-yu ní sácú ndeé yíchí ñähä-yu, te xítñähá-yu:

—Xixíni ñáyiü-áⁿ nüu ñá nähä-yu tnúhu càháⁿ-yu —càchí-yu xítñähá-yu.

Tnúhu ní xáhaⁿ té Pélú xii cue ñáyiü

¹⁴ Te ní ngúnutnii té Pélú ndihí úxí iiⁿ cue téé ní táúchíúⁿ Jésús dacuàha ñaha xii ñáyiü tnúhu-gá, te níhi ní càháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé xií-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiü distrítú Jùdeá ndihí nchòhó ñáyiü ñuu Jerusàlén, cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. ¹⁵ Ná ndàá tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xíni-ndí te ducaⁿ càháⁿ-ndó, chi davitna cùu-xi caá iiⁿ dátnéé, vátá tnähá-gá òré coho ñáyiü ndidí. ¹⁶ Te yúhú ná càchí tnúhu-í xii-ndo vñtna nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii ndíi Jòél téé ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndeé sanaha nàcuáa cada ñaha-gă xii ñáyiü, te ndíi-áⁿ ní chídó tnùní ndíi nàcuáa ní càháⁿ-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi:

Cùmání-gă sáá nduu nàa ñuyíú, te cuáñaha-í Espíritu-í cundecu ndihí nchaa ñáyiü na quïndáá iní ñähä xíi-í.

Te cue déhe-yu càháⁿ-yu tnúhu-í, te cue téé cuechi dacoto núú ñähä-xí xíi-güedé, te ducaⁿ-ni cué téé ni sähnu càháⁿ saní-güedé, te díu-ni cuéndá nchaa sá quídè-í ducaⁿ dàcoto núú ñähä-xí xíi-güedé.

¹⁸ Te nchaa ñáyiü xínu cuechi núú-í càháⁿ-yu tnúhu-í, te cuáñaha-í Espíritu-í cundecu ndihí-yu.

¹⁹ Te ndeé andiu, yàcáⁿ vñti sá cädà-í nàcuáa cuñúhu vñhí-yu, te núú ñuyíú-a cada-í iiⁿ sá vátá quiní tnähí-gá-yu, te ngoyo níñi te ngoyo ñuhú te quene vihi ñúhmá.

²⁰ Te vñ dâyéhë-gá nchicanchii, cuu nee ñuyíú te cuu tìcuéhë núú yóó dàtná tìcuéhë níñi.

Te dàvá-áⁿ sáá nduu quìxi Yaá cùu Xítohó-yu,

te nduu-áⁿ cuu-xi iiⁿ nduu càhnu vihi, chi cada-gá nchaa sá ñá túú xíní-yu, te cuñúhu vñhí-yu.

²¹ Te òré xíáⁿ te nchaa ñáyiü càháⁿ ndihí ñaha xíi Yaá cùu Xítohó-yu-áⁿ naníhí tähú-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii ndíi Jòél ní chídó tnùní ndíi.

²² 'Te nchòhó ñáyiü isràél, cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a cuéndá Jésús téé ñuu Nazàrét. Te Jésús ní quide-gá chìuⁿ Yá Ndiõxí, chi mee Yá Ndiõxí ní chindee ñähä-gá ní quide Jésús ná daha núú chìuⁿ, núú xíáⁿ ní ndacu-gá ní quide-gá nchaa sá vñ yóó tnähí ndàcu cada, te xíáⁿ ní cuñúhu vñhi-ndo. Te sa nàha-ndo nacuáa ní quide-gá cùtnähá ní xica cuu-gá ñuyíú.

²³ Te ndíi Jùdás ní taxi cuéndá ñähä ndíi Jésús xii nchòhó cue téé ní cuu úhú iní ñähä xíi-gá, te ní ndúcú-ndo cué téé úhú iní-xi ní tnii ñaha-güedé xii-gá te ní sata caa ñaha-güedé núú cùrúxí, te núú cùrúxí-áⁿ ní xíhí-gá. Dico sa ní cutnùní iní Yá Ndiõxí sá dúcáⁿ càda-ndo Jésús, te mee Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho Jésús. ²⁴ Te díu-ni mee Yá Ndiõxí ní dàndótó-gă Jésús, chi sa ní càháⁿ-gá sá òré cuú-gá te vñ cùu dúcáⁿ-gă. ²⁵ Te ndíi Dàvií téé ní xíndaha ñähä xii cue ñaní tnähá-ó ní xíndecu ndeé sanaha ní chídó tnùní ndíi nàcuáa ní càháⁿ Jésús, te duha ní càháⁿ-gá:

Cùtnuní iní-í sá ncháá ndùu ndecu ndihí-í Yá Ndiõxí, te io chindee ñaha-gá xii-í, te ñá túú tnähí sá yùhú-í.

²⁶ Te io ndàcáⁿ tähù-í núú Yá Ndiõxí chi cùdii iní-í, chi sa nàha-í sá cùu-í dico ndoto-í,

²⁷ chi vñ dâñá-gă quíhíⁿ dúcáⁿ àlmá-í núú ndécu ñáyiü ní xíhí, te vñ dâñá-gă téhyú yíquí cùñú-í chi cùu-í Déhe-gá, te yúhú sa nàha-í sá cùu iní ñähä-gă xii-í.

²⁸ Te sa ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cada-í cundecu-í ichi váha, te cuéndá sá ndécu ndihí ñaha-gá xii-í nüu io cùdii iní-í.

Duha ní càháⁿ Jésús, te ducaⁿ ní chídó tnùní ndíi Dàvií.

²⁹ 'Te nchòhó cue ñaní tnähá-í, na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo cuéndá ndíi Dàvií téé ní xíndecu ndeé sanaha vihi, chi ní xíhí-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé, te ñaha-o tnavíi núú ní chindúxi ñaha-güedé. ³⁰ Te ndíi Dàvií ní xóo càháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndiõxí, te sa nàha ndíi sá Yá Ndiõxí ní càháⁿ ndáá cuiti-gá

sá díú-ní *iiⁿ* tnaha ndíí taxi tnùní-dé ñáyiu isràél ndéé cuèé-gá dàtná ní xóo taxi tnùní méé ndíí cútñàhá ní xíndecu ndíí, te téé taxi tnùní-áⁿ cúú Crístú chi cùu-gá *iiⁿ* tnàha ndíí.

31 Te sa ní cutnùní iní ndíí sá ndótó Crístú, núu xiăⁿ ní chídó tnùní ndíí sá vă dáñá Yá Ndiõxí sá quíhíⁿ dúcáⁿ àlmá-gá cundecu-xi núu ndécu ñáyiu ní xíhí, te vá dáñá-gá téhyú yíquí cùñú-gá.

32 'Te ndáá chi Yá Ndiõxí ní dándótó-gá Jèsús, te nchúhú ní xiní-ndíí sá ní ndoto-gá.
33 Te ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii Jèsús sá cùndecu ndíhi ñaha-gá, te taxi tnùní Jèsús ní caa ní quíhíⁿ. Te Yá Ndiõxí ní sáñaha-gá Espíritú-gá ní ngúndecu ndíhi-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gá, te diú Jèsús ní quide-gá nchaa sá ní xiní-ndó vitna ndíhi nchaa sá ní xíndedóho-ndo. **34** Te ndíí Dàví ñá túú ní ndàa túú ndíí andíu ndíhi yíquí cuñú ndíí, te örë ndécu-gá ndíí ñuyíú-a ní cachí ndíí: Dútú Ndiõxí ní xáhaⁿ-gá xii Yaá cúú Xítohó-í: "Ngóo xio cùha-í,

35 te yúhú cada-í te nchaa sá cùú ūhú iní ñahá xìi-n canehe-xi sá yíñuhu núu-n."

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiõxí xii Yaá cúú Xítohó-í cachí ndíí.

36 "Te nchòhó ñáyiu isràél cùu-ndo ndí mee-í, te cuìní-í cundedóho váha-ndo *iiⁿ* tnúhu na càháⁿ-í-a. Jèsús ní sata caa-ndo-gá núu cùrúxí, dico Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá Jèsús dacäcu nihnu-gá ñáyiu, te vá cání *iiⁿ* cani úú iní-ndó, chi diú-gá cúnùu-gá núu nchàa ñáyiu —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dé xií-yu.

37 Te ñáyiu ní xíndedóho tnúhu ní càháⁿ té Pèlú ní ndixi túú iní-yu nàcuáa quidé-yu ndècú-yu, te ní xáháⁿ-yu xii-dé ndíhi dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá:

—Nchaa nchòhó cue ñaní tnáhá-ndí, ¿násá cachí-ndó cùnduu, násá cada-ndí vitna? —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-güedé.

38 Te ní xáhaⁿ té Pèlú xií-yu:

—Daña-ndo nchàa sá cuèhé sá dûhá quide-ndo, te cada càhnu iní Yá Ndiõxí nchaa yícá cuéchi-ndo. Te cuandute-ndo cuéndá quiní-yu sá ní natuha-ndo lichi Jesús, te ducaⁿ te taxi Yá Ndiõxí Espíritú-gá cundecu ndíhi-ndo, **39** chi cuìní-gá taxi-gá Espíritú-gá xii mee-ndo ndíhi déhe-ndo, te

cuañaha-gá Espíritú-gá xii nchaa ñáyiu ní càa xico ñuyíú, ñáyiu càháⁿ-gá cundecu ichi-gá ndéé lida-gá —cachí té Pèlú xáhaⁿ-dé xií-yu.

40 Te titní-gá tnúhu ní xáhaⁿ-dé nàcuáa cadá-yu, te xáhaⁿ tucu-dé:

—Daña-ndo nchàa sá cuèhé sá dûhá quide-ndo, vă càdá-ndo sá quidé dàva-gá-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

41 Te nchaa ñáyiu ní sàndáá iní-xi tnúhu ní càháⁿ té Pèlú ní sanduté-yu, te diú-ni nduu-ăⁿ ní cuu dàtná úní mîl ñáyiu ní sàndáá iní-xi ní xíndecu ndíhi ñáyiu xidácuáhá tnúhu Yá Ndiõxí. **42** Te ío ní xíndedóho-yu tnúhu ní càháⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, te ío váha ní xíndecu-yu ní xóo ndatnúhu váha-yu. Te ní xóo caxi càhnú-yu cuéndá náhá-yu sá dúcáⁿ ní quide Jèsús cútñàhá vátá càhní ñáhá-gá-güedé xii-gá, te ní xóo càháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiõxí.

Nàcuáa ní quide nchaa ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús ndéé díhma nuu

43 Te nchaá-yu ní cuñúhu vihí-yu, chi cue téé ní táuchíúⁿ-gá dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá ní quide-güedé titní núú sá vă yöo tnàhí ndàcu cada, te xíăⁿ ní cutnùní iní-yu sá méé Yá Ndiõxí chíndée ñaha-gá xii-güedé.

44 Te nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús càháⁿ ndíhi tnàha váha-yu, te cuéi-ni nchaa ndachiūⁿ nandíhi-yu ndècu cahnu. **45** Te ní díco-yu nchaa ndachiūⁿ sá ñà túú xìni ñuhú-yu, te ní níhí-yu díhúⁿ te ní sáñähá-yu xii nchaa ñáyiu ñá níhí. **46** Te *iiⁿ* nduu *iiⁿ* nduu ní xóo quíhíⁿ ndíhi tnàhá-yu veñúhu càhnu sá io cùnuu. Te ní xexi ndíhi tnàhá-yu vehé-yu. Te ío ní cudíⁿ iní-yu chi *iiⁿ*-ni ní cuú-yu nchaá-yu. **47** Te ío ní ndacáⁿ tähüⁿ yu núú Yá Ndiõxí, te nchaa dava-gá ñáyiu ní càháⁿ váha-yu cuéndá ñáyiu-áⁿ. Te mee Yá Ndiõxí ní quide-gá ní sàndáá iní väi-gá ñáyiu, te ní xíndecu-yu ndíhi dava-gá ñáyiu xidácuáhá tnúhu-gá.

3

*Quide tátña-güedé *iiⁿ* téé yacua*

1 Te *iiⁿ* nduu örë caá úní sacuua, örë xicäháⁿ-yu ndíhi Yá Ndiõxí cuäháⁿ té Pèlú ndíhi té Juàá veñúhu càhnu sá io cùnuu

sácúú-xí ñáyiu isràél. ² Te ndècu ⁱⁱn téé yacua, te ducaⁿ-ni càa-dé ní cacu-dé. Te sàháⁿ ndihí ñàhá-yu veñúhu càhnu sá ^{io}cùnuu, te sàcóo-dé ⁱⁱn xio yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa, chi ducaⁿ nàni-xi, te xícáⁿ ndàhú-dé núú nchàa ñáyiu sàháⁿ veñúhu. ³ Te ní xiní-dé té Pèlú ndihí té Juàá cuánguïhu-güedé veñúhu, te xícáⁿ ndàhú-dé núú-güedé. ⁴ Te ní ndacoto-güedé núú-dé, te ní xáhaⁿ té Pèlú xii téé yacua-áⁿ:

—Cundehé ñàha xii-ndí —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dé xii-dé.

⁵ Te ní xíndéhé ñàha-dé xii-güedé, chi ní cäháⁿ-dé sá ^{io} ⁱⁱn sá cuàñaha-güedé. ⁶ Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Ñá túú tnàhí díhúⁿ néhè-í dico chindee ñàha-í xii-n, te Xítohó Jesucristú Yaá ní xíndecu ñuu Nazàrét, ndacu-gá cada tátma ñaha-gá xii-n, ndacuiñí te caca-n —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

⁷ Te té Pèlú ní tnii-dé ndaha cùha téé yacua-áⁿ, te ní ngüíta-dé ndacàni ñaha-dé, te òré xíáⁿ ní naníhí ndéé-dé, te ní ndúha sähá-dé. ⁸ Te ní ndacuñí cunu mee-dé te ní xica-dé, te ní cachí-dé sá ^{io} càhnu cuu Yá Ndiòxí cuèndá sá ní ndúha-dé, te ta sàndava-dé cuánguïhu ndihí ñaha-güedé veñúhu. ⁹ Te nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ ní xiní-yu sá ní nduu váha-dé, te ndèhè-yu ndàcáⁿ táchú-dé núú Yá Ndiòxí. ¹⁰ Te ní naquiní ñáhá-yu xii-dé sá díú téé xícáⁿ ndàhú téé ní xóo cunucóo yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa cuu-dé, te ní cuñúhu vîhi-yu sá ní ndúha-dé.

Té Pèlú ní cäháⁿ-dé corrèdór sá néhé diú ndí Salòmón

¹¹ Te sàtá véñúhu càa corredór sá néhé diú ndí Salòmón. Yàcáⁿ ndécú té Pèlú ndihí té Juàá ndihí téé ní ndúha sähá-xi, te ñá cuìní téé ní ndúha sähá-xi-áⁿ daña-dé quíhíⁿ-güedé dandöo ñaha-güedé xii-dé. Te chítú-yu ní quexío coyó-yu núú ndécú-güedé, te ní cuñúhu vîhi-yu sá ní ndúha sähá téé cùhú-áⁿ. ¹² Te té Pèlú ní xiní-dé ní quexío coyó-yu, te ní xáhaⁿ-dé xii-yu:

—Nchòhó ñáyiu isràél, ¿ná cuèndá ndéé dúcáⁿ ndèhe ñaha-ndo xii-ndí te cuñúhu-ndo sá ní ndúha téé yacua-áiⁿ? Nchòhó cäháⁿ-ndó sá mée-ndí ní quide tátma-ndí-dé sá ^{io}váha iní-ndí, dico ñáhá

chi ñá díú mèe-ndí ní quide tátma-ndí-dé. ¹³ Chi Yá Ndiòxí ní nadadúha ñaha-gá xii-dé, chi diú-gá cùú Ndiòxí ndíi Àbrahám ndihí ndíi Isàác ndihí ndíi Jàcób, te diú-ni cue téé-áⁿ cùú ñàni tnàhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha vîhi. Te diú-ni Ndiòxí-áⁿ ní xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá Jèsús sá taxí tnùní-gá nchaa sá ió andiu ndihí nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a, dico mee-ndo ní saha cuèndá-ndó Jèsús núú téé cùchiuⁿ. Te té Pilatú ní cuiní-dé dacàcu-dé Jèsús ní cùu, te mee-ndo ñá ní cuìní-ndó. ¹⁴ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá ^{io}váha iní Jèsús te ñá túú tnàhí cuéchi-gá. Te mee-ndo ñá túú ní cuìní-ndó cäcu-gá nüú ní xáhaⁿ-ndo xii té Pilatú sá vähä-gá dacàcu-dé ⁱⁱn téé ndècu vihi cuéchi-xi, te vá dácäcu-dé Jèsús. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-ndo sá cähní-güedé Jèsús Yaá quídé nchito-o ndecu-o, dico Yá Ndiòxí ní dàndótó ñàha-gá, te ní xiní-ndí sá ndàá ní ndoto-gá. ¹⁶ Te nchuhú sa nàha-ndí sá díú Xítohó Jesucristú ní nadadúha-gá téé yacua, te nái-dé nútñí-a. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sàndáá iní ñáhá-dé xii-gá, te vitna ní xiní-ndó sá ndàá ní ndúha-dé.

¹⁷ 'Te nchòhó ndihí cue téé cùnuu ní sahni-ndo Xítohó Jesucristú, chi ñá ní cuònnuní iní-ndó sá ní quide-ndo. ¹⁸ Te cue téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ní chidó tnùní-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-güedé sá Crìstú quixi-gá ñuyíú-a, te ndoho vîhi-gá, te xíáⁿ nüú ducaⁿ ní cuu io ní ndoho-gá. ¹⁹ Te vitna te daña-ndo nchàa sá cuèhé sá dühá quide-ndo. Te quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te ducaⁿ te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñá túú vähä ní quide-ndo ñuyíú-a, te canu ichi ñaha-gá xii-ndo ⁱⁱn ichi váha. ²⁰ Te ní tendaha-gá Crìstú ní quixi-gá ñuyíú-a, chi mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá díú Crìstú taunihnu ñaha-gá xii-ndo. ²¹ Te dacuñí cùndecu-gá andiu ndéé ná sàá nduu nàtaxi ndecu-gá nchaa sá ndécú ñuyíú nàcuáa sàni iní mée-gá. Te diú ducaⁿ ní cäháⁿ Yá Ndiòxí nüú ducaⁿ ní chidó tnùní cue téé ní xóo cäháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. ²² Te ndíi Moïsés ní xáhaⁿ ndíi xii cue ñaní tnàhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha: "Yá Ndiòxí tendaha-gá ⁱⁱn téé quixi-dé cäháⁿ-dé tnúhu-gá dàtná cuìní-ndó ní quide ñaha-gá xii yúhú, te téé-áⁿ cuu-dé ⁱⁱn ñaní tnàhá-ndó.

Te cundedóho váha-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-dé. ²³ Te nchaa ñáyiu vá quíndáá iní tnúhu cáháⁿ-dé, te cuíta nihnu-yu chi vá quíhíⁿ-yu núú quíhíⁿ ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi”, duha ní xáhaⁿ ndíi Moísés xií-yu —cáchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ tucu té Pèlú xií-yu:

—Ndíi Sàmuél ndíhi nchaa cue téé nchicúⁿ-gá ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna. ²⁵ Te Yá Ndióxi ní cáháⁿ-gá ndíhi cue téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te ní quide ndáá-gá ndíhi nchaa ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa cada-gá naníhí tähú-ó. Te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám: “Ío nduu cacu iiⁿ tnáha-n, te téé-áⁿ cada-dé te naníhí tähú ñáyiu ñuyíú-a”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám. ²⁶ Núú xiáⁿ ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá núú ndécú-ndó cuéndá daña-ndo nchaa sa cuéhé sa dúhá quide-ndo, te naníhí tähú-ndó —cáchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-yu.

4

Té Pèlú ndíhi té Juàá ndécú-güedé ndaha téé cùchiuⁿ

¹ Te té Pèlú ndíhi té Juàá càháⁿ dúcáⁿ-ni-güedé ndíhi ñáyiu, ní quexio cue dútú ndíhi téé tåxi tnuní ñáhá xii cue téé quide cuéndá veñúhu càhnu sa ío cùnuu, ndíhi cue téé cùu saducéú. ² Te ní cudééⁿ-güedé nchaa-güedé núú té Pèlú ndíhi té Juàá sa xáhaⁿ-güedé xii ñáyiu sa ndótó ñáyiu ní xíhí dàtná ní ndoto Jésús.

³ Te ní tnii ñaha-güedé ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-güedé, te ñá ní quide ndáá téé cùchiuⁿ cuéchi-güedé nduu-áⁿ chi sa ní cuaa.

⁴ Te ío väi ñáyiu ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-güedé, te ñáyiu-áⁿ ndíhi ñáyiu sa ní sándáá iní-xi ndéé cäni-gá ní xínu dàtná úhúⁿ mǐl mee-ni cué téé, te diiⁿ ñáyiu dihí ndíhi landú.

⁵ Te nduu tnéé-áⁿ diu-ni nūú Jerusàlén-áⁿ ní tacá cue téé yìndaha veñúhu, ndíhi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúní ndíi Moísés. ⁶ Te tnáhá dútú cúnùu-gá téé nàni Anás ndécú ndíhi té Caifás, ndíhi té Juàá, ndíhi té Lijandrú ndíhi dava-gá ñaní tnáhá dütú cúnùu-gá-áⁿ

ndécú. ⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xínu cuechi núú-güedé:

—Chí cuàháⁿ queñuhu-ndo té Pèlú ndíhi té Juàá vecaá, te na quixi-güedé iha —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní quexio té Pèlú ndíhi té Juàá núú cué téé cùnuu, te cue téé cùnuu-áⁿ ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Nasa ní quide-ndo cuéndá téé yacua-áⁿ? ¿Yoo ní táúchíúⁿ dùcaⁿ cada-ndo? —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁸ Te ndècu ndíhi té Pèlú Espíritu Yá Ndióxi, núú xiáⁿ ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nchòhó cue téé cùchiuⁿ ndíhi nchòhó cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiu isràél, ⁹ te núú cuìní-ndó quìní-ndó nasa ní quide-ndí ní ndúha téé yacua-áⁿ, ¹⁰ te cundedóho-ndo iiⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Xini ñuhu-xi cundedóho nchaa ñáyiu isràél cuéndá quiní-yu nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-áⁿ. Xítohó Jesucristú Yaá ní xíndecu nūú Nazarét ní quide tátna-gá sáhá téé yacua ní ndúha, te diu-ni-gá ní sata caa-ndo núú cùrúxi te núú cùrúxi-áⁿ ní xíhí-gá, te ní dandótó ñàha Yá Ndióxi xii-gá. ¹¹ Te núú tutú Yá Ndióxi cáchí-xi: “Crístu cùu-gá dàtná iiⁿ yúú ndécú xíqui iiⁿ vehe. Te yúú cáchí-yu sa ñà túú nàndíhi, te diu xiáⁿ ní nàndíhi-xi ní ngúnutnii-xi xíqui véhé”, duha cáchí-xi núú tutú-gá. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu Jesús, chi cáchí-ndó sa ñà túú nàndíhi-gá, ¹² dico Yá Ndióxi ñá túú ndéé ní tåxi ndecu-gá ingá téé dàcácu nihnu ñaha xií-o núú ùhú núú ndàhú, chi iiⁿdii diiⁿ-ni Déhe-gá Xítohó Jesucristú dacácu nihnu ñaha-gá xii-o —cáchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹³ Te té Pèlú ndíhi té Juàá ñá túú tåha-güedé, te cùñuhu cue téé cùchiuⁿ sa ío ñíi xíndáá-güedé. Te ní cutnùní iní cue téé cùchiuⁿ-áⁿ sa Jésús ní xica cuu ndíhi-güedé, núú xiáⁿ ñá túú tnáhá yùhú-güedé càháⁿ-güedé. ¹⁴ Te cuéndá ndécú ndíhi té Pèlú ndíhi té Juàá téé ní ndúha sáhá-xi, núú xiáⁿ ñá ní níhí cue téé cùchiuⁿ tnúhu cáháⁿ-güedé. ¹⁵ Te ní xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú ndíhi té Juàá sa quéé-güedé quehé cuéndá ndóo mee-güedé ndatnúhu-güedé. ¹⁶ Te ní xítnàha-güedé:

—¿Nasa cada-o üú cue téé-áⁿ?, chi nchaa ñáyiu nūú Jerusàlén náhá-yu sa ní

quide tátña-güedé *iiⁿ* téé yacua, te *xí^an* xícuñúhu vìhi ñáyiu. Te vá cùú càchí-ó sá ñä ndàá, chi vài ñáyiu ní xiní nàcuáa ní cuu. ¹⁷ Te dayùhú-ó-güedé te cùñaha-o sá vă càhán-gá-güedé tnúhu Jèsús, chi núu ñáhá te quïndáá-gá iní-yu —càchí-güedé xítñàha-güedé.

¹⁸ Te ní cana tucu-güedé té Pèlú ndihí té Juàá, te xáhaⁿ-güedé sá vă dácuàha-gá-güedé ñáyiu tnúhu Jèsús. ¹⁹ Te té Pèlú ndihí té Juàá ní xáhaⁿ-güedé:

—Chí cuäha cuëndá, te núu sá càchí nchòhó cada-ndí àdi sá càháⁿ Yá Ndiòxí cada-ndí. Te cada càhnu iní-ndó chi vá cùú càda-ndí sá càchí-ndó, chi cada nahi-ni-ndí sá càchí Yá Ndiòxí. ²⁰ Chi dacuitíi càháⁿ-ndí nàcuáa ní caháⁿ Jèsús, te caháⁿ-ndí nchaa sá ní xiní-ndí ní quide-gá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

²¹ Te cue téé cùchiuⁿ níhi-gá ní caháⁿ-güedé xáhaⁿ-güedé sá càdá càstiú ñáhá-güedé nüu vá dáñá-güedé sá dácuàha-güedé ñáyiu. Te ducaⁿ te ní dáñá ñáha-güedé cuánuhú-güedé, chi ñá ní níhi-güedé nasa cada-güedé cada castiú ñáhá-güedé, chi nchaa-yu ndàcáⁿ tähü-yu núu Yá Ndiòxí sá ní ndúha téé yacua. ²² Te téé ní quide tátña-güedé-áⁿ ndécú-dé vìhi-gá údico cuíá-dé, te ío ní cuñúhu-yu sá ní ndúha-dé.

Ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús xícáⁿ tähü-yu núu-gá sá vă yùhú-yu caháⁿ-yu tnúhu-gá

²³ Te ní ndee té Pèlú ndihí té Juàá cuánuhú-güedé núu ndécú cué téé cùndihí-güedé, te ní nacani tnúhu-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ cué dútú cùnuu ndihí cue téé cùu sacuéhé nüu ñáyiu isràél. ²⁴ Te sátá ní xíndedóho-yu tnúhu ní caháⁿ-güedé, te *iiⁿ-ni* tnúhu ní caháⁿ-yu nchaa-yu ndihí Yá Ndiòxí, te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiòxí, ní cadúha-n àndiú, ní cadúha-n ñuyíú, ní cadúha-n làmár, ní cadúha-n nchàandi tühú sá ío ñuyíú. ²⁵ Te ndihí Dàvií ní sàndáá iní ndihí tnúhu ní caháⁿ-n, te ní chidó tnùni ndihí nàcuáa ní xáhaⁿ-n caháⁿ ndihí, te diú-ni Espíritu-n ní chindee ñáha-xi xii ndihí ní chidó tnùni ndihí, te duha ní chidó tnùni ndihí:

Ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél ío cùdééⁿ-yu núu Yá Ndiòxí,

te cuìní-yu nàá-yu ndihí-gá, dico vá ndácü-yu chi mee-gá cùnuu-gá.

²⁶ Te cue téé yìndaha nacióⁿ ndihí cue téé cùchiuⁿ tacá-güedé nàá-güedé ndihí Dútú Ndiòxí ndihí Crìstú Yaá ní quixi ñuyíú-a.

Duha ní chidó tnùni ndihí Dàvií nàcuáa ndùu tnúhu ní caháⁿ-n —càchí-yu xáháⁿ-yu xii Yá Ndiòxí.

²⁷ Te xáhaⁿ tucú-yu xii-gá:

—Ndáá ní caháⁿ ndihí Dàvií chi diú-ni ñuú iha ní tacá té Hèrodés ndihí té Pòneciú Pìlatú ndihí ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél ndihí ñáyiu isràél ní caháⁿ cuéhé-yu cuëndá Jèsús. Te Yòhó Dútú Ndiòxí, Déhe-n cùu Jesús nüu ío váha iní-gá, te ní saha chìuⁿ-n-gá, te ío úhú ní cuu iní ñáhá ñáyiu xii-gá. ²⁸ Te ní quide-yu nàcuáa ní sani iní-n càdá-yu ndéé sanaha, ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú. ²⁹ Te Yòhó Dútú Ndiòxí sa nàha-n nasa caháⁿ cue téé cuìní cada úhú ñáhá xii-ndihí. Te quide-ndihí chìuⁿ tahu-n, te vitna chindee ñáha-n xii-ndihí cuëndá sá vă yùhú-ndihí caháⁿ-ndihí tnúhu-n. ³⁰ Te cada tátña-n ñáyiu cùhú, te chindee ñáha-n xii-ndihí, te cada-ndihí nchaa sá vă yoo tnàhí ndàcu cada nacuáa cuñúhu vìhi-yu. Te xiní-ndihí sá méé Jèsús chindee ñáha-gá xii-ndihí, chi quide-gá chìuⁿ tahu-n —cachí-yu xáháⁿ-yu xii Yá Ndiòxí.

³¹ Te sátá ní yáha ní caháⁿ-yu ndihí Yá Ndiòxí, te ní quidi-xi vehe nüu xíndecú-yu, te òré-áⁿ ní cutahú tucú-yu nchaa-yu Espíritu-gá. Te ní caháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiòxí, te ñá túu tnàhí ni yùhú-yu.

Cuëndá nchaa ndachìuⁿ cånehe chìuⁿ-yu

³² Te nchaa ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí *iiⁿ-ni* tnúhu ní caháⁿ-yu nchaa-yu. *iiⁿ-ni* tnúhu ní sani iní-yu, te ní xóo chindee tnàhá-yu chi ní xóo cuáha tähú tnähä-yu nchaa sá xíní ñùhú-yu, te ní *iiⁿ-yu* ñá túu ní caháⁿ-yu sá ndàchiuⁿ-yu *iiⁿdìi-ní-yu* cùu nchaa sá ndécú ndihí-yu. ³³ Te cue téé ní táuchíuⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá ío váha ní caháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndoho Xítöhó Jesucristú. Te ío ní chindee ñáha Yá Ndiòxí ní caháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túu ní caháⁿ cuéhé dava-gá-yu cuëndá ñáyiu dàcuaha tnúhu-gá. ³⁴ Te ñá túu tnàhí ni cùndahú-yu díhúⁿ, chi nchaa

ñáiyu ndècu ndihí ñuhu-xi, ndihí nchaa ñáiyu càa vehe-xi ní nadicó-yu, te da iiⁿ da iiⁿ ndachíúⁿ-yu ní nadicó-yu oré xíní ñuhu-yu díhúⁿ. ³⁵ Te ní sáñahá-yu xii cue téé ní táúchíúⁿ Jésús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, te cue téé-áⁿ ní dácähñu-güedé nchaa ñáiyu xini ñuhu. ³⁶ Te distrítú Chìpré ndécú iiⁿ téé nàni-dé Chéé ñaní tnáhá ndíi Lèví, te ní xoo cunu cuechi-dé veñúhu ñáiyu isràél. Te cuéndá sá sáñaha-dé tnúhu ndee iní xií-yu, xiáⁿ nüu ní dánání ñaha-güedé Véé xii-dé. ³⁷ Te téé-áⁿ ní nadico-dé luha ñuhu-dé, te nèhe-dé díhúⁿ cuäháⁿ nüu cué téé ní táúchíúⁿ-gá dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá.

5

Té Anàniás ndihí tá Sàfirá ñá túú ní quide ndáá-yu

¹ Te ndècu iiⁿ téé nàni Ananiás, te ñadíhí-dé nání-áⁿ Sàfirá, te ñáiyu-áⁿ ní nadicó-yu luha ñuhu-yu. ² Te ní taxúha-dé sacú díhúⁿ, te sacú-gá néhé-dé cuäháⁿ ní sáñaha-dé xii cue téé ní táúchíúⁿ Jésús dacuàha ñaha xii ñáiyu tnúhu-gá, te ní dándahú ñáhá-dé xii-güedé, chi ní xáhaⁿ-dé sá níhií ní sáñaha-dé, te nàha ñadihí-dé sá dúcáⁿ ní quide-dé. ³ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-dé:

—Anàniás, ¿ná cuéndá ducaⁿ ní quide-n ní dáñá-n ní quíhu sácuíhná iní-n? Te ní dácuándehnde-n nüu Espíritú Yá Ndiòxí, te ní taxúha-n sàcú díhúⁿ ní níhi-n cuéndá ñuhu-n. ⁴ ¿Te ñuhu-áⁿ cuéndá sá ñuhu mèe-n, àdi díhúⁿ-áⁿ cuéndá sá díhúⁿ mèe-n cùu-xi, te cuu-ni cada-n nàcuáa càchí iní-n càhaⁿ-n ñá? ¿Ná cuéndá ducaⁿ ní quide-n? ¿Ná ní quide-xi iní-n nüu ní dácuándehnde-n nüu Yá Ndiòxí? Chi ñá diú-ní mèe-ni ñáiyu ni dàndahú-n —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dé xii-dé.

⁵ Te oré ní ndihí tnúhu ní xáhaⁿ té Pèlú, te uuⁿni ní nduá-dé te ní xíhí-ni-dé. Te nchaa ñáiyu ní níhi tnúhu sá ní xíhí-dé, te ní yùhú víhí-yu. ⁶ Te ní quixi iiⁿ üú cue téé cuechi, te ní ndanehe ñaha-güedé ní sacáⁿ ñahá-güedé nüu yuu, te ní ducuⁿ nuu ñaha-güedé yuu-áⁿ, te ní xido ñaha-güedé néhé ñaha-güedé cuäháⁿ chindúxi ñaha-güedé xii-dé.

⁷ Te ní cuu úú uní oré, te ní quexío ñadihí téé ní xíhí-áⁿ, te vátá quiní-gá-aⁿ sá ní xíhí yii-aⁿ. ⁸ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-aⁿ:

—Cuiní-í cachí tnúhu ndáá-n. ¿Ndédaú ní dícó-ndó ñuhu, ní dícó-ndó nàcuáa ní cachí yii-n ãⁿ? —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dé xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ndáá sá diú-ní dùcaⁿ —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁹ Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—¿Ná cuéndá ducaⁿ ní chitnàha tnúhu-ndo dùcaⁿ ní quide-ndo ní cuiní-ndó dàndahú-ndo Espíritú Yá Ndiòxí? Quiní-n, chi sa cuándixi cue téé ní sáháⁿ ní chindúxi yii-n, te yòhó tnàhá-n càndeca ñaha tucu-güedé xii-n quíhíⁿ vitna —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-aⁿ.

¹⁰ Te oré-áⁿ ní nduá-aⁿ nüu té Pèlú, te ní xíhí-ni-aⁿ. Te cuándihu cue téé cuechi-áⁿ xití vehe, te ní xiní-güedé sá sà ní xíhí-aⁿ, nüu ní xido ñaha tucu-güedé cuäháⁿ chindúxi-güedé-aⁿ diñi yii-aⁿ. ¹¹ Te ní yùhú víhí ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí, ndihí dava-gá ñáiyu ní níhi tnúhu nàcuáa ní cuu.

Ní quide-güedé titní nüu sá vă yōo tnàhí ndàcu cada te io ní cuñúhu ñáiyu

¹² Te cue téé ní táúchíúⁿ Jésús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá titní víhí sá vă yōo tnàhí ndàcu cada ní quide-güedé, te ní cuñúhu víhí-yu. Te nchaa ñáiyu ní sàndáá iní-xi tnúhu Jésús ní xoo tacá-yu corrèdór néhé diú ndíi Salòmón. ¹³ Te nchaa ñáiyu ñá túú dàcuaha tnúhu-gá ñá ní cùyíi-yu chitnàhá-yu ñáiyu ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá, dico nchaá-yu ní cáháⁿ váha-yu cuéndá ñáiyu ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá. ¹⁴ Te vâi téé, vâi ñadihí ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá. ¹⁵ Te cuéndá sá ní níhi-yu tnúhu sá quídé tâtna cue téé ní xica cuu ndihí Jésús, nüu xiáⁿ ní queñuhú-yu nchaa ñáiyu cùhú ichi, te davá-yu ní quide túha-yu càmá te davá-yu ní quide túha-yu yuu, nüu nüu nchàa xiáⁿ tâsacáⁿ-yu cue ñáiyu cùhú-áⁿ cuäháⁿ, te xiáⁿ cáä-yu ndètú-yu, chi ní sani iní-yu sá oré yáha té Pèlú te cuédicó cuándahú-dé yáha ndodo ñaha-xi xií-yu te ndúha-yu. ¹⁶ Te ní quixi ñáiyu ñuú yatni Jerusàlén ndécä-yu ñáiyu cùhú, ndihí ñáiyu yíhi ñaha espíritú

cúndihí yucu ñáváha ní quixi, te nchaá-yu ní ndúha.

Ío ní quide úhú-güedé té Pèlú ndihí té Juàá

17-18 Te dútú cúnùu-gá ndihí cue téé cùu saducéú cue téé cùndihí-dé ní cudéen-güedé sá io chítú-yu dàcuaha tnúhu Jésús, núu xiáⁿ ní tñii-güedé cue téé ní táúchíúⁿ Jésús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá ní chihi ñaha-güedé vecaá. **19** Te xítí niú-áⁿ ní quexío iiⁿ espíritu xínú cuèchi núu Yá Ndióxí ní nacaáⁿ-xi yèhe vecaá ní quee-güedé, te ní xáhaⁿ-xi xli-güedé:

20 —Quíhíⁿ-ndó vèñúhu càhnu sá io cùnuu te cùñaha-ndo xli ñáyiu nàcuáa cadá-yu naníhí tähú-yu —càchí espíritu-áⁿ xáhaⁿ-xi xli-güedé.

21 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-xi nüu sátá ní túndaá, te ní sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá io cùnuu sá cùú-xí ñáyiu isràél ní dácuáhá ñaha-güedé xií-yu.

Te dútú cúnùu-gá ndihí cue téé cùndihí-dé ní nadatàcá tnáhá-güedé ndihí nchaa cue téé cùu sacuéhé nüu ñáyiu isràél ndihí cue téé cùchiuⁿ, te ní tendaha-güedé sandàdú cuáháⁿ queñuhu-güedé cue téé yíhí vecaá ní cùu. **22** Te ní quexío-güedé yèhe vecaá, te ní xiní-güedé sá ní iiⁿ-gá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu tnúhu Jésús ñá túú-gä-güedé yíhí. Te cuánuhú-güedé **23** ní xítnúhu-güedé cue téé cùchiuⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní sáháⁿ-ndí ní sándéhé-ndí vecaá, te ndéé chóó-ni, te xíndecu-ni sandàdú cue téé xíndeé yèhe vecaá. Te ní nacaáⁿ-ndí vecaá, te vá yoo iiⁿ-gá yíhí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

24 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé, te cuáháⁿ iní cue dútú cúnùu ndihí téé taxi tnuní cue téé xíndeé veñúhu càhnu sá io cùnuu, te ní xítnàha-güedé:

—¿Násá cada-xi vitna duha càa ní cuu ní xinu cue téé yíhí vecaá-i? —càchí-güedé xítnàha-güedé.

25 Te ní quexío iiⁿ téé ní xáhaⁿ-dé:

—Cundedóho-ndo na càchí tnúhu-í iiⁿ tnúhu. Cue téé ní chihi-ndo vècaá ndécu-güedé veñúhu càhnu sá io cùnuu dacuaha-güedé ñáyiu —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

26 Te cue téé ndéé veñúhu ndihí téé taxi tnuní ñáhá xli-güedé cuánguaca ñaha-güedé, te ñá túú ní quide úhú ñáhá-güedé, chi

ní yùhú-güedé cuáha yúú ñáhá ñáyiu dii ñùú-xi-áⁿ. **27** Te ní ndexio ndihí ñaha-güedé núu cuè téé cùu sacuéhé ndihí núu cuè téé cùchiuⁿ. Te dútú cúnùu-gá ní ngüita-dé ténàá ñáhá-dé xli-güedé, te xáhaⁿ-dé:

28 —Te náa ñá diú ní cachí-ndí sá vă dácuàha-gá-ndó ñáyiu tnúhu Jésús te dàcuaha-ni-ndó-yu, te vitna nchaa ñáyiu ñuú Jerusàlén ní níhí-yu tnúhu nàcuáa càháⁿ-ndó. ¿Te ná cuéndá ducaⁿ quide-ndo, te càchí-ndó sá nchuhú ndècuéchi-ndí ní sahni-ndí Jésús-i? —càchí dútú cúnùu-gá xáhaⁿ-dé xli-güedé.

29 Te té Pèlú ndihí dava-gá cue téé ní táúchíúⁿ Jésús dacuàha ñaha xií-yu ní xáhaⁿ-güedé xli cue téé cùchiuⁿ:

—Nchuhú, Yá Ndióxí cúnùu-gá sàndáá iní-ndí tnúhu càháⁿ-gá dàcúúxí tnúhu càháⁿ ñáyiu. **30** Te nchòhó ní sata caa-ndo Jésús núu cùrúxí te núu cùrúxí-áⁿ ní xíhí-gá, dico ní dàndótó ñàha Yá Ndióxí xli-gá. Te Yá Ndióxí ní sàndáá iní cue ñaní tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha.

31 Te Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-gá sá cùndecu Jesús xio cùha-gá cuéndá taxi tnuní-gá te dacácu nihnu-gá ñáyiu isràél núu ùhú núu ndàhú. Te ducaⁿ-ni dacácu nihnu-gá nchaa ñáyiu na daña nchaa sá cuéhé sá dühá, te cada càhnu iní-gá nchaa yícá cuéchi-yu. **32** Te ní xiní-ndí nàcuáa ní quide-gá, núu xiáⁿ cání-ndí cuéndú núu nchàa ñáyiu, te Espíritu Yá Ndióxí chíndée ñaha-xi xli-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te diú-ni Espíritu-gá ní sáñaha-gá xli nchaa ñáyiu ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá —càchí té Pèlú ndihí dava-gá-güedé xáhaⁿ-güedé xli cue téé cùchiuⁿ.

33 Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-güedé xli cue téé cùchiuⁿ, te ní cudéen-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá cáhní ñàha-güedé.

34 Te iiⁿ téé cùu fariséu tnàha-dé cùú-dé chiuⁿ, te nàni-dé Gamàliél, te cùu-dé mestrú dácuàha-dé ñáyiu nàcuáa ní chídó tnuní ndí Moisés, te io yíñùhu caháⁿ ndihí ñáhá-yu xli-dé. Te ní ngúnutnii-dé, te ní xáhaⁿ-dé sá ná quèe traa té Pèlú ndihí dava-gá-güedé quehé. **35** Te ní xáhaⁿ-dé xli cue téé cùchiuⁿ:

—Nchòhó cue téé isràél, xini ñuhu-xi sá cání văha iní-ndó násá cada-ndo ndihí cue téé-áⁿ. **36** Chi ní cunaha ní xíndecu iiⁿ téé ní

Xínani Tèudás, te ní cachí-dé sá cúnùu-dé, te ní cundihí-dé dàtná cúmí ciéndú cue téé, te ñá ní cuìní-güedé cuu iiⁿnuu-güedé ndihí cue téé cùchiuⁿ. Te ní sahni ñaha cuè téé ní xica cuu ndihí-dé ní xíté nuu-güedé, te ñá túú-gă ní quide-güedé nàcuáa ní sani iní-güedé cada-güedé. ³⁷ Te sátá ní xíhí téé-áⁿ, te ní tnahá nduu nùcódó tnùní ñáyiu. Te dàvá-áⁿ ní Xíndecu iiⁿ téé distrítu Galileá ní xínani-dé Jùdás. Te titní-güedé ní chitnahá ñahá-güedé xii-dé. Te tnahá-dé ní sahni ñaha tucu cue téé cùchiuⁿ, te nchaa cue téé ní xica cuu ndihí-dé ní xíté nuu-güedé. ³⁸ Te na càchí tnúhu-í sá dáñá-ndó cuè téé-áⁿ, te ni ñà túú nágá tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, chi núu chìuⁿ mee-güedé quídé-güedé te cuíta-güedé, ³⁹ dico núu chìuⁿ Yá Ndiòxí quídé-güedé, te vá ndínìhnu chìuⁿ quide-güedé. Te núu quide-güedé chìuⁿ Yá Ndiòxí, te vá nàá-ndó ndihí-güedé, chi Yá Ndiòxí nàá ndihí-ndo sá dúcáⁿ xíquide-ndo —càchí té Gamàliél xáhaⁿ-dé xii cue téé cùchiuⁿ.

⁴⁰ Te nchaa-güedé ní caháⁿ sá tnúhu ndáá càháⁿ-dé. Te dàtnùní ní nacana tucu-güedé té Pèlú ndihí dava-gá-güedé te ní caniha-güedé, te ní caháⁿ níhi-güedé, te xáhaⁿ-güedé sá vă càháⁿ-gá-güedé tnúhu Jèsús, te dàtnùní ní dáñá ñaha-güedé cuánuhú-güedé. ⁴¹ Te io ní cudíi iní-güedé, chi mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho-güedé dacuàha-güedé ñáyiu tnúhu Jèsús. ⁴² Te iiⁿ nduu iiⁿ nduu ní dàcuáhá-güedé ñáyiu xítí veñúhu càhnu sá yo cùnuu ndihí nchaa vehé-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu sá Jèsús cùú-gă Crístu Yaá ní quixi ñuyíú-a.

6

Ní ndúcú-güedé úsá cue téé cundecu dacähñu sá caxí ñáyiu

¹ Te diu-ni dàvá-áⁿ ní sándáá iní vái ñáyiu tnúhu Jèsús. Te cue ñáyiu griegú ní caháⁿ cuéhé-yu cuéndá ñáyiu isràél, sá ñáyiu díhí ñáyiu quèé ñáyiu càháⁿ tnúhu griegú ñá túú tnahá sá caxí-yu, chi ñá túú sàñaha iiⁿnuu-güedé. ² Te cue téé úxúú ní táuchíuⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, cue

tée-áⁿ ní cana-güedé nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu:

—Nchuhú chi vá cùú dàcähñu-ndí sá caxí-yu, chi mee-ni tnúhu Yá Ndiòxí càháⁿ-ndí. ³ Te nchòhó cue téé ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú caháⁿ ndihí-ndo úsá cue téé xíndecu iha, cue téé càháⁿ ndihí ñahá-yu mee-ni tnúhu yiñùhu, cue téé ndècu ndihí Espíritu Yá Ndiòxí, mee-ni cuè téé cùtnuní váha iní-xi. Te cue téé-áⁿ cuáha-ndí-güedé chìuⁿ cada-güedé dacähñu-güedé sá caxí-yu. ⁴ Te nchuhú mee-ni Yá Ndiòxí caháⁿ ndihí-ndí, te mee-ni tnúhu-gá dacuàha-ndí-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu.

⁵ Te nchaa-yu ní tñíi-yu tnúhu ní caháⁿ-güedé, núu ní ndúcú-yu cue téé cada chìuⁿ-áⁿ. Te iiⁿ-dé nání-dé Tévá, te io váha sàndáá iní-dé Yá Ndiòxí, te ndècu ndihí-dé Espíritu-gá. Te duha ní xínani dàva-gá-güedé: té Lìpé, té Pròcoró, té Nicànór, té Timón, té Pàrmenás, té Laxí téé ñuú Antiòquiá téé ní sàndáá iní-xi sá dàcuàha ñáyiu isràél te vitna ní sàndáá iní-dé tnúhu Jèsús. ⁶ Te úsá cue téé-áⁿ ní sáháⁿ-güedé núu cuè téé úxúú ní táuchíuⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, te cue téé úxúú-áⁿ ní caháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiòxí, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí cuè téé úsá-áⁿ.

⁷ Te ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús cuáháⁿ-yu titní xichi càháⁿ-yu tnúhu-gá. Te vái-gá ñáyiu ta sàndáá iní-yu tnúhu-gá cuáháⁿ, te ní xíndecu-yu ndihí dava-gá ñáyiu dàcuàha tnúhu-gá ñuú Jerusàlén. Te titní dútú ní sàndáá iní-güedé tnúhu-gá.

Ní tníi-güedé té Tévá

⁸ Te té Tévá ní quide-dé titní núú sá vă yōo tnahí ndàcu cada, te ní cuñúhu vîhí-yu sá dúcáⁿ ní quide-dé, te ducaⁿ ní quide-dé chi ndècu ndihí-dé Yá Ndiòxí chíndée ñaha-gá.

⁹ Te ní xíndecu cue téé ní xóo cunu cuechi núu iiⁿ téé taxi tnuní, te téé taxi tnuní-áⁿ ñá ní xóo daña tnahí-dé quee-güedé núu chíuⁿ-dé, te ní xinu-ná-güedé. Te sátá xiăⁿ, te ní dácáá-güedé veñúhu-güedé, te veñúhu-áⁿ sàháⁿ ñáyiu ñuú Círené, ñáyiu ñuú Alejàndriá, ñáyiu ñuú Cíliciá, ndihí ñáyiu distrítu Àsiá. Te nchaa ñáyiu-áⁿ ní

nàá ndihí-yu té Tévá. ¹⁰ Te ñá ní nřhí-yu tnúhu cähán-yu, chi ío váha ní sáá díquí-dě nàcuáa ní xáhaⁿ-dě xií-yu, chi Espíritú Yá Ndióxí ní chindee ñàha-xi xii-dé. ¹¹ Te ní cháhu-yu cue téé ní dácuándèhnde tnúhu ní cäháⁿ té Tévá núü-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé sá cäháⁿ cuéhé-dé cuéndá ndí Moisés ndihí cuéndá Yá Ndióxí. ¹² Te cuéndá sá dúcáⁿ ní dácuándèhnde-güedé nüu ní sándáá iní-yu, te ní cudeéⁿ-yu núú té Tévá. Te ní cudeéⁿ cue téé cùu sacuéhé, te tnáhá cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ní cudeéⁿ-güedé. Te ní sáháⁿ-güedé ní tnii-güedé té Tévá ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ núú quídé cué téé cùchiuⁿ jundá, ndihí cue téé cùu sacuéhé. ¹³ Te ndécá-yu cue téé dàcuandehnde cuáháⁿ núú quídé-güedé jundá, te ní quesaha-ni tùcu-güedé cäháⁿ cuéhé-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Tée-a mee-ní cäháⁿ cuéhé-dé cuéndá veñúhu sá ío cùnuu, veñúhu ní cuu íí, te cäháⁿ cuéhé-dé cuéndá nchaa sá ní chídó tnùní ndí Moisés. ¹⁴ Te ní tecú doho-ndí cächí-dé sá Jésús téé ñuu Nazarét dangoyo-dé veñúhu cähnu sá ío cùnuu te vá dáñá-gä-dé cada-ndí nàcuáa ní cachí ndí Moisés cada-ndí —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁵ Te nchaa cue téé ndècu jundá ní ndacoto váha-güedé núú té Tévá. Te ní dáyéhé-xi núú-dě dàtná quídé-xi núú espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndióxí.

7

Té Tévá xáhaⁿ-dě sá ñà túú cuéchi-dé

¹ Te ní xáhaⁿ dütú cúnùu-gá xii-dé:
—¿Ndáá tnúhu cäháⁿ-güedé cuéndá-n-äⁿ?
—cächí-dé xáhaⁿ-dě.
² Te té Tévá ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:
—Nchòhó cue ñaní tnáhá-í ndihí nchòhó cue téé cùu sacuéhé, cundedóho-ndo ^{íí} tnúhu na cäháⁿ-í-a. Yá Ndióxí ío cùnuu-gá, te ní cäháⁿ ndihí-gá ndí Abrahám nacióñ Mesopótamiá cútñahá vátá quíhíⁿ-gá ndíi cundecu ndíi ñuu Härán. ³ Te ní xáhaⁿ-gá xii ndíi: “Daña-n nchaa ñaní tnáhá-í, te daña-n ñuhu-n, te quíhíⁿ-n ^{íí} xichi núú dánèhé ñahá-í cundecu-n”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi Abrahám. ⁴ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi Abrahám, te ní ndee ndíi ñuu Cáldeá, te cuáháⁿ ndíi

cundecu ndíi ñuu Härán. Te sátá ní xíhí tătá ndíi, te ní xáhaⁿ Yá Ndióxí quixi ndíi cundecu ndíi ñuu ndécú-ó vîtna. ⁵ Te Yá Ndióxí ñá túú ní sañaha-gä ni lùha ñuhu cuu cuendá ndíi ñuu ní xíndecu ndíi. Te ní xáhaⁿ ndáá Yá Ndióxí xii ndíi sá cuăñaha-gä ñuhu cuu cuéndá ndíi, te na cùu ndíi, te ndóo ndihí nchaa ñaní tnáhá ndíi caçu túu ndéé cuéé-gá. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gä cuéi vátá cündecu-gä ni ^{íí} déhe ndíi. ⁶ Te ní xáhaⁿ tùcu Yá Ndióxí xii ndíi Àbrahám sá díú-ní ñaní tnáhá ndíi quíhíⁿ-yu núú xícá cündecu-yu cùmí ciéndú cuíá, te vá dáñá-yu queé-yu núú chíüⁿ-yu, te ío dandòho ñaha-güedé núú cündecu-yu. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi, te ndáá ducaⁿ ní cuu. ⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu Yá Ndióxí xii ndíi Àbrahám: “Yúhú dandòho-í nchaa ñáiyu na dàndoho ñaha xii cue ñaní tnáhá-n. Te dàvá-áⁿ te ndee cue ñaní tnáhá-n núú cündecu-yu, te quixí-yu chiñuhu ñahá-yu xii-í iha”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi Àbrahám, te ndáá ducaⁿ ní cuu. ⁸ Te Yá Ndióxí ní quide ndáá-gä ndihí ndíi Àbrahám, te ní xáhaⁿ-gä xii ndíi sá cuáha-güedé sèñá ^{íí} nchaa landú téé cuéndá cunáhá-yu nàcuáa ndùu sá ní quide ndáá-gä ndihí ndíi Àbrahám. Núu xíáⁿ núú ùná nduu sá ní cacu té Isàác déhe ndíi Àbrahám, te ní saha ndíi sèñá ^{íí}-dë. Te díu-ni ducaⁿ ní quide tucu té Isàác déhe-dé té Jácob, te díu-ni ducaⁿ ní quide té Jácob, chi úxúú déhe-dé ní xíndecu, te nchaa-güedé ducaⁿ ní quide-dé. Te ndí ùxúú cue téé-áⁿ ní cuu-güedé ñaní tnáhá-ó.

⁹ Te ^{íí} déhe té Jácob ní xínani-dë Chèé. Te ñá ní cùu váha iní cue ñaní-dé núú-dë, núu ní díco ñahá-güedé ní queheⁿ ñaha cué téé cuáháⁿ nacióñ Ègiptú, te Yá Ndióxí ñá ní dàña ñaha-gá xii-dé cuíta nihnu-dé. ¹⁰ Te ní chindee ñahá-gá xii-dé ní cacute-dé cútñahá ní ndoho vîhi-dé. Te téé yìndaha Ègiptú ío ní cudiíⁿ iní-dé té Chèé, te ní cutnùní iní-dé sá ío váha túha té Chèé, te ducaⁿ ní cutnùní iní-dé, chi Yá Ndióxí ní chindee ñahá-gá xii té Chèé. Te ní xáhaⁿ téé yìndaha Ègiptú xii té Chèé sá díú té Chèé coo-dé gobièrnú Ègiptú, te taxi tnùní-dé nchaa ñáiyu xínu cuechi núú téé yìndaha Ègiptú-áⁿ.

¹¹ Te ní quíhu tnamá níhiú nacióñ Ègiptú ndihí nacióñ Cànaá, te ío ní ndohó-yu.

Te nchaa ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ñá ní xoo níhí-gă-yu sá cáxí-yu. ¹² Te ní níhí tě Jàcób tnúhu sá ió triú Ègyptú, núu ní tendaha-dé cue déhe-dé ní sáháⁿ-güedé ní sánguaaⁿ-güedé triú-áⁿ, te dàvá-áⁿ ní sáháⁿ cue ñaní tnáhá-ó xito díhna nuu nacióⁿ Ègyptú. ¹³ Te xito cùu uú cuáháⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ tě Chéé sá ñaní-dé cíú-güedé. Te téé yíndaha Ègyptú ní cutnúní iní-dé sá díú-ní ñaní té Chéé cíú-güedé. ¹⁴⁻¹⁵ Te ní cana té Chéé tátá-dé té Jàcób ndihí nchaa ñaní tnáhá-dé. Te cùu-xi datná únídico sáhúⁿ-yu ndèca té Jàcób cuáháⁿ nacióⁿ Ègyptú núu ndécu tě Chéé, te xiáⁿ ní quexiò-yu ní ngóo-yu. Te yàcáⁿ ní xíhí té Jàcób ndihí nchaa déhe-dé cue ñaní tnáhá-ó. ¹⁶ Te sátá ní cuu titní cuiá, te ní natava-güedé yíqui ndíi Jàcób ndihí nchaa déhe ndíi nchido-güedé cuáháⁿ núu Siquém. Te ndíi Àbrahám sa ní cuu titní-gá cuiá sá ní nacuaaⁿ ndíi ñuhú núu cué déhe ndíi Hámór. Te xiáⁿ nchii yaú ní nachindúxi-güedé yíqui-áⁿ.

¹⁷ 'Te cútñahá vátá nátava-gá-güedé yíqui cue ndíi, te sa ta tnáhá yatni cada Yá Ndiòxí nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám cada-gá sá cíú-xí ñayiu isràél ndécu Ègyptú, te ta cayá víhi-yu cuáháⁿ. ¹⁸ Te dàvá-áⁿ chi ingá téé yíndaha nacióⁿ Ègyptú, te ñá túu-gă ní xiní-dé násá ní xoo cada ndíi Chéé. ¹⁹ Te téé yíndaha Ègyptú ñá ní quide ndáá-dé, chi ío ní dándohó-dé ñaní tnáhá-ó ní xíndecu dàvá-áⁿ. Te ní táúchíúⁿ-dé sá xócuñí-yu dàndoo-yu déhe yíqui cuéndá ndihí-güexi cuú. ²⁰ Te dàvá-áⁿ ní cacu té Moisés, te ío ní cudíi iní ñahá Yá Ndiòxí xii-dé. Te ní xíndecu ndihí ñaha náná-dé ndihí tátá-dé úní-ni yóó. ²¹ Te ndèca ñahá-yu cuáháⁿ ingá xichi, te yàcáⁿ ní dándoo ñahá-yu xii-dé, te ní naníhí ñahá déhe yoco téé yíndaha Ègyptú, te ní xito-xi-dé dàtná xító-xí ⁱⁱⁿ déhe mee-xi ní xito-xi-dé ndéé ní sahnu-dé. ²² Te ní cutúha-dé nchaa sá xiní cue téé ègyptú, te ío váha ní sáá díqui-dé tnúhu cáháⁿ-dé ndihí nchaa sá cáda-dé.

²³ 'Te cútñahá ndécu-dé údico cuiá-dé, te ní cachí-dé sá quíhíⁿ-dé cáháⁿ ndihí-dé cue ñaní tnáhá-dé ñayiu isràél. ²⁴ Te ní xiní-dé ní caniha ⁱⁱⁿ téé ègyptú xii ⁱⁱⁿ téé

isràél, te ñá ní cùndee iní-dé cundehe-dé núu ní sáháⁿ-dé ní chindee-dé téé isràél, te ní sahni-dé téé ègyptú, ²⁵ chi ní cachí Yá Ndiòxí sá díú-dé dacácu-dé ñaní tnáhá-dé ñayiu isràél núu cué téé ègyptú. Te ní sani iní-dé sá cútñuní iní-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-dé, dico ñá túu ní cùtnuní iní-yu. ²⁶ Te nduu tnéé ní xiní-dé nàá úu cue téé isràél, te ñá túu ní tnáhá iní-dé nàá-güedé núu ní xáhaⁿ-dé xii-güedé: "¿Ná cuéndá ducaⁿ xínàá-ndó? ¿Náa ñá díú ndíimee-ndo núu ducaⁿ xínàá-ndó?" Duha ní xáhaⁿ tě Moisés xii-güedé. ²⁷ Te téé ndècuéchi ní sáháⁿ-dé ní chindaha níhnu-dé té Moisés ⁱⁱⁿ xio, te ní xáhaⁿ-dé: "¿Ná cíú yóhó núu véxi-n tåxi tnuní ñahá-n?" ²⁸ Te tnáhá-ni tucu yúhú cahni-n dàtná ní sahni-n téé ègyptú icu càhaⁿ-n á", duha ní xáhaⁿ-dé xii té Moisés. ²⁹ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ téé isràél núu ní yúhú té Moisés ní xinu-dé cuáháⁿ-dé ní sáá-dé nacióⁿ Mèdián. Yàcáⁿ ní ngóo-dé, te yàcáⁿ ní tnándaha-dé, te ní cacu úu déhe téé-dé.

³⁰ 'Te sátá ní xínu údico cuiá, te ní sáháⁿ té Moisés ⁱⁱⁿ xio yulu Sinàí. Te yàcáⁿ ní xiní-dé ⁱⁱⁿ tnutàú nchicúⁿ ñuhú, te xítí itá ñuhú-áⁿ ní xiní-dé yíhí ⁱⁱⁿ espíritu xínu cuéchi núu Yá Ndiòxí. ³¹ Te òré ní xiní-dé sá yíhí-xí xítí itá ñuhú-áⁿ, te ní cuñúhu vìhi-dé sá ní xiní-dé espíritu-áⁿ xítí itá ñuhú-áⁿ, te ní sándezhe-gá-dé, te ní xíndehé vähä-dé. Te ní tecú dóho-dé ní cáháⁿ Yá Ndiòxí, te xáhaⁿ-gă xii-dé: ³² "Yúhú cíú-í Ndiòxí ní cáháⁿ ndihí cue ñaní tnáhá-n ndéé sanaha, ndíi Àbrahám ndihí ndíi Isàác ndihí ndíi Jàcób, ndihí dava-gá cue ñaní tnáhá-n. Nchaa cue ndíi-áⁿ ní xoo cáháⁿ ndihí-í." Duha ní xáhaⁿ-gă xii té Moisés. Te ní quidi ñaha-xi xii té Moisés sá ní yúhú-dé, te ñá ní cùyíⁿ-gá-dé cundehe-dé tnutàú nchicúⁿ ñuhú-áⁿ. ³³ Te Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-gă xii-dé: "Queñuhu chàú-n, chi núu ñuhú ní cuu íí nútñíⁿ-n. ³⁴ Te yúhú ndéhè-í sá ío ndòho nchaa ñayiu cùu cuéndá-í, ñayiu ndècu nacióⁿ Ègyptú. Te ní tecú dóho-í sá ío ndàhú xícáháⁿ-yu, núu xiáⁿ véxi-í càchí tnúhu-í sá nùhú-n nacióⁿ Ègyptú cuéndá ndeñuhú-n-yu yàcáⁿ." Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii té Moisés.

³⁵ 'Te ñá ní sàndáá iní-yu té Moisés ndéé díhna, chi ní xáháⁿ-yu: "¿Ná cuéndá véxi-n tåxi tnuní ñahá-n xii-ndí?" Duha ní

xáhāⁿ-yu xii té Moísés. Te diu-ni té Moísés ní tendaha ñàha Yá Ndióxí ní sáháⁿ-dé dacácu-dé ñáyiu isràél nacióⁿ Ègiptú cuéi ñá ní sàndáá iní ñáhāⁿ-yu xii-dé. Dico ní taxi tnùní-dé-yu, chi ducaⁿ ní xáhāⁿ-gă òré ní xiní-dé espíritu xínú cuèchi núú-gă xítí tnutàú nchicuⁿ ñuhú. ³⁶ Te té Moísés ní ngüíta-dé ní quide-dé sá vă yőo tnähí ndàcu cada, te ní cuñúhu vihí-yu sá dúcáⁿ ní quide-dé, te ducaⁿ ní quide-dé Ègiptú ndihí Lámár Tícuéhé. Te ní ngódó núú-dé núú-yu ní queé-yu Ègiptú cuáháⁿ-yu iⁿ ichi xítí yucu núú vă yőo tnähí ndècu, te ní xíhi-yu údico cuíá xítí yucu-áⁿ, te xíáⁿ ní xoo cada-dé sá vă yőo tnähí ndàcu cada. ³⁷ Te diu-ni té Moísés ní xáhāⁿ-dé xii cue ñaní tnähá-dé dàvá-áⁿ: “Yá Ndióxí cada-gá te coo iⁿ ñaní tnähá-ndó ndéé cuéé-gá, te téé-áⁿ cäháⁿ-dé tnúhu-gá núú-ndó dàtná cuìní-ndó ní cachí-gá quídé yühú, te ío xini ñuhu-xi cundedóho-ndo tnúhu cäháⁿ-dé”, duha ní xáhāⁿ té Moísés xií-yu dàvá-áⁿ. ³⁸ Te diu-ni té Moísés ní xíndecu ndihí-dé ñáyiu isràél xítí yucu, te ní saá-dé yucu Sinái, te xíáⁿ ní quixi iⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxí ní cäháⁿ ndihí ñaha-xi xíi-dé, te yàcáⁿ ní dácuáhá ñàha-xi tnúhu-gá, te diu-ni tnúhu-áⁿ ní ndoo dàcuaha-o.

³⁹ ’Te cue ñaní tnähá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ñá ní sàndáá iní-yu té Moísés, te ñá ní ndée iní ñáhāⁿ-yu xii-dé, chi ní cuiní-yu nuhú tucú-yu ñuú Ègiptú cundecú-yu. ⁴⁰ Te òré ndécu té Moísés yucu ní xáhāⁿ-yu xii ñaní-dé té Àrón: “Cadúha-n iⁿ úú ndiòxí díhúⁿ cuàáⁿ codonùu núú-ó cùhuⁿ-o ichi, chi ñá túú cùtnuní iní-ó ndéé ichi cuáháⁿ té Moísés, téé yödo nuu núú-ó ndoo ní quee-o Ègiptú”, duha ní xií-yu té Àrón. ⁴¹ Te dàvá-áⁿ ní cadúha-güedé iⁿ chéhlü mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ, te ní sahni-güedé iⁿ úú quíti nchito ní quide càhnu-güedé chéhlü-áⁿ. Te ío ní cudíi iní-yu quíti-áⁿ, chi ní cachí-yu sá díú-ní ndiòxí cùu-dí. ⁴² Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu, xíáⁿ ní dáñá ñàha Yá Ndióxí xií-yu. Te ní dáñá-gă ní xoo cada càhnú-yu nchicanchii, ndihí yóó, ndihí nchaa chódíni. Te duha ní chídó tnùní iⁿ téé ní xoo cäháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha nàcuáa ní xáháⁿ-gă xii ñáyiu dàvá-áⁿ:

Nchòhó ñáyiu isràél, ní cuu údico cuíá

yíhí-ndó yùcu,
te ní sahni-ndo quíti-ndo ní quide càhnu
ñaha-ndo xii-í cäháⁿ-ndó, dico ñáhá
chi ní sahni-ndo-güedé ní quide
càhnu-ndo sá ní cadúha mee-ndo.

⁴³ Te ní cadúha-ndo iⁿ veñúhu lihli,
te ní sanutnii-ndo Mòlóc sá càchí-ndó
cùu ndiòxí-ndó xica nchido-ndo xítí
yucu,
te ní cadúha-ndo iⁿ chódíni, te quíti-áⁿ
càchí-ndó sá cùu-dí ndiòxí Rènfán,
te ndi ndùú sá ní cadúha-ndo-áⁿ ní quide
càhnu-ndo.

Te cuéndá sá dúcáⁿ ní quide-ndo te
yuhú queñuhu ñaha-í xii-ndo
quíhí-ndó cùndecu-ndo ingá xio
nacióⁿ Babiloniá.

Duha ní xáháⁿ Yá Ndióxí xií-yu, te ducaⁿ ní
chídó tnùní téé ní xoo cäháⁿ tnúhu-gá.

⁴⁴ ’Te xítí yucu-áⁿ ní dácáá-güedé iⁿ
veñúhu vehe dóó. Te vehe-áⁿ ní cuu-xi
iⁿ sá cùtnuní iní-yu sá Yá Ndióxí ndécu
ndihí ñaha-gá xií-yu. Te vehe-áⁿ ní
dácáá-güedé nàcuáa ní xáháⁿ Yá Ndióxí
xii té Moísés, chi ní dánèhé ñáhá-gă
xii-dé nàcuáa dacàa-güedé. ⁴⁵ Te sátá ní
xíhí nchaa cue téé-áⁿ, te ní ndoo ndihí
nchaa déhe-güedé veñúhu-áⁿ. Te ní xido
tucu-güedé veñúhu-güedé cuáháⁿ-güedé,
te cuáháⁿ ndihí-güedé té Jòsué núú
cündecú-yu. Te sátá ní quexiò-yu, te ní
dácúnú-yu ñáyiu dii ñuú-xi-áⁿ chi mee Yá
Ndióxí ní chindee ñàha-gá xií-yu. Te sátá
ní ndihí nchaa ñáyiu ní xica nchido veñúhu
dóó-áⁿ ní xíhí, te ní ndoo ndihí dava-gá-yu.
Te ducaⁿ-ni ndècu-xi ní cacu té Dàvií, téé
ní xíndaha ñàha xií-yu. ⁴⁶ Te Yá Ndióxí
ní cudíi vihí iní-gá té Dàvií. Te ní xícáⁿ
tnúhú-dé núú-gă nüú cuu dacàa-dé veñúhu
cuu cuéndá-gá, chi iⁿ-ni Yá Ndióxí ní xoo
cada càhnu té Dàvií ndihí té Jàcób, ñaní
tnähá-ó ní xíndecu ndéé sanaha vihí-gá.

⁴⁷ Te Yá Ndióxí ñá ní dàña-gá dacàa té Dàvií
veñúhu-gá dico déhe-dé té Salòmón, chi ní
dáñá-gă ní dácáá-dé veñúhu cuu cuéndá-gá

⁴⁸ cuéi ñá túú sàcúndecu-gá veñúhu dàcaa
cue téé ñuyíú-a, chi ndeni xíáⁿ ndécu-gă chi
espíritu cùu-gă. Te duha ní chídó tnùní téé
ní xoo cäháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha
nàcuáa ní cäháⁿ-gá:

49 Yúhú táchí tnùní-í andiu ndíhi ñuyíú, te xíáⁿ nüu nchòhó vá ndácú-ndó chìhi ñaha-ndo xítí veñúhu dàtná quídë-yu sá càchí-yu cùu ndióxí-yu ní cadúha-yu.

Te ñá túú xíni ñuhu-í nüú ndétatú-í, **50** chi yúhú ní cadúha-í nchaa sá io ñuyíú-a. Duha ní cáháⁿ Yá Ndióxí, te diu-ni ducaⁿ ní chidó tnùní tée ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá — duha ndùu nchaa tnúhu ní xáhaⁿ té Tévé xii-güedé:

51 Te ní xáhaⁿ tucu-dé:

—Nchòhó, io sáá iní-ndó chi quide-ndo datná quídé ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél chi ñá túú tèdóho-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndióxí, chi ñá cuiní-ndó quindáá iní-ndó tnúhu-gá, mee-ni cùu úhú iní-ndó Espíritu-gá dàtná ní xóo cada cue ñaní tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha. **52** Chi cue téé-áⁿ io ní xóo dandóho-güedé nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha. Te ní sahni-güedé nchaa cue téé ní cáháⁿ sá quíxí Crístu ñuyíú-a, te Yaá-áⁿ ñá túú cuéchi-gá. Te diu-ni ducaⁿ ní quide-ndo Crístu cútñahá ní quixi-gá ñuyíú-a, chi ní saha cuéndá-ndó-gá nüú cué téé ní cuu úhú iní ñahá xii-gá ní sahni ñaha-güedé. **53** Te ndècu ndíhi-ndo tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ espíritu xínú cuéchi nüú Yá Ndióxí xii ndí, te ni dùcaⁿ ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu-áⁿ nüú ní sahni-ndo Jésús. Te diu-ni tnúhu-áⁿ ndécu ndíhi-ndo ndéé vitna —cachí té Tévé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

Ní sahni-güedé té Tévé

54 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ té Tévé xii-güedé, te ní cudééⁿ víhí-güedé nüú-dé, nüú ní quide rúhñú-güedé nühu-güedé sá sàtú iní-güedé.

55 Te té Tévé ndécu ndíhi-dé Espíritu Yá Ndióxí, te ní ndacoto váha-dé andiu, te ní xiní-dé súúní dàtásáⁿ-xi nüú ndécu Yá Ndióxí, te ní xiní-dé Xítohó Jesucristú nútñí-gá xio cùha Yá Ndióxí. **56** Te ní xáhaⁿ té Tévé xii-güedé:

—Chí cündèhe andiu chi yúhú ndéhè-í Xítohó Jesucristú nútñí-gá xio cùha Yá Ndióxí, te diu-gá cùu-gá ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

57 Te ní sadí-güedé dóho-güedé cuéndá sá ñá ní tnáhá iní-güedé cundedóho-güedé tnúhu càháⁿ-dé, te uuⁿni ní cuáá-güedé, te

ní taxi ndaha ñàha-güedé xii-dé **58** ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ ndéé iiⁿ xio yuhu ñùú, te yàcáⁿ ní sáñaha-güedé yúú xii-dé. Te ndècu iiⁿ téé cuechi nàni-dé Sàulú, te téé-áⁿ ní quide cuéndá-dé dóo-güedé cuéndá ní nune ndaha-güedé ní sáñaha-güedé yúú xii té Tévé. **59** Te oré sáñaha-güedé yúú, te ní cáháⁿ ndíhi-dé Xítohó Jesucristú te xáhaⁿ-dé:

—Yohó Xítohó Jesucristú, naqueheⁿ-n iní-í —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

60 Te ní ngüíñí xítí-dé, te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé:

—Yohó Xítohó Jesucristú, vá técuéchi-n cué téé-a sá dúhá quide ñaha-güedé xii-í —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

Te xíáⁿ-ná ní cáháⁿ-dé, te ní xíhí-dé.

8

Té Sàulú chihí-dé ñayiu sàndáá iní-xi tnúhu Jésús vecaá

1 Te té Sàulú ní nduu vétu iní-dé sá ní sahni-güedé té Tévé.

Te diu-ni nduu-áⁿ ní cuu níhi cuéndá nchaa ñayiu sàndáá iní-xi tnúhu Jésús ñuú Jerusàlén. Te ní ndíhi-yu ní xíté nuu cuáháⁿ-yu distrítu Judeá ndíhi distrítu Sàmariá. Te cue téé ní táúchíúⁿ Jésús dácuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá ní ndóo-güedé ñuú Jerusàlén. **2** Te nchaa cue téé càháⁿ ndíhi Yá Ndióxí ní chindúxi-güedé ndíi Tévé. Te io ní ndáhyú ñayiu ní sàndáá iní tnúhu Jésús sá ní xíhí ndíi. **3** Te té Sàulú io dàndoho-dé-yu, chi ndí vehe ndí vehe cuáháⁿ-dé cuátnii-dé cué téé cuéi ní adíhi ndécá-dé cuáháⁿ vecaá.

Càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndióxí distrítu Sàmariá

4 Te nchaa ñayiu ní xíté nuu cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jésús nchaa nüú quéxió-yu.

5 Te té Lípé cuáháⁿ-dé distrítu Sàmariá càháⁿ-dé tnúhu Xítohó Jesucristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí ní quixi ñuyíú-a. **6** Te io vái nüú sá vă yōo tnáhí ndàcu cada ní quide-dé, te ní cuñúhu vihí-yu, te ní xíndedóho váha-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-dé.

7 Te vái ñayiu yíhi ñaha espíritu cündíhi yucu ñáváha ní queñuhu-dé nchaa espíritu-áⁿ yíqui cùñú-yu, te ní cana saa-xi oré ní ndee-xi yíqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi, te ní ndúha-yu. Te vái ñayiu cùhú ñá cùú-gá candá nihnu-yu ndíhi ñayiu yacua ní

quide tátña-dé, te ní ndúha-yu. ⁸ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-dé tnúhu Jésus te ní quide tátña-dé-yu, xiāⁿ io ní cudíⁿ iní ñayiu ñuú-áⁿ.

⁹ Te diu-ni ñuú-áⁿ ndécu ⁱⁱn téé nàni Xímú, te téé-áⁿ xiní-dé cada ndùu-dé, te ní cuu na ha dùcaⁿ quide-dé, te ní xóo cuñúhu ñayiu distrítu Sàmariá sá dúcáⁿ quide-dé, te ní cachí-dé sá díú-ní-dé cúnùu. ¹⁰ Te nchaa ñayiu cuéi ñayiu cuica te cuéi ñayiu ndàhú io nèhé-yu sá yíñuhu núú-dé, te xítnàhá-yu:

—Tée-ǎⁿ io chìndee ñaha Yá Ndioxí xii-dé nüu vâi nüu sá quídé-dé —cachí-yu xítnàhá-yu.

¹¹ Te ní sàndáá iní-yu nàcuáa ní xóo cada ndùu-dé, te ní xóo cuñúhu vihí-yu, te ní cuu na ha dùcaⁿ-ni dandahú ñahá-dé xií-yu. ¹² Te té Lípé ní caháⁿ-dé tnúhu Xítohó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-dé xií-yu sá Yá Ndioxí cuìní-gá ndíhu ndaha ñahá-gá xií-yu. Te cuéi téé cuéi ñadihí ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá, te ní sanduté-yu. ¹³ Te tnàhá té Xímú ní sàndáá iní-dé tnúhu-gá, te ní sandute-dé, te ní xica cuu-dé ndihí té Lípé, te ní cuñúhu-dé chi titní nüu sá vâ yoo tnàhí ndàcu cada ní quide té Lípé, te ní cuñúhu vihi nchaa ñayiu.

¹⁴ Te dava-gá cue téé ní táúchíúⁿ Jésus dacuàha ñaha xii ñayiu tnúhu-gá ní níhí-güedé tnúhu sá ñayiu distrítu Sàmariá ní sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndioxí. Te ní tendaha-güedé té Pélú ndihí té Juàá cuaháⁿ-güedé distrítu Sàmariá. ¹⁵ Te ní quexío-güedé, te ní caháⁿ ndihí-güedé Yá Ndioxí ní xicáⁿ-güedé Espíritu-gá quixi cundecu ndihí-yu. ¹⁶ Chi ni ⁱⁱn-yu vátá sàá-gá Espíritu-gá cundecu ndihí-yu, chi oré ní sanduté-yu, te mee-ni Jésus ní cacunehe-güedé. ¹⁷ Te oré ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí-yu, te ní quexío Espíritu-gá ní ngúndecu ndihí-yu.

¹⁸ Te ní xiní té Xímú nàcuáa ní quide-güedé ní quexío Espíritu-gá ní ngúndecu ndihí-yu, te cuìní-dé cuáñaha-dé díhúⁿ xii té Pélú ndihí té Juàá ní cùu. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ-dé:

—Chindee ñahá-ndo cuendá nděda-ni càá-yu cacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-yu, te níhí-yu Espíritu Yá Ndioxí cundecu ndihí-yu —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²⁰ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé xii-dé:

—Yòhó cuíta nihnu-n ndihí díhúⁿ-n, chi cuini-n cuàaⁿ-n sá vâha quide Yá Ndioxí.

²¹ Yòhó vá cùu càda-n chiuⁿ quide-ndí, chi ná túu ndècu vâha iní-n nüu Yá Ndioxí.

²² Te vâ dúcáⁿ caháⁿ-n, chi io nèhé càháⁿ-n sá dúcáⁿ càháⁿ-n. Te caháⁿ ndàhú-n nüu Yá Ndioxí sá ná cädá cahnu iní-gá tnúhu ní caháⁿ-n. ²³ Te yúhú sa xiní-í sá io úhú iní-n, chi mee-ni sá cuèhé sá dûhá chido nuu-n quide-n —cachí té Pélú xáhaⁿ-dé xii té Xímú.

²⁴ Te ní xáhaⁿ té Xímú xii-güedé:

—Caháⁿ ndàhú-ndó nüu Yá Ndioxí sá nà túu ná tnahá-í sá dúcáⁿ ní caháⁿ-í —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

²⁵ Te té Pélú ndihí té Juàá ní caháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndioxí nüu ñayiu ñuú-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-güedé nchaa nàcuáa ní quide Jésus ní xiní-güedé oré ní xica cuu-gá ñuyíú-a. Te ní tní-güedé ichi cuánuhú-güedé nüu Jerusàlén, te ní yáha-güedé titní nüu yíndèhu distrítu Sàmariá, te ní caháⁿ-güedé tnúhu-gá.

Té Lípé ndihí ⁱⁱn téé ñuú Etiòpiá

²⁶ Te ⁱⁱn espíritu xínú cuèchi nüu Yá Ndioxí ní quexío-xi nüu Jerusàlén ní xáhaⁿ-xi xíti té Lípé:

—Cada túha-n chi quée nuu-n ñùú Gázá, dico mee-ni xíti yulu cuaháⁿ ichi —cachí-xi xáhaⁿ-xi xíti-dé.

²⁷ Te ní xica-dé cuaháⁿ-dé, te ní natnahá-dé ⁱⁱn téé nacióⁿ Etiòpiá ñuhú-dé ichi. Te cùu-dé tesorérú xínú cuèchi-dé nüu ⁱⁱn ñadihí ñaha yíndaha nacióⁿ Etiòpiá, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Càndacé. ²⁸ Te téé etiòpiá-áⁿ ní sáháⁿ-dé nüu Jerusàlén ní caháⁿ ndihí-dé Yá Ndioxí, te ñuhú-dé ichi cuánuhú-dé ñuhú-dé ñuhú-dé carrétá, te dàcuaha-dé tnúhu ní chidó tnùní ndíi Chàiá téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndioxí ndéé sanaha. ²⁹ Te ní xáhaⁿ Espíritu Yá Ndioxí xii té Lípé:

—Quíhíⁿ tuha-n càrretá-ǎⁿ —cachí Espíritu-gá xáhaⁿ-xi xíti-dé.

³⁰ Te té Lípé ní sátuha-dé carrétá-áⁿ, te ní tecú dôho-dé nàcuáa caháⁿ téé etiòpiá-áⁿ, téé ñuhú carretá-áⁿ dàcuaha-dé nàcuáa ní chidó tnùní ndíi Chàiá. Te ní xáhaⁿ té Lípé xii téé etiòpiá-áⁿ:

—¿Técu tnùní-n nchàa tnúhu dàcuaha-n-áⁿ? —cachí té Lípé xáhaⁿ-dé xii-dé.

31 Te ní xáhaⁿ tée etiòpiá:

—¿Násá tecú tnùní-í te vá yōo dànehé ñahá xíi-í? Ta quène iha coo-n chi danèhé ñahá-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii té Lìpé.

Te cuásaa té Lìpé núú carrétá ní ngóo-dé.

32 Te ndèdóho-dé nàcuáa dàcuaha téé etiòpiá-áⁿ nàcuáa ní chídó tnùní ndí Chàiá núú tutú Yá Ndiòxí núú cáchí-xi:

Dàtná quídé iiⁿ mbéé cada-dé òré can-deca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ cahni ñaha-güedé chi ñá túú ná cada-dé, dàtná cuìní-ndó quide mbéé òré dëté-dí ñá túú ndàhí-dí ducaⁿ càda-dé òré cahni ñaha-güedé chi ni vă càháⁿ-dé.

33 Te mee-ni cùdiquí ndee ñahá-güedé xii-dé, te ni vă ndúcú tnúhu-güedé núú-dé nüu ndáá ndècuéchi-dé.

Te ío cuu nduu cuihna iní cue ñaní tnahá-dé, chi cahni ñaha-güedé xii-dé ñuyíú-a.

Duha càháⁿ tutú ní dácuáhá tée etiòpiá ní xíndedóho té Lìpé.

34 Te ní xáhaⁿ tucu téé Etiòpiá xii té Lìpé:

—Cundee iní-n cáchí tnúhu-n yōo cunehe téé ní caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, núú càháⁿ-dé cuèndá méé-dé àdi caháⁿ-dé cuèndá ìngá ñayiu —cáchí téé etiòpiá-áⁿ xáhaⁿ-dé xii té Lìpé.

35 Te té Lìpé ní cani-dé cuèndú núú tée etiòpiá nàcuáa ní caháⁿ ndí Chàiá nàcuáa cada Jèsús òré quixi-gá ñuyíú-a. Te ní xáhaⁿ-dé nàcuáa ndùu tnúhu Jèsús ndihí nàcuáa ní quide-gá. **36** Te ñuhu-güedé ichi cuaháⁿ-güedé ní naníhí-güedé iiⁿ xichi núú ñuhu ndute, te ní xáhaⁿ tée etiòpiá:

—Iha ñuhu ndute, ¿te vá cùú cuàndute-i iha-áⁿ? —cáchí-dé xáhaⁿ-dé xii té Lìpé.

37 Te xáhaⁿ té Lìpé:

—Te núú sàndáá ndisa iní-n Jèsús, te cuu cuandute-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní xáhaⁿ tée etiòpiá:

—Sàndáá ndisa iní-i sá Dëhe Yá Ndiòxí cùú Xítohó Jesucristú —cáchí-dé xáhaⁿ-dé.

38 Te ní ngani-dé carrétá, te ní nuu-güedé ndí ndùu-güedé, te cuánguee-güedé xití ndute, te ní dácuándute ñaha té Lìpé xii-dé.

39 Te òré ní nene-güedé xití ndute, te ndèca ñaha Espíritu Yá Ndiòxí xii té Lìpé cuaháⁿ. Te ñá túú ní xiní téé ní sandute-áⁿ ndéé ichi cuaháⁿ té Lìpé. Te ío ní cudií iní-dé sá ní natuha-dé ichi Yá Ndiòxí, te cuánda-dé

núú carrétá-dé cuánuhú-dé. **40** Te ní quexío té Lìpé ñuu Ázotó, te ndí tnahá ñuu ndí tnahá ñuu cuaháⁿ-dé càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí, te ní yáha-dé cuaháⁿ-dé ní quexío-dé ndéé ñuu Cèsareá.

9

Té Sàulú ní tuha-dé ichi Xítohó Jesucristú (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

1 Te té Sàulú mee-ni càháⁿ cuèhé-dé cuèndá ñayiu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te cuìní-dé cahni ñaha-dé xií-yu. Te ní sáháⁿ-dé núú dütú cúnùu-gá, **2** te ní xáhaⁿ-dé sá cädúha dütú-áⁿ iiⁿ tutú canehe-dé quíhíⁿ cuáha-dé cue téé xíndeé nchito veñúhu ñuu Dàmascú, chi cuìní-dé tnii-dé nchaa ñayiu dàcuaha tnúhu Xítohó Jesucristú candeca ñaha-dé quíhíⁿ ñuu Jerusàlén. **3** Te ní xica-dé cuaháⁿ-dé tá cùyatni-dé ñuu Dàmascú, te uuⁿni ní quee ñuhu andiu, te ní dáyéhé-xi ndéé núú nútñii-dé. **4** Te ní nduá-dé ndéé ñuhu, te ní tecú doho-dé càháⁿ iiⁿ sá càháⁿ núú nínu, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yohó Sàulú, ¿ná cuèndá cùú ühú iní ñahá-n xíi-í te dàndoho ñaha-n? —cáchí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

5 Te ni xáhaⁿ-dé:

—Ná cùú yohó sá càháⁿ-áⁿ-i? —cáchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní xáhaⁿ sá càháⁿ xii-dé:

—Yuhú cùu-í Jèsús téé cùu ühú iní-n. Te ío dàndoho-n mee-n, chi dàtná quídé ndicutu quide-n, chi quíti-áⁿ nüu na cùxi-güedé-dí pùyá te saha-dí patàdá núú-xi, te quide ühú-dí mee-dí. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yohó chi ñá túú sàndáá iní ñahá-n xíi-í —cáchí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

6 Te té Sàulú ní quidi ñaha-xi xii-dé sá ní yuhú-dé, te ní xáhaⁿ-dé:

—Xítohó Jesucristú, ¿te ná cuìní-n càda-í-i? —cáchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Ndacoo, te quíhíⁿ-n ñùú-áⁿ, te yàcáⁿ tecú tnúhu-n ná cùú sá cädá-n —cáchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

7 Te cue téé cuaháⁿ ndihí té Sàulú ní tecú doho-güedé càháⁿ iiⁿ sá càháⁿ, dico vá yōo tnahí ni xiní-güedé, te ní yuhú víhí-güedé, te ñá túú tnahí ni càháⁿ-güedé. **8** Te ní ndacoo té Sàulú, te ñá ní cùu-gá cundehe-dé, chi ní cuaa-dé, te ní tnii-güedé ndaha-dé ndécá

ñàha-güedé cuáháⁿ ñuuú Dàmascú. ⁹ Te yàcáⁿ ní xíndecu-dé úní nduu, te ñá ní cùu tnahí cundehe-dé, te ñá túú ná ní xèxi-dé, te ñá túú ní xìhi-dé ndute.

¹⁰ Te ndècu téé sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuuú Dàmascú, nání-dé Anàniás, te ní sáháⁿ Jèsús núú sàní-dé, te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—¡Anàniás! —cächí-gá xáhaⁿ-gă.

Te ní xáhaⁿ-dé:

—¿Yúhú càháⁿ ndihí-n-áⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-gă:

—Ndacuíñí, te quíhíⁿ-n ^í chiunⁿ ichi núú dánàni-güedé Ichi Ndáá, te yàcáⁿ nan-ducu-n vèhe té Jùdás, chi vehe téé-áⁿ ndécu ^í téé ñuuú Tàrsú nání-dé Sàulú, te téé-áⁿ sa càháⁿ ndihí ñaha-dé xii-í. ¹² Te téé-áⁿ ní dácótó ñàha-xi sá ní xini ñáhá-dé xii-n ní quexio-n núú ndécu-dé, te ní sacáⁿ ndodo-n ndàha-n díqui-dé, te ducaⁿ te ní nacaáⁿ núú-dé ní dácótó ñàha-xi xii-dé —cächí-gá xáhaⁿ-gă.

¹³ Te té Anàniás ní xáhaⁿ-dé:

—Yòhó Xítohó Jesucristú, càchí tnúhu-í xii-n sá ní níhi-í tnúhu nàcuáa quide-dé sá ño quide úhú-dé ñayiu càháⁿ ndihí-n ñuuú Jerusàlén. ¹⁴ Chi nèhe-dé tutú ní sáñaha cué dútú cúnùu cuendá níhi-dé nàcuáa cada-dé tnii-dé nchaa ñayiu sàndáá iní ñáhá xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Quíhíⁿ-n ndàtnúhu-n ndihí-dé, chi cuiní-í cada-dé chìunⁿ-í, quíhíⁿ-dé cäháⁿ-dé tnúhu-í núú cué ñayiu isràél, ndihí núú cué ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél, ndihí núú cué téé yìndaha ñaha xii-í. ¹⁶ Te yúhú cùñaha-í xii-dé sá ndohó vihi-dé cuendá-í —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii té Anàniás.

¹⁷ Te cuáháⁿ té Anàniás vehe núú ndécu té Sàulú te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díqui té Sàulú, te ní xáhaⁿ-dé:

—Yòhó té Sàulú téé ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, diú-ni Xítohó Jesucristú Yaá ní cäháⁿ ndihí ñaha xii-n ichi ní tendaha ñàha-gá véxi-í cuendá cacáⁿ tähù-í núú-gă cuendá-n te ndúha núú-n, te dätnùní quixi Espíritu-gá cundecu ndihí-n —cächí-dé xáhaⁿ-dé.

¹⁸ Te dàtná sá ní xocání-ó ^í sá ndèdi núú-dé ní quide ñaha-xi xii-dé, te ní nacaáⁿ núú-dé, te ní sandute-dé. ¹⁹ Te ní xexi-dé, te

ní naníhí ndéé-dé, te titní nduu ní xíndecu ndihí-dé ñayiu ní sàndáá iní tnúhu-gá ñuuú Dàmascú.

Té Sàulú dàcuàha-dé ñayiu tnúhu Yá Ndiòxí ñuuú Dàmascú

²⁰ Te sátá ní ndúha núú-dé, te ní sáháⁿ-dé veñúhu cue ñayiu isràél ní xáhaⁿ-dé sá Jèsús cùú-gă Déhe Yá Ndiòxí. ²¹ Te nchaa ñayiu ní xíndedóho tnúhu ní cäháⁿ-dé, te ní cuñúhu vihi-yu, te ní xítnàhá-ju:

—Díu téé-áⁿ ní sahni-dé ñayiu ní xóo chiñuhu ñaha xii Jesús ñuuú Jerusàlén. Te ní quixi-dé iha ní cuiní-dé tnii ñaha-dé xií-ju candeca ñaha-dé quíhíⁿ núú cué dútú cúnùu ni cuu —cachí-ju xítnàhá-ju.

²² Te ió iní-gá té Sàulú xáhaⁿ-dé xií-ju sá díú Jèsús cùú-gă Crístu Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a, te xiánⁿ ñá ní níhí ñayiu isràél ndécu ñùú Dàmascú tnúhu cäháⁿ-yu, te ní cuñúhu vihi-yu.

Té Sàulú ní daxió-dé núú ñayiu isràél

²³ Te sátá ní cuu titní nduu, te ní ndatnúhu cue téé isràél sá cähni-güedé té Sàulú. ²⁴ Te té Sàulú ní níhí-dé tnúhu nàcuáa càháⁿ-güedé cada ñaha-güedé xii-dé, te cuéi nduu cuéi niú néhé cuendá-güedé yuyèhe núú ñudòco ndóho yuhu ñùú cuendá cuiní-güedé tnii ñaha-güedé xii-dé te cahni ñaha-güedé. ²⁵ Te ^í niú ndécá ñàha cue téé ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús cuáháⁿ ndéé núú ñudòco ndóho yuhu ñùú. Te ní sáá-güedé núú ndóho, te ní chihí ñaha-güedé xii-dé xití tídihi te ní dandée ñaha-güedé núú ñuhú, te ní quene-dé cuáháⁿ-dé.

Te Sàulú ndécu-dé ñuuú Jerusàlén

²⁶ Te té Sàulú ní nasáá-dé ñuuú Jerusàlén, te cuiní-dé chitnahá-dé ñayiu sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní yuhú-ju chi ní cäháⁿ-ju sá dandàhú ñáhá-dé sá sàndáá iní-dé Jèsús. ²⁷ Te té Béé ndécá-dé té Sàulú cuáháⁿ núú ndécu cué téé ní táúchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-ju tnúhu-gá. Te ní cani té Béé cuendú núú-güedé nàcuáa ní cuu ní naníhí tnáhá té Sàulú ndihí Jèsús ichi, te ní cäháⁿ ndihí ñaha-gă xii-dé. Te ní xáhaⁿ túcu té Béé nàcuáa ní cäháⁿ té Sàulú tnúhu Jèsús núú ñayiu Dàmascú, te ñá túú tnáhí ní yuhú-dé ní cäháⁿ-dé, càchí té Béé xáhaⁿ-dé

xii-güedé. ²⁸ Te ní xíndecu té Sàulú ndihí ñáiyu xidácuahá tnúhu-gá ñuuú Jerusàlén. Te ní ndicuu ndicuu-dé ní caháⁿ-dé tnúhu Jèsús, te ñá túu tnàhí ni yuhú-dé ²⁹ ní caháⁿ ndihí-dé ñáiyu isràél ñáiyu caháⁿ tnúhu griégú. Te ñáiyu-áⁿ ní ngüíta-yu ndàtnúhu-yu sá cahni ñahá-yu xii-dé. ³⁰ Te ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ní níhiⁿ-yu tnúhu nàcuáá cuiní ñáiyu caháⁿ tnúhu griégú cada ñahá-yu xii té Sàulú, núu ní sàndeca ñahá-yu xii-dé ñuuú Cèsareá, te yacáⁿ ní tendaha ñahá-yu cuánuhú-dé ñuuú Tàrsú.

³¹ Te sàtá xiáⁿ te ní sanaá-yu ñá túu-gá ní xoo cada úhú-yu nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús níhiⁿ distrítu Jùdeá, ndihí distrítu Galileá, ndihí distrítu Sàmariá. Te ní níhi ndéé-yu ní quidé-yu nàcuáá ní xáhaⁿ Yá Ndióxí cadá-yu, te ío ní xíndecu yifñuhú-yu núu-gá, te Espíritu-gá ní chindée ñaha-xi xií-yu, te väi-gá ñáiyu ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

Té Pèlú ní quide tátna-dé té Èneás

³² Titní xichi ní sáháⁿ té Pèlú ní caháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxí. Te iinⁿ nduu ní sáháⁿ-dé ñuuú Lìdá ní caháⁿ ndihí-dé ñáiyu sàndáá iní ñahá xii Jesús. ³³ Te yacáⁿ ní naníhi-dé iinⁿ tée nàni Èneás, te ní cuu úná cuia cùhú-dé, te ní lùha ñá cúu-gá candá nihnu-dé. ³⁴ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xii-dé:

—Èneás, Xítohó Jesucristú cada tátna ñaha-gá xii-n tnàvíí. Ndacoo te ndocani-n yùu-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Te oré-ni ní ndacoo-dé. ³⁵ Te nchaa ñáiyu ñuuú Lìdá ndihí ñáiyu ñuuú Sàrón ní xini-yu sá ní ndúha-dé, te ní sàndáá víhi ìnì-yu Xítohó Jesucristú.

Níndoto tá Dòrcás

³⁶ Te ñuuú Jòpé ndécu iinⁿ ñadihí sàndáá iní-aⁿ tnúhu Jèsús, te nàni-aⁿ Tabitá, te tnúhu griégú xaháⁿ-yu Dòrcás, te ío váha ní xoo cada-aⁿ chi ío váha iní-aⁿ, te ní xoo chindée-aⁿ ñáiyu ndahú. ³⁷ Te váha-ni ndècu-aⁿ ni cuu, te ní tniiⁿ ñaha cuéhé ní xihí-aⁿ, te ní nadacuchi ñahá-yu, te ní chihi ñahá-yu iinⁿ cuàrtu ndécu ndéé núu nínu. ³⁸ Te ñáiyu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuuú Jòpé ní níhiⁿ-yu tnúhu sá ndécu té Pèlú ñuuú Lìdá. Te yatni-ni càa ñuuú-áⁿ, te ní tendahá-yu úu cue tée cuaháⁿ-güedé núu ndécu-dé cuàndá cuñaha-güedé candeca

ñaha-güedé xii-dé quihíⁿ núu ndécu-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú:

—Yáchí ná quihíⁿ-ó ñuuú-ndí, chi yacáⁿ cáná ñahá-yu quihíⁿ-n tnàvíí —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

³⁹ Te té Pèlú ní xica-dé cuaháⁿ-dé ndihí cue téé-aⁿ ñuuú Jòpé, te oré ní quexio-güedé ndihí-dé, te cuasaá ndihí ñaha-güedé cuàrtu ndéé núu nínu. Te nchaa ñáiyu díhí ñáiyu quèé ní tacá ndéé ñahá xii ndiyi-áⁿ xindáhyú-yu, te ní dánèhé ñahá-yu nchaa dóo ní cadúha ñaha ní xihí-áⁿ. Chi ní xoo cadúha-aⁿ dícuⁿ, te ní xoo cadúha-aⁿ dío oré ní xíndecu-aⁿ ñuyíú-a, te nchaa xiáⁿ ní dánèhé ñahá-yu xii té Pèlú. ⁴⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dé sá quéé-yu nchaá-yu quehé, te ní queé-yu. Te ní ngüíñi xiti-dé te ní caháⁿ ndihí-dé Yá Ndióxí, te dàtnùni ní ndacoto-dé núu cándodo ndiyi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dé:

—Tàbitá, ndacoo —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní ndacoto-aⁿ núu té Pèlú te ní ndacoo-aⁿ. ⁴¹ Te ní tniiⁿ-dé ndaha-aⁿ ní nacanutniiⁿ ñaha-dé. Te ní cana-dé nchaa ñáiyu díhí ñáiyu quèé ndihí nchaa ñáiyu sàndáá iní tnúhu Jèsús cuéndá quiní-yu sá ní ndoto-aⁿ. ⁴² Te nchaa ñáiyu ñuuú Jòpé ní níhiⁿ-yu tnúhu nàcuáá ní quide té Pèlú ní ndoto ñaha ní xihí-áⁿ, te väi-yu ní sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú. ⁴³ Te titní nduu ní xíndecu té Pèlú vehe té Ximú tée dàcuitá iinⁿ.

10

Té Pèlú ndihí té Còrneliú

¹ Te ndecu iinⁿ tée nàni-dé Còrneliú ñuuú Cèsareá te cuu-dé capitáⁿ, te ndecu ndihí-dé iinⁿ ciéndu sandàdú. Te cue téé-aⁿ nání-güedé Sandàdú Itàlianú. ² Te tée cuu capitáⁿ io váha iní-dé, te mee-dé ndihí ñadihí-dé ndihí nchaa landú-dé io nèhé-yu sá yifñuhu núu Yá Ndióxí, te saha-dé ñáiyu ndahú ñáiyu isràél díhúⁿ, te ío caháⁿ ndihí-dé Yá Ndióxí. ³ Te iinⁿ nduu dàtná oré caá úní sacuaa ní dàcoto núu ñahá-xi xii-dé sá ní saháⁿ iinⁿ espíritu xinú cuéchi núu Yá Ndióxí núu-dé, te ní xáhaⁿ-xi:

—Còrneliú —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé,

⁴ Te ní xini-dé ndi nduú xio núu-dé espíritu-áⁿ. Te ío ní yuhú-dé. Te ní xáhaⁿ-dé:

—¿Ná chíuⁿ vëxi-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Te xáhaⁿ-xi:

—Ío càháⁿ ndíhi-n Yă Ndiõxí, te ñáyiu ndàhú sãñaha-n díhúⁿ-n, te nchaa xíⁿ sa nàha-gá. ⁵ Te vitna tendaha-n cuè téé na quihíⁿ-güedé ñuu Jòpé quíngana-güedé iiⁿ téé nàni Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, te candeca ñaha-güedé quixi. ⁶ Te oré quexio-dé te cachí tnúhu-dé nchaa dava-gá sá cuiní Yă Ndiõxí cada-n. Te ndècu-dé vehe ingá tucu téé nàni Xímú téé dàcuitá ñii, te vehe téé-áⁿ cáá iiⁿ xio yuhu lamár —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁷ Te sátá cuaháⁿ espíritu-áⁿ, te té Còrneliú ní cana-dé úú tnähá cue téé xínu cuechi nûú-dé ndíhi iiⁿ sandàdú xínu cuèchi tucu nûú-dé, te tnähá sandàdú-áⁿ io càháⁿ ndíhi-dé Yă Ndiõxí. ⁸ Te té Còrneliú ní cani-dé cuéndú nûú-güedé nàcuáa ní caháⁿ espíritu xínu cuèchi nûú Yă Ndiõxí. Te ní tendaha ñaha-dé xii-güedé cuaháⁿ-güedé ñuu Jòpé.

⁹ Te nduu tnëé-áⁿ ñuhú-ní-güedé ichi cuaháⁿ-güedé, te cùu-xi datná oré caúxuú nduu ta cùyatni-güedé ñuu-áⁿ, te oré-áⁿ ní sáá té Pélú díquí véhé càháⁿ ndíhi-dé Yă Ndiõxí. ¹⁰ Te oré-áⁿ sa xihí-dé docó cuiní-dé caxi-dé, te nini càdúha-yu sá caxi-dé ní dácotó nûú ñahá-xí ¹¹ sá ní xiní-dé iiⁿ sá ndécu àndiu, te càa datná cáá iiⁿ dôó cahnu nchicúⁿ yoho ndi cùmí xiquí-xi véxi cuu nûú ñuhú. ¹² Te nûú dôó-áⁿ yódó coo ndíhi quiti ndàva ndíhi nchaa nûú quiti ndée cùmí sähá-xi. ¹³ Te ní tecú dôho-dé càháⁿ iiⁿ sá càháⁿ, te xáhaⁿ sá càháⁿ-áⁿ xii-dé:

—Pélú, ndacuñí cahni-n ndëda-ni càa quiti-a caxi-n-di —cachí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁴ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé:

—Vá cahni-í-di chi cachí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii nchuhú ñayiu isràél sá vă cùu caxi-ndí nchaa quiti-a chi cuu cuéchi, te vátá caxi-gä-í-di ni iiⁿ xito —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

¹⁵ Te ní caháⁿ tucu sá ní caháⁿ-áⁿ, te xáhaⁿ-xi:

—Vá cùu càchí-n sá vă cùu caxi-n-di, chi mee Yă Ndiõxí ní cachí-gá sá diú nchaa quiti-a cuu caxi-o vitna —cachí sá ní caháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁶ Te ducaⁿ ní caháⁿ sá ní caháⁿ-áⁿ ūní xito, te dätnüní cuánda tucu dôó-áⁿ andiu.

¹⁷ Te té Pélú ñá ní cùtnuní iní-dé ná cuéndá ducaⁿ ní dácotó nûú ñahá-xí xii-dé, nûú

xíⁿ io cuéhé ní sani iní-dé. Te oré-áⁿ ní quexio cue téé ní tendaha té Còrneliú ndéé yuyèhe, chi ndi vehe ndi vehe cuaháⁿ-güedé ndúcú tnúhu-güedé ndéé cáá vèhe té Xímú téé dii vèhe-xi ndecu té Pélú. ¹⁸ Te ní caháⁿ níhi-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Ñá túú cùdana iha ndecu iiⁿ téé nànducu-ndí nání-dé Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁹ Te té Pélú vâi sani iní-dé sá ní dácotó nûú ñahá-xí xii-dé. Te oré-áⁿ ní xáhaⁿ Espíritu Yă Ndiõxí xii-dé:

—Cundedóho-n iiⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Ní quexio úní cue téé nànducu ñaha xii-n.

²⁰ Yáchí, quandée chi quihíⁿ-n ndíhi-güedé, te vá yuhú-n chi yuhú ní xáhaⁿ-í véxi cuaca ñaha-güedé xii-n —cachí Espíritu-gá xáhaⁿ-xi xii té Pélú.

²¹ Te ní xica-dé cuández-dé nûú ndécu cué téé xica nanducu ñaha xii-dé, te xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Yuhú cùu téé nànducu-ndo-áⁿ. Náu-í-a nûú ná chiuñ cuiní ñahá-ndó —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²² Te xáhaⁿ-güedé:

—Téé cùu capitáⁿ téé nàni Còrneliú ní tendaha ñaha-dé véxi-ndí, te téé-áⁿ io vâha iní-dé, chi io sàndáá iní-dé Yă Ndiõxí, te nchaa ñayiu isràél io vâha càháⁿ-yu cuéndá-dé. Te iiⁿ espíritu xínu cuèchi nûú Yă Ndiõxí ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá cáná ñaha-dé xii-n quihíⁿ-n vèhe-dé dacuàha-n-dé tnúhu Yă Ndiõxí —cachí cue téé ní tendaha té Còrneliú xáhaⁿ-güedé xii té Pélú.

²³ Te ní xáhaⁿ té Pélú sá quihu-güedé vehe-dé, te candeca tnähá-güedé ndíhi-dé quihíⁿ ndéé nduu tnëé. Te nduu tnëé-áⁿ ní xica-güedé ndécá tnähá-güedé ndíhi té Pélú cuaháⁿ, te tnähá iiⁿ úú cue téé sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuu Jòpé cuaháⁿ ndíhi ñaha-güedé xii-dé.

²⁴ Te ndée ingá nduu ní quexio-güedé ñuu Cèsareá. Te té Còrneliú ndétú ñaha-dé xii-güedé vehe-dé te sa ndècu túha-dé ndíhi ñadíhi-dé ndíhi nchaa landú-dé ndíhi cue téé io vâha tnähá tnúhu ndíhi-dé, chi ní cana ñaha-dé ní nitnähä-yu ndíhi-dé cundetú-yu té Pélú. ²⁵ Te sátá ní quexio té Pélú vehe té Còrneliú, te ní quee-dé quehé, te ní ngüíñi xití-dé nûú té Pélú chíñuhu ñaha-dé ní cùu.

²⁶ Te té Pélú ní xáhaⁿ-dé:

—Ndacuññí vá ngüññí xítí-n nüù-í chi ñá díú Ndióxí cùu-í, díco iiⁿ téé ñuyíú-a cùu-í —cáchí té Pèlú xăhaⁿ-dē xii-dé.

²⁷ Te ta cäháⁿ té Pèlú ndihí té Còrneliu cuánguihu-güedé xítí vehe, te chitu ñayiu xixíhi xítí vehe. ²⁸ Te ní xáhaⁿ té Pèlú xií-yu:

—Sa nàha-ndo sá cáchí tnúhu sá sánú iichi ñaha xii nchúhú ñayiu isràél sá vă cùu quìxi-ndí vehe ni iiⁿ nchohó ñayiu ñá túu cùu ñayiu isràél te ni vă cùu tnähá tnúhu ndihí ñäha-ndí xii-ndo. Dico Yá Ndióxí ní cachí-gá sá vă cùu cäháⁿ-í sá vă cùu cäháⁿ ndihí-í ñayiu ñá túu cùu ñayiu isràél, chi cuu cuéchi. ²⁹ Núu xiăⁿ ndihí-ni véxi-í òré ní quexío tnúhu sá cáná ñäha-ndo. Te cáchí tnúhu-ndo nă cuéndá cáná ñäha-ndo —cáchí té Pèlú xăhaⁿ-dē xií-yu.

³⁰ Te té Còrneliu ní xáhaⁿ-dé:

—Ní cuu cùmí nduu, te diu-ni dàtná òré iha cùu-xi, te yúhú ndècu-í diu-ni vehe-í, te ñá túu tnähí ná xéxi-í cäháⁿ ndihí-í Yá Ndióxí, te òré-áⁿ ní quexío iiⁿ espíritu xínú cuéchi núú-gá níhnú-xí dőó cuixíⁿ dőó chähnchí. ³¹ Te cähí-xi: “Còrneliu, ní xíndedóho Yá Ndióxí tnúhu ní cäháⁿ-n ndihí-gá, te xìní-gá sá sähaha-n döhúⁿ xii ñayiu ndähú. ³² Te ñuu Jòpé ndécu iiⁿ téé nàni Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, te ndècu-dé vehe iiⁿ téé nàni tucu Xímú téé dàcuitá ñii, te càa vehe-dé iiⁿ xio yuhu làmár, te cana-n-dé ná quìxi-dé ndatnúhu-n ndihí-dé”, duha ní cäháⁿ espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndióxí. ³³ Núu xiăⁿ ndihí-ni ní cana ñaha-í xii-n. Te taxáhu xii-n sá vëxi-n chi iha ndècu-ndí nchaa-ndí ndétu ñäha-ndí xii-n cùndedóho-ndí tnúhu Yá Ndióxí, te cuiní-ndí cáchí tnúhu-n nchaa tnúhu ní cáchí Yá Ndióxí cäháⁿ-n —cáchí té Còrneliu xăhaⁿ-dé.

Té Pèlú ní ndatnúhu-dé ndihí ñayiu ní tacá vehe té Còrneliu

³⁴ Te té Pèlú xăhaⁿ-dē xií-yu:

—Vitna ní xiní-í sá Yá Ndióxí cäháⁿ ndihí-gá ñayiu cuéchi ndëda-ni càa ñuu, te iiⁿ-ni quide-gá ndihí nchaa-ayu. ³⁵ Te nchaa ñayiu nèhe sá yíñuhu núú Yá Ndióxí, te xíquide váha-yu, te nchaa-ayu cùu váha iní ñähá-gá xii-yu. Te ñá túu quide cuendá-gá cuéchi ná ñayiu ñuu cùu-ayu. ³⁶ Te Yá Ndióxí ní tendaha-gá Xítohó Jesucristú ní säháⁿ-gá ní xíndecu-gá nacióⁿ Isràél, te ní xáhaⁿ-gá

xií-yu iiⁿ tnúhu váha nàcuáa cuu váha iní-yu. Te diu-ni mee Jèsús cúnùu-gá núú ñayiu ní càa xico ñuyíú. ³⁷ Te nàha-ndo sá dïhna-gá ndíí Juàá ní cäháⁿ ndíí tnúhu Yá Ndióxí núú ñayiu, te ní dàcuándute ñaha ndíí xií-yu. Te dàtnùní ní ngüíta Jèsús ní cäháⁿ-gá tnúhu-gá distrítu Galileá, te dàtnùní ní säháⁿ-gá nihíí nacióⁿ Isràél ní cäháⁿ-gá tnúhu-gá núú ñayiu. ³⁸ Te sa nàha-ndo sá Yá Ndióxí ní sähaha-gá Espíritu-gá xii Jèsús téé ñuu Nazàrétd ndécu ndihí-dé chíndée ñaha-xi xii-dé. Te nàha-ndo sá ní xica cuu Jèsús ní quide tátna-gá nchaa ñayiu yíhi ñaha espíritu cündihí yucu ñaváha. Te ío vâi-gá sá văha ní quide ñaha-gá xií-yu, te ducaⁿ ní quide-gá, chi Yá Ndióxí ní chindee ñaha-gá.

³⁹ Te mee-ndí ní xiní-ndí nàcuáa ní quide Jèsús ñuu Jerusàlén ndihí nihíí nacióⁿ Isràél. Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí te yàcáⁿ ní xíhí-gá. ⁴⁰ Te núú ùní nduu ní dândótó ñäha Yá Ndióxí xii-gá. Te ní cuiní-gá sá cündecu Xítohó Jesucristú titní nduu sátá ní ndoto-gá cuéndá cäháⁿ ndihí ñaha-gá xii-ndí nchaa-ndí nàcuáa ní xica cuu-ndí ndihí-gá. ⁴¹ Te ñá ncháá ñayiu ní xiní ñähá xii-gá, chi mee-ni nchuhú cue téé ní cáchí-gá sá cäháⁿ ndáá-ndí sá ní ndoto-gá, chi ní xíndecu ndihí-ndí-gá, te ní xihi ní xexi-ndí ndihí-gá, núu cäháⁿ ndáá-ndí sá ní ndoto-gá. ⁴² Te ní cáchí-gá sá nchuhú quíhíⁿ-ndí cùñaha-ndí xii ñayiu sá méé Yá Ndióxí ní táúchíúⁿ-gá sá Jèsús cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñayiu ndècu vívú ndihí cuéchi nchaa ñayiu ní xíhí. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii Jèsús, te diu-ni ducaⁿ ní cáchí Jèsús cäháⁿ-ndí. ⁴³ Te cue téé ní cäháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha ní cäháⁿ-güedé sá quíxí Jèsús, te ní cáchí-güedé sá ncháá ñayiu na quindáá iní ñähá xii Jèsús, te cada cähnu iní-gá nchaa cuéchi-ayu —cáchí té Pèlú xăhaⁿ-dē xií-yu.

Ní quexío Espíritu Yá Ndióxí ní ngúndecu ndihí cue ñayiu ñá túu cùu ñayiu isràél

⁴⁴ Te mei òré cäháⁿ-dé ndèdóho-yu ní quexío Espíritu Yá Ndióxí ní ngúndecu ndihí nchaa ñayiu-áⁿ. ⁴⁵ Te cue téé isràél cuäháⁿ ndihí té Pèlú, cue téé ní sändáá iní tnúhu Jèsús ní cuñuhu vihi-güedé sá ní quexío

Espíritú Yă Ndiōxí ní ngúndecu ndihí-yu, chi cuéndá sá ñà díú ñáyiu isràél cùu-yu núu xiáⁿ ní cuñuhu-güedé. ⁴⁶ Te ní cutnùní sá ní quexìo Espíritú Yă Ndiōxí ní ngúndecu ndihí-yu, chi ní ngüita-yu càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá, tnúhu sá ñà túu xìní-yu càháⁿ-yu. Te ní ndacáⁿ tähü-yu núu Yă Ndiōxí cuéndá nchaa sá ní quide-gá.

⁴⁷ Te dätnùní ní xáhaⁿ tě Pélú:

—Vitna te cuandute ñáyiu ní natuha ichi Xítohó Jesucristú chi sa ndècu ndihí-yu Espíritú Yă Ndiōxí dàtná cuìní-ndó ndècu ndihí nchoo, núu xiáⁿ vá cùu càchí dava-gá ñáyiu sá vă cùu cuànduté-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dë xií-yu.

⁴⁸ Te dätnùní ní xáhaⁿ-dë xii ñáyiu:

—Vitna te cuandute-ndo, te òré-áⁿ te cacunehe-ndo Xítohó Jesucristú —càchí-dé xáhaⁿ-dë xií-yu.

Te dätnùní ní càháⁿ ndàhú-yu núu tě Pélú cundecu ndihí ñaha-dë xií-yu ^{iiⁿ} üu nduu.

11

Té Pélú ní cani-dé cuéndú núu ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jésús ñuú Jerusàlén

¹ Te cue téé ní táúchíúⁿ Jésús dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, ndihí cue ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá, ñáyiu ndècu dis-tritú Judeá ní níhí-yu tnúhu sá ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél ní sàndáá iní-yu tnúhu Yă Ndiōxí. ² Te òré ní ndexìo té Pélú ñuú Jerusàlén, te ñáyiu isràél ñáyiu ní cachí sá cädá nchàa nacuáa ní càháⁿ ndí Moísés ní satnuhu ñähá-yu xii-dé. ³ Te ní xähäⁿ-yu xii té Pélú:

—¿Ná cuéndá ní säháⁿ-n ndéé ndiácäⁿ ní càháⁿ ndihí-n ñáyiu-äⁿ, te ñá túu quídé-yu dàtná quídé nchòo-i? Te ní säháⁿ-n yàcáⁿ ní xexi-n ndihí-yu —càchí-yu xähäⁿ-yu xii-dé.

⁴ Te té Pélú ní cani-dé cuéndú nàcuáa ní cuu núu ní säháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dë:

⁵ —Ní xíndecu-í ñuú Jòpé. Te òré càháⁿ ndihí-í Yă Ndiōxí, te ní dácótó ñähá-xi xii-í sá vëxi cuuⁿ ^{iiⁿ} dóó càhnú àndiu, te ndùtu ndi cumí xíquí-xi, te ní ngava-xi núu ndécù-í.

⁶ Te ní xíndéhé vëha-í, te ní xiní-í nchaa quiti yòdo núu-xi. Te ^{iiⁿ} xichi yòdo quiti cùmí sähá-xi, te ^{iiⁿ} xichi yòdo quiti déen, te ^{iiⁿ} xichi yòdo còó, te ^{iiⁿ} xichi yòdo quiti ndava.

⁷ Te ní tecú dôho-í càháⁿ ^{iiⁿ} sá càháⁿ, te

càchí-xi: “Pélú, ndacuiñí cahni-n ndëda-ni càa quiti-a caxi-n-dí”, càchí sá ní càháⁿ-áⁿ.

⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “Vá càhnì-í-dí chi càchí tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii nchúhú ñáyiu isràél sá vă cùu càxi-ndí nchaa quiti-a”, xáhaⁿ-í.

⁹ Te ní tecú dôho-í càháⁿ-ni tucu núu nínu, te càchí sá càháⁿ-áⁿ: “Vá cùu càchí-n sá vă cùu càxi-ndí, chi mee Yă Ndiōxí ní càchí-gá sá díú nchàa quiti-áⁿ cuu caxi-o”, càchí sá càháⁿ-áⁿ.

¹⁰ Te ducaⁿ ní càháⁿ sá ní càháⁿ-áⁿ ûní xito, te dätnùní cuàndaa dôó-áⁿ ndihí nchaa quiti-áⁿ andiu. ¹¹ Te òré-ni ní quexìo úní cue téé vehe núu ndécù-í. Te cue téé-áⁿ ní tendaha ñähá ^{iiⁿ} téé ñuú Cèsareá nàndùcu ñaha-güedé xii-í.

¹² Te mee Espíritú Yă Ndiōxí ní càchí-xi sá quìhíⁿ-í ndihí-güedé, te ní càchí-xi sá ñà túu ná cani iní-í. Te tnàhá ïñú cue téé ndècu iha ní säháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-í, te nchaa-ndí ní säháⁿ-ndí vehe té Còrneliú ñuú Cèsareá.

¹³ Te ní cani-dé cuéndú nàcuáa ní cuu ní säháⁿ ^{iiⁿ} espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiōxí vehe-dé, te ní quíhu-xi ndéé xití vehe-dé, te ní xáhaⁿ-xi xì-dé:

“Tendaha-n cuè téé na quìhíⁿ-güedé ñuú Jòpé quíngana-güedé ^{iiⁿ} téé nàni Xímú, àdi Pelú chi úú diú-dé. Te candeca ñaha-güedé quixi. ¹⁴ Te téé-áⁿ càchí tnúhu-dé násá cada-n nànhí tähú-n ndihí ñadihí-n, ndihí landú-n, ndihí nchaa ñáyiu xinu cuechi vehe-n”, duha ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii té Còrneliú.

¹⁵ Te òré ní ngüita-í càháⁿ ndihí-í-yu ní quexìo Espíritú Yă Ndiōxí ní ngúndecu ndihí-yu dàtná ní quide-xi cùtnàhá ní taxi Yă Ndiōxí Espíritú-gá ndéé díhna ní ngúndecu ndihí nchoo.

¹⁶ Te ní ndacu iní-í nàcuáa ní càháⁿ Xítohó Jesucristú, te duha ní càchí-gá: “Té Juàá ní xóo dacuàndute-dé ñáyiu, dico yúhú sañaha-í Espíritú Yă Ndiōxí cundecu ndihí-yu”, duha ní càchí-gá.

¹⁷ Te Yă Ndiōxí ní sañaha-gá Espíritú-gá cundecu ndihí ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél dàtná ní quide-gá cùtnàhá ní sàndáá iní-ó tnúhu Jésús, núu xiáⁿ vá càchí-í sá vă cùu càda-í ^{iiⁿ} sá cuìní Yă Ndiōxí cada-í —càchí té Pélú xähäⁿ-dë xii-í.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ tě Pélú, te ñá túu-gá ná tnúhu ni càháⁿ-yu, te ío ní cudií iní-yu nchaa nàcuáa ní quide Yă Ndiōxí, te ní xítnàhá-yu:

—Tnàhá nchaa ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu is-

ràél naníhí tähú-yu núu na dàñá-yu nchaa
sá cuéhé sá dúhá quídé-yu, chi ducaⁿ cuìní
Yá Ndióxí cunduu —cächí-yu xítnähá-yu.

Náyiù sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá

¹⁹ Te sátá ní sahni-güedé té Tévé, te ní cuiní-güedé cada úhú-güedé nchaa ñáyiù ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xíté nuú-yu ndí tnahá ^{iiⁿ} ^{iiⁿ} ñuú. Te davá-yu cuáháⁿ-yu ndéé distrítú Fèniciá ndíhi distrítú Chìpré ndíhi ñuú Antiòquiá. Te ní caháⁿ-yu tnúhu Jèsús núu mee-ni ñáyiù isràél, te ñá ní xítnühu-yu dava-gá-yu. ²⁰ Te dava-gá ñáyiù distrítú Chìpré ndíhi ñáyiù ñuú Cìrené ní sáháⁿ-yu ñuú Antiòquiá. Te ñá díú mèe-ni ñáyiù isràél ní caháⁿ ndíhi-yu, chi tnähá ñáyiù ñá túú cùu ñáyiù isràél ní xáháⁿ-yu tnúhu Jèsús. ²¹ Te ní chindee ñàha-gá xii ñáyiù caháⁿ tnúhu-gá, te vái-gá-yu ní sàndáá iní-yu-gá chi ní tuhá-yu ichi-gá.

²² Te ñáyiù ndéecu ñuú Jerusàlén ñáyiù ní sàndáá iní tnúhu Jèsús ní níhí-yu tnúhu nàcuáá ní cuu, núu xíáⁿ ní tendähá-yu té Béé cuáháⁿ-dé ñuú Antiòquiá. ²³ Te òré ní quexlo té Béé, te ní xiní-dé nàcuáá ní quide ñaha-gá xíi-yu sá ní naníhí tähú-yu, núu xíáⁿ ío ní cudíi iní-dé. Te ní dácáhú iní ñáhá-dé, te ní xáhaⁿ-dé:

—Ío nducu ndéecu cada-ndo nchaa
sá cächí Yá Ndióxí cada-ndo —cächí-dé
xáhaⁿ-dé xíi-yu.

²⁴ Te té Béé cùú-dé ^{iiⁿ} téé váha iní-xi, te ndéecu ndíhi-dé Espíritu Yá Ndióxí, te ío sàndáá iní-dé tnúhu Jèsús. Te vái vihi ñáyiù ní tuhá-yu ichi-gá.

²⁵ Te dätnùní cuáháⁿ té Béé ñuú Tàrsú cuánündúcú-dé té Sàulú. ²⁶ Te òré ní naníhí ñáhá-dé, te ndéecu ñaha-dé cuáháⁿ ñuú Antiòquiá, te yàcáⁿ ní xíndecu-güedé ^{iiⁿ} cuíá ndíhi ñáyiù ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te vái-yu ní dácuáhá ñàha-güedé tnúhu-gá. Te diú-ni ñuú Antiòquiá ní dánání ñàhá-yu Cristiànu xii nchaa ñáyiù sàndáá iní tnúhu Jèsús.

²⁷ Te ndéé dàvá-áⁿ ní quee ^{iiⁿ} üú cue téé caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ñuú Jerusàlén cuáháⁿ-güedé ñuú Antiòquiá. ²⁸ Te ^{iiⁿ}-dé nání-dé Àgabú, te ní chindee ñàha Espíritu Yá Ndióxí xii-dé, te ní sáháⁿ-dé núú nchaa ñáyiù sàndáá iní tnúhu-gá, te ní xáhaⁿ-dé

xií-yu sá quíxí ^{iiⁿ} tnamá níhí ñuyíú. Te ducaⁿ ní cuu sátá ní ngúnutnii té Clàudiú téé yìndaha cuéhé nacióⁿ. ²⁹ Núu xíáⁿ nchaa ñáyiù sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá ní ndatnúhu-yu sá chíndéé-yu nchaa ñáyiù sàndáá iní tnúhu-gá ndécu dìstrítú Jùdeá cuéndá vá ndóhó vihí-yu docó. Te nàcuáá ní níhí-yu, te ducaⁿ ní sacáⁿ tnáhá-yu. ³⁰ Te ní tacá díhúⁿ-ăⁿ, te nèhe té Béé ndíhi té Sàulú cuáháⁿ, cuáha-güedé cue téé yìndaha ñáyiù sàndáá iní tnúhu-gá.

12

Sátá ní xíhí té Jàacobó, te ní ngava té Pèlú vecaá

¹ Te ndéé dàvá-áⁿ ní ngüíta té Hèrodés téé yìndaha ñaha xii ñáyiù isràél ní quide úhú-dé ^{iiⁿ} üú ñáyiù sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxí. ² Te ní táuchíúⁿ-dé ní tnii-güedé té Jàacobó ñaní té Juàá, te ní sahni ñaha-güedé ndíhi machítí. ³ Te ío ní cudíi iní dava ñáyiù isràél cuéndá sá ní sahni ñaha-güedé xii té Jàacobó, núu xíáⁿ ní tendaha tucu té Hèrodés sandàdú-dé ní sáháⁿ tnii tucu-güedé té Pèlú. Te ducaⁿ ní quide-dé cútñähá ní xóo vico ní xexí-yu pàá sá ñà túú yìhi levadurá. ⁴ Te ní naníhí-güedé té Pèlú, te ní tnii ñaha-güedé ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ vecaá. Te té Hèrodés ní táuchíúⁿ-dé cuáháⁿ sáhúⁿ ^{iiⁿ} sandàdú cùndeé-güedé té Pèlú. Te ní xáhaⁿ-dé:

—Cundeé-ndó ndí cùmí ndí cùmí-ndó tée-ăⁿ —cächí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

Te té Hèrodés ní sani iní-dé queñuhu-dé té Pèlú vecaá òré ná yáha vico cuéndá cahni ñaha-güedé caháⁿ-dé ní cùu. ⁵ Te ní xíhí-ni té Pèlú vecaá, te ní xíndeé cuaa ñaha sàndadú xii-dé. Te cue ñáyiù sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxí ío ní xícáⁿ tähú-yu núú-gá cuéndá sá ñà túú ná cada ñaha-güedé xii-dé.

Yá Ndióxí ní dácácu-gá té Pèlú vecaá

⁶ ^{iiⁿ} niú-gá quihi té Pèlú vecaá ní cùu, te nduu tnéé tauchíuⁿ té Hèrodés quihiⁿ sandàdú queñuhu ñaha-güedé xii-dé vecaá cuéndá quiní nchaa ñáyiù nása cada ñaha-güedé ní cùu. Te té Pèlú cáá-dé xidí-dé xití vecaá, te ndí ndùú dúcúⁿ ndáhá-dé ndútú càdená, te xio xio diñi-dé ndécu sàndadú, te dava-gá sandàdú xíndeé-güedé

yèhe vecaá. ⁷ Te ní quexiò iiⁿ espíritú xínú cuèchi nútú Yá Ndióxi xítí vecaá nútú cáá tě Pélú xidí-dé, te uuⁿni ní dátuhé-xi xítí vecaá, te ní danguéhí ñaha-xi xii-dé, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yáchí, ndacoo—cáchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndacoo-dé, te nchaa cadéná ndútú dúcúⁿ ndahá-dé ní nandáxí. ⁸ Te ní xáhaⁿ tucu espíritú-áⁿ xii-dé:

—Yáchí, nucuíhnu dóo-n, te ndíhu-n chàú-n—cáchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndíhu nuu-dé dóo-dé, te ní xáhaⁿ tucu espíritú-áⁿ:

—Candixi dóo-n, te na quíhíⁿ-ó—cáchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te té Pélú ní chinchícúⁿ-dé espíritú-áⁿ, te ñá ní cùtnuní iní-dé nüu ndáá iiⁿ espíritú xínú cuèchi nútú Yá Ndióxi ducaⁿ quide àdi ñahá, te dàcoto ñaha-xi xii-dé ní sani iní-dé. ¹⁰ Te ndéndaha-ni-dé espíritú-áⁿ cuäháⁿ ní yáha-dé nàcuáa xinutnii sandàdú, te ta yáha-gá-dé nútú ndécu dàva-gá-güedé.

Te ní sáá-dé ndéé yuyéhe nútú ndéé caá nàcuáa ní yáha ichi sa cuäháⁿ ndéé xítí ñuú, te ní nacaáⁿ méé yèhe-áⁿ, te ní quee-dé cuäháⁿ-dé ndihí espíritú-áⁿ. Te ní tnahá-dé iiⁿ tnuú, te yàcán ní dándoo ñaha espíritú-áⁿ xii-dé. ¹¹ Te dàtnúní ní nene váha saní nútú-dé, te ní cutnúní iní-dé, te ní cachí-dé:

—Ndáá sa Yá Ndióxi ní tendaha-gá espíritú-áⁿ ní quixi-xi ní dácacu ñaha-xi xii-í cuèndá sa và cahni ñaha té Hèrodés. Te dava náyiu isràél ío ní cudíi iní-yu cuèndá sa ní cuini té Hèrodés cahni ñaha-dé xii-í—duha ní cachí-dé sátá ní cutnúní iní-dé.

¹² Te sátá ní cutnúní iní-dé sa ní cácu-dé, te cuäháⁿ-dé vehe iiⁿ ñaha nàni Mariá náná tě Juàá, àdi Mácú chi úú díu-dé, te xíáⁿ ndécu väi-yu cäháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi. ¹³ Te té Pélú ní quexiò-dé ndéé yuyéhe ní dácásáⁿ-dé, te ní quixi iiⁿ xichí nání Ròdé ní quixi ndehe-xi ná cùu ñayiu dàcasaⁿ. ¹⁴ Te ní nucuhuⁿ ndudú-xi sa díu tě Pélú, te ní cudíi víhi iní-xi, dico ñá ní nàcaáⁿ-xi yuyéhe. Te ní quene cunu-xi cuäháⁿ ngúñaha-xi xii-yu sa nútñii té Pélú yuyéhe ndaa quehé. ¹⁵ Te ñá ní sàndáá iní-yu tñihu ní cäháⁿ-xi, te xähäⁿ-yu xii-xi:

—¡Ná tñihu vihi cäháⁿ-óⁿ xichí lùcú! —cáchí-yu xähäⁿ-yu.

Te xähäⁿ-xi sá ndàá nútñii-dé, te xähäⁿ-yu:

—Ñá díu tě Pélú chi espíritú sá xító ñaha xii-dé cùu sá cäháⁿ —cáchí-yu xähäⁿ-yu xii-xi.

¹⁶ Te óré ducaⁿ xitnàhá-yu, te té Pélú ní dácásáⁿ tucu-dé yuyéhe. Te ní sáháⁿ-yu ní nacaáⁿ-yu yuyéhe, te ní xiní-yu sá díu tě Pélú, te ní cuñúhu vîhi-yu. ¹⁷ Te ní quide-dé ndaha-dé nútú-yu cuèndá cadí-yu yuhú-yu. Te ní ngüíta-dé ní cani-dé cuèndú nàcuáa ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-dé sá ní dácacu ñaha iiⁿ espíritú xínú cuèchi nútú-gá xii-dé vecaá, te ní xáhaⁿ-dé xii-yu:

—Cúu-ndo tě Jàacobó ndihí dava-gá ñáyiu sàndáá iní tñihu Jèsús nàcuáa ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-í—cáchí-dé xähäⁿ-dé xii-yu.

Te sátá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dé, te ní quee-dé cuäháⁿ-dé ingá xichi.

¹⁸ Te sátá ní túndaá, te ní ngüíta nchaa sandàdú cäháⁿ iiⁿ cäháⁿ iiⁿ-güedé, te xitnàha-güedé:

—Ñá túú-gá té Pélú yíhí vècaá, ¿te nása cada-o-i? —cáchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁹ Te té Hèrodés ní tendaha-dé titní sandàdú cuäháⁿ-güedé cuánündúcú ñaha-güedé, te ñá ní nànhí ñahá-güedé xii-dé. Te dàtnúní ní cana-dé sandàdú cue téé ní xíndeé ñahá xii té Pélú, te ní tenàá ñahá-dé xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dé xii dava-gá cue sandàdú-dé:

—Cahni-ndo cuè téé-áⁿ—cáchí té Hèrodés xähäⁿ-dé.

Te dàtnúní ní quee té Hèrodés distrítú Jùdeá cuäháⁿ-dé ñuú Cèsareá, yàcán ní ngúndecu-dé.

Ní xíhí té Hèrodés

²⁰ Té Hèrodés ní cudéé-dé nútú ñayiu ñuú Tírú ndihí nútú ñayiu ñuú Sìdón. Te xíáⁿ ní ndatnúhu-yu ní cuu iiⁿnuu tñihu-yu, te ní xicá-yu cuäháⁿ-yu cuäháⁿ ndatnúhu ndihí ñahá-yu xii-dé, te ní ndatnúhu ndihí-yu té Blàstú. Te téé-áⁿ cuú-dé chìuⁿ quide-dé nútú té Hèrodés, te ní chindee tñihu ñaha-dé xii-yu, chi ní cäháⁿ ndahú-yu nútú té Hèrodés sá và cädá ūhú ñahá-dé xii-yu. Te ducaⁿ ní quidé-yu cuèndá ñuú té Hèrodés-áⁿ quéé sá xéxi-yu. ²¹ Te ní xáhaⁿ té Hèrodés ná nduu quíhíⁿ-yu ndatnúhu ndihí ñaha-dé xii-yu, te nduu-áⁿ ní quíunuu-dé iiⁿ dóo

văha, iiⁿ sá sácuïhnu téé tăxi tnuní. Te ní ngóo-dé núú xilé váha, xilé sá sácōo nchihi téé tăxi tnuní, te ní ngüíta-dé ní caháⁿ sähú-dé dóho-yu. ²² Te uuⁿni ní cuáá-yu te cachihi-yu:

—¡Tée-a caháⁿ-dé dico ñá díú tée ñuyíú-a cùu-dé chi ndiõxí cùu-dé! —cachihi-yu xitnähá-yu.

²³ Te díu-ni òré-áⁿ ní yáha iiⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí, te ní sañaha-xi cuéhé xii té Hèrodés. Te ducaⁿ ní tnahá-dé chi mee-dé ñá ní xaháⁿ-dé sá ñayiu cùu-dé, te ní caháⁿ-yu sá ndiõxí cùu-dé. Te nchito-gá-dé ní sanú ñahá tindácu xii-dé, te dätnùní ní xihí-dé.

²⁴ Te ío titní xichi ní sáháⁿ ñayiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiõxí ní caháⁿ-yu tnúhu-gá, te ío chítú-yu ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

²⁵ Te té Béé ndihi té Sàulú ní ndihi chiuⁿ-güedé, te ní ndee-güedé ñuu Jerusàlén cuaháⁿ-güedé ndihi té Juàá, àdi Mácú chi úú díu-dé.

13

Té Béé ndihi té Sàulú cuaháⁿ-güedé dácuaña-güedé ñayiu tnúhu Yá Ndiõxí nchaa ñuu xícá

¹ Te ñuu Antiòquiá ndécu iiⁿ úú cue téé caháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí núú nchaa ñayiu ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá. Te ndècu tucu iiⁿ úú cue téé cùu mestru dácuaña ñaha-güedé xií-yu tnúhu-gá. IIⁿ-dé nání-dé Béé, te iiⁿ-dé nání-dé Ximú, te té Ximú-áⁿ xaháⁿ-güedé Negrú chi truu-dé. Te ingá-dé nání-dé Luciú, te téé-áⁿ cùu-dé téé ñuu Cirené. Te ingá-dé nání-dé Sàulú, te ingá tucu-dé nání-dé Manáén. Te té Manáén-áⁿ ndihi té Hèrodés téé cùu gobiernu Galileá ío váha ní xóo caháⁿ ndihi tnahá-güedé cùtnähá ní cuu lìhli-güedé. ² Te iiⁿ nduu ñá túu ná ní xèxi ñayiu ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiõxí cuéndá mee-ni-gă ní caháⁿ ndihi-yu, te ní xaháⁿ Espíritu Yá Ndiõxí xií-yu:

—Tendaha-ndo té Béé ndihi té Sàulú quíhíⁿ-güedé dava-gá ñuu cada-güedé chiuⁿ tahu-í, chi ducaⁿ cuiní-í cunduu —cachihi Espíritu-gá xaháⁿ-xi xií-yu.

³ Te ní caháⁿ ndihi tucú-yu Yá Ndiõxí, te ñá túu tnahí ná ní xèxi tucú-yu, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí

té Béé ndihi té Sàulú. Te sátá dúcáⁿ ní quide-güedé, te ní quide ndee iní ñahá-yu xii-güedé.

Té Béé ndihi té Sàulú cuaháⁿ-güedé distritu Chìpré caháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiõxí

⁴ Te té Béé ndihi té Sàulú ní quee-güedé cuaháⁿ-güedé cuéndá ducaⁿ cuiní Espíritu Yá Ndiõxí cunduu sá caca cùu-güedé dava-gá ñuu, te ní quexlo-güedé ñuu Selèuciá, te yacáⁿ ní quée-güedé bárcu cuaháⁿ-güedé distritu Chìpré. Te ñuu-áⁿ caca xití làmár chi ndècu ñuu yichí xití ndute.

⁵ Te ní quexlo-güedé mei ñuu Salàminá, te ní quene-güedé bárcu, te ní xica-güedé cuaháⁿ-güedé nchaa veñúhu ñayiu isràél caháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiõxí. Te cuaháⁿ ndihi-güedé té Juàá cuéndá chindee ñaha-dé xii-güedé. ⁶ Te ní tnii-güedé ichi cuaháⁿ-güedé ñuu Pafós caca ndaa ingá xio Chìpré, te yacáⁿ ní naníhí tnahá-güedé ndihi iiⁿ téé isràél nání-dé Barjèsús, te téé-áⁿ xiní-dé cada ndùu-dé, te cachihi-dé sá caháⁿ-dē tnúhu Yá Ndiõxí dico ñá ndaa.

⁷ Te téé-áⁿ quidé chiuⁿ-dē ndihi té Sèrgiú, àdi Pablú chi úú díu-dé, te cùu-dé gobiernu Chìpré, te ío túha-dé. Te ní cana-dé té Béé ndihi té Sàulú, chi cuiní-dé cundedóho-dé tnúhu Yá Ndiõxí. ⁸ Te téé quide nduu-áⁿ ñá ní dàñá-dé caháⁿ-güedé tnúhu-gá, chi ñá ní cuiní-dé sá téé cùu gobiernu-áⁿ tuha-dé ichi Yá Ndiõxí. Te ducaⁿ ní quide té Barjèsús, téé xaháⁿ-güedé Èlimás. ⁹ Te tnahá tucu té Sàulú ndécu úú díu-dé chi xaháⁿ tucu-güedé Pablú, te ndècu ndihi-dé Espíritu Yá Ndiõxí. Te ní xindéhá ñí ñahá-dé xii téé quide nduu-áⁿ.

¹⁰ Te ní xaháⁿ-dē:

—Yohó, chi dàtná quidé yùcu ñaváha quide-n chi mee-ni dàndahú-n ñayiu. Yohó cùu-n dëhe sácuíhná, chi nchaa tnúhu váha cuiní Yá Ndiõxí caháⁿ-yu, te yohó ñá dàñá-n. ¹¹ Te vitna quiní-n nàcuáa cunduu, chi taxi Yá Ndiõxí iiⁿ castiú xii-n chi vá cùtnùní-gá núu-n caca cuu-n iiⁿ úú nduu —cachihi-dé xaháⁿ-dē xii téé quide nduu-áⁿ.

Te òré ducaⁿ ní xaháⁿ té Pablú xii-dé, te òré-ni ní cuaa-dé, te ñá túu ní cùtnùní tnahá-gá núu-dé, te ní xóo nducu-ná-dé ñayiu ní xóo cuita nehe ñaha xii-dé. ¹² Te téé cùu gobiernu ní xiní-dé nàcuáa ní quide té

Páblú, te ío ní cuñúhu-dé. Te ní tnahá iní-dé tnúhu Jésus, núu xiān ní sándáá iní-dé.

Té Páblú ndihí té Beé ndécú-güedé ñuu Antioquiá Pisidiá

13 Te té Páblú ndihí dava-gá cue téé xíca cuu ndihí-dé ní quee-güedé bárcú, te ní quee-güedé ñuu Pafós cuáhán-güedé ñuu Pergé, te ñuu-áñ yíndehu-xi distritú Pánfiliá. Te té Juáá ní nacuico-dé ní dándoo ñaha-dé xii-güedé cuánuhú-dé ñuu Jerusalén. **14** Te dava-gá-güedé ní quee-güedé ñuu Pergé cuáhán-güedé ñuu Antioquiá, te Pisidiá yíndehu-xi ñuu-áñ. Te nduu xíndetatú-yu, te ní sáhán-güedé veñúhu ñayiu isráel, te ní ngoo-güedé xítí veñúhu. **15** Te cue téé ndéecu veñúhu ní queheñ-güedé tutú yódó tnúní nchaa tnúhu sá ní chídó tnúní ndí Moisés ndihí tutú yódó tnúní nchaa tnúhu sá ní chídó tnúní dava-gá cue téé ní xoo caháñ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha, te ní dácuáhá-güedé ní xíndedóho cue ñayiu, te dátnúní cue téé yíndeha veñúhu-áñ ní xáhañ-güedé xii té Páblú ndihí dava-gá-güedé:

—Nchòhó cue téé cùu ñaní tnahá-ndí, te núu cuiní-ndó caháñ-ndó tnúhu Yá Ndióxí, te cuu caháñ-ndó tnávii cuéndá cutúha-yu—cachí-güedé xáhañ-güedé.

16 Te té Páblú ní ndacuíñi-dé, te ní ndacani-dé ndaha-dé cuéndá cadí-yu yuhú-yu te cundedóho-yu tnúhu caháñ-dé, te ní xáhañ-dé:

—Te nchòhó ñayiu quide nchaa nacuáa caháñ Yá Ndióxí ndihí nchaa nchòhó ñayiu isráel, cundedóho-ndo nchaa-ndo iiñ tnúhu na caháñ-i-a. **17** Te cuéi ndéé sanduu te cuéi vitna chindée ñaha-ni Yá Ndióxí xii nchaa ñayiu isráel, te ní nacáxi ñaha-gá xii-yu te ní chindée ñaha-gá cuéndá cayá-yu, chi cuiní-gá sá cuyú vayí-yu, te ducañ ní quide-gá cútñahá ní xíndecú-yu nacióñ Egipci. Te dátnúní ní dácacu ñaha-gá xii-yu ñuu-áñ, chi mee-gá nchaa ndacu-gá quidé-gá. **18** Te ní xíndecú-yu iiñ xichi núu ñá túu tnahí sàcúndecu ñayiu údico cuá, te xítí údico cuiá-áñ ní cundee iní-gá nchaa sá ní quidé-yu. **19** Te Yá Ndióxí ní chindée ñaha-gá xii ñayiu isráel, te ní dánáa-yu usá nacióñ, chi cuéndá ní cuiní-gá

cuu cuéndá-yu ñuhú-áñ. **20** Te dátnúní ní cachí Yá Ndióxí sá díú-ní cué téé cùchiuñ taxi tnuní-güedé nchaa ñayiu, te ducañ ní quide-güedé dátná cùmí ciéndú dava cuá. Te sátá xiān, te ní xíndecu té Sàmuél téé ní caháñ tnúhu Yá Ndióxí. **21** Te dàvá-áñ ní cuiní ñayiu isráel sá cùndecu iiñ téé quindaha ñaha-dé xií-yu, te Yá Ndióxí ní cachí-gá sá té Sàúl quindaha-dé-yu, te téé-áñ ní cuu-dé déhe té Cís, te té Benjamín téé ní xíndecu ndéé sanaha-gá ní cuu ñaní tnahá-dé. Te té Sàúl ní xíndaha-dé ñayiu údico cuá. **22** Te Yá Ndióxí ñá ní cuiní-gá cundecu-ni-dé quindaha-dé ñayiu, chi ní cuiní-gá sá té Dávii ndihí ndaha-dé cue ñayiu isráel, te ní cachí-gá: “Io váha ní tnahá iní-i nacuáa quide té Dávii déhe téé Isái, te cada-dé nchaa nacuáa cúnaha-í xii-dé”, duha ní cachí Yá Ndióxí —cachí té Páblú xáhañ-dé xií-yu.

23 Te ní xáhañ tucu té Páblú:

—Diu-ni ñaní tnahá té Dávii cuyú Jésus. Te Yá Ndióxí ní tendaha-gá Jésus ní quixi-gá ñuyíú-a cuéndá nchaa ñayiu isráel ná quindáá iní ñahá xii Jesú naníhí tähú-yu, chi ducañ ní cachí Yá Ndióxí cunduu. **24** Te cútñahá vátá ngüita-gá Jésus caháñ-gá tnúhu Yá Ndióxí, te ní caháñ té Juáá núu ñayiu isráel sá xíní ñuhu-xi dañá-yu nchaa sá cuéhé sá dühá, te cuanduté-yu. **25** Te sa ta cuyatni-ni-gá cuú-dé, te ní xáhañ-dé xii-yu: “Nchòhó cachí-ndó sá yuhú cuyú-í Crístu Yaá ndétú-ndó dico ñahá, chi ñá díú yuhú cuyú-í Crístu, chi davitna quixi Crístu Yaá tendaha Yá Ndióxí quixi ñuyíú-a. Te yuhú cuyú-í iiñ téé duuñ duuñ ñá túu tähú nandaxi cuéndicó chàú-gá dico quide-í chiuñ-gá”, duha ní caháñ te Juáá —cachí té Páblú xáhañ-dé xii-yu.

26 Te ní xáhañ tucu té Páblú:

—Cundedóho tucu-ndo ingá tnúhu na caháñ-i. Nchòhó tnahá-ndó cùu-ndo ñaní tnahá ndí Abrahám, te xiní-ndó sá Yá Ndióxí cúnùu-gá. Te diu-ni-gá cuiní-gá sá nchaa-ndó cundedóho-ndo tnúhu-gá, chi cùu-xi tnúhu sá caháñ nacuáa naníhí tähú-ndó. **27** Te nchaa ñayiu ndéecu ñuu Jerusalén ndihí nchaa cue téé cùnuu ñá ní cùtnuní iní-yu ndihí-güedé sá Yá Ndióxí ní tendaha-gá Jésus ní quixi-gá ñuyíú-a. Te ñá ní saha-yu cuéndá sá díú Jésus ní

cacunehe cue téé ní caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha cuéi ní dácuáháⁿ-yu tnúhu-gá veñúhu-yu ndí tnahá úná nduu, nduu ndètatú-yu. Te ní cachí-yu sá ndècuéchi Jésús, te ní xaháⁿ-yu sá cahní ñaha-güedé xii-gá. Te xián sa naha cue téé ní xóo caháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha sá dúcáⁿ càháⁿ-yu.

28 Te cuéi ñá túú ná ní quide-gá te ní xaháⁿ-yu xii té Pilatú téé cuu gobiernú sá táuchiuⁿ-dé cahni ñaha-güedé xii-gá. **29** Te xián nüu ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxi. Te ní quide-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tnùní cue téé ní caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha. Te sátá ní xihí-gá, te ní nunehe ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxi, te nchido ñaha-güedé cuaháⁿ, te ní chihi ñaha-güedé iinⁿ xiti yaú. **30** Te Yá Ndióxí ní dandótó-gá Jésús. **31** Te titní xito ní saháⁿ Jésús núu ndécu ñáyiu ní xica cuu ndihí-gá, ñáyiu ní quee distrítu Galileá ní saháⁿ-yu ndihí-gá ñuu Jerusálén. Te vitna nchaa ñáyiu-áⁿ xaháⁿ-yu xii dava-gá ñáyiu isràél nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá.

32 Te nchuhú càháⁿ-ndí nàcuáa cada-ndo nànihí tähú-ndó, chi Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-gá xii cue ñaní tnahá-ó ní xíndecu ndéé sanaha sá téndàha-gá Déhe-gá Jésús quixi-gá ñuyíú-a. **33** Te ní quixi-gá ní xihí-gá, te ní dandótó ñaha Yá Ndióxí xii-gá, te núu xián nanihí tähú-ó nüu na quindáá iní-ó-gá. Te iinⁿ téé ní caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha ní chídó tnùní-dé núu salmú cùu úu nàcuáa ní caháⁿ Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gá: “Yohó cùu-n Déhe-í, te vitna cutnùní iní ñáyiu sá yuhú cùu-í Tátá-n”, duha ní xáhaⁿ-gá xii Jésús. Te diu-ni ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní caháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. **34** Te ingá xichi tucu núu tutú-gá ní chídó tnùní iinⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gá: “Mee-ni sá vaha cada ñaha-í dàtná ní xii-í té Dàvií”, duha ní xáhaⁿ-gá. Te ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní caháⁿ Yá Ndióxí, chi oré ní xihí Jésús te ní dandótó ñaha-gá cuéndá sá vā tíu yiqui cuñú-gá. **35** Te núu xián duha ní chídó tnùní iinⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha nüu librú Salmú nàcuáa ní xáhaⁿ-dē xii-gá: “Vá dáñá-n sá tíu yiqui cuñú Déhe-n chi io vaha quide-gá”, duha ní chídó tnùní téé ní xíndecu ndéé

sanaha —cachí té Päblú xáhaⁿ-dē xií-yu.

36 Te xáhaⁿ tucu-dé:

—Te té Dàvíí ní quide-dé nchaa chiuⁿ ní tähú Yá Ndióxí cada-dé, te dätnùní ní xihí-dé. Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé yatni nàcuáa yindúxi cue ñaní tnahá-dé ndéé sanaha-gá, te xián ní téhyú yiqui cùnú-dé. **37** Te Jésús chi ñá ní téhyú yiqui cùnú-gá, chi ní dandótó ñaha Yá Ndióxí xii-gá. **38** Te cuiní-í cachí tnúhu-í xii-ndo cuéndá cutnùní iní-ndó nchaa-ndo sá cädá cahnu iní Yá Ndióxí nchaa cuéchi-o, chi ní xihí Jésús cuéndá nanihí tähú-ó. **39** Te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñahá xii Jesús te cada cahnu iní-gá nchaa sá ñá túú vaha ní quidé-yu, chi núu mee-ni tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ná quindáá iní-yu te vá nánihí tähú-yu. **40-41** Te io coto-ndo mée-ndo cuéndá sá vā yaha-ndo dàtná ní cachí Yá Ndióxí yaha cue ñáyiu ñá túú ní quide vaha ní xíndecu ndéé sanaha. Te nàcuáa ní caháⁿ-gá ní chídó tnùní iinⁿ téé ní caháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, te duha ní xáhaⁿ-gá xií-yu dàvá-áⁿ:

Cundedóho nchaa nchòhó ñáyiu cuéhé yuhu-xi na càháⁿ-í iinⁿ tnúhu te quiní-ndó ná cuñúhu-ndo,

yuhu quidé-í vāi núu sá io vaha vitna ndècu-ndo ñuyíú-a,

te cuéi na còo ñáyiu cachí tnúhu xii-ndo nàcuáa ndùu nchaa sá vaha-áⁿ, dico nchòhó vā quindáá iní-ndó,

te sá dúcáⁿ càda-ndo vā quindáá iní-ndó, te dàcuíta nihnu-ndo mée-ndo.

Duha ní xáhaⁿ-gá xií-yu te ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní caháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha —cachí té Päblú xáhaⁿ-dē xií-yu.

42 Te oré ní ndee té Päblú veñúhu ñáyiu isràél ndihí cue téé xica cuu ndihí-dé, te ní caháⁿ ndàhú ñáyiu yihí veñúhu núu-dé sá quihíⁿ-dé núu úná nduu, te diu-ni tnúhu ní caháⁿ-dé caháⁿ tucu-dé oré quexio-dé.

43 Te sátá ní tühú veñúhu-yu, te vāi ñáyiu isràél ndihí ñáyiu ní chitnahá ñahá xií-yu nchicúⁿ nihnu quide nacuáa quidé-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxí cuaháⁿ ndihí-yu té Päblú ndihí té Béé. Te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu sá vā dáñá ndéé-yu canchicúⁿ nihnu-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yá Ndióxí sá cùu-xi-yu.

44 Te nūú ùná nduu, nduu ndètatú-yu ní quexìo vai vihi ñáyi, chi nihí ñuú ní quexìo ndedóho-yu tnúhu Yá Ndiòxí. **45** Te cuéndá sá io vái ñáyi ní quexìo, nūú xiān ní cuu cuédú íní ñáhá ñáyi isràél xii té Päblú, te ní xícuéhé ñáhá-yu xii-dé. Te ní xáháⁿ-yu xii-dé sá dándàhú ñáhá-dé xií-yu ndihí tnúhu càháⁿ-dé. **46** Te té Päblú ndihí té Béé ñá túú ní yùhú ñáhá-güedé xií-yu. Te ní xáháⁿ-güedé:

—Xini ñuhu-xi díhna-gá nchòhó ñáyi isràél càháⁿ ndihí-ndí tnúhu Yá Ndiòxí, te mee-ndo ñá cuìní-ndó cùndedóho-ndo. Te sá dúcáⁿ quide-ndo, te vái nánihí tähú-ndó, te ni vái càháⁿ-gá-ndí tnúhu Yá Ndiòxí nūú-ndó, dico càháⁿ-ndí nūú dàva-gá ñáyi cuéi ñá díú ñáyi isràél cùy-yu, **47** chi ducaⁿ ní táúchíúⁿ Yá Ndiòxí cada-ndí. Te ní cachí-gá:

Cuìní-í cundecu-ndo dàtná iiⁿ téé yòtnuú ñuhú cundecu-ndo
càháⁿ-ndó tnúhu-í nūú nchàa ñáyi ñá túú cùndihí-ndó ñáyi ndècu nihí ñuyíú, te nanihí tähú-yu,
duha ní càháⁿ-gá —cáchí té Päblú ndihí té Béé xáháⁿ-güedé xií-yu.

48 Te ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél io ní cudíi iní-yu sá dúcáⁿ ní càháⁿ-güedé, te ní xítnähá-yu sá io váha cuáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí. Te mee Yá Ndiòxí sa nàha-gá nàndí cùu ñáyi nanihí tähú, te díu-ni ñáyi-áⁿ ní sàndáá iní-yu. **49** Te nchaa xichi xiáⁿ ní sáháⁿ-yu ní càháⁿ-yu tnúhu-gá. **50** Te cue téé isràél ní ndatnúhu-güedé ndihí cue téé cùnuu, ndihí cue ñáyi dihí cúnùu, te ñáyi dihí-áⁿ ñà túú tnähí cùmáni-yu veñúhu. Te ní xáháⁿ-güedé sá cádá ühú-yu té Päblú ndihí té Béé, te dàtnùní cuícúⁿ ñáhá-yu xii-güedé, te ducaⁿ ní quidé-yu. **51** Te ní casaⁿ ñuhu té Päblú ndihí té Béé sáhá-güedé ní naquidi-güedé ticá chúhmá ní tríi sáhá-güedé. Te ducaⁿ ní quide-güedé cuéndá cutnùní iní-yu sá ñà túú ní quide váha-yu. Te dàtnùní ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Íconiú. **52** Te ñáyi ní sàndáá iní-xi tnúhu Jésús io váha ní cuu iní-yu cuéndá sá ní nanihí tähú-yu, te nchaa-yu sa ndècu ndihí-yu Espíritu Yá Ndiòxí.

14

Té Päblú ndihí té Béé ndécú-güedé ñuú Íconiú

1 Te ní quexìo té Päblú ndihí té Béé ñuú Íconiú. Te ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyi isràél, te io váha ní càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí, te vái ñáyi isràél ndihí ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

2 Te dava ñáyi isràél ñá ní sàndáá iní-yu, te ní càháⁿ cuéhé-yu cuéndá té Päblú ndihí té Béé cuéndá sá vái quindáá iní ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél. **3** Te ní xíndecu-güedé titní nduu, te ñá túú tnähí ní yùhú-güedé ní dácuhá-güedé ñáyi tnúhu Yá Ndiòxí. Te mee-gá ní chindee ñàha-gá ní quide-güedé titní núú sá vái yoo tnähí ndàcu cada, te io ní cuñúhu-yu. Te ducaⁿ ní quide-gá cuéndá cutnùní iní-yu sá ndàá càháⁿ-güedé sá méé-gá io cùu iní ñáhá-gá xií-yu, te nanihí tähú-yu núú na quindáá iní-yu tnúhu-gá.

4 Te ní quee dava ñáyi ñuú Íconiú, davá-yu cùndihí-yu ñáyi isràél ñáyi ñá túú sàndáá iní tnúhu Jésús. Te davá-yu cùndihí-yu cue téé ní táúchíúⁿ Jésús càháⁿ tnúhu-gá.

5 Te ñáyi isràél ndihí dava-gá ñáyi ñá túú sàndáá iní-xi ní cuu iiⁿ nùú-yu ndihí cue téé cùnuu sá cání-yu-güedé, te cuáha yúú ñáhá-yu xii-güedé. **6** Te té Päblú ndihí té Béé ní nihí-güedé tnúhu sá cuìní-yu canihá-yu, núú xiān dayuhu ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Listrá ndihí ñuú Dérbe. Te ndí ndùu ñuú-áⁿ yíndéhu-xi Licaoniá. Te ní sáháⁿ-güedé dava-gá ñuú lihli càa yatni xián. **7** Te nchaa ñuú-áⁿ ní càháⁿ-güedé tnúhu Jésús.

Ñuú Listrá ní sáhayúú ñáhá-yu xii té Päblú

8 Te ñuú Listrá ndécú iiⁿ téé yacua, mee-ni nucóo-dé chi ducaⁿ tnähí càa-dé ní cacu-dé.

9 Te ndedóho-dé tnúhu càháⁿ té Päblú, te ní cutnùní iní té Päblú sá io sàndáá iní téé yacua-áⁿ sá Yá Ndiòxí cada tátña ñaha-gá xii-dé, núú xiān ní xíndéhé ñàha váha té Päblú xii-dé. **10** Te té Päblú ní càháⁿ nihí-dé, te ní xáháⁿ-dé:

—Ndacuñí cunutnii váha-n —cáchí-dé xáháⁿ-dé.

Te ní ndacuñí cunu-dé te ní xica-ni-dé.

11 Te oré ní xiní-yu sá té Päblú ní quide tátña-dé téé yacua-áⁿ, te nchaa-yu ní

cáháⁿ-yu tnúhu mèé-yu tnúhu Licàoniá. Te ní cáháⁿ níhi-yu, te xítnàhá-yu:

—Cue téé-āⁿ sànuu sá ñayiu cùu-güedé dico ñahá, chi ndiòxí cùu-güedé te ní quexìo-güedé ñuyíú-a —càchí-yu xítnàhá-yu.

¹² Te ní cachí-yu sá tě Bèé cùu-dé ndiòxí dánàní-yu Júpitér, te té Päblu cùu-dé ndiòxí dánàní-yu Mèrcuriú, chi cuéndá téé-āⁿ cùu-dé téé càháⁿ. ¹³ Te càa ⁱⁱn veñúhu yuhu ñùú-āⁿ núú quídé càhnú-yu ndiòxí sá dánàní-yu Júpitér. Te dútú yíndàha veñúhu-āⁿ ndécá-dé ⁱⁱn úú ndicatu cuáháⁿ quehé veñúhu, te ñuhu itá dúcúⁿ-güedé. Te cue quíti-āⁿ cahní-dé cada càhnu-dé ndihí-yu té Bèé ndihí té Päblu ní cùu, chi ducaⁿ quídé-yu quíde cahnú-yu ndiòxí-yu. ¹⁴ Te té Bèé ndihí té Päblu ní níhí-güedé tnúhu nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu, te ní ndátá-güedé dóó-güedé cuéndá cutnùní iní-yu sá ñá tnàhá iní-güedé nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu. Te xínu-güedé cuánguihu-güedé tnuú-yu, te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

¹⁵ —¿Ná cuéndá ducaⁿ cuìní-ndó càda-ndo? Te diu-ni tnàha ñayiu-ndo cùu-ndí, díco-ni tnúhu Yá Ndiòxí véxi-ndí dacuàha ñaha-ndí xii-ndo cuéndá sá vă cädá-gă-ndó nàcuáa quíde-ndo, te quíndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, chi ⁱⁱndí-ni Yá Ndiòxí ndécú. Te diu-gá ní cadúha-gá andiu ndihí ñuyíú-a ndihí làmár ndihí nchaandi túhu sá ió ñuyíú-a. ¹⁶ Te ndéé sanaha ní dáñá Yá Ndiòxí ní quídé-yu nàcuáa cuáháⁿ iní mèé-yu. ¹⁷ Te ní xóo cada-gá sá văha cuéndá cutnùní iní-yu sá ió váha iní-gá. Te diu-gá dácùuⁿ-gá dáu, te taxi-gá sá nchító-ó chi xito-gá nchaa tatá xítú-ó, te xíáⁿ cùdíi iní-ó ndècu-o ñuyíú-a —càchí té Päblu ndihí té Bèé xáhaⁿ-güedé xií-yu.

¹⁸ Te cuéi ducaⁿ ní xáhaⁿ-güedé nchaa tnúhu-āⁿ, dico ió úhu ní sàndáá iní-yu ñá ní sàhní-yu ndicatu-āⁿ chi cuéndá ducaⁿ tnàhí quídé-yu sàhní-yu ndicatu òré quídé càhnú-yu ndiòxí-yu.

¹⁹ Te ñuú Antiòquiá ndihí ñuú Iconiú xíndecu dava ñayiu isràél, te ní queé-yu cuáháⁿ-yu ñuú Lístrá núú ndécú té Päblu. Te xíáⁿ ní quexìo-yu te ní xáháⁿ-yu xii ñayiu dii ñuú xíáⁿ sá cahñi-yu té Päblu. Te ní

sáha yúú ñahă-yu xii-dé, te ní cáháⁿ-yu sá ní xíhí-dé, te ní tnii ñaha-güedé xii-dé, te tàñuhu ñaha-güedé xii-dé cuáháⁿ ⁱⁱn xio yuhu ñùú ní sá dáquéné ñàha-güedé. ²⁰ Te ní quexìo cue ñayiu sàndáá iní tnúhu Jèsús núú cátùu-dé-áⁿ, te ní nadúcúⁿ ndéé ñahă-yu xii-dé, te nini xínutñíi-yu-áⁿ ní ndacoo-dé cuánuhú ndihí ñaha tucu-dé xií-yu xíti ñuú. Te nduu tnéé-áⁿ ní ndee-dé ndihí té Bèé cuáháⁿ-güedé ñuú Dèrbé.

²¹ Te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí ñuú-áⁿ, te ío vâi ñayiu ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá. Te dätnùní ní quee-güedé cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Lístrá, ndihí ñuú Iconiú, ndihí ñuú Antiòquiá. ²² Te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu sá vă dáñá níhnú-yu tnúhu Jèsús. Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-güedé, te vîhi-gá ní cudíi iní-yu cadá-yu nàcuáa cuìní Yá Ndiòxí cadá-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuitíi cùndecu-o ñuyíú-a ndoho-o, te dätnùní ducaⁿ te nacuaca ñaha Yá Ndiòxí xii-o —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu.

²³ Te ní sáháⁿ-güedé ndi tnahá ⁱⁱn ⁱⁱn xichi núú ndécú ñayiu dàcuaha tnúhu Yá Ndiòxí, te ní taxi ndecu-güedé cue téé quíndaha ñàha xií-yu, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiòxí, te ñá túú tnàhí ná ní xèxi-güedé cuéndá sá ní cáháⁿ ndihí-güedé-gá. Te ní xáhaⁿ-güedé sá Yá Ndiòxí coto ñaha-gá xií-yu chi diu-ni-gá ní sàndáá iní-yu.

Té Päblu ndihí té Bèé cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Antiòquiá Síriá

²⁴⁻²⁵ Te dätnùní ní quee té Päblu ndihí té Bèé cuáháⁿ-güedé, ní yáha-güedé distrítu Písidiá. Te ní quexìo-güedé ñuú Pèrgé, xíáⁿ ní cáháⁿ-güedé tnúhu Jèsús. Te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Panfiliá. Te dätnùní cuáháⁿ-güedé ñuú Àtaliá. ²⁶ Te yàcáⁿ ní quée-güedé bàrcú cuánuhú tucu-güedé ñuú Antiòquiá. Te ñuú-áⁿ cùu-xí ñuú núú ní xícáⁿ tähü-yu núú Yá Ndiòxí cuéndá sá chíndée ñaha-gá xii-güedé chìuⁿ quide-güedé. Te cuéndá sá ní ndihí chìuⁿ-güedé nchaa ñuú núú ní sáháⁿ-güedé, núú xíáⁿ cuánuhú-na-güedé. ²⁷ Te ní ndexìo-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñayiu sàndáá iní tnúhu-gá, te ní cani-güedé cuéndú núú-yu nchaa nàcuáa ní cuu núú ní sáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

“Yá Ndióxí ío ní chindee ñàha-gá xii-ndí ní caháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ní sáháⁿ-ndí, te mee-gá ní quide sá tnàhá ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ní xíndedóho-yu tnúhu-gá cuéndá quíndáá iní-yu”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu. ²⁸ Te vái nduu ní xíndecu-güedé ñuú Antiòquiá ndihí nchaa ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Jèsús.

15

Ní natacá ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jerusàlén

¹ Te ní quee iiⁿ úú cue téé distritú Judeá cuaháⁿ-güedé ñuú Antiòquiá, te ní sáá-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús sá nuu vá cuáha-güedé sèñá ñii nchaa cue téé dàtná ní cachí ndí Moisés, te vá nánihí tähú-güedé. ² Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ cue téé-áⁿ, te ní ngüita té Päblú ndihí té Béé ní tenàá-güedé cue téé-áⁿ, chi dandàhú ñahá-güedé cuiní-güedé ní cùu. Te nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-yu sá quíhiⁿ té Päblú ndihí té Béé ndihí iiⁿ úú-gá-güedé ñuú Jerusàlén. Te yàcáⁿ cada-güedé iiⁿ jùndá ndihí mee-ni cué téé ní táúchíúⁿ Jèsús caháⁿ tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá ñuú-áⁿ, te jùndá-áⁿ cada ndáá-güedé tnúhu ní caháⁿ cue téé ní sáá ñuú Antiòquiá.

³ Te nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá ní quide ndee iní ñahá-yu xii-güedé, te ní tnii-güedé ichi cuaháⁿ-güedé. Te ní yáha-güedé distritú Fèniciá ndihí distritú Sàmariá, te yàcáⁿ ní cani-güedé cuéndú nasa ní cuu ní tuha ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ichi Yá Ndióxí, te ní cudii víhi iní nchaa ñáyiu ní xíndedóho-áⁿ.

⁴ Te té Päblú ndihí té Béé ní ndexio-güedé ñuú Jerusàlén, te ío ní cudii iní-yu sá ní ndexio váha-güedé. Te ndècu dava-gá cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús dácuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñaha xií-yu, ndihí dava-gá ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá, te ní cani-güedé cuéndú nûú-yu nàcuáa ní quide Yá Ndióxí ní chindee ñaha-gá xii-güedé ní quide-güedé chiuⁿ-gá. ⁵ Te ndècu iiⁿ úú cue téé ní tuha ichi Yá Ndióxí, te cue téé-áⁿ cíú-güedé cue téé fariséú, te ní ndacuíñi-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuítíí xìni ñuhu-xi sá cuáha-güedé sèñá ñii cue téé cùmání cue téé ñá túú cùu ñáyiu isràél, te cùñaha-ndo sá ná cädá-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndí Moisés —càchí cue téé cùu fariséú-áⁿ xáhaⁿ-güedé xii-güedé.

⁶ Te cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá ní quide-güedé jùndá cuéndá ní ndatnúhu-güedé nasa cunduu. ⁷ Te vái vihi tnúhu ní caháⁿ-güedé. Te té Pèlú ní ndacuíñi-dé, te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-i ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdóho iiⁿ tnúhu na caháⁿ-í-a. Sa nàha-ndo sá ní cachí Yá Ndióxí sá diú-í caháⁿ-í tnúhu Jèsús nûú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél cuéndá sá quíndáá iní-yu, te nanihí tähú-yu. ⁸ Dico Yá Ndióxí sa nàha-gá nasa càa iní iiⁿ iiⁿ ñáyiu. Te cùtnuní iní-ó sá cíú iní ñahá-gá xii cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, chi ní sáñaha-gá Espíritu-gá ndécu ndihí-yu dàtná cuiní-ndó ní taxi-gá ndécu ndihí nchoo. ⁹ Chi Yá Ndióxí iiⁿnuu-ni cùu iní ñahá-gá xii-o nchàa-o ndihí cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, chi tnàhá-yu ní xocání-gá nchaa sá cuéhé sá dühá ní xóo cadá-yu ndéé òré ní sàndáá iní-yu Jèsús. ¹⁰ ¿Te ná cuéndá nchòhó cuiní-ndó càda ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá iiⁿ sá ñá tnàhá iní-gá sá cädá-yu? Te cuiní-ndó dàndoho-ndó-yu. Te ni nchòo te ni cue ñaní tnàhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ñá ní ndàcú-yu cadá-yu nchaa xíáⁿ. ¹¹ Te vái dúcáⁿ caháⁿ-ndó, chi sa nàha-ndo sá Yá Ndióxí ní cundàhú iní ñahá-gá xii-o, te dió ducaⁿ ní quide-gá sá nánihí tähú-ó nchàa-o. Te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te ní nanihí tähú-yu —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹² Te dàtnuní té Béé ndihí té Päblú ní ngüita-güedé ní caháⁿ-güedé, te ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní caháⁿ-güedé. Te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu nàcuáa ní chindee ñaha Yá Ndióxí xii-güedé, te ní quide-güedé vái nûú sá vă yoo tnàhí ndàcú cada, te ducaⁿ te ní cutnuní iní ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél sá ndàá caháⁿ-güedé. ¹³ Te òré ní ndihí cuéndú ní caháⁿ-güedé, te té Jàcobó ní xáhaⁿ-dě:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-i ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdóho iiⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. ¹⁴ Té Xímú, àdi Pelú chi úú diú-dé, ní cani-dé cuèndú nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí ndéé díhna ní dáquéé diiⁿ-gá ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél tnuú nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá, cuèndá cuiní-gá chiñuhu ñàhá-yu xii-gá. ¹⁵ Te dàtnùní ní càháⁿ-dé nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Te duha ní chídó tnùní cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nàcuáa ní càháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá:

¹⁶ Dàtná cuiní-ndó cùu iiⁿ vehe ní sáá te ní ngoyo te dàndaa-güedé xito cùu uú, ducaⁿ sàtnahá-xi cada-xi iiⁿ nduu, chi ñaní tnáhá ndí Dàvií ní xóo càháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ní dáná ndéé-yu ichi-í,

te na quìxi-í te natuha ñaha tùcú-yu.

¹⁷ Te ducaⁿ te vái ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél nandùcú-yu ichi-í te càháⁿ ndihí ñàhá-yu.

¹⁸ Duha ní càháⁿ Yá Ndiòxí, te ducaⁿ ní chídó tnùní cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha—càchí té Jàcobó xáhaⁿ-dé xii-güedé.

¹⁹ Te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Yúhú càchí iní-i sá vă cúú dàsatú-ó iní nchaa ñáyiu ta sàndáá iní-xi tnúhu Yá Ndiòxí, ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te iiⁿ üú-ni tnúhu cùñaha-o nàcuáa cadá-yu. ²⁰ Dico xini ñuhu-xi daquihí-ó tutú cùñaha-o sá vă cáxi-gá-yu nchaa sá nchító-ó ndùu táchú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi-yu. Te cùñaha-o sá vă càháⁿ ndihí cue téé ñadihí te núu ñá díú ñadihí-güedé cùú-yu, te ni cuè ñáyiu dihí vá càháⁿ ndihí-yu téé te núu ñá díú yíi-yu cùu-güedé, te vá cáxi-yu cuñú quíti cuèhné, te vá cáxi-yu níñí. ²¹ Te ducaⁿ cùñaha-o, chi ndi tnahá ñuú núú ndécú-yu, te xíndecu ñáyiu isràél dàcuahá-yu tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ndi tnahá nduu ndèstatú-yu dàcuahá-yu tnúhu ndí vienúhu-yu—càchí té Jàcobó xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²² Te dàtnùní cue téé ní táúchiúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, ndihí cue téé yíndaha ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-güedé sá ndúcú-güedé iiⁿ üú-gá cue téé quíhiⁿ ndihí té Päblú ndihí té Béé ñuú Antiòquiá, te diu-ni ducaⁿ ní càháⁿ

dava-gá ñáyiu ndècu ichi-gá. Te úú cue téé ní ndúcú-güedé, iiⁿ-dé nání-dé Sílás, te iiⁿ-dé nání-dé Jùdás, àdi Barsabás chi úú diú-dé, te cùnuu-güedé ndi ndùú-güedé. ²³ Te ní cadúha nchaa cue téé cùnuu tutú canehe-güedé quíhiⁿ, te duha càháⁿ-xi:

“Cóváha dií-ndó nchàa-ndo. Nchuhú cue téé ní táúchiúⁿ Jèsús càháⁿ-ndi tnúhu-gá, ndihí cue téé yíndaha cue ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá quide ndee iní ñáhá-ndí xii nchòhó cue ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi-gá cuéi ñá díú ñáyiu isràél cùú-ndó. Te nchòhó ñáyiu xíndecu ñuú Antiòquiá, ndihí nchòhó ñáyiu ndècu distritú Síriá, ndihí nchòhó ñáyiu ndècu distritú Cíliciá, càchí tnúhu-ndí xii-ndo sá ²⁴ ní níhí-ndí tnúhu sá iiⁿ úú cue téé ndècu iha ní quixi-güedé núú ndécú-ndó, te ñá túú chìuⁿ ni tahu-ndí quixi-güedé. Te sá iiⁿ tnúhu ní càháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii-ndo sá ngündecu sèná ñii-ndo, te canchicúⁿ nihnu-ndo nchàa nacuáa ní chídó tnùní ndí Moisés, te xíáⁿ ní sani iiⁿ ní sani úú iní-ndó, chi ñá túú xíní-ndó núú ndáá tnúhu càháⁿ-güedé àdi ñá ndàá. ²⁵ Te ní ndatnúhu-ndí nàcuáa cunduu sá téndàha-ndí úú cue téé quixi-güedé ndihí té Béé ndihí té Päblú, cue téé io cùu iní-ndí, te cue téé-áⁿ càháⁿ-güedé nàcuáa càháⁿ-ndí-a. ²⁶ Te diu-ni té Béé ndihí té Päblú ní sáháⁿ-güedé ní càháⁿ-güedé tnúhu Xítohó Jesucristú nchaa xichi. Te ndi tnahá cuáháⁿ-güedé cùñí-yu cahni ñáhá-yu xii-güedé. ²⁷ Te tendaha-ndí té Jùdás ndihí té Sílás quixi-güedé tnahá-güedé càchí tnúhu váha-güedé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-ndí. ²⁸ Te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndí càchí tnúhu-ndí nàcuáa càháⁿ Espíritu Yá Ndiòxí cada-ndo, chi nchuhú vá càháⁿ-ndí sá cádá-ndó nchàa sá ní càháⁿ ndí Moisés cada ñáyiu, chi io úhú, te vá yóo ndacu cada. Te vitna na càháⁿ-ndí iiⁿ üú-ni tnúhu nàcuáa cada-ndo. ²⁹ Vá cáxi-ndó sá nchító-ó ndùu táchú nchaa sá càchí ñáyiu cùu ndióxi-yu, te vá cáxi-ndó níñí, te vá cáxi-ndó cuñú quíti cuèhné, te vá càháⁿ ndihí cue téé ñadihí te núu ñá díú ñadihí-güedé cùú-yu, te ni cuè ñáyiu dihí vá càháⁿ ndihí-yu téé te núu ñá díú yíi-yu cùu-güedé. Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-ndí-a, te cada

váha-ndo. Te vitna ío cada ndee iní-ndó nchàa-ndo-na.” Duha ní chídó tnùní-güedé núú tutú ní tendaha-güedé cuáháⁿ.

³⁰ Te ní quide ndee iní-yu cue téé quíhíⁿ ñuuú Antiòquiá, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te óré ní quexìo-güedé ñuuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní sáñaha-güedé tutú xií-yu. ³¹ Te ní dácuáhá-yu tutú ní sáñaha-güedé-áⁿ, te ní cudíí víhí iní-yu chi ío váha càháⁿ tutú-áⁿ. ³² Te té Jùdás ndihí té Sìlás tnàhá-güedé ní nduu táchú-güedé càháⁿ-güedé tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiòxí. Te ní xáhaⁿ-güedé vái tnúhu nàcuáá cadá-yu, te vihi-gá ní cudíí iní-yu cadá-yu nàcuáá càháⁿ Yá Ndiòxí cadá-yu. ³³ Te ní xíndecu-güedé iiⁿ úú nduu ndihí-yu, te dàtnùní ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé cuéndá sá nùhú-güedé núú vëxi-güedé, te mee-ni té Jùdás cuánuhú-dé. ³⁴ Te té Sìlás ní xáhaⁿ-dé sá vă nùhú-ni-dé. ³⁵ Te té Päblú ndihí té Bèé ní ndoo-güedé ní càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí ñuuú Antiòquiá, te vái-gá tucu ñáyiú Antiòquiá ní càháⁿ-yu tnúhu-gá.

Xito cùu uú cuáháⁿ té Päblú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí núú ñáyiú

³⁶ Te sátá ní cuu cuéhé nduu, te ní xáhaⁿ té Päblú xii té Bèé:

—Na quíhíⁿ-ó nchàa ñuuú núú ní sáháⁿ-ó ní càháⁿ-ó tnúhu Yá Ndiòxí càháⁿ ndihí-o nchàa ñáyiú ní tuha ichi-gá cuéndá quiní-ó núú ndècu váha-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

³⁷ Te té Bèé ní xáhaⁿ-dé sá quíhíⁿ ndihí-güedé té Juàá, àdi Mácú chi úú diú-dé.

³⁸ Dico té Päblú ñá ní dàña-gá-dé quíhíⁿ té Juàá, chi ní dándö ñaha-dé xii-güedé cùtnàhá ní xíndecu-güedé Pànfiliá, te ní nacuico-dé cuánuhú-dé, te ñá túú-gă ní sáháⁿ ndihí ñaha-dé xii-güedé. ³⁹ Xíáⁿ ní cuu ní tenàá tnáhá té Bèé ndihí té Päblú, te ichi càa ichi caa ní cuu-güedé. Te té Bèé ndihí té Mácú ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé Chìpré. ⁴⁰ Te té Päblú ní xáhaⁿ-dé xii té Sìlás sá quíhíⁿ ndihí ñaha-dé, te ñáyiú sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ní càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí sá chíndée ñaha-gá xii-güedé. ⁴¹ Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní yáha-güedé nhíi distrítú Siriá ndihí distrítú Cìliciá. Te ní càháⁿ-güedé tnúhu Jèsús núú nchàa

ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá, núú xíáⁿ io-gá ní cudíí iní-yu cadá-yu nàcuáá càháⁿ Yá Ndiòxí.

16

Tnàhá té Timùteú cuáháⁿ ndihí-dé té Päblú ndihí té Sìlás

¹ Te té Päblú ndihí té Sìlás cuáháⁿ-güedé ñuuú Dèrbé ndihí ñuuú Lìstrá, te ñuuú Lìstrá yàcáⁿ ndécu iiⁿ téé nàni Timùteú. Te téé-áⁿ sàndáá iní-dé tnúhu Jèsús, te tnàhá náná-dé sàndáá iní-aⁿ tnúhu-gá, te ñaha isràél cùu-áⁿ, te téé griégú cùu tåtå-dé.

² Te nchaa ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá ñáyiú ndècu ñuuú Lìstrá, ndihí ñáyiú ñuuú Íconiú, nchaa ñáyiú-áⁿ cùdíí iní-yu nàcuáá quide-dé. ³ Te ní cuiní té Päblú sá tnàhá té Timùteú quíhíⁿ ndihí-dé dava-gá ñuuú, núú xíáⁿ díhna-gá sèñá ní saha té Päblú ñii té Timùteú, chi ñá ní tnàhá iní té Päblú sá càháⁿ cuéhé ñáyiú isràél cuéndá té Timùteú. Te nchaa ñáyiú isràél ndécu ñùú-áⁿ xìní-yu sá téé griégú cùu tåtå-dé, te ñá diú téé isràél cùu-dé, te xíáⁿ ní saha té Päblú sèñá ñii té Timùteú. ⁴ Te ndi tnahá ñuuú ndi tnahá ñuuú cuáháⁿ-güedé càháⁿ ndihí-güedé nchaa ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xáhaⁿ-güedé nàcuáá càháⁿ tutú ní cadúha cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, ndihí cue téé yìndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñuuú Jerusàlén. ⁵ Te cuéndá ducaⁿ ní sáháⁿ-güedé nchaa ñuuú núú ndécu ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní dácuáhá ñàha-güedé xií-yu, núú xíáⁿ tá cùu túha-gá-yu tnúhu Yá Ndiòxí, te vái-gá-yu ní tuhá-yu ichi-gá.

Ní dácótó ñàha-xi xii té Päblú sá ní xiní-dé iiⁿ téé distrítú Macédoniá

⁶ Te ñá ní dàña Espíritú Yá Ndiòxí quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá distrítú Àsiá, núú ní sáháⁿ-güedé distrítú Frìgiá ndihí distrítú Gàlaciá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. ⁷ Te ní sáá-güedé yuhu distrítú Mìsiá. Te quíhíⁿ-güedé distrítú Bìtiniá ní cùu, dico ñá ní dàña Espíritú Yá Ndiòxí quíhíⁿ-güedé yàcáⁿ. ⁸ Te ní yáha-güedé Mìsiá, te ní quexìo-güedé ñuu Tròás, te yàcáⁿ ní nanítnáhá-ndí ndihí-dé. ⁹ Te iiⁿ niú ní dácótó-xí núú té Päblú sá ní xiní-dé iiⁿ téé

distrítú Macèdoniá nútñii-dé, te ní xáhaⁿ tée-áⁿ xii té Päblú: "Cada ndee iní-n quíhíⁿ-n Mäcedoniá chi dacuàha ñaha-n nchaa sá xiní-n", càchí-dé xáhaⁿ-dé, ní dácotó ñaha-xi xii té Päblú. ¹⁰ Te cuèndá sá dúcáⁿ ní dácotó ñaha-xi xii té Päblú nüu ní ndatnúhu-ndí quíhíⁿ-ndí Macèdoniá, chi ní cutnùní iní-ndí sá cáná ñaha Yá Ndiòxí quíhíⁿ-ndí caháⁿ-ndí tnúhu-gá nüu ñayiu yàcáⁿ.

Té Päblú ndihí té Sìlás ndécú-güedé ñuu Fìlipú

¹¹ Te ní quée-ndí bárcú ñuu Tròás, te cuaháⁿ ndáá-ndí ñuu Samòtraciá, te yàcáⁿ ní quexìo-ndí, te ní yáha-ni-ndí cuaháⁿ-ndí. Te nduu tnëé ní quexìo-ndí ñuu Nèapolís. ¹² Te yàcáⁿ ní quene-ndí bárcú, te xíca-na-ndí cuaháⁿ-ndí ñuu Fìlipú te ñuu-áⁿ yíndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te yàcáⁿ ní cudí-ndí ní xíndecu tnaa-ndí. Te ñuu Fìlipú-áⁿ io cùnuu-xi, chi io chitu ñayiu ròmá ní ngóo-yu. ¹³ Te nduu ndètatú-yu ní quee-ndí ñuu cuaháⁿ-ndí iiⁿ xio yuhu yûte, chi yàcáⁿ sàháⁿ-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí. Te òré ní quexìo-ndí, te ní naníhí tnähá-ndí ndihí mee-ni ñayiu dihí, te ní caháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiòxí ní xíndedóho-yu. ¹⁴ Te ndècu iiⁿ ñaha nani Lidiá ní xíndedóho-aⁿ nàcuáa ní caháⁿ-ndí, te ñaha ñuu Tiàtirá cùú-áⁿ, te dico-aⁿ dòó muràdú, te io càháⁿ ndihí-aⁿ Yá Ndiòxí. Te diu-ni mee Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-gá ní sàndáá iní-aⁿ tnúhu ní caháⁿ té Päblú. ¹⁵ Te ní sandute-aⁿ ndihí landú-aⁿ, ndihí nchaa ñayiu xinu cuechi nüu-aⁿ, te ní cachí-aⁿ xii-ndí:

—Te nüu ní cutnùní iní-ndó sá ní sàndáá ndisa iní-i tnúhu Jésús, te cundecu tnaa-ndo vèhe-í —cachí-aⁿ xii-ndí.

Te ní quide yica-aⁿ ní xíndecu-ndí vehe-aⁿ.

¹⁶ Te iiⁿ nduu ñuhu-ndí ichi cuaháⁿ-ndí nüu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí, te ní naníhí-ndí iiⁿ xíchí ñuhu ichi, te yìhi ñaha espíritu cùndihí yucu ñaváha xii-xi. Te xíchí ní quide ní caháⁿ-xi nchaa sá vă yoo tnähí cùtnuní iní-xi nüu nchaa ñayiu ní sàngàndihí ñaha xii-xi. Te ñayiu dii vèhe-xi xinu cuechi-xi io vâi díhúⁿ ní níhí-yu chi ní chahu nchaa ñayiu ní sàngàndihí ñaha xii-xi. ¹⁷ Te xíchí-aⁿ ní chinchicuⁿ ñahá-xí xii-ndí

ndihí té Päblú ndéndaha ñìha-xi cuaháⁿ, te ní caháⁿ níhi-xi xáhaⁿ-xi xii dava-gá ñayiu:

—Cue tée-a xinu cuechi-güedé nüu Yá Ndiòxí, chi io càhnu cuu-gá, te càchí tnúhu-güedé nasa cada-ndo nànhihí tähú-ndó —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-ya.

¹⁸ Te titní xito ní yáha-ndí ducaⁿ-ni ní caháⁿ-xi. Te ñá ní cùndee-gá iní té Päblú sá dúcáⁿ càháⁿ-xi, nüu ní nanchocuíhnu-dé nüu nútñii-xi, te ní xáhaⁿ-dé xii espíritu cùndihí yucu ñaváha yìhi ñaha xii-xi:

—Io càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, nüu xíchíⁿ càchí-í sá xócuñíⁿ vă quíhí-gáⁿ yìqui cuñú xíchí-a —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Te òré-ni ní quee espíritu cùndihí yucu ñaváha-áⁿ yìqui cùñú-xi.

¹⁹⁻²⁰ Te ñayiu dii vèhe-xi xinu cuechi-xi-áⁿ ní cutnùní iní-yu sá vă níhí-gá-yu díhúⁿ cuèndá tnúhu càháⁿ-xi, nüu ní tñíⁿ-yu té Päblú ndihí té Sìlás ndécá ñahá-yu cuaháⁿ nüu cué téé cùchiuⁿ Romá, te xaháⁿ-yu xii-güedé:

—Cue tée-a cùu-güedé cue téé isràél, te io dusaⁿ xíquide-güedé ñuu-ó. ²¹ Te cuìní-güedé cada-o nàcuáa quide-güedé, te vâ cùu dùcaⁿ cada-o chi ñayiu nacióⁿ Ròmá cùu-ó —cachí-yu xaháⁿ-yu xii cue téé cùchiuⁿ.

²² Te uuⁿ ní caháⁿ nchaa-yu, te xaháⁿ-yu sá ñà túu quide vâha té Päblú ndihí té Sìlás. Te cue téé cùchiuⁿ ní candeé-güedé dòó té Päblú ndihí dòó té Sìlás ní ndátá-güedé, te ní táuchíuⁿ-güedé caniha-güedé ndihí tnudìi xii-güedé. ²³ Te ní caniha-güedé, te dàtnùní ní chihi ñaha-güedé vecaá. Te ní xaháⁿ-güedé xii téé ndéñchito vecaá sá cädá cuédadú víhí-dé cuèndá ná canú-güedé vecaá. ²⁴ Te cuèndá sá dúcáⁿ ní caháⁿ-güedé, nüu téé ndéñchito vecaá ní dâyáha ñaha-dé ìngá cuàrtú ndécu xìti vecaá, te ní chihi-dé sâhá-güedé yaú nduhu, te ní quide tii-dé.

²⁵ Te dava niú ní caháⁿ ndihí té Päblú ndihí té Sìlás Yá Ndiòxí, te ní xita-güedé ndudú ní quide càhnu ñaha-güedé xii-gá. Te dava-gá cue téé yìhi vecaá ní xíndedóho-güedé nàcuáa ní xita-güedé. ²⁶ Te uuⁿ níhi vîhi ní tnâa ní quidi-xi ndéé cimièntu vecaá, te ní nacaán nchaa yèhe vecaá, te ní ndihí cadèná ndútú cué téé yìhi vecaá ní nandaxí. ²⁷ Te ní ndiquíu cúnú iní

tée nděnchito vecaá, te ní quide cuèndá-dé nchií nchaa yèhe vecaá. Te ní tava-dé machítí-dé cahni-dé méé-dé ní cùu, chi ní cáháⁿ-dě sá ní ndihí cue tée yíhi vecaá ní xinu ni cùu. ²⁸ Te té Päblú ní cáháⁿ níhi-dé, te xăhaⁿ-dě xii téé nděnchito vecaá:

—Vá dúcáⁿ càda-n cahni-n mee-n, chi nchaa-ni-ndí yíhi —cachí-dé xăhaⁿ-dě xii téé nděnchito vecaá.

²⁹ Te dătnùní ní xícáⁿ téé nděnchito vecaá ūuhú, te xìnu-dé cuánguihu xítí vecaá núú yíhi té Päblú ndihí té Sìlás, te quidiñaha-ná-xi xii-dé ní quexío-dé ní ngüíñí xítí-dé núú-güedé. ³⁰ Te dătnùní ndécáñaha-dé xii-güedé ní ndee vecaá, te ní xícáⁿ tnúhu-dé núú-güedé, te xăhaⁿ-dě:

—Nchòhó cachí tnúhu-ndo năsa cada-í naníhí tähú-í —cachí-dé xăhaⁿ-dě.

³¹ Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Quindáá iní-n ndihí ñadihí-n, ndihí landú-n, ndihí nchaa ñáyiú xìnu cuechi núú-n tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucristú, te naníhí tähú-ndo —cachí-güedé xăhaⁿ-güedé.

³² Te ní dácuáhá ñaha-güedé xii téé nděnchito vecaá ndihí nchaa ñáyiú ndècu vehe-dé tnúhu Yá Ndióxí. ³³ Te diu-ni òré-áⁿ ní naquete-dé sátá-güedé núú ní ñáni, te dătnùní ní sandute-dé ndihí-yu. ³⁴ Te ndècañaha-dé cuáháⁿ vehe-dé ní sáñaha-dé sá ní xexi-güedé, te ní cudíí víhi iní téé nděnchito vecaá ndihí nchaa-dé vehe-dé sá ní tuhá-yu ichi Yá Ndióxí. Te cuándíhu tucu té Päblú ndihí té Sìlás vecaá.

³⁵ Te nduu tnéé ní xáhaⁿ cuè téé cùchiiⁿ xii poleciá cuáháⁿ-güedé cùu-güedé téé nděnchito vecaá queñuhu-dé úú cue téé cuánguihu ndedí nduu ìcu núhú-güedé. ³⁶ Te téé nděnchito vecaá ní xáhaⁿ-dě xii té Päblú ndihí té Sìlás:

—Cue téé cùchiiⁿ ní cachí-güedé sá quéé-ndó núhú-ndó, chi ñá túú-gă ná cada-güedé, chi sa ní yáha cuèndá-ndó —cachí téé nděnchito vecaá xăhaⁿ-dě xii-güedé.

³⁷ Te té Päblú ní xáhaⁿ-dě xii cue téé cùu poleciá:

—Tée ròmá cùu-ndí, te vá cùu dùcaⁿ-ni cunduu, chi ní caniha-güedé tnudí xii-ndí, te ní xiní-yu nchaá-yu. Te ñá túú tnähí ní xícáⁿ tnúhu-güedé nüu ndáá ndècuéchi-ndí àdi ñáhá, chi cuèndá-ni ní chihi ñaha-güedé

vecaá xii-ndí. Te vitna cuìní-güedé dacácuñaha-güedé núhú-ndí cuèndá sá vă yöo quiní ñáhá núhú-ndí cáháⁿ-güedé, dico vá cùu dùcaⁿ cada ñaha-güedé xii-ndí. Chí cuäháⁿ cùñaha-ndo na quìxi mee-güedé queñuhu ñaha-güedé —cachí té Päblú xii-dé cue poleciá.

³⁸ Te cue téé cùu poleciá cuánuhú-güedé núú ndécú cuè téé cùchiiⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé nàcuáá ní cáháⁿ té Päblú. Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ poleciá sá téé ròmá cùu-güedé, xíáⁿ ní yùhú-güedé. ³⁹ Te ní sáháⁿ cue téé cùchiiⁿ yehe vecaá, te ní xáhaⁿ-güedé sá cädá càhnu iní-güedé sá ní chihi ñaha-güedé vecaá, te ní ndeñuhu ñaha-güedé vecaá. Te ní cáháⁿ ndàhú-güedé núú cuè téé ní xíhi vecaá sá ndéé-güedé ñuú-áⁿ núhú-güedé. ⁴⁰ Te ní ndee-güedé vecaá, te cuáháⁿ-güedé vehe tá Lìdiá, te ní ndatnúhu-güedé ndihí nchaa ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu Jésús, te ní xáhaⁿ-güedé xií-yu nàcuáá cadá-yu, te ío ní cudíí iní-yu, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

17

Ío dusáⁿ quide ñáyiú ñuú Tesálonicá

¹ Te ní yáha-güedé ñuú Ànfípolis ndihí ñuú Apóloniá, te ní quexío-güedé ñuú Tesálonicá, te yàcáⁿ cáá híⁿ veñúhu ñáyiú isràél. ² Te ní sáháⁿ té Päblú veñúhu-áⁿ, chi ducaⁿ tnähí quide-dé, te ndí tnähá nduu ndètatú-yu ní sáháⁿ-dé veñúhu-áⁿ üní xito. Te ní ndatnúhu ndihí ñaha-dé xií-yu nàcuáá ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha. ³ Te ní xítñuhu ñaha-dé nàcuáá ní cáháⁿ cue téé-áⁿ sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndióxí quixi ñuyíú-a ndoho vihi-gá, te cuú-gá, te ndoto-gá, te xăhaⁿ-dě:

—Te diu Jésús cùu Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí ní quixi ñuyíú-a, núu xíáⁿ cachí tnúhu-í vitna —cachí té Päblú xăhaⁿ-dě xií-yu.

⁴ Te dava ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ té Päblú, te ní níhí tnähá-yu ndihí-dé, ndihí té Sìlás. Te vái ñáyiú gríégú ñáyiú càháⁿ ndihí Yá Ndióxí ní sándáá iní-yu tnúhu Jésús. Te ndècu titní ñáyiú díhí ñáyiú cùnuu, te ñáyiú-áⁿ tnähá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá. ⁵ Te dava ñáyiú

isràél ñá túú ní cùu váha iní-yu núú tě Päblú nüu ní ndúcü-yu cue téé cuihna iní-xi tuhío-güedé cada chìuⁿ-güedé, chi ndi cuíhnu ndi cuíhnu-ni-güedé, te nchaá-yu ndihi cue téé-áⁿ ndi coyo ndi coyó-yu xícuáá-yu. Te sátá ní tecú dóho dava-gá-yu, te ní sáháⁿ tuhá-yu, te ío ní quide dùsáⁿ-yu. Te nísaháⁿ-yu vehe té Jásón, te ní quide yílcá-yu ní quíhu-yu vehe-dé nánducú-yu té Päblú ndihi té Sìlás cuéndá queñuhu ñähá-yu núú nchàa ñáyi. ⁶ Te ñá ní nàníhí ñähá-yu xii-güedé, nüu xíáⁿ ní tníi-yu té Jásón ndihi ^{iiⁿ} üú-gá cue téé sàndáá iní tnúhu Jèsús, te tàñuhu ñähá-yu xii-güedé cuáháⁿ nüú cuè téé cùchiuⁿ. Te òré ní quexiò-yu nüú ndécú cuè téé cùchiuⁿ, te ní ngüita-yu ní cuáá-yu, te xäháⁿ-yu xii-güedé:

—Ní quexiò cue téé-áⁿ ñuu-ó, te ío dusan quide-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé nchaa ñuu nüú xícá cùu-güedé. ⁷ Te té Jásón-áⁿ ní xáhaⁿ-dé sá cùu cùndecu-güedé vehe-dé, te ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa càháⁿ té Cèsár téé yíndaha cuéhé nacióⁿ, te càchí-güedé sá ndécú ìngá téé cùnuu-gá tucu nàni-dé Jèsús —càchí-yu xäháⁿ-yu xii cue téé cùchiuⁿ.

⁸ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-yu, te ní cudééⁿ víhí cuè téé cùchiuⁿ ndihi dava-gá ñáyi ndèdóho. ⁹ Te vài díhúⁿ ní xícáⁿ cue téé cùchiuⁿ nüú té Jásón ndihi dava-gá cue téé cuáháⁿ ndihi-dé cuéndá té Päblú ndihi té Sìlás, te nüu na ndee-güedé nühú-güedé, te nacuáñaha cuè téé cùchiuⁿ díhúⁿ-güedé.

Té Päblú ndihi té Sìlás ndécú-güedé ñuu Bèreá

¹⁰ Te òré ní cundiiquiⁿ, te ní quide ndee iní ñähá ñáyi sàndáá iní tnúhu Jèsús xii té Päblú ndihi té Sìlás, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñuu Bèreá. Te diu-ni nduu ní sáá-güedé yàcáⁿ ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyi isràél. ¹¹ Te váha-gá iní ñáyi ñuu Bèreá dàcúúxí ñáyi ñuu Tesálonicá, chi io ní cudíi iní-yu ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús, te ^{iiⁿ} nduu ^{iiⁿ} nduu ní dácuáhá-yu tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha cuéndá cuìní-yu quiní-yu nüu ndáá càháⁿ té Päblú ndihi té Sìlás. ¹² Te titní ñáyi isràél ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá ndihi titní cue téé gríegú

ndihi ñáyi dìhí ñáyi cùnuu ní sàndáá iní-yu. ¹³ Te dava ñáyi isràél ndécú-yu ñuu Tesálonicá, te ñáyi-áⁿ ní níhí-yu tnúhu sá ndécú té Päblú ndihi té Sìlás ñuu Bèreá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí, nüu xíáⁿ ní sáháⁿ-yu ñuu Bèreá ní dácuándèhndé-yu nüú nchàa ñáyi vátá dácuàha-gá. Te ñáyi-áⁿ ní sàndáá iní-yu tnúhu ndehnde te ní cudééⁿ víhí-yu nüú-güedé. ¹⁴ Te òré-áⁿ ní xáhaⁿ ñáyi sàndáá iní tnúhu-gá xii té Päblú sá quíhíⁿ-dé yuhu làmár, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te té Sìlás ndihi té Timùteú ní quendóo-güedé ñuu Bèreá. ¹⁵ Te ^{iiⁿ} üú-güedé cuáháⁿ ndihi-güedé té Päblú, te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ñuu Àtenás, te ní xáhaⁿ té Päblú xii-güedé:

—Nuu na nùhú-ndó, te cùu-ndo té Sìlás ndihi té Timùteú ná quíxi ndihi-ni-güedé nanítnáhá-ndi iha —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní xica-güedé cuánuhú-güedé.

Té Päblú ndécú-dé ñuu Àtenás

¹⁶ Te ñuu Àtenás ndétú té Päblú quíhíⁿ té Sìlás ndihi té Timùteú. Te yàcáⁿ ní xiní-dé sá io cuéhé sá càchí-yu cùu ndiòxí-yu ndècu te ñá ndàá sá díu ndiòxí cùú-xí, te xíáⁿ ñá túú ní cùu váha iní-dé, chi ñá tnàhá iní-dé nàcuáa quidé-yu. ¹⁷ Te ní sáháⁿ-dé veñúhu ní cáháⁿ ndihi-dé ñáyi isràél ndihi dava-gá ñáyi càháⁿ ndihi Yá Ndiòxí. Te ^{iiⁿ} nduu ^{iiⁿ} nduu sàháⁿ-dé xítí ñuu càháⁿ-dé tnúhu-gá ndihi nchaa ñáyi xíca cuu yacáⁿ. ¹⁸ Te cue téé cùu epicureú ndihi cue téé cùu estoicú, cue téé-áⁿ ní ndatnúhu-güedé ndihi té Päblú, te dava-güedé xítnàha-güedé:

—¡Ná tnúhu vìhi cáháⁿ téé lùcú-áⁿ! — càchí-güedé xítnàha-güedé.

Te dava-güedé xítnàha-güedé:

—Sàni iní-ndí sá càháⁿ-dé cuéndá ndiòxí sá vátá quiní-gá-ó —càchí-güedé xítnàha-güedé.

Te ducaⁿ xítnàha-güedé, chi càháⁿ té Päblú tnúhu Jèsús, te ní cáháⁿ-dé nàcuáa ní dàndótó ñáha Yá Ndiòxí xii-gá, xíáⁿ nüu ducaⁿ xítnàha-güedé. ¹⁹ Te ndèca ñaha-güedé xii té Päblú cuáháⁿ ^{iiⁿ} xichi nüu nání Areópagú, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Cachí tnúhu ndáá-n násu cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-n, chi na cùtnuní ndáá iní-ndí, ²⁰ chi ducaⁿ-ni càháⁿ-n tnúhu sá ñá túú sàcúndèdóho-ndí, te cuìní-ndí cachí tnúhu

ndáá-n násā ndùu tnúhu-áⁿ cuéndá cutnùní váha iní-ndí —cáchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiū ñuuú Àtenás ndihí ñáyiū dava-gá ñuuú, mee-ni tnúhu saa cuiní-yu cáháⁿ-yu, nchaa sá vátá cündedóho-gá-yu cuiní-yu cundedóho-yu.

²² Te té Päblú ní ngúnutnii-dé núú xixúcu-yu nchaá-yu, te xáhaⁿ-dé:

—Nchòhó cue ñáyiū ñuuú Àtenás, cundedóho-ndo nchàa tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío quide cahnu nchohó sá cáchí-ndó cùu ndióxi-ndó. ²³ Te vitna ní quexío-i ñuuú-ndó, te ní xiní-í sá yàyacáⁿ ndécú nchàa sá cáchí-ndó cùu ndióxi-ndó càháⁿ ndihí-ndo. Te ní xiní-í iiⁿ xichi núú ndéé tnuní quide càhnu-ndo Yá Ndióxi Yaá ñá túú xiní-ndó, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ lètrá ndéé tnuní xiaⁿ, te cáchí-xi: “Iha quide cahnu-ndí Ndióxi sá ñá túú xiní-ndí”, duha càháⁿ lètrá-áⁿ. Te quide cahnu-ndo Yá Ndióxi càháⁿ-ndó, dico ñá túú xiní-ndó násā càa-gá, te yúhú xiní ndáá-í nàcuáa càa Yá Ndióxi, chi diu-ni Yá Ndióxi càháⁿ ndihí-í, te diu tnúhu-gá càháⁿ-í vitna.

²⁴ Te diu Yá Ndióxi ní cadúha-gá ñuyíú-a ndihí nchaa sá ìo, núú diu-gá cùu Xítóhó ñuyíú-a ndihí andiu. Te ñá túú xini ñuhu-gá vehe dàcaa ñáyiū ñuyíú-a cundecu-gá. ²⁵ Te ñá túú xini ñuhu-gá ñáyiū chindee ñàhá-yu xii-gá, chi mee-gá quidé-gá nchító-ó ndècu-o te taxi-gá yóco táchí-ó ndihí nchaa sá xíní ñuhu-o.

²⁶ Te ndéé sanaha ní cadúha-gá iiⁿdìi-ni téé, te diu-ni níñí-dé cùu ñáyiū ndècu nicaxico ñuyíú. Te diu-ni mee Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá nchaa núú cündecu-yu, te mee-gá ní càháⁿ-gá ná daha cuíá cudíi nchaa nacióⁿ ndihí mèé-yu. ²⁷ Te cuiní-gá sá ncháá ñáyiū nanducu ñàhá-yu càháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-gá, te mee-gá ndécú tóha-gá sá càháⁿ ndihí ñaha-gá xií-yu iiⁿ iiⁿ-yu. ²⁸ Te diu-ni Yá Ndióxi xító ñàhá-gá xií-yu núú cùdíi-yu ndècu-yu te càndá-yu. Te duha ní càháⁿ iiⁿ ñaní tnáhá-ndó, téé ní cutnùní iní-xi ní xíndecu ndéé sanaha, te ní xáhaⁿ-dé xií-yu: “Nchaa-o cùu-o déhe Yá Ndióxi”, duha ní xáhaⁿ-dé xií-yu. ²⁹ Te núú déhe Yá Ndióxi cùu-yu nchaá-yu, te vá cùu càháⁿ-yu sá Yá Ndióxi cùu sá ní cadúha-yu ndahá-yu.

Te sá ní cadúha-yu cùu ndióxi-yu-áⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuàáⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuixíⁿ, dava cùu-xi yúú. Te mèé-yu ní cahu iní-yu nàcuáa cunduu sá cùu ndióxi-yu. ³⁰ Te cùtnàhá ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá nèhé ní quidé-yu ní cadúha-yu nchaa xiaⁿ, te ñá túú ní quide cuendá Yá Ndióxi sá dúcáⁿ ní quidé-yu. Te vitna cáchí Yá Ndióxi sá dáñá nchàa ndí tóhú-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. ³¹ Te Yá Ndióxi náhá-gá ná nduu cùndecu nchaa ñáyiū núú-gá, te mee-gá sá náha-gá ndéndida càa ñáyiū ní quide váha, te ndéndida càa ñáyiū ñá túú ní quide váha. Te mee-gá ní xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá Yaá nání Jésús cùñaha-gá xií-yu núú ndéndida càá-yu ní quide váha te ndéndida càá-yu ñá túú ní quide váha. Te mee Jésús càháⁿ ndáá cuíti-gá, te sa náha-o sá ncháá xiaⁿ cada Jésús, chi diu cuéndá-áⁿ ní dándótó ñàha Yá Ndióxi xii-gá —cáchí té Päblú xáhaⁿ-dé xií-yu.

³² Te òré ní càháⁿ té Päblú sá ní ndoto Jésús, te dava ñáyiū ñá ní tnáhá iní-xi tnúhu ní càháⁿ-dé ní càháⁿ yíchí-yu. Te davá-yu ní xáháⁿ-yu xii-dé:

—Te ingá xito quixi-n, te càháⁿ tucu-n tnúhu ní càháⁿ-n vitna —cachí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

³³ Te ní xica-dé cuaháⁿ-dé. ³⁴ Te dava ñáyiū ní xíndedóho tnúhu ní càháⁿ té Päblú ní sándáá iní-yu Jésús, te ní chindee tnúhu ñàhá-yu xii-dé. Te iiⁿ téé cùchiuⁿ Areópagú nání-dé Nixú ndihí iiⁿ ñadihí nání-áⁿ Dámarís, tnáhá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndihí dava-gá-yu.

18

Té Päblú ndécú-dé ñuuú Còrintú

¹ Te té Päblú ní quee-dé ñuuú Àtenás cuaháⁿ-dé ñuuú Còrintú. ² Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-dé ndihí iiⁿ téé isràél nání-dé Àquilú, te téé-áⁿ cùu-dé téé distritú Pòntó, te ní xíndecu-dé ndihí ñadihí-dé tá Priscilá ñuuú Ròmá. Te té Cèsár téé yíndaha cuéhé nacióⁿ, téé nàni Claudiú ní xáhaⁿ-dé sá vă cùu-gá cundecu ñáyiū isràél ñuuú Ròmá, te xiaⁿ núú ní ndee té Àquilú ndihí ñadihí-dé cuaháⁿ-yu ñuuú Còrintú. Te sácú-ni nduu ní cuu sá ní quexío-yu ñuuú-áⁿ, te ní sáháⁿ té Päblú ní ndatnúhu ndihí ñaha-dé xií-yu vehé-yu. ³ Te

ní xáhăⁿ-yu sá cúndecu-dé cada chìuⁿ ndihí ñahá-yu, chi iiⁿ-ni chìuⁿ quide-dé ndihí-yu, te ní xóo dacàá-yu vehe dóo. Te núu xíăⁿ ní xíndecu ndihí ñaha té Päblú ní quide chìuⁿ ndihí ñaha-dé xií-yu. ⁴ Te núu ùná núu ùná nduu, nduu ndètatú-yu, ní xóo quíhíⁿ-dé veñúhu ñáyiu isràél. Te ní ndatnúhu-dé ndihí ñáyiu isràél ndihí ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél, te ní xáhaⁿ-dé sá quíndáá iní-yu tnúhu Jèsús.

⁵ Te té Sìlás ndihí té Timùteú ní quee-güedé distrítu Macèdoniá cuáháⁿ-güedé núu ndécu té Päblú. Te òré ní quexiò-güedé, te ní caháⁿ-ni té Päblú tnúhu Yá Ndiòxí núu ñáyiu isràél, te xáhaⁿ-dé xií-yu sá Jèsús cùu-gá Crístu Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a. ⁶ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-dé nüu ní nàá ndihí ñahá-yu xii-dé, te ní caháⁿ cuéhé-yu cuéndá-dé, núu xíăⁿ ní naquidi-dé dóo-dé. Te ducaⁿ ní quide-dé cuéndá sá cútñuní iní-yu sá ñá ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní caháⁿ-yu, te ní xáhaⁿ-dé xií-yu:

—Yúhú ñá túu cuéchi-í, te núu ní xíta ni-hnu-ndo, xíăⁿ quèndoo cuéchi mee-ná-ndo. Te vitna quíhíⁿ-í caháⁿ ndihí-í ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél, te vá nánducu-gá-í nchòhó ñáyiu isràél caháⁿ ndihí ñaha-í xii-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

⁷ Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé vehe iiⁿ téee nàni Justú, te téé-áⁿ ndécu yàtni-dé núu cáá veñúhu, te tnàhá-dé caháⁿ ndihí-dé Yá Ndiòxí. ⁸ Te té Crispú téee yìndaha veñúhu-áⁿ ní sàndáá iní-dé Jèsús ndihí ñadihí-dé ndihí landú-dé. Te väi ñáyiu ñuú Còrintú ní säháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu-gá, te ní sàndáá iní ñahá-yu xii-gá, te ní sanduté-yu. ⁹ Te iiⁿ niú ní caháⁿ saní té Päblú sá ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-dé:

—Caháⁿ-ni-n tnúhu-í, te vá yùhú-n nchàa tnúhu cuéhé tnúhu duha caháⁿ ñáyiu, ¹⁰ chi yúhú chindée ñaha-í xii-n, te vá yoo iiⁿ cada úhú ñahá xii-n, te väi-gá ñáyiu ñuú-áⁿ quíndáá iní-yu tnúhu-í —cachí-gá xáhaⁿ-gá núu sàní-dé.

¹¹ Te ñuú Còrintú ní xíndecu té Päblú iiⁿ cuíá dava, te mee-ni tnúhu Yá Ndiòxí ní xóo dacuàha-dé ñáyiu.

¹² Te ndècu-gá-dé ñuú-áⁿ ní ngóo té Gàlión chìuⁿ taxi tnuní-dé distrítu Acayá. Te dàvá-áⁿ ní cudééñ ñáyiu isràél núu té Päblú,

te ní tnii ñahá-yu xii-dé ndécá ñahá-yu cuáháⁿ núu cué téee cùchiuⁿ. ¹³ Te ní xahăⁿ-yu xii té Gàlión téee cùu gobiernú:

—Téee-a ní quexiò-dé ñuú-ó xìca cuu-dé te cuìní-dé dandàhú ñahá-dé chitnahá-ndí-dé cada-ndí nàcuáa quide-dé quídé càhnu-dé Ndiòxí-dé, te daña-ndí vá cädá-gá-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o cuìní-dé —cachí-yu xahăⁿ-yu xii téee cùu gobiernú.

¹⁴ Te té Päblú cuiní-dé cani-dé cuéndú ní cùu, te ní ngüita té Gàlión càháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dé xií-yu:

—Nchòhó ñáyiu isràél, cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu ndècu núu iiⁿ cuéchi ní quide-dé àdi ní sahni-dé iiⁿ ndiyí, te cuu cundáá-xi iha, te caháⁿ-ndó nüu nàndi cùu sá ní quide-dé, ¹⁵ àdi dico-ni sá iiⁿ tnúhu ní caháⁿ-dé, te yáchí-gá chí cuàháⁿ yàcáⁿ ndatnúhu-ndo núu méé-ndo, chi mee-ni sá ñá túu quide-dé nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo caháⁿ-ndó, te yúhú ñá túu tnàhá iní-i cada ndáá-i nchaa xíăⁿ —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

¹⁶ Te ní cudééñ-dé, te ní ndeñuhu ñaha-dé xií-yu vechiuⁿ. ¹⁷ Te ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél ní tnii-yu té Sostenés téee yìndaha veñúhu ñáyiu isràél, te ndèhe té Gàlión téee cùu gobiernú ní canihá-yu xii-dé, dico ñá túu tnàhí ná tnúhu ni caháⁿ-dé taunihnu-dé téee ní caní-yu-áⁿ.

Té Päblú cuáháⁿ tucu-dé ñuú Antiòquiá, te yàcáⁿ ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dé dava-gá ñuú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí

¹⁸ Te titní-gá nduu ní xíndecu té Päblú ñuú Còrintú, te ní quide ndee iní-dé nchaa ñáyiu ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní tnii-dé ichi cuaháⁿ-dé distrítu Sìriá ndihí té Aquilú ndihí ñadihí té Aquilú-áⁿ tă Priscilá, te ní quexiò-yu ñuú Cèncreá. Te cùmání-gá tnii-yu ichi quíhíⁿ-yu ñuú Éfesú, te ní dèté díquí té Päblú, chi ducaⁿ ní xáhaⁿ-dé xii Yá Ndiòxí sá ndéé xínu iiⁿ chìuⁿ ní sani iní-dé cada-dé cuéndá-gá, te dàtnùni dèté-dé. Te ní quée-yu bárcú cuaháⁿ-yu.

¹⁹ Te ní quexiò-yu ñuú Éfesú, te yàcáⁿ ní xáhaⁿ té Päblú sá cúndecu té Aquilú ndihí ñadihí-dé, te mee-dé quíhíⁿ-dé dava-gá ñuú. Te cùmání-gá caca-dé quíhíⁿ-dé, te ní säháⁿ-dé veñúhu ñáyiu isràél ní ndatnúhu

ndihí ñaha-dé xií-yu. ²⁰ Te ní xáhāⁿ-yu sá cúndecu-dé titní nduu, te ñá ní cuñí-dé cundecu-dé. ²¹ Te ní xáhaⁿ-dé:

—Núhú-í chi dacuití xíni ñuhu-xi cundecu-í vico coo ñuu Jerusálén, te quixi tucu-í te nuu Ndióxí ná càchí-gá, te vitna chí càdá ndée iní—càchí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

Te ní quée-dé bárcú cuáháⁿ-dé. ²² Te ní quexio-dé ñuu Cèsareá, te ní quene-dé bárcú, te ní xica-dé cuánuhú-dé ñuu Jerusálén, te ní ndexio-dé, te ní dándacoo váha-dé ñayiu ndècu ichi Yá Ndióxí, te dátnùnì ní xica-dé cuáháⁿ-dé ñuu Antiòquiá.

²³ Te yàcáⁿ ní xíndecu-dé titní nduu, te dátnùnì ní tnii-dé ichi cuáháⁿ-dé. Te ní sáháⁿ-dé nihí distrítu Gàlaciá ndihí distrítu Frigiá. Te ndi tnahá ñuu ní sáháⁿ-dé ní càháⁿ-dé ndihí ñayiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxí, te ní ndúcú ndéé-gá-ju ní quidé-ju nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ-dé cadá-yu.

Té Àpolós càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxí ñuu Éfesú

²⁴ Te dàvá-áⁿ ní quèxio iiⁿ téé isràél ñuu Éfesú, te nàni-dé Àpolós, te cùu-dé téé ñuu Alejàndriá, te ío váha túha-dé tnúhu Yá Ndióxí, te ío váha ñuhu díqui-dé nàcuáa càháⁿ-dé, ²⁵ chi sa xini-dé nàcuáa ní xoo càháⁿ ndii Juàá cútñähá ní xoo dacuàndute ndii ñayiu. Te ío ní cudii iní-dé ní càháⁿ-dé nchaa nàcuáa ní cuu cuéndá Jèsús, dico vátá dacuàha-gá-dé nchaa tnúhu ní càháⁿ méé Jèsús. ²⁶ Te ní sáháⁿ-dé veñúhu ñayiu isràél, te yàcáⁿ ní càháⁿ-dé ni yuhu ní iní-dé. Te ndècu té Àquilú ndihí ñadíhi-dé tá Priscilá ndedóho-yu tnúhu ní càháⁿ-dé, te ní xáháⁿ-yu sá quihíⁿ-dé vehé-yu, te ní sáháⁿ-dé, te ní xítnúhu ñähá-yu xii-dé dava-gá tnúhu Yá Ndióxí sá ñà túu xini-dé.

²⁷ Te ní cachí té Àpolós sá quihíⁿ-dé distrítu Acayá, nuu xiáⁿ ní cadúha ñayiu ñuu Éfesú iiⁿ tutú canehe-dé quihíⁿ ndaha ñayiu sàndáá iní tnúhu-gá xíndecu Acayá. Te xáháⁿ-yu nuu tutú-yu: “Cáháⁿ váha-ndo ndihí té Àpolós nuu ní quexio-dé”, càchí-yu xáháⁿ-yu nuu tutú-yu. Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní quexio-dé Acayá. Te nchaa ñayiu sàndáá iní tnúhu-gá yàcáⁿ, diu-ni mee Yá Ndióxí ní chindee ñaha-gá ní sàndáá iní ñähá-yu

xii-gá. Te té Àpolós ío váha ní cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndióxí nüü-yu, te xiáⁿ ío ní ndúcú ndéé-gá-ju ní quidé-ju chiuⁿ-gá. ²⁸ Te té Àpolós ní ndatnúhu-dé ndihí ñayiu isràél, te ní xíndedóho dava-gá-ju. Te ío váha ní cani-dé cuéndú nchaa nàcuáa ní xoo càháⁿ cue téé ndéé sanaha sá quixí Cristú ñuyíú-a. Te ní càháⁿ ndáá-dé ní xáhaⁿ-dé sá díú-ní Jèsús cùu-gá Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxí ní quixi ñuyíú-a. Te ñayiu isràél xíndatnúhu-yu sá ñá ndàá nàcuáa càháⁿ-dé, dico ñá ní nihí-yu tnúhu cùñähá-yu xii-dé, chi ío váha ñuhu díqui-dé tnúhu càháⁿ-dé.

19

Té Päblú ndécu-dé ñuu Éfesú

¹ Te cútñähá ndécu-gá té Àpolós ñuu Còrintú, te ní xica té Päblú cuáháⁿ-dé tá yáha-dé mee-ni xití yucu cuáháⁿ, te ní sáá-dé ndéé ñuu Éfesú. Te ñuu-áⁿ ní naníhí tnahá-dé ndihí cue téé sàndáá iní tnúhu Jèsús. ² Te ní xicáⁿ tnúhu-dé nuu-güedé, te xáháⁿ-dé:

—¿Sa ní quexio Espíritu Yá Ndióxí ní ngúndecu ndihí-ndo ndéé oré ní sàndáá iní-ndo Jèsús-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

Te ní xáháⁿ-güedé:

—Ñá túu xini-ndí sá io Espíritu Yá Ndióxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³ Te ní xáháⁿ tucu-dé:

—¿Nása ní càháⁿ téé ní dàcuàndute ñaha xii-ndo-i? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

Te ní xáháⁿ-güedé:

—Ní càháⁿ-dé nàcuáa ní xoo càháⁿ ndii Juàá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁴ Te ní xáháⁿ té Päblú:

—Ndii Juàá ní dàcuàndute ñaha ndii xii ñayiu, chi ní cuiní-yu sá dáñä-yu nchaa sá cuéhé sá dühá quidé-yu. Te ní xáháⁿ ndii xií-yu: “Quindáá iní-ndo tnúhu Jèsús chi dacuití quixi-gá iiⁿ nduu”, duha ní xáháⁿ ndii Juàá xií-yu —cachí té Päblú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁵ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ té Päblú xáhaⁿ-dé xii-güedé, nuu xiáⁿ ní sandute-güedé nàcuáa ní dàndoo tnúhu Jèsús. ⁶ Te ní sacáⁿ ndodo té Päblú ndahá-dé díqui-güedé, te oré-ni ní quexio Espíritu Yá Ndióxí ní ngúndecu ndihí-güedé, te ní ngüita-güedé

ní cáháⁿ-güedé tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá, tnúhu sá ñà túú xìní-güedé cáháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxí nàcuáa ní dácáhú iní ñáhá Espíritú-gá xii-güedé. ⁷ Te cùu datná úxúú tnàhá-güedé.

⁸ Te té Páblú ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiu isràél ní cáháⁿ ndihí-dé-yu, te úní yóó ní xínu ní xica cuu-dé veñúhu-yu. Te ío váha ñùhu díqui-dé tnúhu cáháⁿ-dé, núu xíáⁿ ní cuyii-dé ní cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-dé sá quindáá iní-yu tnúhu Jèsús, te ducaⁿ te ndihí ndaha ñàha Yá Ndióxí xií-yu. ⁹ Te davá-yu ío sàá iní-yu ñá ní cuinní-yu quindáá iní-yu, te ío ní cáháⁿ cuèhé-yu cuéndá Jèsús xítí veñúhu núu dàva-gá-yu. Te té Páblú ní ndee-dé veñúhu cuáháⁿ-dé ndihí ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te iiⁿ nduu iiⁿ nduu ní sáháⁿ-dé scuélá té Tíranú ní dácuáhá ñàha-dé xií-yu. ¹⁰ Te úú cuíá ducaⁿ ní sáháⁿ-dé scuélá ní dácuáhá-dé ñáyiu. Te nchaa ñáyiu isràél ñáyiu ndècu níhií distrítú Ásiá ndihí nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús. ¹¹ Te té Páblú ío ní chindée ñàha Yá Ndióxí xii-dé ní quide-dé väi núu sá vă yoo tnàhí ndàcu cada. ¹² Te pàñú díqui-dé ndihí dóó cándée núu yíqui-dé ní xícáⁿ-yu nèhé-yu ní sáháⁿ núu ndécu ñáyiu cùhú, te xíáⁿ ní tnii ñáyiu cùhú ndihí ñáyiu yìhi ñaha espíritú cúnđihí yucu ñáváha, te ní ndúha-yu.

¹³ Te ñuú Isràél véxi cue téé tatna xíca cuu-güedé quídé tátta-güedé ñáyiu yìhi ñaha espíritú cúnđihí yucu ñáváha. Te ní ngüíta-güedé ní cacu nèhe-güedé Jèsús cuéndá quee espíritú-áⁿ yíqui cùñú-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Xocuñí-n, chi càchí Jèsús sá vă cúnđecu ndihí-gá-n téé-a. Te diu-ni Jèsús cárí nèhe té Páblú òré càháⁿ-dé tnúhu-gá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii espíritú-áⁿ.

¹⁴ Te úsá tnàhá-güedé ducaⁿ ní xóo cada-güedé. Te tátá-güedé ní xínani-dé Èsevá, te téé-áⁿ ní cuu-dé dútú cúnùu. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ xii-güedé:

—¿Te ná cùu nchòhó nüu dayùhú ñáhá-ndó? Te xìní-í Jèsús, te xìní-í yoo cùu té

Páblú, te nchòhó ñá túú xìní ñáhá-í xii-ndo —cächí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xìi-güedé.

¹⁶ Te téé yìhi ñaha espíritú cúnđihí yucu ñáváha-áⁿ ní ndanchita-dé ní tnii-dé cué téé quide tátta-áⁿ, te ní ndihí dóó-güedé ní ndátá-dé, te ní dánicuèhé ñáhá-dé xii-güedé, te ní xinu-güedé cuáháⁿ-güedé.

¹⁷ Te nchaa ñáyiu isràél ndécu ñuú Éfesú ndihí dava-gá ñáyiu ndècu diu-ni ñuú-áⁿ ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, te ío ní yùhú-yu, te väi-yu ní cachí sá io càhnu cuu Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te dava ñáyiu ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ní sáháⁿ-yu núu ndécu té Páblú, ndihí núu ndécu nchàa ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá ní náhmá-yu nàcuáa ní xóo cadá-yu. ¹⁹ Te titní ñáyiu ní xóo cada ndùu nehé-yu tutú-yu ní sáháⁿ núu ndécu nchàa ñáyiu sàndáá iní-xi tnúhu-gá, te yàcáⁿ ní ndada cuéndá-yu sá io yahu ní sáha-yu tutú-yu, chi ndéé údico úxí mìl díhúⁿ cuìxíⁿ ní sáha-yu núu ncháá. Te nchaá-yu ní sahmí-yu tutú-yu. ²⁰ Te sátá ní cayú nchaa tutú-áⁿ, te väi-gá ñáyiu ní tuhá-yu ichi Yá Ndióxí, te ní sáha-yu cuéndá sá io xini ñuhu tnúhu Yá Ndióxí.

²¹ Te ní cachí té Páblú sá quíhíⁿ-dé distrítú Macèdoniá ndihí distrítú Acayá, te dàtnùní nûhú-dé ñuú Jerusàlén, te ducaⁿ te dàtnùní quíhíⁿ-dé ñuú Ròmá. ²² Te ndècu ndihí-dé té Timùteú ndihí té Èrastú cué téé chindée ñaha xii-dé. Te té Páblú ní xáhaⁿ-dé xii-güedé sá códó nùu-güedé quíhíⁿ Macèdoniá, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te mee-dé ní quendoo-dé.

Ñáyiu Éfesú ío dusaⁿ quidé-yu ñuú-yu

²³ Te dàvá-áⁿ io ní cudéen-yu núu nchàa ñáyiu ní tuha ichi Yá Ndióxí. ²⁴ Te iiⁿ téé ñuú Éfesú nání-dé Demètriú. Te téé-áⁿ ní xóo canehe chiuⁿ-dé mee-ni díhúⁿ cuìxíⁿ ní xóo cadúha-dé veñúhu lìhli, dàtná cuinní-ndó càa veñúhu Diàna sá cùu ndiòxí-yu. Te väi díhúⁿ ní xóo níhí-dé ndihí cué téé ní xóo cada chiuⁿ ndihí-dé. ²⁵ Te ní cana-dé cué téé quide chiuⁿ ndihí díhúⁿ cuìxíⁿ, te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Nàha-ndo sá io vâha níhí-ó díhúⁿ cuéndá chiuⁿ quide-o. ²⁶ Te nàha-ndo sá càchí té Páblú sá ñà díú ndiòxí cùu sá ní

cadúha ñáyiu ñuyíu-a. Te ducaⁿ càháⁿ-dé ñuú-ó, te ducaⁿ-ni càháⁿ-dé nihí distritú Àsiá, te ío-gá väi ñáyiu sàndáá iní tnúhu càháⁿ-dé. ²⁷ Te ío úhú nüu na cuïta chìuⁿ quide-o, vá yöo-gá cuaaⁿ sá cädúha-o. Te ngüita-yu càháⁿ-yu sá veñúhu Dianá ñá túú càváha, te vá cädá càhnu-gá-yu sàndú-ó. Te náha-ndo sá io càhnu cuu Dianá, chi nchaa ñáyiu distritú Àsiá quídé càhnu ñahá-yu ndihí ñáyiu xíndecu ní càa xico ñuyíu —cächí té Demètriú xähaⁿ-dë xii-güedé.

²⁸ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ té Demètriú, xíaⁿ ní cudééⁿ-güedé núu té Päblú, te uuⁿni ní cuáá-güedé te càchí-güedé:

—¡Io càhnu cuu Dianá sàndú ñáyiu Éfesú! —cächí-güedé.

²⁹ Te nchaa ñáyiu ñuú Éfesú ndí coyo ndí coyó-yu xícáháⁿ-yu. Te tnähá úú cue tée distritú Macèdoniá xícá cùu-güedé ndihí té Päblú, iiⁿ-dë nání-dë Gäyú, te iiⁿ-dë nání-dë Arìstarcú. Te ní tniiⁿ-güedé úú cue tée-áⁿ, te cuánguihu coyo ndihí ñaha-güedé vehe núu quídé-güedé jündá. ³⁰ Te té Päblú cuiniⁿ-dë quíhu-dé tnähá-dé vehe-áⁿ càháⁿ ndihí ñaha-dé ní cùu, te ñá ní dàña cue tée ní sàndáá iní tnúhu-gá. ³¹ Te iiⁿ úú cue tée cùnuu distritú Àsiá ní càháⁿ váha-güedé cuéndá té Päblú, te ní xáhaⁿ-güedé xii iiⁿ tée xínu cuechi núu-güedé ní sáháⁿ-dé ní xáhaⁿ-dë xii té Päblú sá vă quíhu-dé vehe núu quídé-güedé jündá. ³² Te uuⁿni ní cuáá-yu nchaa-yu, te ñá iiⁿ-ní tnúhu ni càháⁿ-yu, chi ndí diiⁿ tnúhu ní càháⁿ-yu iiⁿ iiⁿ-yu. Te chitu-gä ñáyiu ñá ní cùtnuní iní-yu ná cuéndá ní dátacá ñahá-güedé xiti vehe-áⁿ, chi ñá iiⁿ-ní tnúhu ni càháⁿ-yu. ³³ Te davá-yu ní càháⁿ-yu sá cuéchi té Lìjandrú cùu-xí, chi ní xáhaⁿ ñáyiu isràél xii-dé sá càháⁿ-dë yuhú-yu chindee tnúhu ñaha-dé xíi-yu. Te ní quide-dé ndaha-dé nüu-yu sá cùndèdóho-yu tnúhu càháⁿ-dë chindee tnúhu ñaha-dë xíi-yu yòtnúhu. ³⁴ Te ní cutnùní iní-yu sá tée isràél cùu-dë, te uuⁿni ní cuáá tucú-yu, ñá ní dàñá-yu càháⁿ-dë, te càchí-yu:

—¡Io cùnuu Dianá sàndú ñuú Éfesú! —cächí-yu. Te dàtná úú òré iiⁿ-ni tnúhu ní càháⁿ-yu.

³⁵ Te tée cùu secretariú-ni-gá ní càháⁿ-dë, te dàtnùní cuèe cuèe ní sadí-yu yuhú-yu. Te ní xáhaⁿ-dë xií-yu:

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo iiⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Io cùnuu Dianá, te nchaaandi túhú ñáyiu sa nàhá-yu sá ncháá-ó io nèhe cuendá-ó veñúhu-ǎⁿ. Te nàhá-yu sá néhé cuéndá-ó sàndú-áⁿ, chi véxi cuuⁿ-gá andiu. ³⁶ Te vá yöo iiⁿ càchí sá ñá ndàá. Te coto-ndo mèe-ndo, te vá cuïdó-ndo càda-ndo, te vá cuïdó-ndo càháⁿ-ndo. ³⁷ Te ná cuéndá ndécá-ndo cuè tée-áⁿ vëxi, te ñá túú ná ní quide-güedé, te ñá túú ná ní dùhu-güedé veñúhu, te ñá túú càháⁿ cuéhé-güedé cuéndá Dianá. ³⁸ Te núu io yoo nàá ndihí ñaha xíi té Demètriú ndihí cue tée quide chiuⁿ ndihí-dé, te quíhíⁿ-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé núu cuè tée cùchiuⁿ. Te cue tée cùchiuⁿ na cundoho-güedé núu quehndé-güedé cuéchi-yu àdi ñahá. ³⁹ Àdi io-gá ná cuéndu ñuhú iní-ndó, te càháⁿ-ndo òré ná cóo jündá. ⁴⁰ Te ío úhú nüu na nìhi té taxi tñuní ñahá xíi-o tnúhu sá dûhá io quide dusáⁿ-o, te cachí-dé sá ndècuéchi-o chi ñá túú sàndáá iní-ó-dë quesaha-dë. Te ñá túú tnähí ndùu váha-xi sá dûhá càda-o ní cuu, te vitna duha ní quide-o, te ñá cùtnùní iní-ó násu cùñaha-o xíi té taxi tñuní ñahá xíi-o núu na càna ñaha-dé —cächí téé cùu secretariú xähaⁿ-dë xíi-yu.

⁴¹ Te ní xáhaⁿ-dë sá nùhú-yu te ní ndihí-yu cuánuhú.

20

Té Päblú cuáháⁿ-dë distritú Macèdoniá ndihí distritú Grèciá

¹ Te òré ñá túú-gä ní quide dusáⁿ-yu, te ní cana ñaha té Päblú xii nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús ní càháⁿ-dë dóho-yu nàcuáa cadá-yu. Te ní quide ndee iní ñahá-dë xií-yu, te ní tniiⁿ-dë ichi cuáháⁿ-dë distritú Macèdoniá. ² Te tayäha-dé cuáháⁿ iiⁿ iiⁿ ñuú yíndèhu Macedoniá. Te càháⁿ-dë dóho nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús nàcuáa cadá-yu, te ní cuðí iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiòxí cadá-yu sá dúcáⁿ ní càháⁿ-dë dóho-yu. Té ní quexio-dé distritú Grèciá. ³ Te xíaⁿ ní xíndecu-dé úní yóó. Te xíaⁿ quée-dé bàrcú quíhíⁿ-dë distritú Sìriá ní cùu, te ní níhí-dë tnúhu sá ndétú ñàha

iiⁿ úú cue téé isràél cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu, núú xiáⁿ ní tnii-dé ichi cuáháⁿ-dé ní yáha-dé ichi distrítu Macèdoniá. ⁴ Te cuáháⁿ ndihí-dé té Sopàtér téé ñuuú Bèreá, ndihí té Arìstarcú, ndihí iiⁿ téé nàni Segundú. Te ndi ndùú cue téé-áⁿ cùú-güedé cue téé ñuuú Tesàlónicá. Te tnàhá té Gáyú téé ñuuú Dèrbé, ndihí té Timùteú cuáháⁿ ndihí-dé, te tnàhá té Tìquicú ndihí té Tròfimú cuáháⁿ ndihí-dé, te úú cue téé-áⁿ cùú-güedé cue téé distrítu Asiá. Te nchaa cue téé-áⁿ cuáháⁿ ndihí-güedé té Pàblú. ⁵⁻⁶ Te ní quexìo-güedé ñuuú Filipú, te yàcáⁿ ní naníhí ñáhá-güedé xii-ndí. Te té Pàblú ní tendaha-dé cue téé ndihí-dé cuáháⁿ-güedé ñuuú Tròás, te ní xáhaⁿ-dé sá díú-ní yàcáⁿ cundetu ñaha-güedé xii-ndí. Te ní ndoo-í ndihí-dé, te ní xíndecu-ndí vico xèxí-yu pàá sá ñà túú yìhi levadurá. Te sátá ní yáha vico, te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí, te ní xúhuⁿ-ndí ichi úhúⁿ nduu, te ní quexìo-ndí ñuu-áⁿ. Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-ndí ndihí cue téé yòdo nuu cuáháⁿ ní xíndecu-ndí úsá nduu.

Té Pàblú cuáháⁿ ngàndihí-dé ñáyiu ñuuú Tròás

⁷ Te iiⁿ nduu ndumìngú ní naníhí tnáhá-ndí ndihí nchaa ñáyiu ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ní xexi-ndí pàá ndihí-yu. Te ducaⁿ ní quide-ndí, chi ní cachí Jèsús sá dúcáⁿ càda-o cuéndá sá vă nácuànaa-o sá ní xihi-gá cuéndá naníhí tähú-ó. Te té Pàblú ní ngüíta-dé càháⁿ-dé tnúhu-gá, te càháⁿ-dé ní cuu dava niú, chi cuéndá ná tündaa ángá nduu-áⁿ, te caca-dé quíhíⁿ-dé ángá xichi. ⁸ Te ndécu-yu vehe yòdo tnaha, te yìhi-yu ndéé cuàrtu cùú ùní núú nínu, te càyú víhi ñùhú xití cuàrtu-áⁿ. ⁹ Te iiⁿ téé sa ta cùu sacuéhé luha nàni-dé Eùticú núcõo-dé yèhe ventaná, cuìní-dé cùdú-dé, chi ní cunaha víhi caháⁿ té Pàblú, te ní tnii ñaha sàni xii-dé ní xidí-dé, te ní ngava-dé ndéé ñuhu. Te ní nuú-yu núú ñuhú cuéndá ndacani ñàhá-yu, te sa ní xihi-dé, chi ío dùcúⁿ ní ngava-dé. ¹⁰ Te tnàhá té Pàblú nchìcúⁿ-dé ní nuu. Te ní quexìo cunu-dé núú cátuu téé ní xihi-áⁿ, te ní numi ñaha-ni-dé, te ní xáhaⁿ-dé xii-yu:

—Vá ndihí iní-ndó, chi ní ndoto-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii-yu.

¹¹ Te dätnùní cuánda nñihí ñaha tucu-dé xií-yu cuàrtu núú yìhi-yu ní cùu, te yàcáⁿ ní xexi ndihí ñaha-dé xií-yu, dätnùní ní ngüíta-dé vâi-gá tnúhu ní caháⁿ-dé, te càháⁿ-ni-dé ní tûndaá, te dätnùní ní xica-dé cuáháⁿ-dé. ¹² Te téé ní ngava-áⁿ ní sánúndeca ñàhá-yu xii-dé ndéé vehe-dé, te ío ní cudíi iní-yu sá ní ndoto-dé.

Ní quee-güedé ñuuú Tròás cuáháⁿ-güedé ñuuú Miletú

¹³ Te té Pàblú ní cachí-dé sá quíhíⁿ-ndí ndihí bàrcú ndéé ñuuú Àsón, te mee-dé caca saha-dé, te yàcáⁿ naníhí tnáhá-ndí ndihí-dé te quée-dé bàrcú, te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí. ¹⁴ Te ní naníhí tnáhá-ndí ndihí-dé ñuuú Àsón, te yàcáⁿ ní quée-dé bàrcú tnàhá-dé cuáháⁿ-ndí ñuuú Mitilené. ¹⁵ Te ní quexìo-ndí ndéé ángá nduu yatni ñuuú Quíú, te ndéé nduu tnéé ní quexìo-ndí ñuuú Sámú te yàcáⁿ ní yáha-ndí, te ní quexìo-ndí ñuuú Trògiliú. Te ndéé nduu idá ní quexìo-ndí ñuuú Miletú. ¹⁶ Te té Pàblú ñá ní cuìní-dé yáha-ndí ñuuú Éfesú, chi ñá túú ní tnàhá iní-dé cuyaa-dé ichi, chi ío ndihí iní-dé cuéndá cuìní-dé quiní-dé núú vá ndácú-dé ndexìo-dé ñuuú Jerusàlén cundecu-dé vico Pentecostés.

Té Pàblú càháⁿ ndihí-dé cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuuú Éfesú

¹⁷ Te òré ndécu té Pàblú ñuuú Miletú, te ní cana-dé cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuuú Éfesú sá quíhíⁿ-güedé núú ndécu-dé. ¹⁸ Te sátá ní quexìo-güedé, te ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Nàha-ndo nacuáá ní quide-í ndéé cùtnàhá ní quexìo-í distrítu Asiá. ¹⁹ Chi ní quide-í nacuáá ní caháⁿ Yá Ndiòxí cada-í, ñá túú ní tühío-í, te ñá túú ní quide cahnu-í méè-í, te ío ní ndahyú-í sá quídé dàvá-yu, chi ío sàá iní-yu. Te sa nàha-ndo sá tñtní xito ní cuiní ñáyiu isràél cahni ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ío ní ndoho-í ní cåcu-í. ²⁰ Te sa nàha-ndo sá ncháandí tühú sa ní cachí tnúhu-í nacuáá cada-ndo cuéndá sá chindée ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo. Te ní caháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó nchàa-ndo, te diu-ni ducaⁿ ní quixi-í ndi tnahá vehe-ndo ní caháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ²¹ Te ní xáhaⁿ-í

xii ñáyiu isràél ndihí ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél sá dáñä-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quïdé-yu te quïndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. ²² Te dacuitíi quïhíⁿ-í ñuu Jerusàlén, chi Espíritú Yá Ndiòxí ní cachí-xi sá dáí quïhíⁿ-í, te ñá túú xìní-í nándi cada ñaha-güedé xii-í yàcáⁿ te núu na quèxio-í. ²³ Te iiⁿ iiⁿ ñuu núu sàháⁿ-í càchí tnúhu Espíritú-gá sá chihí ñàha-güedé vecaá, te cada úhú ñahá-güedé. ²⁴ Dico ñá túú tnàhí ná cuu cuéi na càhni ñaha-güedé xii-í, dico cuìní-í sá díⁿ iní dandihí-í nchaa sá ní cachí Xítohó Jesucristú cada-í. Te ní cachí Yá Ndiòxí sá càháⁿ-í núu ñáyiu sá io cùu iní ñahá-gá xií-yu, te naníhí tähú-yu núu na quïndáá iní-yu tnúhu-gá.

²⁵ Te sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo nchàa-ndo sá nüu na quïndáá iní-ndo Yá Ndiòxí, te ndíhu ndaha ñàha-gá xii-ndo. Te na càchí tnúhu-í sá nì iiⁿ nduu-gá vá quïní ñahá-ndo xii-í ñuyíú-a. ²⁶⁻²⁷ Te yúhú ñá túú cuëchi-í nüu io ñáyiu vá náníhí tähú, chi sa ní cachí tnúhu-í nchaa sá ní càháⁿ méé Yá Ndiòxí cada-ndo. ²⁸ Te coto-ndo mèe-ndo, te coto-ndo tnàhá ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá, chi Espíritú-gá ní cachí-xi sá cùnùu-ndo núu-yu dacuàha-ndo-yu tnúhu-gá. Te cada-ndo cuèndá sá dàtná mbéé-ndo cùú-yu, te mee-ndo cùu-ndo datná toli xito-ndo-yu ducaⁿ càda-ndo cuendá, chi nàha-ndo sá Jèsús ní sati níñi-gá, te ní xihí-gá cuèndá naníhí tähú-ó ndihí-yu. ²⁹ Te yúhú sa cùtnuní iní-í sá òré ñá túú-gá-í ndécú, te quixi ñáyiu dandàhú ñahá xii-ndo cuendá daña-ndo tnúhu Yá Ndiòxí, te cada ñahá-yu xii-ndo dàtná quídé ñañá òré tníⁿ-dí mbéé. ³⁰ Te diu-ni iiⁿ üú cue téé ndècu ndihí-ndo, cue téé-áⁿ dacuàndehnde-güedé, te cudana davá-yu quïndáá iní-yu chítnahá ñahá-yu xii-güedé. ³¹ Te xíáⁿ nüu càchí tnúhu-í sá io quihí iní-ndo cùndecu-ndo ndihí nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá. Te nàha-ndo sá yúhú ní xíndecu-í úní cuíá ní càháⁿ-í tnúhu Jèsús núu ñáyiu cuéi nduu cuéi niú. Te áma ní xoo ndáhyú-í, chi ñá ní cuìní-yu quïndáá iní-yu nchaa-yu tnúhu ní càháⁿ-í —cachí té Pàblú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

³² Te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-í ichi

Xítohó Jesucristú, io cuìní-í sá méé Yá Ndiòxí chindee ñàha-gá xii-ndo. Te mee-gá ní càháⁿ-gá sá io cùdíi iní ñahá-gá xii-ndo. Te naníhí tähú-ndo ndihí nchaa ñáyiu cùu cuendá-gá, te chindee ñàha-gá xii-ndo cuèndá cada-ndo nchàa sá càháⁿ-gá. ³³ Te òré ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te ni díhúⁿ ni döó ñá túú ní cùdíi iní-í. ³⁴ Te mee-ndo sà naha-ndo sá yúhú ní quide chìuⁿ-í, te ní níhí-í nchaa sá ní nandíhí-í ndihí cue téé xíca cuu ndihí-í. ³⁵ Te sa ní xiní-ndo nàcuáa ní quide-í ní quide chìuⁿ-í, te diu-ni ducaⁿ càda chìuⁿ-ndo cuendá chindee-ndo nchàa ñáyiu ndàhú, chi sa nàha-ndo nacuáa ní cachí Xítohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Cùdíi-gá iní-ó cuåha-o ñáyiu ndàhú sá xíní ñùhú-yu dàcúúxí sá táxi-yu xii mee-o”, duha ní cachí-gá —cachí té Pàblú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

³⁶ Te sátá dúcáⁿ ní càháⁿ-dé, te ní ngüíñí xítí-dé ndihí dava-gá-güedé, te ní càháⁿ ndihí-dé Yá Ndiòxí. ³⁷ Te sátá ní túhú tnúhu ní càháⁿ-dé ndihí Yá Ndiòxí, te ní ndáhyú vîhí-güedé sá quihíⁿ-dé, te ní numi ñaha-güedé, te ní teyuhu ñàha-güedé. ³⁸ Te ní ndíhú vîhí iní-güedé, chi ní xáhaⁿ té Pàblú sá nì iiⁿ nduu-gá vá náníhí tnahá-güedé càháⁿ ndihí tnàha-güedé. Te cuaháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-dé núu ndécú bârcú.

21

Té Pàblú cuaháⁿ-dé ñuu Jerusàlén

¹ Te ní quide ndee iní-ndí nchaa cue téé cùnuu. Te ní quée-ndí bârcú cuaháⁿ ndáá ichi-ndí ñuu Cós. Te nduu tnéé ní sâháⁿ-ndí ñuu Ròdás, te ní yáha-ndí cuaháⁿ-ndí ñuu Pàtará. ² Te yàcáⁿ ní naníhí-ndí iiⁿ bârcú ñúhú ichi-xi quihíⁿ-xi distritú Fèniciá, xíáⁿ ní quée-ndí cuaháⁿ-ndí. ³ Te ichi cuaháⁿ-ndí ní xiní-ndí distritú Chìpré cáá cuadava xítí làmár, te ní yáha-ndí, te ní quendóo ñuu-áⁿ xio dàtni-ndí. Te cuaháⁿ-ndí ñuu Tìrú iiⁿ ñuu yíndèhu distritú Sìriá cuèndá yàcáⁿ tava-güedé nchaa sá nchidó bârcú. ⁴ Te yàcáⁿ ní naníhí tnahá-ndí ndihí ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí úsá nduu ndihí-yu. Te ní xáháⁿ-yu sá vâ quihíⁿ té Pàblú ñuu Jerusàlén, chi Espíritú

Yă Ndiōxí ní xáhaⁿ-xi xií-yu sá ndóhó vîhi-dé nüu na quìhíⁿ-dé. ⁵ Te sátá ní yáha nduu úsá, te ní quee-ndí cuáháⁿ-ndí yuhu làmár. Te ní quee nchaa ñáyiu ní sándáá iní tnúhu-gá, téé, ñadíhí, nchaa landú, nchaá-yu ní sándezca ñàhá-yu yuhu làmár, te òré ní quexío-ndí, te ní ngüíñí xítí-ndí ní caháⁿ ndihí-ndí Yă Ndiōxí. ⁶ Te ní quide ndee iní tnáhá-ndí ndihí-yu, te dătnùní ní quée-ndí bárcú, te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu vehé-yu.

⁷ Te ní xica bárcú ñúhú-ndí ní quee-xi ñúu Tírú cuáháⁿ-ndí ndihí-xi ñúu Tolèmaidá. Te xiáⁿ ní sáá-xi te ní quene-ndí, te ní sáháⁿ-ndí ní caháⁿ ndihí-ndí nchaa ñáyiu sándezáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí ndihí-yu iiⁿ nduu. ⁸ Te nduu tnéé ní ndée tucu-ndí bárcú cuáháⁿ-ndí ñúu Cèsareá, te yácáⁿ ní quene tucu-ndí bárcú, te cuáháⁿ-ndí vehe té Lípé cundecu-ndí ndihí-dé. Te téé-áⁿ ní xoo cada chìuⁿ ndihí-dé íñú-gá cue téé ní chindee ñàha xii ñáyiu sándezáá iní tnúhu-gá ñúu Jerusálén ní xoo cuáñaha-güedé sá ní xoo caxí-yu. Te dătnùní mee-nă tnúhu Yă Ndiōxí caháⁿ-dé xícá cùu-dé. ⁹ Te té Lípé-áⁿ ndècu cùmí dëhe dìhí-dé, te ní iiⁿ-yu vátá ndúcú ñàha-gá téé xií-yu, te nchaa-yu caháⁿ-yu tnúhu Yă Ndiōxí tnúhu sá dácåhu iní ñáhá mèe-gá. ¹⁰ Te xiáⁿ ní cuu titní nduu ndècu-ndí, te ní quexío iiⁿ téé nàni Agabú ñúu-áⁿ, véxi-dé distrítu Jùdeá, te téé-áⁿ tnáhá-dé caháⁿ-dé tnúhu Yă Ndiōxí. ¹¹ Te ní níhí-dé tnúhu núu ndécu-ndí nüu ní quixi-dé ní caháⁿ ndihí ñaha-dé xii-ndí. Te ní xícáⁿ-dé cìnchú té Päblú, te ní ngoo-dé, te ní ngüíta-dé ní dácútú-dé sáhá-dé ndihí ndaha-dé, te ní cachí-dé xii-ndí:

—Espíritu Yă Ndiōxí ní cachí-xi sá téé dii cìnchú-xi-a tní ñaha cué téé isràél ñúu Jerusálén, te duha dacùtu ñaha-güedé xii-dé, te cuáha cuéndá ñáhá-güedé xii-dé núu cué téé ñúu Ròmá. Duha ní caháⁿ Espíritu-gá —cachí té Ágabú.

¹² Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-ndí nchaa-ndí sá vă quìhíⁿ té Päblú ñúu Jerusálén. ¹³ Te té Päblú ní cachí-dé:

—¿Ná cuéndá ndéé dúcáⁿ ndàhyú-ndó dàndihú iní ñáhá-ndó xii-í-i? Te ná túu

nă cuu cuéi na dàcutu ñaha-güedé, àdi cuéi na càhni ñaha-güedé xii-í cuéndá sá càháⁿ ndihí-í Jèsús, chi sa ndècu túha-í sá cuú-í —cachí-dé.

¹⁴ Te ñá túu ní sándezáá iní-dé sá dúcáⁿ xáhaⁿ-ndí, nüu xiáⁿ ñá túu-gă ná ní xáhaⁿ-ndí xii-dé sá vă quìhíⁿ-dé, te ní xítñàha-ndí:

—Mee-ni-gă Yă Ndiōxí ná cùnaha-gá násá sàni iní-gá cada-gá —xítñàha-na-ndí.

¹⁵ Te ní queheⁿ-ndí ndàchiuⁿ-ndí, te ní xica-ndí cuáháⁿ-ndí ñúu Jerusálén. ¹⁶ Te cuáháⁿ ndihí-ndí iiⁿ üú cue téé Cèsareá, cue téé ní sándezáá iní tnúhu Jèsús. Te ndèca ñaha-güedé xii-ndí cuáháⁿ vehe té Mnàsón, te téé-áⁿ cùu-dé téé distrítu Chìpré, te ndècu-dé ñúu Jerusálén, te sa ní cuu vâi nduu ní sándezáá iní-dé tnúhu-gá, te vehe téé-áⁿ ní xíndecu-ndí.

Té Päblú ndátnühu-dé ndihí té Jàacobó

¹⁷ Te òré ní quexío-ndí ñúu Jerusálén, te nchaa ñáyiu ní sándezáá iní tnúhu Jèsús ní quixí-yu ní dándacöo váha ñàhá-yu, chi ní cudíi víhí iní-yu sá ní quexío-ndí. ¹⁸ Te nduu tnéé cuáháⁿ ndihí-ndí té Päblú cuéndá caháⁿ ndihí-ndí té Jàacobó, te òré ní quexío-ndí ñúu ndécu-dé, te ndècu ndihí-dé nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu sándezáá iní tnúhu Jèsús. ¹⁹ Te té Päblú ní dándacöo váha ñaha-dé xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dé nàcuáa ní quide Yă Ndiōxí ní chindee ñàha-gá xii-dé ní caháⁿ-dé tnúhu-gá núu ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél. ²⁰ Te sátá ní yáha ní caháⁿ-dé, te ní ndácáⁿ tähü-yu núu Yă Ndiōxí cuéndá nchaa sá ní quide-gá. Te dătnùní ní xáhaⁿ-güedé xii té Päblú:

—Yòhó sa nàha-n sá ní cuu titní mǐl ñáyiu isràél ní sándezáá iní-yu tnúhu Jèsús, te càchí-yu sá io xini ñuhu-xi cadá-yu nchaa nàcuáa caháⁿ tnúhu sá ní chídó tnùní ndí Moísés. ²¹ Te ní níhí-yu tnúhu sá dácåha-n ñáyiu isràél ñáyiu ndècu ñúu xícá cuéndá sá vă cädá-gă-yu nàcuáa ní cachí ndí Moísés cadá-yu. Te xáhaⁿ-n xií-yu sá vă cuáha-gá-yu sëñá ñíi landú-yu, te vă cädá-gă-yu dàtná ní xoo cada ñáyiu ndéé sanaha, duha dàcuaha-n ñáyiu ní níhí-yu tnúhu. ²² Te na níhí-yu tnúhu sá ndécu-n iha, te tràvíí ngüíta-yu caháⁿ

cuèhé-yu cuèndá-n. ²³ Te na càchí tnúhu-ndí nàcuáa cada-n. Ndècu cùmí cue tée vátá càdá-gă-güedé nàcuáa ní cäháⁿ méé-güedé sá càdá-güedé cuèndá nduu vétú iní Yá Ndiòxí. ²⁴ Te quíhíⁿ-n ndíhi-güedé te cada-n nchàa nacuáa ní xóo cada ñáyiu ndéé sanaha cuèndá nduu vétú iní Yá Ndiòxí. Te tava-n díhúⁿ cuu núú-güedé cháhu-güedé veñúhu, te ducaⁿ te dătnùní ndacu dèté díquí-güedé. Nchaa xiăⁿ cada-n, te quiní ñáyiu sá ñă ndàá tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiu càháⁿ cuèhé cuèndá-n. Te na cùtnuní iní-yu sá tnàhá-n quide-n nchaa nacuáa ní chídó tnùní ndí Moísés cadá-yu. ²⁵ Te sa ní quide ndáá-ndí cuèndá nchaa ñáyiu ñuú xícá, nchaa ñáyiu ní tuha ichi Jèsús. Te sa ní cadúha-ndí tutú ní tendaha-ndí cuáháⁿ ndaha nchaa ñáyiu-áⁿ sá vă cáxi-yu nchaa sá nchító-ó ndùu táchú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue ñáyiu ñuyíú-a. Te ní xáhaⁿ-ndí sá vă cáxi-yu níñí, te vá cáxi-yu cuñú nchaa quíti cuèhné. Te vá càháⁿ ndíhi cue tée ñadíhi te núu ñá díú ñàdihí-güedé cùú-yu, te ni cuè ñáyiu díhi vá càháⁿ ndihí-yu té te núu ñá díú yíⁿ-yu cùu-güedé. Duha ní tee-ndí núú tutú cuáháⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Päblú.

Ní tníⁿ-güedé té Päblú xíti veñúhu ñáyiu isràél

²⁶ Te nduu tnéé cuáháⁿ té Päblú ndíhi cùmí cue tée veñúhu càhnu sá io cùnuu núú ñáyiu isràél cada-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyiu ndéé sanaha cuèndá nduu vétú iní Yá Ndiòxí. Te ní quíhu-dé veñúhu càhnu sá io cùnuu-áⁿ ní xáhaⁿ-dé ná daha-gá nduu cùmání dandíhi-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyiu ndéé sanaha, te dătnùní cànehe-güedé sá ndúú táchú Yá Ndiòxí quíhíⁿ veñúhu.

²⁷ Te cùmání-gă cuu úsá nduu sá ní sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá io cùnuu, te sa ndècu tucu té Päblú veñúhu. Te cue tée isràél véxi distritú Asiá ní xini-güedé té Päblú yíhí-dé veñúhu, te ní tníⁿ ñaha-güedé xii-dé, te io ní cäháⁿ cuèhé-güedé cuèndá-dé núú dàva-gá ñáyiu yíhí veñúhu cuèndá sá cùděenⁿ-yu núú té Päblú. ²⁸ Te níhi ní cäháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xií-yu:

—¡Nchòhó ñáyiu isràél, yáchí-ndó chí cuánundaha ñaha-ndo! Chi té-a yayacáⁿ

cuáháⁿ-dé càháⁿ-dé sá ñà túú nàndíhi-o, te càháⁿ-dé sá vă càdá-ó nchàa nacuáa càháⁿ tnúhu sá ní chídó tnùní ndí Moísés, te càchí-dé sá ñà túú nàndíhi veñúhu-a. Te ñá díú-ní xiăⁿ chi sa ní quíhu-dé veñúhu-a ndíhi cue tée ñá túú cùu ñáyiu isràél, te sá dúcáⁿ ní quide-dé, te ñá túú-gă ní cànehe íi-dé xítí veñúhu. Te veñúhu-a cùu-xi vehe Yá Ndiòxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xií-yu.

²⁹ Te ducaⁿ ní cäháⁿ-güedé chi ní sani iní-güedé sá ní quíhu ndíhi-dé té Tröfimú veñúhu-güedé, chi ní xiní-güedé xícá cùu ndíhi ñaha-dé xítí ñuú. Te téé-áⁿ cùu-dé téé ñuú Éfesú, te ñá díú téé isràél cùu-dé.

³⁰ Te chitu ñáyiu ñuú-áⁿ ní tacá-yu ní tníⁿ-yu té Päblú táñuhu ñahá-yu ní ndee veñúhu càhnu sá io cùnuu, te òré-ni ní nacadí-güedé yèhe veñúhu-áⁿ. ³¹ Te sa cahní-yu té Päblú ní cùu, te ní sáháⁿ iiⁿ úú-güedé núú ndécú téé cùu capitáⁿ cúnùu-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá ncháá ñáyiu ñuú Jerusàlén xínàá-yu. ³² Te òré-áⁿ cuáháⁿ téé cùu capitáⁿ cúnùu-gá ndíhi dava-gá cue tée nchicúⁿ-gá ndíhi sandàdú-dé. Te òré ní xiní-yu ní quexío coyo-güedé núú xixúcu-yu, te ní yuhú-yu ñá túú-gă ní càni-yu té Päblú. ³³ Te téé cùu capitáⁿ ní sátuha-dé té Päblú, te ní xáhaⁿ-dé xii cue sandàdú-dé sá tníⁿ ñàha-güedé dacùtu ñaha-güedé úú cadèná. Te dătnùní ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-yu, te xáhaⁿ-dé:

—¿Ná cùu té-a? ¿Ná ní quide-dé? — càchí-dé xáhaⁿ-dé xií-yu.

³⁴ Te téé cùu capitáⁿ-áⁿ ñá ní cùtnuní iní-dé núú ná cùu sá ní quide té Päblú, chi uuⁿ ní cuáá-yu. Te tucu càháⁿ iiⁿ, tucu càháⁿ iiⁿ-yu, núú xiăⁿ ní xáhaⁿ-dé cue sandàdú-dé sá cándèca ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ cuàrtel núú ndécú-güedé. ³⁵⁻³⁶ Te nchicúⁿ ñáhá-yu cuáháⁿ ní quexío ndéé nàcuáa càa nchio cuìní-yu cahni ñàhá-yu xii-dé ni cùu. Te níhi ní cäháⁿ-yu xäháⁿ-yu sá cähni ñàha-güedé, te xiăⁿ ní ndacani ñaha-güedé ndécá ñàha-güedé cuásaa nchio-áⁿ.

Té Päblú xáhaⁿ-dé xii-güedé sá ñà túú cuéchi-dé

³⁷ Te cuánguihu-güedé cuàrtel ndíhi té Päblú ní cùu, te ní xáhaⁿ-dé xii téé cùu capitáⁿ cúnùu-gá:

—Càháⁿ ndàhú-í núú-n cùndetu-n na cùñaha-í ⁱⁱn ūú tnúhu xií-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

Te téè taxi tnuní-áⁿ ní xáhaⁿ-dě:

—¿Náa tnàhá yòhó càháⁿ-n tnúhu grìégú?
³⁸ Te ní cahàⁿ-í sá tée ègíptú cùú-n, chi diú-n ní ndúcú-n cuè tée ní nàá ndihí tée cùchiuⁿ Cesár ní cahàⁿ-í, chi diú ⁱⁱn tée yàcáⁿ ní ndúcú-dě cùmí mǐl cue tée ní sahni ndiyí. Te ndèca tnaha-güedé ní sáháⁿ xítí yucu ní xíhi váha-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii té Päblú.

³⁹ Te té Päblú ní xáhaⁿ-dě:

—Ná díú tée ègíptú cùú-í, chi téè isràél cùú-í, chi diú-ni tée isràél cùú tătă-í, te díco-ni sá ní cacu-í ūú Tàrsú ūú cähnú, te ūú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Ciliçia. Te cuìní-í cada ndee iní-n dàña-n na caháⁿ ndihí-í-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá sá cùú cäháⁿ té Päblú, núú ní ngúnutnii-dé núú nchio, te ní quide-dé ndaha-dé sá cündèdóho-yu. Te ní sadí-yu yuhú-yu, te ní caháⁿ-dé tnúhu ūayiu isràél, te xáhaⁿ-dě xií-yu:

22

¹ —Chí cádá cähnu iní nchòhó cue tée sa cuéhé ndihí nchòhó cue tée cuechi, na cäháⁿ-í ⁱⁱn tnúhu cundedóho-ndo sá ñà túú cuëchi-í, chi ñá túú ná ní quide-í, te ni ñà túú ná tnúhu cäháⁿ-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

² Te cuèndá sá dúcáⁿ ní caháⁿ-dé tnúhu mèé-yu núú tnàvíí-ná ní sadí-yu yuhú-yu ní xíndedóho-yu ní caháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě:

³ —Yúhú cùú-í tée isràél, te ní cacu-í ūú Tàrsú, te ūú-áⁿ yíndèhu-xi Ciliçia. Te davitna lìlli-í cùtnähá ní quexío-í ūú Jerusàlén ní dàcuähá ñàha té Gamàliél. Te ní dàcuähä-í nchaa tnúhu ní chídó tnùní nchaa cue tée ndéé sanaha nacuáa cada ñayiu. Te yúhú ní cahu iní-í ní quide-í titní núú chìuⁿ nacuáa cuu váha iní Yaá Ndiòxí ní caháⁿ-í, te diú-ni ducaⁿ quide nchohó tucu.

⁴ Te ní sánú ndúcù-í nchaa ñayiu sàndáa iní-xi tnúhu Jèsús, cuéi téè, cuéi ñayiu dìhí ní dácütù-í-yu, te ní chihi-í-yu vecaá, te ní níhi-í tnúhu ndee iní sá cahni-ndi-í-yu.

⁵ Te dútú cúnùu-gá ndihí cue tée cùnuu núú-ndó nàha-güedé sá ndàá cäháⁿ-í chi mee-güedé ní taxi-güedé tutú cuáñaha-í

xii ñayiu isràél ñayiu ndècu ūú Dàmascú cuèndá cutnùní iní-yu ná chíúⁿ cuäháⁿ-í ní cùu. Te ñùhu-í ichi cuäháⁿ-í ūú-áⁿ cuänundúcù-í ñayiu ní sàndáa iní-xi tnúhu Jèsús cuèndá dacütu-í-yu te candeca-í-yu ndixi, te iha cada úhú ñáhá-güedé xií-yu ní cùu.

Té Päblú xáhaⁿ-dě xii ñayiu nàcuáa ní cuu ní tuha-dé ichi Jèsús

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ 'Te ta cùyatni-í ūú Dàmascú cuäháⁿ-í, te cùu-xi datná òré caúxúú nduu, te uuⁿni ní quee ñuhú andiu, te ní dàyèhé-xi ndéé núú nútñi-í. ⁷ Te ní quide nee-xi núù-í, xiáⁿ ní nduá-í ndéé ñuhu. Te ní tecú dóho-í cäháⁿ ⁱⁱn sá cäháⁿ andiu, te càchí-xi: "Yòhó té Sàulú, ¿ná cuèndá cùú ûhú iní ñáhá-n dàndoho ñaha-n xii-í?", càchí sá cäháⁿ-áⁿ. ⁸ Te ní xáhaⁿ-í: "¿Ná cùú yòhó sá cäháⁿ-ái?", xáhaⁿ-í. Te ní caháⁿ tucu ingá xito te càchí-xi: "Yúhú cùú-í Jèsús tée ní xíndecu ūú Nazàrét, te ducaⁿ io dàndoho ñaha-n xii-í", càchí sá cäháⁿ-áⁿ. Te xiáⁿ ní cutnùní iní-í sá díú Jèsús cäháⁿ. ⁹ Te nchaa cue tée ndihí-í ní xiní-güedé ní dàyèhé ñuhú, te ní yuhú-güedé, dico ñá túú ní tecú dóho-güedé òré ní caháⁿ-gá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: "Yòhó Xítohó Jesucristú, ¿ná cuìní-n càda-í?", xáhaⁿ-í xii-gá. Te ní cachí-gá: "Ndacóo, te quíhíⁿ-n ūú Dàmascú, yàcáⁿ tecú tnúhu-n nchaa nacuáa cuìní Yaá Ndiòxí cada-n", càchí-gá —càchí té Päblú xáhaⁿ-dě xií-yu.

¹¹ Te ní xáhaⁿ tucu té Päblú:

—Te cuèndá sá ní dàcuáá ñàha ūú xii-í ūú ní tníⁱ cue tée ndihí-í ndaha-í ndécá ñàha-güedé cuäháⁿ ndéé ūú Dàmascú.

¹² 'Te yàcáⁿ ndécú ⁱⁱn tée nàni Ananiás, te io vâi sá ní chídó tnùní ndí Moisés cadá-yu quide-dé. Te nchaa ñayiu ūú Dàmascú io váha cäháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-dé. ¹³ Te ní quexío-dé ūú ndécù-í, te ní cachí-dé: "Yòhó té Sàulú, tée ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ndúha ūú-n", càchí-dé. Te òré-ni ní nacaáⁿ ūú-í te ní xiní-í-dé. ¹⁴ Te dàtnùní ní cachí-dé: "Yaá Ndiòxí ní caháⁿ ndihí-gá ñaní tnähá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. Te diú-gá ní caxi ñaha-gá xii-n cuèndá quiní-n nchaa sá vâha cuìní-gá cada-n. Te quiní-n Jèsús Yaá ñá túú cuëchi-xi, te diú-ni mee-gá cäháⁿ ndihí

ñaha-gă xii-n. ¹⁵ Te cáháⁿ-n tnúhu Jèsús núú nchàa ñayiu, te cáháⁿ-n nchàa sá ní xiní-n ndíhi nchaa sá ní xíndedóho-n. ¹⁶ Tnàvíi, te quíhíⁿ-n cuàndute-n, te cáháⁿ ndíhi-n Yă Ndiòxí cuèndá cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-n”, duha ní cachí té Anàniás xii-í —cachí té Päblú xáhaⁿ-dě xii-yu.

Té Päblú ní cani-dé cuèndú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cada-dé quíhíⁿ-dé ñuu núú xíndecu ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél

¹⁷ Te ní xáhaⁿ tucu té Päblú:

—Te ní ndee-í cuàndixi-í ñuu Jerusàlén. Te ní sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá io cùnuu ní cáháⁿ ndíhi-í Yă Ndiòxí, te ní dácotó núú ñahá-xí sá méé Jèsús ní xiní-i xití veñúhu, ¹⁸ te ní cachí-gá: “Yáchí, quee-n ñuu Jerusàlén, chi ñayiu-a vá quìndáá iní-yu nàcuáa ní cachí-i cùñaha-n xíi-yu cuèndá-i”, duha ní cachí-gá xii-í. ¹⁹ Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yohó Xítóhó Jesucristú, sa xiní-n sá ncháá ñayiu nàhá-yu sá ní sáháⁿ-í ndí tnahá iiⁿ ndí tnahá iiⁿ veñúhu nànducu-í ñayiu sàndáá iní tnúhu-n, te ní tnii-í-yu, ní chihi-í-yu vecaá, te ní táúchíùⁿ-í ní caniha-güedé xií-yu. ²⁰ Te cùtnàhá ní sahni-güedé ndíi Téva téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-n, te tnahá-i ndécu òré-áⁿ te ní xíndeé-i dóó cue téé ní sahni ñaha xìi ndíi. Te yúhú ní cáháⁿ-í sá ní quide vâha-güedé sá dúcáⁿ ní quide-güedé”, duha ní xáhaⁿ-í xii-gá. ²¹ Te ní cachí tnúhu-gá xii-í: “Cuàháⁿ chi cuìní-i quíhíⁿ-n nchàa ñuu xícá núú xíndecu cue ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél cáháⁿ-n tnúhu-í”, cachí-gá —cachí té Päblú xáhaⁿ-dě xií-yu.

Té Päblú ndíhi téé tâxi tnuní ñahá xìi cue sandadú

²² Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé, te ñá ní tnahá-gá iní-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-dé. Te iiⁿ-ni ní cuú-yu nchaa-yu, te ní cuáá-yu, te xáháⁿ-yu:

—¡Chí cáhní-dé! ¡Ñá díú sá cùndècu-dé ñuyíú-a! —cachí-yu xáháⁿ-yu.

²³ Te mei òré ducaⁿ ní cáháⁿ-yu, te ní ndátă-yu dóo-yu, te ní dáquéné-yu núú nínu sá sàtú iní-yu. Te ní quéhnu-yu ñuhu, te ní dácacoyó-yu núú nínu sá io sàtú iní-yu. ²⁴ Te téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá ní xáhaⁿ-dě xii cue sandadú-dé:

—Chí dítá-dé ná quíhu-dé ndéé xití vehe, te cani-ndo-dé ñii, chi na quène yuhu-dé ná tnúhu ní cáháⁿ-dé núú ndéé dúcáⁿ cùdéeⁿ-yu núú-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

²⁵ Te sátá ní dácútú ñaha-güedé xii té Päblú sá cání ñaha-güedé ní cùu, te ní xáhaⁿ-dě xii téé cùu capitáⁿ ndécu-áⁿ:

—Te na cachí tnúhu-í sá vă cùu caniha-güedé ñii, chi téé ròmá cùu-í, te vátá quiní ndáá-gá-ndó núú ndécuéchi-í àdi ñahá —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii téé cùu capitáⁿ.

²⁶ Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé, te ní sáháⁿ téé cùu capitáⁿ núú téé cùnuu-gá, te ní xáhaⁿ-dě:

—Vá cùu cani-o téé-áⁿ, chi téé ròmá cùu-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

²⁷ Te ní sáháⁿ téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá ndéé núú téé Päblú, te ní xáhaⁿ-dě:

—Cáháⁿ ndáá-n núú ndisa téé ròmá cùu-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ téé Päblú:

—Ndáá sá téé ròmá cùu-í —cachí téé Päblú xáhaⁿ-dě xii téé cùnuu-áⁿ.

²⁸ Te ní xáhaⁿ téé cùnuu-áⁿ:

—Yúhú tnahá-i cùu-í téé ròmá, chi vâi díhúⁿ ní cháhu-í —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

Te téé Päblú ní xáhaⁿ-dě:

—Tnahá-i cùu-í téé yacáⁿ tucu, chi tâtá-i cùu-dé téé ròmá —cachí téé Päblú xáhaⁿ-dě xii téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá.

²⁹ Te uuⁿ ní nacaca sata cué téé cuáháⁿ caniha xìi-dé ní cùu. Te ní yúhú téé tâxi tnuní sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ téé Päblú sá téé ròmá cùu-dé, chi ní xáhaⁿ-dě ní dácútú ñahá-güedé xii-dé, núú xíi ní yúhú-dé.

Té Päblú ní cáháⁿ ndíhi-dé cue téé cùnuu oré ní quide-güedé jündá

³⁰ Te téé tâxi tnuní sandàdú ñá ní xiní-dé ná cuéchi ní dácáá ñayiu isràél díquí téé Päblú, núú xíi nduu tnéé ní cana-dé cue dútú cùnùu, ndíhi cue téé cùchiuⁿ, ndíhi cue téé cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-dě sá cädá-güedé jündá cuèndá nducu tnúhu-güedé núú téé Päblú ná cuéchi ní dácáá-yu díquí-dé. Te ní xáhaⁿ-dě xii cue sandadú sá nándaxi ñaha-güedé cadéná ndútú-dé, te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ núú cädá-güedé jündá. Te ní sáháⁿ-güedé ní nandaxi ñaha-güedé xii-dé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ jündá, te ní quexio-güedé, te ní ngúnutnii-dé núú cué téé cùchiuⁿ.

23

¹ Te yàcáⁿ ní xíndéhé văha té Päblú núú nchàa-güedé, te ní xáhaⁿ-dé:

—Cada càhnu iní nchòhó cue tée cùuchiⁿ, te ducaⁿ nchòhó cue tée cùu sacuéhé, véxi-í càchí tnúhu-í sá ñà túú cuéchi-í, chi mee Yă Ndiöxi náhá-gă násá ndècu-í ñuyíú-a, te ñà túú cùcahaⁿ núù-í núú-gă —càchí té Päblú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

² Te té Anàniás tée cùu dútú cúnùu-gá ní xáhaⁿ-dé xii cue tée nùtníi yatni dìñi té Päblú sá cání-güedé déhndé yuhu-dé. ³ Te té Päblú ní xáhaⁿ-dé xii dútú-áⁿ:

—Yòhó, chi úhú tnàhí iní-n, chi ní ndúcú-n tée ní caniha xìi-í, te ñá túú cuéchi-í, dico quiní-n nă cada ñaha Yă Ndiöxi xii-n. Te yòhó ní cana ñaha-n ndùcu tnúhu-n nüu quide-í nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ní chídó tnùní ndí Moísés cada-o. Te mee-n ní ndúcú-n tée ní caniha, te ñá túú dùcaⁿ ní caháⁿ ndí cada-o —càchí té Päblú xáhaⁿ-dé xii dútú cúnùu-gá-áⁿ.

⁴ Te cue tée xínutníi dìñi té Päblú ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Nèhé ní quide-n chi ní xícuéhé-n dútú cúnùu-gá tée xínu cuechi núú Yă Ndiöxi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Päblú.

⁵ Te té Päblú ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Cada càhnu iní-ndó chi ñá túú xìní-í sá dútú cúnùu-gá cùú-dé, chi núú tutú Yă Ndiöxi càchí-xi sá vă cùu caháⁿ cuéhé-ó cuéndá iiⁿ té cùuuñuñu-ó yòtnúhu. Te yúhú ñá túú xìní-í sá tée cùuuñuñu cùu-dé nüu ní sácóo-í ní caháⁿ-í —càchí té Päblú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁶ Te òré-áⁿ ní cutnùní iní té Päblú sá dává-güedé cündìhi-güedé cue tée cùu saducéú, te dava-güedé cündìhi-güedé cue tée cùu fariséú, te níhi ní caháⁿ-dé ní xáhaⁿ-dé xii-güedé:

—Yúhú cùu-í té fariséú, te tnàhá tătă-í ndihí xìi-í cùu-güedé cue tée fariséú tucu. Te tnàhá yúhú sàndáá iní-í sá ndótó nchàa ñáyiu ní xíhí, te núu xíáⁿ cuiní-ndó ndùcu tnúhu-ndo núù-í cáná ñaha-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé.

⁷ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-dé xíáⁿ ní nàá ndihí tnàha cue tée cùu fariséú ndihí cue tée cùu saducéú, chi ñá iiⁿ-ní tnúhu ní caháⁿ-güedé, chi ní ndí queheⁿ ndí queheⁿ-güedé sá ní caháⁿ-güedé. ⁸ Te cue tée cùu saducéú càchí-güedé sá vă ndótó

cuè ñáyiu ní xíhí, te cue tée cùu fariséú càchí-güedé sá ndótó-yu. Te cue tée cùu saducéú càchí-güedé sá ñà túú espíritú xínú cuéchi núú Yă Ndiöxi, te cue tée cùu fariséú càchí-güedé sá ió espíritú xínú cuéchi núú-gă. ⁹ Te ta cùdééⁿ-güedé cuaháⁿ, te níhi-gá cùu ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés ní caháⁿ níhi-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—Ñá túú cuéchi-dé, te cudana te ní caháⁿ ndihí-dé iiⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yă Ndiöxi te vá ngöö vá cùu văha iní-ó núú-gă —càchí cue tée cùu fariséú xáhaⁿ-güedé xii-güedé.

¹⁰ Te cuéndá sá ió xínàá-güedé, xíáⁿ ní yùhú tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá sá cahni-güedé té Päblú, núu xíáⁿ ní xáhaⁿ-dé sá quíhíⁿ-güedé cúnúcuaca ñaha-güedé candeca ñaha-güedé núhú cuartél.

¹¹ Te ndéé niú cùu ùú ní quexio Xítohó Jesucristú núú ndécú té Päblú, te ní xáhaⁿ-gă:

—Ñí cunduu-n, vá yùhú-n, chi nàcuáa ní caháⁿ-n ní cacunehe ñaha-n xìi-í iha, te díu-ni ducaⁿ caháⁿ-n cùcunehe ñaha-n xii-í quíhíⁿ-n nùú Rómá —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Cahni-güedé té Päblú ní cùu

12-13 Te nduu tnéé ní natacá vîhi-gá údico cue tée isràél ní ndatnúhu-güedé sá cahni-güedé té Päblú, te ní xítñáha-güedé:

—Ni dítá vă caxí-ó te ni ndùte vá cöhó-ó ndéé ndacu-o càhni-o té Päblú, te dâtnùní caxi-o dítá, te coho-o ndùte, chi sa ní sani iní-ó sá cädá-ó, te cuu cuéchi xii-o nüu vá cädá-ó —càchí-güedé xítñáha-güedé.

¹⁴ Te ní sáháⁿ-güedé núú ndécú nchàa dútú cúnùu ndihí nchaa cue tée cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ní cachí-ndí sá ní dítá vă caxí-ndí ndéé nüu ní ndacu-ndí ní sahni-ndí té Päblú, chi sa ní sani iní-ndí sá cädá-ndí, te cuu cuéchi núu vá cädá-ndí. ¹⁵ Te duha cada-ndo ndihí dava-gá cue tée cùuuñuñu, chi cùñaha-ndo xìi té cùu capitáⁿ cúnùu-gá:

“Quixi ndihí-n té Päblú núú ndécú-ndí cuéndá ndatnúhu ndihí-ndí-dé, chi cuiní-ndí nducu tnúhu vâha-gá-ndí ná cùu sá ní quide-dé”, duha cùñaha-ndo xii té cùu tnuní sandadú. Te ducaⁿ-ni

cūñaha-ndo dàndahú-ndó-güedé cuèndá quixi ndihí-güedé té Päblú, te nchúhú sa cundetu-ndí-güedé ichi, chi quiní té Päblú ná cahni-ndí-dé —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue téé cùchiuⁿ.

¹⁶ Te déhe cúha té Päblú ní níhí-dé tnúhu nàcuáa cada-güedé ditó-dé. Te ní sáháⁿ-dé cuàrtel, te ní xáhaⁿ-dé xii ditó-dé nàcuáa càháⁿ-güedé cada ñaha-güedé. ¹⁷ Te ní cana té Päblú ^{iiⁿ} téé cùu capitáⁿ, te ní xáhaⁿ-dé:

—Vá cùndèe iní-n, quíhíⁿ ndihí-n téé-a na càháⁿ ndihí-dé téé cùnuu-gá, chi ndècu ^{iiⁿ} cuendú cùñaha-dé cuìní-í —cachí té Päblú xáhaⁿ-dé xii téé cùu capitáⁿ.

¹⁸ Te dàtnùní ní xica téé cùu capitáⁿ ndécá-dé dákíⁿ té Päblú cuáháⁿ núú ndécú téé cùnuu-gá, te oré ní quexío-güedé núú-dé, te ní xáhaⁿ téé cùu capitáⁿ xii-dé:

—Té Päblú téé yíhi vecaa ní cana ñaha-dé xii-í, te ní cachí-dé véxi-í ndihí téé-a cuèndá cachí tnúhu-dé ^{iiⁿ} cuèndú cuìní-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii téé cùnuu-gá.

¹⁹ Te téé cùnuu-áⁿ ní tníi-dé ndaha dákíⁿ té Päblú, te tanehe ñaha-dé cuáháⁿ ^{iiⁿ} xio, te ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-dé, te xáhaⁿ-dé:

—¿Ná cuèndú cuìní-n càháⁿ-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii dákíⁿ té Päblú.

²⁰ Te ní xáhaⁿ-dé xii téé cùnuu-áⁿ:

—Cue téé israél ní ndatnúhu ndáá-güedé sá quíxí-güedé tneé caháⁿ ndàhú-güedé núú-n cànدهca-n té Päblú quíhíⁿ jùndá, te yàcáⁿ cacráⁿ tnúhú ndáá-güedé núú-dé ná cùú sá ní quide-dé, cachí-güedé xítnàha-güedé. ²¹ Te vá quíndáá iní-n chi díco dandàhú ñahá-güedé, chi vihi-gá údico-güedé ndátnúhu-güedé cundedí-güedé ichi cahni ñaha-güedé. Te xítnàha-güedé sá ni dítá vă caxí-güedé, te ni ndute vá cohó-güedé ndéé nüú ní ndacu-güedé ní sahni ñaha-güedé, te dàtnùní caxi-güedé dítá, te coho-güedé ndute, chi sa ní sani iní-güedé sá cädá-güedé, te cuu cuéchi núú vá cädá-güedé, cachí-güedé xítnàha-güedé. Te cundecu túha-ná-güedé cundetu ñaha-güedé tneé, te núú na quíndáá iní-n cànدهca-n-dé quíhíⁿ jùndá —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii téé cùnuu-áⁿ.

²² Te téé cùnuu-áⁿ ní xáhaⁿ-dé:

—Cuanùhú, te vá yoo tnàhí cùñaha-n sá ní quixi-n ní cachí tnúhu-n nàcuáa

càháⁿ-güedé cada-güedé té Päblú —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Ndèca-güedé té Päblú cuáháⁿ núú té Juélí téé cùu gobiernú

²³ Te téé cùnuu-gá ní cana-dé úú cue téé cùu capitáⁿ, te xáhaⁿ-dé:

—Tava-ndo úú cièndú sandàdú cue téé xica saha, ndihí únídico úxí sandàdú cue téé yòdo cuayú, ndihí úú cièndú sandàdú mee-ni cuè téé xínehe lánzá. Te cada túha-ndo chi caca-ndo òré caá ^{iiⁿ} niú quíhíⁿ-ndó ñúú Cèsareá ndihí té Päblú. ²⁴ Te nducu-ndo cuédicó ^{iiⁿ} úú cuayú codo-dé ndihí cue téé ndéé ñahá xìi-dé. Te cada cuedàdú-ndó-dé ichi, te candeca-ndo-dé quíhíⁿ quíndeca-ndo-dé núú téé cùu gobierenú —cachí téé cùnuu-áⁿ xáhaⁿ-dé xii cue téé cùu capitáⁿ.

²⁵ Te téé cùnuu-áⁿ ní cadúha-dé tutú cuèndá quíhíⁿ ndaha té Juélí téé cùu gobierenú. Te duha ní chídó tnùnì-dé núú tutú cuáháⁿ:

²⁶ “Cóvaha díi-n, tátá gobernàdór. Ío cada cahnu iní, yúhú nánì-í Clàudiú Lìsiás. Yúhú ní tendaha-í ^{iiⁿ} tutú véxi ndaha-n cuèndá quiní tnùnì-n nàcuáa ní cuu iha.

²⁷ Cue téé israél ní tníi-güedé ^{iiⁿ} téé nàni Päblú cuìní-güedé cahni ñaha-güedé ní cùu, te ní níhí-í tnúhu sá téé ròmá cíú-dé nüú ní sáháⁿ-í ndihí sandàdú-í ní dácacu-ndí-dé. ²⁸ Te ní cuiní-í quiní-í ná cuèndá téé ñaha-güedé cuéchi xii-dé, núú xíáⁿ ndécà-í-dé ní sáháⁿ núú ní quide cue téé cùchiuⁿ israél jùndá. ²⁹ Te yàcáⁿ ní níhí-í tnúhu sá ñà túú ná cuéchi ni quide-dé, chi cuèndá-ni sá ní níhí-güedé tnúhu sá ñà túú sàndáá iní-dé cada-dé nchaa sá ní xóo cada ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha nchicúⁿ nihnu-güedé quide-güedé, xíáⁿ ní cudéen-güedé núú-dé. Te ñá túú cuéchi cahnu ni quide-dé nüú quíhíⁿ-dé vecaa àdi cahni-í-dé. ³⁰ Te ní níhí-í tnúhu sá cuè téé israél ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé, xíáⁿ ní xáhaⁿ-í xii sandàdú-í sá cànدهca ñaha-güedé quixi xíáⁿ. Te ní xáhaⁿ-í xii cue téé ñaha cuéchi sá quíxí-güedé ndéé xíáⁿ cäháⁿ-güedé nüú ná cuéchi ní quide-dé. Te cada cahnu iní-n chi duha-ni ndùu tnúhu cäháⁿ-í, te cundee iní-n quèheⁿ cuendá-n-dé”, duha ní chídó tnùnì téé ní cadúha tutú cuáháⁿ ndaha té Juélí.

³¹ Te cue sandàdú ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ tée taxi tnuní ñahá xìi-güedé chi ní xica-güedé ndihí té Päblú òré caá ⁱⁱn niú, te diu-ni niú-áⁿ ní quexio-güedé ñuu Antípatrís. ³² Te sátá ní túndaá, te ní nacuico cuè tée xínehe lanzaá ndihí dava-gá sandàdú xícá sàha cuánuhú-güedé cuartél, te mee-ná sandàdú cue tée yodo cuayú cuáháⁿ ndihí té Päblú. ³³ Te òré ní quexio-güedé ñuu Cèsareá, te ní saha-güedé téé cùu gobiernú tutú néhé-güedé cuáháⁿ. Te ní quehen cuéndá-dé té Päblú. ³⁴ Te sátá ní dácuáhá tée cùu gobiernú-áⁿ tutú-áⁿ te ní xicáⁿ tnúhú-dé núu té Päblú, te xáhaⁿ-dé:

—¿Ndéé téé cùu-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní xáhaⁿ té Päblú:

—Tée Cíliciá cùu-í —cachí-dé xáhaⁿ-dé.

³⁵ Te ní xáhaⁿ tée cùu gobiernú-áⁿ:

—Òré quexio cue tée tée ñaha cuéchi xii-n, te cáháⁿ-n nasa ní cuu, chi níhi-í nàcuáa cada ndáá-í cuéndá-n —cachí-dé xáhaⁿ-dé xii té Päblú.

Te ní xáhaⁿ-dé xii sandàdú sá cündee-güedé té Päblú vehe cähnu té Hérodés.

24

Té Päblú xáhaⁿ-dé xii té Juélí sá ñà túu cuéchi-dé

¹ Te sátá ní cuu úhúⁿ nduu, te té Anàniás dútú cúnùu-gá cuáháⁿ-dé ñuu Cèsareá ndihí cue tée cùu sacuéhé ndihí ⁱⁱn tée nàni Tértulú tée cäháⁿ yuhu-güedé. Te cuáháⁿ-güedé núu tée cùu gobiernú cuáháⁿ dácuándehnde-güedé núu-dé sá ndécuéchi té Päblú. ² Te ní sanguaca-güedé té Päblú. Te òré ní quexio-dé núu-güedé, te ní ngüíta té Tértulú xáhaⁿ-dé xii té Juélí nàcuáa cää cuéchi tée-güedé té Päblú:

—Io cähnu cada iní tátá gobernàdór. Duha ndùu chiuⁿ ndéé iní ñahá-ndí xii-n vëxi-ndí, núu nasa cachí-n cünduu. Táxahu xii-n, chi io váha ndècu nchaa ñayiu, te ñá túu nàá-yu chi io váha quide-n. ³ Te io cùdii iní-yu chi nchaa-ni nduu xíndecu váha-yu nchaa-yu, te io táxahu Ndiòxí xii-n sá dúcáⁿ quide-n. ⁴ Te cada cähnu iní, cuiní-í ndatnúhu-o ⁱⁱn úu-ni cuéndu cuéndá sá vă cuyàa-o dacuítá-í chiuⁿ-n. ⁵ Te ⁱⁱn tée iha io dàsatú iní ñahá-dé, chi ndení ní cuu cuáháⁿ-dé ndátnúhu-dé ndihí ñayiu isràél dánàá-dé-yu. Te néhé quidé-dé

chi cuáháⁿ-dé dácàháⁿ-dé nchaa ñayiu cuéndá quindáá iní-yu tnúhu téé ní xíndecu ñuu Nazàré. ⁶ Chi ducaⁿ cäháⁿ cue tée iha sá ní saháⁿ-dé veñúhu cähnu sá ^{io} cùnuu, te cuiní-dé daquée tihú-dé veñúhu cuéndá cuiní-dé xocàni-dé sá ⁱⁱ ndécu, núu xíáⁿ ní tnii ñaha-güedé ndécá ñahá-güedé cuáháⁿ núu cuè tée cùchiiⁿ cuéndá cákáⁿ tnúhú-güedé núu-dé núu ná cuéndá ducaⁿ cuiní-dé cada-dé, chi ducaⁿ cää leí ndécu ndihí-güedé sá cädá ndáá-güedé núu ná ⁱⁱn sá cùu. ⁷ Te té Lisiú tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá ní quexio-dé ndihí sandàdú, te ní dácúnú-güedé nchaa cue tée nùtnii ndihí té Päblú, te dätnùní ní tnii ñaha-güedé xii-dé ndécá ñahá-güedé cuáháⁿ. ⁸ Te sátá xíáⁿ, te ní xáhaⁿ-dé sá quíxí-güedé ndéé ndíha cundáá cuéchi-dé. Te yòhó cundee iní-n cákáⁿ tnúhú-n núu-dé, te núu ndáá ducaⁿ ní quide-dé àdi ñahá —cachí té Tértulú xáhaⁿ-dé xii té Juélí tée cùu gobiernú.

⁹ Te dava-gá cue tée isràél xínutníⁿ xíáⁿ ní cáháⁿ-güedé sá ndáá cäháⁿ té Tértulú. ¹⁰ Te tée cùu gobiernú ní quide-dé ndaha-dé núu té Päblú cuéndá cäháⁿ-dé, te té Päblú ní xáhaⁿ-dé:

—Yòhó sa ní cuu titní cuíá ndécu-n iha xehndé-n cuéchi nchaa ñayiu xínáá, núu xíáⁿ io cùdii iní-í sá ndihí téhndé cuéchi tée ñaha-güedé xii-i. Te cundee iní-n cündedóho-n na cäni-í cuéndu nàcuáa ní cuu. ¹¹ Te nducu tnúhu-n te quiní-n ná cäháⁿ ndáá-í, chi sa ní cuu úxúú nduu sá ní saháⁿ-í veñúhu cähnu sá ^{io} cùnuu ñuu Jerusàlén ní cäháⁿ ndihí-í Yá Ndiòxí. ¹² Te ni ñá túu ní nàá-í ndihí ñayiu xití veñúhu, te ñá túu ní xáhaⁿ-í nàá-yu ni ⁱⁱn xichi, te ni ⁱⁱn veñúhu lìhlí ní saháⁿ-í ñá túu ná ní xáhaⁿ-í cadá-yu. ¹³ Te ni ñá túu quèñuhu-güedé cue tée cäháⁿ ndáá te núu ndáá ducaⁿ ní quide-i. ¹⁴ Te yuhú cäháⁿ ndáá-í sá cäháⁿ ndihí-í Yá Ndiòxí, chi diu-ni Yá Ndiòxí ní xoo cäháⁿ ndihí ñayiu ndéé sanaha, núu xíáⁿ ní tuha-í ichi-gá. Te cue tée-a cähí-güedé sá ñá díí ⁱⁱn ichi váha ni tuha-í. Te yuhú sàndáá iní-í nchaa sá ní chidó tnùní ndíi Moisés ndihí dava-gá cue tée ní xoo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. ¹⁵ Te sàndáá tucu iní-í sá ndótó nchaa ñayiu ní xíhí, cuéi ñayiu váha iní-xi, te cuéi ñayiu úhú iní-xi, dico ndotó-yu. Te ducaⁿ ní xoo quindáá iní

nchaa ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha. ¹⁶ Te yúhú ío ndùcu ndee-í quídè-í nchaa sá càháⁿ Yă Ndiòxí cuéndá sá vă cùú càhaⁿ nùu-í nùu-gă ndihí nùu ñáyiu ñuyú-a.

¹⁷ 'Te sa ní cuu titní cuíá sá ñà túu-gă sàháⁿ-í ñuú Jerusàlén, te ní sáháⁿ tucu-í néhè-í díhúⁿ ní taxi ñáyiu ñuú xícá cuéndá cuáñaha-í xii ñáyiu ñuú Jerusàlén. Te ní ndúcù-í sá cuáha tähù-í Yă Ndiòxí. ¹⁸ Te ní xíndecu-í veñúhu càhnu sá io cùnuu ní quide-í nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha cuéndá nduu vétú iní Yă Ndiòxí. Te ñá túu chítú-yu ni säháⁿ, te ni ñà túu nă ní cùu, te ní nanlhí ñáhá ¹⁹ úu cue tée isràél xii-í, cue tée véxi distrítu Ásiá. ¹⁹ Te quixi mee-güedé iha càháⁿ-güedé, te nùu sá ndàá ní xini-güedé sá yúhú ndècuéchi-í ní cùu, ²⁰ àdi ñáhá. Dico cachí tnúhu cue tée-áⁿ násá ní cuu oré ní xíndecu-í jündá-güedé nùu ndècuéchi-í àdi ñá túu ndècuéchi-í. ²¹ Dico ñá túu cuéchi-í chi ²¹ ndíi-ní tnúhu ni càháⁿ-í ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá sàndáá iní-í sá ndótó nchaa ñáyiu ní xíhí, te diu-ni nùu xíáⁿ càchí-güedé sá ndècuéchi-í —cachí té Päblú xáhaⁿ-dě xii té Juélí.

²² Te té Juélí sa xìní váha-dé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu Jésús, nùu xíáⁿ ñá ní cuiní-gá-dé ndatnúhu-dé ndihí té Päblú, te ní xáhaⁿ-dě:

—Sa ní cuu, cundetu-n na quèxio té Lisiú tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá, te oré-áⁿ cundáá cuéndá-n —cachí té Juélí xáhaⁿ-dě.

²³ Te ní xáhaⁿ-dě xii tée cùu capitáⁿ:

—Cundee-n té Päblú-ăⁿ, te nùu násá càchí-dé cada-n, te daña-n na càháⁿ ndihí-dé cue tée xìní tnáhá ndihí-dé nùu cuáñaha-güedé nchaa sá xíní ñuhu-dé àdi násá cada-güedé —cachí té Juélí xáhaⁿ-dě xii tée cùu capitáⁿ.

²⁴ Te ní cuu titní nduu, te ní sáháⁿ té Juélí vechiuⁿ ndihí ñadihí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Drùsilá, te ñaha isràél cùú-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-dě sá quíngueñuhu-güedé té Päblú, te oré ní quexio-dé vechiuⁿ, te ní càháⁿ-dé nùu-yu nchaá-yu sá quíndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. ²⁵ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Mee-ni sá vâha cada-ndo. Te coto-ndo mèe-ndo, te vâ cädá-ndó nì ²⁵ sá cuéhé sá dûhá, chi ²⁵ nduu càháⁿ Yă Ndiòxí ndédacaa ñáyiu vâha iní-xi, te ndédacaa ñáyiu úhú iní-xi —cachí té Päblú xáhaⁿ-dě.

Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dě, te ní yùhú té Juélí, te ní xáhaⁿ-dě:

—Vâ càháⁿ-gá-ó tnàvíí, cuáháⁿ, te oré cuyáchí-í, te cana ñaha-í xii-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

²⁶ Te té Juélí ní quide-dé cuéndá sá cuáñaha té Päblú díhúⁿ te vá ndihí-gá-dé vecaá ní cùu, nùu xíáⁿ titní xito ní cana-dé té Päblú vechiuⁿ ní ndatnúhu ndihí tnáhá-güedé, dico ñá túu ní châhu-dé. ²⁷ Te úu cuíá ducaⁿ ní quide-güedé, te dâtnùní ní xínu té Juélí chìuⁿ-dě, te ní ngúnutníi té Pòrsiú Fèstú. Te oré ní xínu té Juélí chìuⁿ-dě, te ní dândoo-dé té Päblú yíhí-ni-dě vecaá. Te ducaⁿ ní quide-dé cuéndá ní cuiní-dé cudiu-dé nùu cué tée isràél.

25

Té Päblú càháⁿ ndihí-dé té Fèstú

¹ Te ní cuu úní nduu sá ní quexio té Fèstú ñuú Cèsareá ní quehen-dé chìuⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ñuú Jerusàlén. ² Te yàcáⁿ ní nanlhí tnáhá-dé ndihí nchaa dútú cúnùu ndihí nchaa cue tée tâxi tnuní ñáhá xíi ñáyiu isràél, te xáhaⁿ-güedé xii té Fèstú sá ndàá ndècuéchi té Päblú. ³ Te ní càháⁿ ndâhú-güedé nùu-dé sá têndâha-dé sandàdú-dé quíngueñuhu ñaha-güedé vecaá xii-dé ndéé ñuú Cèsareá te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ. Te ducaⁿ ní càháⁿ-güedé, chi ní ndatnúhu-güedé sá càhní ñáhá-güedé xii té Päblú ichi ni cùu. ⁴ Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dě:

—Vâ cùu quíxi-dé ndéé ndihí. Na cundetu-dé ñuú Cèsareá chi sacú-ni nduu cuya-í iha te dâtnùní nuhú-í yàcáⁿ.

⁵ Te yâchí-gá quíhíⁿ ndihí-í cue tée cùnuu-gá, te yàcáⁿ cuu càháⁿ-ndó nùu ndáá ndècuéchi-dé àdi càháⁿ méé-dé nùu ndáá ndècuéchi-dé àdi ñáhá, te cutnùní iní-ndó —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

⁶ Te ní xíndecu té Fèstú úná úxí nduu ñuú Jerusàlén, te dâtnùní cuánuhú-dé ñuú Cèsareá. Te nduu tnéé cuáháⁿ-dé vechiuⁿ, te oré ní quexio-dé, te ní xáhaⁿ-dě xii cue sandàdú xínú cuéchi sá quíhíⁿ-güedé queñuhu-güedé té Päblú vecaá te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ vechiuⁿ. ⁷ Te oré ní quexio té Päblú vechiuⁿ, te sa ndècu cue tée isràél cue tée ní quee ñuú Jerusàlén, te cuánguihu-güedé ndéé dìñi té Päblú ní

ngúnutnii-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii cue téé cùchiuⁿ sá ndècuéchi vìhi-dé, dico ñá túú ní cùndee tnúhu-güedé. ⁸ Te té Päblú ní xáhaⁿ-dé xii té Fèstú:

—Ñá túú ndècuéchi-í, ñá túú ná ní quide-í, chi ñá túú tnàhá iní-í cada-í iiⁿ sá càchí lèí sá vă cúú càda-o. Te ni xítí veñuhu càhnu sá io cùnuu ñá túú ná quidé-í, te ni té Césár téé yìndaha cuéhé nacióⁿ ñá túú càháⁿ cuéhé-í cuéndá-dé —càchí té Päblú xáhaⁿ-dé xii-dé.

⁹ Te té Fèstú ní cuiní-dé cada-dé nàcuáa cudiu-dé núú cué téé isràél ní cùu, núú xí^an ní xáhaⁿ-dé xii té Päblú:

—¿Cundee iní-n quihíⁿ-n ñùú Jerusàlén-áⁿ?

Te yàcáⁿ cundáá cuéchi sá sàá díquiⁿ —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dé xii té Päblú.

¹⁰ Te xáhaⁿ té Päblú:

—Diu-ni iiⁿ vechiuⁿ téé cùchiuⁿ Cesár ndécù-í iha, te diu-ni iha cada ndáá-n núú cuiní-n ní cùu. ¿Te ná cuéndá candeca ñaha-n quihíⁿ ingá xichi? Yòhó tnàhá-n xiní-n sá ñá túú ná quidé-í ñayiu isràél. ¹¹ Chi núu díco yúhú ní quide-í iiⁿ cuéchi càhnu, te ñá túú ná cada-xi cuéi na càhni ñaha-ndo xii-í ní cùu. Te sa ní cutnùní iní-n sá ñá ndáá, chi mee-ni tnúhu ndehnde xicaháⁿ-güedé, te ñá túú ndùu váha-xi ducaⁿ càda-n cùñaha-n sá quihíⁿ-í ndihí-güedé ingá xichi. Te xí^an cuiní-í quihíⁿ-í núú té Césár téé yìndaha cuéhé nacióⁿ, te yàcáⁿ càháⁿ méé-dé núú ndáá ndècuéchi-í —càchí té Päblú xáhaⁿ-dé xii té Fèstú.

¹² Te ní ndatnúhu té Fèstú ndihí cue téé chìndee tnúhu ñaha xí^a-dé, te dätnùní ní xáhaⁿ-dé xii té Päblú:

—Te sa ní càháⁿ-n sá quihíⁿ-n quiñnahá-n té Cèsár te diu-ni quihíⁿ-n, te quiní-n násá càháⁿ téé-áⁿ yàcáⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dé xii té Päblú.

Té Päblú càháⁿ ndihí-dé té Agripá téé yìndaha nacióⁿ Isràél

¹³ Te sátá ní cuu cuéhé nduu, te ní quee té Agripá téé yìndaha nacióⁿ Isràél cuáháⁿ-dé ñúú Cèsareá ndihí ñadíhí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Berènicé te òré ní quexío-yu, te ní càháⁿ ndihí-yu té Fèstú. ¹⁴ Te sátá ní cuu titní nduu, te ní càháⁿ té Fèstú cuéndá té Päblú ní xí^a-dé té Agripá:

—Ndècu iiⁿ téé ní dándoo té Juélí vecaá nání-dé Päblú. ¹⁵ Te cùtnàhá ní sáháⁿ-í

ñúú Jerusàlén ní nanítnahá-í ndihí cue dútú cùnùu ndihí cue téé cùu sacuéhé nüú ñayiu isràél. Te ní dácáá díquiⁿ-güedé té Päblú cuéchi, te ní cachí-güedé sá táúchìuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. ¹⁶ Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá vă cúú, chi ñá túú dûcaⁿ quide nchuhú cue téé ròmá cùtexínu cada castiú-ndí ñayiu, chi díhna-gá ndúcú tnúhu-ndí núú ñayiu sàá cuéchi díquiⁿ-xi cuéndá quiní-ndí núu násá càháⁿ méé-yu ndihí ñayiu sàcáⁿ cuéchi cuéndá-yu, te òré-áⁿ cùtnùní iní-ndí núu ndáá ndècuéchi-yu àdi ñahá, te ducaⁿ te nihí-ndí nàcuáa quide ndáá-ndí cuéndá-yu, duha ní xáhaⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dé xii té Agripá.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ tucu té Fèstú:

—Te sátá ní quexío-güedé ndéé ndíha, te nduu tnéé ní sáháⁿ-ni-ndí vechiuⁿ. Te ní xáhaⁿ-í sá quíngueñuhu-güedé té Päblú candeca ñaha-güedé quixi, te òré ní quexío-dé, ¹⁸ te ní ngüíta-güedé xáhaⁿ-güedé sá ndècuéchi-dé. Te ní sani iní-í sá iiⁿ cuéchi càhnu tee ñaha-güedé dico ñahá, chi díco-ni sá iiⁿ tnúhu ní càháⁿ-dé, xí^an ducaⁿ ní quide-güedé. ¹⁹ Te ní tenàá ñahá-güedé xii-dé, chi càchí-güedé sá ñá túú càháⁿ váha-dé cuéndá ndioxí-güedé. Te tnàhá-ni cuéndá iiⁿ téé nàni Jesús càháⁿ-dé, chi càchí-dé sá ní xíhí téé-áⁿ te ní ndoto-dé càchí-dé xáhaⁿ-dé xii-güedé, càchí-güedé.

²⁰ Te ñá ní cùtnuní iní-í násá cùñaha-í xii-güedé cuéndá téhndé cuéchi-dé. Te xí^an ní xicáⁿ tnúhu-í núú té Päblú núu cundee iní-dé quihíⁿ-dé ñúú Jerusàlén, te ndéé ndíacáⁿ cada ndáá-ndí cuéndá-dé, te núu ndáá ndècuéchi-dé nàcuáa càháⁿ-güedé àdi ñahá ní cùu. ²¹ Te dätnùní té Päblú ní cachí-dé sá cùndecu tnaa-dé vecaá te dätnùní quihíⁿ-dé núú té Césár, te téé-áⁿ cada ndáá-dé cuéndá-dé. Te cuéndá sá dúcáⁿ ní càháⁿ té Päblú, xí^an núu ní xáhaⁿ-í sá cùndee ñahá cué sandadú xii-dé, nini na coto-í násá cada-í quihíⁿ-dé núú té Césár, duha ní xáhaⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dé xii té Agripá.

²² Te té Agripá ní xáhaⁿ-dé xii té Fèstú:

—Te tnàhá yúhú io cudí iní-í cundedóho-í tnúhu càháⁿ-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te ní xáhaⁿ té Fèstú:

—Tneé cana-í-dé te cundedóho-n násá cáháⁿ-dé —cáchí-dé xáhaⁿ-dé.

²³ Te nduu tnéé ní quexío té Àgripá ndihí ñadíhí-dé tá Berènicé vechiuⁿ, te ío ní quide cáchu ñaha-güedé xií-yu. Te cuánguihú-yu vechiuⁿ ndihí cue tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá ndihí cue tée cùnuy ñuú Cèsareá. Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dé sá quíngueñuhu-güedé té Päblú vecaá, te òré ní quexío-dé, ²⁴ te ní xáhaⁿ té Fèstú xii té Àgripá ndihí nchaa ñáyiу xíndecu-áⁿ:

—Chí cündèhe tée iha chi téé-a cáchí cue tée isràél sá ndècuéchi-dé, te cùtnàhá ní xíndecu-í ñuú Jerusàlén ní cachí-güedé sá ndàá ndècuéchi-dé, te diu-ni ducaⁿ cäháⁿ-güedé iha. Te nchaa-güedé ní cuáa-güedé te cáchí-güedé sá táúchìuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu. ²⁵ Te sátá ní ndihí cuéndú ní cäháⁿ-güedé, te ní cutnùní iní-í sá ñà túú ní iiⁿ cuéchi cáchu ní quide-dé, núu ñá túú ní tàuchiuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé. Te mee-dé ní cachí-dé sá quíhíⁿ-dé núu té Cèsár téé yìndaha cuéhé nacióⁿ, te ní xáhaⁿ-í sá cùu quíhíⁿ-dé. ²⁶ Te ñá túú ní xiní váha-í násá ní quide-dé, núu xiáⁿ ñá ní níhi-í nacuáa cadúha-í tutú quíhíⁿ ndaha té Cèsár, te xiáⁿ ní cana-í-dé véxi-dé iha cuéndá nchaa-ndo cäháⁿ ndihí-ndo-dé. Te ducaⁿ cànua cadíhna-gá yòhó tátá Àgripá cícáⁿ tnúhú-n núu-dé núu násá cäháⁿ-dé, te òré-áⁿ cutnùní iní-í násá cada-í cadúha-í tutú quíhíⁿ ndaha té Cèsár. ²⁷ Chi sàni iní-í sá ñà túú ndùu váha-xi sá quíhíⁿ iiⁿ téé tàú cuéchi te núu vá códó tnùní núu iiⁿ tutú nacuáa càa cuéchi tàú-dé —cáchí té Fèstú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

26

Te Päblú cäháⁿ ndihí-dé té Àgripá

¹ Te dätnùní ní xáhaⁿ té Àgripá téé yìndaha nacióⁿ Isràél xii té Päblú:

—Te vitna cäháⁿ-n núu násá ní cuu cuéndá-n —cáchí-dé xáhaⁿ-dé.

Te té Päblú ní ndacani-dé ndaha-dé sá cündèdóho-güedé, te ní xáhaⁿ-dé xii té Àgripá téé yìndaha nacióⁿ Isràél:

²⁻³ —Tátá Àgripá, ío cùdii iní-í sá ní naníhí tnáhá-ó vitna, chi yòhó ío váha xiní-n nchàa nacuáa quide ñáyiу isràél quídé cähnu-yu Yá Ndiòxí, te ío váha xiní-n nchaa tnúhu xíttnàhá-yu. Te vitna cundee iní-n

cundedóho-n iiⁿ úú tnúhu na cäháⁿ-í. Na cáchí tnúhu-í sá ñá ndàá ní quide-í nchaa sá cäháⁿ cue tée isràél.

Té Päblú cäháⁿ-dé nacuáa ní quide-dé cùtnàhá vátá túhá-gä-dé ichi Yá Ndiòxí

⁴ Te sa ñàha nchaa cue tée cùnuy núu ñáyiу isràél nacuáa ní quide-í ñuú-í ndihí ñuú Jerusàlén cùtnàhá ní cuu landú-í. ⁵ Te mee-güedé náhá-güedé sá ndèé lîhli-í ní chitnahá-í cue tée cùu fariséú. Te núu cuiní-güedé cäháⁿ-güedé sá tée fariséú cùu-í àdi ñáhá dico nchaa-güedé sa ñàha-güedé sá cué tée-áⁿ ní chitnahá-í. Te cue tée cùu fariséú-áⁿ io cuiní-güedé cada-güedé nchaa nacuáa nchicúⁿ nihnu ñáyiу quidé-yu. Te yúhú nchaa sá nchicúⁿ nihnu-yu quidé-yu-áⁿ ní quide-í. ⁶ Te vitna ndècu-í iha, te cäháⁿ-n núu váha-ni quide-í àdi ñáhá, chi cue tée-áⁿ téé ñàha-güedé cuéchi xii-í cuéndá sá sàndáá iní-í sá ndótó nchàa ñáyiу ní xíhí. Te diu-ni ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii nchaa ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. ⁷ Te nchaa ñáyiу-áⁿ xíndetú-yu nduu ndòto ñáyiу ní xíhí ní cùu. Te diu-ni ducaⁿ ndètu nchaa ñaní tnáhá-ó ndècu ñuyíú-a ndéé vitna, te xiáⁿ núu cuéi nduu cuéi niú cäháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí. Te sá sàndáá iní-í núu xiáⁿ ní cäháⁿ-í, te tée ñàha cue tée isràél cuéchi xii-í. ⁸ ¿Te ná cuéndá nchòhó cue tée isràél ñá túú cuiní-ndó quindáá iní-ndó sá dandòto Yá Ndiòxí nchaa ñáyiу ní xíhí? —cáchí té Päblú xáhaⁿ-dé.

Té Päblú cání-dé cuéndú sá ní xóo chihi-dé ñáyiу sàndáá iní tnúhu Jésús vecaá

⁹ Te ní xáhaⁿ tucu té Päblú:

—Ndéé dàvá-áⁿ ní quide úhú-í ñáyiу sàndáá iní-xi tnúhu Jésús Yaá ní quee ñuú Nazàrét, te ní cäháⁿ-í sá váha-ni ní quide-í sá dúcáⁿ ní quide-í. ¹⁰ Te diu-ni ducaⁿ ní quide-í ñuú Jerusàlén. Te cue dútú cúnùu ní taxi-güedé iiⁿ tutú cuéndá tnii-í ñáyiу ní sàndáá iní tnúhu Jésús, te väi-yu ní chihi-í vecaá. Te òré ní cäháⁿ-güedé sá cähnu-yu-áⁿ, te tnáhá-í ní cäháⁿ-í sá cùu cähni ñàha-güedé xií-yu. ¹¹ Te titná xito ní sáháⁿ-í nchaa veñúhu ñáyiу isràél, te ní cani-í-yu te ní xáhaⁿ-í sá dáñä-yu ichi Jésús. Te cuéndá io ní cudeéen-í núu-yu, xiáⁿ ní sáháⁿ-í nchaa ñuú xícá ní sánundúcù-í

dava-gá ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá cuèndá dandòho ñaha-güedé xií-yu.

*Té Päblú càháⁿ tucu-dé násá ní cuu ní tuha-dé ichi Yá Ndióxi
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)*

12 Te cuèndá xiáⁿ ní xica tucu-í cuáháⁿ-í ñuu Dàmascú, néhe-í tutú ní taxi cue dútú cúnùu cuáháⁿ, cuèndá sá ndácù-í tniiⁿ-í nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jésus ní cùu. 13 Te òré caúxúu nduu ñùhu-í ichi cuáháⁿ-í, te uuⁿni ní quee ñuhú andiu ní dáyèhé-xi ndéé ñúu nútñiiⁿ-í ndihí cue téé ndèca tnaha ndihí-í, te níhi-gá ní dáyèhé-xi dàcúúxí nchicanchii. 14 Te nchaa-ndí ní nduá-ndí ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-í càháⁿ iiⁿ sá càháⁿ tnúhu ñáyiu Isràél, te càchí-xi: “Yohó Sàulú, ¿Ná cuèndá cùú ühú iní ñáhá-n xii-í dándòho ñaha-n? Te ío dàndoho-n mee-n, chi dàtná cuìní-n quide ndicutu quide-n chi quiti-áⁿ òré cùxi-güedé-di pùyá te sáha-di patàdá núu-xi, te sá dúcáⁿ quide-di te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yohó chi ñá túu sàndáá iní ñáhá-n xii-í”, càchí sá ní càháⁿ-áⁿ. 15 Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cùú yohó sá ní càháⁿ-áiⁿ?”, xáhaⁿ-í. Te càchí sá càháⁿ-áⁿ: “Yúhú cùu-í Jésus Yaá cùú ühú iní-n”, duha ní cachí sá càháⁿ-áⁿ. Te xiáⁿ ní cutnùnì iní-í sá Jésus càháⁿ. 16 Te ní cachí-gá: “Ndacuíní-n chi yúhú càháⁿ-í chi cuìní-í quíhíⁿ-n càda-n chiuⁿ-í, chi quíhíⁿ-n càháⁿ-n núu ñáyiu nàcuáa ní cuu ní xiní ñáhá-n xii-í vitna, te quixi tucu-í càháⁿ ndihí ñaha-í xii-n, te cùñaha-n xii-í ñáyiu nàcuáa càháⁿ-í. 17 Chi cuìní-í quíhíⁿ-n càháⁿ-n tnúhu-í núu ñáyiu Isràél ndihí núu ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu Isràél, te coto ñaha-í xii-n cuèndá vá càhní ñáhá-yu xii-n. 18 Te cuìní-í quíhíⁿ-n cùñaha-n xii-í ñáyiu sá dáñä-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndècú-yu, te tuhá-yu ichi vähá cuèndá vá quíndáá iní-yu cadá-yu sá càháⁿ yucu ñävähá, te quindáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi. Te núu na quíndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te cada càhní iní-í nchaa cuéchi-yu, te naníhí tähú-yu ndihí dava-gá ñáyiu sa ní xócuñí nchaa sá cuèhé sá dühá ní xíndecu iní-yu”, duha ní cachí-gá xii-í —cachí té Päblú xáhaⁿ-dë xii té Àgripá téé yìndaha nacióⁿ Isràél.

Té Päblú quídë-dë nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Jésus cada-dé

19 Te ní xáhaⁿ tùcu té Päblú xii té Àgripá:

—Ñá túu dàña ndee-í quídë-í nchaa nàcuáa ní càháⁿ Jésus òré ní càháⁿ-gá andiu. 20 Te díhna-gá ñáyiu ñuu Dàmascú ní càháⁿ-í tnúhu-gá núu-yu, te ní xáhaⁿ-í xií-yu sá dáñä-yu nchaa sá cuèhé sá dühá quídë-yu, te càháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxi, te cadá-yu mee-ni sá vähá cuèndá cutnùnì iní dava-gá-yu sá ní dáñä-yu nchaa sá ñà túu vähá ní xóo cadá-yu. Te ducaⁿ-ni ní xáhaⁿ-í xii ñáyiu ñuu Jerusàlén ndihí ñáyiu níhií nacióⁿ Isràél ndihí nchaa ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu Isràél. 21 Te cuèndá sá dúcáⁿ ní càháⁿ-í núu ní tniiⁿ ñaha cuè téé Isràél xii-í cùtnahá ní sáháⁿ-í veñúhu càhní sá io cùnuu cahni ñaha-güedé ní cùu. 22 Te diu-ni mee Yá Ndióxi ní chindee ñáhá-gá xii-í núu ndècu-í iha tnàví càháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-ni tnúhu-gá càháⁿ ndihí-í nchaá-yu, cuéi ñáyiu cuica, te cuéi ñáyiu ndähú. Te ndíi Moisés ndihí dava-gá cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní càháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-í nchaa-ni nduu. 23 Te cue téé-áⁿ ní cachí-güedé sá Crístu Yaá tendaha Yá Ndióxi quixi ñuyíú-a ndoho tnahá-gá, te cuú-gá, te dàtnùnì ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyiu ní xíhí ndotó-yu núu na sáá nduu chi ducaⁿ càda-xi ní cachí méé Yá Ndióxi. Te cuèndá sá dúcáⁿ ní ndoto-gá, xiáⁿ cùtnùnì sá cùú nàñihí tähú ñáyiu, cuéi ñáyiu Isràél, te cuéi ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu Isràél. Te dàtná-ni nduu tnúhu ní càháⁿ cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha-áⁿ, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ yúhú tucu —cachí té Päblú xáhaⁿ-dë.

Té Päblú xáhaⁿ-dë xii té Àgripá sá quíndáá iní-dë tnúhu Jésus

24 Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ té Päblú, te ní càháⁿ níhi té Fèstú, te xáhaⁿ-dë:

—Päblú, jío lùcú càháⁿ-n! Cuèndá io vái ní dàcuahá-n, núu xiáⁿ ndadá lùcú ñáhá-xí xií-n —cachí-dé xáhaⁿ-dë.

25 Te ní xáhaⁿ té Päblú:

—Ñáhá, vá dúcáⁿ càháⁿ-n chi ñá díú sá lùcú-í duha càháⁿ-í, chi tnúhu ndáá càháⁿ-í.

26 Te té Àgripá-a sa nàha-dé ndihí nchaa ñáyiu Isràél nàcuáa ní cuu, chi sa ní níhi-dë tnúhu ndihí dava-gá-yu nàcuáa ní càháⁿ-í,

núu xíǎn cútih-i-cáhánd-dé —cáchidé xáha-dé xii té Fèstú.

27 Te ní xáha-dé xii té Àgripá:

—Yúhú sa xìní-sá sàndáá iní-n tnúhu ní chídó tnúní cue téé ní xoo cáhánd tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha —cáchidé xáha-dé.

28 Te ní xáha-dé tél Àgripá:

—¿Quide-n cuendá sá iiⁿ ū tnúhu ní cáhánd te quindáá iní-i tnúhu Jèsús cáhánd-ña? —cáchidé xáha-dé.

29 Te ní xáha-dé tél Päblú:

—Cuéi vitna te cuéi ndéé cuéé-gá dico cuiní-i sá dàcuitíi sá quindáá iní-n tnúhu Jèsús. Te diu-ni ducaⁿ xícáⁿ táchu-i núu Yá Ndiòxí sá ncháá ñayiu ndècu ndih-i-o iha quindáá iní-yu tnúhu-gá dàtná cuiní-n ní quide yúhú, ducaⁿ càdá-yu. Dicó-ni sá núu vá quíhíⁿ-ni-yu vecaá dàtná cuiní-n ndòho yúhú —cáchidé xáha-dé xii té Àgripá.

30 Te sátá dúcáⁿ ní cáhánd-dé, te ní ngúnutníi té Àgripá téé yíndaha nacióⁿ Isràél, ndih-i té Fèstú téé cùu gobiernú, ndih-i tá Berènicé ndih-i dava-gá ñayiu xinucóo yatni. **31** Te ní tnahá-yu ndèca tnahá-yu cuáháⁿ iiⁿ xio. Te ní xítnahá-yu:

—Tée-ǎn ñá túu ná cuéchi ni quide-dé núu chihi ñaha-güedé vecaá àdi cahni ñaha-güedé —cáchidé xítnahá-yu.

32 Te té Àgripá ní xáha-dé xii té Fèstú:

—Cuéchi mee-dé chi ní cachidé sá quítnahá-dé té Cèsár, xíǎn núu ndih-i tucu-dé vecaá, te núu ñá túu dúcáⁿ ní cáhánd-dé, te cacus-dé ní cùu —cáchidé xáha-dé xii té Fèstú.

27

Té Päblú cuáhánd-ñuú Ròmá

1-2 Te ní ndatnúhu-güedé sá quíhíⁿ té Päblú ndih-i bárcú nacióⁿ Italiá, te tnahá yúhú quíhíⁿ-i ndih-i-dé. Te tnahá iiⁿ téé nàni Aristarcú cuiní-dé quíhíⁿ ndih-i-dé, te cùu-dé téé níuú Tesálonicá, te níuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te ní sáha cuéndá-güedé té Päblú ndih-i iiⁿ ū-gá cue téé xíxihi vecaá ní queheⁿ cuéndá ñahá té Júliú téé cùu capitáⁿ, téé yíndaha nchaa sandadú nání Àugustú, te ní quée-dé nchaa-ndi bárcú níuú Adràmitiú. Te ní xica bárcú-áⁿ cuáhánd-ndi ndih-i-xi te cuita yáha-dé iiⁿ ū níuú yíndèhu distritú Àsiá quíhíⁿ. **3** Te nduu

tnéé ní quexio-ndi níuú Sìdón. Te ío vaha ní quide té Júliú, chi ní dáñá-dé ní quene té Päblú ní sáhánd-dé ní cáhánd-ndi cue téé ío vaha tnahá tnúhu ndih-i-dé nüu cudana cundahú iní ñahá-güedé cuáñaha-güedé nchaa sá xíní níuú-áⁿ dístritú Chìpré, te dístritú-áⁿ cáá cuádava xítí làmár, te xíáⁿ ñá túu cuéhé táchí ni yáha-dé. **4** Te dàtnùnì ní ndéé tucu-dé bárcú cuáhánd-ndi. Te ío níhi táchí te ñá ní dàñá-xi caca ndáá bárcú, te ní sáhánd bárcú ndéé yatni yuhu dístritú Cíliciá ndih-i yuhu dístritú Pànfiliá, te ní sáá-ndi ndéé níuú Mírá iiⁿ níuú yíndèhu dístritú Líciá.

5 Te ní quene téé cùu capitáⁿ cuándúcú-dé ingá bárcú, te ní níhi-dé iiⁿ bárcú téé níuú Alejàndriá, níhú ìchi-xi quíhíⁿ-xi nacióⁿ Italiá. Te ní ndicuaca ñaha-dé xii-ndi cuáhánd-ndi ní quée-ndi bárcú-áⁿ, te ní xica-xi cuáhánd-xi. **6** Te ío cuéé cuáhánd bárcú-áⁿ, cuéhé nduu ní xúhu-xi ichi, te yica-ni ní quexio-ndi yuhu níuú Nìdú, te ñá ní dàñá-gá táchí quíhíⁿ ndáá bárcú nüu ní xíco ndùu-xi. Te ní yáha-dé iiⁿ xio yuhu dístritú Crétá níuú ñá túu quene vihi táchí, te diu-ni cuádava tucu làmár cáá dístritú-áⁿ. Te ní yáha-dé yuhu níuú Sàlmón, te diu-ni Crétá yíndàha-xi níuú-áⁿ. **7** Te ní yáha-dé cuáhánd-ndi mee-ná níuú ràyá dístritú Crétá, te ío ní ndoho-ndi ní sáá-ndi iiⁿ xichi níuú nání Puèrtú Váha, yatni vii-ni-gá níuú Láséa.

8 Te ní yáha-dé cuáhánd-ndi mee-ná níuú ràyá dístritú Crétá, te ío ní ndoho-ndi ní sáá-ndi iiⁿ xichi níuú nání Puèrtú Váha, yatni vii-ni-gá níuú Láséa.

—Nchaa-ndo cùndedóho-ndo tnúhu na cáhánd-i-a. Ío úhú níuú na càda yica-o quíhíⁿ-ó ndih-i bárcú chi cuíta càrgá te cuíta bárcú, te cuu-ni iní-xi tnahá-ni mee-o cùu-ó chi cáhá-ó nüu na ngàunihnu-o xítí ndute —cáchidé xáha-dé xii-güedé.

9 Te téé cùu capitáⁿ ní ní sàndáá iní-dé tnúhu ní cáhánd téé Päblú. Dico tnúhu ní cáhánd téé dàcaca bárcú ndih-i xítohó-xi chi ní sàndáá iní-dé. **10** Te ñá ní tnahá iní-güedé Puèrtú Váha cuéndá sá ní tnahá yóo cùu-ó dàú táchí, te ñá túu dàhu vaha táchí xíáⁿ, níuú vái-güedé ní cuiní-güedé yáha-güedé

quíhíⁿ-güedé sáá-güedé ndéé ñuu Fénicé ní
cùu. Te yàcáⁿ cundecu-güedé yóó cùúⁿ
dăú táchí cuéi ñá túú càváha v̄hi, chi nchíí
nàcuáa yáha bárcú, te yàcáⁿ quihu táchí,
dico dăhu-gá. Núu xiáⁿ ndéé ndíácáⁿ nátacá
bárcú yóó cùúⁿ dăú táchí, te d̄iu-ni Créta
yíndáha-xi ñuu-áⁿ.

Nítùhú làmár cúúⁿ dăú táchí

13 Te duha ní quene nuu luha táchí, xíǎn ní sani iní-güedé sá ndácú-güedé quíhíⁿ-güedé, nuu ní natava-güedé caá ndètníi ndéé bàrcú, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní yáha-ndí yatni vií yuhu dìstrítú Crétá. **14** Te tnaa-ní ní cuu sá ní xica bàrcú, te duha ní cunuu dák táchí iiⁿ xio yuhu ñùú-áⁿ **15** te nchíta ichi cuáháⁿ bàrcú. Te ñá ní ndàcu-gá-xi quíhíⁿ ndáá-xi nàcuáa cuáháⁿ-xi ni cùu, nuu ní dáñá-ndí cuáháⁿ méé-nă bàrcú. **16** Te ní yáha-ndí iiⁿ ñuú nání Clàudá, te ñuú-áⁿ cáá cuádava xítí làmár. Te iiⁿ xio yuhu ñùú nuu ñà túú quène vihi táchí ní yáha-ndí, te bàrcú lihli sá nchícuⁿ sátá bàrcú cáhnú, chi ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí xítí bàrcú cáhnú. **17** Te sátá ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí bàrcú lihli, te ní ducuⁿ nuu-güedé yoho bàrcú cáhnú. Te ío ní yùhú-güedé sá yáha bàrcú ndéé nuu ñúhú cùchí yuhu ñùú Sírté, nuu xíǎn ní ndihí dóó nchítá díquí bàrcú ní nuu nehe-güedé, chi dóó-ăⁿ ío níhi chìndaha táchí, nuu xíǎn cuáháⁿ bàrcú iiⁿ xio. Te ní dáñá-güedé ñá túú-gă ní dàcaca-güedé, nuu cuáháⁿ méé-nă-xi ta chìndahá táchí cuáháⁿ. **18** Te ío níhi dáú táchí, te ñá ní cuìní tnàhí-xi yáha. Te nduu úú sá dúcáⁿ ñà túú-gă ní dàcaca-güedé bàrcú te ní ngüíta-güedé ní dágöyo-güedé sá nchídó-xí cuéndá cuìní-güedé nduu ñamá-xi. **19** Te nduu úní ní dängoyo-güedé nchaa ndachiuⁿ cánehe chiuⁿ-güedé xítí bàrcú. **20** Te cuéhé nduu ñá túú ní xiní-ndí ni chòdíní ni nchicanchii, chi ío níhi ní cuuⁿ dáú táchí, nuu ní caháⁿ-ndí sá vă cäcu-ndí, chi ndihí-ndí cahá ní caháⁿ-ndí.

21 Te ní cuu titní nduu ñá túú-gă xéxi-ndí, núu xiă̄n ní ngúnutnii té Päblú núú-güedě, te xăhaⁿ-dě:

—Quíndáá iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ-í, te cundecu nahi-o Crétá ní cùu. Te núu ni tníⁿ-ndo tnúhu-í, te vá dácuítia-o càrgá ndihí dava-gá ndàchiuⁿ ni cuu. ²² Te vá yuhú-ndó

chi vá cùú ni ²³ iñⁿ-ndo dico bàrcú chi cuíta.
Te nàha-ndo sá yùhú càháⁿ ndihí-i Yă Ndiòxí te quide-í nàcuáa càháⁿ-gá. Te diu-ni mee-gă ní techìluⁿ-gá ²⁴ iñⁿ espíritu xínú cuèchi núú-gă ní quixi, te ní cachí-xi xii-í: "Vá yùhú-n chi vá cùú-n, dico dacuití quíhíⁿ-n càháⁿ ndihí-n tě Cèsár. Te ni ²⁵ iñⁿ téé ndihí-n vă cùú, chi ío cùdíí iní ñahá Yă Ndiòxí xii-n", duha ní cäháⁿ espíritu xínú cuèchi núú-gă ní cachí tnúhu-xi xii-í. ²⁶ Núu xíáⁿ càchí tnúhu-í sá vă yùhú-ndó, chi sa cùtnuní iní-i sá cädá Yă Ndiòxí nàcuáa ní cäháⁿ espíritu xínú cuèchi núú-gă. Te mee táchí chindaha-xi bàrcú daquiⁿ-xi ndéé yuhu ndùte —cachí té Päblú xáhaⁿ-dë xii-güedé.

27 Te sa ní cuu sáhúnⁿ nduu sáhúnⁿ niú
sá ní ngüíta-xi cùuⁿ dáu táchí, te ná
túu-gă dácaca-güedé bàrcú, chi mee-ná
táchí tá chìndaha-xi barcú cuáháⁿ núú
ndute làmár Adriá. Te sátá ní cuu dava
niú, te ní quide cuéndá cue téé dàcaca
barcú sá tá cùyatni-güedé ñuhu yìchí.
28 Te ní chicuàhá-güedé ná daha-gá mètrú
néhé-xí sá cùnú xítí ndute cuéndá cutnùní
iní-güedé sá tá cùyatni-xi ndéé yuhu làmár,
te nèhe-xi ócó sáhúⁿ iiⁿ-ni-gá mètrú. Te
ní xica tucu bàrcú luha-gá, te dàtnùní ní
chicuàhá tucu-güedé, te xiáⁿ néhé-xí ócó
úsá-ni-gá mètrú. **29** Te ní yuhú-güedé sá
candaundee-xi cava, te ní quehenⁿ-güedé
cúmí caá náhnú sá nchicúⁿ yoho, te ní
dáquée-güedé xítí ndute ndàa sátá bàrcú,
te dàtnùní ní ngüíñí-xi ñá ní xìca-gá-xi,
te ní cuiní-güedé sá òré-ni túndaá ní cùu.
30 Te cue téé dàcaca barcú ní natava-güedé
bàrcú lìhli dàndée-güedé núú ndute ni cùu,
te ní cachí-güedé sá quihíⁿ-güedé ndàa núú
bàrcú dàquée-güedé úú-gá caá cuéndá cuita
candeé-xi bàrcú cáhnú cuéndá sá vă cácá-xí.
Te cuiní-güedé dandàhú-güedé dava-gá
nchúhú cue téé ñuhu ndihí-güedé bàrcú, chi
ní ndatnúhu-güedé sá cúnú-güedé ní cùu.
31 Te té Päblú ní xáhaⁿ-dë xii téé cùu capitáⁿ
ndihí dava-gá sandàdú:

—Te nūu na dàndóo ñaha cuè téé dàcacá
barcú cunu-güedé, te vá căcu-o —càchí-dé
xăhaⁿ-dě.

32 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-dě nǚu ní sáháⁿ
sandàdú ní xehndé-güedé yoho nchicúⁿ
bàrcú lǐhlí dágáúnìhnu-güedé xítí ndute
cuáháⁿ-xi.

³³ Te váha váha-ni ta tündaaá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ tě Páblú:

—Sa ní cuu sáhúⁿ nduu ná túú tnáhí xèxi-ndo sá ndihú iní-ndó. ³⁴ Te vitna yáchí-ndo, chi caxi-ndo cuéndá naníhí ndéé-ndo, te vá yuhú-ndo chi ná túú ná tnahá ni iiⁿ-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

³⁵ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé, te ní quehen-dé iiⁿ pàá, te ní ndacáⁿ táchú-dé núú Yá Ndiòxí, te núú-güedé nchaa-güedé ducaⁿ ní quide-dé, te dätnùní ní táchú-dé luha ní xexi-dé. ³⁶ Te ducaⁿ te dätnùní ní cuyii-güedé ní xexi-güedé nchaa-güedé. ³⁷ Te úú ciéndú únídico sáhúⁿ iiⁿ-ndí núhú bárcú núú tnahá té Páblú, te nchaa-ndí ní xexi ndihí-ndí-dé. ³⁸ Te ní xexi-ndí ní ndahá xítí-ndí. Te dätnùní ní ngüíta-güedé ní tava-güedé nchaa ngohnchi triú ní dängoyo-güedé xítí ndute cuéndá nduu ñamá-gá bárcú.

Ní dáhu bárcú xítí lámár

³⁹ Te sátá ní tündaaá, te ná ní cùtnuní-gá iní-güedé ndéé cúú-xí núú ní sáá-güedé, te ní xiní-güedé iiⁿ xichi núú ní xícó nduú luha yuhu lámár, te väi vihi cúchí dándáá-xí yuhu ndute, te xíáⁿ ná túú dàcandá víhi táchí ndute. Te ní ndatnúhu-güedé sá ndácú-güedé dacàca-güedé bárcú quíhíⁿ-xi ndéé núú núhú cùchí. ⁴⁰ Te xiáⁿ núú ní sáháⁿ-güedé ní xehndé-güedé nchaa yoho nchicúⁿ caá tacandéé bárcú ní ndoo xítí lámár, te ní nadatayá-güedé vitú sá dácuco-xi barcú, te ní nacata caa-güedé iiⁿ dóó díqui bárcú, te ta chindaha táchí cuáháⁿ yuhu lámár tá cùyatni-xi núhú yichí cuáháⁿ. ⁴¹ Te ndéecu iiⁿ xichi ní natacá víhi cùchí xítí ndute, te xíáⁿ ní ngüíndúxi nihnu bárcú-güedé, te ní cutii-xi xítí cùchí, te ná ní nihí-gä-güedé nàcuáa cada-güedé nene-xi. Te io níhi ní dácandá táchí ndute, te ní chúcú ndéé-xi ndàa sátá bárcú, te ní ndihí ní táchú-xí. ⁴² Te cue sandàdú ní xítñaha-güedé sá cáhní-güedé nchaa cue téé ní xíhi vecaá cuéndá sá vă quíhíⁿ-güedé núú ndute te cunu-güedé. ⁴³ Te téé cùu capitáⁿ ná ní dàña-dé cahni-güedé cue téé ní xíhi vecaá, chi ná ní cùndee iní-dé cahni-güedé tnahá té Páblú. Te ní xáhaⁿ-dë xii-güedé sá cué téé xícuu cada quíhíⁿ núú

ndute te na yáha-güedé ndute quene-güedé yuhu lámár. ⁴⁴ Te dava cue téé ná cùu càda, ní xáhaⁿ-dë nanducu-güedé vitú níi àdi vitú ní táchú sá ní xíhi bárcú, te núú xiáⁿ caundodo-güedé yáha-güedé ndute quene-güedé ndéé yuhu lámár. Núú duha ní cuu ní cácu-ndí nchaa-ndí.

28

Té Páblú ndécu-dë nūú Mältá cáá cuádava lámár

¹ Te sátá ní cácu-ndí ní nene-ndí nuhu yichí, te ní níhi-ndí tnúhu nàcuáa nàni núú núú ní sáá-ndí, te núú-áⁿ nání-xí Mältá, te càa-xi cuádava lámár. ² Te io quide víxíⁿ-xi cuéndá io cùuⁿ dáu. Te náyiu núú-áⁿ ní cundähú iní náhá-yu xii-ndí, ní dátnähá-yu núhú te ní cana náhá-yu ní sáháⁿ-ndí ní nacuídí-ndí. ³ Te té Páblú dátacá-dé nducú, te tnahá-ni iiⁿ cóó déé ní tní nihnu-dé-dí, te óré cuáháⁿ ndaha-dé chucu-dé núú núhú, te ní náni-dí cahni, te ní ndee-dí xítí nducú ní sánduú-dí ndaha-dé, te ní xexihaⁿ-dí xítí-dé. ⁴ Te nchaa náyiu ndéhé-yu sá tacandéé-dí ndaha-dé, te ní ngüíta-yu ní xítñähá-yu:

—Váa ndiyí ní sahni téé-a, te ná ní xíhi-dé lámár, te dacuitíí sá cùú-dé vitna, chi sa náha Yá Ndiòxí ná ní quide-dé nuyíú-a —cachí-yu xítñähá-yu.

⁵ Te té Páblú ní quidi-dé ndaha-dé ní ngaunihnu-di núú núhú, te ná túú tnahí ná ní cùu núú ní xexi-dí. ⁶ Te náyiu núú-áⁿ xíndéhé-yu núú daquíhíⁿ-xi chuhúⁿ àdi nduá-dé cuú-dé. Te naha ní xíndéhé náhá-yu núú nása cada náha-xi xítí-dé, te ná túú tnahí ná ní quide náha-xi, te ní xítñähá-yu:

—Váa ndiòxí cùú téé-a núú dàcáⁿ ná túú tnahí ná ní quide-xi ndaha-dé núú ní xexi cóó —cachí-yu xítñähá-yu.

⁷ Te yatni núú dúcáⁿ ní xexihaⁿ cōó-áⁿ cáá núhú xitu téé nàni Publiú, te téé-áⁿ táxi tnùní-dé nihíi núú cáá cuádava xítí lámár núú ndécu-ndí nduu-áⁿ. Te io váha iní-dé chi ní cana náha-dé ní sáháⁿ-ndí ní xíndecu-ndí ní nduu vehe-dé. ⁸ Te tátá té Publiú-áⁿ cáá-dé cùhú-dé núhú-dé cahni, te tnahá-dé daxi. Te té Páblú ní sáháⁿ-dé núú cáá-dé, te ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiòxí, te ní

sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí tée cùhú-áⁿ, te ducaⁿ-ni ní quide-dé, te ní ndúha téé cùhú-áⁿ. ⁹ Te sátá dúcáⁿ ní quide té Päblú, te ní quixi nchaa ñayiu cùhú núú ndécú-ndí, te ní quide tátna ñaha té Päblú xií-yu te ní ndúha-yu. ¹⁰ Te òré ndécú-ndí xíáⁿ, te väi sá ní taxi táchú-güedé, te òré ní xica-ndí ní taxi tucu-güedé nchaa sá xíní ñuhu-ndí ichi.

Té Päblú ní quexío-dé ñuú Ròmá

¹¹ Te yàcáⁿ ní xíndecu-ndí úní yóó, te sa ndècu iiⁿ barcú téé ñuú Alejàndriá òré ní quexío-ndí, te ní xíndecu-xi nihí yóó cùúⁿ dákú táchí. Te núú-xi càndodo sandú sá dánani-güedé Càstór ndihí sàndú sá dánani-güedé Pölx, te xítí bàrcú-áⁿ ní quée-ndí cuaháⁿ-ndí. ¹² Te ní quexío-ndí ñuú Siràcusá, te yàcáⁿ ní xíndecu-ndí úní nduu. ¹³ Te ní xica tucu bàrcú cuaháⁿ-xi, te ní quexío-ndí ñuú Règiú. Te nduu tnéé duha ní quene nuu táchí. Te ní xica bàrcú cuaháⁿ-xi, te ndéé nduu úú ní quexío-ndí ñuú Pùteolí. ¹⁴ Te yàcáⁿ ní naníhí tnahá-ndí ndihí ñayiu sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní cachí-yu sá cùndècu-ndí úná nduu, núú xíáⁿ ní xíndecu-ndí úná nduu ndihí-yu. Te ní xica tucu bàrcú cuaháⁿ-xi, te ní quexío-ndí ñuú Ròmá. ¹⁵ Te ñayiu ròmá ñayiu sàndáá iní tnúhu Jèsús, ní nihí-yu tnúhu sá cuaháⁿ-ndí, te ní quixí-yu ní quixi tnahá ñahá-yu ichi. Te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Fòrú Ápiú, te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Úní Tàbernás. Te òré ní xiní té Päblú nchaa ñayiu véxi tnahá ñahá xíi-ndí, te ndee ndee ní cuu iní-dé, te ní ndacáⁿ táchú-dé núú Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ ní quidé-yu. ¹⁶ Te sátá ní quexío-ndí ñuú Ròmá, te cue téé cùchiuⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii té Päblú sá cùndècu diíⁿ-dé, te ní xíndee ñahá cuàa sandadú xii-dé.

Té Päblú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí ñuú Ròmá

¹⁷ Nduu úní sá ní quexío té Päblú, te ní cana-dé cue téé cùnuu núú ñayiu isràél ndécú ñuú Ròmá, te ní säháⁿ-güedé núú ndécú-dé, te ní xáhaⁿ-dé:

—Nchòhó cue téé isràél, càchí tnúhu-í sá ñà túú ná ní quide-í ni iiⁿ ñayiu cùtnahá ní xíndecu-í ñuú Jerusàlén. Te ñá túú ní

căháⁿ cuèhé-í sá quídé-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada cue ñaní tnahá-ó ní xíndecu ndéé sanaha, te ñá túú ná ní quide-í te ní tníi ñaha-güedé ní sáha cuèndá ñahá-güedé xii-í núú cuè téé ròmá, cue téé ndècu yacáⁿ. ¹⁸ Te cue téé-áⁿ ní ndúcú tnúhu-güedé nüu ndáá ndècuéchi-í, te ní cutnùnì iní-güedé sá ñá túú ná ní quide-í, te xíáⁿ cuìnì-güedé queñuhu ñaha-güedé xii-í vecaá ní cùu. ¹⁹ Te diú-ni cue téé isràél ñá ní dàña-güedé cácu-í, chi cuìnì-güedé sá cahñí ñaha cue téé ròmá, cue téé xíndecu yàcáⁿ xii-í ní cùu, te xíáⁿ nüu ní xáhaⁿ-í sá quixí-í caháⁿ ndihí-í té Cèsár cuèndá iha cada ndáá mée-dé cuèndá-í, te vá yóo iiⁿ tee-í cuéchi. ²⁰ Núu xíáⁿ ní cana ñaha-í xii-ndo cuèndá cunaha-ndo nàcuáa ní cuu. Te ní xáhaⁿ-í sá sàndáá iní-í sá ndótó ñayiu ní xihí, te diú-ni ducaⁿ càháⁿ dava-gá ñayiu isràél, te sá dúcáⁿ ní caháⁿ-í, te ní chihi ñaha-güedé vecaá, te xíndee ñahá-güedé ndéé vitna —càchí té Päblú xáhaⁿ-dé xii-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ñá túú tnahí tutú ní tèndaha cue téé distrítu Jùdeá quixi cuèndá-n. Te ní cuè téé isràél ñá túú ní quixí-güedé caháⁿ cuèhé-güedé cuèndá-n. ²² Te cuìnì-ndí cund-edóho-ndí násu cunduu tnúhu caháⁿ-n, chi sa ní nihí-ndí tnúhu sá nchaa xíchi io xícaháⁿ cuèhé-yu cuèndá nchaa ñayiu sàndáá iní tnúhu Jèsús —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Päblú.

²³ Te ní xáhaⁿ-güedé nduu cùyáchí-güedé te quixí-güedé cundedóho-güedé dava-gá cuèndú caháⁿ té Päblú. Te ní tnahá nduu ní ndatnúhu-güedé quihíⁿ-güedé núú quídé vèhe-dé, te väi-yu ní säháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu ní caháⁿ-dé, te nchàca nchaa ní caháⁿ ndihí-dé-yu. Te ní xáhaⁿ-dé xíi-yu sá ndii Moísés ndihí dava-gá cue téé ní xóo caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha ní chidó tnùnì-güedé núú tutú-güedé sá diú-gá tendaha-gá Crìstú quixi-gá ñuyíú-a. Te ní chidó tnùnì-güedé nchaa nàcuáa cada-gá, te diú-ni nàcuáa càháⁿ tutú-güedé cada Crìstú, te ducaⁿ ní quide-gá cùtnahá ní xica cuu-gá ñuyíú-a, núú xíáⁿ ní cutnùnì sá diú Jèsús cùú-gá Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a. Te núú quindáá iní-yu, te ndihíu ndaha ñaha Yá Ndiòxí

xíí-yu. ²⁴ Te davá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-dé, te davá-yu ñá túú ní sàndáá iní-yu. ²⁵ Te cuèndá sá ñä iiⁿ-ní tnúhu ni căháⁿ-yu, núu xíăⁿ cuìní-yu núhú-yu ni cùu. Te ní xáhaⁿ tě Päblú sá cündetu tnaá-yu căháⁿ-dé iñgá tnúhu, te xáhaⁿ-dě:

—Ní xáhaⁿ Espíritú Yă Ndiõxí xii ndíí Chàiá nàcuáá căháⁿ ndíí núú nchàa ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. Te ní căháⁿ Espíritú-gá iiⁿ sá ndàá ní xáhaⁿ-xi xii ndíí, te duha ní xáhaⁿ-xi:

²⁶ Quíhíⁿ-n te cúñaha-n xìi ñáyiu: Nchòhó mee-ni cündedóho-ndo tnúhu căháⁿ Yă Ndiõxí, dico ni vă tècú tnùní-ndo. Te cada-gá titní núú sá vă yőo tnähí ndàcu cada, dico ni vă cùtnùní iní-ndo nàcuáá ndùu sá cädá-gă, ²⁷ chi cuèndá sá io sàá iní-ndo, xíăⁿ ducanⁿ ñà túú sáha-ndo cuèndá násá cuáháⁿ tnúhu căháⁿ-gá, chi ñá cuìní-ndo cündedóho-ndo, te ni ñä sàndáá iní-ndo. Te ni ñä cuìní-ndo dàña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo cuendá xocàni-gá nchaa xíăⁿ iní-ndo, duha cúñaha-n xíí-yu.

Cächí Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xìi ndíí. ²⁸ Te na càchí tnúhu-í sá quíhíⁿ cue téé căháⁿ tnúhu Yă Ndiõxí căháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, chi ñáyiu isràél ñá túú cuìní-yu cündedóho-yu. Dico ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél chi cùdiiⁿ iní-yu cund-edóho-yu, núu xíăⁿ naníhí tähú-yu —cächí té Päblú xáhaⁿ-dě xií-yu.

²⁹ Te sátá ní ndihí cuèndú ní xáhaⁿ-dě, te ní ndeé-yu cuánuhú-yu ta ndàtnúhu-yu cuáháⁿ.

³⁰ Te úú cuíá ní xínu ní xíndecu té Päblú iiⁿ vehe ní cháhu-dé. Te ní xóo căháⁿ váha-dé ndihí nchaa ñáyiu ní xóo quíhíⁿ vehe-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ-dě sá ndihú ndaha ñàha Yă Ndiõxí xií-yu núu quindáá iní-yu tnúhu-gá, te vă yőo iiⁿ ni sàdí yuhu-dé. Te mee-ni tnúhu Xítohó Jesucristú ní căháⁿ-dé núú-yu.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUÍHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ RÒMÁ

*Té Pāblú cädüha-dé tutú quíhíⁿ ndaha
ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuú
Rómá*

¹ Yúhú té Pāblú xínú cuèchi-í núú Xítohó Jesucristú, chi mee Yă Ndiōxí ní cachí-gá sá cùu-í ⁱⁱn tée caháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu, te tnúhu-gá cùu-xí tnúhu sá caháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó, núú díu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xícá cùu-í caháⁿ-í tnúhu-gá.

² Te ndéé sanaha ní cachí Yă Ndiōxí sá dàcuittí sàá nduu ngündecu ndihí ñáyiu tnúhu-gá. Te ducaⁿ ní xáhanⁿ-gá xii cue tée ní caháⁿ tnúhu-gá dàvá-áⁿ ní chídó tnùní-güedé núú tutú-gá. ³ Te tnúhu-gá sá caháⁿ-í-a caháⁿ-xi díu-ni cuéndá Xítohó Jesucristú Yaá cùu Déhe-gá. Te Déhe-gá-áⁿ cùu-gá ⁱⁱn ñáyiu, te cùu-gá ñaní tnáhá ndíi Dàvií. ⁴ Te cùu-gá Yaá ñá túú tnáhí cuéchi-xi. Te ní xíhi-gá te ní ndoto-gá, te xíⁿ cùtnùní iní-ó sá cùu-gá Déhe Yă Ndiōxí, te ío cahnu cuu-gá. ⁵ Te díu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní nduu tähú-í núú Yă Ndiōxí sá caháⁿ-í tnúhu-gá núú cué ñáyiu ñuyíú-a cuéndá quíndáá iní-yu tnúhu-gá te canchicúⁿ nihnu-yu cadá-yu nchaa nàcuáa caháⁿ-xi, te ducaⁿ io cuu cahnu-gá. ⁶ Te tnáhá nchòhó cùu-ndó ñáyiu sa nchicúⁿ nihnu quíde-ndo nchaa nacuáa caháⁿ tnúhu-áⁿ, chi ní cachí Yă Ndiōxí sá nchòhó tnahá tnúhu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú.

⁷ Te nchòhó ñáyiu xíndecu ñuú Rómá, ñáyiu ío cùu iní ñáhá Yă Ndiōxí, cädüha-í tutú-a daquixi-í ndaha-ndo. Te díu-ni nchòhó cùu-ndó cué ñáyiu ní cachí Yă Ndiōxí cada ndáá cundecu-ndo nùú-gá. Te xícáⁿ tähú-í núú Tátá-ó Dütú Ndiōxí ndihí núú Xítohó Jesucristú sá io na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduu-gá ná càda te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Té Pāblú cùnni-dé quíhíⁿ ngoto-dé cue
ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuú
Rómá*

⁸ Te díhna nuu-gá càchí tnúhu-í xii-ndo sá io ndàcáⁿ tähú-í núú Yă Ndiōxí cuéndá sá io sàndáá iní-ndó-gá, te nchaa ñáyiu nihí-yu tnúhu sá dúcáⁿ quíde-ndo. Te Xítohó Jesucristú dáyáha-gá nchaa tnúhu caháⁿ-í núú Yă Ndiōxí. ⁹ Te ndí tnahá òré caháⁿ ndihí-í Yă Ndiōxí ducaⁿ-ni xícáⁿ tähú-í núú-gá cuéndá-ndo, te mee-gá náhá-gá sá caháⁿ ndáá-í, te díu-ni núú-gá xínú cuèchi-í ní yúhú ní iní-í, chi caháⁿ-í nàcuáa ní quide Déhe-gá Xítohó Jesucristú cuéndá naníhí tähú-ó. ¹⁰ Te xícáⁿ tähú-í núú Yă Ndiōxí sá núu mee-gá ná càchí te sáá ⁱⁱn nduu quíxi coto ñaha-í xii-ndo. ¹¹ Chi ío cùnni-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo dànehé ñáhá-í ⁱⁱn úú tnúhu nàcuáa ío-gá chindee ñáha Espíritu Yă Ndiōxí xii-ndo, te ducaⁿ io-gá cuita nducu ndée-ndo cada-ndo nchaa nacuáa cùnni-gá. ¹² Te ío chí ná cuáha tnáha-o tnúhu ndee iní cundecu-o íchi-gá, chi nchòhó ndihí yúhú ío sàndáá iní-ó-gá.

¹³ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá dúcáⁿ-ní io sàni iní-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo. Te cùnni-í sá òré quíxi coto ñaha-í xii-ndo, te vá cuíta chìuⁿ quíxi-í dàtná quídè-í òré sàngoto-í nchaa ñáyiu dava-gá ñuú ñá túú xíta chìuⁿ-í chi ío váha sàhúuⁿ-yu tnúhu caháⁿ-í, dico ñá ndácù-í quíxi-í quíxi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁴ Te yúhú yídíqui-í caháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchàa ñáyiu caháⁿ tnúhu gríégú, ndihí núú nchàa ñáyiu caháⁿ dava-gá núú tnúhu, ndihí núú nchàa ñáyiu túha, ndihí núú nchàa ñáyiu ñá túú túha. ¹⁵ Te cuéndá sá dúhá yídíqui-í caháⁿ-í tnúhu-gá, xíⁿ io cùnni-í danèhé ñáhá-í xii nchaa nchòhó ñáyiu ñuú Rómá nàcuáa ndùu tnúhu sá caháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó.

Ío cùnnu tnúhu Xítohó Jesucristú

¹⁶ Te yúhú ñá túú tnáhí cùcahaⁿ núù-í caháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú, chi cùu-xí tnúhu ío cùnnu, chi Yă Ndiōxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu na quíndáá iní-xí tnúhu-áⁿ te naníhí tähú-yu. Te ní cachí-gá sá díhnanuu-gá ñáyiu isràél ngündecu ndihí-í tnúhu-áⁿ te dàtnùní ngündecu ndihí ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. ¹⁷ Te tnúhu-áⁿ dànèhé ñáhá-xí xii-o sá cùdù-o núú Yă Ndiōxí te núú mee-ni sá quíndáá iní-ó-gá

dàtná càháⁿ-xi núú tutú-gá núú càchí-xi: "Nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xì Yá Ndiòxí cùdiú-yu núú-gă, te ndècu ndihí ñahá-yu xii-gá", duha càchí-xi núú tutú-gá.

Nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú ndècuéchi-yu

¹⁸ Te ndéé andiu tèndaha Yá Ndiòxí sá ùuhú quixi sá cùú-xí nchàa ñáyiu ñá túú quide ndáá núú-gă, ñáyiu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te cuèndá nchaa sá quídé-yu-áⁿ xiáⁿ ñá túú cuìní-yu tniiⁿ-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí cuèndá cuu-xi iiⁿ sá vähä sá cùú-xi-yu. ¹⁹ Te cuéi ducaⁿ quidé-yu dico cùtnuní ndáá iní-yu nàcuáa ndùu sá sání iní Yá Ndiòxí ndihí nàcuáa ndùu sá quídé-gă dàtná cùtnùní iní nchaa dava-gá-yu, chi diu-gá dánèhé ñahá-gă xií-yu. ²⁰ Te ni vă ndácú-ó quiní núú-ó násä càa-gá, te ni vă ndácú-ó quiní-ó násä càa iní-gá, te ni vă ndácú-ó quiní-ó násä quide-gá táxi tnùní-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te cuéi ducaⁿ dico ndéé cùtnähá ní ngáva ñuyíú ní ngüíta nchaa ñáyiu tècú tnùní váha-yu nàcuáa ndùu sá sání iní-gá ndihí nàcuáa ndùu sá quídé-gă te ducaⁿ tècú tnùní-yu cuèndá nchaa sá ni cadúha-gá ndéhë-yu ió ñuyíú-a, núu xiáⁿ vá càchí-yu sá ñà túú cuéchi-yu. ²¹ Te cuéi ducaⁿ ní cutnùní iní-yu cuèndá Yá Ndiòxí dico ñá túú cuìní-yu canehé-yu sá yíñuhu núú-gă nàcuáa tàú-xi cunduu. Te ni ñà túú cuìní-yu ndacáⁿ táhü-yu núú-gă cuèndá nchaa sá vähä quide ñaha-gá xií-yu, chi mee-ni nchàa sá ñà túú védana nàndihí ñuhu iní-yu. Te quidé-yu dàtná quidé iiⁿ ñáyiu ñá túú ndècu ndihí nchaa sá xìní tnùní-xi. Te uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá quidé-yu cuáháⁿ. ²² Te càchí-yu sá cùú-yu ñáyiu io váha sàá sá xìní tnùní-xi dico ñá ndàá, chi cùú-yu ñáyiu io niiⁿ diquí-xi. ²³ Te ñá túú cuìní-yu caháⁿ-yu sá io càhnu cuu Yá Ndiòxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú, chi da nchaa sá ni cadúha mée-yu quide cahnú-yu. Te ní cadúha-yu nchaa sá nàhá ñáyiu ñá túú cùdiiⁿ ndècu ñuyíú-a. Te ní cadúha-yu sá nàhá quíti ndàva, ndihí sá nàhá quíti sàcuíta ñuhu mee-xi, ndihí sá nàhá nchaa dava-gá quíti, nchaa xiáⁿ quidé càhnú-yu.

²⁴ Te xiáⁿ nüu ní dáñá Yá Ndiòxí quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu. Te

xiáⁿ io quide ndihí tnahá-yu sá cuèhé sá dúhá sàcúú-xí yíqui cuñú-yu. ²⁵ Te ducaⁿ quidé-yu chi ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí. Te mee-ni tnúhu ndehnde sàndáá iní-yu, te nèhé-yu sá yíñuhu núú dàva sá ni cadúha-gá ió ñuyíú-a ndihí dava sá ndéé andiu te quide cahnú-yu, te ñá túú càchí-yu sá mée-gă ió càhnu cuu-gá, dico mee-gă xíní ñuhu-xi caháⁿ-yu sá io càhnu cuu-gá ni caa ni quíhiⁿ. Te ndáá ndisa sá io càhnu cuu-gá.

²⁶ Te sá dúcáⁿ ñà túú quide váha-yu núu xiáⁿ ní dáñá-nä Yá Ndiòxí quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní mée-yu. Te dava ñáyiu dihí càháⁿ ndihí tnahá-yu ndi mée dihí-yu te ñá túú quidé-yu nàcuáa ní nduu táhü-yu cadá-yu. ²⁷ Te diu-ni ducaⁿ xíquide dava cue téé chi sàni cuehé sání dùha iní-güedé sá cùú-xí yíqui cuñú-güedé ndi mée tnaha téé-güedé, chi càháⁿ ndihí tnaha ndi mee-güedé te ñá túú quide-güedé nàcuáa ní nduu táhü-güedé cada-güedé, te sá dúcáⁿ quide-güedé te ñá túú tnahí cùu váha iní-güedé ndécú-güedé, te ducaⁿ tnahí tàú-xi ndoho-güedé cundecu-güedé.

²⁸ Te ñá túú tnahí ñuhu iní-yu Yá Ndiòxí nüu xiáⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá nìhnu ñaha-gá xií-yu sàni cuehé sání dùha iní-yu, te quidé-yu nchaa sá ñà túú tàú-yu cadá-yu. ²⁹ Te nchaa núú sà cuèhé sá dúhá cùnuu quidé-yu. Te cue téé càháⁿ ndihí-güedé ñáyiu dihí te ñá diú ñàdihí-güedé cùu-yu. Te diu-ni ducaⁿ xíquide cue ñáyiu dihí chi càháⁿ ndihí-yu cue téé te ñá diú yíiⁿ-yu cùu-güedé. Te mee-ni sà ñà túú vähä quidé-yu sá cùú-xí tnaha ñáyíú-yu, te xìhó-yu cundecu ndihí-yu sá ndécú ndihí dava-gá tnaha ñáyíú-yu, te io sàni cuehé sání dùha iní-yu sá cùú-xí tnaha ñáyíú-yu, te io cuédú iní-yu, te sàhni tnahá-yu, te io plétú-yu, te dàndahú tnahá-yu, te cùu úhú iní-yu cue tnaha ñáyíú-yu, te io yití yùhú-yu. ³⁰ Te càháⁿ cuèhé-yu cuèndá nchaa dava-gá tnaha ñáyíú-yu, te cùu úhú iní-yu Yá Ndiòxí, te xio xio cuìní-yu cunuu tnúhu-yu, te mee-ni sàni iní-yu sá io váha cunduu-yu, te io quide cahnú-yu mée-yu, te io sàni iní-yu sá cädá ühú-yu tnaha ñáyíú-yu, te ñá túú sàndáá iní-yu ni tätä-yu ni nänä-yu. ³¹ Te ñá túú

tècú tnùní-yu sá văha, te ñá túú quìdé-yu iiⁿ sá càháⁿ-yu, te ñá túú cùu iní-yu ní ñáyiу cùu ndí meé-yu, te ni dàva-gá tnàha ñáyiú-yu, te ñá túú quìde cahnu ini-yu iiⁿ sá cùmání nüú tnáhă-yu, te ni ñà túú cùndahú iní-yu tnàha ñáyiú-yu. ³² Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiу ducaⁿ xíquide quíhíⁿ-yu nüú ùhú nüú ndàhú. Te xìní-yu sá Yá Ndiòxí daquíhíⁿ ñáhá-gă xií-yu nüú ùhú nüú ndàhú sá dúcáⁿ quìdé-yu, dico uuⁿ-gá quídé-yu chi váha-gá cùú iní-yu cue ñáyiу quìde datná quídé mèé-yu.

2

Yá Ndiòxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiу ndècu ñuyíú

¹ Te nchòhó ñáyiу càchí sá yo ndècu cuéchi dava-gá ñáyiу tnàhá-ndó yo ndècu cuéchi-ndo cuéchi nágá ñáyiу cùu-ndo, chi tnàhá-ndó quìde-ni-ndo nchaa nacuáa quìde dava-gá ñáyiу càchí-ndó ndècu cuéchi-xi, te sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó sá ndécú cuéchi ñáyiу-áⁿ te dàcaa-ndo cuéchi díqui-ndó chi tnàhá-ndó quìde-ndo datná quídé-yu. ² Te nchoo xìní-ó sá Yá Ndiòxí yo váha cùtnuní iní-gá nàcuáa cada ndáá-gá cuéchi iiⁿ iiⁿ nchoo ñáyiу ndècu ñuyíú-a, chi daquíhíⁿ-gá nchaa ñáyiу quìde nacuáa ní cäháⁿ-í nüú ùhú nüú ndàhú. ³ Te nchòhó ñáyiу iiⁿ-ni quìde ndihí ñáyiу càchí mèé-ndó sá ndécú cuéchi-xi dacuití sá ná chähü-ndo nüú Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁴ Te ñá túú cùu váha iní-ndó sá Yá Ndiòxí cùndahú iní ñáhá-gă xii-ndo, te ni ñà túú cùu váha iní-ndó sá yo cuiní-gá cada cahnu iní-gá nchaa sá ñà túú váha quìde-ndo, te ni ñà túú quìde cuendá-ndó sá Yá Ndiòxí quídé váha ñaha-gă xii-ndo cuèndá cuiní-gá sá nchòhó ndixi túu iní-ndó sá ñà túú quìde váha-ndo ndècu-ndo. ⁵ Te nchòhó cùú-ndó ñáyiу yo sáá iní-xi, chi ñá túú cuiní-ndó ndixi túu iní-ndó sá ñà túú quìde váha-ndo ndècu-ndo, te xíáⁿ nüú yo-gá tá cùu vai tnúndoho sá cùú-xí-ndó. Te na sáá nduu tnúhu ndòho tnúhu ndàhú te yo ndoho-ndo, chi Yá Ndiòxí cada ndáá-gá nàcuáa ndùu cuéchi-ndo. ⁶ Te dàvá-áⁿ cada ndáá Yá Ndiòxí nchaa nàcuáa ndùu nchaa sá ní quide iiⁿ iiⁿ ñáyiу ndècu ñuyíú-a. ⁷ Te nchaa ñáyiу nchicúⁿ nihnu-ni quìde mee-ni sá

văha, ñáyiу-áⁿ nduu tähü-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndiòxí ní caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ quìde váha-yu chi cuiní-yu sá Yá Ndiòxí cuu váha iní ñáhá-gă xií-yu, te cuiní tucú-yu nduu tähü-yu nüú yo váha càa ndecu Yá Ndiòxí cundecú-yu ní caa ní quíhíⁿ. ⁸ Te yo cùdéeé-gă nüú nchàá ñáyiу ñuhu iní mee-ni sá cùú-xí mèe-xi, te ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu ndáá chi mee-ni sá cuèhé sá dühá quìdé-yu. ⁹ Te nchaa ñáyiу ducaⁿ xíquide yo ndihí iní-yu. Te díhna-gá ñáyiу isràél ngüíta-xi ndohó-yu, te dätnùní ngüíta-xi ndoho nchaa ñáyiу ñá túú cùu ñáyiу isràél. ¹⁰ Te nchaa ñáyiу ní quide váha, te Yá Ndiòxí cada-gá te ngúndecú-yu nüú yo váha càa ndecu-gá, te cachí-gá sá ní quide váha-yu, te yo váha cuu iní-yu cundecú-yu. Te díhna-gá ñáyiу isràél ñáyiу ní quide váha ducaⁿ càda ñaha-gá xií-yu, te dätnùní ducaⁿ càda ñaha-gá xii ñáyiу ñá túú cùu ñáyiу isràél ñáyiу ní quide váha.

¹¹ Te ñá túú quìde cuendá-gá cuéchi náí ñáyiу cùú-yu. ¹² Te nchaa ñáyiу ndècu ndihí nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés, Yá Ndiòxí cada ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Te nchaa ñáyiу ñá túú ndècu ndihí tnúhu ní chidó tnùní ndí-áⁿ, Yá Ndiòxí vá cáda ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Dico nchaa ñáyiу quìde nandí sá cuèhé sá dühá dàcuití cuéchi nihnu-yu cuéchi ndècu ndihí-yu tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés ádi ñá túú ndècu ndihí-yu. ¹³ Te nchaa ñáyiу díco-ni sàcündedóho nchaa tnúhu ní cäháⁿ ndí Moisés te ñá túú tníⁿ-yu, ñáyiу-áⁿ ñà túú cùdiú-yu nüú Yá Ndiòxí, dico nchaa ñáyiу tníⁿ nchaa tnúhu ní cäháⁿ ndí, ñáyiу-áⁿ càchí Yá Ndiòxí sá cùdiú-yu nüú-gă, chi ñá túú-gă cuéchi-yu ndècu nüú-gă. ¹⁴ Te nchaa ñáyiу ñá túú ndècu ndihí tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés, te nüú quìdé-yu nchaa nàcuáa ní cäháⁿ ndí te cùu-xi iiⁿ sá sání tnàhí iní mèé-yu cadá-yu, te sá sání iní-yu-áⁿ cùú-xí iiⁿ tnúhu váha sá sánú ichi ñaha xií-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ quìdé-yu xíáⁿ cùtnuní sá sání iní-yu dätná càháⁿ tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés cada ñáyiу isràél, te yo váha cùtnuní iní-yu nchaa nàcuáa

quìdé-yu chi ndìxi túu iní-yu òré ñá túú quide váha-yu. ¹⁶ Te sáá nduu te Yá Ndiòxí cúnaha-gă xii Xítohó Jesucristú cada ndáá-gá nchaa cuéchi ñáyi, nchaa sá sání iní méé-yu ndùu yuhu, te cada-gá dàtná càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa naníhí táchú-ó, tnúhu sá dánèhé ñáhá-í xii-ndo.

Cuèndá ñáyi isràél ndihí cuèndá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés

¹⁷ Te nchòhó ñáyi isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndí mee-í, te càchí-ndo sá nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa tnúhu ní caháⁿ ndí Moísés nüu xíáⁿ ndécú vähä-ndo, te càchí-ndo sá io càhnu cuu-ndo sá ndécú ndihí-ndo Yá Ndiòxí. ¹⁸ Te cùtnuní iní-ndo nchaa nacuáa cuiní Yá Ndiòxí cada-ndo, te sá dúcáⁿ nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ xíáⁿ cùtnuní iní-ndo nchaa sá io-gá vähä xini ñuhu-xi cada-ndo. ¹⁹ Te càchí-ndo sá io vähä xiní-ndo cànuichi-ndo nchaa ñáyi, ñá túú cùtnuní iní-xi, te càchí tucu-ndo sá io vähä xiní-ndo ná canu ichi-ndo nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha. ²⁰ Te sànu ichi-ndo nchaa ñáyi ío níi díqui-xi, ndihí nchaa ñáyi vitna ta tècú tnùní nchaa sá vähä, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndihí-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés, te tnúhu-áⁿ cùu-xí tnúhu ndáá, chi sànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuáa cada-ndo. ²¹ Te nchòhó dàcuaha-ndo ñáyi nacuáa cadá-yu, te mee-ndo ná túú dàcuaha-ndo cada-ndo nchaa nacuáa táchú-xi cunduu, te xähaⁿ-ndo xíí-yu sá vă cùu dùhú-yu te mee-ndo dùhú-ndo. ²² Te dàcuaha-ndo-yu sá cuè téé vă cùu càháⁿ ndihí-güedé ñáyi dihí te nüu ñá díú ñàdihí-güedé cùu-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáyi dihí, vă cùu càháⁿ ndihí-yu téé te nüu ñá díú yíí-yu cùu-güedé. Te nchaa sá xähaⁿ-ndo vă cùu càda ñáyi te mee-ndo quide-ni-ndo, te xähaⁿ-ndo xíí-yu sá vă cánèhé-yu sá yíñuhu núú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-yu, te mee-ndo nèhé-gá quidé-ndo, chi dùhú-ndo nchaa sá ndécú vèñuhu. ²³ Te càchí-ndo sá io cùnuu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moísés, te ñá túú quide-ndo nchaa nacuáa ní caháⁿ ndí, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te dàquee táchú-ndo Yá Ndiòxí. ²⁴ Te quèe ndáá-xi nacuáa càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndiòxí nacuáa quide-ndo-áⁿ

núú càchí-xi sá ncháá ñáyi, ñá túú cùu ñáyi isràél càháⁿ cuèhé-yu cuèndá Yá Ndiòxí sá cuèndá-ndo.

²⁵ Te nchòhó ñáyi isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndí mee-í, te tnàhá-ndo ndècu ndihí-ndo señá níi-ndo, te váha-ni sá dúcáⁿ te nüu quide-ndo nchaa nacuáa ní caháⁿ ndí Moísés. Dico nüu ñá túú quide-ndo nchaa nacuáa ní caháⁿ ndí ña, te ñá túú nàndihí-xi sá cùu-ndo ñáyi isràél cuéi ndècu señá níi-ndo. ²⁶ Te nchaa ñáyi ñá túú ndècu ndihí señá níi-xi, te nüu quide-yu nchaa nacuáa ní caháⁿ ndí Moísés, te cùu-yu dàtná cue ñáyi ndècu ndihí señá níi-xi, chi quidé-yu nchaa nacuáa ní caháⁿ ndí. ²⁷ Te ñáyi ñá túú ndècu ndihí señá níi-xi, te nüu na càdá-yu nchaa nacuáa ní caháⁿ ndí Moísés, te ñáyi-áⁿ cachí-yu sá ñá túú quide ndáá nchaa nchòhó ñáyi ndècu ndihí señá níi-xi, chi ndècu ndihí-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí te ñá túú quide-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ²⁸ Te nchòhó ñáyi isràél, ñáyi nchicúⁿ nihnu-ni quide nchaa nacuáa ta quide tnahi-ndo véxi, ñá túú quide-ndo sá cùu-ndo ñáyi isràél, te mee-ndo ndècu señá níi-ndo dico ñá túú quide-ndo nacuáa táchú-xi cada nchaa ñáyi ndècu señá níi-xi, te mee-ni sèñá-áⁿ sähä-ndo níi-ndo te ñá túú quide-ndo nacuáa cuiní Yá Ndiòxí cada-ndo. ²⁹ Te nchaa ñáyi sàndáá ndisa iní-xi Yá Ndiòxí, ñáyi-áⁿ cùu ndisá-yu ñáyi isràél, te sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu chi Espíritu Yá Ndiòxí ducaⁿ ní quide-xi, dico ñá díú sá sähä-yu sèñá níi-yu dàtná ní cachí ndí Moísés. Te ñáyi-áⁿ cùu vähä iní ñáhá Yá Ndiòxí xíí-yu cuéi ñá túú càháⁿ vähä tnàha ñáyi-áⁿ cuèndá-yu.

3

¹ Te sá dúhá càháⁿ-í te io dava ñáyi quesähä-yu sá níi cùu ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél ndihí nchoo ñáyi isràél, te quesaha tucu-yu sá níi quide tucu-xi cuéi na cuäha àdi vă cuäha sèñá níi-yu.

² Dico yúhú càchí-í sá ncháá ñáyi isràél io-gá cùnùú-yu, chi io titní núú sá vähä ní quide ñaha Yá Ndiòxí xíí-yu, chi ní sähä-gă tnúhu-gá ndécú ndihí-yu. ³ Te davá-yu ñá túú cuiní-yu cada ndáá-yu, dico

ñá díú sǎ xiǎn te cùyica iní Yă Ndiōxí ñá túú quide ndáá-gá. ⁴ Dico ñáhá chi xìni ñuhu-xi sá nchaaá ñáyiú cada cuéndá-yu sá Yă Ndiōxí cùú-gă Yaá quídé ndáá cuiti, te cuéi nchaaá-yu na càchí-yu sá ñà túú quide ndáá-gá, dico mee-gă chi quide ndáá-ni-gá. Te núú tutú-gá càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ iin téé ní xíndecu ndéé sanaha xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-dě:

Yohó Dútú Ndiōxí, cùtnuní iní ñáyiú sá yo ndáá càháⁿ-n, te cùnuu nahi-ni tnúhu-n cuéi òré càchí ñáyiú sá ñà túú càháⁿ ndáá-n. Duha ní xáhaⁿ tée ndéé sanaha-äⁿ xii-gá càchí-xi núú tutú-gá.

⁵ Te cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide ñáyiú, xiǎn cùtnuní iní-yu sá Yă Ndiōxí cùú-gă Yaá ío váha quide ndáá, chi mee-gă ñá túú dùcaⁿ quide-gá. Te cuéi ducaⁿ dico vá cání iní-yu sá Yă Ndiōxí ñá túú quide ndáá-gá sá dándoho ñaha-gá xií-yu na sàá nduu, te núú ducaⁿ na càni iní-yu, te sàni iní-yu dàtná sání iní cue ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá. ⁶ Te vá dúcáⁿ càni iní-yu, chi núú Yă Ndiōxí ñá túú quide ndáá-gá ñá, te vá cùú càda ndáá-gá nchaa cuéchi cue ñáyiú ñuyíú-a te núú ducaⁿ.

⁷ Te núú yúhú ná càni iní-í càháⁿ-í iin tnúhu ndehnde, te sá tnúhu-äⁿ te cani tucu iní-í sá quídé càhnu-gá-í tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiōxí, te sá dúcáⁿ ná càháⁿ-í te cani tucu iní-í sá vă cùú càháⁿ Yă Ndiōxí sá ndécu cuéchi-í. ⁸ Te núú na càni tucu iní-í sá vaha-gá cada-í nchaa sá cuéhé sá dúhá cuéndá Yă Ndiōxí cada-gá sá vaha, dico ñá ndàá. Te ío ñáyiú càháⁿ cuéhé cuéndá-í te càchí-yu sá díú-ní dùcaⁿ dacuaha-í ñáyiú dico ñá ndàá sá dúcáⁿ dànehé-í-yu, te ñáyiú-äⁿ nacháhu-yu tnúhu càháⁿ-yu, chi ducaⁿ tàú-xi cunduu.

Nchaa ñáyiú ñuyíú-a ndècuéchi-yu

⁹ Te vitna càchí dava ñáyiú sá yo-gá cúnùu nchoo cue ñáyiú isràél dàcúúxi dàva-gá ñáyiú, dico yúhú càchí-í sá ñähá, te sa ní cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiú ndècuéchi-yu cuéi ñáyiú isràél te cuéi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁰ Te núú tutú Yă Ndiōxí càchí-xi:

Vá yoo iin quide ndáá,

¹¹ te ni vá yoo iin tècú tnùní tnúhu váha, te ni vá yoo iin nànducu nihnu Yă Ndiōxí.

¹² Chi nchaaá-yu ñá túú nchicúⁿ nihnu-yu ichi váha, te nchaaá-yu cùú-yu ñáyiú xíndecu neñùú sá cùú-xi Yă Ndiōxí. Te ni iin-yu ñá túú quide-yu iin sá vaha.

¹³ Te cada iní-ndó sá yúhú-yu cùu-xi datná cùú iin yaú núú yíndüxi ndiyi núú yo ndehe sàháⁿ, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yuhú-yu, chi ío càháⁿ cuéhé-yu, te mee-ni dàndahú-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu. Te cada iní-ndó sá vènenú cóó yíhí yùhú-yu chi mee-ni càháⁿ úhú-yu cuéndá tnàha ñáyiú-yu.

¹⁴ Te yo iní-yu càháⁿ úhú tnáhá-yu.

¹⁵ Te àúⁿ nă cuu àúⁿ nă xiaⁿ xisahni tnáhá-yu.

¹⁶ Te nchaa núú xícá cùú-yu quide úhú iní-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu nàcuáa ndihú iní ñáyiú-äⁿ.

¹⁷ Te ñá túú cuiní-yu cundecu ndihí tnàha vaha-yu.

¹⁸ Te ñá túú sàni iní-yu canehé-yu sá yíñùhu núú Yă Ndiōxí. Duha quide-yu càchí-xi núú tutú-gá.

¹⁹ Te cùtnuní iní-ó sá nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés cùú-xi cuéndá nchaa ñáyiú nchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu-äⁿ. Te tnúhu-äⁿ cùú-xi cuéndá sá vă yoo tnáhí cachí sá ñà túú cuéchi-xi, te ducaⁿ te nchaandi tühú ñáyiú cutnùní iní-yu sá ná cháhu-yu nchaa sá quidé-yu núú Yă Ndiōxí. ²⁰ Te ducaⁿ càda-xi chi ni iin ñáyiú vá càchí-ó sá vă cùndecu cuéchi-yu núú Yă Ndiōxí cuéndá-ni sá nchicúⁿ nihnu-yu nchaa tnúhu sá ní chidó tnùní ndí Moisés, te tnúhu-äⁿ càchí tnúhu-xi cuéndá-ni sá cùtnùní iní-ó sá ndécu-ó ichi cuehé ichi duha.

Te núú na quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú te naníhí tàhú-ó

²¹ Te vitna ní cutnùní iní-ó sá ñà díú sá càdá-ó nchaa nacuáa ní càháⁿ ndí Moisés cùdiu-o núú Yă Ndiōxí, chi mee-gă quidé cùdiu-o núú-gá. Te núú tutú ndí Moisés ndihí núú tutú cue téé ní xoo càháⁿ tnúhu Yă Ndiōxí ndéé sanaha càháⁿ-xi nàcuáa cada ñaha-gă xii-o vitna. ²² Te ducaⁿ cùdiu-o núú Yă Ndiōxí te núú na quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú. Te diu-ni ducaⁿ cùdiu nchaa ñáyiú ñuyíú te núú na quindáá iní ñähá-yu xii-gá, chi iin-ni cùu-o nchaa-o sá cùú-xi Yă Ndiōxí. ²³ Chi nchaaá-yu ndècu cuéchi-yu, chi ñá

ñ̄n-yu quidé-yu nàcuáa cäháⁿ Yă Ndiōxí sá cùú-yu ñáyiu quide váha. ²⁴ Dico Yă Ndiōxí ío váha iní-gá chi ní quide ñaha-gă xii-o ñ̄n sá vâha, chi dícó-ni ducaⁿ ní quide-gá nàcuáa vá cündecu-gá cuéchi-o nûú-gă, chi Xítohó Jesucristú ní satí níñí-gă te ní xíhí-gá, te ducaⁿ ní yáha-gá cuèndá sá vâ cündecu-gá cuéchi-o. ²⁵ Te Yă Ndiōxí ní taxi ndecu-gá Xítohó Jesucristú nûú ñáyiu ñuyíú-a, te ní xíhí-gá sá cuèndá nchaa yícá cuéchi-yu, te ducaⁿ ní cuu cuèndá sá ncháá ñáyiu na quindáá iní ñáhá xìi-gá te vâ náchahu-yu cuéchi-yu nûú Yă Ndiōxí. Te Yă Ndiōxí ní quide ndee iní-gá nchaa sá cuèhé sá dûhá ní quide cue ñáyiu ní xíndecu ndee sanaha. Te xiăⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú cuèndá cutnúní iní-ó sá Yă Ndiōxí cùú-gă Yaá ío váha quide ndáá cuëi ducaⁿ ní quide ndee iní-gá nchaa sá ní quide cue ñáyiu-áⁿ. ²⁶ Nûú xiăⁿ vitna ní cutnúní ndisa iní-ó sá quidé ndâá-gá, te quide-gá sá cuë ñáyiu vâ cündecu-gá cuéchi-yu nûú-gă, te nûú na quindáá iní-yu Xítohó Jesucristú.

²⁷ Te vitna vâ càchí-ó sá io cähnu cuu-o cuendá sá ñà túú-gă cuéchi-o ndècu nûú Yă Ndiōxí, te ducaⁿ ñà túú-gă cuéchi-o ndècu nûú-gă cuèndá sá sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díú sá cuèndá nchaa tnúhu ní cäháⁿ ndíi Moisés. ²⁸ Te cùtnuní iní-ó sá ndêda-ni càa ñáyiu vâ cündecu-gá cuéchi-yu nûú Yă Ndiōxí te nûú na quindáá iní-yu Xítohó Jesucristú cuëi ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní cäháⁿ ndíi Moisés àdi ñá túú ní quidé-yu.

²⁹ Te cùtnuní iní-ó sá Yă Ndiōxí cùú-gă Ndiōxí nchaandi tûhú ñáyiu, te ñá díú mée-ni Ndiōxí ñáyiu isràél cùú-gă. ³⁰ Te ñ̄dîi díí-gă cùú-gă Ndiōxí, te nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xìi Xítohó Jesucristú te vâ cündecu-gá cuéchi-yu nûú Yă Ndiōxí cuëi cùú-yu ñáyiu isràél àdi ñá túú cùú-yu. ³¹ Te ñá díú sá sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú te cachí-ó sá ñà túú nàndihí nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o, te ñáhá chi sá dûhá sàndáá iní-ó-gă te xiăⁿ nchicúⁿ nihnu-o quide-o nacuáa cäháⁿ tnúhu-áⁿ.

4

Cuèndá ndíi Àbrahám

¹ Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá ndíi Àbrahám tée ní cuu ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. ² Te ndíi-áⁿ ñà túú ní xíndecu cuéchi ndíi nûú Yă Ndiōxí, dico ñá díú cuèndá ñ̄n chìuⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñà túú ní xíndecu cuéchi ndíi nûú-gă. Chi nûú cuèndá ñ̄n chìuⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñà túú ní xíndecu cuéchi ndíi nûú Yă Ndiōxí ñá, te cada càhnu ndíi mee ndíi ní cùu, dico ñá díú nûú Yă Ndiōxí cada càhnu ndíi mee ndíi te nûú ducaⁿ ní quide ndíi. ³ Te chí dândàcu iní nàcuáa cäháⁿ-xi nûú tutú Yă Ndiōxí nûú càchí-xi: “Té Àbrahám ní sàndáá iní-dé Yă Ndiōxí, te xiăⁿ ní cachí-gá sá cùdiu-dé nûú-gă”, duha càchí-xi nûú tutú-gá. ⁴ Te sá cùhúⁿ yâhu ñ̄n tée quide chìuⁿ, te vâ càchí-ó sá xiăⁿ cùú-xí ñ̄n tâhú sá cùú-xí-dé chi yâhu tnâhí-dé cùú-xi. ⁵ Te vâ yôo ñ̄n ndàcu cada ñ̄n chìuⁿ nacuáa cùdiu-xi nûú Yă Ndiōxí. Te ñá túú ná chìuⁿ xini ñuhu-xi cada ñáyiu te cùdiu-yu nûú-gă, chi xini ñuhu-ni-xi sá quindáá-ni iní-yu-gá. Te diu-gá càchí-gá sá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha vâ cündecu-gá cuéchi-yu nûú-gă, te nûú na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁶ Te diu-ni ducaⁿ ní cäháⁿ ndíi Dàvií, chi ní cachí ndíi sá io váha tâhú nchaa ñáyiu ní cachí Yă Ndiōxí cùdiu nûú-gă, dico ñá díú cuèndá ñ̄n chìuⁿ quidé-yu cùdiu-yu nûú-gă. ⁷ Te duha ní cachí ndíi:

Vâha tâhú nchaa ñáyiu quide cähnu iní Yă Ndiōxí nchaa cuéchi-xi,
te ñá túú-gă quidé cuèndá-gá nchaa sá cuèhé sá dûhá ní quidé-yu.

⁸ Vâha tâhú-yu chi Yă Ndiōxí càchí-gá sá ñà túú-gă cuéchi-yu.
Duha ní cachí ndíi Dàvií.

⁹ Te ñá díú mée-ni ñáyiu ngündecu sèñá ñ̄xi ducaⁿ vâha tâhú-yu, chi tnâhá ñáyiu ñá túú ngündecu sèñá ñ̄xi ducaⁿ vâha tâhú-yu. Te sa nàha-o sá Yă Ndiōxí ní cachí-gá sá cùdiu ndíi Àbrahám nûú-gă cuèndá sá ni sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gá. ¹⁰ Te cunaha-ndo sá dîhna-gá ní cachí Yă Ndiōxí sá cùdiu ndíi Àbrahám nûú-gă te dâtnúní ngündecu sèñá ñ̄xi ndíi. ¹¹ Te ní ngündecu sèñá ñ̄xi ndíi cuèndá xiăⁿ cuu-xi ñ̄n sèñá sá cùdiu ndíi nûú Yă Ndiōxí. Te ndee cùtnâhá vâtá ngündecu-gá sèñá ñ̄xi ndíi, te sa cùdiu ndíi nûú-gă chi ní sàndáá

iní ñáhá ndíi xii-gá. Te sá dúcáⁿ ñà túú ndècu señá ñíi ndíi cútñähá ní sándáá iní ndíi Yá Ndióxí xíäⁿ ní cuu ndíi dàtná iiⁿ díhí dütú nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xíi-gá, ñáyiu ñá túú ní ngündecu sèñá ñíi-xi, te cùdiú-yu núú-gă. 12 Te ndíi Àbrahám ní cuu tucu ndíi dàtná iiⁿ díhí dütú nchaa ñáyiu ní ngündecu sèñá ñíi-xi, dico ñá díú cuéndá-ni sá ní ngündecu sèñá ñíi-yu cùu ndíi díhí dütú-yu, chi cuéndá sá sàndáá iní-yu Yá Ndióxí nchicuⁿ nihnuⁿ-yu nàcuáa ní quide ndíi ní sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gá ndéé cútñähá vátá ngündecu-gá sèñá ñíi ndíi.

Yá Ndióxí cada-gá nchaa nàcuáa ní cachí-gá te núu na quìndáá iní-ó-gă

13 Te Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá ndúú tähú ndíi cunuu ndíi ñuyíú, ndíhí cue déhe ndíi, ndíhí nchaa dava-gá cue ñaní tnähá ndíi vitna cacu túu. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi ndíhí cue ñaní tnähá ndíi, chi ní sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gá nüu xíäⁿ ní cuéndá ndíi núú-gă. Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-gă xii ndíi dico ñá díú cuéndá sá ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi Moïsés cada ñáyiu ndéé cuéé-gá. 14 Te núu mee-ni ñáyiu nchicuⁿ nihnu quide nacuáa ní cäháⁿ ndíi Moïsés ní ndúú tähú-yu cunùú-yu ñuyíú-a ni cùu ña, te ñá túú xíni ñuhu-xi quìndáá iní-ó Yá Ndióxí, te ñá túú nàndíhi tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi Àbrahám ní cùu te núu ducaⁿ. 15 Te núu iiⁿ ñáyiu ñá túú quide nacuáa cäháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o te nacháhu-yu sá dúcáⁿ quídé-yu. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o ni cùu ña, te ñá túú cuéchi-o ni cùu.

16 Te ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá, chi cuéndá sá ní sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ío váha iní-gá, dico ñá díú sá iiⁿ chiuⁿ ni quide ndíi ducaⁿ ní xáhaⁿ-gă. Te sá dúcáⁿ ní cuu te cùu-xi iiⁿ tnúhu ndáá sá cùu-xí nchaa ñaní tnähá ndíi, ñáyiu sàndáá iní ñáhá xíi-gá dàtná ní sàndáá iní ñáhá mée ndíi xii-gá, te ñá díú mée-ni cuéndá nchaa ñaní tnähá ndíi nchicuⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cäháⁿ ndíi Moïsés, chi ndíi Àbrahám-áⁿ ní cuu ndíi dàtná iiⁿ díhí dütú cue ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá

Ndióxí. 17 Te núu tütú Yá Ndióxí cäháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ndíi, te duha ní xáhaⁿ-gă: "Yohó té Àbrahám ní quide ñaha-ë xii-n dàtná iiⁿ díhí dütú cue ñáyiu xíndecu níhíi ñuyíú." Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi, cähí-xi núu tütú-gă. Te Yá Ndióxí náhá ndáá-gá sá cädá-xí nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám, te diu-ni-gá cùu Yá ní sàndáá iní ndíi, te diu-ni-gá dàndòto-gá ñáyiu ní xíhí, te diu-ni-gá quídé tá ngündecu nchaa sá vátá cúnđecu-gá ñuyíú-a.

18 Te Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá io cuéhé dëhe ndíi coo, te io ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-gă dico ñá túú ní cùtnuní iní ndíi násá cada-gá, chi io ní sahnu ndíi. Te cuéndá sá dúcáⁿ io ní sàndáá iní ndíi tnúhu ní xáhaⁿ-gă nüu xíäⁿ ní cuu ndíi díhí dütú vätí ñáyiu xíndecu níhíi ñuyíú. 19 Te ndíi Àbrahám ñùhu ndíi iiⁿ cièndú cuíá cùtnähá ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi, te ní cutnùní iní ndíi sá ñà túú tähú ndíi sá cóó dëhe ndíi ndíhí ñadíhí ndíi ndíi Sárá, chi ndíi ndúú-yu sa ní sahnu vïhí-yu, te cuéi ducaⁿ dico ní sàndáá-ni iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxí, 20 Te ñá túú ní sàni iiⁿ sani úú iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxí cada-gá sá cùu-xí ndíi, chi da uuⁿ-gá váha ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-gă, te ní cachí ndíi sá io cähnu cuu-gá. 21 Te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndióxí ndácú-gă quídé-gă nchaa sá cäháⁿ-gá. 22 Te sá ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní cäháⁿ Yá Ndióxí, nüu xíäⁿ ní cachí-gá sá cùu ndíi iiⁿ téé ñá túú cuéchi-xi núú-gă.

23 Te ní ngódó tnùní núu tütú Yá Ndióxí cuéndá ndíi Àbrahám sá ní cachí-gá sá ñà túú cuéchi ndíi núú-gă, te ñá díú-ní cuéndá méé ndíi ni ngódó tnùní núu tütú-gă. 24 Chi tnähá cuéndá-ó nchaa-o ní ngódó tnùní núu tütú-gă. Te cähí-gá sá ñà túú cuéchi-o núú-gă chi sàndáá iní-ó-gă, te diu-gá cùu-gá Yaá ní dàndótó ñàha xii Xítöhó Jesucristú Yaá cùu Xítöhó-ó. 25 Te Yá Ndióxí ní cachí-gá sá díú Xítöhó Jesucristú cùu-gá cuéndá nacháhu-gá nchaa cuéchi-o. Te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá cuéndá nchaa-o vă cúnđecu-gá cuéchi-o nüu Yá Ndióxí te núu na quìndáá iní-ó-gă.

túú cuéchi-xi

¹ Te vitna, ñá túú-gă cuéchi-o ndècu núú Yă Ndiõxí chi sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ío váha ndècu ndihí-o Yă Ndiõxí vitna sá cuéndá Xítohó Jesucristú. ² Te cuéndá sá ni sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú xíă̄n ducaⁿ ni quide ní ngúndecu váha-o nűú Yă Ndiõxí, te ducaⁿ-ni cùndecu-o, te ío cùdí̄i iní-ó chi ndècu ndihí-o tnúhu ndee iní sá sàá nduu ngúndecu-o nűú ío váha càa ndecu Yă Ndiõxí. ³ Te ñá díú-ní sá cuéndá sá ndúú tähú-ó cùndecu-o nűú ndécú-gă cùdí̄i iní-ó, chi cùdí̄i iní-ó ndòho-o cuendá-gá, chi cùtnuní iní-ó sá nüu na ndòho-o cuendá-gá te cunduu càhnu-gá iní-ó, ⁴ te nüu cùu-o ñáyiu ta quide cahnu-gá iní-xi te cùtnuní sá cúú-ó ñáyiu quide váha, te nüu cùu-o ñáyiu quide váha te uuⁿ-gá tá ngúndecu ndihí-o tnúhu ndee iní cuáháⁿ sá cádá váha ñaha Yă Ndiõxí xii-o. ⁵ Te nüu ducaⁿ te vá iiⁿ ndùu ndixi cuéchi iní-ó sá ndécú ndihí-o tnúhu ndee iní ngúndecu váha-o. Te Espíritu sá ní taxi Yă Ndiõxí ndécú ndihí-o xíă̄n quídé-xí cùtnuní iní-ó sá ío cùu iní ñáhá Yă Ndiõxí xii-o.

⁶ Te nchoo ñá túú vědana ná ní ndàcu-o cada-o cuéndá dàcácu nihnu-o mée-o, dico Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuéndá-ó, ndihí cuéndá nchaa dava-gá ñáyiu ñá túú tnàhá tnúhu ndihí Yă Ndiõxí, te ní xíhí-gá mei ndùu taú-xi cuú-gá. ⁷ Te cudana-ni nüu xíhí iiⁿ ñáyiu sá cuéndá iiⁿ ñáyiu quide ndáá, te áma xíhí tucu iiⁿ-yu sá cuéndá ñáyiu quide váha tnàhá ñáyiu-xi. ⁸ Te Yă Ndiõxí ní quide-gá sá nchóó cùtnuní iní-ó sá ío cùu iní ñáhá-gă xii-o, chi cùtnàhá ndécú-ó íchi cuehé ichi duha te ní tendaha-gă Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a ní xíhí-gá cuéndá-ó. ⁹ Te sá cuéndá sá ní xíhí Xítohó Jesucristú xíă̄n ñá túú-gă cuéchi-o ndècu núú Yă Ndiõxí, te vitna ní cutnùní ndáá iní-ó sá vă dáquihíⁿ ñáhá-gă Yă Ndiõxí xii-o nűú ùhú núú ndàhú sá cuéndá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te cùtnàhá ñá túú tnàhá tnúhu-o ndihí Yă Ndiõxí ní cùu ní xíhí Xítohó Jesucristú Yaá cùú Dëhe-gá cuéndá cuu váha iní ñáhá-gă xii-o, te ducaⁿ te nduu tähú-ó cùndecu-o ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ cuéndá sá ní ndoto Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te ndètu-o sáá nduu ngúndecu-o ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ, te ñá

díú-ní xíă̄n quídé-ó chi tnàhá cùdí̄i iní-ó Yă Ndiõxí, chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá ducaⁿ cùdí̄i iní-ó-gă, te díu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní nucúndecu váha-o ndihí Yă Ndiõxí.

Nàcuáa ní quide ndíi Àdán ndihí nàcuáa ní quide Xítohó Jesucristú

¹² Te ndíi Àdán ñá túú ní quide ndáá ndíi núú Yă Ndiõxí nüu xíă̄n ní ngúndecu nchaa sá cuéhé sá dúhá ñuyíú-a, te sá cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide ñáyiu xíă̄n xíhí-yu, te nchaa-yu xíhí-yu chi nchaa-yu quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. ¹³ Te sa quide-gá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá te dätnùní ní ngúndecu nchaa tnúhu sá ní chidó tnùní ndíi Moisés nàcuáa ní xáháⁿ Yă Ndiõxí cada ñáyiu, te nchoo cùtnuní iní-ó sá nüu ñá túú tnúhu sá sánú íchi ñaha xii-o nacuáa cada-o, te ñá túú cuéchi-o sànuu.

¹⁴ Te ndéé cùtnàhá ní xíndecu ndíi Àdán ní quesaha-xi xíhí ñáyiu, te ducaⁿ-ni xíhí-yu ndéé ní sáá nduu ní xíndecu ndíi Moisés. Te ducaⁿ ní xíhí-yu chi ní quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá cuéi ñá túú ní quidé-yu nàcuáa ní quide ndíi Àdán, chi ndíi-áⁿ ñá túú ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáháⁿ Yă Ndiõxí cada ndíi. Te ndíi Àdán ní cuu ndíi iiⁿ téé cùu cahnu ní xíndecu ñuyíú-a, te sátá dúcáⁿ te ní quixi Xítohó Jesucristú te Yaá-áⁿ io-gá càhnu cuu-gá.

¹⁵ Te sá ní quide ndíi Àdán te vá càchí-ó sá iiⁿ-ní cùu-xi ndihí sá ní cachí Yă Ndiõxí nduu tähú-ó vitna. Te sá ñá túú ní quide ndáá ndíi xíă̄n nchaa ñáyiu xíhí-yu, dico Yă Ndiõxí io váha iní-gá chi io váha ní quide-gá sá cùú-xí nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a, chi díco ducaⁿ ní cachí-gá sá nánihí tähú-ó, te iiⁿdíi-ni téé tnàhá-dé io váha ní quide-dé sá cùú-xí-ó, te téé-áⁿ cùú-dé Xítohó Jesucristú. ¹⁶ Te sá ní quide iiⁿdíi-ni ndíi Àdán ñá túú iiⁿ-ní cuu-xi ndihí sá ní quide Yă Ndiõxí sá cùú-xí-ó, chi ndíi-áⁿ ñá túú ní quide ndáá ndíi núú-gă. Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi te xíă̄n ní cuu-xi cuéchi díhna nuu ní quide ndíi, nüu xíă̄n ní cachí Yă Ndiõxí sá cué ñáyiu quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú nacháhu-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. Dico mee-gă ní quide sá cué ñáyiu nanihí tähú-yu dicó-ni ducaⁿ, te ducaⁿ te vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gă cuéi io

vài cuéchi-yu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñà túú ní quide ndáá iiⁿdìi-ni ndíi Àdán-áⁿ nüú Yă Ndiõxí, xí^an ní quide-xi xihí nchaa ñáyiu. Te sá cuèndá sá ní quide iiⁿdìi-ni Xítohó Jesucristú xí^an ío váha ní quide ñaha Yă Ndiõxí xii ñáyiu, chi dícó-ni ducaⁿ ní nduu tähü-yu cùdiú-yu núú-gă. Te nchaa ñáyiu ducaⁿ cùdiú núú-gă nduu tähü-yu cunùú-yu ndihí Xítohó Jesucristú cuèndá sá ní quide-gá sá vāha sá cùú-xi-yu.

¹⁸ Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi Àdán ñá túú ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiõxí xii ndíi iiⁿ xito, nüú xí^an ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu tâu-yu nacháhu-yu nchaa cuéchi-yu, dico Xítohó Jesucristú ní quide-gá iiⁿ sá vāha cuèndá nchaa ñáyiu vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yă Ndiõxí te nüú na quindáá iní ñahä-yu xii-gá, te ducaⁿ te cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁹ Te sá ñà túú ní sàndáá iní iiⁿdìi-ni ndíi Àdán nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiõxí xii ndíi, xí^an ní nguïndúxi-o nihnu nchaa ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dûhá. Te ducaⁿ iiⁿdìi-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiõxí cuèndá sá Yă Ndiõxí cachí-gá sá cùdiú-yu núú-gă.

²⁰ Te Yă Ndiõxí ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Moïsés nàcuáa cada ñáyiu, te sá cuèndá tnúhu-áⁿ uuⁿ-gá ní ngüita nchaa ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dûhá, te Yă Ndiõxí uuⁿ-gá cùndàhú iní ñahä-gă xií-yu tucu. ²¹ Te sá cuèndá nchaa cuéchi ñáyiu xí^an xihí-yu, dico Yă Ndiõxí ío váha iní-gá chi diú-gá ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu na tnàhá tnúhu ndihí ñaha xìi-gá cùdiú-yu núú-gă, te cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá vāha sá cùú-xi-yu.

6

Ñáyiu ñá túú-gă ndécú ìchi cuehé ichi duha ndécú-yu cuèndá Xítohó Jesucristú

¹ Te sá dúcáⁿ quide Yă Ndiõxí, te vá cání iní-ó càñchicúⁿ nihnu-ni-o ìchi cuehé ichi duha, chi ñá diú sá càñchicúⁿ nihnu-o ìchi-áⁿ te ngóo càni iní-ó sá io-gá cùndàhú iní ñahä-gă xii-o. ² Te vá cùú càñchicúⁿ nihnu-o ìchi cuehé ichi duha, chi nchoo cùu-o datná cue ñáyiu sa ní xihí, nüú xí^an

vá cùú-gă canchicúⁿ nihnu-o ìchi-áⁿ. ³ Te sa nàha-o sá cuèndá sá ní sandute-o quèe-xi sá tnàhá tnúhu-o ndihí Xítohó Jesucristú. Te sá ní sandute-o quèe tucu-xi sá cùú-ó dàtná ñáyiu ní xihí ndihí-gá. ⁴ Te ñá diú-ní sá ní xihí-ó ndihí-gá chi quèe tucu-xi sá ní nguïndúxi-o ndihí-gá te ní ndoto-o dàtná ní ndoto mee-gă ní dândótó ñaha Dútú Ndiõxí Yaá ío càhnu cuu, te ducaⁿ ní cuu cuèndá sá vă cùndècu-gá-ó dàtná ní xíndecu-o.

⁵ Te nüú iiⁿ-ni cùu-o ndihí Xítohó Jesucristú cuèndá sá cùú-ó dàtná ñáyiu ní xihí ndihí-gá, te ndáá sá cùú-ó dàtná ñáyiu ní ndoto ní ngündecu váha dàtná ní ndoto mee-gă ní nucündecu váha-gá. ⁶ Te nchoo nàha-o sá cùú-ó ñáyiu ío ndècu cuéchi-xi ni cùu, dico sátá ní cuu-o dàtná ñáyiu ní xihí dàtná ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, te ndéé dàvá-áⁿ ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ni cuu, te ñá túú-gă cùnùu sá cuéhé sá dûhá iní-ó. ⁷ Chi nchaa ñáyiu ní xihí ñá túú-gă ndécú-yu ichi cuéhé ichi duha. ⁸ Te nüú cùu-o datná ñáyiu ní xihí dàtná ní xihí Xítohó Jesucristú ñá, te cùtnuní ndáá iní-ó sá cùndècu-o ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ⁹ Te sa nàha-o sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá te ní ndoto-gá te vá iiⁿ ndùu iiⁿ quíú-gă te cuú-gá, chi ñá túú nágá sá cädá cùú-gá. ¹⁰ Te Xítohó Jesucristú ní xihí-gá iiⁿ xito-ni sá cuèndá nchaa cuéchi nchoo ñáyiu ñuyíú, te vá iiⁿ ndùu-gá cuú-gá, te ndècu-ni-gá sá cùú-xi Yă Ndiõxí. ¹¹ Nüú xí^an nchòhó cada iní-ndó sá dàtná sá ní xihí-ndó vă cùndècu-gá-ndó sá cùú-xi ìchi cuehé ichi duha, chi ndècu-ná-ndó sá cùú-xi Yă Ndiõxí, chi ní tnahá tnúhu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú Yaá cùú Xítohó-ó.

¹² Te nüú xí^an vá dáñá-gă-ndó cùnnu ni iiⁿ sá cuéhé sá dûhá iní-ndó cuèndá sá vă cädá-gă-ndó ní iiⁿ sá cuéhé sá dûhá sàni iní-ndó. ¹³ Te vá dáñá-ndó tàxi tnuní ñahä ní iiⁿ sá cuéhé sá dûhá-áⁿ xii-ndo cuèndá sá vă cädá-gă-ndó, te chí dáñá ná tàxi tnuní ñahä Yă Ndiõxí xii-ndo, te chí dáñá ná chìndee ñaha-gá cada-ndo mèe-ni sá vāha, te ducaⁿ te cada iní-ndó sá cùú-ndó dàtná ñáyiu ní xihí te ní ndoto ndècu. ¹⁴ Te ducaⁿ càda-ndo chi vá ndacú-gă ní iiⁿ sá cuéhé sá dûhá tàxi tnuní ñahä-xí xii-ndo, chi Yă Ndiõxí cùndàhú iní ñahä-gă chìndee ñaha-gá

xii-ndo. Te ducaⁿ chi ñá túú-gă cúnùu nchaa tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moísés cada ñáyiu.

Náyiu nchicúⁿ nihnu sá văha

15 Te ñá díú sá cündahú iní ñáhá Yá Ndióxí xii-o chìndee ñaha-gá ndihí sá ñá túú-gă cúnùu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés, te cachí-ó sá cùú-ní cùndecu-o ichi cuehé ichi duha. **16** Te nchoo xiní-ó sá nüu na cuäha-o tnúhu cunu cuechi-o nüu ñáyiu cuìní cunu cuechi-o nüu-xi, te cùu-ná-ó ñáyiu xinu cuechi nüu-yu te quide-o nchaa chiuⁿ tahú-yu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchaa ñáyiu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá chi taxi tnuní ñáhá-ná-xi xii-yu, te díu nchaa xiiⁿ dácuña nihnu ñaha-xi xii-yu, te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxí chi taxi tnuní ñáhá-gă xii-yu, te quide-yu nchaa sá văha nàcuáa cuìní méé-gă cadá-yu. **17** Te nchòhó ducaⁿ ní xoo cada-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá ní cùu, dico táxahu xii Yá Ndióxí chi vitna ní yùhu ní iní-ndó quide-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-gá sá ní ngúndecu ndihí-ndo.

18 Te vitna ñá túú-gă táxi tnùní ñáhá ní sá cuèhé sá dúhá xii-ndo, te quide-ná-ndo nchàa sá văha tàuchiunⁿ Yá Ndióxí cada-ndo.

19 Te duha càháⁿ-í cuèndá cue ñáyiu xinu cuechi cuèndá sá nchòhó tecú tnùní-ndo nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Te nchòhó ní dáñá-ndo ní taxi tnùní ñáhá nchàa sá cuèhé sá dúhá xii-ndo, te ñá túú ní quide-ndo nacuáa ní càháⁿ Yá Ndióxí cada-ndo chi da vîhi-gá ní quide-ndo, te diu-ni ducaⁿ chí dáñá ná taxi tnuní ñáhá Yá Ndióxí xii-ndo vitna cuèndá cada-ndo mée-ni sá văha nàcuáa cuìní méé-gă cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu quide ndáá cùndecu nüu-gă.

20 Te nchoo cùtnahá ní xoo cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá ñá túú ní xoo cada-o ní sá văha cuìní Yá Ndióxí cada-o. **21** Te díco sácáⁿnüu săñaha nchàa sá cuèhé sá dúhá-áⁿ te nüu na càda-o, te ni ñá sá văha vă nìhi-ó te nüu na càda-o nchaa xiiⁿ, te diu nchaa xiiⁿ dácuña nihnu ñaha-xi xii-o.

22 Te vitna ñá túú-gă cùú-ó ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cùu-ná-ó ñáyiu quide nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndióxí. Te sá dúhá quide-o cuu ndisa-xi ñá sá văha sá cùú-xi-ó, te cùu-o ñáyiu quide ndáá ndécú-ó nüu-gă vitna, te sáá nduu cùndecu-o ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. **23** Te nchaa sá cuèhé sá dúhá díco

dácuña nihnu ñaha-xi xii-o, dico Yá Ndióxí ní quide-gá sá díco-ni ducaⁿ ndùu tâhú-ó cùndecu-o ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ, chi ní tnahá tnúhu-o ndihí Xítohó Jesucristú Yaá cùu Xítohó-ó.

7

Cuèndá ñáyiu tnăndaha

1 Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sa nàha-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, chi tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi dóho nchaa ñáyiu xìndecu vîvú ñuyíú-a.

2 Te nchaa ñáyiu díhí sa ndècu yii-xi, te díu tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xi xii-yu sá vă dáñá-yu yii-yu, dico nüu na cùu yii-yu te ñá túú-gă ná càháⁿ tnúhu-áⁿ cuèndá-yu.

3 Dico nüu vátá cùu-gá yii-yu te ñá túú ndùu văha-xi naquehéⁿ-yu ingá téé, dico nüu na cùu yii-yu te quendóo mée-yu, te ñá túú nágá càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-yu nàcuáa cadá-yu te ducaⁿ te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé, te ñá túú cùu-xi ñá cuéchi.

4 Te nchòhó cue ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cùu-ndo dàtná ñáyiu ní xihí dàtná ní xihí-gá. Te xiiⁿ ñá túú-gă táxi tnùní ñáhá nchàa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés xii-ndo. Te ducaⁿ ní cuu cuèndá nchòhó ngúndecu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú Yaá ní xihí ní cùu te ní ndoto-gá. Te ducaⁿ ní cuu cuèndá nchaa nchoo ñáyiu ndècu ichi-gá cada-o nchàa nacuáa càháⁿ Yá Ndióxí.

5 Te nchoo ní xíndecu-o ichi cuehé ichi duha, te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cachí-xi sá ñá túú văha cùndecu-o ichi-áⁿ, te nchoo dà uuⁿ-gá ní quide-o nchàa sá cuèhé sá dúhá sá dúcáⁿ càháⁿ tnúhu-áⁿ, te sá dúcáⁿ ní quide-o te ta xita nihnu-o cuäháⁿ ní cùu. **6** Te vitna cada iní-ó sá cùu-ó dàtná ñáyiu ní xihí sá cùu-xi tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, chi ñá túú-gă cùnùu-xi, te vitna mee-ná Espíritu Yá Ndióxí chìndee ñaha-xi xii-o xinu cuechi-o nüu-gă, te ñá díú cuèndá nchaa tnúhu sá ní ngúndeé ndéé díhna cada ñáyiu xinu cuechi-o nüu-gă vitna.

Nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-í

7 Te cuéi duha càháⁿ-í dico vă cùu tnahí càháⁿ-ó sá tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ñá díú tnúhu văha

cùu-xi. Te yúhú ñá túú cùtnuní iní-í ná cùú nchàa sá cuèhé sá dúhá ní cùu te núu ñá túú tnúhu-áⁿ ní càchí tnúhu-xi xii-í, te ni ñá túú cùtnuní tucu iní-í nüu vähä àdi ñá túú vähä sá nchidó iní-í sá ndécu ndihí tnaha ñayiu-o ni cùu te núu ñá túú tnúhu-áⁿ ní càchí-xi sá vă cùú cùu iní-í sá ndécu ndihí-yu. ⁸ Te tnúhu-áⁿ ní dánèhé ñahá-xí xii-í sá vă cùú càda-í ni iiⁿ sá cuèhé sá dúhá, dico sá cuéndá tnúhu-áⁿ uuⁿ-gá ducaⁿ ní sani iní-í ní quide-í. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ña, te ñá túú cùtnuní iní-í sá quídè-í nándi sá cuèhé sá dúhá ní cùu. ⁹ Te cùtnahá vátá nihá-gá-í tnúhu-áⁿ te ñá túú tnahí ná sání iní-í ndécu-í ni cùu, dico sátá ní nihí-í tnúhu-áⁿ te ní cutnùní iní-í sá ndécu cuéchi-í, te ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹⁰ Te núu ni quide-í nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ te sa ndéé ama-gá naníhí tähú-í ní cùu, dico ñá túú ní quide-í nüu ní cutnùní iní-í sá tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. ¹¹ Te sá xíi tnúhu-áⁿ xíiⁿ uuⁿ-gá ní cùuu nchaa sá cuèhé sá dúhá ní dándahú ñahá-xí xii-í te ní quide-í, te ta dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu.

¹² Te tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío yñuhu ní taxi Yá Ndiòxí, te iiⁿ iiⁿ tnúhu-áⁿ cùú-xí mèe-ni tnúhu vähä, te ni iiⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha ñá túú ñuhu tnahá. ¹³ Te vá cùu càchí-í sá tnúhu vähä-áⁿ ní quide-xi ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-í, xíiⁿ tá dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu, te sá cuéndá tnúhu vähä-áⁿ ní cutnùní iní-í sá quídè-í nchaa sá cuèhé sá dúhá, te xíiⁿ tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. Te sá cuéndá nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ní cutnùní iní-í sá xidó ndécu cuéchi-í ní cùu.

¹⁴ Te tnúhu-áⁿ ní taxi Espíritu Yá Ndiòxí ndécu ndihí-o cachí tnúhu-xi nacuáa cada vähä-o. Te nchoo cùu-o mee-ni ñayiu yícá cuéchi, te taxi tnuní ñahá nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o ni cuu. ¹⁵ Dico nchoo tnahá iní-í càda-o nchaa sá vähä dico ñá túú quide-o, te da nchaa sá ñá túú tnahá iní-í càda-o quide-o, te ñá túú cùtnuní iní-í nă cuéndá ducaⁿ quide-o. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñá túú tnahá iní-í, te xíiⁿ ndixí tūu iní-í sá tnúhu sá dúcáⁿ sànu ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío vähä. ¹⁷ Te cùtnuní iní-í sá nchaa sá cuèhé

sá dúhá ñuhu iní-ó, xíiⁿ quídè-xí dúcáⁿ quide-o sá ñá túú vähä, te ñá díú sá cahú iní méé-ó dúcáⁿ quide-o. ¹⁸ Te cùu-o cue ñayiu sàni cuéhé sání dùha iní-xi, te cuiní-ó càda-o nchaa sá vähä dico ñá túú nihí ndéé-ó càda-o. ¹⁹ Te cuiní-ó càda-o nchaa sá vähä dico ñá ndácú-ó, te ñá túú cuiní-ó càda-o datná quídè nchaa ñayiu ndècu ichi cuéhé ichi duha, chi ñayiu-áⁿ mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá quídè-yu, dico díu-ni nchaa xíiⁿ quídè-ó tnahá-ó. ²⁰ Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñá túú tnahá iní-ó càda-o te ñá díú mèe-o ducaⁿ cahu iní-ó quide-o, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó xíiⁿ quídè-xí dúcáⁿ quide-o.

²¹ Te ducaⁿ tnahí yáha-o òré cuiní-ó càda-o sá vähä, chi da mee-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o. ²² Te ío cùdiiⁿ iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiòxí, ²³ te dicó-ni sá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ó, xíiⁿ quídè-xí ngàni ñaha-xi xii-o ñá túú quide-o sá vähä sàni iní-ó càda-o, te ducaⁿ yáha-o chi nchaa sá cuèhé sá dúhá-áⁿ cùnuu-xi taxi tnuní ñahá-xí xii-o.

²⁴ ¡Te ndahú ní cuu nchoo! Chi vá yöö iiⁿ ni ndàcu cada nacuáa vá táxi tnuní ñahá-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. ²⁵ Te táxahu xii Yá Ndiòxí sá Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuéndá sá vă táxi tnuní ñahá-gá ní iiⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o, sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te mee-o sàni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiòxí, dico nüu nchaa sá cuèhé sá dúhá ná cùnuu-xi taxi tnuní ñahá-xí xii-o, te díu-ni nchaa xíiⁿ cada-o.

8

Ñayiu quide nchaa nacuáa càháⁿ Espíritu Yá Ndiòxí

¹ Te vitna nchaa nchoo ñayiu tnahá tnúhu ndihí Xítohó Jesucristú vá cuíta nihnu-gá-ó, chi ñá túú-gá ndécu-ó ìchi cuéhé ichi duha, chi mee-ná nchaa nacuáa càháⁿ Espíritu Yá Ndiòxí quídè-ó. ² Te Espíritu Yá Ndiòxí-áⁿ táxi tnuní ñahá-xí xii-o, te ducaⁿ chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú, te sá dúcáⁿ taxi tnuní ñahá Espíritu-gá xii-o nüu xíiⁿ ñá túú-gá táxi tnuní ñahá ní iiⁿ-gá sá cuèhé sá dúhá xii-o, te ducaⁿ quide Espíritu-gá cuéndá sá vă cuíta nihnu-o, te díu-ni Espíritu-gá quídè-xí cuéndá sá nchóo ndùu

táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te nchoo ñá ní ndàcu-o cada-o nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, núu xiăⁿ tnúhu-áⁿ ñá túú ní nihí ndéé-xí càda-xi cuendá sá nchóó vă cuíta nihnu-o. Dico Yá Ndiõxí ní tendaha-gă Déhe mee-gă ní quixi ñuyíú-a, te Yaá-áⁿ cùú-gă iiⁿ ñáyi, te càa-gá dàtná cáá ñáyi ndècu cuéchi-xi xìndecu ñuyíú-a, te sá cuèndá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyi xìndecu ñuyíú-a ní quixi-gá, te ndéé dàvá-áⁿ ní quide-gá cuèndá sá vă tâxi tnùní ñáhá-gă ni iiⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o. ⁴ Te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá nchoo nchicúⁿ nihnu-o quide-o nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o, chi ñá túú-gă cúnùu ni iiⁿ sá cuèhé sá dúhá iní-ó, chi Espíritu Yá Ndiõxí-nă tâxi tnùní ñáhá-xí xii-o.

⁵ Te nchaa ñáyi cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi mee-ni xiăⁿ ñúhú iní-yu te quide-yu. Dico nchoo ñáyi quide nchaa nacuáa cuiní Espíritu Yá Ndiõxí ñúhú iní-ó mèe-ni nacuáa càháⁿ Espíritu-gá-áⁿ te quide-o. ⁶ Te núu mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá cùnuu iní-ó, te cuíta nihnu-o, dico núu mee-ni nchàa tnúhu càháⁿ Espíritu Yá Ndiõxí cúnùu iní-ó, te ío váha cuu iní-ó cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ⁷ Te nchaa ñáyi ñùhu iní mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùu úhú iní-yu Yá Ndiõxí, te ñá túú cuiní-yu cadá-yu nacuáa càháⁿ-gá, te ni ñá ndácü-yu cadá-yu. ⁸ Te nchaa ñáyi ducaⁿ cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi-áⁿ ñá túú cùdiú-yu núu Yá Ndiõxí.

⁹ Te nchòhó chi ñá túú-gă cúnùu sá cuèhé sá dúhá iní-ndó, chi mee-nă nacuáa càháⁿ Espíritu Yá Ndiõxí quidé-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndihí-ndo Espíritu-gá, te diu-ni Espíritu-gá-áⁿ ní tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndihí-o, te nchaa ñáyi ñá túú ndècu ndihí Espíritu sá ní tendaha Xítohó Jesucristú véxi ndècu ndihí-o ñá túú ndècu ndihí ñahá-yu xii-gá. ¹⁰ Te núu ndècu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú, te cuéi na cùu yíqui cùñú-ndó sá cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, dico iní-ndó chi cundecu ndihí-xi Yá Ndiõxí chi ñá túú-gă cuéchi-ndo ndècu núu-gă. ¹¹ Te núu ndècu ndihí-ndo Espíritu Yá Ndiõxí Yaá ní dándótó ñáha xii Xítohó Jesucristú, te diu-ni-gá cada

te ndoto yíqui cùñú-ndó sá tá xíta nihnu cuáháⁿ núu na cùú-xi, te ducaⁿ chi ndècu ndihí-ndo Espíritu-gá.

¹² Te nchòhó ñáyi ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gă tâu-ndó cùnuu ni iiⁿ sá cuèhé sá dúhá iní-ndó nacuáa vă cùndecu-gá-ndó ìchi cuehé ichi duha. ¹³ Chi núu na cùnuu sá cuèhé sá dúhá iní-ndó te cuíta nihnu-ndo, chi quíhíⁿ-ndó núu ùhú núu ndàhú. Dico núu daña-ndo mèe-ndo chindee ñaha Espíritu Yá Ndiõxí xii-ndo cuèndá sá vă cúnùu-gá sá cuèhé sá dúhá iní-ndó ñá, te nduu tâhú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ te núu ducaⁿ na càda-ndo.

¹⁴ Chi nchaa ñáyi quide nchaa nacuáa sànu ichi ñaha Espíritu Yá Ndiõxí cùú-yu déhe-gá. ¹⁵ Te Espíritu sá ní taxi Yá Ndiõxí ndécu ndihí-o ñá túú quide-xi sá nchóó yùhú-ó cùnu cuechi-o núu-gă, chi Espíritu-áⁿ quidé-xi sá nchóó cùu-o déhe-gá, te diu-ni Espíritu-áⁿ quidé xáhaⁿ-o xii Yá Ndiõxí: “¡Yòhó Dútú Ndiõxí cùu-n Tátá mèé-ndi!”, duha xáhaⁿ-o xii-gá. ¹⁶ Te diu-ni Espíritu-gá-áⁿ tnàhá tnúhu-xi ndihí iní-ó, te càháⁿ ndáá-xi sá nchóó cùu-o déhe-gá.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ cùu-o déhe Yá Ndiõxí xiăⁿ ní cachí-gá sá tnàhá-ó nduu tâhú-ó sá ní nduu tâhú Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ nduu tâhú-ó te núu na càda ndee iní-ó ndòho-o datná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te núu ducaⁿ te ío cuu càhnu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁸ Te yúhú càchí-í sá ñá túú nă cada-xi cuéi ndòho-o cuendá-gá ndécu-ó ñuyíú-a, chi ío váha càa núu ndúu tâhú-ó cùndecu-o na saá nduu. ¹⁹ Te nchaandi tâhú sá ní cadúha Yá Ndiõxí ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ndètu cahnu-ná-xi sáá nduu càchí-gá sá ío càhnu cuu nchaa déhe-gá. ²⁰ Te nchaa sá ní cadúha Yá Ndiõxí ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ní sáá nduu ñá túú-gă cùú-xí sá văha sá cùú-xí-gă. Te ñá diú mèe sá ní taxi ndecu Yá Ndiõxí ñuyíú-a ducaⁿ ni sàni iní-xi cunduu, chi mee-gă ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá cunduu sá sàá nduu vă cùú-xí sá văha sá cùú-xí-gă, dico sáá tucu nduu te nchaa xiăⁿ cuu tucu-xi sá văha sá cùú-xí-gă. ²¹ Te nchaa sá ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a vă cùndùu-gá-xi dàtná càá-xí vitna te ni vă dánàa-gă, chi nduu saa-xi te ngündecu văha-xi dàtná ngündecu văha nchaa cue

déhe-gá. ²² Te nàha-o sá ncháándí tûhú sá nchító ní cadúha Yá Ndiökí ndécu ñuyíú-a ndòho-xi vitna datná ndóhó ⁱⁱn ñadihi sa ní tnahá òré cacu déhe-xi. ²³ Te ñá díú-ní nchàa sá dúcáⁿ ní cadúha-gá-äⁿ ducaⁿ ndòho-xi, chi tnahá nchoo dùcaⁿ ndoho-o ndecu-o ñuyíú-a tucu, te nchoo sà ní nduu tâhú-ó Espíritu Yá Ndiökí Espíritu sá ní cachí méé-gá nduu tâhú-ó díhnanuu. Te ío ndòho tnahá-ó ndècu-o ñuyíú-a te ndètu cahnu-ná-ó sää nduu ndàda saa-gá yíqui cùñú-ó, te cáháⁿ-gá sá cùú-ó déhe-gá. ²⁴ Te Yá Ndiökí ní quide-gá ní naníhi tâhú-ó nüu xiäⁿ ní ngündecu ndihí-o tnûhu ndee iní ndétú-ó sää nduu càda-gá nàcuáa ní cachí-gá, te nûu sa ndècu ndihí-o sá ndúu tâhú-ó te vá cùú cäháⁿ-ó sää cùndètu-o sá ndúu tâhú-ó chi sa ndècu ndihí-o. ²⁵ Dico sá ndétú-ó ndúu tâhú-ó cùu-xi sá vâtá cùndècu ndihí-gá-ó, te xìni ñuhu-ni-xi cada ndee-ni iní-ó cùndetu-o ndéé sää nduu ndúu tâhú-ó sää dúcáⁿ ní cachí Yá Ndiökí nduu tâhú-ó.

²⁶ Te Espíritu-gá chindee ñaha-xi xii-o nacuáa níhí ndéé-ó cùndecu-o, te nchoo ñá tûu xiní-ó cäháⁿ ndihí-o Yá Ndiökí nàcuáa tàu-xi cunduu dico Espíritu-gá cäháⁿ ndâhú-xi nûu-gä cuèndá-ó cuëi òré ñá níhí-ó tnûhu cäháⁿ-ó cuèndá nchaa sá io cuìní-ó cäcán-ó nûu-gä. ²⁷ Te Yá Ndiökí sa nàha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní-ó, te ducaⁿ sà naha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní Espíritu-gá. Te Espíritu-gá cäháⁿ ndâhú-xi nûu-gä cuèndá nchoo ñayiu yïndaha-gá, te cäháⁿ ndâhú-xi nûu-gä nàcuáa cuìní méé-gä cunduu.

Nchaa sá ná càda ñaha ñayiu te vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yäha-o nchàa sá ná cädá ñähá-yu

²⁸ Te sa nàha-o sá Yá Ndiökí quidé-gä sá ncháá sá yäha-o ndècu-o ñuyíú-a cùu-xi sá vâha sá cùú-xí nchòo cue ñayiu cùu iní ñähá xli-gá, chi cùu-o ñayiu ní cäháⁿ-gá cundecu ndihí-gä dàtná ní cachí iní méé-gä. ²⁹ Te ndéé cùtnähá vâtá ngäva-gá ñuyíú, te Yá Ndiökí sa nàha-gá nändi cùu ñayiu cundecu ndihí-gä, te diu-ni ndéé dàvá-äⁿ ní cachí-gä sá ñayiu-äⁿ cunduu vâha iní-yu dàtná vâha iní Déhe mee-gä, te ducaⁿ ní cachí-gä cuèndá sá Dëhe mee-gä-äⁿ cunuu-gä nûu nchàa ñayiu cundecu ndihí-gä. ³⁰ Te nchaa ñayiu ducaⁿ ní cachí-gä cundecu ndihí-gä

ndéé cùtnähá vâtá ngäva-gá ñuyíú cäháⁿ ñähá-gä xií-yu vitna, te nchaa ñayiu ducaⁿ cäháⁿ-gä cächí-gä sá ñá tûu-gä cuéchi-yu ndècu nûu-gä, te diu-ni ñayiu-äⁿ cachí-gä sá io cähnu cuú-yu.

³¹ Te vitna ní cutnùní iní-ó, te ñá tûu ñágá cani iní-ó, chi Yá Ndiökí ndécu ndihí ñaha-gá xii-o, te vá yöö ⁱⁱn-gä ndacu quehndé nihnu cuèndá sá vâ chîndée ñaha-gá xii-o. ³² Te Yá Ndiökí ñá tûu ní cùdii iní-gä Déhe-gá sá cùú-gä cuèndá nchaa nchoo ñayiu xïndecu ñuyíú-a, te sá dúcáⁿ ndèé Déhe-gá ñá tûu ní cùdii iní-gä xíäⁿ cùtnùní iní-ó sää tâxí-gä nchaandi tûhú sá xíní ñùhu-o. ³³ Te vá yöö ⁱⁱn ndacu cacáⁿ cuéchi nûu Yá Ndiökí cuèndá nchaa ñayiu ní cachí-gä cundecu ndihí-gä te nûu ná cùú cuéchi-yu ndècu. Chi mee-gä cächí-gä sá ñá tûu ndècu cuéchi-yu nûu-gä. ³⁴ Te vá yöö ⁱⁱn ndacu daquìhíⁿ ñähá xii-o nûu ûhú nûu ndâhú, chi Xítôhó Jesucristú ní xihí-gä te ní ndoto-gä, te cuánda-gä nûu ndécu Dûtú Ndiökí nûcõo-gä xio cùha-gä, te ducaⁿ io cùnuu-gä, te yâcâⁿ cäháⁿ ndâhú-gä nûu Dûtú Ndiökí cuèndá-ó. ³⁵ Te vá yöö ⁱⁱn ndacu cada ñaha xii-o ⁱⁱn sá ñá tûu vâha cuèndá sá vâ cùú iní ñähá-gä Xítôhó Jesucristú xii-o, te ni tnûndòho tnûhu ndâhú, te ni sá ndihí iní-ó ñä cùtnùní iní-ó nâsa cada-o cäcu nihnu-o ⁱⁱn sá ná yâha-o, te ni nchàa sá cädá ñaha ñayiu sá cuèndá-gä, te cuëi-ni sá vâ níhí-ó sää cöhö sää caxí-ó, te cuëi-ni sá vâ níhí-ó dôo cuihnu-o, te cuëi ndècu-ná-ó sää yâha-o ⁱⁱn sá yâha-o, te cuëi sa ndècu-ná-ó sää cähni ñähá-yu, dico Xítôhó Jesucristú vâ dâñá ndéé-gä sá cùú iní ñähá-gä xii-o.

³⁶ Te quee ndáá-xi nàcuáa ní cäháⁿ ⁱⁱn téé ní xóo cäháⁿ tnûhu Yá Ndiökí ndéé sanaha ní ngódó tnûní nûu tutú-gä nûu cächí-xi:

Yôhó Dûtú Ndiökí nchaa-ni nduu nchaa-ni òré cuìní ñayiu cahni ñähá-yu xii-ndí sá cuèndá-n,

te cächí-yu sá cùú-ndí dàtná cue mbéé cue quití sa ndècu túha-ná cahní-yu.

Duha ní cachí téé ní xóo cäháⁿ tnûhu-gä-äⁿ, te ducaⁿ ní ngódó tnûní nûu tutú-gä. ³⁷ Te cuëi ducaⁿ nändi sá ná càda ñähá-yu xii-o, dico vâ ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chi ndacu nahi-ni-o yäha-o nchàa sá dúcáⁿ ná càda ñähá-yu xii-o, te ducaⁿ chi Xítôhó Je-

sucristú Yaá ío cùu iní ñáhá xii-o ndecu ndihí ñaha-gá chíndée ñaha-gá. ³⁸⁻³⁹ Te yúhú cútñùní ndáá iní-i sá nì iiⁿ sá io ñuyíú-a vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vă cùu iní ñáhá-gá Yá Ndióxí xii-o, te ni sá cùu-ó, te ni sá cùndècu-o ñuyíú-a, te ni iiⁿ espíritú sá io cùnuu cundihí yucu ñáváha te ni iiⁿ dava-gá cue espíritú cùndihí-xi vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vă cùu iní ñáhá Yá Ndióxí xii-o. Te ni sá cùu ñuyíú-a vitna, te ni sá cùu ndéé cuéé-gá, te ni iiⁿ sá ndécu àndiu, te ni iiⁿ sá ndécu ñuyíú-a, te ni iiⁿ sá ní cadúha mee Yá Ndióxí, ni iiⁿ xíⁿ vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vă cùu iní ñáhá-gá xii-o chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú Yaá cùu Xítohó-ó.

9

Yá Ndióxí ní cachí-gá sá ñáyiu isràél cuú-yu ñáyiu canchicúⁿ niñhu ñaha xii-gá

¹ Te yúhú càháⁿ ndáá-í chi cùu-í iiⁿ téé ndècu ndihí Xítohó Jesucristú, te ndècu ndihí-í Espíritú Yá Ndióxí nüu xíⁿ cútñùní iní-i sá càháⁿ ndáá-í. ² Te nchaa-ni nduu nchaa-ni òré io ndihí iní-i, te ducaⁿ-ni io quide úhú-xi iní-i ³ sá cuéndá nchaa ñáyiu cùu ndi mee-í. Te nüu dílcó cùu-xí iiⁿ sá chíndée ñaha xií-yu nucündecu váha-yu nüu Yá Ndióxí ñá, te dàña-í méè-í dàcuíta niñhu ñaha Xítohó Jesucristú nüu dílcó sá cùu. ⁴ Te nchaa ñáyiu cùu ndi mee-í-áⁿ cùu-yu ñáyiu isràél, te Yá Ndióxí ní cachí-gá sá cùu-yu déhe-gá, te ní quide-gá nàcuáa ní cutnùní iní-yu sá io càhnu cuu-gá, te ní càháⁿ ndáá-gá nüyíú-a nàcuáa cada ñaha-gá xií-yu, te ní xáhaⁿ-gá xii ndí Moísés ní chídó tnùní ndí nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te ní xáhaⁿ-gá xií-yu nàcuáa cadá-yu cada càhnu ñahá-yu xii-gá, te ní xáhaⁿ tùcu-gá xií-yu nchaa nàcuáa cada-gá ndéé cuéé-gá. ⁵ Te nchaa ñáyiu-áⁿ cùu-yu ñaní tnáhá nchaa cue téé ní cunuu ní xíndecu ndéé sanaha, te díu-ni ñaní tnáhá-yu cùu Xítohó Jesucristú Yaá ní tendaha Duktú Ndióxí ní quixi ñuyíú-a, te tnáhá-gá cùu-gá Ndióxí te io cùnuu-gá, te nchaa nduu nchaa quíú io càhnu cuu-gá. Te ducaⁿ na cùnduu.

⁶ Te vá càchí-ó sá Yá Ndióxí ñá túu ní quide-gá nchaa nàcuáa ní cachí-gá cada-gá cuéndá sá ñá túu sàndáá iní ñáhá dàva ñáyiu isràél xii-gá. Te sá dúcáⁿ xíquide

davá-yu te ñá túu quidé-yu nàcuáa tàú-xi cadá-yu sá cùu-yu ñáyiu isràél. Te ñáyiu ducaⁿ xíquide-áⁿ cùu-yu ñáyiu ñá túu cùu cuendá ñáhá Yá Ndióxí. ⁷ Te cuéi nchaá-yu cùu-yu ñaní tnáhá ndí Abrahám dico ñá túu quidé-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cadá-yu sá cùu-yu ñaní tnáhá ndí. Te Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-gá xii ndí Abrahám: “Nchaa cue ñaní tnáhá tě Isàác téé cùu déhe ducuⁿ-n, mee-ni cué ñáyiu-áⁿ cuu ñaní tnáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndí Abrahám. ⁸ Te xíⁿ cútñùní iní-ó sá ñá ncháá ñáyiu cùu ñaní tnáhá ndí Abrahám cùu-yu ñáyiu cùu cuendá Yá Ndióxí, chi mee-ni ñáyiu sàndáá iní nàcuáa ní càháⁿ-gá cada-gá, ñáyiu-áⁿ cùu cuéndá-gá. ⁹ Te duha ndùu tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndí Abrahám: “Sáá nduu te yúhú cada-í te coo iiⁿ déhe-n ndihí ñadihí-n tă Sárá”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndí.

¹⁰ Te ñá díú-ní xíⁿ ní quide Yá Ndióxí, chi tnáhá ní ndatnúhu-gá ndihí ndí Rèbecá cútñáhá vitna ñùhu úú déhe ndí ndihí ndí Isàác téé ní cuu ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha. ¹¹⁻¹³ Te cútñáhá vitna ñùhu-gá déhe ndí Rèbecá, cútñáhá vátá càdá-gá-güexi ní iiⁿ sá cuéhé sá dúhá, te ni iiⁿ sá văha, ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndí: “Déhe-n téé díhna na càcu te téé-áⁿ tní-dé nchaa tnúhu càháⁿ déhe-n téé cùu uú ná càcu”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndí Rèbecá. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndióxí nüu tutú-gá nüu càchí-xi: “Té Jácób ní cuu váha iní-i nüu-dě, te té Esàú ñá túu ní cùu váha iní-i nüu-dě”, duha càchí-gá nüu tutú-gá. Te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ ní cachí méé-gá cunduu sá càháⁿ-gá nchaa ñáyiu cuiní méé-gá, te ñá díú cuéndá iiⁿ chìuⁿ quidé-yu càháⁿ ñáhá-gá xií-yu.

¹⁴ jTe vá cùu tnáhá càháⁿ-ó sá Yá Ndióxí ñá túu quide váha-gá sá dúcáⁿ quide-gá chi mee-gá io ndáá quidé-gá! ¹⁵ Te mee-gá ní xáhaⁿ-gá xii ndí Moísés: “Cundahú iní-i chinddee-í mee-ni cué ñáyiu càchí iní-i”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndí. ¹⁶ Te xíⁿ cútñùní iní-ó sá cùndahú iní-gá ñáyiu chi ducaⁿ cuiní méé-gá cunduu, dico ñá túu cùndahú iní ñáhá-gá xií-yu cuéndá sá dúcáⁿ cuiní-yu cada-gá, te ni ñá túu cùndahú iní ñáhá-gá xií-yu cuéndá sá io ndùcu ndéé-yu quidé-yu iiⁿ sá quidé-yu. ¹⁷ Te nüu tutú Yá Ndióxí càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii téé

ní cuu Faràón tée ní xíndaha nàcióⁿ Ègipútú, te duha ní xáhaⁿ-gă: "Yúhú ní quide-i yíndàha-n ñáyiu cuèndá cada-í titní núú sá cátá-í núú-n cuèndá cutnùní iní-n sá io càhnu cuu-í, te ducaⁿ nchàa ñáyiu ñuyíú cutnùní iní-yu sá yúhú cùu-í Ndiòxí", duha ní xáhaⁿ-gă xii tée ní cuu Faràón. ¹⁸ Te xíăⁿ cùtnùní iní-ó sá Yă Ndiòxí cùndàhú iní-gá mee-ni cuè ñáyiu càchí iní méé-gă, te ducaⁿ ndàda díi-gá iní nchaa ñáyiu càchí iní méé-gă ducaⁿ cátá-gá.

¹⁹ Te sá dúhá càháⁿ-í te dava-ndo quèsa-ha-ndo: "Ná cuèndá Yă Ndiòxí dácàa-gá cuéchi díquí ñáyiu núú ni iiⁿ-yu ñá ndacú-yu quehndé nihnu-yu cuèndá sá vă cátá Yă Ndiòxí nàcuáa cuiní-gá", quèsa-ha-ndo. ²⁰ Te chí cuáha cuèndá sá díco ñáyiu ñuyíú-a cùu-ndo te ñá túú ndùu váha-xi sá nchòhó càháⁿ-ndo iiⁿ tnúhu sá ñá túú ndùu váha sá cùu-xí Yă Ndiòxí. Te duha na càháⁿ-í núú-ndo nàcuáa tecú tnùní-gá-ndo nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Te ñá túú xiní-ó sá iiⁿ quídi ñuhu cùñaha-xi xíi ñáyiu ní cadúha ñaha xíi-xi: "Ná cuèndá duha ní cadúha ñaha-n xíi-í", cùñaha-xi. ²¹ Chi ñáyiu càdúha nchaa quídi-áⁿ cuu-ni cadúha-yu ndihí ñuhu cuéi násá na cùnduu quídi cadúha-yu canehe chìuⁿ-yu, chi iiⁿ-ni ñuhu cadúha-yu quídi canehe chìuⁿ-yu ndi tnahá nduu sàcóo-yu vico ndihí quídi sá canehe chìuⁿ-yu nduu cùtexínu.

²² Te diu-ni ducaⁿ quide Yă Ndiòxí, chi cuiní-gá dandòho-gá ñáyiu ñá túú quide nchaa nacuáa nduu vétú iní-gá, te cada-gá nàcuáa cutnùní iní-yu sá io càhnu cuu-gá. Te sa ndècu túha-ná-yu sá quíhiⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te cuéi ducaⁿ dico ío ta quide cahnú iní-gá cuáháⁿ. ²³ Te ducaⁿ quide-gá cuèndá cutnùní iní nchaa ñáyiu ñuyíú sá io váha quide-gá sá cùu-xí nchàa nchoo ñáyiu cùndahú iní-gá, chi ní cachí-gá sá nchóo cué ñáyiu cùndahú iní-gá nduu táchú-ó cùndecu-o ndihí-gá núú io váha càa ndecu-gá. ²⁴ Te dava nchoo ñáyiu ní caháⁿ Yă Ndiòxí cùu-ó ñáyiu isràél, te dava-o cùu-o ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. ²⁵ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiòxí xii ndíi Òseás tée ní xóo caháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnùní ndíi núú tutú-gá núú càchí-xi:

Ñáyiu ñá túú cùu cuendá-í ní cùu te nduu cuèndá-í-yu, te diu-ni ñáyiu-áⁿ ñá túú cùu váha iní-í núú-yu ni cùu, dico vitna cùu váha iní-í núú-yu.

²⁶ Te diu-ni ñuú núú dúcáⁿ ní cachí-í sá ñá túú ñáyiu cùu cuendá-í diu-ni ñuú-áⁿ coo ñáyiu cuu déhe yúhú Dútú Ndiòxí Yaá ndécú tűu andiu.

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiòxí xii ndíi Òseás ní chídó tnùní ndíi núú tutú-gá. ²⁷ Te ndíi Chàiá tée ní xóo caháⁿ tucu tnúhu Yă Ndiòxí ndéé sanaha ní caháⁿ ndíi cuèndá ñáyiu isràél, te duha ní cachí ndíi: "Cuéi cuéhé víhí ñáyiu isràél dàtná cuéhé ñuhu cùchí làmár dico sacú-ni-yu vá quiní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú. ²⁸ Te Yă Ndiòxí ío ndihí cada-gá nchaa nàcuáa càháⁿ-gá ñuyíú", duha ní cachí ndíi. ²⁹ Te ní caháⁿ tucu ndíi nàcuáa cada-xi ndéé cuéé-gá, te ní cachí ndíi:

Yă Ndiòxí Yaá táxi tnùní nchaa-andi tûhú sá ío andiu ndihí ñuyíú ñá túú ní dànaa-gá nchaa ñáyiu isràél, chi núu ni ndihí-í-yu danàa ñaha-gá, te nchoo cùu-o datná ní cuu nchaa ñáyiu ní xíndecu ñuú Sòdomá ndihí nchaa ñáyiu ní xíndecu ñuú Gòmorrá, te ndihí-o nàa datná ní naa nchaa ñáyiu-áⁿ ní cùu.

Duha ní cachí ndíi.

Ñáyiu isràél ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú

³⁰ Te sá cuèndá xíăⁿ nüu vitna càchí tnúhu-í xii-ndo sá cué ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ñá túú ní nànducu nihnu-yu nàcuáa cadá-yu cudíú-yu núú Yă Ndiòxí, dico vitna cùdíú-yu núú-gă chi ní sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú. ³¹ Te ñáyiu isràél nchicúⁿ nihnu-yu tnúhu sá dánéhé ñáhá xíi-yu nàcuáa cadá-yu cudíú-yu núú Yă Ndiòxí dico ñá túú cùdíú-yu núú-gă chi ñá ndacú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. ³² Te ducaⁿ ñá túú cùdíú-yu núú Yă Ndiòxí chi ñá túú sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú, te sàni iní-yu sá sá cuèndá mee-ni nchàa sá quidé mèé-yu cudíú-yu núú-gă, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu-yu dàtná iiⁿ ñáyiu nguñenu iiⁿ yúú te ndùá-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu chi ñá túú cùu váha iní-yu núú Xítohó Jesucristú. ³³ Te quèe ndáá-xi nàcuáa

ní cäháⁿ Yă Ndiōxí iiⁿ xichi nūú tutú-gá nūú càchí-xi:
 Yúhú tází ndècu-í iiⁿ téé ñuuú Sión, te cuu-dé dàtná iiⁿ yúú, te yúú-ăⁿ nguñenu ñáyiu te nduá-yu,
 te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñahá xii-dé, te vá ndixí cuëchi iní-yu sá dúcáⁿ ní sándáá iní ñahá-yu xii-dé.
 Duha càchí-gá nūú tutú-gá.

10

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá cäháⁿ ndihí-í Yă Ndiōxí cuëndá ñáyiu isràél, chi ío cuiní-í sá nánihí tähú-yu. ² Te na càháⁿ ndáá-í cuëndá-yu sá io ndùcu ndeeé-yu xinu cuechí-yu nūú Yă Ndiōxí, te dicó-ni sá ñà túú quidé-yu nàcuáa cuiní méé-gá cadá-yu. ³ Chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cuiní Yă Ndiōxí cada ñaha-gá xii-yu nàcuáa cudiú-yu nūú-gá, te quide-ní-yu nàcuáa sàni iní méé-yu cudiú-yu nūú-gá te ñá túú cuiní-yu tnii-yu tnúhu càháⁿ-gá nàcuáa cudiú-yu nūú-gá. ⁴ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuëndá sá vă cúnùu-gá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te nchaa ñáyiu na quindáá iní ñahá xii-gá te diu-gá cada te cudiú-yu nūú Yă Ndiōxí.

⁵ Te ndíi Moisés càháⁿ ndíi nūú tutú ndíi cuëndá ñáyiu cuiní cudiú nūú Yă Ndiōxí cuëndá sá nchicúⁿ nihnu-ju nchaa nàcuáa ní cäháⁿ ndíi. Te ní cachí ndíi sá ncháá ñáyiu na càda nchaa nacuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiōxí xii ndíi ní chídó tnùní ndíi te nanihí tähú-yu, te nūú dicó ndacú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa ní cäháⁿ ndíi. ⁶ Dico vitna nūú na quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te cudiú-o nūú Yă Ndiōxí. Te duha càchí tnúhu ní chídó tnùní ndíi nūú tutú-gá: "Vá cání iní-ndó sá xíní ñuhu-xi cada-ndo iiⁿ sá vă yoo tnähí ndàcu cada sá cáá tűu-ndo àndiu te cùñaha-ndo xii Cristú cuu-ndo ndihí-gá nūú ñuyíú-a. ⁷ Te ni vă cání tûcu iní-ndó sá quihíⁿ tűu-ndo nūú xñdecu nchaa ñáyiu ní xíhí te cada-ndo sá Crístú ndoto-gá", duha càchí tnúhu-áⁿ sá vă dúcáⁿ càni iní-ó. ⁸ Te càchí tucu tnúhu-áⁿ: "Tnúhu Yă Ndiōxí sá ndécu ndihí ñaha-xi xii-ndo chi sàni iní-ndó cuëndá tnúhu-áⁿ te càháⁿ-ndó", duha càchí tnúhu-áⁿ. Te tnúhu sá ndécu ndihí-ndo-áⁿ

cúú-xí tnúhu càháⁿ-ndí nūú ñáyiu, te xìni ñuhu-xi sá quindáá iní-yu tnúhu-áⁿ. ⁹ Te nūú na nñunu-ndo càháⁿ-ndó sá Xítohó Jesucristú cùú-gá Xítohó-ndó, te quindáá iní-ndó ní yuhu ní iní-ndó sá Yă Ndiōxí ní dandótó-gá Xítohó Jesucristú, te nanihí tähú-ndó te nūú ducaⁿ na càda-ndo. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ sàndáá iní te càháⁿ-yu sá Xítohó Jesucristú cùú-gá Xítohó-yu, ñáyiu-áⁿ cudiú-yu nūú Yă Ndiōxí te nànihí tähú-yu.

¹¹ Te nūú tutú Yă Ndiōxí càchí-xi sá ní iiⁿ ñáyiu sàndáá iní ñahá xii Xítohó Jesucristú vá ndixí cuëchi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáá iní ñahá-yu xii-gá. ¹² Te sá cùú-xí Xítohó Jesucristú chi iiⁿ-ni cùu ñáyiu isràél ndihí ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, chi diu-gá cùú-gá Yaá cúnùu taxi truní-gá nchaa ñáyiu, te ío váha quide-gá sá cùú-xí nchaa ñáyiu càháⁿ ndihí ñaha xii-gá. ¹³ Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yă Ndiōxí núú càchí-xi: "Nchaa ñáyiu na càháⁿ ndähú núú Xítohó Jesucristú sá dácäcu nihnu ñaha-gá xii-yu, te ñáyiu-áⁿ nanihí tähú-yu", duha càchí-xi núú tutú-gá. ¹⁴ Te ñáyiu-áⁿ vă nihí-yu nàcuáa càháⁿ ndähú-yu núú-gá te nūú ñá túú sàndáá iní ñahá-yu xii-gá, te ni vă nihí-yu nàcuáa cadá-yu quindáá iní ñahá-yu xii-gá te nūú vátá cündedóho-gá-yu tnúhu-gá, te ni vă nihí-yu tnúhu-gá te nūú vá yoo quihíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu. ¹⁵ Te ni vă yoo quihíⁿ ducaⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu tnúhu-gá te nūú Yă Ndiōxí vá téndàha-gá ñáyiu quihíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu. Te nūú tutú Yă Ndiōxí càchí-xi: "Ío vii ío váha cùu iní-ó vëxi ñáyiu dànehé ñahá xii-o nacuáa ndùu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa nanihí tähú-ó", duha càháⁿ-xi núú tutú-gá.

¹⁶ Te ñá ncháá-ju cuiní-yu quindáá iní-yu tnúhu-áⁿ. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ ndíi Chàiá xii Yă Ndiōxí te duha ní xáhaⁿ ndíi xii-gá: "Yòhó Dútú Ndiōxí na nàcani tnúhu-í núú-n sá io sacú-ni ñáyiu sàndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-ndí", duha ní xáhaⁿ ndíi xii-gá. ¹⁷ Te xìni ñuhu-xi sá dñha-gá cundedóho-yu tnúhu-áⁿ cuëndá ducaⁿ te quindáá iní-yu, te tnúhu-áⁿ cùú-xí tnúhu Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te vá cùú càháⁿ-ó sá ñà túú ní nihí ñáyiu isràél tnúhu-gá, chi nchaa-ju ní nihí-yu tnúhu-gá, chi nūú tutú Yă Ndiōxí càchí-xi:

Cue téé ní caháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ní caháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñayiu, te tnúhu-áⁿ ní xíté nuu-xi níhií ñuyiú.

Duha càchí-xi núú tutú-gá. ¹⁹ Te ni vă caháⁿ-ó să ñayiu isràél ñá túú ní cùu tnuní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-gá chi ní tecú tnùnì-yu. Te ndéé sanaha ní chídó tnùnì ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ñayiu isràél, te duha ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

Yúhú cada váha-í nchaa ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél, ñayiu ñá túú cùtnuní iní-xi nàcuáa cada váha cundecu núú-í, te nchòhó cudééⁿ-ndó nüü-yu te cuu cuédú iní-ndö-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xií-yu te ducaⁿ ní chídó tnùnì ndíi Moisés. ²⁰ Te ndíi Chàiá ñá túú tnähí ni yúhú ndíi ní quide ndíi núú Yá Ndióxí ní caháⁿ ndíi tnúhu-gá, te ní cachí ndíi:

Ñayiu ñá túú nànducu ñaha xii-í ní cùu ní naníhí ñahá-yu xii-í, te ni ñà túú ndùcu tnúhu ñahá-yu xii-í ní cùu te ní xiní ñahá-yu.

Duha ní cachí ndíi Chàiá ní caháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndióxí. ²¹ Te ní quide tucu ndíi núú Yá Ndióxí ní caháⁿ ndíi tnúhu-gá cuéndá ñayiu isràél, te ní cachí ndíi: "Nchaa-ni nduu yíhi-í caháⁿ-í ñayiu isràél te ñá túú cùnní-yu quindáá iní-yu chi ío sàá iní-yu", duha ní cachí ndíi Chàiá ní caháⁿ ndíi tnúhu Yá Ndióxí.

11

Cuéndá ñayiu isràél ñayiu naníhí tàhú

¹ Te cuéi ducaⁿ dico vá caháⁿ-ó să Yá Ndióxí dáquèe tihú-gá ñayiu isràél chi diu-ni ñayiu-áⁿ cùu cuéndá-gá, chi yúhú tnähá-í cùu-í mei téé isràél, te ñaní tnähá-í ní cuu ndíi Àbraham téé ní xíndecu ndéé sanaha vihi-gá, te diu-ni ñaní tnähá-í ní cuu tucu ndíi Benjámín. ² Te ndéé sanaha dùcaⁿ ní cachí Yá Ndióxí sá nchuhú ñayiu isràél cùu-ndí ñayiu cùu cuéndá-gá, te ñá túú dàquee tihú ñahá-gá xii-ndí, te nchòhó sa xiní-ndó nàcuáa caháⁿ-xi núú tutú Yá Ndióxí núú cachí-xi nàcuáa ní quide té Eliás ní ndacáⁿ cuéchi-dé núú-gá cuéndá ñayiu isràél. ³ Te duha ní xáhaⁿ-dé xii-gá: "Yòhó Dútú Ndióxí, ná nàcani tnúhu-í núú-n să ní sahní-yu cue téé caháⁿ tnúhu-n, te

ní dátñanú-yu núú xihí quiti ndùu tähú-n, te yúhú-nă ní cacus-í ndécù-í dico nànducu ñahá-yu chi tnähá-í cùnní-yu cahni ñahá-yu xii-í", duha ní xáhaⁿ-dé xii Yá Ndióxí. ⁴ Te Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-gă xii-dé: "Sa ní dáquéé diiⁿ-í úsá mîl cue téé cùu cuéndá-í, te ñá túú nèhe-güedé sá yíñuhu núú Bàál sá càchí-yu cùu ndióxí-yu te ñá ndàá sá ndioxí cùú-xí", duha ní xáhaⁿ-gă xii té Èliás. ⁵ Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu vitna chi xíndecu ñayiu ní caháⁿ-gá ní chitnahá ñahá xii-gá, te ducaⁿ ní quide-gá chi ní cundàhú iní ñahá-gă xií-yu. ⁶ Te ducaⁿ ní caháⁿ ñahá-gă xií-yu sá cùndàhú iní ñahá-gă, te ñá diú cuéndá iiⁿ chìuⁿ quidé-yu ducaⁿ ní caháⁿ ñahá-gă xií-yu, chi núu díco cuéndá iiⁿ chìuⁿ quidé-yu ducaⁿ ní caháⁿ ñahá-gă xií-yu ña, te ñá diú-gă sá cùu iní méé-gă ducaⁿ ní caháⁿ ñahá-gă xií-yu te núu ducaⁿ.

⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cùu vitna sá ñayiu isràél cùnní-yu cudiú-yu núú Yá Ndióxí dico ñá ndacú-yu, dico dava ñayiu ní caháⁿ-gá ñayiu-áⁿ cùdú-yu núú-gă, te ñayiu ducaⁿ ñá túú cùdú núú-gă-áⁿ io ní cuu sàá iní-yu núú-gă. ⁸ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa caháⁿ-xi núú tutú Yá Ndióxí núú càchí-xi: "Yá Ndióxí ní cachí-gá sá cùu-yu ñayiu io ní díqui-í, chi cuéi ndéhé-yu nàcuáa caháⁿ tnúhu-gá dico ñá cùtnuní iní-yu nàcuáa caháⁿ-xi, te cuéi ndédo-í-yu dico ñá túú quee díqui-í, te ducaⁿ-ni quidé-yu ndéé vitna", duha càchí-xi núú tutú-gă. ⁹ Te ndíi Dàvií ní cachí ndíi:

Ñayiu io váha ndéecu te cùdú iní-yu quidé-yu vico, dico yáha-yu dàtná yáha iiⁿ quiti ngàva trampá àdi iiⁿ quiti ñá cùtnuní iní-xi quée xití ñunu, chi cuíta nihnu-yu te nacháhu-yu nchaa sá quidé-yu.

¹⁰ Te cùu-yu ñayiu ñá túú védana tècú tnùnì, te cùu tucú-yu dàtná iiⁿ ñayiu io ndòho nchido iiⁿ sá vée. Duha ní cachí ndíi Dàvií.

Ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél naníhí tàhú-yu

¹¹ Te cuéi ducaⁿ dico vá càchí-ó să sà dúcáⁿ ñá túú ní quide ndáá ñayiu isràél te ní xíta nihnu duú-yu, te ñahá chi sá dúcáⁿ

ní quidé-yu te ní ngúndecu ndihí dava-gá ñáyiu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-yu, te ñáyiu isràél quiní-yu nàcuáa naníhí tähú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te tnàhá-yu cudíí ìní-yu naníhí tähú-yu. ¹² Te sá dúcáⁿ ní quide sàá iní-yu ñá túú ní quide ndáá-yu núú Yă Ndiòxí, te xiání cuu-xi iiní sá váha sá cùú-xí ñáyiu nihíi ñuyíú, dico sáá nduu te cada ñáyiu isràél nchaa nàcuáa càháⁿ Yă Ndiòxí, te dàvá-áⁿ io-gá váha cuu xii nchaa ñáyiu nihíi ñuyíú.

¹³ Te nchòhó ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél càchí tnúhu-í xii-ndo sá Yă Ndiòxí ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó, te yúhú càchí-í sá io càhnu cuu chiuⁿ quide-í.

¹⁴ Te duha càháⁿ-í cuèndá sá núú cudana io dava ñáyiu cùu ndi mee-í cudíí ìní-yu cada váha ñaha Yă Ndiòxí xií-yu dàtná quídé váha ñaha-gă xii-ndo, te naníhí tähú-yu.

¹⁵ Te sá cuèndá sá ní quee tihú ñáyiu isràél ní nacaháⁿ cahnu iní tnáhá ñáyiu nihíi ñuyíú ndihí Yă Ndiòxí, dico na sàá nduu nucúndecu váha ñáyiu isràél ndihí Yă Ndiòxí, te io-gá váha tnahá ñáyiu nihíi ñuyíú, te ñáyiu-áⁿ cada iní-ó sá cùú-yu dàtná ñáyiu ní xihí, dico dàvá-áⁿ cada tucu iní-ó sá cùú-yu dàtná ñáyiu ní ndoto chi nucúndecu váha-yu ndihí-gá. ¹⁶ Te núú sá lúhá-ní iiní tìlúlú yusaⁿ càváha te diu-ni ducaⁿ càváha nihíi. Te núú càváha yóho iiní yutnu te diu-ni ducaⁿ càváha-xi nihíi-xi. Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiu isràél, chi ñaní tnáhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha ní cuú-yu ñáyiu ní cuu cuèndá ñáhá Yă Ndiòxí, te diu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gă xii mèé-yu ndéé vitna.

¹⁷ Te io iiní yutnu váha nàni olívú, te dava dité yutnu-áⁿ ní téhndé te ní nucódó dité yutnu olívú cùtexínu, te mee-ná yutnu olívú váha-áⁿ io váha quide-xi nchito dité yutnu olívú cùtexínu-áⁿ. Te dité nchaa yutnu olívú váha-áⁿ cùú-xí dàtná ñáyiu isràél, te nchaa dité-xi sá ní téhndé-áⁿ cùú-xí diu-ni ñáyiu isràél ñáyiu ñá túú tnàhá tnúhu ndihí Yă Ndiòxí. Te dité yutnu olívú cùtexínu sá ní nucódó tnáhá-áⁿ cùú-xí dàtná ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél tnàhá tnúhu ndihí Yă Ndiòxí. ¹⁸ Te vá cání iní-ndó sá sà dúcáⁿ ndèecu váha-ndo ndihí Yă Ndiòxí te io cùnuu-ndo dacúúxí ñáyiu isràél, te vá dúcáⁿ

càni iní-ndó chi sá cuèndá nchaa ñaní tnáhá ñáyiu isràél ní xíndecu ndéé sanaha ducaⁿ ndèecu váha-ndo ndihí Yă Ndiòxí vitna, te ñá díú sá cuèndá nchòhó ndécu ndihí váha ñáyiu-áⁿ Yă Ndiòxí vitna.

¹⁹ Te cudana sàni iní-ndó te càchí-ndó sá ñáyiu isràél ní quee tihú-yu cuèndá sá nchòhó nucuñí-ndó nüü-yu nucúndecu váha-ndo ndihí Yă Ndiòxí. ²⁰ Te ndáá sá ní quee tihú-yu chi ñá túú ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te nchòhó io váha cùu ndecu-ndo ndihí-gá chi ní sàndáá iní-ndó-gă, dico vá càchí-ndó sá io càhnu cuu-ndo, te io váha chí cuáha cuèndá nàcuáa cundecu-ndo. ²¹ Te cue ñáyiu isràél cùú-yu ñáyiu cùu cuendá-gá ní cùu te ní dáquéé tihú ñáhá-gă xií-yu cuèndá sá ñá túú ní sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te tnàhá nchòhó daquèe tihú ñáhá-gă xii-ndo te núú na càda-ndo datná ní quide ñáyiu-áⁿ.

²² Te chí càdá cuèndá sá Yă Ndiòxí io váha iní-gá, dico cùdéen-gă núú nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá, dico sá cùú-xí nchòhó cue ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá chi io váha iní-gá. Te ducaⁿ-ni cùnduu váha iní-gá sá cùú-xí-ndó te núú vá dàñá ndéé-ndó càda-ndo nacuáa càháⁿ-gá cuèndá sá io váha iní-gá, te núú ñáhá te tnàhá nchòhó quee tihú-ndó dàtná ní quee tihú ñáyiu isràél, ñáyiu ñá túú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá. ²³ Dico núú ñáyiu isràél ñáyiu ní dáquéé tihú ñáhá Yă Ndiòxí quindáá iní ñáhá-yu xii-gá te nduu cuèndá ñáhá tìcu-gá xií-yu, te ñáyiu-áⁿ cùú-yu dàtná dava dité yutnu ol nchaa sá ní téhndé te ní nucódó tnáhá tìcu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùú-yu te núú na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá.

²⁴ Te nchòhó cùú-ndó dàtná nchaa dité yutnu olívú cùtexínu, chi ñá díú ñáyiu isràél cùú-ndó, te dité nchaa yutnu olívú cùtexínu-áⁿ ní nucódó-xi núú dité yutnu olívú váha-áⁿ. Te yáchí-gá nucúndecu váha ñáyiu isràél ndihí Yă Ndiòxí, chi cùú-yu dàtná nchaa dité yutnu olívú váha sá ní téhndé te ní nucódó tnáhá tìcu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùú-yu te núú na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá.

Sáá nduu te naníhí tähú ñáyiu isràél

²⁵ Te nchòhó ñáyiu ndèecu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, na càchí tnúhu-í xii-ndo

íiⁿ tnúhu ndùu yuhu ni cuu, cuèndá sá vă cání ìní-ndó sá io-gá váha sàá díquí-ndó dàcúuxí ñayiu isràél, chi dava ñayiu isràél cùú sàá iní-yu nùú Yă Ndiòxí nini na ndìhi ñayiu ní cachí Yă Ndiòxí ngündecu váha ndìhi ñahá-yu xii-gá, ñayiu ñá túu cùu ñayiu isràél. ²⁶ Te nduu na ndìhi ñayiu-áⁿ ngündecu váha-yu ndìhi Yă Ndiòxí, te dàvá-áⁿ naníhí tähú ñayiu isràél chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ Yă Ndiòxí nùú tutú-gá nùú càchí-xi:

Ndàa ñuú Sión quixi Yaá cada naníhí tähú nchaa ñayiu,
te diu-ni Yaá-áⁿ cada-gá cuèndá sá dáñá nchàa ñayiu isràél ichi cuéhé ichi duha.

²⁷ Te yúhú cada càhnu iní-í nchaa cuéchi ñayiu isràél, chi cada-í dàtná ní cachí-í ndéé sanaha.

Duha càchí Yă Ndiòxí nùú tutú-gá.

²⁸ Te sá cuèndá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó xíaⁿ cùú ühú iní ñayiu isràél Yă Ndiòxí, te sá dúcáⁿ quídé-yu xíaⁿ nchòhó ní níhí-ndó tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ndó. Te ní cachí Yă Ndiòxí sá ñayiu isràél cuu cuèndá-gá, te cùu iní ñahá-ní-gá xií-yu, te ducaⁿ quídé-gá chi ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii cue ñaní tnähä-yu ní xíndecu ndéé sanaha. ²⁹ Te Yă Ndiòxí ñá túu ndùu ühú iní-gá iⁿ sá tähí-gá, te ní ñà túu ndìxi cuéchi iní-gá sá càháⁿ ñahá-gá xii-o.

³⁰ Te nchòhó chi ñá túu sàndáá iní-ndó Yă Ndiòxí ní cùu, dico vitna nini ñà túu sàndáá iní ñahá ñayiu isràél xii-gá, te ní cundàhú iní ñahá-gá ní dácäcu nihnu ñaha-gá xii-ndo nùú ühú nùú ndàhú. ³¹ Te vitna quídé-yu dàtná ní xóo cada nchòhó cùtnähá ñá túu ní xóo quindáá iní-ndó-gá. Dico sáá nduu te natuha ñahá-yu xii-gá te dàcäcu nihnu ñaha-gá xií-yu sá cùndàhú iní ñahá-gá dàtná ní quide ñaha-gá xii nchòhó. ³² Te Yă Ndiòxí ní dáñá-gá sá dúcáⁿ cùnduu saá iní nchaa ñayiu cuèndá cuiní-gá cundàhú iní ñahá-gá xií-yu.

³³ Te súúní váha quide ñaha Yă Ndiòxí xii-o, te io váha xiní-gá nchaa cuéi sá io andiu te cuéi sá io ñuyíú-a, te ducaⁿ io váha sàá nchaa sá xiní tnùní-gá. Te ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó ná cùú nchaa sá sání iní-gá cada-gá, te ní ñá ndácú-ó cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu cuèndá nchaa sá quídé-gá.

³⁴ Te nùú tutú-gá càchí-xi: “Vá yőo iⁿ cùtnuní iní-xi nàcuáa sàni iní Yă Ndiòxí, te ní vă yőo iⁿ ndàcu dacahu iní ñahá xli-gá nàcuáa càháⁿ-gá. ³⁵ Te Yă Ndiòxí ñá túu quide yica iní-gá cada-gá sá váha sá cùú-xi ñayiu cuèndá iⁿ sá sàñahá-yu xii-gá chi ñá túu dùcaⁿ quide-gá”, duha càchí-xi nùú tutú-gá. ³⁶ Te ducaⁿ chi mee Yă Ndiòxí ní taxi ndecu-gá nchaandi tähú sá io ñuyíú, te diu-ni mee-gá tähí tnùní-gá nchaa sá ní taxi ndecu-gá, te nchaa cùu-xi cuendá-gá. Te vitna chí ná càchí-ó sá io càhnu cuu-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

12

Cada-o nàcuáa nduu vétú iní Yă Ndiòxí

¹ Te vitna nchòhó ñayiu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá Yă Ndiòxí cùndàhú iní ñahá-gá xii-o chìndee ñaha-gá, nùú xíaⁿ càháⁿ ndàhú-í nùú-ndó sá dáñá-ndó mèe-ndo nùú ndahá-gá, te cada iní-ndó sá cùú-ndó dàtná iⁿ tähú sá nchító-ó ní nduu tähú-gá. Te cuu-ndo ñayiu váha ñayiu cada nchaa nàcuáa nduu vétú iní Yă Ndiòxí chi ducaⁿ tähú-ndó càda-ndo sá cùú-xi-gá. ² Te vá cánchicúⁿ nihnu-gá-ndó càda-ndo datná xíquide nchaa ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ñuyíú-a, te vá cùhúⁿ-gá iní-ndó iⁿ cuehé ichi duha-áⁿ, chi mee-ná sá váha cuhuⁿ iní-ndó, te ducaⁿ te cutnuní iní-ndó nchàa nacuáa cuiní Yă Ndiòxí cada-ndo, te nchaa sá cuiní-gá cada-ndo cùu-xi mee-ni sá váha, sá io váha ndùu vétú iní-gá, te cùu-xi nchaa sá xíní ñuhu-xi cada-ndo nùú-gá.

³ Te sá cuèndá chìuⁿ ní cundàhú iní ñahá Yă Ndiòxí ní taxi-gá xii-í xíaⁿ nùú na càháⁿ-í döho-ndo vitna: Vá cání iní-ndó iⁿ sá ñà túu tähú-ndó càni iní-ndó te cucahaⁿ-ndo sá io càhnu cuu-ndo. Te nchòhó ní sàndáá iní-ndó Yă Ndiòxí nùú chìndee ñaha-gá xii-ndo, te vitna chí cuáha cuèndá nùú ná da ha nùú chìuⁿ-gá ndacu-ndo càda-ndo.

⁴ Te nchoo tìtní xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ndì díiⁿ ndì díiⁿ chìuⁿ quide-xi iⁿ iⁿ-xi.

⁵ Te ducaⁿ sàtnahá tucu-xi cùu nchoo ñayiu ndècu ndìhi Xítohó Jesucristú chi cuéi ná da ha tnähá-ó dico iⁿ-ni cùu-o ndìhi-gá, te ducaⁿ mèe-o tucu iⁿ-ni cùu-o.

⁶ Te mee Yă Ndiòxí ní cundàhú iní ñahá-gá xii-o ní taxi-gá chìuⁿ tähú-ó càda-o iⁿ

íiⁿ-o te chìndee ñaha-gá xii-o, te xìni ñuhu-xi cada-o nacuáa ndùu chiuⁿ í taxi-gá cada-o. Te nùu ní nduu táchú-ó nüú-gă sá càháⁿ-ó tnúhu sá dácàhu iní ñahá mèe-gá xii-o te càháⁿ-ó nacuáa sàndáá iní-ó chìndee ñaha-gá xii-o, ⁷ àdi ní nduu táchú-ó nüú-gă sá io váha chindee-o tnàha ñayiu-o te diu-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu táchú-ó dànehé-ó ñayiu tnúhu-gá te diu-ni ducaⁿ càda-o, ⁸ àdi ní nduu táchú-ó nüú-gă sá dácàháⁿ-ó ñayiu canchicúⁿ nihnu-yu ichi-gá te diu-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu táchú-ó nüú-gă sá cuáñaha-o xii tnaha ñayiu-o sá nìhí-ó ndècu ndihí-o te diu-ni ducaⁿ càda-o, dico ní yùhu ní iní-ó cuáñaha-o xii-yu, àdi ní nduu táchú-ó nüú-gă taxi tnùní-ó te diu-ni ducaⁿ càda-o, te ní yùhu ní iní-ó càda-o, àdi ní nduu táchú-ó nüú-gă chindee-o cué ñayiu ndècu ndihí tnúndo tnúhu ndàhú te diu-ni ducaⁿ càda-o, te io cudiíⁿ iní-ó càda-o chiuⁿ-áⁿ.

Nchaa nàcuáa tàú-xi cada nchaa ñayiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

⁹ Te cuu iní tnahá ndisa-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo, te daña-ndo nchaa sá cuéhé sá dûhá te cada-ndo mèe-ni sá váha. ¹⁰ Te io cuu iní tnahá-ndó, te cada-ndo cuéndá sá iiⁿ-nì ñayiu cuu-ndo, te iiⁿ iiⁿ-ndo càni-gá iní-ndó cànehe yíñuhu núu tnahá-ndó.

¹¹ Te ndedu ndèe-ndo cada-ndo nchaa chiuⁿ tahu Xítohó Jesucristú vá tùhío-ndo, te cada-ndo ní yuhu ní iní-ndó sá cúú-xí-gá.

¹² Te io cudiíⁿ iní-ndó cùndecu-ndo chi ní ngúndecu ndihí-ndo tnúhu ndee iní sá cùndecu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú, te cada càhnu iní-ndó cuéi nándi na càda ñaha ñayiu xii-ndo sá cuéndá-gá, te vá dáná ndèe-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiòxí.

¹³ Te chindee tnàha-ndo te nùu io dava nchòhó ñayiu ndècu ichi-gá io iiⁿ sá cùmání xii-ndo, te io váha cuu iní-ndó còto-ndo ñayiu véxi vehe-ndo.

¹⁴ Te cacráⁿ táchú-ndó nüú Yá Ndiòxí cuéndá nchaa ñayiu nándi quide ñaha xii-ndo, te cacráⁿ táchú-ndó nüú-gă sá ná chìndee ñaha-gá xii-yu te ná díú dà cacráⁿ táchú-ndó nüú-gă sá ná dàcuíta nihnu ñaha-gá xii-yu.

¹⁵ Te nùu io ñayiu cudiíⁿ iní-xi te cudiíⁿ iní-ndó ndihí-yu, te nùu io ñayiu ndihí iní-xi te ndihí iní-ndó ndihí-yu.

¹⁶ Te cuu iiⁿnuu-ndo cùndecu-ndo, te vá càdá càhnu-ndo mee-ndo, te tnahá tnúhu-ndo ndihí nchaa ñayiu ndàhú iní-xi, te vá cání iní-ndó sá io-gá túha-ndo.

¹⁷ Te vá nánchezcava-ndo nàchinaa-ndo iiⁿ sá quídé ñàha ñayiu xii-ndo, te io ndedu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá váha nàcuáa cuu váha iní ñayiu. ¹⁸ Te io ndedu ndèe-ndo cada-ndo sá ndacú-ndó cùndecu váha-ndo ndihí nchaa ñayiu. ¹⁹ Te nchòhó ñayiu io cùu iní-i, vá cání iní-ndó nàchinaa-ndo iiⁿ sá càdá ñàha ñayiu xii-ndo, chi cundetu-ndo sá méé Yá Ndiòxí ná nàchinaa-gá sá quídé ñàhá-yu xii-ndo, chi quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núu tutú-gá núu càchí-xi: “Yúhú dandòho-í-yu chi nàchinaa-í nchaa sá quídé-yu”, duha càchí-gá núu tutú-gá.

²⁰ Te xìni ñuhu tucu-xi cada-ndo nacuáa càháⁿ tucu-xi ingá xichi núu tutú-gá núu càchí-xi: “Te nùu ñayiu cùu úhú iní ñahá xii-ndo ná túu sá cóhó sá cáxi-yu te cuáñaha-ndo xii-yu, te nùu ducaⁿ na càda-ndo te io cucahaⁿ nüü-yu”, duha càchí-xi núu tutú-gá. ²¹ Te nùu io iiⁿ sá quídé ñàha tnaha ñayiu-ndo xii-ndo te vá nánchezcava-ndo nàchinaa-ndo sá quídé ñàhá-yu xii-ndo, chi cada-ndo sá váha sá cúú-xí-yu, te ducaⁿ te vá càdá-ndó sá ná túu tàú-ndó càda-ndo núu Yá Ndiòxí dàtná quídé-yu.

13

¹ Te nchaa ñayiu tàú-yu quindáá iní-yu nchaa cue téé cùchiuⁿ, chi Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cùndecu téé cùchiuⁿ ñuyíú-a, nùu xíⁿ xìndecu-güedé vitna. ² Te nchaa ñayiu ná túu sàndáá iní ñahá xii cue téé cùchiuⁿ ná túu tnahá iní Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ quidé-yu, chi mee-gá ní cachí-gá sá cùndecu-güedé. Te nchaa ñayiu ducaⁿ ná túu sàndáá iní ñahá xii cue téé cùchiuⁿ nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu. ³ Te nchaa ñayiu quide váha ná túu yùhú-yu cue téé cùchiuⁿ chi quide váha-yu, dico nchaa ñayiu ná túu quide váha chi xiyuhú-yu cue téé cùchiuⁿ. Te vitna nùu nchòhó cuiní-ndó sá vă yùhú-ndó cué téé cùchiuⁿ te chí càdá váha, te ducaⁿ te càháⁿ váha-güedé cuéndá-ndó. ⁴ Te Yá Ndiòxí ducaⁿ ní cachí-gá cundecu-güedé cuéndá cada-güedé sá ná túu ná cuu cundecu-ndo, te nùu ná túu quide váha-ndo

ndècu-ndo te quiyuhú iní-ndó nüú-güedé, chi ñá túú àúⁿ ná cuu ndècu ndihí-güedé tnúhu ndee iní dandòho-güedé nchaa ñáyiu ñá túú quide váha, chi Yá Ndiõxí ducaⁿ ní cachí-gá cundecu-güedé sá dúcáⁿ càda-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiu ñá túú quide váha. ⁵ Núu xíäⁿ ío xìni ñuhu-xi sá quindáá iní-ndó nchaa cue téé cùchiuⁿ, te ñá díú sá yuhú-ndó dàndoho ñaha-güedé xii-ndo, chi cada-ndo sá cùtnùní iní-ndó sá cùú-xí ^{iiⁿ} sá vähä. ⁶ Chi díu cuéndá xiäⁿ sácáⁿ-ndó díhúⁿ nüú cué téé cùchiuⁿ, te ducaⁿ chi Yá Ndiõxí ducaⁿ ní cachí-gá cundecu-güedé te díu-ná chiuⁿ ndee-güedé ñuhú iní-güedé.

⁷ Te nacháhu-ndo nchaa sá tàú-ndó nüú nchaa ñáyiu tàú-ndó nüú-xi, te cuéi díhúⁿ tàú-ndó cuéndá ñuhu-ndo nüú cué téé cùchiuⁿ àdi nágá díhúⁿ tàú-ndó nüú-güedé te nacháhu-ndo nüú-güedé. Te ío-gá canehe-ndo sá yíñuhu nüú nchaa ñáyiu cùnuu, te cáháⁿ váha-ndo ndihí-yu. ⁸ Te vá dácàidó-ndó ndùu nacháhu-ndo sá tàú-ndó nüú tnáha ñáyiu-ndo, te cuu iní tnáhá-ndó ^{iiⁿ} ^{iiⁿ-ndo}. Te nüu ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo ña, te quide-ndo nchaa nacuáá càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáá cada-o cùndecu-o. ⁹ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ Yá Ndiõxí cuéndá nchaa sá vă cùú càda-o: “Nchaa nchòhó cue téé vă càháⁿ ndihí-ndo ñáyiu díhí te nüu ñá díú ñàdihí-ndo cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchaa nchòhó cue ñáyiu díhí tucu vá càháⁿ ndihí-ndo tée te nüu ñá díú yíⁿ-ndo cuu-güedé, te vá cáhní-ndó tnáha ñáyiu-ndo, te vá dühú-ndó sá ndécu ndihí-yu, te vá dácàcu-ndo cuéchi neñùú, te vá xihó-ndó sá ndécu ndihí tnaha ñáyiu-ndo”, nchaa xéhé càchí Yá Ndiõxí sá vă cùú càda-o. Te tnúhu-a quide-o ndihí nchaa dava-gá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáá cada-o cùndecu-o, te nüu quide-o ingá tnúhu sá càchí-xi: “Cuu iní-ndó nchaa tnaha ñáyiu-ndo dàtná cùú iní-ndó mèe-ndo”, duha càháⁿ tnúhu-áⁿ. Te nchaa dava-gá quídé-ó te nüu quide-o nacuáá càháⁿ tnúhu-a. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu cùu iní tnáha ñáyiu-xi te ñá túú quide úhú iní-yu tnáha ñáyiú-yu, te nüu ducaⁿ cùu iní-yu tnáha ñáyiú-yu te quídé-yu nacuáá càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáá cada-o cùndecu-o.

¹¹ Te ducaⁿ xìni ñuhu-xi cada-ndo chi sa ní cutnùní iní-ndó nàcuáá ta xìca nduu cuáháⁿ ñuyíú-a, te ní sáá nduu sá ío xìni ñuhu-xi ndixi túu iní-ó càda-o nchaa nacuáá càháⁿ Yá Ndiõxí, chi vitna sa ní cuyatni-gá nduu nàcuaca ñaha Xítohó Jesucristú xii-o dàcúúxí ndèé cùtnàhá ní sándáá iní-ó tnúhu-gá. ¹² Te cada iní-ndó sá dàtná ^{iiⁿ} niú sá sà ta cuyatni túndaá, ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñuyíú yícá cuéchi-a chi sa ta cuyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú, te nüu xíäⁿ xíní ñuhu-xi daña-o nchaa sá cuéhé sá dühá te cada-o mèe-ni sá vähä, te ducaⁿ te ni ^{iiⁿ} sá cuéhé sá dühá vă cùnùu-xi taxi tnuní ñahá-xí xì-o, te ducaⁿ te vá cùú-gă-ó dàtná ñáyiu ndècu nüú néé chi cuu-ná-ó dàtná ñáyiu ndècu nüú dító. ¹³ Te cada-o nchaa nacuáá tàú-xi cunduu cundecu-o dàtná tàú-xi cada ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te vá quihíⁿ-ó vico cuehé vico duha, te vá cùú-ó ñáyiu quihu, te ni vă càháⁿ ndihí-o ñáyiu díhí te nüu ñá díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ducaⁿ-ni cué ñáyiu díhí tucu vá càháⁿ ndihí-yu téé te nüu ñá díú yíⁿ-yu cùu-güedé, te ni vă cùndecu-o ichi díiⁿ iní, te ni vă nàá-ó ndihí tnaha ñáyiu-o, te ni vă cùú-ó ñáyiu cuédú iní. ¹⁴ Te vitna nchòhó daña-ndo mèe-ndo sá Xítohó Jesucristú ná chìndee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cùndecu-ndo datná quídé mèe-gá ndécú-gă, te vá cání-gă iní-ndó càda-ndo datná ní xoo cada-ndo cùtnàhá ní cunuu nchaa sá cuéhé sá dühá iní-ndó.

14

Vá cuátnùhu tnaha-o nacuáá ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te nüu ^{iiⁿ} ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú tècú tnùní váha-yu nàcuáá cuìnì Yá Ndiõxí cadá-yu, te queheⁿ cuéndá-ni-ndö-yu te vá ténaá tnáhá-ndó ndihí-yu. ² Chi ìo ñáyiu sàni iní sá cùú văha iní Yá Ndiõxí sá cùú càxí-yu náni nìhí-yu, te dava ñáyiu ñá túú cùtnuní váha iní-yu nàcuáá càháⁿ Yá Ndiõxí te mee-ni yúcú xéxi-yu. ³ Te ñáyiu xéxi nchaa nüú sá nìhí-yu te vá dáquèe tihú-yu ñáyiu ñá túú xéxi, te ducaⁿ-ni ñáyiu ducaⁿ ñà túú xéxi-áⁿ vă cuátnùhú-yu nchaa ñáyiu ducaⁿ xéxi nchaa nüú sá nìhí-xi-áⁿ, chi tnáha ñáyiu ducaⁿ xéxi nchaa nüú sá nìhí-xi-áⁿ

quéhéⁿ cuèndá ñáhá Yă Ndiōxí xií-yu.
 4 Te ñá túú ndècu ndihí-o tnúhu ndee iní cuatnúhu-o ñáyiu xínu cuechi, chi mee ñáyiu cùu patróóⁿ-yu tàú-yu cáháⁿ-yu te núu cùndáá ñáyiu xínu cuechi núú-yu àdi ñá túú cùndáá-yu. Te ducaⁿ sätnahá-xi cùu ñáyiu xínu cuechi núú Yă Ndiōxí, chi mee-gă cáháⁿ-gá te núu násá quídé-yu, te diu-ni mee-gă cada te cundáá-yu cundecú-yu núú-gă.

5 Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ió ñáyiu càchí sá ió dava nduu ío càhnu cuu-xi, te ió tucu dava ñáyiu càchí-yu sá iiⁿ-ni cuu-xi nchaa-ni nduu, te xíni ñuhu-xi sá cùtnuní ndáá iní-yu sá ndàá cùú-xi nàcuáá càháⁿ-yu iiⁿ iiⁿ-yu. 6 Te ñáyiu cánehe íí dava nduu quídé-yu sá néhë-yu sá yíñìhu núú Yă Ndiōxí, te ñáyiu càchí sá iiⁿ-ni cuu-xi nchaa-ni nduu quídé-yu sá néhë-yu sá yíñìhu núú Yă Ndiōxí tnàhá-yu. Te diu-ni ducaⁿ sätnahá-xi cùu nchaa ñáyiu xèxi nchaa náni nìhí-yu, chi quídé-yu sá néhë-yu sá yíñìhu núú Yă Ndiōxí, chi ndàcáⁿ tähü-yu núú-gă cuèndá nchaa sá nìhí-yu. Te diu-ni ducaⁿ sätnahá-xi cùu nchaa ñáyiu ñá túú xèxi nchaa núú sá nchító-ó chi quídé-yu sá néhë-yu sá yíñìhu núú Yă Ndiōxí, te ndàcáⁿ tähü-yu núú-gă cuèndá nchaa sá nìhí-yu.

7 Te nchoo cuéi vitna ndècu vívú-ó àdi cuéi na cùú-ó dico ñá diú cuèndá méé-ó cùú-ó. 8 Chi vitna ndècu vívú-ó te ndècu-o sá cùú-xi Xítohó Jesucristú àdi cuéi na cùú-ó dico cuú-ó diu-ni sá cùú-xi-gă, núú xíäⁿ cuéi vitna ndècu vívú-ó àdi cuéi na cùú-ó dico diu-ni Xítohó Jesucristú cùú cuèndá ñáhá-gă xii-o. 9 Chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te vitna cùu-gá Xítohó nchaa ñáyiu, cuéi ñáyiu xíndecu vívú te cuéi ñáyiu ní xíhí.

10 Te nchòhó, ñá túú ndùu váha-xi cuatnúhu tnàha-ndo nacuáá ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ni ñá túú ndùu váha-xi daquée tihú tnáhá-ndo, chi nchaa-o sää nduu cùndecu-o núú Xítohó Jesucristú, te mee-gă cachí-gá te núú ní quide ndáá-ó àdi ñá túú ní quide ndáá-ó. 11 Te Yă Ndiōxí càchí-gá núú tutú-gá:

Yúhú Yă Ndiōxí ndécu-í càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiu ngüiñí xíti-yu

núù-í,
 te nchaá-yu cáháⁿ-yu sá yúhú cùù-í Ndiōxí. Duha càchí Yă Ndiōxí núú tutú-gá. 12 Núu xíäⁿ nchaa-o ndì díiⁿ nàcani tnúhu-o núú Yă Ndiōxí nchaa sá ní quide-o.

Vá dácuita nihnu tnàha-o

13 Núu xíäⁿ vá cuátnúhu tnaha-gá-ndo, te cada yica-ndo càda-ndo mee-ni sá văha, te vá cátá-ndo iiⁿ sá ñá túú tàú-ndo càda-ndo cuendá sá vă cuíta nihnu dava ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú. 14 Te yúhú ndécu ndihí-í Xítohó Jesucristú te cùtnuní ndáá iní-í sá nchaa ñáyiu sá cùú càxi-o cuu-ni caxi-o te vá cùú cuéchi. Te ñáyiu sàni iní sá vă cùú càxi-yu te núu na càxi-yu te cuu cuéchi xií-yu. 15 Te nchòhó, te núu cuèndá sá xéxi-ndo nchàa núú sá cùú càxi-ndo, cuèndá xíäⁿ ñá túú-gă cùú văha iní nchaa ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gă quídé-ndo sá cùú iní ndisa-ndo-yu te núu ducaⁿ na càda-ndo, te núu iiⁿ sá sání iní-ndo càxi-ndo te cùtnuní iní-ndo sá xíäⁿ cada-xi cuíta nihnu ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú te vá caxi-ndo xíäⁿ te núu ducaⁿ, chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuèndá-yu. 16 Te núu iiⁿ sá quídé-ndo sàni iní-ndo sá cùú-xi iiⁿ sá văha, te ñáyiu càchí-yu sá ñá túú văha te vá cátá-ndo cuèndá sá vă càháⁿ cuéhé-yu cuèndá-ndo. 17 Te sá yíndàha ñaha Yă Ndiōxí xii-o xíäⁿ ío xíni ñuhu-xi cada ndáá-ó cùndecu-o, te cùndecu váha ndihí tnàha-o, te cudiíⁿ iní-ó cùndecu-o chi Espíritu-gá ndécu ndihí ñaha-xi xii-o, te nchaa xéhé io-gá cúnùu dacúúxí sá cóhó sá caxi-ó. 18 Te nchaa ñáyiu ducaⁿ quide nchaa sá io-gá xíni ñuhu-xi, xínu cuechí-yu núú Xítohó Jesucristú, te sá dúcáⁿ quídé-yu te ndùu vétú iní Yă Ndiōxí, te cùdiú-yu núú ñáyiu.

19 Te nchoo chí ná ndùcu-o nacuáá cada-o cùndecu ndihí váha tnàha-o, te nducu tucu-o nacuáá cada-o chìndee tnúhu tnàha-o nacuáá cuíta cundáá-gá-ó núú Xítohó Jesucristú quihíⁿ. 20 Te ñá diú sá cuèndá iiⁿ núú sá xéxi-ó, te dàquee tihú-ó sá văha ní quide ñaha Yă Ndiōxí xii tnàha ñáyiu-o. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa-ní núú sá cùú càxi-o, te dicó-ni sá ñá túú ndùu váha-xi núú sá cuèndá-ni sá caxi-ó iiⁿ núú sá cùú càxi-o cuíta nihnu iiⁿ tnàha ñáyiu-o. 21 Te váha-gá sá vă caxi-ó cùñú

te vá cóhó ndidí, te ni ñà túú nágá cada-o te núu xito-o sá xiān cada te ngüíta tnàha ñáyi-o càdá-yu sá ñà túú vähä, àdi xito-o sá xiān cada te ngüíta-yu cani iin cani úu iní-yu cundecú-yu ichi Xítohó Jesucristú, te vá cündää-gá-yu núu-gá te núu ducaⁿ na càda-o. ²² Te núu iin sá vähä sàni iní-ó càda-o, te vá dátuu-o núu ñáyi chi mee-ni núu Yá Ndiökí dàtuu-o. Te nchoo cùu-o ñáyi ío vähä tähú-xi te núu cùtnuní ndáá iní-ó sá quídé ndäá-ó núu nändi cùu sá quídé-ó, te cùtnuní iní-ó sá ñà díú iin cuéchi cùu-xi sá quídé-ó. ²³ Te núu nchoo sàni iní-ó sá quídé vähä-o àdi ñá túú quide vähä-o òré xéxí-ó iin núu sá xéxí-ó, te cuu cuéchi xii-o te núu ducaⁿ na càda-o. Te ducaⁿ cùu cuéchi xii-o chi ñá túú iin-ni sá sání iní-ó, chi nchaa núu sá quídé-ó sàni iin sani úu iní-ó núu vähä-ni àdi ñá túú vähä-ni, te cuu cuéchi xii-o sá dúcáⁿ quide-o.

15

Cada-o sá vähä sá cùu-xí tnàha ñáyi-o

¹ Te nchoo ñáyi ío vähä sàndáá iní ñähá xii Xítohó Jesucristú, xini ñuhu-xi cuáñaha-o tnúhu ndee iní xii ñáyi ñá túú níhí ndéé cündecu ichi-gá, te vá càdá-ó mée-ni sá cùu-xí mée-o. ² Te cada-o sá vähä nàcuáa cuu vähä iní tnàha ñáyi-o cùndá cuu-xi sá vähä sá cùu-xí-yu, te ducaⁿ cuita níhí ndéé-gá-yu quindääá iní-yu Xítohó Jesucristú. ³ Te Xítohó Jesucristú ñá túú ní quide-gá mee-ni sá cùu vähä iní mée-gá, te ní quee ndáá-xi nàcuáa càhá-xi núu tutú Yá Ndiökí nàcuáa ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii-gá, te càchí-xi: “Nchaa ñáyi cùu úhu iní ñähá xii-n ní xícuéhé ní xíduha ñähä-yu xii-í”, duha càhá-xi núu tutú Yá Ndiökí nàcuáa ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii-gá. ⁴ Te ndéé sanaha ní ngúndeé nchaa tnúhu Yá Ndiökí núu tutú-gá, te ducaⁿ ní ngúndeé cùndá dacuàha-o, te tnúhu-áⁿ dánèhé ñähä-xí cùnduu cahnu iní-ó cuéi nändi nà yáha-o cündecu-o ichi-gá, te sá xíí tnúhu-áⁿ te vá ndihú-gá iní-ó cündecu-o, te diu-ni sá xíí tnúhu-áⁿ cündecu ndihí-o tnúhu ndee iní. ⁵ Te Yá Ndiökí quídé-gá ndécu ndihí-o tnúhu càhnu iní, te diu-ni-gá quídé-gá ñá túú ndihú iní-ó ndècu-o. Te xicáⁿ tähù-í núu-gá sá díú-gá ná càdá te cuu iin nuu-ndo cündecu-ndo datná

ní quide mee Xítohó Jesucristú cùtnähá ní xíndecu-gá ñuyíú-a. ⁶ Te ducaⁿ nchàa-ndo cuu iin nuu-ndo, te danihí tnähá-ndo yöcö tächí-ndo te cachí-ndo sá io càhnu cuu Yá Ndiökí Yaá cùu Tâtá Xítohó Jesucristú.

Ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél ní níhí-yu tnúhu Xítohó Jesucristú

⁷ Te núu xiān chí quéhéⁿ cuèndá tnähá dàtná ní quide Xítohó Jesucristú ní queheⁿ cuèndá ñähä-gá xii-o, te núu ducaⁿ na càda-ndo te io cuu càhnu Yá Ndiökí. ⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ní quide-gá sá vähä sá cùu-xí ñáyi isràél, te sá dúcáⁿ ní quide-gá xiān cùtnuní ndáá iní-ó sá Yá Ndiökí quídé-gá iin sá càhá-gá, chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiökí xii cue ñaní tnähä-ó ní xíndecu ndéé sanaha. ⁹ Te ducaⁿ ní quide Xítohó Jesucristú sá vähä sá cùu-xí ñáyi isràél cuèndá nchaa ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél càchí-yu sá io càhnu cuu Yá Ndiökí, te ducaⁿ quésahá-yu chi io cùndahú iní ñähä-gá chíndée ñaha-gá xií-yu, te quee ndáá-xi nàcuáa càhá-xi núu tutú Yá Ndiökí núu càchí-xi:
Yúhú càchí-í sá io càhnu cuu-n ní nchàa ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél, te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n. Duha càchí-xi núu tutú-gá ¹⁰ Te càchí tucu-xi núu tutú-gá:

Te nchòhó ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél io chí cùdii iní ndihí ñáyi isràél ñáyi ndècu ndihí-i.

Duha càchí-xi núu tutú-gá. ¹¹ Te càchí tucu-xi ingá xichi núu tutú-gá:

Nchaa nchòhó ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél chí càháⁿ sá io càhnu cuu Yá Ndiökí, te nchaa ñáyi na càhá-yu sá io càhnu cuu-gá.

Duha càchí-xi núu tutú-gá. ¹² Te ndíi Chàiá càchí tucu ndíi núu tutú Yá Ndiökí:

Coo iin ñaní tnähä ndíi Isái téé ní xíndecu ndéé sanaha,

te téé-áⁿ taxi tnùní-dé cue ñáyi ñá túú cùu ñáyi isràél,

te ñáyi-áⁿ cundee cùu cahnu iní ñähä-yu xii-dé.

Duha ní càháⁿ ndíi Chàiá càchí-xi núu tutú-gá.

¹³ Te xicáⁿ tähù-í núu Yá Ndiökí Yaá ní taxi tnúhu ndee iní ndécu ndihí-o sá mée-gá

ná càda ío cudíi iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ío váha cundecu iní-ndó nǚú-gá chi sàndáá iní-ndó-gá, te ducaⁿ Espíritu-gá ná càda te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita ngúndecu ndihí-ndo tnúhu ndee iní quíhíⁿ sá cáda váha ñaha-gá xii-ndo.

14 Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cùtnuní ndáá iní-í sá nchòhó ío váha iní-ndó, te ducaⁿ ío váha cùtnuní iní-ndó nchàa tnúhu váha, te ducaⁿ ío dàsahú tnáhá-ndo nàcuáa cundecu-ndo. **15** Te dava tnúhu ní chídó tnùní-í núú tutú-a cùu-xi tnúhu sá ío càháⁿ-í dóho-ndo, te ducaⁿ ní tee-í cuèndá sá nchòhó dandàcu iní-ndó tnúhu-áⁿ, te ní tee-í chi Yá Ndióxí ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-í ní taxi-gá chìlúⁿ quide-í **16** xínú cuèchi-í núú Xítohó Jesucristú càháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. Te tnúhu-áⁿ cùu-xi tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa naníhí tähú-ó, te ducaⁿ dànehé-í ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél tnúhu Yá Ndióxí cuèndá cuú-yu dàtná ⁱⁱⁿ sá ndúú tähú-gá, te Espíritu-gá quídé-xí cùu-yu ñáyiu cùdúu núú-gá, te cùu váha iní ñáhá-gá xii-yu.

17 Te ío váha cùu iní-í cuèndá nchaa chìlúⁿ quide-í sá cùu-xi Yá Ndióxí, chi Xítohó Jesucristú ndécu ndihí ñaha-gá xii-í. **18** Te mee-ni nàcuáa quide Xítohó Jesucristú chìndee ñaha-gá xii-í xíⁿ-ni càháⁿ-í, te sá dúcáⁿ quide-gá xíⁿ-ni sàndáá iní cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél tnúhu-gá. Te ducaⁿ chi ní chindee ñáhá-gá xii-í ní càháⁿ-í tnúhu-gá te ducaⁿ-ni ní chindee ñáhá-gá xii-í ní quide-í titní núú sá ní quide-í núú-yu ní xiní-yu. **19** Te Espíritu Yá Ndióxí ní quide-xi ní quide-í titní núú sá vă y  o tnähí ndàcu cada ní xiní-yu te ío ní cuñúhu-yu. Te nchaa ñuu ní sáháⁿ-í ní càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiu cuéi ndéé ñuu Jerusàlén, te cuéi ndéé distritú Ilíricú, núu nchaa ñuu-áⁿ ní sáháⁿ-í ní càháⁿ-í núú-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó. **20** Te ducaⁿ ío ndùcu ndee-í càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó núú v  t   nihí-gá-yu tnúhu cuèndá Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ quide-í chi ñá túú cuiní-í quíhíⁿ-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú sá xíndecu ñáyiu càháⁿ tnúhu-gá. **21** Te quide-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndióxí núú càchí-xi:

Ñáyiu v  t   nihí-gá tnúhu cuèndá Yaá quixi
ñuyíú te nihí-yu,
te ducaⁿ t  c tnùní-ju tnúhu-gá.
Duga càchí-xi núú tutú-gá.

T   T   P  abl   cuiní-d   quíhíⁿ-d   ñuú R  m  

22 Te sá dúcáⁿ càháⁿ-í tnúhu-gá núu xíⁿ-ná túú ní ndàcu-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuéi ducaⁿ-ni sàni iní-í quixi coto ñaha-í. **23** Te ní cuu titní cuíá ducaⁿ-ni sàni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vitna ní ndihí-í nchaa iha ní càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchàa ñáyiu. **24** Núu xíⁿ-sání iní-í sá ndùu na quihíⁿ-í nacióⁿ Èspa  a te y  ha càháⁿ-í quiní-í nasa ndècu-ndo, te d  v  -áⁿ ío cudíi iní-ó cùndecu tnaa-o, te ducaⁿ te òré nucúhuⁿ tucu-í ichi te cada ndee iní-ndó chìndee ñaha-ndo xii-í. **25** Te vitna quíhíⁿ-í ñuu Jerusàlén quínehe-í sá ndúú tähú ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú x  ndecu y  c  . **26** Te ñáyiu x  ndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu distritú Mac  doni  , ndihí distritú Ac  yá ní cuu ⁱⁱⁿ ñuú-yu ní sacáⁿ tnáh  -yu sá ndúú tähú ñáyiu ndàh   x  ndecu ichi-gá ndécu ñuu Jerusàlén. **27** Te ducaⁿ tnähí ní cudíi iní-yu cadá-yu, te ducaⁿ tnähí t  u-yu cadá-yu chind  e-yu ñáyiu x  ndecu ñuu Jerusàlén. Te ñáyiu Mac  doni   ndihí ñáyiu Ac  yá-áⁿ ñ   túú cùu-yu ñáyiu isràél. Te ñáyiu x  ndecu ñuu Jerusàlén cùu-yu mee-ni ñáyiu isràél, te ducaⁿ t  u-yu cadá-yu chi sá cuèndá ñáyiu isràél-áⁿ ní nihí-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-yu, núu xíⁿ t  u-yu chindee ñáh  -yu ndihí nchaa sá nihí-yu. **28** Te s  t   ná y  ha qu  ngu  ha cuèndá-í-yu sá ndúú täh  -yu, te ducaⁿ te d  tnuní quee-í quíhíⁿ-í nacióⁿ Èspa  a, te ichi y  ha-í y  ha càháⁿ-í núú ndécu-ndo. **29** Te cùtnuní ndáá iní-í sá òré ná qu  xio-í núú ndécu-ndo, te Xítohó Jesucristú ío chindee ñáh  -gá xii-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó nàcuáa ío váha cundecu-ndo ichi-gá. **30** Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ ndàh  -í núú-ndó s   ío chindee ñáh  -ndo xii-í càháⁿ ndihí-o Y   Ndióxí cuèndá-í, te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú. Te Espíritu Y   Ndióxí quídé-xí cùu iní tnáh  -ó ⁱⁱⁿ ⁱⁱⁿ-o. **31** Te ío chí càc  -t  u núú Y   Ndióxí s   ná coto ñaha-gá xii-í, te ñ   túú

nă cada ñaha nchàa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xì-gá xìndecu distrítu Jüdeá. Te cacrás táchu tucu-ndo núú-gá sá ncháá sá cánèhe-í quíhín nduu táhú ñáyiu ndecu ichi-gá ndécu ñúú Jerusálén ío váha cuu iní-yu quehen cuéndá-yu. ³² Te ducaⁿ càda-ndo cuendá sá nüú Yá Ndióxí ná càchí-gá te ío cudíi iní-í òré quexlo-í núú ndécu-ndo, te ío váha cuu iní-í cundecu ndihí ñaha tnái xii-ndo. ³³ Te vitna xicáⁿ táchu-í núú Yá Ndióxí Yaá quídé ío váha cùu iní-ó ndecu-o sá ná chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cünduu.

16

Té Päblú quídé ndee iní-dé ñáyiu ndecu ñuú Ròmá

¹ Te yúhú tendaha-í tá Fèbé quixi-xi núú ndécu-ndo, te tnàhá-xi ndecu-xi ichi Xítohó Jesucristú, te quide-xi chiuⁿ Yá Ndióxí sá cùu-xí ñáyiu ndecu ichi Xítohó Jesucristú xìndecu ñuú Cèncreá. ² Te cuiní-í sá ío váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendá-ndó-xí, chi ndecu ndihí-xi Xítohó Jesucristú, te cada-ndo nàcuáa tàu-xi cunduu dàtná tàu-xi cada ñáyiu ndecu ichi-gá, te ío chindee-ndo-xi te nüú ná cùu sá xíní ñuhu-xi, chi tnàhá-xi ío chindee-xi cue ñáyiu ndecu ichi Xítohó Jesucristú, te tnàhá yúhú ducaⁿ ío chindee-xi.

³ Te cùñaha-ndo ío na càda ndee iní té Àquilú ndihí ñadihí-dé tá Priscilá, chi ñáyiu-áⁿ ní quide chiuⁿ-í ndihí-yu ní quide-ndí chiuⁿ Xítohó Jesucristú. ⁴ Chi mèé-yu ní cácu cuú-yu sá cuéndá sá ní dácacu ñahá-yu xii-í sá ní yáha-í, nüú xíáⁿ ío ndàcáⁿ táchu-í nüú-yu, te ñá díú-ní yúhú ducaⁿ ío ndàcáⁿ táchu-í nüú-yu chi tnàhá nchaa ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél xìndecu ichi-gá xìndecu nchaa xichi ducaⁿ ío ndàcáⁿ táchu-í nüú té Àquilú ndihí nüú ñadihí-dé tá Priscilá. ⁵ Te cùñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní nchaa ñáyiu xìndecu ichi Xítohó Jesucristú tacá vehe té Àquilú ndihí tá Priscilá dácuahá-yu tnúhu-gá, te cùñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní té Epènetú chi tnàhá-dé ío ñuhu iní-í-dé, chi téé-áⁿ cùu-dé téé díhna nuu ní sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú distrítu Acayá. ⁶ Te cùñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní tá Måriá xichí ndécu ndihí-ndo, xichí ío ndùcu ndee

xinu cuechi nüú Xítohó Jesucristú. ⁷ Te cùñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní cue téé cùu ndí mee-í té Andrónicú ndihí té Jùniás, chi tnàhá-güedé ní xíhi ndihí ñaha-güedé xii-í vecaa, te ío cùdieu-güedé nüú nchàa cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús caháⁿ tnúhu-gá. Te díhna-gá-güedé ní sàndáá iní-güedé tnúhu Xítohó Jesucristú dàcúúxí yúhú.

⁸ Te cùñaha-ndo sá ná càda ndee iní té Ampliás chi tnàhá-dé ío ñuhu iní-í-dé, te ndecu-dé tnàhá-dé ichi Xítohó Jesucristú. ⁹ Te cùñaha tucu-ndo xii té Bánú téé cùndihí ñaha xii-o quide-o chiuⁿ Xítohó Jesucristú sá ná càda ndee iní-dé, te cùñaha tucu-ndo xii té Estaquis sá ná càda ndee iní-dé chi tnàhá-dé ío ñuhu iní-í-dé. ¹⁰ Te cùñaha tucu-ndo xii té Apelés sá ío na càda ndee iní-dé, chi téé-áⁿ ío váha cùndáá-dé nüú Xítohó Jesucristú, te cùñaha tucu-ndo xii ñáyiu xìndecu vehe té Arístobulú sá ío na càda ndee iní-yu. ¹¹ Te cùñaha-ndo xíi té Heròdión téé cùu ndí mee-í sá ío na càda ndee iní-dé, te cùñaha-ndo xíi ñáyiu ndecu ichi Xítohó Jesucristú xìndecu vehe té Nàrcisú sá ío na càda ndee iní-yu. ¹² Te cùñaha-ndo xíi tnahá tá Triféná ndihí tá Trifosá sá ío na càda ndee iní-yu, chi tnàhá-yu quídé-yu chiuⁿ Xítohó Jesucristú. Te tnàhá tá Përsidá xichí ndécu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú cùñaha-ndo xíi-xi sá ío na càda ndee iní-xi, chi tnàhá-xi ío ndùcu ndee-xi quide-xi chiuⁿ Xítohó Jesucristú.

¹³ Te cùñaha-ndo tnàhá té Rufú téé ío váha sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú sá ío na càda ndee iní-dé ndihí näná-dé, chi ñaha-áⁿ quídé iní-í sá cùu-áⁿ dàtná nänà-í. ¹⁴ Te cùñaha-ndo sá ío na càda ndee iní té Àsíncritú, ndihí té Flègonté, ndihí té Hërmás, ndihí té Pàtrobás, ndihí té Hërmés, ndihí nchaa dava-gá cue ñáyiu ndecu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú xìndecu ndihí-güedé. ¹⁵ Te cùñaha tucu-ndo sá ío na càda ndee iní té Filólogó, ndihí tá Jüliá, ndihí té Nèreú, ndihí cùha té Nèreú, ndihí tá Òlimpás, ndihí nchaa dava-gá ñáyiu sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú xìndecu ndihí-yu.

¹⁶ Te ío yñuhu cada ndee iní tnàhá-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo. Te nchaa ñáyiu tacá nchaa iha dàcuaha tnúhu Xítohó Jesucristú quídé ndee iní ñahá-yu xii-ndo.

17 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá cáda cuéndá-ndo nüu io ñáyiú quide nacuáa vá cúú iiⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi ñáyiú-áⁿ sánú ichi ñahá-yu iiⁿ ichi ñá túú vāha, chi ñá túú iiⁿ-ni cuu-xi tnúhu càháⁿ-yu ndihí tnúhu sá ní níhí-ndó ndècu ndihí-ndo, te ñáyiú ducaⁿ xíquide vá níhí tnáhá-gă-ndo ndihí-yu. **18** Chi ñáyiú-áⁿ ñá túú quidé-yu chìuⁿ sá cúú-xí Xítohó Jesucristú, chi mee-ni sá cúú-xí mée-yu quidé-yu, te mee-ni nchàa tnúhu sá io vii io váha cuáháⁿ càháⁿ-yu òré cuáháⁿ-yu dàndahú-yu nchaa ñáyiú io yáchí sàndáá iní-xi iiⁿ tnúhu. **19** Te nchaa ñáyiú níhí-yu tnúhu sá nchòhó sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, nüu xíⁿ io cùdii iní-í. Te cuiní-í sá nchòhó io váha cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo mée-ni sá vāha, te vá cání iní-ndó càda-ndo datná xíquide nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha.

20 Te Yá Ndiõxí Yaá quídé io váha cùu iní-ó ndècu-o io ndihí cada-gá cuéndá sá sàcuíhná ñá túú-gă ná cada ñaha-xi xíi-ndo, te xícáⁿ tähù-í nüu Xítohó Jesucristú sá io na chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo.

21 Te té Timùteú téé quide ndihí-í chìuⁿ Xítohó Jesucristú iha quide ndee iní ñahá-dé xii-ndo, te tnáhá té Lúciú, ndihí té Jásón, ndihí té Sosipatér cue téé cùu ndi mee-í quídé ndee iní ñahá-güedé xii-ndo.

22 Te tnáhá yúhú té Terciu téé càdúha tutú-a cuéndá té Päblu quídé ndee iní ñahá-í xii-ndo, chi iiⁿ-ni cùu-o ndihí Xítohó Jesucristú.

23 Te tnáhá té Găyú téé dii vèhe-xi ndecu-í quídé ndee iní ñahá-dé xii-ndo, te diu-dé ní taxi nùu-dé vehe tacá ñáyiú dàcuahá-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. Te tnáhá té Èrastú téé yìndaha díhúⁿ ñùu quídé ndee iní ñahá-dé xii-ndo, te tnáhá té Cuärtú téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú quídé ndee iní ñahá-dé xii-ndo.

24 Te xícáⁿ tähù-í nüu Xítohó Jesucristú sá io na chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cünduu.

Cäháⁿ-ó sá io càhnu cuu Yá Ndiõxí

25 Te vitna chí ná càchí-ó sá io càhnu cuu Yá Ndiõxí, chi mee-gă cada te io-gá cuita níhí ndéé-gă-ndo cùndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú dàtná càchí tnúhu sá càháⁿ

nàcuáa naníhí tähú-ó, tnúhu sá dánèhé-í ñáyiú cuéndá Xítohó Jesucristú, te nchaa tnúhu-a iiⁿ-ni cùu-xi ndihí nchaa tnúhu sá ní cachí Yá Ndiõxí cuu yuhu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyúú, te vitna ní quee túu-xi, **26** chi mee Yá Ndiõxí ní dátuu-gá núú-ó vîtna, te càháⁿ-ndí nàcuáa ní chídó tnùní cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha. Te ducaⁿ tnúhu sá ndúú yûhu ni cuu ta xíté nuu-xi níhí ñuyúú cuáháⁿ, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiõxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú cunduu cuéndá sá quíndáá iní ñahá ñáyiú xii-gá, te tñíi-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

27 ¡Te iiⁿdìi-ni Yá Ndiõxí cùú-gă Yaá io sáá sá xìní tnùní-xi! ¡Te nchaa-o chí ná càchí-ó sá io càhnu cuu-gá, chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni càda-o ní caa ní quíhíⁿ! Te ducaⁿ na cünduu. Te io chí cáda ndée iní-ná vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PĂBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

*Té Păblú cädüha-dé tutú quíhiⁿ ndaha
ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuu
Còrintú*

¹ Yúhú té Păblú ní caháⁿ ñahá Yá Ndiökí xii-í cuéndá sá caháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú nūú ñáyiu, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiökí cunduu. Te càdúha-í tutú-a ndihí té Sostenés téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú ² cuéndá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu xíndecu ichi Yá Ndiökí ndécu ñuu Còrintú, chi nchòhó cùu-ndó ñáyiu cùu cuéndá Yá Ndiökí cuéndá sá ndécu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú. Te diu-ni-ndo cùu-ndo ñáyiu ní caháⁿ ñahá Yá Ndiökí cuéndá cundecu yíñuhu-ndo nūú-gá, ndihí nchaa dava-gá ñáyiu ndècu nchaa xichi, ñáyiu càchí sá io càhnu cuu Xítohó Jesucristú. Te Yaá-áⁿ cùu-gá Xítohó-yu, te diu-ni-gá cùu-gá Xítohó nchoo tucu. ³ Te xícaⁿ tähù-í nūú Tátá-ó Dütú Ndiökí ndihí nūú Xítohó Jesucristú sá ndi nduú-gá io na chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te io vaha cuu iní-ndo cundecu-ndo.

*Yá Ndiökí io chìndee ñaha-gá xii-o cuéndá
sá ndécu-ó ndihí Xítohó Jesucristú*

⁴ Te ducaⁿ-ni io ndacáⁿ tähù-í nūú Yá Ndiökí cuéndá-ndo, chi mee-gá io chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo sá cuéndá Xítohó Jesucristú. ⁵ Te cuéndá sá ndécu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú, nūú xíáⁿ Yá Ndiökí io chìndee ñaha-gá xii-ndo sá díqúi-ndo nàcuáa caháⁿ-ndo, ndihí nàcuáa cùtnuní iní-ndo, ⁶ chi tnúhu sá ni níhi-ndo cuéndá Xítohó Jesucristú ní quée-xi iní-ndo. ⁷ Te xíáⁿ nūu nchaa sá vaha ñá túu tnàhí cùtnuní xii-ndo chi Yá Ndiökí io chìndee ñaha-gá. Te ducaⁿ quide-gá níni nchòhó ní yùhu ní iní-ndo ndetu-ndo sáá nduu quíxi tucu Xítohó Jesucristú. ⁸ Te Yá Ndiökí ducaⁿ-ni io chìndee ñaha-gá xii-ndo cuéndá sá vă yöo teñaha cuéchi nduu na quíxi tucu Xítohó Jesucristú. ⁹ Te nchaa sá caháⁿ Yá Ndiökí

dacuití quide-gá, te diu-gá cùu-gá Yaá ní caháⁿ ñahá xí-ndo cuéndá cuu iñnuu-ndo ndihí Déhe-gá Xítohó Jesucristú Yaá cùu Xítohó-ó.

*Ná túu cùu iñnuu ñáyiu ndècu ichi Xítohó
Jesucristú*

¹⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-i ichi Xítohó Jesucristú caháⁿ-í dóho-ndo sá vă ndi díñ cànì iní-ndo, te io cuu iñnuu-ndo cundecu-ndo, te iñ-ni cànì iní-ndo, te iñ-ni càda-ndo chi ducaⁿ cuiní-gá cunduu. ¹¹ Te duha caháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-i ichi Xítohó Jesucristú, chi cue ñáyiu vehe té Clòé ní cachí tnúhu-yu xii-í sá ñà túu cùu iñnuu-ndo ndecu-ndo. ¹² Te duha ndùu tnúhu ní níhi-í nàcuáa cùu ndecu-ndo, chi dava-ndo càchí-ndo: “Yúhú cùu-í cuéndá té Păblú.” Te dava-ndo càchí-ndo: “Yúhú cùu-í cuéndá té Ápolós.” Te dava-ndo càchí-ndo: “Yúhú cùu-í cuéndá té Pélú.” Te dava tucu-ndo càchí-ndo: “Yúhú cùu-í cuéndá Xítohó Jesucristú”, duha càchí-ndo. ¹³ Te vă dúcáⁿ caháⁿ-ndo chi ñá túu nă dahan Xítohó Jesucristú ndécu chi iñ-díi-ni-gá. Te ñá díú yúhú té Păblú ní xíhí-í nūú cùrúxí sá cuéndá-ndo, te ni ñá túu ní sàndute-ndo cuéndá sá yúhú cuu cuéndá ñahá-í xii-ndo. ¹⁴ Te táxahu xii Yá Ndiökí chi ñá díú nchaa-ndo ni dacuandute-í, chi té Crispú-ni ndihí té Gáyú-ni ní dácuandute-í-güedé. ¹⁵ Te xíáⁿ nūu vă cùu tnàhí caháⁿ-ndo sá ní sandute-ndo sá cùu cuéndá ñahá-í xii-ndo. ¹⁶ Te ní ndacu tucu iní-i sá tnàhá tucu ñáyiu cùu ndi mee té Estéfanás ní dácuandute-í, te diu-ná ñáyiu-áⁿ te sànuu sá ñá túu-gá nágá ñáyiu ni dacuandute-í. ¹⁷ Te Xítohó Jesucristú ñá túu ní tendaha ñaha-gá xii-í sá dácuandute-í ñáyiu, chi ní tendaha ñaha-gá xii-í sá caháⁿ-í tnúhu-gá nūú-yu, tnúhu sá caháⁿ nàcuáa naníhi tähú-ó. Te ñá túu caháⁿ-í dàtná caháⁿ ñáyiu taha. Te ducaⁿ quide-í cuéndá sá nchòhó quindáá vaha iní-ndo tnúhu sá caháⁿ nàcuáa ní xíhí Xítohó Jesucristú nūú cùrúxí. Chi nūu na caháⁿ-í dàtná caháⁿ ñáyiu taha te nchòhó vă quindáá iní-ndo tnúhu-áⁿ nàcuáa tåú-xi cunduu.

*Sá cuéndá Xítohó Jesucristú cùtnuní iní-ó
sá io càhnu cuu Yá Ndiökí*

¹⁸ Te nchaa ñáyiu ta xíta nihnu cuaháⁿ càchí-yu sá ñá túu nàndihí tnúhu sá caháⁿ

nàcuáa ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, dico sá cùú-xí nchòo ñáyiu sa ní naníhí táchú, chi tnúhu-áⁿ cùú-xí ^{iiⁿ} tnúhu sá ní taxi Yá Ndiökí ndécú ndihí-o cuendá ndacu-gá cada-gá nchaa nàcuáa cuiní-gá iní-ó, ¹⁹ te quèe ndáá-xi nàcuáa càhán-gá núú tutú-gá núú càchí-xi:

Yúhú cada-í te nchaa ñáyiu túha vá nándíhi-gá nchaa sá xìní tnùní-yu, te nchaa ñáyiu ío váha sàá díquí-xi vá nándíhi-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Duha càchí Yá Ndiökí núú tutú-gá.

²⁰ Te xí^an cùtnùní iní-ó sá ncháá ñáyiu sàni iní-xi sá io túha ndècu ñuyíú-a, ndihí nchaa cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí nchaa ñáyiu ío váha sàá díquí-xi càhán cuéndá nchaa sá io ñuyíú-a, te nchaa ñáyiu-áⁿ càchí Yá Ndiökí sá ñà túú nàndíhi nchaa sá xìní tnùní-yu sá cùú-xí-gá. ²¹ Te Yá Ndiökí ío váha cùtnuní iní-gá nàcuáa quide-gá, chi ñá túú dàña-gá cundecu ndihí ñahá-yu xií-gá sá cuéndá nchaa sá ní sáá díquí méé-yu, te ducaⁿ quide-gá chi cuiní-gá sá cùndedóho-yu tnúhu sá sání iní-yu ñà túú nàndíhi. Te sá cuéndá tnúhu-áⁿ te naníhí táchú-yu te núu na quindáá iní ñahá-yu xií-gá.

²² Te cue ñáyiu isràél cuiní-yu quiní-yu sá vă yoo tnähí ndàcu cada, te cue ñáyiu griegú nchicúⁿ nihnu-yu nchaa sá dácuáha ñáyiu ío túha. ²³ Dico nchoo yíhi-o càhán-ó nüú ñáyiu sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá nüú cùrúxí. Te cue ñáyiu isràél ñá túú tnähí tnähá iní-yu cundedóho-yu tnúhu-áⁿ. Te cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél càchí-yu sá ñà túú védana nàndíhi tnúhu-áⁿ. ²⁴ Dico sá cùú-xí nchàa ñáyiu ní càhán ñahá Yá Ndiökí chi cuéi cùu-yu ñáyiu isràél àdi ñá túú cùu-yu, dico ñáyiu-áⁿ càchí-yu sá sá cuéndá Xítohó Jesucristú cùtnùní iní-yu sá io càhnu cuu Yá Ndiökí te ndècu ndihí-gá nchaa sá xìní tnùní-gá. ²⁵ Te sá quidé Yá Ndiökí càchí ñáyiu ñuyíú-a sá ñà túú nàndíhi, dico xí^an io-gá nàndíhi dàcúúxí sá sání iní méé-yu. Te sá ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, xí^an càchí ñáyiu sá ñà túú ní níhí ndéé-gá sá sání iní méé ñáyiu ñuyíú-a. ²⁶ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-i ichi Xítohó Jesucristú, chí dàndàcu iní nàcuáa ndècu-ndo cùtnähá ní càhán ñahá Yá Ndiökí xii-ndo, chi sacú-ni-ndo túha dàcúúxí ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá. Te ducaⁿ sàcú-ni-ndo taxi tnuní-ndo, te diu-ni ducaⁿ sàcú-ndo nèhe ñáyiu sá yíñuhu núú-ndo. ²⁷ Te ñáyiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiökí càchí-yu sá ñà túú tnähí túha dava-gá tnähá ñáyiu-áⁿ, dico dava ñáyiu ñá túú túha-áⁿ càhán ñahá Yá Ndiökí xií-yu cundecu-áⁿ ichi-gá, te cundecu ndihí ñaha-gá xií-yu, te ducaⁿ dàndóo canúú-yu nchaa ñáyiu càchí sá io túha. Te càhán tucu-gá ñáyiu càchí dava-gá ñáyiu sá ñà túú tnähí tåú cunuu cundecu-áⁿ ichi-gá, te ducaⁿ cundecu ndihí ñaha-gá xií-yu, te dàndóo canúú-yu nchaa ñáyiu càchí sá táxi tnùní. ²⁸ Te ducaⁿ Yá Ndiökí càhán-gá ñáyiu ñá túú tnähí cùnuu cundecu ndihí-gá, ndihí ñáyiu quèe tihú nüú dàva-gá tnähá ñáyiu-xi, ndihí ñáyiu càchí-yu sá ñà túú védana nàndíhi, nchaa ñáyiu-áⁿ càhán-gá cundecu ndihí-gá, te ducaⁿ quide-gá cuéndá dàndóo canúú-yu nchaa ñáyiu càchí sá io cùnuu. ²⁹ Te núu xí^an ni ^{iiⁿ} ñáyiu vá cùú càchí-yu sá io càhnu cuu-yu núú Yá Ndiökí. ³⁰ Dico nchòhó chi mee Yá Ndiökí ní quide-gá ndécu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú, te Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní cutnùní iní-ó sá Yá Ndiökí cùú-gá Yaá ndécu ndihí nchaa sá xìní tnùní-gá. Te diu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuéndá sá nchóo vă cùndècu-gá cuéchi-o nüú Yá Ndiökí, te ducaⁿ cundecu yíñuhu-o nüú-gá, te nduu tähú-ó cundecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ³¹ Te sá dúcáⁿ quide-gá nüú xí^an xíní ñùhu-xi cada-o nacuáa càhán-xi nüú tutú Yá Ndiökí nüú càchí-xi: “Vá càchí-ndo sá méé-ndo io càhnu cuu-ndo, chi cachí-ndo sá Yaá cùú Xítohó-ndo io càhnu cuu-gá”, duha càchí-xi nüú tutú-gá.

2

Tnúhu sá càhán nàcuáa ní cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú nüú cùrúxí

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-i ichi Xítohó Jesucristú sa nàha-ndo sá cùtnähá ní

quixi-í ní caháⁿ-í tnúhu Yá Ndióxí núú-ndó, te ñá túú ní caháⁿ-í dàtná caháⁿ iiⁿ ñáyiу ío váha sàá díquí-xi, àdi datná caháⁿ iiⁿ ñáyiу ío túha. ² Chi cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo chi ní saní iní-í sá méé-ní cuéndá Xítohó Jesucristú caháⁿ-í núú-ndó ndihí nacuáa ní cuu ní xihí-gá, te diu ducaⁿ ní quide-í. ³ Te cùtnàhá ní quexio-í núú ndécú-ndó te ni ñá cùtnùní iní-í násá cada-í ní cùu, te ío ní quiyuhú iní-í ní caháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ⁴ Te cùtnàhá ní caháⁿ-í nàcuáa ndùu tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te nàha-ndo sá Espíritu Yá Ndióxí ní chindee ñaha-xi xii-í ní caháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó, te tnúhu-áⁿ ní quée-xi iní-ndó. Te ñá túú ní caháⁿ-í iiⁿ tnúhu cahnu núú-ndó tnúhu sá caháⁿ cue ñáyiу ío váha sàá díquí-xi. ⁵ Te ducaⁿ ní cuu cuéndá sá nchòhó quíndáá iní-ndó tnúhu Yá Ndióxí chi ní quide-gá sá vaha sá cùú-xí iní-ndó, te ñá diú sá cuéndá tnúhu sá caháⁿ ñáyiу cahí sá io túha ducaⁿ ní sándáá iní-ndó tnúhu-gá.

Espíritu Yá Ndióxí quidé-xí cùtnuní iní-ó nàcuáa sàni iní-gá

⁶ Te nchoo caháⁿ-ó tnúhu cahnu núú ñáyiу sa ní níhí ndéé ndècu ichi Xítohó Jesucristú. Te tnúhu-áⁿ ñá túú caháⁿ ñáyiу ñá túú ndècu ichi-gá, te ni cué téé yìndaha ñaha xií-yu ñá túú caháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ chi cue téé-áⁿ naa-güedé. ⁷ Te tnúhu cahnu-áⁿ cùú-xí tnúhu Yá Ndióxí, te mee-gă ní cachí-gá ndéé cùtnàhá vátá ngäva-gá ñuyíú sá ncháá ñáyiу na quíndáá iní tnúhu-áⁿ te nduu tähü-yu cundecu-yu ndihí-gá núú ío váha cåa ndecu-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te tnúhu-áⁿ ndúú yùhu-xi ni cuu. ⁸ Te ni iiⁿ cue téé yìndaha cue ñáyiу ñuyíú-a ñá túú tècú tnùní-güedé tnúhu-áⁿ, chi núú díco tècú tnùní-güedé tnúhu-áⁿ te vá cátá cåa-güedé Xítohó Jesucristú núú cùrúxí cahni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. Te diu-ni Yaá-áⁿ ío cahnu cuu-gá. ⁹ Dico ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa caháⁿ-xi núú tutú Yá Ndióxí núú cahí-xi;

Yá Ndióxí sa ní saní iní-gá nchaa nàcuáa cada-gá sá cùú-xí cuéndá nchaa ñáyiу cùu iní náhá xii-gá.

Te sá ní saní iní-gá cada-gá cùú-xí sá vátá quiní-gá ñáyiу te ni vátá cündedóho-gá-yu,

te ni ñá túú tnàhí cùtnuní iní-yu násá cada-gá.

Duha cahí-xi núú tutú-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndióxí ní cachí-gá sá Espíritu-gá cada-xi te nchoo cùtnuní iní-ó nchàa nacuáa sàni iní-gá cada-gá, nüu xiāⁿ ducaⁿ tècú tnùní-ó vñtna, chi Espíritu-gá xiní-xi nchaandi tûhú nàcuáa sàni iní-gá cada-gá.

¹¹ Te ñá iiⁿ ñáyiу xiní ndáá-yu nàcuáa sàni iní ingá ñáyiу, chi mee ñáyiú-áⁿ xiní ndáá-yu nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu Yá Ndióxí chi medii-ni Espíritu-gá xiní-xi nchaa nàcuáa sàni iní-gá. ¹² Te nchoo chi Yá Ndióxí ní taxi-gá Espíritu-gá ndécú ndihí-o, te ñá diú ñuyíú-a ducaⁿ ni quèe espíritu ní ngúndecu ndihí-o. Te ducaⁿ ní taxi-gá Espíritu-gá ndécú ndihí-o cuéndá ducaⁿ cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu nchaa sá vaha sá díco ducaⁿ ní taxi-gá ndécú ndihí-o. ¹³ Te cuéndá nchaa sá vaha-áⁿ caháⁿ-ndí, te caháⁿ-ndí nàcuáa dàcahu iní náhá Espíritu Yá Ndióxí xii-ndí, te ñá túú caháⁿ-ndí nàcuáa cahu iní ñáyiу ñuyíú-a caháⁿ-yu, te diu-ni nchaa tnúhu dàcahu iní náhá Espíritu-gá xii-ndí caháⁿ-ndí, diu-ni nchaa xiāⁿ dánèhé-ndí nchaa ñáyiу ndècu ndihí tucu Espíritu-gá.

¹⁴ Te ñáyiу ñá túú ndècu ndihí Espíritu Yá Ndióxí ñá túú tnàhí iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu dàtecú tnúhu ñaha Espíritu-gá xií-yu, te ni ñá túú tècú tnùní-yu, te cahí-yu sá ñá túú nàndihí-xi. Te ducaⁿ chi mee-ni nchàa ñáyiу ndècu ndihí Espíritu-gá tècú tnùní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te cue ñáyiу ducaⁿ ndècu ndihí Espíritu Yá Ndióxí cùtnuní ndáá iní-yu ná cùú nchàa sá vaha, te vá yoo iiⁿ xiní nchaa nàcuáa sàni iní-yu. ¹⁶ Te núú tutú Yá Ndióxí cahí-xi: “Vá yoo iiⁿ xiní nàcuáa sàni iní Yá Ndióxí, núú xiāⁿ vá yoo iiⁿ ndacu ná danèhé náhá xii-gá”, duha cahí-xi núú tutú-gá. Te nchoo chi iiⁿ-ni sàni iní-ó ndihí Xítohó Jesucristú.

3

Cue téé xíquide chìuⁿ Yá Ndióxí

¹ Te nchòhó ñáyiу ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cahí tnúhu-í xii-ndo sá ñá ní níhí-í nàcuáa cada-í caháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó dàtná caháⁿ-í núú nchàa ñáyiу quide nchaa nacuáa caháⁿ Espíritu Yá

Ndiōxí, chi ní caháⁿ-í núú-ndó dàtná caháⁿ-í núú nchàa ñayiu cùnuu nchaa sá cuéhé sá dühá iní-xi, te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue ñayiu íchí ní sándáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú, núu xiáⁿ ducaⁿ ní caháⁿ-í núú-ndó. ² Te ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná iiⁿ déhe yiquiⁿ vitna sadí camá, te ñá túú ní quide ñaha-í xii-ndo dàtná cue landú sa xèxi dítá, chi ní dánèhé ñahá-í xii-ndo iiⁿ sá ñá túú tnähí úhú tecú tnùní-ndo, te ñá túú ní dànèhé ñahá-í xii-ndo iiⁿ sá xítò-í sá vă tècú tnùní-ndo. Te quide cuendá-í sá diú-ní dùcaⁿ vá tècú tnùní-ndo ndèé vitna te núu na dànèhé ñahá-í xii-ndo nchàa dava-gá tnúhu. ³ Te ducaⁿ chi quide-ni-ndo nacuáa sàni iní méé-ndó, chi ndècu-ni-ndo ichi cuédú iní, te ñá ndihí tnähá-ni-ndo, te ñá túú tnähí cùu iiⁿnuu-ndo ndecu-ndo. Te xiáⁿ cùtnùní sá méé-ní nchàa nacuáa sàni iní méé-ndó quide-ndo, te xíquide-ndo dàtná quidé nchàa ñayiu ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú. ⁴ Te dava-ndo càchí-ndo: “Yúhú cùu-í cuéndá té Päblú.” Te dava-ndo càchí-ndo: “Yúhú cùu-í cuéndá té Apolós”, duha càchí-ndo. Te sá dúcáⁿ caháⁿ-ndo xiáⁿ cùtnùní sá quidé-ní-ndo mèe-ni nchaa nacuáa sàni iní méé-ndó.

⁵ Te yúhú té Päblú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú cùnuu-í, te ni té Apolós ñá túú cùnuu-dé chi díco cue téé xínu cuechi núu Yá Ndiōxí cùu-ndí, te ní caháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó, núu xiáⁿ ní sándáá iní-ndó. Te ndi díiⁿ ndí díiⁿ ndùu chiuⁿ ní tähú Yá Ndiōxí cada-ndí. ⁶ Te yúhú cùu-í dàtná iiⁿ téé chìhi tatá chi dàcaháⁿ ñahá-í xii-ndo tùha-ndo ichi Yá Ndiōxí. Te té Apolós cùu-dé dàtná iiⁿ téé nàcuñu chi téé-áⁿ ndécu-dé dánèhé ñahá-dé xii-ndo tnúhu-gá. Te Yá Ndiōxí cùu-gá Yaá quidé sàhnu tatá ní chihi-í-áⁿ, te duha caháⁿ-í chi diú-gá quidé-gá tá nìhí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. ⁷ Te núu xiáⁿ ní téé chìhi tatá te ní téé nàcuñu ñá túú cùnuu-güedé, dico Yá Ndiōxí io cùnuu-gá chi diú-gá quidé-gá xínu tatá-áⁿ te sàhnu-xi. ⁸ Te iiⁿ-ni cùu téé chìhi tatá ndihí téé nàcuñu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchúhú cue téé xíquide chiuⁿ Yá Ndiōxí, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide-ndí te ducaⁿ cùnduu tähú taxi Yá Ndiōxí nduu tähú-ndí. ⁹ Te nchòhó cùu-ndó dàtná iiⁿ xichi núú ní quée tatá, te nchúhú cùu iiⁿnuu-ndí quidé chiuⁿ-ndí xiáⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi cùu

cuendá ñahá Yá Ndiōxí xii-ndo, te nchúhú cùu iiⁿnuu-ndí quidé-ndí chiuⁿ-gá.

Te cùu tucu-ndo datná iiⁿ vehe sá vítná sáá, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi Yá Ndiōxí quidé-gá tá sàhnu nihnu-ndo ichi-gá cuaháⁿ. ¹⁰ Te yúhú cùu-í dàtná iiⁿ téé cùnuu dacaa vehe te ní tava-í cimièntú-xi, te diiⁿ cue téé véxi dàcaa-güedé ndóho, te iiⁿ iiⁿ cue téé-áⁿ io xíni ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacàa-güedé. Núu ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yúhú chi Yá Ndiōxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-í te chìndee ñaha-gá, chi díhna-gá-í ní quixi-í ní caháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te diiⁿ cue téé véxi dàcuaha ñaha-ná xii-ndo tnúhu-gá, te iiⁿ iiⁿ cue téé-áⁿ io xíni ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacuaha ñaha-güedé xii-ndo tnúhu-gá. ¹¹ Te cimièntú vehe-áⁿ cada iní-ó sá cùu-xí mèe Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ chi yúhú ní dánèhé ñahá-í xii-ndo ní ngúndecu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú, te vă yöo-gá cundecu ndihí-ndo chi iiⁿndí díi-ni-gá ndécu. ¹² Te dava cue téé dàcaa-güedé vehe váha te chìhi-güedé díhúⁿ cuáaⁿ, ndihí díhúⁿ cuixíⁿ, ndihí yúu sá io vii càa. Te dava-güedé dàca-güedé vehe vítu, te dava-güedé dàca-güedé vehe tnuvixiⁿ. ¹³ Te sáá nduu te nchaa vehe-áⁿ cayú-xi, te vehe vítu-áⁿ ndihí vehe ité-áⁿ ndihí vehe tnuvixiⁿ-áⁿ ndoo ndoo cayú, te nchaa vehe váha-áⁿ vă cayú-xi cuéi na yáha ñuhu. Te nchaa cue téé ní dácáá vèhe váha-áⁿ cada iní-ó sá cùu-güedé ñayiu io váha quide chiuⁿ Yá Ndiōxí. Te nchaa cue téé ní dácáá vèhe vítu, ndihí cue téé ní dácáá vèhe ité, ndihí cue téé ní dácáá vèhe tnuvixiⁿ cada iní-ó sá cùu-güedé ñayiu ñá túú cuiní cada chiuⁿ Yá Ndiōxí nàcuáa tàu-xi cunduu. Te sáá nduu te cutnùní nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide iiⁿ iiⁿ ñayiu, chi Yá Ndiōxí caháⁿ-gá nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide iiⁿ iiⁿ ñayiu ní quide chiuⁿ-gá. ¹⁴ Te cue ñayiu io váha xíquide chiuⁿ Yá Ndiōxí te cùdii chiuⁿ quidé-yu, te ñayiu-áⁿ níhí-yu sá ndúú tähú-yu. ¹⁵ Te cue ñayiu ñá túú quide chiuⁿ Yá Ndiōxí nàcuáa tàu-xi cunduu, te vă cùdii chiuⁿ ní quidé-yu chi cuíta te ndoo-ná-yu duha, dico mèé-yu chi naníhí tähú-yu.

¹⁶ Te yúhú caháⁿ-í dóho-ndo dàndacu-í iní-ndó sá cùu-ndó dàtná vehe Yá Ndiōxí,

chi Espíritú-gá ndécú ndíhi ñaha-xi xii-ndo.
¹⁷ Te núu yoo na dàanaa ñaha xii nchohó ñáyiu cùu veñúhu-gá, te Yá Ndiõxí danàa ñaha-gá xii ñáyiu-áⁿ, te ducaⁿ càda-gá chi nchòhó cùu-ndo ñáyiu cùu cuendá-gá.

¹⁸ Te vá dándahú-ndo mèe-ndo sá ñó túha-ndo. Te núu ñó dava-ndo sàni iní-ndo sá tûha-ndo dàtná sání iní cue ñáyiu ñá túu ndècu ichi Yá Ndiõxí, te cada-ndo sá cùu-ndo dàtná ñáyiu ñá túu tnàhí túha, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo ñáyiu túha sá cùu-xi Yá Ndiõxí. ¹⁹ Te nchaa sá xìní tnùnì nchaa ñáyiu càchí sá ñó tûha ñá túu ndècu ichi Yá Ndiõxí ñá túu nàndíhi-xi sá cùu-xi-gá. Te càchí-xi núu tutú-gá: “Nchaa ñáyiu càchí sá ñó tûha te Yá Ndiõxí dandõo canúu ñáhá-gá xií-yu núu nchaa sá quídë-yu”, duha càchí-xi núu tutú-gá. ²⁰ Te càchí tucu-xi ñéngá xichi: “Yá Ndiõxí cùtnùnì iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiu càchí sá ñó tûha. Te nchaa nàcuáa sàni iní-yu-áⁿ càchí-gá sá ñá túu védana nàndíhi-xi”, duha càchí-xi núu tutú-gá. ²¹ Núu xíäⁿ càháⁿ-í dôho-ndo sá vâ càchí-ndo sá nchûhú cue téé dànehé ñáhá xìi-ndo tnúhu-gá ñó càhnu cuu-ndí. Te nchaa sá ñó ñuyíu-a cùu-xi sá vâha sá cùu-xi-ndo. ²² Te cuëi yûhú ndíhi té Àpolós ndíhi té Pèlú ndécú-ndí sá cùu-xi-ndo, te cuëi nchaa sá ñó ñuyíu-a te cuëi nchaa nduu ndècu-ndo te cuëi sá cùu-ndo dico nchaa cùu-xi sá vâha sá cùu-xi-ndo. Te cuëi nchaa sá ndécú tnàvíi, te cuëi nchaa sá cóo ndèé cuëé-gá nchaa cùu-xi sá vâha sá cùu-xi-ndo. ²³ Te mee-ndo ndècu-ndo sá cùu-xi Xítöhó Jesucristú, te mee Xítöhó Jesucristú ndécú-gá sá cùu-xi Yá Ndiõxí.

4

Nàcuáa ndùu chiuⁿ quide cue téé ní táúchíúⁿ Xítöhó Jesucristú càháⁿ tnúhu gá

¹ Te cada cuendá-ndo sá nchûhú dìcò-ni cue téé xìnu cuechi núu Xítöhó Jesucristú cùu-ndí, te chiuⁿ-áⁿ ní taxi Yá Ndiõxí quídé-ndí càháⁿ-ndí tnúhu sá ní càchí-gá yíyùhu ni cuu. ² Te xìni ñuhu-xi sá nchaa ñáyiu ducaⁿ ní sáñaha Yá Ndiõxí chiuⁿ quidé-yu cada ndáá-yu cadá-yu chiuⁿ-áⁿ. ³ Te yûhú ñá túu quide cuendá-í nûu nasa ndùu tnúhu càháⁿ-ndo cuendá-í nûu cùu-í cue téé vâha àdi ñá túu cùu-í. Te diu-ni ducaⁿ ñá túu quide cuendá-í nûu nasa-gá càháⁿ

nchaa dava-gá ñáyiu cuendá-í. Te ni mèe-í ñá túu càháⁿ-í nûu cùu-í téé vâha àdi ñá túu cùu-í. ⁴ Te sànuu iní-í sá ñá túu ná cùmänì-í nûu Yá Ndiõxí, dico ñá diú sá xíäⁿ te càchí-í sá ñá túu cuéchi-í ndécú nûu-gá, chi mee-gá náhá ndäá-gá te nûu nasa quide-í ndécù-í. ⁵ Te nchòhó vá càháⁿ-gá-ndo sá ñá túu cùndáá ñáyiu nûu Yá Ndiõxí, chi vátá sàá-gá nduu cùndáá cuéchi-yu. Te na sàá nduu quíxi tucu Xítöhó Jesucristú te dàvá-áⁿ dàtûu-gá nchaa sá quídë-yu, nchaa sá ñá túu xìní-ó quídë-yu vitna, te ducaⁿ dàtûu-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te Yá Ndiõxí càháⁿ vâha-gá cuendá nchaa ñáyiu ní quide vâha.

⁶ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítöhó Jesucristú, càcunehe-í té Àpolós ndíhi yûhú nûu-ndo dànehé ñáhá-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo cuendá ducaⁿ cùu-xi iiⁿ sá vâha sá cùu-xi-ndo, ndíhi cuendá sá nchòhó canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo mee-ni nchaa nacuáa yôdo truní nûu tutú Yá Ndiõxí. Te ducaⁿ te vá càchí-ndo sá iiⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ñó-gá càhnu cuu-dé dàcúúxí ñéngá-dé. ⁷ Te nchòhó vá càchí-ndo sá ñó-gá cùnùu-ndo dacúúxí dàvá-gá ñáyiu chi Yá Ndiõxí ní quide-gá ní ngûndecu ndíhi-ndo nchaa sá xìní tnùnì-ndo. Te mee-gá ducaⁿ ní quide-gá ¿Te ná cuendá nchòhó ducaⁿ quide cahnu-ndo mee-ndo? Te quide-ndo datná tnúhu sá méé-ndo ní quide-ndo dûcaⁿ ní ngûndecu ndíhi-ndo nchaa sá xìní tnùnì-ndo.

⁸ Te nchòhó quídé-ndo sá ñá túu tnàhí-gá ná cùmänì-ndo nûu Yá Ndiõxí, te quide-ndo sá ní níhi-ndo nchaa sá cùnì-ndo nûu-gá ndécú ndíhi-ndo, te sànuu sá cùu-nâ-ndo dàtná cue téé yíndaha ñáyiu, te nchûhú ñá túu cùu iiⁿnuu ndíhi ñaha-ndí xii-ndo quíndaha ndíhi ñaha-ndí xii-ndo ñáyiu, jte vâha-ni te nûu dìcò ndisa sá yíndahá-ndo ñáyiu chi tnàhá nchûhú ní tnâhá ndíhi ñaha-ndí xii-ndo quíndaha-ó-yu te nûu dìcò cùu-xi iiⁿ sá ndâá dico ñáhá! ⁹ Te yûhú quídé cuendá-í sá nchûhú cue téé ní táúchíúⁿ Xítöhó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá nûu ñáyiu ní càchí Yá Ndiõxí sá cùu-ndí cue téé ñá túu nàndíhi sá cùu-xi dàvá-gá ñáyiu. Te ní càchí tucu-gá sá cùu-ndí dàtná cue ñáyiu sa ní tnâhá òré cuu-xi quíhíⁿ nachâhu cuéchi-xi,

te nchaa ñáyiu cùñúhu ñàhá-yu xii-ndí sá dúcáⁿ ndòho-ndí, te tnàhá nchaa espíritú cùñúhu ñaha-xí xii-ndí. ¹⁰ Te cuéndá sá xínú cuèchi-ndí núú Xítohó Jesucristú, xíáⁿ cùú-ndí dàtná cue téé ñá túú védana nàndíhi sá cùú-xí ñáyiu. Te nchòhó quídé-ndó sá cùú-ndó ñáyiu ío túha ndècu ndíhi Xítohó Jesucristú. Te ñáyiu càchí-yu sá nchuhú cùú-ndí cue téé ñá túú ndàcu cada iiⁿ sá cádá sá cùú-xí Yá Ndióxi. Te nchòhó quídé-ndó sá cùú-ndó ñáyiu ío váha ndàcu quide iiⁿ sá sání iní-ndó sá cùú-xí-gă. Te cue ñáyiu dàquee tihú ñahá-yu xii-ndí, te nchòhó néhë-yu sá yíñuhu núú-ndó. ¹¹ Te nchuhú chi nchaa-ni nduu ío ndòho-ndí, chi xìhí-ndí docó, yìchí-ndí ndute, te ñá túú döó-ndí, te nchaa ñáyiu quide úhú ñahá-yu xii-ndí, te ni vèhe-ndí ñá túú ndèé cáá cùndecu-ndí. ¹² Te ío ndòho-ndí quídé chìuⁿ-ndí nìhí-ndí sá xéxí-ndí. Te cue ñáyiu xícuéhé ñahá-yu xii-ndí dico xícáⁿ tähú-ndí núú Yá Ndióxi cuéndá-yu, te ñá cùú tnàhí quiní ndeé ñahá-yu xii-ndí dico quide cahnu iní-ndí nchaa sá quídé ñahá-yu. ¹³ Te mee-ni tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ-yu cuéndá-ndí dico sàcahu iní-ndí te dàsahú-ndí-yu mee-ni tnúhu váha. Te càchí-yu sá cùú-ndí dàtná iiⁿ sá ñà túú-gă védana nàndíhi, te nchaa-ni nduu ducaⁿ càháⁿ-yu xähäⁿ-yu xii-ndí.

¹⁴ Te yúhú duha càháⁿ-í núú tutú-a dàsahú ñahá-í xii-ndo, dico ñá díú tnúhu sá cùú càháⁿ núú-ndó càháⁿ-í. Te duha càháⁿ-í doho-ndo chi quide iní-í sá súúní dàtná déhe mee-í cùú-ndó chi ío cùu iní ñahá-í xii-ndo. ¹⁵ Te nchaa-o ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú vitna, dico yúhú cùu-í téé díhna nuu ní dánèhé ñahá xíi-ndo nacuáa ndùu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó, núú xíáⁿ cùu-í dàtná tätá-ndó. Te cuéi vái vihi cue téé na quixi-güedé danèhé ñahá-güedé xii-ndo tnúhu-gá dico iiⁿ díi-ni yúhú cùu-í téé díhna nuu-gă ní dánèhé ñahá xíi-ndo tnúhu-gá. ¹⁶ Núú xíáⁿ càháⁿ-í doho-ndo sá cánchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuáa quide-í.

¹⁷ Te xíáⁿ núú sa ní tendaha-í té Timuteú véxi coto ñaha-dé xii-ndo, te téé-áⁿ ío cùu iní-í-dé te quide ndáá-dé, te cùu-dé dàtná déhe-í chi yúhú ní sanu ichi-í-dé ichi Xítohó

Jesucristú, te téé-áⁿ cachí tnúhu-dé xii-ndo nchàa nacuáa quide-í ndécù-í ichi-gá. Te diu-ni nàcuáa na càchí tnúhu-dé-áⁿ diu-ni ducaⁿ quide-í nchaa xichi núú tàcá ñáyiu dàcuaha tnúhu Xítohó Jesucristú. ¹⁸ Te dava nchòhó ío quide cahnu-ndo mee-ndo chi sàni iní-ndó sá vă quixi-gă-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Dico núú mee Yá Ndióxi ná càchí-gá te ío ndíhi quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quiní-í te núú násá quide nchaa ñáyiu ducaⁿ ío xíquide càhnu mee-xi-áⁿ ndécù-í yu ichi Xítohó Jesucristú. Te vă cádá cuéndá-í tnúhu càháⁿ-yu chi chìuⁿ quidé-yu cada cuéndá-í. ²⁰ Te vitna yìndaha ñaha Yá Ndióxi xii-o, te chìndee ñaha-gá xii-o quide-o nchaa sá văha sàni iní-ó quide-o te ñá díú mèe-ni sá càháⁿ-ó. ²¹ Te ío chí cání iní núú ndédecàa sá văha-gá cada-í òré ná quéxlo-í núú ndécù-ndó, núú sá ténàá ñahá-í xii-ndo àdi sá càháⁿ ndíhi ñaha-í xii-ndo ndíhi tnúhu vii tnúhu váha nàcuáa cutnùní iní-ndó sá cùú iní ñahá-í xii-ndo.

5

Ifⁿ cuéchi càhnu vihi

¹ Te yúhú sa ní níhí ndää-í tnúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo, chi iiⁿ téé ndècu ndíhi-ndo ndeca-dé näná chàhá-dé. Te xíáⁿ cùú-xí iiⁿ cuéchi càhnu vihi, chi ndéé nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndióxi càchí-yu sá vă cùú tnàhí ducaⁿ càda-o. ² ¡Te nchòhó ío quide cahnu-ni-ndo mee-ndo xíndecu-ndo! ¡Te tàú-ndó sá cùndiyí-ndó ndíxi cuéchi iní-ndó sá dúcáⁿ cùu ndecu-ndo ni cùu! Te téé ducaⁿ quide-áⁿ xíñi ñuhu-xi sá vă dâñá-gă-ndo níhí tnahá ndíhi ñaha-dé xii-ndo ni cùu dico ñá túú ducaⁿ quide-ndo. ³ Te yúhú ñá túú ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo dico dàtná tnúhu sá ndécù ndíhi ñaha-í xii-ndo chi ducaⁿ-ni ío ñuhu iní ñahá-í xii-ndo. Te yúhú càchí-í sá náchahu téé-áⁿ cuéchi-dé sá dúcáⁿ quide-dé, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-í núú-ndó te núú díco ndécù ndíhi ñaha-í xii-ndo. ⁴ Te òré nátacá-ndó càháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndióxi te diu-ni Xítohó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-gá chìndee ñaha-gá xii-ndo, te òré-áⁿ cada-ndo nàcuáa cuíni Xítohó Jesucristú cada-ndo, te cada iní-ndó sá tnahá-í ndécù ndíhi ñaha-í xii-ndo. ⁵ Chi tàú-xi sá téé ducaⁿ quide-áⁿ daquèe tihú-ndó-dé, te ducaⁿ te

sácuíhná dandòho ñaha-xi xii-dé cuéi na cùú-dé, dico na sáa nduu te nduu táchú-dé cundecu-dé ndihí Xítohó Jesucristú.

6 Te nchòhó ñá túú nduu váha-xi sá càchí-ndó sá io càhnu cuu-ndo. Te xiní-ndó sá cuéi luha-ni levadùrá ná quíhu yuchi cuáha pàá dándàa-xi cuéi luha-ni ná quíhu te níhiú-ni yuchi sàháⁿ ndoho-xi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó chi núu ndècu ndihí-ndo i^ñayiu quide sá ñá túú váha te nchaa-ndo ñá túú-gá cùu váha iní-ndó ndècu-ndo. **7** Te xiní ñuhu-xi sá cádá-ndó dàtná quidé cué ñayiu quide vico pascuá, chi ñá túú chìhi-yu levadùrá yuchi cuáha pàá xéxí-yu nduu quidé-yu vico-áⁿ. Te sá quíhu pàá-áⁿ cada iní-ó sá cùu-xí nchàa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cada-ndo. Te vá cádá-gá-ndó ní i^ñ sá cuéhé sá dúhá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñayiu váha chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó. Te cue mbéé cue quíti ní xóo cahni-güedé nduu pascuá cue quíti-áⁿ cada iní-ó sá cùu-güèdi datná Xítohó Jesucristú nacuáa ní xíhí-gá núu cùrúxi. **8** Te núu xiáⁿ xiní ñuhu-xi sá vásádá-gá-ndó ní i^ñ sá cuéhé sá dúhá sá ní xóo cada-ndo, te ni vásá cùhún-gá iní-ndó te ni vásádá-gá-ndó, te ni yuhu ní iní-ná-ndó cada-ndo mee-ni sá váha.

9 Te tutú sá sá ní dáquíxi-í ndaha-ndo ní cachí-í sá vásádá-gá-ndó ní i^ñayiu ndècu ichi díi iní. **10** Te sá dúcáⁿ càháⁿ-í núu tutú ní dáquíxi-í ndaha-ndo te vásácání iní-ndó sá yuhu càchí-í sá vásádá-gá tnahá tnúhu-ndo ní i^ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha, ndihí ñayiu ndècu ichi díi iní, ndihí ñayiu xího nchaa sá io ñuyíú, ndihí ñayiu dúhá sá ndécu ndihí tnaha ñayiu-xi, ndihí ñayiu quide cahnu sá càchí-yu cùu ndioxí te ñá ndàá sá ndioxí cùu-xí chi díco cue téé ñuyíú-a ní cadúha nchaa xiáⁿ, chi núu ducaⁿ na cada-ndo vásádá tnahá tnúhu-gá-ndó ní i^ñayiu ndecu-ndo. **11** Te ñá túú dúcáⁿ quee-xi nacuáa càháⁿ-í núu tutú-í, chi yuhu càchí-í sá vásádá tnahá tnúhu-ndo ndihí ñayiu càchí sá ndécu ichi Xítohó Jesucristú te ñá ndàá sá ndécu-ndo ichi-gá. Te núu cùu-yu ñayiu ndècu ichi díi iní, àdi cuú-yu ñayiu xího nchaa sá io ñuyíú-a, àdi cuú-yu ñayiu quide

cahnu nchaa sá càchí-yu cùu ndioxí te ñá ndàá chi díco cue téé ñuyíú-a ní cadúha nchaa xiáⁿ, àdi cuú-yu ñayiu yíti yuhu-xi, àdi cuú-yu ñayiu quíhu, àdi cuú-yu ñayiu dúhá sá ndécu ndihí tnaha ñayiu-xi, te nchaa ñayiu ducaⁿ càchí sá ndécu ichi-gá te ñá ndàá te ducaⁿ xíquidé-yu, te ni vásá cùu níhí tnahá-ndo ní i^ñayiu caxi-ndo ní i^ñayiu. **12-13** Te ñá díu yuhu cùu-í téé càháⁿ cuéndá nchaa ñayiu ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú núu quide ndáá-yu àdi ñá túú quide ndáá-yu ndècu-ndo, chi mee Yá Ndioxí càháⁿ-gá te núu nasa quidé-yu ndècu-ndo. Dico nchòhó chi tàu-ndó càda cuéndá-ndo núu nasa quide cue ñayiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú. Núu xiáⁿ xiní ñuhu-xi daquee tihú-ndo téé ducaⁿ ñá túú quide váha ndècu ndihí-ndo-áⁿ, te vásádá-gá-ndó níhí tnahá ndihí ñaha-dé xii-ndo.

6

Nacuáa tàu-xi cada ñayiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú te núu ñá túú ndècu ndihí váha tnahá-yu

1 Te dava nchòhó òré ñá túú ndècu ndihí váha tnahá-ndo te cùyí-ndo cuaháⁿ-ndo núu cué téé cùchiuⁿ ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sácáⁿ cuéchi-ndo, te ñá túú dúcáⁿ taú-xi cada-ndo chi núu cué téé ndècu ichi-gá ducaⁿ tàu-ndó quíhíⁿ-ndo càcáⁿ cuéchi-ndo. **2** Te nchòhó sa náha-ndo sá ncháá ñayiu cùu cuéndá Yá Ndioxí sáa nduu caháⁿ-yu te núu ní quide ndáá nchaa dava-gá ñayiu àdi ñá túú ní quide ndáá-yu, te nchòhó tnahá-ndo cùu-ndo ñayiu ducaⁿ caháⁿ, te núu ducaⁿ te cutnùní iní-ndó sá ndacú-ndo càda ndáá-ndo ncháá cuéchi sá ñá túú ühú cundáá vitna ndècu-ndo ñuyíú-a. **3** Te nchòhó sa náha-ndo sá ncháá ndéé cue espíritu xinú cuéchi núu Yá Ndioxí sáa nduu caháⁿ-ó te núu nasa quide-xi ndecu-xi. ¡Núu xiáⁿ cùtnùní iní-ó sá úú-gá ndacu-o càda ndáá-ó ncháá cuéchi sá io ñuyíú-a! **4** Te núu io dava-ndo io nása cùu ndecu-ndo te xináá-ndo, te vásádá-gá-ndó càcáⁿ cuéchi-ndo núu cué téé ndéhe-ndo sá ñá túú ndècu-güedé ichi Yá Ndioxí, dico nchòhó chi da núu cué téé-áⁿ cuaháⁿ-ndo sácáⁿ cuéchi-ndo. **5** Te duha càháⁿ-í cuéndá cuchaⁿ núu-ndo chi ñá túú quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ¿Te náa díco-ná ñá túú

tnàhí ⁱⁱn téé cùtnuní iní-xi nàcuáa cada ndáá cuéchi-ndo ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú-ǎn? ⁶ Te nchòhó, ñá túú quide váha-ndo, chi dava-ndo cuähán-ndó nüú cué tée ñá túú ndècu ichi Xítohó Jesucristú sácáⁿ cuéchi-ndo cuéndá dava-gá cue ñáiyu ndècu ndihí-ndo ichi-gá.

⁷ Te ñá túú quide váha-ndo sá dúcáⁿ nàá ndihí tnàha-ndo te cuähán-ndó sácáⁿ cuéchi-ndo, te váha-gá sá cädá cähnu iní-ndó cuéi nándi na càda ñaha tnaha ñáiyu-ndo xíi-ndo cuéi dùhú-yu sá ndécu ndihí-ndo dico cada cähnu-ni iní-ndó. ⁸ Dico nchòhó chi ñá túú quide cahnu iní-ndó chi da uuⁿ-gá ñá túú quide váha-ndo sácúú-xí tnàha ñáiyu-ndo, chi cùu úhú iní-ndó-yu, te dùhu-ndó-yu, te ndéé méé-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú ducaⁿ quide tnaha-ndo.

⁹ Te nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha vá ndúú tähú-yu cundecú-yu nüú ndécu Yă Ndióxí táxi tnùní-gá, nüú xíăⁿ vá cání iní-ndó sá ñáiyu-áⁿ nduu tähú-yu cundecú-yu ndihí-gá. Te ni cué ñáiyu ndècu ichi díi iní, te ni cué ñáiyu quide cahnu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndàá chi dícó cue téé ñuyíú-a ní cadúha nchaa xíăⁿ, te ni cué téé càháⁿ ndihí ñadihí te ñá díú ñadihí-güedé cùu-yu, te ni cué ñáiyu díhí càháⁿ ndihí téé te ñá díú yíi-yu cùu-güedé, te ni cué téé càháⁿ ndihí tnàha téé-xi, ¹⁰ te ni cué ñáiyu dùhu, te ni cué ñáiyu xího sá ndécu ndihí tnaha ñáiyu-xi, te ni cué ñáiyu quihi, te ni cué ñáiyu càháⁿ úhú, te ni cué ñáiyu dànícuéhé tnàha ñáiyu-xi te dùhu ñahá-yu, te ni ⁱⁱn cue ñáiyu duha xíquide vá ndúú tähú-yu cundecú-yu nüú ndécu Yă Ndióxí táxi tnùní-gá. ¹¹ Te dava nchòhó ducaⁿ ní xóo cada-ndo ni cùu, te vitna ní cuu-ndo ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, te ní cuu-ndo ñáiyu cùu cuéndá Yă Ndióxí, te ní cuu tucu-ndo ñáiyu ñá túú-gá cuéchi-xi ndècu nüú-gá. Te ducaⁿ ní quide ñaha Yă Ndióxí xii-ndo sá váha sá cuéndá Xítohó Jesucristú, te ní ngúndecu ndihí-ndo Espíritu Yă Ndióxí.

Nàcuáa ndùu cuéndá yíqui cùñú-ó

¹² Te càchí ñáiyu sá ncháá sá sání iní-ó cuu cada-o, te ndáá càháⁿ-yu dícó-ni sá

ñá ncháá cùu-xi sá váha sá cùú-xí-ó. Te nüú cuìni nchaa sá sání iní-ó-ǎⁿ taxi tnùní ñahá-xí te vá cädá-ó. ¹³ Te nchòhó sa xiní-ndó sá ncháá sá xéxí-ó cuänguee-xi xíti-ó, te xíti-ó ní cuáha tnàhí-xi sá cùhúⁿ nchaa sá caxí-ó, dico xíti-ó ndihí nchaa sá xéxí-ó chi naa-xi. Te Xítohó Jesucristú néhé cuéndá-gá yíqui cùñú-ó, te ducaⁿ yíqui cùñú-ó cùu-xi cuéndá-gá, te ñá túú ní cuáha yíqui cùñú-ó sá cündècu-xi ichi díi iní. ¹⁴ Te dàtná ní quide Yă Ndióxí ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú ducaⁿ càda ñaha-gá xii nchoo tùcu chi dandòto ñaha-gá xii-o nüú na cùú-ó, chi ndàcu-gá quídé-gá nchaa sá váha.

¹⁵ Te nchòhó sa nàha-ndo sá yíqui cùñú-ó cùu-xi cuéndá Xítohó Jesucristú chi ⁱⁱn-ni cùu-o ndihí-gá, nüú xíăⁿ ñá túú tnàhí ndùu váha-xi cäháⁿ ndihí-o ñáiyu ndècu ichi díi iní, chi yíqui cùñú-ó cùu-xi cuéndá Xítohó Jesucristú, te nüú ducaⁿ na càda-o te cada iní-ó sá cuéndá-ná ñáiyu-áⁿ cùu yíqui cùñú-ó, nüú xíăⁿ ñá túú tnàhí ndùu váha-xi ducaⁿ càda-o. ¹⁶ Te sa xiní-ndó sá nüú ⁱⁱn téé na càháⁿ ndihí-dé ⁱⁱn ñadihí ndécu ìchi díi iní te cada iní-ó sá ⁱⁱn-ná yíqui cùñú cùu-yu. Te ducaⁿ càháⁿ-xi nüú tutú Yă Ndióxí nüú càchí-xi: “ⁱⁱn téé na càháⁿ ndihí-dé ⁱⁱn ñadihí te ⁱⁱn-ná yíqui cùñú cùu-yu”, duha càchí-xi. ¹⁷ Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchaa ñáiyu tnàhá tnúhu ndihí Xítohó Jesucristú, chi ⁱⁱn-ná cùu-yu ndihí-gá.

¹⁸ Te nüú xíăⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sá vá cündècu-ndo ichi díi iní, chi nüú ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú tnàhí sá váha cùu-xi sá cùú-xí yíqui cùñú-ndó chi ío dàcuíta nihnu-xi yíqui cùñú-ndó. Te nchaa dava-gá sá cuéhé sá dühá ñá túú quide-xi yíqui cùñú-ndó dàtná quídé xíăⁿ. ¹⁹ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sá yíqui cùñú-ndó cùu-xi datná ⁱⁱn vehe nüú ndécu Espíritu Yă Ndióxí. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yíqui cùñú-ndó chi ndècu-ndo ndihí Espíritu-gá. Te mee-gá ní taxi-gá Espíritu-gá ndécu ndihí-ndo, te ñá díú mèe-ndo cuu cuéndá-ndó mèe-ndo chi Yă Ndióxí cùu cuéndá ñahá-gá xii-ndo. ²⁰ Te ducaⁿ cùu-ndo ñáiyu cùu cuéndá Yă Ndióxí chi Xítohó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaa yícá cuéchi-ndo. Te nüú xíăⁿ xímí nùhu-xi sá níhií ní ndúú-ndó càda-ndo

nacuáa cuu càhnu Yá Ndióxí, te ducaⁿ tàú-xi cada-ndo chi espíritu-ndó ndihí yíqui cuñú-ndó cùu-xi cuendá-gá.

7

Sáhú sǎ cíú-xí ñáyiu ní tnándaha

¹ Te ní quexío tutú sá ní dákixí-ndó ndàha-í, te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuéndá tnúhu càháⁿ-ndó núu tutú-ndó. Te váha cada-xi te núu vá cándèca téé ñadihí, te ducaⁿ-ni váha cada-xi te núu ñáyiu díhí vá cándèca-yu téé. ² Te díco-ni sá núu ducaⁿ na càda-ndo te dava-ndo càni iní-ndó cùndecu-ndo ichi díi iní. Núu xíáⁿ xíní ñuhu-xi sá ncháá cué téé ndi díi cùndecu ñadihí-güedé, te ducaⁿ-ni tucu nchaa cue ñáyiu díhí ndi díi cùndecu yíi-yu. ³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá cué téé vá cíú càchí-güedé sá vă cíú cäháⁿ ndihí-güedé ñadihí-güedé, te diu-ni ducaⁿ cué ñáyiu díhí tucu, vá cíú càchí-yu sá vă cíú cäháⁿ ndihí-yu yíi-yu. ⁴ Te nchaa cue ñáyiu díhí chi ñá díu mée-ní-yu cùu cuendá-yu yíqui cùñú-yu chi tnähá cíú cuéndá yíi-yu, te ducaⁿ-ni nchaa cue téé tucu chi ñá díu-ní mée-güedé cíú cuéndá-güedé yíqui cùñú-güedé chi tnähá cíú cuéndá cue ñadihí-güedé. ⁵ Te cue téé vá cíú càchí-güedé sá vă cíú cäháⁿ ndihí-güedé ñadihí-güedé. Te ni cué ñáyiu díhí vá cíú càchí-yu sá vă cíú cäháⁿ ndihí-yu yíi-yu. Àdi te núu ní ndatnúhu-yu sá vă dúcáⁿ càdá-yu iiⁿ úu nduu cuéndá sá cuiní-yu ío cäháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxí, dico ná yáha núu ná daha nduu ducaⁿ ní ndatnúhu-yu sá vă dúcáⁿ càdá-yu te naníhí tnähá tucu-yu, chi núu ñahá te cudana te vá cuácähnu iní-yu te sácuíhná dacäháⁿ ñahá-xí xií-yu cadá-yu sá ñá túu tàú-yu cadá-yu.

⁶ Te tnúhu càháⁿ-í-a quèe-xi sá tée ndihí ñadihí cuu candeca tnähá-yu dico ñá túu quide yica-í sá dúcáⁿ càdá-yu. ⁷ Te yúhú sání iní-í sá núu díco sá cíú te nchaa-ndo cùndecu-ndo datná ndécu-í, dico ñahá chi mee Yá Ndióxí ní cachí-gá nácuáa nduu táhú-ó iiⁿ iiⁿ-o cùndecu-o, chi dava-o ní cutähú-ó núu-gá sá cùndecu ñadihí-ó te dava-o ñahá. ⁸ Te càchí tnúhu-í xii nchòhó

cue téé vátá níhí-gá ñadihí-xi sá váha-gá sá núu vá cùndecu ñadihí-ndó dàtná yúhú. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiu díhí ñáyiu vátá níhí-gá yíi-xi sá váha-gá sá núu vá cùndecu yíi-ndo. Te diu-ni duha càháⁿ-í sá cíú-xí nchaa nchòhó ñáyiu díhí ní quendó quèe sá váha-gá sá núu vá cándèca-gá-ndó tée. ⁹ Te càchí tnúhu-í xii nchaa-ndo sá núu xíto-ndo sá vă cùndee iní-ndó cùndecu mee-ndo te váha-gá sá núu tnándaha-ndo, te ñá díu sá méé-ní càni cuehé cani duha iní-ndó cùndecu-ndo.

¹⁰ Te nchaa nchòhó ñáyiu sa ní tnándaha càháⁿ-í dóho-ndo, te ñá díu mée-í duha càhu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo chi Xítohó Jesucristú ducaⁿ dàcahu iní ñahá-gá xii-í, chi mee-gá cuiní-gá cada-ndo nácuáa na càháⁿ-í-a. Te nchaa nchòhó cue ñáyiu díhí càháⁿ-í dóho-ndo sá vă dáñá-ndó yíi-ndo. ¹¹ Te núu ió dava-ndo sá ní dáñá-ndó yíi-ndo, te xíni ñuhu-xi sá vă cándèca-gá-ndó tée, chi cùndecu mee-ná-ndó àdi núu ñahá te naqueheⁿ tucu-ndo tée ní cuu yíi-ndo. Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xí càháⁿ-í dóho-ndo sá vă dáñá-ndó ñáyiu cùu ñadihí-ndó.

¹² Te tnúhu na càháⁿ-í-a cùu-xi sá ní sani iní mée-í te ñá díu tnúhu sá ní cachí Xítohó Jesucristú càháⁿ-í cíú-xí. Te núu dava nchòhó cue téé ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó ñáyiu díhí ñáyiu ñá túu ndècu ichi-gá, te vá dáñá-ndó-yu te núu cùu váha iní-yu ndèca ñahá-yu xii-ndo. ¹³ Te núu dava nchòhó cue ñáyiu díhí ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó cué téé ñá túu ndècu ichi-gá te vá dáñá-ndó-güedé te núu cùu váha iní-güedé ndécá ñahá-güedé xii-ndo. ¹⁴ Te núu iiⁿ téé ñá túu sàndáá iní-dé Xítohó Jesucristú te ñadihí-dé sàndáá iní ñahá-áⁿ xií-gá, te téé-áⁿ ní cuu-dé iiⁿ téé sa ní cuyatni tnähá tnúhu ndihí ñahá xií-gá sá cuéndá ñadihí-dé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu ñadihí ñá túu sàndáá iní ñahá xií Xítohó Jesucristú te yíi-aⁿ sàndáá iní ñahá-dé xii-gá, te ñahá-áⁿ sa ní cuyatni tnähá tnúhu-aⁿ ndihí-gá sá cuéndá yíi-aⁿ, te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu cue landú-yu chi sa ní cuyatni tnähá tnúhu-güexi ndihí-gá. Te núu vá dúcáⁿ cùu te cue landú-yu-áⁿ ió xica cùndecu-güexi

núú-gă. ¹⁵ Te núu iiⁿ téé ñá túú sàndáá iní ñáhá xìi Xítohó Jesucristú cuìní-dé daña tnàha-dé ndihí ñadìhí-dé ñaha sàndáá iní ñáhá xìi Xítohó Jesucristú, te diu-ni na càda-dé nàcuáa sàni iní-dé. Te diu-ni ducaⁿ tucu te núu ñadìhí ñaha ñá túú sàndáá iní ñáhá xìi Xítohó Jesucristú cuìní-aⁿ daña-aⁿ tée sàndáá iní ñáhá xìi-gá, téé cùu yiⁿ-aⁿ te diu-ni na càda-aⁿ nacuáa sàni iní-aⁿ. Chi téé sàndáá iní ñáhá xìi Xítohó Jesucristú ñá túú tàú-dé cada yica-dé ñadìhí-dé cundecu ndihí ñaha-aⁿ xìi-dé te núu ñá túú cuìní-aⁿ. Te diu-ni ducaⁿ ñadìhí ñaha sàndáá iní ñáhá xìi-gá ñá túú tàú-aⁿ cada yica-aⁿ cundecu ndihí ñaha yiⁿ-aⁿ xii-aⁿ te núu ñá túú cuìní-dé cundecu ndihí ñaha-dé xii-aⁿ, chi Yá Ndiòxí cuìní-gá sá ncháá nchòo ñáyiu ndècu ichi-gá cundecu váha-o vă nàá-ó. ¹⁶ Chi cue téé sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-güedé te núu ndacu-güedé canu ichi-güedé ñadìhí-güedé ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá iní ñáhá-ju xii-gá, te ducaⁿ-ni cué ñáyiu dìhí sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-ju te núu ndacu-ju canu ichi-ju yiⁿ-ju ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá.

¹⁷ Te duha na càchí tnúhu-í xii-ndo, nchaa chìuⁿ ní nduu tähú-ndó nüú Yá Ndiòxí quídé-ndó ndèe cùtnahá ní caháⁿ ñáhá-gá xii-ndo ní natuha-ndo ichi-gá te diu-ni chìuⁿ-aⁿ cada-ndo cundecu-ndo. Te nchaa xichi núu tacá ñáyiu dàcuaha tnúhu-gá diu-ni duha caháⁿ-í dóho-ju. ¹⁸ Te nchaa cue téé ndècu señá ñii-xi dàtná ní cachí ndíi Moísés, cue téé ní caháⁿ Yá Ndiòxí ndécu ichi-gá, te diu-ni ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé, te nchaa cue téé ñá túú ndècu señá ñii-xi ní caháⁿ-gá cundecu ichi-gá, diu-ni ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé vă cuäha-güedé señá ñii-güedé. ¹⁹ Te iiⁿ-ni cùu-xi cuéi na cuäha-o señá ñii-o àdi vă cuäha-o. Te sá io-gá xíní ñuhu-xi cada-o xiⁿ cùu-xi sá cädá-ó nchaa nacuáa cuìní Yá Ndiòxí. ²⁰ Chi xini ñuhu-xi sá cündecu-ni-o datná ndécu-ó cùtnahá ní caháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xii-o ní ngúndecu-o ichi-gá. ²¹ Te núu cùu-ndo ñáyiu ñá túú tnàhi dàñá quee núu chíuⁿ pàtróoⁿ-xi cùtnahá ní caháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo, te ñá túú ná cani iní-ndó, dico núu dàña ñaha patróoⁿ-ndó quèe-ndo núu chíuⁿ-ndó te váha-ni quee-ndo núu

chíuⁿ-ndó. ²² Te sátá ní caháⁿ ñáhá Xítohó Jesucristú xii nchòhó ñáyiu ducaⁿ ñá túú tnàhi dàñá quee núu chíuⁿ pàtróoⁿ-xi-áⁿ, te ní cuu-ndo dàtná ñáyiu dàñá quéé núu chíuⁿ pàtróoⁿ-xi sá cùu-xi-gá, te ducaⁿ chi ñá túú-gá ndécu-ndó ichi cuehé ichi duha. Te nchòhó ñáyiu dàñá quéé núu chíuⁿ pàtróoⁿ-xi cùu-ndo datná ñáyiu ñá túú tnàhi dàñá quee núu chíuⁿ pàtróoⁿ-xi sá cùu-xi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ chi xinu cuechi-ná-ndó núu-gá. ²³ Te Yá Ndiòxí ní nduu cuèndá ñáhá-gá xii-o chi Xítohó Jesucristú ní nacháhu-gá nchaa yícá cuëchi-o sá ndécu núu Yá Ndiòxí ní cùu, te vá dàñá-ndó sá tnàha ñáyiu-ndo nàdatuhú iní ñáhá-ju xii-ndo vă cùnú cuëchi-ndo núu Xítohó Jesucristú nàcuáa tàú-xi cunduu. ²⁴ Te núu xiⁿ càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá cündecu-ni-ndo datná-ni ndècu-ndo ndéé cùtnahá ní caháⁿ ñáhá-gá xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ cundecu-ndo ichi-gá.

²⁵ Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá Xítohó Jesucristú ñá túú càchí tnúhu-gá xii-í núu nása caháⁿ-í cuèndá nchaa ñáyiu vátá tnåndaha-gá. Te duha sàni iní-í caháⁿ-í cuèndá-yu, te nchòhó cuu quíndáá iní-ndó tnúhu caháⁿ-í chi Xítohó Jesucristú chíndee chitúu ñaha-gá xii-í. ²⁶ Te yúhú càchí-í sá sá cuèndá nchaa tnúndoho tnúhu ndàhú ió ñuyíú-a vitna, te váha-gá sá ncháá ñáyiu te núu nása xïndecu-ju te ducaⁿ-ni na cundecu-ju. ²⁷ Te nchaa cue téé ndècu ñadìhí-xi te ducaⁿ-ni na cundecu-güedé ndihí-ju, te nchaa cue téé ñá túú ñadìhí-xi te ducaⁿ-ni na cùnduu-güedé vă ndúcú-güedé ñadìhí-güedé. ²⁸ Dico nchaa cue téé na ndùcu ñadìhí-xi te ñá díú iiⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ná ndùcu-güedé ñadìhí-güedé, te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiu dìhí te núu na nìhí-ju yiⁿ-ju chi ñá díú iiⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ nìhí-ju yiⁿ-ju. Te núu cue téé na nìhí-güedé ñadìhí-güedé te nàndi ndohó-ju cundecu-ju ñuyíú-a, te núu xiⁿ duha caháⁿ-í cuèndá sá vă ndúcú-güedé ñadìhí-güedé cuèndá sá vă ndohó-ju.

²⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú-gá văi nduu cumání te quixi tucu Xítohó Jesucristú, núu xiⁿ xinu

ñùhu-xi sá ndèé vitna ngüíta nchaa cue tée ndècu ñadihí-xi cada-güedé chìuⁿ Xítohó Jesucristú, te cada-güedé dàtná sá ñà túu ñàdihí-güedé. ³⁰ Te nchaa ñáyiu ndihú iní-xi te na càda-ní-yu sá ñà túu ndihú iní-yu cadá-yu chìuⁿ Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiu cùdii iní-xi te na càda-ní-yu sá ñà túu cùdii iní-yu cadá-yu chìuⁿ-gá, te nchaa ñáyiu ndècu ndihí nándi sá ndécu ndihí te na càda-ní-yu sá ñà túu ná ndécu ndihí-yu cadá-yu chìuⁿ-gá. ³¹ Te nchaa ñáyiu nèhe chìuⁿ nchaa sá ió ñuyíú-a te na càda-ní-yu cuèndá sá ñà túu ná néhé chìuⁿ-yu cadá-yu chìuⁿ Yá Ndiòxí, chi nchaa sá ió ñuyíú-a sa ñùhu-xi ichi cuaháⁿ-xi núu ndihí nìhnu-xi.

³² Te cuiní-i sá vă cùhúⁿ iní-ndó nándi sá ió ñuyíú-a, te ni ñà túu tnàhí ná cani iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa cue tée ndècu ichi Xítohó Jesucristú xìndecu mee ío ñùhu iní-güedé cada-güedé chìuⁿ-gá nàcuáa cudiú-güedé núu-gă. ³³ Te nchaa cue tée sa ndècu ñadihí-xi cue tée ndècu ichi-gá ñùhu iní-güedé nàcuáa cada-güedé cùndecu-güedé ñuyíú-a cuèndá ducaⁿ cùdii-güedé núu ñadihí-güedé. ³⁴ Te diu-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiu dìhí chi ñá túu iiⁿ-ni cuu ñáyiu sa ndècu yiⁿ-xi ndihí ñáyiu vátá cùndecu-gá yiⁿ-xi, chi ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túu ndèca tée ío ñùhu iní-yu cadá-yu chìuⁿ-gá nàcuáa nìhií ní ndúu-yu cùndecu yiñuhú-yu núu Yá Ndiòxí, dico cue ñáyiu dìhí ndécá tée ndècu ichi-gá ío ñùhu iní-yu nàcuáa cùndecu-yu ñuyíú-a cuèndá cudiú-yu núu yiⁿ-yu.

³⁵ Te duha càháⁿ-í cuèndá cùu-xi iiⁿ sá văha xii-ndo, te cudiú núu tnáhá-ndó, te cuu-ndo ñáyiu cada ndáá núu Xítohó Jesucristú, te mee-ni-gă cuhuⁿ iní-ndó. Te ñá diu-sá dühá càháⁿ-í te quide yica-í sá cädá-ndó nàcuáa càháⁿ-í.

³⁶ Te núu ió dava-ndo sàni iní-ndó sá ñà túu ndùu văha-xi sá ió cuu sacuéhé dëhe yoco-ndo cùndecu-yu ña, te núu sàni iní-ndó sá văha-gá candecá-yu tée te cada-ndo nàcuáa sàni iní-ndó, chi ñá diu iiⁿ cuéchi cùu-xi. ³⁷ Te núu dava-ndo ndècu dëhe yoco-ndo, te vă yoo iiⁿ cada yica ñàha xii-ndo sá cändecá-yu tée. Te núu mee-ndo sàni văha iní-ndó nàcuáa cada-ndo, te núu

vá dásáⁿ-ndó dëhe yoco-ndo càndeca ñaha téte te quide văha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo.

³⁸ Te nchaa ñáyiu dàsaⁿ dëhe yoco-xi càndeca ñaha téte te văha-ni quidé-yu, te nchaa ñáyiu ñá túu dàsaⁿ dëhe yoco-xi càndeca ñaha téte te văha-gá tucu quidé-yu sá dúcáⁿ quidé-yu.

³⁹ Te nchaa ñáyiu dìhí ndécu yiⁿ-xi xini ñuhu-xi sá cùndecu-ní-yu ndihí yiⁿ-yu nini ndècu vívú-güedé chi ducaⁿ càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, dico núu na cùu-güedé te cuu naquehén-yu ìngá téte candecá-yu dìcó-ni sá diu-ni téte ndècu ichi Xítohó Jesucristú. ⁴⁰ Te yúhú sání iní-i sá ió-gá văha cùndecu-yu te núu vă nànducu-yu ìngá téte candecá-yu, te duha càháⁿ-í chi Espíritu Yá Ndiòxí ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-xi xii-i cäháⁿ-í.

8

Cuèndá nchaa sá nchító-ó săñaha ñáyiu ndùu tâhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi

¹ Te vitna na càháⁿ-í cuèndá nchaa sá nchító-ó săñaha ñáyiu ndùu tâhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi te ñá ndàá chi dìcó ndaha cue tee ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiăⁿ. Te nchoo sa cùtnuní văha iní-ó cuèndá nchaa xiăⁿ, dìcó-ni sá cuèndá nchaa sá cùtnuní văha iní-ó xiăⁿ quidé càhnu-o mee-o, dico núu cùu iní-ó tnàhí ñáyiu-o te canu ichi-ó-yu ichi văha. ² Te núu dava-ndo sàni iní-ndó sá tăha-ndo dico cùu-ndo ñáyiu vátá cùtăha-gá nàcuáa tâu-xi cunduu. ³ Te núu nchòhó cùu iní-ndó Yá Ndiòxí te mee-gă cäháⁿ-gá sá cùu-ndo ñáyiu cùu cuendá-gá.

⁴ Te vitna na càchí tnúhu-i xii-ndo nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá nchító-ó săñaha ñáyiu ndùu tâhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi te ñá ndàá chi dìcó ndaha cue tée ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiăⁿ. Te nchoo cùtnuní iní-ó sá ncháá sá càchí ñáyiu cùu ndióxi cädăha-yu ñuyíú-a ñá túu cùu-xi ndióxi, chi iiⁿdii díi-ni Yá Ndiòxí ndécu. ⁵ Te cue ñáyiu ñuyíú-a càchí-yu sá cuéi andiu te cuéi ñuyíú-a ndècu titní ndiòxí. Te ndáá sá ndéni ní cuu ndècu espíritu sá càchí ñáyiu cùu ndióxi te ñá ndàá sá ndiòxí cùu-xi, te nchaa xiăⁿ tăxí tnùnì ñáhá-xi xii-yu. ⁶ Te nchoo cùtnuní ndáá iní-ó sá iiⁿdii díi-ni Yá Ndiòxí ndécu te diu-gá cùu-gă Tătă-ó, te nchoo cùu-o ñáyiu cùu cuendá-gá. Te diu-ni mee-gă ní tăuchíuⁿ-gă ní cuáha nchaa sá

ìó ñuyíú-a, te cùtnuní tucu iní-ó sá iiⁿdii díí-ni Xítohó Jesucristú ndécu, te Yaá-áⁿ ní quide-gá nchaa chìuⁿ ní táchú Dütú Ndióxí ní cadúha-gá nchaandi táchú sá ìó ñuyíú. Te diu-ni mee Xítohó Jesucristú quídé ndècu-o ichi-gá vitna.

⁷ Te ñá ncháá nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Chi sa ní cáaⁿ-ndo quide cahnu-ndo nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí ní cùu. Te cuèndá xiáⁿ nüu nàqueheⁿ-ni-ndo nchaa sá nchító-ó ndùu táchú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-áⁿ xéxi-ndó, te sàni-ni iní-ndó sá quídé cahnu-ndo nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-áⁿ te ñá ndàá sá ndióxí cùú-xí. Te nüu sàni iní-ndó sá ñà túú vaha caxi-ndo sá dúcáⁿ ndùu táchú-xi-áⁿ te xéxi-ndo te xiáⁿ ñá túú cùu vaha iní-ndó cuèndá sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁸ Te ñá díú nchàá sá xéxi-ó quide-xi cudiu-o nüu Yá Ndióxí, chi iiⁿ-ni quide-xi cuéi na caxi-o àdi vá caxí-ó chi ni iiⁿ sá caxí-ó vá chindée ñaha-xi cudiu-o nüu Yá Ndióxí. Te cuéi vá caxí-ó dico ñá díú xiáⁿ cada sá vá cùdiu-o nüu-gá. ⁹ Te cuu-ni caxi-ndo nchàá náni níhi-ndó. Te díco-ni sá càda cuendá-ndó sá ñà díú cuèndá sá xéxi-ndó-áⁿ cuéta nihnu dava ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú cadá-yu nándi sá cädä-yu nàcuáa vá cùu vaha iní Yá Ndióxí chi ñáyiú-áⁿ ñà túú cùtnuní iní-yu. ¹⁰ Te nchòhó ñáyiú xiní vaha cuèndá nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí, te nüu na quihíⁿ-ndó nüu ndécu nchàá xiáⁿ te ngóo-ndo caxi-ndo nchaa sá ní cutahú-xi, te quiní ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú, ñáyiú vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá dúcáⁿ càchí-yu cùu ndióxí-áⁿ, te cuéi sàni iní-yu sá ñà túú quide vaha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo te cudana te cada yicá-yu caxí-yu tnähá-yu nchaa sá dúcáⁿ ní nduu táchú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-áⁿ te ñá ndàá sá ndióxí cùú-xí. ¹¹ Te nüu ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiáⁿ te ducaⁿ quide-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te dàcuéta nihnu-ndo dàva-gá ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú, ñáyiú vátá cùtnuní-gá iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiáⁿ, te diu cuèndá tnähá ñáyiú-áⁿ ní xihí Xítohó Jesucristú. ¹² Te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ cùú-xí iiⁿ cuéchi nüu Xítohó Jesucristú, chi quide-ndo nacuáa xínu

iní-yu cadá-yu iiⁿ sá sání iní-yu ñá tûú vaha, nüu xiáⁿ ñá tûú quide vaha-ndo sá cùú-xi-yu. ¹³ Te nüu yuhú cùtnuní iní-í sá sá cuèndá iiⁿ sá caxí-í te ngóo iiⁿ ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cadá-yu iiⁿ sá vâ cùú vaha iní Yá Ndióxí, te vaha-gá sá vâ caxí-gá-í xiáⁿ cuèndá sá vâ cädä-yu iiⁿ sá vâ cùú vaha iní-gá.

9

Nchaa sá cùú càda cue téé ní táúchíúⁿ Xítohó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá

¹ Te yuhú chi cuu cada-í nchaa sá sání iní-í, chi tnähá-í ní táúchíúⁿ Xítohó Jesucristú càháⁿ-í tnúhu-gá nüu ñáyiú. Te yuhú ní xiní nüu-í Xítohó Jesucristú Yaá cùu Xítohó-ó te nchòhó cùú-ndó ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu-gá sá càháⁿ-í te ducaⁿ chi ndècu ndihí-í-gá. ² Te ìo dava ñáyiú ñá tûú sàndáá iní-yu sá Xítohó Jesucristú ní táúchíúⁿ-gá càháⁿ-í tnúhu-gá, dico nchòhó chi cùtnuní ndáá iní-ndó sá díú-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xicá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá, te ducaⁿ chi yuhú ní caháⁿ-í tnúhu-gá nüu-ndó te ní sàndáá iní-ndó-gá te xiáⁿ cùtnuní sá díú-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xicá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá nüu ñáyiú.

³ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuèndá cundedóho nchaa ñáyiú sàtnuhu ñaha xii-í.

⁴ Chi yuhú cuu-ni caxi-í nchaa nüu sá cùu caxi-o na taxi ñáyiú. ⁵ Te cuu-ni cundecu ñadihí-í te caca ndeca-í-yu nchaa nüu xicá cùu-í càháⁿ-í tnúhu Yá Ndióxí dàtná quidé dàva-gá cue téé càháⁿ tnúhu-gá, ndihí cue téé cùu ñaní Xítohó Jesucristú, ndihí té Pélú.

⁶ Te tnähá yuhú ndihí té Béé cuu daña-ndí chìuⁿ quide-ndí te cada-ndí dàtná xiquide dava-gá-güedé càháⁿ-güedé tnúhu Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchoo xiní-ó sá ncháá cué sandadú dacuití sá ñuhú yahu-güedé xinú cuéchi-güedé, te ñá tûú díco ducaⁿ xinú cuechi-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu ñáyiú xitú iiⁿ sá xitú chi dacuití níhi-ju iiⁿ sá xitú-yu xéxi-yu, te ñá díú díco ducaⁿ xitú-yu. Te ducaⁿ cùu tucu cue téé cùu toli chi quihni-güedé dícu quiti xito-güedé xihí-güedé te ñá tûú díco ducaⁿ xito-güedé-di. ⁸ Te vâ cání iní-ndó sá sà dühá càháⁿ-í te càhu iní méè-í duha càháⁿ-í, chi

tnúhu càháⁿ-í-a ^{iiⁿ}-ni quèe-xi ndihí tnúhu ní cáháⁿ ndí Moísés. ⁹ Chi ndí-áⁿ ní chídó tnùní ndí nútutu ndí nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndí, te càchí-xi: “Vá chihí-ndó nñunu yuhu ndicatu oré dánchìhi-di triú”, duha càchí-xi nútutu ndí. Te ñá díú sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Yá Ndióxi te càháⁿ-gá mee-ni cuéndá ndicatu-áⁿ. ¹⁰ Chi ní cáháⁿ-gá cuéndá nchoo cué nñayiu ndècu ichi-gá, te ndáá sá díú cuéndá-ó duchaⁿ ní cáháⁿ-gá. Te nchaa cue téé xítu chihi tatá sàni iní-güedé sá díú tátá chihí-güedé-áⁿ cuu sá caxí-güedé, te díu-ni duchaⁿ cuu tucu cue téé xícani triú chi càni-güedé cuéndá quee caxi-güedé. ¹¹ Te duchaⁿ sátnahá-xi cuu nchuhú cue téé càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú, chi dànehé nñahá-ndí xii-ndo cuéndá nchaa sá vähä quide nñaha Yá Ndióxi xii-o, núu xiáⁿ dai tátu-xi sá nchòhó chindee nñaha-ndo xii-ndí nñu ná cùú sá xíní nñuhu-ndí. ¹² Te núu dava cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi chíndée-ndo-güedé, te uuⁿ-gá duchaⁿ tátu-ndo chindee-ndo nchuhú cue téé ní sanu ichi nñaha xii-ndo ichi-gá.

Te cuéi tátu ndisa-ndo sá chíndée nñaha-ndo xii-ndí dico nñá túú duchaⁿ càháⁿ-ndí núu-ndó càda-ndo, te quide cahnu iní-ndí cuéi nándi sá tá yäha-ndí véxi. Te duchaⁿ quide-ndí cuéndá sá ñà túú ná cani iní nñayiu cuéndá-ndí te duchaⁿ cuíta cuténuu-gá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó quíhíⁿ. ¹³ Te nchòhó xíní-ndó sá ncháá cué téé xínu cuechi veñúhu díu-ni xiáⁿ nñhi-güedé xéxí-güedé, te díu-ni cue téé-áⁿ xínú cuéchi-güedé núu xíhí quiti ndùu tähú Yá Ndióxi, te díu-ni xiáⁿ nñhi tucu-güedé sá xéxí-güedé. ¹⁴ Te díu-ni duchaⁿ sátnahá-xi cuu nchuhú cue téé càháⁿ tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó, chi Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá díu-ní cuéndá chiuⁿ quide-ndí nñhi-ndí caxi-ndí. ¹⁵ Te ñá ^{iiⁿ} ndùu càháⁿ-í núu-ndó càda-ndo nacuáa tátu-xi cunduu sá cùú-xi-í, te vá cání iní-ndó sá sá dühá càháⁿ-í te ^{iiⁿ} sá xícáⁿ-í núu-ndó. ¡Chi cuéi na cùú-í sá ndöhö-í te ñá díú sá càháⁿ nñayiu sá sá cuéndá sá càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú nñhi-í xéxí-í!

¹⁶ Te yúhú ñá túú quide cahnú-í mèe-í sá càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó, chi tátu tnähá-í sá càdà-í chi duchaⁿ ní cachí Yá Ndióxi cada-í. ¡Te ndähú ní cuu yúhú

te núu vá càháⁿ-í tnúhu-áⁿ! ¹⁷ Te ñá túú càháⁿ-í tnúhu-gá sá cùú iní mèe-í chi mee-gá ní táúchíúⁿ-gá càháⁿ-í tnúhu-gá. Te núu càháⁿ-í tnúhu-gá sá cùú iní mèe-í te tátu-í nñhi-í sá ndúu tähú-í ní cùu. ¹⁸ Dico sá sá ní nduu tähú-í cùú-xi sá io cùdíí iní-í sá díco duchaⁿ càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó. Te cuéi tátu-í queheⁿ-í sá tází-ndó ndùu tähú-í sá cuéndá sá càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú, dico nñá túú duchaⁿ quide-í. ¹⁹ Te sá dúcáⁿ díco duchaⁿ càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó, xiáⁿ ni ^{iiⁿ} nñayiu nñuyíú-a vá cùú càchí-yu sá tází tnùní nñahá-yu xii-í, te cuéi duchaⁿ dico mee-í ní sani iní-í sá cùú-í dàtná ^{iiⁿ} téé xínu cuechi núu nchaa nñayiu cuéndá duchaⁿ cuíta cuu vaí-yu tuhá-yu ichi Xítohó Jesucristú quíhíⁿ. ²⁰ Te òré nñuhú tnähí tnuú cue nñayiu isràél te quide-í sá ^{iiⁿ}-ní cùu-í ndihí-yu cuéi nñá túú nchicúⁿ nihnu-í tnúhu ní càháⁿ ndí Moísés, te duchaⁿ quide-í cuéndá sá nñayiu-áⁿ quíndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í te tuhá-yu ichi Xítohó Jesucristú. ²¹ Te òré nñuhú tnähí tnuú nchaa nñayiu nñá túú nchicúⁿ nihnu tnúhu ní càháⁿ ndí Moísés, te quide-ni-í sá quídè-í dàtná quídè mèe-yu cuéndá quíndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te tuhá-yu ichi Xítohó Jesucristú. Te cuéi duchaⁿ quide-í dico nñá túú dàña ndeé-í quídè-í nchaa nàcuáa cuíni Yá Ndióxi cada-o, te duchaⁿ chi nchicúⁿ nihnu-í quídè-í nchaa nàcuáa càháⁿ Xítohó Jesucristú. ²² Te òré ndécu-í ndihí nchaa nñayiu nñá túú cùtnuní váha iní-xi nàcuáa cundecu ichi Xítohó Jesucristú, te tnähá-í quídè-í dàtná quídè-yu cuéndá sá ná tèdóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í te duchaⁿ cùtnuní-gá iní-yu nàcuáa cundecu-í yu ichi-gá. Te nchaandi tühú nñayiu quide-í sá ^{iiⁿ}-ni cuu-í ndihí-yu cuéndá duchaⁿ nñhi-í nàcuáa cada-í te cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-í te tníí-yu ichi Xítohó Jesucristú te naníhí tähú-yu. ²³ Te duha quide-í cuéndá sá cuítá quíndáá iní-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó quíhíⁿ, te duchaⁿ te tnähá yúhú io váha cundecu-í dàtná càháⁿ tnúhu-áⁿ.

²⁴ Te nchòhó sa xíní-ndó sá ncháá cué téé xínu quíhu màrcúhyú nchaa-güedé xínú-güedé, dico ^{iiⁿ}-ni-dé cùú téé ndàcu ngodó núu te téé-áⁿ cùú téé nñhi sá ndúu tähú-xi, te duchaⁿ xíni nñuhu-xi cada nchohó

tucu chi cada-ndo nchàa nacuáa cuìní Yă Ndiòxí cada-ndo cuèndá ducaⁿ níhí-ndó sá ndúú tähú-ndó. ²⁵ Te nchaa cue téé xìni dadìqui te váha váha quide cuendá-güedé nüu ná cùú sá cáda tnèñu te xòcani-güedé cuèndá sá ñà díú xiäⁿ cada te cuíta-güedé òré dadìqui-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuèndá cuìní-güedé níhí-güedé sá ndúú tähú-güedé, te sá ndúú tähú-güedé-áⁿ cùú-xí ñíⁿ sá ndíhí nìhnu ñuyíú-a. Dico nchoo ndùcu ndee-o quide-o nacuáa níhí-ó sá ndúú tähú-ó, te xiäⁿ cudíi-xi cundecu ndihí-o ní caa ní quíhíⁿ. ²⁶ Te yúhú quídè-í dàtná quidé cuè téé xìnu, chi cue téé-áⁿ xìní-güedé nüú quéxiö-güedé, te quide tucu-í dàtná xíquide cue téé sa ní cutúha nàá, te ñá túú quide-í dàtná quidé cuè téé vitna dàcuaha naá. Te ducaⁿ chi yúhú quídè-í nchaa nàcuáa cuìní Yă Ndiòxí cunduu. ²⁷ Te yúhú ñá túú dàña-í taxi tnùní ñáhá ní ñíⁿ sá cuèhé sá dúhá xíi-í chi yòtníi-í méé-í. Te ducaⁿ quide-í chi yúhú càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú nüú ñayiu, te cuìní-í sá vă cuïta sá ní cachí Yă Ndiòxí nduu tähù-í.

10

Cuèndá nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyíú-a quide cahnu ñayiu

¹ Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá nchaa ñaní tnáhá-ndí ñayiu isràél ní xíndecu ndéé sanaha, chi vitna tnáhá nchòhó cíú-ndó dàtná cue ñaní tnáhá nchàa ñayiu-áⁿ chi ndècu-ndo ichi-gá. Te nchaa ñayiu-áⁿ ní taxi ndecu Yă Ndiòxí ñíⁿ vícó ní dánèhé ñáhá-xí xií-yu ichi quíhíⁿ-yu, te ní quée dava ndute làmár nání Măr Tícuèhé te nchaá-yu ní yáha-yu. ² Te sá dúcáⁿ ní cuu te nchaá-yu ñíⁿ-ná ní cuú-yu ndihí ndí Moïsés, te ní xíhi ndaha ñàha ndí xií-yu. ³ Te nchaá-yu ní xexí-yu sá ní sáñaha Yă Ndiòxí xií-yu. ⁴ Te ducaⁿ nchàa tucú-yu ní xihí-yu ndute sá ní sáñaha-gá xií-yu, ndute sá ní quee yiquí ñàha cava. Te cava-áⁿ cada iní-ó sá cíú-xí dàtná Xítohó Jesucristú te ducaⁿ chi ndihí ñaha-gá xií-yu ichi cuáháⁿ-yu dàvá-áⁿ. ⁵ Dico ío vái-yu ñá túú ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiòxí, te xiäⁿ ñá túú ní cùu váha iní ñáhá-gá xií-yu. Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu nüu xiäⁿ òré

ñúhü-yu ichi cuáháⁿ-yu xítí yucu ío vái-yu ní xíhi.

⁶ Te ducaⁿ ní cuu cuèndá nchoo vă cánchícúⁿ nihnu-o càda-o nacuáa ní quidé-yu, chi ñayiu-áⁿ mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá ní sani iní-yu ní quidé-yu. Te nchoo xìni ñuhu-xi sá vă dúcáⁿ càda-o.

⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sá vă quíndáá iní-ndó te ni vă cáda càhnu-ndo ni ñíⁿ sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a dàtná ní quide cue ñaní tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha. Chi ñayiu-áⁿ ní quidé-yu dàtná càháⁿ-xi nüú tutú Yă Ndiòxí nüú càchí-xi: “Nchaa ñayiu ní xexí-yu ní xihí-yu ní quidé-yu vico, ní quide càhnú-yu sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha-yu te ñá ndàá sá ndióxí cùú-xí”, duha càchí-xi nüú tutú-gá. ⁸ Te ni vă cündecu-ndo ichi díí iní dàtná ní quide dava ñayiu-áⁿ, chi sá dúcáⁿ ní quidé-yu te ní xíhi ócó úní mîl-yu ñíⁿ-ni ndùu. ⁹ Te vă cání iní-ndó sá sà càhnú iní Yă Ndiòxí te nándi sá cuèhé sá dúhá càda-ndo cuendá cuìní-ndó quíní-ndó nüu násá cada ñaha-gá xii-ndo, chi ñayiu ní xíndecu ndéé sanaha-áⁿ ducaⁿ ní xóo cadá-yu, te ní xíhi-yu ní xexihaⁿ cőo. ¹⁰ Te ni vă càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá Yă Ndiòxí, chi dava ñayiu ní xíndecu ndéé sanaha-áⁿ ducaⁿ ní quidé-yu ní càháⁿ cuèhé-yu cuèndá-gá te ní quixi espíritu xínú cuèchi nüú-gá ní sahni ñaha-xi xíi-yu.

¹¹ Te ducaⁿ ní cuu te ducaⁿ ní ngúndeé nüú tutú Yă Ndiòxí cuèndá dacuàha-o vitna ta cuyatni nduu naa ñuyíú-a. Te nchaa tnúhu sá ní ngódó tnùní-áⁿ càháⁿ dóho ñaha-xi xíi-o cuendá sá vă cáda-ó dàtná ní quide ñayiu-áⁿ. ¹² Te xiäⁿ nüu nchaa nchòhó ñayiu sàni iní sá io váha cündáá ndécu ichi Xítohó Jesucristú cada cuèndá-ndó sá dúcáⁿ-ní cündáá-ndó nüú-gá, te vă dáná cuèndá-ndó càda-ndo sá ñà túú cùu váha iní Yă Ndiòxí. ¹³ Te diu-ni dàtná quidé sàcuíhná dàcháⁿ-xi iní nchaa dava-gá ñayiu nándi quidé-yu, te diu-ni ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Dico mee Yă Ndiòxí cíú-gá Yaá quidé ndàá chi quide-gá nchaa sá càháⁿ-gá, te ñá dáná-gá sá súúní cuiídó sácuíhná coto ndee ñáhá-xí xíi-ndo, chi není-ni nàcuáa cündee iní-ndó dàña-gá ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Te diu-ni-gá chindee ñàha-gá xii-ndo cündee iní-ndó vă cáda-ndó cuëi nándi sá ná dàcahu iní ñáhá-xí xíi-ndo.

14 Te xiān nūu càháⁿ-í dōho nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í sá vă quìndáá iní-ndó nì iiⁿ sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndàá chi dícó ndaha cue tée ñuyíú-a ní cuáha nchaa xiān, te ni vă cádá càhnu-ndo. **15** Te duha càháⁿ-í chi cùu-ndo ñáyiú tècú tnùní, te mee-ndo io váha cuáha-ndo cuéndá te núu váha-ni càháⁿ-í àdi ñá túu váha-ni. **16** Te nchoo ndàcán táchú-ó núu Yă Ndióxi cuéndá ndudí ndéhé yoho yáha stilé sá xíhí-ó, te sá dúcáⁿ xíhí-ó ndùdí ndéhé yoho yáha stilé-áⁿ, te xiān ndácú iní-ó sá iiⁿ-ní cùu-o ndihí Xítohó Jesucristú cuéndá sá ní satí níñí-gá ní xíhí-gá núu cùrúxí, te diu-ni ducaⁿ sátnahá tucu-xi cùu paá sá xéxí-ó örë xíhí-ó ndùdí ndéhé yoho yáha stilé-áⁿ, chi sá dúcáⁿ xéxi-o paá-áⁿ xiān ndácú iní-ó sá iiⁿ-ní cùu-o ndihí Xítohó Jesucristú sá cuéndá yíqui cùñú-gá. **17** Te cuéi vâi vihi-o dico iiⁿdì-ni paá xéxí-ó, te sá dúcáⁿ iiⁿdii-ni paá xéxí-ó xiān ndácú iní-ó sá iiⁿ-ní cùu-o ndihí Xítohó Jesucristú.

18 Te cada cuéndá-ndó nàcuáa quide ñáyiú isràél, chi ñáyiú-áⁿ xéxí-yu sá ndúu táchú Yă Ndióxi. Te sá dúcáⁿ quidé-yu-áⁿ cùtnùní iní-ó sá tnàhá tnúhu-yu ndihí-gá. **19** Te vâ cání iní-ndó sá sà dúhá càháⁿ-í te cachí-ndó sá cùnuu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue tée ñuyíú-a chi ñá túu ná cùu nì iiⁿ nchaa xiān. Te diu-ni ducaⁿ cùu tucu nchaa sá sáñaha ñáyiú ndùu táchú-xi chi ñá túu cùnuu-xi, chi iiⁿ-ni cùu-xi ndihí nchaa dava-gá sá xéxí-ó. **20** Te yúhú càchí-í sá sá dúcáⁿ quide nchaa ñáyiú ñá túu tnàhá tnúhu ndihí Yă Ndióxi, te dícó nchaa espíritu cùndihí yucu ñáváha sáñähá-yu sá ndúu táchú-xi sá dúcáⁿ quidé-yu. Te ñá díú Yă Ndióxi sáñähá-yu sá ndúu táchú-gá. Te yúhú cùní-í sá vă tnàhá tnúhu-ndo ndihí cue espíritu cùndihí yucu ñáváha. **21** Te ducaⁿ chi vâi cùu tnàhá tnúhu-o ndihí cue espíritu cùndihí yucu ñáváha te tnahá tnúhu-o ndihí Xítohó Jesucristú, te ñá túu ndùu váha-xi ngóo càxi-o coho-o sá ndúu táchú cue espíritu cùndihí yucu ñáváha-áⁿ, te ngóo càda-o nacuáa ní dándöo tnúhu Xítohó Jesucristú coho-o ndùdí ndéhé yoho yáha stilé, te càxi-o pâá cada-o sá ndácú iní-ó sá ní xíhí-gá núu cùrúxí. **22** Te vâ cání iní-ó dùcaⁿ cada-o cuéndá sá vă cùdééⁿ Yă Ndióxi, chi ñá túu ná càhnu cuu-o núu

cada-o năni véxi iní méé-ó, chi mee-gă ío càhnu cuu-gá.

Cada-o nchàa nacuáa cuu càhnu Yă Ndióxi

23 Te ndáá sá ncháá sá cùní-ó càda-o te cuu cada-o dico ñá ncháá cùu-xi sá vâha sá cùu-xi-ó, te ni ñă ncháá-xi chìndee ñaha-xi nacuáa níhí ndéé-gă-ó cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú. **24** Te xíni ñuhu-xi sá cádá-ó sá vâha sá cùu-xi tnâha ñáyiú-o te ñá díú mèe-ni sá cùu-xi mèe-o cada-o.

25 Te nchòhó cuu caxi-ndo nchàa cuñú sá cùyáhu cuñú sá xíni caxi-ndo, te vâ ndúcú tnúhu-ndo te núu cùu-xi cuñú sá ní nduu táchú sá càchí-yu cùu ndióxí. Te ñá túu ná cani iní-ndó càxi-ndo, **26** chi ñuyíú-a ndihí nchaa sá ió cùu-xi cuéndá Yă Ndióxi.

27 Te núu iiⁿ ñáyiú ñá túu ndècu ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ ñahă-yu xii-ndo quíhíⁿ-ndó càxi-ndo dítá vehé-yu, te núu sâni iní-ndó sá quíhíⁿ-ndó te cuu quíhíⁿ-ndó te càxi-ndo cuéi nái cùu sá táxí-yu dico vâ càcáⁿ tnúhú-ndó nüü-yu núu ndéé ní níhí-yu, te ducaⁿ te cuu váha iní-ndó càxi-ndo. **28** Te núu iiⁿ ñáyiú càchí-yu sá xiān cùu-xi sá ní nduu táchú sá càchí-yu cùu ndióxí te vâ càxi-ndó cuéndá sá ñáyiú ducaⁿ càháⁿ-áⁿ cuu váha iní-yu te ñá túu tnâhí ná cani iní-yu. **29** Te yúhú càháⁿ-í cuéndá nàcuáa sâni iní méé ñáyiú ducaⁿ càháⁿ-áⁿ te ñá díú sá nàcuáa sâni iní méé-ndó quide-ndo.

Te dava-ndo càchí-ndó: “Cuu-ni cada-o nchàa nacuáa sâni iní méé-ó cuéi dava-gá ñáyiú sâni iní-yu sá ñà túu ndùu váha-xi sá dúcáⁿ càda-o”, duha càchí-ndó. **30** Te càchí tucu-ndo: “Ñá túu tàu-xi càháⁿ cuéhé ñáyiú cuéndá-ó sá cuéndá nchaa sá xéxí-ó chi ndàcán táchú-ó núu Yă Ndióxi örë xéxí-ó”, duha càchí-ndó. **31** Te cuéi nândi sá xíni caxi-ndo níhí-ndó xéxi-ndo àdi quide-ndo, te cada-ndo nàcuáa càháⁿ váha ñáyiú cuéndá Yă Ndióxi. **32** Te vâ cádá-ndó sá ñà túu tàu-ndo càda-ndo cuéndá sá vâ cádá ñáyiú iiⁿ sá ñà túu cùu váha iní Yă Ndióxi. Te ni sâ cùu-xi cué ñáyiú isràél, te ni sâ cùu-xi cué ñáyiú ñá túu cùu ñáyiú isràél, te ni sâ cùu-xi cué ñáyiú ndècu ichi-gá vâ dúcáⁿ càda-ndo sá cùu-xi-yu. **33** Te yúhú ió ndùcu ndee-í quídè-í nàcuáa cudìu-í núu nchàa ñáyiú, te quide-í sá vâha sá cùu-xi-yu, te ñá

túú quide-í mee-ni sá cíú-xí mèe-í. Te ducaⁿ quide-í cuéndá quíndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú te naníhí tähú-yu.

11

¹ Te chí cáñchicúⁿ nihnu cada-ndo nchaa nacuáá quide-í nchicúⁿ nihnu-í nchaa nacuáá quide Xítohó Jesucristú.

Nacuáá tàú-xi cada nchaa ñáyiu dìhí nútù tàcá-yu dàcuahá-yu tnúhu Yá Ndióxí

² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá io cùdíí iní-í, chi ndàcu iní ñáhá-ndó xii-í, te quide-ndo nchaa nacuáá ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo. ³ Te cuiní-í sá nchòhó cutnúní iní-ndó sá iiⁿdii-ni Yá Ndióxí cíú-gă Yaá cúnùu taxi tnuní ñáhá xii Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ Xítohó Jesucristú iiⁿdii-ni-gá cúnùu taxi tnuní-gá nchaa cue téé, te nchaa cue téé diu-ni mee-güedé cúnùu-güedé táxi tnùní-güedé ñadíhí-güedé. ⁴ Te nútù nchoo cué téé na dàdáhu-o díquí-ó òré càháⁿ-ó nútù ñáyiu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndióxí xii-o àdi oré càháⁿ ndihí-o-gă, te iiⁿ sácáⁿnútù cíú-xí te nútù ducaⁿ na càda-o dadáhu-o díquí-ó. ⁵ Dico nútù ñáyiu dìhí vá dàdáhu-yu díquí-yu òré càháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxí, àdi oré càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă xii-yu nútù tnàhá ñáyiu-yu, te sácáⁿnútù cíú-xí te nútù vá dàdáhu-yu díquí-yu, chi iiⁿ-ni cùu-xi te nútù na dèté ndihí-yu díquí-yu. ⁶ Te nútù ñá túú cuiní cue ñáyiu dìhí dàdáhu-yu díquí-yu te váha-gá sá ná dèté ndihí-yu díquí-yu. Te nútù cùcahan nútù-yu sá dèté díquí-yu te váha-gá sá ná dàdáhu-yu díquí-yu. ⁷ Te nchoo cué téé vá cíú dàdáhu-o díquí-ó òré càháⁿ ndihí-o Yá Ndióxí ni òré càháⁿ-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă xii-o nútù ñáyiu chi díhna-gá-ó ní cadúha ñaha Yá Ndióxí xii-o, te ní taxi ndecu-gá nchaa sá xiní tnùní-ó dàtná ndécu nchaa sá xiní tnùní méé-gă. Te ducaⁿ ní quide-gá chi cuiní-gá sá nchóó càda-o nacuáá càháⁿ nchaa dava-gá ñáyiu sá io càhnu cuu-gá, te cue ñáyiu dìhí quídë-yu nacuáá cunuu nchòo cue téé. ⁸ Te Yá Ndióxí ní cadúha-gá téé, dico ñá díú yíqui naha ñadíhí ní quenehe-gá ní cadúha-gá

téé chi yíqui naha téé ní quenehe-gá ní cadúha-gá ñadíhí. ⁹ Te sá cuéndá téé ducaⁿ ní cadúha-gá ñadíhí-áⁿ te ñá díú sá cuéndá ñadíhí ní càdúha-gá téé. ¹⁰ Nútù xíáⁿ tàú-xi sá ncháá ñáyiu dìhí dàdáhu-yu díquí-yu cuéndá ducaⁿ cùtnuní sá ñá túú cùnuú-yu dàtná cúnùu nchoo cue téé. Te ducaⁿ xiní ñuhu-xi cadá-yu sá cuéndá nchaa espíritu xinú cuèchi nútù Yá Ndióxí. ¹¹ Te vitna nchoo ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, vá càchí-ó sá cué téé ñá túú xiní ñuhu-güedé cue ñáyiu dìhí chindee ñáhá-yu, te ní vă càchí-ó sá cué ñáyiu dìhí ñá túú xiní ñuhu-yu cue téé chindee ñáhá-güedé xií-yu. ¹² Te iiⁿ yíqui naha téé ní queñuhu Yá Ndióxí ní cadúha-gá ñadíhí, dico vitna chi ñáyiu dìhí dácacú-yu téé. Te téé, ñadíhí ní cadúha Yá Ndióxí, te diu-ni ducaⁿ ní cadúha-gá nchaa dava-gá sá io.

¹³ Te mee-ndo càda cuéndá-ndó te nútù ndùu váha-xi sá vă dàdáhu cue ñáyiu dìhí díquí-yu òré càháⁿ ndihí-yu Yá Ndióxí àdi ñáhá. ¹⁴ Te nchaa ñáyiu càháⁿ-yu sá ñá túú ndùu váha-xi sá cué téé cunduu nàni idi díquí-güedé, chi iiⁿ sácáⁿnútù cíú-xí càchí-yu. ¹⁵ Te nchaa ñáyiu dìhí ñáyiu nàni idi díquí-xi càchí ñáyiu sá iiⁿ sá văha cùu-xi sá cíú-xí-yu sá dúcáⁿ nàni idi díquí-yu. Te ducaⁿ chi Yá Ndióxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ cùnduu-yu cuéndá quidáhu-xi díquí-yu. ¹⁶ Te nútù io ñáyiu cuiní dacàá cuéndá cuéndá sá ní càháⁿ-í-a, te na cùnahá-yu sá ncháá nchúhú cue téé càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú diu-ni ducaⁿ sàni iní-ndí cada nchaa ñáyiu dìhí. Te diu-ni ducaⁿ sàni iní nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá.

Cuéndá ñáyiu ñá túú quide datná ní quide Xítohó Jesucristú cùtnahá ní cudini-gá ndihí cue téé ní xica cuu ndihí-gá

¹⁷ Te nchòhó ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo nútù xíáⁿ duha na càháⁿ-í dóho-ndo, chi nchòhó òré tàcá-ndó ñá túú quide váha-ndo chi ñá túú chindee tnaha-ndo cada-ndo sá văha, chi da nàdatuhú iní tnáhá-ndó nacuáá ndècu-ndo. ¹⁸ Te díhna-gá na càchí tnúhu-í xii-ndo sá níhí-í tnúhu sá òré tàcá-ndó quide-ndo nacuáá ní càháⁿ Xítohó Jesucristú, te ñá túú

cùu iñnuu-ndo oré ducaⁿ quide-ndo nacuáa ní caháⁿ-gá. Te dava sá càháⁿ ñayiu sàndáá iní-í te dava ñahá. ¹⁹ ¡Te ndáá sá dúcáⁿ tnàhí cada-xi vá cùu iñnuu-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní nüu ndedacàa-ndo sandáá ndisa iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú te ndedacàa-ndo ñahá! ²⁰ Te ndi tnahá oré tacá-ndó quide-ndo datná ní quide Xítohó Jesucristú cùtnahá ní cudini-gá ndihí cue téé ní xica cuu ndihí-gá, te ñá túu quide-ndo nacuáa tàu-xi cunduu chi cùtexínu-ni quide-ndo. ²¹ Chi oré tacá-ndó quide-ndo nacuáa ní cachí Xítohó Jesucristú, te dava-ndo ngódó nüu-ndó díhna-gá-ndó xéxi-ndo sá néhé-ndó te ñá túu sá cùndetu tnaha-ndo, te ñá túu càháⁿ tnahá-ndó nüu xián dava-ndo ñà túu xéxi-ndo ndahá xiti-ndó, te dava-ndo xidó-ndó quide-ndo chi xini-ndo. ²² Te vá dúcáⁿ càda-ndo chi càa vehe-ndo nüu dúcáⁿ càxi-ndo coho-ndo cada-ndo ndéé ndahá xiti-ndó, chi sá dúcáⁿ quide-ndo te dàquee tihú-ndó nchàa dava-gá ñayiu ndècu ndihí-ndo ichi Yá Ndióxí, te dàndoo canúu-ndó nchàa ñayiu ndahú sá dúcáⁿ quide-ndo. ¡Núu xián vá cùu càchí-í sá cùu-ndó ñayiu quide váha chi ñá túu quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo ndecu-ndo!

Xítohó Jesucristú ní dàndoo tnúhu-gá sá cóhó-ó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé te caxi-o pàá cuèndá ndacu iní-ó sá ní xihí-gá

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Te dàtná-ni ní dánèhé ñahá Xítohó Jesucristú xii-í te diu-ni ducaⁿ ní dánèhé ñahá-í xii-ndo, chi diu-ni niú cùtnahá ní saha cuè téé cùu úhu iní ñahá ní queheⁿ-gá pàá, ²⁴ te ní ndacáⁿ táchú-gá nüu Yá Ndióxí, te ní táchú cuèchi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihí-gá: “Chí quéhéⁿ pàá-a caxi-ndo te cada iní-ndó sá cùu-xí dàtná yiqui cùnnú-í, chi yuhú cuú-í sácuèndá-ndo. Te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo cuendá ndacu iní ñahá-ndó xii-í”, càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁵ Te sátá ní yáha ní xexi-güedé pàá sá ní sáñaha-gá, te ní queheⁿ-gá tásáⁿ ñuhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táchú tucu-gá nüu Yá Ndióxí. Te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihí-gá: “Chí cóhó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te cada iní-ndó

sá cùu-xí dàtná níñí-í, te cuèndá níñí-í sá cátí oré cuú-í cutnuní ndáá sá Yá Ndióxí cada-gá ingá nüu sá váha sá cùu-xí ñayiu. Te ndi tnahá oré coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ te ndacu iní ñahá-ndó xii-í, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo”, cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé. ²⁶ Te ndi tnahá oré xéxi-ndó pàá te xíhi-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te xián dátuu-ndo nüu ñayiu sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuèndá-yu, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú.

Nacuáa cada-o oré caxi-o pàá ndihí oré coho-o ndùdí ndéhé yoho yàha stilé dàtná ní cachí Xítohó Jesucristú

²⁷ Te dava-ndo ñá túu quide-ndo nacuáa cuiní Yá Ndióxí cada-ndo oré xéxi-ndó pàá ndihí oré xihí-ndó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te cucuechi xii-ndo chi ñá túu nèhe-ndo sá yñuhu sá cùu-xí yiqui cuñú Xítohó Jesucristú, te ni ñá túu nèhe-ndo sá yñuhu sá cùu-xí níñí-gá. ²⁸ Te io váha cada cuèndá-ndo te nüu ndècu váha iní-ndó nüu Xítohó Jesucristú oré cùmání-gá caxi-ndo pàá ndihí oré cùmání-gá coho-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé. Te nüu ndècu váha iní-ndó nüu-gá te caxi-ndo te coho-ndo. ²⁹ Te dava nchòhó ñá túu sàni váha iní-ndó cuèndá yiqui cùñú Xítohó Jesucristú te xéxi-ndo paá te xíhi-ndo ndudí ndéhé yoho yàha stilé, te nacháhu-ndo sá dúcáⁿ ñà túu sàni váha iní-ndó. ³⁰ Te diu sá dúcáⁿ quide-ndo nüu xián väi-ndo cuhú, te io ndahú ndécu-ndo, te dava ñayiu ndècu ndihí-ndo sa ní xihí-yu. ³¹ Dico nüu io váha saha-o cuèndá nacuáa ndècu-o nüu Yá Ndióxí, te vá dúcáⁿ dàndoho ñaha-gá xii-o. ³² Te oré ndéhé Yá Ndióxí sá ñá túu quide ndáá-ó ndècu-o te dàndoho ñaha-gá xii-o. Te ducaⁿ quide-gá cuèndá sá vă cuíta nihnu-o, chi nüu ñahá te cuíta nihnu-o ndihí nchaa ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha.

³³ Te nüu xián càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñayiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá oré tacá-ndó càda-ndo nacuáa ní quide Xítohó Jesucristú cùtnahá ní cudini-gá ndihí cue téé ní xica cuu ndihí-gá, te cundetu tnàha-ndo nduu nchaa-ndo te dàtnuní ducaⁿ càda-ndo. ³⁴ Te nüu dava-ndo xihí-ndó dòco te caxi duuⁿ-ndo vèhe-ndo te

dătnùní natacá-ndó, cuéndá òré natacá-ndó te vá cádá-ndó *iiⁿ* sá ñà túú tăú-ndó càda-ndo cuendá sá vă dándòho ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo. Te òré quixi coto ñaha-í xii-ndo te dàvá-án cachí tnúhu-í xii-ndo nchàa dava-gá sá cùmǎní.

12

*Nàcuáa chìndee ñaha Espíritú Yá Ndiõxí cada-o *iiⁿ iiⁿ-o**

¹ Te nchöhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cuìní-í cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa chìndee ñaha Espíritú Yá Ndiõxí xii-o *iiⁿ iiⁿ-o* cuendá cutnùní iní-ndó.

² Te nchöhó sa nàha-ndo sá cùtnähá vátá cùndècu-gá-ndó ichi Xítohó Jesucristú ní xóo dandàhú ñahá yùcu ñáváha xii-ndo, te ní xóo quíndáá iní-ndó nchàa sá ní cadúha cue ñáyiu ñuyíú-a nchaa sá càchí-yu cùu ndiõxí te ñá ndàá sá ndiõxí cùú-xí, te nchaa xí^a ñá túú càhá-xi. ³ Te cuìní-í sá nchöhó cutnùní iní-ndó sá Espíritú Yá Ndiõxí ñá túú chìndee-xi ni *iiⁿ* ñáyiu cuéndá sá càhá-úhú-yu Xítohó Jesucristú. Te ní *iiⁿ* ñáyiu ñá túú càhu iní-yu càhá-úhú-yu sá Xítohó Jesucristú cùú-gá Xítohó-yu te núu ñá túú Espíritú Yá Ndiõxí dácåhu iní ñahá-xí xí^a-yu.

⁴ Te ndi *diⁱn* ndi *diⁱn* ndùu chiuⁿ ní cachí Espíritú Yá Ndiõxí cada-o, te diu-ni *iiⁿdìi-ni* Espíritú-gá ndécú. ⁵ Te ndi *diⁱn* ndùu chiuⁿ quide-o xinu cuechi-o núu *iiⁿdìi-ni* Xítohó Jesucristú. ⁶ Te ndi *diⁱn* ndi *diⁱn* chìndee ñaha Yá Ndiõxí xii-o nàcuáa cada-o chiuⁿ-gá, te diu-ni *iiⁿ* dìi-gá ndécú chìndee-gá nchaa ñáyiu. ⁷ Te Espíritú Yá Ndiõxí quídé-xí sá nchóó càda-o sá văha, te ducaⁿ chìndee-o cue ñáyiu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú. ⁸ Te dava-o ní nduu tăhú-ó núu Yá Ndiõxí sá Espíritú-gá cada te ndacu-o càhá-ó tnúhu sá io càhnu cuu diu-ni tnúhu mee Yá Ndiõxí, te dava tucu-o ní nduu tăhú-ó cùtnuní iní-ó nàcuáa càhá-tnúhu-gá te càhá-ó nàcuáa cuìní Espíritú-gá. ⁹ Te dava tucu-o ní nduu tăhú-ó sá io quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú cuéndá cada-gá *iiⁿ* sá cuìní-ó, te ducaⁿ chi Espíritú Yá Ndiõxí chìndee ñaha-xi xii-o. Te dava tucu-o ní nduu tăhú-ó sá càcán tăhú-ní-ó núu Xítohó Jesucristú cuéndá ñáyiu cùhú te ndúha-yu. ¹⁰ Te dava tucu-o ní nduu tăhú-ó sá ndacu-o

càda-o nchaa sá vă yăo tnàhí ndàcu cada, te dava tucu-o ní nduu tăhú-ó núu Yá Ndiõxí sá càhá-ó tnúhu sá dácåhu iní ñahá-gá xii-o, te dava tucu-o ní nduu tăhú-ó sá cùtnùní iní-ó núu diu Espíritú Yá Ndiõxí chìndee ñaha-xi xii ñáyiu òré càhá-yu tnúhu-gá àdi cue espíritú cùndihí yucu ñáváha. Te dava tucu-o ní nduu tăhú-ó càhá-ó tnúhu sá dácåhu iní ñahá Espíritú Yá Ndiõxí xii-o tnúhu sá ñà túú xìní-ó, te dava tucu-o ní nduu tăhú-ó càhá-ó nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu-á. ¹¹ Te *iiⁿdìi* diu-ni Espíritú Yá Ndiõxí ducaⁿ chìndee ñaha-xi, te diu-ni Espíritú-gá dácåhñu ñaha-xi xii-o ndi *diⁱn* núu chiuⁿ sá cuìní méé-xí càda-o.

*Nchaa-o *iiⁿ-ni* cuu-o ndihí Xítohó Jesucristú*

¹² Te nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a titní xichi cùu yiqui cuñú-ó dico *iiⁿ-ni* cùu-xi, te diu-ni ducaⁿ sätnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú chi *iiⁿ-ni* cùu-o ndihí-gá. ¹³ Te dava-o cùu-o ñáyiu isràél, te dava-o ñà túú cùu-o ñáyiu isràél, te dava-o cùu-o ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núu chíú-patróo-xi, te dava-o cùu-o ñáyiu dàñá queé núu chíú-patróo-xi. Te mee Espíritú Yá Ndiõxí ní quide-xi sá ncháá-ó *iiⁿ-ná* cùú-ó ndècu-o ndihí Xítohó Jesucristú. Te Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá ncháá-ó cùndecu ndihí-o Espíritú-gá.

¹⁴ Te nchöhó xìní-ndó sá titní xichi cùu yiqui cuñú-ó te ñá diú *iiⁿ-ni* xichi cuu-xi. ¹⁵ Te cuéi sähá-ó ndihí ndaha-o ñá túú *iiⁿ-ni* cuu-xi dico vá cùú càchí-ó sá sähá-ó ñá túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁶ Te cuéi lóho-o ndihí tìnuu-o ñá túú *iiⁿ-ni* cuu-xi dico vá càchí-ó sá lóho-o ñá túú cùu-xi yiqui cuñú-ó. ¹⁷ Te núu nihíi ní ndúu yiqui cuñú-ó ní xìndeé mee-ni tìnuu-o, te ñá túú ndéé cundeé lóho-o cùndedóho ni cùu te núu ducaⁿ, àdi núu nihíi yiqui cuñú-ó ní xìndeé mee-ni lóho-o te ñá túú ndéé cundeé dítní-ó ní cùu te núu ducaⁿ. ¹⁸ Dico mee Yá Ndiõxí ní taxi ndecu-gá *iiⁿ iiⁿ* xichi yiqui cuñú-ó nàcuáa ní cachí iní méé-gá. ¹⁹ Te núu *iiⁿ-ni* sá ní xìndeé nihíi yiqui cuñú-ó, te vá cùndùu-xi nacuáa tăú-xi cunduu ni cùu te núu ducaⁿ. ²⁰ Dico titní xichi cùu yiqui cuñú-ó, te *iiⁿ-ni* cùu-xi nihíi-xi.

²¹ Te sa nàha-o sá vă cùú càchí-ó sá tìnuu-o ñá túú xìni ñuhu-xi ndaha-o, àdi

díquí-ó ñà túú xìni ñuhu-xi sáhá-ó. ²² Te nchoo sà naха-o sá dává xìchi yíqui cuñú-ó sà cachi-ó sà ñà túú cùnuu ío-gá xíní ñuhu-xi. ²³ Te dava xichi yíqui cùñú-ó sà ñà túú quide cuendá cavidhí-ó nchàa xián sá quidáhu dóo sácuíhnu-o, te dava xichi yíqui cùñú-ó ñà cùu cùtúu chi dacuití sà quidáhu. ²⁴ Te nchaa xichi yíqui cùñú-ó sà cùu cùtúu ñà túú xìni ñuhu-xi quidáhu. Te Yá Ndiõxí ní taxi ndecu-gá nchaa xichi yíqui cùñú-ó nacuáa tàú-xi cunduu. Te ní cachí-gá sá dává-gá xichi yíqui cùñú-ó núú vă cùu cùtúu quidáhu. ²⁵ Te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá iiⁿ-ní cùu yíqui cùñú-ó. Te ducaⁿ ndí tnahá iiⁿ iiⁿ xichi yíqui cùñú-ó chìndee tnaha-xi. Te ducaⁿ sätnahá-xi cùu nchoo vitna ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú chi chìndee tnaha-o. ²⁶ Te núu iiⁿ xichi yíqui cùñú-ó ná tnahúhú te nihíi-ó quide úhú-xi, te núu iiⁿ xichi yíqui cùñú-ó io váha ndècu-xi te ducaⁿ nihíi yíqui cùñú-ó cùu văha-xi. Te ducaⁿ sätnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú.

²⁷ Te nchoo ndècu ndíhi-o Xítohó Jesucristú, te cùu-o datná yíqui cùñú-gá te iiⁿ iiⁿ-o cùu-o datná iiⁿ iiⁿ xichi yíqui cùñú-gá. ²⁸ Te ducaⁿ sätnahá-xi cùu-o chi Yá Ndiõxí ní taxi-gá ndí díiⁿ ndí díiⁿ chìuⁿ quide-o sá cùu-xi nchàa ñayiu ndècu ichi-gá. Te díhna-gá cue téé caca cuu caháⁿ tnúhu-gá núú ñayiu ní taxi ndecu-gá, te dätnùní ní taxi ndecu-gá cue téé caháⁿ tnúhu-gá nacuáa däcahu iní ñahá mée-gá, te dätnùní ní taxi ndecu-gá cue téé dänehé ñahá xìi ñayiu tnúhu-gá núú tacá-yu, te dätnùní ní taxi ndecu tucu-gá cue téé ndàcu quide sá vă yöo tnahí ndàcu cada. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé xicáⁿ tähú-ní núú Xítohó Jesucristú cuendá ñayiu cùhú te ndúha-yu. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé chìndee cue ñayiu ndècu ichi-gá. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé yìndaha ñaha xii ñayiu ndècu ichi-gá, te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé caháⁿ tnúhu sá dácåhu iní ñahá Espíritu-gá tnúhu sá ñà túú xiní-güedé. ²⁹ Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé ní táúchíúⁿ Xítohó Jesucristú caháⁿ tnúhu-gá núú ñayiu, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé caháⁿ tnúhu sá dácåhu iní ñahá Yá Ndiõxí xii-o. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé däcuaha ñaha xii-yu.

Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé quide sá vă yöo tnahí ndàcu cada. ³⁰ Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé díco-ni cákáⁿ tähú núú Xítohó Jesucristú cuendá ñayiu cùhú te ndúha-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé caháⁿ tnúhu sá dácåhu iní ñaha Espíritu Yá Ndiõxí tnúhu sá ñà túú xiní-ó, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cùtnuní iní-xi caháⁿ nacuáa ndùu tnúhu-áⁿ. ³¹ Te io nducu ndee-ndo cada-ndo nacuáa nduu tähú-ndó núú Yá Ndiõxí nchaa sá io-gá cùnùu cada-ndo. Te vitna na dänehé ñahá tucu-í xii-ndo nacuáa cada-ndo, dico sá dánèhé ñahá-í-a io-gá cùnùu-xi.

13

Cuu iní-ó tnahá ñayiu-o

¹ Te núu nchoo xiní-ó caháⁿ-ó tnúhu sá io văha cuaháⁿ caháⁿ ñayiu ñuyíú-a, àdi xiní-ó caháⁿ-ó tnúhu sá io văha cuaháⁿ caháⁿ cue espíritu xinú cuéchi núú Yá Ndiõxí, te núu xiní-ó caháⁿ-ó nchàa tnúhu-áⁿ te ñá túú cùu iní-ó cué tnaha ñayiu-o ña, te ñá túú nandíhi-xi sá xiní-ó caháⁿ-ó tnúhu-áⁿ te cùu-o datná dava caá sá io dusáⁿ quide.

² Te núu cùu-o ñayiu caháⁿ tnúhu sá dácåhu iní ñahá Yá Ndiõxí, àdi cuu-o ñayiu cùtnuní iní-xi nacuáa cuaháⁿ nchaa tnúhu ndùu yuhu ni cuu, àdi cuu-o ñayiu io váha cùtnuní iní-xi nchaa nacuáa quide Yá Ndiõxí, àdi cuu-o ñayiu io váha sändáá iní ñahá xìi Yá Ndiõxí nacuáa ndacu-o cùu-o iiⁿ yucu xocuiñí-xi núú ndécú-xi, te núu nchaa xiaⁿ xiní-ó càda-o te ñá túú cùu iní-ó cué tnaha ñayiu-o ña, te ñá túú vëdana nandíhi-xi te núu vă cùu iní-ó tnahá ñayiu-o cuéi na càda-o nchaa xiaⁿ. ³ Te cuéi nchaa sá ndécu ndíhi-o na dacahñu-o, te cuéi na cuahá cuendá-ó mée-o cayú-ó sá cùu-xi Yá Ndiõxí, dico ñá túú vëdana chìndee ñaha-xi xii-o sá ducáⁿ càda-o te núu ñá túú cùu iní-ó cué tnaha ñayiu-o.

⁴ Dico núu cùu iní-ó cué tnaha ñayiu-o, te cahnu iní-ó, te quide váha-o, te ñá túú cùu-o ñayiu cuédú iní, te ni ñà túú caháⁿ-ó núu cùu cahnu-o, te ni ñà túú sàni iní-ó càda cahnu-o mee-o, ⁵ te ni ñà túú ñuhu cuehé iní-ó, te ni ñà túú ndùcu-o mee-ni sá cùu-xi mée-o, te ni ñà túú-gá cùdéeⁿ-ó cuendá iiⁿ sá cùu, te ni ñà túú-gá sácuhuⁿ iní-ó sá quidé ñaha tnaha ñayiu-o xii-o. ⁶ Te ni ñà túú-gá cùdiiⁿ iní-ó nchàa sá ñà túú văha quide ñayiu, chi mee-nä cuendá nchaa sá văha cùdiiⁿ iní-ó.

⁷ Te nchaa sá yăha-o sàcahnu iní-ó, te sàni váha iní-ó cuèndá nchaa ñáyi, te sàni iní-ó sá díú-ní nchaa sá văha cuu xii nchaa tnàha ñáyi-o ndéé cuéé-gá, te ío quide cahnu iní-ó cuéi nándi sá yăha-o, te nchaa xíáⁿ quídé-ó te núu cùu iní-ó cué tnaha ñáyi-o.

⁸ Te ni caa ni quíhíⁿ duha-ni cuu iní-ó cué tnaha ñáyi-o. Dico sáá nduu te vá cóo-gă ñáyi cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndiõxí, te ni vă cóo-gă ñáyi cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu Yă Ndiõxí tnúhu sá ñà túú xìní-yu, te ni vă cóo-gă ñáyi túha dàtná túha ñáyi vitna. ⁹ Te vitna ñá túú cùtnuní iní-ó nchaa nacuáa sàni iní Yă Ndiõxí chi sacú-ni cùtnuní iní-ó, te ducaⁿ sacú-ni càháⁿ-ó nàcuáa ndùu tnúhu-gá, dico càháⁿ-ó tnúhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá-gă xii-o. ¹⁰ Te na sàá nduu càda Yă Ndiõxí nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te dàvá-áⁿ te nchaa sá càchí-gá ñá túú ndècu-xi nacuáa tàú-xi cunduu vá dúcáⁿ-gă cundecu-xi.

¹¹ Te yúhú cùtnähá ní cuu landú-í ní xóo cada-í sá cùu-í landú, ní xóo cáháⁿ-í, ní xóo cani iní-í, te ní xóo tecú tnùní-í dàtná quídé cué landú xìndecu vitna, dico sátá ní cuu-í iiⁿ téé cùu sacuéhé te ñá túú-gă quídè-í dàtná ní xóo cada-í cùtnähá ní cuu landú-í. ¹² Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú, chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó nàcuáa cùu cuendá Yă Ndiõxí, te cùu-o datná ñáyi ndéhe iiⁿ núu yutátá sá ñà túú tűu váha núú-xi, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-o chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó násá cùu cuendá-gá, dico sáá nduu quiní núú-ó-gă. Te nchoo sàcú-ni cùtnuní iní-ó nàcuáa ndùu-gá vitna dico na sàá nduu te quiní ndáá-ó nàcuáa càa nacuáa ndùu-gá dàtná xìní ñáhá mèe-gá xii-o. ¹³ Te ni caa ni quíhíⁿ ducaⁿ-ni quindáá iní-ó Yă Ndiõxí, te ducaⁿ-ni cùndecu ndihí-o tnúhu ndee iní cundecu-o ndihí-gá, te ducaⁿ-ni ío cuu iní-ó-gă ndihí tnaha ñáyi-o. Te sá cùu iní-ó Yă Ndiõxí ndihí sá cùu iní-ó tnaha ñáyi-o xiáⁿ ío-gá cùnùu-xi dacúúxí dàva-gá.

14

Náyi càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu Yă Ndiõxí

¹ Te vá dáñá ndéé-ndó cùu iní-ndó tnaha ñáyi-o ndó, te cuhuⁿ iní-ndó sá ndùu táhú-ndó núu Yă Ndiõxí titní núu chiuⁿ

cada-ndo nacuáa chindee ñàha Espíritu-gá xii-ndo, te ío cuhuⁿ iní-ndó sá ndúu tähú-ndó càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndiõxí xii-ndo. ² Te cue ñáyi càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu Yă Ndiõxí tnúhu sá ñà túú xìní-yu, te tnúhu càháⁿ-yu-áⁿ cùu-xí sá cùu-xí Yă Ndiõxí te ñá díú sá cùu-xí ñáyi chi ñá túú tècú tnùní-yu, te mee Espíritu Yă Ndiõxí quídé-áⁿ ducaⁿ càháⁿ-yu tnúhu yiyuhu. ³ Te cue ñáyi ní nduu táhú núu Yă Ndiõxí càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă xií-yu, te ñáyi-áⁿ dácàháⁿ-yu ñáyi nàcuáa cuita níhí ndéé-gă-yu cundecu-yu ichi-gá, te ducaⁿ cuäñähá-yu tnúhu ndee iní xií-yu oré ndihí iní-yu. ⁴ Te ñáyi càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu Yă Ndiõxí xií-yu tnúhu sá ñà túú xìní-yu-áⁿ, ñáyi-áⁿ mee-ní-yu níhí ndéé-yu ndécu-yu ichi-gá. Dico ñáyi càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă xií-yu, càháⁿ-yu tnúhu-áⁿ nàcuáa níhí ndéé dàva-gá ñáyi nchicúⁿ nihnu ichi-gá.

⁵ Te yúhú ío cudiíⁿ iní-í te núu nchaa-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu Yă Ndiõxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xìní-ndó. Dico ío-gá cudiíⁿ iní-í te núu nchaa-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă, chi ío-gá xíní ñùhu-xi sá càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ dàcúúxí sá càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu-gá càháⁿ-ndó tnúhu sá ñà túú xìní-ndó. Dico iiⁿ-ni nütnahá-xi quide-ndo te núu nchòhó ñáyi cùtnähá tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu-gá càháⁿ-ndó nàcuáa quèe-xi tnúhu-áⁿ. Te ducaⁿ te nchaa ñáyi ndècu ichi Yă Ndiõxí cuita níhí ndéé-gă-yu quíhíⁿ cundecu-yu ichi-gá. ⁶ Te núu yúhú quexio-í núu ndécu nchòhó ñáyi ndècu ndihí-i ichi Xítohó Jesucristú, te ngüita-í càháⁿ-í mee-ní tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu Yă Ndiõxí xii-í tnúhu sá ñà túú xìní-í, te ñá túú ná sá văha cuu-xi sá cùu-xí-ndó. Dico cuu-xi sá văha xii-ndo te núu na càháⁿ-í núú-ndó nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá Yă Ndiõxí xii-í tnúhu sá văha xiñí-í, ndihí nchaa tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gă xii-í càháⁿ-í, ndihí nchaa dava-gá tnúhu-gá.

⁷ Te na càda-o cuendá sá nüu iiⁿ téé tiú-dé vïlu àdi cani-dé àrpá te núu ñá túú sàhnú-dé ndihí-xi iiⁿ yaá, te ñá cùtnuní iní-ó ná yaá

cání-dé àdi ná yaá tiú-dé te núu ducaⁿ na càda-dé. ⁸ Te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cùu tucu téé cùu sandadú tiú cútú, chi núu vá tiú váha-dé nàcuáa tàú-xi cunduu òré quíhíⁿ-güedé nàá-güedé, te vá ngündecu túha dava-gá cue sandàdú te núu ducaⁿ na càda-dé vá tiú váha-dé. ⁹ Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchohó te núu vá càháⁿ-ndó ^{iiⁿ} tnúhu nàcuáa tàú-xi cunduu núu ñáyiu te vá tècú tnùní-yu tnúhu càháⁿ-ndó. ¡Chi àúⁿ ná cuu càháⁿ-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo! ¹⁰ Te ío titní núu tnúhu ìo ñuyíu, te ^{iiⁿ} ^{iiⁿ} núu tnúhu-áⁿ cùtnùní iní ñáyiu nàcuáa quèe-xi.

¹¹ Te núu nchoo ñá tècú tnùní-ó ^{iiⁿ} tnúhu càháⁿ ^{iiⁿ} ñáyiu, te quide-ó-yu ñáyiu ñuú xícá chi ñá túú càháⁿ-yu tnúhu càháⁿ-ó, te diu-ni ducaⁿ quide ñahá-yu xii nchoo tucu. ¹² Te xí^aⁿ núu càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiu ío cuiní nduu táhú núu Yá Ndióxí sá Espíritu-gá chindee ñaha-xi xii-ndo cada-ndo ná daha núu chiuⁿ, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo chiuⁿ sá ní nduu táhú-ndó nàcuáa cuita níhí ndéé-gá ñáyiu ndècu ichi-gá quíhíⁿ.

¹³ Te núu càháⁿ-ndó tnúhu sá ñá túú xíní-ndó, tnúhu sá dácàhu iní ñahá Espíritu Yá Ndióxí xii-ndo, te xíni ñuhu-xi sá càcáⁿ táchú-ndó núu Yá Ndióxí cuéndá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo càháⁿ-ndó núu ñáyiu núu násá quèe-xi tnúhu-áⁿ. ¹⁴ Chi núu nchoo na càháⁿ ndihí-o Yá Ndióxí ndihí tnúhu sá ñá túú xíní-ó, te ní yùhu ní iní-ó càháⁿ ndihí-o-gá díco-ni sá ñá tècú tnùní-ó nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ-ó. ¹⁵ Te xí^aⁿ núu xíni ñuhu-xi càháⁿ ndihí-o Yá Ndióxí ní yùhu ní iní-ó nàcuáa chindee ñaha Espíritu-gá xii-o te càháⁿ-ó nàcuáa tecú tnùní-ó, te diu-ni ducaⁿ càda-o oré xítá yùhu-o chiñuhu-o Yá Ndióxí, chi ní yùhu ní iní-ó dùcaⁿ cada-o nacuáa chindee ñaha Espíritu-gá xii-o, te cùtnuní iní-ó nàcuáa cuaháⁿ nchaa tnúhu càháⁿ-ó xítá-o. ¹⁶ Chi núu nchoo na ndacáⁿ táchú-ó núu Yá Ndióxí ndihí mee-ni tnúhu sá ñá túú xíní-ó tnúhu sá dácàhu iní ñahá Espíritu-gá xii-o, te ñáyiu ñá túú ní nduu táhú càháⁿ tnúhu càháⁿ-ó ndèdóho ñahá-yu xii-o, te ñáyiu-áⁿ vâ ndacú-yu càháⁿ-yu tnúhu càháⁿ-ó ndacáⁿ táchú-ó ndihí-yu núu Yá Ndióxí chi ñá túú tècú tnùní-yu tnúhu càháⁿ-ó. ¹⁷ Te váha-ni quide-o sá dúcáⁿ càháⁿ-ó ndacáⁿ táchú-ó núu Yá Ndióxí, te díco-ni sá tnúhu-áⁿ

ñá túú chindee-xi ñáyiu nàcuáa cuita níhí ndéé-gá-yu cundecú-yu ichi-gá. ¹⁸ Te yúhú ío ndacáⁿ táchú-í núu Yá Ndióxí chi càháⁿ-í tnúhu sá ñá túú xíní-í tnúhu sá dácàhu iní ñahá Espíritu-gá xii-í, te càháⁿ-gá-í dàcuúxí nchàa nchohó. ¹⁹ Te òré táká ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxí dàcuàhá-yu tnúhu-gá, te càháⁿ-í tnúhu-gá núu-yu sá sà ní cutnuní iní méé-í nàcuáa ducaⁿ cùtnuní iní-yu nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ-í. Te tnàhá-gá iní-í càháⁿ-í úhúⁿ-ni tnúhu-áⁿ núu-yu dàcuúxí sá càháⁿ-í úxí mił tnúhu sá ñá túú xíní-í, tnúhu sá dácàhu iní ñahá Espíritu Yá Ndióxí xii-í càháⁿ-í.

²⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-i ichi Xítöhó Jesucristú, vá cání iní-ndó dàtná sání iní cue landú, chi cani iní-ndó dàtná tàú-xi cunduu chi sa sacuéhé-ndó. Dico cuu-ndo dàtná cue landú lìhlí vá cùndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi cue landú-áⁿ ñá túú ndècu-güexi ichi-áⁿ. ²¹ Te núu tutú Yá Ndióxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá, te càchí-xi: “Cue téé ñuú xícá càháⁿ ndi díiⁿ núu tnúhu quíhíⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-í núu ñáyiu isràél cada-güedé núu-í, te cuéi ducaⁿ dico vá quindáá iní-yu tnúhu-í”, duha ní cachí Yá Ndióxí te ducaⁿ ní ngündee núu tutú-gá. ²² Te tnúhu sá dácàhu iní ñahá Espíritu Yá Ndióxí xii-o tnúhu sá ñá túú xíní-ó, xí^aⁿ cùú-xí cuéndá sá cùtnuní iní cue ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxí sá ñá túú cùu váha iní ñahá-gá xií-yu. Dico sá cùú-xí cué ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá ñá túú ná quidé-xí sá cùú-xí-yu. Te tnúhu sá dácàhu iní ñahá Yá Ndióxí xii-o, xí^aⁿ cùú-xí cuéndá sá cùtnuní iní cue ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá sá ndécu ndihí ñaha-gá xií-yu, dico ñá túú dùcaⁿ sani iní cue ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá. ²³ Te núu ní tacá nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxí, te nchaa-ndo ní ngüita-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñahá Espíritu Yá Ndióxí xii-ndo tnúhu sá ñá túú xíní-ndó, te mei òré-áⁿ quexío cue ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá, ndihí cue ñáyiu vátá quiní dana-gá tnúhu-gá núu ndécu-ndo, te ñáyiu-áⁿ quesahá-yu sá lùcú-ndó te núu ducaⁿ càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñahá Espíritu-gá xii-ndo òré quexío-yu. ²⁴ Dico núu nchaa-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñahá Yá Ndióxí xii-ndo, te mei òré-áⁿ quexío cue ñáyiu ducaⁿ ñá túú sàndáá iní-xi

tnúhu-gá, ndihí cue ñáyiu ducaⁿ ñà túú xìní dana tnúhu-gá-áⁿ, te ñáyiu-áⁿ cutnùní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu núú-gă, te ngüíta-yu cuáha-yu cuéndá sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu cuéndá sá càháⁿ-ndó tnúhu-gá ndèdóho-yu. ²⁵ Te nchaa sá cuéhé sá dühá ní quidé-yu sàni iní-yu yìyuhu ndacu iní-yu, te ngüíta-yu náhmá-yu nchaa sá ñà túú váha ní quidé-yu núú Yă Ndióxí, te cachí-yu sá io càhnu cuu-gá, te cachí tucú-yu sá ndàá ndécú ndihí-ndo-gá.

Cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu

²⁶ Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ichi Xítohó Jesucristú xìni ñuhu-xi duha cada-ndo. Òré tàcá-ndo te dava-ndo càta yuhu-ndo chiñuhu-ndo Yă Ndióxí, te dava-ndo dàsahú-ndo ñáyiu tnúhu-gá, te dava-ndo càháⁿ-ndó nàcuáa dàquixi túu Yă Ndióxí iní-ndo, te dava-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu Yă Ndióxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xìní-ndo, te dava-ndo càháⁿ-ndó nàcuáa quèe-xi tnúhu-áⁿ. Te nchaa sá quidé-ndo ná cùu-xi nacuáa chindee-xi ñáyiu nàcuáa cuita níhí ndéé-gă-yu cundecú-yu ichi-gá. ²⁷ Te òré càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu Yă Ndióxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xìní-ndo, te úú-ni-ndo àdi úní-ni tnàhá-ndo càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ te vá úúⁿni càháⁿ-ndó chi ndéé ndihí iiⁿ-ndo te dàtnùní ngüíta ingá-ndo càháⁿ-ndó. Te xìni ñuhu-xi sá iiⁿ ñáyiu càháⁿ-yu nàcuáa quèe-xi tnúhu càháⁿ-ndó-áⁿ. ²⁸ Te núu ñá túú ñáyiu tècú tnùní nàcuáa quèe-xi tnúhu càháⁿ-ndó-áⁿ, te núu méé nüú iiⁿ-ní-ndo càháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ càháⁿ ndihí-ndo Yă Ndióxí te vá càháⁿ-ndó nüú ñáyiu. ²⁹ Te òré càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndióxí xii-ndo te úú-ni-ndo àdi úní-ni tucu-ndo càháⁿ, te dava-gá-ndo cündedóho-ndo tnúhu-áⁿ te càháⁿ-ndó nüú váha-ni càháⁿ-güédé àdi ñá túú váha-ni. ³⁰ Te núu iiⁿ-ndo ní dácáhú iní ñáhá Yă Ndióxí xii-ndo iiⁿ tnúhu càháⁿ-ndó, te núu iiⁿ-ndo sà caháⁿ-ndó te ngüíñí-ndo te quíhu tucu ingá-ndo càháⁿ-ndó nàcuáa ní dácáhú iní ñáhá Yă Ndióxí xii-ndo. ³¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ní nduu táchú càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndióxí, te vá úúⁿ-ní càháⁿ-ndó chi díhna-gá iiⁿ-ndo càháⁿ te dàtnùní càháⁿ tucu ingá-ndo. Te ducaⁿ càda-ndo cuendá nchaa-ndo

tècú tnùní-ndo nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ iiⁿ iiⁿ-ndo, te ducaⁿ te cudíi-gă iní-ndo cànchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ³² Te nchaa ñáyiu càháⁿ tnúhu Yă Ndióxí sa nàha-ná méé-yu nàcuáa quidé-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá nàcuáa ñá túú quide cutexínu-yu. ³³ Te Yă Ndióxí cúú-gă Yaá quidé io váha cùu iiⁿnuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú dàticá nuu ñaha-gă xii-ndo.

Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa càháⁿ-í nchaa núú tàcá cue ñáyiu ndècu ndihí-ichi Xítohó Jesucristú. ³⁴ Te yúhú càchí-í sá vă cùu càháⁿ cue ñáyiu díhí òré tàcá-ndo dàcuaha-ndo tnúhu-gá, chi ñá túú dùcaⁿ cuiní-gá cadá-yu, te quíndáá-ni iní-yu cadá-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. ³⁵ Te núu iiⁿ sá cuiní-yu nducu tnúhu-yu te ndéé òré nasáá-yu vehé-yu te nducu tnúhu-yu núú yíi-yu, chi ñá túú ndùu váha-xi sá càháⁿ-yu núú tàcá nchaa ñáyiu dàcuáha ndihí-yu tnúhu-gá.

³⁶ Te chí dándàcu iní sá ñà díú nchòhó cùu-ndo ñáyiu ní ngúndecu ndihí tnúhu Yă Ndióxí díhna nuu nàcuáa datècú tnúhu-ndo dàva-gá ñáyiu, te ni ñà díú mèe-ni nchohó sa ní ngúndecu ndihí-ndo tnúhu Yă Ndióxí vitna, núu xiăⁿ vá càchí-ndo sá io cùnuu-ndo. ³⁷ Te núu dava nchòhó sání iní-ndo sá càháⁿ-ndó nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yă Ndióxí xii-ndo àdi sani iní-ndo sá quidé-ndo nàcuáa chindee ñaha Espíritu-gá xii-ndo, te cuáha váha-ndo cuéndá sá nchaa tnúhu càháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu sá ní cachí tnúhu mee Xítohó Jesucristú cada-o. ³⁸ Te ndéda-ni càa ñáyiu ndècu ndihí-ndo te núu ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te vá càdá cuéndá-ndo tnúhu càháⁿ-yu.

³⁹ Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ichi Xítohó Jesucristú, io cani iní-ndo càháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yă Ndióxí núú ñáyiu, te daña-ndo na càháⁿ cue ñáyiu ní nduu táchú nüú Yă Ndióxí sá càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritu-gá xií-yu tnúhu sá ñà túú xìní-yu. ⁴⁰ Te cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu nàcuáa ñá túú ná cuu cundecu-ndo.

15

Ní ndoto Xítohó Jesucristú

¹ Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ichi Xítohó Jesucristú cuiní-í sá dándàcu

iní-ndó nàcuáa ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó, chi diu tnúhu-áⁿ ní sándáá iní-ndó te nchicúⁿ nihnu-ndo. ² Te sá xíí tnúhu-áⁿ nihnu-ndo ichi cuáháⁿ-ndó nüú ndúu tähú-ndó cùndecu-ndo ndíhi Yá Ndiökí ní caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ ndùu tähú-ndó nüú cùndecu-ndo ni caa ní quíhíⁿ ndíhi Yá Ndiökí te nüú nchicúⁿ nihnu-ndo nàcuáa ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo, te nüú ná túu nchicúⁿ nihnu-ndo te ná túu ní sàndáá iní-ndó nàcuáa tàú-xi cunduu.

³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ñⁿ tnúhu sá io cùnuu ní níhí-í, chi ní cachí tnúhu-í xii-ndo sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuéndá nchaa yícá cuéchi-o, te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ càháⁿ-xi nüú tutú Yá Ndiökí sá dúcáⁿ yáha-gá. ⁴ Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-gá te nduu úní ní dándótó ñaha Yá Ndiökí xii-gá, te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ càháⁿ-xi nüú tutú Yá Ndiökí. ⁵ Te sátá ní ndoto-gá te ní quee túu-gá nüú té Pélú, te dätnùní ní quee túu-gá nüú dàva-gá cue téé ní táúchíúⁿ-gá càháⁿ tnúhu-gá. ⁶ Te sátá dúcáⁿ te dätnùní ní quee túu-gá nüú ühúⁿ ciéndú cue ñáyiu ndècu ichi-gá, te väi-yu xíndecu-ní-yu vitna chi sacú-ni-yu ní xíhí. ⁷ Te dätnùní ní quee túu-gá nüú té Jàacobó, te sátá dúcáⁿ te dätnùní ní quee túu-gá nüú nchaa cue téé ní táúchíúⁿ-gá càháⁿ tnúhu-gá.

⁸ Te ndéé nüú ní ndíhi-ná te ní quee túu-gá nüú mée-í, te òré ní quee túu-gá nüú-í te cùu-í dätná ñⁿ déhe yíquíⁿ vátá sàá-gá nduu càcu chi cùu-í ñⁿ téé ná túu sàni váha iní-xi cuéndá-gá ní cùu. ⁹ Te yúhú ná túu cùnuu-í dätná cúnùu cue téé ní táúchíúⁿ Xítohó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá. Te cùu-í ñⁿ téé ní táúchíúⁿ-gá càháⁿ tnúhu-gá, cuéi ná túu tàú-í sá càháⁿ-í tnúhu-gá, chi ní xóo cuu úhú iní-í cue ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiökí. ¹⁰ Dico Yá Ndiökí io váha iní-gá chi ní quide ñaha-gá xii-í ñⁿ téé váha, chi ná túu-gá quídè-í dätná ní xóo cada-í. Te io cùndahú iní ñáhá-gá chíndée ñaha-gá xii-í dico ná túu àúⁿ ná cuu chìndee ñaha-gá, chi io-gá väi chiuⁿ-gá ní cuu sa ta quide-í cuáháⁿ dàcúúxí dàva-gá cue téé ní táúchíúⁿ-gá càháⁿ tnúhu-gá te ná díú mée-í ducaⁿ quide-í chi mee Yá Ndiökí io cùndahú iní ñáhá-gá chíndée ñaha-gá xii-í quídè-í chiuⁿ-gá. ¹¹ Te

ñá túu ná cada-xi cuéi dava-gá-güedé sa ní cuu väi-gá chiuⁿ-gá quídé-güedé àdi yúhú, chi ñⁿ-ni tnúhu càháⁿ-ndí te tnúhu-áⁿ cùu tnúhu ní sàndáá iní-ndó.

Cue ñáyiu ní xíhí ndotó-yu

¹² Te nchúhú cue téé càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú càháⁿ-ndí sá ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, ¿te ná cuéndá dava nchòhó càchí-ndó sá vă ndótó cué ñáyiu ní xíhí?

¹³ Te nüú ducaⁿ sàni iní-ndó sá vă ndótó cué ñáyiu ní xíhí te ni Xítohó Jesucristú ná túu ní ndoto-gá te nüú ducaⁿ. ¹⁴ Te nüú díco Xítohó Jesucristú ná túu ní ndoto-gá ná, te nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo ná túu nàndíhi-xi te nüú ducaⁿ, te àúⁿ ná cuu sàndáá iní-ndó-gá te nüú ducaⁿ.

¹⁵ Te nüú díco cùú-xí ñⁿ sá ndàá tnúhu sàni iní dava-ndo ña, te dàcuandehnde-ndí sá càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiökí nüú-ndó te nüú ducaⁿ, te ná túu càháⁿ ndáá-ndí nüú-ndó sá Yá Ndiökí ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú, te nüú ndáá nàcuáa sàni iní dava-ndo sá vă ndótó cué ñáyiu ní xíhí, dico ná ndàá nàcuáa sàni iní-ndó. ¹⁶ Te nüú vă ndótó cué ñáyiu ní xíhí te ni Xítohó Jesucristú ná túu ní ndoto-gá. ¹⁷ Te nüú Xítohó Jesucristú ná túu ní ndoto-gá ná, te àúⁿ ná cuu sàndáá iní-ndó-gá te nüú ducaⁿ, te ndècu-ni cuéchi-ndo nüú Yá Ndiökí te nüú ducaⁿ. ¹⁸ Te nüú ndáá nàcuáa sàni iní-ndó ná te cue ñáyiu ní sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ñáyiu ní xíhí ní xíta nihnu-yu te nüú ducaⁿ. ¹⁹ Te nüú nchoo ndècu ndíhi-o tnúhu ndee iní nüú Xítohó Jesucristú cuéndá-ni sá cùndecu-o ñuyíú-a ña, te cùu-o ñáyiu io-gá duuⁿ duuⁿ ndàhú sá cùú-xí dàva-gá ñáyiu te nüú ducaⁿ.

²⁰ Dico ndáá sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá nüú xíáⁿ cùtnùní iní dava-o sá ndótó cué ñáyiu ní xíhí ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá. ²¹ Te sá cuéchi ñⁿdíi-ni téé ní xíndecu ñuyíú-a xíáⁿ xíhí ñáyiu, te sá cuéndá ñⁿdíi-ni tucu ìngá téé te ndoto cue ñáyiu ní xíhí. ²² Te nchaa ñáyiu xíhí-yu sá cuéchi ñⁿ téé, te téé-áⁿ cùú-dě ndíi Àdán téé díhna nuu ní cuu ñaní tnáhá cué ñáyiu ñuyíú. Te diu-ni ducaⁿ sá cuéndá ñⁿdíi-ni téé te ndoto cue ñáyiu ní xíhí, te téé-áⁿ cùú-dě Xítohó Jesucristú chi nchaa ñáyiu ndècu ndíhi-gá ndotó-yu. ²³ Te díhna-gá

Xítohó Jesucristú ní ndoto-gá xíǎn cútñuní iní dava-o sá ndùu na quixi tucu-gá ñuyíú-a te dàvá-áⁿ ndoto nchaa ñayiu ní xíhí ñayiu ní sándáá iní tnúhu-gá. ²⁴ Te dàtnùní ducaⁿ te sáá nduu nàa nchaa sá ió ñuyíú, te Xítohó Jesucristú danàa-gá nchaa ndi túhú sá cúnùu ió ñuyíú-a, chi danàa-gá nchaa ñayiu ío cùnuu, ndihí yucu ñaváha, ndihí nchaa espíritú xínú cuèchi núú-xi. Te ducaⁿ te cùñaha-gá xii Tátá-ó Dütú Ndiõxí taxi tnùní-gá. ²⁵ Chi Xítohó Jesucristú dacuitíí taxi tnuní-gá ndéé ná sáá nduu dànaa-gá nchaa sá cúú ühú iní ñahá xìi-gá. ²⁶ Te ndéé núú ní ndihí-ná te danàa-gá sá quídé xíhí ñayiu. ²⁷ Te ducaⁿ chi càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndiõxí sá méé-gá ní nachihi-gá nchaa sá ió ndaha Xítohó Jesucristú cuèndá sá méé Xítohó Jesucristú taxi tnùní-gá, te vá yǒo iiⁿ taxi tnuní ñahá xìi Yá Ndiõxí, chi mee Yá Ndiõxí cùú-gá Yaá ní nachihi-gá nchaa sá ió ndaha Xítohó Jesucristú. ²⁸ Te díhna-gá ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dëhe-gá sá quíndàha-gá nchaa sá ió, te òré ná quíndaha Xítohó Jesucristú nchaa sá ió, te cùñaha-gá xii Yá Ndiõxí taxi tnùní ñahá-gá xii-gá, te ducaⁿ te mee-ná Yá Ndiõxí taxi tnùní-gá nchaandi túhú sá ió.

²⁹ Te núu ñá túú ndääá càháⁿ-í, ¿te ná cuèndá dava ñayiu sànduté-yu cuèndá ñayiu ní xíhí nüu ñá túú ndääá sá ndótó ñayiu ní xíhí?

³⁰ Te nchuhú ducaⁿ-ni sàni iní ñayiu cahni ñahá-yu xii-ndí, te núu vá ndótó ñayiu ní xíhí te àúⁿ ná cuu ducaⁿ quide cahnu iní-ndí ducaⁿ cuñí-yu cahni ñahá-yu xii-ndí te núu ducaⁿ. ³¹ Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-í chi Xítohó Jesucristú io váha sàni iní-í cuèndá-ndó, chi ndècu-o ichi-gá. Te na càchí tnúhu ndääá-í xii-ndo sá iiⁿ nduu iiⁿ nduu ndéé iní ñahá ñayiu cahni ñahá-yu xii-í. ³² Te núu díco ndääá sá vă ndótó ñayiu ní xíhí dàtná càchí dava ñayiu, te àúⁿ ná cuu ní xíndecu-í ñuú Éfesú ní cuu úhú iní ñahá ñayiu xii-í te núu ducaⁿ, chi ñayiu-áⁿ ní quidé-yu dàtná quidé iiⁿ quiti dééⁿ sá cùú-xi-í. Te núu ndääá sá vă ndótó ñayiu ní xíhí ñá, te váha-gá nüu cachí-ó dàtná càchí ñayiu: “Vitna na còho-o te na càxi-o chi tneé idá cuú-ó”, duha càchí-yu.

³³ Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñahá ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo, te ngüíta-ndo càni iní-ndó dàtná sání iní-yu. Chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ tucu dava-gá ñayiu, chi càchí-yu sá nüu ñayiu quide váha na nìhí tnáhă-yu ndihí ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ngüíta ñayiu quide váha-áⁿ cadá-yu tnáhă-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dàtná quidé ñayiu-áⁿ. ³⁴ Te io váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa cundecu-ndo, te vá cädá-gá-ndó dàtná quidé cué ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te dava-ndo quide-ndo datná quidé cué ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú sàndáá iní-ndó Yá Ndiõxí. Te duha càháⁿ-í cuèndá sá cùcàhaⁿ núú-ndó cuèndá nchaa sá ñá túú vähä quide-ndo.

Nàcuáa ndoto ñayiu ní xíhí

³⁵ Te cudana dava-ndo ndùcu tnúhu-ndo nüu násá ndoto ñayiu ní xíhí, te násá cunduu yíqui cùñú-yu òré ndotó-yu. ³⁶ Te nchòhó ñayiu ducaⁿ càháⁿ cùú-ndó ñayiu ñá túú tnáhí cùtnuní iní-xi, te duha na càháⁿ-í nàcuáa tecú tnùní-ndó. Te núu iiⁿ tatá ná chihí-ó te tèhyú méé-xí te xínu déhe-xi.

³⁷ Dico ñá díú sá sà ní xínu ta sàhnu cuáháⁿ ní cùxi-o, te díu-ni ducaⁿ quide-o cuéi triú ndihí nchaa dava-gá tatá xítú-ó. ³⁸ Te Yá Ndiõxí quidé-gá sácünduu tatá xínu-áⁿ dàtná cuiní méé-gá cunduu. Te ndëda-ni càa tatá te díu-ni-gá quidé-gá sácünduu-xi nàcuáa tàú-xi cunduu. ³⁹ Te ndi dííⁿ ndää nchaa yíqui cùñú, chi tucu càa yíqui cuñú nchoo cué ñayiu, te tucu càa yíqui cuñú nchaa quiti xíca núú ñuhú, te tucu càa yíqui cuñú nchaa quiti ndàva, te tucu càa yíqui cuñú nchaa chácá. ⁴⁰ Te ducaⁿ ñá túú iiⁿ-ni caa nchaa yíqui cuñú sá ió andíu ndihí nchaa yíqui cuñú ñayiu ió ñuyíú-a, te ducaⁿ ñá túú iiⁿ-ni ndää vii nchaa sá ió andíu ndihí ñuyíú-a. ⁴¹ Te ducaⁿ cùu tucu-xi nchicanchii chi tucu dàyehé-xi, te tucu dàyehé yóó, te tucu dàyehé nchaa chódíni, te ducaⁿ ñá túú iiⁿ-ni dayehé nchaa chódíni. ⁴² Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñayiu ní xíhí te ndoto, chi tucu càa yíqui cuñú-yu sá nguindúxi te tucu cunduu yíqui cùñú-yu òré ndotó-yu, te yíqui cùñú sá ndótó ndihí-yu-áⁿ vă ndihí nìhnu-gá-xi. ⁴³ Te yíqui cùñú ñayiu xíhí ñá túú nàndihí-xi, dico yíqui cùñú sá ndótó

ndihí-yu te ío váha cunduu. Te nchaa yíqui cùñú ñáyiu xihí ñá túú tnähí-gá ndee-xi, dico yíqui cùñú ndoto ndihí-yu xián ío cunduu ndee-xi. ⁴⁴ Te yíqui cùñú nchaa ñáyiu xihí cùú-xí cuéndá ñuyíú-a, dico yíqui cùñú sá ndótó ndihí-yu xián cundecu-ná-xi cuéndá Espíritu Yá Ndiökí. Te dàtná ìo yíqui cùñú sá cùú-xí cuéndá ñuyíú-a, te ducaⁿ ìo yíqui cùñú sá cùú-xí cuéndá mee-ná Espíritu Yá Ndiökí.

⁴⁵ Te núú tutú Yá Ndiökí càchí-xi: “Ndíi Àdán ndíi ní xíndecu ndéé díhna ní chihi Yá Ndiökí iní ndíi”, duha càchí-xi núú tutú-gá. Te ingá tucu téé cùu-dé dàtná ndíi Àdán te téé-áⁿ cùú-dé Xítohó Jesucristú, te Yaá-áⁿ quídé-gá sá mée-ná Espíritu Yá Ndiökí quídé-xí ndècu-o ichi-gá vitna. ⁴⁶ Te díhna-gá yíqui cùñú cuéndá ñuyíú-a ní ngúndecu, te dàtnùní ngúndecu yíqui cùñú cundecu ndihí mee-ná Espíritu Yá Ndiökí. ⁴⁷ Te téé díhna nuu ní xíndecu ñuyíú-a chi ñuhu ní cadúha ñaha Yá Ndiökí xii-dé, te téé-áⁿ cùú-dé ndíi Àdán, te ingá tucu téé ní cuuⁿ-dé andiu te téé-áⁿ cùú-dé Xítohó Jesucristú. ⁴⁸ Te nchaa ñáyiu caa yíqui cuñú-yu dàtná cáá yíqui cuñú té Àdán téé ducaⁿ ní cuáha ñuhu-áⁿ, te nchaa ñáyiu ní nduu táhú cundecu ndihí téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andiu-áⁿ, ñáyiu-áⁿ nduu yíqui cùñú-yu dàtná cáá yíqui cuñú ní nduu táhú-dé ndécu ndihí-dé vitna, te téé-áⁿ cùú-dé Xítohó Jesucristú. ⁴⁹ Te nchaa ñáyiu ñuyíú-a càá-yu dàtná-ni càá datná-ni ndùu téé ducaⁿ ní cuáha ñuhu-áⁿ. Te nchaa nchoo ñáyiu ní nduu táhú cundecu ndihí téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andiu-áⁿ nduu-o dàtná-ni càá datná-ni ndùu téé-áⁿ tucu.

⁵⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá nàcuáa càá yíqui cuñú ñáyiu xíndecu vitna yá sàá-xi cundecu-xi núú ndécu Yá Ndiökí taxí tnùní-gá, chi ñuyíú-a ndihí ni-hnu-xi. Dico sá tàú-xi sáá núú ndécu-gá taxí tnùní-gá xini ñuhu-xi cuu-xi sá cùdii cundecu. ⁵¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo iiⁿ tnúhu sá yíyuhu ni cuu: Dava-o cùú-ó te dava-o cundecu-ni-o, dico nchaa-o nàdáma yíqui cuñú-ó. ⁵² Te uuⁿni ducaⁿ nàdáma yíqui cuñú-ó oré caháⁿ iiⁿ cútú, te cútú-áⁿ caháⁿ-xi oré sa ta cùyatni naa ñuyíú. Te

oré caháⁿ cútú-áⁿ te ndoto nchaa ñáyiu ní xihí ñáyiu ní xíndecu ichi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ te vá iiⁿ ndùu iiⁿ quiú-gá cuú-yu. Te nchaa ñáyiu ndècu vívú te nàdáma yíqui cuñú-yu tnähá-yu. ⁵³ Te nchaa yíqui cùñú ndécu ndihí nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a vitna ñá túú cùdii-xi chi xihí-xi, dico yíqui cùñú nduu táhú nchoo ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú chi cudíi-xi ní caa ní quihíⁿ chi vá cùú-gá-xi. ⁵⁴ Te oré ná ndùu táhú-ó yíqui cuñú sá dúcáⁿ cùdii ní caa ní quihíⁿ-áⁿ, te vá cùndècu ndihí-gá-ó yíqui cuñú sá ñá túú cùdii. Te dàvá-áⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndiökí núú càchí-xi: “Vitna ñá túú-gá xihí ñáyiu chi mee-ná Yá Ndiökí cúnùu-gá taxí tnùní ñáhá-gá xií-yu. ⁵⁵ Te ñá túú tnähí-gá ná ndoho ñáyiu sá cuéndá tnúhu xihí, chi vá cóo-gá tnúhu xihí”, duha càchí-xi núú tutú Yá Ndiökí. ⁵⁶ Te cue ñáyiu ndècu ndihí-yu tnúhu sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa cadá-yu cundecu-yu dico uuⁿ-gá quídé-yu nchaa sá cuéhé sá dühá. Te sá cuéndá nchaa sá cuéhé sá dühá quídé-yu-áⁿ, te xián ní ngúndecu tnúhu xihí dàndòho ñaha-xi xií-yu. ⁵⁷ Dico taxáhu xii Yá Ndiökí chi ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécu ndihí-o sá sàá nduu te vá quiní-gá-ó tnúhu xihí, te ducaⁿ chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú.

⁵⁸ Te xián nüu càháⁿ-í dôho nchòhó cue ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú chi ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo, te càháⁿ-í dôho-ndo sá cánchicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi Xítohó Jesucristú cuéi nándi na càda ñaha ñáyiu xii-ndo sá cuéndá-gá, te ío nducu ndèe-ni-ndo cada-ndo chiuⁿ-gá, chi sa nàha-ndo sá ncháá chìuⁿ quide-o cuendá-gá ñá túú àúⁿ ná cuu quide-o.

16

Nàcuáa sàcáⁿ tnáhá ñáyiu díhúⁿ

¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuéndá díhúⁿ sá sàcáⁿ tnáhá-ndó sá cùú-xí ñáyiu nüu Jerusàlén, chi diu-ni duha ní dánèhé-í cue ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu iiⁿ iiⁿ xichi distritú Gàlaciá. ² Te duha cada-ndo ndì tnähá nduu ndumìngú, te iiⁿ iiⁿ-ndo dàquee diiⁿ-ndo sacú díhúⁿ nàcuáa chìndee ñaha Yá Ndiökí xii-ndo nìhí-ndó cuéndá oré quexio-í te sa cundecu túha

díhúⁿ-ăⁿ. ³ Te òré quexío-í te mee-ndo căxi-ndö-yu núu ndédacàa-yu sàni iní-ndó càda ndáá canehe díhúⁿ-ăⁿ quíhíⁿ ndaha ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñùú Jerusàlén. Te cadúha-í iⁿ ū tutú canehé-yu quíhíⁿ cuéndá cutnùní iní ñáyiu ñuu Jerusàlén nàcuáa ndùu chiuⁿ cuáháⁿ-yu. ⁴ Te núu xìni ñuhu-xi sá quíhíⁿ-í te candeca-í-yu quíhíⁿ.

Té Päblú sání iní-dé quíngoto-dé cue ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

⁵ Te yúhú sání iní-í yáha-í iⁿ ū ñuu cáá dìstritú Macèdoniá, te dàtnùní ducaⁿ te sáá-í núu ndécu-ndo. ⁶ Te òré quexío-í te cudana cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo väi nduu, àdi cudana te cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ndée yáha nchaa yóó quídé vixiⁿ-xi. Te sátá dúcáⁿ te cada ndee iní-ndó chìndee ñaha-ndo xii-í òré nucúhuⁿ ichi-í te núu ndée ichi na quíhíⁿ-í. ⁷ Te duha càháⁿ-í chi núu Yá Ndiòxí ná càchí-gá te cundecu ndihí ñaha tnàa-í xii-ndo òré quexío-í te ñá díú díco-ni ichi yáha-í. ⁸ Te cundecu-ni-í ñuu Éfesú-a ndée tnahá vico Pentecostés. ⁹ Te ducaⁿ chi iha ío tèdóho ñáyiu tnúhu Xítohó Jesucristú sá càháⁿ-í núu-yu. Núu xíăⁿ ío váha quèe cuéndá cada-í chiuⁿ-gá cuéi ío väi ñáyiu ñá túú tnahá iní-yu sá càháⁿ-í tnúhu-gá.

¹⁰ Te núu na quíxi coto ñaha té Timùteú xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó càháⁿ ndihí-ndo-dé cuéndá ducaⁿ ñà túú nă cani iní-dé cundecu ndihí ñaha-dé xii-ndo, chi tnahá-dé cùú-dé téé quide chiuⁿ Xítohó Jesucristú dàtná quídè-í. ¹¹ Te cuìní-í sá nì iⁿ-ndo vá cání cuéhé iní-ndó cuéndá-dé, te chìndee-ndo-dé nàcuáa cuu váha iní-dé òré quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-í, chi yúhú ndihí dava-gá ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndétú-ndí-dé quexío-dé.

¹² Te ío ní càháⁿ ndàhú-í núu té Àpolós téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú cuéndá quixi-dé ndihí dava-gá cue téé ndècu ndihí-o ichi-gá quixi coto ñaha-güedé xii-ndo dico ñá túú ní cuìní-dé quixi-dé vitna, dico quixi-dé ndée cuéé-gá.

Tnúhu ndée núu ní ndihí-ná

¹³ Te ío quíhí iní-ndó cundecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te vá dáñá ndée-ndó

quíndáá iní-ndó-gá, te ío yíi cùnduu iní-ndó cundecu-ndo ichi-gá, te ío ndecu ndée-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ¹⁴ Te ío váha cuu iní tnahá-ndo, te ducaⁿ ío váha cada tnahá-ndo te núu nàndi cùu sá váha sàni iní-ndó càda-ndo.

¹⁵ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sa nàha-ndo sá díhnanuu cué ñáyiu cùu ndi mee té Èstéfanás ndécu dìstritú Acayá ní sàndáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. Te vitna ñá túú dàña ndee-yu quídé-yu sá váha sá cùú-xí dàva-gá ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁶ Te càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sá quíndáá iní-ndó nchàa ñáyiu ducaⁿ xíquide, ndihí nchaa dava-gá ñáyiu ío ndùcu ndee quide chiuⁿ ndihí-ndo cuéndá Xítohó Jesucristú. ¹⁷ Te ío cùdíi iní-í sá ní quexío té Èstéfanás, ndihí té Fortunátu, ndihí té Acàicú, chi cue téé-áⁿ ní quide-güedé núu-ndó ní quide-güedé nchaa sá ñà túú ndàcu-ndo cada-ndo cuéndá-í ní cùu. ¹⁸ Te ío taxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í, te díu-ni ducaⁿ taxi-güedé tnúhu ndee iní xii nchòhó tucu, te núu xíăⁿ xín ñùhu-xi sá cánèhe-ndo sá yíñùhu núu nchaa cue téé duha xíquide váha.

¹⁹ Te nchaa ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu dìstritú Àsiá quide ndee iní ñahá-yu xii-ndo, te ío cada ndee iní-ndó càchí té Aquilú ndihí ñadihí-dé tá Priscilá, te ducaⁿ quide ndee iní ñahá tucu nchaa ñáyiu tàcá dàcuàha tnúhu Yá Ndiòxí vehé-yu xii nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi-gá. ²⁰ Te cada ndee iní tucu-ndo càchí cue dava-gá ñáyiu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú. Te ní yùhu ní iní-ndó càda ndee iní tnahá-ndó iⁿ iⁿ-ndo.

²¹ Te vitna ndaha mee yúhú té Päblú téé-í tnúhu-a quide ndee iní ñahá-í xii-ndo.

²² Te ñáyiu ñá túú cùu váha iní-xi núu Xítohó Jesucristú te na cuïta nihnu-yu. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá Xítohó Jesucristú quixi tucu-gá.

²³ Te xicáⁿ táchù-í núu Xítohó Jesucristú sá ná chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo. ²⁴ Te ío cùu iní ñahá-í xii-ndo nàcuáa ndècu-o ichi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ na cùnduu, te ío chí càdá ndee iní-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÙÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

*Té Päblú cädüha-dé tutú quihíⁿ ndaha
ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuú
Còrintú*

¹ Yúhú té Päblú càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiökí cunduu. Te càdúha-í tutú-a ndihí té Timuteú tée ndècu ndihí-o ichi-gá cuéndá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu xíndecu ichi Yá Ndiökí ndécu ñuú Còrintú, te tutú-a cuu-xi tnàhá cuéndá nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiökí xíndecu nchaa ñuú yíndèhu distritú Acayá. ² Te xícáⁿ tähù-í núú Täta-ó Dütú Ndiökí ndihí núú Xítohó Jesucristú sá io na chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te diu-ni ndi ndùu-gá ná càda te io váha cuu iní-ndo cùndecu-ndo.

Té Päblú càháⁿ-dé nchaa nàcuáa ndòho-dé

³ Te chí ná càchí-ó sá io váha iní Dútú Ndiökí Yaá cíúú Täta-ó Xítohó Jesucristú, te diu-ni Dütú Ndiökí cíúú-gá Yaá ío cündahú iní ñahá xii-o, te diu-ni-gá cíúú-gá Yaá táxi tnúhu ndee iní. ⁴ Te cuéi nándí ndòho-o ndecu-o dico diu-ni Dütú Ndiökí táxi-gá tnúhu ndee iní xii-o, te ducaⁿ quide-gá cuéndá sá nchóó cuăñaha-o tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiu nándí ndòho ndecu, te diu-ni nchaa tnúhu ndee iní táxi-gá xii-o diu-ni nchaa tnúhu ndee iní-áⁿ cuăñaha-o xii-yu. ⁵ Te Xítohó Jesucristú ío ní ndoho-gá, te ducaⁿ nchòo tucu ío ndòho-o, te ducaⁿ io väi tnúhu ndee iní níhi-ó ndècu ndihí-o chi ndècu-o ndihí Xítohó Jesucristú. ⁶ Te nchúhú nándí ndòho-ndí ndécu-ndí cuéndá sá nchòhó níhi-ndó tnúhu ndee iní cundecu ndihí-ndo te naníhí tähú-ndó. Te Yá Ndiökí táxi-gá tnúhu ndee iní xii-ndí, te ducaⁿ quide-gá cuéndá sá nchòhó tnàhá-ndó níhi-ndó tnúhu ndee iní-áⁿ te naníhí tähú-ndó, te ducaⁿ càda ndee cada cahnu iní-ndó ndòho-ndo datná ndóhó nchúhú. ⁷ Te nchúhú ío váha sàni ndáá iní-ndí cuéndá-ndó chi ndòho-ndo datná ndóhó-ndí, te ducaⁿ taxi Yá Ndiökí tnúhu ndee iní xii-ndo dàtná táxi-gá xii-ndí.

⁸ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú cuiní-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa ní yáha-ndí cútñahá ní xíndecu-ndí distritú Ásiá chi dàvá-áⁿ io ní ndoho-ndí, te luha-ná te vá cündèe iní-ndí yáha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ ní cùu chi ní xehndé iní-ndí sá vă căcu-ndí. ⁹ Chi ní sani iní-ndí sá ndiyí-ná cuu-ndí ní cùu, te ducaⁿ ní yáha-ndí cuéndá sá io-gá quíndáá iní-ndí Yá Ndiökí sá díú-gá taunihnu ñaha-gá xii-ndí, te ñá díú mèe-ndí taunihnu-ndí méé-ndí, te diu-gá cíúú-gá Yaá dàndòto cuéi ñáyiu sa ní xíhí. ¹⁰ Te diu-ni-gá ní taunihnu ñaha-gá ñá túú ní sàhni ñaha ñáyiu xii-ndí, te diu-ni-gá táúnihnu ñaha-gá xii-ndí cuéi vitna, te cùtnuní ndáá iní-ndí sá díú-ní-gá taunihnu ñaha-gá xii-ndí núú cuàháⁿ núú věxi te vá cahni ñàha ñáyiu. ¹¹ Te nchòhó tnàhá-ndó chìndee ñaha-ndo xii-ndí chi càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiökí cuéndá-ndí, te io väi ñáyiu càháⁿ ndihí ñahá-yu xii-gá cuéndá-ndí, te ducaⁿ io väi ñáyiu ndàcáⁿ tähú-yu núú-gá cuéndá nchaa sá văha quide ñaha-gá xii-ndí.

*Té Päblú càháⁿ-dé ná cuéndá ñá túú ní
nayáha-dé ñuú Còrintú*

¹² Te io váha cùu iní-ndí chi cùtnuní iní-ndí sá cíúú-ndí cue tée cùu ndáá dàtná cuiní Yá Ndiökí cunduu ndècu-ndí ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ quide-ndí sá cíúú-xi-ndó chi mee-gá cündahú iní ñahá-gá xii-ndí chìndee ñaha-gá, te ñá túú quide-ndí dàtná sání iní cue ñáyiu ñuyíú-a. ¹³⁻¹⁴ Nchaa nàcuáa ndùu tnúhu chìdo tnuní-ndí dàquixi-ndí ndaha-ndo cùu-xi mee-ni tnúhu sá ñá túú ühú tecu tnùní-ndó. Te nchòhó sa cùtnuní luha iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécu-ndí, te cuiní-ndí sá io-gá váha tecu tnùní-ndó cuéndá sá òré ná quíxi tucu Xítohó Jesucristú, te dàvá-áⁿ io cada nínu ñaha-ndo xii-ndí dàtná cada nínu ñaha-ndí xii-ndo. ¹⁵ Te cuéndá xíáⁿ nüu ní sani iní-í yáha càháⁿ-í úu xito núú ndécu-ndó cuéndá io cudíí iní-ndó. ¹⁶ Chi ní sani iní-í sá òré quíhíⁿ-í distritú Macèdoniá te yáha càháⁿ-í núú ndécu-ndó, te òré ndixi tucu-í te nayáha càháⁿ tucu-í, te òré nayáha càháⁿ-í

te taxi-ndo sá cùú ìchi-í cuèndá quíhíⁿ-í dis-trítú Jùdeá, duha ní sani iní-í ní cùu. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñà túú ní quìxi coto ñaha-í xii-ndo te cudana sàni iní-ndó sá yúhú ñá túú ní sáha váha-í cuèndá nàcuáa ní sani iní-í cada-í, àdi cudana ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cue ñáyiu-áⁿ tnaa càchí-yu sá cùú càdá-yu ^{iiⁿ} sá sání iní-yu cadá-yu te tnaa càchí-yu sá ñähá. ¹⁸ Dico Yá Ndiòxí Yaá ío váha quide ndáá nàha ndáá náhá càxi-gá sá nchühú ñá túú dàma-ndí sá càháⁿ-ndí. ¹⁹ Te yúhú ndihí té Silvanú ndihí té Timùteú dánèhé ñähá-ndí xii-ndo cuèndá Xítohó Jesucristú Yaá cùú Dëhe Yá Ndiòxí, te Xítohó Jesucristú cùú-gă Yaá ñá túú dàma-gá tnúhu càháⁿ-gá, chi cùu-gá Yaá càháⁿ mee-ni tnúhu ndáá tnúhu cuíti. ²⁰ Te diú-ni Xítohó Jesucristú cùú-gă Yaá quídé nchàa nacuáa ní cachí Yá Ndiòxí. Te sá cuèndá sá dúcáⁿ quide Xítohó Jesucristú xiăⁿ càchí-ó sá ïo càhnu cuu Yá Ndiòxí. Te nchaa-o na càchí-ó sá diú-ní dùcaⁿ na cada-gá. ²¹ Te mee Yá Ndiòxí quídé-gă ndécú-ní-ó ìchi Xítohó Jesucristú. Te diú-ni mee-gă ní càháⁿ ñähá-gă xii-o cuèndá cunu cuechi-o nüú-gă. ²² Te Yá Ndiòxí ní quide-gá sá nchóó cùu-o ñáyiu cùu cuendá-gá, te ní taxi-gá Espíritu-gá ní ngúndecu ndihí-o cuèndá cutnúní iní-ó sá ndàá cada ñaha-gă xii-o nàcuáa ní cachí-gá cada-gá.

²³ Te Yá Ndiòxí nähá-gă sá yúhú càháⁿ ndáá-í ná cuèndá vátá quíxí-gă-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vátá quíxí-gă-í chi ñá túú cuìní-í dandihú-í iní-ndó. ²⁴ Te nchühú ñá túú tàu-ndí cada yica ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa quíndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, chi sa sàndáá váha iní-ndó-gă, chi nchühú cuìní-ndí chindee tnúhu ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa ïo-gá cudíⁿ iní-ndó cùndecu-ndo.

2

¹ Te ní sani ndáá iní-í sá vă quíxí ndihí-ni-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuèndá sá vă dandihú-í iní-ndó. ² Te nchöhó cùú-ndó ñáyiu taxi tnúhu ndee iní xii-í cudíⁿ iní-í ndécù-í, te xiăⁿ nüú ñá túú cuìní-í dandihú-í iní-ndó, chi nüú ducaⁿ na càda-í te vă cùndecu váha-gá iní-ndó nàcuáa taxi-ndo tnúhu ndee iní xii-í. ³ Te xiăⁿ nüú ní tendaha-í tutú véxi ndaha-ndo

cuèndá sá òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quiní-í sá quídé-ndó nàcuáa cudíⁿ iní-í te ñá diú dà dandihú-ndó iní-í òré quexio-í, chi nchöhó tàu-ndó càda-ndo sá yúhú cudíⁿ iní-í. Te cùtnuní ndáá iní-í sá nüú yúhú cùdíⁿ iní-í te tnàhá nchöhó cùdíⁿ iní-ndó cuèndá sá dúcáⁿ cùdíⁿ iní-í. ⁴ Te ndàhyú-í sá ndihú iní-í òré ní cadúha-í tutú ní dáquíxí-í ndaha-ndo, chi ío cuéhé sá sání iní-í, te ñá túú ní dàquixi-í tutú-áⁿ ndaha-ndo cuèndá sá dandihú iní ñähà-í xii-ndo, chi ní dáquixi-í cuèndá sá nchöhó cutnúní iní-ndó sá ïo cùu iní ñähà-í xii-ndo.

Nàcuáa tàu ñáyiu ñuú Còrintú cadá-yu cuèndá ^{iiⁿ} ñáyiu ñá túú quide ndáá

⁵ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá ^{iiⁿ} tée ní quide ^{iiⁿ} sá ñà túú tàu-dé cada-dé ndécú ndihí-ndo, te ní quide ndàhú-xi luha iní-í cuèndá sá ní quide-dé-áⁿ dico nchöhó tnàhá-ndó ní dandihú-dé luha iní-ndó, te duha càchí-í sá lúhá-ní ní dandihú-dé iní-ndó cuèndá sá vă cuídó-gá-í ná tnúhu càháⁿ-í. ⁶ Te nàcuáa ní ndatnúhu-ndo ní quide ndáá-ndó cuéchi tée-áⁿ te sa ndói-gá cuu nàcuáa ní quide-ndo-dé. ⁷ Te vitna tàu-ndó càda cahnu iní-ndó sá ní quide-dé, te cuáñaha-ndo tnúhu ndee iní xii-dé chi nüú ñähá te vă nìhí ndéé-gă-dé cada-dé sá văha cuèndá sá ndihú iní-dé.

⁸ Te xiăⁿ nüú càháⁿ ndàhú-í nüú-ndó sá càdá tucu-ndo sá cùú iní-ndó-dé. ⁹ Te diú-ni cuèndá iha càháⁿ-í ^{iiⁿ} nüú tutú sá sà ní dáquixi-í ndaha-ndo, te ducaⁿ ní quide-í xító ndèé ñähà-í xii-ndo nüú ndisa cuìní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í. ¹⁰ Te ndëda-ni cà ñáyiu na càda cahnu iní-ndó ^{iiⁿ} sá quídë-ju, te tnàhá yúhú cada càhnu iní-í sá quídë-ju tucu. Te nüú ïo ^{iiⁿ} sá xíní ñuhu-xi cada cahnu iní-í te quide cahnu iní-í, te mee Xítohó Jesucristú nähá-gă sá dúcáⁿ quide-í, te ducaⁿ quide-í cuèndá sá nchöhó cuu-xi sá văha xii-ndo.

¹¹ Te ducaⁿ te sácuíhná vă nìhí-xi ná cada ñaha-xi xii-o, chi nchoo sà xiní-ó nàcuáa quide-xi.

Té Päblú ndihú iní-dé ndécú-dé ñuú Tròás

¹² Te ní xica-í cuaháⁿ-í ñuú Tròás cuèndá yàcáⁿ càháⁿ-í tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó tnúhu Xítohó Jesucristú, te òré ní quexio-í te ní nìhí-í ^{iiⁿ} ichi càhnu càháⁿ-í tnúhu-gá. ¹³ Dico ñá túú ní cùu váha iní-í chi

ñá túú ní nàníhi-í té Títú téé ndècu ndih-i-o
ichi Xítohó Jesucristú, núu xiāⁿ ní quide
ndee ìní tnáhà-í ndih-i cue ñáyiu ñuu-áⁿ, te
ní xica-í cuáháⁿ-í distrítú Macèdoniá.

*Dàquetihú-ó yùcu ñáváha chi ndècu ndih-i-o
Xítohó Jesucristú*

¹⁴ Te táxáhu xii Yá Ndióxí chi ducaⁿ-ni
sànu ichi ñaha-gá xii-ndí nàcuáa cunuu-ndí
núu yucu ñáváha chi ndècu ndih-i-ndí Xítohó
Jesucristú, te mee Yá Ndióxí sáchiuⁿ ñaha-gá
xii-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te cada iní-ó
sá tnúhu-gá-áⁿ cùu-xí dàtná iiⁿ yúcú sá
io váha sàháⁿ te ta xíténuu dicó-xi ndéni
ní cuu cuáháⁿ. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu
tnúhu-gá chi nchúhú quídé-ndí nàcuáa ta
xíténuu ndéni ní cuu cuáháⁿ. ¹⁵ Te cùu-ndí
dàtná dicó iiⁿ yúcú sá io váha sàháⁿ, te
nàcani cuendá Xítohó Jesucristú núu Yá
Ndióxí, te dicó yúcú-áⁿ nchítá cuéi núu
xíndecu cue ñáyiu sa ní naníhi tähú, te
cuéi núu xíndecu cue ñáyiu ta xíta nihnu
cuáháⁿ. ¹⁶ Te sá cùu-xí cué ñáyiu ta xíta
nihnu cuáháⁿ-áⁿ, dicó yúcú-áⁿ cùu-xí dàtná
iiⁿ sá sáhní ñàha xii-ju, dico sá cùu-xí
cué ñáyiu sa ní naníhi tähú, dicó yúcú-áⁿ
cùu-xí dàtná iiⁿ sá ndécá iní-ju, ducaⁿ
sátnahá-xi cùu nchúhú. Te vitna chí cuáha
cuendá nüu ná cùu ñáyiu sàni iní-ndó ndàcu
cada nacuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í-a. ¹⁷ Chi
nchúhú càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndióxí dico ñá
túú ndáhú quídé-ndí ndih-i tnúhu-gá dàtná
xíquide dava-gá-güedé, chi quide ndáá-ndí
càháⁿ-ndí tnúhu-gá, te mee-gá ní cachí-gá
sá dúcáⁿ càda-ndí te ndèhe-gá sá nchúhú
quídé-ndí nàcuáa ní cachí-gá, chi ndècu
ndih-i-ndí Xítohó Jesucristú.

3

*Cuendá ingá núu sá váha ní cachí Yá
Ndióxí cada-gá ñáyiu*

¹ Te cuéi duha càháⁿ-ndí núu-ndó dico
ñá túú xíni ñuhu-xi sá cùnaha-ndí xii-ndo
sá cùu-ndí cue téé quide váha, te ni ñá
túú xíni ñuhu-xi cacanehe-ndí iiⁿ tutú núu
càháⁿ-xi sá cùu-ndí cue téé váha danéhé
ñáhá xii-ndo datná xíquide dava-gá-güedé,
te ni ñá túú xíni ñuhu-xi sá nchòhó taxi-ndo
iiⁿ tutú núu càháⁿ-ndó sá nchúhú cùu-ndí
cue téé quide váha. ² Te ñá túú xíni

ñuhu-xi ducaⁿ cada-ndí. Te cùtnuní ndáá
iní-ndí sá nchòhó cùu-ndó dàtná iiⁿ tutú
sá io váha càháⁿ cuendá-ndí. Te ducaⁿ
sátnahá-xi cùu-ndo chi nchaa ñáyiu níhí-yu
tnúhu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te
xiāⁿ cùtnuní iní-ju sá nchúhú cùu-ndí
cue téé quide váha. ³ Te nchòhó cùu-ndó
cuendá Xítohó Jesucristú, te cùu-ndo datná
tutú-gá te tutú-áⁿ ní táúchíúⁿ-gá xii-ndí ní
cadúha-ndí, te mee-ni ndih-i Espíritu Yá
Ndióxí ní ngúndeé tnúhu-áⁿ te ñá díú ndih-i
tindá ní ngúndeé. Te ñá díú iiⁿ núu yúu
ní ngúndeé chi iní-ndó cùu-xi núu dúcáⁿ
ní ngúndeé tnúhu-áⁿ te ducaⁿ sátnahá-xi
cùu-ndo.

⁴ Te duha càháⁿ-ndí chi cùtnuní ndáá
iní-ndí sá Yá Ndióxí quídé váha ñaha-gá
xii-ndí, chi ndècu ndih-i-ndí Xítohó Je-
sucristú. ⁵ Te nchúhú chi ndàcu-ndí
quídé-ndí sá váha dico ñá díú mèe-ndí ducaⁿ
ndàcu-ndí quídé-ndí, chi mee Yá Ndióxí
chíndée ñaha-gá xii-ndí nüu ndàcu-ndí
quídé-ndí sá váha. ⁶ Te mee Yá Ndióxí
ní quide-gá sá nchúhú ndacu-ndí cunu
cuechi-ndí núu-gá càháⁿ-ndí núu ñáyiu
cuendá ingá núu sá váha ní cachí-gá cada
ñaha-gá xii-ju. Te sá váha ní cachí-gá cada
ñaha-gá xii-ju-áⁿ ñá túú iiⁿ-ni cuu-xi ndih-i
nchaa tnúhu sá ní xáhaⁿ-gá xii ndí Moisés
ní chídó tnùní ndí, te ducaⁿ chi espíritu Yá
Ndióxí néhé chìuⁿ-xi nchaa tnúhu sá càháⁿ
cuendá nchaa sá váha-áⁿ. Te nchaa tnúhu ní
chídó tnùní ndí Moisés, dándixi túu-xi iní
nchaa ñáyiu ndècu ndih-i tnúhu-áⁿ sá cué
nihnu-ju cuendá nchaa cuéchi-ju, dico
cue ñáyiu ndècu ndih-i Espíritu Yá Ndióxí
ñáyiu-áⁿ ndécú ndih-i-ju tnúhu ndee iní sá
cácu nihnu-ju.

⁷ Te tnúhu sá ní càháⁿ Yá Ndióxí ndéé
dihna nàcuáa cada ñáyiu ní ngúndeé-xi iiⁿ
núu yúu quèhéⁿ. Te òré ní dátuu ndí
Moisés nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ní càháⁿ Yá
Ndióxí ndéé núu yúu-áⁿ núu cué ñáyiu is-
ráél, te súúní ní tásanⁿ núu ndí te ñá túú-gá
ní cùu cundehé-ju núu ndí, te ducaⁿ-gá
ducaⁿ-gá quídé-xí dàtasaⁿ-xi núu ndí ní cùu
ñá túú-gá ducaⁿ ni quide-xi. Te tnúhu ndéé
núu yúu-áⁿ dándixi túu-xi iní cue ñáyiu sá
cuéti nihnu-ju sá cuendá nchaa cuéchi-ju,

te ío váha ní quide-xi cútñähá ní ngúndecu ndihí cue ñáyiу isràél tnúhu-áⁿ. ⁸ Te sá dúcáⁿ ní quide-xi xíáⁿ cútñùní sá tnúhu càháⁿ Espíritu Yá Ndiõxí vitna uuⁿ-gá ducaⁿ ĩo-gá váha quide-xi. ⁹ Te núu ducaⁿ ĩo váha ní quide-xi cútñähá ní ngúndecu ndihí cue ñáyiу isràél tnúhu sá dándixi túu iní-yu sá cuïta nihnu-yyu sá cuéndá nchaa cuéchi-yyu, te uuⁿ-gá ducaⁿ váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndihí-o tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yá Ndiõxí cuéndá sá vă cündècu-gá cuéchi ñáyiу núu-gă. ¹⁰ Te vá càchí-ó să cútñähá ní ngúndecu ndihí cue ñáyiу isràél tnúhu ndéé núu yúu-äⁿ ĩo-gá váha ní quide-xi, te ñáhá chi uuⁿ-gá váha quide-xi vitna cuéndá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yá Ndiõxí. ¹¹ Te núu ducaⁿ ĩo váha ní quide-xi cútñähá ní ngúndecu ndihí ñáyiу isràél tnúhu sá ñà túu ní cùdii, te uuⁿ-gá ducaⁿ ĩo váha quide-xi vitna ní ngúndecu ndihí-o tnúhu sá vă ndihí nìhnu tnahí-gá.

¹² Te cùtnuní iní-ndí sá vă ndihí nìhnu sá dúcáⁿ ĩo váha quide-xi, núu xíäⁿ io vii ío váha cùu iní-ndí càháⁿ-ndí tnúhu sá ní ngúndecu ndihí-o. ¹³ Te ñá túu quide-ndí dàtná ní xóo cada ndí Moïsés, chi ndí-áⁿ ní xóo dàdáhu ndí núu ndí oré dátasaⁿ-xi núu ndí cuéndá sá vă quiní cue ñáyiу isràél oré ñá túu-gá dátasaⁿ-xi núu ndí. ¹⁴ Te cue ñáyiу isràél ñá túu ní tècú tnùní váha-yyu nàcuáa ní xóo danèhé ñáhá ndí Moïsés xií-yyu, te cuëi ndéé vitna ñá túu tècú tnùní-yyu oré dácuhähä-yyu tnúhu sá ní càháⁿ Yá Ndiõxí ndéé díhna nàcuáa cada-gá, te cada iní-ó să dàtná sá ní xidáhu núu ndí Moïsés yídáhu núu-yyu cuéndá sá vă cútñùní núu-yyu cundèhé-yyu te tecú tnùní-yyu, dico núu tnahá tnúhu-yyu ndihí Xítohó Jesucristú te tecú tnùní-yyu. ¹⁵ Te cuëi ndéé vitna oré dácuhähä-yyu nchaa tnúhu sá ní chidó tnùní ndí Moïsés nchaa núu tutú ndí, te cada iní-ó să dàtná sá ní xidáhu núu ndí yídáhu núu-yyu chi ñá túu tècú tnùní-yyu. ¹⁶ Dico cue ñáyiу na tûha ñaha xii Xítohó Jesucristú te tècú tnùní-yyu tnúhu-gá. ¹⁷ Te Xítohó Jesucristú iiⁿ-ni cùu-gá ndihí Espíritu Yá Ndiõxí, te nchaa ñáyiу ndècu ndihí Espíritu-gá ñá túu-gá táxi tnùní ñáhá ní iiⁿ sá ñà túu váha xií-yyu. ¹⁸ Te dàtná cùu iiⁿ yutátá să dánèhé núu ñáhá-xí xii ñáyiу iiⁿ sá váha, ducaⁿ

sătnahá-xi cùu-o chi quide-o nacuáa càháⁿ ñáyiу sá ĩo càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ùuⁿ-gá uuⁿ-gá tá cùndáá-ó ndècu-o ichi-gá dàtná quidé mée-gá quidé ndää-gá. Te Espíritu-gá quidé-xí dùcaⁿ ta cundáá-ó núu-gă cuáháⁿ.

4

¹ Te mee Yá Ndiõxí ní cundähú iní ñáhá-gă xii-ndí ní taxi-gá chiuⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá, núu xíäⁿ ñá túu tnahí nàtuhú iní-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. ² Te nchuhú dàquee tihú-ndí nchaaandi tühú sá ñà túu váha quide dayuhu ñáyiу, chi nchaa xíäⁿ cùu-xí iiⁿ sácáⁿnúu să cùu-xí-yyu, te nchuhú ñá túu sàni iní-ndí dandähú-ndí ñáyiу te ni ñă túu sàni iní-ndí dama-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí, chi càháⁿ ndáá-ndí nàcuáa tàu-xi càháⁿ-ndí, te mee Yá Ndiõxí náhá-gă nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-ndí núu ñáyiу, te ñáyiу-áⁿ cútñùní iní-yyu sá nchuhú càháⁿ váha-ndí. ³ Te cue ñáyiу ñá túu tècú tnùní nàcuáa ndùu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó càháⁿ-ndí núu-yyu, ñáyiу-áⁿ cùu-yyu ñáyiу ta xïta nihnu cuáháⁿ. ⁴ Te cue ñáyiу-áⁿ cùu-yyu ñáyiу io sàá iní-xi chi ñá túu cuiní-yyu quindáá iní-yyu tnúhu Xítohó Jesucristú, te xíäⁿ nüu sácuíhná cúnùu-xi núu-yyu te nìhí-xi nàcuáa quide-xi dadáhu ndodo iní ñáhá-xí xií-yyu cuéndá sá vă tècú tnùní-yyu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-yyu, te tnúhu-áⁿ cùu-xí tnúhu sá io váha chi càháⁿ-xi sá ĩo càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te cùu-gá dàtná mée Tâtá-gă Dútú Ndiõxí. ⁵ Te nchuhú ñá túu càháⁿ-ndí cuéndá sá cùu-xí mée-ndí núu-ndó chi càháⁿ-ndí cuéndá Xítohó Jesucristú, te càchí-ndí xii-ndo să díu-gă cùu-gă Yaá io cùnuu, te càchí-ndí xii-ndo să mée-ndí cùu-ndí dicó-ni cue téé xìnù cuechi sá cùu-xí-ndó, te ducaⁿ quide-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítohó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndiõxí Yaá ní dáyèhé ndéé cútñähá nee ñuyíú ní cùu, Yaá-áⁿ ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cada-gá nàcuáa tecú tnùní-ó să ĩo càhnu cuu mee Yá Ndiõxí. Te sá dúcáⁿ ní quide-gá te cada iní-ó să dàtná tnúhu sá ní dáyèhé-gá iní-ó.

Io quindáá iní-ó Yá Ndiõxí

⁷ Te nchúhú ndécú ndíhi-ndí tnúhu Xítohó Jesucristú, te tnúhu-gá cùu-xí dàtná ⁱⁱn sá io váha ñúhu ⁱⁱn xití quídi ñuhu, te nchúhú cùu-ndí dàtná quídi-áⁿ. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndí chi tnúhu-gá io càhnu cuu-xi te mee-ndí ñáhá, te ducaⁿ cùu nacuáa cutnúní sá méé Yá Ndióxi quídé-gá nchaa sá vaha te ñá díú mèe-ndí. ⁸ Te cuéi io ndòho-ndí ndécú-ndí dico nìhí-ndí nácuáa quíde-ndí tá yáha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ cuäháⁿ, cuéi áma sa ndètu vií-ná quehndé iní-ndí sá vă ndácú-ndí yáha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ, dico ndàcu-ndí yáha-ndí. ⁹ Te cuéi nànducu ñaha ñáyiu cuiní-yu ná cada ñahá-yu xii-ndí dico ñá túu dàña ñaha Yá Ndióxi xii-ndí, te cuéi cānhá-yu xii-ndí dico cäcu-ndí ñá túu sähni ñahá-yu. ¹⁰ Te ndéni ní cuu cuäháⁿ-ndí xícá cùu-ndí, te cäcu cäcu cahni ñahá-yu xii-ndí dàtná ní quidé-yu Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ yáha-ndí cuèndá cutnúní sá ndécú tuu Xítohó Jesucristú andiu te chìndee ñaha-gá xii-ndí. ¹¹ Te nchúhú nini ndècu-ndí ñuyíú-a te nchaa-ni nduu cäcu cäcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí sá cuèndá Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ yáha-ndí ndécú-ndí cuèndá cutnúní sá Xítohó Jesucristú ndécú ndíhi ñaha-gá xii-ndí cuéi vá cùdii yíqui cùñú-ndí cundecu-xi. ¹² Te sá dúcáⁿ cäcu cäcu cahni ñaha ñáyiu xii-ndí xí^an nchòhó uuⁿ-gá tá nìhí ndéé-ndó cuäháⁿ ndécú-ndó lichi Xítohó Jesucristú.

¹³ Te ⁱⁱn téé ní xíndecu ndéé sanaha ní chidó tnùní-dé núú tutú Yá Ndióxi núú càchí-xi: “Yúhú ní sàndáá iní-i Yá Ndióxi nüu xí^an ní cäháⁿ-í”, duha ní càchí téé-áⁿ. Te dàtná-ni ní sani iní téé-áⁿ ní cäháⁿ-dé te diu-ni ducaⁿ sàni iní nchúhú tucu núu xí^an càchí-ndí: “Sàndáá iní-ndí Yá Ndióxi nüu xí^an cäháⁿ-ndí”, duha càchí-ndí. ¹⁴ Te cùtnuní iní-ndí sá nüu na cùu-ndí te Yá Ndióxi dandòto ñaha-gá xii-ndí dàtná ní dàndótó-gá Xítohó Jesucristú, te tnàhá nchòhó ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndo, te dàvá-áⁿ candeca ñaha-gá xii-o quíhíⁿ nucúndecu-o núú-gá. ¹⁵ Te nchúhú nàndí cùu sá tá yáha-ndí véxi cuèndá nchòhó ngúndecu váha-ndo, te ducaⁿ cuìta cayá-gá ñáyiu ngúndecu váha sá xíí Yá Ndióxi, te

díu-ni ducaⁿ cuìta cuu vai-gá ñáyiu ndacáⁿ tähü-yu núú-gá te cachí-yu sá io càhnu cuu-gá.

¹⁶ Te xí^an nüu nchúhú ñá túu tnàhí nàtuhú iní-ndí ndécú-ndí ichi Xítohó Jesucristú, te cuéi yíqui cùñú-ndí tá xàú-xi cuäháⁿ dico iní-ndí chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá nìhí ndéé-xí cuäháⁿ. ¹⁷ Te nchaa sá ndóhó-ndí ñuyíú-a ñá túu càchí-ndí sá cùu-xí ⁱⁱn tnúndòho cahnu vihi, chi tnaa-ni duha ndòho-ndí, te sá dúhá ndòho-ndí nàndí ndòho-ndí ndécú-ndí ñuyíú-a te Yá Ndióxi io váha cada ñaha-gá xii-ndí nduu na sàá-ndí núú ndécú-gá, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndí ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁸ Te nchúhú ñá túu nchicúⁿ nihnu-ndí sá tuu ndèhe-ndí io ñuyíú-a, chi nchicúⁿ nihnu-ndí sá vätá quiní-gá-ndí ndécú àndiu, te ducaⁿ quide-ndí chi nchaa sá tuu ndèhe-ndí io ñuyíú-a vá cùdii-xi cundecu-xi, te nchaa sá ñà túu tuu ndècu andiu xi^an cudii-xi cundecu-xi ní caa ní quíhíⁿ.

5

¹ Te yíqui cùñú-ó cùu-xi datná ⁱⁱn vehe, te vehe-áⁿ ñà túu cùdii-xi, te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yíqui cuñú-ó chi vá cùdii-xi, te na sàá nduu vă cùndècu-gá-ó ndíhi yíqui cuñú-ó, te Yá Ndióxi taxi-gá ⁱⁱn yíqui cùñú sáá sá cùu-xí-ó, te xí^an cùu-xí dàtná ⁱⁱn vehe sá ñà túu ní càdúha cue ñáyiu ñuyíú-a, chi mee Yá Ndióxi ní cadúha-gá vehe-áⁿ te vehe-áⁿ cùdii-xi cundecu-xi ní caa ní quíhíⁿ andiu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu yíqui cuñú sá táxí Yá Ndióxi xii-o chi cùdii-xi cundecu-xi ní caa ní quíhíⁿ. ² Te nchúhú ndècu ndíhi-gá-ndí yíqui cùñú-ndí sá ndécú ndíhi-ndí vitna te sama cuiní-ndí sá io ndíhi taxi Yá Ndióxi yíqui cùñú sáá cùndecu ndíhi-ndí. ³ Chi mee-gá vá dáñá-gá sá dúcáⁿ-ní cùnduu-ndí cundecu-ndí, chi dai taxi-gá yíqui cùñú sáá-áⁿ xii-ndí. ⁴ Te nini ndècu-ndí ndíhi yíqui cùñú-ndí vitna io sàni iní-ndí te ndíhú iní-ndí, dico ñá díú sá dúhá quide-ndí te ñá túu-gá tnàhá iní-ndí cundecu-ndí ndíhi yíqui cùñú-ndí, chi cuiní-ndí sá Yá Ndióxi io ndíhí taxi-gá yíqui cùñú sáá ndùu tähú-ndí, chi xí^an cùdii-xi ní caa

ní quíhíⁿ te yíqui cùñú-ndí sá tá ndìhi níhnu cuáháⁿ-a vá cùdli-xi cundecu-xi. ⁵ Te ducaⁿ tnàhí ní cachí Yá Ndiòxí cunduu sá dúcáⁿ ndùu táchú-ó yíqui cùñú sáá-ǎⁿ, te ní taxi-gá Espíritu-gá ní ngúndecu ndìhi-o cuèndá cutnùní iní-ó sá ndàá taxi-gá yíqui cùñú sáá-ǎⁿ nduu táchú-ó.

⁶ Te xíǎⁿ nüu nchúhú nìhí ndéé-ndí ndécu-ndí, te cùtnuní iní-ndí sá nìni ndecu-ndí ndìhi yíqui cùñú-ndí sá ndécu ndìhi-ndí vitna te vátá sàá-gá-ndí cundecu-ndí mei nüu ndécu Xítohó Jesucristú.

⁷ Te ducaⁿ cùtnuní iní-ndí chi sàndáá iní-ndí Yá Ndiòxí ndécu-ndí ñuyíú-a cuëi ñá túú xìní-ndí-gá. ⁸ Te ío váha cùu iní-ndí ndécu-ndí, te sàni iní-ndí sá váha-gá sá nüu vá cùndècu-gá-ndí ndìhi yíqui cùñú-ndí sá ndécu ndìhi-ndí vitna. Te ducaⁿ sàni iní-ndí chi váha-gá cundecu-ndí mei nüu ndécu Xítohó Jesucristú. ⁹ Te ío ndùcu ndee-ndí quídé-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítohó Jesucristú vitna ndècu-ndí ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ càda-ndí cuëi òré vá cùndècu-gá-ndí. ¹⁰ Te dacuití sá ncháá-ó cùndecu-o nüu Xítohó Jesucristú iiⁿ nduu, te dàvá-áⁿ mee-gá cäháⁿ-gá te nüu násá ndùu chiuⁿ ní quide-o iiⁿ iiⁿ-o, nüu ní quide váha-o àdi ñá túú ní quide váha-o, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide-o iiⁿ iiⁿ-o te ducaⁿ ndùu sá táchí-gá nduu táchú-ó.

Nàcuáa ní cuu ní ngúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiòxí

¹¹ Te nchúhú quíyuhú iní-ndí nàcuáa cada Xítohó Jesucristú, nüu xíǎⁿ cäháⁿ-ndí tnúhu-gá nüu ñayiu cuèndá xínu iní-yu tuha ñahá-yu xii-gá. Te mee Yá Ndiòxí sa nàha-gá nàcuáa quide-ndí ndécu-ndí, te sàni iní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécu-ndí. ¹² Te sá dühá cäháⁿ-ndí te vá cání iní-ndó sá nchuhú cäháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí nàcuáa nchòhó cuu váha iní ñahá-gá-ndó xii-ndí te ñahá, chi duha cäháⁿ-ndí cuèndá sá nchòhó níhí-ndó tnúhu cäháⁿ váha-gá-ndó cuèndá-ndí nüu ñayiu. Te ducaⁿ níhí-ndó tnúhu cùñaha-ndo xii cue ñayiu quide nínu mee-xi, chi cue ñayiu-áⁿ ñá túú quide

cuendá-yu násá ndècu iní-yu. ¹³ Te nüu nchòhó sání iní-ndó sá lùcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécu-ndí te cùu-xi cuendá Yá Ndiòxí, àdi nüu sàni iní-ndó sá ñá túú lùcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécu-ndí te cùu-xi sá váha sá cùú-xí-ndó.

¹⁴ Te quide-ndí nàcuáa cuiní Xítohó Jesucristú chi cùtnuní iní-ndí sá io cùu iní-gá nchaa ñayiu, te ducaⁿ xìní ndáá-ndí sá ní xíhí-gá cuèndá nchaa-ya, te xíǎⁿ nüu cada iní-ó sá dàtná tnúhu sá ncháá ñayiu ní xíhí-yu ndìhi-gá. ¹⁵ Te ducaⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú cuèndá nchaa ñayiu chi cuiní-gá sá nchàá-ya cundecu-yu cadá-ya nàcuáa cuiní méé-gá te vá cádá-ya nàcuáa cuiní méé-yu, chi mee-gá ní xíhí-gá te ní ndoto-gá cuèndá cuu-xi sá váha sá cùú-xí-ya. ¹⁶ Te xíǎⁿ nüu nchúhú ñá túú-gá ná sání iní-ndí cuèndá tnàha ñayiu-ndí nüu nàndíhi-ya àdi ñá túú nàndíhi-ya dàtná ní xóo cani iní-ndí cùtnahá ní xíndecu-ndí ichi cuéhé ichi duha, te dàvá-áⁿ ní xóo cani iní-ndí cuèndá Xítohó Jesucristú dàtná sání iní cue ñayiu ndècu ichi cuéhé ichi duha vitna. ¹⁷ Te nchaa nchoo ñayiu ní tnahá tnúhu ndìhi Xítohó Jesucristú ní nduu-o dàtná iiⁿ ñayiu saa, te ducaⁿ chi ñá túú-gá quídé-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnahá ní xíndecu-o ichi cuéhé ichi duha, chi ní ngüita-o quide-o mee-ná sá váha te nchaa xíǎⁿ cùú-xí sá sáá sá cùú-xí-ó chi vátá quiní-gá-ó càda-o.

¹⁸ Te ducaⁿ quide-o ndecu-o chi mee Yá Ndiòxí quídé-gá sá dúcáⁿ càda-o cundecu-o. Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní ngúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiòxí vitna, te ducaⁿ chi mee Yá Ndiòxí ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá cunduu, te diu-ni mee Yá Ndiòxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-ndí cäháⁿ-ndí tnúhu-gá nàcuáa ngúndecu váha cue ñayiu ndìhi-gá.

¹⁹ Te ducaⁿ chi mee-gá ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cada-gá nàcuáa nucúndecu váha nchaa nchoo cué ñayiu ndècu ñuyíú-a ndìhi Yá Ndiòxí. Te nchaa ñayiu ní tuha ñaha xii-gá ñá túú-gá sání iní-gá sá ñayiu-áⁿ nacháhu-yu cuéchi-ya nüu-gá. Te mee Yá Ndiòxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-ndí cäháⁿ-ndí tnúhu-gá nüu ñayiu nàcuáa ngúndecu ndìhi ñaha váha-yu xii-gá. ²⁰ Te Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá nchuhú cäháⁿ-ndí tnúhu-gá

núú nchàa ñáyiu, te sá dúhá quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá te quide-ndí núú Yá Ndióxí càháⁿ-ndí yuhu-gá, te xí^an nüu càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sá tnàhá tnúhu-ndo ndíhi Yá Ndióxí cuéndá cundecu váha-ndo ndíhi-gá, te duha càháⁿ-ndí chi ducaⁿ càchí Xítohó Jesucristú cada-ndí. ²¹ Te Xítohó Jesucristú cùú-gá Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, dico Yá Ndióxí ní quide ñaha-gá xii-gá dàtná iiⁿ ñáyiu ndècu cuéchi-xi, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ní xido-gá cuéchi nchaa nchoo ñáyiu ñuyíú-a, te ducaⁿ ní xido Xítohó Jesucristú nchaa cuéchi-o cuéndá sá nüu na tnàhá tnúhu-o ndíhi-gá te cudiú-o núú Yá Ndióxí, te ducaⁿ ní cuu chi mee Yá Ndióxí ducaⁿ ní cachí-gá cunduu.

6

¹ Te nchoo iiⁿ-ni cùu-o quide chiuⁿ-o cuéndá Yá Ndióxí nüu xí^an càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sá vă dicó-ni ducaⁿ cùndedóho-ndo tnúhu Yá Ndióxí, chi cada-ndo nàcuáa na chìndee ñaha-ni-gá. ² Chi mee-gá càchí-gá iiⁿ xichi núú tutú-gá núú càchí-xi:

Sáá nduu te cundàhú iní ñáhà-í xii-ndo chìndee ñaha-í cuéndá naníhí tàhú-ndó, te ní saá nduu tàu-xi sá cùndàhú iní ñáhà-í xii-ndo chìndee ñaha-í cuéndá naníhí tàhú-ndó, núú xí^an ní xindedóho-í tnúhu ní càháⁿ-ndó te ní chìndee ñaha-í xii-ndo nàcuáa naníhí tàhú-ndó.

Duha càchí-gá núú tutú-gá. Te vitna cùu-xi nduu cundahú iní ñáhá Yá Ndióxí chìndee ñaha-gá, te cùu-xi nduu naníhí tàhú-ó.

³ Te nchúhú ñá túú quide-ndí iiⁿ sá ñá túú tàu-ndí cada-ndí sá cùu-xi ñáyiu, chi cuìní-ndí sá vă càháⁿ cuéhé-yu cuéndá chiuⁿ quide-ndí. ⁴ Te nchaa sá quidé-ndí cùu-xi nàcuáa cutnùní iní cue ñáyiu sá nchúhú xínú cuéchi-ndí núú Yá Ndióxí, te ío quide cahnu iní-ndí cuéndá nchaa sá ndóho-ndí, chi nándí quide ñaha ñáyiu xii-ndí, te ducaⁿ-ni ta quide cahnu iní-ndí cuéndá nchaa sá tá yáha-ndí véxi.

⁵ Te duha ta yáha-ndí véxi, núú cánìha ñáyiu xii-ndí, núú chíhí ñáhá-yu vecaá, núú cuàá ndéé ñáhá ñáyiu xii-ndí xícuéhé ñáhá-yu, te ío ndòho-ndí quidé-ndí chiuⁿ

Yá Ndióxí, te áma xìdí-ndí te áma ñá túú xìdí-ndí, te áma nìhí-ndí sá xéxí-ndí te áma ñá túú nìhí-ndí. ⁶ Te quide ndáá-ndí ndécú-ndí, te cùtnumí váha iní-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí, te quide cahnu iní-ndí cuéndá nándí quide ñaha ñáyiu xii-ndí, te cùndahú iní-ndí tnàhá ñáyiu-ndí, te quide-ndí nchaa sá văha nàcuáa chìndee ñaha Espíritu Yá Ndióxí xii-ndí, te ió ndisa iní-ndí cùú iní-ndí cue tnàhá ñáyiu-ndí. ⁷ Te dànehé-ndí ñáyiu mee-ni tnúhu ndáá, te nchaa chiuⁿ quide-ndí te quide-ndí nàcuáa chìndee ñaha Yá Ndióxí xii-ndí, te cuéndá sá quidé ndáá-ndí ndécú-ndí nüu xí^an nìhí ndéé-ndí dáquèe tihú-ndí nchaa sá cuéhé sá dúhá. ⁸ Te dava ñáyiu quide nínu ñáhá-yu xii-ndí, te davá-yu tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ-yu xáháⁿ-yu xii-ndí, te davá-yu xícaháⁿ váha-yu cuéndá-ndí te davá-yu xícaháⁿ cuéhé-yu, te davá-yu càchí-yu sá dàndàhú-ndí ñáyiu dico ñá ndáá chi càháⁿ ndáá-ndí. ⁹ Te davá-yu càchí-yu sá ñá túú xiní-yu ná ñáyiu cùu-ndí, te davá-yu càchí-yu sá xiní-yu yoo cùu-ndí, te davá-yu cuìní-yu cahni ñáhá-yu xii-ndí dico vátá cahni ñáhá-gá-yu chi ndècu-ni-ndí. Te ió ndòho-ndí ndécú-ndí ichi Yá Ndióxí, te cuéndá nàhá-ndí dico ñá túú cùu-xi sá cùu-ndí. ¹⁰ Te cuéndá nàhá-ndí dico ñá túú dàña ndéé-ndí sá cùdii iní-ndí, te cùu-ndí cue téé ndàhú dico sànu ichi-ndí vài ñáyiu ichi Yá Ndióxí cuéndá ngúndecu váha-yu sá cuéndá-gá, te cuéndá nàhá-ndí dico ñá túú ná cùmání xii-ndí.

¹¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñùú Còrintú ió cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ní yùhu ní iní-ndí càháⁿ-ndí nchaa tnúhu càháⁿ-ndí sá cùu-xi-ndí. ¹² Te nchúhú chi ní yùhu ní iní-ndí cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico nchòhó chi ñá túú dùcaⁿ quide-ndo sá cùu-xi-ndí. ¹³ Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó dàtná quidé iiⁿ téé cùu tátá oré càháⁿ ndíhi-dé cue déhe-dé sá ní yuhu ní iní-ndó cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí dàtná quidé mèe-ndí cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo.

Nchoo cùu-o datná iin vehe Yá Ndióxi

¹⁴ Te cue ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú, te vá cíuú iin nuu-ndo ndihí-yu cada-ndo dàtná xíquidé-yu, chi diin cuu nchaa sá vähä te diin cuu nchaa sá cuèhé sá dühä, te ñumí nchicanchii ndihí niú chi ñá túú iin ni cuu-xi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchaa sá vähä ndihí nchaa sá cuèhé sá dühä chi ñá túú iin ni cuu-xi. ¹⁵ Te diu-ni ducaⁿ ñà túú iin ni cuu Xítohó Jesucristú ndihí sácuíhná, te diu-ni ducaⁿ ñà túú iin ni cuu ñáyiu sàndáá iní ñähá xii Xítohó Jesucristú ndihí ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñähá xii-gá. ¹⁶ Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá tucu-xi cùu vehe Yá Ndióxi ndihí nchaa sá càchí ñáyiu cùu ndióxi ní cadúha cue téé ñuyíú-a, chi vá cíuú quíhi ni iin xíaⁿ xití vehe-gá. Te nchoo cùu-o datná vehe Yá Ndióxi Yaá ndécu tūu andiu, chi mee-gä càchí-gá núu tutú-gá núu càchí-xi:

Yúhú vá cùmäní cundecu-í ndihí-yu ndéni
ní cuu na cùndecu-yu,
te diu-ni yúhú cuu-í Ndióxi-yu,
te mée-yu cuú-yu ñáyiu cùu cuendá-í.
Duha càchí-gá núu tutú-gá. ¹⁷ Te xíaⁿ nüu càchí tucu-gá ingá xichi núu tutú-gá núu càchí-xi:
Chí tá quèe tnuú nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá
íin ñähá xii-í,
te vá cání iní-ndo càda-ndo ni iin sá cuèhé sá dühä,
te ducaⁿ te quehen cuendá ñähá-xi xii-ndo,
¹⁸ te yúhú cuu-í Tátá-ndo,
te nchòhó cuu-ndo cué déhe ducuⁿ-í, ndihí
cue déhe yoco-í,
duha càháⁿ yúhú Yaá ío càhnu cuu.
Duha càchí-gá núu tutú-gá.

7

¹ Te sá dúcáⁿ ío vähä càháⁿ Yá Ndióxi sá cíuú-xí-ó nüu xíaⁿ càháⁿ-í döhö nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í sá dùuⁿ duuⁿ daña-o nchaa sá cuèhé sá dühä, chi nchaa xíaⁿ ñá túú cùu-xi sá vähä sá cíuú-xí iní-ó ndihí yiqui cuñú-ó, te cada-o nàcuáa tàu-xi cunduu nàcuáa cundáá-ó nüu Yá Ndióxi, te cada-o sá néhé-ó sá yíñuhu nüu-gä.

Cue ñáyiu ñuú Còrintú quide vähä-yu

² Te ni yùhu ni iní-ndo chi cíuù iní ñähá xii-ndo, chi nchúhú vá yño iin quide úhú iní-ndo, te ni vähä yño iin dàcuíta nihnu-ndo,

te ni vähä yño iin dàndahú-ndo. ³ Te sá dühä càháⁿ-í te vá cání iní-ndo sá iin cuéchi dàcaa-í díquí-ndo, chi dàtná sa ní cachí-í xii-ndo sá yúhú ío cùu iní ñähá-xi xii-ndo, te cuéi vitna ndècu-gá-ó ñuyíú-a àdi cuéi na cùu-ó dico diu-ni ducaⁿ cùu iní ñähá-xi xii-ndo. ⁴ Te yúhú ío vähä sàni iní-í cuendá-ndo, te ducaⁿ ío vähä càháⁿ-í cuendá-ndo, te ío ndècu ndihí-í tnúhu ndee iní cuendá-ndo, te ío cùdii iní-í sá cuendá-ndo cuéi nándi ndoho-í ndihí dava-gá-güedé ndécu-ndo.

⁵ Te nchúhú cùtnähá ní säháⁿ-ndo distrítu Macèdoniá, te ñá túú tnähí ni ndètatú-ndo cuendá nchaa sá ní yáhandi chi ío ní ndoho-ndo cuendá nchaa sá ní quidé-yu, chi ío ní cuández ñähá-yu xii-ndo, te ío ní sani iní-ndo nüu násá-gá yáha-ndo ní cùu. ⁶ Dico Yá Ndióxi ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-ndo óré ní quexio té Títu nüu ndécu-ndo, te diu-ni Yaá-áⁿ cíuú-gä Yaá sáñaha-gä tnúhu ndee iní xii cue ñáyiu ndihú iní-xi. ⁷ Te ducaⁿ ní taxi Yá Ndióxi tnúhu ndee iní xii-ndo cuendá sá ní quexio té Títu nüu ndécu-ndo, te ñá diu-ni sá cuendá ní quexio-dé chi ní níhí tucu-ndo tnúhu ndee iní cuendá ní cani-dé cuendú nüu-ndo sá nchòhó ní sáñaha-ndo tnúhu ndee iní xii-dé, te ní cachí tnúhu-dé xii-ndo sá nchòhó ío cuiní-ndo càháⁿ ndihí ñaha-ndo xii-ndo, te ní cachí tnúhu tucu-dé xii-ndo sá nchòhó ío ndihú iní-ndo cuendá nàcuáa cùu ndecu-ndo ni cuu, ndihí cuendá sá ío sani iní-ndo cuendá-í, te sá dúcáⁿ ndùu cuendú ní cani-dé nüu-ndo nüu xíaⁿ ío ní cudii iní-í.

⁸ Te nchòhó ní ndihú iní-ndo cuendá tnúhu càháⁿ-í nüu tutú sá ní dákixi-í ndaha-ndo, te óré ní níhí-í tnúhu sá ndihú iní-ndo te tnaa-ni ní ndixi cuéchi iní-í sá dúcáⁿ ní quide-í te dàtnùnì ñá túú-gä ní ndixi cuéchi iní-í. ⁹ Te vitna ní ndihú iní-ndo, te xíaⁿ ní quide-xi ní ndixi cuéchi iní-ndo sá ñà túú quide vähä-ndo ndècu-ndo ni cuu, te ní cudii iní-í dico ñá diu cuendá sá ní ndihú iní-ndo ní cudii iní-í chi cuendá sá ní ndixi cuéchi iní-ndo, te ní ndihú iní-ndo nàcuáa ní cuu vähä iní Yá Ndióxi, te xíaⁿ nüu ní cuu-xi iin sá vähä sá cíuú-xí-ndo cuendá tnúhu ní càháⁿ-í te ñá túú ní cùu-xi iin sá cuèhé sá cíuú-xí-ndo. ¹⁰ Te nchoo nüu na ndihú iní-ó nàcuáa cuu

váha iní Yă Ndiōxí, te ndìxi cuéchi iní-ó te núu ñá túú quide váha-o ndècu-o, te sa dúcáⁿ quide-o te nànhí tähú-ó, te vá ndìhú iní-ó sá dúcáⁿ ni quide-o, te dava ñáyiu xìndecu ichi cuéhé ichi duha ndìhú iní-yu dico ñá túú ndìxi cuéchi iní-yu cuéndá nchaa sa ñá túú váha quidé-yu, te sa dúcáⁿ quidé-yu te cuíta nihnu-yu. ¹¹ Te sa dúcáⁿ ni ndìhú iní-ndó nàcuáa ni cuu váha iní Yă Ndiōxí, te xiāⁿ nüu ndùcu ndee-ndo quide-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, te vitna ni yùhu ni iní-ndó càháⁿ-ndó sá quidé váha-ndo, te ío cùdééⁿ-ndó nüu méé-ndó sá ñá túú quide vahá-ndo ndècu-ndo ni cuu, te yùhu-ndó ndècu-ndo cuéndá sa ñá túú quide vahá-ndo ni cùu, te ío ni xúhuⁿ iní ñahá-ndó xi-í, te ni ndúcu ndéé-ndó ni quide ndáá-ndó cuéndá téé ndècuéchi ndècu ndìhi-ndo, te sa dúcáⁿ ni quide-ndo te xiāⁿ ni cutnùní sa méé-ndó ñá túú cuéchi-ndo. ¹² Te ni cadúha-í tutú ni dáquixi-í ndaha-ndo, te ni quide-ndo nàcuáa ni cahá-í, te sa dúcáⁿ ni quide-ndo xiāⁿ ni cutnùní iní-ndó sá io cùu iní ñahá-ndó xi-í. Te Yă Ndiōxí nahá-gá sa díú cuéndá xiāⁿ ni dáquixi-í tutú ndaha-ndo, te ñá díú-ní cuéndá sa sání iní-í cuéndá téé ndècuéchi ndècu ndìhi-ndo, te ni ñá díú-ní cuéndá ñáyiu ni dandíhú téé ndècuéchi-áⁿ iní-xi ni càdúha-í tutú ni dáquixi-í ndaha-ndo. ¹³ Te cuéndá sa quidé vahá-ndo ndècu-ndo xiāⁿ cùú-xí tnúhu ndee iní ndécu ndìhi-ndí.

Dico ñá díú-ní xiāⁿ chi tnähá ío cùdii iní-ndí cuéndá sa io cùdii iní té Títú, te ducaⁿ cùdii iní-dé chi nchòhó ni sáñaha-ndo tnúhu ndee iní xii-dé. ¹⁴ Te yúhu ñá túú cùcahaⁿ nüu-í sa ni caháⁿ vahá-í cuéndá-ndo nüu té Títú cùtnähá vátá quíxí-gá-dé nüu ndécu-ndo, chi ni cutnùní iní-dé sa ndàá càháⁿ vahá-í nàcuáa quide-ndo datná cùú-xí sa ndàá nchaa tnúhu dàcuaha ñaha-í xii-ndo. ¹⁵ Te vitna ío-gá vahá cùu iní té Títú cuéndá-ndo, chi ndàcu iní-dé sa ncháá-ndo io vahá ni tnii-ndo nchaa tnúhu ni caháⁿ-dé nüu-ndo, te ndàcu tucu iní-dé sa ni queheⁿ cuéndá vahá-ndo-dé, te ni dátuu-ndo nüu-dé sa io ni quiyuhú iní-ndó sa vahá-ndo càda-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu. ¹⁶ Te ío cùdii iní-í cuéndá-ndo chi cùtnuní ndàá iní-í sa ñá túú dàna ndee-ndo quide-ndo nchaa nacuáa

tàú-xi cunduu.

8

Io vahá cuu iní-ó chìndee tnaha-o

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa quide ñaha Yă Ndiōxí xii cue ñáyiu xìndecu ichi-gá ndécu dìstritú Macèdoniá, chi ío chìndee ñaha-gá xií-yu cuéndá sa quidé vahá-yu ndècú-yu. ² Te cuéi ndòho vihí-yu ndècú-yu dico ío-ni cùdii iní-yu, te cuéndá xiāⁿ nüu ni yùhu ni iní-yu ni sacáⁿ tnähá-yu díhúⁿ sa cùú-xí tnähá ñáyiu-yu, te ñá túú tnähá ni xìnduu díi-yu cuéi ío ndàhú-yu. ³ Te ñá díú-ní nàcuáa ni sani iní-yu ndacú-yu cacáⁿ tnähá-yu, chi ni quide yica iní-yu ni sacáⁿ tnähá-gá-yu, te yúhu càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sa ni yuhu ni iní-yu ducaⁿ ni quidé-yu. ⁴ Te ío ni caháⁿ ndàhú-yu nüu-ndí cuéndá sa cuäha-ndí tnúhu sa tnähá-yu chindéé-yu dava-gá cue ñáyiu cùu cuéndá Yă Ndiōxí. ⁵ Te ñá díú-ní nàcuáa ni sani iní-ndí ni quidé-yu, chi ni xidó-gá-yu ni quide vahá-yu, te ducaⁿ chi mèé-yu ni sani iní-yu sa cädä-yu nchaa nàcuáa cuñí Yă Ndiōxí, te dätnùní ducaⁿ te ni cachí-yu sa cùú càdä-yu nchaa nàcuáa na cùñaha-ndí xi-í-yu. Te ducaⁿ ni quidé-yu chi ducaⁿ ni cuiní méé Yă Ndiōxí cunduu. ⁶ Te sa dúcáⁿ ni quide ñáyiu-áⁿ nüu xiāⁿ càháⁿ ndàhú-ndí nüu té Títú sa quíxí tìcu-dé nüu ndécu-ndo cuéndá dàxínu cava-dé chìuⁿ sa sa ni ngüita-dé quidé-dé dàtacá-dé díhúⁿ sa sa ni ngüita-ndo sàcáⁿ tnähá-ndo, te ducaⁿ quide-ndo chi cùndahú iní-ndó tnähá ñáyiu-ndo. ⁷ Te nchòhó cùú-ndó ñáyiu ío ngòdónúú quide nchaa sa vahá, te ío vahá sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ío vahá cùtnuní iní-ndó nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, te ío vahá dàcuaha-ndo ñáyiu tnúhu-gá, te ío ndùcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sa vahá, te ducaⁿ io cùu iní ñahá-ndó xi-ndí, te sa dúcáⁿ quide-ndo nüu xiāⁿ càháⁿ ndàhú-í nüu-ndo sa ngòdó nüu-gá-ndó càda-ndo sa cùú-xí tnähá ñáyiu-ndo.

⁸ Dico yúhu ñá túú tàuchiuⁿ sa dúcáⁿ càda-ndo, chi cuéndá-ni sa càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide dava-gá cue ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, chi cue

ñáyiú-áⁿ ni yùhu ni iní-yu quídé-yu sá văha sá cíú-xí tnàha ñáyiú-yu, te càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quídé-yu cuèndá cutnùní nüu násá cada-ndo nüu ndisa sá cíú iní-ndó cuè tnaha ñáyiú-ndo. ⁹ Te nchòhó sa xíní-ndó sá Xítohó Jesucristú ío cùndahú iní ñáhá-gá xii-o, te ío váha ndècu-gá ní cùu te ní quixi-gá ñuyíú-a ní quide váha ñaha-gá xii-o, te ñuyíú-a ñá túu ní xíndecu váha-gá, te ducaⁿ ní quixi-gá ñuyíú-a cué ñá túu ní xíndecu váha-gá cuèndá sá nchóó ngündecu váha-o nüu ndécu-gá.

¹⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sáni iní-í. Chiuⁿ sá ni yuhu ni iní-ndó ní ngüíta-ndo quide-ndo cuíá ní yáha chi cùu-xi sá văha sá cíú-xí-ndó nüu na dàxínu cava-ndo. ¹¹ Te dàtná-ni ni yùhu ni iní-ndó ní tausaha-ndo chiuⁿ-áⁿ te ducaⁿ-ni ni yuhu ni iní-ndó dàxínu cava-ndo, te cacáⁿ tnáhá-ndó sá ndécu ndihí-ndo nacuáa xito mee-ndo ndacu-ndo. ¹² Te nüu nchòhó ni yùhu ni iní-ndó cacráⁿ tnáhá-ndó sá xito mée-ndo ndacu-ndo ña, te cùu váha iní Yá Ndióxi, chi mee-gă sa náha-gá násá ndècu-o te ndùu vétú-ni iní-gá.

¹³ Te sá dúhá ndùu tnúhu càháⁿ-í te vá cání iní-ndó sá yühú cuiní-í sá nchòhó ndoho-ndo cùndecu-ndo te dava-gá-yu ngündecu váha-yu sá cuèndá-ndo. ¹⁴ Te vitna ndècu ndee iní-ndó nàcuáa ndacu-ndo chindee-ndo cue ñáyiú xiniñuhu, te nduu ñá túu ndècu ndee iní-ndó te cue ñáyiú-áⁿ chindee ñáhá-yu xii-ndo te nüu ndècu ndee iní-yu, te ducaⁿ te ni nchòhó ñá túu ná cumání xii-ndo te ni cué ñáyiú-áⁿ ñá túu ná cumání xií-yu. ¹⁵ Te ducaⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi nüu tutú Yá Ndióxi nüu càchí-xi: “Cue ñáyiú ío väi sá ni níhí ñá túu ní cùu sobrá xií-yu, te cue ñáyiú sacú ní níhí ñá túu ní cumání xií-yu”, duha càchí-xi nüu tutú-gá.

Té Títú ndihí cue téé cùndihí-dé

¹⁶ Te ndacáⁿ tähù-í nüu Yá Ndióxi chi mee-gă ní quide sá té Títú ío ñuhu iní ñáhá-dé xii-ndo dàtná ñuhu iní ñáhá-í xii-ndo. ¹⁷ Te yühú ní xáhaⁿ-í xii-dé sá quíxi coto ñaha-dé xii-ndo te ní sáha-dé tnúhu, te ñá díú mée-ni sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-í xii-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, chi mee-dé cùdii tnàhí iní-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo.

¹⁸ Te tendaha-ndí ⁱⁱn téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú quixi-dé ndihí té

Títú, te téé quixi ndihí té Títú-áⁿ cíú-dé ⁱⁱn téé ío váha càháⁿ cue ñáyiú xíndecu ichi Xítohó Jesucristú cuèndá-dé cuèndá sá ío váha quide-dé chiuⁿ Xítohó Jesucristú càháⁿ-dé tnúhu-gá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó. ¹⁹ Te cue ñáyiú xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ñá díú-ní sá càháⁿ váha-yu cuèndá-dé, chi tnàhá ní caxi ñáhá-yu xii-dé cuèndá sá cacrá cùu ndihí ñaha-dé xii-ndí chindee ñáhá-dé tacá sá cíú-xí ñáyiú ndàhú, te quide-ndí chiuⁿ-a cuendá ío cuu càhnu Yá Ndióxi, te cue ñáyiú cutnùní iní-yu sá nchòhó ni yùhu ni iní-ndó quide-ndo nchaa sá văha sá cíú-xí cué tnaha ñáyiú-ndo. ²⁰ Te cuiní-ndí sá vă càháⁿ cuèhé ñáyiú cuèndá nàcuáa quide-ndí ndihí sá ngautnáha sá cíú-xí cué tnaha ñáyiú-o, te ío väi cuu-xi. ²¹ Chi ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa càháⁿ váha Xítohó Jesucristú cuèndá-ndí, te quide tucu-ndí nàcuáa càháⁿ váha ñáyiú sá quidé văha-ndí.

²² Te tendaha tucu-ndí ingá tucu téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú quixi-dé ndihí cue téé úú quixi coto ñaha xii-ndo, te téé quixi ndihí-güedé-áⁿ ni cuu väi xito quide-dé nàcuáa cutnùní iní-ndí sá ío ndùcu ndee-dé quidé-dé sá văha, te vitna io-gá cuiní-dé cada-dé sá văha vitna quixi-dé nüu ndécu-ndo, chi cùtnuní ndáá iní-dé sá cíú-ndó cué ñáyiú quide váha. ²³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá té Títú cíú-dé ⁱⁱn téé cùndihí-í quidé-ndí chiuⁿ Xítohó Jesucristú, te tnàhá-dé cíú-dé ⁱⁱn téé xinu cuechi nüu-ndó càháⁿ-dé tnúhu-gá. Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo cuèndá cue téé úú quixi ndihí-dé, chi cue téé-áⁿ cíú-güedé cue téé tendaha cué ñáyiú xíndecu ichi Xítohó Jesucristú quixi coto ñaha xii-ndo. Te cue téé-áⁿ quidé-güedé nàcuáa càchí ñáyiú sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú. ²⁴ Te chí càdá sá cíú iní ndisa-ndo-güedé cuèndá ducaⁿ na cùtnuní iní nchaa dava-gá ñáyiú xíndecu ichi Xítohó Jesucristú sá ndáá ndisa ducaⁿ quide-ndo, te ducaⁿ cùtnuní iní-yu sá ndáá ndisa quide váha-ndo dàtná càháⁿ-ndí cuèndá-ndó sá quidé văha-ndo.

9

*Cuèndá sá ngăutnàha sá cùú-xí cuè ñáyiу
xǐndecu ichi Xítohó Jesucristú*

¹ Te cuèndá sá ngăutnàha sá cùú-xí cuè ñáyiу ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gá xíní ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo núú tutú-a nàcuáa cada-ndo, ² chi sa cùtnuní iní-í sá io cuìní-ndó chìndee-ndó-yu. Te ducaⁿ-ni io váha càháⁿ-í cuèndá-ndó núú ñáyiу xǐndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu dìstritú Macèdoniá, te xăhaⁿ-í xií-yu sá nchòhó ñáyiу xǐndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu dìstritú Acayá sa ní cuu ^{iiⁿ} cuía ducaⁿ cuìní-ndó càcáⁿ tnáhá-ndó sá cùú-xí cuè ñáyiу ndàhú ndécu ichi-gá. Te vài cue ñáyiу dìstritú Macèdoniá cuìní-yu cacáⁿ tnáhá-yu sá cùú-xí cuè ñáyiу ndàhú ndécu ichi Xítohó Jesucristú cuèndá sá ní níhí-yu tnúhu sá nchòhó io cuìní-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ³ Te cuèndá sá sání iní-ndó càda-ndo xiăⁿ tendaha-í cue téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú quixi-güedé núú ndécu-ndó cuèndá dàtúha ñaha-güedé xii-ndo, cuèndá sá vă quéé ndèhnde-í núú ñáyiу sá ní caháⁿ váha-í cuèndá-ndó, te ducaⁿ cùndecu túha ndisa-ndo dàtná sa ní caháⁿ-í núú-yu. ⁴ Chi na cuaháⁿ ndèe quixi-í ndihí ^{iiⁿ} úú cue ñáyiу dìstritú Macèdoniá núú ndécu-ndó te quiní-yu sá ñà túú ndècu túha-ndo, te cuahahaⁿ núú-í núú-yu sá ní caháⁿ váha-í cuèndá-ndó te núú ñá túú ndècu túha-ndo, te tnáhá-ndó cùcahaⁿ núú-ndó. ⁵ Te xiăⁿ núú ní sani iní-í sá văha-gá codonùu cue téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú quixi coto ñaha-güedé xii-ndo cuèndá chìndee ñaha-güedé tacá sá ní sani iní-ndó càcáⁿ tnáhá-ndó cuèndá sá cùndecu túha-xi, te cuu-xi dàtná ^{iiⁿ} tähú sá ní quene cuu iní méé-ndó càcáⁿ tnáhá-ndó sá cùú-xí cuè tnaha ñáyiу-ndo. Te ducaⁿ te vá yőo cani iní-xi quesàhá-yu sá nchühú ní quide yica-ndí ducaⁿ ní sacáⁿ tnáhá-ndó.

⁶ Te nchòhó sa xíní-ndó sá ñáyiу na chìhi vai tatá te vài niñí-yu cùu, te cue ñáyiу na chìhi sacú tatá te sacú niñí-yu cùu. Ducaⁿ sätnahá-xi cùu ñáyiу sacáⁿ tnáhá sá cùú-xí tnaha ñáyiú-yu. ⁷ Te ^{iiⁿ} ^{iiⁿ-ndo} càcáⁿ tnáhá-ndó nàcuáa quène cuu iní méé-ndó, te io váha cuu iní-ndó dùcaⁿ cada-ndo te vá càdá-ndó cuèndá-ni sá quídé yica ñaha ñáyiу xii-ndo, chi Yá Ndiökí cùu văha iní-gá núú

nchàa ñáyiу cùdíí iní sàcáⁿ tnáhá sá cùú-xí cuè tnaha ñáyiу-xi. ⁸ Te Yá Ndiökí ndacu-gá chìndee ñàha-gá xii-ndo nàcuáa cundecu váha-ndo, chi diu-gá cada te níhí-ndó nchàa núú sá xíní ñùhu-ndo cundecu ndihí-ndo, te ñá túú tnáhí-gá ná cumání xii-ndo, te mee-gá chìndee ñàha-gá xii-ndo níhí-ndó io vài cundecu ndihí-ndo cuendá ducaⁿ chìndee-ndo cue tnaha ñáyiу-ndo. ⁹ Te núú tutú Yá Ndiökí càchí-xi ^{iiⁿ} xichi: ^{iiⁿ} ñáyiу io vài sá ní sáñähá-yu xii ñáyiу ndàhú, te sá ní quide ñáyiу-áⁿ ní cuu-xi sá văha sá vă yőo cùnaa.

Duha càchí-xi núú tutú-gá. ¹⁰ Te mee Yá Ndiökí táxí-gá nchaa sá cùú tátá nchaa nchòhó ñáyiу xítu nándi sá xítu cuèndá cuu sá cùú nchito-ndo, te diu-gá cada te io vài sá níhí-ndó cùndecu ndihí-ndo, te ducaⁿ io-gá vài sá văha cada-ndo sá cùú-xí cuè tnaha ñáyiу-ndo. ¹¹ Te Yá Ndiökí taxi-gá vài núú sá cùndecu ndihí-ndo cuendá ducaⁿ ní yuhu ní iní-ndó vài cuáñaha-ndo sá cùú-xí tnáhá ñáyiу-ndo. Te cuèndá nchaa sá sàcáⁿ tnáhá-ndó quèheⁿ cuendá-ndí cuu xii tnáhá ñáyiу-ndo, te cue ñáyiу-áⁿ io ndacáⁿ tähú-yu núú Yá Ndiökí cuèndá sá dùcáⁿ sàcáⁿ tnáhá-ndó sá cùú-xí-yu. ¹² Te sá dùcáⁿ quide-ndo sacáⁿ tnáhá-ndó sá cùú-xí cuè ñáyiу cùu cuendá Yá Ndiökí, te ñáyiу-áⁿ ñà túú-gá ná cumání xií-yu, te io ndacáⁿ tähú-yu núú Yá Ndiökí sá dùcáⁿ quide-ndo. ¹³ Te ñáyiу-áⁿ cutnùní iní-yu sá nchòhó quídé-ndo sá sàndáá ndisa iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuèndá xiăⁿ te ñáyiу-áⁿ chiñuhú-yu Yá Ndiökí, te cuèndá sá dùcáⁿ ní yuhu ní iní-ndó sàcáⁿ tnáhá-ndó sá cùú-xí-yu ndihí sá cùú-xí nchàa dava-gá ñáyiу, te cachí-yu sá io càhnu cuu Yá Ndiökí. ¹⁴ Te ñáyiу-áⁿ càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiökí cuèndá-ndó, te io cuu váha iní ñáhá-yu xii-ndo cuèndá sá Yá Ndiökí chìndee ñaha-gá xii-ndo quide-ndo sá văha sá cùú-xí-yu ndihí dava-gá ñáyiу. ¹⁵ Te io ndacáⁿ tähú-ó núú Yá Ndiökí cuèndá sá ní taxi-gá sá io váha ndècu ndihí-o, te ní ñà cùtnùní iní-ó năsa cunduu tnúhu càháⁿ-ó cuèndá sá văha ní taxi-gá.

10

*Té Päblú ndécú ndih-i-dé tnúhu ndee iní sá
càhá-n-dé tnúhu Xítohó Jesucristú*

¹ Te Xítohó Jesucristú ío càhnu iní-gá, te cùndahú iní ñahá-gá xii-o chìndee ñaha gá, n úu xíá-n yúhú té Päblú ducaⁿ quide-í càháⁿ ndàhú-í n úu-ndo n àcuáa cada-ndo. Te dava-ndo càchí-ndo sá yúhú ío ndàhú iní-òré ndécú ndih-i ñaha-í xii-ndo, te òré ñá túú ndècu ndih-i ñaha-í xii-ndo te ío ñiiⁿ cà-í. ² Te càháⁿ ndàhú-í n úu-ndo sá càdá-ndo n àcuáa vá càháⁿ ñiiⁿ-í n úu-ndo òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuiní-í sá ndih-i tnúhu ñiiⁿ iní-xi càháⁿ ndih-i cue ñayiu càchí sá ñiiⁿ-ni cuu-í ndih-i cue ñayiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú. ³ Te nchuhú cuu-ndí cue téé ñuyíú-a, dico ndùcu ndee-ndí quidé-ndí n àcuáa ndàcu-ndí dáquèe tihú-ndí nchaa sá cuèhé sá dühá, dico ñá díu mée-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, ⁴ te ni ñiiⁿ sá ío ñuyíú-a ñá túú chìndee ñaha-xi, chi mee Yá Ndioxí chìndee ñaha-gá xii-ndí dáquèe tihú duuⁿ-ndí nchaa n úu sá cuèhé sá dühá. ⁵ Te xíá-n n úu nih-i-ndí tnúhu càháⁿ-ndí sàd-i-ndí yuhu cue ñayiu càháⁿ tnúhu sá ñá túú cuu váha iní Yá Ndioxí, ñayiu xíquide n ínu mee-xi càchí sá ñá túú nàndih-i tnúhu-gá. Te quide-ndí sá ñayiu-áⁿ quindáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú. ⁶ Te nchuhú sa ndècu túha-ndí sá dáquètihú-ndí cue ñayiu ñá túú cuiní cada n àcuáa cuiní Xítohó Jesucristú, dico díhna-gá xíní ñuhu-xi sá ncháá nchòhó ñayiu cuiní cada n àcuáa cuiní-gá cundáá-ndó.

⁷ Te nchòhó n àcuáa ndùu sá ndéhé-ndó te ducaⁿ sàni iní-ndó, dico vá dúcáⁿ càni iní-ndó cuèndá-ndí. Chi n úu cuiní n dàá iní-ndó sá cuu-ndó cuèndá Xítohó Jesucristú, te diu-ni ducaⁿ tihú-ndó càni iní-ndó cuèndá-ndí tucu. ⁸ Te Xítohó Jesucristú n í taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndih-i-ndí sá dánèhé ñahá-ndí xii-ndo n àcuáa cuita cuehnu nihnu-ndo iichi-gá quihíⁿ, te ñá díu sá dánèhé ñahá-ndí xii-ndo n àcuáa cuita nihnu-ndo, te cuéi na chido-gá-í càháⁿ-í cada n ínu-í mée-í cuèndá tnúhu ndee iní n í taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndih-i-ndí, dico vá cùcàhaⁿ n úu-í chi càháⁿ ndáá-í. ⁹ Te ñá túú cuiní-í sá nchòhó cani iní-ndó sá yúhú dàyuhú ñahá-í xii-ndo n àcuáa ndùu

tnúhu càháⁿ-í n úu tütú-í. ¹⁰ Te dava-ndo càchí-ndo sá ténaá ñahá-í xii-ndo n úu tütú-í, te mee-ni tnúhu càhnu sá ío cùnuu cuu-xi, te càchí tucu-ndo sá òré ndécú ndih-i ñaha-í xii-ndo te ñá túú cà-í sá cuu-í ñiiⁿ téé cuu váha cuu dico iní-ndó, te càchí tucu-ndo sá ñá túú tnàhá iní-ndó n àcuáa quide-í òré dácuàha ñaha-í xii-ndo. ¹¹ Te nchòhó ñayiu ducaⁿ càháⁿ cada cuèndá váha-ndo sá dàtná-ni càháⁿ-ndí n úu tütú-ndí diu-ni ducaⁿ quide-ndí òré ndécú ndih-i ñaha-ndí xii-ndo.

¹² Te nchuhú, vá cuu tnàhí càháⁿ-ndí sá ñiiⁿ-ni cuu-ndí ndih-i cue ñayiu càháⁿ váha cuèndá mée-ixí, chi ñayiu-áⁿ sání iní-yu n á cuu sá vaha te quidé-yu te xíá-n càchí-yu sá ío váha quidé-yu, te càchí-yu sá quidé váha-gá-yu dàcúúxí tnàhá ñayiu-yu, te sá dúcáⁿ càháⁿ-yu te quidé-yu dàtná quidé cué ñayiu ñá túú tnàhí cuiní iní-xi. ¹³ Te dico nchuhú ñá túú xidó-ndí càháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí, chi càháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí dico n àcuáa ndùu chiuⁿ n í taxi Yá Ndioxí càháⁿ-ndí, chi mee-gá n í cachí-gá ndee není sáá-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá, te n í sáá-ndí ndéé ñuú-ndó càháⁿ-ndí tnúhu-gá. ¹⁴ Te vitna ndècu ndih-i-ndí tnúhu ndee iní sá tnàhá nchòhó cuu càháⁿ ndih-i ñaha-ndí xii-ndo, chi díhna-gá nchuhú n í quixi-ndí n í càháⁿ-ndí tnúhu Xítohó Jesucristú ñuú-ndó, tnúhu sá càháⁿ n àcuáa naníhí tähú-ó, ¹⁵ Te nchuhú ñá túú quide cahnu-ndí mée-ndí cuèndá chiuⁿ quide dava-gá-güedé quesaha-ndí sá chíúⁿ mée-ndí cuu-ixí. Te cuiní-ndí sá nchòhó cuita quindáá-gá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ te nihí-gá-ndí n àcuáa cada-ndí chiuⁿ-gá nchaa dava-gá xichi n úu n í cachí-gá cada-ndí chiuⁿ-gá. ¹⁶ Chi càháⁿ-ndí tnúhu-gá tnúhu sá càháⁿ n àcuáa naníhí tähú-ó, te yáha-gá-ndí ñuú-ndó quihíⁿ-ndí nchaa dava-gá xichi càháⁿ-ndí, te vá cädá càhnu-ndí mée-ndí cuèndá chiuⁿ sá n í quide dava-gá-güedé.

¹⁷ Te cue ñayiu cuiní cada càhnu mee-xi te vá dúcáⁿ càdá-yu, chi mee Xítohó Jesucristú n á càda cahnú-yu-gá. ¹⁸ Te nchaa ñayiu na càháⁿ váha Xítohó Jesucristú cuèndá-yu, ñayiu-áⁿ cùdúu-yu n úu-gá, te ñá túú cuiní-í sá nchòhó cuiní-í sá càháⁿ

váha-yu cuèndá méé-yu.

11

Cuèndá té Päblú ndihí cuèndá cue téé cächí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiökí te ñá ndáá

¹ Te cuinní-í sá nchòhó cada ndee iní-ndó cündedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í, chi cáháⁿ-í dàtná càháⁿ cue ñáyiu ñá túú cùtnuní iní-xi, te cuëi násá-gá ná cünduu tnúhu cáháⁿ-í dico chí cädá ndée iní cundedóho-ndo. ² Chi yúhú io ñúhu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná ñúhú iní ñáhá mée Yá Ndiökí xii-o, te ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó nüu xiäⁿ ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi-gá vitna, te sá dúcáⁿ ní quide-í te cada iní-ndó sá yúhú cùù-í dàtná ^{iiⁿ téé xíca ndáhú te nchòhó cùú-ndó dàtná ^{iiⁿ xíchí cuéchí, te Xítohó Jesucristú cùú-gă dàtná ^{iiⁿ téé tnándaha ndihí xíchí cuéchí-äⁿ. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi na sàá nduu te yúhú na càni cuendá ñáhà-í xii-ndo nüu Xítohó Jesucristú, te cuu-ndo ñáyiu vá cùndecu tnahí-gá cuéchí-xi. ³ Te yùhú-í sá sàcuíhná dandàhú ñáhá-xí xii-ndo vá cání-gă iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo nì yuhu ní iní-ndó ìchi Xítohó Jesucristú dàtná nchicúⁿ nihnu-ndo vitna. Te yùhú-í ná yáha-ndo dàtná ní yáha tá Èvá, chi sàcuíhná ní nduu-xi cóó ní dàndàhú ñáhá-xí xii-xi, chi sàcuíhná-äⁿ io váha ní xito-xi nàcuáa ní quide-xi ní dàndàhú-xi tá Èvá-är. ⁴ Te nchòhó, quídé ndée iní-ndó sàcündedóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ cue téé càháⁿ ingá núú tnúhu cuèndá Jésus tnúhu sá ñá túú dànehé ñáhá-ndí xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñáhá-güedé xii-ndo cuèndá ingá espíritú, te ñá díú cuèndá Espíritú Yá Ndiökí sá ní ngúndecu ndihí-ndo dànehé ñáhá-güedé xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñáhá-güedé xii-ndo ingá núú tnúhu sá càchí-güedé càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ndó, te ñá díú nàcuáa ndùu tnúhu sá ni sàndáá iní-ndó cuèndá naníhí tàhú-ndó càháⁿ-güedé. ⁵ Te cue téé ducaⁿ càháⁿ-áⁿ càchí-güedé sá Yá Ndiökí ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xícá cùu-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá te io cùnuu-güedé, dico ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá. Te yúhú cùtnuní iní-í sá cuè téé-äⁿ ñá túú cùnuu-güedé dàtná cùnuu yúhú. ⁶ Te cuëi ñá túú càháⁿ-í dàtná càháⁿ cue téé io váha sàá}}}

díquí-xi dico ío váha cùtnuní iní-í cuèndá nchaa sá dácuàha-í, te yúhú sa quide-í nàcuáa cutnuní iní-ndó sá io váha cùtnuní iní-í nàcuáa ndùu nchaa tnúhu càháⁿ.

⁷ Te cudana te sàni iní-ndó sá yúhú ñá túú ní quide váha-í sá ní quide-í méé-í dàtná ^{iiⁿ téé io ndàhú iní-xi, chi ñá túú ní xícáⁿ-í yáhu-í núú-ndó cuèndá sá ní cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndiökí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó núú-ndó. ⁸ Te ní queheⁿ-í díhúⁿ ní taxi dava-gá cue ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te díhúⁿ-äⁿ ní dàndóñúhu-í ní saanⁿ-í nchaa sá ní xini ñúhu-í cùtnahá ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó. ⁹ Te cùtnahá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo te áma ní xóo cumáni sá xíní ñúhu-í, te ñá túú ná ní xícáⁿ-í núú ní ^{iiⁿ-ndo. Chi cue ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu dìstritú Macèdoniá ní quixí-yu ní taxí-yu sá cùmáni xii-í, te ñá túú tnahí ni dàsatú iní ñáhà-í xii-ndo cäcäⁿ-í núú-ndó nüu ná cùu sá xíní ñúhu-í, te diu-ni duha càháⁿ váha-í cuèndá-í te ní ^{iiⁿ cue ñáyiu dìstritú Acayá vá níhí-yu tnúhu cùñahá-yu xii-í cuèndá cadí-yu yuhu-í. Te mee Xítohó Jesucristú náhá-gă sá ndàá càháⁿ-í dàtná càháⁿ ndáá méé-gă. ¹¹ Te cudana te sàni iní-ndó sá sà dúhá càháⁿ-í te ñá túú cùu iní ñáhà-í xii-ndo, dico ñáhá chi mee Yá Ndiökí náhá-gă sá yúhú io cùu iní ñáhà-í xii-ndo.}}}

¹² Te nàcuáa-ni ta quide-í véxi te diu-ni ducaⁿ càda-í cuèndá sá cuè téé cuinní cada nínu mee-xi càchí sá ^{iiⁿ-ni cuu ndihí ñaha-güedé xii-í vá níhí-güedé tnúhu càháⁿ-güedé cachí-güedé sá ^{iiⁿ-ni chiuⁿ quide ndihí ñaha-güedé xii-í. ¹³ Te cue téé-áⁿ càchí-güedé sá Yá Ndiökí ní tendaha ñàha-gá xii-güedé xícá cùu-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá dico ñá ndàá, chi mee-ni dàndahú-güedé ñáyiu ndihí tnúhu càháⁿ-güedé, te quide-güedé dàtná quidé cuè téé càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú dico ñá ndàá sá cùu-güedé cue téé càháⁿ tnúhu-gá. ¹⁴ Te vá cùñuhu-o sá dúcáⁿ quide cue téé-áⁿ, chi mee sàcuíhná quídé-xí sá cùu-xí dàtná ^{iiⁿ espíritú xínú cuéchí núú io váha càa ndecu Yá Ndiökí dico ñá ndàá sá xínú cuéchí-xi xiäⁿ. ¹⁵ Te xiäⁿ vá cùñuhu-o sá cuè téé xinu cuéchí núú-xi quide-güedé sá cùu-güedé cue téé quide váha chi ñá ndàá sá quidé váha-güedé chi dàndahú-güedé ñáyiu. Te nàcuáa ndùu nchaa sá quidé-güedé te}}}

ducaⁿ nàcháhu-güedé núú Yă Ndiōxí.

*Té Päblú ío ndòho-dé cuèndá sá cúú-dé téé
càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú*

16 Te yúhú càháⁿ tucu-í dôho-ndo să vă cání ìní-ndó să yúhú cùù-í ⁱⁱn tée càháⁿ lùcú càháⁿ duha, te núú dava-ndo dùcaⁿ sani iní-ndó dico chí cátá ndée iní cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í cuèndá ducaⁿ tnähá-í cada nínu-í méè-í. **17** Te vitna na càháⁿ-í dàtná càháⁿ ⁱⁱn tée ná túú cùtnuní iní-xi, chi tnúhu càháⁿ-í ná túú ⁱⁱn-ni cuu-xi ndihí tnúhu Xítohó Jesucristú, chi vitna càháⁿ-í nàcuáa cada nínu-í méè-í. **18** Te ío cuéhé náyiu quide nínu mee-xi cuèndá nchaa sá ío nuyíú-a te xiāⁿ núú tnähá-í cuiní-í cada nínu-í méè-í. **19** Chi cùtnuní sá nchòhó quide ndée iní-ndó sàcündedóho-ndo nchaa tnúhu càháⁿ cue tée càháⁿ lùcú càháⁿ duha, te ducaⁿ quide ndee iní-ndó sàcündedóho-ndo tnúhu càháⁿ-güedé chi càchí-ndó sá ío túha-ndo. **20** Te nchòhó, quide ndee iní-ndó tní-ndo nchaa tnúhu càháⁿ cue tée quide yica ñaha xii-ndo sá cúnú cuèchi-ndo núú-güedé, te xícáⁿ-güedé nándi sá xícáⁿ-güedé núú-ndó, te taxi tnuní ñähá-güedé xii-ndo, te quide-güedé sá ío cùnuu-güedé ndécú ndihí ñaha-güedé xii-ndo, te càniha-güedé xii-ndo, te cuéi nchaa xiāⁿ quide ñähá-güedé xii-ndo dico quide ndee-ni iní-ndó. **21** Te nchòhó càchí-ndó sá cùú-ndí cue tée ná túú ní cùyíi cada nándi sá cátá, te ndáá chi ná túú ⁱⁱn-ni cuu-ndí ndihí cue tée ducaⁿ xíquide.

Dico núu cue tée-áⁿ cùyíi-güedé quídé nínu-güedé méé-güedé, te tnähá-í cùyíi-í ducaⁿ càda-í. Te sá dúhá càháⁿ-í te càháⁿ-í dàtná ⁱⁱn tée ná túú cùtnuní iní-xi. **22** Te núu quide cahnu-güedé méé-güedé cuèndá sá càháⁿ-güedé tnúhu hèbreú, te yúhú tucu diú-ni tée càháⁿ tnúhu hèbreú cùù-í, àdi quide cahnu-güedé méé-güedé cuèndá sá cùú-güedé cue tée isràél, te yúhú tucu tnähá-í cùù-í tée isràél, àdi quide cahnu-güedé méé-güedé cuèndá sá cùú-güedé ñaní tnähá ndíi Àbrahám, te tnähá yúhú cùù-í ñaní tnähá ndíi Àbrahám tucu. **23** Àdi quide cahnu-güedé méé-güedé cuèndá sá sání ìní-güedé sá diú núú Xítohó Jesucristú xínú cuèchi-güedé, dico yúhú ío-gá xínú cuèchi ndisa-í núú-gá. Te sá

dúhá quide cahnu-í méè-í te càháⁿ-í dàtná ⁱⁱn tée ná túú cùtnuní iní-xi, te yúhú cùù-í ⁱⁱn tée ío-gá quidé chìuⁿ-gá dàcúúxí cuè tée-áⁿ, te vâi xito ní cuu càniha náyiu xii-í, te vâi xito ní cuu chìhi ñahá-yu vecaá xii-í, te vâi xito ní cuu căcu căcu cahni ñaha náyiu xii-í. **24** Te cue náyiu isràél ní canihá-yu xii-í úhúⁿ xito, te ndi tnähá ⁱⁱn ⁱⁱn xito ní canihá-yu ní dáquée-yu ócó sáhúⁿ cùmí ⁱⁱn sátá-í. **25** Te úní xito ní caniha tucu náyiu xii-í ndihí carrutí, te ⁱⁱn xito ní saha yúú ñahá-yu xii-í, te ní cuu úní xito quée naa bàrcú xití ndute òré sácuhuⁿ-í, te ⁱⁱn xito ío ní ndoho-í ní xíndecu-í ⁱⁱn nduu ⁱⁱn níú núú ndute làmár. **26** Te ío titní xichi ní cuu xíca cuu-í, te dava xichi ní căcu cuido ñaha ndute ñuhu xii-í, te dava xichi ní căcu duhu ñàdúhú nchaa ndachiuⁿ-í, te dava xichi ní căcu cada ñaha cuè náyiu cùu ndí mee-í ⁱⁱn sá cátá ñähá-yu xii-í, te diú-ni ducaⁿ ní căcu cada ñaha tucu cue náyiu ná túú cùu ndí mee-í ⁱⁱn sá cátá ñähá-yu xii-í ní cùu, te cuéi xití núú te cuéi xití yucu căcu căcu cada ñaha náyiu xii-í ⁱⁱn sá cátá ñähá-yu, te diú-ni ducaⁿ căcu căcu quiní-í tnúndóho oré ñuhú-í bàrcú cuáháⁿ núú ndute làmár. Te cue náyiu càchí sá ndécú ìchi Xítohó Jesucristú te ná ndàá căcu căcu cada ñähá-yu xii-í ⁱⁱn sá cátá ñähá-yu. **27** Te ío ndòho-í cuèndá chìuⁿ quide-í chi ío xàú-í, te ní cuu vâi xito ná túú xídi-í, te titní xito ní cuu xíhi víhi-í docó, te titní xito ní cuu yichí-í ndute, te titní xito ní cuu ná túú tnähí ná xéxi-í cuèndá chìuⁿ quide-í, te titní xito ní cuu ndòho-í sá víxiⁿ, te titní xito ní cuu ná túú níhí-í dóó cuihnu-í.

28 Te ná diú-ní xiāⁿ chi ⁱⁱn nduu ⁱⁱn nduu ío sàni iní-í cuèndá nchaa náyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú xíndecu nchaa xichi. **29** Te ndeda-ni càa náyiu ná túú níhí ndéé cùndecu ichi Xítohó Jesucristú, te ío cùndahú iní-í chi sànuu sá tnähá-í ná túú níhí ndéé-í cùndecu-í ichi-gá sá dùcán quidé-yu. Te núu ⁱⁱn náyiu quidé-yu sá ⁱⁱn nchohó náyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú quidé-ndó ⁱⁱn sá ñá túú tàú-ndó càda-ndo te vâi cùú vâha iní-í chi cudéé-í. **30** Te núu xíni ñuhu-xi sá cátá càhnu-í méè-í, te cuu ducaⁿ càda-í te càháⁿ-í mee-ni cuèndá nchaa sá quidé nàcuáa ná túú níhí ndéé yiquí cuñú-í. **31** Te Dútú Ndiōxí Yaá cùú Tâtá Xítohó Jesucristú

náhá-gă sá yúhú càháⁿ ndáá-í núú-ndó, te diu-gá tàú-gá cachí-ó sá io càhnu cuu-gá ní caa ní quíhíⁿ. ³² Te cútñàhá ní xíndecu-í ñuu Dàmascú te tée cùu gobiernú tée cùndihí tée yíndaha ñáyiu nàni Aretás ní taxi ndecu-dé cue tée ní xíndedí yuyèhe sá ñuhú dòco ñuu cuèndá òré quee-í te tnii ñaha-güedé xii-í ní cùu. ³³ Dico yúhú ní quéè-í iiⁿ xítí tídihi, te cue ñáyiu cùndihí ñaha xii-í ní queñuhu ñàhá-yu ndàa ventaná nchíi yíqui naha sá ñuhú dòco ñuu-áⁿ, te ducaⁿ te ní cácu-í ñá túú ní ndàcu-güedé tnii ñaha-güedé xii-í.

12

Té Páblú càháⁿ-dé sá io vii càa sá ní dánèhé núú ñáhá Xítohó Jesucristú xii-dé

¹ Te ñá túú ndéé nándihí-xi sá càháⁿ váha-o cuèndá méé-ó, dico vitna xini ñuhu-xi ducaⁿ cada-í chi càháⁿ-í nàcuáa ní quide ñaha Xítohó Jesucristú xii-í, chi ní quide-gá sá ní cutnùnì iní-í nàcuáa ndùu tnúhu-gá, te vái núú sá ní dánèhé núú ñáhá-gá xii-í. ² Te yúhú xini-í iiⁿ tée sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú, te sa ní cuu úxicúmí cuíá sá tée-áⁿ ní sáá-dé ndéé andiu cùu uní, te ñá túú xini-í te núú ndihí yíqui cùñú-dé ní sáá-dé àdi ñáhá, chi iiⁿdìi díi-ni Yá Ndiõxí náhá-gá te núú nása càa-dé ní sáá-dé. ³ Te yúhú càháⁿ ndáá-í cuèndá tée-áⁿ, dico dàtná ní cachí-í sá ñà túú xini-í te núú ndihí yíqui cùñú-dé ní sáá-dé andiu àdi ñáhá, chi mee Yá Ndiõxí náhá-gá te núú nása càa-dé ní sáá-dé. ⁴ Te tée-áⁿ ní sáá-dé iiⁿ xichi núú io váha càa andiu, te yàcán ní xíndedóho-dé tnúhu mee-ni sá cùu-xí cuèndá méé-dé, te tnúhu-áⁿ vă cùu tnàhí càháⁿ-dé núú ní iiⁿ ñáyiu. ⁵ Te yúhú quídé nínu-í tée-áⁿ, dico mee-í ñá túú càháⁿ váha-í cuèndá-í cuèndá cada nínu-í méé-í, chi càháⁿ-ni mee-ni cuèndá nchaa sá quídé nàcuáa ñá túú níhí ndéé yíqui cuñú-í. ⁶ Te núú díco yúhú cuiní-í te cuu càháⁿ váha-í cuèndá-í cuèndá cada nínu-í méé-í, te núú ducaⁿ na càháⁿ-í te ñá túú cùu-xí iiⁿ tnúhu neñuu càháⁿ-í, chi cùu-xí iiⁿ sá càháⁿ ndáá-í te núú na càháⁿ-í. Dico vă dúcáⁿ càda-í chi cuiní-í sá nchòhó cada cuèndá-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í ndihí nàcuáa quide-í, te ducaⁿ mèe-ndo càháⁿ-ndó te núú ná tée cùu-í, te ñá díú sá yúhú càháⁿ váha-í

cuèndá mèe-í cuèndá nchòhó cachí-ndó sá io cùnuu-í.

⁷ Te sá ní dánèhé núú ñáhá Xítohó Jesucristú xii-í cùu-xí sá xidó io váha, te cuèndá sá vă cáda càhnu-í mèe-í nüu xíⁿ Xítohó Jesucristú ní quide-gá duha ndòho yíqui cuñú-í vitna. Te sá dúcáⁿ quide ñaha-gá xii-í te xíⁿ sácuíhná ní níhí-xi ichi càhnu dandoho ñaha-xi xii-í. ⁸ Te ní cuu úní xito càháⁿ ndàhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ná cáda-gá nàcuáa vă ndohó-gá yíqui cùñú-í. ⁹ Dico mee-gá càchí-gá xii-í: “Yúhú io cùndahú iní ñáhá-í xii-n chindee ñaha-í, te ñá túú ná cùmání xii-n, te cùtnuní sá io-gá chindée-í cue ñáyiu ñá túú níhí ndéé cùndecu”, duha ní cachí-gá xii-í. Te xíⁿ nüu yúhú io cùdii iní-í sá ñà túú níhí ndéè-í ndécu-í, chi diu cuèndá xíⁿ Xítohó Jesucristú ñá túú dàña nihnu ñaha-gá xii-í chindée ñaha-gá. ¹⁰ Te xíⁿ nüu cùdii iní-í sá dúhá ñà túú níhí ndéè-í ndécu-í, te cùdii tucu iní-í cuèndá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ ñáyiu cuèndá-í, te cùdii iní-í cuèndá nchaa sá ndohò-í, te cùdii tucu iní-í cuèndá sá quídé ñaha ñáyiu xii-í, te cùdii tucu iní-í cuèndá nchaa dava-gá sá ndohò-í cuèndá Xítohó Jesucristú. Te òré ñá túú níhí ndéè-í te Xítohó Jesucristú chindée ñaha-gá xii-í níhí ndéè-í.

Té Páblú io sàni iní-dé cuèndá cue ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñùú Còrintú

¹¹ Te cùu-í dàtná iiⁿ tée ñá túú cùtnuní iní-xi sá dúhá càháⁿ váha-í cuèndá-í, te ducaⁿ quide-í chi mee-ndo quide-ndo sá dúcáⁿ càháⁿ-í, dico mee-ndo tàú-ndó càháⁿ váha-ndo cuèndá-í ní cùu. Te dava cue tée io quide cahnu-güedé méé-güedé, te càchí-güedé sá Xítohó Jesucristú ní táuchíuⁿ-gă sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá, dico yúhú cùnuu-gá-í dàcúúxí cuè tée-áⁿ cué ñá túú védana ná cùu-í ndécu-í ñuyíú-a. ¹² Te cútñàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo io ní quide càhnu iní-í nándi sá ní yáha-í ní quide-í chindee Xítohó Jesucristú sá cùu-xí-ndó. Te ní chindee ñaha-gá xii-í ní quide-í titní núú sá vă yöo tnàhí ndàcu cada te ní cuñúhu-ndo, te sá dúcáⁿ ní chindee ñaha-gá xii-í ní cutnùnì iní-ndó sá yúhú cùu ndisa-í iiⁿ tée ní cachí Xítohó Jesucristú sá càháⁿ-í tnúhu-gá. ¹³ Te yúhú iiⁿ-ni quide

ndihí ñaha-í xii-ndo ndihí nchaa dava-gá cue ñayiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te dícó-ni sá yúhú ñá túú ní cuiní-í taxi-ndo sá xíní ñuhu-í dàtná ní quide-í dava-gá-yu. Te núu ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ ní quide-í ñá túú ní cuiní-í chindee ñaha-ndo te chí cädá càhnu iní ñahá xii-í.

¹⁴ Te vitna sa ndècu túha-í sá quíxi-í núu ndécú-ndo, te sá quíxi coto ñaha tucu-í xii-ndo cùu-xi xito cuu úní sá quíxi-í, te cuiní-í sá vă dandihú-ndo iní-ndo ndùcu-ndo sá táxi-ndo cùu xii-í, chi ñá díú xiāⁿ ndèé iní-í chi mee-ndo ndèé iní-í quixi-í. Te duha càháⁿ chi nchòhó xiní-ndo sá cuè téé cùu tátá sñaaha-güedé sá cùu-xí cuè déhe-güedé te ñá díú cuè déhe-güedé sñaaha-güedé sá cùu-xí mée-güedé. ¹⁵ Te yúhú io váha cùu iní-í dandöñuhu-í sá ndécú ndihí-í nacuáa ndacu-í chindee ñaha-í xii-ndo cùndecu váha-ndo sá cùu-xí Yá Ndióxí chi io cùdii iní-í, te cuéi na cùu-í sá cuendá-ndo, chi io cùu iní ñahá-í xii-ndo, te sá dúcáⁿ cùu iní ñahá-í xii-ndo, te sànuu sá nchòhó ñá túú cùu iní ñahá càvih-ndo xii-í.

¹⁶ Te ñaha-ndo sá ñá túú ní dandihú-í iní-ndo ná taxi-ndo cùu xii-í, dico dava-ndo càchí-ndo sá io yáha ní xito-í nacuáa ní quide-í nacuáa ní dandahú ñahá-í xii-ndo.

¹⁷ Te chí càháⁿ te núu yúhú ní dandahú ñahá-í xii-ndo ndihí cue téé ní tendaha-í ní quixi coto ñaha xii-ndo. ¹⁸ Te ní càháⁿ ndahú-í núu té Titú ndihí núu ingá tucu té ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú ní quixi coto ñaha-güedé xii-ndo. Te nchòhó cùtnùnì iní-ndo sá té Titú ñá túú ní dandahú ñahá-dé xii-ndo, te ducaⁿ chi iiⁿ-ni sàni iní-ndí te iiⁿ-ni quide-ndí.

¹⁹ Te cudana te sàni iní-ndo sá sà dúhá càháⁿ-ndí te tàunihnu-ndí mée-ndí, dico ñá díú dùcaⁿ quee-xi tnúhu càháⁿ-ndí, chi càháⁿ-ndí nacuáa tàú-xi càháⁿ-ndí chi ndècu ndihí-ndí Xítohó Jesucristú, te mee Yá Ndióxí náhá ndahá-gá nacuáa ndùu tnúhu càháⁿ-ndí, te nchaa sá càháⁿ-ndí cùu-xí cuendá nchòhó cue ñayiu io cùu iní-ndí, te càháⁿ-ndí nacuáa cundecu váha-ndo ichi Xítohó Jesucristú. ²⁰ Te io sàni iní-í cuendá-ndo chi na cuaháⁿ te òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te ñá túú quide-ndo nacuáa cuu váha iní-í, te sá

dúcáⁿ te yúhú càháⁿ-í nacuáa vá cùu văha iní-ndo, te ducaⁿ io sàni iní-í cuendá-ndo chi na cuaháⁿ òré quexio-í te náá-ndo, àdi ndecu-ndo ichi cuédú iní, àdi cudéen núu tnahá-ndo, àdi ñá túú cùu iiⁿnuu-ndo ndecu-ndo, àdi càháⁿ cuéhé-ndo cuendá tnaha ñayiu-ndo núu chítú núu tacá, àdi satnuhu tnaha-ndo, àdi quide cahnu-ndo mee-ndo, àdi quide dusaⁿ dóho tnaha-ndo.

²¹ Te io sàni iní-í cuendá-ndo chi na cuaháⁿ òré quixi-í, te Yá Ndióxí cada-gá te cucahaⁿ núu-í sá cuendá-ndo, te io ndihú iní-í cuendá-ndo te núu vátá dáñá-gă-ndo nchaa sá cuéhé sá dúhá ní ngüíta-ndo quide-ndo ndéé sanduu, te vâi-ndo ní ngüíta-ndo dùcaⁿ quide-ndo, chi ndècu-ndo ichi díí iní te nándi-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo, te ducaⁿ io ndihú iní-í te núu vátá dáñá-gă-ndo nchaa xiaⁿ.

13

Tnúhu ndéé núu ní ndihí-ná

¹ Te sá quíxi-í vitna núu ndécú-ndo cùu-xi xito cuu úní sá quíxi coto ñaha-í xii-ndo. Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá òré cundáá cuéchi-ndo te canehe núu üú àdi úní ñayiu càháⁿ ndáá nacuáa ndùu cuéchi-ndo. ² Te yúhú sa ní càháⁿ-í dóho-ndo cùtnahá ní quixi-í ní quixi coto ñaha-í xii-ndo xito cuu úu, te díu-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-í dóho-ndo vitna vátá quíxi tucu-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó ñayiu ní cunduu ní ngüíta quide nchaa sá cuéhé sá dúhá, tenáá ñahá-í xii-ndo òré quexio-í te núu vátá dáñá-gă-ndo nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo te tnahá nchaa dava-gá-ndo tênaá ñahá-í xii-ndo. ³ Te nchòhó cuiní-ndo quiní-ndo núu ndáá sá quidé-í núu Xítohó Jesucristú càháⁿ-í yuhu-gá, dico dàvá-áⁿ cutnùnì ndáá iní-ndo. Te Xítohó Jesucristú quidé-gă nacuáa cutnùnì iní-ndo sá io càhnu cuu-gá te ñá túú quide-gá dàtná quidé iiⁿ ñayiu ñá túú nihí ndéé cundecu. ⁴ Te Xítohó Jesucristú ní ndoho-gá dàtná iiⁿ ñayiu ñá túú nihí ndéé cundecu, chi ní sahni ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí dico mee Yá Ndióxí ní quide-gá ní nihí ndéé Xítohó Jesucristú ní ndoto-gá ndécú-gă vitna, te tnahá nchuhu tucu ducaⁿ yáha-ndí ñá túú nihí ndéé-ndí cundecu-ndí, dico

mee Yă Ndiōxí chíndée ñaha-gá xii-ndí níhí ndéé-ndí ndécú-ndí cuéndá sá ndécú ndíhi-ndí Xítohó Jesucristú, te xiān nuu ndàcu-ndí quídé-ndí nàcuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xí-ndó.

⁵ Te chí cádá cuéndá váha te núu ndisa sá sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, te núu ndáá sá ndécú-ndó ìchi-gá te cùtnuní iní-ndó sá ndécú-ndó ndíhi-gá. ⁶ Te cuìní-ndí sá nchòhó cutnùní ndáá iní-ndó sá nchúhú ndécú ndíhi ndisa-ndí Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchúhú càháⁿ ndíhi-ndí Yă Ndiōxí cuéndá-ndó cuéndá sá vă cádá-ndó nì iiⁿ sá cuéhé sá dúhá, te vá cání iní-ndó sá sà dúcáⁿ càháⁿ ndíhi-ndí-gá cuéndá-ndó, te cuìní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó sá nchúhú ío ndècu yíñuhu-ndí nūú-gă, te ñahá chi càháⁿ ndíhi-ndí-gá cuéndá-ndó chi cuìní-ndí sá nchòhó cada váha-ndo cùndecu-ndo cuéi sàni iní-ndó sá nchúhú cùú-ndí cue téé ñá túú ndècu yíñuhu nūú-gă. ⁸ Te nchúhú mee-ni càháⁿ váha-ndí cuéndá tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiōxí, te ñá túú càháⁿ-ndí iiⁿ tnúhu sá ñà túú tàú-xi càháⁿ-ndí cuéndá tnúhu-áⁿ. ⁹ Te cùdjj iní-ndí sá ñà túú-gă xíní ñùhu-xi cada-ndí nàcuáa níhí ndéé-ndí tenàá ñahá-ndí xii-ndo càháⁿ-ndí dóho-ndo, chi nchòhó sa ní níhí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. Te nchúhú càháⁿ ndíhi-ndí Yă Ndiōxí cuéndá-ndó cuéndá sá nchòhó cundáá-ndó cùndecu-ndo ñá túú-gă ná cumání-ndó nūú-gă. ¹⁰ Te xiān nuu duha ndùu nchaa tnúhu tèe-í nūú tutú-a daquixi-í ndaha-ndo vitna ñá túú ndècu ndíhi ñaha-í xii-ndo, cuéndá sá òré ná cùndecu ndíhi ñaha-í xii-ndo te vá ío níhí càháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndíhi-í, chi ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-í nàcuáa canu ichi ñaha-í xii-ndo cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíⁿ, te ñá díú cuéndá sá cánúlchi ñaha-í xii-ndo cuíta nihnu-ndo.

¹¹ Te vitna nchaa nchòhó ñayiu ndècu ndíhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ío quide ndee iní ñahá-ndí xii-ndo, te ío chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cundáá-ndó nūú Yă Ndiōxí cuéndá sá ñà túú tnàhí-gá ná cùmání-ndó nūú-gă, te ndee ndèe cada iní-ndó cùndecu-ndo, te chí cúú iiⁿnuu cùndecu ndíhi tnaha, te ducaⁿ te Yă Ndiōxí

cundecu ndíhi ñaha-gă xii-ndo chi ío cùu iní ñahá-gă xii-o, te diu-gá quídé-gă ío váha cùu iní-ó ndècu-o. ¹² Te ndíhi tnúhu yíñuhu chí cádá ndèe iní tnáhá. ¹³ Te nchaa ñayiu cùu cuéndá Yă Ndiōxí ndécú ìha quide ndee iní ñahá-yu xii-ndo.

¹⁴ Te xiçáⁿ táhú-ndí nūú Xítohó Jesucristú sá ío na chíndee chitúu ñaha-gă xii-ndo. Te mee Yă Ndiōxí ná cádá-gă nàcuáa cutnùní iní-ndó sá ío cùu iní ñahá-gă xii-ndo, te Espíritu-gá cundee cùu cahnu iní-ndó cùndecu-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĂBLÚ QUIHIn NDAHA ÑAYIU DISTRITÚ GÀLACIÁ

Té Păblú cädüha-dé tutú quíhIn ndaha nchaa ñayiu sàndáá iní ñahá xii Xítohó Jesucristú ndécú distritú Gàlaciá

¹ Te yúhú té Păblú ní tendaha ñaha Xítohó Jesucristú, ndihí Dútú Ndiökí véxi-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te diu Yá Ndiökí ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú Yaá ní xíhí ní cùu. Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñà díu ñayiu ñuyíú-a ni tèndaha ñaha xii-í véxi-í, te ni Yá Ndiökí te ni Xítohó Jesucristú ñá túú ní xähaⁿ-gá xii ⁱⁱn ñayiu quixí-yu cachí tnúhu-yu nàcuáa cada-í. ² Te yúhú té Păblú cädüha-í tutú-a ndihí nchaa dava-gá ñayiu ndècu ichi Yá Ndiökí ndécú ndihí-í iha cuèndá daquìxi-í ndaha nchòhó ñayiu sàndáá iní ñahá xii Xítohó Jesucristú ndécú distritú Gàlaciá. ³ Te xícán táhù-í núú Dútú Ndiökí, ndihí núú Xítohó Jesucristú sá io na chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndì nduú-gá ná cádá te io váha cuu iní-ndo cùndecu-ndo. ⁴ Te Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá sá cuèndá nchaa cuéchi nchoo cuè ñayiu ndècu ñuyíú-a. Te ducaⁿ ní quide-gá, chi cuìní-gá sá vă cùndècu-o ichi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ ní cuu, chi Dútú Ndiökí ducaⁿ ní cuiní-gá cunduu. ⁵ Te io chí ná ndàcán táhú-ó núú Yá Ndiökí cuèndá sá io càhnu cuu-gá, te diu-ni ducaⁿ càda-o ni caa ní quíhI! Te ducaⁿ na cùnduu.

Mee-ni tnúhu Xítohó Jesucristú cíú-xí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó

⁶ Te io cùñúhu-í cíú chi io ndihí ní dáñá-ndo ichi Yá Ndiökí. Te Yaá-áⁿ ní caháⁿ ñahá-gá xii-ndo, chi Xítohó Jesucristú io ní cundàhú iní ñahá-gá ní quide váha ñaha-gá xii-ndo, te vitna dàcuaha tucu-ndo ingá tnúhu, te càchí-ndo sá xiaⁿ dàcácu nihnu ñaha-xi xii-ndo núú ùhú núú ndàhú. ⁷ Dico ñahá, chi ñá túú-gá tnúhu sá dàcácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, Te dìcò-ni sá io ñayiu véxi dàticá nuu ñahá-yu xii-ndo dànehé ñahá-yu tnúhu sá dàcuña nihnu ñaha xii-ndo, chi tnúhu-áⁿ ñà túú cùu-xi

tnúhu Xítohó Jesucristú. ⁸ Te yúhú càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú, dico núu io ñayiu véxi dànehé ñahá xii-ndo ingá tnúhu sá ñà túú ní dànehé ñahá-í xii-ndo, te nchòhó cachí-ndo sá ñayiu-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndiökí sá dúcáⁿ quidé-yu. Te cuéi yúhú, te núu na dàma-í tnúhu dànehé ñahá-í xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndo sá nácháhu-í núú-gá te núu ducaⁿ na càda-í. Àdi te núu ⁱⁱn espíritú xínú cuéchi núú-gá véxi-xi càháⁿ-xi ingá tnúhu sá ñà túú ní dànehé ñahá-í xii-ndo nàcuáa naníhí tähú-ndo ñá, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndo sá nácháhu-xi núú Yá Ndiökí te núu ducaⁿ na càda-xi. ⁹ Te diu-ni duha sa ní dánèhé ñahá-í xii-ndo sá núu véxi ñayiu dànehé ñahá ingá tnúhu sá ñà túú ní dànehé ñahá-í xii-ndo nàcuáa naníhí tähú-ndo ñá, te cachí-ndo sá ñayiu-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndiökí sá dúcáⁿ quidé-yu, duha ní cachí-í xii-ndo.

¹⁰ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í chi nchòhó sa xiní-ndo sá yúhú cuìní-í sá Yá Ndiökí càháⁿ-gá sá quidé văha-í ndécù-í, te ñá díu sá ñayiu ñuyíú-a cachí-yu sá quidé văha-í, àdi sá io cùdii iní-yu nchaa nàcuáa quide-í ndécù-í. Te núu na càni iní-í cùdùu-í núú ñayiu ñuyíú-a, te ñá túú cùu-í téé xinú cuechi núú Xítohó Jesucristú te núu ducaⁿ na càda-í.

Nàcuáa ní cuu ní ngüíta té Păblú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiökí

¹¹⁻¹² Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá tnúhu sá dánèhé ñahá-í xii-ndo nàcuáa naníhí tähú-ndo cùu-xi tnúhu sá ní cachí tnúhu mee Xítohó Jesucristú xii-í, te ñá díu ⁱⁱn ñayiu ñuyíú-a ni càhu iní-yu tnúhu-áⁿ, àdi danehé ñahá-yu xii-í, chi mee Xítohó Jesucristú ní dánèhé ñahá-gá.

¹³ Te nchòhó sa nìhí-ndo tnúhu nàcuáa ní xóo cada-í cùtnähá nchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa dàcuaha ñayiu cùu ndi mee-í ñayiu isràél ní cùu. Te dàvá-áⁿ io ní xóo cuu úhú iní-í nchaa ñayiu ndècu ichi Yá Ndiökí, te nándi sá ní xóo cada-í-yu, te ní cuiní-í danàa-í-yu ní cùu. ¹⁴ Te yúhú io-gá ní xóo quene càva-í ní xóo dacuàha-í nchaa sá dàcuàha ñayiu cùu ndi mee-í dàcúúxí ñayiu ⁱⁱn-ni cuíà-í ndihí-í-yu ní cùu, te io-gá ní xóo cuiní-í cada ndáá-í canchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní dánèhé ñahá cué ñaní tnahá-í ní xíndecu ndéé sanaha ní

cùu. ¹⁵ Te ndéé cútñàhá vátá cacrú-gă-í Yă Ndiõxí sa nèhe váha ñaha-gă xii-í cuéndá sá càháⁿ-í tnúhu-gá, núu xíäⁿ ni caháⁿ ñahá-gă xii-í quídè-í chìuⁿ-gá vitna, te sá dúcáⁿ ni quide-gá te ío váha ni quide ñaha-gă xii-í. ¹⁶ Te òré ni caháⁿ ñahá Yă Ndiõxí xii-í te ni cachí tnúhu-gá cuéndá Déhe-gá Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ ni quide Yă Ndiõxí cuéndá sá cuiní-gá sá cüñaha-í xii ñayiu ñá túu cùu ñayiu isràél cuéndá Yaá cùu Dëhe-gá. Te cútñàhá ni caháⁿ ñahá Yă Ndiõxí xii-í, te vá yöö ⁱⁱn dìi núu-xi ni ndùcu tnúhu-í nàcuáa cada-í. ¹⁷ Te ni ñà túu ni säháⁿ-í ñuu Jerusàlén nducu tnúhu-í núu cué tée díhna nuu ni tendaha Xítohó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá nüu nasa cada-í, chi ndihí-ni ni säháⁿ-í distrítu Árabiá ni xíndecu tnaa-í te dàtnùní cuánuhú tucu-í ñuu Dàmascú.

¹⁸ Te núu ùní cuiá sá ni caháⁿ ñahá Yă Ndiõxí xii-í, te ni säháⁿ tucu-í ñuu Jerusàlén ni caháⁿ ndihí-í té Pèlú, te ni xíndecu-í ndihí-dé sáhúⁿ nduu. ¹⁹ Te tnàhá té Jàcóbó ñaní Xítohó Jesucristú ni caháⁿ ndihí-í. Te ñá túu ni xìní-í dava-gá cue tée ni tendaha Xítohó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá. ²⁰ Te Yă Ndiõxí ndéhé ndíi ndehe caxi-gá sá ncháá tnúhu tée-í núu tutú-a sá cùu-xí-ndó cùu-xi ⁱⁱn sá ndaa.

²¹ Te sátá ni säháⁿ-í ñuu Jerusàlén, te dàtnùní ni säháⁿ-í distrítu Síriá, ndihí distrítu Cíliciá. ²² Te nchaa ñayiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu distrítu Jùdeá ñá túu xíní ñaháⁿ-yu xii-í ni cùu. ²³ Dico ni xoo níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa ni xoo cada-í, te ni cachí-yu: “Tée cùu úhú iní ñahá xii nchaa nchoo ñayiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-dé tnúhu-gá núu ñayiu cuéndá quíndáá iní ñaháⁿ-yu xii-gá, te diu-dé nándi sá quídé ñàha-dé, te cuiní-dé danàa ñaha-dé cuéndá sá vă cóo-gá ñayiu quíndáá iní ñahá xii-gá ni cùu”, duha ni cachí-yu cuéndá-í. ²⁴ Te ni ngüíta-yu ni cachí-yu sá io càhnu cuu Yă Ndiõxí cuéndá sá ñà túu-gá quídé-í dàtná ni xoo cada-í.

2

Té Päblú ni níhí tnahá-dé ndihí dava-gá cue tée càháⁿ tnúhu Yă Ndiõxí

¹ Te ni nútñahá úxícúmí cuiá sá ni säháⁿ-í ñuu Jerusàlén ni caháⁿ ndihí-í té Pèlú, te dàtnùní ndéca-í té Bëé ni säháⁿ, te tnahá

té Títú ni säháⁿ ndihí-ndí-dé. ² Te ni säháⁿ-í chi mee Yă Ndiõxí ni cachí-gá sá quihíⁿ-í. Te yàcáⁿ ni tacá mee-ni cué tée cùnuu. Te ni xáhaⁿ-í xii-güedé nàcuáa ndùu tnúhu dànehé-í ñayiu ñá túu cùu ñayiu isràél cuéndá naníhí tähú-yu. Te ducaⁿ ni quide-í cuéndá cuiní-í quiní-güedé nàcuáa ndùu chiuⁿ quide-í, chi nacuáháⁿ cachí-güedé sá ñá túu nàndíhi-xi. ³ Te té Títú tée ndècu ndihí-í chi ñá díu tée isràél cùu-dé, dico ñá túu ni quide yica-güedé cuáha-güedé sèná ñii-dé. ⁴ Te ñayiu càchí sá ndécu ichi Xítohó Jesucristú te ñá ndàá sá ndécu-yu ichi-gá, ñayiu-áⁿ ni chitnahá ñahá-yu xii-ndí cuéndá cuiní-yu quiní-yu nasa quide-ndí ndécu-ndí ichi Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ ni quidé-yu cuéndá sá nchuhú sa ni cacrú nihnu-ndí ñá túu-gá quídé-ndí nchaa nàcuáa ni caháⁿ ndí Moísés. Te cuiní-yu sá núcuíta saa tucu-ndí cada-ndí nchaa nàcuáa ni caháⁿ ndí nucúndecu-ndí dàtná ni xíndecu-ndí cútñàhá vátá cacrú nihnu-gá-ndí núu tnúhu-áⁿ ni cùu. ⁵ Te nchuhú ñá túu tnahá ni dàña-ndí méé-ndí dandahú ñahá-yu xii-ndí. Te ducaⁿ ni quide-ndí, chi cuiní-ndí sá ñà túu nágá tnúhu dácánuu ndihí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó ndècu ndihí-ndo.

⁶ Te ni ⁱⁱn tnúhu sá vátá quiní-gá-í ñá túu ni càchí tnúhu cue tée cùnuu núu ñayiu cada-í. Dico yúhú chi ñá túu ni quide cuéndá-í nüu cùnuu-güedé àdi ñá túu cùnuu-güedé, chi núu Yă Ndiõxí ⁱⁱn ni cùu-o nchaa-o. ⁷ Te ni cutnùní iní-güedé sá Yă Ndiõxí ni cachí-gá xii-í sá càháⁿ-í tnúhu-gá núu ñayiu ñá túu cùu ñayiu isràél datná ni quide-gá té Pèlú ni xáhaⁿ-gá càháⁿ-dé tnúhu-gá núu ñayiu isràél. ⁸ Te ducaⁿ ni cutnùní iní-güedé, chi diu-ni Yă Ndiõxí Yaá chíndée ñaha xii té Pèlú càháⁿ-dé tnúhu-gá núu ñayiu isràél, diu-ni Yaá-áⁿ chíndée ñaha-gá xii-í càháⁿ-í tnúhu-gá núu ñayiu ñá túu cùu ñayiu isràél.

⁹ Te té Jàcóbó, ndihí té Pèlú, ndihí té Juàá, cue tée io cùnuu-gá ni cutnùní iní-güedé sá Yă Ndiõxí io chìndee ñaha-gá xii-í quídè-í chìuⁿ-gá. Te ío váha ni caháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-í, ndihí té Bëé, te ni cuu ⁱⁱn nuu-ndí sá nchuhú quihíⁿ-ndí càháⁿ-ndí tnúhu Yă Ndiõxí núu nchaa ñayiu ñá túu

cùu ñáyiú isràél, te mee-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú isràél. ¹⁰ Te iiⁿ-ni tnúhu ní cáháⁿ-güedé dóho-ndí te ní cachí-güedé xii-ndí sá chíndée-ndí cue ñáyiú ndàhú, te sa ducaⁿ tnàhí sàni iní-ndí cada-ndí.

Té Päblú càháⁿ-dé dóho té Pèlú ñuu Antiòquiá

¹¹ Te cùtnàhá ní sáháⁿ té Pèlú ñuu Antiòquiá yàcáⁿ ní cáháⁿ-í dóho-dé, chi quide-dé iiⁿ sá ñà túú tàu-dé cada-dé ní cùu. ¹² Te quide váha-dé ní cùu chi xèxi-dé ndihí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, dico òré ní sáa iiⁿ üú ñáyiú cùndihí té Jàcóbó, te òré-áⁿ ñà túú-gă ní cuìní-dé caxi-dé ndihí ñáyiú-áⁿ. Te ducaⁿ ní quide-dé chi ní yùhú-dé cue ñáyiú nchicúⁿ nihnu quide nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés sá vă càháⁿ váha-yu cuèndá-dé. ¹³ Te tnàhá dava-gá ñáyiú isràél xìndecu ichi Yá Ndiòxí ñá túú quide váha-yu, chi quidé-yu dàtná quídé té Pèlú ní cùu, te ndéé tnàhá té Bèé ní ngüíta-dé ducaⁿ quide-dé ní cùu. ¹⁴ Te òré ní xiní-í sá ñà túú quide-güedé ndihí-yu nacuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te núú nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú: “Yòhó cùú-n tée isràél, te ñá túú quide-n nchaa nacuáa quide ñáyiú isràél, chi quide-ni-n datná quídé nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te núú ducaⁿ quide-n, ¿te ná cuèndá dánèhé-n ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá cädä-yu nchaa nacuáa quide ñáyiú isràél?”, duha ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú.

Iiⁿ-ni nànñí tähú-ó ndihí ñáyiú isràél nüú na quìndáá iní-ó Xítohó Jesucristú ndihí-yu

¹⁵ Te yúhú ndihí té Pèlú cùú-ndí ñaní tnàhá ñáyiú isràél, te ñá túú ndècu-ndí ichi cuèhé ichi duha dàtná ndécu nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. ¹⁶ Te xiní-ó sá vă cùndècu-gá cuéchi-o nüú Yá Ndiòxí te núú na quìndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díú sá cánchicúⁿ nihnu-o cädä-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés. Te tnàhá dava nchuhú ñáyiú isràél sàndáá iní-ndí Xítohó Jesucristú, te xiáⁿ cùtnùní iní-ndí sá ñà túú-gă cuéchi-ndí ndécu nüú-gă, dico ñá díú sá ní cánchicúⁿ nihnu-ndí ní quide-ndí nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, chi cuèndá sá sàndáá iní-ndí Xítohó Jesucristú. Te vá yoo

iiⁿ cachí-ó sá ñà túú ndècu cuéchi-xi núú Yá Ndiòxí cuèndá sá nchicúⁿ nihnu-yu nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés.

¹⁷ Te núú cuìní-ó sá vă cùndècu cuéchi-o nüú Yá Ndiòxí cuèndá sá sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te xiáⁿ cùtnùní iní-ó sá ñà túú quide váha-o. ¡Te vá cùu tnàhí cani iní-ó sá Xítohó Jesucristú dánèhé ñahá-gă xii-o sá vă cädá váha-o cùndecu-o! ¹⁸ Te yúhú càchí-í sá vă cánchicúⁿ nihnu-gá-ó nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, dico núú vitna càchí-í sá xíní ñùhu-xi cada-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí ña, te ñá túú quide váha-í núú Yá Ndiòxí te núú ducaⁿ na cädä-í. ¹⁹ Te yúhú duuⁿ duuⁿ ní cutnùní iní-í sá vă ndácù-í cada-í nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés nüú xiáⁿ ní dáñà-í ñá túú-gă nchicúⁿ nihnu-í nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí cuèndá sá cuìní-í cùndecu-í sá cùú-xi Yá Ndiòxí. ²⁰ Te Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuèndá-í, dico dàtná tnúhu sá tnàhá-í ní xíhí ndihí-gá, chi ñá cùú-gă cada-í nchaa nacuáa sàni iní méè-í, chi Xítohó Jesucristú-ná ndécu ndihí ñaha-gá xii-í táxi tnùní ñahá-gă. Te vitna ndècu-í ñuyíú-a, te io sàndáá iní-í Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndiòxí, te chìndee ñaha-gá xii-í. Te diu-ni Xítohó Jesucristú io cùu iní ñahá-gă xii-í nüú ní xíhí-gá núú cùrúxí sá cuèndá-í. ²¹ Te vitna ñá túú dàquee tihú-í sá văha ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii-í, chi núú ni ndàcu-o vă cùndècu cuéchi-o nüú Yá Ndiòxí cuèndá sá nchicúⁿ nihnu-o quide-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ní cùu ña, te àuⁿ nă cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú ní cùu te núú ducaⁿ.

3

Vá dáñá ndéé-ó quìndáá iní-ó tnúhu Xítohó Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáyiú distrítu Gàlaciá, ñáyiú sa xìndecu ichi Xítohó Jesucristú, ¿ná cuèndá io ñii iní-ndó ñă cuìní-ndó tnii-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-gá?, ¿te yoo ní dádáhu ndodo iní ñahá xii-ndo nüú ducaⁿ quide-ndo? Te nàha-ndo sá io váha ní dánèhé ñahá-ndí xii-ndo nacuáa ní cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú. ² Te vitna càháⁿ-ndó nüú sá nchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ní níhí-ndó Espíritu Yá Ndiòxí ndécu ndihí-ndo, àdi sá ni sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú sá ní dánèhé ñahá-ndí xii-ndo ní níhí-ndó

Espíritú-gá ndécú ndìhi-ndo. ³ Te nchòhó ío nií díquí-ndó chi Espíritú Yá Ndiòxí tá quide váha ñaha-xi xii-ndo cuaháⁿ ni cùu. ¿Te náa vitna mee-ná-ndo cuiní-ndó càda-ndo nacuáa ta quide ñaha Espíritú-gá cuaháⁿ xii-ndo ni cùu-áⁿ? ⁴ Te sàni iiⁿ sani úu iní-i cuéndá-ndó sá àuⁿ ná cuu nándi yáha-ndo ndècu-ndo ichi Yá Ndiòxí. ⁵ Te xiní-ndó sá Yá Ndiòxí ní taxi-gá Espíritú-gá ní ngúndecu ndìhi-ndo, te ní quide-gá sá vă yoo tnàhí ndàcu cada núu-ndó ní xiní-ndó. Te ducaⁿ ní quide-gá, chi ní sàndáá iní-ndó-gă, dico ñá díú cuéndá nchaa nàcuáa ní cachí ndí Moisés cada ñáyiu ducaⁿ ní quide-gá.

⁶ Te ndíi Àbrahám ducaⁿ io ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiòxí, núu xiäⁿ ní cachí-gá sá ní cudìu ndíi núu-gă sá dúcáⁿ ní quide ndíi. ⁷ Te càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí dàtná ní sàndáá iní ñáhá ndíi Àbrahám xii-gá, ñáyiu-áⁿ iiⁿ-ni cùu-yu ndìhi ndíi núu-gă. ⁸ Te núu tutú Yá Ndiòxí ní ngódó tnùni tnúhu váha, tnúhu sá ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi Àbrahám, te duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi: “Nchaa ñáyiu níhií ñuyíú cada váha-í-yu sá cuéndá-n”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi. Te sá dúcáⁿ ní ngódó tnùni núu tutú Yá Ndiòxí ndéé dàvá-áⁿ, te xiäⁿ cùtnùni sá sàa nduu, te cue ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél vá cùndècu-gá cuéchi-yu núu-gă te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁹ Te xiäⁿ núu nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí cada váha ñaha-gă xii-yu dàtná ní quide váha-gá ndíi Àbrahám, chi ndíi-áⁿ ducaⁿ ní sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gá.

¹⁰ Te nchaa ñáyiu cuiní cada nchaa nàcuáa ní caháⁿ ndíi Moisés cuéndá sá cuiní-yu sá vă cùndècu-gá cuéchi-yu núu Yá Ndiòxí, ñáyiu-áⁿ daña níhnu ñaha-gá xií-yu, chi vă ndácü-yu cadá-yu nàcuáa sàni iní-yu, te ducaⁿ càda-gá chi quèe ndáá-xi nàcuáa caháⁿ-xi núu tutú-gá núu càchí-xi sá ncháá ñáyiu ñá túu quide nchaandi tûhú nàcuáa ní caháⁿ ndíi Moisés te daña níhnu ñaha-gá xií-yu. ¹¹ Te núu na cànchicúⁿ níhnu-ni-o càda-o nacuáa ní caháⁿ ndíi Moisés, te ñá túu védana chìndee ñaha-xi xii-o nacuáa vá cùndècu-gá cuéchi-o núu Yá Ndiòxí. Te ndáá chi núu tutú-gá càchí-xi sá ncháá ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiu ñá túu-gá cuéchi-xi ndècu io váha ndècu-yu núu-gă.

¹² Te núu dìcó io ñáyiu quide nchaandi tûhú nàcuáa ní caháⁿ ndíi Moisés ñá, te ñá túu xini ñuhu-xi quindáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú, chi núu tutú Yá Ndiòxí càchí-xi sá núu dìcó io ñáyiu ndacu cada nchaa nàcuáa ní caháⁿ ndíi Moisés ñá, te cundecu váha-yu núu Yá Ndiòxí.

¹³ Te tnúhu ní chídó tnùni ndíi Moisés càchí-xi sá io ndècu cuéchi-o núu Yá Ndiòxí cuéndá sá ñá ndácú-ó càda-o nchaa nacuáa ní caháⁿ ndíi, te cuéndá xiäⁿ tá dàña níhnu ñaha-gá xii-o cuaháⁿ. Dico Xítohó Jesucristú ní xido-gá nchaa cuéchi-o cuéndá sá vă dáñá níhnu ñaha-gá Yá Ndiòxí xii-o. Te càchí-xi núu tutú Yá Ndiòxí: “Iiⁿ téé na càta caa-güedé iiⁿ yutnu, te téé-áⁿ cùu-dé téé dàña níhnu ñaha Yá Ndiòxí”, duha càchí-xi núu tutú-gá. ¹⁴ Te ducaⁿ ní yáha Xítohó Jesucristú, chi cuiní Yá Ndiòxí sá ndùu tâhú nchaa ñáyiu ñá túu cùu ñáyiu isràél cundecu váha-yu dàtná ní nduu tâhú ndíi Àbrahám ndécú váha ndíi. Te ducaⁿ ní yáha-gá cuéndá nchaa nchoo ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá ngúndecu ndìhi-o Espíritu Yá Ndiòxí sá ní cachí méé-gá taxi-gá.

Nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada-gá

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Yá Ndiòxí na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide cue ñáyiu ñuyíú-a cuéndá tecú tnùni-gá-ndó nàcuáa quide Yá Ndiòxí. Chi ñáyiu-áⁿ oré cuiní-yu cadá-yu iiⁿ sá càdá-yu, te díhna-gá ndátnühu-yu te oré cùu iiⁿnuú-yu, te sáha firmá-yu iiⁿ tutú te tutú-áⁿ vă yoo iiⁿndacu caháⁿ sá vă nándíhi-gá-xi, te ni vă yoo-gá ndacu nágá tnúhu chido tnùni núu-xi. ¹⁶ Te ducaⁿ ní quide Yá Ndiòxí ndìhi ndíi Àbrahám, chi ní xáhaⁿ-gă xii ndíi nàcuáa cada-gá, te tnúhu-áⁿ cùu-xí cuéndá méé ndíi ndìhi cuéndá iiⁿ ñaní tnáhá ndíi cundecu ñuyíú-a ndéé cuéé-gá. Te núu tutú-gá càchí-xi sá tnúhu-áⁿ cùu-xí cuéndá iiⁿ-ni ñaní tnáhá ndíi te ñá díú cuéndá nchaa-yu. Te ñaní tnáhá ndíi téé cùu cuéndá tnúhu-áⁿ cùu Xítohó Jesucristú. ¹⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá Yá Ndiòxí ní quide ndáá duuⁿ-gá ndìhi ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá. Te sa ní cuu cùmí ciéndú ócó úxí cuíá sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi Àbrahám, te dàtnùni ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Moisés chido tnùni ndíi nàcuáa cada ñáyiu, te nchaa tnúhu ní chídó tnùni ndíi Moisés ñá túu dàquee tihú-xi

tnúhu sá ní xáhaⁿ Yă Ndiōxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá. ¹⁸ Te núu díco cuéndá nchaa tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moìsés ní nànihí tähú-ó ñá, te ñá túú-gă xíní ñùhu-xi cada cuendá-ó tnúhu ní xáhaⁿ Yă Ndiōxí xii ndíi Àbrahám cada-gá ní cùu te núu ducaⁿ. Te ndíi-áⁿ ní nanihí tähú ndíi chi ducaⁿ ní cachí Yă Ndiōxí cada ñaha-gă xii ndíi.

¹⁹ Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moìsés ní ngódó núu-xí nchicúⁿ nihnu ñáyiu cuéndá ducaⁿ cùtnuní iní-yu sá ndécu cuéchi-yu, te nchicúⁿ nihnu-ní-yu ndéé ní sáá nduu ní quexio Yaá cùú ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, chi Yaá-áⁿ ducaⁿ ní xáhaⁿ Yă Ndiōxí quixi-gá cada váha-gá nchaa ñáyiu. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moìsés, chi Yă Ndiōxí ní tendaha-gă cue espíritu xínú cuéchi núu-gă ní sáháⁿ-xi ní xítnúhu ñaha-xi xii ndíi nàcuáa danéhé ndíi ñáyiu. ²⁰ Te Yă Ndiōxí ñá túú ní caháⁿ-gá núu méé ñáyiu, chi ndíi Moìsés ní caháⁿ ndíi yuhu-gá núu-yu, dico cùtnáhá ní caháⁿ ndíi nchihí-gá ndíi Àbrahám chi núu méé núu ⁱⁱn ndíi nchihí-gá ní xáhaⁿ-gă xii ndíi nàcuáa cada-gá.

Nàcuáa ndíu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moìsés

²¹ Te nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moìsés, ndíhi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiōxí xii ndíi Àbrahám cada-gá, ñá túú dàquee tihú tnáhá-xí. Te núu díco nánihí tähú ñáyiu nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moìsés ñá te cudiú-yu núu-gă cuéndá-ni sá nchicúⁿ nihnu-yu nchaa nàcuáa ní caháⁿ ndíi ni cùu. ²² Te núu tutú Yă Ndiōxí cächí-xi: “Nchaa nchihí ñáyiu ndéco ñuyíú ndécu cuéchi-ndo”, duha cächí-xi. Te ducaⁿ caháⁿ-xi cuéndá quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te nanihí tähú-ó chi ducaⁿ ní cachí Yă Ndiōxí cada-gá.

²³ Te cùtnáhá vátá cùndècu ndíhi-gá-ó tnúhu Xítohó Jesucristú, te nchicúⁿ nihnu-o nchàa nacuáa ní caháⁿ ndíi Moìsés, te ní cutnùní iní-ó sá io ndéco cuéchi-o ni cùu. Te ducaⁿ-ni nchicúⁿ nihnu-o ndéé ní sáá nduu ní quexio Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te ní sándáá iní-ó-gă. ²⁴ Te nchaa tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moìsés ní sanu ichi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, te ducaⁿ-ni sànu ichi ñaha-xi xii-o ndéé ní sáá nduu ní quexio Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. Te ducaⁿ ní cuu cuéndá quíndáá iní-ó-gă,

te vá cùndècu-gá cuéchi-o núu Yă Ndiōxí. ²⁵ Te vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gă xíní ñùhu-xi canu ichi ñaha nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moìsés.

²⁶ Te vitna tnáhá nchaa nchihí-cúú-ndó děhe Yă Ndiōxí, chi ní sándáá iní-ndó Xítohó Jesucristú. ²⁷ Te nchihí-cúú-ndó sandute-ndo dàtná cächí-gá, te ndéco-ndo ndíhi-gá, te quide-ndo nchaa nacuáa ní caháⁿ-gá ndécu-ndo, te ío ndéco yñihu-ndo núu Yă Ndiōxí dàtná ndécu yñihu mee Xítohó Jesucristú. ²⁸ Te vitna ⁱⁱn-ni cùu-o nchaa-o ndecu-o ndíhi Xítohó Jesucristú cuéi cùu-o ñáyiu isràél àdi ñá túú cùu-o, te cuéi cùu-o ñáyiu ñá túú tnáhá dàñá quee núu chíúⁿ pàtróoⁿ-xi àdi cuu-o ñáyiu dàñá quéé núu chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, te cuéi téé te cuéi ñadíhi ⁱⁱn-ni cùu-o nchaa-o ndecu-o ndíhi Xítohó Jesucristú. ²⁹ Te nchihí-cúú-ndó ndécu ndíhi-ndo Xítohó Jesucristú, te cùu-ndo datná cue ñaní tnáhá ndíi Àbrahám, chi ní nduu tähú-ndó cùndecu váha-ndo núu Yă Ndiōxí dàtná ní nduu tähú ndíi-áⁿ ndécu váha ndíi núu-gă, te ducaⁿ chi mee-gă ducaⁿ ní cachí-gá cunduu.

4

¹ Te nchihí-cúí-ndó sá ⁱⁱn té lìhli chi vátá nágá cuáñaha tátá-dě cuu cuéndá-dě chi lìhli-dě, te ⁱⁱn-ni cùu-dě ndíhi téé xìnuechi, dico na sáá nduu cuéhnu-dě, te nduu tähú-dě nchaa sá ndécu ndíhi tátá-dě.

² Te xító-yu té lìhli-áⁿ sáhnú-dě ndéé sáá nduu ní cachí tátá-dě sá cuáñaha-dě sá ndúu tähú-dě. ³ Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchoo, chi nchicúⁿ nihnu-o nchàa nacuáa ní caháⁿ cue téé ní xíndecu ndéé sanaha ni cùu. ⁴ Te ní sáá nduu ní quide Yă Ndiōxí dàtná ní cachí-gá, te ní tendaha-gă Déhe-gá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a, ní dácacu ñáha ⁱⁱn ñadíhi te ní cuu-gá ñáyiu, te ní quide-gá nchaa nàcuáa ní caháⁿ ndíi Moìsés. ⁵ Te ducaⁿ ní tendaha Yă Ndiōxí Déhe-gá cuéndá sá vă cánchicúⁿ nihnu-gá-ó nchàa nacuáa ní chídó tnùní ndíi Moìsés cuéndá ducaⁿ te cuu-o děhe Yă Ndiōxí.

⁶ Te Yă Ndiōxí ní taxi-gá Espíritu Déhe-gá Xítohó Jesucristú ndécu ndíhi-ndo chi cùu-ndo déhe-gá, te Espíritu-áⁿ chíndée ñaha-xi xii-ndo te cächí-ndo: “Yòhó Dútú Ndiōxí cùu-n Tátá méé-ndř”, duha

càchí-ndó. ⁷ Te xiāⁿ cútñùnì iní-ndó sá cùú-ndó děhe Yá Ndiōxí vitna, te ñá túú-gă cùú-ndó dàtná cue ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi. Te sá dúcáⁿ cùu-ndo déhe-gá, te Xítohó Jesucristú taxi-gá nchaa sá văha ní cachí Yá Ndiōxí nduu tähú-ndó.

Té Păblú ío sàni iní-dé cuèndá nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

⁸ Te cútñàhá vátá quindáá-gá iní-ndó tnúhu Yá Ndiōxí ní xinu cuechi-ndo nüú nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndàá sá ndiòxí cùú-xí. ⁹ Te vitna nchòhó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiōxí, te mee-gă xiní ñáhá-gă xii-ndo, te ñá túú ndùu váha-xi nanchòcáva iní-ndó càda tucu-ndo nacuáa ní xóo cada-ndo díhna, chi nchaa xiāⁿ ñá túú vědana nàndihí-xi. ¹⁰ Te nchòhó canehe íi-ni-ndo ndùu cachí-ndó íí, te diu-ni ducaⁿ quide-ndo dava yoó ndihí dava cuíá, te ndi tnahá nduu sàcоо vico diu-ni ducaⁿ quide-ndo canehe íi-ndó ndùu-áⁿ. ¹¹ Te ío sàni iní-í cuèndá-ndó, chi na cuáháⁿ àúⁿ ná cuu ní dánèhé ñáhá-í xii-ndo tnúhu Yá Ndiōxí.

¹² Te càháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá cädá-ndó dàtná quídè-í ñá túú nchicúⁿ nihnu-í nchaa tnúhu ní càháⁿ ndí Moisés, chi yúhú quídè-í vitna dàtná ní quide nchòhó ñá túú ní cànchicúⁿ nihnu-ndo nacuáa ní càháⁿ ndí. Te cútñàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo ní quide váha ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te sa nàha-ndo sá cútñàhá ní càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó ndèé díhna ní cuhú-í, núú xiāⁿ ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo ní càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó. ¹⁴ Te cuéhé sá ní tnahá-í-áⁿ cùú-xí iiⁿ cuéhé sá vă yōo tnahí cundee iní-xi cundecu ndihí ñaha xii-í ní cùu, dico nchòhó chi io văha ní càháⁿ ndihí ñaha-ndo xii-í, te ñá túú ní sàni cuehé ní sàni duha iní-ndó cuèndá-í, te ní càháⁿ ndihí ñaha-ndo xii-í dàtná tnúhu sá yúhú cùu-í iiⁿ espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndiōxí àdi datná méé Xítohó Jesucristú. ¹⁵ ¿Te ná ní tnahá-ndó nüú ñá túú-gă sání văha iní-ndó cuèndá-í dàtná ní xóo cada-ndo ndèé díhna io văha ní xóo cani iní-ndó cuèndá-í? Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá io ní cuu iní ñáhá-ndó xii-í cútñàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te nándi sá ndécu ndihí-ndo taxi-ndo xii-í ní cùu, te núú díco sá cùu te ndéé tñùu-ndo

tava-ndo te taxi-ndo xii-í ní cùu. ¹⁶ ¿Te náa cùu úhú iní ñáhá-ndó xii-í vitna cuèndá sá càháⁿ-í tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiōxí núú-ndó-áⁿ?

¹⁷ Te ió ñáyiu ío váha càháⁿ ndihí ñaha xii-ndo, dico ñáyiu-áⁿ ñuhú cuèhé iní-yu, chi cuìnì-yu sá vă cùú-gă càháⁿ ndihí tnàhá-o, chi mee-nă-yu cundecu ndihí-ndo cuìnì-yu. ¹⁸ Te váha quide ñáyiu càháⁿ ndihí ñaha xii-ndo ndihí tnúhu yññuhu, te núu cuìnì-yu cadá-yu iiⁿ sá văha sá cùú-xí-ndó. Te ducaⁿ-ni na càdá-yu cuéi òré ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo. ¹⁹ Te nchòhó ñáyiu ní sanu ichi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá quídé-xí iní-í dàtná quídé-xí iní iiⁿ ñadihí ñaha sa ní tnahá òré cacu déhe-xi, te ducaⁿ quide-xi iní-í, chi io văi sani iní-í cuèndá-ndó dàtná ní xóo cada-í ndéé díhna, te ducaⁿ-ni càda-í ndéé ná sàá nduu càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ Xítohó Jesucristú. ²⁰ ¡Te ío váha cada-xi te núu díco tnavíí sa ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo cuèndá càháⁿ-í núú-ndó nàcuáa cada-ndo, te ñá cútñùnì iní-í násá cada-í cuèndá-ndó!

Cuèndá ndí Agár ndihí ndí Sárá

²¹ Te nchòhó ñáyiu cuìnì canchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu ní càháⁿ ndí Moisés, ¿náa ñá túú tècú tnùnì-ndó nàcuáa càháⁿ-xi tnúhu ní chidó tnùnì ndí? ²² Chi càchí tnúhu ní chidó tnùnì ndí-áⁿ sá ndí Abrahám ní xíndecu úú déhe ducaⁿ ndí, te iiⁿ-dé ní cuu déhe ndí ndihí ñadihí méé ndí ndí Sárá, te ingá-dé ní cuu-dé déhe ndí ndihí iiⁿ ndí ní xinu cuechi nüú-yu ní xínani Agár. ²³ Te sá dúcáⁿ ní cacu déhe ndí Sárá, chi mee Yá Ndiōxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-aⁿ, chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá. Dico ndí ní xinu cuechi-áⁿ chi ducaⁿ tnàhí ní nduu tähú ndí-áⁿ sá cóo déhe ndí. ²⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo ná cùu sá nánèhé ndí ndùu cue ndí díhí-áⁿ. Te úú xito ní càháⁿ Yá Ndiōxí nàcuáa cada-gá, te iiⁿ ndí-áⁿ nánèhé ndí nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndiōxí xito díhna nuu, te ingá tucu ndí-áⁿ nánèhé ndí nàcuáa ní càháⁿ tucu-gá xito cùu uú. Te ndí Agár-áⁿ nánèhé ndí nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiōxí xii ndí Moisés yucu Sinái cada ñáyiu, te nchaa ñáyiu nchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu-áⁿ cùu-yu dàtná déhe ndí Agár téé ní xinu cuechi, chi téé-áⁿ ñá túú tnahí ni dàñá-dé quee-dé núú chíúⁿ

pàtróo-dě, te ducaⁿ sátnahá-xi cùú-yu chi nchicúⁿ nihnu-yu nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi Moísés. ²⁵ Te tnúhu Àgár quéé-xi: Yucu Sinái, te yucu-áⁿ yíndèhu-xi nacióⁿ Àrabiá. Te ndíi Àgár-áⁿ nánèhé tucu ndíi cue ñáyiu ndècu ñuu Jerusálén, chi ñáyiu-áⁿ ndécu-ní-yu dàtná ní xíndecu ndíi Àgár ndíi déhe ndíi, chi cue ndíi-áⁿ ní cuu cue ndíi ñáyiu ñá túú tnàhí ni dàñá quee núú chíúⁿ pàtróo-xi, te ducaⁿ sátnahá-xi cùu ñáyiu-áⁿ chi nchicúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nàcuáa ní caháⁿ ndíi Moísés. ²⁶ Dico nchoo ní nduu táchú-ó cùndecu-o ñuu Jerusálén sáá núú ndécu Yá Ndióxí, te vitna chi ñá túú-gá nchicúⁿ nihnu-o nchaa nacuáa ní caháⁿ ndíi Moísés. ²⁷ Te duha càháⁿ-í, chi núú tutú Yá Ndióxí càchí-xi:

Yòhó ñaha ní nduu táchú vă cóó děhe-xi
ni cùu, vitna cana saa-n sá cùdīⁿ
iní-n cuéi vátá quíní-gá-n násá càcu ⁱⁱ
landú.

Te cuéi ní cuu táchú-n sá vă cóó děhe-n ni cùu dico ío-gá titní déhe-n còo dacúúxi xíchí ní cuu táchú tnàhí sá cóó děhe-xi. Duha càchí-xi núú tutú-gá. ²⁸ Te nchoo cuéi ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna cùu-o datná ndíi Isàác, chi ndíi-áⁿ ní cacu ndíi, chi mee Yá Ndióxí ní cachí-gá sá cárú ndíi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchoo chi ní nduu-o děhe-gá vitna chi ducaⁿ ní cachí tucu-gá cunduu. ²⁹ Te déhe ndíi Àgár ní nduu táchú tnàhí ndíi sá cárú ndíi ñuyíú-a, te ndíi-áⁿ ní cuu úhú iní ndíi Isàác, te ndíi Isàác-áⁿ chi Espíritu Yá Ndióxí ní quide ní cacu ndíi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu vitna, chi nchaa nchoo ñáyiu ndècu ndíi Espíritu Yá Ndióxí cùu úhú iní ñahá ñáyiu xii-o. ³⁰ Te núú tutú Yá Ndióxí càchí-xi: "Chí nácuícúⁿ xíchí xínú cuéchi ndíi déhe-xi na nùhú-yu, chi déhe xíchí xínú cuéchi-áⁿ ñà túú năníhí-dě nduu táchú-dě, chi mee-ni děhe ñaha ndècu vehe-xi nduu táchú-dě sá cuáñaha tátá-dě", duha càchí-xi núú tutú-gá. ³¹ Te nchoo cuéi ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gá cùú-ó dàtná cùu děhe ndíi ní xinu cuechi-áⁿ, chi ní cuu-o vitna datná cùu ndíi ní nduu táchú nchaa sá ní sáñaha tátá-xi-áⁿ. Te ducaⁿ ní cuu, chi Yá Ndióxí ní dácácu ñaha-gá xii-o cuéndá sá vă cánchicúⁿ nihnu-gá-ó nchaa nacuáa ní caháⁿ ndíi Moísés.

5

Canchicúⁿ nihnu-ni-o ìchi Xítohó Jesucristú

¹ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa vá cání iní-ó sá nánìhí táchú-ó te núu na càñchicúⁿ nihnu-o nàcuáa ní caháⁿ ndíi Moísés, te díu-ni ducaⁿ cànì iní-ó cùndecu-o te vă ngöo cànì iní-ó sá nánìhí táchú-ó te núu na càñchicúⁿ nihnu-o càda-o nacuáa ní caháⁿ ndíi, chi núu ducaⁿ na càda-o te io dandòho-o mee-o datná ní xóo ndoho-o cùtnähá vátá cùndecu-gá-ó ìchi-a.

² Te yúhú té Päblú cuìnì-í sá cùndedóho-ndo ⁱⁱ tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu nchòhó cuáha-ndo sèñá ⁱⁱⁱ-ndo cuéndá sá sàndáá iní-ndó nàcuáa ní cachí ndíi Moísés cada-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo ña, te àuⁿ nă cuu ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú te núu ducaⁿ. ³ Te dàtná ní cachí-í xii-ndo, te díu-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-í vitna sá núu ndéda-ni càa ⁱⁱ téé na cuáha-dé sèñá ⁱⁱⁱ-dé, te xìni ñuhu-xi sá dàcuitíí tátú-dé cada-dé nchaa nàcuáa ní caháⁿ ndíi Moísés. ⁴ Te nchaa nchòhó ñáyiu sàni iní sá ñà túú-gá cuéchi-xi ndècu núu Yá Ndióxí cuéndá sá nchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nacuáa ní caháⁿ ndíi Moísés, ñá túú-gá ndécu-ndo ndíi Xítohó Jesucristú, te ni Yá Ndióxí ñá túú-gá cùndàhú iní ñahá-gá xii-ndo càda váha ñaha-gá. ⁵ Dico nchaa nchoo ñáyiu sàndáá iní ñahá xii-gá cùdieu-o núú-gá, chi chìndee ñaha Espíritu-gá xii-o, te ndètu cahnu-ná-ó sàá nduu cùñaha núu Yá Ndióxí xii-o sá cùdieu-o núú-gá. ⁶ Te nchoo cuéi ñáyiu ndècu ndíi Xítohó Jesucristú ⁱⁱ-ni quide-xi cuéi na cuáha-o sèñá ⁱⁱⁱ-o àdi vă cuáha-o, chi ñá túú chìndee ñaha-xi xii-o nacuáa cundecu váha-o ndíi-gá. Te ⁱⁱ-dii díi-ni sá xímí ñuhu-xi quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cuu iní-ó cuéi tnaha ñáyiu-o.

⁷ Te nchòhó ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndióxí ní cùu, te vitna cùñuhu-í sá ñà túú-gá sàndáá váha iní-ndó tnúhu-gá, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ñáyiu sànu ichi ñaha xii-ndo ingá ichi. ⁸ Te ñá díu Yá Ndióxí Yaá ní caháⁿ ñahá xii-ndo ducaⁿ ni cachí-gá cada-ndo sá vă quindáá-gá iní-ndó tnúhu-gá. ⁹ Te nchòhó xímí-ndó sá núu luha levadùrá ná quíhu yuchi te dàndaa-xi. Ducaⁿ sátnahá-xi cùu ñáyiu dàndahú ñahá xii-ndo, chi cuìnì-ju dàcuíta

nihnu ñàhá-yu xii-ndo nchàa-ndo. ¹⁰ Te yúhú cútñùní ndáá iní-í sá Xítohó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-ndo cuéndá sá ñä túú nágá tnúhu quindáá iní-ndo, dico nchaa ñáyi ducaⁿ dàndahú ñähá xii-ndo nacháhu-yu núú Yă Ndiõxí nchaa sá quídë-yu cuéi nái-gá ñáyi cuú-yu.

¹¹ Te càchí tnúhu-í xii nchòhó ñáyi ndècu ndíhi-í ichi Yă Ndiõxí sá nüu díco dànehé-ni-í ñáyi sá cuáha-yu sèñá ñii-yu dàtná ní cachí ndí Moisés ná, te vá yoo cuu úhú iní ñähá xii-í ní cùu, te ni vă tuu úhú iní-yu cuéndá sá ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí ní cùu. ¹² Te nchaa ñáyi dàsatú iní ñähá xii-ndo sá cuáha-ndo sèñá ñii-ndo, te váha-gá sá ná cädä-yu mée-yu iiⁿ tnúndòho, te ñá díú sá dúcáⁿ cànuichi ñahá-yu xii-ndo cùndecu-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyi ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú díu-gá ní taunihnu ñaha-gá xii-ndo cuéndá sá vă cánchicúⁿ nihnu-gá-ndo nchàa nacuáa ní cäháⁿ ndí Moisés, dico vá cání iní-ndo sá sá dúcáⁿ ní taunihnu ñaha-gá xii-ndo, te cuu-ni cada-ndo nändi sá cuéhé sá dühá vëxi iní-ndo, dico cuu iní tnáhá-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo te chindee tnáha-ndo. ¹⁴ Chi ducaⁿ càháⁿ Yă Ndiõxí sá cùu iní-ó cué tnáha ñáyi dàtná cùu iní-ó mée-o. Te núu ducaⁿ na cädä-o, te quide-o nchaa nacuáa tàú-xi cada-o dàtná càháⁿ nchaa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés. ¹⁵ Te núu nchòhó cùu ühú iní tnáhá-ndo ndècu-ndo, te ñá túú quide váha-ndo te núu ducaⁿ quide-ndo, dico yúhú càchí-í sá vă dúcáⁿ-gá cada-ndo cùndecu-ndo cuendá sá vă dákuita nihnu tnáha-ndo.

Nacuáa sàni iní ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha ndíhi nacuáa sàni iní ñáyi ndècu ndíhi Espíritu Yă Ndiõxí

¹⁶ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cädä-ndo nchàa nacuáa cuiní mée Espíritu Yă Ndiõxí cada-ndo, te ducaⁿ te vá cání-gá iní-ndo càda-ndo nändi nchaa sá cuéhé sá dühá sàni iní mée-ndo. ¹⁷ Chi nchaa xiăⁿ ñá túú tnáha tnúhu-xi ndíhi Espíritu Yă Ndiõxí. Te díu-ni ducaⁿ quide Espíritu Yă Ndiõxí, chi ñá túú tnáha iní-xi nchaa sá cuéhé sá dühá sàni iní-ndo. Te sá dúcáⁿ ñá túú tnáha tnúhu tnáha-xi xiăⁿ ñá túú níhí ndéé-ndo càda-ndo iiⁿ sá váha sàni iní-ndo càda-ndo. ¹⁸ Te núu quide-ndo nchaa nacuáa sànu ichi ñaha

Espíritu Yă Ndiõxí, te ñá túú-gá táxi tnùní ñähá nchàa tnúhu ní chidó tnùní ndí Moisés xii-ndo.

¹⁹ Te nchaa ñáyi xìní-yu nchaa nàcuáa quide ñáyi quide cuehé quidé dùha. Te duha quidé-yu: Cue tée càháⁿ ndíhi-güedé ñáyi díhi te ñá díú ñàdihí-güedé cùy-yu, te díu-ni ducaⁿ xíquide cue ñáyi díhi, te nändi-gá nchaa sá cuéhé sá dühá cuäháⁿ véxi-yu quidé-yu. ²⁰ Te quide cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndàá sá ndióxí cùu-xí, te quide nduu tnáhá-yu, te cùu úhú iní tnáhá-yu, te nàá-yu, te cùu cuiñú tnáhá-yu, te io yáchí cùdëëⁿ-yu, te ndùcú-yu mee-ni sá cùu-xí mée-yu, te ñá túú cùu iiⁿnuú-yu cundecú-yu, te quide diiⁿ tnáhá-yu. ²¹ Te cùu cuedú iní-yu nchaa sá ndécu ndíhi dava-gá-yu, te sähni tnáhá-yu, te io quihú-yu, te ndí cuu ndí cuu-yu quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dühá, te nändi-gá nchaa sá cuéhé sá dühá quidé-yu. Te sa càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháá ñáyi ducaⁿ xíquide vá ndúú tähü-yu cundecú-yu núú ndécu Yă Ndiõxí táxi tnùní-gá.

²² Dico Espíritu Yă Ndiõxí chindée ñaha-xi xii-o cuu iní tnáhá-ó, te cùdii iní-ó ndècu-o, te io váha cùu iní-ó, te càhnu iní-ó, te váha iní-ó, te cùndahú iní tnáhá-ó, te quide ndáá-ó ndècu-o. ²³ Te ndàhú iní-ó, te quide-o nchaa nacuáa tàú-ó càda-o, te nchaa xiăⁿ chindée ñaha Espíritu Yă Ndiõxí quidé-ó, te núu ducaⁿ quide-o, te vá yoo iiⁿ-gá cäháⁿ sá ñà túú quide váha-o ndècu-o.

²⁴ Te nchoo cué ñáyi ndècu ndíhi Xítohó Jesucristú, sa nàha-o sá ní xíhí-gá núú cùrúxí sá cuéndá-ó, núú xiăⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha, te ñá túú-gá táxi tnùní ñähá ní iiⁿ sá cuéhé sá dühá sá ní xóo cani iní-ó ní cùu. ²⁵ Te vitna ní ngündecu ndíhi-o Espíritu Yă Ndiõxí chindée ñaha-xi, te xini ñuhu-xi sá cädä-ó nacuáa sànu ichi ñaha Espíritu-gá cada-o.

²⁶ Te vá cädä càhnu-o mee-o, te vá ndùcú-ó plétú, te ni vă cùu cuédú iní-ó sá ndécu ndíhi tnáha ñáyi-o.

6

Chindee tnáha-o iiⁿ iiⁿ-o

¹ Te nchòhó ñáyi ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá

núu iiⁿ ñáyiу ndècu ndíhi-ndo ichi-gá ní quidé-yu iiⁿ sá ñà túú tàú-yu cadá-yu núú-gă, te nchòhó ñáyiу quide váha ndècu ndíhi Espíritú Yă Ndiõxí caháⁿ-ndó dôho cue ñáyiу ducaⁿ xiquide-áⁿ cuèndá nucúnu ichí-yu, te vii vii caháⁿ ndíhi-ndó-yu, te ío coto-ndo mèe-ndo cuendá sá vă cädá-ndó iiⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gă. ² Te ío chindee tnáha-ndo, te cuáha tnáha-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo cuèndá nchaa sá yáha-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa nacuáa ní caháⁿ Xítohó Jesucristú cada-o.

³ Te núu ío iiⁿ-ndo càchí-ndó să io váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yă Ndiõxí te ñá ndàá ñá, te díco dándähú-ndó mèe-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁴ Te ndí díiⁿ ndí díiⁿ càda cuendá-ndó núu quide váha-ndo ndècu-ndo àdi ñá túú quide váha-ndo. Te núu quide váha-ndo ndècu-ndo ña, te cudíⁿ iní-ndó sá cùú-xí mèe-ndo, te vá cání iní-ndó sá quidé váha-gá-ndó dàcúúxí dàva-gá-yu. ⁵ Chi tàú-ó sá ndí díiⁿ ndí díiⁿ càda cuendá-ó nacuáa ndècu-o.

⁶ Te nchaa nchòhó ñáyiу dàcuaha tnúhu Yă Ndiõxí chindee-ndo cùe téé dàcuaha ñaha xii-ndo tnúhu-gá cuñaha-ndo nändi sá xíní ñuhu-güedé.

⁷ Te vá dándähú-ndó mèe-ndo cundecu-ndo, chi vá cùú cùdiquí ndee-ó Yă Ndiõxí, chi nchòhó xiní-ndó sá núu na càda váha-o cundecu-o, te cùu-xi iiⁿ sá văha sá cùú-xí-ó, dico núu vá cädá văha-o ña, te ío ndoho-o te núu ducaⁿ na càda-o. ⁸ Te núu quide-o nchaa sá cuèhé sá dûhá sâni iní-ó, te diu-ni xíⁿ dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dico núu quide-o nchaa nacuáa sânu ichi ñaha Espíritú Yă Ndiõxí xii-o, te cundecu ndíhi-o Yă Ndiõxí ní caa ní quíhíⁿ. ⁹ Te xini ñuhu-xi vá dáñá ndee-ó càda váha-o cundecu-o, te ducaⁿ te sâá nduu càda váha ñaha Yă Ndiõxí xii-o, te núu vá ná tûhú iní-ó càda váha-o cundecu-o. ¹⁰ Te cada-o sá văha sá cùú-xí nchaa tnaha ñáyiу-o vitna ndecu-o ñuyíú-a, te ío-gá tàú-ó chindee-o cue ñáyiу ndècu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú.

Tnúhu ndéé núú ní ndíhi-ná

¹¹ Te cundehe-ndo sá ndää ndää lètrá téé-í núú tutú-a sá cùú-xí-ndó. ¹² Te nchaa ñáyiу quide yicá sá cuáha-ndo sèñá ñii-ndo dàtná ní cachí ndíi Moísés, ñáyiу-áⁿ cùú-yu ñáyiу cuìní cudíu núú tnáha ñáyiу-xi. Te

ducaⁿ quidé-yu cuèndá sá vă ndóhö-yu cuèndá nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá să ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. ¹³ Te ni ñáyiу sa ní ngúndecu ndíhi sèñá ñii-xi ñá túú quidé-yu nchaa nacuáa ní caháⁿ ndíi Moísés, dico mèé-yu cuìní-yu sá cuáha-ndo sèñá ñii-ndo. Te ducaⁿ quidé-yu chi quide cahnú-yu mèé-yu núú nchaa dava-gá ñáyiу. ¹⁴ Te yúhú chi ñá túú quide cahnú-í mèé-í cuèndá nchaa sá quidé-í, chi mee-ni să io cùu váha iní-í sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá-ó. Te diu cuèndá sá ní xíhí-gá ñá túú-gă ndécù-í ichi cuèhé ichi duha, te ni ñà túú-gă táxí tnùní ñáhá ní iiⁿ sá cuèhé sá dûhá xii-í. ¹⁵ Te ñá túú ná chindée ñaha-xi xii-o cuéi na cuáha-o sèñá ñii-o àdi vá cuáha-o, chi ndècu ndíhi-o Xítohó Jesucristú, te ní nduu-o dàtná iiⁿ ñáyiу saa, te xíⁿ cùú-xí sá io-gá xíní ñuhu-xi. ¹⁶ Te xíⁿ tâhù-í núú Yă Ndiõxí sá ncháá nchòhó ñáyiу quide nchaa nacuáa càháⁿ-í-a cundecu nahi-ndo, nchòhó ñáyiу cùu cuendá Yă Ndiõxí dàtná ñáyiу isrâél chi ñáyiу-áⁿ ní cachí-gá sá cùú cuèndá-gá. Te mee-gă ío cundähú iní ñáhá-gă xii-ndo chindee ñaha-gá.

¹⁷ Te není vitna cuìní-í sá vă yőo iiⁿ-gá chidácá nihnu ñaha xii-í cuèndá chìuⁿ quide-í, chi yayacáⁿ sa ní nduu tilöhó ñii-í cuèndá sá ndóhö-í cuèndá Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te nchòhó ñáyiу ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú xíⁿ tâhù-í núú-gă sá io na chindee ñaha-gá xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí càda ndee iní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUÍHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ ÉFESÚ

*Té Páblú cátuha-dé tutú quíhíⁿ ndaha
ñayiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuú
Éfesú*

¹ Yúhú té Páblú ní tendaha ñáha Yá Ndióxí càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñayiu, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxí cunduu, te vitna càdúha-í tutú-a cuéndá daquixi-í ndaha nchaa nchòhó ñayiu cùu cuendá Yá Ndióxí xíndecu ñuú Éfesú, te diu-ni nchòhó cíú-ndó ñayiu sàndáá iní ñahá xii Xítohó Jesucristú.

² Te xícáⁿ táchù-í núú Duktú Ndióxí Yaá cùu Tátá-ó, ndihí núú Xítohó Jesucristú sá ná chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cáda te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

*Espíritú Yá Ndióxí chíndée ñaha-xi xii-o chi
ndécu ndihí-o Xítohó Jesucristú*

³ Te cachí-ó sá io càhnu cuu Yá Ndióxí Yaá cùu Tátá Xítohó Jesucristú, te ndéé andíu quide Yá Ndióxí nchaa sá vaha sá cíú-xí-ó cuéndá sá ndécu ndihí-o Espíritú-gá, te ducaⁿ quide-gá chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú. ⁴ Te ndéé cútñähá vátá ngäva-gá ñuyíú ní cachí Yá Ndióxí sá nchóó cùu-o ñayiu cùu cuéndá-gá, te ducaⁿ ní cachí-gá sá cuéndá Xítohó Jesucristú cuéndá sá nchóó cùu-o ñayiu ñá túu tnähí ná cumání cundecu núú-gă, te ducaⁿ te vá cündecu cuéchi-o. ⁵ Te Yá Ndióxí ío cùu iní ñahá-gă xii-o nüu xíáⁿ ducaⁿ ní cachí-gá ndéé cútñähá vátá ngäva-gá ñuyíú sá nchóó ndùu-o déhe-gá. Te sá cuéndá nchaa sá cáda Xítohó Jesucristú sá cíú-xí-ó, xíáⁿ ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxí, te ducaⁿ ní cachí-gá chi ducaⁿ tnähí ní sani iní-gá cunduu.

⁶ Te xíáⁿ nüu xíni ñuhu-xi sá nchóó càchí-ó sá io càhnu cuu Yá Ndióxí, chi ío cündahú iní ñahá-gă chíndée ñaha-gă xii-o. Te ducaⁿ quide-gá chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú Yaá ío cùu iní-gá. ⁷ Te Yá Ndióxí ío cùu iní ñahá-gă xii-o nüu xíáⁿ Xítohó Jesucristú ní sati níñí-gă te níxíhi-gá cuéndá

dacácu nihnu ñaha-gă xii-o nüu ùhú nüú ndàhú, te ducaⁿ càda cahnu iní-gá nchaa yícá cuéchi-o. ⁸ Te Yá Ndióxí ío cündahú iní ñahá-gă chíndée ñaha-gă xii-o, nàcuáa ngúndecu ndihí-o nchàa sá xìní tnùní-ó te ducaⁿ te cuu-o ñayiu tècú tnùní. ⁹ Te Yá Ndióxí ní dánèhé ñahá-gă xii-o nchàa sá ndúú yùhu, nchaa sá ní sani iní-gá cada-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ducaⁿ ní sani iní-gá cunduu. ¹⁰ Te sá ní sani iní-gá cada-gá te dacuítíí sá càdá-gă ná sàá nduu, te na sàá nduu-áⁿ te mee-gă cada sá Xítohó Jesucristú quindaha-gă nchaa sá ío andíu, ndihí nchaa sá ío ñuyíú-a.

¹¹ Te nchoo ní nduu táchù-ó ní nduu-o ñayiu cùu cuéndá Yá Ndióxí chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ tnähí ní sani iní Yá Ndióxí cunduu. Te nchaandi táchù sá quide-gă, quide-gá nàcuáa sàni iní méé-gă cunduu.

¹² Te ducaⁿ ní cuu cuéndá sá nchühú ñayiu díhna nuu ní sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú càháⁿ-ndí sá ío càhnu cuu mee Yá Ndióxí cuéndá nchaa sá vaha quide-gá.

¹³ Te nchòhó tucu cútñähá ní xíndedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí táchù-ó ní cuu iiⁿnuu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú chi ní sàndáá iní-ndó-gă. Te xíáⁿ cútñüní sá nchòhó ní nduu-ndo ñayiu cùu cuéndá Yá Ndióxí, chi ní ngúndecu ndihí-ndo Espíritú-gá sá ní cachí-gá taxi-gá.

¹⁴ Te sá ndécu ndihí-o Espíritú Yá Ndióxí xíáⁿ cútñüní sá ndáá nduu táchù-ó cündecu-o ndihí-gá ná sàá nduu nàcuaca ñaha-gá xii nchaa nchoo ñayiu cùu cuéndá-gá, te sá dúcáⁿ càda-gá nüu xíáⁿ táchù-í ní sàndáá iní-ndó-gá.

*Té Páblú xícáⁿ táchù-dé núú Yá Ndióxí
cuéndá cue ñayiu ndécu ichi-gá*

¹⁵ Te yúhú níhí-í tnúhu sá nchòhó ío vaha sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te nchaa ñayiu cùu cuéndá Yá Ndióxí ío cùu iní-ndó-yu. ¹⁶ Te xíáⁿ nüu ñá túu dàña ndéé-í ndàcáⁿ táchù-í núú-gă cuéndá-ndo, te ío xícáⁿ táchù-í¹⁷ núú Yá Ndióxí Yaá cùu Tátá Xítohó Jesucristú cuéndá-ndo. Te diu-ni Yá Ndióxí cíú-gá Yaá ío càhnu cuu. Te xícáⁿ táchù-í núú Yá Ndióxí sá méé-gă ná cáda sá Espíritú-gá chíndee ñaha-xi xii-ndo cuéndá cuu-ndo ñayiu tècú tnùní, te na

càda-xi sá cútñúní iní-ndó nàcuáa sàni iní Yá Ndióxí. ¹⁸ Te ducaⁿ xícáⁿ táchú-í núú Yá Ndióxí cuéndá-ndó, cuéndá sá nchòhó tecú tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi-gá ní ngúndecu ndihí-ndo cútñähá ní cáháⁿ náhá-gă xii-ndo. Te ducaⁿ cútñuní tucu iní-ndó sá ncháá sá ní cachí-gá taxi-gá nduu táchú nchoo cuè náyiu cùu cuéndá-gá cútñ-xí mée cuií-ni sá io-gá váha. ¹⁹ Te cútñuní tucu iní-ndó sá Yá Ndióxí ío càhnu cuu-gá quídé-gă nchaa núú sá văha sá cútñ-xí nchòo náyiu sàndáá iní náhá xíi-gá, chi quide-gá sá vă yoo tnähí ndàcu cada sá cútñ-xí-ó dàtná ní quide-gá ²⁰ ní dándótó-gă Xítohó Jesucristú cútñähá ní xíhí-gá. Te ní taxinucóo-gá Xítohó Jesucristú xio cùha-gá táxi tnùní-gá. ²¹ Te Xítohó Jesucristú ío-gá cúnñu-gá dàcúúxí nchaa núú cué espíritú, ndihí dàcúúxí nchaa cue téé yindaha náyiu, ndihí dàcúúxí nchaa dava-gá cue téé cùnuu. Te cuéi vitna te cuéi ndéé núú cuäháⁿ núú věxi ducaⁿ-ni io cunuu-gă taxi tnùní-gá. ²² Te mee Yá Ndióxí ní quide-gá sá Xítohó Jesucristú taxi tnùní-gá nchaaandi tühú sá io, te diu-ni mee Yá Ndióxí ní cachí-gá sá ncháá náyiu cùu cuéndá-gá quindaha náha Xítohó Jesucristú. ²³ Te cada iní-ó sá ncháá náyiu cùu cuéndá Yá Ndióxí cútñ-yu yiqui cùñú Xítohó Jesucristú, chi iin-ni cútñ-yu ndihí-gá, te mee-gă táxi tnùní-gá nchaaandi tühú sá io.

2

Yá Ndióxí ío cündahú iní náhá-gă xii-o nüu xíiⁿ ní dácacu nihnu ñaha-gă

¹ Te nchòhó cútñ-ndó dàtná náyiu ní xíhí cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo ni cuu, dico vitna cada iní-ndó sá dàtná níndoto-ndo chi ní nduu táchú-ndó cündecu-ndo ndihí Yá Ndióxí ní caa ní quihíⁿ. ² Te ducaⁿ ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi ní cánchicúⁿ nihnu-ndo nchaa sá cuéhé sá dúhá io ñuyíú-a, te ní xóo cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ sácuíhná, te diu-ni sácuíhná-ăⁿ táxi tnùní-xi nchaa dava-gá espíritú cündihí-xi, te diu-ni xi ndécu ndihí-xi nchaa náyiu ná túu cuiní tnii tnúhu càháⁿ Yá Ndióxí, te dàcaháⁿ náhá-xi xíi-yu cuéndá cündecu-ní-yu ichi cuéhé ichi duha. ³ Te nchaa-o dúcaⁿ ní xóo cada-o dàtná quídé cué náyiu-áⁿ, chi ní xóo cada-o nchaa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cani iní-ó,

te nándi-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cahu iní-ó ní xóo cada-o, núú xíiⁿ táchú-ó sá dándoho ñaha Yá Ndióxí xii-o ni cùu datná táchú-xi dandoho-gá nchaa náyiu ducaⁿ ndécu ichi cuehé ichi duha-áⁿ. ⁴ Te Yá Ndióxí ío cùu iní náhá-gă xii-o nüu xíiⁿ ní cundahú iní náhá-gă xii-o ⁵ cuéi cùu-o datná náyiu ní xíhí sá cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-ndo ni cuu. Te ducaⁿ ní quide-gá ní cundahú iní náhá-gă xii-o cuéndá cündecu-o ndihí Xítohó Jesucristú vitna, te cuu iin-nuu-o ndihí-gá. Te sá cuéndá-ni sá cündahú iní náhá Yá Ndióxí xii-o xíiⁿ ní quide-gá nacuáa nchoo nánñí táchú-ó. ⁶ Te cada iní-ó sá dàtná ní quide Yá Ndióxí cútñähá ní dándótó-gă Xítohó Jesucristú cútñähá ní xíhí-gá ducaⁿ ní quide ñaha-gă xii-o chi ndécu-o ndihí-gá vitna. Te Xítohó Jesucristú sa ndécu-gá andiu núú ndécu Yá Ndióxí. Te cada iní-ó sá Yá Ndióxí sa ní quide-gá sá nchóo ní ngúndecu túu-o ndihí Xítohó Jesucristú, chi io váha ndécu-o vitna. ⁷ Te Yá Ndióxí quídé váha ñaha-gă xii-o vitna cuéndá sá ná sáa nduu, te diu-ni mee-gă cada te cutnùní iní nchaa náyiu sá io cùu iní náhá-gă xii-o, te ducaⁿ io chìndee chitúu ñaha-gă xii-o cuéndá sá ndécu ndihí-o Xítohó Jesucristú. ⁸ Te Yá Ndióxí ío cündahú iní náhá-gă xii-ndo nüu xíiⁿ ní quide-gá sá nchòhó nánñí táchú-ndó. Te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sàndáá iní-ndó-gă. Te ná diu sá cuéndá iin-chiⁿ ni quide-ndo ducaⁿ ní nánñí táchú-ndó, chi mee Yá Ndióxí ní cuiní-gá sá díco-ni ducaⁿ nánñí táchú-ndó. ⁹ Te mee Yá Ndióxí ní cachí-gá sá ná diu cuéndá iin-chiⁿ quide-ndo nanñí táchú-ó, te ducaⁿ ní cachí-gá cuéndá sá vă cádá càhnu-o mee-o. ¹⁰ Te Yá Ndióxí ní quide ñaha-gă xii-o dàtná iin-náyiu saa cuéndá sá ní tnahá tnúhu-o ndihí Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ní quide-gá cuéndá sá cádá-ó mée-ni sá văha. Te Yá Ndióxí ducaⁿ tnähí ní sani iní-gá cunduu sá nchóo cùu-o náyiu cada mee-ni sá văha.

Xítohó Jesucristú quídé-gă io váha cùu iní-ó ndécu-o

¹¹ Te nchòhó chí dándacu iní nacuáa ní xíndecu-ndo ni cuu, chi ná túu cùu-ndo náyiu isràél, te ni ná túu quide-ndo datná quídé náyiu-áⁿ, chi náyiu-áⁿ sáha-yu sèñá

ñíí-yu, te dàquee tihú-yu nchaa ñáyiu ñá túú ndècu señá ñíí-xi. ¹² Te chí dándácu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo, chi dàvá-áⁿ ñà túú ní xíndecu-ndo ndíhi Xítohó Jesucristú, te ni ñà túú ní xoo cuu tnahá tnúhu-ndo ndíhi ñáyiu isràél, te ni ñà túú ní xiní tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sá ní caháⁿ ndáá Yá Ndióxi nàcuáa cada váha-gá ñáyiu, te ni ñà túú ní cùu-ndo ñáyiu quindaha-gá, te ni ñà túú ní xoo níhí-ndó tnúhu ndee iní sá cündecu-ndo ndíhi-gá. ¹³ Te cuéi ní cùu-ndo ñáyiu ñá túú tnahá tnúhu ndíhi Yá Ndióxi ní cùu, dico vitna ní tnahá tnúhu-ndo ndíhi-gá chi cùu iiⁿnuu-ndo ndíhi Xítohó Jesucristú, cuéndá sá ní sati níñí-gá te ní xihí-gá te xián ducaⁿ tnahá tnúhu-ndo ndíhi Yá Ndióxi vitna. ¹⁴ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá nchóó io váha cuu iní-ó cùndecu-o, te diu-ni-gá ní quide cuéndá sá vă dáquèe tihú ñáhá ñáyiu isràél xii ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te ducaⁿ iiⁿ-ná cuú-yu cundecú-yu. ¹⁵ Te sá ní xihí Xítohó Jesucristú, xián ñá túú-gá cùnùu nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ni cùu. Te ducaⁿ ní xihí Xítohó Jesucristú cuéndá sá cué ñáyiu isràél ndíhi cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél iiⁿ-ná cuú-yu cundecú-yu ichi-gá, te ducaⁿ te vá dáquèe tihú tnahá-gá-yu, te io váha cundecu ndíhi tnahá-yu. ¹⁶ Te ducaⁿ ní quide Xítohó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxí cuéndá sá cué ñáyiu cùu ñáyiu isràél ndíhi cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél vá dáquèe tihú tnahá-gá-yu. Te ducaⁿ ní xihí-gá cuéndá iiⁿ-ná cuú-yu tnahá tnúhu-yu ndíhi Yá Ndióxi nàcuáa cuu váha iní ñáhá-gá xií-yu.

¹⁷ Te cuéi cùu-ndo ñáyiu ñá túú tnahá xiní ndáá cuéndá Yá Ndióxi ní cùu, dico Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a ní caháⁿ-gá tnúhu váha nàcuáa io váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo ndíhi Yá Ndióxi. Te diu-ni ducaⁿ ní quide-gá sá cùu-xi nchaa ñáyiu sa xiní cuéndá Yá Ndióxi, diu-ni ñáyiu isràél. ¹⁸ Te cuéi cùu-o ñáyiu isràél àdi ñá túú cùu-o dico diu-ni mee Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá ncháá-ó tnahá tnúhu-o ndíhi Dútú Ndióxi Yaá cùu Tátá-ó. Te ducaⁿ ní tnahá tnúhu-o ndíhi Yá Ndióxi chi ní ngúndecu ndíhi-o Espíritu-gá. ¹⁹ Te nchóó ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél ní cùu-ndo

ñáyiu ñá túú tnahá tnúhu ndíhi Yá Ndióxi ní cùu, dico vitna chi iiⁿ-ná ní cùu-ndo ndíhi nchaa dava-gá ñáyiu cùu cuendá-gá chi cùu-ndo déhe-gá. ²⁰ Te cada iní-ó sá cué téé ní táúchíú Xítohó Jesucristú caháⁿ tnúhu-gá, ndíhi cue téé ní xoo caháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha cùu-güedé dàtná cimientú iiⁿ vehe, te nchòhó cùu-ndo dàtná ndóho sá sàá vehe-áⁿ, te cada tucu iní-ó sá Xítohó Jesucristú cùu-gá iiⁿ yúú cùnùu cuu cimientú vehe-áⁿ. ²¹ Te ducaⁿ io váha cùu iiⁿnuu nchaa ndóho-áⁿ ndíhi yúú cùnùu-áⁿ, te ducaⁿ tucu io váha ta quée tnahá nchaa ndóho-áⁿ cuasaá. Te xián cada iní-ó sá cùu-xi vehe Yá Ndióxi, vehe sá io ní cùu íí. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú chi ní tnahá tnúhu-yu ndíhi-gá, te iiⁿnduu iiⁿnduu ta cùu vii cuu váha-gá-yu núú Yá Ndióxi cuaháⁿ. ²² Te tnahá nchòhó ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-ndo chi ní ngúndecu ndíhi-ndo Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ta cùu vii cuu váha tucu-ndo núú Yá Ndióxi cuaháⁿ, te cùu-ndo datná vehe Yá Ndióxi chi ndècu ndíhi-ndo Espíritu-gá.

3

Té Päblú yihí díqui-dé caháⁿ-dé tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél

¹ Te yúhú té Päblú yihí-í vecaá sá cuéndá sá caháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú nchòhó ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, núú xián diu cuéndá-gá duha yihí-í vecaá vitna.

² Te nchòhó sa nàha-ndo sá Yá Ndióxi ní cundahú iní ñáhá-gá xii-í, te ní cachí-gá sá yuhú quihí díqui-í caháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te cuéndá sá caháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó te cuu-xi sá váha sá cùu-xi-ndó. ³ Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo luhá nacuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu ni cùu, sá ní cachí tnúhu Yá Ndióxi xii-í. ⁴ Te òré dàcuaha-ndo tnúhu ndùu yuhu-áⁿ ní cùu te quiní-ndó sá yuhú tècú tnùní-í nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ, te tnúhu-áⁿ caháⁿ-xi cuéndá Xítohó Jesucristú. ⁵ Te tnúhu-áⁿ cùu-xi tnúhu sá vă yoo tnahí xiní ní cùu, dico cue téé ní táúchíú Xítohó Jesucristú caháⁿ tnúhu-gá, ndíhi cue téé caháⁿ nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yá Ndióxi ní níhí-güedé tnúhu ndùu yuhu-áⁿ, chi Espíritu Yá Ndióxi ní xaháⁿ-xi xii-güedé. ⁶ Te duha caháⁿ tnúhu ndùu

yuhu-áⁿ ní cùu: "Cuéi ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél te cuéi ñáyiu cùu ñáyiu isràél dico iiⁿ-ni ndùu tähü-yu sá vähä núú Yă Ndiökí, te núu na quïndáá iní-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähü-yu, te iiⁿ-nä cùu-yu cundecú-yu, te ducaⁿ iiⁿ-ni cada váha ñaha Yă Ndiökí xií-yu te núu na cùndecu ndihí-yu Xítöhö Jesucristú", duha ndùu tnúhu ndùu yuhu-áⁿ ní cùu.

⁷ Te Yă Ndiökí ní cundähú iní ñähá-gä xii-í ní taxi-gä chìuⁿ quide-í càháⁿ-í tnúhu-gä, te mee-gä quídé-gä sá yühü ndacu-í càháⁿ-í tnúhu-gä. ⁸ Te nchaa ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiökí cùu-yu ñáyiu ío-gä cúnùu cadá-yu chìuⁿ-gä dàcúúxí yühü, te cuéi ducaⁿ dico Yă Ndiökí ní cundähú iní ñähá-gä xii-í ní taxi-gä chìuⁿ quide-í càháⁿ-í tnúhu-gä núú cué ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél. Te tnúhu-gä-áⁿ càháⁿ-xi sá súúní ío váha cada ñaha Xítöhö Jesucristú xii-o. ⁹ Te ducaⁿ ní cachí Yă Ndiökí sá càháⁿ-í tnúhu-gä cuèndá danèhé-í nchaa ñáyiu. Te sá dánèhé-í-yu-áⁿ cùu-xí tnúhu ndùu yuhu sá ní sani iní-gä ndéé sanaha nàcuáa cada váha-gä cue ñáyiu. Te ndéé dàvá-áⁿ ní quesaha ndùu yuhu tnúhu-áⁿ ní cùu. Te diú-ni-gä cùu-gä Yaá ní cadúha nchaandi tühü sá ío. ¹⁰ Te ducaⁿ ndùu yuhu tnúhu-áⁿ ní cùu cuendá sá ncháá espíritú cúnùu ndecu andiu quiní-xi vitna nàcuáa quide nchaa ñáyiu ní tuha ñaha xìi Yă Ndiökí cuèndá ducaⁿ cùtnuní iní-xi sá ío váha cùtnuní iní-gä nàcuáa cada-gä. ¹¹ Te Yă Ndiökí ní sani iní-gä ndéé sanaha nàcuáa ní cuiní-gä cada Xítöhö Jesucristú, te ní sáá nduu ní quide Xítöhö Jesucristú nàcuáa ní cuiní Yă Ndiökí cada-gä. ¹² Te vitna cùyii-o càháⁿ ndihí-o Yă Ndiökí cuèndá sá ndécu ndihí-o Xítöhö Jesucristú, te sàndáá iní-ó-gä. ¹³ Te núu xíáⁿ càháⁿ-í dôho-ndo sá cuéi duha ndòho-í vitna dico vá ná tühü iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítöhö Jesucristú. Te sá dühá ndòho-í te cùu-xi sá vähä sá cùu-xí-ndó, chi cuu-ndo ñáyiu cùu cahnu núú Yă Ndiökí.

Xítöhö Jesucristú ío cùu iní ñähá-gä xii-o

¹⁴ Te sá cuèndá nchaa sá ní sani iní Dütú Ndiökí quidé-gä xíáⁿ yühü ngüiñí xítí-í núú-gä càháⁿ ndihí-í-gä, te diú-ni-gä cùu Yáá cùu Tátá Xítöhö Jesucristú. ¹⁵ Te mee Yă Ndiökí ní cachí-gä sá ncháá espíritú

ndécu àndiu cunduu-xi datná ní cachí méé-gä cunduu-xi. Te ní cachí tucu-gä sá nchóó cùu-o ñáyiu, te cunduu-o dàtná cuìní méé-gä cunduu-o. ¹⁶ Te xícáⁿ tähü-í núú Dütú Ndiökí sá Espíritú-gä ná cädá nàcuáa cuita níhí ndéé-gä-ndó quïhíⁿ cundecu-ndo ìchi-gä, te ducaⁿ xícáⁿ tähü-í núú-gä cada Espíritú-gä chi ío càhnu cuu-gä. ¹⁷ Te xícáⁿ tähü tucu-í núú Yă Ndiökí sá Xítöhö Jesucristú ná cùndecu ndihí ñaha-ni-gä xii-ndo chi sàndáá iní-ndó-gä, te ducaⁿ te vá dáñá ndéé-ndó ío cuu iní tnähá-ndó. ¹⁸ Te xícáⁿ tähü tucu-í núú Yă Ndiökí cuèndá-ndó ndihí cuendá dava-gä ñáyiu cùu cuendá-gä, cuèndá sá cùtnuní iní-ndó sá súúní cùu iní ñähá Xítöhö Jesucristú xii-o. ¹⁹ Te duha xícáⁿ tähü-í núú Yă Ndiökí chi cuìní-í sá ncháá-ndó tècú tnùní-ndó sá ío cùu iní ñähá Xítöhö Jesucristú xii-o cuéi vá ndácú càva-o quiní-ó nàcuáa cùu iní ñähá-gä xii-o. Te xícáⁿ tähü tucu-í núú Yă Ndiökí sá ío na cùndecu ndihí ñaha-gä xii-ndo, te ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuáa quide mee-gä.

²⁰ Te Yă Ndiökí ío-gä väi sá ndácú-gä táxí-gä dàcúúxí sá xícáⁿ-ó núú-gä, te cuéi ndéé nchaa sá ñá túú sàni iní-ó níhí-ó te taxi-gä, te ducaⁿ chi mee-gä ndécu ndihí ñaha-gä xii-o, te ndàcu-gä quídé-gä nändi sá vähä sá cùu-xí-ó. ²¹ Te vitna nchaa nchoo ñáyiu ndécu ichi Xítöhö Jesucristú chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu Yă Ndiökí, te ducaⁿ-ni càháⁿ-ó sá ío càhnu cuu-gä ní caa ní quïhíⁿ chi ndècu ndihí-o Xítöhö Jesucristú. Te ducaⁿ na cùnduu.

4

Espíritú Yă Ndiökí quidé-xí cùu iiⁿnuu-o ndecu-o

¹ Te yühü té Päblú yíhí-í vecaá sá cuèndá Xítöhö Jesucristú, te càháⁿ ndähú-í núú-ndó sá cädá vähä-ndo cùndecu-ndo datná tàu-xi cada cue ñáyiu ní càháⁿ Yă Ndiökí cundecu ndihí-gä. Te nchöhö tnähá-ndó cùu-ndo ñáyiu ní càháⁿ ñähá Yă Ndiökí cundecu ndihí-gä. ² Te vá cädá càhnu-ndo mee-ndo, cunduu vähä iní-ndó, cunduu càhnu iní-ndó, te cuu iní tnähá-ndó nàcuáa ducaⁿ cùndee iní-ndó nüu ná cùu sá cùmäní nüu tnähá-ndó. ³ Te ío nducu ndée-ndo cuu iiⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi Espíritú Yă Ndiökí chindee ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ

io váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo chi cùu iiⁿnuu-ndo. ⁴ Te nchoo ñäiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú iiⁿ-ni cùu-o, te ducaⁿ iiⁿ-ni Espíritu Yá Ndiökí ndécu, te diu-ni ducaⁿ iiⁿ-ni tnúhu ndee iní ní ngúndecu ndihí-o cùtnähá ní cáháⁿ ñähá Yá Ndiökí xii-o. ⁵ Te iiⁿ-ni Xítohó Jesucristú ndécu taxi tnuní ñähá-gá xii-o, te iiⁿ-ni cùu-o sandáá iní-ó tnúhu-gá, te iiⁿ-ni ní sandute-o. ⁶ Te iiⁿ-ni Dütú Ndiökí cùu Yáá cùu Tätá-ó nchàa-o, te diu-gá cúnùu-gá yíndàha ñaha-gá xii-o nchàa-o. Te Yá Ndiökí dácäháⁿ-gá iní-ó quide-o chiuⁿ-gá, te ducaⁿ ndècu ndihí ñaha-gá xii-o nchàa-o.

⁷ Te nchoo ndì diiⁿ ndì diiⁿ chìndee ñaha Yá Ndiökí xii-o quide-o nacuáa ndùu chiuⁿ ní cachí Xítohó Jesucristú cada-o. ⁸ Te quée ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndiökí núú càchí-xi:

Xítohó Jesucristú cuánda-gá andiu te ío cùnuu-gá,

chi nchaa cue espíritu cùu ühú iní ñähá xii-gá ñá túú ní ndàcu-xi naá ndihí ñaha-xi xii-gá,

te mee-gá ní cachí-gá nàcuáa ndùu chiuⁿ nduu tähú iiⁿ iiⁿ ñäiyu cadá-yu.

Duha càchí-xi núú tutú-gá.

⁹ Te sá dúcáⁿ càháⁿ-xi sá cuánda-gá andiu xíⁿ cùtnùní iní-ó sá ní cuuⁿ-gá ñuyíú-a. ¹⁰ Te Xítohó Jesucristú ní cuuⁿ-gá ñuyíú-a, te diu-ni-gá cuánda-gá andiu cuéndá ío cunuu-gá taxi tnùní-gá nchaandi tähú sá ío. ¹¹ Te ní dácähñu-gá cue téé xínu cuechi núú-gá iiⁿ iiⁿ núú chiuⁿ cada-güedé. Te ní cachí-gá sá dàva-güedé càháⁿ-güedé tnúhu-gá, te dava-güedé ní cachí-gá sá càháⁿ-güedé nàcuáa dàcahu iní ñähá Yá Ndiökí xii-güedé. Te dava-güedé ní cachí-gá sá cùu-güedé cue téé datècu tnúhu cue ñäiyu nàcuáa cadá-yu naníhi tähú-yu. Te dava-güedé ní cachí-gá sá cùu-güedé cue téé quindaha ñàha xii ñäiyu dacuàha ñaha-güedé xií-yu tnúhu-gá. ¹² Te ducaⁿ ní cachí-gá cada cue téé-áⁿ cuéndá canu ichi-güedé cue ñäiyu cùu cuéndá Yá Ndiökí cuéndá ducaⁿ ñäiyu-áⁿ níhi-yu nàcuáa cadá-yu chiuⁿ-gá, te ducaⁿ cuita níhi ndéé-gä-yu cundecu-tyu ichi Xítohó Jesucristú. ¹³ Te ducaⁿ ní cachí Xítohó Jesucristú cunduu ndéé sáá nduu cùu

iiⁿnuu-o quindáá iní-ó tnúhu-gá, te ducaⁿ cùu iiⁿnuu-o tecú tnùní-ó nàcuáa ndùu cuendá-gá chi diu-gá cùu-gá Déhe Yá Ndiökí, te cuu-o ñäiyu io quide ndáá dàtná quidé mèe Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ te ná túú tnähí-gá ná cùmání-ó núú Yá Ndiökí. ¹⁴ Te ducaⁿ te vá cùu-gá-ó dàtná cue landú vátá cùtnùní váha-gá iní-xi, te ni vă cädá-gá-ó dàtná quidé ndùte lamár, chi ndute-áⁿ örë quéné táchí te cuaháⁿ-xi duha cuaháⁿ-xi dàcáⁿ, te ducaⁿ chi vá quindáá-gá iní-ó tnúhu càháⁿ nchaa ñäiyu dàndahú ñähá xii-o, chi ñäiyu-áⁿ ío váha xitó-yu nàcuáa dandahú ñähä-yu xii-o chi càchí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiökí dico ñá ndáá. ¹⁵ Te nchoo ío cuu iní tnähá-ó, te vá dàndahú tnähá-ó, chi càháⁿ-ó mèe-ni sá ndáá. Te xíni ñuhu-xi sá iiⁿ nduu iiⁿ nduu cuita cada ndáá-gá-ó quihíⁿ dàtná quidé ndáá méé-gá, te diu-ni-gá cùu-gá Yaá cúnùu cuu díhna taxi tnuní ñähá-gá xii-o. ¹⁶ Te diu-ni Xítohó Jesucristú quidé ñähá-gá xii nchaa nchoo ñäiyu ndècu ichi-gá dàtná yiqui cùñú méé-gá, chi iiⁿ yiqui cùñú ío váha ní quée tnähá iiⁿ iiⁿ xichi, te ducaⁿ yíhi tuchi yiqui cùñú-áⁿ yótníⁿ-xi nchaa nacuáa ní quée tnähá. Te ducaⁿ sàtnähá-xi cùu nchoo chi iiⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú táxi tnùní ñähá-gá xii-o. Te núú nchoo quide-o nchaa nacuáa tàu-xi cunduu te cùu iní tnähá-ó, te ducaⁿ ta níhi ndéé-gä-ó cuaháⁿ ndécu-ó ichi-gá.

Vá cädá-gá-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnähá ní xíndecu-o ichi cuehé ichi duha

¹⁷ Te vitna yúhú càháⁿ-i dóho-ndo quide-í núú Xítohó Jesucristú sá vă cùndecu-gá-ndó dàtná xíndecu ñäiyu ñá túú sàndáá iní ñähá xii Yá Ndiökí, chi nchaa ñäiyu-áⁿ ñá túú védana nàndihí nchaa sá sání iní-yu. ¹⁸ Te ní ñá túú védana cùtnuní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiökí. Te ñäiyu-áⁿ ñá túú ndùu tähú-yu cundecu-tyu nàcuáa cuiní Yá Ndiökí, chi ñá túú védana tècu tnùní-yu te ducaⁿ chi ío sáá iní-yu. ¹⁹ Te ñá túú tnähí-gá ná sání iní-yu ndécu-tyu ichi cuéhé ichi duha, te ío cùdii iní-yu ndécu-tyu ichi diiⁿ iní, te ñá diú-ní xíⁿ chi nándi-gá nchaa sá cuéhé sá dühá quidé-yu ndécu-tyu. ²⁰ Dico tnúhu Xítohó Jesucristú sá ní sàndáá iní-ndó chi ñá túú dùcaⁿ sanu ichi ñaha-xi

xii-ndo cada-ndo. ²¹ Te nchòhó ní cutnùní iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú, te dàcuaha-ndo tnúhu ndáá diu-ni tnúhu-gá nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá. ²² Te vitna vá cání-gá iní-ndó càda-ndo datná ní xoo cada-ndo cùtnàhá ní xíndecu-ndo ìchi cuehé ichi duha, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-äⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó càda-ndo, te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita dacuïta nihnu ñaha-xi xìi-ndo quíhíⁿ, chi núu nchaa-ni sá cuèhé sá dúhá-äⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó te dàticá nuu ñaha-xi xìi-ndo. ²³ Te nchòhó, xini ñuhu-xi sá vă dúcáⁿ-gá cani iní-ndó càda-ndo te tàu-ndó ndùu-ndo datná iiⁿ ñayiu ní cacu túu saa. ²⁴ Te nduu iní-ndó dàtná cuùnì méé Yă Ndiõxí cunduu, chi nduu-xi nàcuáa càa iní méé-gá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñayiu ío váha cada ndáá, te cuu ndisa-ndo ñayiu ná túu tnàhí ná cumání cundecu núu-gá.

²⁵ Te cuèndá xiäⁿ nüu càháⁿ-í dóho-ndo sá nchòhó vá dácuàndehnde-gá-ndó dàtná ní xoo cada-ndo, te mee-nă sá ndàá càháⁿ ndihí tnàhá-ndo, chi iiⁿ-ni cuu-o ndecu-o ichi Xítohó Jesucristú.

²⁶ Te núu cùdéén-ndó te cada cuèndá-ndó sá vă càdá-ndó iiⁿ cuéchi sá dúcáⁿ cùdéén-ndó, te vá dúcáⁿ-ní cùhuⁿ iní-ndó tnúhu sàtú iní-áⁿ. ²⁷ Te vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñahá sàcuíhná xii-ndo.

²⁸ Te núu dava-ndo cùu-ndo ñaduhú te vá dúcáⁿ-gá cada-ndo, chi nducu-nă-ndó iiⁿ chiuⁿ váha cada-ndo nàcuáa ducaⁿ níhí-ndó sá chíndee-ndo cue ñayiu ndàhú ñayiu ná túu nă ndécu ndihí.

²⁹ Te vá càháⁿ-gá-ndó nì iiⁿ tnúhu cuèhé, chi mee-nă tnúhu vii tnúhu váha càháⁿ-ndó nàcuáa ducaⁿ ngënu ichi cue ñayiu ndèdóho ñaha xìi-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-xi sá văha sá cùu-xí ñayiu ducaⁿ ndèdóho ñaha xìi-ndo-áⁿ. ³⁰ Te vá càdá-gá-ndó nì iiⁿ sá nà túu tàu-ndó càda-ndo cuendá sá vă dàndihú-ndó iní Espíritu Yă Ndiõxí, chi diu Espíritu-gá ndécu ndihí-ndo, te xiäⁿ cùtnùní iní-ndó sá sàá nduu nàcuaca ñaha-gá xii-ndo cundecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

³¹ Te vá dásatú-gá-ndó iní tnàha ñayiu-ndo, te ni vă cùhuⁿ iní-ndó tnúhu sàtú iní, te ni vă cùdéén-gá-ndó, te cuéi núu chíltu nüu tacá vá càháⁿ cana-ndo cùcuèhé-ndó tnàha ñayiu-ndo, te ni vă cuátnùhu-ndo tnaha ñayiu-ndo, te ni vă cání cuèhé cani

duha iní-ndó cuèndá tnàha ñayiu-ndo. ³² Te cundàhú iní tnáhá-ndó, te cada tnàha-ndo sá văha, te cada càhnu iní tnáhá-ndó nüu ná cùu sá cùmäní nüu tnáhá-ndó dàtná ní quide Yă Ndiõxí ní quide càhnu iní-gá nchaa yícá cuéchi-ndo sá cuèndá Xítohó Jesucristú.

5

Nàcuáa tàu-xi cundecu nchaa ñayiu cùu déhe Yă Ndiõxí

¹ Te nchòhó cùu-ndó ñayiu ío cùu iní ñahá Yă Ndiõxí, te diu déhe-gá cùu-ndó nüu xiäⁿ xíní ñuhu-xi canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quídé mée-gá. ² Te ío cuu iní tnáhá-ndó cùndecu-ndo datná cùu iní ñahá Xítohó Jesucristú xii-ndo, chi diu-gá ní cachí-gá sá cùu-gá cuèndá nchaa cuéchi-o te ní xíhí-gá, te sá dúcáⁿ ní xíhí-gá te ní cuu-gá dàtná iiⁿ tâhú sá cùu-xí Yă Ndiõxí, te ío váha ní cuu iní Yă Ndiõxí sá dúcáⁿ ní quide-gá.

³ Te sá cuèndá sá nchòhó cùu-ndó ñayiu cùu cuendá Yă Ndiõxí nüu xiäⁿ nchaa nchòhó cue téé vă càháⁿ ndihí-ndo ñayiu dihí te núu ná diu ñadihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchaa nchòhó cue ñayiu dihí tucu vă càháⁿ ndihí-ndo cué téé te núu ná diu yíⁿ-ndo cuu-güedé, te ni vă cání tnàhí iní-ndó cùndecu-ndo ichi diiⁿ iní, te ni vă xíhó-ndó nì iiⁿ sá ndécu ndihí tnaha ñayiu-ndo, te ni iiⁿ nchaa xiäⁿ vă cání iní-ndó càda-ndo, te ni vă cárí nèhe-ndo.

⁴ Te ni vă càháⁿ-ndó iiⁿ tnúhu sá ni vă cùu cùndedóho ñayiu, te ni vă càháⁿ-ndó iiⁿ tnúhu cùtexínu, te ni dàva-gá nchaa tnúhu sá nà túu védana nàndihí vă càháⁿ-ndó, chi nchaa tnúhu-áⁿ nà túu tàu-xi càháⁿ-ndó, te xiäⁿ ñuhu-xi sá văha-gá sá ndàcáⁿ tâhú-ndó nüu Yă Ndiõxí cuèndá nchaa sá văha quide-gá. ⁵ Te nchòhó sa xiní ndáá-ndó sá nchaa cué téé càháⁿ ndihí ñayiu dihí te ná diu ñadihí-güedé cùu-yu, ndihí cue ñayiu dihí càháⁿ ndihí cue téé te ná diu yíⁿ-yu cùu-güedé, nchaa ñayiu-áⁿ vă ndúu tâhú-yu cundecu-yu nüu ndécu Yă Ndiõxí ndihí Xítohó Jesucristú tâxí tnùní-gá. Te ni cué ñayiu cùndecu ichi diiⁿ iní, te ni cué ñayiu xíhó nchaa sá ndécu ndihí tnaha ñayiu-xi vă ndúu tâhú-yu cundecu-yu ndihí-gá nüu ndécu-gá tâxí tnùní-gá. Te tnúhu sá càchí-ó

xìho-o nchaa sá ndécú ndìhi tnaha ñáyi-o, ii-ni cùu-xi ndìhi tnúhu sá càchí ñáyi quide cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi te ñá ndàá sá ndioxí cùu-xi. ⁶ Te vá quindáá iní-ndó nì ii tnúhu sá ñà túú nàndihí càháⁿ ñáyi, chi ñáyi-áⁿ io dandòho ñaha Yá Ndioxí xíi-yu cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁷ Núu xíáⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sá vă nihí tnáhá-ndo ndìhi cue ñáyi-áⁿ.

⁸ Te nchòhó ní cuu-ndo dàtná cue ñáyi ní xíndecu núu néé chi ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico vitna ní ngúndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gă ndécú-ndo núu néé dàtná ní xíndecu-ndo ni cùu. Te vitna cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu chi ndécu-ndo ichi-gá. ⁹ Te sá cuéndá sá ndécú-ndo ichi-gá núu xíáⁿ cùu-ndo ñáyi váha, te quide ndáá-ndo ndècu-ndo, te ñá túú dàcuandehnde-ndo chi càháⁿ-ndo mèe-ni sá ndàá. ¹⁰ Te io váha cada cuéndá-ndo nchaa sá cùu váha iní Xítohó Jesucristú, te xíáⁿ cada-ndo. ¹¹ Te vá cánchlcúⁿ nihnu-ndo tnáhá-ndo càda-ndo datná quidé cué ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha, chi nchòhó tàú-ndo càháⁿ-ndo döho nchaa ñáyi ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ cuéndá nchaa sá quidé-yu. ¹² Te cuahahaⁿ núu-ndo vă càháⁿ-ndo cuéndá ni ii sá cuéhé sá dúhá quide dayuhu nchaa ñáyi-áⁿ. ¹³ Dico örë dándixi túu tnúhu Yá Ndioxí iní-yu nàcuáa quidé-yu te cùtnuní iní-yu sá ñà túú quide váha-yu, te ducaⁿ ndìxi cuéchi iní-yu cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. ¹⁴ Te núu tutú Yá Ndioxí càchí-xi:

Nchòhó cùu-ndo dàtná ñáyi xìdí, te vitna ndiquíú iní-ndó,
te cùu tucu-ndo datná ñáyi ní xíhí, te vitna ndoto-ndo,
te Xítohó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-ndo nàcuáa vá cùndecu-gá-ndo ichi cuehé ichi duha.
Duha càháⁿ-xi núu tutú-gá.

¹⁵ Te io váha cada cuéndá-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, te vá cáda-ndo dàtná xíquide cue ñáyi ñá túú tècú tnùní, chi cada-ndo dàtná xíquide ñáyi io váha sàá díqui-xi. ¹⁶ Te ii nduu ii nduu cani iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, chi vitna io cùnuu nchaa sá cuéhé sá dúhá. ¹⁷ Te cuu-ndo ñáyi tècú tnùní cuéndá ducaⁿ

cùtnuní iní-ndó nàcuáa cuiní Yá Ndioxí cada-ndo, te vá cáda-ndo dàtná xíquide cue ñáyi ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi nàcuáa cuiní Yá Ndioxí cadá-yu. ¹⁸ Te vá cùu-ndo ñáyi quihu chi núu ducaⁿ na càda-ndo te dàcuíta nihnu-ndo mèe-ndo, te daña-ndo mèe-ndo sá Espíritu Yá Ndioxí nà taxi tnuní ñáhá-xí xii-ndo. ¹⁹ Te càháⁿ-ndo nàcuáa-ni cuaháⁿ ndudú sá ní xóo cata nchaa cue ñáyi ndéé sanaha ní xóo chiñuhú-yu Yá Ndioxí. Te càháⁿ-ndo nàcuáa cuaháⁿ ndudú sá chiñuhú-ndo Yá Ndioxí, te cata-ndo. Te cuéi nchaa dava-gá ndudú diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndo te cata-ndo. Te ní yùhu ní iní-ndó càta-ndo nchaa ndudú-áⁿ chiñuhú-ndo Yá Ndioxí. ²⁰ Te vá dáñá ndèé-ndo ndàcán táhú-ndo núu Tátá-ó Dütú Ndioxí cuéi ndècu váha-ndo ádi ñá túú ndècu váha-ndo. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú.

Tàú-xi sá quindáá iní tnáhá cué ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú

²¹ Te nchòhó ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú tàú-xi sá quindáá iní tnáhá-ndo, te ducaⁿ càda-ndo chi nèhe-ndo sá yíñuhú núu Yá Ndioxí.

²² Te nchaa nchòhó ñáyi dihí ndécú yíi-xi, xíni ñuhu-xi sá quindáá iní-ndó yíi-ndo datná sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú. ²³ Chi yíi-ndo taxi tnuní ñáhá-güedé xii-ndo dàtná quidé Xítohó Jesucristú táxí tnùní ñáhá-gă xii nchoo cué ñáyi ndècu ichi-gá. Te diu-gá cùu-gă Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndàhú, te cùu-o datná yíqui cùñú-gá. ²⁴ Te dàtná quidé nchòo ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàndáá iní-ó tní-o nchaa tnúhu càháⁿ-gá, ducaⁿ tàú-xi cada nchaa nchòhó ñáyi dihí quindáá iní-ndó tní-ndo nchaa tnúhu càháⁿ yíi-ndo.

²⁵ Te tnàhá nchaa nchòhó cue téé tucu tàú-xi sá io cuu iní-ndó ñàdihí-ndo dàtná quidé Xítohó Jesucristú cùu iní ñáhá-gă xii nchaa nchoo ñáyi ndècu ichi-gá, chi mee-gă ní xíhí-gá sá cuéndá-ó sá cùu iní ñáhá-gă xii-o. ²⁶ Te ducaⁿ ní quide-gá cuéndá sá ncháá ñáyi vitna ngúndecu ichi-gá cuu yíñuhú-yu núu Yá Ndioxí, te ducaⁿ ndàda ndoo ndada nine-gá iní-yu sá cuéndá sá quindáá iní-yu tnúhu Yá Ndioxí, te cuanduté-yu. ²⁷ Te ducaⁿ ní quide-gá

cuèndá sá ncháá ñáyiu na ngündecu ichi-gá ío váha cundecú-yu núú-gă, te ducaⁿ vă cündecu-gá ni iiⁿ cuéchi-yu núú-gă, te ni iiⁿ-gá sá ñà túú-gă ná cumáni-yu núú-gă chi ío cundecu yiñuhú-yu. ²⁸ Te sá dúcáⁿ quíde Xítohó Jesucristú sá cúú-xí cuè ñáyiu ndècu ichi-gá, xiáⁿ tàú-xi sá nchòhó cue téé xíndecu ñadíhí-xi cuu iní-ndó ñadíhí-ndó, te coto-ndó-yu dàtná xító-ndó yíqui cuñú méé-ndó, te cada iní-ndó sá ncháá cuè téé ío cùu iní ñadíhí-xi cùu iní-güedé méé-güedé chi iiⁿ-ná cùu-yu. ²⁹ Te nchoo sà na ha-o sá nì iiⁿ ñáyiu ñá túú dàquee tíhü-yu yíqui cùñú-yu, chi da uuⁿ-gá chíndée-yu te xító-yu. Te diu-ni ducaⁿ quíde Xítohó Jesucristú ndíhí nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá, ³⁰ chi cùu-o datná yíqui cùñú méé-gă, te ducaⁿ chi iiⁿ-ni cùu-o ndíhí-gá. ³¹ Te tnúhu Yá Ndiõxí càchí-xi: “Sá cuèndá xiáⁿ nüu nchaa cue téé na nihí ñadíhí-xi te diiⁿ-ná cada-güedé tátá-güedé ndíhí náná-güedé, te ñadíhí-ná-güedé cuu cuu ndíhí-güedé, te ducaⁿ iiⁿ-ná cuu-güedé ndíhí-yu”, duha càchí-xi. ³² Te tnúhu-a cùu-xi iiⁿ tnúhu càhnu vihi, te ducaⁿ sá tnähá-xi cùu Xítohó Jesucristú ndíhí cue ñáyiu ndècu ichi-gá. ³³ Te càháⁿ-ni tucu-í dóho nchaa nchòhó cue téé xíndecu ñadíhí-xi sá io cuu iní-ndó ñadíhí-ndó te coto-ndó-yu dàtná xító-ndó mèe-ndo, te ducaⁿ-ni nchàa nchohó ñáyiu dihí tucu canehe-ndo sá yíñuhu núú yii-ndo.

6

¹ Te nchaa nchòhó cue landú, quíndáá iní-ndó tátá-ndó ndíhí náná-ndó chi ducaⁿ cuiní Yá Ndiõxí cunduu, te diu ducaⁿ tnähí tàú-xi cada-ndo. ² Te Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá cánèhe-ndo sá yíñuhu núú tátá-ndó ndíhí núú náná-ndó, Te tnúhu-áⁿ cùú-xí tnúhu cùnuu ní càháⁿ-gá cada cue ñáyiu cuèndá cada váha ñaha-gă xií-yu. ³ Te ní cachí-gá sá nüu ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cundecu-ndo, te ducaⁿ io na ha cùdíi-ndo cundecu-ndo ñuyíú-a.

⁴ Te nchaa nchòhó cue téé cùu tátá, vă dásatú-ndó iní cue déhe-ndo chi canu ichi-ndo-güexi nacuáa tàú-xi cunduu, te dacuàha-ndo-güexi nchaa tnúhu váha nacuáa cuiní Yá Ndiõxí cunduu.

⁵ Te nchaa nchòhó cue ñáyiu xínu cuechi, quíndáá iní-ndó cuè ñáyiu dii chìuⁿ-xi quide-ndo, te canehe-ndo sá yíñuhu núú-yu, te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chìuⁿ-yu, te ducaⁿ nì yuhu nì iní-ndó càda-ndo. Te cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá chíuⁿ Xítohó Jesucristú quídé-ndó. ⁶ Te dava ñáyiu xínu cuechi, mee-ni òré ndéhé ñáyiu dii chìuⁿ-xi quidé-yu ío ndùcu ndeeé-yu quíde chiuⁿ váha-yu cuèndá cuiní-yu cudiú-yu. Dico nchòhó vă dúcáⁿ càda-ndo, chi cuéi ndècu ñáyiu dii chìuⁿ-xi quide-ndo àdi ñá túú-yu dico cada chìuⁿ váha-ni-ndo, te cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá chíuⁿ Xítohó Jesucristú quídé-ndó, te cada-ndo nì yuhu nì iní-ndó nacuáa cuiní Yá Ndiõxí cunduu. ⁷ Te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiuⁿ-áⁿ, chi cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá chíuⁿ Xítohó Jesucristú quídé-ndó te ñá diú chìuⁿ cue ñáyiu ñuyíú-a. ⁸ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sá nacuáa ndùu chiuⁿ váha ní quide-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo, te ducaⁿ cùnduu sá táxi Xítohó Jesucristú nduu tähú-ndó cuéi cùu-ndo ñáyiu dàñá queé nüú chíuⁿ pàtróoⁿ-xi àdi cuu-ndo ñáyiu ñá túú tnähí dàñá quee nüú chíuⁿ pàtróoⁿ-xi.

⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiu xíndecu ndíhí ñáyiu xínu cuechi, tnähá-ndó tàú-ndó càda váha-ndo sá cùú-xí cuè ñáyiu xínu cuechi núú-ndó, te vă cùnduu nínu iní-ndó nüú-yu, te chí cuáha cuèndá sá diú-ní Xítohó Jesucristú Yaá ndécu àndiu taxi tnuní ñähá-gă xii-ndo ndíhí-yu, te sá cùú-xí mèe-gá chi iiⁿ-ni cùu-ndo nüú-gă, te iiⁿ-ni càda ñaha-gá xii-ndo.

Yá Ndiõxí chíndée-gá cue ñáyiu ndècu ichi-gá cuèndá sá vă ndácú sàcuíhná nàá ndíhí ñaha-xi xií-yu

¹⁰ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sá io nducu-ndo nacuáa cada-ndo nihí ndéé-ndó cùu iiⁿnuu-ndo ndíhí Xítohó Jesucristú, chi mee-gă ío càhnu cuu-gá, te chindee ñähá-gá xii-ndo. ¹¹ Te diu-ni nchaa sá ní nduu tähú-ndó nüú Yá Ndiõxí diu-ni nchaa xiáⁿ cuhuⁿ iní-ndó, chi xiáⁿ chindee ñähá-xi xii-ndo nihí ndéé-ndó cundecu-ndo cuendá sá vă dàndahú ñähá sàcuíhná xii-ndo. ¹² Chi nchoo ñá diú cuè ñáyiu ñuyíú-a nàá ndíhí-o, chi ndíhí cue espíritu

cúndìhi yugu ñáváha, te diu-ni nchaa espíritu-áⁿ cúnùu-xi cuéi núu nínu quide-xi nchaa sá cuéhé sá dühá, te diu-ni-xi cùnuu-xi ñuyú-a sànu ichi-xi cue ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dühá. ¹³ Te ío cuhuⁿ iní-ndó nchàa sá ní nduu táhú-ndó núu Yá Ndiòxí cuéndá ducaⁿ níhi ndéé-ndó cùndecu-ndo, te vá ndacú yùcu ñáváha ná cada ñaha-xi xii-ndo oré cuiní-xi coto ndee ñahá-xi. Te sátá ná dàquee tihú-ndó yùcu ñáváha te ñíi-ni cunduu-ndo cùndecu-ndo ichi Yá Ndiòxí. ¹⁴ Te ducaⁿ cùndecu-ni-ndo ichi Yá Ndiòxí cada-ndo dàtná xíquide cue sandàdú, chi cue téé-áⁿ ío ñíi xíndáa-güedé. Te cáháⁿ-ndó mèe-ni tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ndàda tii xití-xi oré quíhíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na càháⁿ-ndó mèe-ni tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí. Te cada ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xixíhnu sá yídáhu ñaha xli-güedé oré nàá-güedé cuéndá sá vă nícuéhé-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na càda ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá. ¹⁵ Te cùndecu túha-ndo cáháⁿ-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa cuu váha iní ñáyiu cundecú-yu, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ndíhu zapatú-xi quíhíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùndecu túha-ndo cáháⁿ-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú núu ñáyiu. ¹⁶ Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá ío quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí cuéndá sá vă ndacú sàcuíhná nă cada ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xinehe vítu chínée-güedé sáquidáhu ñaha-xi xli-güedé cuéndá sá vă cuicúⁿ-güedé sá nchícúⁿ ñuhú téé ñaha cue téé nàá ndíhi-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí. ¹⁷ Te ío cuhuⁿ iní-ndó sá ní naníhí tähú-ndó, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ñuhú mbelú caxíⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó sá ní naníhí tähú-ndó. Te ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Yá Ndiòxí, chi tnúhu-áⁿ ní taxi Espíritu-gá ndécu ndíhi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xinehe machítí cuáháⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó tnúhu Yá Ndiòxí. ¹⁸ Te vá dáñá ndee-ndó cáháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiòxí nàcuáa chindee

ñaha Espíritu-gá xii-ndo, te cícáⁿ tähú-ndó núu-gá nüu ná cuiní-ndó, te ío cundecu túha-ndo cáháⁿ ndíhi-ndo-gá, te vá nátuhú iní-ndó cícáⁿ tähú-ndó núu-gá cuéndá nchaa dava-gá cue ñáyiu cùu cuéndá-gá. ¹⁹ Te tnáhá cuéndá-í cícáⁿ tähú-ndó núu Yá Ndiòxí cuéndá sá ná chindee ñaha-gá xii-í níhi-í tnúhu cáháⁿ-í oré cáháⁿ-í tnúhu-gá, te ducaⁿ vă yuhú-í cáháⁿ-í nàcuáa nduu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó núu ñáyiu tnúhu sá vátá cùndedóho-gá-yu. ²⁰ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá yuhú cuu-í iiⁿ téé cada-í núu-gá cáháⁿ-í tnúhu-gá núu ñáyiu, te diu cuéndá tnúhu-áⁿ yihí-í vecaá vitna. Te ío cícáⁿ tähú-ndó núu Yá Ndiòxí cuéndá-í cuéndá sá yuhú cuyii-í ní yuhú ní iní-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núu ñáyiu nàcuáa tåú-xi cunduu.

Tnúhu ndéé núu ní ndíhi-ná

²¹ Te té Tiquicú téé ío cùu iní-í ndécu ndíhi-o ichi Xítohó Jesucristú cùú-dé iiⁿ téé ío váha quide ndáá xínú cuéchi-dé núu Xítohó Jesucristú, téé-áⁿ cachí tnúhu-dé xii-ndo nàcuáa cùu ndecu-í ndíhi nchaa nàcuáa quide-í cuéndá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó. ²² Te cuéndá xiaⁿ nüu cuiní-í tendaha-í-dé quixi-dé núu ndécu-ndo cuéndá cachí tnúhu-dé xii-ndo nchàa nacuáa cùu ndecu-ndí iha, te ducaⁿ taxi-gá-dé tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-ndo.

²³ Te xicáⁿ tähú-í núu Tátá-ó Dütú Ndiòxí ndíhi núu Xítohó Jesucristú sá ncháá nchòhó ñáyiu ndécu ndíhi-í ichi-gá sá diu-gá ná càdá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ío cuu iní tnáhá-ndó, te ío quindáá iní-ndó-gá. ²⁴ Te nchòhó ío cùu iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ñá túu dàña ndee-ndó cùu iní-ndó-gá. Te mee Yá Ndiòxí ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí càdá ndee iní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ FÌLIPÚ

*Té Pāblú cádūha-dé tutú quíhíⁿ ndaha
ñáyiu quide ndáá xíndecu ichi Xítohó Jesucristú
ndécu ñuú Filipú*

¹ Yúhú té Pāblú ndihí té Timùteú cúú-ndí cue téé xínu cuechi núú Xítohó Jesucristú, te tèndaha-ndí tutú-a véxi ndaha nchòhó cue téé yìndaha nchaa ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, ndihí cue téé chindee ñaha xii-ndo, ndihí nchaa dava-gá ñáyiu xíquide ndáá ndécu ìchi-gá ñuú Filipú. ² Te xícáⁿ táchú-í núú Tátá-ó Dütú Ndióxí ndihí núú Xítohó Jesucristú sá ná chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduu-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndo cùndecu-ndo.

*Té Pāblú càháⁿ ndihí-dé Yá Ndióxí cuéndá
nchaa ñáyiu ndécu ichi-gá*

³ Te ndí tnahá òré ndácú iní ñáhà-í xii-ndo, te ndacán táchú-í núú Tátá-ó Dütú Ndióxí sá ndécu-ndó ìchi-gá. ⁴ Te ndí tnahá òré ducaⁿ quide-í te ío cùdíí iní-í càháⁿ ndihí-í-gá cuéndá-ndo. ⁵ Chi ndéé cútñahá ní sándáá iní-ndó-gá ní ngüíta-ndo tnähá-ndó quide váha-ndo ndècu-ndo cuéndá sá quíndáá iní ñáyiu tnúhu Xítohó Jesucristú. ⁶ Te yúhú sàni ndáá iní-í sá Yá Ndióxí Yaá ní quesaha chindee ñaha xii-ndo quide váha-ndo ndècu-ndo, te diú-ni-gá chindee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cùndecu-ndo ndéé ná sàá nduu quíxi tucu Xítohó Jesucristú. ⁷ Te ducaⁿ tnähí tàú-xi cani iní-í sá cúú-xí-ndó, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. Te tnähá-ndó ío chindee chitúu ñaha Yá Ndióxí xii-ndo ndècu-ndo, te diú-ni ducaⁿ chindee ñaha-gá xii-ndo tnähá-ndó cuéi vitna yíhi-í vecaá, te diú-ni ducaⁿ chindee ñaha-gá xii-í cuéi òré cuáháⁿ-í núú cué ñáyiu ñá túú tnähá iní tnúhu-gá, chi níhí-í tnúhu nàdanchocáva-í nüú ná tnúhu càháⁿ-yu cuéndá-gá, te nchaa ñáyiu xáháⁿ-í xii-yu sá tnúhu-gá cúú-xí tnúhu ndáá cuíti. ⁸ Te mee Yá Ndióxí náhá ndáá-gá sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná cúú iní ñáhá mèé-yu, te ná díú sá càháⁿ-yu cuéndá sá sání váha iní-yu. Te ducaⁿ quidé-yu chi cuéndá cuíni-yu sá nändi-gá cada ñaha-güedé xii-í.

xícáⁿ táchú-í núú Yá Ndióxí sá diú-gá ná chindee ñaha-gá xii-ndo te uuⁿ-gá cuita cuu iní tnähá-gá-ndó quíhíⁿ, te ducaⁿ ío váha cuita cutnúní iní-ndó nchàa nacuáa sàni iní-gá cada-ndo, te ducaⁿ ío váha cuita cutnúní tucu iní-ndó nàcuáa cùndecu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ cùtnúní tucu iní-ndó nchàa sá ío-gá váha xíni ñuhu-xi cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu cada mee-ni sá váha, te ducaⁿ ñá túú tnähí ná cùmání-ndó nüú Yá Ndióxí ndéé ná sàá nduu quíxi tucu Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te diú-ni Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo càda-ni-ndo nchaa nüú sá váha nàcuáa cuíni Yá Ndióxí. Te sá dúcáⁿ ná càda-ndo te ío cada càhnu-ndo-gá, te nchaa dava-gá ñáyiu cäháⁿ váha-yu cuéndá-gá.

*Xítohó Jesucristú ío cùnuu-gá ndécu
ndihí-gá té Pāblú*

¹² Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá úúⁿ-gá tá xíté nuu tnúhu-gá vitna yíhi-í vecaá. ¹³ Te nchaa cue téé cùu sandadú xíndecu vechiuⁿ núú ndécu téé cùnuu xiní-güedé sá sá cuéndá sá càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú duha yíhi-í vecaá, te diú-ni ducaⁿ sá xiní nchaa dava-gá ñáyiu sá sá càháⁿ-í tnúhu-gá duha yíhi-í vecaá. ¹⁴ Te cuéndá sá dúhá yíhi-í vecaá xíáⁿ ío-gá väi ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxí ta cùtnúní-gá iní-yu sá cúú-gá iíⁿ Yaá ío quide ndáá, te uuⁿ-gá tá cùyíí-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú tnähí-gá yúhú-yu càháⁿ-yu.

¹⁵ Te na càchí-í tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàva ñáyiu càháⁿ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú cuéndá-ni sá cùú cuéndá iní ñáhá-yu xii-í sá ío chindee ñaha-gá xii-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te ducaⁿ quidé-yu chi cuíni-yu nàá ndihí ñáhá-yu xii-í, dico davá-yu chi ío váha sàni iní-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá. ¹⁶⁻¹⁷ Te ñáyiu-áⁿ càháⁿ-yu tnúhu-gá chi cùu iní ñáhá-yu xii-í, te sa nàhá-yu sá sá cuéndá sá càháⁿ váha-í cuéndá tnúhu-gá nüú ñáyiu ñá túú tnähá iní tnúhu-gá, cuéndá xíáⁿ yíhi-í vecaá. Te dava-gá-yu càháⁿ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú cuéndá-ni sá cuíni-yu cuu sá váha xii mèé-yu, te ñá díú sá càháⁿ-yu cuéndá sá sání váha iní-yu. Te ducaⁿ quidé-yu chi cuéndá cuíni-yu sá nändi-gá cada ñaha-güedé xii-í.

18 Dico ío cùdii iní-í sá càháⁿ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú cuéi cuù váha iní-yu àdi ñá túú cuù váha iní-yu càháⁿ-yu.

Te díu-ni ducaⁿ cùdii iní-í núú cuàháⁿ núú vèxi. **19** Te cùtnuní iní-í sá sá cuèndá nchaa sá quídé ñàha-güedé xii-í, cuèndá xíăⁿ cada váha ñaha Yá Ndiòxí xii-í, chi nchòhó ío càháⁿ ndihí-ndo-gă cuèndá-í, te Espíritú ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndihí-o ío chìndee ñaha-xi xii-í. **20** Te cuìní-í sá ñà túú tnahí ná cumání-í núú Yá Ndiòxí cuèndá sá vă cúú càhaⁿ núú-í, te cùtnuní iní-í sá díú-gă chindee ñàha-gá xii-í. Te cuìní tucu-í sá io cuyii-í càháⁿ-í tnúhu-gá vitna dàtná tá quide-í véxi, te ducaⁿ io cada nínu-í Xítohó Jesucristú cuéi vitna nini ndècu-í ñuyíú-a te cuéi na cùú-í ducaⁿ-ni càda nínu-í-gá. **21** Te nini ndècu-í ñuyíú-a te Xítohó Jesucristú ío cùnuu-gá ndécú ndihí ñaha-gá xii-í, te na sàá nduu cùú-í te ío-gá váha tnahá-í chi nucundecu-í ndihí-gá. **22** Te núú na cùndecu-gá-í ñuyíú-a te cada-gá-í chìuⁿ sá cùú-xí Yá Ndiòxí, te ñá cùtnuní iní-í násá cada-í nüu sá cùndecu-í àdi sá cùú-í. **23** Te ío vâi sani iní-í te cuìní-í cùu-í chi ío-gá váha cundecu-í núú ndécú Xítohó Jesucristú. **24** Dico sá cùú-xí nchòhó chi ío xíni ñuhu-xi cundecu-í. **25** Te cùtnuní ndáá iní-í sá iiⁿ tnúhu ndáá càháⁿ-í, te cùtnuní tucu iní-í sá cùndecu-ni-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo nchaa-ndo cuéndá chindee ñàha-í xii-ndo cuéta quindáá-gá iní-ndo Xítohó Jesucristú quíhíⁿ, te ducaⁿ io cudií iní-ndo cùndecu-ndo. **26** Te ducaⁿ te uuⁿ-gá cachí-ndo sá io càhnu cuu Xítohó Jesucristú cuèndá sá ní dácacu ñaha-gă xii-í ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo.

27 Te xíni ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuáá càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú. Te núú ní ndacu-í véxi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-áⁿ quiní ndáá-í sá ndécu-ni-ndo íchi Xítohó Jesucristú. Dico núú ñá túú ní ndàcu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo ña, te díu-ni níhí-í tnúhu sá ndécu-ni-ndo íchi-gá, te níhí tucu-í tnúhu sá iiⁿ-ní cùu-ndo ndecu-ndo, te níhí tucu-í tnúhu sá iiⁿnuu ndecu ndee-ndo caháⁿ-ndo tnúhu Yá Ndiòxí núú ñayiu, tnúhu sá sàndáá iní-ndo. **28** Te ñá túú yùhú-ndo nchaa sá quídé ñàha ñayiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo ñá túú yùhú-ndo nchaa sá quídé ñáhá-yu xii-ndo, te ndixi

túú iní-yu sá nchòhó ndécú-ndo iiⁿ ichi núú nánihí tähú-ndo, te ñayiu-áⁿ cuéta ni-hnú-yu, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiòxí cunduu. **29** Te mee Yá Ndiòxí ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díu-ni sá quindáá iní-ó-gă chi tnahá ndoho-o cuèndá-gá. **30** Te tnahá nchòhó ndohó-ndo cuèndá-gá vitna, te nchòhó ní xiní núú-ndo nàcuáá ní ndoho-í, te vitna níhí-ndo tnúhu nchaa nàcuáá ndòho tucu-í.

2

Xítohó Jesucristú ñá túú ní quide nínu-gá méé-gă dico Yá Ndiòxí ní quide nínu ñaha xii-gá

1 Te Xítohó Jesucristú dácáhu iní ñahá-gă xii-ndo nàcuáá cundecu-ndo, te cùu iní ñahá-gă xii-ndo nàcuáá cuu váha iní-ndo cùndecu-ndo, te ndècu ndihí-ndo Espíritú Yá Ndiòxí, te ío cùndahú iní tnahá-ndo.

2 Te xíăⁿ nüu càháⁿ-í dóho-ndo sá io cuu iiⁿnuu-ni-ndo cùndecu-ndo nacuáá ío-gá cudii iní-í, te iiⁿ-ni cùu iní tnahá-ndo, te iiⁿ-ni càni iní-ndo, te iiⁿ-ni càda-ndo. **3** Te vă cátá nínu-ndo mèe-ndo ndecu-ndo mee-ni sá cùú-xí mèe-ndo, chi cunduu ndàhú iní-ndo, te cani iní-ndo sá tnahá ñayiu-ndo ío-gá cùnùu-yu dàcúúxí mèe-ndo. **4** Te ni vă càni iní-ndo ndàcu-ndo mee-ni sá văha sá cùú-xí mèe-ndo, chi ndecu-ndo sá cùú-xí tnahá cuèndá tnahá ñayiu-ndo.

5 Te ío váha cani iní-ndo nàcuáá cundecu-ndo dàtná quidé mèe Xítohó Jesucristú. **6** Te iiⁿ-ni cùu Xítohó Jesucristú ndihí Yá Ndiòxí. Te cuéi ducaⁿ dico mee Xítohó Jesucristú ní sani iní-gá sá ñá túú cùyica cundecu-gá taxi tnùni-gá ndihí Yá Ndiòxí.

7 Te ní dáñá-gă sá cùnùu-gá andiu te ní quixi-gá ñuyíú-a ní cuu-gá iiⁿ ñayiu, te ní quide-gá dàtná quidé iiⁿ téé xínu cuechi. **8** Te ní cuu-gá iiⁿ téé dàtná ndäa cue téé xíndecu ñuyíú-a, te ní cuu-gá iiⁿ téé ío ndàhú iní-xi chi ñá túú ní quide nínu-gá méé-gă, te ní sàndáá iní-gá ní quide-gá nchaa nàcuáá ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-gá cùtnahá ní quixi-gá ñuyíú-a. Te sá dúcáⁿ ní sàndáá iní-gá xíăⁿ ní xíhí-gá núú cùrúxí. **9** Te xíăⁿ ío ní quide nínu ñaha Yá Ndiòxí xii Xítohó Jesucristú cuèndá ío cunuu-gă. Te ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii Xítohó Jesucristú sá cùú-gá Xítohó nchaa ñayiu ndècu ñuyíú-a. **10** Te ducaⁿ ní quide Yá

Ndiōxí cuèndá nchaa Espíritú ndécú àndiu, ndihí nchaa ñayiu ndècu ñuyíú-a, ndihí nchaa ñayiu ní xíhí ngüíñí xítí-yu ndihí nchaa espiritu-áⁿ te cachí-yu ndihí-xi sá ĩo càhnu cuu Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te nchaá-yu cachí-yu sá Xítohó Jesucristú cíú-gă Yaá táxi tnùní. Te sá dúcáⁿ càdá-yu, te quide cahnú-yu Dútú Ndiōxí.

Ñayiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú cíú-yu dàtná iiⁿ ñuhú

¹² Te xíáⁿ nuu nchaa nchòhó ñayiu ío cùu iní-í cuìní-í sá quìndáá iní ñahá-ndó xíi-í dàtná ní quide-ndo cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í xii-ndo, chi dàvá-áⁿ ñà túu tnàhí ni dàña ndeé-ndó ní sándáá iní ñahá-ndó xíi-í. Te cuìní-í sá úúⁿ-gă quíndáá iní ñahá-ndó xíi-í vitna ñá túu ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo. Te ío nducu ndee-ndo cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu ndéé ná sáá nduu ndùu tähú-ndó cùndecu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú, te ío canehe-ndo sá yíñuhu núú-gă. ¹³ Te Yá Ndiōxí ío váha dàcahu iní ñahá-gă xii-ndo càda-ndo nchaa nacuáa cuìní méé-gă, te diu-ni mee-gă chíndée ñaha-gă xii-ndo dùcaⁿ quide-ndo.

¹⁴ Te vá cání iní-ndó ná tnúhu cäháⁿ-ndó cuèndá ñayiu, te ni ñà túu nändi tnúhu cùtnàha-ndo ndihí-yu, ¹⁵ te ducaⁿ te cuu-ndo ñayiu ñá túu cuëchi-xi núú Yá Ndiōxí. Te nchòhó ñayiu cùu déhe Yá Ndiōxí, ñá túu tnàhí-gá ná cumání-ndó núú-gă nini ndècu-ndo tnuú nchaa ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñuyíú-a, ñayiu cuihna iní-xi. Te cuu-ndo dàtná chódíní sá dáyéhé niú nee, ¹⁶ te ducaⁿ chi dàcahu-ndo ñayiu tnúhu Yá Ndiōxí tnúhu sá cäháⁿ nacuáa naníhí tähú-yu. Te núu ducaⁿ-ni na càda-ndo te òré ná sáá nduu càda ndáá Xítohó Jesucristú nchaa yícá cuëchi ñayiu, te dàvá-áⁿ vă cíú cäháⁿ núú-í, chi ñá túu diò ducaⁿ ni sàhni iní-í cada-í nchaa chìuⁿ ní tähú-gă. ¹⁷ Te nchòhó ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiōxí chi sàndáá iní-ndó-gă, te yúhú cahni ñaha-güedé xii-í cuèndá nchaa sá váha quide-ó. Te xíáⁿ ío cùdíí iní-í te cùdíí tucu iní-í dàtná cùdíí iní-ndó cuèndá nchaa sá váha quide-ndo. ¹⁸ Te diu-ni ducaⁿ ío chí cùdíí iní dàtná cùdíí iní méé-í cuèndá nchaa sá yáha-í ndécù-í.

Té Timùteú ndihí té Epafròditú

¹⁹ Te núu Xítohó Jesucristú ná càchí-gá te ndihí-ni tendaha-í té Timùteú quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo nàcuáa cùdíí iní-ndó. Te òré ndixi-dé canaha-dé tnúhu ndixi núu násá cùu ndecu-ndo, te tnàhá yúhú ío cùdíí iní-í tucu. ²⁰ Te núu ncháá cuè téé ndècu ndihí-í te iiⁿdìi-ni té Timùteú-a cùu-dé téé ío váha sàni iní-xi dàtná sání iní-í, chi diu tnàhí-ni-dé ío sàni iní-dé nüu násá ndecu-ndo. ²¹ Chi dava-gá-güedé mee-ni sá cíú-xí mèe-güedé ío sàni iní-güedé, te ñá túu sàni iní-güedé cada-güedé chìuⁿ tahu Xítohó Jesucristú. ²² Te nchòhó sa xiní-ndó sá té Timùteú-a cùu-dé iiⁿ téé quide váha chi nändi sá tá yáha-dé véxi te quide ndee iní-dé. Te cùu-dé dàtná iiⁿ déhe-í ndécú ndihí ñaha-dé xii-í xinú cuëchi-ndí núu Xítohó Jesucristú cäháⁿ-ndí tnúhu-gá núu ñayiu. ²³ Te òré ná cùtnuní nüu násá cada ñaha-güedé xii-í te ndihí-ni tendaha-í-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo. ²⁴ Te sàni iní-í sá Xítohó Jesucristú cada-gá te tnàhá méé-í ío ndihí quixi coto ñaha-í xii-ndo.

²⁵ Te tnàhá sání iní-í sá ĩo xíni ñuhu-xi tendaha-í té Epafròditú téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú ndixi coto ñaha-dé xii-ndo, chi tnàhá-dé quídé-dé chìuⁿ-gá te quide ndee iní-dé tnàhá-dé nändi yáha-dé sá cuèndá-gá, te diu mee-ndo ní tendaha-ndo-dé véxi-dé cuèndá coto ñaha-dé xii-í. ²⁶ Te ducaⁿ cuìní-í tendaha-í-dé ndixi-dé chi mee-dé ío sàni iní-dé ndixi cäháⁿ ndihí ñaha-dé xii-ndo, te ío ndihú iní-dé sá ni nihí-ndó tnúhu sá cùhú-dé ní cùu. ²⁷ Te ndáá sá ní cùhú-dé chi luha ndiquíⁿ-ná cuú-dé ní cùu, dico Yá Ndiōxí ní cundàhú iní ñahá-gă xii-dé ní quide tátña ñaha-gă te ní ndúha-dé. Te ñá díú-ní mèe-dé ducaⁿ ní cundahú iní ñahá-gă xii-dé chi tnàhá yúhú ío ní cundahú iní ñahá-gă xii-í, chi núu ni xíhí-dé te ío-gá ndihú iní-í ní cùu. ²⁸ Te xíáⁿ ío ndihí cuìní-í tendaha-í-dé ndixi-dé cuèndá òré nasáá-dé núú-ndó te ío cùdíí iní-ndó, te ducaⁿ yúhú ñá túu-gă ná cani iní-í. ²⁹ Te òré nasáá-dé te ío cùdíí iní-ndó nàqueheⁿ cuendá-ndó-dé, te ducaⁿ ío ndacáⁿ tähú-ndó núu Xítohó Jesucristú cuèndá-dé. Te ío canehe-ndo sá yíñuhu núu nchàa cue téé quide datná quídé-dé. ³⁰ Chi téé-a sa luha ndiquíⁿ-ná cuú-dé ní cùu sá xinú cuëchi-dé núu Xítohó Jesucristú, te ní

sani iní-dé sá ñà túú nă cada-xi cuéi na cùú-dé ní quide-dé nchaa chìuⁿ sá cùmání cada-ndo cuéndá-í ní cùu.

3

Ñáyiу cùndáá núú Yă Ndióxi

¹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiу ndècu ndihí-i ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ ndàhú-i núú-ndó sá ïo cudíi iní-ndó sá yíndàha ñaha-gá xii-ndo. Te yúhú ñá túú cùu dusaⁿ-í tee tucu-í nchaa tnúhu sá sà ní dánèhé ñahà-í xii-ndo, chi cùu-xi tnúhu sá ïo chìndee ñaha-xi xii-ndo. ² Te ío quihí iní-ndó vă cádá cuéndá-ndó ní iiⁿ tnúhu càháⁿ cue téé ïo cuihna iní-xi ñá túú tnàhí cuiní cada sá văha, chi cue téé-áⁿ néhé-güedé iní iná chi càchí-güedé sá ncháá cué téé xini ñuhu-xi cuáha-güedé sèñá ñiiⁿ-güedé cuéndá ducaⁿ cùdiú-güedé núú Yă Ndióxi. ³ Dico nchoo chi cùdiú-o núú Yă Ndióxi cuéi dava-o sà ní ngúndecu sèñá ñiiⁿ-o te dava-o ñahá, chi Espíritú-gá chìndee ñaha-xi xii-o quide-o nchaa nacuáa tàú-xi cunduu cuéndá cuu càhnu-gá. Te ío cùdií iní-ó càchí-ó sá ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te ñá túú sàni iní-ó sá sá cuéndá nchaa sá văha quide-o cùdiú-o núú Yă Ndióxi. ⁴ Te núú díco cuéndá nchaa sá văha quide-o cùdiú-o núú Yă Ndióxi, te yúhú sa ama-gá cùdiú-i núú-gá cuéndá nchaa sá ní quide-í ní cùu te núú díco ducaⁿ. Te ío cue téé càchí-güedé sá cùdiú-güedé núú Yă Ndióxi cuéndá nchaa sá văha quide-güedé. Te yúhú uuⁿ-gá ducaⁿ càháⁿ-í núú díco sá cùu chi yúhú ní xídó-gá-í ní quide-í dàcúúxí dàva-gá-güedé. ⁵ Te núú ùná-ni nduu sá ní cacu-í te ní sáha-güedé sèñá ñiiⁿ-í, te yúhú cùu-í téé isràél, te mei ñaní tnáhá ndíi Benjamín téé ní xíndecu ndéé sanaha cùu-í. Te càháⁿ-í tnúhu hèbreú tnúhu càháⁿ tătă-í ndihí nánà-í, te ní cundihí-i nchaa cue téé cùu fariséú, te ní cánchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíi Moisés dàtná xíquide mee-güedé. ⁶ Te yúhú ní sani iní-í sá iiⁿ ichi ndáá ndécù-í ní cùu, te ío ní cuiní-í cunu cuechi-í núú Yă Ndióxi, núú xíáⁿ nándi sá ní quide-í nchaa ñáyiу ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te vá yoo iiⁿ ni xóo cùñaha iiⁿ tnúhu xii-í cachí-yu sá ñá túú quide-í nàcuáa ní càháⁿ ndíi Moisés ní cùu. ⁷ Te nchaa sá sání iní-í sá ïo nàndihí nchicúⁿ nihnu-í ní cùu, ní

cutnùní iní-í sá ñá túú tnàhí chìndee ñaha-xi nacuáa cundáá-í núú Yă Ndióxi, núú xíáⁿ duuⁿ duuⁿ ní xehndé iní-í sá vă chìndee ñaha-xi cuéndá sá ní cuiní-í cundecu ndihí-i Xítohó Jesucristú. ⁸ Te nchaa sá càchí ñáyiу chìndee ñaha cundáá-ó núú Yă Ndióxi ní cutnùní iní-í sá ñá túú chìndee ñaha-xi. Te yúhú ní cutnùní iní-í sá ïo-gá văha tnahá tnúhu-o ndihí Xítohó Jesucristú. Te nchaa sá sání iní-í chìndee ñaha xii-í ní cùu, ñá túú-gá sàndáá iní-í sá chìndee ñaha-xi vitna chi ní cutnùní iní-í sá ñá túú nàndihí-xi. Te ducaⁿ quide-í ñá túú-gá sàndáá iní-í nchaa xíáⁿ sá chìndee ñaha-xi, chi cuiní-í sá úúⁿ-gá cuita tnahá tnúhu-i ndihí Xítohó Jesucristú quíhíⁿ, ⁹ te cuu iiⁿnuu-í ndihí-gá, te ducaⁿ-ni cùndáá-í núú Yă Ndióxi dàtná cùndáá-í vitna, dico ñá diú cuéndá sá nchicúⁿ nihnu-í nàcuáa ní càháⁿ ndíi Moisés ní cùu, chi cuéndá sá sàndáá iní-í Xítohó Jesucristú. Te Yă Ndióxi ní quide-gá cùndáá-í núú-gá, te ducaⁿ chi ní sàndáá iní-í Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te cuiní-í cutnùní iní-í nchaa nàcuáa sàni iní Xítohó Jesucristú, te cuiní-í sá ïo chìndee ñaha-gá, te diú-ni-gá cùú-gá Yaá ní xíhí te ní ndoto-gá, te ducaⁿ cuiní-í cada-gá cuéndá cada-í nchaa nàcuáa cuiní-gá. Te cuiní-í tnàhá-i ndoho-i dàtná ní ndoho-gá. Te yúhú cuiní-í sá vă cádà-í ni iiⁿ sá ñá túú tnàhá iní Yă Ndióxi, chi diú cuéndá-áⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te cuiní-í sá Yă Ndióxi cachí-gá te tnàhá-i ndoto na sàá nduu ndòto nchaa ñáyiу sa ní xíhí ní xíndecu ichi-gá.

Cada-o nchàa nacuáa tàú-xi cunduu cuéndá níhí-ó sá ndúú tähú-ó

¹² Te cùmání-gá cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cumání-gá cada-í nchaa nàcuáa càháⁿ Yă Ndióxi cuéndá sá ñá túú-gá ná cumání-í núú-gá. Te ío ndùcu ndee-í nchicúⁿ nihnu-í quidé-í nàcuáa ducaⁿ ñá túú-gá ná cumání-í núú-gá, chi diú cuéndá-áⁿ ní càháⁿ ñahá Xítohó Jesucristú xii-í. ¹³ Te nchaa nchòhó ñáyiу ndècu ndihí-i ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-i xii-ndo sá cùtnuní ndáá iní-í sá vítná cùmání-gá cada-í nchaa nàcuáa ñá túú-gá ná cumání-í núú-gá. Te ní níhí-í iiⁿ sá ïo xini ñuhu-xi cada-í te xíáⁿ quidé-í, te ñá túú-gá quidé cuéndá-í nchaa sá ní xóo cada-í, te ío ndùcu ndee-í quidé-í nchaa

nàcuáa càháⁿ Yă Ndiōxí. ¹⁴ Te ndùcu ndee vihi-í nchicúⁿ nihnu-í quídè-í nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te diu-ni ducaⁿ càda-í ndéé ná sàá nduu sàá-í núú ndécú-gá taxi-gá sá ndúú tähù-í. Te ducaⁿ tnàhí sa ní caháⁿ ñahá-gá xii-o cùndecu-o ndihí-gá, te ducaⁿ ní caháⁿ ñahá-gá xii-o sá cuéndá Xítohó Jesucristú chi tnàhá tnúhu-o ndihí-gá.

¹⁵ Te nchaa nchòhó ñáyiu quide váha ndècu ichi Yă Ndiōxí xìni ñuhu-xi cani iní-ndó dàtná sání iní-í-a, adi núú dava-ndo ñà túú sàni iní-ndó dàtná sání iní-í-a, dico mee Yă Ndiōxí dandixi túu-gá iní-ndó te cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo. ¹⁶ Te xìni ñuhu-ni-xi cada-o nchaa nacuáa ta quide-o véxi.

¹⁷ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá cánchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo datná quidè-í. Te cundehe-ndo nàcuáa quide nchaa ñáyiu sa nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dànehé ñahá-í xii-ndo cuéndá ducaⁿ càda-ndo tnahá-ndo. ¹⁸ Te sa ní cuu vâi xito cachí tnúhu-í xii-ndo sá ió ñáyiu ñá túú tnahí cùu váha iní-xi sá ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí cuéndá sá nánihí tähú-ó. Te ndihí ndute núù-í dándàcu iní ñahá-í xii-ndo cuéndá-yu. ¹⁹ Te sáá nduu te nchaa ñáyiu ducaⁿ xíquide-áⁿ cuïta nihnu-yu, chi mee-ni nchaa sá cuéhé sá dûhá ñuhu iní-yu te diu-ni nchaa xíáⁿ cùnùu quidé-yu, te cuahahaⁿ nûú-yu cuéndá nchaa sá quidé-yu nûú dicó sá cùu, dico ñahá chi da quide cahnú-yu mèé-yu cuéndá nchaa xíáⁿ. Te mee-ni nchaa sá ió ñuyíú-a ñuhu iní-yu. ²⁰ Dico nchoo chi andiu ndècu nûú cùu ñuhu-ó, te ndètu cahnu-o sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú nacuaca ñaha-gá xii-o. Te diu-ni-gá cùu-gá Yaá ní dácäcu nihnu ñaha xí-o nûú ùhú nûú ndahú. ²¹ Te yiqui cùnù-ó chi vá cùdii-xi cundece-xi dàtná cáá-xí vîtna, dico mee Xítohó Jesucristú nadama-gá yiqui cùnù-ó te ndada-gá dàtná ní nduu yiqui cùnù mèé-gá cùtnahá ní ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-gá chi ndàcu-gá quidé-gá nchaa sá váha càchí iní-gá, te ducaⁿ taxi tnuní-gá nchaandi tûhú sá ió.

4

Io cùdii iní-ó sá ndécú-ó ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í ndécú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú ío cuiní-í caháⁿ ndihí ñaha-í xii-ndo. Te ío cùdii iní-í cuéndá nchaa sá váha quide-ndo chi ñá túú ní xita chiuⁿ Yă Ndiōxí ní quide-í sá cùu-xí-ndo, te diu-ni nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo sá cánchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi Xítohó Jesucristú.

² Te yòhó tá Vodiá ndihí yòhó tá Sintqué càháⁿ ndàhú-í nûú-ndo sá cùu ñnuu-ndo cundecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú. ³ Te yòhó téé cùndihí-í quide ndáá quidé nchaa chiuⁿ quide-í, càháⁿ ndàhú-í nûú-n sá chindée tnúhu-n ūú ñáyiu dihí-áⁿ cuéndá sá ná cùu ñnuu-yu cundecu-yu, chi cùtnahá ní xíndecu ndihí ñahá-yu xii-í ío ní chindée ñahá-yu xii-í, ndihí té Clémenté, ndihí nchaa dava-gá-yu ní quide-ndí chiuⁿ Xítohó Jesucristú, te nchaa ñáyiu-áⁿ sa yodo tnuní-yu nûú tutú Yă Ndiōxí sá ndúú tähú-yu cundecu-yu ndihí-gá ní caa ní quihíⁿ.

⁴ Te nchaa-ni nduu ío cùdii iní-ndó sá ndécu-ndo ichi Xítohó Jesucristú. ⁵ Te càháⁿ-ni tucu-í dóho-ndo sá cùdii ndisa iní-ndó! ⁶ Te ío váha cuu iní-ndó càháⁿ ndihí-ndo ñáyiu cuéndá ná cùtnuní iní-yu sá cùu-ndó ñáyiu váha iní-xi, chi sa ta cuyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú.

⁶ Te ñá túú tnahí ná cani iní-ndó te nûú nasa cùu ndecu-ndo, chi caháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiōxí cuéndá sá ná chindée ñaha-gá xii-ndo. Te ío ndacáⁿ tähú-ndó nûú-gá.

⁷ Te nûú ducaⁿ na càda-ndo te Yă Ndiōxí cada-gá te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo. Te nchoo ñáyiu ñá túú cùtnuní iní-ó nasa quide-gá ndéé ducaⁿ ío váha cùu iní-ó, te ducaⁿ ío váha cùu iní-ó chi cùu ñnuu-ndo ichi Xítohó Jesucristú.

Mee-ni sá váha cuhuⁿ iní-ó

⁸ Te càháⁿ ndahú tucu-í nûú nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá mèé-ni sá váha cuhuⁿ iní-ndó. Te xìni ñuhu-xi cuhuⁿ iní-ndó mèé-ni nchaa tnúhu ndáá, ndihí nchaa tnúhu yñuhu, ndihí nchaa tnúhu sá ío cùdii iní-ó, ndihí nchaa tnúhu sá ío vii ío váha cuaháⁿ, ndihí nchaa tnúhu sá ñà túú ñuhu tnahá tnúhu cuéhé, ndihí nchaa tnúhu sá càchí ñáyiu váha, ndihí nchaa dava-gá tnúhu sá sání

iní méé-ndó sǎ ſo váha te diu-ni nchaa xiǎnⁿ
cuhuⁿ iní-ndó.

⁹ Te cútñahá ní xíndecu ndihí ñaha-í
xii-ndo ní dánèhé ñähà-í nàcuáa cada-ndo
te ní sándáá iní-ndó. Te xiǎnⁿ càháⁿ-í
dóho-ndo sǎ vǎ dáñá ndèé-ndó càda-ndo,
te diu-ni ducaⁿ vǎ dáñá ndèé-ndó càda-ndo
nchaa nacuáa ní quide-í ní xiní-ndó. Te núu
ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiōxí Yaá quídé
ío váha cùu iní-ó ndècu-o cundecu ndihí
ñaha-gá xii-ndo.

Ñáyiу ñuú Fìlipú ndécú ìchi Xítohó Jesucrístú sáñahá-yu sá ndúú tähú té Päblú

¹⁰ Te cùdíí víhí iní-í ndàcáⁿ tähù-í núú
Xítohó Jesucrístú sá ní ndacu iní ñähá-ndo
xíi-í, dico ñá díú sǎ ñà túú ñùhu iní
ñähá-ndo xíi-í chi dícó sá ñá níhí-ndo
nàcuáa cada-ndo chìndee ñaha-ndo xíi-í ní
cùu. ¹¹ Te ñá díú sǎ dúhá càháⁿ-í te cani
iní-ndó sǎ càchí tnúhu-í xíi-ndo sǎ ió iiⁿ
sá cùmání xíi-í, chi yúhú cùu váha-ni iní-í
núu ió xíi-í àdi ñá túú ió. ¹² Te xìní-í
cunduu ndàhú-í, te xìní-í cunduu cuica-í,
te xìní-í caxi-í ndahá xití-í, te xìní-í cuú-í
docó, te xìní-í nàcuáa quide-xi oré ñá túú
védana ná ndécu ndihí-o, te xìní-í nàcuáa
quide-xi oré xidó ndécu ndihí-o. Te ducaⁿ
ní cutúha-í quídè-í cuéndá nchaa nàcuáa ta
yáha-í véxi. ¹³ Te nchaa ndàcu-í quídè-í chi
Xítohó Jesucrístú chìndee ñaha-gá xíi-í. ¹⁴ Te
nchòhó ío váha ní quide-ndo ní cundàhú iní
ñähá-ndo xíi-í ní chìndee ñaha-ndo vitna
ndecu ndihí-í tnúndòho.

¹⁵ Te nchòhó cue ñáyiу ñuú Fìlipú sa
nàha-ndo nacuáa ní cuu cútñahá ní ngüíta-í
càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucrístú distrítú
Macèdoniá, te cútñahá ní ndee-í distrítú-áⁿ
te diu tnähí-ni nchòhó ní taxi-ndo sǎ ndúú
tähù-í, te nchaa ñáyiу ndècu ichi Xítohó
Jesucrístú dava-gá xichi ñá túú tnähí ni
chìndee ñahá-yu xíi-í. ¹⁶ Te cuéi cútñahá
ní xíndecu-í ñuú Tesálónicá titní xito ní
tendaha-ndo sǎ ndúú tähù-í sá ní cutnùní
iní méé-ndó ní xini ñùhu-í. ¹⁷ Te vá cání
iní-ndó sǎ sà dúhá càháⁿ-í te cuíni-í nándi-gá
taxi tähú-ndo, te duha càháⁿ-í chi Yá Ndiōxí
ío-gá vài sá vähä cada ñaha-gá xíi-ndo sǎ
dúcáⁿ quide-ndo. ¹⁸ Te ní xidó vài nchaa sá
xíní ñùhu-í ndécu ndihí-í vitna, te ducaⁿ ió
vài sá ndécu ndihí-í ní cuu chi ní tendaha
tùcu-ndo sá ndúú tähù-í véxi ndihí té
Epafròditú. Te tähú-a cùu-xi datná iiⁿ tähú

sǎ ní sáha-ndo mèe Yá Ndiōxí, te cùu vii cuu
váha iní-gá sá dúcáⁿ ní quide-ndo. ¹⁹ Te
núu ná cùu sǎ xíní ñùhu-ndo, te mee Yá
Ndiōxí ío vài taxi-gá chi ío vài sá ndécu
ndihí-gá, te ducaⁿ càda-gá chi ndècu ndihí-o
Xítohó Jesucrístú. ²⁰ Te vitna nchaa-o chí ná
cächí-ó sǎ ió càhnu cuu Tátá-ó Dütú Ndiōxí
ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndéé núu ní ndihí-ná

²¹ Te cúnaha-ndo sǎ ió na càda ndee iní
nchaa ñáyiу ndècu ichi Xítohó Jesucrístú,
ñáyiу cùu cuéndá Yá Ndiōxí. Te tnähá
nchaa ñáyiу xíndecu ichi Xítohó Jesucrístú
ndécu ndihí-í quídé ndèe iní ñähä-yu
xii-ndo. ²² Te nchaa ñáyiу cùu cuéndá
Yá Ndiōxí xínú cuéchi vehe té Cèsár téé
yíndaha cuéhé nàcióⁿ quídé ndèe iní
ñähä-yu xii-ndo, ndihí nchaa dava-gá ñáyiу
cùu cuéndá-gá.

²³ Te Xítohó Jesucrístú ío na chìndee
chitúu ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ
na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒLOSÁ

*Té Pāblú cádūha-dé tutú quíhíⁿ ndaha
ñáyiu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuú
Còlosá*

¹ Yúhú té Pāblú ní tendaha ñàha Yá Ndiōxí càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiu chi ducaⁿ cuìní méé Yá Ndiōxí cunduu, te càdúha-í tutú-a ndihí té Timùteú ² cuèndá daquìxi-í ndaha nchòhó ñáyiu ñuú Còlosá, ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiōxí, ñáyiu quide ndáá ndécu ìchi Xítohó Jesucristú, te xícáⁿ táchú-í núú Tátá-ó Dútú Ndiōxí sá io na chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cádá te io váha cuu iní-ndo cündecu-ndo.

*Té Pāblú càháⁿ ndihí-dé Yá Ndiōxí cuèndá
ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú*

³ Te ducaⁿ-ni càháⁿ ndihí-ndí Yá Ndiōxí Yaá cùu Tátá Xítohó Jesucristú ndàcán táchú-ndí núú-gá cuèndá nchaa nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, ⁴ chi nìhí-ndí tnúhu sá io sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ io cùu iní-ndó nchàa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiōxí. ⁵ Te ducaⁿ quide-ndo chi sàndáá iní-ndó sá ndúú táchú-ndó cündecu-ndo núú ndécu Xítohó Jesucristú, te tnúhu-án ní níhí-ndó cùtnàhá ní xíndedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu Xítohó Jesucristú. ⁶ Te tnúhu Xítohó Jesucristú tá xíté nuu-xi níhií ñuyíú cuäháⁿ. Te vái ñáyiu ta sàndáá iní-yu cuäháⁿ, te ta quidé-yu mee-ni sá váha cuäháⁿ ndécu-yu ichi-gá. Te nchòhó chi ndéé cùtnàhá ní tecú dóho-ndo tnúhu-gá ní quesaha-xi ta cùu vai ñáyiu ñuú-ndó tá quide ndáá-yu núú-gá cuäháⁿ. Te dàvá-áⁿ ní cutnùní ndáá ndisa iní-ndó sá Yá Ndiōxí io chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo. ⁷ Te ducaⁿ ní dánèhé ñáhá té Ěpafrás téé io cùu iní-ndí, chi tnàhá-dé io quide ndáá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítohó Jesucristú quidé-dé núú-ndí dácuàha ñaha-dé xii-ndo tnúhu-gá. ⁸ Te càchí tnúhu-dé xii-ndí sá io cùu iní ñáhá-ndó

xìi-ndí, te ducaⁿ quide-ndo chi Espíritú Yá Ndiōxí chìndée ñaha-xi xii-ndo.

⁹ Te ndéé cùtnàhá ní níhí-ndí tnúhu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ndéé dàvá-áⁿ ní ngüíta-ndí ñá túú dàña ndee-ndí xícáⁿ táchú-ndí núú Yá Ndiōxí cuèndá-ndó sá Espíritú-gá ná taxi-xi nchaa-gá sá cùmǎní quiní tnùní-ndó, te ducaⁿ te cutnùní váha-gá iní-ndó nàcuáa cuìní Yá Ndiōxí cada-ndo. ¹⁰ Te sá dúcán te ndacu-ndo càda-ndo mee-ni sá váha dàtná cuìní Xítohó Jesucristú cada nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá. Te ducaⁿ io nduu vétú iní-gá te núu na càda-ndo nchaa núú sá váha. Te ducaⁿ io-gá cuita cutnùní iní-ndó nchàa nacuáa cuìní Yá Ndiōxí cada-ndo. ¹¹ Te mee-gá cùú-gá Yaá ío cùnuu, te diu-gá ío chindee ñàha-gá xii-ndo, te cudíí iní-ndó cuëi nàndí na càda ñaha ñáyiu xii-ndo sá cuèndá-gá, te ducaⁿ io cunduu càhnu iní-ndó. ¹² Te ndacán táchú-ó núú Dútú Ndiōxí chi ní quide túha ñaha-gá xii-o cuèndá nduu táchú-ó cùndecu-o ndihí nchaa dava-gá ñáyiu yìndaha-gá xíndecu núú cándò canine ñá túú tnàhí-gá ni ìí cuéchi io. ¹³ Te diu-gá ní quide ní dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha núú táchí tnùní yucu ñáváha, te ní nachihi ñaha-gá xii-o ndàha Déhe-gá Yaá ío cùu iní-gá. ¹⁴ Te Déhe-gá ní xíhí-gá cuèndá sá nchóó căcu nihnu-o núú ùhú núú ndàhú, te ní quide càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide-o.

*Ñáyiu cùu #nuu ndihí Yá Ndiōxí cuèndá sá
nì xíhí Xítohó Jesucristú*

¹⁵ Te Yá Ndiōxí cùu-gá Yaá vá cùu quiní-ó dico Xítohó Jesucristú chi ní quixi túu-gá ñuyíú-a, te ní quide-gá nchaa nàcuáa sàni iní-gá. Te dàtná-ni sàni iní-gá te ducaⁿ sàni iní Yá Ndiōxí, te Yaá-áⁿ ducaⁿ-ni ndècu-gá ndéé cùtnàhá vátá ngåva-gá ñuyíú. ¹⁶ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá núú Yá Ndiōxí ní cadúha-gá nchaa sá io andiu ndihí nchaa sá io ñuyíú-a, te ní cadúha-gá nchaa sá cùu quiní núú-ó cùndehe-o, ndihí nchaa sá vă quiní tnàhí-o, ndihí nchaa espíritú cùnùu vihi xinu cuechi núú Yá Ndiōxí, ndihí nchaa dava-gá espíritú xínú cuèchi. Te nchaa ní cadúha Xítohó Jesucristú chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiōxí cunduu cuèndá nchaa cuu-xi mee-ni sá váha sá cùu-xí Xítohó

Jesucristú. ¹⁷ Te Xítohó Jesucristú ducaⁿ-ni ndècu-gá ndéé cútnàhá vátá ngăva-gá ñuyíú-a, te diu núú ndahá-gá cándodo ñuyíú-a, ndihí andiu, ndihí nchaandi tühú sá ió. ¹⁸ Te diu Xítohó Jesucristú cúnùu-gá yíndàha ñaha-gá xii nchaa nchoo ñayiu ndècu ichi-gá, te diu-gá quídé-gá ndécu văha-o núú-gá. Te núú ncháá ñayiu ndoto diu-gá cúú-gá Yaá ío càhnu cuu sa ní ndoto, te sá dúcáⁿ ní ndoto-gá te xíáⁿ cúú-gá Yaá ío tàxi tnuní nchaandi tühú sá ió ñuyíú-a ndihí andiu. ¹⁹ Te ducaⁿ io cùnuu-gá táxi tnùní-gá chi ndáá sá iiⁿ-ni cuu-gá ndihí Yá Ndióxí. ²⁰ Te Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí, chi ducaⁿ ní cuiní Yá Ndióxí cunduu cuéndá sá vă yőo iiⁿ-gá cuu úhú iní ñáhá xii-gá cuéi ñayiu xíndecu ñuyíú-a, te cuéi cue espíritu ndécu àndiu.

²¹ Te nchòhó cútnàhá vátá cündècu-gá-ndó ìchi Xítohó Jesucristú ñá túú tnähí ni xoo cäháⁿ ndihí-ndo-gá, chi mee-ni ní xoo cuu úhú iní-ndó-gá, te mee-ni ncháá sá cuéhé sá dühá ní xoo cunuu ní xoo cada-ndo ni cuu, dico Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní tnahá tnúhu-ndo ndihí Yá Ndióxí vitna. ²² Chi diu cuéndá-áⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí cuéndá sá nchóó ndùu ndoo nduu nine iní-ó ngündecu-o núú Yá Ndióxí, te ducaⁿ te ñá túú tnähí-gá ná cumání-ó núú-gá, te vă yőo iiⁿ-gá cachí sá nchóó ndècu cuéchi-o. ²³ Te núú vă dáñá ndéé-ndo quindáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te cundecu-ni-ndo ìchi-gá, te vă cání iní-ndó däña-ndo tnúhu ndee iní ní taxi-gá ndécu ndihí-o. Te nchaa tnúhu-gá-áⁿ tá xíté nuu-xi nihí ñuyíú cuäháⁿ, te diu-ni tnúhu-áⁿ càháⁿ yúhú té Päblú dánèhé-í ñayiu.

Té Päblú yíhí díquí-dé càháⁿ-dé tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñayiu ndècu ichi-gá

²⁴ Te vitna ío cùdii iní-í ndöhö-í cuéndá-ndo, chi Xítohó Jesucristú ío ní ndoho-gá cuéndá-ó, te tnähá yúhú ndöhö-í cuéndá nchaa ñayiu ndècu ichi-gá, dico vitna cùmání-gá ndoho-í cuéndá-yu. ²⁵ Te Yá Ndióxí ní cachí-gá sá yúhú quihí díquí ñáhà-í xii nchaa nchòhó ñayiu ndècu ichi-gá cuéndá dánèhé ñáhá văha-í xii-ndo tnúhu-gá cuéndá cuu-xi sá văha sá cùú-xi-ndó. ²⁶ Te nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo ñá túú ní tecu dóho nchaa

ñayiu ní xíndecu ndéé sanaha, te mee-gá ní cuiní-gá sá ncháá nchòo ñayiu yíndaha-gá vitna cundecu ndihí-o tnúhu-áⁿ. ²⁷ Te mee-gá ní cachí-gá sá dátuu-gá nchaa tnúhu sá io vii ío váha cuäháⁿ núú ncháá ñayiu yíndaha-gá. Te tnúhu-áⁿ cùú-xi cuéndá tnähá nchaa nchòhó ñayiu ná túú cùu ñayiu isràél. Te tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xi xii-ndo sá Xítohó Jesucristú ndécu ndihí ñaha-gá xii-ndo. Te cuéndá xíáⁿ ní ngúndecu ndihí-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo ndihí-gá ní caa ní quihíⁿ.

²⁸ Te nchuhú mee-ni cuéndá Xítohó Jesucristú càháⁿ váha-ndí, te dásahú-ndí ñayiu nàcuáa cadá-yu. Te váha vihi danehé-ndí nchaa ñayiu nàcuáa tecu tnùní-yu tnúhu-gá, te ducaⁿ dànèhé-ndí-yu nàcuáa cundáá-yu núú Yá Ndióxí, te ducaⁿ chi tnähá tnúhu-yu ndihí Xítohó Jesucristú. ²⁹ Te cuéndá xíáⁿ io ndùcù ndee-í quídè-í chìuⁿ Xítohó Jesucristú, te mee-gá ío chìndee ñaha-gá xii-í nüu xíáⁿ ndácù-í quídè-í chìuⁿ-gá.

2

¹ Te cuiní-í sá nchòhó cutnùní iní-ndó sá io sàni iní-í cuéndá-ndo, ndihí cuéndá nchaa ñayiu ndècu ñuú Laodiceá, ñayiu xíndecu ìchi Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni io sàni iní-í cuéndá nchaa ñayiu vátá quiní ñáhá-gá xii-í. ² Te cuiní-í sá nchòhó ndihí nchaa ñayiu-áⁿ io nducu ndée-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítohó Jesucristú, te io cuu iní tnähá-ndo, te ducaⁿ cùu iiⁿnuu-ndo cundecu-ndo. Te cuiní-í sá nchòhó ndihí dava-gá ñayiu-áⁿ io váha sáá sá xìní tnùní-ndo cuéndá tecu tnùní-ndo nchaa nacuáa ndùu cuéndá Xítohó Jesucristú chi io ndùu yuhu ni cuu, dico vitna ní dátuu-gá núú-ó. ³ Te Xítohó Jesucristú néhé văha-gá nchaa tnúhu sá io xìní ñuhu-xi tecu tnùní-ó. ⁴ Te duha càháⁿ-í chi cuiní-í sá vă quindáá iní-ndó ní iiⁿ tnúhu càháⁿ nchaa ñayiu cuiní dandàhú ñáhá xii-ndo cuéi ío váha càháⁿ-yu. ⁵ Te cuéi ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo dico ducaⁿ-ni io ñuhu iní ñáhà-í, te io cùdii iní-í chi nihí-í tnúhu sá io cùu iiⁿnuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú däña ndee-ndo sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú. ⁶ Te dàtná-ni ní sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ⁷ Te ní yuhu

ní iní-ndó cànhicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ cuìta cutnuní-gá iní-ndó nchàa nacuáa càháⁿ-gá quíhíⁿ. Te vá dáñá ndéé tnàhí-ndo quíndáá iní-ndó nchàa tnúhu sá ní dánèhé ñahá cuè téé càháⁿ tnúhu-gá xii-ndo. Te xìni ñuhu-xi ndefacáⁿ táhú vìhi-ndo núú Yá Ndiòxí cuèndá nchaa tnúhu-áⁿ.

Náyiu ío váha tnàhá tnúhu ndihí Xítohó Jesucristú

⁸ Te ío quíhí iní-ndó cùndecu-ndo chi xìca cuu ñáyiu cuìni dandàhú ñahá xìi-ndo, te ñáyiu-áⁿ càháⁿ-yu mee-ni nchàa tnúhu ní cahu iní nchaa cue téé ñuyíú-a, te nchaa tnúhu-áⁿ ñá túú védana nàndíhi-xi. Te ducaⁿ quídé-yu chi nchicúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha. Te càháⁿ-yu nàcuáa sàni iní yucu ñáváha, te ñá túú càháⁿ-yu nàcuáa cuìni méé Xítohó Jesucristú.

⁹ Te Xítohó Jesucristú cùú-gá iiⁿ ñáyiu dico iiⁿ-ni cùu-gá ndihí Dútú Ndiòxí. ¹⁰ Te nchòhó chi ñá túú tnàhí-gá ná cùmání-ndó núú-gá chi ndècu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú. Te ío cùnuu-gá te taxi tnuní-gá nchaa núú cuè espíritu cùnùu. ¹¹ Te mee-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó chi ní ngúndecu ndihí-ndo-gá te ducaⁿ ñá túú-gá ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha, te cada iní-ndó sá ní ngúndecu ndihí-ndo iiⁿ señá, chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó, dico ñá díú iiⁿ-ni cuu-xi ndihí señá sá saha cue téé isràél ñii-güedé. ¹² Te nchòhó sa ní sandute-ndo te cada iní-ndó sá dàtná tnúhu sá ní xíhí-ndó ndihí Xítohó Jesucristú, te ní nguindúxi-ndo ndihí-gá, te ní ndoto-ndo ndihí-gá, te ducaⁿ càda iní-ndó chi ñá túú-gá ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ chi sàndáá iní-ndó nchàa nacuáa quíde Yá Ndiòxí, te diu-gá ní dàndótó-gá Xítohó Jesucristú. ¹³ Te nchòhó cùtnàhá ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha cùu-ndo datná ñáyiu ní xíhí, chi ñá túú tnàhá tnúhu-ndo ndihí Yá Ndiòxí ní cùu, te ní ñá díú ñáyiu isràél cùú-ndó. Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá nchóo io váha tnahá tnúhu-o ndihí Xítohó Jesucristú vitna. Te ducaⁿ ní quide-gá chi sa ní quide cahnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cada-o. ¹⁴ Te vitna duuⁿ duuⁿ ñá túú-gá cuéchi-o

ndècu núú-gá. Te nchoo ñá túú cuìni-ó càda-o nacuáa càháⁿ-gá, te cuèndá xíáⁿ io ndècuéchi-o, te vài nacháhu-o núú-gá ní cùu. Te vitna ñá túú-gá ni iiⁿ cuéchi-o ndècu núú-gá, chi diu cuèndá-áⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. ¹⁵ Te sá dúcáⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, te duuⁿ duuⁿ ní dáquéé tihú-gá sácuíhná ndihí nchaa espíritu cùndíhi-xi, te ní quendóo canúú-xi, te mee-gá ío cùnuu-gá táxí tnùní-gá.

Nanducu nihnu-o mee-ni sá váha càchí Xítohó Jesucristú

¹⁶ Te núu dava ñáyiu xícuèhé ñahá-yu xii-ndo cuèndá sá ñá túú xèxi-ndo xìhi-ndo datná quídé mèé-yu te và cáda cuèndá-ndó, te ní vâ cáda cuèndá-ndó te núu xícuèhé ñahá-yu xii-ndo cuèndá sá ñá túú cànhehe ii-ndó vico quide meé-yu núú cuiá núú cuiá, ndihí vico quídé-yu ndi tnahá yóó, ndihí cuèndá sá ñá túú cànhehe ii-ndó ndùu ndetatú-yu. ¹⁷ Te nàcuáa quídé-yu ndi tnahá òré quídé-yu nchaa vico-áⁿ, ndihí nàcuáa quídé-yu ndi tnahá nchaa nduu cànhehe ii-ju-áⁿ, te cada iní-ó sá sà quídé-yu-áⁿ dánèhé núú ñahá-xí nàcuáa cada Xítohó Jesucristú núú cuàháⁿ núú vëxi.

¹⁸ Te vá quíndáá iní-ndó ní iiⁿ tnúhu càháⁿ ñáyiu càchí sá cuìta nihnu-ndo cuèndá sá ñá túú tnì-ndo tnúhu càháⁿ-yu, chi càchí-yu sá io xìni ñuhu-xi cada cahnu-o nchaa cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ní yùhu ní iní-ó cànhehe-o sá yíñùhu núú-xi. Te ñáyiu-áⁿ càchí-yu sá ndàá càháⁿ-yu chi dàcoto ñaha saní-yu nàcuáa càháⁿ-yu, te io quide cahnú-yu mèé-yu cuèndá nchaa sá sání iní mèé-yu quídé-yu, te ñá túú védana nàndíhi nchaa sá quídé-yu. ¹⁹ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ xíquide-áⁿ ñá túú tnàhá tnúhu-yu ndihí Xítohó Jesucristú. Te mee-gá cùú-gá Yaá cùnùu taxi tnuní ñahá-gá xii nchaa nchoo ñáyiu ndècu ichi-gá, te chìndee ñaha-gá xii-o ndècu-o ichi-gá, te mee-gá quídé-gá cùú iiⁿnuu-o ndecu-o, te ta quide-o nchaa nacuáa cuìni Yá Ndiòxí cuàháⁿ.

²⁰ Te nchòhó cùú-ndó dàtná ñáyiu ní xíhí ndihí Xítohó Jesucristú cuèndá sá vâ cànhicúⁿ nihnu-gá-ndó nàcuáa càháⁿ ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá. Te núu ducaⁿ ña, òte ná cuèndá tnì-ndó tnúhu càháⁿ ñáyiu-áⁿ

te quide-ni-ndo datná quídě-yu? ²¹ Chi ñáyiú-áⁿ càchí-yu sá ió sá ni vă cùú tèe ndaha-o, te dava ni vă cùú càxi-o, te dava ni vă cùú tnìi-o. ²² Te nchaa xiáⁿ, núú néhé chìuⁿ-ni-o ndìhi nihnu-xi. Te nchaa sá dúcáⁿ càháⁿ-yu-áⁿ cùú-xí mèe-ni sá ní cahu iní méé nchàa ñáyiú ñuyíú-a nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. ²³ Te nchaa tnúhu càháⁿ-yu-áⁿ sánùu sá cùú-xí iiⁿ tnúhu càháⁿ iiⁿ téé ío váha sàá díquí-xi, chi càchí-yu sá cádá càhnu-o Yá Ndiòxí nàcuáa véxi iní méé-ó, te cunduu ndàhú iní-ó dico ñá túú dànehé ñáhá-yu nàcuáa tàú-xi cunduu. Te càchí tucú-yu sá cádá ühú-ó mèe-o, chi ducaⁿ cuìní Yá Ndiòxí cada-o càchí-yu. Te nchaa xiáⁿ ñá túú védana chìndee ñaha-xi xii-o cuendá sá vă táxi tnùní ñáhá ní iiⁿ sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ó.

3

¹ Te nchòhó cada iní-ndo să ní xíhí-ndó ndìhi Xítohó Jesucristú te ní ndoto-ndo ndìhi-gá, núú xiáⁿ tàú-ndó càda-ndo nchaa sá văha dàtná cuìní méé-gă chi mee-gă núcōo-gá xio cùha Dútú Ndiòxí chi tnàhá-gá ío cùnuu-gá. ² Te ío cuhuⁿ iní-ndo nchàa sá văha càchí Xítohó Jesucristú nduu táhú-ndó cùndecu ndìhi-ndo, te vă cùhúⁿ iní-ndo mèe-ni nchaa sá ió ñuyíú-a. ³ Te ducaⁿ càda-ndo chi cùu-ndo datná ñáyiú ní xíhí ndìhi Xítohó Jesucristú, chi ñá túú-gă ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha. Te Yá Ndiòxí néhé cuendá ñáhá-gă xii-ndo chi tnàhá tnúhu-ndo ndìhi Xítohó Jesucristú. ⁴ Te Xítohó Jesucristú cùú-gă Yaá ndécu ndìhi ñaha xii-o vitna, te sáá nduu quèe túu ndìhi ñaha-gă xii-o àndiu, te tnàhá-ó ió cunuu-o ndìhi-gá.

Duuⁿ duuⁿ dañña-o nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ó te cada-o mèe-ni sá văha

⁵ Te duuⁿ duuⁿ dañña-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-ndo. Te nchaa nchòhó cue téé vă càháⁿ ndìhi-ndo ñáyiú dìhí te núú ñá díú ñàdihí-ndo cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchòhó cue ñáyiú dìhí tucu vă càháⁿ ndìhi-ndo cuè téé te núú ñá díú yìi-ndo cuu-güedé, te nchaa-ndo vă cání-gă iní-ndo càda-ndo ni iiⁿ sá cuèhé sá dúhá ndìhi tnaha ñáyiú-ndo. Te vă cání cuèhé cani duha-gă iní-ndo să cùú-xí-ndó ndìhi-yu, te

vă cání-gă iní-ndó ní iiⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni vă xíhó-ndó iiⁿ sá ndécu ndìhi tnaha ñáyiú-ndo, chi núú ducaⁿ na càda-ndo xiho-ndo sá ndécu ndìhi-yu te iiⁿ-ni cùu-ndo ndìhi ñáyiú chìñuhu nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndàá sá ndiòxí cùu nchàa xiáⁿ. ⁶ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide ío dandòho ñaha Yá Ndiòxí xiáⁿ-yu na saá nduu tnúndòho tnúhu ndàhú, chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá. ⁷ Te nchòhó cùtnàhá ní xíndecu-ndo ichi cuehé ichi duha, te tnàhá-ndo ní xóo cada-ndo dàtná quídé nchàa ñáyiú-áⁿ. ⁸ Te vitna duuⁿ duuⁿ dañña-ndo nchàa sá ná càchí tnúhu-í-a: Vá cùdéeⁿ-gá-ndo, te ni vă cùnduu líhli-gá iní-ndo, te ni vă cùu ühú-gá iní-ndo tnàha ñáyiú-ndo, te ni vă cùcuèhé-gá-ndo-yu, te ni iiⁿ-gá tnúhu cuèhé vá càháⁿ-ndo. ⁹ Te ni vă dácuàndehnde-gá-ndo, chi nchòhó sa ní dáñá-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha, te ñá túú-gă sání cuèhé sání dùha iní-ndo nă cada-ndo vùtna datná ní xóo cada-ndo. ¹⁰ Te vitna nchòhó ní nduu-ndo ñáyiú váha, te uuⁿ-gá tá cùtnuní iní-ndo nchàa nacuáa cuìní Yá Ndiòxí cada-ndo, te ducaⁿ ta ndùcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá văha dàtná quídé mèe-gá. ¹¹ Te vitna ní ngúndecu ndìhi-ndo Xítohó Jesucristú, te vă cádá cuèndá-gá-ndo nüu cùu-ndo ñáyiú isràél àdi ñá túú cùu-ndo, te ni vă cádá cuèndá-ndo nüu cùu-ndo ñáyiú ní ngúndecu sèñá ñíi-xi àdi ñáhá, te ni vă cádá cuèndá-ndo nüu cùu-ndo ñáyiú véri ñuú xícá, te ni vă cádá cuèndá-ndo nüu cùu-ndo ñáyiú cùu neñuú, te ni vă cádá cuèndá-ndo nüu cùu-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, te ni vă cádá cuèndá-ndo nüu cùu-ndo ñáyiú dàñá queé nüú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, chi Xítohó Jesucristú cúnùu-gá ndécu ndìhi ñaha-gá xii-o nchàa-o.

¹² Te Yá Ndiòxí ní dáquéé dìiⁿ ñaha-gá xii-ndo cuèndá cùndecu-ndo ndìhi-gá, te vitna cùu-ndo ñáyiú quide ndáá ndécu ìchi-gá. Te mee-gă ío cùu iní ñáhá-gă xii-ndo nüu xiáⁿ tàú-ndó cùndahú iní tnàhá-ndo, te ío váha cuu iní-ndo chìndee tnaha-ndo, te cuu-ndo ñáyiú ndàhú iní-xi, te ío vii ío váha cuu iní-ndo cùndecu ndìhi tnaha-ndo, te ío càhnu cunduu iní-ndo cuèndá nchaa sá quídé ñáha ñáyiú xii-ndo. ¹³ Te ducaⁿ cànehe-ndo tnúhu càhnu iní núú

ndi mèe-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi-gá, te cada càhnu tucu iní-ndó nüu ná cùú sá cùmání nüú tnáhá-ndó. Te dàtná ní quide càhnu iní Xítohó Jesucristú nchaa sá nà túú vāha ní xóo cada-ndo ducaⁿ càda-ndo cada cahnu iní-ndó nchàa sá cùmání nüú tnáhá-ndó ndècu-ndo. ¹⁴ Te xini ñuhu vihi-xi sá io cuu iní tnáhá-ndó cùndecu-ndo, chi nüu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa dava-gá sá càháⁿ-í, te ná túú tnáhí-gá ná cùmání-ndó. ¹⁵ Te daña-ndo sá Yá Ndióxí ná chìndee ñaha-gá nàcuáa ío vāha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, chi diu cuèndá-áⁿ ní caháⁿ ñahá Yá Ndióxí xii-ndo cuèndá cuu iiⁿnuu-ndo ndihí nchaa dava-gá ñáyiu ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni io ndacáⁿ tähú-ndó nüú-gă.

¹⁶ Te ío cuhuⁿ iní-ndó tnühu Xítohó Jesucristú, te ío vāha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa càháⁿ tnühu-gá te ducaⁿ dànehé tnáhá-ndó. Te ío caháⁿ dóho tnáhá-ndo nacuáa cada-ndo càñchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnühu-gá, te cata-ndo ndùdú ndèé nüú tutú Yá Ndióxí, ndihí nchaa dava-gá ndudú sá xiní méé-ndó xita-ndo te nchaa xíⁿa cata-ndo chìñuhu-ndo Yá Ndióxí. Te òré xítá-ndó te ní yùhu ní iní-ndó ndacáⁿ tähú-ndó nüú-gă. ¹⁷ Te cuhuⁿ iní-ndó Xítohó Jesucristú òré sání iní-ndó càda-ndo iiⁿ chiuⁿ àdi ná tnühu cuùn-ndó càháⁿ-ndó, te diu-ni-gá cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ tähú-ndó nüú Yá Ndióxí, te diu-ni Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo ndacáⁿ tähú-ndó nüú Täktá-ó Dütú Ndióxí.

Nàcuáa tàú ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú cadá-yu sá cùú-xí ndi meé-yu

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiu dìhí ñáyiu ndècu yiⁿ-xi quindáá iní-ndó yiⁿ-ndo, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáyiu dìhí ndécu ìchi Xítohó Jesucristú. ¹⁹ Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi cuu iní-ndó ñadihí-ndó, te vā cùcuhé-ndö-yu. ²⁰ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu tátá-xi ndihí näná-xi quindáá iní-ndö-yu, chi nüu ducaⁿ na càda-ndo te ndùu vétú iní Yá Ndióxí. ²¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu cùu tátá ndihí näná vā dásatú-ndó iní cue déhe-ndo, chi nüu ducaⁿ na càda-ndo te ni vā quíxi-gá iní-güexi cada-güexi sá vāha. ²² Te nchaa nchòhó ñáyiu xinu cuechi quindáá iní-ndó nchaa ñáyiu cùu patróoⁿ-ndó, te ní yùhu ní iní-ndó

càda-ndo nchaa chiuⁿ tahú-yu cuéi òré ndécu-yyu àdi oré ná túú-yu, te ná díú òré-ni ndèhé-yyu cada-ndo cuèndá-ni sá cuiní-ndó cùdiu-ndo nüú-yu, chi cada-ndo sá néhé-ndó sà yíñuhu nüú Xítohó Jesucristú. ²³ Te nchaa chiuⁿ sani iní-ndó càda-ndo te cada-ndo ní yuhu ní iní-ndó, te sá dúcáⁿ càda-ndo-áⁿ te cada-ndo cuèndá sá xinú cuèchi-ndo nüú Xítohó Jesucristú te ná díú nüú ñáyiu ñuyú-a xinu cuechi-ndo. ²⁴ Te nchòhó sa nàha-ndo sá Xítohó Jesucristú taxi-gá sá ndúu tähú-ndó te nüu ducaⁿ na càda-ndo, chi cùu-ndo ñáyiu xinu cuechi nüú-gă. ²⁵ Te nchaa ñáyiu quide nchaa sá cuéhé sá dühá nàcháhu-yu nüú Yá Ndióxí cuèndá nchaa sá quídë-yu, te mee-gă vā càdá cuèndá-gá cuéi nái ñáyiu cùú-yu, chi nchaá-yu nacháhu-yu nchaa sá nà túú vāha quidé-yu nüú-gă.

4

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu cùu patróoⁿ cuu-ndo ñáyiu vāha, te cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu ndihí nchaa ñáyiu xinu cuechi nüú-ndó, te cunaha-ndo sá àndiu ndecu Yaá cùu Xítohó-ndó tåxi tnuní ñahá-gă xii-ndo.

² Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, vā dáñá ndèé-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí, te ío cuhuⁿ iní-ndó-gă òré càháⁿ ndihí-ndo-gă, te òré-áⁿ io ndacáⁿ tähú-ndó nüú-gă. ³ Te cákáⁿ tähú-ndó tnáhá cuèndá-ndí nüú-gă cuèndá sá díú-gă ná càdá te ndacu-ndí càháⁿ-ndí tnühu-gá nüú nchaa dava-gá ñáyiu, te ducaⁿ càháⁿ-ndí tnühu Xítohó Jesucristú sá ná túú ní xíndecu ndihí nchaa ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha, te diu cuèndá tnühu-áⁿ yíhi-í vecaá vitna.

⁴ Te càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí cuèndá càháⁿ-í nàcuáa tàú-xi cunduu te tecu tnuní-yu.

⁵ Te cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu sá cùú-xí nchàa ñáyiu ná túú ndècu ichi-gá, te ducaⁿ-ni io nducu ndèé-ndo cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu. ⁶ Te cada cuèndá-ndó sá io vii io vāha cunduu tnühu càháⁿ ndihí-ndö-yu, te càháⁿ-ndó iiⁿ tnühu nàcuáa cuu vāha iní-yu, te ío vāha cundehe-ndo nàcuáa cunduu tnühu cùñaha-ndo xii iiⁿ-yu.

Tnúhu ndéé núú n̄ndih-i-ná

⁷ Te té Tìquicú tée ío cùu iní-ó ndècu ndih-i-o ichi Xítohó Jesucristú, tée-áⁿ cachí tnúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-í. Te tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítohó Jesucristú te ío váha quide ndáá-dé. ⁸ Te tendaha-í-dé quixi-dé cachí tnúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-ndí iha, te taxi-dé tnúhu ndee iní cundecu ndih-i-ndo. ⁹ Te tnàhá tucu té Onésimú tée ío cùu iní-ó ndècu ndih-i-o ichi Xítohó Jesucristú quixi ndih-i-dé, te diu-ni tée ñuú-ndó cùu-dé te tnàhá-dé ío váha quide ndáá-dé. Te ndí ndùú-güedé cachí tnúhu-güedé nchaa nàcuáa cùu iha.

¹⁰ Te té Arìstarcú tée yíhi ndih-i-í vecaá quídé ndèe iní ñahá-dé xii-ndo ndih-i té Măcú ñaní prímu tě Béé. Te sa nàha-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í cada-ndo quèheⁿ cuendá-ndo té Măcú, te núu na quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendá-ndo-dé. ¹¹ Te tnàhá tée nàni Jesús, àdi Bustú chi úu diu-dé, quídé ndèe iní ñahá-dé xii-ndo. Te cue tée-a cùu-güedé cue tée isràél ní chitnahá ñahá-güedé xii-í càháⁿ-ndí núú ñayiu nàcuáa ndihu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xií-yu, te ni iiⁿ-gá ñayiu isràél ñá túu quide datná quídé-güedé. Te ío váha taxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í. ¹² Te tnàhá tée ñuú-ndó té Èpafrás quídé ndèe iní ñahá-dé xii-ndo, te cùu-dé tnàhá-dé tée xinu cuechi núú Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ní yuhu ní iní-dé xicáⁿ tähú-dé núú Yá Ndiòxí cuendá-ndo cuendá sá cánchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ te ío váha tecú tnùní-ndo nchaa nacuáa cuiní Yá Ndiòxí cada-ndo, te diu-ni ducaⁿ cánchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo. ¹³ Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá súuní sàni iní-dé sá méé-ní sá váha cuu xii-ndo cùndecu-ndo ndih-i nchaa ñayiu xindecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuú Laodiceá, ndih-i nchaa ñayiu xindecu tucu ichi-gá ndécu ñuú Hiérapolís. ¹⁴ Te tnàhá té Lùcá tée xiní nchaa núú yúcú sá quídé tätna quide ndee iní ñahá-dé xii-ndo tée ío cùu iní-ó, te tnàhá tucu té Démás quídé ndee iní ñahá-dé xii-ndo.

¹⁵ Te cùñaha-ndo na càda ndee iní nchaa ñayiu ndècu ndih-i-o ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuú Laodiceá, ndih-i tá Mënfás, ndih-i nchaa ñayiu ndècu ichi-gá tacá vehe-xi

dàcuahá-yu tnúhu-gá. ¹⁶ Te tutú cädüha-í-a tendaha-í quixi ndaha-ndo, te òré ná ndih-i dàcuaha-ndo te tendaha-ndo quíhíⁿ ndaha ñayiu xindecu ichi-gá ndécu ñuú Laodiceá cuendá dacuahá-yu tnàhá-yu. Te diu-ni ducaⁿ dàcuaha-ndo tutú tendaha-í quíhíⁿ ndaha ñayiu ñuú Laodiceá òré ná dàndixí-yu ndaha-ndo. ¹⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cùñaha-ndo xii té Àrquipú, te duha cùñaha-ndo xii-dé: “Yá Ndiòxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-n, te ío váha cada cuendá-n càda-n nchaa nacuáa ní cachí-gá”, duha cùñaha-ndo xii-dé.

¹⁸ Te yúhú té Päblú ndih-i ndaha mee-í téé-í iiⁿ úu tnúhu-a quide ndee iní ñahá-í xii-ndo, te cunaha-ndo sá yúhú yíhi-í vecaá. Te Yá Ndiòxí ío na chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cädá ndee iní-ná vitna.

TUTÚ DÍHNÁ NUU NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

*Té Páblú ndihí cue téé cùndihí-dé
cádúha-güedé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiu xíndecu
ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuu Tesàlónicá*

¹ Yúhú té Páblú cádúha-í tutú-a ndihí té Sílvanú, ndihí té Timuteú cuéndá daquìxi-í ndaha nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuu Tesàlónicá, chi cùu iiⁿnuu-ndo ndihí Tátá-ó Dútú Ndiòxí, ndihí Xítohó Jesucristú. Te xícáⁿ táchú-í nuú Dútú Ndiòxí, ndihí nuú Xítohó Jesucristú sá io na chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná càda te io váha cuu iní-ndo cùndecu-ndo.

*Ñáyiu ñuu Tesàlónicá io váha sàndáá iní-yu
Yá Ndiòxí*

² Te ndí tnahá òré cäháⁿ ndihí-ndí Yá Ndiòxí ndàcáⁿ táchú-ndí nuú-gă sá io quide váha-ndo ndècu-ndo, te ducaⁿ xícáⁿ táchú-ndí nuú-gă sá ná coto ñaha-gă xii-ndo. ³ Te io ndàcáⁿ táchú-ndí nuú Tátá-ó Dútú Ndiòxí sá ní yuhu ní iní-ndo sàndáá iní-ndo-gă, te xínu cuechi-ndo nuú-gă, te cùu iní tnahá-ndo nàcuáa ndècu-ndo ichi-gă nuú xíⁿ io xito tnaha-ndo. Te cùtnuní ndáá iní-ndo sá quíxi tùcu Xítohó Jesucristú nuú xíⁿ ná túú dàña ndee-ndo ndètu-ndo-gá. ⁴ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú sa nàha-ndí sá Yá Ndiòxí io cùu iní ñahá-gă xii-ndo, te diu-gá ní cäháⁿ ñahá-gă xii-ndo cuéndá cundecu-ndo ichi-gá. ⁵ Te cùtnahá ní dánèhé ñahá-ndí xii-ndo tnúhu-gá, chi ná diú sá cùu iní méé-ndí ducaⁿ ní dànehé ñahá-ndí xii-ndo, chi mee Espíritu Yá Ndiòxí ní chìndee ñaha-xi ní cäháⁿ-ndí ní yuhu ní iní-ndí tnúhu-gá nuú-ndo. Te nàha-ndo sá cùtnahá ní xíndecu ndihí ñaha-ndí xii-ndo ní quide-ndí nàcuáa cäháⁿ Yá Ndiòxí cuéndá sá cùu-xí sá vaha sá cùu-xí-ndo.

⁶ Te nchòhó nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo vitna datná quídé-ndí, chi

quide váha-ndo dàtná quídé mèe Xítohó Jesucristú, te díí iní ní tníⁿ-ndo ìchi-gá cuéni ní ndoho ní tnahá-ndo, chi mee Espíritu-gá ní chìndee ñaha-xi xii-ndo. ⁷ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo nuú Yá Ndiòxí, xíⁿ yinchicúⁿ nihnu ñáyiu distrítu Macèdoniá, ndihí ñáyiu distrítu Acayá xiquide váha-yu tnahá-yu, ñáyiu xíndecu ichi-gá. ⁸ Te diu-ndo ní sanu ichi-ndo ñáyiu distrítu Macèdoniá, ndihí ñáyiu distrítu Acayá, te ná díú-ní ñáyiu nchaa ñuu-áⁿ chi nchaa ñáyiu dava-gá ñuu níhi-yu tnúhu sá io sàndáá iní-ndo Yá Ndiòxí. Te ná túú-gă ná tnúhu cäháⁿ-ndí cuéndá-ndo, chi nchaa-yu sa níhi-yu tnúhu sá io váha quide-ndo ndecu-ndo. ⁹ Te mèe-yu xicäháⁿ váha-yu cuéndá-ndo sá io váha ní queheⁿ cuéndá ñahá-ndo xíⁿ-ndí cùtnahá ní quixi-ndí díhna nuu. Te ní dáñá-ndo nchaa sá càchí-ndó cùu ndiòxí-ndó chi ná diú ndiòxí cùu-xí, te ní tníⁿ-ndo ìchi Yá Ndiòxí Yaá ndécu tűu andiu chi diu-gá cùu-gă Ndiòxí ndisa, te xínu cuechi-ndo nuú-gă vitna, ¹⁰ te ndètu-ndo quixi tucu Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndiòxí Yaá ndécu àndiu, chi diu-ni-gá ní quixi-gá ñuyíu-a ní xíhi-gá, te ní ndoto-gá ní dándotó ñaha Yá Ndiòxí xii-gá. Te diu-ni Xítohó Jesucristú dácacu nihnu ñaha-gă xii-o nuú ùhú nuú ndàhú, chi sàndáá iní-ó-gă.

2

*Nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide té Páblú ñuu
Tesàlónicá*

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú nàha-ndo sá nà diú àúⁿ ná cuu ni quíxi coto ñaha-ndí xii-ndo, chi ní sàndáá iní-ndo tnúhu Yá Ndiòxí. ² Te nàha-ndo sá cùtnahá ní xíndecu-ndí ñuu Filipú io ní xíhuⁿ tnúhu cuéhé tnúhu duha nuú-ndí, te ní caniha-güedé xii-ndí. Te ní ndee-ndí ní quixi-ndí ñuu-ndó, te ná túú ní yuhú-ndí ní cäháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiòxí nuú-ndó, chi mee-gă ní chìndee ñaha-gá xii-ndí cuéi io chitu ñáyiu ní cuu úhú iní ñahá xíⁿ-ndí. ³ Te ná túú ní dàndahú ñahá-ndí xii-ndo chi mee-ni tnúhu ndáá ní cäháⁿ-ndí nuú-ndó, te ní nà túú ní iiⁿ tnúhu cuéhé ñuhú iní-ndí ní cäháⁿ-ndí tnúhu-gá nuú-ndó chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine

iní-ndí. ⁴ Te mee Yá Ndióxí ní cachí-gá sá càháⁿ-ndí tnúhu-gá, te càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní méé-gă, chi sa nàha-gá nàcuáa càa iní-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní ñayiu. ⁵ Te nàha-ndo sá ñà díú ⁱⁱn tnúhu cudíí iní-ndó cùndecu-ndo ichi ñuyíú ní càháⁿ-ndí núú-ndó cuèndá taxi-ndo díhún. Te Yá Ndióxí sa nàha-gá sá càháⁿ ndáá-ndí. ⁶ Te ñá ⁱⁱn ndùu ni quide-ndí ⁱⁱn sá cátá-ndí cuèndá-ni sá cátá càhnu ñaha-ndo xii-ndí, àdi cada cahnu ñaha dava-gá ñayiu, te cuéi tàú ndisa-ndí sá cátá càhnu ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, chi chìuⁿ Xítohó Jesucristú quídé-ndí, te díco-ni sá nchühú ñá túú ní cuìní-ndí sá dúcáⁿ càda-ndo. ⁷ Te ío vii ío váha ní càháⁿ-ndí núú-ndó, dàtná quídé ⁱⁱn ñaha cuu náná vii vii càháⁿ ndihí cue déhe-aⁿ dàcuehnu ñaha-aⁿ xii-güexi. ⁸ Te ducaⁿ ío cùu iní ñahá-ndí xii-ndo, dico ñá díú-ní sá ní càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndióxí núú-ndó, chi ndéé iní-ndí taxi-ndí ní dácotó ñahá-xi, te núu díco ní cùu-xi sá cùu, cuèndá sá ìo cùu iní ñahá-ndí xii-ndo. ⁹ Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú nàha-ndo sá ìo ní quide chìuⁿ-ndí cuèndá ní níhí-ndí sá ní xexi-ndí. Te cuéi nduu cuéi niú ní quide chìuⁿ-ndí ní níhí-ndí sá ní xexi-ndí ní càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndióxí núú-ndó cuèndá sá ñà túú ní cuìní-ndí chichìuⁿ ñaha-ndí xii-ndo.

¹⁰ Te nchòhó ñayiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxí xìní ndáá-ndó sá cùu-ndí cue téé váha te ducaⁿ sà na ha Yá Ndióxí tucu, te ní xica-ndí ichi ndáá òré ní càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó te diu-ni ducaⁿ quídé-ndí vitna. Te vá yoo ⁱⁱn càháⁿ sá ñà túú quide ndáá-ndí ndécu-ndí. ¹¹ Te nàha tucu-ndo sá ní dácàháⁿ ñahá-ndí xii-ndo, te ní taxi-ndí tnúhu ndee iní xii-ndo nchaa-ndo, te dàtná quídé ⁱⁱn tátá ndihí cue déhe-dé ní quide-ndí. ¹² Te ní cachí-ndí xii-ndo sá cátá ndáá-ndó cùndecu-ndo nacuáa tàú-xi cada nchaa ñayiu tnahá tnúhu ndihí Yá Ndióxí, chi mee-gă ní càháⁿ ñahá-gă xii-o cuèndá nduu tähú-ó cùndecu-o ndihí-gá núú ío váha càa ndecu-gá táxí tnùnì-gá.

¹³ Te xìáⁿ ío ndàcáⁿ tähú-ndí núú Yá Ndióxí sá nchòhó òré ní tedóho-ndo tnúhu-gá ní càháⁿ-ndí, te ní sàndáá iní-ndó

chi ní cutnùnì iní-ndó sá díú tnúhu Yá Ndióxí cùu-xí, te ñá díú tnúhu ñayiu ñuyíú-a cùu-xi. Te ndáá sá cùu-xí ⁱⁱn sá ìo váha sá cùu-xí nchòhó cue ñayiu ní sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁴ Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ío ní ndoho ní tnahá-ndo sá ní quide ñaha ñayiu ñuú-ndó. Te nchòhó ní ndoho-ndo dàtná ní ndoho nchaa ñayiu tàcá dàcuàha tnúhu Xítohó Jesucristú ndécu dìstritú Judeá, chi tnahá-yu ío ní dàndohó ñahá ñayiu ñuú-yu. ¹⁵ Te diu-ni ñayiu dìstritú Judeá-áⁿ ní sahní-yu cue téé ní xoo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha. Te diu-ni ñaní tnahá-yu cùu cue ñayiu ní sahní ñaha xii Xítohó Jesucristú, te sàtá xìáⁿ te ní ngüíta-yu ní cuu úhú iní ñahá-yu xii-ndí, núu xìáⁿ ñá túú tnahá iní Yá Ndióxí nchaa sá quídé-yu, te ndéé nchaa dava-gá ñaní tnahá-yu cùu úhú iní-yu. ¹⁶ Te ío chidáca nihnu ñahá-yu xii-ndí òré càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndióxí núú ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél, te ducaⁿ quide ñayiu-áⁿ cuèndá cuìní-yu sá vă càháⁿ-ndí tnúhu-gá, sá cátá cuèndá naníhí tähú ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél-áⁿ, te sá dúcáⁿ quídé-yu te ío ta cùu vai-gá cuéchi-yu cuáháⁿ. Te Yá Ndióxí ío cùdéen-gă núú-yu, te tendaha-gă ⁱⁱn tnúndòho quixi sá cùu-xí-yu te ío ndohó-yu.

Té Päblú cuìní-dé quíngoto-dé ñayiu xìndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu ñuú Tesálonicá

¹⁷ Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú ní quee-ndí núú-ndó, te cuéi ní cuxica-ndí dico ducaⁿ-ni ñùhu iní ñahá-ndí xii-ndo, te ío ñùhu iní-ndí sá quíxi coto ñaha tucu-ndí xii-ndo. ¹⁸ Te yúhú té Päblú ducaⁿ-ni ñùhu iní-í sá cuédiçó méé-í quíxi-í, quíxi coto ñaha-í xii-ndo, dico yucu ñaváha chidáca nihnu ñaha-xi xìá-í. ¹⁹ Te nchoo ñayiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndètu-ni-gá-ó quèxio-gá candeca ñaha-gă xii-o ndàa andíu cundecu-o ndihí-gá. Te cùdíí víhí iní-ndí sá cuèndá-gá chi ní chindée ñahá-gá ní sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ichi-gá, te ío väi ñayiu càháⁿ váha-yu cuèndá-ndí ná sàá nduu quíxi tucu-gá. ²⁰ Te ducaⁿ ío väi ñayiu càháⁿ váha-yu cuèndá-ndí cuèndá sá ní sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo

ichi-gá, te quide váha-ndo. Te xiān io cùdīí ìní-ndí.

3

¹⁻² Te sa ní cunduu ñá túú-gá càháⁿ ndihí tnàha-o, núu xiān ñá ní cùndee-gá iní-ndí ní tendaha-ndí té Timùteú ní quixi coto ñaha-dé xii-ndo, te nchuhú ní quendoo-ndí ñuu Átenás, chi tnàhá-dé xínú cuèchi-dé ní Yá Ndiòxí, ndihí núu Xítohó Jesucristú càháⁿ-dé tnúhu-gá núu ñayiu. Te ní quixi-dé ní taxi-dé tnúhu ndee ìní xii-ndo cuèndá sá io quindáá-ni iní-ndó Xítohó Jesucristú, te canchicúⁿ nihnu-ni-ndo ní yuhu ní iní-ndó ichi-gá. ³ Te vá nátuhú iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá sá dúhá cùu úhú iní ñahá ñayiu xii-o, te nchòhó sa nàha-ndo sá dàcuitíí sá ndóhó vìhi-o cuendá-gá. ⁴ Te ndéé cùtnàhá ndécu ndihí ñaha-gá-ndí xii-ndo ní cachí tnúhu ndáá-ndí sá io ndoho-o, te ducaⁿ ndisa quide-xi. ⁵ Te xiān nüu ñá ní cùu váha-gá iní-í chi cuèndá ñá túú-gá ní níhí-í tnúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo núu ní tendaha-í té Timùteú ní quixi-dé ní ndúcú tnúhu-dé ní-ndó núu ndecu-ni-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi ní sani iiⁿ ní sani úu iní-í sá cùu-xí-ndó, chi ná ndéé chidácá nihnu ñaha yùcu ñaváha xii-ndo te cuíta chìuⁿ ní quide-ndí sá cùu-xí-ndó ní caháⁿ-í.

⁶ Te ñahá, chi ní ndexio té Timùteú sá ní quixi-dé ñuu-ndó, te nàha-dé tnúhu ní nasáá sá ní yuhu ní iní-ni-ndo sàndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te cùu iní-ndó cuè tnaha ñayiu-ndo. Te càchí-dé sá io ñuhu iní ñahá-ndó xii-ndí, te io cuìní-ndó caháⁿ ndihí ñaha-ndo, te diú-ni ducaⁿ io cuìní nchuhú caháⁿ ndihí ñaha-ndí xii-ndo tucu. ⁷ Te io ndòho-ndí chi io cùu úhú iní ñahá ñayiu xii-ndí, dico sá ní níhí-ndí tnúhu sá nchòhó ñayiu ndecu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-ndó sàndáá iní-ndó Yá Ndiòxí, te xiān cùu-xí iiⁿ tnúhu cahnu iní ní níhí-ndí chi ní ñaníhí ndéé-ndí. ⁸ Te ní nduu vétu iní-ndí sá ní níhí-ndí tnúhu ndecu-ni-ndo ichi-gá. ⁹ Te òré càháⁿ ndihí-ndí Yá Ndiòxí, te io ndàcán táchú-ndí ní-ndó cuèndá sá ñá túú dàña nihnu-ndo ichi-gá, núu xiān io cùdīí ìní-ndí. ¹⁰ Te cuéi

nduu cuéi niú xìcán táchú-ndí núu Yá Ndiòxí sá méé-gá ná càda te sáá iiⁿ nduu nànhí tnahá-ó cuèndá danèhé ñahá váha-gá-ndí tnúhu-gá sá cùmání-gá xii-ndo.

¹¹ Te mee Tátá-ó Dütú Ndiòxí, ndihí Xítohó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-ndí te quixi-ndí quixi coto ñaha-ndí xii-ndo.

¹² Te mee Xítohó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo, te io-gá cuita cuu iní tnahá-gá-ndó nàcuáa ndecu-ndo ichi-gá ndihí nchaa dava-gá ñayiu dàtná cùu iní ñahá-ndí xii-ndo. ¹³ Te xìcán táchú tucu-ndí núu Tátá-ó Dütú Ndiòxí sá ní yuhu ní iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ te cundáá-ndó núu-gá, te ñá túú-gá ná cumání-ndó òré ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ndihí nchaa ñayiu sa ndecu ndihí-gá.

4

Nàcuáa cuìní Yá Ndiòxí cada-o

¹ Te nchòhó ñayiu ndecu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sá cùndèdóho-ndo na càháⁿ-í nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucristú, chi mee-gá cuìní-gá sá cädá-ndó nàcuáa ní dánèhé ñahá-ndí xii-ndo cuèndá cuu váha iní Yá Ndiòxí núu-ndó, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé núu cuaháⁿ núu vëxi.

² Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní caháⁿ-ndí núu-ndó, chi ní caháⁿ-ndí nàcuáa ní táuchíúr Xítohó Jesucristú te ní cachí-gá sá ³ Yá Ndiòxí cuìní-gá sá cädá ndää-ó cùndecu-o ichi-gá. Te nchoo cuè téé vá càháⁿ ndihí-í ñayiu dihí te núu ñá diú ñàdihí-í cùu-yu, te ni cuè ñayiu dihí vá càháⁿ ndihí-í yu téé núu ñá diú yiⁿ-yu cùu-güedé.

⁴ Te núu xiān nchaa nchòhó tnàha téé-í ndí diíⁿ cùndecu ñadihí-ndó, te diú-ni ducaⁿ nchòhó cue ñayiu dihí tucu ndí diíⁿ cùndecu yiⁿ-ndo, te mee-ni tnúhu yiñuhu caháⁿ ndihí tnàha-ndo. ⁵ Te vá cání cuèhé cani duha iní-ndó dàtná quídé cuè ñayiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. ⁶ Te ni iiⁿ-ndo vá cání iní-ndó dàndahú-ndó tnàha téé-ndo càháⁿ ndihí-ndo ñàdihí-güedé. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñayiu dihí tucu vá cání iní-ndó dàndahú-ndó tnàha dihí-ndó càháⁿ ndihí-ndo yiⁿ-yu. Chi núu ducaⁿ na càda-ndo, te Yá Ndiòxí io dandòho ñaha-gá

xii-ndo dàtná ní cachí-ndí ndéé díhna. ⁷ Chi Yá Ndióxí ní caháⁿ ñahá-gă xii-o cuèndá sá cádá-ó mèe-ni sá văha, te ñá díú să cuèhé sá dühá. ⁸ Te nchaa ñáyiu na càda sáá iní-xi tnúhu càháⁿ-ndí, te quide sáá iní-yu núú Yá Ndióxí, chi ñá díú tnúhu tée ñuyíú-a cùu-xi, chi tnúhu Yá Ndióxí, Yaá ní taxi Espíritú-gá ndécú ndihí-o cuu-xi.

⁹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gă xíní ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo să cùu iní tnáhá-ndó, chi Yá Ndióxí sa ní dánèhé ñahá-gă xii-ndo nàcuáa cuu iní tnáhá-ndó, ndihí nàcuáa cuu iní-ndó dàva-gá tnáha ñáyiu-ndo. ¹⁰ Te ducaⁿ xíquide-ndo ndihí nchaa ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú ndécú dìstritú Macèdoniá. Te càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó să cádá ndáá-gá-ndó, te cuita cuu iní-gá-ndó cuè tnaha ñáyiu-ndo quihíⁿ. ¹¹ Te cada ndee iní-ndó cùndecu ñucaxi iní-ndó, te cuhuⁿ iní-ndó chìuⁿ mee-ndo, te xíáⁿ cada-ndo dàtná ní dánèhé ñahá-ndí xii-ndo. ¹² Te ducaⁿ te tnáhá nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxí caháⁿ váha-yu cuèndá-ndó, te ducaⁿ te ñá túú tnáhí-gá ná cùmání xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Xítohó Jesucristú

¹³ Te vitna na càchí tnúhu-ndí xii nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú cuèndá nchaa ñáyiu sa ní xíhí, ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxí cuèndá sá vă ndihí iní-ndó cuèndá-yu dàtná xíquide nchaa ñáyiu ñá túú yíhí iní-xi sá quíxí tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. ¹⁴ Te nchoo sàndáá iní-ó să ní xíhí Xítohó Jesucristú te ní ndoto-gá ní dándótó ñàha Yá Ndióxí, te sàndáá tucu iní-ó să dàtná ní dándótó Yá Ndióxí Xítohó Jesucristú, ducaⁿ dàndoto-gá nchaa ñáyiu ní xíhí ñáyiu ní sàndáá iní ñahá xli-gá.

¹⁵ Te na càchí tnúhu tucu-ndí ingá tnúhu nàcuáa ní caháⁿ Xítohó Jesucristú, chi ní cachí-gá sá ná sàá nduu quixi tucu-gá te nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá ndécú vívú ñuyíú-a vá códó nùú-yu núú ñáyiu ní xíhí ndaa andiu, chi jùndú candeca ñaha-gă xií-yu ndaa. ¹⁶ Chi Xítohó Jesucristú quee túu-gá andiu, te cana-gá nchaa ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá, te òré-áⁿ Yá Ndióxí

cada-gá te òré-áⁿ, caháⁿ iiⁿ cútú te òré-ni-áⁿ ndoto nchaa ñáyiu ní xíhí, ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá. ¹⁷ Te dàtnùní nchaa nchoo ñáyiu xíndecu vívú ñuyíú-a naníhí tnáhá-ó ndihí-ya, te ndanchita-o ndihí-ya xítí vícó naníhí tnáhá-ó ndihí Xítohó Jesucristú, te candeca ñaha-gă xii-o ndàa andiu cundecu ndihí-o-gá ní caa ní quihíⁿ. ¹⁸ Núú xíáⁿ chí cuáha tnáha tnúhu ndee iní, te vá ndihí iní-ndó chi naníhí tähú-ndó nüú-gá.

5

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gă xíní ñùhu-xi sá càchí tnúhu-í xii-ndo să quíxí tucu-gá, te ní ñá túú-gă xíní ñùhu-xi sá càchí tnúhu-í xii-ndo năsa cada-xi òré quixi-gá. ² Chi nchòhó sa náha ndáá-ndó să Xítohó Jesucristú quixi-gá nduu ñá túú yíhí iní-ó, chi dàtná quídé iiⁿ ñadúhú cada-gá òré quixi-gá, chi nduu ñá túú nă yíhí iní-ó quixi tucu-gá.

³ Te sáá nduu te cachí nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha: “Vitna ío váha cùu iní-ó ndècu-o, te ñá túú-gă ná cùmání xii-o”, duha quesahá-yu. Te ñáyiu-áⁿ òré ñá túú nă yíhí iní-yu, te quèxio tnúndòho tnúhu ndàhú sá cùu-xi-yu. Chi cada-xi dàtná quídé-xí iiⁿ ñáyiu díhí ní tnahá òré cacu déhe-xi, chi na iní-yu ní dàtnuhú ñahá-xí te vá căcu-yu núú tnúndòho-yu, te ducaⁿ să tnáhá-xi yáha nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá, chi na iní-yu quexio tnúndòho sá cùu-xi-yu te vá căcu-yu núú tnúndòho-áⁿ.

⁴ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gă ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, núú xíáⁿ sa yíhí-ná iní-ndó nduu quixi-gá te vá yáha-ndo dàtná yáha nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá, chi ñáyiu-áⁿ ñá túú nă yíhí iní-yu sá quíxí-gá. Te na iní-yu quexio-gá dàtná quídé ñadúhú na iní-ó quíhu-güedé vehe-o dùhu-güedé ducaⁿ càda-gá òré quixi-gá. ⁵ Te nchoo ñá túú-gă ndécú-ó ichi cuehé ichi duha, te ichi-áⁿ cùu-xi dàtná iiⁿ ichi nee ndècu-o ni cuu, te vitna sa ní ngúndecu-o ichi váha, te ducaⁿ chi Yá Ndióxí ní dándixí tűu-gá iní-ó cuèndá cutnùní iní-ó nàcuáa nduu cuendá-gá. ⁶ Te xíni ñuhu-xi dandixi túu-o iní-ó, te cada váha-o cùndecu-o ichi-gá, te

vá cátá-ó dàtná quídé nchàa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xì-gá, chi ñáyiu-áñá túú-gá quídé cuèndá-yu te núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu ndècú-yu. ⁷ Te nchaa ñáyiu quide cuehé quídé dùha cuú-yu dàtná iiñ ñáyiu xìdí àdi xíni, chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cadá-yu iiñ sa vähä dàtná cuìní Yă Ndiõxí. ⁸ Te nchòhó ñáyiu sa ní cutnùní iní-xi nàcuáa ndùu ichi váha, dandìxi túu-ndo iní-ndó cùndecu-ndo, te quindáá ndisa iní-ndó Yă Ndiõxí, te cuu iní-ndó cuè tnaha ñáyiu-ndo te ducaⁿ te vá táxí tnùní ñáhá ni iiñ sa cuèhé sa dûhá xìi-ndo. Te ío cuhuⁿ iní-ndó sa cùndecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. ⁹ Chi Yă Ndiõxí ní cachí-gá sa vă quíhíⁿ-ó nûú ùhú nûú ndàhú, chi mee-gá nacuaca ñaha-gá xii-o cùndecu-o ndihí-gá, chi ní sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te mee Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá sa cuèndá nchaa yícá cuëchi-o, te ní ndoto-gá cuèndá nduu tâhú-ó cùndecu-o ndihí-gá andìu na sàá nduu cuëi sa ní xíhí-ó, àdi vátá cùú-gá-ó. ¹¹ Núu xiāⁿ chí cuăha tnàha tnúhu ndee iní, te chindee tnàha-ndo cùndecu-ndo ichi-gá dàtná tá quide-ndo véxi.

Té Päblú dáquìní sàhú-dé ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú, càháⁿ ndàhú-ndí nûú-ndó sa cánèhe-ndo sa yíñuhu nûú cuè téé cùnuu xinu cuechi nûú Yă Ndiõxí, cue téé dànehé ñáhá xìi-ndo nacuáa cundecu-ndo ichi-gá. ¹³ Te càháⁿ váha-ndo ndihí-güedé, te cuu iní-ndó-güedé, chi nàha-ndo sa chíúⁿ Yă Ndiõxí quídé-güedé. Te cundecu ndihí váha tnàha-ndo nchaa-ndo.

¹⁴ Te càháⁿ ndàhú tucu-ndí nûú-ndó sa càháⁿ-ndó dôho nchaa ñáyiu ñá túú cuìní cada chìuⁿ, te ducaⁿ cuäñaha-ndo tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiu quíyuhu iní-xi can-chicúⁿ nihnu ichi-gá, te chindee tùcu-ndo nchaa ñáyiu vátá ngûnu ichi váha-gá, te cunduu càhnu iní-ndó nûú-yu nchaá-yu.

¹⁵ Te cada ndee iní-ndó te nûú ndècu tnaha ñáyiu-ndo cùu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo, te vá tnàhá-ni-ndo cùu úhú iní-ndö-yu. Te mee-ni sa vähä cada-ndo sa cùú-xí nchaa tnaha ñáyiu-ndo.

¹⁶ Te nchaa nduu ío cudíi iní-ndó cùndecu-ndo. ¹⁷ Te iiñ nduu iiñ nduu càháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiõxí. ¹⁸ Te ndacáⁿ tâhú-ndó nûú-gá te núu nàndí cùu sa yähä-ndo ndècú-ndo, chi ducaⁿ cuìní-gá cada-o, te diu ducaⁿ ndùu tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucristú.

¹⁹ Te vá quèhdé nihnu-ndo chìuⁿ quide Espíritu Yă Ndiõxí iní-ndó. ²⁰ Te vá cátá sàá iní-ndó nûú cuè téé càháⁿ tnúhu Yă Ndiõxí nàcuáa dàcahu iní ñáhá-gá xii-güedé. ²¹ Te cada cuèndá váha-ndo nàcuáa càháⁿ-güedé, te tnii-ndo nchaa tnúhu váha càháⁿ-güedé. ²² Te daña-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha.

²³ Te mee Yă Ndiõxí quídé-gá ío váha cùu iní-ó ndècu-o ichi-gá. Te xicáⁿ tâhù-í nûú-gá sa ná càda íí ñáhá-gá xii-ndo, te na còto ñaha-gá xii-ndo ndihí iní-ndó cuèndá sa vă cátá-gá-ndó ni iiñ sa cuèhé sa dûhá, te diu-ni ducaⁿ na càda-gá sa cùú-xí-ndó ndëé ná sàá nduu quíxi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. ²⁴ Chi Yă Ndiõxí Yaá ní càháⁿ ñáhá xìi-o cada-gá nàcuáa ní càháⁿ-gá, te chindee ñàha-gá xii-ndo.

Té Päblú quídé ndëe iní-dé ñáyiu xïndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécu nûú Tesàlonicá

²⁵ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, cacráⁿ tâhú-ndó nûú Yă Ndiõxí sa ná chindee ñaha-gá xii-ndí.

²⁶ Te cùñaha-ndo xìi nchaa ñáyiu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú sa ní yuhu ní iní-ndí quídé ndëe iní ñáhá-ndí xii-ndo ndihí-yu.

²⁷ Te vitna mee Yă Ndiõxí ndéhé-gá sa càháⁿ ndàhú-í nûú-ndó sa dâcuàha-ndo tutú-a nûú nchaa ñáyiu ndècu ndihí-o ichi-gá.

²⁸ Te Xítohó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo nûú cuàháⁿ nûú vëxi. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cátá ndëe iní-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÙÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

*Té Päblú ndihí cue téé cùndihí-dé
cadúha-güedé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiu xíndecu
ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónicá*

¹ Yúhú té Päblú cádúha-í tutú-a ndihí té Silvanú, ndihí té Timùteú cuéndá daquìxi-í ndaha nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónicá, chi tnàhá tnúhu-ndo ndihí Tátá-ó Dütú Ndiòxí, ndihí Xítohó Jesucristú. ² Te xícáⁿ táchú-ndí núú Dütú Ndiòxí, ndihí núú Xítohó Jesucristú sá ná chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduu-gá ná cädá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Yá Ndiòxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa
ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha na sàá nduu
quixi tucu Xítohó Jesucristú*

³ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú, càchí tnúhu-í xii-ndo sá cúnàha-ndo sá ná túu dàña ndee-ndí ndàcán táchú-ndí núú Yá Ndiòxí cuéndá-ndó, chi dacuitíí dùcaⁿ taú-xi cunduu chi ío-gá tá sàndáá iní-ndó-gá cuáháⁿ, te ducaⁿ ùuⁿ-gá tá cùu iní tnahá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiòxí. ⁴ Núu xíáⁿ nchuhú ío váha càháⁿ-ndí cuéndá-ndó nýú nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí nchaa núú tacá-yu dàcuahá-yu tnúhu-gá, chi ío sàndáá iní-ndó-gá, te ñá túu dàña ndee-ndó nchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá, te quide cahnu-ni iní-ndó cuéi nändí sá yáha-ndo ndècu-ndo ichi-gá. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo xíáⁿ cùtnùní nàcuáa cada ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo na sàá nduu, chi nduu táchú-ndó cùndecu-ndo núú táchú tnùní-gá, te ducaⁿ càda-gá chi cùu-gá Yaá quídé ndáá cuíti. Te vitna ndòho-ndo nacuáa ndihí ndaha-gá dava-gá ñáyiu.

⁶ Te Yá Ndiòxí ío váha ndáá quídé-gá, chi mee-gá nachinaa-gá nchaa sá quídé ñáha ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, ⁷ te nchoo ñáyiu ndòho cuéndá Xítohó Jesucristú nucúndecu váha-o na sàá nduu nýu túu-gá andíu, te tnàhá cue espíritú xínú

cuéchi núú Yá Ndiòxí cuuⁿ ndihí-gá, te cue espíritú-áⁿ quídé-xí nchàa núú chìuⁿ tahu-gá. Te òré nuu túu-gá andíu ndihí cue espíritú-áⁿ, te ío dàtásan-xi andíu. ⁸ Te dandòho-gá nchaa ñáyiu ñá túu tnàhá tnúhu ndihí Yá Ndiòxí, ñáyiu ñá túu sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí táchú-yu. ⁹ Te nchaa ñáyiu-áⁿ io dandòho ñaha-gá xií-yu, chi ndohó-yu ni caa ní quíhíⁿ, te vá cùndécu-yu núú io váha càa ndecu-gá táchú tnùní-gá. ¹⁰ Te ducaⁿ càda ñaha-gá xií-yu na sàá nduu, te dàvá-áⁿ io cada càhnu ñaha nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá. Te tnàhá nchaa nchòhó ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu ní càháⁿ-ndí ducaⁿ càda-ndo, te nchaa-o io cuñúhu-o-gá dàvá-áⁿ.

¹¹ Te cuéndá xíáⁿ nýu io xícáⁿ táchú-ndí núú Dütú Ndiòxí sá ná chìndee ñaha-gá xii-ndo cùndecu váha-ndo ìchi-gá dàtná cuiní méé-gá cundecu nchaa ñáyiu ní càháⁿ-gá cundecu ndihí-gá. Te xícáⁿ táchú tucus-ndí nýú-gá sá io na chìndee ñaha-gá xii-ndo càda-ndo nchaa sá váha sàni iní-ndó, ndihí cuéndá chìuⁿ quide-ndo cuéndá-gá, te ducaⁿ chi sàndáá iní-ndó-gá. ¹² Te nýu ducaⁿ na càda-ndo, te càháⁿ váha ñáyiu cuéndá Xítohó Jesucristú, te tnàhá-ni nchòhó càháⁿ váha-yu cuéndá-ndó, chi mee Yá Ndiòxí ndihí Xítohó Jesucristú cùndahú iní ñáhá-gá chìndée ñaha-gá xii-ndo.

2

Téé quixi dandàhú ñáyiu

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa cada-xi nduu na quixi tucu-gá, chi quixi-gá nacuaca ñaha-gá xii-o, nýu xíáⁿ càháⁿ-ndí dóho-ndo. ² Te ñá diú sá iiⁿ tnúhu tecu dóho-ndo te ngüíta-ndo càni iiⁿ cani úú iní-ndó, te ni vă yúhú-ndó te nýu véxi iiⁿ téé càchí-dé sá càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí, te càchí-dé sá sà véxi Xítohó Jesucristú, te vă quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-dé chi ñá ndàá, àdi véxi iiⁿ téé nèhe iiⁿ tutú nýú-ndó te càchí-dé sá yúhú ní tendaha-í véxi, te nýu tutú-áⁿ càháⁿ-xi sá sà véxi Xítohó Jesucristú, te diú-ni vă quindáá iní-ndó nàcuáa càháⁿ-xi, te ndëda-ni càa ñáyiu càháⁿ-yu

dàvá-áⁿ sā sà véxi-gá dico vá quìndáá tnàhí iní-ndó. ³ Núu xiǎn dátúha ñaha-í xii-ndo cuèndá sá vă dáñá tnàhí-ndo mèe-ndo dandahú ñahá ñayiu. Chi cùmání-gä saá nduu quìxi tucu Xítohó Jesucristú, te ngüita nchaa ñayiu cuu úhú iní-yu Yá Ndiökí, te dàvá-áⁿ quiní-yu iiⁿ téé xidó quídé nchaa sá cuèhé sá dühá, te téé-áⁿ quíhíⁿ-dé núu ùhú núu ndàhú ni caa ni quíhíⁿ. ⁴ Te diu-ni téé-áⁿ vă ndée iní-dé nchaa sá càchí ñayiu cùu ndióxi-yu ndihí nchaa dava-gá sá quídé càhnú-yu, te cachí-dé sá io cùnuu-dé, te quíhu-dé ndéé xití veñúhu núu ndécu cuè ñayiu chìñuhu ñaha xii Yá Ndiökí coo-dé, te cùñaha-dé xií-yu sá cùu-dé Yá Ndiökí.

⁵ Te dandàcu iní-ndó chi nchaa tnúhu-a sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-í. ⁶ Te nchòhó sa cùtnúni iní-ndó nă cùu sá ngání ñaha xii téé-áⁿ nűu ñá túú-dé vitna, dico na sàá nduu tàu-xi quee-dé caca cuu-dé te dàvá-áⁿ quiní ñahá nchaa ñayiu. ⁷ Te io titní núu sá cuèhé sá dühá quide yucu ñaváha díco-ni sá vătá quiní-gá ñayiu, dico ndècu iiⁿ sá ñă dáñá càda-xi nchaandi tûhú nàcuáa càchí iní-xi, dico sáá nduu xòcuiñí sá ñă dáñá-áⁿ te dàvá-áⁿ càda-xi nchaa nàcuáa càchí iní-xi. ⁸ Te sáá nduu quiní-yu téé quide nchaa sá cuèhé sá dühá-áⁿ ñuyíú-a. Te òré ná quìxi túu Xítohó Jesucristú, te mee-ni sá dátasaⁿ-xi, ndihí yócó yuhu-gá cuú téé-áⁿ. ⁹ Te sácuíhná tendaha-xi téé-áⁿ quixi-dé, te cuáñaha-xi tnúhu ndee iní cada-dé nándí sá cädá-dé. Te cada-dé sá ñă túu tnàhí ndàcu ni iiⁿ ñayiu ñuyíú-a cadá-yu, dico mee-ni dàndahú ñahá-dé xií-yu caca cuu-dé. ¹⁰ Te nchaa núu sá cuèhé sá dühá càda-dé dandàhú-dé nchaa ñayiu sa ñuhu ichi cuáháⁿ núu ùhú núu ndàhú, chi ñá túu ní cuìní-yu quìndáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiökí cuèndá naníhí tähú-yu. ¹¹ Te sá dúcáⁿ ñă túu ní cuìní-yu quìndáá iní-yu tnúhu ndáá, núu xiǎn daña Yá Ndiökí dacäháⁿ yucu ñaváha iní-yu quìndáá iní-yu nchaa tnúhu ndehnde ¹² cuèndá cuíta ni-hnú-yu, te ducaⁿ yáha-yu chi ñá túu sàndáá iní-yu tnúhu ndáá càháⁿ Yá Ndiökí, chi mee-ni nchaa sá cuèhé sá dühá cùdii iní-yu quídé-yu, te cuíta nihnú-yu chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiökí cunduu.

Ñayiu ní cachí Yá Ndiökí naníhí tähú

¹³ Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú, ñayiu io cùu iní-gá càchí tnúhu-ndí xii-ndo sá ñă túu dàñá ndee-ndí ndàcáⁿ tähú-ndí núu Yá Ndiökí cuèndá-ndó, chi ducaⁿ tàu-xi cunduu, chi Yá Ndiökí ní cachí-gá ndéé cùtnàhá vátá ngäva-gá ñuyíú sá náníhí tähú-ndó, te diu Espíritu-gá dácäháⁿ-xi iní-ndó ndècu yiñuhu-ndo núu-gä, te sàndáá iní-ndó tnúhu ndáá càháⁿ-gá nüu xiǎn ní naníhí tähú-ndó. ¹⁴ Chi cuèndá tnàhí-a ní càháⁿ ñahá Yá Ndiökí xii-ndo, te ducaⁿ ní naníhí tähú-ndó chi ní sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú ní càháⁿ-ndí núu-ndó, te sáá nduu te cundecu-ndo tnàhá-ndó núu io váha càa ní nduu tähú Xítohó Jesucristú ndécu-gä.

¹⁵ Núu xiǎn nchòhó ñayiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú io càháⁿ-ndí dóho-ndo sá vă dáñá nìhnu-ndo ichi-gá, te ni vă nácuànaa-ndo nchaa tnúhu ní càháⁿ-ndí núu-ndó cùtnàhá ní xíndecu ndihí ñaha-ndí xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ càda-ndo nchaa tnúhu tèndaha-ndí véxi. ¹⁶⁻¹⁷ Te xicáⁿ tähú-ndí núu-gä sá ná dàcaháⁿ-gá iní-ndó cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ io na chìndee ñaha-gá xii-ndo càháⁿ-ndó mèe-ni tnúhu váha, te cada váha-ndo cùndecu-ndo nacuáa cuu váha iní-gá, chi mee Dütú Ndiökí io cùu iní ñahá-gä xii-o, te diu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee iní cundecu ndihí-o ní caa ni quíhíⁿ, te ní cachí tnúhu tucu-gá ingá tnúhu váha sá cùndetu-o Xítohó Jesucristú.

3

Cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiökí cuèndá-ndí

¹ Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú, ndéé núu ndihí-nă càchí tnúhu-í xii-ndo sá càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiökí cuèndá-ndí cuèndá sá ná chìndee ñaha-gá xii-ndí, te ducaⁿ ndihí-ni cuténuu tnúhu Xítohó Jesucristú nchaa xichi, te cùdii iní-yu tnúhu-gá dàtná quídé nchòhó. ² Te càháⁿ ndihí tucu-ndo Yá Ndiökí cuèndá sá ná còto ñaha-gá xii-ndí, te ñă túu nă cada ñaha ñayiu cuihna iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndí, chi ñá ncháä-yu sàndáá iní-yu tnúhu-gá. ³ Dico Xítohó Jesucristú quídé-gä nchaa sá càháⁿ-gá, te diu-gá cada te nchòhó cùndecu-ni-ndo

ìchi-gá, te coto ñaha-gă xii-ndo cuèndá sá ñà túú nă cada ñaha yùcu ñávăha. ⁴ Te Xítohó Jesucristú quídé-gă cútnùní iní-ndí sá nchòhó quídé-ndó nchàa nacuáa ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ càda-ndo cundecu-ndo. ⁵ Te xícáⁿ táchú-ndí núú Yă Ndióxi sá ná chìndee ñaha-gá xii-ndo cùu iní-ndó-gă, te diu-ni-gá ná chìndee ñaha-gá xii-ndo cünduu cahnu iní-ndó, chi Xítohó Jesucristú ducaⁿ io cahnu iní-gá.

Tàú-ó càda chiuⁿ-o

⁶ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, càháⁿ-í dóho-ndo sá méé-gă cuíní-gá sá vă níhí tnáhá-gă-ndó ndihí ndéda-ni càa ñáyiu càchí sá sàndáá iní tnúhu-gá, ñáyiu ñá túú cuíní cada chìuⁿ, chi ñáyiu ducaⁿ xíquide ñá túú cuíní-yu tníi-yu tnúhu sá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo. ⁷ Te nchòhó sa xìní-ndó nàcuáa cada-ndo cündecu-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo nàcuáa quide-ndí. Te cútñähá ní xíndecu ndihí ñaha-ndí xii-ndo chi ni iiⁿ nduu ñá túú ní tùhío-ndí. ⁸ Te ni ñà túú díco ducaⁿ ni quèheⁿ-ndí sá ndécu ndihí ñáyiu caxi-ndí àdi canehe-ndí, chi cuéi nduu cuéi niú io ní quide chìuⁿ-ndí ní níhí-ndí díhúⁿ ní saaⁿ-ndí nchaa sá ní nàndihí-ndí cuèndá sá ñà túú ní cuíní-ndí chichìuⁿ ñaha-ndí xii-ndo. ⁹ Te cuéi tàú ndisa-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo sá chíndee ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, dico ní quide chìuⁿ-ndí cuèndá ní cuiní-ndí danèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa cada-ndo cündecu-ndo. ¹⁰ Te cútñähá ní xíndecu ndihí ñaha-ndí xii-ndo ní cachí-ndí sá ncháá ñáyiu ñá túú cuíní cada chìuⁿ te vá cuäha-ndó-yu sá caxí-yu. ¹¹ Te vitna níhí-ndí tnúhu sá io dava nchòhó ñá túú tnáhí quide chiuⁿ-ndo, chi àúⁿ nă cuu ndí cuu ndí cuu-ni-ndo núú ndécu dàva-gá tnáhá ñáyiu-ndo. ¹² Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiu ducaⁿ ñà túú cuíní cada chìuⁿ sá cádá chìuⁿ-ndo cuendá níhí-ndó nchàa sá cóhó sá caxí-ndó, te duha càháⁿ-í dóho-ndo, chi ducaⁿ cuíní Xítohó Jesucristú Yaá táxi tnùní ñáhá xì-o cada-ndo, te òré cada chìuⁿ-ndo te vá io cada dusáⁿ-ndo.

¹³ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá dáná ndéé-ndó càda-ndo mee-ni sá văha. ¹⁴ Te núú iiⁿ ñáyiu ndècu ndihí-ndo ñá túú cuíní-yu

tníi-yu tnúhu càháⁿ-ndí núú tutú-a, te cundehe-ni-ndo nüu ndéda càá-yu, te vá níhí tnáhá-gă-ndó ndihí-yu cuèndá sá ná cùcahaⁿ núú-yu, ¹⁵ dico vá cùu ühú iní-ndó-yu, chi càháⁿ-ndó döho-yu cada-ndo sá ndécu-ndó ìchi Xítohó Jesucristú ndihí-yu.

Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná

¹⁶ Te mee Xítohó Jesucristú io váha cùu iní-gá ndécu-gă, te xícáⁿ táchú-í núú-gă sá méé-gă ná cádá te io váha cuu iní-ndó tnáhá-ndó cündecu-ndo cuéi násá-gá ná cündecu-ndo. Te mee-gă ná cündecu ndihí ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo.

¹⁷ Te vitna yúhú té Päblú téé-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhá-í xii-ndo, te diu-ni duha càa nchaa letrá-í nchaa núú tutú cädüha-i. ¹⁸ Te xícáⁿ táchú-í núú Xítohó Jesucristú sá io na chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cünduu. Te io chí cádá ndee iní-ná vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ TIMÙTEÚ

Té Päblú cädüha-dé tutú quíhiⁿ ndaha té Timùteú

¹ Yúhú té Päblú ní tendaha ñàha Yá Ndiöxi cäháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú nuú ñäyi chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndiöxi cunduu, te diu-gá cùú-gă Yaá ní dácäcu nihnu ñaha xii-o nuú ùhú nuú ndähú. Te tnähá Xítohó Jesucristú ducaⁿ ní cachí-gá sá cäháⁿ-í tnúhu-gá, te diu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-o sá cündecu-o ndihí-gá ní caa ní quíhiⁿ. ² Te yöhó té Timùteú cùú-n iiⁿ téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítohó Jesucristú chi ío váha ní sändáá iní-n-gă. Te càdúha-í iiⁿ tutú daquixi-í ndaha-n. Te xicáⁿ tähü-í nuú Tätá-ó Dütú Ndiöxi ndihí nuú Xítohó Jesucristú sá ío na chìndee chitúu ñaha-gă xii-n, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cáda te ío váha cuu iní-n cündecu-n.

Cuèndá nchaa ñäyi dàndahú tnàha ñäyi-xi

³ Te nàha-n nacuáa ní cäháⁿ-í cùtnähá ní quee-í ñuú Éfesú véxi-í distrítu Macèdoniá, chi ní cachí-í sá quéndo-o-n ñùú-áⁿ cäháⁿ-n döho nchaa ñäyi dàndahú ñähá cächí sá cäháⁿ tnúhu Yá Ndiöxi te ñá ndàá sá cäháⁿ-yu tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ cäháⁿ-í vitna cada-n cündecu-n. ⁴ Te cùñaha-n xii-yu sá vă cáda cuèndá-yu nchaa cuèndú nihí-yu nacuáa ní xoo cada ñäyi ní xíndecu ndéé sanaha, te nchaa cuèndú-áⁿ díco chínàá ñähá-xí chi ñá túú védana nàndihí-xi, te ni ñà túú chìndee ñaha-xi cada-o nacuáa cuñí Yá Ndiöxi, chi mee-ni sá quindáá iní-ó-gă quídé-xí quide-o nchaa nacuáa cuñí-gá.

⁵ Te duha cäháⁿ-í cùñaha-n xii-yu cuèndá sá ná cùu iní-yu tnàha ñäyi-ju, te xini ñuhu-xi nduu ndoo nduu nine iní-yu, te cunduu váha iní-yu, te quindáá iní-yu Yá Ndiöxi, te vá cání iiⁿ cani úú iní-yu, te nuú ducaⁿ na càdá-yu te cuu iní ndisá-yu nchaa tnàha ñäyi-ju. ⁶ Chi dava ñäyi ñá túú-gă quídë-yu nchaa nacuáa cäháⁿ-í-a,

chi mee-nă nchaa cuèndá sá ñă túú védana nàndihí xicaháⁿ-yu. ⁷ Te cuñí-yu cäháⁿ-yu nchaa tnúhu ní cäháⁿ ndí Moísés dico ñá ndacü-yu, chi cuéi ní yuhu ní iní-yu cäháⁿ-yu dico ñá tècú tnùní-yu nacuáa ní cäháⁿ ndí, te ni tnúhu cäháⁿ méë-yu ñá cùtnùní iní-yu nacuáa ndùu-xi.

⁸ Te sa nàha-o sá nchaa tnúhu ní cäháⁿ ndí Moísés váha, te nuú na tècú tnùní-ó nă cuèndá ducaⁿ ní ngündecu nchaa tnúhu-áⁿ.

⁹ Te cùtnùní iní-ó sá ñă diú sá cùú-xí nchaa ñäyi quide váha ndècu ñuyíú-a ní ngündecu nchaa tnúhu-áⁿ, chi ní ngündecu-xi sá cùú-xí nchaa ñäyi ñäyi quide váha, ndihí cuèndá nchaa ñäyi io sàá iní-xi, ndihí cuèndá nchaa ñäyi quide cuehé quidé dùha, ndihí cuèndá nchaa ñäyi io ndècu cuéchi-xi, ndihí cuèndá nchaa ñäyi ñá túú nèhe védana sá yíñuhu nuú Yá Ndiöxi, ndihí cuèndá nchaa ñäyi ñá túú cäháⁿ váha cuèndá ichi Yá Ndiöxi, ndihí cuèndá nchaa ñäyi sàhni tátá-xi ndihí näná-xi, ndihí cuèndá nchaa dava-gá ñäyi sàhni tnaha, ¹⁰ ndihí cuèndá nchaa cue téé cäháⁿ ndihí ñäyi dihí te ñá diú ñadihí-güedé cùú-yu, ndihí cuèndá tucu nchaa ñäyi dihí cäháⁿ ndihí cue téé te ñá diú yíí-yu cùu-güedé, ndihí cuèndá nchaa cue téé cäháⁿ ndihí tnàha ndi mee téé-xi, ndihí cuèndá nchaa ñäyi chiváha tnàha ñäyi-xi cuèndá sá cuñí-yu nihí-yu díhúⁿ, ndihí cuèndá nchaa ñäyi ndehnde, ndihí cuèndá nchaa ñäyi cùcunehe ndéé Yá Ndiöxi cuèndá cuñí-yu cutnùní iní tnàha ñäyi-ju sá cäháⁿ ndáá-yu, te ñá ndàá sá cäháⁿ ndáá-yu, ndihí cuèndá nchaa ñäyi quide nchaa dava-gá sá ñà túú tàuchiⁿ Yá Ndiöxi cadá-yu. Cuèndá nchaa ñäyi ducaⁿ xiquide ní ngündecu nchaa tnúhu-áⁿ. ¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ iiⁿ-ni cùu-xi ndihí nchaa tnúhu sá ní cachí Yá Ndiöxi cäháⁿ-í, te tnúhu-áⁿ cùú-xí tnúhu váha vihi, chi mee-gă ío váha iní-gá.

Té Päblú ndàcáⁿ tähü-dé nuú Yá Ndiöxi sá ní cundähú iní ñähá-gă xii-dé

¹² Te Xítohó Jesucristú ní cutnùní iní-gá sá càdá ndäá-í cada-í nchaa chivⁿ tahu-gá. Te ndàcáⁿ tähü-í nuú-gă sá ní taxi-gá chivⁿ-gá quidé-i, te ío chìndee ñaha-gá xii-i. ¹³ Te ní taxi-gá chivⁿ-gá quidé-i cuéi ní xoo cäháⁿ

cuèhé-í cuèndá-gá, te cuéi ní xóo cíú cuèhé cíú duha-í nchaa ñayiu ndècu ichi-gá, te cuéi nándi-gá sá ní xóo cada-í-yu dico ní cundàhú iní ñahá Yá Ndiòxí xii-í, chi vátá quindáá-gá iní-í Xítohó Jesucristú cítnähá ducaⁿ ní xóo cada-í, te ni ñä cítnùní iní-í nchaa sá quídè-í ní cíu, te cuéi ducaⁿ ní xóo cada-í,¹⁴ dico Yá Ndiòxí ío ní cundàhú iní ñahá-gá xii-í te chìndee ñaha-gá. Te mee Xítohó Jesucristú chìndee ñaha-gá xii-í sàndáá iní-í-gá, te cíu iní-í nchaa tnàha ñayiu-í.

¹⁵ Te nìhí-ó tnúhu sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a cuèndá sá dácácu nihnu-gá nchaa ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te tnúhu-áⁿ cíú-xí ¹⁵ tnúhu ndáá, te xíni ñuhu-xi quindáá iní nchaa nchoo ñayiu ndècu ñuyíú-a. Te yúhú cíú-í téé ío-gá ndécú cuéchi-xi núú Yá Ndiòxí ní cíu.
¹⁶ Te Yá Ndiòxí ní cundàhú iní ñahá-gá ní dácácu nihnu ñaha-gá xii yúhú téé xidó ndécú cuéchi-xi ni cíu, cuèndá cutnùní iní nchaa ñayiu sá Xítohó Jesucristú ío cähnu iní-gá. Te sá dúcáⁿ ní quide ñaha-gá xii-í, te xíáⁿ cutnùní iní-yu sá núú na quindáá iní ñahá-yu xii-gá te cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ.
¹⁷ Te nchaa-o chí ná cächí-ó sá io cähnu cuu Yá Ndiòxí, te canehe-o sá yíñuhu núú-gá ní caa ní quíhíⁿ, chi mee-gá cíú-gá Yaá tákí tnùní nchaa nduu nchaa quíú. Te cíu-gá ¹⁸ Yaá ná túú xíni núú-ó, te ¹⁹díi díi-ni-gá io ndècu ndihí-gá nchaa sá xíni tnùní-gá.

¹⁸ Te yòhó té Timùteú téé cíu datná ¹⁸ déhe mee-í sa nàha-n nacuáa ní cäháⁿ dava-gá cue téé cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí cuèndá-n, te diu-ni ducaⁿ cäháⁿ-ú tucu, te cada-n nchaa nacuáa cäháⁿ tnúhu-áⁿ chi diu nchaa tnúhu-áⁿ canu ichi ñaha-xi xii-n cada-n nchaa nacuáa cuiní Yá Ndiòxí.
¹⁹ Te io quindáá iní-n Xítohó Jesucristú, te cada váha-n cündecu-n nacuáa cundecu váha iní-n, chi dava ñayiu ná túú-gá ducaⁿ quidé-yu núú xíáⁿ ná túú-gá sàndáá iní-yu nacuáa cäháⁿ tnúhu-gá.
²⁰ Te diu-ni ducaⁿ ní quide té Himèneú ndihí té Lijandrú ní dáñá ndéé-güedé ná túú-gá sàndáá iní-güedé nacuáa cäháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá ná cündoho-ná-güedé núú nása cada ñaha sàcuíhná xii-güedé,

te ducaⁿ ní xáhaⁿ-í cuèndá sá vă cäháⁿ cuèhé-gá-güedé cuèndá Yá Ndiòxí.

2

Nàcuáa cäháⁿ ndihí-o Yá Ndiòxí

¹ Te na cächí tnúhu-í xii-n nchaa nacuáa cada-n. Te díhna-gá cächí tnúhu-í sá cäháⁿ ndihí-n Yá Ndiòxí cuèndá nchaa ñayiu te núú nása cíu xíndecu-yu, te cícáⁿ tähú-n núú-gá cuèndá-yu, te ducaⁿ io ndacáⁿ tähú-n núú-gá cuèndá nchaa sá văha quide ñaha-gá xií-yu.
² Te ducaⁿ cäháⁿ ndihí-n Yá Ndiòxí cuèndá nchaa cue téé cínuu ndihí cuendá nchaa dava-gá cue téé cíchiuⁿ cuendá cada váha-güedé, te ducaⁿ nchòo ná túú ná cuu cundecu-o, te ná túú tnähí ná cani iní-ó cündecu-o, te io cundecu yíñuhu-o núú Yá Ndiòxí, te cada-o nchaa nacuáa tähú-xi cunduu.
³ Te núú ducaⁿ na cädä-o cäháⁿ ndihí-o Yá Ndiòxí cuèndá nchaa ñayiu te quide váha-o, te ndùu vétu iní Yá Ndiòxí Yaá ní dácácu nihnu ñaha xíi-o núú ùhú núú ndähú.
⁴ Te mee-gá cuiní-gá sá ncháá ñayiu tecu tnùní-yu nchaa tnúhu cäháⁿ-gá, chi cuiní-gá sá nánihí tähú-yu.
⁵ Te ¹⁸-ni Dútú Ndiòxí ndécú, te ¹⁹-ni Xítohó Jesucristú, te medii-ni Xítohó Jesucristú quidé-gá tnähá tnúhu-o ndihí Yá Ndiòxí.
⁶ Te Xítohó Jesucristú ní dáñá-gá méé-gá ní sahni ñaha-güedé xii-gá cuèndá sá cuiní-gá sá cäcu nihnu nchaa ñayiu ndècu ñuyíú núú ùhú núú ndähú. Te Yá Ndiòxí cuiní-gá sá ncháá ñayiu ñuyíú ndécú vîtna níhí-yu tnúhu nacuáa ní cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú.
⁷ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cäháⁿ-í tnúhu-áⁿ ndëni ní cuu núú xíndecu ñayiu ná túú cíu ñayiu isràél, te mee-ni tnúhu ndáá dánèhé-í-yu nacuáa quindáá iní ñahá-yu xii-gá, te yúhú cäháⁿ ndáá-í sá Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cäháⁿ-í tnúhu-gá chi ndècu ndihí-i Xítohó Jesucristú, te ná túú dàndahú ñahá-í xii-n.

⁸ Te yúhú cuiní-í sá ncháá xíchi cäháⁿ ndihí cue téé Yá Ndiòxí, te na cünduu ndoo cünduu nine iní-güedé òré ndonehe-güedé ndaha-güedé cäháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-gá, chi vă cíu cídeéⁿ-güedé cuèndá nchaa sá quidé ñaha ñayiu xii-güedé, te ni vă cání iní-güedé cícuéhé tnähá-güedé ndihí-yu.
⁹ Te cächí tnúhu-í xii-n sá ncháá ñayiu díhí ná cünduu dío-yu nacuáa tähú-xi cunduu, te

vá cúnđuu cuehé cunduu duha dàtná cáá dío nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, te na ndàdá-yu díqui-yu nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá ndádá cuéhé ndada duhá-yu, te vá cání ìní-yu cunduu vií-yu ndíhi sá ïo ndèyáhu, te ni vă cání ìní-yu cuihnú-yu dóó sá ïo ndèyáhu. ¹⁰ Te mee-ni sá văha cadá-yu, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáiyu díhi ndécú ichi Yá Ndiõxí. ¹¹ Te òré tacá-yu núú dácuahá-yu tnúhu Yá Ndiõxí, te cue ñáiyu díhi-áⁿ na nàhi dacuahá-yu tnúhu-gá, te cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ cue téé dàcuaha ñaha xií-yu tnúhu-gá. ¹² Te yúhú càchí-í sá vă cùú dàcuaha ñáiyu díhi cue téé, te ni vă cùú taxi tnuní ñáhá-yu xii-güedé chi cunduu tnàvíí-ni yuhú-yu cundedóho-yu. ¹³ Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadá-yu, chi Yá Ndiõxí ní cadúha-gá díhna-gá té Àdán te dàtnùní ní cadúha-gá tá Èvá. ¹⁴ Te ñá díú mèe té Àdán ní dàndahú ñáhá sàcuíhná xii-dé, chi tá Èvá ní dàndahú-xi, te ñá túú ní quide váha-xi núú Yá Ndiõxí sá dúcáⁿ ní sàndáá iní-xi tnúhu ní cäháⁿ sácuíhná-äⁿ. ¹⁵ Dico ñáiyu díhi ní nduu tähü-yu sá cóó dëhe-yu, te naníhí tähü-yu te núú vă dáná ndéé-yu canchicúⁿ nihnu-yu ichi Yá Ndiõxí, te cundecu yiñuhú-yu núú-gá, te cuu iní-yu nchaa tnàha ñáiyu-yu, te cadá-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cundecú-yu.

3

Nàcuáa tàú cue téé yìndaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí cada-güedé

¹ Te iò iïⁿ tnúhu càháⁿ ñáiyu sá nüu iïⁿ téé cuìní quindaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí, te iïⁿ sá văha cuïní-dé cada-dé càchí-yu, te ndáá quéé-xí tnúhu càháⁿ-yu. ² Te yúhú càchí-í sá cué téé ducaⁿ na quindaha ñaha xii ñáiyu te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé quide ndáá cuéndá sá vă càháⁿ ñáiyu cuéndá-güedé sá ñà túú quide ndáá-güedé. Te na cùu-güedé cue téé ndèca iïⁿ caa-ni ñadíhi, te na cùu-güedé cue téé ñá túú quide cutexínu ndècu, te na cùu-güedé cue téé quide nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, te na cùu-güedé cue téé sãñaha nùu vehe ndetatú nchaa ñáiyu ñuhu ichi, te na cùu-güedé cue téé dànehé ñáhá văha xii ñáiyu tnúhu Yá Ndiõxí. ³ Te vá

cúú-güedé cue téé quihu, te ni vă cùú-güedé cue téé ndùcu pletú, te ni vă cùú-güedé cue téé díco-ni ducaⁿ níhí díhúⁿ, te ni vă cùú-güedé cue téé sàni iní nàá, te ni vă cùú-güedé cue téé ñuhu iní mee-ni díhúⁿ. Chi na cùu-güedé cue téé váha iní-xi te cunduu càhnu iní-güedé. ⁴ Te na cùu-güedé cue téé ío váha sànu ichi ñadíhi-xi ndíhi landú-xi, te na cùu-güedé cue téé quide nacuáa sàndáá iní ñáhá ländú-xi cuéndá canehe-güexi sá yíñuhu núú-güedé. ⁵ Chi núu cùu-güedé cue téé ñá ndácú cànuichi ñadíhi-xi ndíhi landú-xi, te vá ndácú-güedé quindaha-güedé cue ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí. ⁶ Te vá cùú-güedé cue téé íchí ni sàndáá iní-xi tnúhu Yá Ndiõxí, chi na cuáháⁿ te cada nínu-güedé méé-güedé te cuíta nihnu-güedé dàtná ní xíta nihnu sácuíhná. ⁷ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé càháⁿ váha ñáiyu cuéndá-xi, cuéi ñá díú ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí cuéndá sá vă cuátnuhu ñaha ñáiyu xii-güedé, chi núu ñáhá te cudana te sácuíhná quesaha-xi taxi tnuní ñáhá-xi xii-güedé.

Cue téé chìndee ñaha xii cue téé yìndaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí

⁸ Te tnàhá cue téé chindée ñàha xii cue téé yìndaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí xíní ñuhu-xi cuu-güedé cue téé quide nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, te vá cùú-güedé cue téé càchí sá càháⁿ ndáá te ñá ndáá, te ni vă cùú-güedé cue téé sàni iní-xi díco-ni ducaⁿ níhí díhúⁿ. ⁹ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé ñá túú dàña ndee sàndáá iní tnúhu Yá Ndiõxí, te na cùu-güedé cue téé ío váha cùu iní-xi cuéndá nchaa sá văha quide-güedé. ¹⁰ Te xini ñuhu-xi coto ndee ñáhá xii-güedé te núu cùu-güedé cue téé quide váha, te núu cùu-güedé cue téé quide váha ña te cuu chindée-güedé cue téé yìndaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí. ¹¹ Te tnàhá tucu nchaa ñáiyu díhi ná càdá-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cúnđuu yíti yuhú-yu, te ni vă cùú-yu ñáiyu quide cutexínu ndècu, te na cùú-yu ñáiyu ío váha quide ndáá. ¹² Te nchaa cue téé chindée ñàha xii cue téé yìndaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiõxí, xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé ndècu iïⁿ caa-ni

ñadihí-xi, te na cùu-güedé cue téé sànu ichi váha ñadihí-xi ndihí landú-xi. ¹³ Te núu na càda ndáá-güedé chindée-güedé cue téé yìndaha ñaha xii ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxí, te canehé-yu sá yíñuhu núú-güedé, te ducaⁿ te vá cùu càháⁿ núú-güedé càháⁿ-güedé núú ñáiyu tnúhu Xítohó Jesucristú sá sàndáá iní-güedé.

Ío càhnu cuu tnúhu càháⁿ Yá Ndióxí

¹⁴ Te cuìní-í ndihí-ni quixi coto ñaha-í xii-n dico díhna-gá cádúha-í tutú-a daquìxi-í ndaha-n ¹⁵ chi na cuaháⁿ cuyaa-í. Te xíáⁿ nüu càdúha-í tutú-a daquìxi-í ndaha-n cuèndá cutnùní iní-n násá cada-n cùndecu-n ndihí nchaa ñáiyu ndècu ichi Yá Ndióxí. Te ñáiyu-áⁿ cùu-yu dàtná ⁱⁱn vehe cùu cuendá Yá Ndióxí Yaá ndécu nchàa nduu nchaa quiú, chi ndècu ndihí ñaha-gá xií-yu, te cùu-yu ñáiyu càháⁿ váha cuèndá tnúhu-gá. ¹⁶ Te cùtnuní ndáá iní-ó sá io càhnu cuu tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucristú, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ndùu ichi ndecu-o, te duha càháⁿ tnúhu-áⁿ:

Te ní quixi Yá cùu Ndióxí ñuyíú-a ní cuu-gá ⁱⁱn ñáiyu,
te Espíritu Yá Ndióxí ní càháⁿ ndáá-xi sá cùu-gá ⁱⁱn Yaá io váha quide ndáá,
te cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxí ní xiní ndáá-xi nchaa nàcuáa ní quide
Yaá ní quixi ñuyíú-a.

Te ní xíté nuu tnúhu-gá níhií ñuyíú-a,
te ndéni ní cuu ní ngüíta-yu sàndáá iní
ñáhá-ju xii-gá,
te mee-gá cuándaagá andiu.
Duha càchí tnúhu-áⁿ.

4

Ñáiyu daña níhnu vá quìndáá-gá iní-yu Yá Ndióxí

¹ Te Espíritu Yá Ndióxí càháⁿ ndáá-xi sá sàá nduu dàña nihnu dava ñáiyu ndècu ichi-gá vá quìndáá iní ñáhá-gá-ju xii-gá, te ducaⁿ chi cue espíritu cùndihí yucu ñáváha dandahú ñáhá-xí xií-yu, te mee-ná nchaa tnúhu càháⁿ nchaa ñáiyu cùndihí nchaa espíritu-áⁿ cuhuⁿ iní-yu. ² Te nchaa ñáiyu ducaⁿ cùndihí cue espíritu cùndihí yucu ñáváha-áⁿ cùu-yu ñáiyu io dàndahú méé-xí chi càchí-yu sá càháⁿ ndáá-yu te ná ndàá, te ná túu tnáhí-gá ná quidé-xí iní-yu

cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

³ Te ñáiyu-áⁿ quesàhá-yu sá vă cùu càndeca tnaha ñáiyu, te ni vă cùu càxí-yu dava núú sá xiní-yu càxí-yu, dico Yá Ndióxí ní cadúha-gá nchaa sá nchító-ó cuèndá caxi-o, te cuìní-gá sá ncháá nchòo ñáiyu sàndáá iní tnúhu-gá ndacáⁿ táchú-ó núú-gá òré caxi-o.

⁴ Te nchaa sá ní cadúha Yá Ndióxí cùu-xí sá văha te vá dàquèe tíhú-ó, te xíni ñuhu-xi ndacáⁿ táchú-ó núú-gá cuèndá nchaa xíáⁿ.

⁵ Te Yá Ndióxí càchí-gá sá méé-gá quidé-gá cùu-xí sá văha sá cùu-xí-ó te núu na ndàcáⁿ táchú-ó núú-gá.

Téé quide ndáá xínú cuèchi núú Xítohó Jesucristú

⁶ Te núu na dàcuaha-n ñáiyu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a ña, te cuu-n ⁱⁱn téé quide ndáá xínú cuèchi núú-gá, te nducu ndèe-ni-n dacuaha-n tnúhu Yá Ndióxí sá sàndáá iní-n, te canchicúⁿ nihnu-ni-n cada-n nchaa nacuáa càháⁿ-gá, te núu ducaⁿ ná cada-n, te níhí ndéé-n cùndecu-n ichi-gá. ⁷ Te vá càdá cuèndá-n nchàa cuendú cuèhé cuèndú duha càháⁿ ñáiyu, ndihí nchaa dava-gá cuèndú sá ñá túu nàndihí cuèndá sá ñá túu ná cumání-n cùndecu-n núú Yá Ndióxí. ⁸ Te núu ⁱⁱn chìuⁿ cada-o te nàcaá luha yíqui-o te nàndihí-xi luha, dico io-gá nàndihí-xi te núu cada-o sá cùndecu yíñuhu-o núú Yá Ndióxí. Te núu ducaⁿ na càda-o te cùu-xi ⁱⁱn sá văha sá cùu-xí-ó vitna, te ní caa ní quíhíⁿ ducaⁿ cùu-xi ⁱⁱn sá văha sá cùu-xí-ó. ⁹ Te xíni ñuhu-xi sá ncháá-ndó quìndáá iní-ndó nchàa tnúhu càháⁿ-í-a chi cùu-xi tnúhu ndáá. ¹⁰ Te vitna io ndùcu ndee-o quide-o chìuⁿ Yá Ndióxí Yaá ndécu nchàa nduu nchaa quiú te quide ndee iní-ó cuèndá nchaa sá quidé ñáha ñáiyu xii-o, chi sàndáá iní-ó sá díú-gá chíndée ñaha-gá xii-o. Te nchaa ñáiyu cùndahú iní ñáhá-gá te chindée ñaha-gá xií-yu, dico ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii-gá io-gá cùnùú-yu chindée ñaha-gá xií-yu, chi dàcácu nihnu ñaha-gá núú ùhú núú ndàhú.

¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ cùñaha-n xií-yu, te càháⁿ-n döho-yu sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi. ¹² Te io cada váha-n cùndecu-n cuendá sá vă yöö daquèe tíhú ñáhá xii-n cuendá sá cùu-n těe cuechi, te io váha cada-n nchàa sá tàu-n càda-n cuendá

ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxí, te vii vii caháⁿ ndihí-n-yu, te cuu iní-n-yu, te ío quindáá iní-n Yá Ndióxí, te mee-ni sá vaha cani iní-n, te ducaⁿ càda-n cuendá canchicúⁿ nihnu-yu. ¹³ Te nini cuya-í quixi-í, te ío nducu ndée-n caháⁿ ndodo-n tnúhu Yá Ndióxí nū-yu, te dacuàhá-n-yu nàcuáa caháⁿ tnúhu-gá, te caháⁿ-n döho-yu nàcuáa cuu vii cuu váha iní-yu cundecú-yu ichi Yá Ndióxí. ¹⁴ Te vá dáñá ndèé-n càda-n nacuáa nduu táchú ní taxi Yá Ndióxí ní ngúndecu ndihí-n cùtnàhá ní sacáⁿ ndodo cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxí ndaha-güedé díquí-n, te ní cachí tnúhu-güedé sá dúcáⁿ ní cuiní Yá Ndióxí cunduu.

¹⁵ Te ní yùhu ní iní-n càda-n nchaa nacuáa caháⁿ-í-a cuendá sá ná quiní ñáyiu sá yo-gá váha ta quide-n cuaháⁿ. ¹⁶ Te ío váha cundehe-n nchaa nacuáa quide-n, ndihí nchaa nàcuáa dànehé-n-yu, te vá dáñá ndèé-n dûcaⁿ cada-n. Te núu ducaⁿ na càda-n te nduu táchú-n cùndecu váha-n núu Yá Ndióxí ní caa ní quíhíⁿ ndihí nchaa ñáyiu na tèdóho nchaa tnúhu caháⁿ-n.

5

Nàcuáa tàú-xi cada-o cùndecu-o ndihí ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxí

¹ Te vá téñàá-n nchaa cue téé cùu sacuéhé chi vii vii caháⁿ-n döho-güedé, te cada iní-n sá dàtná tátá-n cùu-güedé, te diu-ni ducaⁿ vii vii caháⁿ-n döho nchaa cue téé cuechi, te cada iní-n sá dàtná cue ñaní-n cùu-güedé. ² Te diu-ni ducaⁿ vii vii caháⁿ tucu-n döho nchaa ñáyiu díhí ñáyiu cùu sacuéhé, te cada iní-n sá dàtná náná-n cùu-yu, te diu-ni ducaⁿ vii vii caháⁿ tucu-n döho nchaa ñáyiu díhí ñáyiu cuechi, te cada iní-n sá dàtná cue cùha-n cùu-yu, te ío cuu váha iní-n òré ducaⁿ caháⁿ-n döho nchaa ñáyiu cuechi-áⁿ.

³ Te canehe-n sá yíñuhu núu ñáyiu díhí ní quendoo quèé, te chindéé-n-yu núu ndàhú-yu. ⁴ Te núu iiⁿ ñaha quèé ndécu cué déhe-aⁿ àdi cue déhe ñani-aⁿ, te ío xini ñuhu-xi cada-güexi nchaa nacuáa tàú-xi cunduu núu-aⁿ chi ducaⁿ cuiní Yá Ndióxí cada-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te nànchocáva-güexi quide-güexi sá vaha sá cùu-xí ñáyiu ní dácuéhnú ñaha xii-güexi. Te núu ducaⁿ na càda-güexi te quide váha-güexi

te ío nduu vétú iní Yá Ndióxí. ⁵ Te ñáyiu quèé ñáyiu ndàhú ndécu ìchi Yá Ndióxí sàndáá iní-yu sá díú-gá chindéé ñaha-gá xií-yu, te cué nduu cué niú ñá túu dàñá ndee-yu caháⁿ ndihí ñahá-yu xii-gá. ⁶ Te nchaa ñáyiu quèé cùdíi iní quidé nchaa sá cuéhé sá dúhá cùu-yu dàtná ñáyiu ní xíhí cué ndècu vívú-yu. ⁷ Te cùñaha-n xìi nchaa ñáyiu sá ná cädä-yu nchaa tnúhu caháⁿ-í-a cuendá sá ñà túu ná cumání-yu cundecú-yu, te ducaⁿ vă yőo caháⁿ cuéhé cuendá-yu. ⁸ Te ío xini ñuhu-xi chindeé-yu cue tnàha ñáyiú-yu, dico ío-gá xíní ñùhu-xi chindeé-yu cue ñáyiu cùu ndi meé-yu ndècu ndihí-yu, te núu vá dúcáⁿ càdá-yu te ñá túu-gá sàndáá iní-yu cadá-yu nàcuáa caháⁿ Yá Ndióxí. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te vihi-gá quidé-yu dàcúúxí ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha.

⁹ Te chido tnùní-n mèe-ni ñáyiu quèé ñáyiu sa ndècu únídico cuíá-xi àdi vihi-gá cuendá ñáyiu-áⁿ cadá-yu nchaa nàcuáa cuiní Yá Ndióxí núu nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá, te ñáyiu-áⁿ xíní ñùhu-xi cuú-yu mee-ni ñáyiu ní quide ndáá ní xíndecu ndihí yíi-xi. ¹⁰ Te na cùu-yu ñáyiu quèé quidé váha cùdiu núu nchaa ñáyiu, te na cùu-yu ñáyiu quèé xiní canu ichi váha cue landú-xi, te na cùu-yu ñáyiu sàñaha nùu vehe ndetatu cue ñáyiu ñùhu ichi, te na cùu-yu ñáyiu ndècu túha quide náni chìuⁿ cuendá cue ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxí, te na cùu-yu ñáyiu chìndee nchaa ñáyiu ndècu ndihí tnúndóho tnúhu ndàhú, te na cùu-yu ñáyiu ñá túu dàñá ndee quidé nchaa núu sá vaha.

¹¹ Te vá chídó tnùní-n ñáyiu quèé ñáyiu ñá túu ndècu únídico cuíá-xi cada chìuⁿ Yá Ndióxí, chi núu cuechi-gá-yu ña, te vá cùndáá-yu cadá-yu chìuⁿ-gá, chi quesàhá-yu natnándaha tucú-yu. ¹² Te sá cuendá xíáⁿ te nacháhu-yu núu Yá Ndióxí, chi vá càdá-gá-yu nàcuáa ní cuu tnúhu càdá-yu ni cùu. ¹³ Te ngüíta-yu cani iní-yu quíhíⁿ-yu ndi vehe ndi vehe caca nihni-yu, te nchaa ñáyiu ducaⁿ quide ío cùu cuhndú-yu, te cùyiti yuhú-yu, te ndeni ní cuu cuaháⁿ-yu chìnee díquí-yu vehe tnàha ñáyiú-yu ndehé-yu núu nasa ndécu-yu, te ñá túu tàú-yu ducaⁿ càdá-yu, te caháⁿ-yu

mee-ni tn̄uhu sá ñà túú nàndíhi. ¹⁴ Núu xíx̄n cuiní-sá ncháá ñáyiu quèé ñáyiu cuechi na nàtnándaha tucú-yu cuèndá cuú-yu náná, te ducaⁿ càdá-yu nchaa sá xíní ñùhu-xi cadá-yu vehé-yu, te núu ducaⁿ na càdá-yu, te nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xìi-o vá nìhí-gá-yu tn̄uhu cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá tn̄uhu Yá Ndiòxí. ¹⁵ Te dava ñáyiu quèé ndécu ìchi Yá Ndiòxí ní cùu ní dáñä-yu te ní tn̄í-yu tn̄uhu càháⁿ sácuíhná.

¹⁶ Te núu dava ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí ndécu ndìhi-ju ñaha quèé cùu ndì meé-yu ña, te tàú-yu chindée ñáhá-yu xii-aⁿ cuèndá sá vă io chi chìuⁿ-aⁿ nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí, te ducaⁿ te nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá-áⁿ níhí ndéé-gä-yu chindéé-yu dava-gá ñáyiu quèé ñá túú védana ndècu ndìhi.

¹⁷ Te nchaa cue téé io váha quide yìndaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí io xìni ñuhu-xi canehe sá yíhí ñùhu núú-güedé, te chindée ñáha xii-güedé. Te uuⁿ-gá tàú ñáyiu ducaⁿ càdá-yu sá cùu-xí nchaa cue téé ní yùhu ní iní càháⁿ tn̄uhu-gá. ¹⁸ Te núu tutú Yá Ndiòxí càchí-xi: “Vá chíhí-ndó ñùnu yuhu ndicatu oré dánchìhí-di triú”, duha càchí-xi. Te càchí tucu-xi ìngá xichi: “Ín téé quide chiuⁿ dacuitíi tàú-xi sá cùhúⁿ yáhu-dé”, duha càchí-xi núu tutú-gá.

¹⁹ Te núu io ñáyiu véxi sàcáⁿ cuéchi núú-n cuèndá ñí tée yìndaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí ñá, te cada cuèndá-n tn̄uhu càháⁿ-yu te núu véxi-yu ndìhi úú àdi úní ñáyiu càháⁿ ndáá nàcuáa ní cuu, áⁿ nüu ñáhá te vá cádá cuèndá-n tn̄uhu càháⁿ-yu. ²⁰ Te núu cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu-áⁿ ndécu cuéchi-güedé, te càháⁿ-n döho-güedé núu nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá cuèndá sá dává-gä-yu vá cùyíi-yu ducaⁿ càdá-yu. ²¹ Te Yá Ndiòxí ndìhi Xítohó Jesucristú náhá-gä ndìhi cue espíritu xínú cuéchi núú-gä sá yúhú càháⁿ-í döho-n sá cádá-n nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te ñí-ni càháⁿ ndihí-n cué téé xìní tnáhá ndìhi-n, ndìhi cue téé ñá túú xìní tnáhá ndìhi-n. ²² Te yá io cundihí iní-n tàxi ndecu-n ñí tée quindaha ñáha xii ñáyiu, chi díhna-gá cada cuèndá-n te núu cùu-dé ñí tée quide ndáá, chi nüu cuèndá-ni na tàxi ndecu-n-dé te vá cádá ndáá-dé, te yòhó ndaa díqui-n cuèndá

nchaa sá cuèhé sá dúhá càda-dé, te io coto-n mèe-n vá càdá-n ní ñí sá cuèhé sá dúhá.

²³ Te ducaⁿ io mee-ni cùhú xiti-n te vá cóhó-n mèe-ni ndute, chi tnáhá luha vìnú ndéhé yoho yáha stilé coho-n cuèndá cada tátña-xi.

²⁴ Te dava ñáyiu cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, te cùtnuní tucu sá nácháhu-yu na sàá nduu, te dava tucú-yu chi ñá túú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, dico na sàá nduu cùndáá cuéchi-yu te dàvá-áⁿ cutnúní. ²⁵ Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchaa sá váha quide davá-yu chi cùtnuní, te cuéi ñá túú cùtnuní òré-ni dico dacuitíi sá sàá nduu cùtnuní.

6

¹ Te nchaa ñáyiu ndècu tnuú quidé chìuⁿ ndìhi ñí patróoⁿ xìni ñuhu-xi io canehe-yu sá yíñuhu núú-dé cuèndá sá vă càháⁿ cuèhé ñáyiu cuèndá Yá Ndiòxí, te ni vă càháⁿ cuèhé-yu cuèndá tn̄uhu-gá. ² Te núu pàtróoⁿ cue ñáyiu xìni cuechi-áⁿ sàndáá iní-dé Yá Ndiòxí, te ñá díu sá dúcáⁿ sàndáá iní-dé Yá Ndiòxí te vá cánèhé-yu sá yíñuhu núú-dé, chi uuⁿ-gá tàú-yu cada váha-yu cunu cuéchí-yu núú-dé, te ducaⁿ na càdá-yu chi xìni cuechí-yu núú tée sàndáá iní ndìhi-yu tn̄uhu Yá Ndiòxí. Te vá dáñá ndéé-n dànehé-n-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cùñaha-n xìi-yu sá ná càdá-yu.

Nduu vétú iní-ó cùndecu-o

³ Te io cue téé ñá túú tn̄í-güedé nàcuáa càháⁿ tn̄uhu Xítohó Jesucristú, te cue téé-áⁿ càchí-güedé sá càháⁿ ndáá-güedé dico ñá ndàá, chi ñá túú càháⁿ-güedé nàcuáa cuáháⁿ tn̄uhu-gá. Te nchaa tn̄uhu Xítohó Jesucristú cùu-xí mèe-ni tn̄uhu ndáá, te chindée ñaha-xi cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá.

⁴ Te nchaa cue téé ducaⁿ xíquide quide cahnu-güedé méé-güedé dico ñá túú védana xìní-güedé, te cue téé-áⁿ ñá túú ndècu váha iní-güedé chi nándi tn̄uhu sá ñá túú nàndíhi cuiní-güedé cùtnáha-güedé. Te ngüïta-güedé cùu cuèdú iní tnáhá-güedé, te náá ndìhi tnáhá-güedé, te xícuéhé tnáhá-güedé, te ñá túú-gä cùu váha iní nüu tnáhá-güedé. ⁵ Te cue téé-áⁿ mee-ni náá-güedé chi ñá túú sàni váha iní-güedé, te ni ñá túú xìní-güedé nàcuáa cuáháⁿ tn̄uhu ndáá tn̄uhu Yá Ndiòxí, te càchí-güedé sá io váha cundecu-güedé

ichi-gá chi sàni iní-güedé sá ĩo vâi díhúⁿ níhí-güedé cundecu ndihí-güedé. Te yúhú càháⁿ-í dóho-n sá vâ níhí tnáhá-n ndihí nchaa cue tée ducaⁿ xíquide. ⁶ Te ndáá sá ìchi Yá Ndióxí cùú-xí ⁱⁱn ichi sá ĩo váha cundecu-o, dico xini ñuhu-xi nduu vétu iní-ó nàcuáa ndècu-o ñuyíú-a. ⁷ Te nchoo cuè ñáyiu chi ñá túú vědana nèhe-o ní quexio ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ ñà túú vědana canehe-o quíhíⁿ òré ná cùú-ó. ⁸ Te ío xini ñuhu-xi nduu vétu iní-ó te nûu ndècu-ni sá cúnchito-o ndihí dôo cuihnu-o. ⁹ Te ìo ñáyiu ío cuìní-yu cuu cuicá-yu, te ñáyiu-áⁿ dácåhu iní ñáhá yùcu ñáváha xií-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dûhá, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dûhá càhu iní-yu quídé-yu, te nchaa sá quídé-yu-áⁿ ñà túú vědana nàndihí-xi chi uuⁿ-gá ndádá ndàhú ñáhá-xí xií-yu, te dàcuíta nihnu ñaha-xi. ¹⁰ Chi nchaa ñáyiu ñùhu iní mee-ni díhúⁿ, te xiáⁿ quídé-xí ngüita-yu sàni iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dûhá. Te ìo ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxí te sá tnûhu ducaⁿ ñùhu iní mee-ni díhúⁿ ní dáñá-yu ñá túú-gá sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te vitna ñá túú tnáhí-gá ndécu vâha iní-yu.

Cahni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndióxí chi sàndáá iní-ó-gá

¹¹ Te yòhó téé quíde chiuⁿ Yá Ndióxí xini ñuhu-xi vá càda-n dàtná quídé nchaa ñáyiu ní cachí-í sá ñà túú quíde ndáá, te vá dáñá ndéé-n càda ndáá-n cùndecu-n, te cada-n nàcuáa nduu vétu iní Yá Ndióxí, te ío quindáá iní-n-gá, te cuu iní-n nchaa tnaha ñáyiu-n, te cada càhnu iní-n nchaa sá ná yâha-n cùndecu-n ichi-gá, te cunduu ndàhú iní-n. ¹² Te cahni iní-n càda-n nchaa nacuáa cuiní Yá Ndióxí chi sàndáá iní-n-gá, te ío cuhuⁿ iní-n sá cùndecu-n ndihí Yá Ndióxí ní caa ní quíhíⁿ, chi diu cuèndá tnáhí-áⁿ ní càháⁿ ñáhá-gá xii-n, te ní càháⁿ ndáá-n nûu vâi ñáyiu sá ĩo váha sàndáá iní-n-gá. ¹³ Te Yá Ndióxí Yaá quídé nchito nchaandi túhú sá ìo ñuyíú nàha-gá sá càháⁿ-í dóho-n vîtña, te diu-ni ducaⁿ nàha tucu Xítohó Jesucristú Yaá ní càháⁿ tnûhu ndáá nûu té Pilatú ¹⁴ sá quindáá iní-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndióxí, te nchaa tnûhu càháⁿ-gá cada-n nàcuáa vá dâquée tihú ñáhá ñáyiu xii-n, te ducaⁿ-ni càda-n ndéé ná sàá nduu quíxi

tucu Xítohó Jesucristú. ¹⁵ Te quixi tucu-gá chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxí cunduu, te mee Yá Ndióxí náhá-gá ná nduu quíxi tucu Xítohó Jesucristú. Te Yá Ndióxí ío váha cùu iní-gá te ⁱⁱndìi díi-ni-gá ío-gá cùnùu-gá dàcúxí cuè tée taxi tnuní ⁱⁱn ⁱⁱn nàcióⁿ ndihí nchaa dava-gá cue tée cùnuu, chi taxi tnuní ñáhá-gá xii-güedé, te nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a taxi tnuní-gá. ¹⁶ Te diu-gá cùú-gá Yaá ndécu nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhnu cuu-gá chi dàtná dâyehé nchicanchii dâyehé-xi nûu ndécu-gá, te vá yoo ⁱⁱn cùyíi dayatni nûu ndécu-gá, te ni ñä túú ní ⁱⁱn ñáyiu xini ñáhá xii-gá te ni vâ ndácü-yu quiní ñáhá-yu xii-gá. Te ío na cànehe nchaa ñáyiu sá yíñuhu nûu-gá ní caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ ìo na taxi tnuní-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

¹⁷ Te càháⁿ-n dôho nchaa ñáyiu cuica ndècu ndihí nchaa sá ìo ñuyíú-a cuèndá sá vâ càdá càhnú-yu mèé-yu, te duuⁿ duuⁿ vá cùndèé iní-yu ní ⁱⁱn sá ndécu ndihí-yu chi vá cùdli-xi, te càháⁿ-n dôho-yu sá ná cùndee iní-yu Yá Ndióxí chi diu-gá cùú-gá Yaá ndécu nchaa nduu nchaa quíú, te chitu nûu ndáhá taxi-gá nchaa sá xini ñùhu-o, chi cuìní-gá sá ĩo cuu váha iní-ó cùndecu-o. ¹⁸ Te càháⁿ tucu-n dôho-yu sá ná càdá-yu mee-ni sá vâha, te cuèndá nchaa sá vâha càdá-yu-áⁿ te cuú-yu ⁱⁱn ñáyiu cuica sá cùú-xí Yá Ndióxí, te na cùndecu túha-yu chindèé-yu cue ñáyiu ndàhú cuáñähá-yu sá xini ñùhu-yu. ¹⁹ Te nûu ducaⁿ na càdá-yu te Yá Ndióxí cuáñaha-gá sá ndúu tâhü-yu na sàá nduu, te ngûndecu váha-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ.

Tnûhu ndéé nûu ní ndihí-ná

²⁰ Te yòhó té Timuteú càháⁿ-í dóho-n sá ĩo cada cuèndá-n vâ dâma tnûhu ní taxi Yá Ndióxí danèhé-n ñáyiu, te vá càdá cuèndá-n nchaa cuendú cuèhé cuèndú duha ìo ñuyíú-a chi ñä túú nàndihí-xi, te ni vâ càdá cuèndá-n nchaa tnûhu xîtnâha ñáyiu càchí sá xicá nàha tnûhu cue tée túha chi ñä diú ⁱⁱn tnûhu ndáá cùú-xí. ²¹ Te ìo ñáyiu ñä túú-gá sàndáá iní-yu tnûhu Yá Ndióxí, chi ní quide cuèndá-yu nchaa tnûhu xîca naha ñáyiu-áⁿ.

Te Yá Ndiǒxí ná chìndee chitúu ūaha-gă
xii-n. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío cada ndee
ìní-nă vitna.

TUTÚ CÚÚ ÙÚ NÍ CADÚHA TÉ PÁBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA TÉ TIMÙTEÚ

Té Páblú cädüha-dé tutú quíhíⁿ ndaha té Timùteú

¹ Yúhú té Páblú ní tendaha ñaha Yá Ndióxí càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñayiu, chi ducaⁿ ní cachí Yá Ndióxí cunduu. Te càháⁿ-í dàtná ní cachí Yá Ndióxí sá ncháá nchòo ñayiu ndècu ndihí Xítohó Jesucristú naníhí tähú-ó. ² Te yúhú té Páblú cädüha-í tutú-a daquìxi-í ndaha yòhó té Timùteú chi ío cùu iní ñahà-í xii-n, te diú-í ní sanu ichi ñaha-í xii-n ìchi Xítohó Jesucristú, te xicáⁿ tähù-í núú Dütú Ndióxí ndihí núú Xítohó Jesucristú sá io na chìndee chitúu ñaha-gá xii-n, te cundàhú iní ñahá-gă, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cädá te ío váha cuu iní-n cündecu-n.

Cáháⁿ váha-o cuéndá Xítohó Jesucristú

³ Te cuéi nduu cuéi niú ducaⁿ-ni càháⁿ ndihí-í Yá Ndióxí cuéndá-n, te ndàcáⁿ tähù-í núú-gă, te xinu cuechi-í núú-gă dàtná ní quide cue ñaní tnahà-í ní xíndecu ndéé sanduu, te cùtnuní iní-í sá quídé ndäá-í núú-gă dàtná ní xóo cada-güedé. ⁴ Te ío sàni iní-í naníhí tnahà-ó cuéndá ío cudíi iní-í, chi ndàcu iní-í sá io ní ndahyú-n sá ndihú iní-n cùtnahá ní quide ndee iní-í tnahà-ó. ⁵ Te naha-í sá sàndáá ndisa iní-n Yá Ndióxí dàtná ní ngüíta díhna-gá xítná-n tă Loidá ndihí náná-n tă Eunicé quídé-yu, te cùtnuní ndáá iní-í sá diú tnahá-n io váha sàndáá iní-n-gă.

⁶ Te xiaⁿ dàndàcu iní ñahà-í xii-n cuéndá sá io-gá nducu ndèe-n cada-n chiuⁿ ní nduu tähú-n núú Yá Ndióxí cada-n, chi ní taxi-gá tnúhu ndee iní ní ngúndecu ndihí-n cùtnahá ní sacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-n sá diú chìuⁿ-gá cada-n. ⁷ Te Espíritu sá ní taxi Yá Ndióxí ndécu ndihí-o ñá túú cùu-xi iiⁿ Espíritu sá cädá nàcuáa yuhú-ó, chi cùu-xi iiⁿ Espíritu sá táxi tnúhu ndee iní cada-o chìuⁿ-gá, te diú-xi quide cuu iní tnahá-ó iiⁿ iiⁿ-o, te diú-ni tucu-xi quide cùtnuní iní-í nàcuáa cada-o cündecu-o. ⁸ Te xiaⁿ núu vá cùcàhaⁿ núú-n càháⁿ váha-n

cuéndá Xítohó Jesucristú, te ni vă cùcàhaⁿ núú-n sá dühá yihí-í vecaá sá cuéndá-gá, te xinu ñuhu-xi sá tnahá-n ndòho-n sá cuéndá tnúhu-gá, te cundee iní-n ndòho-n, chi Yá Ndióxí chindee ñaha-gá xii-n. ⁹ Te Yá Ndióxí ní dácácu nihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní cachí-gá sá cädá-ó nchàá nacuáa cuiní méé-gă cunduu, te ducaⁿ ní quide-gá chi ducaⁿ ní sani iní méé-gă cunduu sá cädá văha ñaha-gă xii-o, te ñá diú sá io váha quide-o ndecu-o ducaⁿ ni quide-gá. Te ndéé cùtnahá vátá ngäva-gá ñuyíú ní cachí-gá sá cädá văha ñaha-gă xii nchaa nchoo ñayiu ní ngúndecu ndihí Xítohó Jesucristú vitna. ¹⁰ Te vitna cùtnuní iní-ó sá io váha quide ñaha-gá xii-o, chi ní quixi Xítohó Jesucristú ñuyíú-a ní dácácu nihnu ñaha-gă xii-o núú ùhú núú ndàhú, te Yaá-án ní quide-gá cuéndá sá vă cùú-gá-ó cùú dúcáⁿ-ó, chi ní cachí-gá sá cündecu-o ní caa ní quíhíⁿ te núu na quíndáá iní-ó tnúhu-gá.

¹¹ Te ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gá núú ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél te dacuàha váha-í-yu tnúhu-gá, te cuéi ndení ní cuu ndécu-yu te quíhíⁿ-í càháⁿ-í tnúhu-gá núú-yu chi ducaⁿ ní cachí-gá cunduu. ¹² Te cuéndá xiaⁿ nándí sá ndóhò-í vitna cuéndá-gá, dico ñá túú cùcàhaⁿ núú-í chi cùtnuní váha iní-í nàcuáa sàni iní Xítohó Jesucristú Yaá sàndáá iní-í, te yúhú ní dáñà-í méé-í núú ndahá-gă, te cùtnuní ndáá iní-í sá cótó ñaha-gá xii-í ndéé ná sàá nduu nàcuaca ñaha-gá.

¹³ Te vá dáñá ndèe-n càda-n nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu váha ní dánèhé ñahà-í xii-n, te ío quíndáá iní-n Yá Ndióxí, te nchaa-o nàcuáa ndecu-o ndihí Xítohó Jesucristú ío cuu iní tnahá-ó iiⁿ iiⁿ-o. ¹⁴ Te cada cuéndá váha-n sá vă däma tnúhu Yá Ndióxí sá ní taxi-gá ndécu ndihí-n, te Espíritu-gá sá ní taxi-gá ndécu ndihí-o chindee ñaha-xi xii-n.

¹⁵ Te yòhó sa xiní-n sá nchàá ñayiu ndècu distritú Àsiá, ñayiu ní sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú ní dáñá ñahá-yu xii-í, te tnahá té Fígeló ndihí té Hèrmógenés ní dáñá ñaha-güedé xii-í. ¹⁶ Te xicáⁿ tähù-í núú Xítohó Jesucristú sá ná chìndee-gá cue ñayiu cùu ndí mee té Onèsíforó, chi diú-dé ío vâi xito ní quixi-dé ní quide cuéndá ñahá-dé

xii-í, te ní taxi-dé tnúhu ndee iní, te ñá túú ní cùcahaⁿ núú-dé sá yíhi-í vecaaá. ¹⁷ Te cùtnàhá ní xíndecu-dé ñuu Ròmá ducaⁿ-ni ní xóo nanducu ñàha-dé xii-í ndèé ndéé naníhí ñahá-dé. ¹⁸ Te xicáⁿ tähú tucu-í núú Xítohó Jesucristú sá ná cùndahú iní ñahá-gá xii-dé nduu na sáá cundáá cuéchi nchaa ñayiu. Te yòhó sa xiní ndáá-n sá io ní chindee ñàha-dé xii-o cùtnàhá ní xíndecu-o ñuu Éfesú.

2

Téé quide ndáá xínú cuéchi núú Xítohó Jesucristú

¹ Te yòhó téé cùu datná iiⁿ déhe mee-í ïo nducu ndée-n cada-n nacuáa níhí ndéé-gá-n cùndecu-n ichi Xítohó Jesucristú chi diu-gá chindee ñàha-gá xii-n. ² Te nchaa tnúhu sá ní dánèhé ñahá-í xii-n ndihí nchaa dava-gá ñayiu, xiáⁿ danèhé-n dàva-gá cue téé quide ndáá cuéndá danèhé-güedé dava-gá ñayiu.

³ Te cahni iní-n ndòho-n cunu cuechi-n núú Xítohó Jesucristú dàtná cuiní-n ndòho iiⁿ sandadú sàhni iní-dé xínú cuéchi-dé.

⁴ Chi ni iiⁿ sandadú ñá túú nágá sání iní-dé cada-dé òré xínú cuéchi-dé cuéndá cuidiⁿ-dé núú téé taxi tnuní ñahá. ⁵ Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu iiⁿ téé dàdiqui, chi núú vá dàdiⁿqui-dé nàcuáa tàu-xi cunduu te vá níhí-dé sá ndúú tähú-dé. ⁶ Te núú iiⁿ téé xinú cuechi ío ndùcu ndee-dé quidé chiuⁿ-dé chíhí-dé tatá, te diu-dé tàu-dé díhna-gá-dé níhí-dé sá cuhúⁿ yáhu-dé. ⁷ Te cani iní-n nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te Xítohó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-n te tecú tnuní-n nchaa.

⁸ Te ndacu iní-n sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá ñaní tnáhá ndiⁿ Dàvií, te ní xihí-gá te ní ndoto-gá, te diu ducaⁿ ndùu tnúhu dànehé-í ñayiu. ⁹ Te ío dàndoho ñaha ñayiu xii-í cuéndá sá càháⁿ-í tnúhu-gá, te quide ñahá-yu xii-í dàtná quidé-yu iiⁿ téé ní quide iiⁿ cuéchi càhnu, chi ní chihi ñahá-yu vecaaá xii-í, dico tnúhu Yá Ndioxí chi vá ndácⁿ-yu nganí-yu. ¹⁰ Te xiáⁿ nüu cuéi nándi cùu nchaa sá quidé ñahá-yu xii-í, dico quide cahnu iní-í cuéndá sá náníhí tähú tnáhá nchaa dava-gá ñayiu cuiní Yá Ndioxí cundecu ndihí-gá, chi nchaa ñayiu na tnáhá tnúhu ndihí Xítohó Jesucristú

nduu tähú-yu cundecu-yu ndihí-gá núú ū váha càa ndecu-gá ní caa ní quihíⁿ.

¹¹ Te xéhé cùú-xí iiⁿ tnúhu ndáá cuíti: Nchoo cùu-o datná ñayiu ní xihí ndihí Xítohó Jesucristú chi ñá túú-gá ndécu-ó ìchi cuehé ichi duha, te xiáⁿ nüu cuéi na sáá nduu cùú-ó ñuyíú-a, dico diu-ni cundecu-o ndihí-gá.

¹² Te núú na cùndee iní-ó ndòho-o nándi sá ndohó-ó sá cuéndá-gá, te sáá nduu te cunuu-o ndihí-gá.

Te núú na càháⁿ-ó sá ñá túú xiní-ó-gá, te diu-ni ducaⁿ cùñaha-gá xii-o sá ñá túú xiní ñahá-gá ná sáá nduu càda ndáá-gá cuéchi nchaa ñayiu.

¹³ Te núú nchoo ñá túú quide ndáá-ó ndécu-o núú-gá ñá, dico mee-gá chi ío ndáá quidé-gá, chi Yá Ndioxí nchaa sá sání iní-gá quidé-gá.

Téé quide nacuáa ndùu vétú iní Yá Ndioxí

¹⁴ Te dandàcu iní-n nchaa ñayiu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te cùñaha-n xií-yu sá Xítohó Jesucristú cuiní-gá sá ñá túú-gá nándi tnúhu cùtnàhá-yu, chi nchaa tnúhu càháⁿ-yu-áⁿ dàcuíta nihnu-xi ñayiu ndèdóho ñaha xií-yu, chi ñá túú védana nàndíhi nchaa tnúhu-áⁿ. ¹⁵ Te ío nducu ndée-n cada ndáá-n cùndecu-n núú Yá Ndioxí, te cada-n chiuⁿ-gá nàcuáa nduu vétú iní-gá, te càháⁿ ndáá-n tnúhu-gá, cuéndá sá vá cùcàhaⁿ núú-n nüú-gá. ¹⁶ Te vá cátá cuéndá-n nchaa tnúhu sá ñá túú védana nàndíhi càháⁿ ñayiu cuéndá Yá Ndioxí, chi nchaa ñayiu càháⁿ tnúhu-áⁿ ndihí nchaa ñayiu sàcúndedóho ñaha xií-yu uuⁿ-gá quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dühá. ¹⁷ Te nchaa tnúhu-áⁿ cùtenuu-xi dàtná quidé iiⁿ cuéhé sá ñáni ñaha xií ñayiu xíté nuu-xi nihí yíqui cùñú-yu. Te tnáhá té Himèneú ndihí té Filetú càháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ quidé-güedé dàtná quidé ñayiu-áⁿ. ¹⁸ Te cue téé-áⁿ ñá túú-gá càháⁿ ndáá-güedé dàtná càháⁿ tnúhu Yá Ndioxí, chi càchí-güedé sá nchaa nchòo ñayiu ndècu ichi Yá Ndioxí cùú-ó dàtná cue ñayiu sa ní ndoto, dico na cùu ndisa-o te vá ndótó-gá-ó càchí-güedé. Te dava ñayiu ní dáñá-yu sá sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndioxí sá dúcáⁿ càháⁿ-güedé. ¹⁹ Te cuéi ducaⁿ quide davá-yu, dico Yá Ndioxí ní taxi ndecu-gá

cue ñáyiu ní yùhu ní iní ndécu ìchi-gá, te cùtnuní sá ndécu ndìhi ñaha-gá xií-yu, chi iiⁿ xichi núú tutú-gá càchí-xi sá méé-gá xìní-gá cue ñáyiu cùu cuendá-gá. Te ingá tucu xichi núú tutú-gá càchí-xi sá ncháá ñáyiu sàndáá iní ñáhá xìi Xítohó Jesucristú xíní ñùhu-xi sá vă cündècu-gá-yu ichi cuéhé ichi duha.

20 Te ñáyiu cuica chi ndècu ndihí-yu vehé-yu cóhó sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ, ndihí cóhó sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuìxíⁿ, te nchaa cóhó-äⁿ cúú-xí dàtná cue ñáyiu ñá túú ná cùmání núú Yá Ndiòxí. Te ndècu ndihí tucú-yu cóhó sá ní cuáha mee-ni ñùhu, ndihí cóhó sá ní cuáha mee-ni yùtnu, te nchaa cóhó-äⁿ cúú-xí dàtná cue ñáyiu ñá túú quide ndáá núú Yá Ndiòxí.
21 Te nchaa ñáyiu io ndècu yiñuhu núú Yá Ndiòxí cúú-yu ñáyiu ñá túú nìhí tnáhá ndìhi cue ñáyiu ñá túú quide ndáá núú-gá, te cue ñáyiu ndècu yiñuhu núú-gá-äⁿ ñà túú tnáhá quée cáva-yu quidé-yu nchaa chìuⁿ tahu-gá.

22 Te io cada cuéndá-n vă cädá-n nàcuáa quide cue téé cuechi ndècu ichi cuehé ichi duha, te cada-n nàcuáa cundáá-n cùndecu-n ichi Yá Ndiòxí, te quindáá iní-n-gá, te cuu iní-n nchàa tnaha ñáyiu-n, te cundecu nahi-n, chi ducaⁿ tàú-xi cada-n ndìhi nchaa dava-gá ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ñáyiu càháⁿ ndihí ñaha xìi Yá Ndiòxí. **23** Te vá cädá cuéndá-n ní iiⁿ tnúhu xìtnáha ñáyiu chi ñá túú vëdana nàndíhi-xi, chi núu na càda cuendá-ó te dílcó dánáá ñáhá-xí. **24** Chi nchaa cue téé xìnu cuechi núú Yá Ndiòxí xíní ñùhu-xi càháⁿ váha-güedé ndihí nchaa ñáyiu, te danéhé ñáhá váha-güedé tnúhu-gá, te cunduu càhnu iní-güedé te vá nàá-güedé. **25** Te vii vii càháⁿ-güedé dóho nchaa ñáyiu sàá iní-xi, ñáyiu ñá túú tnáhá iní tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí, te ducaⁿ te cudana Yá Ndiòxí cada-gá te ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu te quindáá iní-yu tnúhu-gá. **26** Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá sàcuíhná cúnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xìi-yu, chi dàcahu iní ñáhá-xí xìi-yu quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-xi ni cùu.

3

Nàcuáa cada ñáyiu òré sa ta cùyatni sáá nduu quìxi tucu Xítohó Jesucristú

1 Te càchí tnúhu-í xii-n cuéndá cunaha-n nàcuáa cada-xi òré sa ta cùyatni sáá nduu quìxi tucu Xítohó Jesucristú, chi dàvá-áⁿ io cada úhú-xi. **2** Chi ngüíta ñáyiu cuhuⁿ iní-yu mee-ni sá cúú-xí mèé-yu, te cuhuⁿ iní-yu mee-ni díhúⁿ, te io cada càhnú-yu mèé-yu, te cunduu yichí iní-yu, te càháⁿ cuéhé-yu cuéndá Yá Ndiòxí, te vá quindáá-gá iní-yu ni tâtä-yu ni nänä-yu, te ni vă ndàcáⁿ tâhú nûú tnáhá-yu cuéndá nchaa sá vâha cada tnáhá-yu, te cada-yu mee-ni sá ñà túú tnáhá iní Yá Ndiòxí. **3** Te vá cúú iní tnáhá ndì meé-yu, te nàá-yu te vá cuánàá-yu, te tee tnáhá-yu cuéchi neñùú, te vá cuánàá-yu cadá-yu nchaa sá cuéhé sá dûhá sàni iní-yu, te io cunduu cuihna iní-yu, te vá tnáhá iní-yu nchaa sá vâha. **4** Te dayuhu cuáha cuéndá tnáhá-yu nûú cué téé cùchiuⁿ, te io cunduu yiñ iní-yu cadá-yu nàndi sá ñà túú vâha, te io cada nínu-yu mèé-yu, te mee-ni nchaa sá cùdíñ iní-yu cadá-yu, te vá cùdíñ iní-yu nanducu nìhnú-yu Yá Ndiòxí. **5** Te quesàhá-yu sá tnáhá-yu ndècú-yu ichi Yá Ndiòxí dico vá cädá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-gá.

Te yúhú càchí tnúhu-í xii-n sá vă nìhí tnáhá-n ndìhi nchaa ñáyiu ducaⁿ quide. **6** Te dava ñáyiu-äⁿ quíhíⁿ-yu dava vehe nûú xìndecu ñáyiu, te ngüíta-yu dandàhú-yu ñáyiu díhí ñá túú xìní dana cuéndá Yá Ndiòxí, te ñáyiu díhí-äⁿ cúú-yu ñáyiu ndècu vihi cuéchi-xi, chi io cùdíñ iní-yu quidé-yu nchaa náni sá cuéhé sá dûhá sàni iní-yu. **7** Te cuéi io dàcuahá-yu, dico ñá túú cùtnuní iní-yu násá cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí. **8** Te ñáyiu ducaⁿ dàndahú ñáhá xìi cue ñáyiu díhí-äⁿ ñà túú càháⁿ váha-yu cuéndá tnúhu Yá Ndiòxí, chi quidé-yu dàtná ní quide ndíi Jánés ndihí ndíi Jámbrés chi cue ndíi-äⁿ ñà túú ní cùu váha iní cue ndíi núú ndíi Moisés cuéndá tnúhu ní càháⁿ ndíi. Te ñáyiu-äⁿ cúú-yu ñáyiu sàni iní mee nìne-ni nchaa sá cuéhé sá dûhá, te cuéi càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí dico ñá ndàá sá sàndáá iní ñáhá-yu xii-gá.

9 Dico vá ndácú-gá-yu dandàhú-yu vâi ñáyiu, chi nchaa ñáyiu cutnùní iní-yu sá io ní díqüí-yu, te ñá túú càháⁿ ndáá-yu dàtná ní quide cue téé úú ñá túú ní tnáhá iní

tnúhu ní caháⁿ ndí Moísés.

Té Päblú dásahú-dé té Timuteú

10 Te yòhó quídé-n nchàa nacuáa ní dánèhé ñáhà-í xii-n, te ní xiní-n nchàa nacuáa quide-í ndécù-í, te cùtnuní iní-n nàcuáa sàni iní-í ndécù-í ñuyíú-a, te xiní-n sà io sàndáá iní-í Yá Ndiökí, te io cahnu iní-í, te cùu iní-í nchaa ñayiu, te xiní tucu-n sà io quide cahnu iní-í cuéi nàndi sá yáha-í ndécù-í dico ñá túu dàña ndee-í ichi-gá.
11 Te io vái sá quídé ñàha ñayiu xii-í dándòho ñahá-yu sá ndécù-í ichi Xítohó Jesucristú, te sa nàha tucu-n datná ní quide ñahá-yu xii-í cùtnahá ní xíndecu-í ñuu Antiòquiá, ndihí ñuu Iconiú, ndihí ñuu Lìstrá, chi io ní dándóhó ñahá-yu xii-í sá cuéndá-gá. Dico Xítohó Jesucristú io ní xito ñaha-gá xii-í te ní chindee ñahá-gá cuéi nàndi cùu sá ní yáha-í.
12 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sà io vái sá ñà túu váha cada ñaha ñayiu xii nchaa ñayiu cuìní sá ñà túu ná cumání nüú Yá Ndiökí cuéndá sá ndécú ndihí-yu Xítohó Jesucristú.
13 Dico dava ñayiu càchí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiökí te ñá ndàá sá càháⁿ-yu tnúhu-gá, ñayiu-áⁿ uuⁿ-gá cuita cada-gá-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quíhíⁿ, te ducaⁿ-ni io dandàhú tnáhá-yu.

14 Te yòhó chi io váha ní sàndáá iní-n tnúhu Yá Ndiökí sá dacuàha-n, te vitna càháⁿ-í dóho-n sá vă dáñá ndèé-n quíndáá iní-n tnúhu-áⁿ, te yòhó sa nàha-n ná cùu ñayiu ní dánèhé ñáhá xii-n tnúhu-gá. **15** Te yòhó chi ndéé cùtnahá cùu ländú-n ní ngüíta-n dacuaha-n tnúhu ndéé nüú tutú Yá Ndiökí, te diu-ni nchaa tnúhu-gá canu ichi ñaha-xi xii-n te nanlíhí tähú-n, chi sàndáá iní-n Xítohó Jesucristú. **16** Te nchaa cue téé ní tee tnúhu Yá Ndiökí, chi diu-ni mee-gá ní dácáhú iní ñahá-gá xii-güedé nàcuáa tee-güedé, te tnúhu-gá io váha dacuàha-o nchaa dava-gá ñayiu, te càháⁿ-xi dóho-o sá vă cùndecu-gá-ó ichi cuehé ichi duha, te nüú ñá túu quide ndáá-ó ndécu-o te nàcanu ichi ñaha-xi, te dànehé ñáhá-xí nàcuáa cada-o cùndáá-ó nüú Yá Ndiökí. **17** Te diu-ni tnúhu-gá dátúha ñaha váha-xi xii nchoo cué ñayiu ndécu ndihí-gá cuéndá cada-o nchaa nüú sá váha.

4

1 Te Xítohó Jesucristú quixi-gá taxi tnùní-gá ñuyíú-a, te cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñayiu sa ní xíhí, ndihí cuéchi nchaa ñayiu xíndecu vívú. Te mee-gă ndihí Yá Ndiökí náhá-gă sá io càháⁿ-í dóho-n vîtna **2** sá io dacuàha-n ñayiu tnúhu-gá, te vâ dáñá ndèé-n dàcuahá-n-yu ndeda-ni càa oré cuéi ñá túu cuìní-yu cundedóho-yu, te nchaa ñayiu ñá túu cuìní cada ndáá cùñaha ndáá-n nchàa nacuáa quídé-yu. Te cùñaha tucu-n xií-yu sá vă dúcáⁿ-gă cadá-yu, te càháⁿ-n dóho-yu cuéndá cada ndáá-yu cundecu-yu. Te io cunduu càhnu iní-n òré càháⁿ-n dóho-yu, te io dacuàhá-n-yu tnúhu-gá. **3** Chi sáá nduu te vâ càchí-gá-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu sá sánú ichi ñaha cundecu váha-o nüú Yá Ndiökí, chi mee-nă nchaa sá cùdíi iní méé-yu cundedóho-yu, te nducú-yu cue téé danèhé ñáhá xií-yu nchaa tnúhu cùu iní-yu-áⁿ. **4** Te vâ cádá cuéndá tnahí-gá-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiökí, chi mee-nă tnúhu sá ñà túu nàndihí cada cuéndá-yu. **5** Dico yòhó io quíhí iní-n cùndecu-n, te cahni iní-n cuéi nàndi na ndòho-n, te dacuàha-ni-n ñayiu tnúhu Yá Ndiökí, ñayiu vátá quíndáá iní ñahá-gá xii-gá, te cada-ni-n nchàa chiuⁿ ní tähú-gă cada-n.

6 Te yúhú sa ñuhu ichi-ná-í quíhíⁿ-í nüú ndécu Yá Ndiökí cundecu-í, chi sa ní cuyatni cahni ñaha-güedé xii-í cuéndá sá xínú cuéchi-í nüú-gă. **7** Te ní quide-í nchaa chiuⁿ ní tähú Yá Ndiökí cada-í te vitna ní xínú cava nchaa chiuⁿ ní tähú-gá-áⁿ ní quide-í, te ñá túu ní dàña ndee-í ní sàndáá iní-í-gá, te ducaⁿ-ni sàndáá iní-í-gá ndéé vitna. **8** Te vitna sa ndécu túha-ná sá ndúú tähú-í cuéndá sá quídé ndáá-í nüú Yá Ndiökí, te Xítohó Jesucristú taxi-gá tähú-áⁿ nduu tähú-í ná sàá nduu, chi cùu-gá iiⁿ Yaá quídé ndáá cuiti, te ñá díú-ní yúhú taxi-gá tähú-áⁿ cuu cuéndá-í, chi tnahí nchaa ñayiu ndetu cahnu-ná sáá nduu quíxi tucu-gá ñuyíú-a cuáñaha-gă tähú-áⁿ nduu tähú-yu.

Chiuⁿ tahu té Päblú cada té Timuteú

9 Te cuìní-í sá io ndihí quixi-n quíxi coto ñaha-n xii-í. **10** Chi té Démás ñá túu-gă quídé cuéndá ñahá-dé xii-í, chi mee-nă nchaa sá io ñuyíú-a io cùdíi iní-dé. Te ní dándoo

ñaha-dé cuáháⁿ-dé ñuuú Tesàlónicá, te té Crèscenté cuáháⁿ-dé cundecu-dé distrítú Gàlaciá, te té Títú cuáháⁿ-dé cundecu-dé distrítú Dàlmaciá. ¹¹ Te iiⁿdìi-ná té Lùcá ndécu ndìhi ñaha-dé xii-í, te cúñaha-n xii té Măcú quixi-n ndìhi-dé, chi téé-áⁿ ndacu-dé cada-dé iiⁿ chìuⁿ-í. ¹² Te té Tìquicú ní tendaha-í-dé cuáháⁿ-dé ñuuú Éfesú. ¹³ Te òré quixi-n te yáha-n vèhe té Càrpú cáá ñuuú Tròás canehe-n iiⁿ dóó tícachi ní dándoo-í vehe-dé quixi, ndìhi nchaa lìbrú-í, te tnàhá nchaa dava-gá tutú-í ndécu vèhe-dé canehe-n quìxi chi xiäⁿ ío-gá xíní ñùhu-í. ¹⁴ Te té Lìjandrú téé cùu rerú io vâi sá ñà túú vâha ní cuu quide ñaha-dé xii-í, dico mee Yă Ndiòxí náhá-gă násá cada ñaha-gă xii-dé cuèndá sá dúcáⁿ quide-dé. ¹⁵ Te vá nìhi tnáhá-n ndìhi-dé chi ío càháⁿ cuèhé-dé cuèndá nchaa tnúhu càháⁿ-ó.

¹⁶ Te cútñàhá ndécá ñàha-güedé xii-í ní sáháⁿ nûú cuè téé cùchiuⁿ xito díhna nuu, chi mee dìi ní sáháⁿ te ñá túú ní sáháⁿ ni iiⁿ cue téé cùndihí-í, chi nchaa-güedé ní dándoo ñaha-güedé xii-í, te yúhú xícáⁿ tâhù-í nûú Yă Ndiòxí sá vâ cádá cuèndá-gá sá dúcáⁿ ní quide-güedé. ¹⁷ Dico Xítohó Jesucristú ní chindee ñàha-gá xii-í, chi ní taxi-gá tnúhu ndee ìní ní caháⁿ-í tnúhu-gá nàcuáa tàú-xi cunduu nûú cuè téé-áⁿ ndìhi nûú nchàa ñáyiu, dico ñá diú ñáyiu isràél cùy-ju, te diú-gá ní dácäcu nihnu ñaha-gă xii-í ñá túú ní sàhni ñaha-güedé. ¹⁸ Te mee Xítohó Jesucristú coto ñaha-gă xii-í te ñá túú nă cuu cuéi nándi sá ná cádá ñàha ñáyiu xii-í te diú-ni-gá coto ñaha-gă xii-í ndéé ná sàá nduu sâá-í andiu nûú ndécu-gă táxi tnùní-gá. Te nchaa-o chí ná càchí-ó sâ á ducaⁿ na cunduu.

Tnúhu ndéé nûú ní ndìhi-ná

¹⁹ Te ío cùñaha-n na càda ndee iní tá Prìscá, ndìhi té Àquilú, ndìhi cue ñáyiu cùu ndì mee té Onèsiforó. ²⁰ Te té Èrastú ní quendoo-dé ñuuú Còrintú, te té Tròfimú ní dándoo-í-dé ñuuú Mìletú chi cùhú-dé. ²¹ Te ío cundihí iní-n quìxi-n oré vátá sâá-gá yóó quídé vîxiⁿ-xi. Te ío cada ndee iní-n càchí té Èúbulú, ndìhi té Pùdenté, ndìhi té Lînú, ndìhi tá Clàudiá, ndìhi nchaa dava-gá ñáyiu sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú.

²² Te xicáⁿ tâhù-í nûú Xítohó Jesucristú sá ná cundecu ndìhi ñaha-gá xii-n ndìhi nchaa dava-gá-yu. Te ducaⁿ io na chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te io chí càdá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĂBLÚ QUIHn NDAHA TÉ TÌTÚ

*Té Păblú cädüha-dé tutú quíhn ndaha té
Títú*

¹ Yúhú té Păblú xínú cuèchi-í núú Yá Ndiökí, te diu-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucrístú núú ñáyiу cuèndá quíndáá iní nchaa ñáyiу ní cachí Yá Ndiökí naníhí tähú, ndihí cuèndá sá tècú tnùní váha-yu tnúhu-gá, te ñáyiу na quíndáá iní tnúhu-gá cada ndáá-yu cundecú-yu ichi-gá. ² Te yúhú dácuàha-í-yu tnúhu-gá cuèndá cundecu ndihí-yu tnúhu ndee ìní sá cündècu ndihí-yu Yá Ndiökí ní caa ní quíhn, chi ndéé cútñahá vátá ngäva-gá ñuyíú-a ní cachí-gá sá cündècu ndihí ñaha-gá xií-yu, te ñá túú dàndahú ñáhá-gá, chi quide-gá iiⁿ sá càháⁿ-gá. ³ Te ní sáá nduu ní cachí-gá sá nìhí-yu tnúhu nàcuáá cuáháⁿ tnúhu-gá, te diu-ni tnúhu-áⁿ ní cachí Yá Ndiökí Yaá dácäcu nihnu ñaha xìi-o núú ùhú núú ndàhú sá dácuàha-í ñáyiу. ⁴ Te tutú-a càdúha-í cuèndá daquìxi-í ndaha yòhó té Títú, téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítohó Jesucrístú, chi iiⁿ-ni tnúhu sàndáá iní-ó. Te xicáⁿ tähù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiökí sá io na chìndee chitúu ñaha-gá xii-n, te diu-ni-gá ná càda te io váha cuu iní-n cündecu-n. Te xicáⁿ tähú tucus-í núú Xítohó Jesucrístú Yaá dácäcu nihnu ñaha xìi-o núú ùhú núú ndàhú sá díú-ní dùcaⁿ na cada ñaha-gá xii-n.

Chìuⁿ quide té Títú distrítú Crétá

⁵ Te yúhú ní dàndoo ñaha-í xii-n dìstrítú Crétá, chi cuìní-í cada-n nchàa chìuⁿ cumání, te cuìní-í taxi ndecu-n cuè téé quíndaha ñàha xii cue ñáyiу sàndáá iní tnúhu Yá Ndiökí xìndecu iiⁿ iiⁿ ñuú yíndehu distrítú-áⁿ, te cada-n nàcuáá ní cachí-í cada-n. ⁶ Te cue téé cada chìuⁿ-áⁿ xíní ñùhu-xi cuu-güedé mee-ni cuè téé io váha quide ndáá nàcuáá vá yöo càháⁿ döho-güedé, te na cùu-güedé cue téé ndècu iiⁿ dii-ni ñadihí-xi. Te ducaⁿ nchàa landú-güedé ná cùu-güexi landú sàndáá iní ñáhá xìi

Yá Ndiökí cuèndá sá vă yöo cuatnuñàha xii-güexi quesahá-yu sá io sàá iní-güexi te quide-güexi nàndi sá ñà túú tàú-güexi cada-güexi. ⁷ Chi xini ñuhu-xi sá ncháá cuè téé quíndaha ñàha xii ñáyiу sàndáá iní tnúhu Yá Ndiökí io cundecu yíñùhu-güedé, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa cue téé quide chiuⁿ Yá Ndiökí, te xini ñuhu tucu-xi sá vă cùu-güedé cue téé ñíí iní-xi, te ni vă cùu-güedé cue téé lìhli iní-xi, te ni vă cùu-güedé cue téé quíhu, te ni vă cùu-güedé cue téé plètú, te ni vă cùu-güedé cue téé dìcó-ni ducaⁿ níhí díhúⁿ. ⁸ Te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé sãñaha nùu vehe ndetatu cue ñáyiу ñùhu ichi, cue téé quide váha sá cùu-xí tnàha ñáyiу-xi, cue téé io váha cùtnuní iní-xi nàcuáá cada cundecu ñuyíú-a, cue téé quide ndáá xìndecu, cue téé quide nchaa nacuáá ndùu vétú iní Yá Ndiökí, cue téé xìto mee-xi ñá túú quide cutexínu. ⁹ Te na cùu-güedé cue téé io váha sàndáá iní tnúhu váha tnúhu Yá Ndiökí sá ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo cuèndá ducaⁿ te cue téé-áⁿ ndacu-güedé càháⁿ-güedé döho ñáyiу cuèndá càdä-yu nchaa nàcuáá càháⁿ Yá Ndiökí, te níhí-güedé tnúhu càháⁿ váha-güedé núú nchàa ñáyiу dàquee tihú tnúhu Yá Ndiökí, te mee-ni cuè téé ducaⁿ quide váha taxi ndecu-n quíndaha-güedé ñáyiу sàndáá iní tnúhu-gá.

¹⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-n sá vái ñáyiу sàá iní-xi io, te càháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñà túú nàndíhi, te dàndahú-yu tnàhá ñáyiú-yu, te ñáyiу isràél io-gá väi-yu ducaⁿ xìquide. ¹¹ Te nchaa ñáyiу ducaⁿ xìquide xini ñuhu-xi nducu-o tnúhu cùñaha-o xìi-yu cuèndá càdä-yu yuhú-yu, chi dànehé-yu dava-gá ñáyiу iiⁿ sá ñà túú tàú-yu dacuàhá-yu, te ducaⁿ quidé-yu cuèndá-ni sá nìhí-yu díhúⁿ, te io tìtní xichi ní cuu dàndahú-yu nchaa ñáyiу xìndecu iiⁿ-ni vèhe.

¹² Te ní cachí iiⁿ téé io váha sàá díquí-xi ndècu mei ñuú distrítú Crétá sá ncháá ñáyiу ñuú-dé-áⁿ io ndèhndé-yu, te io cuihna iní-yu, te io väi xexí-yu, te cùhndú-yu. ¹³ Te ndáá ní càháⁿ-dé chi ducaⁿ quidé-yu, te xiaⁿ io càháⁿ-n döho-yu cuèndá sá ná quíndáá váha iní-yu tnúhu Yá Ndiökí. ¹⁴ Te cùñaha-n xìi-yu sá vă càdä cuèndá-yu nchaa tnúhu ndehnde càháⁿ ñáyiу isràél, te ni vă càdä

cuèndá-yu nchaa tnúhu càháⁿ ñáyiu ñá túú cuìní quíndáá iní tnúhu Yá Ndiõxí.

¹⁵ Te nchaa sá ní cadúha Yá Ndiõxí ió ñuyíú-a cùu-xi mee nine-ni sá văha sá cùu-xí nchàa ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ndècu ichi Yá Ndiõxí. Dico nchaa sá ní cadúha-gá ñá túú cùu-xi sá văha sá cùu-xí nchàa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu-gá, chi mee-ni sá cuéhé sá dûhá ñùhu iní-yu, te ñá túú quide cuendá-yu núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu ndécu-yu. ¹⁶ Te càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiõxí, dico nchaa sá quídé-yu-áⁿ càchí tnùní-xi sá ñá ndàá. Te Yá Ndiõxí chi duuⁿ duuⁿ ñá túú tnàhá iní-gá nchaa nàcuáa quídé-yu, chi ío sàá iní-yu, te ñá túú quídé-yu ni iiⁿ sá văha.

2

Tnúhu váha tnúhu Yá Ndiõxí

¹ Te yòhó òré dánèhé-n ñáyiu, te danèhé-n-yu mee-ni nàcuáa càháⁿ tnúhu váha tnúhu Yá Ndiõxí. ² Te nchaa cue téé cùu sacuéhé ná càda cuendá-güedé vá cádá cùtexínu-güedé cundecu-güedé, te na cùndecu yiñuhu-güedé, te na cuáha váha-güedé cuendá nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé, te na quíndáá váha iní-güedé Yá Ndiõxí, te na cùu iní-güedé tnàha ñáyiu-güedé, te na cùnduu cahnu iní-güedé cuéi nándi sá ná yáha-güedé. ³ Te vitna càháⁿ tucu-í sá cùu-xí nchàa ñáyiu dìhí ñáyiu cùu sacuéhé sá ná cùndecu yiñuhu-yu, te vá cùu-yu ñáyiu yíti yùhu-xi, te ni vă cùu-yu ñáyiu quíhu, te na dànèhé-yu nchaa dava-gá ñáyiu cada váha-yu. ⁴ Te na dàsahú-yu nchaa ñáyiu dìhí ñáyiu cuechi cuendá ná cùu iní-yu yíi-yu, ndihí cue landú-yu, ⁵ ndihí cuendá sá ná càni váha iní-yu nàcuáa cundecu-yu, ndihí cuendá sá vă càni iní-yu cadá-yu ni iiⁿ sá cuéhé sá dûhá, ndihí cuendá sá ná càdá-yu nchaa chìuⁿ ñuhu vehé-yu, ndihí cuendá sá càdá văha-yu nchaa tnàha ñáyiu-yu, ndihí cuendá sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ yíi-yu, te ducaⁿ xìni ñuhu-xi càdá-yu cuendá sá vă yóo càháⁿ cuéhé cuendá tnúhu Yá Ndiõxí. Duha cùñaha-n xìi cue ñáyiu dìhí

ñáyiu cùu sacuéhé cuendá ducaⁿ dàsahú-yu nchaa ñáyiu dìhí ñáyiu cuechi.

⁶ Te yòhó càháⁿ-n döho nchaa cue téé cuechi cuendá sá ná càni váha iní-güedé nàcuáa cundecu-güedé, ⁷ te cada-n mèe-ni sá văha cuendá ducaⁿ càchicúⁿ nihnu-güedé cada-güedé, te òré danèhé-n-güedé te ío váha cuu iní-n dànèhé-n-güedé, te ndihí tnúhu yiñuhu càháⁿ ndihí-n-güedé. ⁸ Te càháⁿ-n mèe-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te vá yóo iiⁿ càháⁿ cuéhé cuendá tnúhu càháⁿ-n, te nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xìi-o cuchahaⁿ núü-yu, te vá nìhí-yu tnúhu càháⁿ cuéhé-yu cuendá-ó.

⁹ Te ío càháⁿ-n döho nchaa cue téé xìnu cuechi sá ná quíndáá iní-güedé cada-güedé nchaa chìuⁿ tahu patróón-güedé nàcuáa cudiú-güedé núu cué téé-áⁿ, te vá càháⁿ sàá iní-güedé. ¹⁰ Te vá càni iní-güedé duhu-güedé, te cada ndáá-güedé cuendá sá ñá túú nă cani iní ñáhá cué patróón-güedé, te ducaⁿ te cutnùní iní ñáyiu sá tnúhu Yá Ndiõxí ío váha dànèhé ñáhá-xí nàcuáa cada-o cundecu-o, te diu-gá cùu-gá Yaá dácäcu nihnu ñaha xìi-o núu ùhú núu ndàhú.

¹¹ Te nchoo ní cutnùní iní-ó sá Yá Ndiõxí ío cùndahú iní-gá nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá nánihí tâhú nchaandi tûhú ñáyiu te núu na quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá. ¹² Te ní cachí-gá sá dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha chi ñá tnàhá iní-gá cundecu-o lichi-áⁿ, te vá io cuhuⁿ iní-ó nchàa sá io ñuyíú-a, te ní cachí tucu-gá sá io cani iní-ó nàcuáa cundecu-o vitna ndecu-o ñuyíú-a te cada ndáá-ó cùndecu-o cuendá nduu vétú iní-gá. ¹³ Te cundetu-o sáá nduu càhnu vihi, nduu quíxi tucu Xítohó Jesucristú Yaá cùu Ndiõxí-ó, te diu-gá ní dácäcu nihnu ñaha-gá xii-o núu ùhú núu ndàhú. Te nduu-ăⁿ io cudí iní-ó. ¹⁴ Te mee-gá ní xíhí-gá chi ducaⁿ ní cuiní-gá cunduu, te ducaⁿ ní quide-gá cuendá nchoo vă cùndecu-gá-ó lichi cuehé ichi duha, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te cuu-o cué ñáyiu quíndaha-gá, te ní yùhu ní iní-ó càda-o mee-ni sá văha.

¹⁵ Te nchaa tnúhu-áⁿ danèhé-n-yu te cùñaha-n xìi-yu nàcuáa càdá-yu, te càháⁿ-n döho-yu te núu ñá túú quide ndáá-yu. Te cada-n sá cùu-xi iiⁿ téé xìnu cuechi núu Yá

Ndiōxí, te vá dáñá-n mèe-n daquee tíhú
ñáhá ñáyiu xii-n.

3

Nchaa sá tàu ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiōxí cadá-yu

1 Te cùñaha-n xii-yu sá ná quìndáá iní-yu
cadá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ nchaa cue
tée cùchiuⁿ, te tàu-yu chindee ñàhá-yu
xii-güedé nchaa chiuⁿ váha quìde-güedé.
2 Te vá càháⁿ cuèhé-yu cuèndá ñáyiu, te vá
cúnduu pletú-yu, te na cùú-yu ñáyiu ndàhú
iní-xi, te na cùndahú iní-yu nchaa tnàha
ñáyiú-yu.

3 Te tnàhá-ó ní xóo cada-o dàtná quídé
ñáyiu-áⁿ vitna, chi ío nii díqui-ó chi ñá
tècú tnùní-ó nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiōxí
ní cùu, te ío ní xínduu sàá iní-ó nüú-gá,
te ní xíndecu-o iiⁿ ichi sá ñà túú tàu-ó
cùndecu-o ni cuu, te nàndi sá cuèhé sá dúhá
íó ñuyíú-a ní xóo cudíi iní-ó ní xóo cada-o
chi ní xóo taxi tnùní ñáhá-xí xii-o, te ní
xóo cada cuèhé ní xóo cada duha-o ni cùu,
te ní xíndecu-o ìchi cuedú iní, te cuèndá
nchaa sá ní xóo cada-o-äⁿ xiiⁿ ío ní xóo
cuu úhú iní ñáhá ñáyiu xii-o, te ducaⁿ-ni
nchòo tucu ní xóo cuu úhú iní-ó-yu. **4** Te
Yá Ndiōxí Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o
núú ùhú núú ndàhú ní dàndíxí tuu-gá iní-ó
nàcuáa cutnùní iní-ó sá ío váha iní-gá, te cùu
iní ñáhá-gá xii nchaa nchoo ñáyiu ndècu
ñuyíú-a. **5** Te Yá Ndiōxí ní dácácu nihnu
ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú, dico
ñá díú cuèndá iiⁿ sá váha quide-o ndecu-o
ñuyíú-a ducaⁿ ní quide-gá, chi mee-gá
ducaⁿ tnàhá ní cundahú iní ñáhá-gá xii-o. Te
ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó, te ní cuu-o
dàtná iiⁿ ñáyiu saa, chi Espíritu Yá Ndiōxí
ducaⁿ ní quide ñaha-xi xii-o. **6** Te Espíritu-gá
ní taxi-gá ní yùhu ní iní-gá ndécu ndihí-o,
te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sàndáá iní-ó
Xítóhó Jesucristú Yaá ní dácácu nihnu ñaha
xii-o núú ùhú núú ndàhú. **7** Te ío cùndahú
iní ñáhá-gá xii-o núú sa ní quide ndáá-gá
cuéchi-o te ní cuu-o děhe-gá, núú xiiⁿ vitna
ndètu-ná-ó sáá nduu ndùu táhú-ó cùndecu-o
ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ.

8 Te tnúhu ní càháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu
ndáá cuíti, te cuíni-í sá ní yuhu ní iní-n
càháⁿ-n tnúhu-gá núú-yu cuèndá sá ncháá

ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiōxí nducu
ndèé-yu cadá-yu mee-ni sá váha, te
tnúhu-áⁿ cùú-xí mèe-ni tnúhu váha, te ío
váha sá cùú-xi-yu. **9** Te vá cáda cuèndá-n
nchàa tnúhu sá ñà túú nàndíhi xítnàha
ñáyiu, te vá cáda cuèndá-n ñáyiu nàndi càháⁿ
cuèndá nchaa sá ní xóo cada cue ñáyiu ní
xíndecu ndéé sanaha, te vá cáda cuèndá-n
nchàa tnúhu xítnàha ñáyiu xícuèhé tnáhá
cuèndá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés,
chi nchaa tnúhu xítnàhá-yu-áⁿ ñà túú tnàhá
nandíhi-xi, te dàcuíta ñaha-xi xii-o.

10 Te núu ío ñáyiu ní ngüíta-yu nàndi
tnúhu càháⁿ-yu cuèndá sá vá cùú iiⁿnuu cue
ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiōxí ñá, te ñáyiu-áⁿ
càháⁿ sàhú-n döho-yu iiⁿ üú xito, te núu
vá tníi-yu tnúhu càháⁿ-n ñá, te vá níhí
tnáhá-gá-n ndihí-yu. **11** Te ducaⁿ càda-n,
chi ñáyiu-áⁿ duuⁿ duuⁿ ñá túú-gá cuíni-yu
cadá-yu sá váha, chi mee-ná sá cuèhé sá
dúhá tnàhá iní-yu cadá-yu, te cùtnuní iní
mée-yu sá ñà túú quide ndáá-yu, te sáá
nduu te nacháhu-yu nchaa sá quídé-yu.

Nàcuáa cada té Títu

12 Te cuíni-í tendaha-í té Àrtemás quixi-dé
núú ndécu-n àdi té Tìquicú, te òré ná quèxio
ndéda-ni càa iiⁿ cue téé-a núú ndécu-n,
te ío nducu ndèe-n quíhíⁿ-n ñùu Nìcopolis
núú quíhíⁿ-í cundecu-í, chi yàcáⁿ cuíni-í
quíhíⁿ-í cundecu-í yóó quídé vixiⁿ-xi. **13** Te
íó cuáñaha-n nchàa sá xíní ñùhu té Zénás
tée ío váha xíní nchaa nàcuáa càháⁿ lèi,
ndihí té Àpolós cuèndá sá ñà túú ná cumání
xii-güedé ichi. **14** Te cuíni-í sá ncháá ñáyiu
ndècu ndihí-o ichi Yá Ndiōxí cada váha-yu,
te cuáñaha-yu iiⁿ sá xíní ñùhu ñáyiu, te ío
váha chiuⁿ cadá-yu te núu ducaⁿ na càdá-yu.

Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná

15 Te vitna ío cada ndee iní-n càchí nchaa
ñáyiu ndècu ndihí-í iha, te cùñaha-n sá ío na
càda ndee iní nchaa ñáyiu cùu iní ñáhá xii-o,
ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiōxí. Te Yá
Ndiōxí ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo
nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí
càda ndee iní-n vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĂBLU QUIHÍⁿ NDAHA TÉ FILÈMÓN

*Té Păblú cädüha-dé tutú quíhíⁿ ndaha té
Filémón*

¹ Te yúhú té Păblú téé yìhi vecaá sá cuéndá Xítohó Jesucristú cädüha-í ⁱⁱn tutú ndihí té Timùteú cuéndá daquìxi-í ndaha yòhó té Filémón, te ío cùu iní ñähà-í xii-n chi tnàhá-n quide-n chiuⁿ Yá Ndiökí. Te tutú-a tèndaha-í quixi ndaha-n ² ndihí ndaha ñaha nàni Apiá ñaha ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú, ndihí ndaha té Àrquipú, chi tnàhá-dé quídé-dé chiuⁿ Yá Ndiökí, ndihí ndaha nchaa ñayiu tàcá vehe-n dàcuahá-yu tnúhu-gá. ³ Te xicáⁿ táchù-í núu Tátá-ó Dütú Ndiökí ndihí núu Xítohó Jesucristú sá io na chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cädá te ío váha cuu iní-ndo cundecu-ndo.

Té Filémón io sàndáá iní-dé Xítohó Jesucristú te cùu iní-dé tnàha ñayiu-dé

⁴ Te ndi tnahá òré càháⁿ ndihí-í Yá Ndiökí cuéndá-n ndàcán táchù-í núu-gă. ⁵ Chi nìhi-í tnúhu sá io sàndáá iní-n Xítohó Jesucristú, te cùu iní-n cué ñayiu ndècu ichi-gá. ⁶ Te xicáⁿ táchù-í núu Yá Ndiökí sá dàtná-ni sàndáá iní-n-gă ducaⁿ-ni dànehé-n ñayiu cuéndá ducaⁿ ngünu ichí-yu tnàhá-yu, te cutnúní iní-yu nàcuáa ndùu nchaa sá váha tàxi Xítohó Jesucristú xii-o, te tnàhá-yu nduu táchù-yu nchaa sá váha-áⁿ. ⁷ Te yòhó té Filémón cùu-n tée ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-n sá io cùdii iní-i cuéndá sá io váha quide-n ndecu-n, chi cùu iní-n nchàa ñayiu ndècu ichi Yá Ndiökí, te uuⁿ-gá nìhi ndéè-í sá dúcáⁿ quide-n, te diú-n io sähä-n-yu tnúhu ndee iní ndécu ndihí-yu.

Té Păblú chìndee tnúhu-dé té Ònésimú

⁸ Te yúhú té Păblú ní taxi Xítohó Jesucristú tnúhu ndee iní ndécu ndihí-í sá táxi tnùní ñähà-í xii-n te tahu-í chiuⁿ cada-n, dico vá táxi tnùní ñähà-í xii-n, ⁹ chi váha-gá sá càháⁿ ndàhú-í núu-n sá cädá-n nchaa nacuáa càháⁿ-í chi ío cùu iní ñähà-í xii-n.

Chi yúhú sa ta yìi-í cuáháⁿ, te yìhi-í vecaá cuéndá sá càháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te càháⁿ ndàhú-í núu-n sá ñà túu ná cani iní-n cuéndá té Ònésimú, chi ní cuu-dé vitna dàtná ⁱⁱn déhe-í, chi ní sàndáá iní-dé tnúhu Yá Ndiökí ní xáhaⁿ-í xii-dé vitna yìhi-í vecaá.

¹¹ Te nàha-n sá cùtnàhá ní xíndecu ndihí-n-dé ñá túu ní quide ndáá-dé, dico vitna ío váha quide-dé ndécu ndihí-í-dé, te diú-ni ducaⁿ càda-dé òré cundecu ndihí tucu-n-dé. ¹² Te vitna tendaha-í-dé ndixi-dé cundecu tucu-n ndihí-dé, te òré queheⁿ cuéndá-n-dé, te cada iní-n sá yúhú ní queheⁿ cuéndá-n. ¹³ Te vitna yìhi-í vecaá sá cuéndá tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuiní-í ngani-í-dé cunu cuechi-dé nùu-í cuéndá cada-dé nùu-n ní cùu. ¹⁴ Dico ñá túu ní nganí-í-dé, chi vátá ndátnúhu ndihí ñaha-gă-í xii-n nùu násá cachí-n cunduu. Te ñá cùndee iní-i cada yica-í cada-n ⁱⁱn sá váha sá cùu-xi-í, chi cuiní-í sá méé-n cànì iní-n nùu cuu àdi sá vá cùu. ¹⁵ Te ní cunduu ní quee té Ònésimú vehe-n, te cudana te mee Yá Ndiökí ducaⁿ ní cachí-gá cunduu cuéndá dacuàha-dé cada váha-dé. Te ndixi tucu-dé cundecu ndihí ducaⁿ-nă-n-dé. ¹⁶ Te vá cùu-gă-dé dàtná ⁱⁱn téé xinu cuechi chi ní cuu-dé dàtná ⁱⁱn ñaní-ó chi ní sàndáá iní-dé Yá Ndiökí, te yúhú ío cùu iní-í-dé, dico yòhó uuⁿ-gá cuu iní-n-dé, chi cùu-dé ⁱⁱn tnàha ñayiu-o, te ndècu-dé ichi Yá Ndiökí.

¹⁷ Te ⁱⁱn-ni cùu-o ndecu-o ichi Yá Ndiökí nùu xíaⁿ càháⁿ ndàhú-í núu-n sá quéhéⁿ cuéndá-n-dé dàtná quéhéⁿ cuéndá-n yúhú òré quéxio-í vehe-n. ¹⁸ Te nùu io ⁱⁱn sá ní cumání-dé nùu-n ñá túu ní quide ndáá-dé cùtnàhá ní xíndecu-n ndihí-dé, àdi io ⁱⁱn sá tåú-dé te vá ndàcán cuéndá-n nùu-dé, chi yúhú ndacán cuéndá-n nùu-í. ¹⁹ Te ndaha mee yúhú té Păblú cädüha-í tutú-a càchí tnúhu-í xii-n sá ná chåhu-í nchaa sá ní quide-dé. Dico dandàcu saú iní-n sá yúhú ní sanu ichi ñaha-í xii-n ichi Xítohó Jesucristú. ²⁰ Dico yòhó téé ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cada ndee iní-n càda-n tnúhu ndàhú càháⁿ-í núu-n chi ndècu-o ichi-gá. Te ducaⁿ càda-n nacuáa cuu-xi dàtná ⁱⁱn tnúhu ndee iní sá cùu-xi-í, chi ndi nduú-ó ndècu-o ichi-gá.

²¹ Te cùtnuní iní-i sá cädá-n nchaa nacuáa càháⁿ-í, te cùtnuní tucu iní-i sá io-gá väi sá váha cada-n dàcúúxí tnúhu ndàhú

càháⁿ-í núú-n, núu xíáⁿ tèndaha-í tutú-a véxi ndaha-n. ²² Te vitna cuìní-í cada túha-n iíⁿ vehe cundecu-í, chi sàni iní-í sá quíxí còto ñaha-í xii-ndo, te ndètu-í sáá nduu-ăⁿ chi nchòhó xícáⁿ táhú-ndo nüú Yă Ndiõxí cuèndá-í.

Tnúhu ndéé núú ní ndíhi-ná

²³ Te ío cada ndee ìní-n càchí té Ěpafrás téé yíhi ndíhi-í vecaá sá cuèndá tnúhu Xítohó Jesucristú. ²⁴ Te ío cada ndee ìní tucu-n càchí té Mácú, ndíhi té Aristarcú, ndíhi té Démás, ndíhi té Lùcá, chi tnàhá cue téé-ăⁿ quíde-güedé chìuⁿ Xítohó Jesucristú.

²⁵ Te Xítohó Jesucristú ío na chìndee chitúu ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ QUIHÍⁿ NDAHA CUE NÁYIU HÈBREÚ

Dútú Ndiòxí ní cachí-gá sá Déhe-gá cada núú-gă

¹ Te ndéé sanaha, Yá Ndiòxí ní xáhaⁿ-gă xii cue tée ní cachí iní méé-gă cada núú-gă caháⁿ-güedé tnúhu-gá núú nchàá ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé dàvá-áⁿ te diú ducaⁿ ní quide-güedé. Te titní xito ducaⁿ ní xáhaⁿ-gă xii-güedé ní caháⁿ-güedé tnúhu-gá. Te ndí díiⁿ ndí díiⁿ ní xítnúhu ñaha-gă xii-güedé nàcuáá caháⁿ-güedé tnúhu-gá núú-yu. ² Te sátá ní cuu vài nduu ta yáha cuaháⁿ, te ní sáá nduu ní cachí Yá Ndiòxí sá Déhe-gá cada núú-gă caháⁿ tnúhu-gá núú-ó. Te diú-ni mee-gă ní táúchíúⁿ ní cadúha Déhe-gá ñuyíú ndihí nchaa sá ió, te ní cachí-gá sá ncháá cùu-xi cuendá Déhe-gá. ³ Te Déhe Yá Ndiòxí io càhnu cuu-gá dàtná càhnu cuu mee-gá, te dàtná-ni sàni iní méé-gă diú-ni ducaⁿ sàni iní Déhe-gá chi tnáhá-gá cùu-gă Ndiòxí, te sá cuèndá tnúhu caháⁿ Déhe-gá xíáⁿ ndécú-ní nchàá sá ió ñuyíú, te ducaⁿ chi io càhnu cuu Déhe-gá, te diú-ni Déhe-gá ní quide nàcuáá vá cündecu-gá cuéchi-o. Te sátá dúcáⁿ te ní ngóo-gá xio cùha Tátá-gă Dútú Ndiòxí Yaá io cùnuu ndecu andiu.

Déhe Dútú Ndiòxí io-gá cúnùu-gá dàcúúxi cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă

⁴ Te Déhe Yá Ndiòxí io-gá cúnùu-gá dàcúúxi cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ducaⁿ chi ní nduu táhú-gă núú Tátá-gă Dútú Ndiòxí sá io-gá cunuu-gă dàcúúxi cuè espíritú-áⁿ. ⁵ Chi Yá Ndiòxí ñá túú ní xáhaⁿ-gă xii ni iiⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó cùu-n Déhe mee-í,
te ducaⁿ-ni cùndecu-n núú ndécù-í.
Duha ní xáhaⁿ-gă. Te ní cachí tucu Yá Ndiòxí:
Yúhú cùu-í Tátá Yáá-áⁿ,
te mee-gă cùu-gă Déhe-í.

Duha ní cachí-gá. ⁶ Te cútñàhá ní tendaha-gă Déhe-gă Yaá io cùnuu ní quixi-gá ñuyíú-a, te ní cachí-gá:

Tàú-xi sá ncháá cuè espíritú xínú cuèchi núù-í chiñuhu-xi Déhe-í.

Duha ní cachí-gá. ⁷ Te Yá Ndiòxí ní caháⁿ-gá cuèndá cue espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ní cachí-gá:

Yúhú quídè-í sá ncháá cuè espíritú xínú cuèchi núù-í cùu-xí dàtná táchí, te diú-ni cue espíritú-áⁿ quídè-í sá cùu-xí dàtná itá ñuhú.

Duha càchí-gá. ⁸ Dico Déhe-gá chi ñá túú dùcaⁿ ni xáhaⁿ-gă, chi duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó tnáhá-n cùu-n Ndiòxí dàtná cùu yúhú Yaá cùu Tátá-n,

te ducaⁿ-ni tàxi tnuní-n ní caa ní quíhíⁿ, te io váha ndáá quídé-n tàxi tnuní-n.

⁹ Te dàquee tihú-n nchàá sá cuèhé sá dúhá, te cùu iní-n nchàá sá vähä, núu xiáⁿ yúhú Yaá cùu Tátá-n ní quide-í sá io-gá vii io-gá váha cuu iní-n, dàcúúxi nchàá dava-gá ñayiu ndècu ndihí-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá. ¹⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndiòxí xii Déhe-gá:

Yòhó cùu-n Yáá io cùnuu, chi ndéé cútñàhá ñá túú védana ná ió te ní cadúha-n ñuyíú ndihí andiu.

¹¹ Te andiu ndihí ñuyíú chi naa-xi, dico yòhó chi cundecu-ni-n ní caa ní quíhíⁿ.

Te andiu ndihí ñuyíú chi ndihí-xi dàtná ndihí iiⁿ dóó,

¹² te dàtná cuiní-n quide ñayiu ndihí iiⁿ dóó oré ndàcáⁿ tnáhnú-yu tàxi ndecú-yu iiⁿ xio, ducaⁿ càda-n ñuyíú ndihí andiu,

te dàtná nádama dóó ñayiu ducaⁿ càda tucu-n ñuyíú ndihí andiu.

Te yòhó dàtná-ni càa-n ndecu-n vitna ducaⁿ-ni cùnduu-n cundecu-n ní caa ní quíhíⁿ, chi vá yíⁿ tnáhí-n.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii Déhe-gá. ¹³ Te Yá Ndiòxí ñá túú ní xáhaⁿ-gă xii ni iiⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ tucu-gá:

Ngóo xio cùha-í taxi tnùní-n, te yúhú cada-í te nchaa sá cùu ühú iní ñáhá xiⁿ-canehe-xi sá yíñuhu núú-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá. ¹⁴ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiōxí mee-ni chìuⁿ-gá quídé-xí, chi tèndaha-gá cue espíritú-áⁿ cuäháⁿ-xi nchaa núú ndécu cuè ñáyiu ní nduu táchú cundecu ndihí-gá chindee ñàha-xi xií-yu.

2

Vá dáñá ndéé-ó tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí táchú-ó

¹ Te sá cuéndá sá io cùnuu Xítohó Jesucristú, núu xíăⁿ io xíni ñuhu-xi cada cuéndá-ó nchaa tnúhu càháⁿ-gá sá sà ní xíndedóho-o cuéndá sá vă dáñá ñihnu-o. ² Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiōxí ní càháⁿ-xi tnúhu-gá ndéé sanaha, te tnúhu ní càháⁿ cue espíritú-áⁿ cúú-xí sá ndàá cuiti. Te nchaa ñáyiu ñá túú ní cuiní tníi nchaa tnúhu ní càháⁿ cue espíritú-áⁿ, te ni ñà túú ní cuiní-yu cundedóho-yu, nchaa ñáyiu-áⁿ ní nacháhu-yu nàcuáa ndùu nchaa cuéchi ní quidé-yu iiⁿ iiⁿ-yu. ³ Te sá dúcáⁿ ní yáha cue ñáyiu-áⁿ, xíăⁿ cùtnùní ndáá iní-ó sá vă càcu nihnu-o te núu na dàña nihnu-o tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí táchú-ó, tnúhu sá io cùnuu, chi nacháhu-o te núu ducaⁿ na càda-o. Te díhna-gá Xítohó Jesucristú ní càháⁿ-gá tnúhu-áⁿ te nchaa ñáyiu ní xíndedóho nchaa nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ ní càháⁿ ndáá-yu tnúhu-áⁿ núú-ó. ⁴ Te tnàhá Yă Ndiōxí cùndíhi-gá nchaa ñáyiu-áⁿ quidé-gă nàcuáa cutnùní iní-ó sá tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu ndáá, chi quide-gá titní núú sá vă yoo tnàhí ndàcu cada te io cùñúhu-o. Te Espíritú Yă Ndiōxí quidé-xí nàcuáa nduu táchú-ó ndí díiⁿ núú chìuⁿ cada-o nacuáa cuiní méé-gă. Te sá dúcáⁿ quide Yă Ndiōxí nchaa xíăⁿ, xíăⁿ cùtnùní iní-ó sá tnàhá-gá càháⁿ-gá sá tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu ndáá.

Xítohó Jesucristú ní xínduu yiqui cùñú-gá dàtná càá yiqui cuñú nchoo cuè ñáyiu ñuyíú-a

⁵ Te Yă Ndiōxí vá táxi ndècu-gá cue espíritú xínú cuèchi núú-gă taxi tnùní-xí ñuyíú sáá sá vátá quiní-gá-ó, te diu cuéndá xíăⁿ càháⁿ-í. ⁶ Te núú tutú Yă Ndiōxí càchí-xi:

Yòhó Dútú Ndiōxí ñá túú nă cùú cuè ñáyiu ñuyíú núu ndacu iní-n-yu, àdi chin-dee-n-yu.

⁷ Te yòhó ní cachí-n sá nchàa ñáyiu ñuyíú-a vá cúnùu-yu dàtná cúnùu cue espíritú xínú cuèchi núú-n, dico ní cachí-n sá sàá nduu te io cunùu-yu tnàhá-yu, te mee-n càháⁿ-n sá io càhnu cuú-yu, te ní cachí tucu-n sá táxi tnùní-yu nchaa sá ní cadúha-n.

⁸ Te ducaⁿ nchàandi túhú sá io quindahá-yu. Duha càchí-xi núú tutú-gá. Te sá dúcáⁿ ní cachí Yă Ndiōxí sá quindahá ñáyiu ñuyíú nchaa sá io, xíăⁿ cùtnùní sá ncháandí túhú sá io taxi tnùní-yu, dico vátá sàá-gá nduu dùcaⁿ quiní-ó càda-xi. ⁹ Te nchoo sa nàha-o sá tnáá-ní ní quide Yă Ndiōxí cuéndá sá vă cúnùu Xítohó Jesucristú dàtná cúnùu cue espíritú xínú cuèchi núú-gă. Te ducaⁿ ní quide Yă Ndiōxí chi ní cundahú iní-gá nchaa ñáyiu ñuyíú-a, chi ní cachí-gá sá Déhe-gá cuú cuéndá nchaá-yu, te Xítohó Jesucristú io ní ndoho-gá oré ní xíhí-gá, núu xíăⁿ ní nduu táchú-gă cúnùu vihi-gá vitna. Te mee Yă Ndiōxí càchí-gá sá io càhnu cuu Déhe-gá.

¹⁰ Te Yă Ndiōxí ní cadúha-gá nchaandi túhú sá io nàcuáa ní cachí iní méé-gă, te sá dúcáⁿ ní quide-gá núu xíăⁿ váha-ni sá ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú nándí ndoho-gá te cuú-gá cuéndá ducaⁿ ñà túú tnàhí-gá ná cùmání-gă núú Yă Ndiōxí. Te sá dúcáⁿ ní cuu núu xíăⁿ ní níhí Yă Ndiōxí nàcuáa cada-gá càndeca-gá nchaa ñáyiu cùu déhe-gá quíhíⁿ núú io váha càa cundecu-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te Xítohó Jesucristú cùú-gă Yaá ní quide nàcuáa nduu táchú cue ñáyiu cundecu-yu ndihí Yă Ndiōxí.

¹¹ Te Xítohó Jesucristú cùú-gă Yaá quidé ndècu yiñuhu ñáyiu núú Yă Ndiōxí ñáyiu sàndáá iní ñáhá xíi-gá, te Xítohó Jesucristú ndihí cue ñáyiu-áⁿ iiⁿ-ni Yaá cùú Tátá-yu ndihí-gá, núu xíăⁿ Xítohó Jesucristú Yaá cùú Déhe Dútú Ndiōxí ñá túú cùcahaⁿ núú-gă càháⁿ-gá sá ñaní-gá ndihí cùha-gá cùú nchaa ñáyiu-áⁿ. ¹² Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tutú Yă Ndiōxí núú càchí-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii Tátá-gă Dútú Ndiōxí, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Cáháⁿ váha-í cuéndá-n núú nchàa cue téé cùu datná ñaní-í ndihí núú nchàa cue

ñáyiú dìhí cùú dàtná cùha-í,
te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n nüú
tácá-yu.

Duha yodo tnuní nüú tutú-gá nàcuáa ní
xáhaⁿ Dëhe-gá xii-gá. ¹³ Te ingá tucu xichi
núú tutú Yă Ndiõxí cäháⁿ-xi nàcuáa ní
cäháⁿ Xítohó Jesucristú cuéndá-gá, te duha
ní cachí-gá:

Yúhú nchaa-ni nduu quindáá iní-í Täta-í
Dútú Ndiõxí.

Duha cächí-xi nüú tutú Yă Ndiõxí nàcuáa ní
cäháⁿ Xítohó Jesucristú. Te ingá tucu xichi
núú tutú Yă Ndiõxí cäháⁿ-xi nàcuáa ní cäháⁿ
tucu Xítohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá:
Iha ndècu ndihí-í nchaa ñáyiú cùu déhe

Täta-í Dútú Ndiõxí, te diu-ni ñáyiú-áⁿ
ní taxi cuéndá Täta-í cuu cuéndá-í.

Duha cächí-xi nüú tutú-gá nàcuáa ní cäháⁿ
Xítohó Jesucristú.

¹⁴ Te sá cuéndá nchaa ñáyiú cùu déhe Yă
Ndiõxí cùú-yu yi qui cùñú, nüú xiáⁿ ducaⁿ
tnahá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá yi qui
cùñú, te ducaⁿ ní cuu-gá yi qui cùñú cuéndá
cuú-gá, te sá dúcáⁿ cùú-gá te ndacu-gá
daquée tihú-gá sácuíhná, te diu sácuíhná-áⁿ
quidé-xí xihí ñáyiú. ¹⁵ Te ducaⁿ ní quide-gá
cuéndá sá cué ñáyiú ñuyíú-a vá yùhú-gá-yu
sá cùú-yu, chi nchaa-ni nduu yùhú-yu
sá cùú-yu. ¹⁶ Te na cächí tnúhu ndáá-í
sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá cuéndá
chindee-gá cue ñáyiú cùu ñaní tnahá ndíi
Àbrahám, te ñá diú cuéndá sá chindée-gá
cue espíritú xínú cuéchi nüú Yă Ndiõxí.
¹⁷ Te cuéndá xiáⁿ nüú dai ní xini ñuhu-xi
sá cùú-gá ñáyiú cuéndá yáha-gá nándi sá
yáha-gá dàtná yáha cue ñáyiú cùu ndí
mee-gá cuéndá ducaⁿ cùu-gá dútú io cùnuu
te cuu ndáá-gá nüú Yă Ndiõxí, te cundahú
iní-gá nchaa ñáyiú te cuú-gá cuéndá sá vă
cündecu-gá cuéchi-yu nüú Yă Ndiõxí. ¹⁸ Te
mei òré ndohó Xítohó Jesucristú ní xito
ndéé ñahá sácuíhná xii-gá te nüú ndisa sá
vă cädá-gá ni ⁱⁱn sá ñà túú tàú-gá cada-gá,
te sá dúcáⁿ ní ndoho-gá xiáⁿ nüú ndacu-gá
chindée-gá nchaa ñáyiú ducaⁿ yáha.

3

Xítohó Jesucristú io-gá cúnùu-gá dàcúúxí
ndíi Moísés

¹ Te nchòhó cùú-ndó ñáyiú ndècu ndihí-í
ichi Xítohó Jesucristú ñáyiú cùu cuéndá Yă

Ndiõxí, te tnahá-ndó cùu-ndo ñáyiú ní cäháⁿ
ñahá-gá cuéndá cundecu-ndo ndihí-gá. Te
yúhú cächí tnúhu-í xii-ndo sá io váha cada
cuéndá-ndo nàcuáa ndùu cuéndá Xítohó Je-
sucristú, chi diu-gá cùú-gá Yaá ní tendaha
ñaha Dútú Ndiõxí ní quixi-gá ñuyíú-a, te
diu-gá cùú-gá Dútú io cùnuu chi quide-gá
núú Yă Ndiõxí. Te diu-ni cuéndá Xítohó
Jesucristú cäháⁿ tnúhu sá ní sàndáá iní-ó.

² Te mee Yă Ndiõxí ní sáha chiuⁿ-gá Xítohó
Jesucristú, te io ndáá quidé-gá chiuⁿ-áⁿ sá
cúú-xí Yă Ndiõxí, te diu-ni ducaⁿ ní quide
ndíi Moísés ní quide ndíi chiuⁿ ní tähú Yă
Ndiõxí, te io ndáá ní quide ndíi chiuⁿ-gá sá
cúú-xí nchàa ñáyiú cùu cuéndá-gá, te cue
ñáyiú-áⁿ cùú-yu dàtná vehe mee-gá. ³ Te ⁱⁱn
tée dàcaa ⁱⁱn vehe váha io cähnu-gá cùú-dé
dàcúúxí vèhe dacaa-dé. Te ducaⁿ sätnahá-xi
cùu Xítohó Jesucristú chi io-gá cähnu cuu-gá
dàcúúxí ndíi Moísés. ⁴ Te nchoo sà naha-o
sá ncháá vèhe dacuitíi ndècu cue téé ní
dácáá, dico sa naha tucu-o sá Yă Ndiõxí
quidé-gá ndécú nchàa sá io ñuyíú-a. ⁵ Te
ndíi Moísés-áⁿ io ndáá ní quide ndíi chiuⁿ
ní tähú Yă Ndiõxí ní quide ndíi sá cùú-xí
nchàa ñáyiú cùu cuéndá-gá. Te sá dúcáⁿ
ní quide ndíi xiáⁿ ní cuu ndíi ⁱⁱn téé ní
xinu cuechi nüú Yă Ndiõxí. Te ní xáhaⁿ
ndíi xii nchaa ñáyiú cùu cuéndá-gá nàcuáa
cäháⁿ-gá ndéé cuéé-gá. ⁶ Dico Xítohó Jesu-
cristú cùú-gá Déhe mee Yă Ndiõxí, te cùu-gá
Yaá io quide ndáá yíndàha-gá nchaa ñáyiú
cùu cuéndá Yă Ndiõxí. Te tnahá-ó cùu-o
ñáyiú cùu cuéndá-gá, te diu-ni ducaⁿ cùu
cuéndá ñahá-gá xii-o te nüú na cànhicúⁿ
nihnu-ni-o càni ndáá iní-ó cuéndá-gá ndéé
ná sàá nduu ngündecu-o ndihí-gá.

*Cue ñáyiú cùu cuéndá Yă Ndiõxí io váha
cùu iní-yu ndécú-yu ndihí-gá*

⁷ Te nüú tutú Yă Ndiõxí yódó tnuní nàcuáa
ní cäháⁿ Espíritú-gá, te duha ní cachí-xi:

Te nüú nchòhó ndèdóho-ndo nchàa tnúhu
cäháⁿ Yă Ndiõxí vitna,

⁸ te vá cünduu sáá iní-ndó dàtná ní xínduu
sáá iní ñáyiú ní dáquéé tihú tnúhu Yă
Ndiõxí, ñáyiú ní xíndecu xití yucu,
chi ñáyiú-áⁿ ní xito ndeé-yu Yă Ndiõxí nüú
nása cada ñaha-gá xií-yu.

Duha ní cachí Espíritú-gá. ⁹ Te càchí tucu Espíritú Yă Ndiōxí nàcuáa ní caháⁿ méé-gă, te duha ní cachí-gá:

Xítí yucu ní xito ndéé ñähá cuè ñaní tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha xíi-í, te ducaⁿ ní quide ñähá-yu cuëi ní xiní-yu nchaa sá ní quide-í ndi ūdico cuiá ní xíndecu-yu xítí yucu-áⁿ.

¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu nuu xíaⁿ ní cudéé-í nūy-ju, nuu xíaⁿ ní caháⁿ-í cuèndá-yu, te ní cachí-í: “Ñáyiu-a quide-ní-yu nchaa sá ñà túu tàú-yu cadá-yu te ni ñà túu cuìni-yu cadá-yu nchaa nàcuáa sàni iní-í, te ni ñà túu cuìni-yu cadá-yu nàcuáa caháⁿ-í”, duha ní caháⁿ-í cuèndá-yu.

¹¹ Te xíaⁿ nuu ní cudéé-í nūy-ju te ní xáhaⁿ ndäá-í xií-yu sá vă ndúu tähü-yu cundecu váha-yu nuu ndécu-í.

Duha ní cachí Yă Ndiōxí càchí Espíritú-gá.

¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, caháⁿ-í dóho-ndo sá io cada cuèndá-ndó vă cání cuèhé iní-ndó te ngóo-ndo vă quindáá-gá iní-ndó Yă Ndiōxí te daña-ndo ichi-gá, te diu-gá cùú-gá Yaá ndécu nchaa nduu nchaa quíú. ¹³ Te iiⁿ nduu iiⁿ nduu io chí cuäha tnäha tnúhu ndee iní cundecu-ndo nini ndecu-ndo ñuyíú-a cuèndá sá vă xínu iní-ndó càda-ndo nändi sá cuèhé sá dühá, te ducaⁿ te vá cùú sàá iní-ndó nüy-ju Yă Ndiōxí. ¹⁴ Te vá dáñá ndèé-ó càní ndáá iní-ó nàcuáa cada ñaha Yă Ndiōxí xii-o, te dàtná-ni ní sani iní-ó ndèé cùtnähá ní tuha-o ichi Yă Ndiōxí, te diu-ni ducaⁿ càní iní-ó ndèé ná sàá nduu vă cùndècu-gá-ó ñuyíú-a, te nuu ducaⁿ na càda-o te cùu iiⁿ nuu-o ndihí Xítohó Jesucristú.

¹⁵ Te duha caháⁿ-xi iiⁿ xichi nuu tutú Yă Ndiōxí:

Te nuu nchòhó ndèdóho-ndo nàcuáa caháⁿ Yă Ndiōxí vitna, te vá cùnduu sáá iní-ndó dàtná ní xínduu sàá iní cue ñáyiu ní dáquéé tähü tnúhu-gá ndéé sanaha.

Duha càchí-xi nuu tutú-gá. ¹⁶ Te cue ñáyiu ducaⁿ ní xínduu sàá iní-xi cùú-yu ñáyiu ní ndeñuhu ndí Moísés nacióⁿ Ègyptú, te ñáyiu-áⁿ ní xíndedóho-yu tnúhu ní caháⁿ Yă Ndiōxí te ní quide sàá iní-yu ní dáquéé

tähü-yu tnúhu-gá. ¹⁷ Te ndi ūdico cuiá ní xúhuⁿ-yu ichi io ní cùdéeé Yă Ndiōxí nūy-ju cuèndá sá ní quidé-yu nändi nchaa sá cuèhé sá dühá, te ñáyiu-áⁿ ní xíhí-yu xítí yucu.

¹⁸ Te nchaa ñáyiu-áⁿ ñà túu ní cuìni-yu tní-ju tnúhu ní caháⁿ Yă Ndiōxí nuu xíaⁿ ní caháⁿ ndäá-gá sá vă ndúu tähü-yu cundecu-yu nüy-ju váha càa ndecu-gá. ¹⁹ Te xíaⁿ nuu nchoo cùtnuní iní-ó sá nchaa ñáyiu-áⁿ ñà túu ní ndùu tähü-yu cundecu váha-yu nuu ndécu-gá, chi ñá túu ní sàndáá iní-yu tnúhu ní caháⁿ-gá.

4

¹ Te vitna ndècu ndihí-gá-ó tnúhu Yă Ndiōxí tnúhu sá dánèhé ñähá xíi-o sá cùú cundecu váha-o nüy-ju ndécu-gá, te tàú-xi quiyuhú iní-ó chi na cuaháⁿ te vá ndúu tähü-ó cundecu váha-o nüy-ju ndécu-gá. ² Te tnähá nchoo ní ngúndecu ndihí-o tnúhu sá caháⁿ nàcuáa naníhí tähü-ó dàtná ní xíndecu ndihí cue ñáyiu ndéé sanaha, dico ñáyiu-áⁿ chi ñá túu védana ni nändíhí-xi cuëi ní xíndedóho-yu tnúhu-áⁿ chi ñá túu ní sàndáá iní ñähá-yu xii-gá. ³ Dico nchoo cùu-o ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Yă Ndiōxí, nuu xíaⁿ nduu tähü-ó cundecu váha-o nüy-ju ndécu-gá, te ní quee ndáá-xi nàcuáa caháⁿ-gá nuu tutú-gá nüy-ju cahí-xi:

Yuhú ní cudéé-í nūy-ju, te ní caháⁿ ndáá-í sá vă ndúu tähü-yu cundecu váha-yu nüy-ju ndécu-í.

Duha ní cachí-gá. Te cuu nduu tähü-yu cundecu váha-yu nüy-ju ndécu Yă Ndiōxí ní cùu, chi sa ní xínu cava nchaa chìuⁿ ní quide-gá sá ní cadúha-gá ñuyíú. ⁴ Te nuu tutú Yă Ndiōxí caháⁿ-xi nàcuáa ní quide-gá nduu úsá, te duha càchí-xi:

Yă Ndiōxí ní quide chìuⁿ-gá iñú nduu ní quide-gá nchaa chìuⁿ-gá te ní ndetátu-gá nduu úsá.

Duha càchí-xi nuu tutú-gá. ⁵ Te càchí tucu-xi nuu tutú Yă Ndiōxí nàcuáa ní caháⁿ-gá cuèndá cue ñáyiu ndéé sanaha, te duha ní cachí-gá:

Cue ñáyiu-a vá ndúu tähü-yu cundecu váha-yu nüy-ju ndécu-í ndétátu-í.

Duha ní cachí-gá. ⁶ Te ñáyiu ní xíndedóho tnúhu sá caháⁿ nàcuáa naníhí tähü-ó ndèé sanaha, ñá túu ní ndùu tähü-yu cundecu váha-yu nüy-ju ndécu Yă Ndiōxí ndétátu-gá,

te ducaⁿ chi ñá túú ní sàndáá iní ñáhă-yu xii-gá, dico ió-gá ñáyiu nduu táchú cundecu váha núú ndécú-gá ndétatú-gá. ⁷ Te ní xica cuéhé nduu sá dúcáⁿ ñá túú ní sàndáá iní ñáhá ñáyiu-áⁿ xii-gá, te dàtnùní ní caháⁿ ndíi Dàvií yuhu-gá nàcuáa cada-gá vitna, te diu-ni nàcuáa sa yodo tnuní diu-ni ducaⁿ chido tnuní tucu-í nàcuáa ní caháⁿ ndíi yuhu-gá, te duha ní cachí-gá:

Te núú nchòhó ndèdóho-ndo tnúhu caháⁿ-í te vá cahá sáá iní-ndó.

Duha ní cachí-gá. ⁸ Te ndíi Jòsué ní sanu ichi ndíi ñáyiu núú quihíⁿ-yu cundecu váha-yu, dico ñá díú cuéndá xíăⁿ ní caháⁿ Yă Ndióxí, chi cuéndá nàcuáa cada-gá vitna ní caháⁿ-gá. ⁹ Núu xíăⁿ sáá nduu ndúu táchú nchaa ñáyiu cuu cuéndá Yă Ndióxí ngúndecu váha-yu núú ndécú-gá ndétatú-gá. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ na ndúu táchú cundecu váha núú ndécú Yă Ndióxí ndétatú-gá, te tnáhá-yu ndetatú-yu cuéndá nchaa sá vaha ní quide-yu dàtná ndétatú méé-gá. ¹¹ Te xíni ñuhu-xi sá nchóo ĩo nducu ndée-o nducu-o nacuáa cada-o cuéndá nduu táchú-ó ngúndecu váha-o núú ndécú Yă Ndióxí ndétatú-gá, chi na cuáháⁿ dava-ndo cahá-ndo datná ní quide cue ñáyiu ñá túú ní sàndáá iní ñáhá xíăⁿ-gá, te vá ndúu táchú-ndó cundecu váha-ndo núú ndécú-gá te núu ducaⁿ na cahá-ndo.

¹² Te tnúhu Yă Ndióxí cíú-xí dàtnáⁿ sá nchító-ó chi quide-xi nándi sá quídé-xí, te cuu-xi datnáⁿ sá déeⁿ víhi-gá dàcúúxíⁿ yuchí sá ndée úú xio núú-xi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cuu tnúhu-gá chi quée-xi iní-ó, te dàndixi túu-xi nchandí táchú sá sání iní-ó te núu quide váha-o àdi ñá túú quide váha-o ndècú-o. ¹³ Te ni ñá sá ní cadúha Yă Ndióxí vá cání iní-ó sá ndácú-xí ngeiváha-xi núú-gá, chi nchandí táchú sá sání iní-ó ndècú túu-xi núú-gá, te diu núú Yaá-áⁿ na cóni cuéndá-ó nchaa sá quídé-ó.

Xítohó Jesucristú cíú-gá Dútú ĩo cùnuu

¹⁴ Te Xítohó Jesucristú cíú-gá Dútú ĩo cùnuu ndecu ndíhi-o, te diu-gá cíú-gá Déhe Dútú Ndióxí, te Yaá-áⁿ cuándaa-gá andiu ní nucúndecu-gá núú Yă Ndióxí, núu xíăⁿ táchú-xi sá cánchicúⁿ nihnu-ni-o quindáá iní-ó-gá. ¹⁵ Te mee Yaá-áⁿ ĩo cùnuu-gá cíú-gá dútú-ó ndècú ndíhi-o, te ĩo na cundahú iní ñáhá-gá xíăⁿ cuéndá sá ñá níhí

ndéé-ó cundecu-o. Te ducaⁿ cahá-gá chi ní yáha-gá dàtná yáha mee-o, chi nchaa sá ní yáha-gá-áⁿ ní cuu-xi sá cahá-gá nándi nchaa sá cuéhé sá dúhá ní cuu dico ni ñá túú ní quide-gá. ¹⁶ Núu xíăⁿ táchú-ó sá nchóo ní yuhu ní iní-ó caháⁿ ndíhi-o Yă Ndióxí Yaá-áⁿ cundahú iní ñáhá xíăⁿ chindee ñaha-gá, te ducaⁿ cahá-gá te cundahú iní ñáhá-gá chindee ñaha-gá xíăⁿ ndeda-ni cahá oré xíní ñáhu-o-gá.

5

¹ Te nchaa cue dútú cúnùu núú ñáyiu isràél diu-ni ñáyiu cuu-güedé, te ducaⁿ ní ngúndecu-güedé cuéndá cada-güedé chìuⁿ sá cíú-xí Yă Ndióxí cuéndá-yu, chi diu cue téé-áⁿ ní xóo nacani cuéndá-güedé núú-gá quitiⁿ ní xóo cahni-güedé ní xóo nduu táchú-gá, te ducaⁿ ní xóo cada-güedé cuéndá sá cahá cahnu iní Yă Ndióxí cuéchi-yu, te ducaⁿ ní xóo nacani cuéndá tucu-güedé núú-gá nchaa dava-gá sá ní xóo níhí-güedé ní xóo nduu táchú-gá. ² Te nchaa cue dútú-áⁿ ní xóo cundee iní-güedé nchaa sá ní xóo cada nchaa ñáyiu ñá túú ní quide ndáá ñáyiu ñá túú cùtnuní iní-xi, te ducaⁿ ní xóo cada cue dútú-áⁿ chi tnáhá-güedé ñá túú ní xóo níhí ndéé-güedé cundecu-güedé cuéndá nchaa sá ní xóo yáha-güedé. ³ Te sá cuéndá sá dúcáⁿ ñá túú ní xóo níhí ndéé-güedé núu xíăⁿ dai ní xini ñuhu-xi sá tnáhá-güedé cuáha-güedé Yă Ndióxí sá ndúu táchú-gá cuéndá méé-güedé dàtná quidé-güedé cuéndá ñáyiu.

⁴ Te ni ñá téé vá ndácú-dé cuu-dé dútú cúnùu cuéndá-ni sá cahá iní méé-dé te núu ñá díú mèe Yă Ndióxí ducaⁿ cuiní-gá sá cíú-dé dútú cúnùu datná ní quide-gá ndíi Arón. ⁵ Te cuéi Xítohó Jesucristú chi ñá díú mèe-gá ní quide-gá méé-gá ñá dútú cúnùu nacuáa cada nínu-gá méé-gá, chi mee Tátá-gá Dútú Ndióxí ducaⁿ ní cachí-gá sá cíú-gá Dútú cúnùu, te ducaⁿ chi Yă Ndióxí ní xáhaⁿ-gá:

Yohó cíú-n Děhe-i,

te cuiní-í sá dúhá-ní cundecu-n núú ndécù-í. Duha ní xáhaⁿ-gá xíăⁿ Xítohó Jesucristú. ⁶ Te núú tütú Yă Ndióxí yódó tnuní nàcuáa ní xáhaⁿ tucu-gá xíăⁿ Xítohó Jesucristú, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Yòhó cùú-n dütú cundecu ní caa ní quíhíⁿ, te cùu-n datná ní cuu ndí Melquisèdéc. Duha ní xáhaⁿ-gă xii Xítohó Jesucristú. ⁷ Te cùtnàhá ní xíndecu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a te níhi ní xoo cäháⁿ ndihí-gá Yă Ndiökí te ní xoo cäháⁿ ndähú-gá nūú-gă, te ní xoo ndáhyú-gá òré ducaⁿ ní xoo cäháⁿ ndihí-gá Yă Ndiökí, te ducaⁿ ní quide-gá chi nàha-gá sá Yă Ndiökí cùú-gă Yaá ndacu dàcácu nihnu ñaha xii-gá cuéndá sá vă cùu dúcáⁿ-gă. Te Yă Ndiökí ní xíndedóho-gá nchaa tnúhu ní cäháⁿ Xítohó Jesucristú cuéndá sá ní quide-gá nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiökí cada-gá. ⁸ Te sá cuéndá nchaa sá ní ndoho Xítohó Jesucristú xíⁿ ní cutnùní iní-gá cada-gá nchaa dava-gá sá văha nàcuáa cuiní mée Yă Ndiökí cada-gá. Te ducaⁿ ní cuu cuéi cùu-gá Déhe Yă Ndiökí. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní quide-gá nchaa nàcuáa cuiní mée Yă Ndiökí, xíⁿ nüu vitna cùu-gá Yaá dácácu nihnu nchaa ñayiu sàndáá iní ñahá xii-gá núú ùhú núú ndähú. ¹⁰ Te mee Yă Ndiökí ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cùú-gă dütú cùnùu datná ní cunuu ndí Melquisèdéc cùtnàhá ní cuu ndí dütú ñuyíú-a.

Cuéndá ñayiu cuiní daña nihnu ichi Yă Ndiökí

¹¹ Te vâi-gá tnúhu ndècu cäháⁿ-í nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú, ndihí ndí Melquisèdéc, te díco-ni sá nchòhó io cuéé tècú tnùní-ndó, te yúhú io úhú nìhí-í nàcuáa cäháⁿ-í nàcuáa tecú tnùní-ndó.

¹² Te nchòhó sa ní cuu cuéhé nduu ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te tàú-ndó dànehé-ndó cué ñayiu ndècu ichi-gá tnúhu-gá nüu díco sá cùú, dico xini ñuhu-ni-xi sá cùndècu ñayiu danèhé ñahá tnúhu-gá xii-ndo, tnúhu sá ní dácuhá-ndó ndéé díhna sá ñà túú ühú tecú tnùní-ndó. Te sá dúcáⁿ quide-ndo núu xíⁿ cùú-ndó dàtná cue landú vitna sàdi camá, landú vátá cùú-gă caxi dítá. ¹³ Chi nchaa ñayiu cùu datná landú vitna sàdi, ñayiu-áⁿ cùú nèñuú-yu ñá túú cùtnuní iní-yu nàcuáa cäháⁿ tnúhu sá cäháⁿ nàcuáa cada ndáá-yu cundecú-yu. ¹⁴ Te nchaa sá vâtá cùú-gă caxi cue landú yíquíⁿ xíⁿ cùú-xí cuéndá cue ñayiu sacuéhé, te xíⁿ cùú-xí dàtná tnúhu sá dácuhá ñayiu sa ní níhí ndéé ndècu ichi-gá,

ñayiu sa ní cutnùní váha iní-xi nàndí cùu nchaa sá cuéhé sá dühá, ndihí nàndí cùu nchaa sá văha.

6

¹ Te xíⁿ nüu vitna xini ñuhu-xi dacuaha-o dava-gá tnúhu Yă Ndiökí cuéndá ducaⁿ te cuu-o ñayiu tècú tnùní nchaa tnúhu-gá. Te xini ñuhu-xi sá ncháá tnúhu Xítohó Jesucristú sá ní dácuhá-ó ndéé díhna vă dácuhá-gá-ó dàtná ní dácuhá-ó chi sa tècú tnùní-ó. Te ñá túú-gă xíní ñuhu-xi dacuaha-o datná ní dácuhá-ó ndéé díhna nàcuáa cada-o ndixi cuéchi iní-ó cuéndá nchaa sá cuéhé sá dühá quide-o, sá tá dácuita nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te ducaⁿ vă dácuhá-gá tucu-o dàtná ní dácuhá-ó ndéé díhna nàcuáa cada-o quindáá iní-ó Yă Ndiökí, ² ndihí cuéndá nàcuáa ní dácuhá-ó nàcuáa cuandute-o, ndihí cuéndá nàcuáa cada-o càcáⁿ ndodo-o ndàha-o díqui ñayiu ní sàndáá iní ñahá xii-gá. Te ducaⁿ ñá túú-gă xíní ñuhu tucu-xi dacuaha-o datná ní dácuhá-ó ndéé díhna cuéndá nàcuáa ndoto cue ñayiu ní xíhí, ndihí cuéndá nàcuáa ní dácuhá-ó sá Yă Ndiökí daquihíⁿ-gá ñayiu núú ùhú núú ndähú ní caa ní quíhíⁿ. ³ Te núu Yă Ndiökí ná càchí-gá, te cuita dacuaha-gá-ó nchaa dava-gá tnúhu sá cùmäní quíhíⁿ.

⁴ Te cue ñayiu sa tècú tnùní tnúhu Yă Ndiökí, ñayiu sa xini nchaa nàcuáa ndùu nchaa sá văha quide ñaha Yă Ndiökí xii-o ndihí-yyu, ñayiu sa chìndee ñaha Espíritu Yă Ndiökí, ⁵ ñayiu sa cùtnuní iní-xi sá io váha tnúhu Yă Ndiökí, ñayiu sa xini nàcuáa ta quide Yă Ndiökí véxi nchaa sá vă yoo tnàhí ndàcu cada, ⁶ te núu ñayiu-áⁿ ná ngüita tucú-yyu daquèe tihú duú-yyu tnúhu Yă Ndiökí, te vă ndácú-gá-ó ná canu ichi-ó-yyu nàcuáa ndixi cuéchi iní-yyu te núu ducaⁿ na càdá-yyu, te sá dúcáⁿ ná càdá-yyu te tnàhá-yyu cùú-yyu dàtná cue téé ní sahni ñaha xii Xítohó Jesucristú Déhe Yă Ndiökí núú cùrúxí. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yyu te ngóo dava-gá ñayiu cäháⁿ cuéhé-yyu cuéndá Xítohó Jesucristú. ⁷ Te nchaa ñayiu cùú-yyu dàtná ñuhu, chi ñuhu-áⁿ ndi tnahá òré cùú-dăú te xíhi-xi ndute, te dava ñuhu váha cùu sá xítú ñayiu, te sá cùú núú ñuhu-áⁿ io nàndihí-xi, te mee Yă Ndiökí quídé-gă

cúú sǎ vāha nūú ñúhú-ǎⁿ. ⁸ Dico nūu da iñu na ndàa nūú ñuhu-áⁿ te ñá túú vēdana nàndíhi-xi te nūu ducaⁿ, te Yá Ndióxí vá cúú vāha iní-gá cuèndá ñuhu-áⁿ sǎ dúcáⁿ dà iñu ndaa nūú-xi, te iñu-áⁿ ndihí-xi cayú. Te ducaⁿ sätnahá-xi cùu ñáyiu dàquee tihú tnúhu Yá Ndióxí chi ñá túú cùu vāha iní-gá nūú-yu.

Níhí-ó sǎ ndétú-ó ndùu táchú-ó

⁹ Te cuéi duha càháⁿ-í dico nchòhó cue ñáyiu ío cùu iní-í, chi cùtnuní ndáá iní-sá vǎ cádá-ndó dàtná xíquide dava-gá ñáyiu, te mee-ni sǎ vāha cuu xii-ndo chi cùu-ndo ñáyiu sa ní naníhí táchú. ¹⁰ Te ducaⁿ chi Yá Ndióxí cíú-gá Yaá ío vāha quide ndáá, te vā dáná ndòdo iní-gá nchaa sá vāha quide-ndo, te ni vā dáná ndòdo iní-gá nàcuáa quide-ndo cuu iní-ndó-gá, te sá dúcáⁿ quide-ndo cuu iní-ndó-gá xíăⁿ chíndèe-ndo cue ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni ta quide-ndo véxi ndéé vitna. ¹¹ Te cuiní-í sá iiⁿ iiⁿ-ndo ndecu ndee-ndo cada-ndo nacuáa cuiní Yá Ndióxí dàtná tá quide-ndo véxi, te diu-ni ducaⁿ càda-ndo ndéé ná sàá nduu ndùu táchú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá núú ndécu-gá, te ducaⁿ te níhí-ndó nchàandi táchú sá ndétú-ndó ndùu táchú-ndó cùndecu ndihí-ndo ní caa ní quíhíⁿ. ¹² Te yúhú cuiní-í sá nchòhó vā tühío-ndo càda-ndo nchaa nacuáa cuiní Yá Ndióxí, te cada-ndo dàtná quídé ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá, ñáyiu càhnu iní-xi. Te sá dúcáⁿ quidé-yu xíăⁿ níhí-yu nchaa sá ní cachí Yá Ndióxí nduu táchú-yu.

¹³ Te cùtnähá ní xáhaⁿ Yá Ndióxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá, te ní cacunehe-gá méé-gá nàcuáa cutnúní iní ndíi sá ndàá cada-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii ndíi, te vā yōo iiⁿ ni càcunehe-gá cuèndá sá quíndáá iní ndíi tnúhu ní caháⁿ-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi iiⁿdíi díí-ni mee-gá io cùnuu-gá. ¹⁴ Te duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám: “Yòhó té Àbrahám na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá io chindée ñáha-í xii-n, te cayá cuéhé víhí ñàní tnáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi. ¹⁵ Te ndíi Àbrahám ío ní quide ndee iní ndíi ní xíndetu ndíi, te ducaⁿ te Yá Ndióxí ní quide-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gá cada-gá sá cíú-xí ndíi. ¹⁶ Te núu iiⁿ ñáyiu càháⁿ iiⁿ tnúhu ndáá cuíti te càcu nehé-yu Yá Ndióxí cuèndá

quíndáá iní tnàha ñáyiú-yu tnúhu càháⁿ-yu, te òré ducaⁿ na càháⁿ-yu te ñá túú-gá sá dácàá ñáyiu càháⁿ ndihí-yu cuèndú. ¹⁷ Te ducaⁿ ní quide Yá Ndióxí ní caháⁿ ndáá-gá sá cádá-gá nàcuáa ní cachí-gá, te ducaⁿ ní caháⁿ-gá cuèndá nchaa ñáyiu ní cachí-gá nduu táchú sá cádá-gá nàcuáa cutnúní iní-yu sá quídé-gá iiⁿ sá càháⁿ-gá, te ni ñá túú nàdáma-gá iiⁿ sá càháⁿ-gá. ¹⁸ Te nchoo ní natuha-o Yá Ndióxí cuèndá dàcácu níhnu ñaha-gá xii-o núu ühú núu ndàhú, te ní níhí-ó tnúhu ndee iní ndécu ndihí-o cuendá sá vā dáñá ndéé-ó cùndecu-o sáá nduu ndùu táchú-ó cùndecu-o ndihí-gá. Te ducaⁿ ní níhí-ó tnúhu ndee iní chi Yá Ndióxí ní caháⁿ ndáá-gá sá cádá-gá nàcuáa ní cachí-gá, te ñá túú dàndahú ñáhá-gá, te ni ñá túú nàdáma-gá iiⁿ sá ní cachí-gá cada-gá. ¹⁹ Te tnúhu ndee iní ndécu ndihí-o xíăⁿ quídé-xí cùtnuní ndáá iní-ó sá ndúu táchú-ó cùndecu-o ndihí Yá Ndióxí núu ndécu-gá, te ducaⁿ cùtnuní ndáá ndisa iní-ó sá cuèndá Xítohó Jesucristú Yaá ndécu núu Yá Ndióxí. ²⁰ Te ducaⁿ ní nucúndecu Xítohó Jesucristú núu Yá Ndióxí cuèndá ducaⁿ cànhicúⁿ níhnu-o càda-o, te ducaⁿ ní nucúndecu-gá núu Yá Ndióxí chi cùu-gá dútú cúnùu datná ní cunuu ndíi Melquisèdéc ñuyíú-a, te ducaⁿ-ni cùu-gá dútú cúnùu ní caa ní quíhíⁿ.

7

Xítohó Jesucristú cíú-gá dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdéc

¹ Te ndíi Melquisèdéc ní xíndaha ndíi cue ñáyiu ñuú Sàlém, te ní cuu ndíi dútú ní xinu cuechi ndíi núu Dütú Ndióxí Yaá ío cùnuu. Te ndíi Melquisèdéc-áⁿ ní xícáⁿ táchú ndíi núu Yá Ndióxí cuèndá ndíi Àbrahám cùtnähá ní sáháⁿ ndíi Àbrahám-áⁿ ní nàá ndíi ndihí cue dava-gá cue téé yíndaha ñáyiu. Te cue téé-áⁿ ñá túú ní ndàcu-güedé nàá-güedé ndihí ndíi Àbrahám-áⁿ chi ní xíta-güedé. ² Te nchaa sá ní níhí ndíi Àbrahám-áⁿ núu ní nàá ndíi, te ní quide ndíi úxí xichi te iiⁿ xichi núu úxí-áⁿ ní sáñaha ndíi xii ndíi Melquisèdéc. Te diu ndíi Melquisèdéc-áⁿ quéé-xí: Téé ío vāha quide ndáá yíndaha ñaha xii ñáyiu, duha quèe-xi. Te ní xóo danàni ñahá-yu xii ndíi Téé yíndaha ñuú Sàlém, duha ní xóo

danàni ñahá-yu. Te trúhu Sàlém-áⁿ quéé-xí: Ñuú ndécu nàhi, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. Núu xiáⁿ quéé tucu-xi nacuáa nàni ndíi Tée yìndaha ñuú ndécu nàhi, duha quèe tucu-xi diú ndíi. ³ Te ñá túú tnúhu núu yoo cùu tátá ndíi ndíhi náná ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu yoo cùu xíí ndíi ndíhi xítñá ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu nándi cùu ñáyiu ní cuu ñaní tnáhá ndíi ní xíndecu ndéé sanaha-gă, te ni ñà túú tnúhu núu ná ama ní cacu ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu ná ama ní xíhí ndíi. Te ndíi-áⁿ ducaⁿ-ni ní cuu ndíi dútú ní xíndecu ndíi, te ducaⁿ sátnahá-xi cùu Xítohó Jesucristú déhe Yá Ndiòxí chi cuu-gá dútú ni caa ní quíhíⁿ.

⁴ Te vitna chí cuáha váha cuéndá sá ndíi Melquisèdéc ní cuu ndíi iiⁿ téé ío ní cuu càhnu ní xíndecu ñuyíú-a, chi ndíi Àbrahám téé ní cuu ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní quide ndíi úxí xichi nchaa sá ní níhí ndíi núu ní nàá ndíi. Te iiⁿ xichi núu úxí-áⁿ ní sáñaha ndíi xii ndíi Melquisèdéc. ⁵ Te ndíi Moísés ní chídó tnùní ndíi nàcuáa cada nchaa dútú, cue téé ní cuu ñaní tnáhá ndíi Lèví sá cué téé-áⁿ queheⁿ-güedé iiⁿ xichi núu úxí xichi sá níhí cue ñáyiu isràél ñáyiu cùu ñaní tnáhá-güedé cuu cuéndá-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuéi ñaní tnáhá-güedé ndíhi-yu ní cuu ndíi Àbrahám. ⁶ Te cuéi ñá díú ñaní tnáhá ndíi Melquisèdéc cùu ndíi Àbrahám dico ní queheⁿ ndíi Melquisèdéc-áⁿ iiⁿ xichi núu úxí xichi nchaa sá ní níhí ndíi Àbrahám. Te ndíi Melquisèdéc-áⁿ ní xícáⁿ táchú ndíi núu Yá Ndiòxí cuéndá ndíi Àbrahám. Te díu-ni ndíi Àbrahám-áⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi sá cádá vähä ñaha-gă xii ndíi. ⁷ Te sa cùtnuní iní-ó sá nüu iiⁿ téé na càcáⁿ táchú-dé núu Yá Ndiòxí cuéndá iiⁿ ñáyiu, te téé-áⁿ cúnùu-gá-dé. ⁸ Te cue dútú ñáyiu isràél quéhéⁿ-güedé iiⁿ xichi núu úxí xichi nchaa sá níhí-yu cùu cuéndá-güedé, te cue téé-áⁿ cuú-güedé. Te núu tutú Yá Ndiòxí càchí-xi sá ndíi Melquisèdéc ndécu-ní ndíi, te ducaⁿ càháⁿ-xi chi ñá túú tnúhu sá ní xíhí ndíi. ⁹⁻¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní sáñaha ndíi Àbrahám sá ní nduu táchú ndíi Melquisèdéc, te xiáⁿ cada iní-ó sá sà ndecu ndíhi ndíi Àbrahám cue ñaní tnáhá ndíi Lèví cue téé cùu dútú, cue téé queheⁿ iiⁿ xichi núu úxí xichi nchaa sá níhí ñáyiu isràél cuéi vátá cárú-gă-güedé. Te cada iní-ó sá tnáhá-güedé

ní sáha-güedé ndíi Melquisèdéc iiⁿ xichi núu úxí xichi nchaa sá ní níhí ndíi Àbrahám núu ní nàá ndíi. Te ducaⁿ càda iní-ó chi cue téé-áⁿ cùu-güedé ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cuéi vátá cárú-gă-güedé dàvá-áⁿ.

¹¹ Te sá cuéndá cue dútú cue téé cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiu isràél tnúhu sá sánú ìchi ñaha xíí-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te ñaní tnáhá ndíi Àrón cùu cué dútú-áⁿ. Te núu dícó cue dútú-áⁿ ní ndàcu-güedé cada-güedé nàcuáa cudíu ñáyiu isràél núu Yá Ndiòxí, te ñá túú-gă xíní ñùhu-xi ngúndecu ingá dútú dàtná ndíi Melquisèdéc ní cùu. Te dútú-áⁿ ñá túú ní cùu-dé dàtná ní cuu cue ñaní tnáhá ndíi Àrón. ¹² Te núu cué dútú cue téé cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví-áⁿ ní ngúndecu ingá dútú. Te sá dúcáⁿ ní ngúndecu ingá dútú xiáⁿ dacuítíi ní xini ñuhu-xi sá dáma nàcuáa ndùu tnúhu sá sánú ìchi ñaha xíí-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. ¹³⁻¹⁴ Te díu-ni cuéndá dútú-áⁿ sa níhí-ó tnúhu, te dútú-áⁿ cùu Xítohó Jesucristú, te ñá díú ñaní tnáhá ndíi Àrón cùu-gă chi ñaní tnáhá ndíi Jùdá cùu-gă. Te nchaa-o tà xiní ndáá-ó sá ñaní tnáhá ndíi Jùdá cùu-gă, te ndíi Moísés ñá túú tnáhí ná ní càchí ndíi cuéndá cue ñaní tnáhá ndíi Jùdá sá cùu-güedé dútú, chi ní iiⁿ-güedé ñá túú ní cùu-güedé dútú ní cùu.

¹⁵ Te vitna cùtnuní ndáá iní-ó nàcuáa ní cuu, chi Xítohó Jesucristú cùu-gă ingá dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdéc. ¹⁶ Te ñá díú cuéndá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ducaⁿ ní cùu-gá dútú, chi ní cuu-gá dútú cuéndá sá cùu-gă Yaá cundecu ni caa ní quíhíⁿ chi vâ iiⁿ ndùu te ndíhi nihnu-gá. ¹⁷ Te duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-gá:

Yòhó cùu-gá dütú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdéc,
te cundecu-n nchaa nduu nchaa quíú.
Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii-gá. ¹⁸ Te xiáⁿ nüu nchaa tnúhu ndéé díhna, tnúhu sá ní xíndecu ndíhi cue dútú ñá túú-gă cúnùu-xi vitna chi ñá túú-gă xíní ñuhu-xi te ni ñá túú ná chíndée ñaha-xi. ¹⁹ Te díu-ni tnúhu-áⁿ cùu-xí tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moísés canu ichi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te tnúhu-áⁿ ñá túú védana ni quide-xi nacuáa chindee-xi ñáyiu

cudiú-yu núú Yă Ndiōxí. Dico vitna ní ngúndecu ndih-i-o tnúhu ndee iní sá io-gá váha dàcúúxí tnúhu ndéé díhna, chi ndècu ndih-i-o Xítohó Jesucristú Yaá cùú dütú-ó. Te Yaá-áⁿ quídé-gă tnàhá tnúhu-o ndih-i Yă Ndiōxí vitna.

²⁰ Te Yă Ndiōxí ní caháⁿ ndáá cuiti-gá sá Xítohó Jesucristú cuu-gá dütú. ²¹ Dico ñá túú dûcaⁿ ní caháⁿ-gá cuéndá cue ñaní tnáhá ndí Lèví cue tée ní cuu dütú, cuéi mei örë ní chisaha-güedé ní cuu-güedé dütú. Te cùtnähá ní chisaha Xítohó Jesucristú cùú-gă dütú, te Yă Ndiōxí ní xáhaⁿ ndáá cuiti-gá xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Yúhú Dütú Ndiōxí caháⁿ ndáá cuiti-í te vá dámà-í tnúhu caháⁿ-í:

“Yòhó cùú-n dütú dàtná ndí Melquisèdéc, te cundecu-n ní caa ní quíhíⁿ. ”

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiōxí xii Xítohó Jesucristú. ²² Te Xítohó Jesucristú quídé-gă nàcuáa cutnùní ndáá iní-ó sá Yă Ndiōxí cada-gá ingá núú sá vaha sá cùú-xí-ó dàtná ní cachí-gá, te xíáⁿ cùú-xí sá io-gá váha dàcúúxí tnúhu ní caháⁿ-gá ndéé díhna.

²³ Te io cuéhé cue ñaní tnáhá ndí Lèví ní cuu-güedé dütú, te ducaⁿ cuéndá sá ñá túú ní cùdí-güedé cundecu-güedé chi ní ndih-i-güedé ní xíhí. ²⁴ Dico Xítohó Jesucristú chi vá cùú-gá, chi cundecu-gá ní caa ní quíhíⁿ nüu xíáⁿ diu-ni-gá cuu-gá dütú, te vá yoo iiⁿ-gá cuu dütú cada núú-gă.

²⁵ Te nüu xíáⁿ Xítohó Jesucristú dácäcu ni-hnu ñaha-gă xii nchoo ñayiu núú ùhú núú ndàhú, nchoo ñayiu sàndáá iní ñahá xii-gá, te diu-ni nchoo cùu-o ñayiu tnàhá tnúhu ndih-i Yă Ndiōxí, te vá iiⁿ ndùu-gá te cuíta ni-hnu-o. Te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ñá túú xòciñí-gá núú Yă Ndiōxí caháⁿ ndàhú-gá cuéndá-ó.

²⁶ Te Xítohó Jesucristú cùú-gă Yaá cùú dütú cùnùu xini ñuhu-o cundecu ndih-i-o, te diu-gá cùú-gă Yaá chíndée chitúu ñaha xii-o, te cùu-gá Yaá io quide ndáá núú Yă Ndiōxí, te cùu-gá Yaá cándoo canine chi ñá túú tnàhí cuéchi-gá. Te ñá túú tnàhí quide-gá dàtná quídé nchaa cue ñayiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te cùu-gá Yaá ní nucúndecu andiu nüu ndécu Yă Ndiōxí te yacáⁿ táxi tnùní-gá. ²⁷ Te ñá túú quide-gá dàtná ní quide cue dütú ní cunuu ní xíndecu, chi cue dütú-áⁿ iiⁿ nduu iiⁿ

nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu táhú Yă Ndiōxí, te díhna-gá cuéndá nchaa cuéchi mee-güedé ducaⁿ ní xóo cada-güedé te dàtnùní ducaⁿ ní xóo cada tucu-güedé cuéndá nchaa cuéchi ñayiu. Dico Xítohó Jesucristú chi iiⁿ xito-ni ní xíhí-gá sá cùú-xí nchaa ñayiu chi ducaⁿ ní sani iní-gá, te vá iiⁿ ndùu-gá ducaⁿ càda tucu-gá. ²⁸ Te sá cuéndá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moïsés xíáⁿ ní xíndecu cue tée ní cuu dütú cùnùu, te cue tée-áⁿ ní cuu-güedé cue tée yicá cuéchi-xi. Te sátá dúcáⁿ ní chídó tnùní ndí Moïsés nàcuáa cada ñayiu, te ní xica cuéhé víhí ndùu te dàtnùní ní caháⁿ ndáá cuiti Yă Ndiōxí sá Déhe-gá cuu-gá dütú cùnùu. Te Yaá cùú Déhe-gá-áⁿ ní quide-gá nchaa nàcuáa tàu-xi cunduu, te diu-ni ducaⁿ càda-gá ní caa ní quíhíⁿ.

8

Xítohó Jesucristú cùú-gă dütú cùnùu

¹ Te Xítohó Jesucristú Yaá cùú dütú cùnùu ndecu ndih-i-o cuánda-gá andiu, te ní ngóo-gá xio cùha Dütú Ndiōxí Yaá io cùnuu, te tnàhá-gá cùnùu-gá. Te diu cuéndá-a cùu-xi sá io-gá cùnùu ta caháⁿ-ndí véxi. ² Te nüu ndécu Yă Ndiōxí cùú-xí nüu iiⁿ víhí. Te cada iní-ó sá cùú-xí iiⁿ vehe te xíáⁿ ndécu Xítohó Jesucristú cùú-gă dütú, te vehe-áⁿ ní dácáá mèe Yă Ndiōxí te ñá diú cué tée ñuyíú-a. ³ Te sá cuéndá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moïsés xíáⁿ ní xíndecu cue dütú cùnùu cuendá sá cahni-güedé quiti nduu táhú Yă Ndiōxí, te nacani cuéndá-güedé nüu-gă nchaa dava-gá sá níhí-güedé nduu táhú-gă. Te xíáⁿ nüu dai ní xini ñuhu-xi sá tnàhá Xítohó Jesucristú cuáñaha-gă iiⁿ sá ndúú táhú Yă Ndiōxí, te táhú-áⁿ cùú-xí mèe-gá chi ní xíhí-gá ní cuu-gá dàtná iiⁿ táhú sá cùú-xí Yă Ndiōxí. ⁴ Te nüu ní xíndecu-ni Xítohó Jesucristú ñuyíú-a te vá cùú-gă dütú ní cùu, chi sa ndècu cue dütú sàñaha nchaa sá ndúú táhú Yă Ndiōxí dàtná caháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moïsés. ⁵ Te nchaa sá quide cué dütú ñayiu isràél nütnahá-xi luha nchaa sá quide Xítohó Jesucristú Yaá cùú dütú cùnùu ndecu andiu. Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiōxí xii ndí Moïsés cùtnähá tá cùyatni ngüita ndí dacàa ndí vehe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă: “Io váha cada

cuèndá-n nàcuáa dacàa-n vehe-í dàtná cáá sá ní dánèhé ñahà-í xii-n xítí yucu”, duha ní xáhaⁿ-gá xii ndíi. ⁶ Dico vitna chi Xítohó Jesucristú cúu-gá dútú cúnùu, te ío-gá càhnu nduu chiuⁿ quide-gá dàcúúxí cuè dútú cue ñayiu isràél. Te diú Xítohó Jesucristú cúu-gá Yaá quídé tnàhá tnúhu-o ndihí Yá Ndiòxí, te ducaⁿ chi Yá Ndiòxí ío-gá váha ndùu tnúhu ní caháⁿ-gá xito cùu uú dàcúúxí tnúhu ní caháⁿ-gá ndéé díhna, te ducaⁿ ío váha ndùu tnúhu ní caháⁿ-gá xito cùu uú chi ní cachí-gá sá ìngá núú sá ío-gá váha cada ñaha-gá xii-o vîtña.

⁷ Te núú nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada ñaha-gá xii-o ndéé díhna ni quide-xi nchaa nacuáa tàu-xi cunduu nàcuáa nduu tâhú-ó cùndecu váha-o nüú-gá ñá, te ñá túú xini ñuhu-xi caháⁿ tucu-gá sá cädá-gá ìngá núú sá váha sá cùu-xí-ó vîtña ni cuu. ⁸ Te Yá Ndiòxí ñá túú ní cùu váha iní-gá núú ñayiu isràél nüu xíáⁿ ní caháⁿ-gá cuèndá-yu, te duha ní cachí-gá:

Yúhú cùu-í Dútú Ndiòxí, te duha ndùu tnúhu na caháⁿ-í: Sáá nduu te cada-í ìngá núú sá váha sá cùu-xí cuè ñaní tnàhá ñayiu isràél, ndihí cue ñaní tnàhá ndihí Jùdá diú-ni ñayiu isràél.

⁹ Te tnúhu sá caháⁿ-í-a ñá túú ìn-ni cuu-xí ndihí tnúhu sá ní xáhaⁿ-í xii cue ñayiu ní cuu ñaní tnàhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha càda-í-yu,

te diú-ni dàvá-áⁿ ní quide yica-í ní ndeñuhu-í-yu nacióⁿ Ègyptú,

te ñá túú ní cuìní-yu tnii-yu tnúhu ní xáhaⁿ-í xií-yu cuèndá ducaⁿ càda váha-í-yu, te xíáⁿ nüu ní dâñá nìhnu-í-yu ñá túú-gá ní quide cuendá-í-yu.

¹⁰ Te na sàá nduu te duha ndùu tucu ìngá núú sá váha cada-í cue ñayiu isràél.

Te yúhú cada-í nàcuáa cutnùní váha iní-yu nàcuáa cuìní-í cadá-yu,

te ducaⁿ ní yuhu ní iní-yu cadá-yu.

Te yúhú Yá Ndiòxí quindaha-í-yu, te mèé-yu cuú-yu ñayiu cùu cuendá-í.

¹¹ Te dàvá-áⁿ chi ni ñayiu cùu ndi meé-yu, te ni cuè dava-gá ñayiu vá cùtnùhu tnàhá-yu sá nátùha ñahá-yu xii-í,

chi dàvá-áⁿ nchaa ñayiu cundecu ndihí ñahá-yu xii-í,

cuëi ñayiu cùnuu te cuëi ñayiu ñá túú cùnuu.

¹² Te dàvá-áⁿ cada càhnu iní-í nchaa sá cuèhé sá dûhá quidé-yu,

te vá ìn ndùu-gá ndacu iní-í nchaa sá quidé-yu.

Duha ní cachí Yá Ndiòxí cuèndá ñayiu isràél. ¹³ Te sá dúcáⁿ ní caháⁿ Yá Ndiòxí sá cädá-gá ìngá núú sá váha sá cùu-xí ñayiu xíáⁿ cùtnùní sá tnúhu sá ní caháⁿ-gá díhna ñá túú-gá xíní ñuhu-xi. Te cada iní-ó sá tnúhu-áⁿ cùu-xí ìn sá ní cunaha ndècu te ñá túú-gá nàndihí-xi te cuíta-ná-xi, ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tnúhu sá ní caháⁿ-gá ndéé díhna.

9

Cuèndá vehe Yá Ndiòxí

¹ Te tnúhu sá ní caháⁿ Yá Ndiòxí ndéé díhna cùu-xi cuèndá nàcuáa cada ñayiu isràél chiñuhu ñahá-yu xii-gá, ndihí cuèndá vehe-gá caa ñuyíú-a. ² Te ñayiu isràél ní dácá-í-yu vehe Yá Ndiòxí, te vehe-áⁿ ní cuu-xi vehe dóó te ní xúhuⁿ nehu xítí-xi. Te cuàrtú díhna ní xínnani-xi cuàrtú ní cuu úú, te xíáⁿ ní xíndecu ìn sá ndéé dité-xi sá ní càndodó ìn caa candíl núú díté-xi, te ní xínnutniⁿ ìn mèsá ní xóo códó pàá ní xóo nduu tâhú Yá Ndiòxí. ³ Te cuàrtú cùu úú ní xínnani-xi cuàrtú ní cuu íí víhí-gá. ⁴ Te xítí cuàrtú-áⁿ ní xínnutniⁿ ìn sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ te núú xíáⁿ ní xóo cahmi-güedé dûsa sá sàháⁿ tnámí. Te diú-ni xíáⁿ ní xíndecu tucu ìn càjá ní cuu mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ te xítí càjá-áⁿ ní xúhuⁿ ìn lítu ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ, te xítí lítu-áⁿ ní xúhuⁿ mânáá sá ní xóo caxí-yu dàvá-áⁿ. Te diú-ni xítí càjá-áⁿ ní xúhuⁿ tnudìi ndihí Arón sá ní saa itá-xi, ndihí yúú sá ní xíndee tnúhu ní caháⁿ Yá Ndiòxí nàcuáa cada ñayiu. Te duha ní xínnani càjá-áⁿ: Càjá sá ñuhú tnúhu ní caháⁿ Yá Ndiòxí sá cùu-xí ñayiu, duha ní xínnani-xi. ⁵ Te núú càjá-áⁿ ní càndodó úú tnàhá sá ní cadúha-yu, te xíáⁿ caháⁿ-í dàtná caháⁿ espíritu xínnu cuèchi núú Yá Ndiòxí. Te cuèndá úú xíáⁿ ní cutnùní iní-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiòxí, te sá ní cadúha-yu-áⁿ ndéé ndíxíⁿ-xi, te ndíxíⁿ-xi-áⁿ dâhu-xi xio xio núú quidé càhnu iní Yá Ndiòxí nchaa yícá cuèchi ñayiu, dico vá cùu-gá caháⁿ-í cuèndá nchaa dava-gá xíáⁿ vitna.

⁶ Te nchaa xiān ní xíndecu xítí vehe Yá Ndiōxí, te cue dútú ní xóo quíhu-güedé iiⁿ nduu iiⁿ nduu xítí cuàrtú díhna ní xóo cada-güedé nàcuáa tàú-güedé cada-güedé sá cùú-xí Yá Ndiōxí. ⁷ Te cuàrtú cùú ùú-áⁿ chi mee-ni dútú cúnùu ní xóo quíhu-dé iiⁿ xito-ni ndí tnahá cuiá. Te ndí tnahá oré ducaⁿ ní xóo quíhu dútú cúnùu-áⁿ te ní xóo canehe-dé níñí ní xóo quíhu ní xóo nduu táchú Yá Ndiōxí. Te ducaⁿ ní xóo cada dútú-áⁿ cuéndá sá Yá Ndiōxí cada càhnu iní-gá nchaa yícá cuéchi mee-dé, ndíhi nchaa yícá cuéchi náyiu. ⁸ Te sá dúcáⁿ mèe-ni dútú cúnùu ní xóo quíhu-dé xítí cuàrtú ní cuu íí-gá-áⁿ, xiān Espíritú Yá Ndiōxí quídé-xí cùtnuní iní-ó sá níni ducaⁿ ní xíndecu vehe-áⁿ ní xóo cadá-yu nàcuáa ní xóo cùñaha Yá Ndiōxí cadá-yu. Te xiān cùtnuní sá vátá sàá-gá nduu càháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiōxí nàcuáa tàú-xi cunduu. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní xíndecu vehe-áⁿ, ndíhi sá dúcáⁿ ní xóo cada nchaa cue dútú-áⁿ, xiān cùtnuní iní-ó nàcuáa quide Yá Ndiōxí vitna, chi nchaa quíti ní xóo cahni cue dútú-áⁿ ní xóo nduu táchú Yá Ndiōxí, ndíhi nchaa dava-gá sá ní xóo nduu táchú-gá ná túu ní quide-xi nacuáa nduu ndoo nduu nine iní cue náyiu nàcuáa cutnuní iní-yu sá ná túu-gá cuéchi-yu ndècu núu Yá Ndiōxí. ¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní xóo cada nchaa dútú-áⁿ ní níhi tnáhá-xí ndíhi nchaa tnúhu sá dánèhé náhá xii náyiu ná cùú sá cáxi-yu ndíhi ná cùú sá cùú còhó-yu ndíhi nàcuáa ndáhá-yu. Te tnúhu-áⁿ ní cuu-xi mee-ni sá ní sanu ichi náha xii-yu nàcuáa cundecú-yu nuyíú-a. Te tnúhu-áⁿ ní nàndíhi-xi ndéé ní sáá nduu ní nadama Yá Ndiōxí tnúhu-áⁿ cuéndá sá vás dúcáⁿ-gá cadá-yu cundecú-yu.

¹¹ Te Xítohó Jesucristú ní quixi-gá nuyíú-a, te diú-gá cùú-gá Yaá cùú dütú cúnùu, te xiān nüu quide-gá nchaa sá vásá cùú-xí-ó. Te vitna ní nucúndecu-gá núu io vii ó váha càa, te núu ndécú-gá-áⁿ ná túu cùu-xi iiⁿ vehe sá ní dácáá cué téé nuyíú-a. ¹² Te cada iní-ó sá Xítohó Jesucristú cuángihu-gá xítí cuàrtú núu ní cuu íí víhi dàtná ní xóo cada dütú cúnùu ní xíndecu ndéé sanaha, chi ní nucúndecu-gá núu ndécú Yá Ndiōxí. Dico ná túu ní quide-gá dàtná ní xóo cada dütú cúnùu ní xíndecu ndéé sanaha, chi dütú-áⁿ oré ní xóo

quíhu-dé xítí cuàrtú ní cuu íí-gá-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñí chivá ndíhi níñí chéhlu ní xóo quíhu. Dico Xítohó Jesucristú chi níñí méé-gá ní sati ní xíhí-gá núu cùrúxí, te xiān duuⁿ duuⁿ cuáháⁿ-gá ní nucúndecu-gá núu ndécú Yá Ndiōxí. Te sá dúcáⁿ ní quide-gá xiān ní naníhi táchú-ó. ¹³ Te nchaa náyiu ní xóo cada nàcuáa vá cùú-gá-yu náyiu ní cuu íí, náyiu-áⁿ ní xóo códó náhá cué dütú níñí ndicatu, ndíhi níñí chivá, ndíhi yáá cùñú chéhlu quíti sàhni-güedé cuéndá nduu íí tucú-yu. ¹⁴ Dico níñí Xítohó Jesucristú chi ío-gá nándíhi-xi sá cùú-xí nchòo náyiu xíndecu vitna! Te cuéndá níñí-gá-áⁿ, chi Espíritú Yá Ndiōxí sá ndécú nchàa nduu nchaa quíú ní cuu iiⁿ nuu-xi ndíhi Xítohó Jesucristú sá cùú cùú-gá cuéndá cuu-gá dàtná iiⁿ táchú sá cùú-xí Yá Ndiōxí cué ciú-gá Yaá ná túu tnahá cuéchi-xi, te ní sati níñí-gá te ní xíhí-gá. Te cuéndá xiān ní cutnuní iní-ó sá Yá Ndiōxí ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ná túu vásá ní quide-o, te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. Te ducaⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó cuéndá sá ndácú-ó cùnu cuechi-o núu Yá Ndiōxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú.

¹⁵ Te Xítohó Jesucristú ní quide ndáá-gá núu Yá Ndiōxí cuéndá cue náyiu ndècu nuyíú-a. Te cuéndá xiān Yá Ndiōxí cada-gá ingá núu sá vásá cùú-xí-yu dàtná ní cachí-gá, te ducaⁿ càda-gá sá cuéndá nchaa náyiu ní càháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá, chi náyiu-áⁿ nduu táchú-yu cundecu ndíhi vásá náhá-yu xii-gá ní caa ní quíhiⁿ chi ducaⁿ ní cachí-gá, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núu cùrúxí cuéndá sá Yá Ndiōxí cada càhnu iní-gá nchaa yícá cuéchi-yu, nchaa cuéchi sá ní quide-yu cùtnahá ní cunuu tnúhu sá ní càháⁿ-gá díhna. ¹⁶ Te nchoo xiní-ó sá nüu iiⁿ téé na càdúha iiⁿ tutú nàcuáa cada náyiu dàcáhñu-yu nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te tutú-áⁿ xíní ní hñu-xi ndéé ná yáha nduu cùu-dé. ¹⁷ Te ná túu tàú-xi cada náyiu nàcuáa càháⁿ-xi núu tutú-áⁿ níndíhi téé ní càdúha, dico sáta ná yáha cuú-dé te càdá-yu nàcuáa càháⁿ-xi. ¹⁸ Te cué ciúhu ní càháⁿ Yá Ndiōxí ndéé díhna nàcuáa cada vásá-gá náyiu, te diú-ni ndíhi níñí ní cundáá-xi chi ní sahni-güedé quíti

te ní sati níñí-güedi. ¹⁹ Te ndíi Moísés ní caháⁿ ndodo ndíi núú nchàa ñáyiu nàcuáa ní cachí Yá Ndióxí cadá-yu, te nàcuáa-ni ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndíi núú tütú ndíi ní caháⁿ ndíi, te ní dácá ndíi ndute níñí chéhlu ndihí níñí chìvá lìhli, te ní queheⁿ ndíi ⁱⁱn dité yutnu nàni hisópó ndihí luha idi tìcuèhé, te ní chindóyo ndíi níñí-áⁿ. Te ní sódó ndíi núú tütú ndéé tnúhu Yá Ndióxí sá ní chídó tnùní ndíi-áⁿ, te tnàhá cue ñáyiu xìndecu-áⁿ ní chúcú ndíi. ²⁰ Te ní xáhaⁿ ndíi Moísés xií-yu: “Cuèndá níñí-a ní cundáá sá Yá Ndióxí cada ñaha-gá xii-ndo sá vâha chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá sá cùú-xí-ndó”, duha ní xáhaⁿ ndíi xií-yu. ²¹ Te diu-ni ducaⁿ ní quide tucu ndíi ní chúcú ndíi níñí vehe-gá ndihí nchaa sá nándihí-güedé òré chíñuhu-güedé Yá Ndióxí ndécu xítí vehe-gá-áⁿ. ²² Te tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moísés cächí-xi sá méé-ní níñí chucu-güedé nchaa sá canehe chìuⁿ-güedé òré chíñuhu-güedé Yá Ndióxí, te sacú-ná te ndihí ndoo nchaa xíáⁿ chucu-güedé níñí ni cùu. Te dacuitíi ní xini ñuhu-xi sá cátí níñí cuèndá ducaⁿ càda cahnu iní Yá Ndióxí nchaa yícá cuéchi ñáyiu.

Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá sá vâ cùndècu-gá cuéchi-o nûú Yá Ndióxí

²³ Te sá cuèndá sá ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, xíáⁿ ná túú-gá cuéchi-o ndècu núú Yá Ndióxí. Te cuèndá nchaa sá ní xíhí xítí vehe-gá sá ní dácáá ñáyiu isràél xíáⁿ cùtnùní iní-ó nàcuáa quide-xi núú ndécu-gá. Te dacuitíi ní xini ñuhu-xi sá cahni-güedé cue quiti ní cachí Yá Ndióxí cuèndá nduu íí nchaa sá ní xíhí xítí vehe-gá-áⁿ. Te cuéi ducaⁿ ní sahni-güedé cue quiti-áⁿ dico ná túú ní quide-xi nacuáa ngúndecu váha-o nûú Yá Ndióxí. Dico Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá, te sá ní xíhí-gá xíáⁿ ní quide-gá nàcuáa ngúndecu váha-o nûú Yá Ndióxí. ²⁴ Te Xítohó Jesucristú cuándaa-gá andíu nûú ndécu Yá Ndióxí càháⁿ ndàhú-gá cuèndá-ó, te Xítohó Jesucristú chi ná díú ⁱⁱn vehe ní dácáá cué tée ñuyíú-a cuánguihu-gá. Te vehe Yá Ndióxí sá ní dácáá cué ñáyiu isràél ñuyíú-a ndéé sanaha, ndihí nchaa nàcuáa ní xóo cada-güedé xítí vehe-gá-áⁿ xíáⁿ cùtnùní iní-ó

nàcuáa quide-xi núú ndécu-gá. ²⁵ Te dútú cúnù núú ñáyiu isràél ní xóo quíhu-dé núú cuìá núú cuìá xítí cuàrtú ní cuu íí vîhí-gá-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñí ní xóo quíhu xítí cuàrtú-áⁿ dico ná díú níñí méé-dé. Dico Xítohó Jesucristú chi ná túú ducaⁿ ni quide-gá chi ⁱⁱn xito-ni ní sati níñí-gá te ní xíhí-gá. ²⁶ Chi núu ni xíhí-gá nuu núu te ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú ducaⁿ ngüïta-gá cada-gá ní cùu, te vitna ta ndihí nduu cuáháⁿ ní quixi-gá ñuyíú-a ní xíhí-gá ⁱⁱn xito-ni cuèndá cuu-gá dàtná ⁱⁱn tâhú sá cùú-xí Yá Ndióxí, te ducaⁿ ní quide-gá cuèndá sá vâ cùndècu-gá cuéchi ñáyiu núú Yá Ndióxí. ²⁷ Te nchoo cué ñáyiu ñuyíú-a chi ⁱⁱn xito-ni cuú-ó te dàtnùní ducaⁿ te cada ndáá Yá Ndióxí cuéchi-o. ²⁸ Te ducaⁿ sâtnahá-xi cùu Xítohó Jesucristú chi ⁱⁱn xito-ni ní xíhí-gá cuèndá sá vâ cùndècu-gá cuéchi ñáyiu núú Yá Ndióxí, te ducaⁿ ní cuu ní xíhí-gá chi mee-gá ducaⁿ ní cachí-gá cunduu. Te quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a dico ná díú-gá sá cädá-gá cuèndá sá vâ cùndècu-gá cuéchi ñáyiu núú Yá Ndióxí, chi quixi-gá nacuaca-gá nchaa ñáyiu ndètu ñaha xii-gá cuèndá cundecu-yu ndihí-gá ni caa ní quíhíⁿ.

10

¹ Te nchaa tnúhu ní xáhaⁿ ndíi Moísés xii ñáyiu isràél cadá-yu, nchaa tnúhu-áⁿ ní quide-xi ní cutnùní luha iní-yu nàcuáa cada Yá Ndióxí cada váha ñaha-gá xii-o vitna. Dico ná díú mèi nacuáa ní xáhaⁿ ndíi Moísés xii ñáyiu quide Yá Ndióxí vitna chi dâma quide-gá. Te nchaa tnúhu ní caháⁿ ndíi Moísés ná túú ní ndàcú-xi cada-xi nacuáa cundáá nchaa ñáyiu tâhú ñaha xii Yá Ndióxí cuéi ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu tâhú-gá nûú cuìá nûú cuìá. ² Te nûú díco sá ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu tâhú Yá Ndióxí ní quide-xi nacuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiu, te vâ cahni-gá-güedé cue quiti-áⁿ nduu tâhú-gá ní cùu, te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá ná tûú-gá cuéchi-yu ndècu nûú Yá Ndióxí ní cùu. ³ Te sá dúcáⁿ ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu tâhú Yá Ndióxí nûú cuìá nûú cuìá, xíáⁿ ní xóo ndacu iní cue ñáyiu nchaa sá cuéhé sá dûhá ní xóo cadá-yu. ⁴ Te ducaⁿ chi

níñí ndicutu-áⁿ ndihí níñí chìvá-áⁿ ñà túú
ní xóo ndacu-xi cada-xi nàcuáa vá cùndècu
cuéchi-yu núú Yá Ndióxi.

⁵ Te xiánⁿ nüu cùtnahá ní quexio Xítohó
Jesucristú ñuyíú-a ní xáhaⁿ-gă xii Yá Ndióxi:
Yòhó Tátà-í, ñà túú ndùu vétú váha iní-n sá
sáhní-güedé quíti ndùu táchú-n,

te ni ñà túú ndùu vétú váha tucu iní-n
cuéndá nchaa dava-gá sá táxí-güedé
ndúu táchú-n,

núu xiánⁿ ní quide túha-n yìqui cuñú-í
cuéndá yúhú cuú-í te nduu táchú
ñahá-n xi-í.

⁶ Te ni ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuéndá
quíti sáhmi-güedé ndúu táchú-n te ni
ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuéndá
nchaa dava-gá sá táxí-güedé ndúu
táchú-n cuéndá sá vă cùndècu-gá
cuéchi ñayiu núú-n.

⁷ Núu xiánⁿ yúhú ní cachí-í xii yòhó Tátà-í
Dútú Ndióxi sá yúhú véxi-í ñuyíú-a
cada-í nchaa sá cuñí-n càda-í dàtná
yódó tnùni cuéndá-í núú tutú-n.

Duha ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii Tátá-gă
Dútú Ndióxi. ⁸ Te Xítohó Jesucristú díhna-gá
ní xíi-gá Yá Ndióxi Yaá cùu Tátá-gă: “Yòhó
Tátà-í ñá túú ndùu vétú váha iní-n cuéndá
quíti sáhni-güedé ndúu táchú-n, ndihí cuéndá
quíti sáhmi-güedé ndúu táchú tucu-n cuéndá
sá vă cùndècu-gá cuéchi ñayiu núú-n, ndihí
cuéndá nchaa dava-gá táchú sá táxí-güedé
xi-í-n ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuéndá
nchaa xi-í”, duha ní xáhaⁿ Xítohó Jesu-
christú xii Tátá-gă Dútú Ndióxi. Te ducaⁿ
ní xáhaⁿ-gă cuéi núú tutú ndí Moísés
yódó tnùni sá dúcáⁿ càda-güedé. ⁹ Te sátá
dúcáⁿ te ní xáhaⁿ tucu-gá xii Tátá-gă Dútú
Ndióxi: “Yòhó Tátà-í Dútú Ndióxi, mee-í
véxi-í ñuyíú-a cuéndá cada-í nchaa nàcuáa
cuñí-n”, duha ní xáhaⁿ-gă xii Tátá-gă. Te
sá dúcáⁿ ní caháⁿ Xítohó Jesucristú xi-íⁿ ní
cutnùni sá ñà túú-gă xíní ñùhu-xi ducaⁿ
cada-güedé cahni-güedé nchaa quíti-áⁿ, te
ducaⁿ chi mee Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá
ní cuu-gá dàtná iiⁿ táchú sá cuú-xí Yá Ndióxi,
te ducaⁿ ní cuu chi ducaⁿ tnàhí ní cachí Yá
Ndióxi cunduu. ¹⁰ Te Xítohó Jesucristú ní
quide-gá nàcuáa ní cuiní Yá Ndióxi cada-gá,
chi ní xíhí-gá núú cùrúxí chi ducaⁿ ní cuiní
méé-gă cunduu, te iiⁿ xito-ni ní xíhí-gá sá
cuéndá nchaa ñayiu, te cuéndá xi-íⁿ nüu
ndècu yíñuhu-o núú-gă vitna.

¹¹ Te cue dútú ñayiu isràél chi iiⁿ nduu iiⁿ
nduu ní xóo cahni-güedé quíti ní xóo nduu
táchú-gă, te ñá túú ní dàma-güedé nàcuáa
ní xóo cada-güedé. Te nchaa sá ní xóo
cada-güedé-áⁿ ñà túú ní quide-xi nacuáa
vá cùndècu-gá cuéchi ñayiu núú Yá Ndióxi.

¹² Dico Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá cùu
cùu-gá, te ní xíhí-gá núú cùrúxí cuéndá
nchaa yícá cuéchi nchaa nchoo ñayiu ndècu
ñuyíú-a. Te sátá dúcáⁿ te dàtnùni ní ngoo-gá
xio cùha Dútú Ndióxi táxi tnùni-gá, te vá
iiⁿ ndùu iiⁿ quíú-gă te cuú-gá. ¹³ Te diu-ni
xi-íⁿ cundecu-gá cundetu-gá ndéé sáá nduu
canehe nchaa sá cùu ühú iní ñahá xi-í-gá
sá yíñuhu núú-gă. ¹⁴ Te cuéndá sá ní xíhí
Xítohó Jesucristú iiⁿ xito-ni xi-íⁿ ní cuu-gá
dàtná iiⁿ táchú sá cuú-xí Yá Ndióxi, xi-íⁿ
ní quide-xi sá ncháá ñayiu cùu cuéndá-gá
ñá túú-gă ná cumáni-yu núú-gă ní caa ní
quíhiⁿ. ¹⁵ Te mee Espíritú Yá Ndióxi caháⁿ
ndáá-xi nàcuáa ní caháⁿ-gá cuéndá-ó, te
duha ní caháⁿ-gá:

¹⁶ Sáá nduu te cada-í nchaa ñayiu nàcuáa na
caháⁿ-í-a, te cada-í nàcuáa cutnùni iní-yu tnúhu sá
dánèhé-í-yu tnúhu sá cánùlchi ñaha
xi-í-yu nàcuáa cadá-yu cundecu-yu,
te cada tucu-í sá tníⁿ-yu nchaa tnúhu-áⁿ.

Duha ní cachí-gá. ¹⁷ Te ní cachí tucu-gá:

Te vă iiⁿ ndùu iiⁿ quíú-gă ndacu iní-í sá
quídé sáá iní-yu tnúhu-í,
te ni vă iiⁿ ndùu iiⁿ quíú-gă te ndacu iní-í
nchaa sá cuéhé sá dúhá quídé-yu.

Duha ní caháⁿ Yá Ndióxi cahí Espíritú-gá.

¹⁸ Te sá dúcáⁿ quide cahnu iní Yá Ndióxi
nchaa cuéchi-o, núu xi-íⁿ ñá túú-gă xíní
ñùhu-xi cuú quíti nduu táchú-gă cuéndá
nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-o.

Tàú-ó sá tnàhá tnúhu-o ndihí Yá Ndióxi

¹⁹ Te cue dútú ní xóo cunuu nüu ñayiu
isràél cue téé-áⁿ ní xóo quíhu-güedé xítí
cuàrtú ní cuu iiⁿ víhí-gă. Dico nchoo cué
ñayiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna
tàú-ó sá ní yuhu ní iní-ó tnàhá tnúhu-o ndihí
Yá Ndióxi. Te cuu tnàhá tnúhu-o ndihí-gá
chi Xítohó Jesucristú ní satí níñí-gă te ní
xíhí-gá núú cùrúxí. ²⁰ Te cada iní-ó sá dőó
sá ní xíndedí nàcuáa ní xóo quíhu-güedé

xítí cuàrtú ní cuu íí víhí-gá-áⁿ ní xócuíñí, te ducaⁿ càda iní-ó chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuèndá nchoo nihí-ó nàcuáa cada-o ngündecu váha-o sá cùú-xí-gă. ²¹ Te diu-gá cùú-gă Yaá cùú dütú-ó, te diu-gá cùú-gă Dütú cúnùu ndecu-gá núú ndécu Yă Ndiöxi. ²² Núu xiăⁿ xíní ñuhu-xi sá īo tnahá tnúhu-o ndíhi Yă Ndiöxi, te vá cání iiⁿ cani úú iní-ó, te īo váha quindáá iní-ó-gă chi diu-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó cuèndá nchoo cùtnuní iní-ó sá ñà túú-gă cuéchi-o ndècu núú-gă. Te ní sandute-o cuèndá sá dúcáⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. ²³ Te nchoo càháⁿ ndáá-ó sá ndécu ndíhi-o tnúhu ndee iní sá ndúú tähú-ó cùndecu ndíhi-o Yă Ndiöxi, te xini ñuhu-xi sá vă dáñá ndèé-ó càñchicúⁿ nihnu-o tnúhu ndee iní-áⁿ chi Yă Ndiöxi cada-gá nàcuáa ní cachí-gá sá cùú-xí-ó. ²⁴ Te xini ñuhu-xi cuhuⁿ iní tnáhá-ó te chindee tnàha-o nacuáa ducaⁿ cùu iní tnáhá-gă-ó, te cada-o mèe-ni sá văha. ²⁵ Te nchoo vă dáñá ndèé-ó nàtacá-ó nüú dácuàha-o tnúhu Yă Ndiöxi, te vá cädá-ó dàtná xíquide davá-yu ñá túú-gă cuìní-yu quixí-yu nüú dácuàha-o tnúhu-gă. Chi xini ñuhu-xi sá cuäha tnàha-o tnúhu ndee iní canchicúⁿ nihnu-o ìchi-gá, te uuⁿ-gá ducaⁿ tàú-xi cada-o vitna ta cuyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a.

26 Te cue ñáyiu saní tecú tnùní nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí te núu na ngüita-yu ñucùuⁿ cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te àúⁿ nă cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú cuéndá-yu, te ni vă y  o iiⁿ-g   cuú cuéndá sá vă c  nd  cu-g   cuéchi-yu núu Y   Ndiòxí.

27 Te núu ducaⁿ na càdá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te ío quiyuhú iní-yu nàcuáa cada ñaha Y   Ndiòxí xií-yu. Chi nchaa ñáyiu c  u úh   iní ñ  h   xii-g   daquih   ñ  h  -g   xií-yu núu ñ  h   núu c  yú núu io ndohó-yu.

28 Te nchaa ñáyiu ní x  o daqu  e t  h   tnúhu ní c  h   ndíi Mois  s  , te núu nd  cu úu àdi úní ñáyiu càháⁿ nd  á sá d  c  n n   dáque  e t  h  -yu tnúhu ní c  h   ndíi, te v   y  o n   x  o cund  h   iní ñ  h   x  i nchaa ñáyiu ducaⁿ n   x  o cada chi n   x  o cahni ñaha-g  ued  .

29 Te núu ducaⁿ n   ndoho cue ñáyiu ducaⁿ n   dáque  e t  h   tnúhu ní c  h   ndíi Mois  s  -  , te uuⁿ-g   ndoho cue ñáyiu dàquee t  h   ñ  h   x  i Xítohó Jesucristú Ya   c  u D  he Y   Ndiòxí diu-ni ñáyiu càchí s   n   t  u n  nd  hi

níñí-gá. Te níñí-gá-áⁿ ní sati, te ní xihí-gá, te ducaⁿ ní cuu cuéndá cada Yá Ndióxi íngá núú sá vāha sá cíú-xí nchòo ñáyiú ndécu ñuyiú-a dàtná ní cachí-gá cada-gá. Te diu-ni cuéndá níñí-gá-áⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñáyiú-áⁿ ní cùu, te diu-ni ñáyiú-áⁿ càháⁿ úhú-yu Espíritú Yá Ndióxi sá chíndée chitúu ñaha xii-o. ³⁰ Te nchoo sà naha-o sá Yá Ndióxi càchí-gá iiⁿ xichi núú tutú-gá: “Yúhú cada-í te nacháhu ñáyiú nchaa sá quídë-yu, te duha càháⁿ-í chi nachinaa-í cuéndá nchaa sá quídë-yu-áⁿ”, duha càchí-gá. Te sa nàha tucu-o nacuáa càháⁿ-xi núú tutú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndióxi cada ndáá-gá cuéndá nchaa sá quídë ñáyiú cùu cuendá-gá”, duha càchí-xi núú tutú-gá. ³¹ ¡Te ío ndàhú ndoho cue ñáyiú na dàndoho ñaha Yá Ndióxi, te diu-gá cíú-gá Yaá cúnùu nchaa nduu nchaa quíú!

³² Te chí dándàcu iní nàcuáa ní quide-ndo
cùtnàhá vitna cuu saa ní tecú tnùní-ndó
tnúhu Yá Ndiòxí, chi dàvá-án ní quide
càhnu iní-ndó cuéi nándí sá ní yáha-ndo
cuèndá-gá. ³³ Te dava-ndo ní quide úhú
ñáhá ñáyiu xii-ndo nüú chítú nüú tàcá, te
nándí tnúhu cuèhé tnúhu duha ní xáhán-yu
xii-ndo. Te dava-ndo ní cuyíi-ni-ndo ní
xíndecu ndíhi tnàha-ndo cuéi nándí ní
ndoho dava-gá-ndo. ³⁴ Te ní cundàhú
iní-ndó cué ñáyiu yíhi vecaá, te cuéi ní
quendee ñáyiu sá ndécu ndíhi-ndo dico ñá
túú ní ndíhú iní-ndó chi ní cudíi-ni iní-ndó.
Te ducaⁿ ní quide-ndo chi sa nàha-ndo
sá ndúú tähú-ndó sá io-gá váha, te xíáⁿ
cundecu ndíhi-ndo ní caa ní quíhíⁿ. ³⁵ Te
xíáⁿ vá dáñá ndéé-ndo quíndáá iní-ndó
nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada ñaha-gă
xii-ndo, chi sáá nduu te io váha cada
ñaha-gă xii-ndo. ³⁶ Te nchòhó xíní ñùhu-xí io
cada ndee iní-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa
càháⁿ Yá Ndiòxí, te ducaⁿ te nduu tähú-ndó
sá ní cachí-gá nduu tähú-ndó cùndecu
ndíhi-ndo ní caa ní quíhíⁿ. ³⁷ Te Yá Ndiòxí
cachí-gá nüú tutú-gá:

Ta cùyatni vií-nă nduu quìxi Yaá quixi
ñuyíú-a, te vá cúyàa-gá.

³⁸ Te nchaa ñáyiu cùndáá núù-í ná túú dàña
ndeé-yu sàndáá iní ñáhă-yu xii-í,
te cuéndá xiăⁿ cundecu-ní-yu ichi-í,

dico núu na dàñá-yu ichi-í te vá cúú văha
iní-í núü-yu.

Duha càchí Yá Ndióxí núu tutú-gá.

³⁹ Dico nchoo chi ñá túú cùu-o ñáyiu ducaⁿ xíquide dàñá-ó ìchi Yá Ndióxí, chi cùu-o ñáyiu nchicúⁿ nihnu-ni sàndáá iní-ó-gá, te sá dúcáⁿ te nduu táchú-ó cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ñá túú cùu-o ñáyiu dàña nihnu ichi-gá te xíta nihnú-yu.

11

Náyiu sàndáá iní ñáhá xìi Yá Ndióxí

¹ Te núu sàndáá ndisa iní-ó Yá Ndióxí te ducaⁿ cùtnuní ndáá iní-ó sá níhí-ó sá cuín-ó núú-gá. Te núu sàndáá iní-ó-gá te ducaⁿ cùtnuní ndáá tucu iní-ó sá càháⁿ ndáá-gá cuèndá nchaa sá ñà túú xìn-ó. ² Te ducaⁿ ni quide ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha ío ní sàndáá iní-yu Yá Ndióxí te xíaⁿ núu ío váha ní cuu iní ñáhá-gá xií-yu.

³ Te núu nchoo sàndáá ndisa iní-ó Yá Ndióxí te cùtnuní ndáá iní-ó sá sá cuèndá tnúhu ní cáháⁿ-gá ní cuáha andiu ndihí ñuyíú-a. Te cùtnuní iní-ó sá ñà díú sá cuèndá iiⁿ sá tuu ndèhe-o ío ñuyíú-a ní cuáha andiu ndihí ñuyíú-a.

⁴ Te ndíi Àbél ío ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí núu xíaⁿ ío-gá ní cuu iní-gá sá ní sáñaha ndíi ní nduu táchú-gá dàcúúxí sá ní sáñaha ndíi Càín xii-gá ní nduu táchú-gá. Te ndíi Àbel-áⁿ ní cutnúní iní ndíi sá ní cudiu ndíi núú Yá Ndióxí cuèndá sá ní queheⁿ cuèndá-gá sá ní sáñaha ndíi ní nduu táchú-gá. Te cuéi ñá túú-gá ndíi ndècu ñuyíú-a dico yòdo tnuní sá ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí cuèndá ducaⁿ càda-o canchicúⁿ nihnu-o.

⁵ Te té Ènóc téé ní xíndecu ndéé sanaha ñà túú ní xíhí-dé chi ní nacuaca ñaha túú Yá Ndióxí xii-dé cuèndá sá ní sàndáá iní ñáhá-dé xii-gá. Te vá yoo ni nànhí ñáhá xìi-dé chi mee-gá ní nacuaca ñaha-gá xii-dé. Te núu tutú Yá Ndióxí càchí-xi sá cùtnahá vátá nácuàca ñaha-gá xii té Ènóc, te ní quide-dé mee-ni nácuáa ní cuu váha iní ñáhá-gá xii-dé. ⁶ Te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xìi Yá Ndióxí ñá ndácú-yu cadá-yu nácuáa cudíú-yu núú-gá, chi nchaa ñáyiu cuíní tuha ñaha xìi-gá xíní ñùhu-xi sá quindáá iní-yu sá ndécú-gá, te quindáá

ini-ju sá nüu na nànducu nihnu ñahá-yu xii-gá te cuáñaha-gá xii-yu sá ndúú táchú-yu.

⁷ Te Yá Ndióxí ní dátúha-gá ndíi Nöé nchaa nàcuáa cada-gá. Te ní quide ndíi nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxí cada ndíi, te ní cadúha ndíi iiⁿ bàrcú cuèndá xítí bàrcú-áⁿ quée ndíi ndihí nchaa ñáyiu vehe ndíi cuèndá càcu nihnú-yu. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí. Te sá dúcáⁿ ní sàndáá iní ndíi-áⁿ Yá Ndióxí xíaⁿ ní cutnúní sá ncháá ñáyiu ío ndècu cuéchi-yu, chi ñá túú ní cànchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nácuáa ní quide ndíi. Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí xíaⁿ ío ní cundáá ndíi núú-gá.

⁸ Te Yá Ndióxí ní xáhaⁿ-gá xii ndíi Àbrahám sá quéé ndíi ñuu núú ndécu ndíi quíhíⁿ ndíi ingá xichi cundecu ndíi. Te ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxí chi ní quee ndíi cuáháⁿ ndíi núú cuáñaha Yá Ndióxí cundecu ndíi. Te òré ní quee ndíi núú ndécu ndíi te ñá túú ní cùtnuní iní ndíi ndèé cúú núú cuáháⁿ ndíi cundecu ndíi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí.

⁹ Te sá dúcáⁿ ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí núu xíaⁿ ní xíndecu ndíi núú ní sáñaha-gá cundecu ndíi, te cuéi ducaⁿ dico ñá túú ní quide ñuu ndíi xíaⁿ. Te ní xóo cundecu ndíi vehe cùtexínu vehe dóó. Te díu-ni ducaⁿ ní quide ndíi Isàác ndihí ndíi Jàcób chi tnähá cue ndíi-áⁿ ní cachí Yá Ndióxí sá ndúú táchú cue ndíi xíaⁿ cundecu cue ndíi. ¹⁰ Te ducaⁿ ní quide ndíi Àbrahám chi ní xíndetu ndíi ndéé ní sáá nduu ndùu táchú ndíi cundecu ndíi núú ndécu Yá Ndióxí. Te núú ndécu-gá-áⁿ cúú-xí ñùú ní cadúha mee-gá, te ñuu-áⁿ cudíú-xi ní caa ni quíhíⁿ.

¹¹ Te ndíi Sárá, sa ní xídó cuíá ndíi sá cóó déhe ndíi chi sa ní sahnu vihi ndíi, dico Yá Ndióxí ní quide-gá te ní xóo iiⁿ déhe ndíi. Te ducaⁿ chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí te ní cutnúní ndáá iní ndíi sá càdá-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gá xii ndíi. ¹² Te cuéi ío ní sahnu ndíi Àbrahám ndihí ñadihí ndíi, ndíi Sárá dico dacuitíí ní nduu táchú-yu ní xóo iiⁿ déhe-yu. Te xíaⁿ núu ío cuéhé ndíquiⁿ yává ndíi Àbrahám ní cayá dàtná cuéhé chòdíní ndéé andiu, ndihí dàtná cuéhé ñuhu cùchí lámár, chi ni vă yoo iiⁿ ndacu cahu ñaha xíi-yu sá cuéhé-yu.

¹³ Te cue ndíi-áⁿ ducaⁿ-ni ní sàndáá iní cue ndíi Yá Ndióxí ndéé ní sáá nduu ní xíhí

cue ndíi. Te cue ndíi-áⁿ ñà túú ní ndùu táchú cue ndíi quiní cue ndíi nchaa nàcuáa ní cachí Yá Ndióxí cada-gá, dico ní cutnùní ndáá iní cue ndíi-áⁿ nàcuáa cada-gá núú cuàháⁿ núú vëxi. Te ío ní cudiíⁱ iní cue ndíi, te ní cachí cue ndíi sá díco-ni ichi yáha cue ndíi ñuyíú-a, chi ñá díú ñuyíú-a cundecu ducaⁿ cué ndíi. ¹⁴ Te sá dúcáⁿ ndùu tnúhu ní caháⁿ cue ndíi-áⁿ, xiáⁿ ní cutnùní sá cuiní cue ndíi ingá xichi núú cundècu cue ndíi. ¹⁵ Te ni ñà díú ñùú núú ní quee cue ndíi ni cuiní cue ndíi núhú cue ndíi. Chi núu ducaⁿ ni sàni iní cue ndíi te núhú cue ndíi ni cùu. ¹⁶ Dico ñahá chi cuiní cue ndíi quíhíⁿ cue ndíi iiⁿ xichi núú vähä-gá càá cundecu cue ndíi. Te núú dúcáⁿ io-gá vähä càá-áⁿ cùú-xí ñùú núú ndécu Yá Ndióxí, te sá dúcáⁿ ní sani iní cue ndíi xiáⁿ nüu io vähä cùu iní Yá Ndióxí càchí-gá sá ñà túú cùcahaⁿ núú-gä cùú-gä Ndióxí cue ndíi-áⁿ, te cùtnuní iní-ó sá ndàá sá dúcáⁿ càháⁿ-gä chi ní quide túha-gá iiⁿ xichi núú cundècu cue ndíi-áⁿ.

¹⁷ Te ndíi Àbrahám ní xíndecu iiⁿdìi-ni déhe ndíi ndihí ñadihí ndíi, te cùtnähá ní xito ndéé ñahá Yá Ndióxí xii ndíi ní xícáⁿ-gá déhe ndíi, ndíi Isàác cuèndá nduu táchú ñahá-gä xii ndíi. Te ní xáhaⁿ ndíi sá cùu ndùu táchú-gä déhe ndíi, te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ñahá ndíi xii-gä. Te sa ndècu túha ndíi sá cuañaha ndíi déhe ndíi xii-gä cuéi mee Yá Ndióxí ní xáhaⁿ ndàá-gä xii ndíi ¹⁸ sá sá cuèndá ndíi Isàác te ngúndecu cue ñaní tnahá ndíi. ¹⁹ Te ducaⁿ ní quide ndíi Àbrahám, chi ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndióxí ndácú-gä dándoto-gä cuéi ñayiu sa ní xihí. Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ ndíi xii Yá Ndióxí sá cùu ndùu táchú-gä déhe ndíi, te xiáⁿ cada iní-ó sá sá ní xihí ndíi Isàác te ní ndoto tucu ndíi ní nucúndecu ndíi ndihí tåtä ndíi, ndíi Àbrahám.

²⁰ Te ndíi Isàác ní xícáⁿ táchú ndíi núú Yá Ndióxí cuèndá sá cädá vähä-gá cue déhe ndíi, ndíi Jàcób ndihí ndíi Esàú núú cuàháⁿ núú vëxi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí. ²¹ Te sa ta cùyatni-ná nduu cùu ndíi Jàcób, te ní xícáⁿ táchú ndíi núú Yá Ndióxí cuèndá cue déhe ñaní ndíi déhe ndíi Chèé. Te yìtuu-ná ndíi tatnu ndíi ní chiñuhu ndíi Yá Ndióxí. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ñahá ndíi xii-gä. ²² Te cùtnähá sa ta cùyatni vií-nä nduu cùu ndíi Chèé, te ní cachí

ndíi sá cué ñayiu isràél sáá nduu quèé-yu núú xíndecu-ju-áⁿ. Te ní caháⁿ tucu ndíi nàcuáa cadá-yu yiquí cùñu ndíi na sàá nduu quèé-yu núú ndécu-ju-áⁿ. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí.

²³ Te cùtnähá ní cacu ndíi Moïsés te ní chiváha ñaha náná ndíi ndihí tåtä ndíi ún yóó. Te ducaⁿ ní quide cue ndíi-áⁿ chi ní sàndáá iní cue ndíi Yá Ndióxí. Te ní quide cuèndá cue ndíi-áⁿ sá ïo vähä càá ndíi Moïsés déhe cue ndíi, te ñá túú ní yùhú cue ndíi nàcuáa ní caháⁿ téé cùu Faraón sá cahni-dë cue landú. ²⁴ Te sátá ní sahnú ndíi Moïsés te duuⁿ duuⁿ ní cachí ndíi sá vähä caháⁿ ñayiu sá dëhe yoco téé cùu Faraón cùu náná ndíi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí. ²⁵ Te ducaⁿ ní quide tucu ndíi chi ní tnahá-gä iní ndíi ndoho ndíi ndihí nchaa ñayiu cùu cuendá Yá Ndióxí dàcúúxí sá cudiíⁱ iní ndíi cundecu tnaa ndíi ichi cuèhé ichi duha. ²⁶ Chi ní sani iní ndíi sá vähä-gä ndoho ndíi cùcuéhé ñahá cué ñayiu xii ndíi sá cuèndá Yaá quixi ñuyíú-a dàcúúxí sá cundècu ndihí ndíi nchaa sá ïo Ègyptú. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní xúhuⁿ iní ndíi sá Yá Ndióxí cuañaha-gä sá ndúú tähú ndíi. ²⁷ Te ndíi Moïsés ní quee ndíi nacióⁿ Ègyptú te ñá túú ní quide cuendá ndíi sá ïo cùdééⁿ téé cùu Faraón núú ndíi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí. Te ní quide càhnu iní ndíi cuèndá nchaa sá ní yáha ndíi, te ní quide iní ndíi sá Yá Ndióxí ndécu ndihí ñaha túu-gä xii ndíi cuéi ñá túú ní xiní núú ñahá ndíi xii-gä. Te ducaⁿ ní sani iní ndíi chi Yá Ndióxí ndécu ndihí ñaha-gä xii ndíi.

²⁸ Te ndíi Moïsés cùu ndíi téé ní tausaha ní quide vico pàscuá ndihí cue ñayiu isràél, te dàvá-áⁿ ní tåúchíúⁿ ndíi ní sahní-yu mbéé te níñi quiti-áⁿ ní dácánùú-yu yuyéhë-yu. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndióxí. Te ducaⁿ ní quide tucu ndíi cuèndá sá espirítu sá ní tendaha Yá Ndióxí cahni-xi mee-ni dëhe téé déhe díhna cue ñayiu Ègyptú, te vähä cahni-xí ní iiⁿ déhe cue ñayiu isràél. ²⁹ Te ndute làmár sá nání Mär Tícuéhé ní quée dava-xi ní natúu ñuhu yìchí ní níhi ní yáha cue ñayiu isràél. Te ducaⁿ ní cuu chi ní sàndáá iní-yu Yá Ndióxí. Te cue téé Ègyptú tnahá-güedé nchicúⁿ-güedé cuaháⁿ

dico ñá túú ní ndàcu-güedé yáha-güedé chi ní ndihí-güedé ní cahá.

30 Te cue ñáyiu isràél ní dúcúnduú ndèé-yu úsá nduu ñuu Jericó te ní ngoyo nchaa sá ní dácúnduú. Te ducaⁿ ní cuu chi ní sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí. **31** Te iⁱⁱn ñaha ní xíndecu ichi díi iní ní xínani-aⁿ Ràhab, ñaha-aⁿ ñà túú ní xihí-aⁿ dàtná ní xihí nchaa ñáyiu io ní cuu sàá iní-xi núú Yá Ndiòxí, chi ní cuu váha iní-aⁿ núú cué téé ní tendaha cué ñáyiu isràél ní ságoto dayuhu ñúú-aⁿ. Te ducaⁿ ní quide-aⁿ chi ní sàndáá iní-aⁿ Yá Ndiòxí.

32 Te núú dícó sá cuú te cahá-aⁿ cuéndá ndíi Gedèón, ndihí cuéndá ndíi Bárac, ndihí cuéndá ndíi Sànsón, ndihí cuéndá ndíi Jéfté, ndihí cuéndá ndíi Dàvií, ndihí cuéndá ndíi Sàmuél, ndihí cuéndá nchaa cue téé ní xoo cahá-aⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te nchaa cuéndá cue téé-aⁿ cahá-aⁿ te núú dícó cuyáchí-i dico ñá túú cuyáchí-i. **33** Te nchaa cue ndíi-aⁿ ní sàndáá iní cue ndíi Yá Ndiòxí núú xíaⁿ ní xoo ndacu cue ndíi ní xoo nàá cue ndíi ndihí nchaa ñáyiu dava-gá ñuu. Te nchaa ñáyiu-aⁿ ñà túú ní xoo ndacu-yu nàá-yu ndihí cue ndíi, te ní xoo cada cue ndíi nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te ní quide váha ñaha Yá Ndiòxí xii cue ndíi dàtná ní cachí-gá cada ñaha-gá xii cue ndíi. Te cué nchaa cue quiti déen ñà túú ní ndàcu-güedi ná cada ñaha-güedi xii cue ndíi. **34** Te ní xoo ndacu cué ndíi ní xoo ndahvá cue ndíi ñuhú sá vă yoo tnàhí ndàcu ndahvá, te ní cácu cue ndíi vă yoo ni ndàcu cahni ñaha xii cue ndíi. Te cue ndíi-aⁿ ñà túú níhí ndéé cué ndíi ní cuu, dico ní níhí ndéé cué ndíi chi Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-gá xii cue ndíi, te nchaa ndíi-aⁿ io ní níhí ndéé cué ndíi ní nàá cue ndíi ndihí nchaa ñáyiu ní cuu úhú iní ñahá xii cue ndíi, te nchaa ñáyiu ducaⁿ ní xoo nàá ndihí cue ndíi-aⁿ ñà túú ní xoo ndacu-yu nàá ndihí ñahá-yu xii cue ndíi chi ní xoo cunú-yu. Te ducaⁿ ní cuu chi ní sàndáá iní cue ndíi Yá Ndiòxí. **35** Te dava ñáyiu díi ní nduu tähü-yu ní ndoto cue ñáyiu ní xíndecu ndihí-yu ní nucúndecu ndihí ñaha tucú-yu.

Te dava ñáyiu io ní dàndohó ñaha tnaha ñáyiú-yu te ní xihí-yu, dico ñá túú ní dàñá-yu ichi váha nàcuáa cácu nihnu-yu núú tnaha ñáyiú-yu, te ducaⁿ chi ní cuiní-yu sá ndótó-yu ndéé cuéé-gá nàcuáa ngúndecu váha-yu núú ndécu Yá Ndiòxí. **36** Te dava

cue ndíi io ní ndoho cue ndíi chi io ní cudíquí ndéé ñahá ñáyiu xii cue ndíi, te ní canihá-yu xii cue ndíi, te dava cue ndíi ní dácúnduú ñahá-yu, te ní chihi ñahá-yu xii cue ndíi vecaá. **37** Te dava cue ndíi ní sahni ñahá-yu ndihí yúú. Te dava cue ndíi ní chidava ndáá ñahá-yu ní xehndé ñahá-yu ndihí sierrá. Te dava cue ndíi ní xito ndéé ñahá-yu te núú ndisa sá sàndáá iní cue ndíi Yá Ndiòxí, te dava cue ndíi ní sahni ñahá-yu ndihí machítí. Te mee-ni ñii mbéé ndihí ñii chivá, ní xoo cuu dóó cue ndíi. Te mee-ni ñii cue quiti-aⁿ ní xoo cuu dóó cue ndíi cuéndá ní cuu ní xoo caca cuu cue ndíi. Te mee-ni cué téé ndahú ní cuu cue ndíi. Te io ní xoo dandihú-yu iní cue ndíi, te nándi sá ní xoo cada ñahá-yu xii cue ndíi ní xoo dandohó ñahá-yu. **38** Te cue ndíi-aⁿ io-gá ní xínduu váha iní cue ndíi dàcúúxí nchaa dava-gá ñáyiu. Te nchaa cue ndíi-aⁿ ní xica cuu cue ndíi cuéndá nchaa núú ñà túú vă yoo tnàhí ndècu, te cuéndá xití yucu ní xica cuu cue ndíi. Te ní xoo cada vehe cue ndíi nchaa yaú cava. Te ndéni ní cuu nchii yaú ní xoo cundecu cue ndíi. **39** Te io ní cudiu cue ndíi núú Yá Ndiòxí cuéndá sá ní sàndáá iní ñahá cué ndíi xii-gá. Te cuéndá ducaⁿ ní quide cue ndíi dico ñá túú ní xiní cue ndíi nchaa sá ní cachí Yá Ndiòxí cada-gá. **40** Te ducaⁿ ní cuu chi iⁱⁱn sá io-gá váha ní cachí Yá Ndiòxí cada-gá. Te sá dúcánⁿ io-gá váha ní cachí-gá cada-gá cuyú-xí cuéndá nchaa ndihí cuéndá cue ndíi-aⁿ cuéndá sá ñà díú mèe-ni cue ndíi-aⁿ cundáá cué ndíi núú-gá, chi tnàhí nchaa cundáá-ó núú-gá.

12

Ío cuhuⁿ iní-ó Xítohó Jesucristú

1 Te cue ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha ní quide-yu nàcuáa ní cutnùní sá ní sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí. Te cada iní-ó sá nchaa ñáyiu-aⁿ xíndehé ñahá-yu xii-o vitna. Núú xíaⁿ xiní ñuhu-xi sá vă cädá-ó ní iⁱⁱn sá cuéhé sá dühá chi díu nchaa xíaⁿ quidé-xí ñà túú cundáá-ó núú Yá Ndiòxí. Te vă cädá cuéndá-ó nchaa sá quidé tnèñu iní-ó nàcuáa ndacu-o càda-o nchaa nacuáa càhá-gá. Te io càhnu cunduu iní-ó càñchicúⁿ nihnu-o càda-o nchaa nacuáa ní cachí-gá càda-o cundecu-o ñuyíú-a. **2** Te io cuhuⁿ iní-ó Xítohó Jesucristú, chi díu-gá ní quide ní sàndáá

iní-ó Yă Ndiōxí, te diu-ni ducaⁿ quide-gá cuéi vitna te cuéi ndéé núú cuaháⁿ núú vëxi diu-ni ducaⁿ càda-gá sá quindáá iní-ó Yă Ndiōxí. Te Xítohó Jesucristú ío ní quide ndee iní-gá ní ndoho-gá te ní xihí-gá núú cùrúxí, te ñá túú ní quide cuendá-gá cuéi iiⁿ sácáⁿnúú cùu-xí sá dúcáⁿ ní ndoho-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chi sa naha-gá sá ná yáha sá dúcáⁿ ndòho-gá te ío cudíⁱ iní-gá. Te vitna nùcóo-gá xio cùha núú núcõo Yă Ndiōxí te taxi tnuní-gá.

³ Te xìni ñuhu-xi sá io cada cuendá-ndó nàcuáa ní quide Xítohó Jesucristú chi Yaá-áⁿ io ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ní ndoho-gá ní quide ñaha nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-gá. Te ducaⁿ càda cuendá-ndó nàcuáa ní quide-gá cuendá sá vă tűu dusáⁿ-ndo, te ni vă nátuhú iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-gá. ⁴ Te nchòhó dáquèe tihú-ndó nchaa sá cuéhé sá dühá dico vátá cähní ñaha-gá-yu xii-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo. ⁵ Te ndacu iní-ndó nàcuáa càháⁿ Tátá-ó Dütú Ndiōxí dásahú ñahá-gá xii nchoo cué ñáyiu cùu déhe-gá. Te duha càchí-gá núú tutú-gá:

Nchòhó cue déhe mee-í, vá cání iní-ndó sá àúⁿ ná cuu dàndoho ñaha-í xii-ndo, te ni vă nátuhú iní-ndó òré càháⁿ-í döhó-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo

⁶ Chi mee-í dàndoho-í nchaa ñáyiu cùu iní-í cuendá sá cùndáá-yu núú-í, te quide úhu-í-yu, te diu-ní-yu cùu-yu ñáyiu càchí-í cùu déhe-í.

Duha càchí-gá núú tutú-gá. ⁷ Te ío cada ndee iní-ndó sá dúcáⁿ dàndoho ñaha Yă Ndiōxí xii-ndo, chi quide-gá sá cùu-gá Tátá-ó. Te ñá túú ní iiⁿ tee cùu tátá te càchí-ó sá ñá túú sànu ichi-dé cue déhe-dé nàcuáa tàu-xi cunduu. ⁸ Te núú Yă Ndiōxí ñá túú dàndoho ñaha-gá xii-ndo dàtná dàndoho-gá cue ñáyiu càchí-gá cùu déhe-gá, te ñá diú dëhe mee-gá cùu-ndó te núú ducaⁿ, chi cùu-ndo datná cue ñáyiu ñá túú cùtnuní yoo cùu tátá-xi. ⁹ Te nchoo sá naha-o sá cùtnahá ní cuu landú-ó ní sanu ichi ñaha tátá-ó nàcuáa tàu-xi cunduu, te ducaⁿ ní xóo canehe-o sá yíñuhu núú-güedé te diu-ni ducaⁿ nèhe-o sá yíñuhu núú-güedé vitna. Te núú ducaⁿ ní sàndáá iní-ó tátá-ó, te ío-gá xíní ñuhu-xi quindáá iní-ó Tátá-ó Dütú Ndiōxí cuendá ducaⁿ ndùu tähú-ó

cùndecu-o ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ, chi diu-gá cùu-gá Yaá ní chihi iní-ó. ¹⁰ Te cùtnahá ní cuu landú-ó, ñá túú tìtní nduu ni càniha tátá-ó ní sanu ichi ñaha-güedé xii-o nàcuáa ní cuu iní méé-güedé. Te Yă Ndiōxí ducaⁿ dàndoho ñaha-gá xii-o sànu ichi ñaha-gá cuendá cùu-xí sá văha sá cùu-xí-ó, te ducaⁿ quide-gá cuendá nchoo càda ndáá-ó dàtná quídé mèe-gá. ¹¹ Te òré vëxi iiⁿ tnundòho sá cùu-xí-ó te ñá túú cùdíⁱ iní-ó chi dàndihú iní ñahá-xí xii-o. Te nchaa ñáyiu ngúnu ichi sá cuendá nchaa tnundòho-áⁿ te ngüïta-yu quide ndáá-yu, te ío văha cùu iní-yu ndécu-yu.

Vá dáquèe tihú-ó tnihu Yă Ndiōxí

¹² Te núú xíⁿ io chí ndúcú ndèe-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ìchi Xítohó Jesucristú, te vá díco yica cùu iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá. ¹³ Te cada váha-ndo cùndecu-ndo ichi-gá cuendá nchaa ñáyiu sàni iiⁿ sani úú iní-xi níhí ndéé-yu cundecú-yu ichi-gá te vá ná tühú iní-yu canchicúⁿ nihnu-yu.

¹⁴ Te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu váha-ndo ndihí cue tnaha ñáyiu-ndo, te ío cada váha-ndo cùndecu-ndo nacuáa cundáá-ndó núú Yă Ndiōxí chi núú vă dúcáⁿ càda-ndo te vá ndúu tähú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá. ¹⁵ Te ío váha cada cuendá-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo, chi núú ñahá te vá chindée ñaha-gá Yă Ndiōxí xii-ndo. Te ío váha cada cuendá tucu-ndo nàcuáa cundecu-ndo vá cání cuéhé iní-ndó cuendá Yă Ndiōxí, chi núú ducaⁿ na càda-ndo te dava-gá ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi-gá tnähá-yu ngüïta-yu ducaⁿ càdá-yu, te vá cùndecu váha-gá-ndó ndihí-yu ichi-gá. ¹⁶ Te cada cuendá tucu-ndo sá vă cùndecu-ndo ichi dií iní, te ni vă dáquèe tihú-ndó ní iiⁿ sá cùu cuendá Yă Ndiōxí dàtná ní quide ndíi Esàú, chi sá cuañaha tátá ndíi-áⁿ nduu tähú ndíi ni cùu ní dama ndíi iiⁿ cóhó comídá. ¹⁷ Te nchòhó sa nàha-ndo sá cùtnahá ní cuiní ndíi Esàú cacráⁿ tähú tátá ndíi núú Yă Ndiōxí cuendá nchaa sá ndúu tähú ndíi ni cùu, te ñá túú ní xicáⁿ tähú tátá ndíi núú Yă Ndiōxí nàcuáa cuiní méé ndíi ni cùu. Te ní ndáhyú víhí ndíi, te cuéi ducaⁿ ní quide ndíi dico ná túú ní ndàcu-gá ndíi nàñihí ndíi tähú sá ní dama ndíi comídá.

¹⁸ Te cue ñáyiu isràél ní sátuhá-yu ^{ii^n} yucu núú càyú ñuhú, te nchòhó ñá túú ndéé ducaⁿ sàháⁿ tuha-ndo ^{ii^n} yucu núú càyú ñuhú dàtná ní quide cue ñáyiu-áⁿ. Te cùtnàhá ducaⁿ ní sátuhá-yu yucu-áⁿ te ní cunee vìhi níhi yucu-áⁿ, te ní quene táchí níhi. ¹⁹ Te ní tecú dóho-yu ní cäháⁿ ^{ii^n} cútú, te ní tecú tucu dóho-yu ní cäháⁿ Yă Ndiòxí ní cäháⁿ ndíhi ñaha-gă xií-yu. Te nchaa ñáyiu ní tecú dóho-xi ní cäháⁿ-gá te ní cuiní-yu sá vă càháⁿ-gá. ²⁰ Te ducaⁿ ní quidé-yu chi ñá túú ní cùndee iní-yu nàcuáa ní cäháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Te cuéi ^{ii^n} quíti nà yáha xítí yucu-a, te cahni-ndo-dí ndíhi yúú àdi ndíhi ^{ii^n} yutnu puyá”, duha ní cachí-gá. ²¹ Te sá dúcáⁿ ní quide-xi ní xiní-yu xíáⁿ ío ní dáyùhú ñáhá-xí xií-yu. Te tnàhá té Moísés ní yùhú-dé, te ní cachí-dé: “Quídi ñaha-xi xii-í sá yùhú-í”, duha ní cachí-dé.

²² Te nchòhó, ñá túú quide-ndo datná ní quide cue ñáyiu-áⁿ ní sáháⁿ tuhá-yu yucu-áⁿ, dico cada iní-ndó sá sà ní tuha-ndo yùcu Sión sá ndécu núú ndécu Yă Ndiòxí, ndíhi ñuú-gá ñuú Jerusàlén sá cáá àndiu te diu-gá cùu-gá Yaá ndécu nchàa nduu nchaa quíú. Te diu-ni xíáⁿ xìndecu cuéhé víhi cuè espíritu xínú cuéchi núú-gá ²³ chíñùhu ñaha-xi xii-gá. Te nchòhó cùu-ndó cué ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiòxí, te ní tnahá tnúhu-ndo ndíhi nchaa dava-gá ñáyiu cùu cuendá-gá, ñáyiu yòdo tnuní núú tutú-gá ndécu àndiu, te diu-ni ñáyiu-áⁿ cuäñaha-gă xií-yu sá ndúú tähü-yu. Te nchòhó ní tuha-ndo Yă Ndiòxí Yaá cada ndáá yícá cuéchi nchaa ñáyiu. Te cada iní-ndó sá ní tnahá tnúhu-ndo ndíhi cue ñáyiu ní quide ndáá ní xìndecu ichi Yă Ndiòxí ñuyíú-a. Te ñáyiu-áⁿ nà túú tnàhí-gá ná cùmäni-yu vitna ndécu-yu núú-gá. ²⁴ Te ní tnahá tnúhu-ndo ndíhi Xítohó Jesucristú Yaá ní quide nàcuáa cada Yă Ndiòxí ìngá núú sá văha sá cùu-xí nchàa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a, chi ní satí níñí-gă te ní xíhí-gá núú cùrúxí. Te níñí Xítohó Jesucristú ñá túú ^{ii^n}-ni cuu-xi ndíhi níñí ndíi Abél, chi diu cuéndá níñí-gă-áⁿ ní quide càhnu iní Yă Ndiòxí nchaa cuéchi-o.

²⁵ Núú xíáⁿ ío cada cuéndá-ndó vă dáquée tihú-ndó tnúhu càháⁿ Yă Ndiòxí,

chi nchaa ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha dùcaⁿ ní quidé-yu ní dáquéé tihú-yu tnúhu ní cäháⁿ-gá ñuyíú-a sá cùu-xí-yu. Te ñá túú ní cäcu-yu chi ní nacháhu-yu sá dúcáⁿ ní quidé-yu. Te uuⁿ-gá tucu nchoo chi vá cäcu-o te núu ducaⁿ na dàquee tihú-ó tnúhu càháⁿ Yă Ndiòxí ndéé andiu sá cùu-xí-ó. ²⁶ Te cùtnàhá ní cäháⁿ Yă Ndiòxí ndéé sanaha te ní quidi-xi ñuyíú. Te vitna càchí-gá: “Yuhú quidi tucu-í ìngá xito ñuyíú, te ñá díú mèe-ni ñuyíú ducaⁿ quidi-í chi tnàhá andiu quidi-í”, càchí-gá. ²⁷ Te sá dúcáⁿ càháⁿ-gá sá ìngá xito tucu ducaⁿ càda-gá xíáⁿ cùtnùní sá ncháandí tühú sá tűu ndèhe-o danaa-gá. Te nchaa sá nà túú ndéé tűu quiní-ó ñuyíú-a xíáⁿ vá quídí-xí te ni vă náá-xí. ²⁸ Te núú ní cachí Yă Ndiòxí nduu tähú-ó cùndecu-o chi mee-gă táxi tnùní-gá xíáⁿ, te ni vă quídí-xí te ni vă náá-xí. Te xíáⁿ ío xini ñuhu-xi ndacáⁿ tähú-ó núú-gă, te yiñuhu yiñuhu cunu cuechi-o núú-gă nàcuáa cuu váha iní-gá, te ducaⁿ cùhuⁿ iní-ó sá io càhnu cuu-gá. ²⁹ Te Tátá-ó Duktú Ndiòxí cùu-gă dàtná ^{ii^n} ñuhú chi danàa-gá nchaa sá nà túú quide nacuáa cuu váha iní-gá.

13

Nàcuáa tàu-xi cada-o cuéndá cuu váha iní Yă Ndiòxí

¹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, vá dáñá ndéé-ndó cùu iní tnahá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gá.

² Te cunaha-ndo sá nüu io ñáyiu ñuhu ichi ní quexió-yu vehe-ndo te cuáñaha-ndo vëhe ndetatú-yu, te cuáñaha-ndo sá caxí-yu. Chi davá-yu ndéé espíritu xínú cuéchi núú Yă Ndiòxí ní sáháⁿ vehé-yu ní queheⁿ cuéndá-yu te ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá díú espíritu xínú cuéchi núú-gă cùu-xí.

³ Te ndacu tucu iní-ndó cué ñáyiu xíxíhi vecaá, te cada iní-ndó sá tnahá-ndó yíhi-ndo vecaá ndíhi-yu. Te ndacu tucu iní-ndó nchàa ñáyiu io ndòho, te cada iní-ndó sá tnahá-ndó ndòho-ndo ndíhi-yu.

⁴ Te nchaa ñáyiu na càchí-yu sá ^{ii^n} sá văha cùu-xi sá ^{ii^n} téé ndíhi ^{ii^n} ñadíhi ná níhi tnahá-yu candeca tnahá-yu. Te nchòhó cue téé vă cání iní-ndó cäháⁿ ndíhi-ndo ñadíhi te núú ñá díú ñadíhi-ndó cùu-yu. Te ducaⁿ-ni

nchòhó cue ñáyiu dìhí tucu vá cání ìní-ndó cäháⁿ ndihí-ndo tée te núu ñá díú yìi-ndo cuu-güedé, chi Yá Ndiökí dandòho-gá nchaa ñáyiu ndècu ichi díi iní.

⁵ Te vá cùhúⁿ ìní-ndó mèe-ni díhúⁿ. Te núu nándí cùu nchaa sá ndécu ndihí-ndo te diu-ni nchaa xiánⁿ sa nduu vétú iní-ndó, chi Yá Ndiökí ní cachí-gá: “Ni iiⁿ nduu vá dáñá níhnu ñaha-í xii-ndo, chi nchaa-ni nduu chindee ñàha-í”, duha ní cachí-gá. ⁶ Te xiánⁿ núu nchoo ní yuhu ní iní-ó cäháⁿ-ó iiⁿ iiⁿ-o, te cachí-ó:
Yá Ndiökí cùú-gá Yaá chíndée ñaha xii-í, núu xiánⁿ ñá túú yuhú-í cuéi nándí cäháⁿ ñáyiu cada ñahá-yu xii-í.

Duha cachí-ó.

⁷ Chí ndácú iní cue téé ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi Xítohó Jesucristú cue téé ní cäháⁿ tnúhu Yá Ndiökí núu-ndó, te ío váha chí nácuáha cuéndá nácuáa ní quide nchaa cue téé-áⁿ ní xíndecu-güedé ndéé ní sáá nduu ní xíhí-güedé. Te ío quindáá iní-ndó Yá Ndiökí dàtná ní xoo cada cue téé-áⁿ.

⁸ Te dàtná-ni ní quide Xítohó Jesucristú ndéé sanaha diu-ni ducaⁿ quide-gá vitna, te diu-ni ducaⁿ càda-gá ndéé núu cuàháⁿ núu véxi. ⁹ Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñahá ñáyiu dacäháⁿ ñahá xii-ndo natuha-ndo ìngá ichi, ñáyiu dànehé tnàha ñáyiu-xi nándí sá ní cutúha-yu, te nchaa xiánⁿ ñá túú iiⁿ-ni caháⁿ-xi ndihí tnúhu sá ndécu ndihí-ndo. Te Yá Ndiökí chíndée ñaha-gá xii-o nácuáa níhí ndéé-ó cundecu-o ichi-gá, te ducaⁿ te cuu-xi sá váha sá cùú-xi-ó, te ñá díú cuéndá iiⁿ sá xéxí-ó níhí ndéé-ó ndècu-o ichi-gá. Te dava ñáyiu càchí-yu sá dává núu comídá cuu caxi-o te dava ñahá nácuáa níhí ndéé-ó cundecu-o ichi-gá, dico ñá ndàá sá sá dúcáⁿ vá caxí-ó nchaa núu comídá níhí ndéé-ó cundecu-o ichi-gá.

¹⁰ Chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuéndá-ó núu cùrúxí, te nchaa ñáyiu nchicúⁿ nihnu-ni quide nchaa nacuáa ní quide nchaa dútú ní xinu cuechi núu Yá Ndiökí ndéé sanaha, ñáyiu-áⁿ vá cùú tnàha tnúhu-yu ndihí Xítohó Jesucristú Yaá ní xíhí núu cùrúxí sá dúcáⁿ quidé-yu. ¹¹ Chi dútú cùnùu-gá ní xíndecu ndihí cue ñáyiu isràél, téé-áⁿ ní xoo canehe-dé níñí nchaa quiti ní xoo cahni-dé ní xoo quíhu ndéé xití cuàrtú ní cuu iiⁿ-gá. Te ducaⁿ ní xoo cada dútú-áⁿ

cuéndá cada cähnu iní Yá Ndiökí nchaa yícá cuéchi ñáyiu, te cuñú nchaa quiti-áⁿ ní xoo cahmi-güedé iiⁿ xio yuhu ñùú. ¹² Te ducaⁿ ní yáha Xítohó Jesucristú chi ndéé iiⁿ xio yuhu ñùú ní sahni ñaha-güedé xii-gá. Te cuéndá níñí-gá sá ní satí núu cùrúxí núu ní xíhí-gá, ní nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñáyiu sàndáá iní ñahá xii-gá. ¹³ Te vitna chí ná tùha-o Xítohó Jesucristú te cada ndee iní-ó ndòho-o datná ní ndoho-gá. ¹⁴ Te ñuyíú-a ni iiⁿ xichi ñá túú ndèé cáá iiⁿ ñuú cudíi ní caa ní quíhíⁿ cuéndá cundecu-o, dico ducaⁿ-ni ñùhu iní-ó iiⁿ xichi núu ndúú tähú-ó cundecu-o ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁵ Te núu xiánⁿ xíñhu-xi sá vá dáñá ndéé-ó chìñhu-o Dútú Ndiökí chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá nácuáa ndacu-o tnàhá tnúhu-o ndihí Yá Ndiökí, te òré cäháⁿ ndihí-o-gá te nuu núu ndacáⁿ tähú-ó núu-gá. Te nchaa tnúhu cäháⁿ-ó òré cäháⁿ ndihí-o-gá cùú-xi dàtná iiⁿ tähú sá cùú-xi-gá. ¹⁶ Te vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo mee-ni sá váha cundecu-ndo, te ducaⁿ chíndee tnaha-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo ndihí sá ndécu ndihí-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te cani iní-ndó sá cùú-xi dàtná iiⁿ tähú sá io váha cùu iní Yá Ndiökí.

¹⁷ Te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa cäháⁿ cue téé yìndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi diu cue téé-áⁿ quidé cuéndá ñahá-güedé xii-ndo nácuáa cundecu váha-ndo núu-gá. Te sáá nduu nácani tnúhu-güedé núu-gá núu ní quide váha-güedé àdi ñá túú ní quide váha-güedé ní xíndecu ndihí ñaha-güedé xii-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo quindáá iní-ndó-güedé te cudíi iní-güedé cundecu ndihí ñaha-güedé xii-ndo, te vá ndihí iní-güedé. Te núu vá dúcáⁿ càda-ndo te vá cùú-xi sá váha xii-ndo nchaa sá quidé-güedé sá cùú-xi-ndó.

¹⁸ Te cäháⁿ ndàhú-í núu-ndó sá cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiökí cuéndá-ndí. Te nchúhu cùtnùní ndáá iní-ndí sá ñà túú ná cùmání-ndí núu Yá Ndiökí, te ducaⁿ chi ndùcu-ndí nácuáa quide-ndí cundáá-ndí núu-gá. ¹⁹ Te cäháⁿ ndàhú tucu-í núu-ndó sá io cacrí tähú-ndó núu Yá Ndiökí cuéndá sá méé-gá ná cadrá te io ndihí quixi coto ñaha tucu-í xii-ndo.

Tnúhu ndéé núú ní ndih-i-ná

²⁰ Te Yá Ndióxí Yaá quídé cùu váha iní-ó ndècu-o, Yaá-áⁿ ní dándótó-gă Xítohó Jesucristú. Te Xítohó Jesucristú-áⁿ cùú-gă dàtná iiⁿ toli ío-gá quéné cǎva xìto mbéé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-gá cuèndá sá ní sati níñí-gă te ní xíhí-gá, te ducaⁿ ní cuu cuèndá sá ní quide ndáá-gá ndih-i Yá Ndióxí sá cädá-gă ìngá núú sá văha sá cùú-xí nchòo cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a. Te nàcuáa ní quide ndáá-gá ndih-i Yá Ndióxí te dìu-ni ducaⁿ càda-xi núú cuàháⁿ núú vëxi. ²¹ Te xìcáⁿ tähù-í núú Yá Ndióxí sá méé-gă ná chìndee ñaha-gá xii-ndo cuèndá cada-ndo mèe-ni sá văha nàcuáa cùní méé-gă, te mee-gă ná cädá ñàha-gá xii-o nchàa sá văha sá sání iní-gá. Te dìu-ni ducaⁿ na tàuchiun-gá cada Xítohó Jesucristú sá cùú-xí-ó, duha xìcáⁿ tähù-í núú-gă. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá io càhnu cuu Xítohó Jesucristú ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

²² Te càháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyiu ndècu ndih-i-í ichi Xítohó Jesucristú sá cädá càhnu iní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tnúhu càháⁿ-í dásàhú ñáhà-í xii-ndo, chi ñá túú vâi tnúhu chìdo tnuní-í núú tutú-a sá cùú-xí-ndó.

²³ Te càchí tnúhu-í xii-ndo sá io Timùteú téé ndècu ndih-i-o ichi Xítohó Jesucristú ní cacus-dé ñá túú-gă yíhí-dě vecaá. Te núú na quèxio ndih-i-dé núú ndécù-í te quixi-í ndih-i-dé núú ndécú-ndó quìxi coto ñaha-ndí.

²⁴ Te cùñaha-ndo sá io na càda ndee iní nchaa cue téé yìndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxí. Te ducaⁿ cùñaha tùcu-ndo xii nchaa dava-gá ñáyiu cùu cuendá-gá sá io na càda ndee iní-yu. Te cue ñáyiu nacióⁿ Itàliá ñáyiu ndècu ndih-i-o ichi-gá càchí-yu sá io cada ndee iní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndióxí io na chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te io chí cädá ndèe iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ SÀNTIAÚ

*Té Sàntiaú cädúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha
ñáyiu isràél nchité nuu nihíⁿ ñuyíú*

¹ Yúhú té Sàntiaú xínú cuèchi-í núú Yă Ndiòxí ndihí núú Xítohó Jesucristú, te tèe-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii nchòhó ñáyiu isràél nchité nuu nihíⁿ ñuyíú-a.

Yá Ndiòxí táchí-gá sá xiní tnùní-ó

² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ío cudíⁿ iní-ndó cùndecu-ndo cuéi nái cùu sá ùhú véxi cuéndá-ndó, ³ chi ducaⁿ te cutnùní iní-ndó sá sàndáá ndisa iní-ndó-gá, te cunduu càhnu iní-ndó cuéi nái ná yáha-ndo.

⁴ Te cunduu càhnu-ni iní-ndó te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu váha, te cundáá-ndó núú Yă Ndiòxí, te ducaⁿ te ñá túú-gá ná cumání-ndó núú-gá.

⁵ Te núú cùmání sá xiní tnùní-ó, te cacrí-ó núú Yă Ndiòxí te mee-gá taxi-gá, chi ío váha iní-gá, te ñá túú cùnini iní-gá núú-ó.

⁶ Te ní yùhu ní iní-ó cacrí-ó núú-gá, te quindáá ndisa iní-ó sá táchí-gá sá cùmání quiní tnùní-ó, te vá cání ⁷ cani úú iní-ó. Chi nchaa ñáyiu sàni ⁸ sani úú iní-xi cùu-yu dàtná ndute làmár cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ nàá-xi òré quéné táchí. ⁷ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ sàni iní-xi, te vá cání iní-yu sá nihíⁿ-yu sá xìcáⁿ-yu núú-gá. ⁸ Chi nchaa ñáyiu sàni ⁹ sani úú iní-xi ñá cùtnùní iní-yu ndédacàá sá sání iní-yu cadá-yu.

⁹ Te nchaa ñáyiu ndàhú ñáyiu ndècu ichi-gá, xini ñuhu-xi ñá túú-gá ná cani iní-yu, mee-ná cudíⁿ iní-yu, chi Yă Ndiòxí chíndée ñaha-gá xií-yu. ¹⁰ Te nchaa ñáyiu cuica xini ñuhu-xi cundecu váha iní-yu núú Yă Ndiòxí cuéi nái ná yáha-yu. Chi ñáyiu-áⁿ cùu-yu dàtná itá nchaa cùhú sá ñá túú cùdíi na. ¹¹ Chi òré ní cuu níhi cahni nchicanchii, te ní dàdúi-ni-xi nchaa cùhú cuíi-áⁿ te ní cóyo-ni nchaa itá-xi, te ñá túú-gá cáá vîi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiu cuica chi núú chíúⁿ-ni-yu xìhí-yu.

Nchaa ñáyiu quide cahnu iní-xi nchaa sá yáha-yu

¹² Te váha tâhú nchaa ñáyiu quide cahnu-ni iní-xi cuéi nándi sá yáha-yu ndècú-yyu ichi Yă Ndiòxí, chi òré ná ndihí nchàa xíáⁿ yáha-yu, te cuáñaha Yă Ndiòxí ¹³ coròná váha vîhi cundecu ndihí-yyu, te ndáá chi ducaⁿ càhán Yă Ndiòxí sá táchí-gá xii nchaa nchoo ñáyiu ñùhu iní ñáhá xìi-gá.

¹³ Te nchaa ñáyiu sàni iní-xi cada nándi sá cuéhé sá dûhá, te vá cání iní-yu sá Yă Ndiòxí táuchìuⁿ-gá ducaⁿ càdá-yu, chi Yă Ndiòxí ñá quiú te cani iní-gá cada-gá ¹⁴ sá cuéhé sá dûhá, te ni ñá túú tàuchiùⁿ-gá sá dûcán càdá-yu. ¹⁵ Te cuiní-yu càdá-yu nchaa sá cuéhé sá dûhá chi ducaⁿ vêxi iní-yu. ¹⁶ Te nchaa ñáyiu io ñùhu iní nchaa sá cuéhé sá dûhá te quidé-yu, te núú na càda-ní-yu te cuíta nihnuⁿ-yu.

¹⁶ Te nchòhó ñáyiu io cùu iní-í ndécu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá dáñá-ndó mée-ndo dandahú ñáhá ñáyiu xii-ndo.

¹⁷ Chi nchaa sá váha véxi-xi núú Yă Ndiòxí Yaá ndécu àndiu, chi diu mee-gá ní cadúha-gá andiu ndihí nchaa chódíní, ndihí yóó, ndihí nchicanchii. Te Yă Ndiòxí ñá túú ndí queheⁿ ndí queheⁿ-gá sá cání iní-gá, te ni ñá túú cùu-gá dàtná ¹⁸ cuándahú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ, chi ¹⁹ sá sání iní-gá. ¹⁸ Te Yă Ndiòxí ní cuiní-gá sá cùu-ó dêhe-gá, te ndáá sá cùu-ó dêhe-gá chi sàndáá iní-ó tnúhu-gá. Te nchoo ñáyiu sàndáá iní-xi tnúhu-gá cúnùu-gá-ó chi ní nduu-o dêhe-gá.

Ichi ndáá cuíti

¹⁹ Te nchòhó ñáyiu io cùu iní-í ndécu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, cundedóho-ndo ²⁰ tnúhu na càhán-í-a. Te cuiní-í sá cùndecu túha-ndo cundedóho-ndo tnúhu Yă Ndiòxí, te cani váha iní-ndó nàcuáa càháⁿ-ndó, te cunduu càhnu iní-ndó te vá cùdéen-ndo. ²⁰ Chi núú na cùdéen-ó te ñá túú quide váha-o núú Yă Ndiòxí.

²¹ Te dañá-ndo nchàa sá cuéhé sá dûhá io ñuyíú-a. Te quindáá iní-ndó tnúhu Yă Ndiòxí ndécu ndihí-ndo, te vá cùndùu sáá iní-ndó, te ducaⁿ te naníhí tâhú-ndo.

²² Te quindáá iní-ndó tnúhu-gá te vá cuéndá-ni cundedóho-ndo, chi núú na cundedóho-ndo te vá tníi-ndo ñá, te dicó-ni dàndahú-ndo mée-ndo te vá nánihí tâhú-ndo. ²³ Chi nchaa ñáyiu dicó-ni

sàcúndedóho tnúhu-gá te ñá túú sàndáá iní-yu, ñáyiu-áⁿ cùu-ju dàtná iiⁿ ñáyiu sàcúndéhé-ní nüú-xi nüú yùtátá. ²⁴ Chi nini ndèhé-yu ní xiní-yu nüú-yu, te ní xocání-yu te ní nacuanaa-ní-yu nàcuáa càa nüú-yu. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiu sàcúndedóho tnúhu Yá Ndiòxí, te ñá túú tníⁿ-yu. ²⁵ Te nchaa ñáyiu dàcuaha ndisa tnúhu ní dàndöo Yá Ndiòxí nìhnu-ní-yu ichi-gá, chi ñá díú iiⁿ sá vée cùu-xi. Te ñáyiu-áⁿ ñá túú dìcó-ni sàcúndedóho-yu chi quide ndáá-yu nüú-gă, te cùdii iní-yu xìndecú-yu.

²⁶ Te nchaa ñáyiu càchí sá ndécú ìchi ndáá te cùtexínu-ní càháⁿ-yu, te xíáⁿ dìcó-ni dàndahú-yu mèé-yu sá ndécú-yu ichi ndáá. ²⁷ Te núu ndècu-o ichi ndáá cuití ichi Dútú Ndiòxí, te chindee-o nchàa ñáyiu ní ndóo ndàhú, ndihí ñáyiu quèé ndécú ndihí tnúndöho tnúhu ndàhú, te vá cádá-ó nàndi sá cuèhé sá dúhá ió ñuyíú-a.

2

Hⁿnuu-ni cùu iní-ó nchàa tnaha ñáyiu-o

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú Yaá cúnùu, hⁿnuu-ni càháⁿ ndihí váha-ndo nchàa tnaha ñáyiu-ndo. ² Te núu nüú nàtacá-ndó chìñuhu-ndo Yá Ndiòxí ní sáá iiⁿ téé ió váha càa dóó níhnú-dě, te ní sáá tucu iiⁿ téé nìhnu dóó ndàhú, ³ te núu téé nìhnu dóó váha-ni-áⁿ néhé-ndó sá yíñuhu nüú-dě, te taxinucóo-ndo-dě iiⁿ nüú xìlé váha, te téé ndàhú-áⁿ daxòcóo-ndo-dě iiⁿ xio àdi canucóo-ndo-dě nüú ñúhú, ⁴ te núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú quide váha-ndo. Chi iiⁿ-ni-dé cùu iní-ndó, te iiⁿ-dé ñá túú cùu iní-ndó.

⁵ Te nchòhó ñáyiu ió cùu iní-í ndécú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a. Yá Ndiòxí càháⁿ-gá väi ñáyiu ndàhú cuèndá tnaha tnúhu ndihí ñáhá-yu xii-gá, te ndècu váha-gá-yu dàcúúxí ñáyiu cuica ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá, chi ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu na cùu iní ñáhá xii-gá nduu tähü-yu cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁶ Te nchòhó, ñá túú nèhe-ndo sá yíñuhu nüú ñáyiu ndàhú, chi núu ñáyiu cuica-ni nèhe-ndo sá yíñuhu. ¿Te náa ñá cùtnùní iní-ndó sá ñáyiu cuica dàndoho ñaha-gá-yu xii-ndo, te cändeca ñáhá-yu sàháⁿ nüú cuè

téé cùchiuⁿ-á^r? ⁷ Te diu-ní-yu ió càháⁿ cuèhé-yu cuèndá Xítohó Jesucristú, te nchòhó sa ní nduu-ndo dëhe-gá.

⁸ Te iiⁿ ndudú cúnùu-gá ní càháⁿ Yá Ndiòxí ní ngódó tnùnì nüú tutú-gá càchí-xi sá cùu iní-ó tnaha ñáyiu-o dàtná cùu iní-ó mèe-o. Te nüu ducaⁿ na càda-o te quide váha-o.

⁹ Dico núu ñá túú cùu iní iiⁿnuu-o cuè tnaha ñáyiu-o, te cuu cuéchi xii-o chi ñá túú quide-o nacuáa càháⁿ Yá Ndiòxí. ¹⁰ Te núu iiⁿ ñáyiu ndàunihnu iiⁿ sá càháⁿ Yá Ndiòxí, te dava-ni quidé-yu ña, te ñáyiu-áⁿ ñá túú quidé-yu nàcuáa càháⁿ ndudú Yá Ndiòxí.

¹¹ Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá tée ndècu ñadihí-xi vá càháⁿ ndihí-dé ìngá ñadihí. Te diu-ni-gá ní cachí-gá sá vă cähní-ó tnaha ñáyiu-o. Te cuéi ñá túú càháⁿ ndihí-o ìngá ñadihí, te núu sàhni-o tnaha ñáyiu-o te ñá túú quide-o nacuáa càháⁿ ndudú Yá Ndiòxí.

¹² Te nchoo xìni ñuhu-xi càháⁿ-ó tnúhu váha te càda ndáá-ó, chi ñá díú iiⁿ sá vée cùu-xi sá ní cachí Yá Ndiòxí cada-o. Te mee-gă ní cachí-gá sá càdá ndáá-gá cuéchi-o na sàá nduu. ¹³ Te nchaa ñáyiu ñá túú cùndahú iní tnaha ñáyiu-xi, te vá cùndahú iní ñáhá-gă xií-yu na sàá nduu càda ndáá-gá cuéchi-yu. Te nchaa ñáyiu cùndahú iní tnaha ñáyiu-xi te Yá Ndiòxí cùndahú iní ñáhá-gă xií-yu na sàá nduu-áⁿ.

Quindáá iní-ó Yá Ndiòxí te cada váha-o

¹⁴ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu càchí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndiòxí te ñá túú quide-o sá váha, te ñá túú ndèé nàndihí-xi, chi vá nànhí tähú-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Te núu ndèhe-o iiⁿ tnaha ñáyiu-o ñá túú dòó-yu àdi ñá túú sá cùnchitó-yu, ¹⁶ te xáhaⁿ-o: “Núhú-n te nducu-n dòó cuihnu-n te nducu-n sá càxí-n”, xáhaⁿ-o, te ñá túú ná sàñaha-o, te sá dúcáⁿ quide-o te ñá túú quide váha-o.

¹⁷ Te núu càchí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndiòxí te ñá túú quide váha-o ndècu-o, te védana nàndihí-xi.

¹⁸ Te ió ñáyiu càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiòxí, te ió ñáyiu càchí-yu sá mèé-ní sá váha quidé-yu. Te yúhú càchí-í sá nüu ñá túú quide-o sá váha, te ñá túú sàndáá iní-ó Yá Ndiòxí. Te nchoo quide-o sá váha nüu xíáⁿ cùtnùní iní-ó sá sàndáá iní-ó-gă. ¹⁹ Te ió ñáyiu càchí sá iiⁿdii-ni Yá Ndiòxí ndécú,

te váha-ni càháⁿ-yu. Te tnàhá yucu ñäváha ndihí nchaa espíritú cündihí-xi xiní-xi sá ndécú iiⁿdii-ni Yá Ndiòxí, te yùhú-xi dico ñá túú tnii-xi tnúhu-gá. ²⁰ Te ío nii díiquí-ó te nuu na càchí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndiòxí, te vá cädá-ó sá vähä. ²¹ Te ñaní tnahá-ó ndihí Ábrahám téé ní xíndecu ndéé sanaha ní ngündecu váha ndihí nuu Yá Ndiòxí, chi ní xito ndéé ñahá-gä xii ndihí nuu ndisa sá cáhní ndihí déhe ndihí té Isàác nduu táhú-gä ní cùu, te dàvá-áⁿ ní cutnùní iní-gä sá io sàndáá iní ñahá ndihí xii-gä, nuu ñá ní dàña-gä cahni ndihí déhe ndihí. ²² Te nàha-o sá ndihí Ábrahám ñá díú-ní sá mée-ní sá ni sàndáá iní ñahá ndihí xii-gä, chi ní tñii ndihí tnúhu-gá. ²³ Te ducaⁿ ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi nuu tutú Yá Ndiòxí nuu càchí-xi: “Ndihí Ábrahám ní sàndáá iní ndihí ní quide ndihí nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí, te ní ngündecu váha ndihí nuu-gä, te ní cachí-gä sá cùu ndihí iiⁿ téé ío váha tnàhá tnúhu ndihí-gä”, duha càchí-xi nuu tutú-gä.

²⁴ Te xiáⁿ cùtnùní iní-ó sá ñà díú mée-ni sá quindáá iní-ó Yá Ndiòxí, chi nuu na càda-o nacuáa cuu váha iní-gä te ngündecu váha-o nuu-gä ²⁵ dàtná ní quide-gä tá Ràháb iiⁿ ñadìhí ní xíndecu ndéé sanaha, chi xichí-äⁿ ní xíndecu-xi ichi díí iní, dico ní tuha-xi ichi Yá Ndiòxí te ní ngündecu váha-xi nuu-gä, chi ní chindee-xi cué téé isràél cue téé ní xica chiuⁿ-gä, te ní sanu ichi ñaha-xi xì-güedé iiⁿ ichi nuu vă nánihí ñahá cué téé cùu úhú iní ñahá xì-güedé. ²⁶ Te nchaa ñayiu càchí sá sàndáá iní Yá Ndiòxí, te ñá túú quidé-yu nàcuáa càháⁿ-gä ñayiu-áⁿ cùu-yu dàtná iiⁿ ñayiu ní xihí. Chi ñá túú-gä ndixí tuu iní-yu nchaa sá cuèhé sá dühä quidé-yu. Duha sàtnahá-xi cùu nchaa ñayiu ñá túú cùnì tnii tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí.

3

Nàcuáa quide yaa-o

¹ Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá ncháá-ndó càni iní-ndó cùu-ndo mestrú dacuàha-ndo ñayiu tnúhu Yá Ndiòxí chi íí cáá-xí. Chi na quïtnahá nduu nàcuáha-o cuèndá nuu-gä, te nuu ñá túú ní quide ndáá-ó ñá, te vá cùu vähä iní-gä nuu-ó. ² Te nchaa-o io cuéhé sá ñà túú vähä quide-o. Te nchaa

ñayiu ñá túú càháⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha cùu-yu ñayiu ñá túú ná cùmäní chi ío ndáá quídë-yu. Te xiní-yu cotniiⁿ-yu mée-yu, te quide váha-yu nuu Yá Ndiòxí. ³ Te dàtná cùnì-ndó cùu iiⁿ quiti te nuu na chìhi-o frenú yuhu-di, te cotniiⁿ-o-di te ngúnu ichi-di, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñayiu sàcónii mee-xi, chi ñá túú càháⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha. ⁴ Te dàtná cùnì-ndó cùu barcú cuëi nàhnu vihi-xi, dico òré quéné níhi táchí te tündaha-xi iiⁿ xio, dico téé dàcacá ndacu-dé dáquihíⁿ-dé-xi ndihí iiⁿ yutnu sá dánàni-güedé tímú ndàa nuu càchí iní-dé quíhíⁿ-xi. ⁵ Te ducaⁿ cùu tucu yaa-o chi ío lìhli-xi dico ío cuéhé tnúhu càháⁿ-ó ndihí-xi. Te ducaⁿ-ni sàtnahá-xi cùu tucu sá lúhá ñuhú chi sàhmi-xi iiⁿ yucu. ⁶ Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yaa-o chi ío cuéhé tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-ó ndihí-xi, te dàcuítá nihnu ñaha-xi xì-o. Te ío cuéhé cuëchi quide-o ndihí-xi cuendá sá ñuyíú-a ñuhu tnahá ñuhú tnii yucu ñäváha dàticá nihnu ñaha-xi. ⁷ Te ndacu-o càda masú-ó nchaa nuu quiti io ñuyíú cuëi quiti deéⁿ quiti xìca nuu ñuhú, te cuëi quiti ndàva, te cuëi cóo, te cuëi quiti ñuhu xití ndute làmár, chi ducaⁿ quide dava cue téé ñuyíú-a. ⁸ Dico yaa-o chi vá yoo iiⁿ ndàcu cada masú ñahá xì-xi nacuáa càháⁿ-ó mée-ni tnúhu váha ndihí-xi, chi mee-ni tnúhu cuéhé tnúhu duha cùnuu-gä càháⁿ-ó ndihí-xi. Te cùu-xi datná iiⁿ venènú chi dàtiu-xi iní-ó. ⁹ Te diu-ni ndihí yaa-o quide cahnu-o Dútú Ndiòxí Yaá cùu Tátá-ó, te diu-ni ndihí yaa-o caháⁿ úhú-ó cuè tnaha ñayiu-o. Te xiní ñuhu-xi vá dúcáⁿ càda-o, chi mee-gä ní chihi-gä sá xiní tnùní-ó ndihí iní-ó, dàtná càá mée-gä ñuhú iní-gä. ¹⁰ Te diu-ni yuhu-o quèe tnúhu váha càháⁿ-ó, te diu-ni yuhu-o quèe tnúhu cuèhé tnúhu duha. Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cunaha-ndo sá ñà túú ndùu váha-xi ducaⁿ càda-o. ¹¹ Te ñá túú xiní-ndó sá iiⁿ nuu quéé nìhni ndute, te quèe ndute váha te quèe ndute úá-äⁿ. ¹² Te nchòhó ñayiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te ñá túú xiní-ndó sá iiⁿ yutnu ngúxí, te cùu aceitúná, àdi xiní-ndó sá iiⁿ yoho yaha stilé te cùu ngúxí. Te ducaⁿ cuëi iiⁿ nuu quéé nìhni ndute, vá cùu quèe ndute váha te quee

ndute úhá. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu yuhu-o chi vá cúú càháⁿ-ó tnúhu váha te cáháⁿ-ó tnúhu cuèhé tnúhu duha.

Nchaa sá vāha xìní tnùní-ó taxi Yá Ndiòxí

¹³ Te núu ndècu ñáyiú túha tnuú-ndó ñáyiú cùtnuní iní-xi, te xìní ñuhu-xi mee-ni sá vāha cadá-yu, ducaⁿ te cutnùní iní-ó sá tūha ndisá-yu, te vá cädá càhnú-yu mèé-yu. ¹⁴ Te núu nchoo cuèdú iní-ó te cuìní-ó cùnuu-o núu tnàha ñáyiú-o, te vá càchí-ó sá tūha-o, chi ñá túú quide ndáá-ó te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁵ Chi ñá díú xiăⁿ ní dànehé ñáhá Yá Ndiòxí, chi ñuyíú iha ní cacu ni-hnu-xi cuèndá sá yùcu ñáváha dàcahu iní ñáhá-xí. ¹⁶ Te núu ndécu ñáyiú cuédú iní ñáyiú cuìní cunuu, te yàcáⁿ mee-ni ndáhú nàá xìndecú-yu, te ñá túú quide vāha-yu, chi mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quídé-yu. ¹⁷ Te núu ní taxi Yá Ndiòxí sá xìní tnùní-ó, te cada vāha-o, te càháⁿ ndíhi vāha-o nchàa tnaha ñáyiú-o, te tnii-o tnúhu vāha càháⁿ-yu, te cundàhú iní-ó-güé-yu te chindee-ö-yu, te vá cání iiⁿ cani úú iní-ó, te ío cunduu ndáá iní-ó. ¹⁸ Te núu cuìní-ó ñà túú nà cuu cundecu-o ñuyíú-a, te cada vāha-o sá cùú-xí tnàha ñáyiú-o cuèndá sá ñà túú nà cuu cundecu-o ndíhi-yu. Te ducaⁿ te ngúñchicúⁿ dava-gá tnàha ñáyiú-o càda vāha-yu.

4

Vá cúú cùndecu-o ichi Yá Ndiòxí te cada-o nàndí sá cuèhé sá dúhá

¹ ¿Te xìní-ndó nà cuèndá nàá ñáyiú te xisahni tnàhá-yu-äⁿ? Te nàá-yu sá tnúhu cuédú iní, chi diu-ni xiăⁿ ñuhú iní-yu, te ñá túú ndècu vāha iní-yu. ² Chi cuìní-yu cundecu ndíhi-yu iiⁿ sá ñà túú ndècu ndíhi-yu, te ñá túú nìhi-yu núu xiăⁿ xícuu cuédú iní tnähä-yu, te xícuéhé tnähä-yu, te cání tnähä-yu, te xisahni tnähä-yu. Te ñá túú nìhi-yu sá cuìní-yu chi ñá túú xícáⁿ-yu núu Yá Ndiòxí. ³ Te cuéi xícáⁿ-yu iiⁿ sá cuìní-yu núu-gá te ñá túú sánaha-gá, chi ñá túú xícáⁿ-yu iiⁿ sá cùú xií-yu sá vāha, chi iiⁿ sá ná ndíhi-yu núu cädä-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá xícáⁿ-yu, núu xiăⁿ ñá nìhi-yu. ⁴ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide ío cùu sáá iní-yu núu Yá Ndiòxí. Te nàha-ndo sá ncháá ñáyiú cùdiiⁿ iní-xi cundecu ichi cuèhé ichi duha cùu úhú iní-yu

Yá Ndiòxí, chi vá cúú cùndecu-o ichi cuehé ichi duha, te cundecu-o ìchi-gá. ⁵ Te ñá túú dìo ducaⁿ càháⁿ-xi núu tutú Yá Ndiòxí núu càchí-xi: “Yá Ndiòxí ní taxi-gá Espíritú-gá ndécu ndíhi-o. Te Espíritú-gá-áⁿ cuìní-xi sá méé-ní-gá cuhuⁿ iní-ó”, duha càchí-xi núu tutú-gá. ⁶ Te Yá Ndiòxí ío chìndee ñaha-gá cuèndá cada ndáá-ó núu-gá dàtná càchí tucu-xi núu tutú-gá núu càchí-xi: “Yá Ndiòxí ñá túú cùu vāha iní-gá núu nchàa ñáyiú quide cahnu mee-xi, dico chìndee-gá cue ñáyiú ndàhú iní-xi”, duha càháⁿ-xi núu tutú-gá. ⁷ Te cada-ndo nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí. Te vá cädá-ndo nàcuáa cuìní yucu ñáváha, ducaⁿ te xóo còo ndéé ñáhá-xí xìi-ndo. ⁸ Te tnii-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí te cundecu ndíhi ñaha-gá xii-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha daña-ndo ìchi-áⁿ te cada vāha-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú sàni iní cunu cuechi núu Yá Ndiòxí te quide-ni-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñá túú quide vāha-ndo núu ducaⁿ, chi xìní ñuhu-xi sá càcán-ndó núu Yá Ndiòxí sá ná ndádá ndòo ndada nine-gá iní-ndó. ⁹ Te ndixi cuéchi iní-ndó nchàa sá quídé-ndó ndèé ndáhyú ndisa-ndo sá ndíhú iní-ndó, te ñá díú dà cùdiiⁿ iní-ndó. ¹⁰ Te náhmá-ndo núu Yá Ndiòxí nchaa sá ní quide-ndo, te ngúndecu vāha-ndo núu-gá.

Vá càháⁿ-ó nchàa sá quídé tnàha ñáyiú-o

¹¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, vá cuátnuhu tnaha-ndo, chi nchaa ñáyiú sàtnuhu tnaha dìcó-ni ndàa nuú-yu ndèhe tnähä-yu, te ñá túú càháⁿ vāha-yu cuèndá tnúhu Yá Ndiòxí sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa cundecu-yu, chi dàquee tíhü-yu tnúhu-áⁿ. Te núu càchí-ndó sá ñà túú càháⁿ vāha tnúhu Yá Ndiòxí, te xiăⁿ quéé-xí sá ñà túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-gá, te cuìní-ndó cùnuu tnúhu-ndo núu tnúhu-gá. ¹² Te mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá nàcuáa cada-o, te diu-ni mee-gá càháⁿ-gá te núu ní quide vāha-o, àdi ñá túú ní quide vāha-o. Te diu-ni mee-gá dàcácu ni-hnu ñaha-gá xii-o núu ùhú núu ndàhú, te diu-ni-gá daquihíⁿ ñáhá-gá xii-o núu ùhú núu ndàhá-áⁿ te núu vá cädá vāha-o. Te nchoo ñà túú ná cùú-ó, te núu mee-ni nchàa sá quídé tnàha ñáyiú-o cùndehe-o.

Ñá túú cùtnuní iní-ó násá túnndaá-ó ìngá nduu

¹³ Te dava nchòhó càchí-ndo sá vítná àdi tneé quíhíⁿ-ndo iiⁿ nūú, te yàcáⁿ cundecu-ndo iiⁿ cuiá cada-ndo iiⁿ ndáhú te níhí-ndo díhúⁿ. ¹⁴ Te ni ñá xíní-ndo ná cùú sá yáha-ndo vitna àdi tneé. Te nchoo cùu-o datná iiⁿ vícó núhú, chi vícó-áⁿ tnávíí ndéhé-ó te tna tnaa-gá sa ní ndóñuhú-xí. Ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchoo chi iiⁿ ýú nduu duha vêxi-o ñuyíú-a te ndoñuhu-0. ¹⁵ Te núu sàndáá iní-ó Yá Ndióxí te duha cáháⁿ-ó: “Te núu Ndióxí ná càchí-gá sá cùndetu tnaa-o ñuyíú-a te cada chìuⁿ-o”, duha cachí-ó. ¹⁶ Dico mee-ndo chi ío ñíí iní-ndo cuiní-ndo cùnuu tnúhu-ndo núú Yá Ndióxí, te ñá túú ndùu váha-xi sá dúcáⁿ quide-ndo. ¹⁷ Te núu xíní-ó càda-o sá vähä te ñá túú quide-o, te cùu-xi iiⁿ cuéchi núú-gă.

5

Tnúhu sá dátüha ñaha xìi nchaa ñáyiu cuica ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxí

¹ Te nchòhó ñáyiu cuica ñáyiu cuihna iní-xi cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Vitna ngüíta-ndo ndíhú iní-ndo, te ndáhyú víhí-ndo, chi quixi iiⁿ tnúndòho cuendá-ndo te ndoho vihi-ndo. ² Te nchaa sá ndécu ndíhí-ndo ndíhí cuita tiu quíhíⁿ, te quee tíquidi dóo-ndo, ³ te díhúⁿ-ndo caxi cudi ñúhu. Te xiáⁿ cuita naquiní ndee-ndo tnúndòho sá ñá túú quide váha-ndo. Te ndíhí-ndo ndíhí díhúⁿ-ndo sá ní taxúha-ndo, chi vitna sa ta cùyatni sáá nduu ndíhí ñuyíú-a. ⁴ Te nchaa cue téé ní quide chìuⁿ núú chíúⁿ-ndo ní ndatnúhu-ndo ndíhí-güedé nàcuáá cháhu-ndo-güedé ní cùu, te ñá túú ní cháhu-ndo-güedé nàcuáá ní xáhaⁿ-ndo xìi-güedé, núú xiáⁿ ío ndècuéchi-ndo. Te Yá Ndióxí Yaá ndécu àndiu ní tecú dóho-gá nàcuáá càháⁿ-güedé sá ní dándahú-ndo-güedé. ⁵ Te nchòhó ñáyiu cuica, sá ndécu vähä-ni-ndo cùndee iní-ndo, núú quide-ni-ndo nchaa sá vëxi iní-ndo. Te cùu-ndo datná iiⁿ quíti nùcuíhnu mee-ni xëxi-di, te sàá nduu sâhni-güedé-di. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchohó chi ndècu vähä-ndo vitna, te sáá iiⁿ nduu nàcháhu-ndo nchaa sá quídé-ndo núú Yá Ndióxí te núu vähä quindáá iní-ndo-gă. ⁶ Te quide úhú iní-ndo

sâhni-ndo cue ñáyiu quide ndáá núú Yá Ndióxí, te ñá túú ná quidé-yu.

Cunduu càhnu iní-ó te cáháⁿ ndíhí-o Yá Ndióxí

⁷ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú, cada ndee-ni iní-ndo cùndetu-ndo ndéé ná quixi tucu-gá ñuyíú-a, te cada-ndo dàtná quídé nchàa ñáyiu chìhi tatá chi sàcúndetú-yu ndéé cùúⁿ dáú te chìhi-yu. Te cùndee-ni iní-yu sàcúndetú-yu ndéé cùúⁿ-gă dáú te cùu itú-yu, te ndùdii iní-yu. ⁸ Te ducaⁿ càda nchohó tucu cada ndee iní-ndo cùndetu-ndo, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú. ⁹ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núú nchòhó ñáyiu ndècu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú, vähä ndàcáⁿ cuéchi núú tnáhá-ndo te núu násá cùu ndecu-ndo, chi ñá cuéhé-gá nduu cùmání te quixi Crístú nacuaca ñaha-gă xii-o cùndecu-ndo núú Yá Ndióxí, te mee-gă cada ndáá-gá cuéchi-o. ¹⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú, ndacu iní-ndo nàcuáá ní quide nchaa cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí ndéé sanaha sá io càhnu ní xínduu iní-güedé cuéi nándi ní ndoho-güedé. ¹¹ Te cùtnuní iní-ó sá cùú-ó ñáyiu ío váha tähú-xi te núu na càda cahnu iní-ó nchàa sá ná yáha-o cuéndá Yá Ndióxí. Te nàha-ndo sá ndíi Jób ducaⁿ ní quide ndíi, chi nándi sá ní yáha ndíi te ní quide càhnu iní ndíi. Te sáta ní yáha ní ndoho ndíi, te io cuéhé sá ní sáñaha Yá Ndióxí xii ndíi. Chi ío váha iní-gá te io cùndahú iní-gá nchaa ñáyiu io càhnu iní-xi.

¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhí-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndèdóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a, chi ío xíní ñuhu-xi. Vähä cùcú nèhe-ndo Yá Ndióxí oré cuiní-ndo sá cùtnuní iní ñáyiu sá ndàá cada-ndo iiⁿ sá càháⁿ-ndo. Te ní vähä cùcú nèhe-ndo sá càchí-yu cùu ndióxí càdúha cue téé ñuyíú-a. Te núu iiⁿ sá xìcáⁿ tnáha ñáyiu-ndo núú-ndo te cùñaha-ni-ndo te núu cuu àdi sá vähä cùu. Te vähä cùcú nèhe-ndo Yá Ndióxí, ducaⁿ te vähä dándòho ñaha-gá xii-ndo.

¹³ Te núu ndòho-ndo te càháⁿ ndíhí-ndo Yá Ndióxí, àdi te núu ndècu vähä-ndo te cùdii iní-ndo te chiñuhu-ndo-gă, ¹⁴ àdi núu cùhú-ndo te cana-ndo cué téé yìndaha ñaha xii-ndo nacuáá ndècu-ndo ichi Yá Ndióxí cuéndá tee-güedé acítí díquí-ndo,

te cágáⁿ táchú-güedé núú-gă cuéndá-ndó dàtná ní cachí méé-gă cunduu. ¹⁵ Te núu quindáá ndisa iní-ndó sá ndúha-ndo, te ndúha-ndo chi Yá Ndiökí cada tátna ñaha-gă xii-ndo, àdi núu ní quide-ndo ^{iiⁿ} sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gă te cada càhnu iní-gá cuéchi-ndo. ¹⁶ Te xini ñuhu-xi cútnuhu tnàha-ndo oré ñá túú cùndáá-ndó núú Yá Ndiökí cuéndá chindee tnúhu tnàha-ndo cáháⁿ ndihí-ndo-gă te xocàni-gá cuéhé-ndó, te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vâha ní quide-ndo te núu cundecu váha iní-ndó. Te nchaa ñáyiu ndècu váha iní-xi núú Yá Ndiökí na càcáⁿ-yu ^{iiⁿ} sá cuiní-yu núú-gă te nìhi-yu, chi sàá tnúhu-yu núú-gă. ¹⁷ Te té Èliás, tée ní xíndecu ndéé sanaha ní cása-dé dàtná cása nchòo. Te ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiökí ní yùhu ní iní-dé ní xáhaⁿ-dé xii-gá sá vâ dácùuⁿ-gá dáú, te ní tnii-gá tnúhu ní cáháⁿ-dé, te ñá ní dácùuⁿ-gá dáú üní cuiá dava. ¹⁸ Te dàtnùní ducaⁿ te ní cáháⁿ ndihí tucu té Èliás-áⁿ Yá Ndiökí sá dácùuⁿ-gá dáú te ní cuuⁿ, te ní cuu tucu nchaa sá ní xitu-güedé.

¹⁹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, te núu dava-ndo sà ndecu-ndo ichi Yá Ndiökí ní cùu te ní dáñá-ndó, te ndècu tucu dava-ndo nadaxínu iní tnáhá-ndó nùcúndecu tucu-ndo ichi-gá, ²⁰ te núu ducaⁿ na càda-ndo te dàcácu nihnu tnàha-ndo núú ùhú núú ndàhú, te mee Yá Ndiökí cada càhnu iní ñáhá-gă xii-ndo cuéi ío cuéhé cuéchi ní quide-ndo.

TUTÚ DÍHNA NUU NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cädüha-dé tutú sá cíú-xí cuè ñáyiu sàndáá iní ñáhá xì Yá Ndióxi

¹ Yúhú té Pèlú ní tendaha ñáha Xítohó Jesucristú xícá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá, te càdúha-í tutú-a sá cíú-xí nchòhó ñáyiu xinchíté nuu ndècu distritú Pòntó, ndihí distritú Gàlaciá, ndihí distritú Capàdociá, ndihí distritú Àsiá, ndihí distritú Bítiniá. ² Chi Dútú Ndióxi ní cachí-gá sá cíú-ndó dëhe-gá ndéé cútñahá vátá ngäva-gá ñuyíú, te Espíritu-gá ní quide-xi ndècu yíñuhu-ndo núú-gá vitna. Te ní cachí-gá sá cíú-ndó dëhe-gá cuèndá tnii-ndo nchàa tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucristú, ndihí cuèndá nduu ndoo nduu nine iní-ndó, chi diú cuèndá-áⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú. Te xícáⁿ tähú-í núú Yá Ndióxi sá io na chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo cuéi vitna te cuéi núú cuàháⁿ núú vëxi, te diú-ni-gá ná cädá te io váha cuu iní-ndó cündecu-ndo.

Tnúhu ndee iní sá ndécú ndihí ñáyiu sàndáá iní ñáhá xì Yá Ndióxi

³ Te vitna chí ná càchí-ó sá io càhnu cuu Yá Ndióxi Yaá cíú Tättá Xítohó Jesucristú, chi diú-gá io ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-o nuu xíáⁿ ní quide-gá sá nchóo ní nduu-o dàtná iiⁿ ñáyiu saa vitna. Te ducaⁿ ní quide ñaha-gá xii-o cuèndá sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá. Te cuèndá sá ní nduu-o dàtná iiⁿ ñáyiu saa, xíáⁿ ní ngúndecu ndihí-o tnúhu ndee iní ⁴ sá cündecu ndihí-o-gá ní caa ní quíhíⁿ, chi ducaⁿ ní cachí-gá cunduu. Te yàcáⁿ vá quiní-gá-ó ní iiⁿ sá cuèhé sá dûhá, te io cùdiiⁿ iní-ó cündecu-o ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. ⁵ Te sá sàndáá iní-ó Yá Ndióxi, núú xíáⁿ coto ñaha-gá xii-o ndéé ná sàá nduu nàqueheⁿ cuendá ñáhá-gá chi io càhnu cuu-gá.

⁶ Te xíáⁿ io cùdiiⁿ iní-ndó ndècu-ndo, te cuéi nándi ndòho-ndo ndecu-ndo dico sacú-ni nduu ducaⁿ ndòho-ndo. ⁷ Te òré ná cädá càhnu iní-ndó yäha-ndo nchàa sá ná càda ñaha ñáyiu xii-ndo, te ducaⁿ te cutnùní sàndáá ndisa iní-ndó Yá Ndióxi, te sá dúcáⁿ sàndáá iní-ndó Yá Ndióxi io-gá

váha dàcúúxí díhúⁿ cuàáⁿ chi xíáⁿ ñá túú cùdii-xi. Te cuéi ducaⁿ dico xito ndeé náhí-ní-güedé nuu ndisa cùu-xi díhúⁿ cuàáⁿ. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchohó cuèndá nchaa sá ndohó-ndo, te na sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú te cúnaha-gá xii-ndo: “Io váha ní quide-ndo, te vitna io càhnu cuu-ndo, te tåú-ndo nùcúndecu váha-ndo”, duha cúnaha-gá xii-ndo.

⁸ Te vitna io cùu iní-ndó Xítohó Jesucristú cuéi vátá quiní-gá-ndo-gá, te ducaⁿ io sàndáá iní-ndó-gá, te io cùdiiⁿ iní-ndó te súúní ní ñá cútñuní iní-ndó násu cunduu tnúhu càháⁿ-ndo sá dúcáⁿ io cùdiiⁿ iní-ndó ⁹ cuèndá sá ní naníhí tähú-ndo, chi ní sàndáá iní-ndó-gá.

¹⁰ Te cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ní cachí-güedé nàcuáa cada-gá cundàhú iní ñáhá-gá xii-o vitna. Te cue téé-áⁿ io váha ní dácuahá-güedé nàcuáa cada Yá Ndióxi dàcácu nihnu ñaha-gá xii-o vitna. ¹¹ Te Espíritu Xítohó Jesucristú ní ngúndecu ndihí cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-güedé nàcuáa ndoho-gá, te ní xáhaⁿ tûcu-xi xii-güedé sá sàtá ná yäha ndoho-gá te io cunuu-gá ndihí Yá Ndióxi. Te io ní sani iní-güedé nuu ná nduu sàá ducaⁿ càda-xi, ndihí nchaa nàndi-gá cùu sá cädá-xi. ¹² Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá ncháá tnúhu váha càháⁿ-güedé vá cíú-xí cuèndá méé-güedé, chi cuèndá nchoo cué ñáyiu ndècu ñuyíú-a vitna cùu-xi. Te diú-ni tnúhu-áⁿ cíú tnúhu càháⁿ nchuhú cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú-ndo. Te Espíritu sá ní taxi Yá Ndióxi ndécú ndihí-o chindée ñaha-xi xii-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi io cuiní-xi quiní ndáá-xi nchaa nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-áⁿ.

Yá Ndióxi càchí-gá sá cädá-ó mèe-ni sá vähä

¹³ Te sá dúcáⁿ io váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii-ndo xíáⁿ xíní ñùhu-xi io váha cuáhá-ndo cuèndá nàcuáa cündecu-ndo te vá cání iní-ndó càda-ndo ni iiⁿ sá cuèhé sá dûhá, te io quindáá iní-ndó sá Yá Ndióxi cada váha ñaha-gá nduu na quixi tucu Xítohó Jesucristú. ¹⁴ Te io tnii-ndo nchàa tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi, te vá cùhúⁿ-gá iní-ndó nándi sá cuèhé sá dûhá sá ní xúhuⁿ iní-ndó cùtnahá vátá cündecu-gá-ndo iichi-gá te ni vă cädá-ndo. ¹⁵ Te cada-ndo

mèe-ni sá văha cundecu-ndo dàtná quídé mèe Yá Ndiōxí Yaá ní caháⁿ ñahá xìi-o cundecu-o ndihí-gá. ¹⁶ Te càchí-gá núú tutú-gá: "Cada-ndo mèe-ni sá văha cundecu-ndo, chi ducaⁿ quide yúhú", duha càchí-gá núú tutú-gá.

¹⁷ Te Yá Ndiōxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu, te vá cáda cuèndá-gá cuéi nái ñáyiu cùú-yu, te nchòhó càchí-ndó sá díú Tătă-ndó cùu-gá te ndáá, núú xíăⁿ xíní ñùhu-xi canehe-ndo sá yíñùhu núú-gá ndi nchàa nduu cundecu-ndo ñuyíú-a. ¹⁸ Te diu-gá ní dácacu nihnu ñaha-gă xii-ndo ^{iiⁿ} ichi sá ñà túú nàndihí ní sanu ichi ñaha cué ñaní tnáhá-ndó ní xíndecu ndéé sanaha ni cùu, te nchòhó sa ñaha-ndo sá sá dúcáⁿ ní quide ñaha Yá Ndiōxí ní dácacu nihnu ñaha-gă xii-ndo ìchi-áⁿ ñà túú ní chăhu-gá ni ^{iiⁿ} díhúⁿ cuàáⁿ, te ni ^{iiⁿ} díhúⁿ cuìxíⁿ sá ndihí nihnu ñuyíú-a cuèndá-ndo. ¹⁹ Chi Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ní sati níñi-gă, te ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá sá nchóó nànhí tähú-ó, te cùu-gá dàtná ^{iiⁿ} mbéé quiti ío váha iní-xi, quiti càndoo canine. ²⁰ Te ducaⁿ ní ndoho Xítohó Jesucristú, chi ducaⁿ tnáhí ndéé tnuní ndoho-gá ndéé cùtnáhá vátá ngăva-gá ñuyíú. Te ducaⁿ ní yáha-gá cùtnáhá ní quixi-gá òré vitna cùmání sáá nduu nàa ñuyíú-a cuèndá nchoo cùu-xi sá văha xii-o vitna. ²¹ Te nchòhó sa nihí-ndó tnúhu nàcuáa ní yáha Xítohó Jesucristú cùtnáhá ní quixi-gá ñuyíú-a, núú xíăⁿ sàndáá iní-ndó Yá Ndiōxí. Te Yá Ndiōxí ní dándótó-gă Xítohó Jesucristú, te sátá ní dándótó ñaha-gá te ní cachí-gá sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú. Te sá dúcáⁿ ní cuu, xíăⁿ ío sàndáá iní-ndó Yá Ndiōxí, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécu ndihí-ndo sá sàá nduu cùndecu-ndo ndihí-gá ní caa ní quihíⁿ.

²² Te Espíritu Yá Ndiōxí ní quide-xi te ní sàndáá iní-ndó tnúhu-gá, te xíăⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó, te cùu iní tnáhá ndisa-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiōxí, te xini ñuhu ndisa-xi sá ío ní yùhu ní iní-ndó cùu iní tnáhá-ndó ^{iiⁿ} ^{iiⁿ-ndo}. ²³ Te nchòhó ní nduu-ndo dàtná ^{iiⁿ} ñáyiu saa sá cuèndá tnúhu Yá Ndiōxí, te tnúhu-áⁿ candeca-xi iní-ndó ní caa ní quihíⁿ, te vá ^{iiⁿ} ndùu ndihí nihnu-xi, te ñá díú cuèndá ñáyiu ñuyíú-a ni

ndùu-ndo ^{iiⁿ} ñáyiu saa chi cuèndá tnúhu-gá. ²⁴ Chi núú tutú Yá Ndiōxí càchí-xi: Nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a cùú-yu dàtná cùhú, chi cùhú-ăⁿ tnaa-ni cùdíi-xi te xihí-xi, ducaⁿ sàtnahá-xi cùú-yu.

Te nchaa sá ndécu ndihí-yu cùu-xi datná ^{iiⁿ} itá cùhú-ăⁿ, chi itá-áⁿ tnaa-ni tucu cùdíi-xi te ndàhvá-xi, ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchaa sá ndécu ndihí-yu.

²⁵ Dico tnúhu Yá Ndiōxí chi vá náá tnáhí-xi, chi duha-ni ndècu-xi, te diu-ni duha cundecu-xi ní caa ní quihíⁿ.

Duha càchí-xi núú tutú-gá. Te diu tnúhu-áⁿ ní dánèhé ñahá nchühú cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiōxí xii-ndo.

2

¹ Te xíăⁿ xíní ñùhu-xi daña-ndo nchaa núú sá cuéhé sá dúhá, te daña-ndo ìchi tnúhu ndehnde, te daña-ndo vă dándàhú-gá-ndó mèe-ndo sá quídé văha-ndo, te daña-ndo ìchi cuedú iní, te daña-ndo nchàa tnúhu yiti.

² Te cada-ndo cuèndá sá cùú-ndo dàtná cue landú yíquíⁿ vitna sadí camá, chi landú-áⁿ mee-ni sàdi-güexi te sàhnu-güexi. Te cada iní-ndó sá dúcáⁿ càda-ndo chi xini ñuhu-xi sá ío cuhun iní-ndó dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiōxí, chi xíăⁿ cùú-xí mèe-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te cuita cuehnu nihnu-ndo ìchi-gá quihíⁿ ndéé ná sàá nduu cùndecu-ndo núú ndécu-gá. ³ Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-ndo, chi nchòhó sa ní cutnùní ndisa iní-ndó sá Yá Ndiōxí ío váha iní-gá.

Xítohó Jesucristú cùú-gă dàtná ^{iiⁿ} yúú

⁴ Te ío nanducu nihnu-ni-ndo Xítohó Jesucristú Yaá quídé nàcuáa naníhí tähú-ó. Te diu-gá ní cuu-gá dàtná ^{iiⁿ} yúú sá ñà túú nàndihí sá cùú-xí ñáyiu ñuyíú-a, chi ní dáquéé tihú ñahă-yu xii-gá. Dico Yá Ndiōxí ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cùú-gă dàtná ^{iiⁿ} yúú sá ío-gá váha, chi ío cùnuu-gá. ⁵ Te nchòhó sa ní naníhí tähú-ndó, te ío-gá chí nàndùcu nihnu Yá Ndiōxí cuèndá cuu ^{iiⁿ} nuu-ndo cùndecu-ndo ndihí Espíritu-gá. Te núú ducaⁿ na càda-ndo te cuu-ndo dàtná yúú văha dàcaa-güedé dava vehe, te cuu tucu-ndo dàtná cue dútú ní xinu cuechi núú Yá Ndiōxí ndéé sanaha, nàcuáa ñá túú nă cumání-ndó núú-gă, chi nchaa cue téé-áⁿ ní xóo cuáha ñaha-güedé sá ní xóo nduu tähú-gă. Te nchòhó vitna

tàú-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-gá, te nduu vétú iní-gá. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú. ⁶ Te Yá Ndióxí càchí-gá núú tutú-gá: Yúhú taxi ndecu-í ⁱⁱn Yaá ñuu Síón, te cuu-gá dàtná ⁱⁱn yúú văha sá sánútní-güedé xíquí cimièntú ⁱⁱn vehe, chi yúhú ní cachí-í sá Yáá-áⁿ io cunuu-gá.

Te nchaa ñayiu quindáá iní ñahá xii-gá vá ⁱⁱn ndùu ndixi cuéchi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáá iní ñahá-ju xii-gá.

Duha càchí-gá núú tutú-gá. ⁷ Te nchòhó ñayiu sàndáá iní ñahá xii Xítohó Jesucristú io cùu iní-ndó-gă, te nchaa ñayiu ña túú sàndáá iní ñahá xii-gá quídë-yu dàtná càháⁿ-xi núú tutú Yá Ndióxí núú càchí-xi: Yúú sá ní dáquéé tihú cue téé dàcaa vehe, xíáⁿ cíú-xí yúú sá io-gá nándihí vitna.

Duha càchí-xi núú tutú-gá. Te yúú-áⁿ cada iní-ó sá cíú-xí Xítohó Jesucristú, chi ní dáquéé tihú ñahá-güedé xii-gá. ⁸ Te càchí tucu-xi ingá xichi núú tutú Yá Ndióxí:

Yúú-áⁿ nguñenu ñayiu te ndùá-yu.

Duha càchí-xi núú tutú-gá. Te tnúhu-áⁿ quéé-xí sá io quide sáá iní ñayiu núú-gă, chi ña túú cuiní-yu tníⁱ-yu tnúhu càháⁿ-gá, te ducaⁿ tnähí ndéé tnuní sá ncháá ñayiu ña túú cuiní tníⁱ tnúhu càháⁿ-gá, te io cùu sáá iní-yu núú-gă.

Ñayiu ndècu ndihí Yá Ndióxí

⁹ Te nchoo cùu-o ñayiu sa ní dáquéé díñⁱ ñaha Yá Ndióxí xii-o cuéndá cundecu-o ndihí-gá, te cùu-o dútú xínú cuéchi-o núú-gă, te mee-gă cíú-gă Yaá io cùnuu, te cùu-o ñayiu quide ndáá xíndecu ichi-gá te cùu tucu-o ñayiu yíndaha-gá. Te ducaⁿ ní quide ñaha-gă xii-o cuéndá sá cíñaha-o xíⁱ nchaa ñayiu sá io càhnu cuu-gá, te io vái núú sá văha quide-gá, te díu-gá ní quide ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ní cuu, te ní sanu ichi ñaha-gă xii-o ⁱⁱn ichi văha, te vitna cùtnuní iní-ó sá io càhnu cuu-gá. ¹⁰ Te nchoo cùu-o ñayiu ña túú ndècu ndihí Yá Ndióxí ní cùu, dico vitna ní ngúndecu ndihí-o-gă, te dàvá-áⁿ vătă sàá-gá nduu càda văha ñaha-gă xii-o, dico vitna sa ní sáá nduu quide văha ñaha-gă xii-o, chi io cündahú iní ñahá-gă.

Cada văha-o cùndecu-o cunu cuechi-o núú Yá Ndióxí

¹¹ Te nchòhó io cùu iní ñahá-í xii-ndo, te càchí tnúhu-í xii-ndo sá nchóó cùu-o datná cue ñayiu ndècu tnaduha ⁱⁱn ñuu, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-o chi tnaa-ni ndècu-o ñuyíú-a, te sáá nduu ndùu táhú-ó cùndecu-o núú ndécu Yá Ndióxí tâxí tnùní-gá, te xíáⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá vă cádá-ndó ní ⁱⁱn sá cuéhé sá dûhá sàni iní-ndó, chi nchaa xíáⁿ ñá túú cùu-xi sá văha sá cíú-xí-ndó. ¹² Te cada văha-ndo cùndecu-ndo núú nchaa ñayiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndióxí, te cuéi na càháⁿ ñayiu sá nchòhó nchicúⁿ nihnu-ndo ichi cuehé ichi duha, dico quiní-yu nchaa sá văha quide-ndo, dico na sáá nduu dàndixi túu Yá Ndióxí iní-yu sá ña túú quide văha-yu ndècú-yu, te dàvá-áⁿ cachí-yu sá quídé văha-ndo ndècu-ndo, te cada càhnú-yu Yá Ndióxí.

¹³ Te Xítohó Jesucristú cuiní-gá sá nchòhó io quindáá iní-ndó nchaa cue téé cùchiuⁿ taxi tnuní ñahá xii-ndo, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó cuéi mee téé cùnuu vihi-gá yíndàha ñaha xii ñayiu. ¹⁴ Te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó nchaa dava-gá cue téé cùnuu, chi Yá Ndióxí ducaⁿ ní cachí-gá cunduu sá cué téé-áⁿ cada ndáá-güedé nchaa cuéchi ñayiu quide cuehé quídé dùha ndecu, te càháⁿ văha-güedé cuéndá nchaa ñayiu xíquide văha ndècu. ¹⁵ Te Yá Ndióxí cuiní-gá sá cádá văha-ndo cùndecu-ndo cuéndá nchaa ñayiu io ní díquí-xi càháⁿ cuéhé cuéndá-ndó sá ndécú-ndó ichi Yá Ndióxí vă níhí-gá-yu tnúhu càháⁿ-yu.

¹⁶ Te nchòhó, Yá Ndióxí ní quide-gá sá cíú-ndó ñayiu cuu cada nàcuáa véxi iní méé-xí, dico ñá díú sá dúcáⁿ ní quide ñaha-gă xii-ndo, te ngóo-ndo càni iní-ndó càda-ndo nándí sá cuéhé sá dûhá, chi cada-ndo sá cíú-ndó ñayiu xínu cuechi núú Yá Ndióxí. ¹⁷ Te canehe-ndo sá yíñuhu núú nchaa ñayiu, ndihí núú téé cùnuu vihi yíndaha ñaha xíí-yu, te cuu iní tnahá ndí mee-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxí, te io canehe-ndo sá yíñuhu núú-gă.

Nchaa nàcuáa ndoho-o cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú

18 Te nchaa nchòhó ñáyiu xìnu cuechi canehe-ndo sá yíñuhu núú cuè patróoⁿ-ndó, te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ tahu-güedé. Te iiⁿ-ni càda-ndo núú cuè téé váha iní-xi, ndihí núú cuè téé ío cuihna iní-xi. **19** Te núú nchòhó ná càda ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sá ñà túú taur-ndó ndòho-ndo cuéndá sá cuiní-ndó cùndáá-ndó núú Yá Ndióxí ñá, te ío nduu vétu iní-gá. **20** Te núú nchòhó ní quide-ndo iiⁿ cuéchi, te sàhni iní-ndó dàndoho ñaha ñáyiu xii-ndo, ¿te ná sá váha cùu xíañ-i? Dico núú nchòhó ná càda ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sá càda ñàha ñáyiu xii-ndo sá cuéndá sá quidé-ndo sá váha ñá, te núú ducaⁿ na càda-ndo te cùu-xi iiⁿ sá váha núú Yá Ndióxí. **21** Te Yá Ndióxí ní cachí-gá sá càda ndee iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o sá cuéndá sá quidé-ó sá váha, chi ío ní ndoho Xítohó Jesucristú cuéndá-ó, te ducaⁿ taur-ó cànchicúⁿ nihnu-o càda ndee iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o, chi ducaⁿ ní quide-gá. **22** Te mee-gă ñá túú quide-gá ni iiⁿ sá cuéhé sá dûhá, te ni iiⁿ tnúhu ndehnde ñà túú càháⁿ-gá. **23** Te òré ní xoo cùcuéhé ñahá-güedé xii-gá, te ñá túú ní xoo danchòcáva-gá tnúhu cuéhé, te òré ní xoo dandòho ñaha-güedé xii-gá, te ñá túú ní xahaⁿ-gă xii-güedé sá io ná cada ñaha-gă, chi nûú ndáhá Yá Ndióxí ní xoo nachihi-gá méé-gă, ndihí nchaa sá sání iní-güedé cada ñaha-güedé xii-gá. Te Yá Ndióxí cùu-gă Yaá ío váha cada ndáá cuéchi nchaa ñáyiu na sàá nduu. **24** Te Xítohó Jesucristú cùu-gă Yaá ní xíhí nûú cùrúxí cuéndá nchaa cuéchi nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a. Te ducaⁿ ní xíhí-gá cuéndá nchoo dùuⁿ duuⁿ daña-o nchaa ichi cuéhé ichi duha, te cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te ní dániciuéhé ñahá-güedé xii-gá, te sá dúcáⁿ ní ndoho-gá xíañ ní ngúndecu váha nchoo vîtna. **25** Te nchoo cùu-o datná cue mbéé cue quití ní xita ni cùu, dico vitna ní tuha-o Xítohó Jesucristú, te Yaá-áⁿ cùu-gă dàtná iiⁿ toli xito ñaha-gá xii-o vîtna cuéndá sá vâ cuïta nihnu-o.

3

Nàcuáa taur- ñáyiu tnândaha càda-yu cùndecu-yu

1 Te nchaa nchòhó ñáyiu dìhí ní tnandaha ío quindáá iní-ndó yíi-ndo cuéndá sá nûú

ñá túú sàndáá iní-güedé tnúhu Yá Ndióxí te quindáá iní-güedé cuéndá sá ndéhé-güedé quidé ndâá-ndó ndècu-ndo, te ni ñà túú xini ñuhu-xi caháⁿ-ndó tnúhu-gá nûú-güedé. **2** Chi ndèhe mee-güedé sá nchòhó quidé ndâá-ndó ndècu-ndo, te nèhe-ndo sá yíñuhu nûú Yá Ndióxí. **3** Te vâ cání iní-ndó mèe-ni cunduu vii-ndo, te ndada-ndo dìqui-ndó nàcuáa taur-xi cunduu, te vâ cání iní-ndó nàndi canehe-ndo, te ni vâ cání iní-ndó cuìhnu-ndo mee-ni dóó váha sá io vii ndâa. **4** Chi iní-ndó xini ñuhu-xi cunduu vii cunduu váha-xi nûú Yá Ndióxí cuéi vitna te cuéi nûú cuaháⁿ nûú vëxi, te cuu-ndo ñáyiu ío càhnu iní-xi, te nûú ducaⁿ na càda-ndo te ío cuu váha iní Yá Ndióxí. **5** Te ducaⁿ io vii ío váha ní xínduu iní nchaa ñáyiu dìhí ní xíndecu ndéé sanaha, te ñáyiu-áⁿ io ní sàndáá iní-yu Yá Ndióxí te ní cudiú-yu nûú-gă, te ní tníi-yu nchaa tnúhu ní caháⁿ yíi-yu. **6** Te ducaⁿ ní xoo cada ndíi Sárá ní xoo quindáá iní ndíi yíi ndíi, ndíi Abrahám, te ní cánhe ndíi dìhí-áⁿ sá yíñuhu nûú yíi ndíi. Te nûú nchòhó quidé váha-ndo ndècu-ndo te ñá túú yûhú-ndó ná cada ñaha tnâha ñáyiu-ndo xii-ndo, te nûú ducaⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo te quide-ndo datná ní quide ndíi Sárá.

7 Te nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi ío váha cuáha-ndo cuéndá nàcuáa cùndecu váha-ndo ndihí-yu, te ío vii caháⁿ ndihí-ndó-yu, chi ñáyiu-áⁿ yíi-gă-yu dàcúúxí nchòhó cue téé, te ducaⁿ càda-ndo chi ndíi ndùu-ndo ndùu tâhú-ndó cùndecu-ndo ndihí Yá Ndióxí, te nûú ducaⁿ na càda-ndo te òré caháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí te tedóho ñaha-gă xii-ndo.

Ñáyiu quide sá váha ndòhó-yu

8 Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá io cuu iiⁿnuu-ndo cùndecu-ndo, te cundâhú iní tnâhá-ndó iiⁿ iiⁿ-ndo, te cuu iní tnâhá tucu-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndióxí, te cuu-ndo ñáyiu ndâhú iní-xi. **9** Te nûú iiⁿ sá ñà túú váha quide ñaha ñáyiu xii-ndo, te ñá díú-ní dùcaⁿ nanchocáva-ndo càda-ndó-yu, àdi xícuéhé ñahá-yu xii-ndo, te vâ ná danchocáva-ndo diu-ni tnúhu cuéhé, chi cacaⁿ tâhú-ndó nûú Yá Ndióxí cuéndá sá ná càda váha ñaha-gă xii-yu, te ducaⁿ càda-ndo chi Yá Ndióxí ní caháⁿ ñahá-gă

xii-ndo cuèndá sá cädá văha ñaha-gă xii-ndo tnàhá-ndó. ¹⁰ Te núú tutú Yă Ndiõxí càchí-xi:

Nchaa ñáyiú cuìní cundecu váha ndi nchàa nduu nini cundecú-yu ñuyíú-a, xìni ñuhu-xi sá vă càháⁿ-yu tnúhu cùtexínu, te ni vă dácuañdehndé-yu.

¹¹ Te xìni ñuhu-xi duuⁿ duuⁿ dañá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha, te cadá-yu mee-ni să văha, te ío ndùcú-yu nàcuáa cadá-yu cundecu váha-yu ndihí tnàha ñáyiú-yu te diu-ni ducaⁿ càñchicúⁿ nihnu-yu cadá-yu.

¹² Te Yă Ndiõxí xító-gă nchaa ñáyiú quide ndáá núú-gă te tedóho-gá nchaa tnúhu càháⁿ-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú cuìní cada ndáá, ñáyiú-áⁿ ñà túú cùu váha iní-gá núú-yu.

Duha càchí-xi núú tutú-gá.

¹³ Te vá yoo níhí ndéé càda ñaha xii-o iiⁿ sá ñà túú văha te núu mee-ni să văha na càda-o cundecu-o. ¹⁴ Ádi núu ná cùu să ná càda ñaha ñáyiú xii-o să cuèndá sá quide văha-o ndècu-o ña, te sá dúcáⁿ ná càda ñahá-yu xii-o cùu-xi iiⁿ sá văha sá cùu-xi-ó núú Yă Ndiõxí. Te na càchí tnúhu-i xii-ndo să vă yùhú-ndö-yu, te ni vă cùndiyí-ndó cuèndá nchaa sá ná càda ñahá-yu xii-ndo. ¹⁵ Te nèhe-ndo sá yíñuhu núú Xítohó Jesucristú. Te ío cundecu túha-ndo dànehé-ndó ñáyiú véxi ndùcu tnúhu núú-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi Xítohó Jesucristú ndécu ndihí-ndo, te cuu vii cuu váha iní-ndó càháⁿ ndihí-ndö-yu, te càháⁿ-ndó núú-yu mee-ni tnúhu yiñuhu nacuáa cùu váha iní Yă Ndiõxí. ¹⁶ Te ío cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá sá vă cùndiyí-ndó, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nchaa ñáyiú xícuèhé ñahá xii-ndo cuendá sá quide văha-ndo ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú quendóo canúú-yu ndihí nchaa tnúhu càháⁿ-yu, chi nchòhó quide văha-ndo ndècu-ndo. ¹⁷ Te váha-gá sá ndohó-ó cuèndá sá quide-ó să văha te núu mee Yă Ndiõxí ducaⁿ cuìní-gá cunduu, te ñá díú să ndohó-ó cuèndá sá ñà túú quide-o sá văha.

¹⁸ Te Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá sá cuèndá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te iiⁿ xito-ni ducaⁿ ní xíhí-gá

te ducaⁿ te vá cùu tnàhí-gá, te mee-gă cùu-gă Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ducaⁿ ní ndoho-gá cuèndá nchaa cuéchi ñáyiú ndècu ñuyíú-a ñáyiú ñá túú cuìní cada ndáá núú Yă Ndiõxí, te ducaⁿ ní cuu cuèndá sá núcundecu váha-yu núú Yă Ndiõxí te núu na quindáá iní ñahá-yu xii-gá. Te mee-gă ní xíhí-gá dico Espíritú-gá chi ní xíndecu-ni-xi, ¹⁹ te Espíritú-gá ní sáháⁿ-xi ní càháⁿ-xi tnúhu Yă Ndiõxí núú nchàa espíritú ñáyiú ndècu núú ùhú núú ndàhú. ²⁰ Te ñáyiú-áⁿ cùu ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha cùtnàhá ní xíndecu ndíi Nöé, chi ñáyiú-áⁿ io ní quide sàá iní-yu núú Yă Ndiõxí. Te Yă Ndiõxí io văha iní-gá, chi ní dácacá-gă nduu ní xíndecu ndíi Nöé ní cadúha ndíi bárcú cuèndá ndétú-gă ndixi cuéchi iní-yu sá ñà túú quide văha-yu ndécu-yu ni cùu. Te dàvá-áⁿ ní ndaa ndute ñuyíú te ní cácu úná duha ná tnàhá ñáyiú, chi ní quée-yu xiti bárcú-áⁿ, te ñá túú ní càhá-yu. ²¹ Te sá dúcáⁿ ní cácu ñáyiú úná-áⁿ ñà túú ní càhá-yu ndute ní ndaa ñuyíú dàvá-áⁿ. Te xiáⁿ quée-xí să cuándute ñáyiú vitna, te naníhí tähú-yu te núu na quindáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiõxí. Te ñá díú să cuándute-o te nduu ndoo nduu nine yíqui cùñú-ó te naníhí tähú-ó, chi xìni ñuhu-xi náhmá-ó núú Yă Ndiõxí nchaa yícá cuéchi-o, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te naníhí tähú-ó, chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá cuèndá-ó te ní ndoto-gá. ²² Te Yaá-áⁿ cuändaa-gá andiu, te ní ngóo-gá xio cùha Yă Ndiõxí, te taxi tnuní-gá nchaa espíritú cúnùu ndihí nchaa dava-gá cue espíritú xínú cuéchi.

4

Cada-o nàcuáa cuìní méé Yă Ndiõxí

¹ Te Xítohó Jesucristú ní ndoho-gá cùtnàhá ní xíndecu-gá ñuyíú-a, te vitna nchòhó cundecu túha-ndo ndohó-ndo cuendá-gá, chi nchaa ñáyiú ndohó nándi sá ndohó cuendá-gá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dühá. ² Te ducaⁿ ñà túú-gă ndécu-yu ichi cuèhé ichi duha, chi mee-nă nàcuáa càháⁿ Yă Ndiõxí quidé-yu ndécu-yu ñuyíú-a.

³ Te nchòhó sá nàha-ndo sá io cuéhé núú să cuèhé sá dühá ní xóo cada-o cùtnàhá vátá cùndecu-gá-ó ichi Yă Ndiõxí, chi ní xóo cada-o nchaa sá cuèhé sá dühá cùdii iní

nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá, te dàvá-áⁿ ní xóo cada-o nchaa núú sá cuéhé sá dúhá, te ní xóo cani cuéhé ní xóo cani duha iní-ó, te ní cuu-o cuè ñáyiu quihu, te ní xóo cundecu-o víco núú ní xóo cada-o nchaa sá ñá túú văha, te ní xóo níhí tnáhá-ó ndíhi nchaa tnaha quihu-o, te ní xóo chiñuhu-o nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndàá sá ndioxí cùu nchaa xíáⁿ, te nándi-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ní xóo cada-o dàvá-áⁿ. ⁴ Te ñáyiu-áⁿ cùñuhu-yu vitna sá ñá túú-gá níhí tnáhá-ó ndíhi-yu cada-o nchaa sá cuéhé sá dúhá quídé-yu, te xíáⁿ càháⁿ cuéhé-yu cuéndá-ó vitna. ⁵ Dico sáá nduu te ñáyiu-áⁿ náhmá-yu nchaa sá quídé-yu núú Xítohó Jesucristú, chi diu-gá sa ndècu túha-gá sá cáda ndäá-gá cuéchi nchaa ñáyiu sa ní xihí, ndíhi cuéchi nchaa ñáyiu xíndecu vívú. ⁶ Te cue ñáyiu sa ní xihí ní xíndedóho tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuéi ní xihí-yu dàtná xihí dava-gá ñáyiu, dico espíritu-yu chi ní nduu táchú-xi ndècu vâha-xi dàtná ndécu Yá Ndióxi.

⁷ Te vitna ta cùyatni danaa Yá Ndióxi ñuyíú-a núu xíáⁿ ío vâha cuáha-ndo cuéndá nàcuáa cundecu-ndo, te càháⁿ ndíhi-ndo-gá. ⁸ Te xini ñuhu-xi sá ío cuu iní tnáhá-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo, chi núu ducaⁿ na cùu iní tnáhá-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo, te vâ cání-gá iní-ndó càda cuéndá-ndo nchaa sá ñá túú vâha quide ñaha ñáyiu xii-ndo, ⁹ te nchòhó ñáyiu xíndecu vehe-xi cuáha nùu-ndo vehe xii cue ñáyiu ñuhu ichi na ndetatú-yu, te ío vâha cuu iní-ndó dùcaⁿ cada-ndo. ¹⁰ Te Yá Ndióxi ní taxi-gá ndí díiⁿ núú táchú ndécu ndíhi-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo, te nàcuáa ndùu táchú ní nduu táchú-ndo iiⁿ iiⁿ-ndo te ducaⁿ chìndee tnaha-ndo, te vâ dâñá ndéé-ndo càda-ndo nchaa nacuáa tâuchiuⁿ Yá Ndióxi cada-ndo, te chìndee ñaha-gá xii-ndo. ¹¹ Te dava nchòhó ñáyiu càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiu, xini ñuhu-xi càháⁿ-ndo nàcuáa ndùu tnúhu-gá nûu-yu, te dava nchòhó ñáyiu quide nchaa nûu chìuⁿ chìndee tnaha ñáyiu-xi, xini ñuhu-xi cada-ndo sá Yá Ndióxi chìndee ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa nûu sá vâha, chi Xítohó Jesucristú tnâhá-gá chìndee ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ío cuu càhnu Yá Ndióxi. Te vitna tâú-ó càháⁿ-ó sá ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú, chi diu-gá cùnùu-gá nchaa nduu nchaa

quíú, te ducaⁿ na cùnduu.

Ndoho tnahá-ó cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú

¹² Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, vá cùñuhu-ndo sá ío ndòho-ndo ndecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, chi sá dúcánⁿ ndòho-ndo-áⁿ cùtnùní ndisa sá sàndáá iní-ndó-gá, te vâ cání iní-ndó ná cuéndá ducaⁿ ndòho-ndo. ¹³ Chi da cudíi iní-ndó te núu ndòho-ndo datná ní ndoho Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ súuní cùdíi iní-ndó òré ná quíxi tucu-gá ñuyíú-a te dàvá-áⁿ quiní-ndó sá ío càhnu cuu-gá. ¹⁴ Te núu xicuéhé ñáhá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo cuéndá sá ndécu-ndó lichi Xítohó Jesucristú, te xíáⁿ cùu-xí iiⁿ sá vâha sá cùu-xí-ndó nûu-gá, te ducaⁿ chi Espíritu Yá Ndióxi sá ío cùnùu ndecu ndíhi ñaha-xi xii-ndo, te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ càháⁿ cuéhé-yu cuéndá Xítohó Jesucristú, dico nchòhó càchí-ndó sá ío càhnu cuu-gá. ¹⁵⁻¹⁶ Te núu nchòhó dândòho ñaha ñáyiu xii-ndo sá cuéndá sá ndécu-ndó lichi Xítohó Jesucristú ñá, te vâ cùu càháⁿ nûu-ndó, chi ndacáⁿ tâhú-ndó nûu Yá Ndióxi cuéndá sá ndécu-ndó lichi-gá. Te cuéi ndòho-ndo ndecu-ndo, dico ñá túú cùu-ndo ñáyiu sâhni ndiyí te ni ñá túú cùu-ndo ñáyiu dùhu, te ni ñá túú cùu-ndo ñáyiu quide cuehé quide dùha, te ni ñá túú cùu-ndo ñáyiu chìndee tnúhu tnâhá ñáyiu-xi iiⁿ sá ñá túú tâú-ndó càda-ndo.

¹⁷ Te vitna sa quésaha Yá Ndióxi cada ndáá-gá nchaa sá quide nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-gá, te núu ducaⁿ te ndéé-gá cada-gá nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá òré ná sâá nduu dùcaⁿ cada ñaha-gá xii-yu. ¹⁸ Te nchòhó xini-ndó sá ñáyiu quide vâha ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndòho tnahá-yu ndécu-yu, dico sâá nduu te nduu tâhú-yu cundecu-yu ndíhi-gá. Te núu ducaⁿ ndòho nchaa ñáyiu quide vâha ñá, ¿te násá-gá yâha nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé lichi duha na sâá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuéchi-yu-i? ¹⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndòho nacuáa cuiní Yá Ndióxi xini ñuhu-xi sá vâ dâñá ndéé-ndó càda vâha-ndo cùndecu-ndo, te ío quindáá iní-ndó sá xító ñaha-gá xii-ndo. Te diu-gá cùu-gá Yaá ní cadúha ñaha xii-o, te quide-gá iiⁿ sá càháⁿ-gá.

5

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó cue téé yìndaha nchaa dava-gá ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú, chi tnähá yúhú yìndàha-í ñáyi ndècu ichi-gá, te sàndáá iní-í tnúhu-gá, te ní xiní-í nchaa nàcuáa ní ndoho-gá, te sáá nduu te tnähá-í cunuú-í ndihí-gá. ² Te ío canehe cuéndá-ndó nchaa ñáyi ndècu ichi Yá Ndiökí yìndàha-ndo te cada-ndo dàtná quídé cué toli, chi cue téé-áⁿ io váha xito-güedé mbëé-güedé. Te canehe cuéndá-ndó-yu sá cùú iní méé-ndó te ñá díú sá io ⁱⁱn ñáyi cada yica ñàha xii-ndo, te ní ñá díú sá cuíni-ndó cùhuⁿ yáhu-ndo, chi ní yùhu ní iní-ndó còto-ndó-yu, chi ducaⁿ cuíni Yá Ndiökí cunduu. ³ Te vá cádá-ndó sá io cùnuú-ndo núú-yu, chi cada-ndo mèe-ni sá vāha cuéndá ducaⁿ càncicúⁿ nihnu-yu cadá-yu tnähá-yu. ⁴ Te òré ná quíxí tucu Xítohó Jesucristú Yaá néhé cuéndá ñáhá xli-o nchaa-o ñuyíú-a, te taxi-gá sá io váha nduu táchú-ó, te cunuu-o ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ.

⁵ Te nchòhó ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá io quíndáá iní-ndó cué téé yìndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi-gá, te nchaa-ndo tàú-ndo quíndáá iní tnähá-ndó ⁱⁱn ⁱⁱn-ndo, chi núú tütú Yá Ndiökí càchí-xi ⁱⁱn xichi: Nchaa ñáyi quíde cahnu mee-xi ñá túú cùu váha iní Yá Ndiökí núú-yu, dico nchaa ñáyi ndähú iní-xi te chìndee ñaha-gá xii-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. ⁶ Te daña-ndo mèe-ndo núú ndähá Yá Ndiökí, chi mee-gá io cùnuú-gá. Te núú ducaⁿ na càda-ndo, te sáá nduu te cada nínu ñaha-gá xii-ndo.

⁷ Te nchaa sá yáha-ndo ndècu-ndo te nachihi-ndo ndähá Yá Ndiökí, chi mee-gá xító ñaha-gá xii-ndo.

⁸ Te ío váha cuáha-ndo cuéndá cundecu-ndo, te quíhí iní-ndó chi sácuíhná xícá cùu-xi cuíni-xi dacuïta nihnu ñaha-xi xii-o, chi io cùu úhú iní ñáhá-xí, te cùu-xi datná ⁱⁱn quíti dééⁿ xícá ndùcu sá caxí-xí. ⁹ Te ío quíndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te vá dáñá-ndo mèe-ndo dandahú ñáhá sácuíhná

xii-ndo càda-ndo nacuáa cuíni-xi, chi nàha-ndo sá ncháá ñáyi ndècu ichi Xítohó Jesucristú xìndecu níhí ñuyíú ndóhö-yu dàtná ndóhó nchòo ndecu-o ichi-gá. ¹⁰ Dico sacú-ni nduu duha cundoho-o te dàtnùní ñá túú-gá ná cumání-ó cùndecu-o núú Yá Ndiökí, te dàvá-áⁿ vă cání ⁱⁱn cani úú iní-ó cùndecu-o ichi-gá. Te ío-gá ngúndecu ndihí-o tnúhu ndee iní cada-o nchaa nacuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ càda-o chi mee Yá Ndiökí io chìndee ñáhá-gá xii-o, te diu-ni Yaá-áⁿ io cùu iní ñáhá-gá xii-o, chi ní caháⁿ ñáhá-gá xii-o cùndecu-o núú io váha càa ndecu-gá cundecu-o ní caa ní quíhíⁿ, te ducaⁿ ní quide-gá chi ní sàndáá iní-ó Xítohó Jesucristú. ¹¹ Te ío ndacáⁿ táchú-ó núú Yá Ndiökí chi io càhnu cuu-gá, te cùnuú-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndéé núú ní ndihí-ná

¹² Te té Sìlvanú xiní-í sá cùú-dé ⁱⁱn téé quíde ndáá ndécu ichi Xítohó Jesucristú, te diu-dé ní caháⁿ ndähú-í núú-dé ní tee-dé ⁱⁱn úú tnúhu sá ní xáhaⁿ-í xii-dé núú tütú-a cuéndá daquíxi-í ndaha-ndo, te núú tütú-a càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá Yá Ndiökí io cùu iní ñáhá-gá, te chìndee ñaha-gá xii-ndo ndècu-ndo, te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sá io quíndáá iní-ndó sá ndàá ducaⁿ quíde ñaha-gá xii-ndo.

¹³ Te cue ñáyi ndècu ñuú Babiloniá, ñáyi ndècu ichi Yá Ndiökí, diu-ni ñáyi ní cachí Yá Ndiökí sá nánìhí táchú dàtná cùú nchòhó, io quíde ndee iní ñáhá-yu xii-ndo, te tnähá té Mäcú téé cùu datná ⁱⁱn déhe-í quídé ndée iní ñáhá-dé xii-ndo. ¹⁴ Te ndihí tnúhu yìñuhu cada ndee iní tnähá-ndó ⁱⁱn ⁱⁱn-ndo, te xícáⁿ táchú-í núú Yá Ndiökí sá io na cùndecu nahi nchaa nchohó ñáyi ndècu ndihí Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí càdá ndée iní-ná vitna.

TUTÚ CÚÚ ÙÚ NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cädúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiù sàndáá iní tnúhu Yá Ndióxi

¹ Yúhú té Xímú, àdi Pelú chi úú dìu-í, xínú cuèchi núu Xítohó Jesucristú, chi mee-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í xícá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te càdúha-í tutú-a sá cùu-xí nchàa nchohó ñáyiù sàndáá iní ñáhá xìi-gá dàtná sàndáá iní-ndí-gá, te ducaⁿ chi Tátá-Ó Dütú Ndióxi ní dácàháⁿ-gá iní-ó ní sàndáá iní-ó-gá, chi cùu-gá Yaá ío váha quide ndáá ndihí Xítohó Jesucristú Yaá dácácu nihnu ñaha xìi-o núú ùhú núú ndàhú. ² Te xícáⁿ táchù-í núú Yá Ndióxi sá ùuⁿ-gá uuⁿ-gá ná cuíta chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo quíhíⁿ, te ducaⁿ ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ càda-gá chi ta cùtnuní-gá iní-ndó nàcuáá ndùu cuendá-gá, te ducaⁿ ta cùtnuní tucu iní-ndó nchàa nacuáá ndùu cuendá Xítohó Jesucristú Yaá cùu Xítohó-ó.

Nàcuáá quide ñáyiù ndècu ichi Xítohó Jesucristú

³ Te Yá Ndióxi ío càhnu cuu-gá chi chindee ñaha-gá xii-o quide ndáá-ó ndècu-o datná cuiní méé-gá, te ducaⁿ chi cùtnuní iní-ó nàcuáá sàni iní Xítohó Jesucristú Yaá ní càháⁿ ñáhá xìi-o. Te òré ní càháⁿ ñáhá-gá xii-o te ní cutnuní iní-ó sá ío càhnu cuu-gá te ío váha quide-gá. ⁴ Te ducaⁿ ní cutnuní tucu iní-ó nàcuáá ní càháⁿ-gá cada ñaha-gá xii-o, te tnúhu ní càháⁿ-gá-áⁿ ío càhnu cuu-xí te ío váha, te nchoo ní sàndáá iní-ó tnúhu-áⁿ nüu xíáⁿ ná túu-gá ndécu-ó ichi cuehé ichi duha te ni ñà túu-gá sání iní-ó càda-o nándi sá cuèhé sá dúhá, te ní cuu vii ní cuu váha iní-ó vîtna. ⁵ Te sá dúcáⁿ quide-gá te xíáⁿ ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáá càháⁿ-i-a, te nchòhó sàndáá iní-ndó-gá dico ñá díú mèe-ni xíáⁿ chi tnàhá xíní ñùhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo. Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo te xini ñuhu-xi tecú tnùnì-ndó tnúhu-gá. ⁶ Te núu tècú tnùnì-ndó te cùu-ndo ñáyiù xiní cotniⁱ mee-xi, te núu cùu-ndo ñáyiù sàcío tnii mee-xi te xini ñuhu-xi cunduu cahnu iní-ndó cuéi nándi sá ná yáha-ndo

cùndecu-ndo, te núu càhnu iní-ndó te xini ñuhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná cuiní méé Yá Ndióxi cada-ndo. ⁷ Te núu quide ndáá-ndó ndècu-ndo, te xini ñuhu-xi ío cuu iní tnàhá ndì mee-ndo nacuáá ndècu-ndo ichi-gá, te núu cùu iní tnàhá ndì mee-ndo te xini ñuhu-xi cuu iní-ndó nchàa dava-gá tnàhá ñáyiù-ndo.

⁸ Te núu sa ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo te uuⁿ-gá cuita ducaⁿ càda-ndo quíhíⁿ núu cuàháⁿ núu vëxi, te núu ducaⁿ quide-ndo te cùu-ndo cue ñáyiù ná túu dàna iní-xi xìndecu, te cuita cutnuní-gá iní-ndó nchàa nacuáá sàni iní Xítohó Jesucristú quíhíⁿ. ⁹ Te nchaa ñáyiù ná túu cuiní ducaⁿ càda cuú-yu ñáyiù ná túu tnàhí ndìxi túu iní-xi sá Yá Ndióxi sa ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu cuéndá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xoo cadá-yu, te ñáyiù-áⁿ cùu-yu dàtná iiⁿ ñáyiù cuàá àdi datná iiⁿ ñáyiù ná túu cùtnuní váha núú-xi, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu cuéndá sá dúcáⁿ quidé-yu. ¹⁰ Te xíáⁿ nüu yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiù ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te ío nducu ndèe-ndo cada váha-ndo cùndecu-ndo cuéndá cutnuní ndáá iní-ndó sá Yá Ndióxi ní càháⁿ ñáhá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ní quide-gá chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá. Te vá iiⁿ ndùu cani iní-ndó dàña-ndo ichi-gá, te núu vá dáñá ndèe-ndó càda-ndo nchaa nacuáá càháⁿ-i-a. ¹¹ Te núu ducaⁿ na càda-ndo cùndecu-ndo, te ío vii ío váha cada Yá Ndióxi queheⁿ cuéndá ñáhá-gá xii-ndo òré ná sàá-ndó nüu ndécu Xítohó Jesucristú táxí tnùnì-gá nchaa nduu nchaa quíú, te díu-ni Yaá-áⁿ cùu Xítohó-ó te ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú.

¹² Te ducaⁿ-ni quíhi-í dandàcu iní ñáhà-í xii-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-i-a cuéi sa xiní-ndó tnúhu-áⁿ, te cuéi sàndáá váha iní-ndó nchàa tnúhu ndáá dácuàha-ndo. ¹³ Te yúhú quidé cuéndá-i sá ío tàú-xi càháⁿ-í dóho-ndo níni ndecu-í ñuyíú-a cuéndá sá vă nácuànaa-ndo nacuáá cada-ndo cùndecu-ndo. ¹⁴ Chi Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá ñà túu-gá vâi nduu cùndecu-í ñuyíú-a te cuú-i. ¹⁵ Te ío nducu ndèe-í nducu-í nàcuáá cada-í cuéndá quendóo ndihí-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-i-a, te cuéi na yáha cuú-i dico vá nácuànaa-ndo cada-ndo nchaa nacuáá càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo vîtna.

Cue téé ní xiní núú sá ū cànhu cuu Xítohó Jesucristú

16 Te sa ní dánèhé ñahá-ndí xii-ndo sá ū cànhu cuu Xítohó Jesucristú. Te ní cachí tnúhu tucu-ndí nàcuáa cada-gá òré quixi tucu-gá, te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu ndáá cuíti te ñá díú tnúhu sá ní sani iní cue ñáyiu ñuyíú-a cùu-xi, chi nchúhú ní xiní núú-ndí nàcuáa ní quide-xi cùtnàhá ní cutnúní iní-ndí sá ū cànhu cuu Xítohó Jesucristú. **17** Chi dàvá-áⁿ ū váha ní quide Tátá-ó Dútú Ndiòxí ní quide cànhu-gá Xítohó Jesucristú, te diu-ni dàvá-áⁿ ní cäháⁿ Dútú Ndiòxí ndéé andiu ní xáhaⁿ-gá xii Xítohó Jesucristú: “Yohó cúú-n Dëhe-í téé ū cùu iní-í, te ū cùdíi lní ñahá-í xii-n”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii Xítohó Jesucristú. **18** Te nchúhú ní tecú dóho-ndí ní cäháⁿ Yá Ndiòxí ndéé andiu cùtnàhá ducaⁿ ní xáhaⁿ-gá xii Xítohó Jesucristú, chi tnàhá-ndí ndécú-ndí ndihí-gá yucu núú dúcáⁿ ní quide cànhu ñaha Yá Ndiòxí xii-gá.

19 Te ndècu ndihí-o nchaa tnúhu ní cäháⁿ cue téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha te nchaa tnúhu-áⁿ cäháⁿ-xi nchaa nàcuáa cada-xi vitna, te cùtnuní iní-ó sá tnúhu ndáá cúú-xí, te xini ñuhu-xi cada cuéndá váha-ndo nchaa nacuáa cäháⁿ tnúhu-áⁿ, chi tnúhu-áⁿ cúú-xí dàtná iiⁿ ñuhú dáyehé-xi ndéé òré véxi túndaá quéné chòdíní cahnu dàyehé-di. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu tnúhu-áⁿ chi quide-xi nacuáa cutnúní iní-ó cuéndá Xítohó Jesucristú. **20** Te xini ñuhu-xi sá ū-gá cada cuéndá-ndó sá ñà túú ñáyiu tecú tnùní ni iiⁿ tnúhu sá ní chidó tnùní cue téé ní cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te núú Yá Ndiòxí vá cädá-gá nàcuáa cutnúní iní-ju nàcuáa cäháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. **21** Te cue téé-áⁿ ū ní xíndecu yíñuhu-güedé núú Yá Ndiòxí, te nchaa tnúhu sá ní cäháⁿ-güedé-áⁿ ñà túú cùu-xi tnúhu sá ní cahu iní méé-güedé, chi Espíritu Yá Ndiòxí ní dácáhú iní ñahá-xí xii-güedé nàcuáa cunduu tnúhu cäháⁿ-güedé.

2

Cue téé cächí sá cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá

1 Te ndéé sanduu chi ní xíndecu cue téé ní xóo dandàhú ñahá xii ñáyiu isràél cächí sá cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí te ñá

ndàá sá cäháⁿ-güedé tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ tùcu cundecu cue téé dandàhú ñahá xii-ndo vitna, chi cachí-güedé sá cäháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá. Te cue téé-áⁿ ū yidáhu cäháⁿ-güedé, te nchaa tnúhu cäháⁿ-güedé-áⁿ dacuita nihnu ñaha-xi xii-ndo te núú na tèdóho-ndo, chi cue téé-áⁿ vá nünuu-güedé sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuéndá-güedé. Te sá dúcáⁿ càda-güedé ío-gá ndihí dacuita nihnu-güedé méé-güedé. **2** Te vâi ñáyiu xínu iní-yu cadá-yu nándi sá cuéhé sá dûhá cuéndá sá dúcáⁿ càda cue téé-áⁿ, te cuéndá xiáⁿ ngóo ñáyiu cäháⁿ úhú-yu cuéndá ichi Yá Ndiòxí. **3** Te mee-ni tnúhu sá ní cahu iní cue ñáyiu ñuyíú-a danèhé ñahá-güedé xii-ndo, te quesaha-güedé sá cúú-xí tnúhu ndáá te ñá ndàá cuéndá-ni sá cuañha-ndo díhúⁿ xii-güedé, chi diu-ni xiáⁿ tnàhí cuhuⁿ iní-güedé, dico Yá Ndiòxí sa ní cunaha ndècu túha-gá cuéndá cada ndáá-gá cuéchi-güedé, te na sâá nduu te cuíta nihnu duuⁿ-güedé, chi Yá Ndiòxí vá nácuànaa-gá iiⁿ sá ní cachí-gá cada-gá.

4 Te Yá Ndiòxí ñá túú ní quide cahnu iní-gá sá ní quide cue espíritu ñá túú ní cuiní cada ndáá xínú cuéchi núú-gá ní cùu, chi ní dáquihíⁿ ñahá-gá xii-xi iiⁿ xichi nûú ū ndòho-xi ndecu-xi, te xiáⁿ cundedí nihnu-xi ndéé sâá nduu cuíta nihnu duuⁿ-ná-xi. **5** Te Yá Ndiòxí ñá túú ní quide cahnu tucu iní-gá nchaa sá ní quide ñáyiu ñuyíú díhna, chi dàvá-áⁿ ní dândáá-gá ndute ñuyíú ní cähá nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha te iiⁿdíi-ni té Nôé ndihí úsá-gá tucu cue ñáyiu cùu ndi mee-dé ní dácácu nihnu-gá. Te té Nôé-áⁿ cúú-dé téé ní cäháⁿ dóho-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu ni cùu te ñá túú ní cuiní-yu. **6** Te Yá Ndiòxí ní dângavá-gá ñuhú ní dánáá-gá ñáyiu ñuú Sòdomá ndihí ñáyiu ñuú Gòmorrá te mee-nâ yáá ní nduu ñuú-áⁿ. Te sá dúcáⁿ ní cuu xiáⁿ cùtnúní iní-ó nàcuáa cada ñaha Yá Ndiòxí xii nchaa ñáyiu ñá túú quide váha. **7** Dico té Lôt téé ní quide ndáá ní xíndecu iiⁿ ñuú-áⁿ dàvá-áⁿ chi ní dácácu nihnu ñaha-gá xii-dé. Te nchaa ñáyiu ñuú nûú ní xíndecu-dé-áⁿ ū ní xínduu cuihna iní-yu, te mee-ni ichi díi iní ní xíndecu-yu, te sá dúcáⁿ ní xóo cadá-yu xiáⁿ ū ní ndihú iní té Lôt. **8** Te

iiⁿ nduu iiⁿ nduu ní xóo cada ndàhú-xi iní té Löt-áⁿ cuèndá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha ní xóo cáháⁿ-yu ní xóo cundedóho-dé, ndihí cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní xóo cadá-yu ní xóo quiní-dé, te mee-dé ní cuu-dé iiⁿ téé ní xínduu vii ní xínduu váha iní-xi núú Yá Ndiòxí. ⁹ Te sá dúcáⁿ ní yáha té Nöé ndihí té Löt, xiáⁿ cútñuní iní-ó sá Yá Ndiòxí ío chìndee-gá cue náyiu quide ndáá ndécu ìchi-gá cuèndá sá vă cädå-yu nándi sá cuèhé sá dúhá cuëi nándi na ndòhó-yu cundecú-yu. Te Yá Ndiòxí càchí-gá sá ncháá náyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sa ndècu túha-yu sá quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú nduu nà yáha cundáá cuéchi-yu.

¹⁰ Te uuⁿ-gá cada naha Yá Ndiòxí xii nchaa cue téé ndècu ichi díⁱ iní, te dàquee tihú-güedé nchaa tnúhu sá sánú ìchi naha xii-o nacuáá cada-o cùndecu-o, te cùu-güedé cue téé ní iní-xi, te yíⁱ iní-güedé, te ná túú yùhú-güedé cáháⁿ úhú-güedé cuèndá nchaa espíritu cúnùu. ¹¹ Te cue espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndiòxí ío cùnuu-xi dacúúxi cué téé-áⁿ, dico ná túú cùyíⁱ-xi cáháⁿ-xi dàtná càháⁿ cue téé-áⁿ òré ndàcánⁿ cuéchi-xi núú Yá Ndiòxí cuèndá nchaa sá quidé cué espíritu cùndihí yucu náváha.

¹² Te nchaa cue téé dandàhú náhá xíⁱ-ndo-áⁿ cùu-güedé dàtná cue quiti, chi cue quiti-áⁿ ná túú ndècu sá xíní tnùní-güedi, chi cue quiti-áⁿ ní cacu-güedi sá tníⁱ-ó-güedi te cahni-o-güedi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu nchaa cue téé-áⁿ, chi càháⁿ cuèhé-güedé cuèndá ndédani càa espíritu cuëi ná túú xíní-güedé ná espíritu cùu-xi, te diu-ni mee-güedé dácuïta nihnu-güedé méé-güedé sá dúcáⁿ quide-güedé, ¹³ te sáá nduu te nacháhu-güedé nchaa sá quidé-güedé-áⁿ, te cuëi nduu cuëi niú cùdihí iní-güedé quidé-güedé nchaa núú sá cuèhé sá dúhá sáni iní-güedé. Te òré nàtacá-ndo càda-ndo iiⁿ vico chiñuhu-ndo Yá Ndiòxí te chitnahá náhá-güedé xii-ndo, te cada dusaⁿ-güedé sá cùdihí iní-güedé sá dandàhú náhá-güedé xii-ndo, te díco sácáⁿnúú cuäha náha-güedé xii-ndo dùcaⁿ na cada-güedé.

¹⁴ Te nchaa cue téé-áⁿ òré xíní-güedé iiⁿ náyiu díhí te ndihí-ni sáni iní-güedé cáháⁿ ndihí náha-güedé xií-yu, te ná túú nduu vétu iní-güedé cuèndá nchaa sá cuèhé sá

dúhá quide-güedé chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá sání iní-güedé cada-güedé. Te cuaháⁿ-güedé dandàhú-güedé nchaa náyiu ná túú níhí ndéé càda ndáá cuèndá canchicúⁿ nihnu-yu nchaa tnúhu càháⁿ-güedé. Te mee-ni nchaa sá ndécu ndihí tnaha náyiu-güedé cùu iní-güedé, te cue téé-áⁿ cùu-güedé cue téé duuⁿ duuⁿ sa ní xíta nihnu núú Yá Ndiòxí. ¹⁵ Chi cùu-güedé cue téé vá cání-gă iní-xi cada ndáá, te nchicúⁿ nihnu-ná-güedé quidé-güedé nácuáá ní xóo cada ndíi Balaám déhe ndíi Bèór, chi ndíi Balaám-áⁿ ní xóo tnahá iní ndíi cada ndíi chìuⁿ cuehé nácuáá ní xóo níhí ndíi díhúⁿ. ¹⁶ Te Yá Ndiòxí ní quide-gá ní cáháⁿ bürro ndíi ní tenáá náhá-dí xíⁱ ndíi cuèndá sá vă cädá ndíi iiⁿ cuéchi sáni iní ndíi cada ndíi ni cùu. Te sá dúcáⁿ ní cuu xiáⁿ ní nguítuu ndíi ná túú ní quide ndíi iiⁿ sá ná túú nàndihí sáni iní ndíi ni cùu.

¹⁷ Te nchaa cue téé ducaⁿ xíquide cùu-güedé dàtná iiⁿ doco yichí, te cùu tucu-güedé dàtná iiⁿ víco sá xido táchí te ná túú dák nchidó-xí, te sa ndècu túha iiⁿ xichi núú io nee quíhíⁿ-güedé cundecu-güedé ní caa ni quíhíⁿ. ¹⁸ Te cue téé-áⁿ càháⁿ-güedé dàtná càháⁿ iiⁿ téé ío cùu cahnu dico ná túú védana nàndihí nchaa tnúhu càháⁿ-güedé, te cue téé-áⁿ dandàhú-güedé nchaa náyiu íchí ní dáñá ìchi cuehé ichi duha, te xáhaⁿ-güedé xií-yu sá cùu-ní cädá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa náyiu ndècu ichi díⁱ iní, ¹⁹ te xáhaⁿ tucu-güedé sá cùu-ní cädá-yu náni véxi iní-yu cuëi sá vähä te cuëi sá cuèhé, dico mee-güedé chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá cùnuu quide-güedé. Te nchaa náyiu ná ndácú dàña nándi sá cuèhé sá dúhá cùu-yu dàtná iiⁿ náyiu xíⁱ cuechi ná túú tnahí dàñá quee núú chíⁱ pàtróó-xi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-yu chi ná ndácⁱ-yu dàñá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. ²⁰ Te núú náyiu sa ní dáñá nchaa ichi cuehé ichi duha cuèndá sá ní cutnùní iní-yu nácuáá ndùu tnúhu Xítôhó Jesucristú, Yaá ní dácäcu nihnu náha xíⁱ-o núú ùhú núú ndàhú ná nanchocáva iní-yu cundecu tucu-yu ichi cuèhé ichi duha, te mee-ná sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní náhá-xí xií-yu, te núú ducaⁿ te vää-gá tucu cadá-yu dàcúúxi dàtná ní xóo cadá-yu cùtnahá vátá cùtnùní-gá iní-yu nácuáá ndùu tnúhu-gá.

21 Te váha-gá sá vă ngŭnu ichí-yu ichi ndáá ní cùu te ná díú sá sà ní ngúnu ichí-yu te ní dáñă-yu nchaa tnúhu-gá sá sà ní níhí-yu ndècu ndihí-yu sànu ichi ñaha-xi nacuáa cundecú-yu ni cùu. **22** Te ñáyiu ducaⁿ xíquide quèe ndáá-xi nàcuáa cuáhánⁱ cuéndú sá càchí-xi: “Iná ní nacaxi-dí sá ní ndusaⁿ-dí, te cùchí quíti ichí ní xichi ndute càndoo cuáhánⁿ-ni tucu-dí cuchi ñuhu-dí núu ndèhyú”, duha cuáhánⁿ cuéndú-áⁿ.

3

Xítohó Jesucristú quixi tucu-gá

1 Te nchaa nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í cùtnuní iní-í sá io váha sàni iní-ndó, te xéhé cùú-xí tutú cùu ùú cädüha-í sá cùú-xí-ndó, te iin-ni càháⁿ-í dándacu iní ñahá-í xii-ndo nchaa tnúhu sá sà ní xíndedóho-ndo. **2** Chi cuìní-í sá vă nácuànaa-ndo nchaa tnúhu ní càháⁿ nchaa cue téé ní xóo cäháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ni vă nácuànaa-ndo nchaa tnúhu ní càháⁿ cue téé ní cäháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú Yaá ní dácäcu ní hnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndähú, chi diu nchaa tnúhu-áⁿ sánú ichi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o.

3 Te ío-gá xíní ñuhu-xi cutnuní iní-ndó nacuáa cada-xi òré vátá sàá-gá nduu quíxi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te càchí tnúhu-í xii-ndo sá cùndecu ñáyiu cuhuⁿ iní mee-ni nchaa sá cuéhé sá dühá te mee-ni xiāⁿ cadá-yu, te càháⁿ cuéhé cäháⁿ duhá-yu cuéndá tnúhu Yá Ndióxi. **4** Te cachí-yu: “Ná ndàá sá quíxi Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, chi núu quixi-gá te sá ndéé ama-gá sa ní quexio-gá ní cùu. Te dàtná-ni quíde-xi vitna diu-ni duha ní quesaha-xi quíde-xi ndéé cùtnähá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni duha quíde-xi ndéé cùtnähá ní xíndecu cue ñaní tnähá-ó ndéé sanaha, te diu-ni duha quíde-xi ndéé ní sáá nduu ní xíhí-güedé, te diu-ni duha quíde-xi ndéé vitna”, duha càháⁿ-yu. **5** Te ñucùuⁿ cadá-yu vá cädá cuéndá-yu sá Yá Ndióxi ní càháⁿ-gá te ní ngúndecu andiu ndihí ñuyíú-a, te diu-gá ní quide ní quene ñuhu yìchí xítí ndute ní ngúndecu-xi iin-xio. **6** Te iin-xito ní dándáá Yá Ndióxi ndute ñuyíú-a ní dánáá-gá nchaa sá io. **7** Te Yá Ndióxi ní cachí-gá sá cùndecu-ni ñuyíú-a ndihí andiu ndéé ná sàá nduu cädá-gá nchaa nàcuáa ní càháⁿ-gá sá cùú-xí

nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te dàvá-áⁿ danàa-gá nchaa ñáyiu-áⁿ chi cayú andiu ndihí ñuyíú-a.

8 Te nchaa nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, io cuhuⁿ iní-ndó tnúhu na càháⁿ-í-a, chi Yá Ndióxi ná túu sàni iní-gá dàtná sání iní méé-ó, te iin-nduu cùu-xi datná úxí ciéndú cuíá, te úxí ciéndú cuíá-áⁿ cùú-xí dàtná iin-nduu sá cùú-xí-gă. **9** Te Yá Ndióxi ná túu dàna ndodo iní-gá vá cädá-gă iin-sá càháⁿ-gá dàtná càchí cue ñáyiu sá dáná ndòdo iní-gá cada-gá iin-sá càháⁿ-gá, chi ñucùuⁿ tnahí dàcaca-gá nduu cuéndá sá io cùndahú iní ñahá-gă xii-o, te cuìní-gá sá ncháá ñáyiu ndixi túu iní-yu sá ñà túu quide váha-yu ndécu-yu te tuhá-yu ichi-gá, te ducaⁿ quide-gá chi cuìní-gá sá vă cuíta nihnu ni iin-yu.

10 Te dàtná quídé cué ñadúhú quíhu-güedé iin-vehe dùhu-güedé òré ná túu yìhi iní xítohó vehe-áⁿ, te ducaⁿ càda Xítohó Jesucristú chi nduu ñà túu yìhi iní ñáyiu ñuyíú-a quixi tucu-gá, te dàvá-áⁿ cada-xi andiu dàtná quídé-xi òré níhi vihi caháⁿ ñuhu, te diu-ni òré-áⁿ ndoñuhu àndiu, te cayú nchaa chódíni, te cayú tucu tnähá ñuyíú-a ndihí nchaa sá io.

11 Te vitna nchòhó sa xìní-ndó sá náá ñuyíú-a te xiāⁿ io xini ñuhu-xi cada váha-ndo cùndecu-ndo, te cada-ndo nacuáa cuìní méé Yá Ndióxi cunduu. **12** Te ío nducu ndèe-ndo ducaⁿ cada-ndo cuéndá ducaⁿ ndihí-ni sáá nduu càda-gá nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ nchòhó cundecu túha-ndo sáá nduu-áⁿ. Te diu-ni nduu-áⁿ ndoñuhu àndiu chi cayú-xi, te diu-ni ducaⁿ ndoñuhu tucu nchaa chódíni chi ndihí-dí cayú. **13** Te nchoo ndètu-o sáá nduu cùndecu-o iin-ñuyíú sáá, te quiní-ó iin-andiu saa datná ní cachí Yá Ndióxi, te yàcáⁿ chi mee-ná cue ñáyiu quide váha cundecu.

14 Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, níni ndètu-ndo sáá nduu dùcaⁿ cada-xi ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá văha cundecu-ndo ichi Yá Ndióxi, te cundecu nahi-ndo, te cada-ndo nchaa nacuáa vá cùndecu cuéchi-ndo nüú-gă. **15** Te ío cada cuéndá-ndó sá dàcaca-gá nduu dùcaⁿ cada-gá chi cuìní-gá sá ncháá ñáyiu naníhí tähú-yu. Te té Páblú téé ío cùu iní-ó ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú diu-ni nacuáa

càháⁿ-í-a diu-ni ducaⁿ nǐ tee-dé iiⁿ núú tùtú ní dáquíxí-dé ndaha-ndo, te ní tee-dé nàcuáa ní dácáhú iní ñáhá Yă Ndiõxí xii-dé.
 16 Te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-dé nchaa dava-gá núú tùtú cádúha-dé, te dava tnúhu càháⁿ-dé ío úhú tecú tnùní-ó, núu xíăⁿ ñáyiu ñá túú cùtnuní váha iní-xi, ñáyiu ío yáchí sàndáá iní-xi iiⁿ tnúhu, ñáyiu-áⁿ tècú tnùní dátñi-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní-dé, ndihí nchaa dava-gá tnúhu yòdo tnuní núú tùtú Yă Ndiõxí, te sá dúcáⁿ quidé-yu te dacuňta nihnu-ju mèé-yu.

17 Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide dava ñáyiu, núu xíăⁿ ío xìni ñuhu-xi quihi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá ducaⁿ cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te vá dáñá-ndo mèe-ndo dandahú ñáhá nchàa cue téé ndécu ichi cuehé ichi duha, chi cue téé-áⁿ ñà túú sàni váha iní-güedé cuéndá tnúhu Yă Ndiõxí. Te núu na dàña-ndo mee-ndo dandahú ñáhá-güedé xii-ndo te vá cùndecu váha-gá-ndó ìchi-gá dàtná ndécú-ndó vitna. 18 Te nchòhó uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita cutnùní-gá iní-ndó quihiⁿ nchaa nàcuáa ta chìndee ñaha Xítohó Jesucristú xii-ndo cuäháⁿ. Te ducaⁿ io-gá cuita cutnùní iní-ndó nchàa nàcuáa sàni iní-gá, te diu-gá cùú-gă Yaá ní dácácu nihnu ñaha xíi-o núú ùhú núú ndàhú. Te chí ná càchí-ó să io càhnu cuu-gá cuéi vitna té cuéi ndéé núú çuäháⁿ núú vëxi. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí càdá ndée iní-nă vitna.

TUTÚ DÍHNA NÍ CADÚHA TÉ JUAÁ

Tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tähú-ó

¹ Te yúhú té Juàá càchí tnúhu-í xii-ndo cuèndá Crístú Yaá càháⁿ nàcuáa cundecu ndihí-o Yá Ndiòxí. Te Crístú-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cútñahá ní ngáva ñuyíú. Te yúhú ní xiní núù-í ndihí cue tée ní xica cuu ndihí-í nàcuáa càa nacuáa ndùu-gá. Te ní xíndedóho-ndí tnúhu ní caháⁿ-gá, te ní tendaha-ndí-gá te ní cutnùní ndáá iní-ndí sá ^{iiⁿ} yíqui cuñú cúú-gá. ² Te ní quixi túu-gá ñuyíú-a, te ní xiní-ndí-gá, te xí^a càchí tnúhu ndáá-ndí xii-ndo. Te càchí tnúhu tucu-ndí sá ndécú-gá ndihí Tátá-gá Dútú Ndiòxí ní cùu, te ní quixi-gá ñuyíú-a ní xíndecu-ndí ndihí-gá. Te ní cachí tnúhu-gá xii-ndí sá ndúú tähú-ó cundecu ndihí-o Yá Ndiòxí ní caa ní quíhíⁿ te núu na quíndáá iní-ó-gá. ³ Te xí^a dátuu-ndí núú-ndó nchaa sá ní xiní-ndí, ndihí nchaa sá ní xíndedóho-ndí cuèndá cuu ^{iiⁿ}nuu-o nchaa-o datná nchúhú cúú ^{iiⁿ}nuu-ndí ndihí Tátá-ó Dútú Ndiòxí, ndihí Déhe-gá Xítohó Jesucristú. ⁴ Te xí^a núu tèe-í nchaa tnúhu-a cuèndá cudíi iní-ó nchaa-o.

Yá Ndiòxí cíúu-gá dàtná ^{iiⁿ} ñuhú

⁵ Te nchaa tnúhu ní dánèhé ñáhá Xítohó Jesucristú xii-ndí, xí^a dánèhé ñáhá-í xii-ndo. Te ní cachí-gá sá Yá Ndiòxí cíúu-gá dàtná ^{iiⁿ} ñuhú dáyéhé-gá iní-ó, te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-gá chi ío váha quide-gá, te ñá túu quide-gá ni ^{iiⁿ} sá cuèhé sá dúhá. ⁶ Te núu càchí-ó sá ndécú-ó ìchi Yá Ndiòxí, te quide-ni-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, te dàcuandehnde-o te ñá túu quide ndáá-ó núú-gá. ⁷ Te núu na càda váha-o dàtná quide mèe-gá, te cuu ^{iiⁿ}nuu-o nchaa-o. Te ndada ndoo ndada nine-gá iní-ó, chi cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o, chi diu cuèndá-áⁿ ní xíhí Déhe-gá Xítohó Jesucristú núu cùrúxí.

⁸ Te núu càchí-ó sá ñá túu quide-o ni ^{iiⁿ} sá cuèhé sá dúhá, te dàndahú-ó mèe-o, te ñá túu quide ndáá-ó núu Yá Ndiòxí. ⁹ Te núu na nàhmá-ó nchaa yícá cuèchi-o

núú-gá, te mee-gá cada càhnu iní-gá, te ndada ndoo-gá iní-ó, cuèndá cada ndáá-ó cundecu-o ichi-gá, chi mee-gá ío váha quide-gá te ío ndáá quídé-gá, ducaⁿ ní caháⁿ-gá te ducaⁿ quide-gá. ¹⁰ Te núu na càchí-ó sá ñá túu quide-o ni ^{iiⁿ} sá cuèhé sá dúhá, te quide-o Yá Ndiòxí ^{iiⁿ} ñándéhndé, dico ñá túu ndèhnde-gá. Te ñá túu ndècu tnúhu-gá iní-ó te núu ducaⁿ na càda-o.

2

Xítohó Jesucristú càháⁿ ndàhú-gá cuèndá-ó

¹ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, chido tnuní-í nchaa tnúhu-a cuèndá sá vă cádá-ndó ní ^{iiⁿ} sá cuèhé sá dúhá. Dico núu ^{iiⁿ}-ndo quide-ni-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te ndècu ^{iiⁿ} Yaá càháⁿ ndàhú cuèndá-ó núu Yá Ndiòxí. Te Yaá-áⁿ cíúu-gá Xítohó Jesucristú Yaá quídé ndääá. ² Te ní xíhí-gá sá cuèndá nchaa yícá cuèchi-o cuèndá ngúndecu váha-o núú-gá te núu na quíndáá iní-ó-gá. Te ñá díú-ní sá cuèndá yícá cuèchi nchoo ní xíhí-gá, chi tnàhá cuèndá nchaa yícá cuèchi ñáyiu ní càa xico ñuyíú.

³ Te núu cada-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiòxí, te cutnùní iní-ó sá ndécú-ó ìchi-gá.

⁴ Te núu càchí-ó sá ndécú-ó ìchi-gá te ñá túu quide-o nacuáa càháⁿ-gá, te dàcuandehnde-o, te ñá túu quide ndáá-ó núú-gá. ⁵ Te núu sàndáá ndisa iní-ó tnúhu-gá, te quide-o nchaa nacuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ te cùu iní ndisa-o-gá, te cùtnuní ndáá iní-ó sá ndécú-ó ìchi-gá. ⁶ Te núu càchí-ó sá ndécú-ó ìchi Yá Ndiòxí, te xíni ñuhu-xi cada ndáá-ó cundecu-o ñuyíú-a dàtná ní quide ndáá Xítohó Jesucristú cùtnahá ní xíndecu-gá ñuyíú-a.

Ndudú sáá

⁷ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túu chido tnuní-í ^{iiⁿ} tnúhu saa sà cíúu-xí-ndó, chi diu-ni tnúhu sá ní ngúndecu ndihí-ndo ndéé díhna, tnúhu ní xíndedóho-ndo ndéé cùtnahá ní sàndáá iní-ndó-gá, xí^a chidó tnuní-í. ⁸ Te tnúhu-a cùu-xi dàtná ^{iiⁿ} tnúhu saa tèe-í dàndàcu iní ñáhá-í xii-ndo nàcuáa ní quide Xítohó Jesucristú cùtnahá ní quixi-gá ñuyíú-a ní quide váha-gá, te tnàhá nchòhó ní tní-ndo tnúhu-gá te quide váha-ndo tnàhá-ndó. Te

vitna iiⁿ nduu iiⁿ nduu ta cùu vai ñáiyu ta dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá cuäháⁿ, chi Xítohó Jesucristú tá dàndixi túu-gá iní-yu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiõxí.

⁹ Te núu càchí-ó sá quídé vähä-o, te cùu úhú iní-ó tnàha ñáiyu-o, te xiäⁿ ñá túu quide ndáá-ó, chi ndècu-ni-o ichi cuehé ichi duha sá dúcáⁿ quide-o. ¹⁰ Te núu na cùu iní-ó tnàha ñáiyu-o dàtná cùu iní ñáhá mèe Yá Ndiõxí xii-o ña, te quide ndáá-ó nüú-gä, te vá cánúìchi-o tnaha ñáiyu-o iiⁿ ichi cuehé ichi duha. ¹¹ Te núu cùu úhú iní-ó tnàha ñáiyu-o, te ñá túu quide vähä-o nüú Yá Ndiõxí, chi ndècu-ni-o ichi cuehé ichi duha, te ñá túu cùtnùní iní-ó sá quídé-ó. Chi cùu-o datná iiⁿ téé ndècu nüú néé chi ñá cùtnùní nüú-dé ndéé ichi quihíⁿ-dé. Ducaⁿ sätnahá-xi cùu nchoo chi ñá cùtnùní iní-ó ndéé ichi quihíⁿ-ó te núu ducaⁿ na càda-o cuu úhú iní-ó tnàha ñáiyu-o.

¹² Te nchòhó ñáiyu cùu datná déhe-í, yúhú chídó tnùní-í tnúhu-a iiⁿ nüú tutú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ní quide càhnu iní Yá Ndiõxí nchaa cuéchi-ndo, chi diu cuèndá-áⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú. ¹³ Te nchòhó ñáiyu sacuéhé, yúhú téé-í tnúhu-a sá cùu-xí-ndo chi càháⁿ ndihí-ndo Jèsús, te Yaá-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáiyu nchicúⁿ-gá téé tucu-í tnúhu-a sá cùu-xí-ndo chi ñá túu sàndáá iní-ndo tnúhu càháⁿ yucu ñävähä.

Te nchaa nchòhó ñáiyu cùu datná déhe-í, tèe tucu-í tnúhu-a sá cùu-xí-ndo, chi sa càháⁿ ndihí-ndo Tâtá-ó Dütú Ndiõxí. ¹⁴ Te nchòhó ñáiyu ni sähnu, yúhú chídó tnùní-í tnúhu-a iiⁿ nüú tutú chi càháⁿ ndihí-ndo Jèsús, te Yaá-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáiyu nchicúⁿ-gá, yúhú chídó tnùní-í tnúhu-a chi ío nìhí ndéé-ndo ndècu-ndo, chi tnìⁿ-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndiõxí. Te ñá túu sàndáá iní-ndo tnúhu càháⁿ yucu ñävähä.

¹⁵ Te vá cùhúⁿ iní-ndo ní iiⁿ sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, te ni vähä sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a ña, te ñá túu Tâtá-ó Dütú Ndiõxí ñuhú iní-ó te núu ducaⁿ na càni iní-ó. ¹⁶ Te nchaa ñáiyu ñuyíú-a quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi diu nchaa xiäⁿ cùdïⁿ iní-yu cadá-yu. Te nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, ndihí nchaa

sá xìní-yu quidé-yu. Te xíquide nínu-yu mèé-yu cuèndá nchaa sá ndécú ndihí-yu. Te nchaa sá ñá túu vähä ní cacu nihnu-xi ñuyíú-a. ¹⁷ Te nchaa sá ñá túu vähä ío ñuyíú-a, ndihí nchaa sá sání cuèhé sání dùha iní-yu cuita ndihí nihnu-xi quihíⁿ. Te nchaa ñáiyu tnìⁿ tnúhu càháⁿ Yá Ndiõxí cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quihíⁿ.

Tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiõxí ndihí tnúhu ndehnde

¹⁸ Te nchòhó ñáiyu cùu datná déhe-í, sa nihí-ndo tnúhu sá quíxí iiⁿ téé cunuu-gä-dé cuu úhú iní-dé Crístú. Te sa xíndecu-gá ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-gä, núu xiäⁿ cùtnùní iní-ó sá sà ta cuyatni nduu naa ñuyíú-a. ¹⁹ Te ñáiyu-áⁿ ní xíndecu ndihí ñáhá-yu xii-o, te ní queé-yu cuaháⁿ-yu chi ñá túu ní cùu iiⁿ nuu-o ndihí-yu. Chi núu díco ní cùu iiⁿ nuu-o ndihí-yu te cundecu ndihí ñáhá-yu xii-o ni cùu. Te duha ní cuu cuèndá cùtnùní ndáá iní-ó nchaa-o sá ñá túu cùu iiⁿ nuu-o ndihí-yu, chi ñá túu sàndáá iní-yu Yá Ndiõxí.

²⁰ Te Xítohó Jesucristú ní taxi-gá Espíritu Yá Ndiõxí ndécú ndihí-o, núu xiäⁿ tècú tnùní-ó tnúhu-gá. ²¹ Te cuèndá sá xìní-ndo tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiõxí nüu xiäⁿ téé-í tnúhu-a, te ñá diu iiⁿ sá ñá cùtnùní iní-ndo cùu-xi. Te sa nàha-ndo sá ní iiⁿ tnúhu ndehnde ñá túu ñutnahá-xi nüu tnúhu Yá Ndiõxí, chi mee nìne-ni tnúhu ndáá cùu-xi.

²² Te nchaa ñáiyu càchí sá ñá diu Jèsús cùu Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí ní quixi ñuyíú-a dàcuandehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. Te diu-ní-yu càchí-yu sá ñá diu Dëhe Yá Ndiõxí cùu Jèsús, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu úhú iní-yu Yá Ndiõxí ndihí Dëhe-gá Jèsús. ²³ Te nchaa ñáiyu ñá túu sàndáá iní sá Dëhe Yá Ndiõxí cùu Jèsús, ñáiyu-áⁿ ñá túu ndècú-yu ichi Tâtá-ó Dütú Ndiõxí. Te nchaa ñáiyu càháⁿ sá Dëhe Yá Ndiõxí cùu Jèsús, ñáiyu-áⁿ ndécú-yu ichi Tâtá-ó Dütú Ndiõxí.

²⁴ Te nchaa tnúhu Yá Ndiõxí ní tecú dóho-ndo ndéé díhna, tnúhu-áⁿ cuhuⁿ iní-ndo. Te núu nchaa tnúhu-áⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndo, te cundecu ndihí-ndo Yá Ndiõxí ndihí Dëhe-gá cuéi vá cundecu túu-ndo ndihí-gá ñuyíú-a. ²⁵ Te Jèsús ní cachí-gá sá ndúu tähú-ó cundecu ndihí-o-gá ní caa ní quihíⁿ andiu.

²⁶ Te cuèndá nchaa ñáyiu dàndahú ñáhá xìi-ndo ní chídó tnùní-í tnúhu-a, ²⁷ dico nchòhó chi ndècu ndihí-ndo Espíritú Yá Ndiòxí sá ní taxi Xítohó Jesucristú. Núu xíān ñá túú xìni ñuhu-ndo ñáyiu danèhé ñáhá xìi-ndo, chi mee Espíritú-gá dánèhé ñáhá-xí nchàa sá vähä. Te nchaa sá dánèhé ñáhá-xí xìi-ndo cuu-xi sá ndàá, te ñá díú ⁱⁱn tnúhu ndehnde. Te vitna chí cánchícúⁿ nihnu-ni ichi Yá Ndiòxí dàtná ní sanu ichi ñaha mèe Espíritú-gá xii-ndo.

²⁸ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, chí cánchícúⁿ nihnu-ni ichi Xítohó Jesucristú, chi cuèndá òré ná quíxí tòcu-gá ñuyíú-a te vá yùhú-ndó te ní vá cùu càhaⁿ núú-ndó núú-gä. ²⁹ Te nchòhó sa nàha-ndo sá méé-gä quídé ndääá-gä, te sa xìní-ndó sá ncháá ñáyiu quide ndääá cùu-yu déhe Yá Ndiòxí.

3

Ñáyiu cùu déhe Yá Ndiòxí

¹ Te chí cuäha cuèndá sá io cùu iní ñáhá Tátá-ó Dütú Ndiòxí xii-o cuèndá sá cùu-ó dèhe-gä, chi ducaⁿ ní cachí-gä, te déhe ndisa-gá cùu-ó. Te núu xíān ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cùu quíní ñáhá-yu xii-o, chi ñá túú xìní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiòxí. ² Te nchòhó ñáyiu io cùu iní-í, vitna cùu-o déhe Yá Ndiòxí, te vátá cùtnùní váha-gá iní-ó násu cunduu-o ndèé núú cuäháⁿ núú vëxi. Dico sa cùtnuní iní-ó sá òré ná quíxi tucu Xítohó Jesucristú te nduu-o dàtná cáá mèe-gä, chi quiní-ó-gä nàcuáa-ni càa nacuáa-ni ndùu-gä. ³ Te nchaa ñáyiu sa ndètu ñaha xii-gä sa ta ngündecu túha-yu cuäháⁿ, chi ta ndùu ndoo nduu nine iní-yu cuäháⁿ dàtná cáá ndòo caa nine mee-gä.

⁴ Te nchaa ñáyiu quide nàndi sá cuèhé sá dühá ñà túú quide váha-yu núú Yá Ndiòxí, chi ní cachí-gä sá vă dúcáⁿ càda-o. ⁵ Te sa nàha-ndo sá ní quixi túu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a cuèndá cada càhnu iní-gä nchaa sá cuèhé sá dühá quide-o, chi mee-gä ñá túú quide-gä ni ⁱⁱn sá cuèhé sá dühá. ⁶ Te nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí ñá túú ñùhu-yu ichi cuèhé ichi duha. Te nchaa ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha ñá túú xìní-yu nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú te ni ñä túú xìní-yu násu càa-gä. ⁷ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, vá dáñá-ndo mèe-ndo

dandahú ñáhá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi càchí-yu sá cùu cùndecu-o ichi Yá Ndiòxí te cada-o nàndi sá cuèhé sá dühá dico ñá ndàá. Te nchaa ñáyiu quide váha quide ndáá-yu dàtná quidé mèe Jesús. ⁸ Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ndihí-yu yucu ñävähä, chi ducaⁿ quide mee-xi ndéé cùtnähä vátá ngäva-gá ñuyíú. Te xíān ní quixi Jésus Déhe Yá Ndiòxí ní dáquéé tihú-gä nchaa sá quidé yùcu ñävähä.

⁹ Te nchaa ñáyiu ní natuha ichi Yá Ndiòxí ní nduú-yu déhe-gä, te ñá túú-gä quidé-yu nàndi sá cuèhé sá dühá chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu. Núu xíān ñá túú-gä quidé-yu nàndi sá cuèhé sá dühá, chi ní ngündecu ndihí ñaha-gä xií-yu. ¹⁰ Te cùtnuní iní-ó nàndi cùu ñáyiu cùu déhe Yá Ndiòxí, te cùtnuní iní-ó nàndi cùu ñáyiu cùu déhe yucu ñävähä. Te nchaa ñáyiu ñá túú quide ndääá, te cùu úhú iní-yu tnàha ñáyiu-yu, te ñáyiu-áⁿ ñä díú dëhe Yá Ndiòxí cùu-yu.

Cuu iní tnähá-ó ⁱⁱn ⁱⁱn-o

¹¹ Te ndéé òré ní natuha-o ìchi Yá Ndiòxí ní tecú dôho-o sá cùu iní-ó tnàha ñáyiu-o. ¹² Te vá cùndùu úhú iní-ó dàtná ní quide ndíi Càín, chi ndíi-áⁿ ní xíndecu ndíi ndihí yucu ñävähä núu xíān ní sahni ndíi ñaní ndíi. Te ducaⁿ ní quide ndíi chi ní xíndecu ndíi ichi cuèhé ichi duha, te ñaní ndíi ní xíndecu-dé ichi váha.

¹³ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá càdá cuèndá-ndo sá cùu úhú iní ñáhá nchàa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo. ¹⁴ Te cunaha-ndo na càchí tnúhu-í xii-ndo sá nüu na cùu iní-ó tnàha ñáyiu-o, te cùtnuní iní-ó sá sà ní dáñá-ó ìchi sá tá dàcuíta nihnu ñaha xìi-o cuäháⁿ ní cùu, te vitna ní tnii-o ìchi váha. Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu iní tnàha ñáyiu-xi ñùhu-ní-yu ichi cuäháⁿ-yu núú úhú núú ndàhú. ¹⁵ Te nchaa ñáyiu ñá cùu quíní ndee tnàha ñáyiu-xi cùu-yu dàtná ⁱⁱn ñáyiu sàhni ndíyi. Te nchòhó sa nàha-ndo sá ní ⁱⁱn ñáyiu sàhni ndíyi ñá túú ndècu ndihí-yu tnúhu ndee iní sá nánihí tähú-yu. ¹⁶ Te Xítohó Jesucristú ní xíhí-gä cuèndá nchaa yícá cuëchi-o, núu xíān cùtnùní iní-ó sá io cùu iní ñáhá-gä xii-o. Te xíān cùtnùní iní-ó nàcuáa cada-o cùu iní-ó tnàha ñáyiu-o,

te cuéi na cùú-ó cuéndá sá cíú-xí ⁱⁱ-yu, cuéndá-ná sá ná dàcácu nihnu-ó-yu núú tnündòho ndecú-yu. ¹⁷ Te núu ndècu ndih-i-o sá cóhó sá caxí-ó ndih-i nchaa sá nandih-i-o, te ndècu ñáiyu ndahú ñá túú védana ná ndécu ndih-i, te ñá túú chìndee-ó-yu, te ñá túú cùu iní-ó Yá Ndiòxí te núu ducaⁿ na càda-o. ¹⁸ Te nchòhó ñáiyu cùu datná déhe-í vá cuéndá-ni cùnáha caháⁿ-ndó sá cùu iní tnahá-ndó, chi cuu iní tnahá ndisa-ndo te coto tnaha-ndo.

Vá yuhú-ó nüú Yá Ndiòxí

¹⁹ Te núu ducaⁿ na càda-o, te cutnúní iní-ó sá ndécu-ó ichi ndáá ichi Yá Ndiòxí, te ñá túú-gá ná quihi iní-ó nüú-gá. ²⁰ Te núu ndih-i iní-ó cuéndá ⁱⁱ sá ní quide-o, te sa náha Yá Ndiòxí te núu ní quide váha-o àdi ní quide cuéhé-ó, chi sa náha ndáá-gá nacuáa càa iní-ó. ²¹ Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, na càchí tnúhu-í xii-ndo, te núu ñá túú ná sání iní-ó te ñá túú ná quídé-ó, te vá yuhú-ó nüú Yá Ndiòxí. ²² Te nchaa sá vaha na càcán-ó nüú Yá Ndiòxí, te mee-gá taxi-gá chi tní-ó tnúhu caháⁿ-gá, te quide-o nchaa nacuáa cùu iní-gá. ²³ Te ní cachí Yá Ndiòxí sá quindáá iní-ó Dëhe-gá Xítohó Jesucristú, te cuu iní-ó tnáha ñáiyu-o dàtná ní cachí-gá. ²⁴ Te nchaa ñáiyu tní-tnúhu-gá ndécu-yu ichi-gá, te ndècu ndih-i ñaha-gá xii-yu. Te cùtnuní iní-ó sá ndécu-ó ndih-i-gá chi ní taxi-gá Espíritu-gá ndécu ndih-i-o.

4

Náiyu ndècu ndih-i Espíritu Yá Ndiòxí ndih-i ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, vá cùtexínu quindáá iní-ndó tnúhu caháⁿ nchaa ñáiyu càchí sá ndécu ndih-i Espíritu Yá Ndiòxí. Chi díhna-gá cada cuéndá váha-ndo te núu caháⁿ ndáá-yu nacuáa caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, chi ío väi ñáiyu ñuyíú-a cachí-yu sá caháⁿ-yu tnúhu-gá dico ñá ndàá. ² Te duha cutnúní iní-ó nändi cùu ñáiyu ndècu ndih-i Espíritu Yá Ndiòxí. Nchaa ñáiyu caháⁿ ndáá sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a te ní cuu-gá ⁱⁱ yiqui cùñú, ñáiyu-áⁿ cùu-yu ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiòxí. ³ Te nchaa ñáiyu ñá túú caháⁿ nacuáa càa Jesús cùtnáhá ní quixi-gá ñuyíú-a ñáiyu-áⁿ dandahú ñáhá-yu,

chi ñá túú cùu-yu ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiòxí. Te diu-ní-yu cùu úhú iní-yu Jésus. Te nchòhó sa náha-ndo sá cùndècu ñáiyu cuu úhú iní ñáhá xii-gá, dico yuhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá sà ndecú-yu.

⁴ Te nchòhó ñáiyu cùu datná déhe-í, ndècu ndih-i-ndo Yá Ndiòxí, te ñá dáñá-ndó dàndahú ñáhá nchaa ñáiyu càchí sá càháⁿ tnúhu-gá te ñá ndàá. Te ñá túú sàndáá iní-ndó chi Yá Ndiòxí Yaá ndécu ndih-i-ndo taxi tnuni víhí-gá dàcúúxí yùcu ñáváha ndècu ndih-i nchaa ñáiyu ñuhu ichi cuehé ichi duha. ⁵ Te nchaa ñáiyu dàndahú ñáhá sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndécu-yu ichi cuéhé ichi duha, te mee-ní cuéndá nchaa sá ió ñuyíú-a càháⁿ-yu. Te tèdóho ñaha nchaa dava-gá ñáiyu ndècu diu-ní ichi cuehé ichi duha. ⁶ Te nchoo cùu-o ñáiyu cùu cuendá Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáiyu xìndecu ichi-gá tní-tyu tnúhu caháⁿ-ó, te nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá ñá túú tní-tyu tnúhu caháⁿ-ó. Te duha te cùtnuní iní-ó nändi cùu ñáiyu caháⁿ ndáá, te cùtnuní tucu iní-ó nändi cùu ñáiyu dàndahú ñáhá.

Cuu iní-ó tnáha ñáiyu-o dàtná cùu iní ñáhá mèe Yá Ndiòxí xii-o

⁷ Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, xini ñuhu-xi cuu iní tnahá-ó dàtná cùu iní ñáhá mèe Yá Ndiòxí xii-o, chi mee-gá táxi-gá sá xini tnúní-ó cuéndá cuu iní-ó tnáha ñáiyu-o. Te nchaa ñáiyu cùu iní tnáha ñáiyu-xi cùu-yu déhe Yá Ndiòxí, te cùtnuní ndáá iní-yu sá ndécu ndih-i ñaha-gá xii-yu. ⁸ Te nchaa ñáiyu ñá túú cùu iní tnáha ñáiyu-xi ñá túú ndècu ndih-i-yu Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáiyu ndècu ndih-i Yá Ndiòxí, ñáiyu-áⁿ sáñaha-gá sá xini tnúní-yu cuéndá cuu iní-yu tnáha ñáiyu-yu. ⁹ Te cùtnuní iní-ó sá cùu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-o nchaa-o, chi ní tendaha-gá ⁱⁱdíi díi-ní Déhe-gá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a cuéndá sá díu-gá cada te naníhí tähú-ó, te núu na quindáá iní-ó tnúhu-gá. ¹⁰ Te ío cùu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-o nchaa-o. Te ñá díu sá méé-ó cùu iní-ó-gá, chi díhna-gá méé-gá sa cùu iní ñáhá tnáhí-gá xii-o, núu xiaⁿ ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá ñuyíú-a ní xihí-gá sá cuéndá nchaa yicá cuéchi-o.

11 Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, xìni ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó, chi mee Yá Ndióxí ío cùu iní ñáhá-gá xii-o. **12** Te ni iiⁿ nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a ñá túú xìní-ó nàcuáa càa Yá Ndióxí, dico nchoo ñáyiú ní tuha ichi-gá chi cùtnuní iní-ó sá ndécú ndihí ñaha-gá xii-o. Núu xíⁿ cùu iní tnáhá-ó iiⁿ iiⁿ-o, te cùtnuní iní-ó sá cùu iní ndisa-o-gá. **13** Te cùtnuní iní-ó sá ndécú-ó ichi-gá, te ndècu ndihí ñaha-gá xii-o, chi ní taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndihí-o. **14** Te yúhú ndihí dava-gá cue téé ní xica cuu ndihí-gá càháⁿ-ndí sá ní xiní-ndí Jèsús Déhe Yá Ndióxí ní quixi-gá ñuyíú-a, chi Tátá-ó Dütú Ndióxí ní tendaha ñáha xii-gá ní quixi-gá cuéndá dàcácu nihnu-gá nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a núu ùhú núu ndàhú. **15** Te nchaa ñáyiú càháⁿ ni yùhu ni iní-xi sá Dëhe Yá Ndióxí cùu Jèsús, ñáyiú-áⁿ ndécú-yu ichi-gá te ndècu ndihí ñaha-gá xii-yu.

16 Te sàndáá iní-ó ni yuhu ni iní-ó sá Yá Ndióxí cùu iní ñáhá-gá xii-o, chi ducaⁿ iní-gá. Te nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii Yá Ndióxí ndécú ndihí ñaha-gá xii-yu. **17** Te núu ndisa cùu iní-ó Yá Ndióxí te vá yùhú-ó òré ná sàá nduu taudiⁿ ñaha-gá xii-o tnùu nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi quide ndáá-ó ndècu-o núu-gá ñuyíú-a dàtná ní quide mee Jèsús. **18** Chi nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii Yá Ndióxí ñá túú-gá yùhú-yu, te núu cùu iní ndisá-yu-gá. Te núu yùhú-yu te xíⁿ sa ndòhó-yu, chi ñùhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú, chi nchaa ñáyiú yùhú ñá túú cùu iní ndisá-yu Yá Ndióxí.

19 Te cuu iní-ó Yá Ndióxí, chi mee-gá ndéé cùtnàhá vátá quindáá-gá iní-ó tnúhu-gá sa cùu iní ñáhá-gá xii-o. **20** Te nchaa ñáyiú càchí sá cùu iní-yu Yá Ndióxí, te cùu úhú iní-yu tnàha ñáyiú-yu, ñáyiú-áⁿ dàcuàndehndé-yu. Te núu ñá túú cùu iní-yu tnàha ñáyiú-yu ndècu ñuyíú-a ña, te uuⁿ-gá quídë-yu Yá Ndióxí Yaá ñá túú xìní nû-yu. **21** Te càchí-gá núu tnúhu-gá sá ñáyiú na cùu iní ñáhá xii Yá Ndióxí, te ducaⁿ-ni cùu iní-yu tnàha ñáyiú-yu.

5

Nchaa ñáyiú ní ndacu ní dáñá ichi cuehé

ichi duha

1 Te nchaa ñáyiú sàndáá iní sá Jèsús cùu-gá Crìstú Yaá ní quixi ñuyíú-a, ñáyiú-áⁿ cùu-yyu déhe Yá Ndióxí. Te cùu iní-yu Tátá-ó Dütú Ndióxí, te cùu iní-yu Déhe-gá. **2** Te núu cùu iní-ó Yá Ndióxí te quide-o nacuáa càháⁿ-gá, te cùtnuní iní-ó sá cùu iní tnáhá ndisa-o nacuáa ndècu-o ichi-gá. **3** Te núu cùu iní-ó Yá Ndióxí te tnii-o tnúhu càháⁿ-gá, chi cùtnuní iní-ó sá ñà díú iiⁿ sá ùhú cùu-xí dàtná càchí ñáyiú. **4** Te nchaa nchoo ñáyiú cùu déhe-gá sa ní dáñá-ó ichi cuehé ichi duha, chi ní sàndáá iní-ó Jèsús nûu xíⁿ ní ndacu-o ní dáñá-ó ichi-áⁿ. **5** Te nchaa ñáyiú sàndáá iní sá Dëhe Yá Ndióxí cùu Jèsús ní ndacu-yu ní queé-yu ichi cuéhé ichi duha.

Nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndióxí cuéndá Jèsús

6 Te Xítöhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a, te ní sandute-gá. Te ñá díú-ní xíⁿ, chi ní xíhí-gá sá cuéndá nchaa yícá cuéchi-o. Te Espíritú Yá Ndióxí càháⁿ-xi mee-ni sá ndàá, chi càháⁿ Espíritú-gá-áⁿ sá Jèsús cùu-gá Crìstú Yaá ní quixi ñuyíú-a. **7** Te úní testiù ndécú àndiu, Tátá-ó Dütú Ndióxí, ndihí Déhe-gá Xítöhó Jesucristú, ndihí Espíritú-gá. Te iiⁿ-ni tnúhu càháⁿ ndi nùní testiù-áⁿ. **8** Te ducaⁿ cùu-xi ñuyíú-a tucu, chi càháⁿ Espíritú Yá Ndióxí sá Jèsús cùu-gá Crìstú. Te ní sandute-gá, te ní xíhí-gá sá cuéndá nchaa yícá cuéchi-o. Te xíⁿ cùtnuní ndáá iní-ó sá díú Jèsús cùu-gá Crìstú. **9** Te núu tnii-o tnúhu váha càháⁿ ñáyiú, te váha-gá tnii-o tnúhu càháⁿ Yá Ndióxí, chi càháⁿ ndáá-gá sá Dëhe-gá cùu Jèsús. **10** Te nchaa ñáyiú sàndáá iní sá Jèsús cùu-gá Déhe Yá Ndióxí, ñáyiú-áⁿ cùtnuní iní-yu sá cùu-xí iiⁿ sá ndàá. Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu càháⁿ Yá Ndióxí quidé-yu-gá iiⁿ ñandéhndé, dico ñá túú ndèhndé-gá, chi mèé-yu ñá túú sàndáá iní-yu sá Dëhe-gá cùu Jèsús dàtná càchí mèé-gá. **11** Te Yá Ndióxí càchí tnúhu ndáá-gá sá cùndècu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te duha càháⁿ-gá chi sàndáá iní-ó Dëhe-gá. **12** Te nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii Dëhe-gá cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Dëhe-gá vá cùndècu-yu ndihí-gá.

Sáhú ndéé níí ní ndíhi-ná

¹³ Te cuèndá sá sàndáá iní-ndó Děhe Yá Ndiōxí nüu xíăⁿ chídó tnùní-í tnúhu-a cuèndá cutnùní iní-ndó sá cùndècu ndíhi-o-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁴ Te ná túú tnúhu yùhú cáháⁿ ndíhi-o Yá Ndiōxí, chi tedóho ñaha-gă xii-o nüu iiⁿ-ná sá ná càcáⁿ-ó nüú-gă dàtná cuìní méé-gă. ¹⁵ Te cùtnuní iní-ó sá táxí-gă sá xícáⁿ-ó nüú-gă, chi nàha-o sá tèdóho ñaha-gă xii-o nüu na càcáⁿ-ó nàcuáa cùu iní-gá.

¹⁶ Te nüu xìní-ó ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiōxí te quídé-yu sá ñà túú văha nüú-gă, te ndèhe-o sá ñà túú ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te cáháⁿ ndíhi-o Yá Ndiōxí cuèndá-yu, te dàcácu nihnu ñaha-gă xií-yu te nüu na nùcúnu ichi váha-yu. Chi ìo ñáyiu xídó quídé nándi sá ñà túú văha te xíta nihnu duúⁿ-yu, te vá càháⁿ ndíhi-gá-ó Yá Ndiōxí cuèndá-yu.

¹⁷ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá cùu-xi yícá cuéchi, dico ñá ncháá-xí cùu-xi sá dácuña nihnu ñaha dùuⁿ.

¹⁸ Te nàha-o sá nchóó ñáyiu cùu déhe Yá Ndiōxí ñá túú-gă sání iní-ó càda-o nándi sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ chi mee Jèsús déhe Yá Ndiōxí xító ñàha-gá xii-o, nüu xíăⁿ ñá ndácú-gă yucu ñávăha dàxínu iní ñáhá-xí xií-o cada-o sá ñà túú văha.

¹⁹ Te nchoo nàha-o sá ndécú ndíhi-o Yá Ndiōxí. Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha tàxi tnuní ñáhá-nă yucu ñávăha xií-yu.

²⁰ Te nàha tucu-o sá ñùyíú-a ní quixi Jèsús Déhe Yá Ndiōxí ní taxi-gá sá xìní tnùní-ó cuèndá cutnùní iní-ó sá méé-gă cùú-gă Ndiōxí-ó. Te ndècu ndíhi-o mee-gá ndíhi Déhe-gá Jèsús, te iiⁿdìi díí-ni mee-gá cùú-gă Yá Ndiōxí, te ndècu dava-gá sá nácuáca ñaha-gá xii-o cùndecu-o ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. ²¹ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, vá quíndáá iní-ndó nchàa sá càchí-yu cùu ndiōxí, chi díicó ndaha cue téé ñuyíú-a ní cuáha nchaa xíăⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí càdá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ CÚÚ ÙÚ NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Tnúhu Yá Ndiõxí ndihí nàcuáa cuu iní tnáhá-ó

¹ Te yúhú té Juáá téé yìndaha ñaha xii ñáyiu sàndáá iní tnúhu Jèsús, tèe-í tnúhu-a iiⁿ nútutú daquìxi-í ndaha yòhó ñaha ní caháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí, te nchaa tnúhu-a cùu-xi tnahá cuéndá cue déhe-n, chi ío cùu iní ñáhá-í xii-ndo, chi ndècu-ndo ichi Yá Ndiõxí. Te ñá díú-ní mée-í cùu iní ñáhá-í xii-ndo, chi nchaa-ndí nàcuáa sàndáá iní-ndí tnúhu-gá cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo.

² Te cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo chi ndècu ndihí-ndo tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiõxí, te ducaⁿ-ni cùndecu-o ndihí tnúhu-áⁿ ni caa ni quíhíⁿ. ³ Te xícáⁿ táchù-í nútutú Tátá-ó Dütú Ndiõxí, ndihí nútutú Dëhe-gá Xítohó Jesucristú sá ná chíndée ñaha-gá xii-ndo, te coto ñaha-gá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te duha xícáⁿ táchù-í nútutú-gá chi ndècu ndihí-o tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiõxí, te cùu iní-ó-gá.

⁴ Te ío cùdíⁱⁱ iní-í, chi ní naníhí-í iiⁿ ūú déhe-n, te quídé-yu nàcuáa sànu ichi ñaha tnúhu ndáá dàtná ní táúchíúⁿ mée Tátá-ó Dütú Ndiõxí. ⁵ Te vitna yòhó ñaha ní caháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí, càchí tnúhu-í xii-n sá xíní nùhu-xi cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o. Te ñá díú iiⁿ tnúhu saa cùu-xi, chi díu-ni tnúhu sá ní ngúndecu ndihí-o ndèé cùtnàhá ní tuha-o ichi Yá Ndiõxí. ⁶ Te nútutú cùu iní-ó Yá Ndiõxí, te cùu iní-ó tnàha ñáyiu-o dàtná ní cachí mée-gá, te tníⁱ-o nchaa tnúhu caháⁿ-gá. Te ní cachí-gá sá cùu iní-ó-gá, te cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o. Te tnúhu-a ní tecú dóho-o ndèé cùtnàhá ní tuha-o ichi-gá.

Cue téé dàndahú tnàha ñáyiu-xi

⁷ Te ío vái ñáyiu dàndahú ñáhá xíca cuú-yu ñuyíú-a, te càchí-yu sá ñá ndáá sá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá iiⁿ ñáyiu ndisa. Te nchaa ñáyiu duha caháⁿ dácuhàndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. ⁸ Te quíhí iní-ndó sá vă dàndahú ñáhá ñáyiu-áⁿ xii-ndo cuéndá sá vă cuíta chìuⁿ Yá Ndiõxí ní quide-o. Te òré

ná quíxí tùcu Jesús ñuyíú-a te taxi-gá nchaa sá văha cùu iní mée-gá cundecu ndihí-o.

⁹ Te nchaa ñáyiu dàña tnúhu Xítohó Jesucristú, te nàtníⁱ-yu ingá ichi, ñáyiu-áⁿ ñá túú ndècu ndihí-yu Yá Ndiõxí. Te nchaa ñáyiu ñá túú dàña tnúhu Xítohó Jesucristú ndècu ndihí-yu Yá Ndiõxí ndihí Dëhe-gá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te nútutú véxi ñáyiu nútutú ndécu-ndó càchí-yu sá caháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiõxí te ñá ndáá, te vă cuáha-ndo tnúhu danéhé ñáhá-yu xii-ndo, te ni vă cuáha-ndó-yu tnúhu ndee iní cuéndá chìuⁿ quidé-yu. ¹¹ Chi nútutú na caháⁿ ndihí váha-ndó-yu, te dàtná tnúhu sá chíndée-ndó-yu quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá.

Tnúhu ndéé nútutú ní ndihí-ná

¹² Te ío vái-gá tnúhu cuiní-í cachí tnúhu-í xii-ndo, dico vái téé-gá-í chi cuiní-í quixi-í nútutú ndécu-ndó ndàtnúhu-o cuéndá cudiíⁱⁱ víhí iní-ó nchàa-o.

¹³ Te nchaa cue déhe cùhú-n, ñáyiu ní caháⁿ ñáhá Yá Ndiõxí quidé ndèé iní ñáhá-yu xii-n.

TUTÚ CÚÚ ÙNÍ NÍ CADÚHA TÉ JUÀÁ

Càháⁿ váha-yu cuèndá té Găyú

¹ Te yúhú té Juàá téé yìndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, chido tnuni-í tnúhu-a ⁱⁱn nútutú sá cíú-xí yòhó té Găyú téé ío cùu iní-í, chi ndècu ndihí-n tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí.

² Te yòhó téé ío cùu iní-í, xícáⁿ tähù-í nútú Yá Ndiòxí sá cùndècu váha-n ñà túú ná cumání xii-n, te vâ cùhú-n, chi sa nàha-í sá ndécu váha-n nútú Yá Ndiòxí. ³ Te ío ní cudiíⁱ iní-í òré ní sáá ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te ní cachí tnúhu-yu sá sàndáá ndisa iní-n tnúhu ndáá diu-ni tnúhu-gá te tníi-n nchaa nacuáá càháⁿ tnúhu-áⁿ. ⁴ Te ío cudiíⁱ iní-í ní níhí-í tnúhu sá ncháá-ní ñáyiú ní sanu ichi-í ichi Yá Ndiòxí ndécu-ní-yu ichi-gá, te quide-ní-yu nchaa nàcuáá càháⁿ-gá.

⁵ Te yòhó téé ío cùu iní-í, ío váha quide-n nútú Yá Ndiòxí, chi chìndee-n nchaa ñáyiú véxi dava-gá ñuú xícá, ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí. ⁶ Te nchaa ñáyiú-áⁿ càháⁿ-yu nútú tàcá ñáyiú càháⁿ ndihí Yá Ndiòxí iha sá ^{io} cùu iní-n nchàa tnaha ñáyiú-n dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te yúhú càháⁿ ndàhú-í nútú-n sá cädá ndee-ni iní-n chìndee-n nchaa ñáyiú-áⁿ nchaa sá xíní ñuhú-yu ichi. Te nútú ducaⁿ na cädá-n te quide-n nacuáá cùu iní Yá Ndiòxí, te xìnú cuechi-n tnahá-n nútú-gá. ⁷ Chi nchaa ñáyiú-áⁿ ní tníi-yu ichi cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús. Te ñá túú tníi-yu ni ⁱⁱn sá sàñaha ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiòxí. ⁸ Te nútú xiáⁿ nchoo xìnú ñuhu-xi chìndee-o nchaa ñáyiú xìnú cuechi nútú-gá ñáyiú càháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ te cutnúní iní-ó sá tnahá-ó xìnú cuechi-o ndihí-yu nútú-gá.

Ná túú quide váha té Diótrefés

⁹ Te yúhú ní tendaha-í tutú cuáháⁿ nútú tàcá ñáyiú chìñuhú-yu Yá Ndiòxí, dico ⁱⁱn téé ndècu-áⁿ nání-dé Diótrefés, te ñá sàndáá iní-dé nchaa tnúhu càháⁿ-í, chi cuiní-dé cunuu-dé nútú-yu. ¹⁰ Te òré quixi-í te cada ndáá-ó nchàa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-dé cuèndá-í. Te ñá díú-ní xiáⁿ

quídé-dé, chi nchaa ñáyiú véxi ingá ñuú càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ñá túú càháⁿ ñahá-dé vehe-dé, te ní ñá dàñá-dé cáháⁿ ndihí ñaha dàva-gá ñáyiú xií-yu. Te nchaa ñáyiú cuiní cáháⁿ ndihí ñaha xií-yu, te quèñuhu ñaha duuⁿ-ni-dé ñá dàñá-gá-dé níhí tnahá-yu ndihí nchaa ñáyiú tàcá dácuàha tnúhu Yá Ndiòxí.

¹¹ Te yòhó téé ío cùu iní-í, vâ cùndècu-n ichi cuehé ichi duha dàtná quídé nchàa dava-gá ñáyiú, cada-n mèe-ni sá vâha. Chi nchaa ñáyiú quide váha ndècú-yu ichi Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dûhá ñà túú ndècú-yu ichi Yá Ndiòxí.

Nchaa ñáyiú càháⁿ váha-yu cuèndá té Demetriú

¹² Te nchaa ñáyiú càháⁿ váha-yu cuèndá té Demetriú, chi quide ndáá-dé dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te tnahá yúhú càháⁿ-í cuèndá-dé sá ^{io} váha quide-dé, te nchòhó sa nàha-ndo sá yûhú càháⁿ ndáá-í.

Tnúhu ndéé nútú ní ndihí-ná

¹³ Te vâi-gá tnúhu cuiní-í cachí tnúhu-í xii-n ni cùu, dico ñá ní tèe-gá-í, ¹⁴ chi cuiní-í quixi ndihí-í, te càháⁿ-ó nútú nútú-ó.

¹⁵ Te ío cada ndee iní, te xícáⁿ tähù-í nútú Yá Ndiòxí sá ná cùndecu váha-n ñà túú ná cuu cundecu-n. Te nchaa cue ñáyiú xíní tnahá ndihí-o ndecu iha quide ndee iní ñahá-yu xii-n. Te yòhó cùñaha-n nchàa ñáyiú xíní tnahá ndihí-í ndécu xiáⁿ ná cädá ndee iní-yu. Te ío cada ndee iní-ná vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ JUDÁS

Té Jùdás cádúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiⁿ ní cachí Yá Ndióxí nduu cuéndá-gá

¹ Yúhú té Jùdás ñaní té Jàacobó xínú cuèchi-í n ú Xítohó Jesucristú, te càdúha-í tutú-a sá c ú-xí nchòhó ñáyiⁿ ní cachí Yá Ndióxí Yaá c úú Tátá-ó ndùu cuéndá-gá, ñáyiⁿ ío cùu iní-gá. Te dàtná-ni xito ñaha-gá xii-ndo v ìtña diu-ni ducaⁿ c òto ñaha-gá xii-ndo ndéé ná s àá nduu quìxi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. ² Te xicáⁿ t áhù-í n ú Yá Ndióxí s á ïo-gá n á chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te na cùtnuní-gá iní-ndó s á ïo cùu iní ñahá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Ñáyiⁿ ná túu caháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxí
(2 Pedro 2:1-17)*

³ Te nchòhó ñáyiⁿ ío cùu iní-í, ducaⁿ-ni ïo s àni iní-í cadúha-í iin tutú s á c ú-xí-ndó cuéndá d anéhé ñahá-í xii-ndo n àcuáa n í cuu ní naníhí t áhú-ó dico ñá túu càdúha-í, dico vitna quide cuéndá-í s á xíní ñuhu-gá-xi caháⁿ-í n ú tu t ú-í s á nchòhó ïo cundehe-ndo tnúhu caháⁿ-ndó ndihí ñáyiⁿ, te caháⁿ-ndó n àcuáa ndùu tnúhu s àndáá iní méé-ndó, chi diu-ni tnúhu-áⁿ n í caháⁿ Yá Ndióxí s á c ú-xí nchàa ñáyiⁿ ndècu ichi-gá. Te vitna ñá túu-gá n á tnúhu caháⁿ-gá s á c ú-xí-ty, chi sa n í caháⁿ duuⁿ-gá. ⁴ Te duha caháⁿ-í n ú tu t ú-ä s á c ú-xí-ndó, chi nihí-í tnúhu s á xicá cùu ñáyiⁿ chìtnahá ñahá xii-ndo, te ni ñá túu xiní-ndó n á ñáyiⁿ cùu-ty, te ñáyiⁿ-áⁿ cùu-ty ñáyiⁿ cùu úhú iní ñahá xii Yá Ndióxí. Te iin xichi n ú tu t ú Yá Ndióxí cahí-xi s á ñáyiⁿ-áⁿ quíhíⁿ-ty n ú úhú n ú ndàhú, te diu-ni ñáyiⁿ-áⁿ cahí-ty s á ïo váha iní Yá Ndióxí n úu xiaⁿ cuu-ni cadá-ty nchaa s á cuèhé s á d úhá. Te d àquee tihú-ty Yá Ndióxí Yaá ïo cùnuu, ndihí Xítohó Jesucristú.

⁵ Te nchòhó s a xiní váha-ndo n àcuáa n í quide Yá Ndióxí ndéé sanaha dico d àndacu iní ñahá-í xii-ndo, chi d àvá-áⁿ n í queñuhu-gá ñáyiⁿ isràél n àcióⁿ Ègiptú, te dava ñáyiⁿ-áⁿ ñá túu n í s àndáá iní ñahá-ty

xii-gá te n í dánáá ñahá-gá xií-ty. ⁶ Te nchaa espíritu ñá túu n í cuiní cada ndáá cunu cuechi n úu Yá Ndióxí n í quee-xi n úu ndécu-xi, te mee-gá n í sadí nihnu ñaha-gá xii-xi iin xichi n úu néé te v á c ácu-xi, chi s áá nduu te nayáha-xi cundecu-xi n úu ùhú n úu ndàhú n í caa n í quíhíⁿ. ⁷ Te d àndacu iní ñahá t ùcu-í xii-ndo n àcuáa n í yáha ñáyiⁿ n úu Sòdomá, ndihí ñáyiⁿ n úu Gòmorrá, ndihí nchaa ñáyiⁿ n úu n í c áa yatni xiaⁿ, chi tnahá-ty ñá túu n í quide v áha-ty d àtná n í quide nchaa cue espíritu-áⁿ. Chi cue t ée n í x óo caháⁿ ndihí tnahá ndi mee-güedé, te diu-ni ducaⁿ n í x óo cada cue ñáyiⁿ d ihí tucu. Te s á d úcáⁿ n í quidé-ty n úu n í d ángoyó Yá Ndióxí ñuhú ñú-ty n í dánáá ñahá-gá xií-ty. Te xiáⁿ cùtnùn í iní-ó s á nchàa ñáyiⁿ n á túu cuiní cada v áha n úu-gá quíhíⁿ-ty n úu ùhú n úu ndàhú n í caa n í quíhíⁿ.

⁸ Te diu-ni ducaⁿ quide ñáyiⁿ chìtnahá ñahá xii-ndo cuiní-ty dandàhú ñahá-ty, chi cahí-ty s á d ácoto ñaha saní-ty n àcuáa cadá-ty, n úu xiáⁿ n ándi nchaa s á cuèhé s á d úhá quidé-ty s á c ú-xí yiqui cuñú-ty, te d àquee tihú-ty nchaa n àcuáa caháⁿ Yá Ndióxí cada-o, te caháⁿ úhú-ty cuéndá nchaa espíritu cùnùu. ⁹ Te mee espíritu cùnùu-gá xínú cuèchi n úu Yá Ndióxí n á Miguél n í nàá-xi ndihí s ácuíhná cuéndá yiqui cùñú ndí Moisés. Te espíritu-áⁿ n á túu n í cùyii-xi caháⁿ úhú-xi s ácuíhná-áⁿ, chi n í xaháⁿ-ni-xi: “Mee Yá Ndióxí ñahá-gá te n úu n ása cada ñaha-gá xii-n”, duha n í xaháⁿ-xi. ¹⁰ Te nchaa ñáyiⁿ ducaⁿ d àndahú ñahá xii-ndo-áⁿ caháⁿ cuèhé-ty cuéndá nchaa s á v áta cùtnùn í-gá iní-ty n ása ndùu, te quidé-ty d àtná quidé cué quidi chi cue quidi-áⁿ quidé-güedi n áni véxi iní-güedí, te ni ñá túu cùtnuní iní-güedí nchaa s á quidé-güedi. Te ducaⁿ s á tnahá-xi cùu-ty, chi nchaa s á cuèhé s á d úhá véxi iní-ty quidé-ty, te s á d úcáⁿ quidé-ty xiáⁿ tá xita nihnu-ty cuaháⁿ.

¹¹ ¡Te ndàhú n í cuú-ty chi ïo ndohó-ty!, chi quidé-ty d àtná n í quide ndí C àín. Te n ándi s á quidé-ty cuéndá s á cuiní-ty d ihúⁿ d àtná n í x óo cada ndí B àlaám. Te ïo cùu s á iní-ty n úu Yá Ndióxí d àtná n í x óo cada ndí C òré, n úu xiáⁿ tá xita nihnu-ty cuaháⁿ. ¹² Te

dícó sácárnúú sáha ñähá-yu xii-ndo òré nátacá-ndó quide-ndo vico chiñuhu-ndo Yá Ndióxí. Te òré xéxí ndìhi ñähá-yu xii-ndo te mee-ni sá cùú-xí mèé-yu quide cuendá-yu, te ñá túú nèhé-yu sá yíñuhu núú Yá Ndióxí. Te cùú-yu dàtná iiⁿ víco sá cuäháⁿ-xi duha cuäháⁿ-xi dàcáⁿ te ñá túú dăú nchídó-xí, ducaⁿ sá tnahá-xi cùú-yu. Te cùu tucú-yu dàtná iiⁿ yutnu vídí sá ñá túú tnähí cùuⁿ sávìdí-xi, te nchaa yutnu ducaⁿ ñá túú cùuⁿ sávìdí-xi te tnùhu-güedé ndéé yóho-xi te xihí duuⁿ-xi. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùú-yu, chi ñá túú quide váha-yu. ¹³ Te cùu tucú-yu dàtná ndute lámár, chi ndute-áⁿ òré càndá-xi te quecóo tíñú-xi iiⁿ xio. Te cùu tucú-yu dàtná iiⁿ chódíní cuäháⁿ-di duha cuäháⁿ-di dàcáⁿ. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùú-yu, chi ñá túú cuìní-yu cada váha-yu. Te ñáyiu-áⁿ daquihíⁿ ñáhá Yá Ndióxí xií-yu iiⁿ xichi núú néé núú sá ndecu túha cundecú-yu ni caa ni quihíⁿ.

¹⁴ Te ndíquiⁿ yává ndíi Àdán tée cùu usá ni xínaní Ènóc ni dácáhú iní ñáhá Yá Ndióxí xii-dé ni cäháⁿ-dé diu-ni cuendá nchaa ñáyiu-áⁿ. Te ni cachí-dé: “Na càchí tnúhu-í xií-ndo sá Yá Ndióxí quixi-gá ndihí cuéhé víhí espíritu xínú cuéchi núú-gá. ¹⁵ Te dàvá-áⁿ cada ndáa-gá cuéchi nchaa ñáyiu te daquihíⁿ-gá nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda ñaha-gá xií-yu, chi mee-ni sá cuéhé sá dúhá quidé-yu, te cäháⁿ úhú ñáhá-yu xii-gá”, duha ni cachí te Ènóc. ¹⁶ Te ñáyiu-áⁿ io yica iní-yu chi ñá túú ndùu vétú iní-yu nàcuáa ndécu-yu ñuyíú-a, te sàtnuhú-yu tnähä ñáyiú-yu te mee-ni sá cuéhé sá dúhá sàni iní-yu quidé-yu, te quide cahnú-yu mèé-yu, te mee-ni cäháⁿ váha-yu núú tnähä ñáyiú-yu cuendá cuìní-yu sá càda váha ñaha ñáyiu-áⁿ xií-yu.

Té Jùdás cäháⁿ-dé dóho ñáyiu ndècu ichi Yá Ndióxí

¹⁷ Te nchòhó ñáyiu io cùu iní-í, cäháⁿ ndàhú-í núú-ndó sá io cuhuⁿ iní-ndó tnúhu sá sà ni dánèhé ñáhá cué tée ni tendaha Xítohó Jesucristú cäháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu. ¹⁸ Te sa nàha-ndo sá ni cachí-güedé sá cùmání-gá quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te coo ñáyiu cäháⁿ cuéhé cäháⁿ duha cuendá tnúhu-gá. Te ñáyiu-áⁿ cadá-yu mee-ni sá cuéhé sá dúhá vëxi iní mèé-yu.

¹⁹ Te ñáyiu-áⁿ cùu-ju ñáyiu cäháⁿ nándi tnúhu sá ñá túú nàndihí cuendá sá vă cùuⁿ iiⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te mee-ni sá cuéhé sá dúhá ñuhu iní-yu, te ñá túú ndècu ndihí-yu Espíritu Yá Ndióxí.

²⁰ Te nchòhó ñáyiu io cùu iní-í, io dacuàha-ndo tnúhu Yá Ndióxí sá ni sándáá iní-ndó cuendá ducaⁿ cuita cuehnu ni-hnu-ndo ichi-gá quihíⁿ, te cäháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxí nàcuáa dàcahu iní ñáhá Espíritu-gá xii-ndo. ²¹ Te io coto-ndo mèe-ndo cundecu-ndo cuendá cuu váha iní ñáhá Yá Ndióxí xii-ndo, te cundetu-ndo sáa nduu quixi Xítohó Jesucristú ñuyíú-a nacuaca ñaha-gá xii-ndo cundecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quihíⁿ, chi Yaá-áⁿ io cundahú iní ñáhá-gá xii-o.

²² Te ñáyiu sàni iiⁿ sani úú iní-xi cùñaha-ndo xií-yu nàcuáa cadá-yu cundecu-yu ichi Yá Ndióxí. ²³ Te nchaa ñáyiu ta xita nihnu ñuhu ichi cuäháⁿ núú ùhú núú ndàhú, io cundihí iní-ndó cùñaha-ndo xií-yu tnúhu Yá Ndióxí cuendá sá ná căcu nihnu-yu, te cundahú iní-ndö-yu, te quihí iní-ndó vă càdá-ndó tnähä-ndó nàcuáa quidé-yu, chi daquèe tihú-ndó nchàa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu-áⁿ.

Nàcuáa ndacáⁿ tähú-ó núú Yá Ndióxí

²⁴ Te Yá Ndióxí chindee ñàha-gá xii-ndo cuendá sá vă cundecu-ndo ichi cuehé ichi duha, te cunduu ndoo cunduu nine iní-ndó càndeca ñaha-gá xii-ndo quihíⁿ cundecu-ndo núú io váha càa ndecu-gá, te io cudiⁿ iní-ndó. ²⁵ Te Yá Ndióxí io ndècu ndihí-gá nchaa sá xiní tnùní-gá te diu-gá ni dácäcu nihnu ñaha-gá xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ ni quide ñaha-gá xii-o chi ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú. Te io ndacáⁿ tähú-ó núú Yá Ndióxí, chi io càhnu cuu-gá ndécu-gá táxí tnùní-gá, te suúní váha iní-gá, te ndàcu-gá quidé-gá nchaa sá váha, te ducaⁿ-ni io càhnu cuu-gá ndéé cùtnähá vátá ngäva-gá ñuyíú, te ducaⁿ-ni io càhnu cuu-gá ndéé vitna, te diu-ni ducaⁿ io càhnu cuu-gá ni caa ni quihíⁿ, duha xini ñuhu-xi ndacáⁿ tähú-ó núú-gá. Te ducaⁿ na cunduu. Te io chí càdá ndèe iní-nă vitna.

NCHAA SÁ NÍ XINÍ TÉ JUÀÁ NDIHÍ NCHAA SÁ NÍ TECÚ DÓHO-DÉ

Xítohó Jesucristú xáhaⁿ-gá xii té Juàá nchaa nàcuáa cada-xi ñuyíú

¹ Te Yá Ndiökí ní xáhaⁿ-gá xii Xítohó Jesucristú nchaa sá tá cùyatni vií-ná cada-xi ñuyíú-a cuéndá sá cùñaha-gá xii cue téé xìnu cuechi núú-gá, te Xítohó Jesucristú ní tendaha-gá ⁱⁱn espíritu xínú cuèchi núú-gá ní quixi-xi ní cachí tnúhu-xi nchaa tnúhu-áⁿ xii yúhú té Juàá téé xìnu cuechi núú-gá, te nchaa tnúhu-áⁿ ndéé núú tutú-a. ² Te yúhú càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo nàcuáa ní caháⁿ Yá Ndiökí, te càháⁿ ndáá tucu-í cuéndá Xítohó Jesucristú, ndihí cuéndá nchaa sá ní xiní-í.

³ Te váha táchú ñayiu dàcuaha nchaa tnúhu ndéé núú tutú-a, te váha tucu táchú ñayiu ndédo, te váha tucu táchú nchaa ñayiu tníi nacuáa càháⁿ-xi, chi sa ta cùyatni vií-ná nduu càda-xi nchaa nacuáa càháⁿ-xi.

Té Juàá cädüha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ndí ùsá xichi cue ñayiu ndècu ichi Yá Ndiökí

⁴ Te yúhú té Juàá cädüha-í tutú daquìxi-í ndí ùsá xichi núú ndécu nchòhó ñayiu ndècu ichi Yá Ndiökí ndécu distritú Ásiá. Te mee-gá ná chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te cuéi ndéé sanaha diu-ni-gá ndécu, te diu-ni-gá ndécu cuéi vitna, te ducaⁿ-ni cùndecu-gá cuéi ndéé núú cuàháⁿ núú vëxi, te diu-ni ducaⁿ io na chìndee chitúu ñaha ndí usá cue espíritu ndécu núú-gá xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. ⁵ Te diu-ni ducaⁿ na càda tucu Xítohó Jesucristú, te diu-gá cùú-gá Yaá càháⁿ ndáá, te diu-ni-gá ní xihí-gá te díhna-gá ní ndoto, te dätnùní ndéé cuéé-gá te ndoto cue ñayiu ní xihí, te diu-ni-gá táchí tnùní-gá nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñayiu ndècu ñuyíú-a. Te ío cùu iní ñahá-gá xii-o, te mee-gá ní satí níñi-gá te ní xihí-gá núú cùrúxí sá cuéndá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-o, te níndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ó, ⁶ te vitna ní quide ñaha-gá xii-o dàtná cue téé yìndaha

ñayiu, te ní quide ñaha tucus-gá xii-o dàtná cue dútú xínú cuéchi-o núú Tátá-gá Dútú Ndiökí. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá io càhnu cuu Xítohó Jesucristú, te ío cùnuu-gá, te ducaⁿ-ni na cùnuu-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

⁷ ¡Te cundehe-ndo àndiu! Chi ichi xítí víco quixi Xítohó Jesucristú, te nchaa ñayiu ndècu ñuyíú-a quiní ñahá-yu xii-gá, te tnàhá nchaa ñayiu ⁱⁱn-ni cùu ndihí ñayiu ní dánicuèhé ñahá xii-gá quiní ñahá-yu, te nchaa ñayiu xíndecu nihíi ñuyíú, ñayiu ná túu cùu váha iní ñahá xii-gá ndihú iní-yu òré quiní ñahá-yu xii-gá, te ndáá sá dúcáⁿ càda-xi.

⁸ Te Yá Ndiökí càchí-gá: “Yúhú ío cùnuu-í chi diu-í sa ndècu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-í cundecu ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihí nchaa sá io, chi yúhú cundecu-í ní caa ní quíhíⁿ”, duha càchí Yá Ndiökí Yaá ndácú quide nchaandí tûhú sá váha. Chi diu-ni-gá sa ndècu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-gá ndécu-gá vitna, te ducaⁿ-ni cùndecu-gá ní caa ní quíhíⁿ.

Té Juàá ní xiní-dé Xítohó Jesucristú Yaá ío cùnuu

⁹ Te yúhú té Juàá téé ndècu ndihí-ndo ichi Xítohó Jesucristú, tnàhá-í ndohò-í cuéndá-gá dàtná ndohò-ndó, te tnàhá-í nduu táchú-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo núú ndécu Yá Ndiökí táchí tnùní-gá. Te ío quide cahnu iní-ó cuéi nándí yáha-o ndècu-o sá cuéndá Xítohó Jesucristú. Te yúhú ní ngava-í vecaá ⁱⁱn ñuú nání Pätmós, te ñuú-áⁿ càá xítí ndute làmár. Te ducaⁿ ní cuu cuéndá sá càháⁿ-í tnúhu Yá Ndiökí, te càháⁿ váha-í cuéndá Xítohó Jesucristú. ¹⁰ Te ⁱⁱn nduu ndumíngú nduu nàtacá-ó chìñuhu-o Yá Ndiökí ní quide ñaha Espíritu-gá xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te ní tecú dóho-í níhi ní caháⁿ ⁱⁱn sá ní caháⁿ ndàá sàtä-í te dàtná níhi càháⁿ ⁱⁱn cùtú ducaⁿ níhi ní caháⁿ-xi. ¹¹ Te càchí sá càháⁿ-áⁿ:

—Yúhú sa ndècu-í ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-í cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihí nchaa sá io, te chido tnùní-í ⁱⁱn núú tutú sá ná dànehé núú ñahá-í xii-n, te daquihiⁿ-n tutú-áⁿ ndí ùsá xichi núú xíndecu cue ñayiu ndècu ichi Yá Ndiökí xíndecu distritú Ásiá, ndaha

ñáyiu ñuu Éfesú, ndaha ñáyiu ñuu Èsmirná, ndaha ñáyiu ñuu Përgamú, ndaha ñáyiu ñuu Tiàtirá, ndaha ñáyiu ñuu Sàrdís, ndaha ñáyiu ñuu Filàdelfiá, ndaha ñáyiu ñuu Laodiceá, nchaa ñáyiu ñuu-áⁿ daquíhíⁿ-n tutú-áⁿ ndahá-yu —cáchí sá càháⁿ-áⁿ.

¹² Te ní nchócuíhnu-í ndéhè-í nüu ná cùú sá càháⁿ-áⁿ, te ní xiní-í xìnutnii úsá tnàhá sá ní cuáha mee-ni dìhúⁿ cuàáⁿ sá ndèé dité-xi, te nüu dité-xi-áⁿ yìndodo iincaa candil. ¹³ Te cuádava tnuú nchaa xíáⁿ ní xiní-í nütnii Yaá cáá dàtná cáá nchàa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a, te nìhnu-gá iin dòó cání càa-xi ndéé nüu sàhá-gá, te yìdúcúⁿnuu iin sìnchú ní cuáha mee-ni dìhúⁿ cuàáⁿ pèchú-gá. ¹⁴ Te idi díquí-gá cuìxíⁿ quiyí dàtná cuìxíⁿ idi dava mbéé, àdi yúhá sá quéé òré quídé vixiⁿ-xi, te tinùu-gá quídé-xi dàtná quídé-xi òré sáa itá ñuhú. ¹⁵ Te sáhá-gá súúní dàtásan-xi dàtná dátasaⁿ sá nání bròncé òré càyú-xi ducaⁿ dàtasaⁿ-xi sáhá-gá, te dóndaha tñuhu càháⁿ-gá quídé-xi dàtná quídé-xi döndaha titní víhí yûte. ¹⁶ Te xio ndaha cùha-gá nündàha-gá úsá tnàhá chódíní, te mei yùhu-gá quéné iin yuchí cähnu ndèé úu xio nüu-xi, te nüu-gá quídé-xi dàtná quídé-xi nüu nchicanchii òré súúní ngoyo cahni.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ càa Yaá-áⁿ ní xiní-í nüu xíáⁿ ní yùhu-í ní nduá-í nüu-gá, te ní cuu-í dàtná iin tée ní xihí sá dúcáⁿ io ní yùhu-í, dico mee-gá ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha cùha-gá nüu yiquí cùñu-í, te ní cachí-gá:

—Vá yùhu-n, chi diu-ni yùhu sa ndècu-í ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni yùhu cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihí nchaa sá io. ¹⁸ Te yùhu cùu-í Yaá ní xihí te ní ndoto-í, te vitna ndècu vívù-í, te ducaⁿ-ni cùndecu-í ní caa ní quíhíⁿ. Te yùhu cùñu-í nüu nchàa ñáyiu ní xihí te diu-ni-í cùñu-í nüu ndécu-yu. ¹⁹ Te chido tñuní-n nchàa sá ní xiní-n-áⁿ iin nüu tutú, ndihí nchaa nàcuáa cùu vitna, ndihí nchaa sá cädá-xi ndèé nüu cuàháⁿ nüu vëxi-gá. ²⁰ Te na cáchí tñuhu-í xii-n nàcuáa quèe-xi ndi usá chódíní ní xiní-n yòtnii-í xio ndaha cùha-í, ndihí nàcuáa quèe-xi ndi usá sá ní cuáha mee-ni dìhúⁿ cuàáⁿ, sá ndèé dité-xi te yìndodo iincaa candil nüu dité-xi-áⁿ. Te ndi usá chódíní-áⁿ, xíáⁿ cùu-xí sá cùtnùnì iní-ó

sá ndécu úsá cue téé xìnu cuechi nüu Yă Ndiòxí, te ndi usá cue téé-áⁿ ndécu-güedé ndi usá xichi nüu ndécu ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí. Te cuéndá ndi usá sá ndèé dité-xi-áⁿ, xíáⁿ cùu-xí sá cùtnùnì iní-ó sá ndécu úsá xichi ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí —duha cáchí Yaá càháⁿ-áⁿ.

2

Tnúhu sá cùu-xí ñáyiu xìndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Éfesú

¹ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chidó tñuní-í nchaa tñuhu sá vítná càháⁿ-gá iin nüu tutú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xìnu cuechi nüu Yă Ndiòxí ndécu ñuu Éfesú sá cùu-xí cué ñáyiu xìndecu ichi-gá ndécu ñuu-áⁿ, te duha ní cachí-gá: “Yúhú cùu-í Yaá nündàha úsá chódíní xio ndaha cùha-í, te xica cuu-í nüu ndécu ndi usá sá ní cuáha mee-ni dìhúⁿ cuàáⁿ, sá ndèé dité-xi te yìndodo iincaa candil nüu dité-xi.

² Te yùhu xiní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiu xìndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Éfesú, te xiní-í sá io ndìcu ndee-ndo quide chiuⁿ-ndo cuendá-gá, te io quide cahnu iní-ndó ndècu-ndo quide-ndo chiuⁿ-gá. Te xiní-í sá ñà túu tnàhí tnàhá iní-ndó nàcuáa quide nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te xiní tucu-í sá xító ndèé-ndo cué téé cáchí sá ní tendaha-í véxi càháⁿ tñuhu-í te ñá ndàá sá càháⁿ-güedé tñuhu-í, te ducaⁿ te cùtnuní iní-ndó sá ñà ndàá sá càháⁿ-güedé tñuhu-í. ³ Te xiní tucu-í sá io ndòho-ndo quide-ndo chiuⁿ cuendá-í, te ducaⁿ io quide cahnu iní-ndó cué nandí yáha-ndo, te ñá túu cùu dusaⁿ-ndo quide-ndo chiuⁿ-áⁿ.

⁴ Dico ñá túu cùu váha iní-í chi nchòhó ñá túu-gá quídé-ndó dàtná ní xoo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu vií-ni ní sàndáá iní ñahá-ndó xii-í, chi vitna ñá túu-gá cùu iní ñahá vihi-ndo datná ní xoo cada-ndo dàvá-áⁿ. ⁵ Te chí dàndàcu iní nàcuáa ní xoo cada-ndo cùtnàhá vitna cùu saa ní sàndáá iní ñahá-ndó xii-í, te ndixi cuechi iní-ndó sá ñà túu-gá quídé váha-ndo ndècu-ndo vitna, te nucuita saa tucu-ndo cada-ndo datná ní xoo cada-ndo ndéé díhna. Te nchòhó cada iní-ndó sá ndécu ndihí-ndo iin sá ní cuáha mee-ni dìhúⁿ cuàáⁿ, sá ndèé dité-xi te yìndodo iincaa candil nüu dité-xi. Te nüu vá ndíxí cuéchi iní-ndó nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te quixi-í

xocàni-í xiáⁿ, te ducaⁿ sátnahá-xi cada ñaha-í xii-ndo te núu vá ndíxí cuéchi iní-ndó nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te ducaⁿ te vá yoo-gá nàtacá chiñuhu ñaha xìi-í ñuu-ndó.

⁶ Dico quide váha-ndo iiⁿ xichi chi dàquee tihú-ndo nchaa sá quídé cuè ñáyiu cùu nicolaitás, te yúhú tnàhá-í dáquèe tihú-í nchaa sá quídé ñáyiu-áⁿ. ⁷ Te nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiòxí xáhaⁿ-xi xìi cue ñáyiu ndècu ichi-gá xìndecu nchaa xichi, te duha ndùu tnúhu xáhaⁿ-í xii Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xìi-yu: Cúñaha-n xìi nchaa ñáyiu sá nüu na cùndee iní-yu yáha-yu nàndi sá ná yáha-yu sá cuèndá-í, te yúhú cada-í te nduu tähú-yu cundecu váha-yu núu ndécu Yá Ndiòxí, duha xáhaⁿ-í xii Espíritú-gá cùu-xi ñáyiu”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chidó tnùní-í sá cùu-xi ñáyiu xìndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Éfesú.

Tnúhu sá cùu-xi ñáyiu xìndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Èsmirná

⁸ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chidó tnùní-í nchaa tnúhu sá vitná càháⁿ-gá iiⁿ núu tutú, te tendaha-í quihíⁿ ndaha téé xìnu cuechi núu Yá Ndiòxí ndécu ñuu Èsmirná sá cùu-xi cuè ñáyiu xìndecu ichi-gá ndécu ñuu-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú ndécu-í ndéé cùtnahá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-í cundecu-í ndéé ná saá nduu nàa-xi ndihí nchaa sá ió, te diu-ni-í ní xihí te ní ndoto-í ndécu-í vitna. ⁹ Te yúhú xiní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Èsmirná. Te xiní-í sá io ndòho-ndo ndecu-ndo sá cuèndá-í, te xiní tucu-í sá io ndàhú-ndo dico cùu-ndo ñáyiu xìndecu váha núu Yá Ndiòxí. Te xiní tucu-í sá io càháⁿ cuéhé ñáyiu isràél cuèndá-ndo, dico ná túu quidé-yu nàcuáa tàú-yu cadá-yu sá cùu-yu ñáyiu isràél, chi cùu-yu ñáyiu xìnu cuechi mee-ni núu sàcuíhná. ¹⁰ Dico nchòhó vá yùhú-ndo cuéi nàndi cùu nchaa sá ná ndòho-ndo cuendá-í, chi sàcuíhná cada-xi te ngava dava-ndo vècaá, te ducaⁿ cada-xi chi cuiní-xi coto ndee ñahá-xí xìi-ndo núu ndisa sá vă ná tihú iní-ndó sá nchicúⁿ nihnu-ndo iichi Yá Ndiòxí. Te ndòho-ndo uxí nduu dico vá dáná ndèé-ndo càchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gá cuéi na cùu-ndo sá cuèndá-gá, te yúhú cada-í te nduu tähú-ndo cùndecu-ndo

ndihí-gá ní caa ní quihíⁿ. ¹¹ Te nchaa nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiòxí xáhaⁿ-xi xìi cue ñáyiu ndècu ichi-gá xìndecu nchaa xichi, te duha ndùu tnúhu xáhaⁿ-í xii Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xìi-yu: Cúñaha-n xìi nchaa ñáyiu sá nüu na cùndee iní-yu yáha-yu nàndi sá ná yáha-yu sá cuèndá-í te vá cuíta nihnu-yu na sàá nduu cuíta nihnu nchaa dava-gá ñáyiu, duha xáhaⁿ-í xii Espíritú-gá cùu-xi ñáyiu”, duha ní cachí Yaá càháⁿ-áⁿ, Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chidó tnùní-í sá cùu-xi ñáyiu xìndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Èsmirná.

Tnúhu sá cùu-xi ñáyiu xìndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Èrgamú

¹² Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chidó tnùní-í nchaa tnúhu sá vitná càháⁿ-gá iiⁿ núu tutú, te tendaha-í quihíⁿ ndaha téé xìnu cuechi núu Yá Ndiòxí ndécu ñuu Èrgamú sá cùu-xi cuè ñáyiu xìndecu ichi-gá ndécu ñuu-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cùu-í Yaá néhé iiⁿ yuchí cání te ndéé úu xio núu-xi. ¹³ Te yúhú xiní-í nchaa nàcuáa quide nchohó cue ñáyiu xìndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Èrgamú, te xiní tucu-í sá ndécu-ndo núu io cùnuu yucu ñávaha, te ná túu dàña ndéé-ndo nchicúⁿ nihnu-ndo iichi-í, te ducaⁿ io sàndáá iní ñahá-ní-ndo xii-í, te diu-ni ducaⁿ ní quide-ndo cùtnahá ní sahni-güedé té Àntipás núu ndécu-ndo diu-ni núu dúcáⁿ io cùnuu yucu ñávaha. Te ndíi-áⁿ ní quide ndáá ndíi ní xìndecu ndíi iichi-í chi ní càháⁿ váha ndíi cuèndá-í. ¹⁴ Dico ná túu cùu váha iní-í cuèndá iiⁿ uu sá quidé-ndo, chi ndècu ndihí-ndo ñáyiu nchicúⁿ nihnu-ni nchaa nàcuáa ní càháⁿ ndíi Báláam. Chi ndíi-áⁿ ná túu ní quide váha ndíi chi ní dácáhú iní ndíi ingá téé ní xinani Bálac nàcuáa cada-dé canu ichi-dé cue ñáyiu isràél ingá ichi sá ná túu váha, chi ní xáhaⁿ tē Bálac-áⁿ xií-yu sá caxí-yu nchaa sá ndúu tähú nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyíú-a dànani ñáyiu ndiòxí te ná ndàá sá ndiòxí cùu-xi, te ní dácáhú iní ñahá-dé xií-yu sá cùndecu-yu ichi díi iní. ¹⁵ Te ndècu ndihí tucu-ndo ñáyiu nchicúⁿ nihnu sá dácuàha cue ñáyiu cùu nicolaitás. Te nchaa sá dácuàha ñáyiu-áⁿ dáquèe tihú-í, ¹⁶ te nchòhó chí dàndixi cuéchi iní sá ná túu quide váha-ndo ndècu-ndo, chi núu ñahá te

quixi-í nàá-í ndihí cue ñáyiu-áⁿ ndihí yuchí cání sá quéné yùhu-í. ¹⁷ Te nchaa nchòhó cada cuèndá váha-ndo nàcuáa xähaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiòxí xähaⁿ-xi xì cue ñáyiu ndècu ichi-gá xïndecu nchaa xichi. Te duha ndùu tnúhu xähaⁿ-í xii Espíritú-gá xähaⁿ-xi xií-yu: Cúñaha-n xìi nchaa ñáyiu sá nüu na càda ndee iní-yu yáha-yu nándi sá ná yáha-yu sá cuèndá-í, te yúhú cuáñaha-í sá ndúu yùhu xií-yu caxí-yu iⁱⁿ sá vätá quiní-gá-yu caxí-yu. Te xíáⁿ cúú-xí mánáá sá ní xóo caxi cue ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha, te cuáñaha tücku-í iⁱⁿ caa yúú cuìxíⁿ xií-yu, te núú yúú-áⁿ cundee iⁱⁿ diu saa. Te diu-áⁿ vă yöö tnähí xìní chi iⁱⁿdì díi-ni ñáyiu na quèheⁿ cuendá diu-áⁿ quiní-yu, duha xähaⁿ-í xii Espíritú-gá cúu-xi ñáyiu”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chídó tnùní-í sá cúu-xi ñáyiu xïndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñùú Përgamú.

Tnúhu sá cúu-xí cuè ñáyiu xïndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñùú Tiàtirá

¹⁸ Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vitná càháⁿ-gá iⁱⁿ núú tutú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha tée xinu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécu ñùú Tiàtirá sá cúu-xí cuè ñáyiu xïndecu ichi-gá ndécu ñùú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Déhe Yá Ndiòxí, te càa tñuu-í dàtná càá itá ñuhú, te sähà-í càá dàtná càá sá nání bròncé òré ñúhú-xí núú ñuhú càyú-xi. ¹⁹ Te yúhú xìní-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyiu xïndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñùú Tiàtirá. Te xìní tucu-í sá i^o cùu iní-ndó Yá Ndiòxí te sàndáá iní-ndó-gá. Te xìní tucu-í nàcuáa ndùu chiuⁿ quide-ndo sá cúu-xí-gá. Te xìní tucu-í sá i^o quide cahnu iní-ndó cuéi nándi cùu sá yáha-ndo ndècu-ndo. Te xìní tucu-í sá i^o-gá ndúcú ndèe-ndo quide váha-ndo vitna dacúúxí cùtnähá vitna cùu saa ní sàndáá iní-ndó Yá Ndiòxí. ²⁰ Dico ñá túú cùu váha iní-í cuèndá iⁱⁿ sá quídé-ndó, chi ñá túú tnähí ná sání iní-ndó ndècu ndihí-ni-ndo ñáyiu nchicúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dànehé ñähá ñàha nani Jezabél. Te ñaha-áⁿ càchí-aⁿ sá càháⁿ-aⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dico ñá ndàá sá càháⁿ-aⁿ tnúhu-gá, te cuáháⁿ-aⁿ dàndahú-aⁿ nchaa ñáyiu xinu cuechi núù-í ndihí nchaa sá dánèhé ñähá-áⁿ cuèndá cundecu-yu ichi díi iní, te caxí-yu nchaa sá ndúu tähú

nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyíú-a dànaní ñáyiu ndiòxí te ñá ndàá sá ndiòxí cùu nchàa xiáⁿ. ²¹ Te ní cuu vätí nduu ta daca-í ndécu-áⁿ cuèndá ndixi cuéchi iní-aⁿ sá ñà túú quide váha-aⁿ ndècu-aⁿ, te cuéi ducaⁿ quide-í dico ñá túú cuìni-aⁿ daña-aⁿ ní iⁱⁿ sá cuèhé sá dühá quide-aⁿ. ²² Te vitna yúhú i^o dandòho-í-aⁿ chi tníi ñaha cuéhé xii-aⁿ, te diu-ni ducaⁿ i^o dandòho-í nchaa ñáyiu quide datná quidé-áⁿ te núú vâ ndixi cuéchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu, te dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dühá quidé-yu. ²³ Te nchaa ñáyiu cùndihí ñaha xii ñaha-áⁿ cahni-í-yu, te ducaⁿ te nchòhó ndihí dava-gá nchaa ñáyiu xïndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu nchàa xichi cutnuní iní-ndó ndihí-yu sá yúhú cùu-í Yaá xìní ndáá nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiu, ndihí nchaa nàcuáa quide-xi iní-yu. Te nchòhó nàcuáa ndùu sá quidé-ndó iⁱⁿ iⁱⁿ-ndo te ducaⁿ cùnduu sá taxí-í nduu tähú-ndó. ²⁴ Te dava nchòhó ñáyiu ndècu ñuú Tiàtirá, ñáyiu ñá túú nchicúⁿ nihnu nàcuáa dànehé ñähá ñàha nani Jezabél-áⁿ ñà túú xìní-ndó ná cùu sá càchí ñáyiu ndùu yuhu dacahu iní ñähá yùcu ñaváha. Te nchòhó, ñá túú nágá càchí tnúhu-í xii-ndo càda-ndo ²⁵ diu-ná sá i^o nducu ndèe-ndo càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá ndécu ndihí-ndo, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé òré quixi tucu-í. ²⁶ Te nchaa nchòhó ñáyiu na càda ndee iní yáha nándi sá ná yáha sá cuèndá-í, te núú na càda-ni-ndo nchaa nacuáa cuìni-í càda-ndo ndéé nduu vă cùndecu-gá-ndó ñuyíú-a, te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo sá taxí tnùní-ndó nchàa ñáyiu ñuyíú ²⁷ dàtná ní quide mee Tâtà-í Dútú Ndiòxí ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécu ndihí-í, te ducaⁿ càda ñaha-í xii-ndo taxi-í tnúhu ndee iní xii-ndo cuèndá i^o taxi tnùní-ndó, te càda iní-ndó sá càdá-ndó cuè ñáyiu dàtná quidé-xi iⁱⁿ quidi òré tähú-xi càchi duuⁿ-xi, te ducaⁿ chi nchòhó càda-ndo sá ncháá ñáyiu ñá túú quide váha cuíta nihnu-ju. ²⁸ Te càda iní-ndó sá dàtná dàyèhé chódíní quiti quène oré sa ta tündaa-ná cuáháⁿ ducaⁿ càda-xi oré ná sàá nduu ngüüta-xi càda váha-xi, te ducaⁿ chi yúhú càda-í nàcuáa nduu tähú-ndó cùndecu ndihí ñaha-ndo xii-í núú i^o váha càa ndecu-í. ²⁹ Te nchaa nchòhó càda cuèndá váha-ndo nàcuáa xähaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiòxí xähaⁿ-xi xii cue ñáyiu

ndècu ichi-gá xǐndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá cäháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chídó tnùní-í sá cùú-xí ñáyiу xǐndecu ichi Yá Ndiōxí ndécú ñùú Tiàtirá.

3

Tnúhu sá cùú-xí ñáyiу xǐndecu ichi Yá Ndiōxí ndécú ñùú Sárdís

¹ Te ní cachí tucu Yaá cäháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vítná cäháⁿ-gá iiⁿ núú tutú, te tendaha-ě quíhíⁿ ndaha téé xìnu cuechi núú Yá Ndiōxí ndécú ñùú Sárdís sá cùú-xí cuè ñáyiу xǐndecu ichi-gá ndécú ñùú-áⁿ te duha càchí-gá: “Yúhú cùú-í Yaá ndécú ndihí ndi usá espíritu cùú cuéndá Yá Ndiōxí, te diu-ni-í cùú-í Yaá ndécú ndihí ndi usá chódíní. Te yúhú xìní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiу xǐndecu ichi Yá Ndiōxí ndécú ñùú Sárdís, te xìní-í sá cùú-ndo dàtná ñáyiу ní xíhí cuéi càchí ñáyiу sá ñahá. ² Te chí cuáha cuéndá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo vitna, te nducu ndée-ndo cada-ndo iiⁿ úú-gá nchaa sá vähä nchicúⁿ nihnu-ndo vitna, chi sa ndètu vií-ná daña-ndo nchàa-ndi tûhú sá vähä quide-ndo ni cuu, te quide cuendá-í sá ñà túú quide-ndo nchaa nacuáa cuiní Yá Ndiōxí cada-ndo. ³ Te chí dándàcu iní nàcuáa cäháⁿ tnúhu sá ní xíndedóho-ndo cütnähá ní tuha-ndo ichi Yá Ndiōxí, te canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nacuáa cäháⁿ tnúhu-áⁿ, te ndixi cuéchi iní-ndo sá ñà túú quide vähä-ndo ndècu-ndo, te núu vá nácuäha-ndo cuéndá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te cada-í dàtná quídé ñàdúhú, chi òré ñà túú ná yíhí iní-ndo quèxio-í núú ndécú-ndo. ⁴ Dico ndècu ndihí-ndo iiⁿ úú ñáyiу càndoo caa nine iní-xi, chi ñáyiу-áⁿ ní nduu tähü-yu cuihnú-yu dóó cuixíⁿ cuéndá cundecu ndihí-í-yu, te ducaⁿ chi cùdiú-yu núù-í. ⁵ Te nchaa ñáyiу na càda ndee iní-xi yáha nándi sá ná yáha sá cuéndá-í, te ñáyiу-áⁿ nduu tähü-yu cuihnú-yu dóó cuixíⁿ, te vá náquète-í diú-yu núú tutú núú yódó tnùní cue ñáyiу ní nduu tähú cundecu ndihí-í ní caa ní quíhíⁿ, te cùñaha-í xii Tätä-í Dútú Ndiōxí ndihí cue espíritu xínú cuéchi núù-í sá ñáyiу-áⁿ cùú-yu ñáyiу cùu cuéndá-í. ⁶ Te nchaa nchòhó cada cuéndá vähä-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritu Yá

Ndiōxí xăhaⁿ-xi xì cue ñáyiу ndècu ichi-gá xǐndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá cäháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chídó tnùní-í sá cùú-xí ñáyiу xǐndecu ichi Yá Ndiōxí ndécú ñùú Sárdís.

Tnúhu sá cùú-xí cuè ñáyiу xǐndecu ichi Yá Ndiōxí ndécú ñùú Filàdelfiá

⁷ Te ní cachí tucu Yaá cäháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vítná cäháⁿ-gá iiⁿ núú tutú, te tendaha-ě quíhíⁿ ndaha téé xìnu cuechi núú Yá Ndiōxí ndécú ñùú Filàdelfiá sá cùú-xí cuè ñáyiу xǐndecu ichi-gá ndécú ñùú-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cùú-í Yaá ío vähä quide ndáá te ñá túú tnähí cuéchi-í. Te díhna-gá ndíi Dàvií ní taxi tnùní ndíi ñáyiу, te vitna yúhú táxi tnùní-í-yu, te yúhú cäháⁿ-í te núu ndéndida càa ñáyiу ndihí ndaha-ě te ndéndida càa ñáyiу vá ndihí ndaha-ě. ⁸ Te yúhú xìní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiу xǐndecu ichi Yá Ndiōxí ndécú ñùú Filàdelfiá, te yúhú ní quide-í nàcuáa ní níhí-ndo iiⁿ ichi cahnu quide-ndo chiuⁿ-í, te vá yöö iiⁿ cada nàcuáa vá níhí-gá-ndo nàcuáa cada-ndo chiuⁿ-í. Te cuéi ñá túú io níhí ndéé-ndo cùndecu-ndo ichi Yá Ndiōxí dico triiⁿ-ndo nchaa tnúhu cäháⁿ-í, te ní iiⁿ xito ñá túú cäháⁿ-ndo sá ñà túú ndècu ndihí ñaha-ndo xii-í. ⁹ Te nchaa ñáyiу quide nchaa nacuáa cuiní yucu ñävähä, ñáyiу-áⁿ cùú-yu ñáyiу isràél, te cuéi cùú-yu ñáyiу isràél dico ñá túú quidé-yu nàcuáa tàu-yu cadá-yu, te yúhú cada-í sá ncháá ñáyiу-áⁿ canehé-yu sá yíñuhu núú-ndo, te cutnùní iní-yu sá yúhú ío cùu iní ñahà-í xii-ndo. ¹⁰ Te ío quide ndee-ni iní-ndo nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa nacuáa ní cäháⁿ-í, te xíáⁿ coto ñaha-ě xii-ndo ñà túú ná tnähä-ndo ndùu na quixi nchaa tnúndòho tnúhu ndähü ñuyíú-a. Te òré quexio nchaa tnúndòho-áⁿ ñuyíú-a te dàvá-áⁿ cutnùní nàcuáa ndùu sá quídé iiⁿ iiⁿ ñáyiу. ¹¹ Te ío ndihí quixi tucu-í. Te vá dáñá ndéé-ndo càda-ndo nchaa sá vähä nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo cuéndá sá vă cuíta sá ní cachí Yá Ndiōxí nduu tähú-ndo. ¹² Te nchaa nchòhó ñáyiу na càda ndee iní yáha nándi sá ná yáha sá cuéndá-í, te yúhú cada-í sá nchòhó ío cuu cähnu-ndo cundecu-ndo núú ndécú Tätä-í Dútú Ndiōxí, te vá iiⁿ ndùu-gá xocuñí-ndo núú ndécú-gä. Te

cada iní-ndó sǎ dàtná sá chídó tnùní-í diú Tátà-í Dútú Ndiòxí ñii-ndo chi ducaⁿ-ni cundecu-ndo ndihí-gá, te cada tucu iní-ndó sǎ dàtná sá chídó tnùní-í nàcuáa nàni ñuu-gá ñii-ndo, chi diú ñuu-gá-áⁿ cundecu-ndo, te ñuu-áⁿ nání-xí Jérusalén Sáá, duha nàni ñuu-gá. Te ñuu-áⁿ quee-xi andiu nüú ndécu Yá Ndiòxí Yaá cíú Tátà-í quée-xi ñuyíú. Te cada tucu iní-ndó sǎ dàtná sá chídó tnùní-í diú mee-í ñii-ndo, te xíáⁿ cíú-xí iiⁿ diú saa, te ducaⁿ càda iní-ndó chi cundecu ndihí ñaha-ndo xii-í. ¹³ Te nchaa nchòhó cada cuéndá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritu Yá Ndiòxí xáhaⁿ-xi xii cue ñayiu ndècu ichi-gá xíndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chídó tnùní-í sá cíú-xí ñayiu xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Filàdelfiá.

Tnúhu sá cíú-xí ñayiu xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Laodiceá

¹⁴ Te càchí tucu Yaá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá iiⁿ núú tutú, te tendaha-í quíhiⁿ ndaha téé xínu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécu ñuu Laodiceá sá cíú-xí cué ñayiu xíndecu ichi-gá ndécu ñuu-áⁿ, te duha càchí-gá: “Yúhú cíú-í Yaá quídé núú Yá Ndiòxí, te cíu-í Yaá quídé ndää chi càháⁿ ndää cuíti-í nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí. Te yúhú cíú-í Yaá ní quide ní ngúndecu nchaa sá ní cadúha Yá Ndiòxí. ¹⁵ Te yúhú xíni-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñayiu xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Laodiceá, te xíni-í sá ñà túú cuíni-ndó càchicúⁿ nihnu-ndo nchàa nacuáa càháⁿ-í, te ni ñà túú cuíni-ndó dàña duuⁿ-ndo. Te váha-gá sá díúuⁿ díúuⁿ cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í àdi núú ñahá te duuⁿ duuⁿ daña-ndo. ¹⁶ Te sá dúcáⁿ quide-ndo ñá túú cuíni-ndó díúuⁿ duuⁿ-ni cada-ndo nàcuáa càháⁿ-í, te ni ñà túú cuíni-ndó díúuⁿ duuⁿ-ni daña-ndo te sáá nduu vă cündee-gá iní-í cuéndá nchaa sá quídé-ndó-áⁿ, te daquèe tihú ñahà-í xii-ndo.

¹⁷ Te càchí-ndó sá cuícá-ndó, te ío váha ta yáha-ndo nchàa nduu cuáháⁿ, te ñá túú tnàhí ná cùmání xii-ndo, te ñá túú cùtnuní iní-ndó sá cíú-ndó dàtná cue ñayiu ío ndähú yáha, te cíu-ndo datná ñayiu ndähú, ñayiu ío cùndahú iní ñahá tnàha ñayiu-xi, te cíu-ndo datná cue ñayiu cuáa, te cíu tucu-ndo datná cue ñayiu ndähú ñá túú tnàhí döó-xi. ¹⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo

sá cädá-ndó dàtná xíquide cue ñayiu sàaⁿ iiⁿ sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ sá ío váha càa, te ducaⁿ quidé-yu te ío-gá cíú cuicá-yu. Te cada tucu-ndo dàtná xíquide cue ñayiu sàaⁿ dóó cuixíⁿ sácuíhnu-yu cuéndá sá vă cíú-yu dàtná ñayiu ndähú ñá túú döó-xi, te cada tucu-ndo dàtná quidé cué ñayiu sàaⁿ yúcú quée núú-xi nàcuáa cutnùní váha núú-yu, te duha càháⁿ-í xáhaⁿ-í xii-ndo chi cuini-í sá nàtuha ñaha-ndo xii-í, te ío váha cundecu-ndo sá cíú-xí Yá Ndiòxí. ¹⁹ Te càháⁿ-í dóho nchaa ñayiu cíu iní-í oré ñá túú quide ndää-yu, te dàndoho-í-yu, núú xíáⁿ cuini-í sá nchòhó ndixi cuéchi iní-ndó sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo. ²⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá yúhú cíú-í dàtná iiⁿ téé nùtníi yuyèhe ndaa quehé te càháⁿ-í ñayiu yíhi xítí vehe, te núú na càda cuéndá-yu sá càháⁿ-í te nacaáⁿ-yu yuyèhe te quíhu-í xítí vehe cudini-í ndihí-yu, te duha càháⁿ-í chi cuini-í cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo. ²¹ Te nchaa nchòhó ñayiu na càda ndee iní-xi yáha nändi sá ná yáha sá cuéndá-í, te yúhú taxi-í xii-ndo iiⁿ xichi núú ndécu-í cundecu-ndo te cunuu-ndo tnàhá-ndo dàtná cúnùu-í, chi yúhú ducaⁿ ní quide ndee iní-í ní yáha-í nändi sá ní yáha-í te vitna ní nduu tähù-í ndécu-í núú ndécu Tátà-í Dútú Ndiòxí cúnùu-í. ²² Te nchaa nchòhó cada cuéndá váha-ndo nàcuáa càháⁿ Espíritu Yá Ndiòxí xáhaⁿ-xi xii cue ñayiu ndècu ichi-gá xíndecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ní chídó tnùní-í sá cíú-xí ñayiu xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécu ñuu Laodiceá.

4

Nàcuáa chiñuhu ñayiu Yá Ndiòxí andiu

¹ Te sátá ní yáha ducaⁿ ní cuu te ní xíni-í nchíi andiu, te ní càháⁿ tucu Yaá ní càháⁿ ndihí ñaha xii-í díhna, te Yaá-áⁿ ní càháⁿ níhi-gá dàtná càháⁿ níhi iiⁿ cútú, te ní cachí-gá xii-í:

—Taquène iha te na dànehé ñahà-í xii-ndo nchàa nacuáa cada-xi ndéé núú cuáháⁿ núú vëxi —càchí-gá.

² Te oré-ni-áⁿ ní quide ñaha tucu Espíritu Yá Ndiòxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te diú-ni oré-áⁿ ní xíni-í nùtníi iiⁿ xilé váha andiu te càa datná càá xilé sácoo nchihi cue ñayiu ío cùnuu, te núú xilé váha-áⁿ núcóo Yaá táxi tnùní. ³ Te Yaá-áⁿ càá-gá dàtná càá

yűú chàhnchí yúú văha sá nání jăspé, te càa tucu-gá dàtná cáá yűú văha sá nání còrnalíná, te ñùhu doco ñaha iiⁿ cóó yáhnchí xii-gá, te tăsan-di dàtná tăsaⁿ iiⁿ yúú văha sá nání èsmeraldá. ⁴ Te ní xiní tucu-í nútñi ócó cùmí xilé váha ni càndéé nûú núcõo-gá, te nûú xilé-áⁿ xinucóo ócó cùmí cue tée cùu sacuéhé te xixíhnu-güedé mee-ni dôó cuixíⁿ, te iiⁿ caa coròná sá ní cuáha mee-ni dîhúⁿ cuàáⁿ xixúhuⁿ diquí-güedé. ⁵ Te nûú núcõo Yaá tâxí tnùní-áⁿ sâá ndúté, te càháⁿ ñúhu te xica chìhi-xi dóndaha, te càyú úsá iti nûú núcõo-gá, te sá ûsá iti-áⁿ xiăⁿ cùtnùní sá ndécú ăsá espíritu cùu cuèndá-gá. ⁶ Te ndècu iiⁿ sá ndécú ndàa nûú-gă te xiăⁿ cáá dàtná cáá làmár, te dàtná cáá vîdriú cáá nîhií.

Te ní càndéé diñi Yaá núcõo-áⁿ xinutnii cùmí quiti te titní víhí tînuu-güedi ndee ndàa sátá-güedi ndihí ndàa nûú-güedi. ⁷ Te quiti dîhna nuu càa-di datná cáá ndîcaha, te quiti cùu uú cáá-dí dàtná cáá ndîcutu, te quiti cùu uní néhé-dí nûú tée, te quiti cùu cumí cáá-dí dàtná cáá yàcolo oré cuaháⁿ-di nûú tâchí. ⁸ Te ndi cùmí quiti-áⁿ ndee iñú ndixíⁿ-güedi iiⁿ iiⁿ-güedi, te nîhií xití ndixíⁿ-güedi ndihí ndàa sátá ndixíⁿ-güedi ndee tinuu-güedi, te nduu nîu chîñuhu-güedi Yá Ndioxí, te xâhaⁿ-güedi xii-gá:

Yòhó Dûtú Ndioxí ducaⁿ-ni ta quide ndáá-n vêxi, te ducaⁿ-ni quide ndáá-n cuéi vitna, te diu-ni ducaⁿ càda ndáá-n nûú cuaháⁿ nûú vêxi, te cùu-n Yaá quidé nchaa-ndi tûhú sá văha, te diu-ni-n sâ ndecu-n ndee cùtnâhá ní cuáha ñuyiú,

te diu-ni-n ndècu-n cuéi vitna, te diu-ni-n cùndecu-n cuéi ndee nûú cuaháⁿ nûú vêxi.

Duha xâhaⁿ cuè quiti-áⁿ xii Yaá núcõo nûú xilé văha-áⁿ chîñuhu ñaha-güedi.

⁹ Te cue quiti-áⁿ io ndacáⁿ tâhú-güedi nûú Yáá núcõo nûú xilé văha-áⁿ cuèndá nchaa sá quidé-gă. Te Yaá-áⁿ cùu-gă Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú. Te cue quiti-áⁿ càchí-güedi sâ io càhnu cuu-gá te nèhe-güedi sâ yîñuhu nûú-gă. Te ndi tnahá oré ducaⁿ càháⁿ-güedi, ¹⁰ te ndi òcó cùmí cue tée cùu sacuéhé xinucóo-áⁿ ngüñí xití-güedé nûú Yáá núcõo-áⁿ, chi diu-gá cùu-gă Yaá

ndécú nchaa nduu nchaa quíú te chîñuhu ñaha-güedé xii-gá, te tâva-güedé coròná ñúhú diquí-güedé te taxi ndecu-güedé nûú-gă, te xâhaⁿ-güedé xii-gá:

¹¹ Yòhó cùu-n Dûtú Ndioxí Yaá cùu cuèndá ñâhá xì-ndí, te io càhnu cuu-n, te io văha quide-n, te nèhe-ndí sâ yîñuhu nûú-n, chi ducaⁿ tàu-xi cada-ndí, chi yòhó cùu-n Yâá ní cadúha nchaandi tûhú sâ io, te ducaⁿ ní ngûndecu nchaa xiăⁿ chi mee-n ducaⁿ ní sani iní-n càda-n.

5

Cuèndá Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánïcuèhé-güedé ndihí cuèndá iiⁿ tutú

¹ Te ní xiní tucu-í sá Yâá núcõo nûú xilé váha-áⁿ nûndâha-gá iiⁿ tutú ní nacaúnuu xio ndaha cùha-gá, te ndee lètrá ndàa sátá-xi ndihí ndàa xití-xi, te úsá tnâhá tutú lîhli ñúhu seyú ndee sátá tutú-áⁿ cuèndá sá vă dâñá-xí nâcaá. ² Te ní xiní-i iiⁿ espíritu xínú cuèchi nûú Yâá Ndioxí, te ndee vîhi-xi te níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—¿Yoo tàu-xi xocâni nchaa tutú lîhli ñúhu seyú ndee sátá tutú-a te nadacâá-xi? — càchí espíritu-áⁿ.

³ Dico ni àndiu, te ni nûú ñuyiú-a, te ni ndàa xití ñuhu ñá túú iiⁿ ñayiu tàu-xi nadacâá tutú-áⁿ te cundèhé-yu. ⁴ Te yûhú ní ngûita-í ndâhyú víhí-í cuèndá sá ñâ túú nî iiⁿ ñayiu tàu-xi nadacâá tutú-áⁿ cundèhé-yu. ⁵ Te iiⁿ cue tée cùu sacuéhé xinucóo xiăⁿ ní cachí-güedé xii-i:

—Vâ ndâhyú-gá-n, te cada cuèndá-n chi Yaá io cùnuu cuu ndi mee cue ñayiu cùu ñaní tnâhá ndi Jûdá, diu-ni Yaá cùu ñaní tnâhá ndi Dâvií, Yaá-áⁿ cùu-gă Yaá ní ndacu ní yâha nchaa nândi sâ ní yâha, nûú xiăⁿ diu-gá tàu-gá xocâni-gá nchaa tutú lîhli ñúhu seyú ndee sátá tutú-áⁿ te nadacâá-gá —duha càchí tée cùu sacuéhé-ăⁿ.

⁶ Te tnuú ndi òcó cùmí cue tée cùu sacuéhé xinucóo-áⁿ, ndihí tnuú ndi cùmí quiti xinutnii-áⁿ, ndihí nûú núcõo Yaá tâxí tnùní-áⁿ ní xiní-i nûtnii iiⁿ Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánïcuèhé-güedé te ní xihí-di ni cùu te ní ndoto-di, te ndee úsá ndiqui-di, te ndee úsá tinuu-di, te sá ûsá

tinùu-di-áⁿ cútñuní sá ndécú ūsá espíritú cúú cuéndá Yá Ndióxí, ducaⁿ càa Yaá-áⁿ ní xiní-i. Te cue espíritú-áⁿ ní tendaha-gă xícá cùu-xi ní caa xico ñuyíú. ⁷ Te Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé-áⁿ ní sahá-áⁿ náyiu. ⁸ Te òré ní quehe-áⁿ tutú-áⁿ te ndi cùmí quiti xínutnii xíáⁿ ní ngüiñí xítí-güedi ní yáⁿ gă, te ducaⁿ ní ngüiñí xítí tucu ndi ócó cùmí cue téé cùu sacuéhé xínucóo-áⁿ, te ndi díiⁿ ní yáⁿ-güedé xinehe-güedé yaá sá nání àrpá, te xinehe tucu-güedé ndi díiⁿ ní yáⁿ-güedé iiⁿ caa tícúú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te chitu dúsa sá sàháⁿ tnámí. Te ñúhmá dúsa sá sàháⁿ tnámí-áⁿ cùú-xí dàtná nchaa tnúhu càháⁿ nchaa ñayiu ndecu ichi Yá Ndióxí òré càháⁿ ndihí ñahá-yu xii-gá. ⁹ Te xita-güedé iiⁿ ndudú sáá ndihí cue quiti-áⁿ chínúhu ñaha-güedé xii-gá, te càchí-güedé ndihí cue quiti-áⁿ:

Yòhó tàú-n quèhe-áⁿ tutú-a te xocáni-n nchaa tutú lìhli ñuhu seyú ndéé sátá-xi,

chi yòhó ní sati níñí-n te ní xihí-n, te cuéndá xíáⁿ ní nduu cuéndá Yá Ndióxí cue ñayiu iiⁿ iiⁿ nacióⁿ, ndihí ñayiu xíndecu iiⁿ iiⁿ ñuu, ndihí ñayiu càháⁿ ndi díiⁿ ndi díiⁿ ní yáⁿ tnúhu, ndihí ñayiu xíndecu iiⁿ iiⁿ xichi.

¹⁰ Te ní quide-áⁿ dàtná cue téé yíndaha ñayiu, te ní quide tucu-áⁿ dàtná cue dútú sá cùu-xí Yá Ndióxí.

Te sáá nduu te taxi tnùní-áⁿ ñuyíú-a.

Duha càháⁿ cue téé-áⁿ ndihí cue quiti-áⁿ chínúhu-güedé ndihí-güedé Yaá-áⁿ.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní càháⁿ cuéhé víhí espíritú xínú cuéchi ní candéé ní yáⁿ tnùní-áⁿ, ndihí ní yáⁿ xínutnii ndi cùmí cue quiti-áⁿ, ndihí ní yáⁿ xínucóo cue téé cùu sacuéhé-áⁿ, te ní xiní-i sá súñí cuéhé víhí espíritú-áⁿ xíndecu xíáⁿ, ¹² te níhi ní càháⁿ cue espíritú-áⁿ, te càchí-xi:

Yòhó Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé te ní xihí ní cùu te ní ndoto,

te yòhó io càhnu cuu-n, te ndecu ndihí-n nchaandi tûhú,

te io ndecu ndihí-n sá xíní tnùní-n, te ndacu-n quide-n nchaa sá cuiní-n,

te nèhe-ndí sá yíñuhu ní yáⁿ, te io vâha quide-n,

te chínúhu ñaha-ndí xii-n, chi ducaⁿ tàú-ndí cada-ndí chi io càhnu cuu-n.

Duha càchí nchaa cue espíritú-áⁿ xâhaⁿ-xi xítí-gá chínúhu ñaha-xi.

¹³ Te ní tecú dóho-í ní càháⁿ nchaaandi tûhú sá ní cadúha Yá Ndióxí ndécú àndiu, ndihí nchaa sá ndécú ñuyíú, ndihí nchaa sá ndécú xítí ñuhu, ndihí nchaa sá ñuhú xítí ndute làmár, te xicachí-xi:

Yòhó Yaá núcōo ní yáⁿ xile vâha, ndihí yòhó

Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé táxí tnùní-ndó, te nèhe-ndí sá yíñuhu ní yáⁿ-ndó,

te ducaⁿ io ndacáⁿ tâhú-ndí ní yáⁿ-ndó, chi io

vâha quide-ndo te io cùnuu-ndo,

te diu-ni duha càháⁿ vâha-ndí cuéndá-ndó ní caa ní quihíⁿ.

Duha càchí nchaa sá ní cadúha Yá Ndióxí.

¹⁴ Te ndi cùmí cue quiti xínutnii-áⁿ càchí-güedi:

—¡Ducaⁿ na cùnduu! —cachí-güedi.

Te ndi òcó cùmí cue téé cùu sacuéhé xíndecu-áⁿ ní ngüiñí xítí-güedé chínúhu-güedé Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíu.

6

Cuéndá úsá tutú lìhli ñuhu seyú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-i sá Yáá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé-áⁿ ní xocání-gă iiⁿ tutú lìhli ñuhu seyú ndéé sátá tutú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní càháⁿ iiⁿ quiti cùmí xínutnii-áⁿ, te níhi ní càhá-ndi dàtná càháⁿ ñuhu, te càchí-di:

—¡Taquíxi cundehe-n! —cachí-di.

² Te òré-ni-áⁿ ní xiní-i iiⁿ cuayú cuixíⁿ yódó ñàha iiⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-áⁿ néhé-xí iiⁿ arcú sá cùu tnùxi-xi, te ní nduu tâhú-xi iiⁿ coròná, te ní ndacu-xi ní cùnuu-xi te ducaⁿ-ni ta cùnuu-xi cuáháⁿ.

³ Te òré ní xocání-gă tutú lìhli cùu uú ñuhú seyú ndéé sátá tutú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní càháⁿ tucu ingá quiti cùu uú xínutnii-áⁿ, te càchí-di:

—¡Taquíxi cundehe-n! —cachí-di.

⁴ Te òré-ni-áⁿ ní xiní tucu-í iiⁿ cuayú tícúèhé ní quee-dí cuáhá-ndi, te yodo ñaha iiⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-áⁿ ní níhi-xi tnúhu ndee iní sá dáticánuu-xi

ñáiyu vá cúnđecu ndihí tnaha váha-gá-yu, te ngüíta ñáiyu cahni tnàhá-yu, te ní nduu táchú-xi iiⁿ yuchí cáhnú vìhi.

⁵ Te òré ní xócní tucu Yaá-áⁿ ingá tutú lìhlí cùu uní ñúhú sèyú ndéé sátá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní caháⁿ quíti cùu uní xínutniiⁿ xíáⁿ, te càchí-di:

—¡Taquìxi cundeho-n! —cachí-di.

Te òré-ni-áⁿ ní xiní tucu-í iiⁿ cuayú tnúú te yòdo ñaha tucu iiⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha-áⁿ nündàha-xi úú yaxinⁿ lìbré. ⁶ Te ní tecú dóho-í ní caháⁿ iiⁿ sá ní caháⁿ tnúú cue quíti xínutniiⁿ-áⁿ, te càchí-xi:

—Iiⁿ cuartú-ná tríu níhí-ndó sá iiⁿ díhúⁿ denàriú, te úní cuartú-ná cebadá níhí-ndó sá iiⁿ tucu díhúⁿ denàriú, dico acítí ndihí ndudí ndéhé yoho yáha stilé chi vá ndihí níhnu —duha càchí sá caháⁿ-áⁿ.

⁷ Te òré ní xócní tucu Yaá-áⁿ tutú lìhlí cùu cumí ñúhú sèyú ndéé sátá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú tucu dóho-í ní caháⁿ tucu ingá quíti cùu cumí xínutniiⁿ-áⁿ, te càchí-di:

—¡Taquìxi cundeho-n! —cachí-di.

⁸ Te òré-ni-áⁿ ní xiní tucu-í iiⁿ cuayú yáhá, te yòdo ñaha tucu iiⁿ sá yódó ñàha xii-di, te sá yódó ñàha xii-di-áⁿ nání-xí Sá xíhí, te xíáⁿ sáhní-xí ñáiyu, te sátá xíáⁿ nchicúⁿ sá nèhé núú ndécu ñáiyu ní xíhí. Te cùmí xichi cùu ñuyíú, te sá sáhní ñàha xii ñáiyu-áⁿ ní níhí-xi tnúhu ndee iní danàa-xi ñáiyu iiⁿ xichi ñuyíú, te davá-yu cahni ñaha-xi ndihí yuchí, te cada-xi sá cóo tnàmá te cuú-yu, te cada tucu-xi sá cóo cuéhé cahni-xi ñáiyu, te diu-ni tucu-xi cada sá ncháá quíti dééⁿ cahni-di ñáiyu.

⁹ Te òré ní xócní tucu Yaá-áⁿ tutú lìhlí cùu uhúⁿ ñúhú sèyú ndéé sátá tütú sá ní nadúcúⁿnuu-áⁿ, te òré-áⁿ ní xiní-í nútñiiⁿ núú sácđdó sá ndúú táchú Yá Ndiòxí, te ndàa cahna xíáⁿ ní xiní-í xíndecu nchaa àlmá ñáiyu ní sahni-güedé núú ñuyíú sá cuéndá tnúhu Yá Ndiòxí, ndihí sá cuéndá sá ní caháⁿ váha-yu cuéndá-gá. ¹⁰ Te nchaa àlmá-áⁿ níhí xícáháⁿ-xi, te xáhaⁿ-xi xíi Yá Ndiòxí:

—Yohó Dútú Ndiòxí cùu-n Yáá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ñá túú tnàhí quéé cava-n quide-n iiⁿ sá caháⁿ-n. ¿Te ná ndéé ama dandòho-n ñáiyu ndècu ñuyíú nachinaa-n cuéndá sá ní quide ñàhá-yu xii-ndí-i? —cachí cue àlmá-áⁿ xáhaⁿ-xi xíi-gá.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te nchaa cue àlmá ñáiyu-áⁿ ní níhí-xi dóó cuixíⁿ ní quéé cuíhnu-xi, te ní xítnühu ñaha xíi-xi sá ná ndètatú-xi te cundetu tnaa-xi ndéé ná xínu cava cuú ñáiyu nàcuáa ndéé tnuní dàtná ní xíhí cue ñáiyu dii àlmá-xi cùu-xi. Te ñáiyu sa ní xíhí-áⁿ iiⁿ-ni cùu-yu ndihí ñáiyu vitna cuú-áⁿ chi mee-ni chiuⁿ Xítoshó Jesucristú quídë-ju, te diu-ni ichi-gá ndécu-ju.

¹² Te òré ní xócní tucu Yaá-áⁿ tutú lìhlí cùu iñú ñúhú sèyú ndéé sátá tütú sá ní nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní xiní-í súúní níhí ní quídi-xi ñuyíú, te ní cutnuu níhíi núú nchicanchii dàtná iiⁿ dóó tnúú, te ní cuu ticutuhé níñí níhíi núú yóó. ¹³ Te ní xiní-í níngoyo chódiní ñuyíú-a dàtná ngóyó nguxí yíhí òré quéné táchí níhí. ¹⁴ Te ní xiní-í ní nadúcúⁿnuu andíu dàtná nádúcúⁿnuu iiⁿ tutú te ní ndóñúhú-xi, te nchaa tindúú ní xica ndehe-xi núú ndécu-xi, te ducaⁿ ní xica ndehe tucu nchaa tindúú yíchí ndécu xíti ndute làmár. ¹⁵ Te nchaa cue téé yíndaha ñáiyu ní nguiváha-güedé, ndihí nchaa dava-gá cue téé io taxi tnuní, ndihí nchaa ñáiyu cuica, ndihí nchaa cue téé taxi tnuní sandàdú, ndihí cue sandàdú cue téé io váha sàá díqui-xi nàcuáa cada-güedé náá-güedé, ndihí nchaa ñáiyu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chiuⁿ patróoⁿ-xi, ndihí nchaa ñáiyu dàñá quéé núú chiuⁿ patróoⁿ-xi. Te dava ñáiyu-áⁿ ní nguiváha-yu xíti yaú, te davá-yu ní nguiváha-yu nchaa tnúú cava. ¹⁶ Te xáháⁿ-yu nchaa tindúú ndihí nchaa cava:

—Chí tacùuⁿ chiváha ñaha-ndo xíi-ndí cuéndá sá vă quiní ñáhá Yáá io taxi tnuní núcōo núú xilé váha, ndihí cuéndá sá vă dandòho ñaha Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quíti ní dánícuéhé-güedé, chi Yaá-áⁿ io cùdéen-gá núú-ndí —duha càchí nchaa ñáiyu-áⁿ xáháⁿ-yu xii nchaa tindúú-áⁿ ndihí nchaa cava-áⁿ.

¹⁷ Te vitna ní sáá nduu io cùu cahnu nduu tnundòho tnúhu ndàhú, te vă yóó iiⁿ cundee iní-xi yáha nchaa tnundòho-a.

7

Ñáiyu isràél ñáiyu naníhí táchí

¹ Te sátá xíáⁿ te ní xiní-í cùmí tnàhí espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndiòxí xínutniiⁿ-xi ndí cùmí xio ñuyíú, te cue

espíritú-áⁿ ní ngani-xi táchí cuéndá sá vă cuícó-gă-xi ni làmár, te ni díqui yutnu, te ni iⁱⁿ xichi ñuyíú vă cuícó-gă-xi. ² Te cue espíritú-áⁿ ndécu ndihí-xi tnúhu ndee iní danàa-xi sá ió làmár ndihí sá ió ñuhu yichí, te ní xiní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiökí ní quee nchita-xi ndàa nacuáa quène nchicanchii, te nündaha-xi seyú Yă Ndiökí Yaá ndécu nchàa nduu nchaa quíú, te níhi ní caháⁿ-xi xăhaⁿ-xi xii ndi cumí cue espíritú-áⁿ:

³ —Vá dánàa-ndo sá ió làmár, te ni vă dánàa-ndo yutnu, te ni iⁱⁿ sá ió ñuyíú vă dánàa-ndo, chi cundetu-ndo ndèé ná taxi ndecu-ndi iⁱⁿ sèñá tneé nchaa ñayiu xinu cuechi núú Tătă-ó Dătú Ndiökí — duha càchí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii ndi cumí espíritú xinutnii ndi cùmí xichi ñuyíú.

⁴ Te ní tecú dóho-í ní caháⁿ iⁱⁿ sá ní caháⁿ, te ní cachí-xi sá núú ndi uxúú xichi cue ñayiu isràél te ní xinu iⁱⁿ ciéndú údico cùmí mîl-yu ní ngúndecu sèñá tneé-yu. ⁵ Te núú iⁱⁿ ciéndú údico cùmí mîl ñayiu-áⁿ, te ní xinu uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Jûdá ní ngúndecu sèñá tneé-yu, te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Rübén, te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Găd, ⁶ te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Àsér, te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Neftálí, te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Manàsés, ⁷ te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Mió, te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Lèví, te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Isàcár, ⁸ te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Zabùlón, te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Chèé, te uxúú mîl cue ñaní tnáhá ndi Benjámín, nchaandi tûhú ñayiu-áⁿ ní ngúndecu sèñá tneé-yu.

Cuéhé víhí ñayiu nìhnu dóo cuìxíⁿ

⁹ Te sátá xiăⁿ te ní xiní-í cuéhé víhí ñayiu, ñayiu iⁱⁿ iⁱⁿ nacióⁿ, ndihí ñayiu iⁱⁿ iⁱⁿ ñuu, ndihí ñayiu càháⁿ ndi díiⁿ ndi díiⁿ nûú tnúhu, ndihí ñayiu ní xíndecu iⁱⁿ iⁱⁿ xichi, te nchaa ñayiu-áⁿ xinutnii-ju ndàa nûú Yă táxi tnùní núcõo nûú xilé váha, ndihí nûú Yă cáá dàtná cáá iⁱⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te vá yoo iⁱⁿ ndàcu cahu ñaha xii-ju chi cuéhé víhí-ju, te nchaá-yu xixíhnu-ju mee-ni dôo cuixíⁿ, te nündahá-ju nchaá-yu iⁱⁿ caa ndàha yutnu

ñûú. ¹⁰ Te nchaá-yu níhi xicaháⁿ-yu, te càchí-yu:

Yaá táxi tnùní núcõo nûú xilé váha cùu-gá Ndiökí-ó,
te diu-gá ndihí Yaá cáá dàtná cáá iⁱⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ní dácacu nihnu ñaha-gă xii-o nûú ûhú nûú ndàhú.

Duha càchí nchaa ñayiu-áⁿ. ¹¹ Te nchaa espíritú xinu cuèchi nûú Yă Ndiökí ní nadúcúⁿdèé-xi xinutnii-ju ní càndéé nûú núcõo Yaá nûú xilé váha, ndihí nûú xinucõo cue tée cùu sacuéhé, ndihí cue ndi cùmí quiti xinutnii-áⁿ, te nchaa-xi ní ngüíñí xití-xí te ní ngúnu ndeyi-xi nûú Yă nûú xilé váha-áⁿ, te nchaa-xi ní ngüíta-xi chìñuhu ñaha-xi xii-gá, ¹² te càchí-xi:

Na càháⁿ ndáá-ndi nûú yòhó Tătă-ndi Dătú Ndiökí sá ió càhnu cuu-n, te ndàcu-n quide-n nchaa sá váha cuiní-n, te ió váha quide-n, te ndècu ndihí-n nchaa sá xiní tnùní-n,

te chìñuhu ñaha-ndi xii-n, te ducaⁿ ndàcáⁿ tâhú-ndi nûú-n cuéndá nchaa sá quidé-n, te nèhe-ndi sá yíñuhu nûú-n, te tnúhu càháⁿ-ndi-a cùu-xi tnúhu ndáá, te diu-ni duha càháⁿ-ndi ndéé nûú cuaháⁿ nûú véxi.

Duha càchí nchaa cue espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xii Yaá nûú xilé váha-áⁿ.

¹³ Te iⁱⁿ cue tée cùu sacuéhé xíndecu-áⁿ ní xicáⁿ tnúhu-dé nûú-i, te càchí-dé:
—¿Yondi cùu ñayiu dàcáⁿ xixíhnu dôo cuixíⁿ-áⁿ, te ndéé véxi-ju nûú dàcáⁿ xindáá-ju-i? —càchí-dé.

¹⁴ Te yúhú ní xáhaⁿ-i:

—Tătă, ná túu xiní-í, dico mee-n xiní-n — duha ní xáhaⁿ-i xii-dé.

Te dàtnùní ní cachí tnúhu-dé xii-í ná cùu ñayiu-áⁿ, te càchí-dé:

—Nchaa ñayiu-a cùu-ju ñayiu ní quee nûú ió víhí tnúhu ndòho tnúhu ndàhú sá vă cùndée iní-ó te véxi-ju iha, te cùu-ju ñayiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi cuéndá sá ní sati níñí Yă cáá dàtná cáá iⁱⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, cuéndá xiăⁿ vitna ní ndihí-ju ní nduu cuixíⁿ dôo xixíhnu-ju. ¹⁵ Te nûú xiăⁿ vitna ní nduu tâhú-ju ndècu-ju nûú ndécu Yă Ndiökí Yaá táxi tnùní nûú xilé váha, te cuéi nduu cuéi niú xinú cuèchí-ju

núú-gă vitna, te diu-gá xító ñìha-gá xií-yu. ¹⁶ Te vitna ní sáá-yu núú-gă cundecú-yu te vá ndohó-gă-yu docó, te ni vă quìní-gá-yu ndohó-yu yíchí-yu ndute, te ni vă quìní-gá-yu ndohó-yu cahni nchícanhii, te ñá túú-gă ná cahni ndohó-yu. ¹⁷ Te ducaⁿ chi Yaá cáá dàtná cáá ⁱⁱn mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ndécú-gă núú nútñí xilé váha núcóo Yá Ndiökí Yaá táxí tnùní, Yaá-áⁿ coto ñaha-gă xií-yu dàtná quídé ⁱⁱn toli oré xító-dě mbéé-dě, te candeca ñaha-gă xií-yu quíhíⁿ núú tōo ndute, te ndute-áⁿ cùú-xí ndute candeca iní-yu, te Yá Ndiökí cada-gá sá vă quìní-gá-yu tnúhu ndàhyú —duha ní cachí tnúhu téé cùu sacuéhé-ăⁿ xii-í.

8

Cuèndá tícùú sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ

¹ Te sátá dúcáⁿ te Yaá cáá dàtná cáá ⁱⁱn mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ní xócaní-gă tutú lìlli cùu usá ñuhú sèyú ndèé sátá tutú sá ní nadúcúⁿnuu-áⁿ, te òré-áⁿ ní cunahi súúní nàvií-nă ní cuu andiu dàtná cuádava òré. ² Te ní xiní-í úsá tnàhá espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiökí xinutñí-xi núú núcöo-gă, te ní níhí-xi ⁱⁱn caa cútú xinehe-xi. ³ Te dàtnùní ní xiní tucu-í ingá espíritu xínú cuèchi núú-gă ní quexio-xi nehe-xi ⁱⁱn tícùú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ te ñuhú vai dúsa sá sàháⁿ tnámí, te ní ngúnutñí espíritu-áⁿ núú ndécú sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ núú sácödó sá ndúú tähú Yá Ndiökí, te xíañ nútñí-xi ndàa núú-gă, te dúsa sá sàháⁿ tnámí-áⁿ cahmi espíritu-áⁿ núú sácödó sá ndúú tähú-gă-áⁿ cuèndá ñuhmá dúsa-áⁿ cundihí-xi nchaa tnúhu càháⁿ ñayiu càháⁿ ndihí ñaha xìi-gá, nchaa ñayiu cùu cuendá-gá. ⁴ Te nündaha espíritu-áⁿ tícùú ñuhú dúsa sá sàháⁿ tnámí càyú, te quène ñuhmá nútñí-xi núú Yá Ndiökí, te ñuhmá-áⁿ cundihí-xi nchaa tnúhu càháⁿ ñayiu càháⁿ ndihí ñaha xìi-gá, nchaa ñayiu cùu cuendá-gá. ⁵ Te ní queheⁿ espíritu-áⁿ tícùú te ní dáchitú-xi ñuhú yódó núú sácödó sá ndúú tähú Yá Ndiökí, te ní xíténuu-xi ñuyíú, te òré ducaⁿ ní quide-xi te ní càháⁿ víhí ñuhu, te ío dusuⁿ ní quide-xi ñuyíú, te ní sáá ndúté, te níhi vihi ní tnáa.

Ndi ùsá espíritu ní tiú-xi ⁱⁱn caa cútú xinehe-xi

⁶ Te ndi ùsá cue espíritu xinehe ⁱⁱn caa cútú-ăⁿ ní ngúndecu túha-xi cuèndá tiú-xi.

⁷ Te espíritu díhna nuu ní tiú-xi cútú néhé-xí, te ñuyíú-a ní ngoyo ñiñi dàcánuu-xi ndihí ñuhú ndihí níñi, te luha-ná te cuu dava ñuyíú ní cayú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa yutnu ío ñuyíú ní cayú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa cùhú ío ñuyíú ní cayú.

⁸ Te espíritu cùu ùú ní tiú-xi cútú néhé-xí, te dàtná cáá ⁱⁱn tindúú cáá ⁱⁱn sá ní ngava xití làmár te nchicúⁿ ñuhú, te luha-ná te cuu dava ndute làmár-áⁿ ní nduu-xi níñi. ⁹ Te luha-ná te cuu dava nchaa quiti xixúhuⁿ xití làmár-áⁿ ní xihí-güedi, te luha-ná te cuu dava nchaa bàrcú ní quée naa-xi xití ndute.

¹⁰ Te espíritu cùu ùní ní tiú-xi cútú néhé-xí, te ní ngava ⁱⁱn chódiní cähnu ndèé andiu ñuyíú te nchicúⁿ ñuhú-di, te ñuhú-áⁿ cáá dàtná cáá ñuhú iti. Te luha-ná te cuu dava nchaa yúte ní ngava chódiní-ăⁿ, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa núú quénihni ndute ní ngava-di. ¹¹ Te chódiní-ăⁿ nání-dí: Yúcú Ùá. Te ndute xica nchaa yúte-áⁿ ndihí nchaa ndute quénihni-áⁿ ní cuu úá-xi dàtná yúcú ùá, te ío cuéhé ñayiu ní xihí sá dúcáⁿ ní cuu úá ndute-áⁿ.

¹² Te espíritu cùu cùmí ní dácàháⁿ-xi cútú néhé-xí, te luha-ná te cuu dava nchícanhii ñá túú ní dàyehé-xi, te ducaⁿ lùha-ná tucu cuu dava yóó ñà túú ní dàyehé-di, te ducaⁿ lùha-ná te cuu dava tucu nchaa chódiní ñà túú ní dàyehé-güedi, te luha-ná te cuu dava nduu ñà túú ní dàyehé nchícanhii, te ducaⁿ lùha-ná te cuu dava niú ñá túú ní dàyehé yóó ndihí nchaa chódiní.

¹³ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í xíco ⁱⁱn espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiökí núú tàchí, te ní tecu dóho-í níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ío ndàhú ndoho nchaa ñayiu xindecu ñuyíú òré ná dàcaháⁿ úní-gá cue espíritu cùmání cútú xinehe-xi, chi sa xindecu túha-ná-xi sá dácàháⁿ-xi! — duha càchí espíritu-áⁿ.

9

¹ Te espíritu cùu ùhúⁿ ní tiú-xi cútú néhé-xí, te òré-áⁿ ní xiní-í ní quee ⁱⁱn espíritu andiu te càa-xi datná cáá ⁱⁱn chódiní, te

ní ngava-xi ñuyíú, te ní níhí-xi iiⁿ ndacaá néhé-xí cuéndá nacaá-xi yuyèhe yaú cùnú víhí. ² Te ní nacaá-xi yaú-áⁿ te ní ngüita-xi ní quene ñúhmá dàtná quéné ñúhmá iiⁿ xítñú cáhnú vñhi, te ní quene táchí ní xíténuu-xi ñúhmá-áⁿ te ní sadí-xi núú nchicanchii, te ní cunee ñuyíú. ³ Te xítí ñúhmá-áⁿ ní quene tica làngóstá, te ní xíténuu-di ñuyíú, te dééⁿ-güedi dàtná dééⁿ nchacua. ⁴ Te ní ngúndecu ndihí-güedi tnúhu ndee iní cuéndá sá dándòho-güedi mee-ni ñáyiu ñá túú ndée sëñá Yă Ndióxí tneé-xi, te ñá túú ná cada-di nchaa yutnu ndihí nchaa cùhú. ⁵ Te ñá túú tnúhu ndee iní ndécu ndihí-güedi sá cáhní-güedi ñáyiu, chi mee-ni sá dándòho ñaha-güedi xií-yu úhúⁿ yóó. Te òré ní ngüita-güedi dàndoho ñaha-güedi xií-yu te tähú tnùhú núú dáquée-güedi iñu-güedi dàtná quídé-xí núú dáquée nchacua iñu-güedi. ⁶ Te ñáyiu-áⁿ xícáⁿ tähú-yu sá ndihí cuú-yu cuéndá sá io ndòhó-yu dàquée ñaha nchaa quiti-áⁿ iñu-di xií-yu te ñá cuiní-xi cuú-yu, te iiⁿ nduu iiⁿ nduu sàni iní-yu cuú-yu te ñá túú cuiní-xi cuú-yu chi ñá túú tnúhu xìhí sá cùú-xi-yu.

⁷ Te nchaa tica làngóstá-áⁿ xíndáa-güedi dàtná ndää nchaa cuàyú cue téé cuáháⁿ nàá, te díqui-güedi ñùhu iiⁿ sá cáá dàtná cáá còroná ní cuáha mee-ni dñhún cuàáⁿ, te núú-güedi càa datná cáá núú cuè téé. ⁸ Te idi díqui-güedi càa datná cáá idi díqui ñáyiu dñhí, te núhu-güedi càa datná cáá núhu ndicaha. ⁹ Te yídúcúⁿnuu-güedi iiⁿ sá cáá dàtná cáá càá, te ndixíⁿ-güedi quide-xi datná quídé-xí núú vëxi cuéhé víhí càrretá sá táññuhu cuayú cuáháⁿ-güedé ndihí-güedi núú nàá-güedé. ¹⁰ Te ndée iñu núú lùhmá-güedi dàtná ndée iñu núú lùhmá nchacua, te iñu núú lùhmá-güedi-áⁿ dáquée-güedi ñáyiu dàndoho ñaha-güedi xií-yu, te ducaⁿ-ni càda-güedi dandoho ñaha-güedi xií-yu ndéé xínu úhúⁿ yóó. ¹¹ Te nchaa tica làngóstá-áⁿ táxí tnùnì ñáhá espíritú sá táxí tnùnì yaú cùnú víhí, te espíritú-áⁿ nání-xí Àbadón tnúhu hèbreú, te tnúhu griegú nání-xí Àpoliòn, te ndi ndùu tnúhu-áⁿ quéé-xí: Sá dánàa ñáyiu.

¹² Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho díhna

nuu, te vitna cùmání üú-gá.

¹³ Te espíritú cùu iñu ní tiú-xi cútú néhé-xí. Te núú Yă Ndióxí nútñii iiⁿ sá ní cuáha mee-ni dñhún cuàáⁿ núú sácödö sá ndúú tähú-gä, te ndi cùmí xíqui-xi xíndecu iiⁿ caa ndiqui, te ní tecú dóho-í ní caháⁿ iiⁿ sá ní caháⁿ nihnu ndi cùmí ndiqui-áⁿ. ¹⁴ Te sá caháⁿ nihnu ndiqui-áⁿ xähaⁿ-xi xili espíritu cùu iñu sá ní tiú cútú-áⁿ:

—Cuàháⁿ nandaxi-n ndi cumí espíritu ndútú ndècu yúte càhnu nani Eúfratés — càchí sá càháⁿ-áⁿ xähaⁿ-xi xili espíritu-áⁿ.

¹⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní nandaxí ndi cùmí cue espíritu-áⁿ cuéndá cahni-xi cuéhé víhí ñáyiu, te sa yatni dàtná cuádava ñáyiu xíndecu ñuyíú cahni-xi, te ducaⁿ chi sa ndècu túha tnàhí cue espíritu-áⁿ ndétú-xí sàá òré, àdi nduu, àdi yóó, àdi cuíá ducaⁿ càda-xi cahni-xi ñáyiu. ¹⁶ Te ní xiní-í nchaa cue sandàdú cùndihí-xi xixódó-güedé cuàyú, te ní níhí-í tnúhu sá xínu úú ciéndú millón-güedé.

¹⁷ Te duha xíndáa cue cuàyú-áⁿ ndihí cue téé yodo ñaha-áⁿ ní xiní-í: Te cue téé-áⁿ yídúcúⁿ nuu iiⁿ sá yídúcúⁿnuu pèchú-güedé, te luha ticiéhé te luha cuíi datná cuíi andíu, te luha cuáaⁿ, te nchaa cuàyú-áⁿ cáá díqui-güedi dàtná cáá díqui ndicaha, te yuhu-güedi quène ñuhú ndihí ñúhmá, ndihí àzufré nchicúⁿ ñuhú. ¹⁸ Te io cuéhé ñáyiu ñuyíú ní xíhí chi luha-ná te cudavá-yu ní xíhí sá cuéndá ñuhú-áⁿ ndihí ñúhmá-áⁿ ndihí àzufré-áⁿ. ¹⁹ Te ndihí núú lùhmá-güedi ndihí yuhu-güedi dàndoho-güedi ñáyiu, te núú lùhmá-güedi nèhe-xi díqui cõó, te diu-ni dàtná cáá cõó cáá níhií lúhmá-güedi.

²⁰ Te nchaa dava-gá ñáyiu ní cacute ñá túú ni xíhí núú nchaa tnúndòho-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu dàñá-yu ichi cuéhé ichi duha ndécu-yu, chi quide cahnu-ní-yu nchaa espíritu cùndihí yucu ñáváha, ndihí nchaa sá càchí-yu cùu ndioxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a, te dava xiáⁿ ní cuáha mee-ni dñhún cuixíⁿ, te dava ní cuáha sá nání bròncé, te dava ní cuáha mee-ni yúú, te dava ní cuáha mee-ni yùtnu, te nchaa xiáⁿ ñá túú cùtnuní núú-xi, te ni ñà túú tècú dóho-xi, te ni ñä ndácú-xí càca-xi. ²¹ Te ni sá sáhní tnahá-yu, te ni sá sáhní ndùu tnahá-yu, te ni sá ndécu-yu ichi

díiñ iní, te ni sà dúhú ndàchiuⁿ tnahá-yu ñá túú ní cuìní-yu dàñá-yu.

10

Iiⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yă Ndiõxí néhé-xí iiⁿ librú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ni xiní tucu-í iiⁿ espíritu cúnùu xinu cuechi núú Yă Ndiõxí ní quee-xi andiu, te yìhi-xi xití vícó cuånguee-xi ñuyíú te ndàa díqui-xi ndècu iiⁿ cóó yáhnchí, te núú-xi súúní chàhnchí dàtná chàhnchí núú nchicanchii, te ndi ndùú díhiⁿ-xi càa datná cáá itá ñuhú. ² Te nündaha-xi iiⁿ librú lìhlí ní nandicá, te sáhá cùha-xi ní sani-xi núú ndute làmár, te sáhá dàtni-xi ní sani-xi núú ñuhu yìchí. ³ Te espíritu-áⁿ níhi vihi ní cäháⁿ-xi, te ní quide-xi dàtná quídé iiⁿ ndicaha oré cánásàa-dì, te oré ducaⁿ níhi vihi ní cäháⁿ-xi te úsá xito ní cäháⁿ ñuhu. ⁴ Te sátá ní yáha ní cäháⁿ ñuhu-áⁿ úsá xito, te chido tnùni-í iiⁿ núú tutú nàcuáa ní cäháⁿ-xi ní cùu, te mei oré-áⁿ ní tecú dóho-í ní cäháⁿ iiⁿ sá ní cäháⁿ andiu te càchí-xi:

—Vá chidó tnùni-n nàcuáa ní cäháⁿ ñuhu-áⁿ, iní méé-ní-n ná cùhuⁿ —duha càchí sá ní cäháⁿ-áⁿ.

⁵ Te espíritu sá nútñii iiⁿ xio sáhá-xi núú ndute làmár-áⁿ ndihí iingá xio sáhá-xi núú ñuhu yìchí-áⁿ ní xiní-í ní ndonehe-xi ndaha cùha-xi, ⁶ te càchí-xi:

—Yá Ndiõxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quiú Yaá ní cadúha ñuyíú, ndihí andiu, ndihí làmár, ndihí nchaa sá io, Yaá-áⁿ náhá ndää-gá sá yúhú cäháⁿ ndää-í, te vá cuyàa vihi ⁷ te cada-xi nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu ní cäháⁿ-gá, tnúhu ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ní xinu cuechi nüú-gá, cue téé ní xóo cäháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, chi oré ná tiú espíritu cúú ùsá cútú néhé-xí, te oré-áⁿ cada-xi nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu sá ní xáhaⁿ-gá xii nchaa cue téé-áⁿ —duha càchí espíritu-áⁿ.

⁸ Te sátá dúcáⁿ te ni tecú tucu dóho-í ní cäháⁿ tucu sá ní cäháⁿ andiu-áⁿ, te càchí-xi xii-í:

—Cuäháⁿ te queheⁿ-n librú lìhlí sá ní nandicá núnðaha espíritu-áⁿ, espíritu sá nútñii iiⁿ xio sáhá-xi núú ndute làmár, te iiⁿ xio sáhá-xi núú ñuhu yìchí —duha càchí sá ní cäháⁿ-áⁿ.

⁹ Te yúhú ní sáhá-í núú ndécú espíritu-áⁿ xicáⁿ-í librú lìhlí nèhe-xi-áⁿ, te ní cachí-xi:

—Iha te caxi-n, te cuvídí yuhu-n dàtná cùvidí oré xihí-n ndùdí ñúñú, dico xítí-n chi cada úá-xi —cächí-xi.

¹⁰ Te ní queheⁿ-í librú lìhlí nündaha espíritu-áⁿ ní xexi-í, te yuhu-í ní quide vídí-xi dàtná vídí ndudí ñúñú, dico sátá ní ngava-xi xítí-í te ní quide úá-xi. ¹¹ Te ní cachí tucu espíritu-áⁿ xii-í:

—Dacuití càháⁿ tucu-n nàcuáa càchí Yă Ndiõxí cuèndá ñayiu titní víhí nacióⁿ, ndihí cuèndá ñayiu titní víhí ñùú, ndihí cuèndá ñayiu càháⁿ ndí díiⁿ ndí díiⁿ nüú tnúhu, ndihí cuèndá cue téé yìndaha ñayiu.

11

Cuèndá úú cue téé càháⁿ nàcuáa càchí Yă Ndiõxí

¹ Te ní níhi-í iiⁿ tnuyoo nàcuáa chicùhá-í iiⁿ sá chicùhá-í, te ní cäháⁿ iiⁿ sá ní cäháⁿ, te càchí-xi:

—Ndacuíñí te chicùhá-n vèhe Yá Ndiõxí, te chicùhá tucu-n nüú sácódó sá ndúú tähú-gä, te cahu-n ná dahan tnähá ñayiu chìñuhu ñaha xii-gá xìndecu. ² Dico vá chicùhá-n ndàa quehé vehe-gá, chi xíáⁿ ní nduu cuèndá cue ñayiu ñá túú cùu ñayiu isràél, te ñayiu-áⁿ nduu nuu-ná-yu núú ní cuu ñuú-gá, te cadá-yu dàtná càchí iní méé-yu, te údico úú yóó ducaⁿ càdá-yu. ³ Te yúhú tendaha-í úú tnähá cue téé cäháⁿ yuhu-í nàcuáa càchí Yă Ndiõxí, te úxúú cièndú únídico nduu ducaⁿ cäháⁿ-güedé yuhu-í cada-güedé nüù-í, te cuihnu-güedé dóó tnúú sá sácuíhnu cue ñayiu ndihú iní-xi —duha càchí sá cäháⁿ-áⁿ.

⁴ Te ndi ndùú cue téé-áⁿ cúú-güedé dàtná úú yutnu olívú sá xinutñii núú Yă Ndiõxí, ndihí dàtná úú sá ndéé dité-xi, sá yíndòdo iiⁿ caa candíl núú dité-xi ndècu tucu núú-gä, te diu-gá cúú-gä Yaá yíndàha ñuyíú. ⁵ Te ñayiu na cànì iní-xi ná cada ñaha xìi-güedé te yuhu-güedé quene ñuhú cahmi ñaha-xi xii-ju, te ducaⁿ càda-güedé cahni-güedé nchaa ñayiu na cùu úhú iní ñáhá xii-güedé.

⁶ Te ndi ndùú-güedé ndécú ndihí-güedé tnúhu ndee iní cada-güedé sá vă cúú-däú, te ducaⁿ càda-güedé nini cäháⁿ-güedé nàcuáa càchí Yă Ndiõxí, te ndacu-güedé nadatiú-güedé ndute nduu-xi níñí, te ndacu-güedé dandòho-güedé nchaa ñayiu

títñí núú tn̄hu ndòho, te ducaⁿ càda-güedé ná daha xito càchí iní méé-güedé. ⁷ Te nà yáha sá cäháⁿ-güedé nàcuáa ní cachí Yá Ndióxí, te dàvá-áⁿ quene iiⁿ quití déén yàú cùnú víhí sá īo nèhé cáá, te quití-áⁿ ngüita-dí nàá-dí ndihí ndi ndùú cue tée-áⁿ te cahni ñaha-dí xìi-güedé. ⁸ Te yíqui cùnú cue tée-áⁿ cautùu-xi iiⁿ tnuú ñuú cähnú ñuú ní sahni-güedé Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, te diu Yaá-áⁿ cùu Xítohó-ó ndihí-güedé, te càchí ñayiu sá ñuú-áⁿ cùu-xí dàtná ñuú Sòdomá ndihí nacióⁿ Ègiptú. ⁹ Te úní nduu dava cautùu yíqui cuñú-güedé xíáⁿ, te ñayiu nchaa nacióⁿ, ndihí ñayiu nchaa ñuú, ndihí ñayiu cäháⁿ ndí díiⁿ ndí díiⁿ ñuú tn̄hu, ndihí ñayiu xíndecu nchaa xichi quiní-yu yíqui cùñú-güedé, te vá dáñä-yu nguindúxi. ¹⁰ Te nchaa ñayiu-áⁿ nduu vétú iní-yu sá dúcáⁿ cùu cue tée cäháⁿ nàcuáa càchí Yá Ndióxí-áⁿ, te ío cudíⁿ iní-yu, te nàndí sá cuäha tähú tnähä-yu sá cùdíⁿ iní-yu sá dúcáⁿ ní xíhí-güedé, te ducaⁿ chi diu-güedé ní quide ío ní ndohó-yu. ¹¹ Te sátá ná yähá úní nduu dava sá dúcáⁿ cùu-güedé te Yá Ndióxí dandòto ñaha-gá xii-güedé, te ndacóo-güedé, te nchaa ñayiu na quiní sá ndótó-güedé te yùhú víhí-yu. ¹² Te ndí ndùú cue tée-áⁿ tecú dóho-güedé cäháⁿ iiⁿ sá cäháⁿ ndéé andíu, te cùñaha-xi xìi-güedé:

—Chí táquène iha —duha cùñaha sá cäháⁿ-áⁿ xii-güedé.

Te cue tée-áⁿ quíhu-güedé iiⁿ xítí vícò caa-güedé andíu, te nchaa ñayiu cùu úhú iní ñähá xìi-güedé quiní ñähä-yu xii-güedé caa-güedé andíu. ¹³ Te òré-áⁿ níhi vîhi tnáa ñuyíú, te úxí xichi cùu-xi ñuú ñuú cùndècu-güedé-áⁿ te iiⁿ xichi ñuú-áⁿ naa, te cuú úsá mîl ñayiu, te nchaa dava-gá ñayiu cåcu vá cùu yùhú víhí-yu, te cachí-yu sá īo càhnu cuu Yá Ndióxí Yaá ndécu àndíu.

¹⁴ Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho cuu úu yáha, te vitna sa ndètu vii-nä tucu sáá tnúndòho cuu uní.

Espíritu cùu ùsá tiú-xi cútú néhé-xí

¹⁵ Te espíritu cùu ùsá ní tiú-xi cútú néhé-xí, te òré-áⁿ ní tecú níhi ní cäháⁿ titñí sá ní cäháⁿ andíu, te càchí-xi:

Nchaa sá cùu cuèndá nchaa ñayiu ñuyíú tâxí tnùní-yu ni cùu ní nduu cuèndá Tâtá-ó Dütú Ndióxí tâxí tnùní-gá, Te tnàhá Yaá ní tendaha-gá ní sâháⁿ ñuyíú tâxí tnùní-gá nchaa xíáⁿ,

te diu-gá taxi tnùní-gá ní caa ní quíhíⁿ.

Duha ní cäháⁿ nchaa sá ní cäháⁿ-áⁿ, ¹⁶ Te ndí òcó cùmí cue tée sacuéhé xíncóo núú xílé váha ní ngüíñí xítí-güedé núú Yá Ndióxí, te ní nuu núú-güedé ndàa núú ñuhú te ní ngüita-güedé chíñuhu ñaha-güedé xii-gá, ¹⁷ te càchí-güedé:

Ío ndàcáⁿ tähú-ndí núú yòhó Dütú Ndióxí, Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá vâha, te diu-ni-n ndècu-n ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-n ndècu-n vitna, te diu-ni-n cùndecu-n ndéé núú cuäháⁿ núú vêxi,

te ío càhnu cuu-n te ní ngüita-n io-gá tâxí tnùní-n.

¹⁸ Te nchaa ñayiu xíndecu ñuyíú xícdéé-áⁿ núú-n,

te vitna ní sáá nduu dàndohó-n-yu chi ná túú cùu váha iní-n nûú-yu, te cada ndáá-n cuëchi nchaa ñayiu sa ní xíhí,

te ní sáá tucu nduu cuäñaha-n sá ndúú tähú nchaa ñayiu ní xinu cuechi nûú-n ní cäháⁿ-yu tnúhu-n, ndihí nchaa dava-gá ñayiu cùu cuendá-n, chi ñayiu-áⁿ néhë-yu sá yíñuhu nûú-n, te cuëi ñayiu cùnuu ndihí ñayiu ná túú cùnuu cuäñaha-n sá ndúú tähú-yu,

te ní sáá tucu nduu dànaa-n nchaa ñayiu sâhni tnaha ñayiu-xi.

Duha càchí ndí òcó cùmí cue tée sacuéhé-áⁿ xâháⁿ-güedé xii Yá Ndióxí.

¹⁹ Te ní xiní-í ní nacaáⁿ yuyèhe vehe Yá Ndióxí andíu, te xítí vehe-gá-áⁿ ní xiní-í ndécu càjá ñuhú sá yódó tnùní nàcuáa ní cundáá cada-gá sá cùu-xí ñayiu, te òré-áⁿ ní xiní-í ní sáá ndúté, te ní cäháⁿ ñuhu te ío dusáⁿ ní quide-xi, te níhi vîhi ní tnáa, te súúní càhnu dáu ñíñí ní cuuⁿ.

12

Cuèndá iiⁿ ñadíhí ndihí cuèndá iiⁿ quití dééⁿ nání dràgón

¹ Te ío vîhi ní quide-xi iiⁿ sá ní quide-xi andíu, te ní xiní-í iiⁿ ñadíhí te dóo níhnú-áⁿ

quide-xi datná quídé-xí nūú nchčanchii, te ndàa nūú sàhá-aⁿ quide-xi datná quídé-xí nūú yōó, te ñìuhu iiⁿ coroná díquí-aⁿ te ndèe úxúú chódíni. ² Te ñìuhu déhe-aⁿ te càna saa-aⁿ sá quídé ühú ñahá-xí xií-aⁿ chi sa ndètu vií-nă cacu déhe-aⁿ. ³ Te dàtnùní ní quide tucu-xi sá ní quide-xi andiu, te ní xiní-i iiⁿ quiti càhnu quiti ticuehé, quiti dééⁿ nání dràgón, te ndèe úsá díquí-dí ndihí úxí ndiqui-dí, te iiⁿ caa coròná ñúhú iiⁿ caa díquí-dí-áⁿ. ⁴ Te quiti-áⁿ luha-ná te cuu dava nchaa chódíni dàngòyo-dí ñuyíú ndihí lúhmá-dí, te quiti-áⁿ ní ngúnu tnii-dí nūú ñaha ndètu vií-nă cacu déhe-xi-áⁿ cuèndá caxi-di déhe-aⁿ òré cacu ni cùu. ⁵ Te ñaha-áⁿ ní cacu déhe-aⁿ te téé cùu-dé, te té líhli-áⁿ io cunuu-dé taxi tnùní-dé nchaa ñáyiu ñuyíú, te mee Yă Ndióxi ní nacuaca ñaha-gă xii té líhli-áⁿ cuèndá cundecu ndihí ñaha-dé xii-gá nūú ndécu-gá taxí tnùní-gá. ⁶ Te ñadihí-áⁿ ní xinu-aⁿ cuáhá-aⁿ xiti yucu nūú ní quide túha Yă Ndióxi cundecu-aⁿ cuèndá xiaⁿ nihí-aⁿ caxi-aⁿ, te ducaⁿ nihí-aⁿ sá caxí-áⁿ úxúú ciéndú únídico nduu chi ducaⁿ nduu cundecu-aⁿ xiaⁿ.

⁷ Te sátá dúcáⁿ te andiu ní xiní-i espíritu cúnùu xinu cuechi nūú Yă Ndióxi nání Miguél, ndihí nchaa dava-gá espíritu cúnđihí-xi, te nchaa espíritu-áⁿ nàá-xi ndihí quiti dééⁿ nání dràgón ndihí nchaa espíritu cúnđihí-di. ⁸ Te quiti-áⁿ ñà túú ní ndàcu-dí ndihí nchaa espíritu cúnđihí-di, te ñà túú ní nihí-gă-dí nūú cúnđecu-dí andiu ndihí nchaa espíritu cúnđihí-di-áⁿ. ⁹ Te cue espíritu xinu cuèchi nūú Yă Ndióxi-áⁿ ní dàngává-xí quiti dééⁿ nání dràgón-áⁿ ndihí nchaa espíritu cúnđihí-di ñuyíú, te quiti-áⁿ cùu-dí mèi sácuíhná àdi sá càchí-ó cùu yucu ñávaha, te diu xiaⁿ ní dàndàhú-xi ñáyiu nihí ñuyíú, te diu-ni xiaⁿ ní nduu-xi cóo ní dàndàhú-xi ñáyiu ndéé sanaha.

¹⁰ Te ní tecú dóho-í níhi ní caháⁿ tucu iiⁿ sá ní caháⁿ andiu, te càchí-xi:

—Vitna te Yă Ndióxi ní quide-gá ní ngúndecu ñáyiu ndihí-gá, te ío càhnu cuu-gá, te ío taxi tnuní-gá, te tnàhá Cristú Yaá ní tendaha Yă Ndióxi ní quixi ñuyíú-a ío taxi tnuní-gá, te ducaⁿ chi sa ní xócuñí sácuíhná sá súuní nùnúu sacáⁿ cuéchi nūú Tátá-ó Dútú Ndióxi cuèndá nchaa ñáyiu ndecu

ndihí-o ichi-gá, te nduu nìu ducaⁿ sàcáⁿ cuéchi-xi nūú-gă cuèndá-yu ni cùu. ¹¹ Dico ní ndacú-yu ní cunùú-yu nūú sàcuíhná sá dúcáⁿ sàcáⁿ cuéchi cuèndá-yu-áⁿ ní cùu, te ducaⁿ ní cunùú-yu sá cuèndá Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, chi Yaá-áⁿ ní sati níñí-gă te ní xihí-gá sá cuèndá-yu, te ducaⁿ ní cunuu tucú-yu sá cuèndá sá sàndáá iní ñahá-yu xii Yaá-áⁿ, te ñá túú ní yùhú-yu cuú-yu sá cuèndá-gá. ¹² Te vitna ío chí cùdii iní nchaa nchòhó espíritu xinu cuèchi nūú Yă Ndióxi, ndihí nchaa nchòhó ñáyiu ndècu andiu, dico jndàhú ní cuu nchaa ñáyiu xìndecu nihí ñuyíú! Chi súuní cùdéeⁿ sàcuíhná ní ngava-xi te nàndi cada ñaha-xi xií-yu, te ducaⁿ chi cùtnuní iní-xi sá sàcú duha-ná nduu cudíi-xi cundecu-xi —duha càchí sá ní caháⁿ andiu.

¹³ Te sátá ní quee quiti dééⁿ nání dràgón-áⁿ andiu ní ngava-dí ñuyíú quiti cùu mei sácuíhná-áⁿ, te quiti-áⁿ ní chinchicuⁿ-di ñadihí ñaha ní cacu déhe téé-xi-áⁿ. ¹⁴ Te ñadihí-áⁿ ní nduu tähú-aⁿ ní quene úú ndixí-aⁿ, te càa datná cáá ndixíⁿ iiⁿ yacòlo cahnu vihi cuendá ndava-aⁿ núhú-aⁿ yucu nūú ní cachí Yă Ndióxi cundecu-aⁿ, te yàcáⁿ cundecu-aⁿ úní cuíá dava cuèndá sá vâ nihí ñahá quiti dééⁿ quiti nàni dragón-áⁿ te xiaⁿ nihí-aⁿ sá caxí-áⁿ, te quiti-áⁿ cùu tucu-dí datná iiⁿ cóo dééⁿ. ¹⁵ Te quiti-áⁿ ní quene cuéhé ndute yuhu-dí, te ndute ní quene yuhu-dí-áⁿ ní cuu-xi iiⁿ yûte, te ducaⁿ ní quide-dí cuèndá ndute-áⁿ cuido-xi ñadihí-áⁿ ní cùu. ¹⁶ Te ñuhu yìchí ní chindee-xi ñadihí-áⁿ, chi ní ndatá te ní quée naa-ni ndute ní quene yuhu quiti-áⁿ. ¹⁷ Te sá dúcáⁿ ní quide-xi xiaⁿ ní cùdéeⁿ vîhí quiti-áⁿ nūú ñadihí-áⁿ, te ní xica-dí cuáhá-dí nūú xìndecu nchaa dava-gá cue déhe ñadihí-áⁿ cuèndá nàá ndihí ñaha-dí, te ñáyiu-áⁿ cùu-yu ñáyiu tnii nchaa tnúhu càháⁿ Yă Ndióxi, te nchicuⁿ nihnu-yu nchaa tnúhu sá càháⁿ váha cuèndá Xítóhó Jesucristú.

13

Cuèndá úú quiti

¹ Te yúhú ní ngúnu tnii-í yuhu làmár, te ní xiní-i ní quene iiⁿ quiti te ndèe úsá díquí-dí

te úxí ndiqui-dí, te núú iín iín ndiqui-di-áⁿ ndécu iín caa coroná. Te iín iín díquí-di-áⁿ ndéé tnúhu sá càháⁿ úhú-xi cuéndá Yá Ndióxi. ² Te quiti-áⁿ cáá-dí dàtná cáá cuñí, te sáhá-dí càa datná cáá sáhá óso, te yuhu-dí càa datná cáá yùhu ndicaha. Te quiti dééⁿ nání dràgón ní sáñaha-dí tnúhu ndee iní xii quiti-áⁿ cuéndá taxi tnùní víhí-dí, te dràgón-áⁿ ní sáñaha-dí núú ndécu-dí taxi tnuní-dí xii quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ ní quide-dí cuéndá sá nìhí ndéé quiti-áⁿ cunuu-dí. ³ Te iín díquí quiti ní quene xití làmár-áⁿ càhú víhí càa ní nícuèhé, te sa ndètu vií-ná cuú-dí sànuu dico ní ndúha-dí, te nìhií ñuyíú ní nìhí ñayiu tnúhu sá dúcáⁿ ní cuu, te ío ní cuñúhu-yu te ní tuhá-yu quiti-áⁿ. ⁴ Te nchaa ñayiu-áⁿ ní cachí-yu sá io càhnu cuu quiti dééⁿ quiti nàni dragón-áⁿ cuéndá sá ní sáñaha-dí tnúhu ndee iní sá táxí tnùní quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ní ngüíta-yu ní chiñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te càchí-yu:

—Vá yoo iín nütnahá ñáhá xìi quiti-a, te ni vă yoo iín ndacu nàá ndihí ñaha xìi-dí — cachí-yu.

⁵ Te ní nìhí-dí tnúhu ndee iní sá càháⁿ úhú-dí Yá Ndióxi, te cada càhnu-dí mee-dí, te údico úú yóó ducaⁿ ní nìhí-dí tnúhu ndee iní-áⁿ cunuu-dí. ⁶ Te ducaⁿ ní quide-dí ní càháⁿ úhú-dí Yá Ndióxi ndihí cuéndá nchaa sá quídé-gä, te diu-ni ducaⁿ ní càháⁿ úhú-dí núú ndécu-gä, te ní càháⁿ úhú tucu-dí nchaa ñayiu ndècu ndihí-gä andíu. ⁷ Te ducaⁿ ní nìhí-dí tnúhu ndee iní sá nàá-dí ndihí nchaa ñayiu cùu cuéndá Yá Ndióxi, te ducaⁿ nàá ndihí ñaha-dí xíi-yu ndéé òré vá ndácú-gä-yu nàá ndihí ñáhá-yu xii-dí, te tnàhá ní ngúndecu ndihí-dí tnúhu ndee iní sá táxí tnùní-dí ñayiu nchaa nacióⁿ, ndihí ñayiu nchaa ñuú, ndihí nchaa ñayiu càháⁿ ndí díiⁿ ndí díiⁿ núú tnúhu, ndihí ñayiu xíndecu nchaa xichi. ⁸ Te cue ñayiu nìhií ñuyíú ní cachí-yu sá io càhnu cuu quiti-áⁿ, te ñayiu-áⁿ cùü-yu ñayiu ñá túú yodo tnuní núú tutú Yaá cáá dàtná cáá iín mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé Yaá ní xíhí ní cùu te ní ndoto. Te ndéé cùtnahá ní ngáva ñuyíú sa yodo tnuní ñayiu naníhí tàhú, dico ñayiu càchí sá io càhnu cuu quiti-áⁿ ñá túú yodo

tnuní-yu núú tutú-gá.

⁹ Te nchaa nchòhó ñayiu xíndedóho chí cúnđedóho váha nchaa nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-áⁿ. ¹⁰ Te nchaa ñayiu na chìhi tnaha ñayiu-xi vecaá te sáá nduu te quíhíⁿ-yu tnáhá-yu vecaá, te nchaa ñayiu sàhni tnaha ñayiu-xi ndihí yuchí te diu-ni ndihí yuchí cuú-yu tnáhá-yu, te xíaⁿ nüu ío xìni ñuhu-xi sá ncháá ñayiu cùu cuéndá Yá Ndióxi cunduu càhnu iní-yu, te quindáá iní ñáhá-yu xii-gá.

¹¹ Te ní xiní tucu-í ingá quiti ní quene-dí núú ñuhu yìchí, te ndéé úú ndiqui-dí te càa datná cáá ndiqui canerú, te càháⁿ-dí dàtná càháⁿ quiti dééⁿ nání dràgón. ¹² Te dàtná ndécu ndihí quiti ní quene xití làmár-áⁿ tnúhu ndee iní sá táxí tnùní-dí ducaⁿ ndècu ndihí quiti ní quene ñuhu yìchí-áⁿ tnúhu ndee iní taxi tnùní-dí cada-dí núú quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te quiti ní quene ñuhu yìchí-áⁿ ní quide yica-dí sá ncháá ñayiu xíndecu nìhií ñuyíú chiñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, quiti càhú víhí ní tnahá ní nícuèhé te ní ndúha-dí. ¹³ Te quiti ní quene xití ñuhu yìchí-áⁿ ní quide-dí titní núú sá vă yoo tnahí ndàcu cada, te nchaa ñayiu ní xiní-yu sá ndéé andíu ní dángoyó-dí ñuhu ñuyíú. ¹⁴ Te sá dúcáⁿ ní ngúndecu ndihí-dí tnúhu ndee iní ní quide-dí nchaa xíaⁿ ní quide-dí núú quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te sá dúcáⁿ ní quide-dí te xíaⁿ ní dándàhú-dí nchaa ñayiu xíndecu nìhií ñuyíú, te ní xáhan-dí xíi-yu sá ndúcü-yu iín sá càdúha-yu nàcuáa-ni càa nacuáa-ni ndùu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, quiti càhú víhí ní tnahá ní nícuèhé díquí-xi-áⁿ ní quée machítí te ñá túú ní xíhí-dí chi ní xíndecu-ni-dí. ¹⁵ Te quiti ní quene xití ñuhu yìchí ní ngúndecu ndihí tucu-dí tnúhu ndee iní sá chihí-dí iní sá ní cadúha-yu-áⁿ, sá ní natavá-yu dàtná cáá quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ducaⁿ ní quide quiti-áⁿ cuéndá càháⁿ sá ní cadúha-yu-áⁿ, te xíaⁿ cada-xi cuú nchaa ñayiu ñá túú ní cuíñi chiñuhu ñaha xii-dí. ¹⁶ Te quiti ní quene xití ñuhu-áⁿ quídé-dí sá ncháá ñayiu ngúndee iín tnuní ndaha cùhá-yu àdi tneé-yu, te ducaⁿ ní quide-dí cuéi ñayiu cùnuu te cuéi ñayiu ñá

túu cùnuu, te cuéi ñáyiu cuica te cuéi ñáyiu ndàhú, te cuéi ñáyiu ñá túu dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi, te cuéi nchaa ñáyiu dàñá quéé núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi nchaá-yu ducaⁿ ní ngúndeé tnuní ñiiⁿ-yu. ¹⁷ Te ní quide-dí sá ncháá ñáyiu ñá túu ndèé tnuní ñiiⁿ-xi vá cùú cuáaⁿ-yu sá càchí iní-yu te ni vă cùú dícó-yu iiⁿ sá cuiní-yu dícó-yu, te tnuní-áⁿ cùú-xí diu quiti ní quene xití làmár-áⁿ àdi númerú-di. ¹⁸ Te xìni ñuhu-xi sá ncháá ñáyiu ío váha cùtnuní iní-xi ío váha cuáha-yu cuéndá nàcuáa quèe-xi númerú quiti-áⁿ, te númerú-áⁿ cùú-xí iñú ciéndú únídico iñú, te cùu-xi cuéndá iiⁿ ñáyiu ñuyíú.

14

Cuéndá iiⁿ ciéndú údico cùmí mǐl ñáyiu

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé nútñii-gá iiⁿ yucu ñuu nání Sión ndécu andíu, te nutnñii-gá ndihí iiⁿ ciéndú údico cùmí mǐl ñáyiu, te tneé-yu ndèé diu-gá ndihí diu tátá-gá Dútú Ndiòxí. ² Te ní tecú dóho-í ní quide-xi andíu dàtná quídé-xí núú xícá cuéhé víhi ndùte, te quide tucu-xi datná quídé-xí oré níhi vihi caháⁿ ñúhu, te quide tucu-xi datná quídé-xí oré cuéhé víhi ñáyiu càní-yu àrpá. ³ Te ní tecú dóho-í xixita yuhu sá xítá yùhu núú Yáá núcōo núú xilé váha, ndihí núú ndí cùmí cue quiti xinutnñii-áⁿ, ndihí núú nchaa cue téé cùu sacuéhé xinucóo-áⁿ, te xixita-xi iiⁿ ndudú sáá. Te mee-ni cué ñáyiu iiⁿ ciéndú údico cùmí mǐl-áⁿ quée díquiⁿ-yu ndudú-áⁿ, te ñáyiu-áⁿ cùu-yu ñáyiu ní dácäcu nihnu ñaha Yáá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé núú ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha xindecu ñuyíú, te vă yoo iiⁿ-gá quée díquiⁿ-xi ndudú sáá-áⁿ chi mee-ni ñáyiu ní cåcu nihnu-áⁿ quée díquiⁿ-yu. ⁴ Te ñáyiu ní cåcu nihnu-áⁿ cùu-yu ñáyiu ñá túu ní xindecu ichi diiⁿ iní, te cùu-yu ñáyiu cànadoo canine iní-xi, te ndéni ní cuu cuáháⁿ Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní nícuèhé-áⁿ, te ducaⁿ-ni ndéndaha ñähá-yu xii-gá cuáháⁿ, te ñáyiu-áⁿ ní cåcu nihnu-yu núú nchaa ñáyiu ñuyíú, ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ñáyiu ní cåcu nihnu-áⁿ cùu-yu ñáyiu díhna nuu ní nduu táchú Yá Ndiòxí cuu cuéndá-gá

ndihí Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ⁵ Te cùu-yu ñáyiu ñá túu càháⁿ ni iiⁿ tnúhu ndehnde, te cànadoo canine iní-yu ndécu-yu núú núcōo Yá Ndiòxí táxí tnùní-gá.

Cuéndá úní cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiòxí

⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í iiⁿ espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiòxí xícó-xí cuádava andíu, te ndècu ndihí-xi tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí táchú-ó, tnúhu sá ñà túu tnàhí ndihí nihnu te tnúhu-áⁿ danèhé espíritú-aⁿ nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú, ñáyiu nchaa nacióⁿ, ndihí ñáyiu nchaa ñuu, ndihí nchaa ñáyiu càháⁿ ndí diiⁿ ndí diiⁿ núú tnúhu, ndihí ñáyiu xindecu nchaa xichi. ⁷ Te níhi ní càháⁿ-xi te càchí-xi:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyíú canehe-ndo sá yíñuhu núú Yá Ndiòxí, te càchí-ndo sá io càhnu cuu-gá chi sa ní sáá nduu càda ndáá-gá nchaa cuéchi-ndo, te chiñuhu-ndo-gá chi diu-gá ní cadúha-gá andíu, ndihí ñuhu yìchí, ndihí làmár, ndihí nchaa ndóhyo —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁸ Te nchicúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiòxí, te càchí-xi:

—Vitna ní naa ñuu Babiloniá ñuu ío cùnuu, te ducaⁿ ní naa chi cue ñáyiu ñuu-áⁿ ní quidé-yu ní xítá nihnu nchaa ñáyiu nihíi ñuyíú, chi ní sanu ichi ñähá-yu ichi cuéhé ichi duha —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁹ Te nchicúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiòxí te níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Nchaa ñáyiu chìñuhu ñaha xii quiti ní quene xití làmár, ndihí sá ní natava ñähá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, ñáyiu ní dáñá mèe-xi ní ngúndeé tnuní ndahá-yu àdi tneé-yu, ¹⁰ ñáyiu-áⁿ súuní dàndoho ñaha Yá Ndiòxí xii-yu chi io cùdéé-gá, te ducaⁿ io dandòho ñaha-gá xii-yu chi daquihíⁿ ñähá-gá xii-yu núú ñuhú núú ñuhú àzufré càyú-xi, te núú cué espíritú xínú cuéchi núú-gá ducaⁿ dàndoho ñaha-gá xii-yu, ndihí núú Yáá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé.

¹¹ Te ní caa ní quihíⁿ quene ñúhmá núú dúcáⁿ cùndecu-yu ndohó-yu-áⁿ, te cuéi nduu cuéi niú ducaⁿ ndohó-yu. Te ducaⁿ ndohó nchaa ñáyiu chìñuhu ñaha xii quiti ní quene xití làmár, ndihí sá ní natava ñähá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, te diu-ni ñáyiu-áⁿ cùu-yu

ñáyiu ní ngúndeé tnuní ndaha-xi àdi tneé-xi
—duha càchí espíritu-á-n.

¹² Te xíă-n xíní ñuhu-xi sá ncháá ñáyiu
cùu cuendá Yă Ndiõxí cunduu càhnu iní-yu,
chi diu-ní-yu cùú-yu ñáyiu tnìi nchaa tnúhu
càhá-n-gá, te ní yùhu ní iní-yu sàndáá iní-yu
Xítóhó Jesucristú.

¹³ Te sátá dúcá-n te ní tecú dóho-í ní cáhá-n
ii-n sá ní cáhá-n andiú, te càchí-xi:

—Chido tnùní-ñi-n núu tütú nàcuáa na
càhá-n-í-a. “Není vitna ío váha táchu nchaa
ñáyiu sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú te
xihí-yu” —duha càchí sá ní cáhá-n-á-n.

Te Espíritu Yă Ndiõxí ní cáhá-n-xi, te
càchí-xi:

—Ndáá, chi ndetatú-yu chi ná túú-gá
nágá chiu-n ndohó-yu cadá-yu, te Yă Ndiõxí
sa nàha-gá nchaa nàcuáa ndùu chiu-n
quidé-yu —duha càchí Espíritu-gá.

Nchaa sá cíú nüú ñúhú

¹⁴ Te sátá dúcá-n te dàtnùní ní xiní-í ii-n
víco cuixí-n, te núu vícó-á-n ní xiní-í núcõo
ii-n Yaá, te càa-gá dàtná cáá ii-n téé ñuyíú, te
díqui-gá ñúhú ii-n coroná ní cuáha mee-ni
dihú-n cuàa-n, te nündaha-gá ii-n yuchí ndíqui
te súúní dée-n. ¹⁵ Te ní xiní-í ii-n espíritu
xínú cuèchi núu Yă Ndiõxí ní quee-xi xití
vehe-gá, te níhi ní cáhá-n-xi xáha-n-xi xìi Yaá
núcõo núu vícó-á-n:

—Sa ní cuu nàquehndé-n nchaa sá ní
cuu ñuyíú ndíhi yuchí ndíqui-n, chi sa ní
cuu nucóo tnàha-xi —duha càchí espíritu-á-n
xáha-n-xi xìi Yaá-á-n.

¹⁶ Te Yaá núcõo núu vícó-á-n ní dýáha
ndodo-gá yuchí ndíqui-gá núu ñuyíú ní
nataxi tnàha-gá nchaa sá ní cuu.

¹⁷ Te ní xiní tucu-í ingá espíritu xínú
cuèchi núu Yă Ndiõxí ní quee-xi xití vehe-gá
sá cáá andiú, te nündaha-xi tnahá-xi ii-n
yuchí ndíqui dée-n. ¹⁸ Te ní xiní tucu-í ní
quee tucu ingá espíritu xínú cuèchi núu
Yă Ndiõxí núu nútñi núu sácõdó sá ndúu
táchu-gá, te ndècu ndíhi-xi tnúhu ndee iní
táxi tnùní-xi ñuhú, te espíritu-á-n níhi ní
cáhá-n-xi xáha-n-xi xìi espíritu néhé yùchí
ndíqui dée-n-á-n:

—Ngüíta naquehndé-n ndíhi yuchí
ndíqui-n ndéhé yoho yáha stilé sá ío
ñuyíú chi sa ní cuu nàtehndé —duha càchí

espíritu-á-n xáha-n-xi xìi espíritu néhé yùchí
ndíqui-á-n.

¹⁹ Te espíritu néhé yùchí ndíqui-á-n ní
dýáha ndodo-xi yuchí ndíqui-xi núu ñuyíú
ní nàquehndé-xi nchaa ndéhé yoho yáha
stilé, te ní chihi-xi ii-n xichi núu ní chihi-xi
cuéndá xíá-quihni-xi quee ndudí-xi, te sá
dúcá-n ní quide-xi xíá-cuñùní iní-ó sá ío
cùdéen Yă Ndiõxí núu ñáyiu ñuyíú. ²⁰ Te
ndéhé yoho yáha stilé-á-n ní quihni-xi ii-n
xio yuhu ñúu, te ndudí ndéhé yoho yáha
stilé-á-n ní nduu-xi níñi te ní quee-xi núu
quíhní níhnu espíritu-á-n. Te úní ciéndú mǐl
métrú ní xica níñi-á-n, te dàtná ii-n métrú
dava ní sáá cuehnu níñi-á-n ní xica-xi.

15

Úsá tnúndòho

¹ Te ío vihi ní quide-xi ii-n sá ní quide-xi
andiú te ní cuñúhu vihi-í, te ní xiní-í úsá
tnàhá espíritu xínú cuèchi núu Yă Ndiõxí,
te ii-n cue espíritu-á-n ndécu ndíhi-xi tnúhu
ndee iní dandòho-xi ñáyiu ñuyíú, te ná
yáha nchaa tnúndòho-á-n, te vá cùdéen-gá Yă
Ndiõxí núu-yu dàndoho ñaha-gá xií-yu.

² Te ní xiní-í ii-n làmár te ndute làmár-á-n
cáá dàtná cáá vïdriú, te dàcánuu-xi ndíhi
ñuhú, te yuhu làmár-á-n xïnunñi nchaa ñáyiu
ní ndacu ní dáquéé tihú ñahá xìi quiti ní
quene xití làmár-á-n, te duca-n ní ndacú-yu
ní dáquéé tihú-yu sá ní natava ñahá-yu
nàcuáa càa-di-á-n, te duca-n ní ndacu tucú-yu
ní dáquéé tihú tucú-yu númerú-dí sá cùu
dàtná diu-di, te nchaa ñáyiu-á-n ní nduu
táchu-yu núu Yă Ndiõxí àrpá xïnehé-yu
cuéndá caní-yu. ³ Te xixitá-yu ndudú sá ní
xita ndí Moísés ndí ní xinu cuechi núu
Yă Ndiõxí ndee sanaha, te xita tucú-yu
ndudú Yaá cáá dàtná cáá ii-n mbéé quiti ní
dánçuèhé-güedé, te càchí-yu:

Yòhó Dútú Ndiõxí ío càhnu cuu-n, chi
quide-n nchaa sá vă yoo tnàhí ndàcu
cada,
te cuu-n Yaá ndácú quide nchaandi tûhú sá
váha,

te ío ndáá quídé-n te ío ndáá càhá-n-n, te
yìndaha-n nchaa ñáyiu níhi ñuyíú.

⁴ Te nchaa ñáyiu néhé-yu sá yíñuhu núu-n,
te nchaa-yu càchí-yu sá ío càhnu cuu-n,

chi iiⁿdìi díi-ni yòhó cùú-n Yàá ío váha quide
ndáá,
te nchaa ñáyi sa nihíi ñuyíu natacá-yu
chiñuhu ñähá-yu xii-n,
te ducaⁿ càdá-yu chi ndéhé-yu nchaa sa
váha quide-n.
Duha càchí ñáyi sa xixitá-yu.

⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-i ní nacaáⁿ yuyéhe vehe Yá Ndióxi andiu, te xítí vehe-gá-áⁿ ndécu sá ndéé tnúhu-gá. ⁶ Te xítí vehe-gá-áⁿ ní quee úsá tnàhá espíritu xínú cuèchi núu-gă, te iiⁿ iiⁿ-xi ndécu ndihí-xi tnúhu ndee iní dandòho-xi ñáyi, te xixíhnu-xi mee-ni dőó váha, te súuní váha càndoo, te chàhnchí, te yidúcúⁿnuu cincchú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ pèchú ndi ùsá cue espíritu-áⁿ. ⁷ Te iiⁿ quiti cùmí xínutnii núu nútñii xilé váha ní sáñaha-di iiⁿ caa sa nàhá tícùú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ xii iiⁿ espíritu-áⁿ, te xítí nchaa tícùú-áⁿ ñúhú iiⁿ sá ñúhú te xíⁿ cùtnùní sá Yá Ndióxi dandòho-gá ñáyi ñuyíu, te diu-gá cùú-gă Yaá ndécu nchaa nduu nchaa quíú. ⁸ Te xítí vehe-gá-áⁿ ní chítú ñühmá, te ducaⁿ ní quide-gá cuéndá cutnùní iní ñáyi sa io càhnu cuu-gá táxi tnùní-gá, te vá yōo iiⁿ cuu quíhu xítí vehe-gá-áⁿ ndéé ndihí ndi ùsá tnúndòho cada ndi usá cue espíritu-áⁿ ñuyíu.

16

Tnúndòho cada-xi ñuyíu

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecu dóho-í níhi ní caháⁿ iiⁿ sá ní caháⁿ xítí vehe Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-xi xii ndi usá cue espíritu-áⁿ:

—Chí cuaháⁿ coyo-ndo sá ñúhú xítí nchaa tícùú néhé-ndó-áⁿ nüu ñuyíu, chi sa ñúhú-áⁿ cùú-xí tnúndòho tendaha Yá Ndióxi sá cùú-xí nchaa ñáyi ñuyíu —duha càchí sá càháⁿ-áⁿ.

² Te espíritu díhna ní sáháⁿ-xi ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícùú néhé-xí-áⁿ ñuyíu, te nchaa ñáyi ñúhú tnuní quiti ní quene xítí làmár ñáyi ní chiñuhu sá ní natava ñähá-yu xii-di, nchaa ñáyi-áⁿ ní quené-yu ndíhyi tèhyú te súuní dandoho ñaha-xi xii-yu.

³ Te espíritu cùú ùu ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícùú néhé-xí nüu làmár, te ndute làmár-áⁿ ní nduu-xi níñí te càa-xi datná cåá níñí

ñáyi sa ní xihí, te nchaa quiti ñuhu xítí làmár-áⁿ ní xihí-güedi.

⁴ Te espíritu cùú ùní ní coyo-xi sá ñuhu xítí tícùú néhé-xí nchaa yúte ndihí nchaa núu quénihni ndute, te ndute nchaa yúte-áⁿ ndihí nchaa ndute quénihni-áⁿ ní nduu-xi níñí, ⁵ Te sátá dúcáⁿ te ní tecu dóho-í ní caháⁿ iiⁿ espíritu xínú cuéchi núu Yá Ndióxi, espíritu yíndàha ndute, te xáhaⁿ-xi xii Yá Ndióxi:

—Yohó Dútú Ndióxi cùú-n Yá quide ndáá cuiti núu duha quide-n tendaha-n tnúndòho-a, te diu-ni-n cùu-n Yaá ndécu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíu, te diu-ni-n cùu-n Yaá ndécu vitna te ñá túu tnàhí cuéchi-n. ⁶ Chi cue ñáyi ñuyíu ní dácacá-yu níñí nchaa ñáyi ní caháⁿ tnúhu-n ndihí nchaa dava-gá ñáyi cuu cuéndá-n, te ní sahní-yu nchaa ñáyi-áⁿ, te vitna ní dátíu-n ndute ní nduu-xi níñí te ducaⁿ-ni càa ndute-áⁿ xihí-yu, te ducaⁿ tàu-xi ndohó-yu cuéndá sá ní sahní-yu cue ñáyi cuu cuéndá-n —duha càchí espíritu-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁷ Te ní tecu tucu dóho-í ní caháⁿ iiⁿ sá ní caháⁿ núu nútñii núu sácdó sá ndúu tähú Yá Ndióxi, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Ndáá sá yohó Dútú Ndióxi Yaá ndácú quide nchaandi tühú sá váha dàndoho-n ñáyi nàcuáa tàu-xi cunduu —duha càchí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁸ Te espíritu cùú cùmí ní coyo-xi sá ñuhu xítí tícùú néhé-xí nüu nchicanchii cuéndá nchicanchii-áⁿ cahmi-xi nchaa ñáyi ñuyíu.

⁹ Te nchaa-á-yu ní ndoho vihí-yu ní cayú-yu, te cuéi ducaⁿ ní ndohó-yu dico ñá túu ní cuiní-yu ndixi cuéchi iní-yu cuéndá nchaa sá ñá túu váha quide-yu, te ni ñá túu ní càchí-yu sá io càhnu cuu Yá Ndióxi chi da ní caháⁿ úhú-yu cuéndá-gá, te diu-gá cùú-gă Yaá ducaⁿ ní tendaha tnúndòho-áⁿ sá cùú-xi-yu.

¹⁰ Te espíritu cùú ùhú ní coyo-xi sá ñuhu xítí tícùú néhé-xí nüu ndécu quiti ní quene xítí làmár-áⁿ táxi tnùní-di, te nchaa núu táxi tnùní-di ní cuu nee, te nchaa ñáyi ñuyíu ndéé yáá-ná-yu nàcaxi nihnu-yu sá ndohó-yu. ¹¹ Dico ni dùcaⁿ ñá túu ní cuiní-yu dàñá-yu ni iiⁿ sá cuéhé sá dühá quide-yu, chi da ní caháⁿ úhú-yu cuéndá

Yă Ndiōxí Yaá ndécú àndiu sá cuéndá sá dándòho ñaha ndíhyi tèhyú ndèé-yu-áⁿ ndihí nchaa dava-gá sá yáha-yu.

¹² Te espíritú cíuú iñú ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícùú néhé-xí xítí yúte càhnu nani Eúfratés, te ndute yúte-áⁿ ní yíchí cuéndá yáha cue téé yíndaha ñáyiu xíndecu ndàa xio nacuáa quène nchicanchii.

¹³ Te ní xiní-í ní quee iñⁿ espíritú cündíhi yucu ñáváha yuhu quíti dééⁿ nání drágón, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú cündíhi yucu ñáváha yuhu quíti ní quene xítí làmár, te ní xiní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú cündíhi yucu ñáváha yuhu téé dàndahú ñáyiu càchí sá càháⁿ tnúhu Yă Ndiōxí te ñá ndàá, te ndí núní espíritú-áⁿ xíndáa-xi dàtná càá làhvá. ¹⁴ Te ndí núní espíritú-áⁿ quídé-xí sá vă yőo tnáhí ndàcu cada, te xíca datacá-xi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu xíndecu níhíi ñuyíú cuéndá náá-güedé mei ndùu cachí Yă Ndiōxí coo tnúndòho cahnu vihi-gá, te diu mee Yă Ndiōxí cíuú-gá Yaá ío càhnu cuu. ¹⁵ Te Yaá cíuú Xítohó-ó ní cachí-gá: “Cunaha-ndo chi nduu ñá túú yíhí iní-ndó quíxi-í núú ndécu-ndó, te cada-í dàtná quídé ñàdúhú. Te váha táchú nchaa nchòhó ñáyiu xíndecu túha, chi cíu-ndo datná cue ñáyiu xíndecu túha xíxíhnu-ni dóó-xi cuéndá sá vă cúcàhaⁿ núú-yu dàtná cúcàhaⁿ núú cué ñáyiu ñá túú níhnu dóó-xi, te duha càháⁿ-í cuéndá sá nchòhó cundecu túha-ndo óré quexío-í”, duha càchí-gá. ¹⁶ Te ndí núní cue espíritú cündíhi yucu ñáváha-áⁿ ní dátacá-xi nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu, te ní taxi ndecu ñaha-xi iñⁿ xichi núú nání Àrmagedón, duha nàni xíáⁿ tnúhu hèbreú.

¹⁷ Te espíritú cíuú úsá ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícùú néhé-xí núú táchí, te ní tecú dóho-í níhi ní càháⁿ Yaá núcōo núú xílé váha xítí vehe-gá, te càchí-gá:

—Xéhé-nă címäni te xínu cava nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú —duha càchí-gá.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá ndúté te ní càháⁿ ñúhu, te súúní dùsaⁿ ní quide-xi, te níhi vihi ní tnáa ñuyíú, te ndéé cútñahá ní ngúndecu ñáyiu ñuyíú te vátá iñⁿ xito-gá níhi tnáa dàtná ní quide-xi. ¹⁹ Te ñúú cähnu ío cùnuu nani Babiloniá ní quée dava-xi ní cuu-xi

úní xichi, te nchaa ñuú càá níhíi ñuyíú ní ngoyo nchaa vehe, chi Yă Ndiōxí ní ndacu iní-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide nchaa ñáyiu ñuú Babiloniá-áⁿ, te ducaⁿ ní quide ñaha-gá xií-yu chi ío cùdéen-gá núú-yu. ²⁰ Te nchaa tindúú ní ndóñuhú-xí cuéi nchaa tindúú ñuhu yíchí ndécu xítí làmár. ²¹ Te ní xiní-í ní cuuⁿ ñiñi nàhnu vihi ní ngaundodo-xi cue ñáyiu ñuyíú, te nchaa ñiñi-áⁿ vée-xi dàtná údico kílú, te cue ñáyiu ñuyíú ní càháⁿ úhú-yu cuéndá Yă Ndiōxí sá dúcáⁿ ní dácúún-gá ñiñi nàhnu vihi-áⁿ, chi ní cuu-xi iñⁿ tnúndòho cahnu vihi sá cíuú-xí-yu.

17

Nadíhí ndécu ichi díñ iní

¹ Te núú úsá espíritú néhé tícùú-áⁿ, te iñⁿ-xi ní quixi-xi núú ndécu-í, te càchí-xi xii-í:

—Néhé ná quíhí-ó dànehé ñáhà-í xii-n nchàa tnúndòho sá ndóhó ñàdihí ñaha ndècu ichi díñ iní, te ñaha-áⁿ cúnùu-aⁿ nucóo-aⁿ núú ñúhú vihi ndute. ² Te ñaha-áⁿ ndécu díñ iní-aⁿ ndihí nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu xíndecu níhíi ñuyíú, te nchaa dava-gá ñáyiu ñuyíú ío iní-yu nchicúⁿ níhnú-yu quídé-yu nchaa nàcuáa quide ñaha-áⁿ —duha càchí espíritú-áⁿ.

³ Te óré ducaⁿ quide ñaha Espíritú Yă Ndiōxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te iñⁿ espíritú xínú cuéchi núú-gá ndécá ñáhà-xi xii-í cuáháⁿ iñⁿ xítí yucu, te xítí yucu-áⁿ ní xiní-í iñⁿ ñadihí yódó-áⁿ iñⁿ quíti ticuehé, te ndéé úsá díqui-dí te úxí ndíqui-dí, te níhíi-dí ndéé tnuní-dí mee-ni tnúhu sá càháⁿ úhú cuéndá Yă Ndiōxí. ⁴ Te ñadíhí-áⁿ níhnú-áⁿ dóó muràdú ndihí dóó tícuehé, te mee-ni sá ní cuáha díhúⁿ cuáaⁿ, ndihí yúú váha sá nání pérlá, ndihí nchaa dava-gá núú yúú váha, mee-ni nchàa xíáⁿ ní cuáha sá yíhí lóho-aⁿ, ndihí sá ñúhú dúcúⁿ-aⁿ, ndihí sá ñúhú dúcúⁿ ndáhá-áⁿ, te nùndaha-aⁿ iñⁿ tícùú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ te ñúhu mee-ni sá cuéhé sá dúhá, te xíáⁿ cùtnùní iní-ó sá cíuú-áⁿ iñⁿ ñadihí ñaha ndècu ichi cuehé ichi duha. ⁵ Te tneé-aⁿ ndéé tnuní iñⁿ tnúhu, te càchí-xi: “Ñúú Babiloniá ñuú ío cùnuu, cada iní-ndó sá cíuú-xí mèi ñadíhí-a, te diu ñadíhí-a cíuú-aⁿ ñaha sanu ichi ñaha xii nchaa ñáyiu díhí ñáyiu ndècu ichi díñ

ìní, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá sànu ichi-aⁿ nchaa ñáyiu cadá-yu”, duha càháⁿ tnúhu ndéé tnuní tneé ñadíhí-áⁿ. Te vá yoo tècú tnùní ná cuèndá ducaⁿ càháⁿ tnúhu-áⁿ. ⁶ Te ní cutnùní iní-í sá díú ñàha-áⁿ ní dácacá-áⁿ níñí ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiòxí ní sahni ñaha-aⁿ xíí-yu, te ñáyiu ní xíhí-áⁿ cùu-yu ñáyiu ní caháⁿ vaha cuèndá Xítohó Jesucristú, te sá dúcáⁿ ní quide-aⁿ te ní nduu-aⁿ dàtná iiⁿ ñáyiu quihi. Te ío ní cuñúhu-í sá dúcáⁿ ní cuu ní xiní-í. ⁷ Te sátá dúcáⁿ te espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí-áⁿ càchí tucu-xi xii-í:

—Vá ndéé dúcáⁿ cùñúhu-n, chi vitna na càchí tnúhu-í xii-n nàcuáa quèe-xi cuendá quihi ndéé úsá díqui-xi ndihí úxí ndiqui-xi-áⁿ, ndihí nàcuáa quèe-xi cuendá ñadíhí ñaha yòdo ñaha xii-dí-áⁿ. ⁸ Te quihi ní xiní-n-áⁿ cùu-dí iiⁿ quihi sa ní xíndecu te vitna ñá túú-gă-dí ndécu, te sáá nduu te quene-dí yaú cùnú víhí sá io nèhé cáá, te dàtnùní sáá nduu te quihi-dí núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quihi, te cue ñáyiu xíndecu ñuyíú cuñúhu víhí-yu quihi-áⁿ chi cùu-dí iiⁿ quihi sa ní xíndecu ní cùu te sáá nduu cùndecu tucu-di, te ñáyiu ducaⁿ cùñúhu ñaha xii-dí-áⁿ ñá túú yòdo tnuní-yu núú tutú núú yódó tnùní cue ñáyiu naníhí tähú, chi ndéé cùtnàhá vátá ngäva-gá ñuyíú ducaⁿ sa yòdo tnuní cue ñáyiu naníhí tähú.

⁹ Te nchaa ñáyiu tècú tnùní xìni ñuhu-xi cani vaha iní-yu cuèndá tnúhu-a. Te ndi ûsá díqui quihi-áⁿ cada iní-ó sá cùu-xí ûsá tíndúú núú núcōo ñadíhí-áⁿ. ¹⁰ Te ndi ûsá díqui quihi-áⁿ cada iní-ó sá cùu-xí ûsá tnàhá cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu, te úhúⁿ cue téé-áⁿ ñá túú-gă cùnùu-güedé vitna, te iiⁿ téé-áⁿ cùnùu-dé vitna te ingá-dé vátá sàá-gá nduu cùnuu-dé, te na sàá nduu dùcaⁿ cunuu-dé te sacú-ni nduu cunuu-dé. ¹¹ Te quihi ní xíndecu ní cùu te ñá túú-gă-dí ndécu vitna, cùu-dí datná téé cùu uná yìndaha ñaha xii ñáyiu, te iiⁿ-ni cùu-dí ndihí cue téé úsá yìndaha ñáyiu-áⁿ, te quihi-áⁿ sáá nduu cuíta nihnu-dí quihi-dí núú ùhú núú ndàhú ní caa ní quihi.

¹² Te ndi úxí ndiqui quihi-áⁿ cada iní-n sá cùu-xí úxí tnàhá cue téé quindaha ñaha xii ñáyiu, dico vátá sàá-gá nduu

cùnuu-güedé quindaha ñaha-güedé xií-yu. Te cue téé-áⁿ níhi-güedé tnúhu ndee iní taxi tnùní-güedé ndihí quihi-áⁿ, dico tnaa-ni taxi tnùní-güedé ndihí quihi-áⁿ. ¹³ Te ndi úxí cue téé-áⁿ cuu iiⁿnuu-güedé taxi tnùní-güedé, te chindée-güedé quihi-áⁿ cuendá cuu iiⁿnuu-güedé ndihí-dí cuendá taxi tnùní-gá-di. ¹⁴ Te cue téé-áⁿ nàá-güedé ndihí Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quihi ní dánícuèhá-güedé dico vá ndácú-güedé nàá-güedé ndihí-gá chi cuíta-güedé. Te diu-gá cùu-gá Yaá ío cùnuu taxi tnuní cuéi nchaa téé yìndaha ñaha xii ñáyiu, te ducaⁿ-ni taxi tnùní-gá cuéi nchaa dava-gá-yu. Te mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá nándi cùu nchaa ñáyiu cundecu ndihí Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quihi ní dánícuèhá-güedé-áⁿ, te diu-ni ñáyiu-áⁿ cùu-yu ñáyiu ní caháⁿ-gá te cùu-yu ñáyiu quide ndáá ndécu ichi-gá —duha càchí espíritu xínú cuèchi núú-gá.

¹⁵ Te ní cachí tucu espíritu-áⁿ xii-í:

—Ndute ñuhu núú núcōo ñadíhí ñaha ndècu ichi díí iní-áⁿ, ndute-áⁿ cada iní-n sá cùu-xí ñáyiu nchaa nacióⁿ, ndihí ñáyiu nchaa ñuú, ndihí ñáyiu xíndecu nchaa xichi, ndihí ñáyiu càháⁿ ndi díí ndi díí núú tnúhu. ¹⁶ Te dàtná ní cachí-í sá ndi uxí ndiqui quihi ní xiní-n-áⁿ cùu-xí úxí tnàhá cue téé quindaha ñaha xii ñáyiu, te cue téé-áⁿ cuu úhú iní-güedé ñadíhí ñaha ndècu ichi díí iní-áⁿ, te ni vă cáda cuendá ñahá-gá-güedé xii-aⁿ, te ndada ndàhú ñahá-güedé, te dacachi ñaha-güedé xii-aⁿ, te cahmi ñaha-güedé. ¹⁷ Te mee Yá Ndiòxí ducaⁿ dàcaháⁿ-gá iní cue téé-áⁿ cuendá cada-güedé nàcuáa cùnì méé-gă, te xíaⁿ nüu cuu iiⁿnuu-güedé cuendá cùñaha-güedé xii quihi-áⁿ cada-dí núú-güedé taxi tnùní-dí, te ducaⁿ-ni cada-dí núú-güedé taxi tnùní-dí ndéé ná sàá nduu càda Yá Ndiòxí nàcuáa ní cachí-gá. ¹⁸ Te ñadíhí ñaha ní xiní-n-áⁿ cada iní-n sá cùu-xí ñuú cahñú ñuú ío cùnuu, te ñuú-áⁿ ndécu téé io-gá cùnùu taxi tnuní nchaa cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiu xíndecu ñuyíú —duha ní cachí espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí xii-í.

Ní naa ñuu Babiloniá

¹ Te ducaⁿ te dàtnùní ní xiní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiòxí, te ndéé andiu ní dátasaⁿ-xi te ní dáyehé-xi ñuyíú, te espíritú-áⁿ io cùnuu-xi. ² Te níhi ní caháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ní sáá nduu nàa ñuu cahnu ñùú cúnùu nani Babiloniá, te xiáⁿ-ná natacá nchaa núú espíritú cündihí yucu ñaváha cundecu-xi, te vá quéé-gá-xi xiáⁿ, te diu-ni xiáⁿ natacá nchaa quiti ndàva núú táchí nchaa quiti ndehe quide, quiti ñá túú tnàhá iní ñayiu te xiáⁿ-ná cundecu-güedi. ³ Te ducaⁿ chi ñayiu ñuú-áⁿ sánú ichí-yu nchaa ñayiu níhi ñuyíú ichi cuéhé ichi duha, te ducaⁿ-ni xinchicúⁿ nihnu nchaa ñayiu ñuyíú xiquidé-yu, te nchaa cue téé cùnuu yindaha ñaha xii ñayiu, cue téé-áⁿ cùú ñuu-güedé ndihí nchaa ñayiu ñuú-áⁿ quidé-güedé ndihí-yu nándi sá cuéhé sá dühá. Te nchaa ñayiu dico nándi sá dícó quèheⁿ ñayiu ñuú-áⁿ io cùu cuicá-yu, te ducaⁿ quèheⁿ nchaa ñayiu ñuu Babiloniá-áⁿ nchaa sá dícó ñayiu-áⁿ cuéndá xiáⁿ cahé-yu ndécu-yu ichi cuéhé ichi duha —duha càchí espíritu-áⁿ.

⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní caháⁿ ñuú sá ní caháⁿ andiu, te càchí-xi:

—Nchaa nchòhó ñayiu cùu cuéndá-í quee-ndo ñuu Babiloniá cuéndá sá vă cündecu-ndo tnahá-ndó ichi cuéhé ichi duha dàtná ndécu ñayiu ñuú-áⁿ, te ducaⁿ te vá quiní-ndó tnúndoho tnúhu ndàhú sá quíxí cùu xii ñayiu-áⁿ. ⁵ Chi ío cuéhé cuéchi-yu ní cuu ndècu núú Yă Ndiòxí, te mee-gá náhá-gá nácuáa ndùu nchaa sá quidé-yu. ⁶ Te nchòhó ñayiu cùu cuéndá-í, chí nanchòcava dandòho-ndo ñayiu-áⁿ dàtná quidé mée-yu dàndohó-yu cue ñayiu, te úú xito nanchòcava-ndo dàndohó-ndo-yu, te ducaⁿ cäda-ndo cuéndá ío-gá ndohó-yu. ⁷ Te ío quide cahnú-yu mée-yu, te ío cùdii iní-yu quidé-yu nchaa núú sá cuéhé sá dühá, te sá dúcáⁿ xidó-yu quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dühá núú xiáⁿ nchòhó ío dandòho-ndo-yu, te ducaⁿ chi ñayiu ñuú-áⁿ sání iní-yu, te càchí-yu: “Nchuhú cùú-ndí dàtná ñadihí ñá túú quéé, ñaha ío cùnuu yindaha ñaha xii ñayiu. Te ducaⁿ sátnahá-xi cùu-ndí chi nchaa-ni

nduu ío váha cùu iní-ndí ndécu-ndí, te ni vă sàá ñuú nduu te ndihú iní-ndí”, duha càchí ñayiu ñuú-áⁿ. ⁸ Te sá cuéndá nchaa sá quidé-yu-áⁿ nüu xiáⁿ ñuú-áⁿ ndùu sáá tnúndoho sá cùu-xi-yu, te ío ndohó-yu chi ñuú-yu coo tnamá, te coo cuéhé cahni ñaha-xi xií-yu, te ío ndihú iní-yu, te cayú ñuú-yu, te ducaⁿ ndohó-yu chi Dútú Ndiòxí ío cùnuu-gá, te diu-gá ducaⁿ dàndoho ñaha-gá xií-yu —duha càchí sá ní caháⁿ àndiu-áⁿ.

⁹ Te nchaa cue téé cùnuu yindaha ñaha xii ñayiu ío ndahyú-güedé sá ndihú iní-güedé òré ná quiní-güedé quene ñuhmá cayú ñuú cue ñayiu Babiloniá, chi diu cue téé-áⁿ cùu-güedé cue téé cùu ñuu ndihí-yu quide-güedé nchaa núú sá cuéhé sá dühá ndihí-yu, te ducaⁿ chi ío tnàhá iní-güedé cundecu-güedé ndihí-yu ichi díi iní. ¹⁰ Te cue téé-áⁿ xica-ná cundecu-güedé cundehe-güedé nácuáa ndoho nchaa ñayiu ñuú-áⁿ sá yuhú-güedé nchaa tnúndoho-áⁿ, te càchí-güedé:

—¡Ndàhú nchòhó ñayiu ñuu cahnu ñùú cúnùu nani Babiloniá! Chi uu-ni ní sáá nchaa tnúndoho tnúhu ndàhú sá cùu-xi-ndó —duha càchí-güedé.

¹¹ Te nchaa ñayiu dico nchaa sá nándihí ñayiu ñuu Babiloniá tnahá-yu ío ndahyú-yu sá ndihú iní-yu chi vá yoo-gá cuaaⁿ nchaa sá dícó-yu. ¹² Te dícó-yu nchaa sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ, ndihí nchaa sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ, te dico tucú-yu sá ní cuáha mee-ni yúú văha yúú nání përlá, ndihí nchaa dava-gá sá ní cuáha dava-gá yúú văha, te dícó-yu tnahá dóó sèdá, ndihí ingá núú dóó văha sá nání lñú, ndihí dóó muradú, ndihí dóó tícuehé te mee-ni dóó văha cùu-xi, te dico tucú-yu tnahá yutnu sá säháⁿ tnámí, te dico tucú-yu sá ní cuáha sá nání märfil, te dico tucú-yu sá ní cuáha mee-ni yutnu văha sá ío ndeyáhu, te dico tucú-yu sá ní cuáha mee-ni cäá, ndihí sá ní cuáha mee-ni sá nání bròncé, ndihí sá ní cuáha mee-ni yúú văha yúú nání märmól. ¹³ Te dico tucú-yu canélá, ndihí yúcú sá säháⁿ tnámí, ndihí dúsa sá säháⁿ tnámí, ndihí yúcú sá nání mìrrá, te dico tucú-yu ingá núú dúsa sá säháⁿ tnámí nání olivánú, te dico tucú-yu ndudí ndéhé yoho yàha stilé,

ndihí acítí yutnu nàni olívú, ndihí yuchi triú váha, te dico tucú-yu nchaa dava-gá núú triú, te dico-yu tnàhá mbéé, ndihí cuàyú, ndihí nchaa dava-gá quiti tatá, te dico tucú-yu tnàhá carrétá, te dico tucú-yu tnàhá ñáyiу xìnu cuechi, ñáyiу ñá túu tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróoⁿ-xi. ¹⁴ Te nchaa ñáyiу dico-áⁿ cùñähá-yu xii ñáyiу ñuú Babiloniá:

—¡Nchaa sá io cùdíi ìní-ndó cùndecu ndihí-ndo ni cuu vá ndácú-gá-ndo níhí-ndo vîtna, te nchaa sá sání ìní-ndó sá io váha càa ndecu ndihí-ndo ndihí nchaa dava-gá sá ndécu ndihí-ndo ní ndihí nihnu-xi vitna, te ní iiⁿ nduu-gá vá níhí-ndó ní iiⁿ xíⁿ cundecu ndihí-ndo! —duha cùñaha ñáyiу-áⁿ xíⁿ-yu.

¹⁵ Te nchaa ñáyiу ní cuu cuica ní xóo dico nándi nchaa sá ní xóo dico ní queheⁿ cue ñáyiу ñuú Babiloniá, nchaa ñáyiу-áⁿ xica-nă cundecu-yu cundèhé-yu sá yùhú-yu cuèndá nchaa tnúndòho sá yáha cue ñáyiу ñuú-áⁿ, te io ndáhyú-yu sá ndihí iní-yu sá dúcáⁿ ndòho ñáyiу-áⁿ. ¹⁶ Te cùñaha tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyiу xìndecu ñuú cahnu ñuú nání Babiloniá! Chi nchòhó cùú-ndó dàtná iiⁿ ñadihí ñaha níhnu dóó vâha dóó muràdú, ndihí dóó tícuhé, te mee-ni sá ní cuáha díhúⁿ cuàáⁿ, ndihí mee-ni sá ní cuáha yúú vâha yúú nání pérlá, ndihí sá ní cuáha dava-gá yúú vâha sá io vii ndää mee-ni nchaa xíⁿ ní cuáha sá yíhí lôho-aⁿ, ndihí sá ñúhú dúcúⁿ-aⁿ, ndihí sá ñúhú dúcúⁿ ndáhá-áⁿ. ¹⁷ ¡Te uuⁿni ní ndihí nihnu nchaandi tûhú sá ndécu ndihí ñadihí-áⁿ, te ducaⁿ sâtnahá-xi cùu nchohó ní cùu! —duha cùñähá-yu xii cue ñáyiу ñuú Babiloniá.

Te nchaa cue téé dàcacá barcú ndihí nchaa cue téé tàxi tnuní bàrcú-áⁿ, ndihí nchaa ñáyiу ñuú xíⁿ bàrcú-áⁿ, ndihí nchaa dava-gá cue téé nándi chìuⁿ quide ndecu lamár, nchaa ñáyiу-áⁿ xica cùndecu-yu ¹⁸ te quiní-yu òré quene ñúhmá cäyú ñuú cue ñáyiу Babiloniá, te níhi cäháⁿ-yu, te cachí-yu:

—Ni iiⁿ ñuú ñá túu nütnahá-xi ñuú Babiloniá —duha cäháⁿ-yu.

¹⁹ Te nchaa ñáyiу-áⁿ chidó-yu ñuhu díquiⁿ-yu, te ngüita-yu ndáhí-yu sá ndihí

iní-yu, te níhi cäháⁿ-yu, te cachí tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyiу xìndecu ñuú cahnu ñuú nání Babiloniá! Chi ío cuica-ndo ni cùu, te diu-ndo ní quide ní cuu cuica nchaa ñáyiу ndècu ndihí barcú, te vitna uuⁿni ní naa-ndo ndihí ñuú-ndó —duha cachí-yu.

²⁰ Te nchaa nchòhó ñáyiу ndècu andiu ío chí cùdíi ìní sá dúcáⁿ dàndoho Yá Ndiòxí nchaa ñáyiу ñuú Babiloniá-áⁿ, te diu-ni ducaⁿ chí cùdíi ìní nchaa nchòhó cue téé ní cachí Xítohó Jesucristú cäháⁿ tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ chí cùdíi ìní nchaa nchòhó cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí nàcuáa dàcahu iní ñahá-gá xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ chí cùdíi ìní nchaa dava-gá nchòhó ñáyiу cùu cuendá-gá cuèndá sá dúcáⁿ dàndoho-gá nchaa ñáyiу ñuú-áⁿ. Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii cue ñáyiу-áⁿ cuèndá nchaa sá quídé ñahá-yu xii-ndo.

²¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í iiⁿ espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te espíritu-áⁿ io ndee-xi te ní queheⁿ-xi iiⁿ yúú cahnu yódó te ní dáquée-xi xítí ndute làmár, te càchí-xi:

—Dàtná ní quide-í ní dáquée-í yúú xítí ndute ducaⁿ càda-xi ñuú cahnu ñuú Babiloniá, chi ñáyiу ñuú-áⁿ io ndihí naá-yu ndihí ñuú-yu, te vá iiⁿ ndùu iiⁿ quiú-gá quiní ñahá ñáyiу xíⁿ-yu. ²² Te ni iiⁿ-gá ñáyiу càni arpá, te ni iiⁿ-gá ñáyiу tiú vîlu, te ni iiⁿ-gá ñáyiу tiú cútú, te ni iiⁿ-gá yaá vá cóo ñuú-áⁿ, te ni iiⁿ-gá cue ñáyiу xìní cada iiⁿ nûú chìuⁿ vá cóo-gá, te ni vâ yôo-gá canehe chìuⁿ yúú cùu yódó mulinú. ²³ Te ni iiⁿ-gá ñuhú vá cùndecu ñuú-áⁿ, te ni iiⁿ nduu-gá vá cóo vîco tnândaha, te ñáyiу ñuú-áⁿ ñáyiу quide ndâhú cùú-yu ñáyiу io-gá cuicá-yu dàcúúxí ñáyiу quide ndâhú xìndecu nihíi ñuyíú, dico nchaa-yu naá-yu chi quide nduú-yu te io dàndahú-yu cue ñáyiу ñuyíú sá dúcáⁿ quidé-yu.

²⁴ ’Te diu-ni ñuú-áⁿ ní dácacá-yu níñí cue téé ní cäháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, te diu-ni ducaⁿ ní quidé-yu nchaa dava-gá cue ñáyiу cùu cuendá-gá, te diu-ní-yu quide xisahni tnàha ñáyiу ñuyíú —duha càchí espíritu-áⁿ.

19

1 Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ cuéhé víhí ñáyiу andíu, te càchí-yu:
¡Io càhnu cuu Yá Ndióxí!, chi diu-gá cùu-gá
Yaá ní dácácu nihnu ñaha xìi-o núú
ùhú núú ndàhú, te io cùnuu-gá, te
mee-ni sá vāha quide-gá,
2 te mee-gá io vāha ndáá quídé-gá quídé
ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiу,
chi diu-gá ní dáquihíⁿ-gá ñadíhí ñaha ndècu
ichi díi iní núú ùhú núú ndàhú,
chi diu-aⁿ ní sanu ichi-aⁿ ñáyiу ñuyíú ichi
cuéhé ichi duha,
te ducaⁿ ní dáquihíⁿ ñahá-gá xii-aⁿ núú
ùhú núú ndàhú chi nàchinaa-gá sá
ní sahni-aⁿ cue ñáyiу ní xinu cuechi
núú-gá.
Duha càchí-yu.

3 Te càchí tucú-yu:

—¡Io càhnu cuu Yá Ndióxí!, chi nchaa
nduu nchaa quíú ducaⁿ-ni quène ñúhmá
núú ñúhmá ñáha-áⁿ càyú-aⁿ —duha càchí-yu.

4 Te ndí òcó cùmí cue téé cùu sacuéhé
xíndecu-áⁿ ní ngüiñí xítí-güedé núú Yá
Ndióxí núú núcōo-gá táxi tnùní-gá, te tnàhá
cue quiti cùmí xínutnìi-áⁿ ní ngüiñí xítí-güedé
núú-gá, te cue téé-áⁿ càchí-güedé ndihí cue
quiti-áⁿ:

—Sá ndàá sá io càhnu cuu Yá Ndióxí —
duha càchí-güedé ndihí cue quiti-áⁿ.

5 Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ
sá ní cáháⁿ mei nüú nútñi xílé vāha núcōo
Yá Ndióxí, te càchí sá càháⁿ-áⁿ:

Nchaa nchòhó ñáyiу xìnú cuechi núú Yá
Ndióxí, diu-ni nchòhó ñáyiу nèhe sá
yíñuhu núú-gá,
càháⁿ-ndo sá io càhnu cuu-gá cuéi
cùnuu-ndo àdi ñá túú cùnuu-ndo.
Duha càchí sá càháⁿ-áⁿ.

Ifⁿ vico cùu datná vico tnăndaha

6 Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ
cuéhé víhí ñáyiу andíu, te òré ducaⁿ ní
cáháⁿ-yu te ní quide-xi dàtná quídé-xí núú
xícá cuéhé víhí ndùte, te ní quide tucu-xi
dàtná quídé-xí òré càháⁿ níhi vîhi ñúhu, te
càchí-yu:

¡Io càhnu cuu Dútú Ndióxí Yaá cùú Tătă-ó!
Te io cùnuu-gá táxi tnùní-gá, te
quide-gá nchaandí tûhú sá vāha.

7 Te io chí ná cùdíi iní-ó, te chí ná càchí-ó sá
io càhnu cuu Yá Ndióxí,
chi vitna ní sáá nduu càda Yaá cáá dàtná
cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé
iiⁿ vico, te cùu-xi datná vico tnăndaha.

Te nchaa ñáyiу cùu cuendá-gá sa ní
ndihí-yu sa ndècu túha-yu cun-
decú-yu vico-áⁿ, te cada iní-ó sá
ñáyiу-áⁿ cùu-yu dàtná iiⁿ ñadíhí xíchí
tnăndaha ndihí-gá,

8 te ñáyiу-áⁿ ní nduu tâhú-yu cuihnú-yu dóó
vāha dóó châhnchí sá io vāha càndoo.
Duha càchí-yu.

Te sá dúcáⁿ ní nduu tâhú ñáyiу cùu
cuendá Yá Ndióxí dóó vāha nìhnú-yu, xíáⁿ
cútñúní iní-ó sá cùu-yu ñáyiу quide ndáá
núú-gá.

9 Te iiⁿ espíritu xínú cuéchi núú Yá Ndióxí
ní cachí tnúhu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Chido tnùní-n iiⁿ núú tutú nàcuáa
na càháⁿ-í-a: “Vāha tâhú nchaa ñáyiу ní
cáháⁿ ñahá Yáá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé
quiti ní dánícuéhé-güedé cundecú-yu vico,
te vico-áⁿ cùu-xí dàtná vico tnăndaha
cada-gá”, te duha chido tnùní-n chi tnúhu-a
cùu-xi tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxí —duha
càchí espíritu-áⁿ.

10 Te ní ngüiñí xítí-í núú espíritu-áⁿ
cuéndá chiñuhu-í-xi ni cùu, te ní cachí-xi:

—Vá dúcáⁿ càda-n, chi tnàhá-í díco xínú
cuéchi-í núú Yá Ndióxí dàtná quídé-n xìnú
cuechi-n núú-gá ndihí nchaa dava-gá ñáyiу
ndècu ndihí-n ichi-gá, ñáyiу nchicúⁿ nihnu
quide ní yuhu ní iní nchaa nàcuáa càháⁿ
Xítohó Jesucristú, te núu xíáⁿ càchí-í sá vă
dúcáⁿ càda-n, chi mee Yá Ndióxí chiñuhu-n
—duha càchí espíritu-áⁿ.

Te nchaa cue téé càháⁿ tnúhu Yá Ndióxí
càháⁿ-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ
Xítohó Jesucristú.

Cuéndá Yaá yódó iiⁿ cuayú cuixíⁿ

11 Te ní xiní-í nchíi andíu, te ní xiní-í ní
quee iiⁿ Yaá yódó-gá iiⁿ cuayú cuixíⁿ. Te
Yaá-áⁿ nání-gá Yaá quídé ndáá cuiti, duha
nàni-gá. Te quide-gá nchaa sá càháⁿ-gá, te
io vāha quide ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiу,
te nchaa ñáyiу nàá ndihí ñaha xìi-gá io vāha
xìní-gá nàcuáa cada ñaha-gá xií-yu chi io
ndáá quídé-gá. **12** Te tñiuu-gá dâyéhé-xi
dàtná dâyéhé ñuhú, te tñiní coróná ñuhú

díquí-gă, te nèhe-gá iiⁿ sá ndèé diú-gá, te vá yōo iiⁿ cùtnuní iní-xi násá cuáháⁿ tnúhu-áⁿ, chi iiⁿdii díi-ni mee-gă náhá-gă nàcuáa càháⁿ-xi. ¹³ Te Yaá-áⁿ níhnú-gă iiⁿ dóó ní cuu mee-ni níñí, te Yaá-áⁿ càchí tnúhu-gá nchaa nàcuáa sàni iní Yă Ndiòxí, núu xiăⁿ nání-gă Tnúhu Yá Ndiòxí. ¹⁴ Te sátá-gă nchicúⁿ nchaa espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiòxí, te cue espíritú-áⁿ cùu-xí dàtná sandàdú, te xíxíhnu-xi dóó cuixíⁿ dóó văha sá cándòo, te xíxódó-xi cuàyú cuixíⁿ. ¹⁵ Te yuhu Yaá yódónùu-áⁿ quéné iiⁿ yuchí cáhnú, te ndihí yuchí-áⁿ dànicuèhé-gă nchaa ñáyiⁿ xíndecu ñuyíⁿ, te ío dandòho ñaha-gă xií-yu, te dàtná quídé tée quìhni ndéhé yoho yàha stilé ducaⁿ sàtnahá-xi cada ñaha-gă xií-yu, chi ío dandòho ñaha-gă xií-yu cuèndá sá ío cùdééⁿ-gă. Te mee-gă ío cùnuu-gá taxí tnùní-gă, te quide-gă nchaandi túhú sá văha. ¹⁶ Te sátá dőó níhnú Yáá-áⁿ ndihí núu tícácáⁿ-gă yódó tnùní nàcuáa nàni-gă, te duha càháⁿ-xi: “Tée ío cùnuu taxi tnuní ñáhá xíi nchaa cue tée yìndaha ñaha xii ñáyiⁿ ndihí nchaa dava-gă ñáyiⁿ”, duha ndèé tnuní sátá dőó-gă-áⁿ ndihí tícácáⁿ-gă-áⁿ.

¹⁷ Te dătnùní ní xiní-í iiⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiòxí nútñí-xi núu nchicanchii, te níhi ní caháⁿ-xi, te xăhaⁿ-xi xíi nchaa quitiⁿ ndava núu tàchí:

—Nchaa nchòhó quitiⁿ ndàva, chí táquìxi chi caxi-ndo nchàa sá ní quide túha Yá Ndiòxí, ¹⁸ chi caxi-ndo cùñú nchaa cue tée yìndaha ñaha xii ñáyiⁿ, ndihí cuñú nchaa cue tée taxi tnuní ñáhá xíi cue sandadú, ndihí cuñú nchaa cue tée ío ñíi xíndáa, ndihí cuñú nchaa cuàyú, ndihí cuñú nchaa cue tée ní xódó ñaha xii-güedé, ndihí cuñú nchaa dava-gă ñáyiⁿ, ñáyiⁿ ñá túú tnàhí ni dàñá quee núu chíuⁿ pàtróoⁿ-xi, ndihí cuñú nchaa ñáyiⁿ ní dàñá ní quee núu chíuⁿ pàtróoⁿ-xi, ndihí cuñú nchaa ñáyiⁿ cùnuu, ndihí cuñú nchaa ñáyiⁿ ñá túú cùnuu, te nchaa cuñú-áⁿ caxi-ndo —càchí espíritú-áⁿ xăhaⁿ-xi xíi nchaa quitiⁿ.

¹⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní tucu-í quitiⁿ ní quene xití làmár, ndihí nchaa cue tée yìndaha ñaha xii ñáyiⁿ, ndihí nchaa cue tée cùu sandadú-güedé ní naníhí tnáhá-güedé

ndihí quiti-áⁿ cuèndá cuu iiⁿnuu-güedé ndihí-dí nàá-güedé ndihí Yaá yódó cuàyú-áⁿ, ndihí nchaa cue espíritú cùu sàndadú ndihí-gă. ²⁰ Te cue espíritú cùu sàndadú ndihí Yaá-áⁿ ní tní-xi quiti-áⁿ, ndihí tée ío dàndahú ñáhá xíi ñáyiⁿ càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá sá càháⁿ-dé tnúhu-gă, te diú-ni tée-áⁿ ní quide-dé titní núu sá vă yōo tnàhí ndàcu cada núu quiti-áⁿ. Te sá dúcáⁿ ní quide tée-áⁿ xiăⁿ ní dàndàhú-dé ñáyiⁿ ní sàndáá iní-yu ní quéé-yu tnuní quiti-áⁿ, te ní chiñuhú-yu sá ní dàndacú ñàhá-yu xii-dí, te cue espíritú-áⁿ ní dákuee-xi quiti-áⁿ núu ñùhú núu ñúhú àzufré càyú-xi, ndihí tée ducaⁿ dàndahú ñáhá xíi ñáyiⁿ-áⁿ, te xiánⁿ cuhuⁿ tée-áⁿ ndihí quiti-áⁿ, te ío ndoho-dé ndihí-dí. ²¹ Te ndihí yuchí cáhnú sá quéné yùhu Yaá yódó cuàyú-áⁿ ní sahni-gă nchaa dava-gă cue tée cùndihí quiti-áⁿ, te nchaa cue quitiⁿ ndàva ní chítú xití-güedé ní xexi-güedé cuñú nchaa cue tée-áⁿ.

20

Úxí cièndú cuíá

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í iiⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiòxí ní quee-xi andiu, te nùndaha-xi ndacaá nacaáⁿ-xi yèhe iiⁿ yaú cùnu víhí núu cùndècu sácuíhná, te nùndaha tucu-xi iiⁿ cadená cáhnú. ² Te espíritú-áⁿ ní tní-xi quitiⁿ dééⁿ nání dràgón, te diú-ni quiti-áⁿ cùu-dí mèi yulu ñávăha sá nání sácuíhná, te diú xiăⁿ ní nduu-xi cóó ndèé sanaha. Te espíritú-áⁿ ní dácútú ñàhá-xi xii-dí, te ducaⁿ-ni cùndutu-dí ndeeé xínu úxí cièndú cuíá. ³ Te sátá ní dácútú ñàhá espíritú-áⁿ xii-dí te ní dákuee ñaha-xi xii-dí yaú-áⁿ chi diú yaú-áⁿ tàu-dí quée-dí cundecu-dí. Te ní nacadí-xi yuyèhe yaú-áⁿ, te ní tee-xi sèyú yuyèhe-áⁿ cuèndá sá vă quéné-gă-dí dàndàhú-dí cue ñáyiⁿ ñuyíⁿ, te xiánⁿ cundedí nihnu-dí ndeeé xínu úxí cièndú cuíá. Te sátá ná yăha úxí cièndú cuíá-áⁿ te nandáxí-dí te quene-dí yaú núu ñúhú-dí-áⁿ caca cuu tnaa-dí iiⁿ üu nduu.

⁴ Te dătnùní ní xiní-í xínutní titní xilé váha, te xiánⁿ xínucoó nchaa ñáyiⁿ ní ngúndecu ndihí tnúhu ndee iní cada ndáá cuéchi nchaa ñáyiⁿ, te ní xiní-í xíndecu tnáhá cue ñáyiⁿ ní xehndé-güedé dúcúⁿ-xi

cuèndá sá ní caháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiòxí, ndihí cuèndá sá ní caháⁿ váha-yu cuèndá Xítohó Jesucristú. Te diu-ni ñáyiu-áⁿ cùu-yu ñáyiu ñá túú ní chìñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-áⁿ, te ni ñá túú ní chìñuhú-yu sá ní dándacú ñáyiu ní natava ñähá-yu xii-dí, te ni ñá túú ní dàñá-yu mèé-yu quée-yu tnuní quiti-áⁿ chi ni tnéé-yu te ni ndähá-yu ñá túú ní dàñá-yu quée tnuní-dí. Te ní xiní-í ní ndoto cue ñáyiu-áⁿ cuèndá tnähá-yu cunùú-yu taxi tnùní-yu ndihí Xítohó Jesucristú úxí cièndú cuiá. ⁵ Te dava ñáyiu ní xíhí ñá túú ní ndotó-yu, chi ndéé yáha úxí cièndú cuíá te dàtnùní ndotó-yu. Te ñáyiu ní xiní-í ní ndoto-áⁿ cùu-yu ñáyiu ní ndoto díhna nuu. ⁶ ;Te ío váha ní tnahá nchaa ñáyiu ní nduu tähú ní ndoto díhna nuu!, chi cue ñáyiu-áⁿ io cùdiú-yu núú Yá Ndiòxí, te nchaa ñáyiu-áⁿ vă quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndähú, te ñáyiu-áⁿ cùu-yu dútú ndécü-yu núú Yá Ndiòxí ndihí núú Xítohó Jesucristú, te ñáyiu-áⁿ cúnùú-yu dàtná cúnùu Xítohó Jesucristú, te cunuu ndihí ñahá-yu xii-gá úxí cièndú cuiá.

⁷ Te sátá ná yáha úxí cièndú cuíá-áⁿ te sácuíhná quee-xi núú yíndèdí nihnu-xi-áⁿ, ⁸ te ngüíta tucu-xi dandähú-xi nchaa ñáyiu xìndecu nihíi ñuyíu, te cuéi ñáyiu ñuú Gög, te cuéi ñáyiu ñuú Màngóg ducaⁿ quíhíⁿ-xi dandähú ñähá-xí xií-yu, te datàcá-xi nchaa ñáyiu cuèndá nàá-yu, te cuéhé víhí-yu dàtná cuéhé ñuhu cùchí làmár. ⁹ Te nchaa ñáyiu-áⁿ tníⁿ-yu ichi quíhíⁿ-yu iiⁿ ichi sá cuaháⁿ núú cáá iiⁿ yodo cahnu vihi, te sáá-yu núú xìndecu ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiòxí, te ñáyiu-áⁿ chidocó-yu cue ñáyiu cùu cuendá-gá-áⁿ ndihí ñuú-yu, te ñuú-áⁿ io cùu iní-gá, dico mee Yá Ndiòxí dangòyo-gá ñuhú cahmi-gá nchaa ñáyiu ducaⁿ chidoco ñaha xii ñáyiu cùu cuendá-gá-áⁿ, te nchaa ñáyiu-áⁿ cuú. ¹⁰ Te sácuíhná sá dúcáⁿ dàndahú ñähá xii ñáyiu chidoco ñaha xii ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiòxí-áⁿ dàquée ñaha-gá xii-xi núú ñuhú núú ñuhú àzufré càyú-xi, te diu-ni xiáⁿ sa ñuhu quiti ní quene xití làmár, ndihí téé ní dàndähú ñáyiu ní xáhaⁿ-dé xií-yu sá caháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá sá caháⁿ-dé tnúhu-gá, te xiáⁿ cuhuⁿ-xi ndoho-xi ní caa ní quíhíⁿ ndihí

quiti ní quene xití làmár, ndihí téé cachi sá caháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí te ñá ndàá sá caháⁿ-dé tnúhu-gá.

Cündáá cuéchi ñáyiu

¹¹ Te ní xiní-í nútñíi iiⁿ xilé váha xilé cuixíⁿ, te núú xilé-áⁿ núcõo iiⁿ Yaá. Te ndèhe Yaá-áⁿ ní ndóñuhú andiu ndihí ñuyíu-a, te ducaⁿ ní ndóñuhú-xí chi vá cundècu-gá-xi. ¹² Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í nchaa ñáyiu ní xíhí ní cùu, ñáyiu cùnuu ndihí ñáyiu ñá túú cùnuu xínutñíi-yu núú Yáá núcõo núú xilé váha-áⁿ, te Yaá-áⁿ cùú-gá Yá Ndiòxí, te òré-áⁿ ní nandicá nchaa tutú núú yódó tnùní nchaa nàcuáa ndùu sá ní quide iiⁿ iiⁿ ñáyiu-áⁿ, te ní nandicá tucu ingá tutú núú yódó tnùní nchaa ñáyiu ní naníhí tähú, te nchaa ñáyiu ní xíhí ní cùu xínutñíi-yu núú Yá Ndiòxí cundáá cuéchi-yu, te nchaa nàcuáa ndùu nchaa cuéchi-yu yodo tnuní núú nchàa tutú-áⁿ ducaⁿ cundáá. ¹³ Te nchaa ñáyiu ní xíhí xití ndute làmár, ndihí nchaa ñáyiu ní xíhí núú ñuhu yíchí nchaa ñáyiu-áⁿ cundáá cuéchi-yu nàcuáa ní quidé-yu iiⁿ iiⁿ-yu. ¹⁴ Te vitna te vá cùú-gá ñáyiu chi ñá túú-gá tnúhu xihí, te nchaa ñáyiu ñuhu núú ñuhú núú càyú ñáyiu-áⁿ cùu-yu ñáyiu ní xíta nihnu ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁵ Te ducaⁿ chi nchaa ñáyiu ñá túú yodo tnuní núú tutú núú yódó tnùní nchaa ñáyiu naníhí tähú ní dàquée ñaha Yá Ndiòxí xií-yu núú ñuhú núú càyú.

21

Andiu sàa ndihí ñuyíu sáá

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í andiu sàa ndihí ñuyíu sáá, te andiu sá ndécu díhna ndihí ñuyíu sá ndécu díhna ní ndóñuhú-xí, te tnahá làmár ní ndóñuhú-xí. ² Te yuhú té Juàá ní xiní-í ñuú Jerusàlén sáá ní quee-xi núú ndécu Yá Ndiòxí, te ñuú-áⁿ cùú-xí ñuhú méé-gá, te ío vii càa chi càa datná cáá iiⁿ ñadihí xíchí tnàndaha. ³ Te ní tecú dôho-í níhi ní caháⁿ iiⁿ sá ní caháⁿ andiu, te cachi-xi:

—Chí cundèdóho iiⁿ tnúhu na caháⁿ-í-a: Yá Ndiòxí ndécu ndihí-gá cue ñáyiu vitna, te ducaⁿ-ná cundecu ndihí ñaha-gá xií-yu, te diú-yu cùu-yu ñáyiu cùu cuendá-gá, te vá iiⁿ ndùu iiⁿ quíú-gá te daña ñaha-gá xií-yu. ⁴ Te mee Yá Ndiòxí cada-gá sá ñá túú tnahí-gá ná cani iní-yu cundecu-yu, te ni vă

quìní-gá-yu tnúhu xìlhí, te ni vă quìní-gá-yu tnúhu ndàhyú, te ni vă quìní-gá-yu tnúhu ndìhú iní-xi, te ni vă quìní-gá-yu tnúhu cùhú, chi nchaa sá ní xiní-yu ñuyíú dìhna vá quìní-gá-yu vitna —duha càchí sá ní caháⁿ-áⁿ.

⁵ Te Yaá núcōo núú xìlé váha-áⁿ ní cachí tnúhu-gá xii-í, te càchí-gá:

—Yúhú quídè-í nàcuáa nduu saa nchaa sá cùndècu vitna. Te vitna chido tnùní-n ^{iiⁿ} núú tütú nchaa tnúhu sá ní caháⁿ-í-a, chi nchaa tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá cuítí —duha càchí-gá.

⁶ Te dàtnùní ní cachí tnúhu tucu-gá xii-í:

—Sa ní xínu cava nchaa chìuⁿ ní sani iní-í cada-í, te diu-ni yúhú cùu-í Yaá sa ndècu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-í cundecu-í ní caa ní quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiu cuìni tuha ñaha xìl-í te cada iní-yu sá dàtná ndute cùu-xi sá cuăñaha tähù-í xií-yu candeca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ. ⁷ Te nchaa ñáyiu na cùndee iní yáha nándi sá ná yáha-yu sá cuéndá-í, te ñáyiu-áⁿ nduu tähü-yu cundecu váha-yu, te yúhú cuu-í Ndiòxi-yu, te ducaⁿ mèé-yu cuú-yu déhe-í. ⁸ Te nchaa ñáyiu na yúhú ndoho cuéndá-í quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú càyú ndihí ñáyiu ná túú sàndáá iní ñahá xìl-í, ndihí ñáyiu quide nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá, ndihí ñáyiu sàhni tnaha, ndihí ñáyiu ndècu ichi díiⁿ iní, ndihí ñáyiu quide nduu, ndihí ñáyiu chìñuhu nchaa sá càchí-yu cùu ndióxi ní cadúha cue tée ñuyíú-a, ndihí ñáyiu dàcuandehnde, nchaa ñáyiu ducaⁿ xíquide-áⁿ cuïta nihnu-yu chi quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xi —duha ní caháⁿ Yă Ndiòxi ní cachí tnúhu-gá xii-í.

Núú Jerusàlén sáá

⁹ Te núú ùsá espíritu xínehe tícùú ñúhú tnúhu ndòho, te iiⁿ-xi ní quixi-xi te càchí-xi:

—Taquìxi, te na dànehé ñahá-í xii-n nchaa ñáyiu cùu cuendá Yaá cáá dàtná cáá ^{iiⁿ} mbéé quítí ní dánícuèhé-güedé, ñáyiu-áⁿ cada iní-n sá cùu-yu dàtná ^{iiⁿ} xichí cuéché vitna tnándaha, te ducaⁿ càda iní-n sá cùu-yu chi cundecu-yu ndihí-gá —duha ní cachí tnúhu espíritu-áⁿ xii-í.

¹⁰ Te òré quídé ñaha espíritu Yă Ndiòxi xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te espíritu néhé

tícùú-áⁿ ndécá ñàha-xi xii-í cuásaa ^{iiⁿ} tindúú dùcúⁿ, te xíáⁿ ní dánèhé núú ñahá-xí xii-í ñuú Jerusàlén te ñuú-áⁿ ní quee-xi núú ndécu Yă Ndiòxi, te ñuú-áⁿ cùu-xi ñuú méé-gá. ¹¹ Te ñuú-áⁿ io càhnu cuu-xi chi ducaⁿ io càhnu cuu mee-gá, te dàtasaⁿ-xi dàtná dátasaⁿ yúú váha sá nání jaspé yúú cáá dàtná cáá vîdriú sá tûu ingá xio ndàa sátá-xi. ¹² Te ní càndéé yuhu ñuú-áⁿ súúní dùcúⁿ nchaa sá ñúhú dòco, te nchií úxúú yuyéhe-xi, te ndi tnahá ^{iiⁿ} ^{iiⁿ} yuyéhe-áⁿ xíndecu ^{iiⁿ} caa espíritu xínú cuéchi núú Yă Ndiòxi. Te ndi tnahá ^{iiⁿ} ^{iiⁿ} yuyéhe-áⁿ yódó tnùní diu ^{iiⁿ} caa xichi cue ñáyiu isràél. ¹³ Te úní yuyéhe-xi nchií ndàa xio nacuáa quène nchícanhii, te úní tucu yuyéhe-xi nchií ndàa nacuáa quène nchícanhii, te úní tucu yuyéhe-xi nchií ndàa xio datni nacuáa quène tucu nchícanhii. ¹⁴ Te sá ñúhú dòco-áⁿ chi úxúú tnàhá yúú cùu címientú-xi, te ndi tnahá ^{iiⁿ} ^{iiⁿ} yúú-áⁿ ndéé ^{iiⁿ} caa diu cue téé ní caháⁿ tnúhu Yaá cáá dàtná cáá ^{iiⁿ} mbéé quítí ní dánícuèhé-güedé, te diu mee-gá ní táuchíuⁿ-gá ní caháⁿ-güedé tnúhu-gá.

¹⁵ Te espíritu sá càháⁿ ndihí ñaha xìl-í-áⁿ néhé-xí ^{iiⁿ} sá cání ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te ndihí xíáⁿ chícùhá-xi ñuú-áⁿ, ndihí sá ñúhú dòco ñuú-áⁿ, ndihí nchaa yuyéhe-xi. ¹⁶ Te ñuú-áⁿ ^{iiⁿ}-ni nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi ndihí cuendá càni-xi, te espíritu-áⁿ ní chícùhá-xi ndihí sá néhé-xí-áⁿ ñuú-áⁿ, te nèhe-xi ócó úú ciéndú mîl mëtrú sá cání te diu-ni ducaⁿ nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi, te diu-ni ducaⁿ nèhe-xi sá dùcúⁿ nchaa vehe càa ñuú-áⁿ. ¹⁷ Te dàtnùní ní chícùhá-xi sá ñúhú dòco ñuú-áⁿ, te xíáⁿ néhé-xí ünídico cùmí mëtrú sá dùcúⁿ, te ní chícùhá-xi dàtná chícùhá cue ñáyiu ñuyíú-a.

¹⁸ Te sá ñúhú dòco-áⁿ ní cuáha mee-ni yúú váha yúú sá nání jaspé, te nihíi ñuú-áⁿ cùu-xi mèe-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te càa datná cáá vîdriú sá io váha càndoo te túu ndàa ingá xio.

¹⁹ Te ndi ùxúú yúú cùu címientú sá ñúhú dòco-áⁿ ndéé ndi díiⁿ nûú yùú vii càa sátá-xi, te yúú díhna ndéé mee-ni yúú váha sá nání jaspé sátá-xi, te yúú cùu ùú ndéé tucu ingá nûú yùú váha sá nání zàfirú sátá-xi, te yúú cùu ùní ndéé tucu ingá nûú yùú váha sá nání ágatá sátá-xi, te yúú cùu cùmí

ndèé īngá nūú yūú vāha sá nání èsmeraldá sátá-xi. ²⁰ Te yūú cūú ùhúⁿ ndèé tucu īngá nūú yūú vāha sá nání ònícé sátá-xi, te yūú cūú iñú ndèé tucu īngá nūú yūú vāha sá nání còrnalíná sátá-xi, te yūú cūú ùsá ndèé tucu īngá nūú yūú vāha sá nání crìsolítú sátá-xi, te yūú cūú ùná ndèé tucu īngá nūú yūú vāha sá nání bérilú sátá-xi, te yūú cūú iiⁿ ndèé tucu īngá nūú yūú vāha sá nání tòpacíú sátá-xi, te yūú cūú ùxí ndèé tucu īngá nūú yūú vāha sá nání crìsopásá sátá-xi, te yūú cūú ùxí iiⁿ ndèé tucu īngá nūú yūú vāha sá nání jàcintú sátá-xi, te yūú cūú ùxúú ndèé tucu īngá nūú yūú vāha sá nání àmatistá sátá-xi. ²¹ Te ndi ùxúú yuyèhe sá ñúhú dòco-áⁿ cùú-xí mèe-ni yūú vāha sá nání pérlá, te ndùu nii yūú cùú iiⁿ iiⁿ yuyehe-áⁿ. Te tnuú cahnu ndècu xití ñuú-áⁿ cùú-xí mèe-ni díhúⁿ cuàáⁿ, te càa-xi datná cáá vïdriú sá tūu ndàa īngá xio.

²² Te ní xiní-í sá ñà tūu vèhe nūú chíñuhu ñáyiu Dútú Ndiòxí cáá ñuú-áⁿ, chi mee-ná Dútú Ndiòxí Yaá quídé nchàa-ndi tühú sá vāha ndècu ñuú-áⁿ, ndihí Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²³ Te ñuú-áⁿ ñà tūu-gä xíní ñùhu-xi nchicanchii dayèhé-xi, te ni yóo ñà tūu-gä xíní ñùhu-xi, chi mee-ná Yá Ndiòxí dáiyehé-gä ñuú-áⁿ ndihí Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ²⁴ Te cue ñáyiu nchaa ñuú cáá ñùyíú, ñáyiu ní naníhí tähú xïndecu ñuú-áⁿ dáiyehé-gä nūú-yu, te nchaa cue téé yïndaha ñaha xií-yu nèhe-güedé sá yíñuhu sá cùú-xí ñuú-áⁿ, te quide cahnu ñaha-güedé xii-gä. ²⁵ Te yuyèhe ñuú-áⁿ ñà tūu tnähí nàndedí, te ñuú-áⁿ ñà tūu tnähí cùndiquiⁿ. ²⁶ Te nchaa ñáyiu nèhé-yu sá yíñuhu sá cùú-xí ñuú-áⁿ te quide cahnu-yu Yá Ndiòxí. ²⁷ Te ñuú-áⁿ vă cùú cùndecu ni iiⁿ ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ni iiⁿ ñáyiu ndehnde, te ni iiⁿ ñáyiu quide sá ñà tūu cùu vāha iní Yá Ndiòxí vă cùú cùndecu-yu ñuú-áⁿ, chi mee-ni ñáyiu naníhí tähú ñáyiu yòdo tnuní nūú tutú Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, mee-ni ñáyiu-áⁿ cùndecu-yu ñuú-áⁿ.

22

¹ Te sátá dúcáⁿ te diu-ni espíritu-áⁿ

ní dánèhé nūú ñáhá-xí xií-í yûte nūú ñuhú ndute candoo canine, te ndute-áⁿ candeca-xi iní ñáyiu ni caa ni quihíⁿ, te ndute-áⁿ quéé-xí mèi nūú núcõo Yá Ndiòxí ndihí Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé. ² Te cuádava tnuú cahnu yāha xití ñuú-áⁿ cáá yûte-áⁿ, te xio xio yuhu yûte-áⁿ níhnú yùtnu cuuⁿ sávìdí-xi, te sávìdí nchaa yutnu-áⁿ cùú tucu-xi sá cándëca iní ñáyiu ni caa ni quihíⁿ, te nchaa yutnu-áⁿ cùúⁿ sávìdí-xi úxúú xito iiⁿ cuíá chi ndi tnähá yóó cùúⁿ sávìdí-xi, te nchaa ndaha-xi cùu-xi táttna sá cùú-xí nchàa ñáyiu. ³ Te vâ yôo iiⁿ-gä cada iiⁿ sá ñà tûu cùu vâha iní Yá Ndiòxí ñuú-áⁿ. Chi ñuú-áⁿ núcõo mee Yá Ndiòxí ndihí Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé xitaxi tnùnì-gä, te nchaa ñáyiu xïnu cuechi nûú-gä cada cähnu ñahá-yu xii-gä. ⁴ Te nchaa ñáyiu-áⁿ cundehé nûú-yu Dútú Ndiòxí, te tneé-yu cundee diu-gä. ⁵ Te ñuú-áⁿ vă quiní-gá-yu niú, te ni vă cànèhe chiuⁿ-gá-yu ñuhú cutnùnì nûú-yu, te ni nchicanchii ñá tûu-gä xíní ñùhu-xi dayehé ñuú-áⁿ chi mee Dútú Ndiòxí dáiyehé-gä, te ni caa ni quihíⁿ cunùu-yu cundecu-yu ñuú-áⁿ.

Sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú

⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní cachí tnúhu espíritu xínú cuèchi nûú Yá Ndiòxí-áⁿ xii-í:

—Nchaandi tühú tnúhu-a cùu-xi mee-ni tnúhu ndáá cuiti. Te Yá Ndiòxí Yaá dácàhu iní nchaa cue téé cäháⁿ tnúhu-gä nàcuáa cäháⁿ-güedé ní tendaha-gä iiⁿ espíritu xínú cuèchi nûú-gä ní quixi-xi ní dánèhé-xi nchaa ñáyiu xïnu cuechi nûú-gä nchaa nàcuáa cada-gä, te vâ cùyàa-gä ducaⁿ cada-gä —duha cähí espíritu-áⁿ.

⁷ Te ní cäháⁿ Xítohó Jesucristú, te cähí-gä:
—Ío ndihí quixi tucu-í!

—Te ío vâha tnähá nchaa ñáyiu tniiⁿ nchaa tnúhu cäháⁿ Yá Ndiòxí yódó tnùnì nûú tutú-a! —duha cähí-gä.

⁸ Te yuhú té Juàá ní tecú dôho-í nchaa nàcuáa ní ngódó tnùnì nûú tutú-a, te ní xiní nûú-í nchaa nàcuáa cada-xi ndéé cuéé-gä. Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní ngüíñí xií-í nûú espíritu sá ní dánèhé nûú ñáhá nchàa xíáⁿ cuéndá chiñuhu-í-xi ni cùu. ⁹ Te ní cachí-xi:

—Vá dúcáⁿ càda-n, chi yúhú dícó xínú cuèchi-í núú Yá Ndiōxí dàtná cíú yòhó ndihí nchaa dava-gá ñáyiu ndècu ndihí-n ichi-gá càháⁿ-ndó tnúhu-gá, ndihí nchaa ñáyiu tníi nchaa tnúhu ndèé núú tutú-a, te xíaⁿ càchí-í sá vă dúcáⁿ càda-n, chi mee Yá Ndiōxí ducaⁿ chìñuhu-n-gá —cáchí espíritu-áⁿ xii-í.

¹⁰ Te ní cachí tnúhu tucu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Vá chídáhu-n ní iiⁿ tnúhu Yá Ndiōxí ndèé núú tutú-a, chi sa ní cuyatni cada-xi nchaa nàcuáa ndèé tnuní. ¹¹ Te daña sá ncháá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha na cùndecu-ní-yu ichi-áⁿ, te ducaⁿ-ni dàña-n nchaa ñáyiu quide nándi-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ná càda nahi-ní-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá sàni iní-yu, te nchaa ñáyiu quide váha te ducaⁿ-ni na càda váha-yu cundecú-yu, te nchaa ñáyiu quide nchaa nacuáa cùu váha iní Yá Ndiōxí te diu-ni ducaⁿ na càdá-yu cundecú-yu —duha cáchí espíritu-áⁿ.

¹² Te ní cachí Xítohó Jesucristú:

—Cundedóho-n tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío ndihí quixi tucu-í, te canehe-í nchaa sá ndúú tähú ñáyiu quixi, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quidé-yu iiⁿ iiⁿ-yu te ducaⁿ cùnduu sá cuáñaha-í nduu tähü-yu. ¹³ Te yúhú cíú-í Yaá sa ndècu ndèé cútñahá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-í cundecu-í ní caa ní quíhíⁿ —duha cáchí-gá.

¹⁴ Te váha tähú nchaa ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi ñáyiu-áⁿ ní nduu tähü-yu quíhu-yu xití ñuú-áⁿ, te caxí-yu sávídí yutnu nùtníi-áⁿ te xíaⁿ can-deca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ. ¹⁵ Te ñuú-áⁿ vă cíú quíhu ni iiⁿ ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, ni cué ñáyiu quide nduu, te ni cué ñáyiu ndècu ichi díiⁿ iní, te ni cué ñáyiu sàhni tnaha ñáyiu-xi, te ni cué ñáyiu chìñuhu nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyíú-a càchí-yu cùu ndiòxí, te ni cué ñáyiu tnàhá iní dacuàndehnde, te ni iiⁿ ñáyiu ducaⁿ xíquide vá ndúú tähü-yu quíhu-yu xití ñuú-áⁿ.

¹⁶ Te ní càháⁿ tucu Xítohó Jesucristú, te càchí-gá:

—Yúhú Xítohó Jesucristú ní tendaha-ě espíritu xínú cuèchi núù-í cuéndá cachí tnúhu-xi xii-n nàcuáa ndùu tnúhu cíñaha-n xíi nchaa ñáyiu ndècu ndihí-n ichi-í dácuàha tnúhu-í iiⁿ iiⁿ ñuú. Te yúhú cíú-í mei ñàní tnáhá ndlii Dàvií, te cada iní-n sá cíú-í dàtná iiⁿ chódíní quiti quène datneé —duha càchí-gá.

¹⁷ Te nchaa ñáyiu cùu cuendá Xítohó Jesucristú Yaá cáá dàtná cáá iiⁿ mbéé quiti ní dánícuéhé-güedé, diu-ni ñáyiu-áⁿ cíú-yu ñáyiu cada iní-ó sá cíú-yu iiⁿ ñadihí xíchí tnàndaha ndihí ñaha xíi-gá, te ñáyiu-áⁿ iiⁿ-ni càháⁿ-yu ndihí Espíritu Yá Ndiōxí, te xähäⁿ-yu ndihí Espíritu-gá xii nchaa dava-gá ñáyiu:

—Chí táquìxi —cachí-yu xähäⁿ-yu ndihí Espíritu Yá Ndiōxí.

Te nchaa ñáyiu ducaⁿ ndèdóho tnúhu-áⁿ vitna, te xíni ñuhu-xi ducaⁿ càháⁿ-yu tnàhá-yu cíñahá-yu xii nchaa dava-gá ñáyiu-áⁿ, te nchaa ñáyiu cuíni tuha ichi-gá te na quíxi-yu, te dícó ducaⁿ cùu tähü-yu sá cándèca iní-yu ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiu ndèdóho nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiōxí ndèé núú tutú-a càháⁿ-í dóho-ndo. Te núú iiⁿ ñáyiu na codo-gá tnúhu chido tnùní-yu núú tutú-a, te Yá Ndiōxí ío dandòho ñaha-gá xií-yu chi yáha-yu nchaa tnúndòho yodo tnuní núú tutú-a te núú ducaⁿ na càdá-yu. ¹⁹ Te núú iiⁿ ñáyiu na chidáhu dava tnúhu Yá Ndiōxí ndèé núú tutú-a te ñáyiu-áⁿ vă ndúú tähü-yu cundecú-yu ñuú-gá, te ni vă ndúú tähü-yu sá cándèca iní-yu ní caa ní quíhíⁿ dàtná yódó tnùní núú tutú-a.

²⁰ Te Xítohó Jesucristú Yaá càháⁿ sá ncháá tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá ní càháⁿ-gá ní tecú dóho-í, te càchí-gá:

—Ndáá sá io ndihí quixi tucu-í —duha càchí-gá.

Te yúhú ní xáhaⁿ-í xii-gá:

—Ducaⁿ na cùnduu, taquìxi yohó Xítohó Jesucristú —duha ní xáhaⁿ-í xii-gá.

²¹ Te Xítohó Jesucristú ío na chindée chitúu ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí càdá ndèe iní-nă vitna.